جون تولاند

يىتىمچىدىن داھىيلىققىچە

ئادولف ھىتلېر

سەرگۈزەشتىلىرى

ئا. بوران تەرجىمىسى

www.pidaly.biz

John Toland

Adolf Hitler:

The Definitive Biography

مۇندەرىجە

بىرىنچى كىتاب ئۆسۈپ يېتىلىش جەريانى

كىرىش سۆز
مۇقەددىمە ئارقىدىن ئوق يېدۇق
بىرىنچى بۆلۈم خىيالپەرەس
1 ـ باب ئائىلە جەمەتى
1889~1907
2ـ باب تۇرمۇش مېنىڭ مەكتىپىم
1907.12~1913.5
3ـ باب خۇشاللىقتىن يايراپ كېتىش
1913.5~1918.11
ئىككىنچى بۆلۈم بىخلىنىش دەۋرى
4ـ باب بىر سىياسى پارتىيىنىڭ دۇنياغا كېلىشى
1919~1922
5ـ باب ھەم ئەسەبىي ھەم مېھرىبان ئادەم
1922~1923
6ـ باب پىۋىخانا ئىسيانى
1923
ئۈچىنچى بۆلۈم تاۋلىنىپ يېتىلىش

7-باب لاندسبېرگ تۈرمىسىدە
1923~1924
8-باب ھىتلېرنىڭ مەخپىي كىتابى
1925~1928
9-باب تۇغقىنىدىن ئايرىلىش
1928~1931

ئىككىنچى كىتاب   تەختكە چىقىش جەريانى

تۆتىنچى بۆلۈم قوڭۇر كۆڭلەكلىكلەر ئىنقىلابى

10-باب "ئوڭۇممۇ-چۈشۈم؟"
1931~1933.1.30
11-باب ئۇلىنى چىڭىتىش
1933~1934.6
12-باب ئىككىنچى قېتىملىق ئىنقىلاب
1934. 2~8
13-باب ئىرادىنىڭ زەپىرى
1934~1935

بەشىنچى بۆلۈم ئىككى يۈزلىمە ئۇرۇش

14-باب جۆيلۈپ قىلغان قەسەم
1936.3~1937.1
15-باب ئىنسان ھەقىقەتەنمۇ ئاجىز مەخلۇق
1937~1938.4

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

16- باب قايتىش
1938. 2~4
17- باب تىغ ئۇستىدە
1938. 5~10

ئۈچىنچى كىتاب ئۇرۇشى قوزغاش جەريانى

ئالتىنچى بۆلۈم خىيىم-خەتەرلىك يۈرۈش
18- باب خرۇستال كېچىسى
1938.11~1939.3
19- باب تۈلكە بىلەن ئېيىق
1939. 8.24 ~1
20- باب تەگداشسىز ئاپەت
1939. 8.23 ~ 9.3
يەتتىنچى بۆلۈم قۇراللىق قىمار
21- باب غەربى سەپتىكى غالىبىيەت
1939.9.3 ~ 1940.6.25
22- باب غالىپنىڭ غەلىبىدىن ئۇجۇقۇپ كېتىشى
1940. 6~10.28
23- باب دۇنيا نەپىسنى تۇتماقتا
1940.11.6 ~ 1941.12.19
24- باب قاراڭغۇلۇقتا ئېچىلغان ئىشىك
1941. 6.22~12.19

www.pidaw.biz

تۆتىنچى كىتاب   ئۆلۈمگە يېقىنلىشىش جەريانى

سەككىزىنچى بۆلۈم تۆتىنچى چەۋەنداز

25-باب جەھەننەم سايىسى
1941~1943
26-باب ئائىلىسى بىلەن جەم بولۇش
1943
27-باب ياۋۇز ھەمرا
1943.4 ~ 1944.4

توققۇزىنچى بۆلۈم پاتقاقتا چوڭقۇرلاپ پېتىش

28-باب قۇرۇقلۇق ئارمىيە پارتىلىتىش پىلانى
1943.11 ~ 1944.7.21
29-باب ئەڭ ئاخىرقى قايتارما ھۇجۇم
1944.7.21 ~ 1945.1.17
30-باب تۈن يېرىمىدىن بۇرۇن تەسلىم بولمايمەن
1945.1.17 ~ 1945.4.20
31-باب تۈن يېرىمىدىن كېيىنكى يوقۇلۇش
1945. 4.20~30

خاتىمە

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى www.uyghurkitap.com

ئۇيغۇرچە تەرجىماندىن

بىزدىن مىڭلارچە كىلومېتىر نېرىسىدىكى بىر خەلقنىڭ بۇگۈن سەلبىي بولۇپ قارىلىۋاتقان بىر داھىسىنىڭ، بىز بىلەن قىلچە مۇناسىۋىتى بولمىغان، ھەتتا بەزى خەۋەرلەردىن قارىغاندا ئەينى ۋاقىتتىدا بەزى تەرەپلەردىن بىزگە زىيان سالماقچىمۇ بولۇپتىكەن دېيىشكە بولىدىغان، بۇندىن يېرىم ئەسىردىن ئارتۇق ۋاقىت بۇرۇن بېشىدىن ئۆتكۈزگەن ئىش-ئىزلىرىنى قىسمەن بىتەرەپ، قىسمەن تەنقىدىي ۋە قىسمەن ھەۋەسلىنىپ بايان قىلغان بۇنچە چوڭ بىر كىتابنىڭ تەرجىمىسىگە قىزىقىدىغان بىرەر ئۇيغۇر كىتابخان چىقارمۇ؟ ئامېرىكاپەرەس بىرسىنىڭ بۇ ھەقتە يازغان 3 توملۇق قېلىن-قېلىن كىتابلىرىنىڭ ئۇيغۇرچە تەرجىمىسى، يەنى «ئۇچىنچى ئىمپېرىيىنىڭ يىمىرىلىشى» بىزگە يېتىپ ئاشماسمىدى؟ ھىتلېرنىڭ «كۈرەش يولۇم» دېگەن قېلىن بىر كىتابىنى تەرجىمە قىلىشقا كىرىشكىنىمدىمۇ شۇنداق غەم بېشىمدا چۆگىلەپ يۈرەتتى. ياكى پۈتۈن دۇنيادا بۇ ھەقتە نەچچە ئونلىغان چوڭ ھەجىملىك كىتابلار ئىزچىل تۈردە نەشرى قىلىنىپ ئون قېتىم، ھەتتا يۈز قېتىملاپ دېگۈدەك قايتا-قايتا بېسىلىپ ۋە ھەرخىل تىللارغا زېرىكمەي تەكرار-تەكرار تەرجىمە قىلىنىپ (قىزىق ئىش، تەرجىمىسى ئۆتكەن ئەسىرنىڭ ئوتتۇرلىرىدا رۇخسەتسىز بېسىلغان، 70-يىللىرىدىن باشلاپ بېسىلىشقا قىسمەن رۇخسەت قىلىنغان «كۈرەش يولۇم» نىڭ نەچچە ئون خىل تۈركچە تەرجىمە نەشرى بىلەن بېسىلىش نۇسخىسىنى ئۇچراتتىم!) تۇرۇۋاتقانلىقىغا ھەيران قېلىپلا بۇ تۈر كىتابلارنى تەرجىمە قىلىشقا قىزىقىپ قالغان ئوخشايمەن دېسەم، بەكلا سەۋىيىسىز گەپ قىلغان بولارمەنمۇ؟

ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇ تۈر بىئوگرافىيىلەر بىر-بىرىگە ئوخشاپ كېتىدىغان ۋەقەلىكلەر ئاساسىدا مىڭ بەتلەپ كىتاب قىلىنىپ يېزىلىش ئىشى تا بۈگۈنگىچە توختاپ قالغىنى يوق. مەسىلەن 2008-يىلىدا تۈركىيە تۈركچىسىگە تەرجىمە قىلىنىپ بېسىلغان، "ماختانچاق" ۋە "جازالىنىش" دەپ قوشۇمچە ماۋزۇ قويۇلۇپ ئىككى توم قىلىپ نەشر قىلىنغان، ئەسلى 2000-يىلى ئېنگلىزچە نەشر قىلىنغان ئىئان كېرشاۋنىڭ نىسبەتەن رىيال ئادەم تەسۋىرى ئاساسىدا، ئەمما خېلىلا چۆكۈرۈپ يېزىلغان «ھىتلېر» دېگەن جەمئىي ئىككى يېرىم مىڭ بەتكە يېقىن (ئۇيغۇرچە تەرجىمىسى چوقۇم 4~5 مىڭ بەتكە يېتىشى مۇمكىن) بالادەك قېلىن ئىككى قىسملىق ھىتلېر بىئوگرافىيە كىتابىغا نېمە دېگۈلۈك؟ قىسقىسى، تولانىڭ قەلىمى بىلەن تەسۋىرلەنگەن ھىتلېر دېگەن بۇ ئادەم، ئەسلىدە ئەڭ ئادەتتىكى، ئەڭ تۆۋەن تەبىقىدىكى بىر ئادەم بولۇشىغا قارىماي شۇ دەۋرلەردە نىسبىلىك نەزەرىيىسى، كۇۋانت نەزەرىيىسىگە ئوخشاش دۇنيانى زىل-زىلىگە سالغۇدەك ئىلىم-پەن نەزەرىيىسى ۋە تېخنىكىلىرىنى يارىتىۋاتقان دۇنيانىڭ ئەڭ ئۇلۇغ ھېسابلىنىدىغان نېمىس خەلقىنى يېتەكلەپ، ئۆز مىللىتىنى باشقا مىللەتلەرنىڭ يارغا قىستىشىدىن قۇتقۇزۇش ئۈچۈن ئادەمنىڭ ئەقلىگە كەلمەيدىغان خىياللاردا بولغانلىقى ۋە بۇ خىياللىرىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن شۇنچە قىيىن ئەھۋال ئاستىدا ئاجايىپ غەلىتە ئەمما ئۈنۈملۈك پىلانلارنى تۈزۈپ ھەرىكەتكە ئاتلانغانلىقىنى ئوچۇق كۆرۈۋالالايمىز. بۇ ئىشلار، مىللىتىم ئۈچۈن، دەپ ئەڭ ئۇلۇغ مەدەنىيەت مەركىزى قاتارىدا تونۇلۇپ كېلىنگەن غەربىي ياۋروپادا تېخى ئۆتكەن ئەسىردىلا يۈز بەرگەن ئىشلار ئىكەن. ئەڭ قىزىقى، تۈزۈك مەكتەپ يۈزى كۆرمىگەن، قولغا چىققۇدەك بىرەر كەسپىنىڭمۇ تايىنى يوق، تۈزۈك بىر ياردەمچىسىمۇ يوق بەكلا نامرات، ھەتتا تىلەمچى دېگىدەك بىرسىنىڭ شۇنچە ئۇلۇغ بىر

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

مىللەتنى يېتەكلەشتە كۆرسەتكەن ئاجايىپ زور تىرىشچانلىقى بولۇپ، ئۇيغۇر خەلقى ئۈچۈن ئېيتقاندا، ئۆزىنى ياتلارنىڭ يوق قىلىنىشىدىن قۇتۇلدۇرۇش ئۈچۈن ئۇنچىۋالا باش قاتۇرۇپ ئاۋارىچىلىق تارتقىدەك جاپا تارتىپ كەتمەي ئۇنىڭدىن خېلى كۆپ ئاز باش قاتۇرسىلا مىللىتىنى قۇتقۇزۇش مەقسىدىگە يېتەلەيدىغانلىقىنى بۇ كىتابتىن ئېنىق كۆرىۋالالىشىمىز مۇمكىن. يەنى، بىزنىڭ مىللى مۇستەقىللىق ئىشىمىز ئۇلاردەك تىلەمچىلەردىن تارتىپ سەپەرۋەر قىلمىساقمۇ، ۋەتەن قۇتقۇزۇش خىيالىدا يۈرگەن تاللانغان غۇرۇرلۇق كىشىلىرىمىز بىلەنلا پۈتتۈرۈشكە بولىدىغان ئىشلاردىن ئىكەن دېيىش مۇمكىن. بىلمىدىم، مەقسىدىمنى ئۇقتۇرالىدىممۇ؟

تەرجىمە ئەمگىكىمگە ھېچكىم بەدەل تۆلەش مەجبۇرىيىتىنى ھېس قىلمايدىغانلىقى ئۈچۈن، ئوتتۇرىدا بىرلىرى چىقىپ بۇرۇنقىدەك يولۇمنى توساپ يۈرمەس دېگەن خىيالدا بۇ تەرجىمە ئىشىنىڭ ئاخىرىنى چىقىرىشقا تىرىشتىم. بۇ تەرجىمە ئەمگىكىم يوقۇرىدا چۈشەندۈرۈلگەندەك، ھەرگىزمۇ تارىخ تەتقىقاتىنى مەقسەت قىلىپ ئىشلەنگەن بىر ئەمگەك بولمىسىمۇ، بۇ كىتابنى يەنىلا ئۇيغۇر كۈتۈپخانا كىتاب تەكچىلىرىدىن ئورۇن ئېلىشقا تېگىشلىك بىر تارىخى ئەسەر دەپ قارايمەن. ئېسىمگە كەلگىنىدە ئەسكەرتىپ قويا: بۇ كىتابنى ئەسلى ئېنگلىزچىدىن تەرجىمە قىلىپ تارقاتقان تور بەتلىرىگە قويۇلغان قايسى بىر خىتايچە نۇسخىسىدىن ئۇيغۇرچىغا تەرجىمە قىلماقتىمەن (بۇ كىتابنىڭ خىتايچە تەرجىمانى خاتىمە سۆپىتىدە مۇنداق ھەجۋى بىر ۋەقەلىكنى قوشۇپ قويغان: كىتابنىڭ يېرىمىنى تەرجىمە قىلىپ بولغىنىدا ئۆيگە ئوغرى كىرىپ تەرجىمە ئورگىنالى سېلىنغان سومكا بىلەن يەنە بىر ئۈن ئالغۇسىنى قوشۇپ ئوغۇرلاپ چىقىپ كەتكەن؛ بىر قانچە ھەپتىدىن كېيىن ئۆيىنىڭ يېنىدىكى بىر سۆپىرەندىخانىدا بۇ ئورگىنالىنىڭ چېچىلىپ

www.pidaiy.biz

ياتقانلىقنى كۆرۈپ بەكلا سۆيۈنۈپ كەتكەن؛ ئەمما يوقالغان مىڭ سوملۇق ئۆتنىئالغۇسىغا قارىغاندا سومكىسىغا بەكىرەك ئېچىنىپ كەتكەن). شۇنىڭدەك قىزىققانلىقىمدىن ئۇيغۇرچە قىدىمقى ئاي-ھەپتە ئىسىملىرىنىمۇ تىرناق ئىچىدە ئەسكەرتىپ قويدۇم. بۇ تەرجىمەمدە، دۇنيادا ئىپادىلەش قابىلىيىتى جەھەتتە تەڭدىشى يوق دەپ قارالغان، ئەمما نەچچە ئون مىڭ خىل رەسمىنى خەت قىلىۋالغان بولىشىغا قارىماي ئادەتتىكى چەتئەل ئىسىملىرىنىمۇ ئېنىق تەلەپپۇز قىلىشقا قۇربى يەتمەي كېلىۋاتقان، بىر يېرىم مىليارد خىتاي غۇرۇرلىنىپ ئىشلىتىپ كېلىۋاتقان نەچچە يۈزمىڭ سۆزلۈك لۇغىتى بولغان خىتايچە تەلەپپۇزدا ئېلىنغان بەزى يەر-نام ئىسىملىرىنى تەرجىمەم پۈتكىنىدە ئېنگلىزچە قايسى بىر نۇسخىسىغا سېلىشتۇرۇپ، ‹ئارانلا 32 ھەرپلىك يېزىقىمىز› بويىچە قايتا ئاھاڭ سېلىشقا تىرىشىمەن.

ناۋادا ئۇيغۇرچە بېسىلىشقا توغرا كەلسە، كۆتۈرۈپ يۈرۈشكە ئەپلىك بولسۇن ئۈچۈن، بۇ كىتابنىڭ ئۇيغۇرچە تەرجىمىسىنى دەۋرلەر بويىچە 4 كىتاب قىلىپ بۆلۈپ قويدۇم.

— ئا.بوران

2012. يانۋار (ئوچاق)

www.pidaw.biz

ئاپتوردىن

ئادولف ھىتلېر، بەلكىم كىشىلەرگە يىگىرمىنچى ئەسىر تارىخىنى ئاستىن-ئۈستۈن قىلىۋەتكەن ئەڭ داڭلىق كىشىلەردىن بىرسى دېگەن تەسىرات بېرىشى مۇمكىن. دېمىسىمۇ، بۇ دەۋىردە شۇنچە نۇرغۇن جانىنىڭ بېشىغا چىققان، شۇنچە زور غەزەپ-نەپرەتنى پەيدا قىلىۋەتەلىگەن ئۇنىڭدەك يەنە بىرسى كۆرۈلۈپ باققان ئەمەس. خۇددى شۇنىڭدەك، بۇ ئادەم دەسلىۋىدە كەڭ كۆلەملىك ھۆرمەتكە سازاۋەر بولالىغان، ئەينى ۋاقىتتا مىليونلارچە ئىنسانىنىڭ ئۈمىدى ۋە غايىسى ھالىغا كەلگەن بىرسى ئىدى. ھىتلېر ئۆلۈپ ئوتتۇز نەچچە يىل ۋاقىت ئۆتكەن بولسىمۇ، مەيلى ئۇنىڭ دوستلىرى ياكى دۈشمەنلىرىدىن بولسۇن، ئۇنىڭغا بولغان قاراشلىرى ئاساسەن ئۆزگەرمىدى. بۈگۈنكى كۈندە، بىز ئۇنىڭ دەۋرداشلىرى بولغان باشقا داھىي كىشىلەردىن روزۋېلت، چېرچىل، مۇسسولىنى، ستالىن قاتارلىقلارغا بولغان قاراشلىرىمىزنى نەچچە قېتىملاپ ئۆزگەرتىپ، ئەمەلىيەتكە نىسبەتەن ئۇيغۇنىراق ھالغا كەلتۈرۈشكە تىرىشقان بولساقمۇ، بۇ جەرياندا ھىتلېرنىڭ ئوبرازىغا بولغان قارىشىمىز قىلچە ئۆزگەرمەي ئۆز پېتى ساقلىنىپ كەلمەكتە. ئۇنىڭغا ئەگەشكەن سادىق بىر قىسىم كىشىلەرنىڭ قارىشىدا ھىتلېر بىر قەھرىمان، ئاخىرقى غالىبىيەتكە ئېرىشەلمىگەن ئۇلۇغ قۇتقۇزغۇچى ھېسابلىناتتى؛ ئەمما قالغان كىشىلەر ھىتلېرنى ئۇچىغا چىققان سارالڭ، ھەربىي ۋە سىياسىي جەھەتلەردە ئەڭ ھاماقەت، ئۆزگەرمەس قاتىل؛ ئۇنىڭ قولغا كەلتۈرگەن بىر قىسىم ئۇتۇقلىرىمۇ پۈتۈنلەي جىنايەت يولىغا تايىنىپ قولغا كەلتۈرۈلگەن نەتىجىلەر دەپ قارايدۇ.

نۇرغۇنلىغان كىشىلەرگە ئوخشاش، مەنمۇ ھاياتىمدا ھىتلېرنىڭ ۋەيران قىلىنىشىغا ئۇچرىغان بىرسى بولۇشىمغا قارىماي، ئۇنىڭ توغرىلىق كىتاب يېزىش ۋاقتىمدا ئۆزەمنىڭ ھېسسىياتلىرىنى ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە بېسىۋېلىپ، ئۇنى، مەن بىلەن قىلچە مۇناسىۋىتى بولمىغان مىڭلارچە يىل بۇرۇن ئۆتكەن ئىپتىدائى ئادەم قاتارىدا بىتەرەپ مەيداندا تۇرۇپ تەسۋىرلەشكە تىرىشتىم. مەن بۇ جەرياندا ھىتلېرنى ئەتراپلىق بىلىدىغان، ئۇنىڭغا چوقۇنىدىغان ياكى ئۇنى مازاق قىلىدىغان نۇرغۇنلىغان كىشىلەر بىلەن كۆرۈشۈپ چىقتىم. بۇ كىشىلەرنىڭ نۇرغۇنلىرى ئۇ بەختسىز ئۆتمۈش كۈنلەر ھەققىدە بىلىدىغانلىرىنى قەتئىي ئەنسىرىمەي قورقماستىن تەپسىلى سۆزلەپ بەردى. ئۆتمۈش يىللاردىكىدەك ئۇنداق فيۇرېر، داھى (Führer 元首) دېسىلا، شۇ قورقۇنۇچلۇق دەۋرلەر كۆز ئالدىغا كېلىۋېلىپ بەدەنلىرى شۈركۈنۈپ گەپنى باشقا تەرەپكە بۇراپ دۇدۇقلاپ بىر نېمە دېيەلمەيدىغان روھى ھالەت بوگۈن كەلمەسكە كەتتى. مەن ھىتلېرنىڭ كانۋېيلىرىدىن پۇتكامېر (普卡梅尔 Karl_Jesko von Puttkamer)، بېلوۋ (贝罗 Below)، ئېنگېل (恩格尔 Gerhard Engel)، گۈنشې (Otto Günsche 根舍)، ۋۈنشې (温舍 Max Wünsche) ۋە شۇلز (Richard Schulze 舒尔兹)؛ كاتىپلىرىدىن تراۋدىل جيۇڭ، گېردا دارانوۋسكي كرىستىيان 'دارا' (Daranowsky Christian, Dara Gerda 格尔达·克里斯蒂安)، لىيوتچىكى باۋۇر (波尔 Hans Baur)، دوختۇرلىرىدىن گېيسىڭ (吉辛 Giesing Erwin)، ھاسسېلباك (哈塞尔巴赫 Hasselback Hanskarl von)، ئۇنىڭغا يېقىن ئوفىتسېرلاردىن سكورزېنى (斯科尔兹内 Skorzeny Otto)، رۇدېل (Hans Ulrich Rudel 鲁德尔)، ئۇنىڭغا يېقىن ئىنژېنېرلاردىن سپېئېر (Albert Speer 施佩尔)، گېيسلېر (杰斯勒 Paul Giesler)، بىرىنچى نومۇرلۇق باياناتچىسى خانفستانگل (汉夫施坦格尔 Hanfstaengl)، ھەربى رەھبەرلەردىن مانستېيىن (曼斯坦因 Fritz Erich von Manstein)، مىلچ (米尔契 Milch Erhard)، دۆنىتز (Karl Dönitz 邓尼茨)، مانتېۋفېل

www.pidaily.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىدىئې تورى
www.uyghurkitap.com

Walter Warlimont) ۋارلىمونت، (曼特福尔 Manteuffel Hasso von) (瓦力蒙)، شۇنىڭدەك يەنە، ئۇنىڭ ھۆرمىتىگە سازاۋەر بولغان ئايالالاردىن لېنى رېفېنستاخل (Leni Riefenstahl 里妮•莱芬斯达尔)، پروفېسسور تروست (Troost 特鲁斯特) خانىمى، ھېلىن خانفستانگىل خانىم (Hanfstaengl، Helene 赫仑纳.汉夫施坦格尔夫人) قاتارلىقلار بىلەن كامىدا 250 قېتىمدەك كۆرۈشۈپ چىقتىم. بۇ كۆرۈشۈشلىرىمدىن ئۇئىئالغۇغا ئېلىۋالغانلىرىمنىڭ ئۆزىلا نەچچە ئون قېتىمغا يېتىدۇ. بۇ ئۈنئالغۇ لېنتىلىرى ھازىر پارلامېنت كۇتۇپخانىسىدا ساقلانماقتا. كۆرۈشۈش جەريانىدىكى سۆھبەتلەردىن بۇ كىتابقا كىرگۈزگەنلىرىمنىڭ ھەممىسىنى دېگۈدەك سۆھبەت ئىگىلىرى بىر قۇر ئوقۇپ چىقتى. شۇنىڭدەك يەنە، ئۇلار يازغانلىرىمغا تۈزىتىش بېرىش بىلەنلا قالماي، نۇرغۇنلىغان پايدىلىق مەسلىھەتلەرنىمۇ بېرىشتى.

مەن ھىتلېرنىڭ سىرىنى ئاشكارىلاش ئۈچۈن نۇرغۇنلىغان ھۆججەت، دوكلات ۋە مەخسۇس تەتقىقات ماقالىلىرىدىن پايدىلاندىم: ئا ق ش ئارمىيىسىنىڭ جاسۇسلۇققا قارشى بۆلۈمى ئارخىپلىرىدىن مەلۇم بىر ئىشپىيوننىڭ ھىتلېرنىڭ سىڭلىسى پاۋلا (保拉 Paula) بىلەن ئۆتكۈزگەن سۆھبەت خاتىرىسى؛ دۆلەتلىك ئارخىپ ئىدارىسىنىڭ ئېلان قىلىنمىغان ھۆججەتلىرىدىن 1918-يىلى ھىتلېر ھەققىدە تەييارلانغان روھى كېسەللىكى ھەققىدىكى مەخپى دوكلاتقا ئوخشاش ھۆججەتلەر؛ ئەنگلىيە ھۆكۈمەت ئارخىپخانىسىدىكى ئېلان قىلىنمىغان ھۆججەتلەر؛ يېڭىدىن ئوتتۇرىغا چىقىرىلغان گېيورىڭ (戈林 Hermann Göring) بىلەن نېگرېللى (纳格莱里 Leo Negrelli) نىڭ 1924~1925-يىللاردا ئۆزئارا يېزىشقان خەتلىرى، بۇ خەتلەر ناتسىستلار بىلەن فاشىستلار ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەت ھەققىدە يېڭى پاكىتلار بىلەن تەمىنلىمەكتە؛ ھىملېر (Heinrich 希姆莱 Himmler) نىڭ مەخپى سۆھبەتلىرى؛ ئۇنىڭ ئېلان قىلىنمىغان كۈندىلىك خاتىرىلىرى، تېزىسلىرى، ئەسلىمىلىرى قاتارىدىكى ماتېرىياللارنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان ھالدا ھىتلېرنىڭ ئەڭ ياش كاتىپى

تراۋدىل جيوڭ (特劳德尔·容格 Grtraud Traudl Junge) ئەسلىمىلىرىمۇ بار بولۇپ، بۇ ئەسلىمە نۇرغۇن نەرسىلەرنى ئاشكارىلاپ بەرمەكتە.

مېنىڭ بۇ كىتابىم قانداقتۇ بىر مەقسەتنى كۆزلەپ يېزىلغان ئەسەر ئەمەس. ئەگەر بۇ كىتاۋىمدا ھەر قانداق بىر باھالاشتا بولغان بولسام، بۇ باھالىرىم ئاساسەن كىتاب يېزىلىش جەريانىدا ئوتتۇرىغا چىققان بولۇپ، بۇ تۈردىكى باھالىرىمنىڭ ئەڭ مۇھىم تەرىپى: ھىتلېرنىڭ مەن ئويلىغاندىنمۇ ئارتۇق مۇرەككەپ، زىددىيەتلىك بىرسى بولغانلىقىدا ئىپادىلىنىدۇ. گراخام گرېن (Graham Greene 格拉汉姆•格林) چۆچەكلىرىدىكى بىر پېرسوناژ مۇنداق دەيدۇ: "ئەڭ ئۇلۇغ غەلىتە كىشىلەر، ئەزەلدىن بىرى پەۋقۇلئاددە ۋەھشىيلىك قىلىش قابىلىيىتىگە ئىگە كىشىلەر بولۇپ، ئەڭ رەھىمسىز كىشىلەر بەزىدە ھەقىقەتەنمۇ غەلىتە ھېسسىياتلاردا بولىدۇ." چۈنكى، جەننەتتىن مەھرۇم بولغانلىقىنى ھېس قىلغانلىقى ئۈچۈن، ھىتلېردەكلەر دوزاخ يولىنى تاللىۋېلىشقان. ئەسلىدە، ھىتلېرمۇ جەننەت بىلەن دوزاخنىڭ ياخشى-يامانلىق پەرقىنى ياخشى بىلىدىغان بىرسى ئىدى. ئۇ، يەھۇدىيلارنى ياۋروپا قىتئەسىدىن تولۇق تازىلىۋېتىش خىيالىنىڭ تۈرتكىسىدە، ئۇ يەنىلا كرىست بەلگىلىك چەۋەنداز، روھى جەھەتتە غەلىتىلەشكەن، پرومىتوس (普罗米修斯 Prometheus) بىلەن لۇسىفېر (柳西胡 Lucifer) نىڭ ئارىلاشمىسىدىن ئوتتۇرىغا چىققان بىر ئالۋاستى ھېسابلىنىدۇ.

— جون تولاند (约翰·托兰 John Toland)

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

بىرىنچى كىتاب

ئۆسۈپ يېتىلىش جەريانى

مۇقەددىمە

ئارقىمىزدىن ئوق يېدۇق

(1)

1918 ـ يىلى ئۆكتەبىر (ئوغۇز) ئېيىنىڭ ئوتتۇرلىرىدا، ۋاگونلىرىنىڭ ھەر ئىككىلا تەرىپىگە ئىنقىلابى شۇئارلار چاپلانغان، ياردار ھەربىيلەر بىلەن لىق تولدۇرۇلغان ھەربى پويىز گېرمانىيە چېگرىسىدىن يىلاندەك تولغىنىپ ئۆتۈپ، ئىمپېرىيىنىڭ شەرق چېگرىسىدىكى بىخەتەر دەپ قارالغان رايونلارغا قاراپ ھارغىن پۇشۇلداپ كېتىۋاتاتتى.

www.pdaiy.biz

بۇ ۋاگونلار تىزمىسىدىكى يۈزلىگەن يارىدار ھەربىيلەر ئارىسىدا، تېخى يېڭىلا بىلگىيىدە يۈز بەرگەن زەھەرلىك گاز ئۇرۇشىدا زەھەرلىنىپ ئىككى كۆزى كۆرمەس بولۇپ قالغان بىر يارىدارمۇ بار ئىدى. شۇ كۈنىسى، يەنى 13-ئۆكتەبىر (ئوغۇز) ئاخشىمى، ئەنگلىيە قوشۇنلىرىنىڭ كۈچلۈك توپ-زەمبىرەكلىرى گېرمانىيە ئالدىنقى سەپلىرىنى شىددەت بىلەن توپقا تۇتىدۇ. ئۇنىڭ كەينىدىنلا زەھەرلىك گاز بومبا ھۇجۇمى باشلىنىدۇ. بۇ قېتىمقى توپ ھۇجۇمى، گېرمانىيە قوشۇنلىرى بۇرۇنقى ئۈچ ئايلىق ئۇرۇشتا تېز سۈرئەت بىلەن چېكىنىشكە مەجبۇر قىلغىنىدىن بۇيان دۇچ كەلگەن بىر قاتار شىددەتلىك زەربىلەر ئارىسىدىكى ئەڭ كۈچلۈك زەربىلەردىن بىرى ئىدى. گەرچە گېرمانىيە قوشۇنلىرى كەينىگە چېكىنگەن، ئۇرۇش سەپلىرى ئەگرى-توقاي، ئىلگىرى-كېيىن ھالغا كەلگەن بولسىمۇ، يەنىلا پۈتۈن سەپ بويىچە تارمار قىلىنغان ھېساپلانمايتتى. بۇ قېتىمقى دالا ئۇرۇشىدا ئەڭ ئالدىنقى سەپتە تۇرۇپ جەڭ قىلىۋاتقان قىسىملاردىن بىرى باۋارىيە ئون ئالتىنچى زاپاس پىيادە پولكى ئىدى. بۇ پولك تاغ جىلغىلىرى ۋە ئېتىزلىقلاردىكى ئاكوپلاردا بېشىنىمۇ چىقىرالماي قىسىلىپ قالغان ئىدى. ئۇرۇش سەپلىرى بۇزۇلۇپ ۋەيران قىلىۋېتىلگەن بولۇپ، ھەممە يەر توپ ئوقلىرى ئويۇۋەتكەن ئازگاللار بىلەن تولغان، پۈتۈن ئۇرۇش سېپى پاتقاقلىق ئىچىگە كۆمۈلۈپ قالغان ئىدى. ھېرىپ ھالىدىن كەتكەن ئەسكەرلەر ئاكوپلاردا بېشىنىمۇ چىقىرالماي تۈگۈلۈپ يېتىشتىن باشقا قولىدىن ھېچقانداق ئىش كەلمەيتتى. ئەنگلىيە

www.pdaily.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

قوشۇنلىرىنىڭ ئاتقان توپ ئوقلىرى پۈتۈن ئاكوپ ئەتراپىدا يەر يېرىلغاندەك دەھشەتلىك پارتىلاشلارنى پەيدا قىلىپ جاھاننى زىلزىلىگە سالاتتى. بۇ كۈنلەردە نېمىس قوشۇنلىرىنىڭ ئارىسىدا ھەر تۈرلۈك ئېغۋالار يامراپ كەتكەن بولۇپ، ۋەتەنىدىكى نۇرغۇنلىغان ھەربى سانائەت ساھەلىرى ئىش تاشلاپ پالەچ ھالغا چۈشۈپ قالغانلىقى ھەققىدىكى گەپ-سۆزلەر ئاكوپلاردا قۇلاقتىن-قۇلاققا ئۇچۇپ يۈرەتتى. بۇنداق سۆز-چۆچەكلەرنىڭ تارقىلىپ يۈرۈشىمۇ ئەسكەرلەرنى ئۈمىدسىزلەندۈرۈپ روھىنى چۈشۈرمەكتە ئىدى. كونا ئەسكەرلەر ھېچ نېمىدىن ئەنسىرىمەيدىغان خامۇش ھالغا كېلىپ قالغان بولسا، يېڭى ئەسكەرلەر قورقىنىدىن پۈتۈنلەي ئۆزىنى يوقىتىپ قويغان ئىدى.

قۇلاقنى يارغۇدەك توپ ئېتىشلار تۇيۇقسىزلا قايتا باشلىنىپ، ئەتراپقا تارقالغان بۇرۇننى ئېچىشتۇرىدىغان ئاچچىق گازنىڭ غەلىتە پۇرىقى ئاكوپلارنىمۇ تولدۇرۇشقا باشلايدۇ. كىمدۇ بىرسى “زەھەرلىك گاز! بۇ زەھەرلىك گاز!” دەپ جىنىنىڭ بېرىچە ۋارقىراپ سەپداشلىرىنى ئاگاھلاندۇرىدۇ. ئەسكەرلەر تۈنجى قېتىم بۇنداق خاردال گاز پۇرىقىنى پۇرىماقتا ئىدى. بەزى ئەسكەرلەر ئەتراپتىكى ھاۋانى پۇراپ بېقىپ، بۇ بىر ئەتتىر پۇرىقىمۇ قانداق دېيىشسە، يەنە بەزىلەر ياق، بۇ لازىنىڭ پۇرىقى دېيىشەتتى. ئەمما ئەسكەرلەرنىڭ بۇرنى چىدىغۇسىز دەرىجىدە ئېچىشىشقا باشلىغاندىن كېيىنلا ئاندىن ئالدىراپ-سالدىراپ گاز ماسكىلىرىنى تاقىشىپ ھەممە كىشى ئاكوپ بويىدا

www.pdaily.biz

تامغا قاراپ تۆگۈلۈپ ئولتۇرۇۋېلىشتى. ئارىدىن بىر قانچە سائەت ۋاقىت ئۆتكەن بولسىمۇ گاز ماسكىلىرىدىن تېخىچىلا زەھەرلىك گاز پۇرىقىنى ئىلغىغىلى بولاتتى. قاتاردا بىر يېڭى ئەسكەر بۇ ئەھۋالغا ئارتۇق بەرداشلىق بېرەلمىدى-ئەتىمالىم، گاز ماسكىسىنى چۆرۈپ تاشلاپ ھاۋانى ئىچىگە تارتىپ چوڭقۇر نەپەس ئالدى. ئەمما ئۇنىڭ ئۆپكىسى شۇ ھامان زەھەرلىك ھاۋاغا تولۇپ تۆگۈلگىنىچە يېقىلىپ چۈشتى.

"زەھەرلىك گاز ئۆپكىسگە كىرىشى بىلەن تەڭ، ئۇ ئەسكەر ئاغزىدىن ئاپئاق كۆپۈك چىقىرىپ تۆگۈلۈپ يەردە سوزۇلۇپ يېتىپ بىر ھازا خارقىراپ ياتقىنىدىن كېيىن، جېنى چىقىپ جىمىپ قالدى" سەيدۇ بىر سەبدىشى ئەسلىمىسىدە.

گۆگۈم ۋاقتى بىلەن تەڭ، زەھەرلىك گاز پۇرىقى ئاستا-ئاستا تارقىلىپ ھاۋامۇ قايتا تازىلىنىشقا باشلايدۇ. بۇ چاغدا توپ ئېتىش قايتىدىن باشلىنىپ كېتىدۇ. جەڭچىلەرمۇ ماسكىلىرىنى چىقىرىپ تاشلاپ، ساپ ھاۋادىن نەپەس ئېلىشىدۇ. "شۇنىڭغا قارىماي ھاۋادا يەنىلا خاردال پۇرىقى تۆگىمىگەن ئىدى. — دەپ يازىدۇ بىرسى، — ھاۋادا خاردال گاز پۇرىقى بىلەن قوشۇلۇپ كۆچلۈك پارتلىغۇچى دورا پۇرىقىمۇ تارقىلىشقا باشلايدۇ. ئەمما بىز ئۆچۈن پارتلاتقۇچ پۇروخنىڭ پۇرىقى خاردال پۇرىقىغا قارىغاندا جەننەتنىڭ ھاۋاسىدەك مېزىلىك بىلىنەتتى." بۇنداق جىمجىتلىق ئۇزۇن داۋام قىلمايدۇ. بۇ چاغدا دۈشمەن تەرەپ تېخىمۇ ئەسەبىيلىشىپ، تېزلىكتە قايتىدىن ھاۋانى خاردال ۋە نىترىت پۇرىقى بىلەن توشقۇزۇشقا باشلايدۇ. گاز

www.uyghurkitap.com

ماسكىسى تاقاشقا ئۆلگۈرەلمگەنلەر، خۇددى بايىقى يىگى ئەسكەرگە ئوخشاش تىك چۈشۈپ بىر ھازا خارقىراپ ياتقاندىن كېيىن جان بېرىدۇ. تەلىيى ئوڭ كېلىپ ساق قالغان ئەسكەرلەرنىڭ ھەممىسى دېگىدەك كۆزى كۆرمەس قارىغۇ بولۇپ كېتىدۇ. ئارىدىن بىرسىنىڭ كۆزى يەنىلا ئاز-تولا بىر نەرسىلەرنى ئىلغىيالىغىدەك غۇۋا كۆرەلەيتتى. ئۇ ئەسكەر قالغان سەپداشلىرىغا، ھەممىگلار بىر-بىرىڭلارنىڭ پېشىگە ئېسىلىپ كەينىمدىن مېڭىڭلار، دەپ ۋارقىرايدۇ. شۇنداق قىلىپ، ئەسكەرلەر بىرىنىڭ كەينىدىن بىرى سۈكدۈشۈپ ئۈرۈلۈپ-سوقۇلۇپ يۈرۈپ يولغا چىقىدۇ. چالا قارىغۇ بولغىنى قالغانلارنى يېتىلىگىنىچە ئەڭ يېقىنىدىكى جىددى قۇتقۇزۇش پونكىتى بار يەرگە يېتىپ كېلىۋالىدۇ.

بۇ زەھەرلىك ئەجەل ئىلكىدىن قۇتۇلۇپ چىققان ئەسكەرلەر ئارىسىدا 29 ياشلىق بىر ئون بېشى (Gefreiter, corporal) ملادشىي سېرژانت (下士) بار بولۇپ، ئۇ ئەسكەر ـــ ئادولف ھىتلېر ئىدى.

ھىتلېر ياتقان پويىز تىنماي شەرققە قاراپ تاراخلاپ كېتىۋاتماقتا؛ ئۇنىڭ كۆزلىرى ھېلىغىچە ھېچ نېمىنى كۆرەلمەيتتى. بۇ چاغدىكى ھىتلېر روھى چۈشكەن، ھارغىن، پۈتۈنلەي تۈگەشكەندەك بىر ئەھۋالدا ئىدى. باشقا زەھەرلەنگەنلەرگە ئوخشاش ئۇنىڭ ھەر ئىككىلا كۆزى قىزىرىپ ئىششىپ كەتكەن بولۇپ، يۈز-كۆزىمۇ تولۇمدەك ئىششىپ يۇملاق كاۋىدەكلا بولۇپ قالغان ئىدى. بۇ ئەسكەرلەرنىڭ

www.pjdaily.biz

ئاۋازى خۇددى ئالۋاستىنىڭ ئاۋازىدەك شۇنچە كۈچسىمۇ گاراڭلاپ گېپىنى زادىلا ئۇققىلى بولمايتتى. ئۇلارنىڭ كۆرۈنىشى ھەقىقەتەنمۇ قورقۇنۇچلۇق ئىدى. ئەگەر بىرەر سېستىرا كېلىپ ئۇلارغا ياردەم قىلمىغان دېسىمۇ ۋارقىراپ-جارقىرىشىپ يېقىن يولاتمايتتى.

ئۇلار ھېچ نېمە يېمەيتتى. دوختۇرلارنىڭ كېلىپ يىرىڭلاپ كەتكەن كۆزلىرىنى تەكشۈرۈشىگىمۇ يول قويۇشمايتتى. دوختۇرلار ئۇلارغا چۈشەندۈرۈپ، كۆزۈڭلار تېز ئارىدا ساقىيىپ قايتىدىن ئەسلىگە كېلىدۇ، دەپ شۇنچە يالۋۇرسىمۇ كار قىلمايتتى. ئۇلار، شۇنچە يىلدىن بېرى ئاقماق قىلىنىپتىكەنمىز دېيىشىپ، زارلىنىپ دەرد تۆكىشەتتى. ئۇلار دوختۇردىن، ئەندى جىمجىت يېتىپ تەقدىرگە تەن بېرىشىمىزگە، ئازابتىن قۇتقازغۇچى ئەزرائىلنىڭ جېنىمىزنى ئېلىشقا كېلىشىنى كۈتۈشىمىزگە، يەنى ئۆلۈم ئارقىلىق بۇ ئازابتىن قۇتۇلۇشىمىزغا يول قويۇڭلار دەپ يالۋۇرىشاتتى.

شۇنىڭدىن ئون بەش يىل ۋاقىت ئۆتكەندە ئىمپېرىيىنىڭ بىردىن-بىر داھىيسى ئورنىغا كۆتۈرۈلىدىغان بۇ ئون بېشى، پۈتۈن ۋۇجۇدى يارىلانغان، ئۈمىدسىزلىك ئىچىگە پېتىپ ياتقان بۇ روھسىز ئەسكەر، بۇ كۈنلەردە گېرمانىيىنىڭ قايسى دەرىجىدە تارمار كەلتۈرۈلگەنلىكىدىنمۇ خەۋىرى يوق ياتاتتى. بۇندىن تۆت يىل ئاۋال، نېمىس قوشۇنلىرى تۇنجى قېتىملىق كۈچلۈك ھەربى قۇۋۋەت بىلەن ئومۇمى يۈزلۈك ھۇجۇمغا ئۆتۈپ بېلگىيە، فرانسىيە ۋە ئەنگلىيە قوشۇنلىرىغا قاقشاتقۇچ زەربە بەرگەن

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ۋاقتىدا ھىتلېر تۇرىۋاتقان پولك، يەنە شۇ يەردە تۇنجى قېتىم قانلىق جەڭگە قاتناشقان، بىر ھەپتىگە قالماي مۆلچەرلىگۈسىز دەرىجىدە چىقىمغا ئۇچراپ، پولكنىڭ 80% گە يېقىن ئادىمى جەڭدە ئۆلگەن ئىدى. شۇ چاغدا قانلىق جەڭگە تۇنجى قاتنىشىۋاتقان ھىتلېر ئۇچۇن ئېيتقاندا، بۇنچىلىك چىقىم مەيۇسلىنىشكە ئەرزىگۇدەك پاجىئە ھېساپلانمايتتى. ئەكسىچە بۇ ئەھۋال نېمىس قوشۇنلىرىنىڭ جەڭگىۋارلىق ئىرادىسىنىلا كۆرسىتەتتى، خالاس. شۇ چاغدا ھىتلېر ميۇنخېن (München, Munich 慕尼黑) دىكى ئۆي خوجايىنىغا يازغان خېتىدە "... مەن سىزگە مەغرۇر ھالدا شۇنى بىلدۇرىمەنكى، جەڭگە كىرگەن بىرىنچى كۈنىدىن تارتىپلا بىزنىڭ پولك ئاجايىپ قەھرىمانلىقلارنى كۆرسەتتى، يەنى پولكىمىزدىكى كۆپسانلىق ئوفىتسېرلار ئۇرۇشتا قۇربان بولدى، بىزنىڭ روتىدا ئارانلا ئىككى كىشى ساق قالدۇق. ئۇرۇش ئالتىنچى كۈنگە كەلگەندە بىرگادىمىزدىكى 3600 نەپەر ئوفىتسېر-جەڭچىدىن ئاران 611 نەپەر ئادەم ساق قالدۇق."

شۇ كۈنلەردە، ئۇرغۇنلىغان نېمىسلار كۆتۈرەڭگۈ روھ بىلەن مۇنداق دېيىشتى: گېرمانىيىگە خاس قەھرىمانلىق روھ ئەنە شۇنداق بولىشى كېرەك. ئەمما ئايلار بىر-بىرلەپ ئۆتمەكتە ئىدى. ئۇرۇش ئىچىنى پۇشۇرىدىغان زېرىكەرلىك ئاكوپ ئۇرۇشىغا ئايلانماقتا ئىدى. ئىككى تەرەپ قوشۇنلىرى بىر-بىرسىگە خىرىس قىلىپ ياتقان، ئىككى تەرەپ ئوتتۇرىسىدا ئادەمسىز بوش ئېتىزلىق، پەقەت قايسى بىر تەرەپ قارشى

www.pdaily.biz

تەرەپنىڭ سىپپىنى بۆسۈپ ئۆتمەكچى بولۇپ ئاتاكىغا ئۆتكەندىلا توقۇنۇش يۈز بېرىپ تۇراتتى. ھەر چاقىرىملىق ئىلگىرىلەش، ھەتتا ھەر قەدەم ئالغا سىلجىش ئۈچۈنمۇ مىليونلارچە ئەسكەر ياردارلىناتتى ياكى قۇربان بولاتتى. شۇڭا، ئۇرۇشنىڭ دەسلەپكى كۈنلىرىدىكىدەك ئۇنداق ئۈمىدۋارلىقلار ئاستا-ئاستا يوقۇلۇشقا باشلايدۇ. غەلىبە قازىنىشتىن ئۈمىدسىزلىنىش روھى ھالىتى خۇددى مۆكۈۋالغان چاشقاندەك ئەسكەرلەرنىڭ قەلبىنىڭ چوڭقۇر بىر يەرلىرىگە يوشۇرۇنغان ئىدى. ۋەتەن ئىچىدە بولسا، ئېنگلىزلارنىڭ ئىمبارگوسى تۈپەيلىدىن ئاساسلىق تۇرمۇش بۇيۇملىرىنىڭ تەمىنلىنىشىمۇ ئۈزۈلۈپ قالغان، ئاچارچىلىق، ئېغىر قىيىنچىلىق نېمىس خەلقى ئارىسىدا كەڭ كۆلەمدە يامرىماقتا ئىدى. ئۇرۇش ئۈچىنچى ۋە تۆتىنچى يىلىغا كىرىشى بىلەن نېمىس قوشۇنىدىكىلەرنىڭ ئويلايدىغىنى غالبىيەت قازىنىش ئورنىغا قانداق قىلىپ جېنىنى ساقلاپ قېلىشقا ئۆزگەرگەن ئىدى. ئەسكەرلەر يوقىرى دەرىجىلىك قوماندانلىق شتاپىدىكىلەرنىڭ دۆتلىكىدىن زارلىنىپ، داۋاملىق ئۇرۇشۇشنىڭ قىلچە پايدىسى يوقلۇقىنى ھەر يەردە سۆزلەپ يۈرۈشەتتى. ھىتلېرغا ئوخشىغان يەنە بىر قىسىم كوماندىر-جەڭچىلەر بۇ تۈردىكى مەغلۇبىيەتچىلىك قاراشلىرىغا پەرۋايى پەلەك ئىدى. گەرچە ھىتلېرمۇ ئىزچىل تۈردە قەھرىمانلىق كۆرسىتىپ كېلىۋاتقان بىر جەڭچى ھېسابلانسىمۇ، تەسىر كۆرسىتىش دائىرىسى بەكلا تار، گېپى ئۆتمەيدىغان ئادەتتىكىچىلا ئون بېشىدىن بىرى ئىدى، خالاس. ھىتلېر

www.pidaily.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

هېچكىمنىڭ دىققىتىنى تارتالماي كېلىۋاتقان بولسىمۇ يەنىلا ئۆمىدسىزلەنمەيدۇ. بۇ جەھەتتە ئۇ ھەر دائىم سەپداشلىرىنى قاتتىق تەنقىدلەپ يۈردى. ۋەتەندىن زەھەر تارقىتىش ئۈچۈن كەلگەنلەر دەپ قارىغانلىقى ئۈچۈن يېڭى ئەسكەرلەرنى بەكرەك تەنقىدلەيتتى. بەزىلەر ئۇنىڭ بىلەن مۇنازىرىلىشىپمۇ كېتەتتى. ھىتلېرنىڭ بىر سەبدىشى، "ئۇ غەزەپلەنگەندە قولىنى ئىككى يانچۇقىغا سېلىۋېلىپ ئالدى-كەينىگە مېڭىپ ۋارقىراپ-جارقىراپ ئۆمىدسىزلىكنى تەرغىپ قىلغۇچىلارنى تىللاپ كېتەتتى" دەيدۇ.

ئۆمىدسىزلىك پاتقىقىغا پېتىپ قالغۇچىلار راستىنلا خاتالاشتىمۇ قانداق، 1918-يىلىغا كىرىشى بىلەن 4 يىلدىن بېرى ئىزچىل بىر يەردە مۇداپىئەلىنىپ مىخلىنىپ ياتقان نېمىس قوشۇنلىرى، غەرب ئۇرۇش سېپىنىڭ تۇرغۇن ھالغا چۈشۈپ قالغانلىقىغا قارىماي ئۆزىنى ئوڭشاپ يەنە بىر قېتىملىق ئومۇمى ھۇجۇمغا ئۆتۈش ئۈچۈن تەييارلىق قىلىشقا كىرىشىدۇ. شۇڭا غەرب ئالدىنقى سېپىدىن باشقا سەپلەردە نېمىس قوشۇنلىرى ئومۇمى يۈزلۈك غەلىبە قازىنىدۇ. سېربىيە، رۇمىنىيە، ئاخىرىدا روسىيە قاتارلىق ئەللەر نېمىسلاردىن يېڭىلىدۇ. روسىيە، نېمىس قوشۇنلىرىنىڭ ھۇجۇمىغا بەرداشلىق بېرەلمەي، ئىچكى قىسىمدىكى ئىنقىلابنىڭ پارتلىشى بىلەن مەغلۇپ بولىدۇ. يېڭىدىن ئوتتۇرىغا چىققان سوۋېت ھۆكۈمىتى بىلەن تېنچلىق كېلىشىمى ئىمزالىنىپ، نېمىسلار ئۇكرائىنانىڭ بىر مۇنچە تۈزلەڭلىكلىرىنى — ياۋروپانىڭ بولكا ئامبىرىنى قولغا

www.pidaiy.biz

كىرگۈزۈۋالىدۇ. شەرق ئۇرۇش سېپىدىكى دۈشمەن كۈچلىرى پۈتۈنلەي تارمار كەلتۈرۈلگەنلىكى ئۈچۈن، نېمىس قوشۇنلىرى شەرق ئۇرۇش سېپىدىن غەربىي سەپكە بىر مىليون كىشىلىك ئەسكەر يۆتكەپ فرانسىيىگە ئېلىپ كېلىدۇ. ئۇلار بۇ تولۇقلانغان غەربىي كۈچىگە تايىنىپ فرانسىيە ئۇرۇش سېپىدە مۇقىملىشىپ قالغان تۇرغۇنلۇق ۋەزىيەتنى بۆسۈپ ئۆتۈپ ئومۇمىي يۈزلۈك قايتارما ھۇجۇمغا ئۆتۈش تەييارلىقىغا كىرىشىدۇ. نېمىس قوشۇنلىرىنىڭ ئالىي قوماندانلىق شتاۋىدا باشقىلارغا قارىغاندا گېنېراللىق دەرىجىسى تۆۋەن بولغىنىغا قارىماي ئەڭ مۇھىم ئادەم ھېسابلىنىدىغان گېنېرال ئېرىچ ۋون لۇدېندورف (Erich von Ludendorff 埃里希·鲁登道夫) تەرىپىدىن "ئىمپېراتور سەپىرى" دەپ نام بېرىپ پىلانلانغان ئومۇمىي يۈزلۈك ھۇجۇم ھەرىكىتى باشلىنىش ئالدىدا تۇرماقتا ئىدى.

شۇ يىلى ئەتىيازدا نېمىس قوشۇنلىرى 4 قېتىم كۈچلۈك ھۇجۇم قوزغاپ، ئەنگلىيە بىلەن فرانسىيە كۈچلىرىنى ئىلگىرى-كېيىن چېكىنىشكە مەجبۇر قىلغان ئىدى. جان تومشۇققا كېلىپ قالغانلىقى ئۈچۈن، ئەنگلىيە قوشۇنلىرى ئەڭ ئاخىرقى بىر ئەسكىرى قالغىچە جەڭ قىلىش دېگەن بويرۇقنى ئېلان قىلىدۇ. 15-ئىيۇل (ئەرەن) كۈنىسى، ھەل قىلغۇچ جەڭ رېيىم (Rheim 莱姆斯) شەھىرى ئەتراپىدا باشلىنىدۇ. بۇ ئۇرۇش چوقۇم ھەل قىلغۇچ ئۇرۇش بولۇپ قالىدىغانلىقىنى، كىمنىڭ يېڭىپ كىمنىڭ يېڭىلىدىغانلىقى ئېنىق ئوتتۇرىغا چىقىدىغان ئۇرۇش بولىدىغانلىقىنى ھەر ئىككى تەرەپلا بىلەتتى. "ئەگەر مەن رېيىمغا

ھۇجۇم قىلىپ شەھەرنى ئالالىسام، — دەيدۇ لۇدېندورف، — بۇ ئۇرۇشنىڭ غالىبى بىز بولىمىز.” ئىتتىپاقداش قوشۇنلىرىنىڭ باش قوماندانى مارشال فوچ (福煦 Foch Ferdinand) مۇ شۇنداق دەپ قارىماقتا ئىدى. كېيىنكى خەۋەرلەردىن قارىغاندا، بۇ مارشال مۇنداق دېگەن: “ئەگەر نېمىس ئارمىيىسى رېيىم شەھىرىگە ھۇجۇم قىلىپ شەھەرنى قولغا چۈشۈرەلىسە، بۇ ئۇرۇشتا بىز يېڭىلگەن تەرەپ بولۇپ قالىمىز.” ئەمما نېمىس ئارمىيىسىنىڭ ھۇجۇمى مەغلۇبىيەت بىلەن ئاخىرلىشىدۇ. نېمىس قوشۇنلىرى ئارقا سەپ تەمىناتىغا ئېرىشەلمىگەن ئىدى. ئىتتىپاقداش ئارمىيىسى ئامېرىكا دېڭىزچىلىرى بىلەن كۈچەيتىلىپلا قالماي، ئۇلارنىڭ قورال-يارىقى بىلەن يېمەك ئىچمىكىمۇ ئا ق ش دىن ئۈزلۈكسىز كېلىپ تۇراتتى.

نېمىس قىسىملىرىدا ئەسكەردىن قېچىش ئەھۋالى بەكلا ئېغىر ئىدى. نەگىلا بارسا ئىسيان، قوزغىلاڭ كۆتۈرۈش دېگەن گەپلەرنى ئاڭلاش مۇمكىن ئىدى. ئاۋغۇست (چايان) نىڭ باشلىرىدا، ئەنگلىيە قوشۇنلىرى ئامىيېنس (亚眠 Amiens) ئەتراپىدا تۇيۇقسىز ھۇجۇمغا ئۆتىدۇ. بۇ ھۇجۇمدا نېمىس قوشۇنلىرى بىر پاي ئوق چىقىرىشقىمۇ ئۈلگۈرەلمەي دېگۈدەك پۈتۈن سەپ بويىچە تارمار بولىدۇ. بەزى يەرلەردە پەرىشان بولۇپ چېكىنگەن قوشۇنلاردىن بىر قىسمى قارشى تەرەپنىڭ بىرەر ئەسكىرىگە ئۇچراپ قالسىلا قول كۆتۈرۈپ بېرىلىكتە ئەل بولىدىغان ئەھۋاللارمۇ كۆرۈلمەكتە ئىدى. كەينىگە چېكىنىۋاتقان قىسىملار ئالدىنقى سەپكە قاراپ كېتىۋاتقان ياردەمچى

ئەسكەرلەرگە قاراپ "بۇزغۇنچىلار!" دەپ ۋاقىراشقانلىقىنى ھەر دائىم ئاڭلاش مۇمكىن ئىدى. ئەمما ئىشلار شۇنىڭ بىلەنلا پۈتمەيدۇ. نېمىس قوشۇنلىرى كەينىگە چېكىنگىنىنى بىلەن، ئۆلارنىڭ ئىستىھكاملىرى يەنىلا جايىدا ئىدى. ئەمما مەغلۇبىيەت قارىشىدىكى كىشىلەر بىردە-يېرىم كۆرۈلۈپ قالغاندەك قىلغىنىنى بىلەن، ھەربىلىك ۋەزىيىسىگە سادىق ئەسكەرلەر يەنىلا يۈزلەپ-مىڭلاپ بار ئىدى. شۇنداقتىمۇ ۋەتەندىن كېلىدىغان ئىشەنچىنى ئۈستۈرۈش تۈيغۇلىرى تەدرىجى يوقۇلۇشقا باشلىماقتا ئىدى. ئىش تاشلاش دولقۇنلىرى دولقۇنسىمان داۋاملىشىپ، شەھەر ئىچىدىكى ئەسەبىي سوتسىيالىزمچىلارنىڭ ھەممىسىلا دېگىدەك ئىنقىلاب توغرىلىق تالاش-تارتىش ئىچىگە پېتىپ قىلىشقان ئىدى. ھىتلېرگە ئوخشايدىغان جاھىل ئۇنسۇرلارغا تەۋە كىشىلەر بولسا بىخەتەر، بۇزغۇنچىلىققا ئۇچرىمىغان ئارقا سەپتىكىلەر، ئۇ يەردىكى ئەسكەرلىكتىن چۈشۈپ قالغانلار، پۇرسەتپەرەسلىك قىلىپ شتاپلارغا سوقۇنۇۋالغانلار، يالغان كېسەل بولىۋېلىپ ۋەزىيىسىدىن قاچقانلار، ۋەتەن ساتقۇچىلار، شۇنىڭدەك يەنە گېرمانىيە دېگەن بۇ ۋەتەننى سۆيۈپ كەتمەيدىغان، ئۇنىڭغا ھۆرمەتمۇ قىلىپ كەتمەيدىغان يەھۇدىيلار ئېغىر شارائىتلاردا جەڭ قىلىۋاتقان ئالدىنقى سەپتىكىلەرنى سېتىۋەتتى دەپ قارىشاتتى. ئەمەلىيەتتە بولسا، ئەڭ قورقۇنچاق ھېساپلىنىدىغان ئادەم دەل شۇ لۈدېندورفنىڭ ئۆزى ئىدى. مەمورى ئەمەلدارلارنى كۈچىنىڭ بېرىچە كۈشكۈرتۈپ

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

ھۆكۈمەتنى تېنچلىق شەرتنامىسىگە قول قويغۇزۇشقا مەجبۇرلىغان كىشىمۇ يەنە شۇ لۇدېندورف ئىدى.

گەرچە ۋاقىت قولدىن كەتكەن بولسىمۇ، ھىتلېرگە ئوخشىغان قاتتىق قول كىشىلەر يەنىلا ئۆز كۆزقارىشىدا چىڭ تۇرۇپ كەلمەكتە ئىدى. ئۇلار، ئاخىرغىچە قەتئىي چىڭ تۇرىدىغانلا بولساق، غەلىبە قازىنىشتىن يەنىلا ئۈمىد بار، چوقۇم چارە تېپىلىدۇ دەپ قارىشاتتى. ئالدىنقى سەپلەر تېخى تولۇق تارمار قىلىنغىنى يوق، كېيىنكە چېكىنىشلەرمۇ ئومۇمى يۈزلۈك ئەمەس دەپ قارىشاتتى. مەغلۇبىيەت ئىچكى قىسىملاردىن كەلمەكتە، مەغلۇبىيەتنى كەلتۈرۈپ چىقىرىۋاتقانلار دەل شۇ پۈرسەتپەرەسلىك قىلىپ شتاپلارنى ئىگەللىۋالغانلار، يالغان كېسەل بولۇۋېلىپ مەسئۇلىيەتتىن قاچقانلار، يەنە شۇنىڭدەك بىر قىسىم يەھۇدىيلار دېيىلغان قارىشىدا چىڭ تۇرىشاتتى.

(2)

ھىتلېرنىڭ شۇ كۈنلەردە قارغۇلارچە چىڭ تۇرۇپ ئىسپاتلاشقا ئۇرۇنۇپ كەلگەن غالىبىيەت خىيالىنىڭ پاجىئەلىك ئاقىۋىتى، شۇنىڭدەك ئۇ قەتئىي ئىككىلەنمەي ھىمايە قىلىپ كېلىۋاتقان ھاكىمىيەتنىڭ يىمىرىلىپ كېتىۋاتقانلىقى ئۇنى قاتتىق ھەيران قالدۇردى. ئەنە شۇنداق ھادىسىلەر، ئۇنىڭ ھاكىمىيەت ئۈستىگە چىقىش خىيالىنىڭ شەكىللىنىشى ئۈچۈن يول ئېچىپ بەرگەن ئىدى. ئۇ ۋاقىتلاردا، ھىتلېرنىڭ تەسەۋۋۇردىكى

دۇنيا، كونا خاندانلىقلارنىڭ ئەۋلادى بولغان كىشىلەر، يەنى ئاقسۆڭەكلەرلا ھاكىمىيەت يۈرگۈزەلەيدۇ دەيدىغان قاراش ئۈستىگە قۇرۇلغان بىر دۇنيا ئىدى. بارلىق يوقىرى دەرىجىلىك ئەمەللەر، دىپلوماتىك ۋەزىپىلەر، شۇنىڭدەك ئارمىيە ئىچىدىكى ئەڭ كۆزگە كۆرۈنىدىغان ئورۇنلارنىڭ ۋەزىپىسى پۈتۈنلەي كونا ئاقسۆڭەك سۇلالىسىدىن كەلگەن كىشىلەر تەرىپىدىن، ئالاھىدە يوقىرى تەربىيە كۆرگەن، مەدەنىيەتلىك ئاقسۆڭەكلەر تەرىپىدىن ئىگەللەنگەن بولىشى كېرەك دەپ ئويلايتتى. ئۇرۇش، ئۇنىڭ بۇنداق قاراشلىرىنى پۈتۈنلەي ئاستىن-ئۈستۈن قىلىۋېتىدۇ. ئاكوپلاردا، ئاقسۆڭەكلەر ئائىلىسىدىن كەلگەنلەر بىلەن تۆۋەن تەبىقىلىك كىشىلەر ئوخشاش شارائىتلاردا مۆرىنى مۆرىگە تىرەپ بىرلىكتە جەڭ قىلالىغانلىقىنى، ئاقسۆڭەكلەر سۇلالىسىغا مەنسۇپ كىشىلەرلا ئۈستىگە ئالالايدۇ دەپ قاراپ كەلگەن نۇرغۇنلىغان ۋەزىپىلەرنى تەدرىجى شەكىلدە ئادەتتىكى كىشىلەرمۇ ئۆز ئىقتىدارىغا تايىنىپ ئۆستىگە ئېلىۋاتقانلىقىنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرىدۇ.

ئەسلىدە، پۈتكۈل ياۋروپادا ئاقسۆڭەكلەر تەرىپىدىن ھوقۇق تۇتقانلارنىڭ ھەممىسىلا دېگىدەك ئىسمى بار جىسمى يوق كىشىلەر ئىدى. قىلچىمۇ ئابرويى يوق ئادەتتىكى كىشىلەر ئارىسىدىمۇ خۇددى ھىتلېرگە ئوخشايدىغان ھاكىمىيەت ئوگانلىرىنى بەرپا قىلالايدىغان كىشىلەر بار ئىدى. بۇ تۈر كىشىلەر دەسلىۋىدە بەكلا ئادەتتىكىچە ياشاپ كەلگەن، ھەتتا بەكلا جاپالىق مۇھىتلاردىن كەلگەن كىشىلەر بولىشىغا قارىماي،

ئۇنداق ئادەملەر خەلق ئاممىسىنىڭ ئۇرۇشقا قارشى شەپقەتسىز ھەرىكەت دولقۇنلىرىغا يىتەكچىلىك قىلىپ، جاھاننى سىرىپ-سۈپۈرۈپ ئالغا ئىلگىرلىمەكتە ئىدى. ئۇلارنىڭ خەلق ئاممىسىغا يېتەكچىلىك قىلالىشىنىڭ سىرى، خەلق ئاممىسى كىشىلەرنىڭ نىمە مەقسەتتە ئۆزىنى پىدا قىلىدىغانلىقىنى بىلگىلى بولمىغان بۇ ئۇرۇشقا قارشى تۇرالىشى ئىدى.

پويىز، ھىتلېر ئولتۇرغان ۋاگوننى سۆرەپ ئۇنى پومېرانىيە شتاتى (Pomerania 波默拉尼亚) نىڭ كىچىك بىر شەھىرى ھېسابلانغان پاسېۋالك دېگەن (Pasewalk 巴斯瓦尔克) شەھىرىدىكى بىر ھەربى دوختۇرخانىسىغا ئېلىپ كېتىۋاتقان ۋاقتىدا، ئۇنىڭ بەدىنىدىكى قاتتىق ئاغرىق، روھى جەھەتتىكى يىمىرىلىش ئۇنىڭ كاللىسىدىكى يۈكسەك غايىلىرىنى پۈتۈنلەي تۈزۈنتۈۋەتكەن ئىدى. ئەمما ئۇنىڭ كۆزى بىر قانچە ھەپتىلىك داۋالاشتىن كېيىن تەدرىجى شەكىلدە ساقىيىشقا باشلاپ، كۆرۈش قۇۋۋىتىمۇ ئاستا-ئاستا ئەسلىگە كېلىشكە باشلايدۇ. كۆز پەردە يالۇغى ساقىيىشقا باشلىشى بىلەن، ئۇنىڭ ئىككى كۆزىدىكى ئىششىقلار يېنىپ، كۆز چانىقىدىكى چىدىغۇسىز ئاغرىقمۇ پەسىيىشكە باشلايدۇ. ئۇ، «كۆرەش يولۇم» دېگەن كىتابىنىڭ ئەسلىمىلەر قىسمىدا ئېيتقىنىدەك، ئۇنىڭ ئىككى كۆزى ساقىيىپ "ئاستا-ئاستا ئەتراپتىكى نەرسىلەرنى پەرق قىلالىغىدەك ھالغا كېلىشكە باشلايدۇ." شۇنداق قىلىپ ھىتلېرنىڭ كۆرۈش قۇۋۋىتى ئەسلىگە كېلىپ، ئۈمىدسىزلىك روھى ھالىتىدىنمۇ قۇتۇلۇشقا باشلايدۇ. ئەسلىدە بېرلىن

ئۇنىۋېرسىتېتى نېرۋا كېسەللىكلەر دوختۇرخانىسىنىڭ مۇدىرى، نېرۋا كېسەللىكلەر مۇتەخەسسىسى پروفېسسور دوكتور ئېدمۇند فورستېر (Edmund Forster 埃德蒙•福斯特) نىڭ مەخسۇس داۋالىشى نەتىجىسىدە، دىياگنوزدا كۆرسىتىلگەن روھى چۈشكۈنلۈك كېسىلىمۇ تولۇق ساقىيىدۇ. دوختۇر فورستېر، خاردال گازى ھەققىدە تۈزۈك مەلۇماتى يوق بىرسى بولغانلىقى ئۈچۈن، ھىتلېرغا قويغان دىياگنوزىدا ئۇنىڭ كۆزى كۆرمەس بولۇپ قېلىشى ھېستېرىيىلىك (ھېستېرىيە سۆزى ئەسلىدە ئاياللارغا خاس كېسەللىك سەۋەبىدىن كېلىپ چىققان ئېغىر روھى جىددىيلىشىش ئالامىتى ئۈچۈن بېرىلگەن بىر ئىسىم بولسىمۇ، كېيىن بۇ ئىسىم بارلىق روھى بۇزۇلۇش ھادىسىلىرى ئۈچۈن ئورتاق بىر نام ھالىغا كەلگەن، ئېغىر نېرۋا ئاجىزلىق، ئېغىر تىرىككەك قاتارىدىكى پسىخولوگىيىلىك كېسەللىكنى كۆرسىتىدۇ. — ئۇ.ت) بىر ئالامەت كەلتۈرۈپ چىقىرىشىدىن ئوتتۇرىغا چىققان ھادىسە دەپ قارايدۇ. شۇنىڭغا قارىماي، ھىتلېرنىڭ كۆرۈش قۇۋۋىتىنىڭ ئەسلىگە كېلىشىنى يەنىلا ئىزاھلاش مۇمكىن بولمىغان ئالاھىدە بىر ئەھۋال دېيىشكە بولاتتى. شۇنداق بولغاچقا، بۇ دوختۇرنىڭ دىياگنوزى بىردىن-بىر توغرا دىياگنوز دەپ قوبۇل قىلىنغان ئىدى. ئەمەلىيەتتە بولسا، ھىتلېر ئەسلىدە خاردال گازى تەرىپىدىن يەڭگىل زەھەرلەنگەنلىكنىڭ ئالامەتلىرىگە ئىگە ئىدى: قىزىتمىسى ئۆرلەش، قىزىرىپ ئىششىپ كېتىش، كىرىشىش،

ئۇمىدسىزلىنىش ۋە شۇنىڭدەك بىر قانچە ھەپتە ئىچىدە تۈزۈلۈپ كېتىشى قاتارلىقلار يەڭگىل زەھەرلىنىشنىڭ ئالامەتلىرى ئىدى.

كۆرۈش قۇۋۋىتىنىڭ ئەسلىگە كېلىشى ھىتلېرغا باشقىلاتىن ئۇمىدۋارلىق بەخش ئېتىپ، ئۇنىڭ نۆۋەتتىكى ھەر تۈرلۈك ۋەقەلەرگە بولغان قىزىقىشى قايتا ئەسلىگە كېلىشكە باشلايدۇ. بېرلىن ئەمەلىيەتتە پۈتۈنلەي قورشاۋغا ئېلىنغان بولۇپ، يېڭىدىن تەيىنلەنگەن باش مىنىستىر، گېرمانىيە ئىمپېراتورىنى خانلىق تەختتىن چېكىنىشكە قىستاش ئارقىلىق ئۇرۇش توختۇتۇش كېلىشىمگە قول قويۇشقا شارائىت ياراتقان ئىدى. گەرچە ھىتلېر گېرمانىيە تەۋەسىدە ئىسيان كۆتۈرۈش ھەرىكەتلىرى دولقۇن ھالىغا ئايلىنىۋاتقانلىقى ھەققىدىكى گەپ-سۆزلەرنى ئاڭلىغان بولسىمۇ، بۇ گەپ-سۆزلەرنى پۈتۈنلەي ئۇيدۇرۇلغان يالغان-ياۋداق گەپلەر دەپ قارايتتى. نويابىر (ئوغلاق) ئېيىنىڭ بىر ئەتىگىنى، بىر ئۇچۇم “كوممۇنىست دېڭىزچى” ئۇ ياتقان بالىنىسقا بېسىپ كىرىپ، يارىدارلارنى ئىنقىلابقا قاتنىشىشقا دەپ مەجبۇرلايدۇ. شۇ چاغدىلا ھىتلېر كوچا خەۋەرلىرىنىڭ راس گەپ ئىكەنلىكىگە ئىشىنىشكە باشلايدۇ. ھىتلېر بۇرۇندىن تارتىپلا بولشېۋىكچىلىققا قارشى بىرسى ئىدى. ئۇنىڭ ئۇستىگە كىرگەن دېڭىزچىلارنىڭ باشلامچىلىرى بولغان ئۈچ نەپەر كىشىنىڭ يەھۇدىي ئىكەنلىكىدىن ھەممە ئۇلارنىڭ ھېچقايسىسى ئالدىنقى سەپتە تۇرۇپ باقمىغانلىقىدىن خەۋەر تېپىپ، بولشېۋىكچىلىققا بولغان ئۆچمەنلىكى تېخىمۇ كۈچىيىدۇ.

“ئەنــدى ئــۇلار ۋەتىنىمىزدىمــۇ قىزىــل بــايراق كۆتــۈرۈپ يۈرەلەيدىغان ھالغا كېلىپتۇ-دە!” ھىتلېر غەزەپتىن يېرىلىپ كەتكىدەك بولۇپ قايتا ئورۇن تۇتۇپ يېتىپ قالدۇ. “مەن قاتتىق ئازاپلىنىپ ئورنىمدىن تۇرغىدەك ماجالىم قالمىغان ھالدا كارىۋىتىمدا يېتىپ قالغان ئىدىم. شۇنىڭدەك ھېسياتىمنىمۇ تولۇق ئىپادىلىيەلمەي قالدىم. مەن ئەسلىدە باشقىلار گېرمانىيىنىڭ يىمىرىلىپ كېتىدىغانلىقىنى تۇيۇپ يىغلاپ كەتسە، مەن ئۇلاردىن نەپرەتلىنىدىغان بىرسى ئىدىم.” ئۇزۇن ئۆتمەي، يەنى 9-نويابىر (ئوغلاق) كۈنىسى سالاپەتلىك، ياشانغان بىر پوپ دوختۇرخانىغا ئۇلارنىڭ زىيارىتىگە كېلىدۇ. بۇ پوپ، ئىسيان ۋەقەسىنىڭ راس ئىكەنلىكىنى ئېيتىدۇ. ھەتتا مىيۇنخېندىمۇ ئىسيان پارتىلىغانلىقىنى ئېيتىدۇ.

ھىتلېرنىڭ ئەسلىمىسىگە ئاساسلانغاندا، شۇ چاغدا يارىدارلار دوختۇرخانىنىڭ كىچىك مەجلىسخانىسىغا يىغىلغان. “پوپنىڭ ‘خۇخېنزوررىنلار بۇندىن كېيىن شەھەرلىك پارلامېنتتا ئۆزلىرىنىڭ گېرمانىيە خاندانلىق گىرىبىنى ئاسالمايدىغان بولدى، گېرمانىيە بۈگۈندىن باشلاپ جۇمھۇرىيەت بىلەن باشقۇرىلىدىغان بولدى’ دەپ ئېيتقىنىدا، كۆپچىلىك خۇددى يىلى چىقىپ كەتكەن توپتەك لاسسىدە چۆكۈپ قېلىشتى. ھەممە غالىلداپ تىترەيتتى.” ئۇ ياشانغان پوپ خۇخېنزوررىنلار سولالىسىنىڭ ئىش-ئىزلىرىنى ئەسلەپ بىر-بىرلەپ مەدىھلەپ تىلغا ئالغان ۋاقتىدا، ھىتلېر “ئىختىيارسىز ھالدا كۆزىگە ياش ئېلىپ يىغلىغانلىقىنى، بۇ زالدىكى ھەممە كىشىنىڭ كۆڭلى قاتتىق يېرىم بولغانلىقىنى،

ھەممە كىشى دېگىدەك كۆز يېشىنى تۇتۇۋالالماي يىغلىغانلىقىنى" ئەسلەيدۇ. پوپ سۆزىنى داۋاملاشتۇرۇپ كېلىپ يەنە مۇنداق دەيدۇ: ئۇرۇش دەرھال توختىتىلىدىغان بولدى. گېرمانىيە ھەممىنى قولدىن بېرىپ قويدى. بۇندىن كېيىن نېمىس خەلقى غالىپ چىققان ئىتتىپاقداشلار ئالدىدا تىزلىنىپ كەچۈرۈم سوراشقا مەجبۇر. بۇ گەپلەر بولۇۋاتقاندا ھىتلېرنىڭ كاللىسىدىن، بۇ ئىنقىلابقا ھەرگىزمۇ يول قويۇش مۇمكىن ئەمەس، دېگەن خىياللار ئۆتىدۇ. "مەن ئۇ يەردە داۋاملىق ئولتۇرۇشقا، ھەتتا بىر مىنۇتلۇققا بولسىمۇ ئولتۇرۇشقا چىدىمىدىم. ئۆتكەن ھەممە ئىشلار قايتىدىن كۆز ئالدىمدىن تىزىلىپ ئۆتۈشكە باشلىدى. مەن دەلدەڭشىپ ماڭغىنىمچە ئۇ يەر-بۇ يەرنى سىلاشتۇرۇپ يۈرۈپ ياتىقىمغا كىرىۋالدىم. ئۆزەمنى كارىۋىتىمغا تاشلاپ، بېشىمنى ئەديال بىلەن ياستۇق ئاستىغا پۈركەپ يېتىۋالدىم."

ھىتلېر، بۇندىن 11 يىل بۇرۇن ئاپىسىنىڭ قەۋرىسى ئالدىدا تۇرۇپ (ئۇنىڭ ئاپىسى كۆكۈس راك كېسىلىگە گىرىپتار بولۇپ ئازاپ ئىچىدە بۇ دۇنيا بىلەن ۋىدالاشقان ئىدى)، يەنى ئاۋىستىرىيىنىڭ لېئونىدىك (Leonding 里昂丁) كەنتىدىكى قەۋرىستانلىقتا يىغلىغىنىدىن بۇيان، بۇگۈن تۇنجى قېتىم يىغلىماقتا ئىدى. ھىتلېر، ئەسكەرلىك ھاياتىدا "ھېچ نېمىگە پەرۋا قىلماي بىغەم ياشاش" جەريانىدا ئىككى كۆزىنىڭ قارىغۇ بولۇپ قېلىش غېمى، شۇنچە نۇرغۇن يولداشلىرىدىن ئايرىلىپ قېلىشى كەلتۈرۈپ چىقارغان دەرتلەرگە چىداپ كەلگەن ئىدى. "ئەمما مەن بۇنداق بىر پاجىئەگە زادىلا بەرداشلىق بېرەلمەي

قالدىم. ۋەتەنىنىڭ بېشىغا كەلگەن بۇ بەختسىزلىك ئالدىدا، شەخسى ئازاپ ھېچ نېمىگە ئەرزىمەيدىغانلىقىنى مانا ئەندىلا ئېنىق تونۇپ يەتمەكتە ئىدىم.” ئەنە شۇنداق چېكىدىن ئاشقان ئۈمىدسىزلىكلەرگە قارىماي، ئۇ قايتىدىن غەيرىتىنى توپلايدۇ: “شۇ كۈنلەرگىچە سىياسەت بىلەن شۇغۇللىنىش يولىغا كىرەيمۇ ياكى بىناكار ئىنجىنېرى بولۇش ئۈچۈن يولۇمنى داۋاملاشتۇرايمۇ؟ دېگەن مەسىلىدە ئۆزۈنىغىچە ئىككىلىنىپ يۈرگەن ئىدىم. شۇ كۈنىدىن باشلاپ قەتئىي ئىرادىگە كەلگەن ئىدىم. شۇ كۈنى ئاخشىمى، مەن ئۆزەمگە شۇنداق قەسەم بەردىم: ئەگەر كۆزۈم ساقىيىپلا قالسا چوقۇم سىياسەت يولىغا كىرىمەن!”

ھىتلېرنىڭ ئىككىنچى دەرىجىدە قارىغۇ بولۇپ قالغانلىقىغا مىدىتسىنادا زادىلا ئىزاھات تاپقىلى بولمايتتى. دوختۇر فورستېر ئۆزىنىڭ دەسلەپكى دىئاگنوزىنىڭ توغرىلىقىغا تېخىمۇ بەك ئىشىنىشكە باشلايدۇ. يەنى ئۇنىڭ بۇ بىمارى “ھىستىرىيە ئالامىتى كۆرۈلگەن نېرۋا كېسىلىگە گىرىپتار بولغان.” ئەمما ھىتلېر ئۇ كۈنلەردە ئۆزىنىڭ مەڭگۈلۈك قارىغۇ بولۇپ قالغانلىقىغا قەتئىي ئىشەنگەن ئىدى.

11-نويابىر (ئوغلاق) كۈنىسى، گېرمانىيە، كومپيېگىن (康比恩 Compiégne) ئورمانلىقىدىكى بىر ۋاگون ئىچىدە شەرتنامە ئىمزالاپ تەسلىم بولىدۇ. تەسلىم بولۇش كەلتۈرۈپ چىقارغان نومۇستىن ھىتلېر چەكسىز ئازاپلىنىدۇ. ئۇنىڭ ئۈچۈن بۇنداق كۈنلەرگە بەرداشلىق بېرىش ھەرگىز مۇمكىن ئەمەس ئىدى. شۇنداقتىمۇ شۇ كۈنى ئاخشىمى، بەلكىم ئەتىسى

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئاخشىمى، ئۇمىدسىزلىنىپ كارىۋىتىدا ئۈن-تۈنسىز ياتقىنىدا، قانداقتۇ بىر “تەبىئەتتىن ھالقىغان بىر سىرلىق كۈچ” (بەلكىم دوختۇر فورستېر ئۆزى خىيال قىلدۇرغان بولۇشىمۇ مۇمكىن) [ئىزاھات: ھىتلېرنىڭ بۇ تۈر خىيالى، ئېھتىمال دوختۇر فورستېرنىڭ گىپنوز قىلغانلىقىدىن ئوتتۇرىغا چىققان بولۇشىمۇ مۇمكىن. «نەق مەيداندىكى ئادەم» دېگەن بىر روماندا بۇنداق گەپكە ئىشىنىدىغانلىقى تەسۋىرلەنگەن. بۇ رومان، ھىتلېر بىلەن فرېستىنىڭ كۆرۈشكەنلىكىگە مۇناسىۋەتلىك بىر رومان بولۇپ، رومان ئاپتورى دوختۇر فورستېرنىڭ دوستى بولغان ئېرنىست ۋېيس (Ernst Weiss 埃恩斯特•威斯) دېگەن كىشى ئىدى. بۇ كىشى ئەسلىدە بىر دوختۇر بولۇپ، كېيىن كەسپىنى ئۆزگەرتىپ يازغۇچى بولىۋالغان. ئۇنىڭ يازغان بۇ روماندا مۇنداق بىر ۋەقە تەسۋىرلەنگەن: 1918-يىلى، ‘A. H’ ئىسىملىك بىر ئەسكەر پاسىۋالكىتىكى قۇرۇقلۇق ئارمىيە گوسپىتالىغا كەلتۈرۈلىدۇ. بۇ ئەسكەر ئۆزىنى زەھەرلىك گازدا يارىدارلاندىم دەپ تونىتىدۇ. ئۇ يەردىكى بىر نېرۋاكېسەللىكلەر دوختۇرى، يەنى بۇ ۋەقەنى ھىكايە قىلىپ بەرگۈچى، ئۇ ئەسكەرگە دىياگنوز قويۇپ چىققان بولۇپ، ئۇنىڭ كۆرەلمەسلىكى ھىستېرىيە دەيدىغان بىر كېسەللىك سەۋەبىدىن ئوتتۇرىغا چىققان دەپ قارىغان. ئۇ دوختۇر بۇ ئەسكەرنى گىپنوز قىلىپ ئۇنى خىيالى دۇنيادا سىياھەت قىلدۇرغان] ھىتلېرنى بۇنداق دەرتتىن قۇتۇلدۇرغانمىش. ئۇمۇ خۇددى ئىلاھى پەرىشتىدىن كەلگەنگە ئوخشاش “گېرمانىيىنى قۇتقاز” دېگەن بىر ئاۋازنى تۇيغانمىش؛

www.pdfdaiy.biz

دەل شۇ پەيتتە تۇيۇقسىز بىر مۆجىزە كۆرۈلگەن — ھىتلېرنىڭ كۆزلىرىنى پەردىلەپ تۇرغان قاراڭغۇ تۇمانلىق پەردە ئۇشتۇمتۇتلا تارقىلىپ بىردىنلا ئەتراپ يورۇپ كەتكەن! — ئۇنىڭ كۆزى ئېچىلىپ كەتكەن ئىدى! ئۇ ئۆزىگە ئۆزى ۋەدە قىلىپ تۇرۇپ تەنتەنە بىلەن مۇنداق دەپ قەسەم قىلىدۇ: "چوقۇم بىر سىياسەتچى بولۇپ يېتىشىپ چىقىمەن، پۈتۈن زېھنىمنى بۇ ۋەزىپىنى ئىشقا ئاشۇرۇش ئۈچۈن سەرپ قىلىمەن!"

شۇ كۈنى ئاخشىمى، پاسېۋالكدىكى تىپ-تىنىچ دوختۇرخانىدا، يىگىرمىنچى ئەسىرنىڭ ئەڭ قورقۇنۇچلۇق ئادىمى ئەنە شۇنداق دۇنياغا كېلىدۇ. ئەسلىنى سۈرۈشتە قىلساق، ھىتلېر سىياسەتنى ئەمەس بەلكى سىياسەت ھىتلېرنى تاللىۋالغان ئىدى.

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

بىرىنچى بۆلۈم

بىر خىيالپەرەس

www.pdaiy.biz

بىرىنچى باب

ھىتلېرلار جەمەتى

1889~1907

(1)

ھىتلېر، ئۆز ئائىلە كېلىپ چىقىشى توغرىلىق ئارتۇقچە گەپ قىلىپ يۈرمەيتتى. شۇنداقتىمۇ بەزى ئۇششاق-چۈششەك قۇرساق كۆپۈكى گەپلەرنىمۇ دەپ سالاتتى. مەسىلەن، ئاتىسى بىلەن پەقەتلا چىقىشالماي ئۆتكەنلىكىنى، ئاتىسى ھەققەتەنمۇ زالىم مۇستەبىت بىرى ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلاتتى. ئۇنىڭ ئاپىسى ئىنتايىن مۇلايىم، ئارتۇق گېپى يوق بىر ئايال ئىكەنلىكىنى ئېيتاتتى. ھىتلېر ئاپىسىغا ئالاھىدە ھۆرمەت قىلىدىغان بىرسى بولسىمۇ، ئائىلىسىنىڭ ھۆكمۈرانى يەنىلا ئۇنىڭ ئاتىسى ئىدى. ئۇنىڭ ئاتا-ئانىسىنىڭ ھەر ئىككىسىلا ۋالدىۋىيېرتېل (Waldviertel 瓦尔德维尔特尔) دېگەن بىر يەردىن ئىدى. بۇ يەر ئاۋىستىرىيىنىڭ بىر يېزىسى بولۇپ، ۋىيېننانىڭ غەربىي-شىمالىغا توغرا كېلىدىغان، يەنى بۈگۈنكى چېخسلوۋاكىيە (كېيىن شەرقى ياۋروپا سوتسىيالىزمى يىمىرىلىپ بۇ دۆلەت چېخىيە ۋە سلوۋاكىيە دەپ ئىككى دۆلەتكە پارچىلىنىپ كېتىدۇ. — ئۇ.ت، يەنى ئۇيغۇرچە تەرجىماندىن) چېگرىسىغا يېقىن بىر يەر ئىدى. ھىتلېرنىڭ ئائىلە جەمەتىدىكىلەرنىڭ ئېيتىشىدىن قارىغاندا، ئۇلارنىڭ ئائىلىسىدە موراۋىيە (Moravia 摩拉维亚) لىكلەرنىڭ قېنى بارمىش. ئاۋىستىرىيىدە، ھىتلېر دېگەن بۇ ئىسىم بەكلا ئادەتتىكى بىر فامىلە ئىسمى بولۇپ، ئېھتىمال چېخلاردىكى “ھىدلار (Hidlar 希德拉) ياكى “ھىدلارچېك” (Hidlarçek) دېگەندىن ئۆزگىرىپ كەلگەن بولۇشىمۇ مۇمكىن. 1430-يىلىدىن بېرى، ۋالدىۋىيېرتېل كەنتىدىكىلەردە فامىلىسى ھىدلېر بولغانلار بۇ ئىسىمنى نەچچە خىل شەكىلدە يېزىشاتتى.

www.pdfuy.biz

مەسلەن”Hydler“ دىن ”Hytler“ غا، ئۇنىڭدىن يەنە (Hidler) غا ئۆزگەرتىپ يېزىشاتتى. 1650 ـ يىلى، ئادولف ھىتلېرنىڭ ئاتا تەرەپ بىۋاستە ئەجداتلىرىدىن بىرسىنىڭ ئىسمىمۇ گېئورگ ھىيېدلېر (格奥尔格·希德勒 Georg Hiedler) ئىدى. شۇڭا ئۇنىڭ كېيىنكى ئەۋلادلىرىمۇ بەزىدە فامىلىسىنى“Hüttler” ياكى “Hitler” شەكلىدە يېزىشاتتى. ئۇ ۋاقىتلاردا خۇددى شېكسپىيىر (莎士比亚 Shakespearian) دەۋرىدىكى ئەنگلىيىگە ئوخشاش، ئىملا مەسىلىسى ئۇنچە بەك مۇھىم ھېساپلانمايدىغان، تۈزۈك ئىملا قائىدىلىرىمۇ يوق بىر دەۋرلەر ئىدى.

ۋالدىۋيېرتېل كەنتى خېلى مەنزىرىلىك، كەنت جايلاشقان يەر ئىگىز تاغلىق، ئورمانلىق بىر يەر ئىدى. تاغ يامزاللىرى قويۇق ئورمانلىق بىلەن قاپلانغان بولۇپ، ئورمانلىق ئارىلىرىدا ئەمگەكچان، تىجەشلىك ئىش قىلىدىغان دېھقانلارنىڭ بوزيەر ئېچىپ تېرىلغۇ يېرى ھالىغا كەلتۈرۈلگەن ئېتىزلىقلارمۇ بار ئىدى. ھىتلېرنىڭ ئاتىسى 1837 ـ يىلىنىڭ 7 ـ ئىيۇن (باشاق) كۈنىسى ستىرونېس (Strones 斯特隆斯) كەنتىدە تۇغۇلغان بولۇپ، ئاپىسى ئۇنى تۇغقان ۋاقىتدا 42 ياشلىق توي قىلمىغان بىر قىرى قىز ھېساپلىناتتى. ھىتلېرنىڭ بۇ ئاتا تەرەپ چوڭ ئانىسى مارىيە ئاننا شىكىلگرۇبېر (玛丽亚•安娜•施克尔格鲁勃 Maria Anna Schicklgruber) دەپ ئاتىلاتتى. ستىرونېس دېگەن بۇ يېزا كىچىك بىر كەنت ھېساپىدا بىر يەر بولغانلىقى ئۈچۈن، ئۆز ئالدىغا بىرەر چېركاۋسىمۇ يوق ئىدى. شۇ سەۋەپتىن، يېڭى تۇغۇلغان بوۋاقلار ئومۇمەن دۆللېرشېيم

(Döllersheim 多拉萨姆) دا سۈننەت مۇنچىسىدا يۇيۇنىدۇرۇپ ئەنگە ئالدۇرۇلاتتى. ھىتلېرنىڭ ئاتىسى بولغۇچى بۇ بوۋاقمۇ شۇ يەردە نوپۇسقا تىزىملىتىلغان بولۇپ، "ئىسىم-فامىلىسى: ئالويىس شىكىلگرۇبېر (阿洛伊斯•施克尔格鲁勃 Alois Schicklgruber)، ئائىلىسى: نىكاھسىز تۇغۇلغان" دەپ يېزىلغان ئىدى. شۇ سەۋەپتىن ئالويىسنىڭ ئاتا ئىسمى يېزىلىدىغان كاتەكچە داۋاملىق بوش قالدۇرۇلغان ئىدى. شۇنداق بولغاچقا، بۇ مەسىلە تا بۈگۈنگىچە يېشىلمىگەن بىر سىر ھالىدا كەلمەكتە: ئۇنىڭ ئاتىسى بولغان كىشى بەلكىم شۇ كەنت ئەتراپىدا ياشايدىغان بىرسى بولۇشىمۇ، ياكى بولمىسا ھىتلېرنىڭ چوڭ بوۋىسى بولغۇچى كىشى بەلكىم شۇ يەردىكى باي بىر يەھۇدىي بولۇشىمۇ ئېھتىمال ئىدى. بەزى پەرەزلەردىن قارىغاندا ئۇ يەردىكى يەھۇدىينىڭ ئىسمى فرانكېنبېرگېر (弗兰肯伯格 Frankenberger) ياكى فرانكېنرېيدېر (弗兰肯雷德 Frankenreither) دېگەندەك بىرنېمە بولۇشىمۇ مۇمكىن. چۈنكى، مارىيە ئاننا بۇرۇن بىر مەزگىل گراز (Graz 格拉兹) دېگەن يەردە بىر يەھۇدىيلار ئائىلىسىدە خىزمەتچى بولۇپ ئىشلەپ باققان؛ بىر ئېھتىمالدا مارىيە بەلكىم شۇ غوجايىنىنىڭ ياش ئوغلىدىن ھامىلە قالغان بولۇشىمۇ مۇمكىن ئىدى.

ئالويىس 5 ياشقا كىرەي دەپ قالغان ۋاقىتلاردا، سپىتال (Spital 希皮塔耳) دېگەن خوشنا كەنتلىك جوھان گېورگ ھىدلېر (Johann Georg Hiedler 约翰•格奥格•希德勒) ئىسىملىك تىنىماي كۆچۈپ تۇرغۇچى تۈگمەنچىلىك قىلىدىغان بىرسى

www.bilday.biz

مارىيە بىلەن توي قىلىدۇ. مارىيە توي قىلغىنىدىن كېيىنمۇ بالىسى ئىككىسىنىڭ كۆنى بەكلا جاپالىق ئىدى، ئارىدىن بەش يىل ئۆتكەندە ئالوييسنىڭ ئاپىسى ئۆلۈپ كېتىدۇ. كۆچمەن تۆگمەنچى بولغان ئالوييسنىڭ ئۇگەي ئاتىسى قايتىدىن جاھانكەزدىلىك ھاياتقا قايتىپ كېتىدۇ. شۇندىن كېيىن، ئالوييسنى تۆگمەنچىنىڭ ئاكىسى، سپىتال كەنتىنىڭ 36-نومۇرلۇق قوراسىدا ئولتۇرۇشلۇق ئۆگەي كىچىك ئاتىسى جوھان نېپوموك (Johann Nepomuk 约翰•奈波穆克) بېقىۋېلىپ چوڭ قىلىدۇ. بۇ كەنتتىكى قورو بىلەن قوشنا كەنتتىكى قورا، ئادولف ھىتلېرنىڭ بالىلىق دەۋرىدە ئىنتايىن مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە ئىككى قورو ھېسابلىناتتى. چۈنكى، ھىتلېر بۇ قورولاردا 5~6 قېتىمدەك يازلىق دەم ئېلىش ۋاقىتلاردا كېلىپ تۇرۇپ كەتكەن ئىدى.

كېيىنچە، سپىتال كەنتىدە ئالوييس بەكلا جاپالىق تۇرمۇش ئىچىدە قالغانلىقى سەۋەبىدىن، 13 ياشقا كىرگەن يىلىسى "كىچىك بىر سومكىغا كىيىم-كېچەكلىرىنى قاچىلاپ ئۆيدىن چىقىپ كېتىدۇ." بۇ ھادىسە (ئەگەر راس شۇنداق يۈز بەرگەن بولسا)، كېيىنكى يىللاردا ئۇنىڭ ئوغلى ئادولف ھىتلېر يازغان «كۈرەش يولۇم» دېگەن كىتاۋىدا كىشىنى تەسىرلەندۈرەرلىك بىر ھېكايە قىلىپ تەسۋىرلىنىدۇ: "ئۇ پۇتۇنلەي ئامالسىزلىق ئىچىدە بۇنداق بىر قارارغا كەلگەن ئىدى، — ئۇ سەپەرگە چىقىدۇ، يېنىدا ئارانلا ئۈچ گۈلدىن تەڭگىسى (گۈلدىن 左尔登 guldin ئەينى ۋاقىتتىكى گېرمانىيە-ئاۋستىرىيە ئىككى دۆلەت

ئىچىدە ئىشلىتىلگەن تەڭگە پۇل) بولغان ئاتام، شۇ تەڭگىلەرنى يول خىراجىتى قىلىپ قاراڭغۇ بىر دۇنياغا قاراپ سەپەر قىلغان ئىكەندۇق.” ئالويىس يول بويىچە مەدىكارلىق قىلىپ يۈرۈپ شۇ دەۋرلەردە تەۋەككۈلچى ياشلارنىڭ تەلپۈنىدىغان مەككىسىگە ئايلانغان ۋېيىنناغا يېتىپ بارىدۇ. ئۇ، ۋېيىننادا موزدوزلۇققا شاگىرت بولۇپ كىرىدۇ. ئارىدىن بەش يىل ئۆتكەندە ئاياق تىكىش ھۈنىرىنى ئىگەللەپ ئۇستا موزدوز بولۇپ يېتىشىپ چىققان بولسىمۇ، بۇ ئىشىدىن رازى بولماي، تېخىمۇ يۇقىرى بىرەر كەسىپ بىلەن شۇغۇللىنىش خىيالىغا كېلىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ئالويىس ئەسكەرلىككە تىزىملىتىپ ھەربى سەپكە قاتنىشىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇ چېگرا مۇداپىيە ئەسكىرى بولۇپ ۋەزىپە ئۆتىگەنىدىن كېيىن رەسمى دۆلەت كادىرىغا ئايلىنىپ، كەسپى جەھەتتە يەنىمۇ بىر بالداق ئۆرلەپ باش كۆتۈرۈشكە باشلايدۇ. ئالويىس، تىرىشىپ-تىرمىشىپ يۈرۈپ كادىرلىق دەرىجىسى ئېلىش ئىمتىھانىدىن ئۆتىۋالىدۇ. ئۇ 24 ياشقا كىرگىنىدە ئاددى تەپتىش ئەمەلدار دەرىجىسىگە ئۆستۈرۈلىدۇ. بۇنداق دەرىجە، ۋالدىۋېيىرتېل كەنتىدىكىلەر ئۈچۈن ئېيتقاندا پەۋقۇلئاددە ئابرويلۇق بىر ئەمەل ھېسابلىناتتى. پۈتۈن كۈچى بىلەن ئالغا ئىنتىلىپ تۇرىدىغان ئالويىس، شۇندىن ئېتىبارەن مۇددەت بويىچە دەرىجە ئاتلاپ، 1875-يىلىغا كەلگىنىدە، دوناي دەرياسى تارمىقى بويىدىكى گېرمانىيىنى ئايرىپ تۇرىدىغان قارشى قىرغاق براۋناۋ (布劳瑙 Braunau) تاموژنىسىدا تەپتىش ئەمەلدارى دەرىجىسىگە ئۆستۈرىلىدۇ.

ئالويىسنىڭ بۇنداق يوقىرى دەرىجىلىك كادىر ھالىغا كېلەلىگەنلىكى، ئۇنى بىقىپ چوڭ قىلغان جوھان نېپومۇك ھىدلىرنى ھەممىدىن بەك مەغرۇرلاندۇرۇۋېتىدۇ. چۈنكى، ھىتلىرلار جەمەتى ئارىسىدا بۇنچە يوقىرى مەمۇرى ئەمەلدارلىققا كۆتۈرۈلگەن بىرمۇ ئادەم چىقىپ باقمىغان ئىدى. ئائىلىسىنىڭ ھىتلىر دېگەن بۇ فامىلىسىنى داۋاملاشتۇرالىغىدەك بىرەر ئوغۇل بولمىغان بۇ ئائىلە جەمەتىنىڭ بېشىدا تۇرىۋاتقان نېپومۇك، 1876-يىلى ياز ئايلىرىنىڭ بېشىدا بەزى تەدبىرلەرنى ئېلىپ بۇ ئىشنى رەسمىلەشتۈرۈپ بېكىتىۋېتىشقا بەل باغلايدۇ. (بۇ ئىشنى چۈۋۈپ ئوتتۇرىغا چىقىرىشتا بەلكىم ھىتلىرنىڭ باشقىچە مەقسىدى بولۇشىمۇ مۇمكىن. ئۇنىڭ دېيىشى بويىچە، كەنتتىكى غەيۋەت-شىكايەتلەردىن قارىغاندا ئالويىس، نېپومۇكدىن بولغان بالىمىش؛ ھىتلىرنىڭ ياشلىق دەۋرى ھەققىدە كىتاب يازغان يازغۇچى فرانز جېتزىنگېر (Franz Jetzinger 弗朗兹•耶钦格) نىڭ ئېيتىشىچە، ھىتلىر بەلكىم ئاتىسى ئالويىسنى قانۇنلۇق بالا ھالىغا كەلتۈرۈش ئارقىلىق ئۆز ئورنىنى مۇستەھكەملىۋېلىشنى مەقسەت قىلغان بولۇشى ئېھتىمال ئىكەن. "ئەگەر ئۇنى تاپقان كىشى بىر يەھۇدىي بولۇپ چىققۇدەك بولسا، ئۇنىڭ بۇنداق سولالە ئۆزگەرتىش قىلىشقا ئۇرۇنۇشىدىكى مەقسىدى ئېنىق ئوتتۇرىدا دېگەن گەپ.") بۇ ئىش ئوتتۇرىغا چىققىنىدىن كېيىن، ئۇنىڭ كۆيئوغلى بىلەن يەنە ئىككى نەپەر تۇققىنى 6-ئىيۇن (باشاق) كۇنىسى، ۋېيترا (Weitra 维特拉镇) ناھىيە بازىرىغا بېرىپ نوتارىيىچىلەر ئالدىدا يالغاندىن "بىز ھىتلىرنىڭ

ئاكىسى” دەپ شاھىدلىق قىلىدۇ. شۇ ۋاقىتتا نېپوموكمۇ ئالويىسنى ھىتلېرلار جەمەتىنىڭ بىر ئەزاسى ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاش مەقسىتىدە، سەكراتتا ياتقان ۋاقتىغا كەلگىنىدە (1857 ـ يىلى) تۈزگەن ئاخىرقى ۋەسىيەتنامىسىدا ئۇنىڭ بىر قانۇنسىز بالىسى بولغانلىقى، ئۇ بالىسىنىڭ ئىسمى ئالويىس ئىكەنلىكىنى يازدۇردۇ. شۇ ئارقىلىق ئالويىسنى قانۇنلۇق بالا قاتارىغا ئېلىپ، ھىتلېر دېگەن فامىلىنىڭ داۋاملىشىشىنى ئۇنىڭغا تاپشۇردۇ.

“ھىدلېر” سۆزىنىڭ “ھىتلېر” غا ئۆزگىرىپ قېلىشى، بەلكىم دىققەتسىزلىكتىن كېلىپ چىققان بىر ئىش بولىشىمۇ ياكى بولمىسا بۇ ئىش يېزىلىقلارنىڭ ئوينىغان قۇۋلۇق ئويۇنلىرىدىن بىرى بولىشىمۇ مۇمكىن. يەنى ئۇلار بۇ تۈردىكى ھەرپ ئۆزگىرىشى قىلىش ئارقىلىق بۇ ئىشنىڭ نەدىن كېلىپ قانداق ئۆزگەرگەنلىكىنى بىلگىلى بولمىغىدەك دەرىجىدە قالايماقانلاشتۇرىۋېتىشنى مەقسەت قىلغان بولىشىمۇ مۇمكىن. ئەتىسى، جوھان نېپوموك ھىدلېر ئۈچ نەپەر تۇققىنى بىلەن بىرگە دۆللېرشېيىم[4] (多拉萨姆 Döllersheim) غا كېلىدۇ. ئالويىس تۇغۇلغاندا ئۇنى ئەنە شۇ يەردە ئەنگە ئالدۇرغان ئىدى. شۇ يەردىكى چېركاۋنىڭ ياشانغان پوپى كەلگەن ئۈچ نەپەر گۇۋاھچىنىڭ ھۆججەتلىرىنى تەكشۈرۈپ كۆرۈپ شۇ يەرنىڭ نىكاھقا تىزىملىتىش جورنىلىغا كۆز يۇگۇرتكەندىن كېيىن، 1842 ـ يىلى ھەقىقەتەنمۇ گېيورگ ھىدلېر دېگەن بىر ئەر، شىكىلگرۇبېر فامىلىلىك بىر قىز بىلەن توي قىلغانلىق تىزىمىنى

تېپىپ چىقىدۇ. شۇنداق قىلىپ، بۇ پوپ ئالويىسنىڭ تۇغۇلۇش جەدۋىلىنى ئۆزگەرتىشكە ماقۇل بولىدۇ. ئەمما ياشانغان پوپ، زېھنى كۈچىنىڭ ئاجىزلاپ كەتكەنلىكىدىنمۇ ياكى ئۆزىچە ئېھتىيات قىلغانلىقىدىنمۇ ئەيتەۋىر، كاتەكچىدىكى "نىكاسىز تېپىلغان" دېگەن سۆزنى "نىكاھلىق تۇغۇلغان" دېگەنگە ئۆزگەرتىپ، بوۋاقنىڭ فامىلىسى بولغان شىكىلگرۇبىر دېگەن ئىسمنى ئۆچۈرۈپ تاشلاپ، ئورنىنى ئاق تاشلاپ قويىدۇ. ئەڭ ئاخىرقى كاتەكچىگە ئىجىر-مىجىر قىلىپ "ئىمزالىغۇچىنىڭ گۇۋاھلىقى بىلەن بۇ جەدۋەلدە تىزىملىتىلغان 'ئاتىسىنىڭ ئىسمى' دېگەن يەردە يېزىلغان گېورگ ھىدلېر گۇۋاھلىق بەرگۈچى تەرىپىدىن پىششىق تونۇيدىغان بىرسى بولۇپ، بالىنىڭ ئاپىسىنىڭ تەلىۋى بويىچە، ئالويىسنى بالىسى دەپ تونۇيدىغانلىقى سەۋەبىدىن، بۇ چېركاۋدا بوۋاققا يۇيۇنۇش سۈننىتى قىلىنغانلار تىزىملىكىگە كىرگۈزۈلىشىنى تەلەپ قىلىمەن" دەپ يازىدۇ. ئۈچ نەپەر شاھىتنىڭ ئىمزاسىنى پوپ ۋاكالىتەن يېزىپ، ئۇلارغا بارمىقىنى باستۇرۇپ كرېست بەلگىسىنى قويغۇزىدۇ.

تىزىملىتىش جەدۋىلىنى ئۆزگەرتىش ئىشىنىڭ، يا ئىمزاسى يوق، يا چېسلاسى يوق بولغاچقا، تەبىئىي ھالدا پوپتىن گۇمانلىنىشنى قوزغاپ قويىشى مۇمكىن ئىدى. شۇڭا، پوپ بوۋاقنىڭ ئاتىسىنىڭ ئىسمىنى توي قىلىش تىزىملىكىدىكى بويىچە "ھىدلېر" دەپ يازماستىن "ھىتلېر" دەپ يېزىپ قويغان. پوپ، بۇ ئىشلارنىڭ باشتىن-ئاخىرى قانۇنسىز ئىشلار

ئىكەنلىكىنى بىلەتتى. چۈنكى، ئۆلۈپ كەتكەن بىرسىنىڭ ئاتا بولىشىنى ئېتراپ قىلىشى سوتنىڭ قارارى بولماي مۇمكىن ئەمەس ئىدى. يەنە بىر تەرەپتىن ئاپسىمۇ بۇنى ئىسپاتلاپ بېرەلىشى شەرت ئىدى.

بۇ ئىشتىكى يەنە بىر مۇجىمەل تەرەپ، ئالويىس شىكىلگرۇبېر بۇ يېڭى فامىلىگە ماقۇل دەمدۇ ـ دېمەمدۇ؟ دېگەن مەسىلە ئىدى. نىكاسىز تېپىلغان دېيىش ئۇنىڭغا ئۇنچە بەك ئېغىر كەلمەيتتى. ئاۋىستىرىيىنىڭ جەنۇپ تەرەپلىرىدە بۇنداق ئىشلارغا ھېچكىم ھەيران بولۇپمۇ يۈرمەيتتى. ئۇ ۋاقىتلاردا يىراق تاغلىق يېزىلاردا نىكاسىز تېپىلغان باللارنىڭ سانى ھەتتا 40 پىرسەنتتىنمۇ ئارتۇق ئىدى. يېزىلاردا، بالا دېمەك، بىر بايلىق ھېسابلىناتتى. ئۇ يەرلەردە بەستلىك، قاۋۇل ئەمگەك كۈچى بولالىغىدەكلا بىرسى بولىدىكەن، ئۇنىڭغا ھېچكىممۇ ياق دېمەيتتى. شۇڭا، ئۇنداق بىر بالا ئۈچۈن قانداق تۇغۇلغانلىقى ئۇنى بىئارام قىلماستىن، بەلكى فامىلىسىنىڭ ئۆزگەرتىلىشى ئۇنى تېخىمۇ بەكرەك بىئارام قىلىشى مۇمكىن ئىدى. چۈنكى، ئالويىس، ‘شىكىلگرۇبېر’ دېگەن فامىلە بىلەن يۈرگىنىدە بىر مۇنچە ئۇتۇقلارغا ئېرىشەلىگەن ئىدى. شۇڭا ئۇ، شىكىلگرۇبېر دېگەن بۇ فامىلىسىنى ياخشى كۆرەتتى.

بۇ ئىشتا ھەر قانداق بىر سىر يوشۇرۇنغان بولىشىدىن قەتئىي نەزەر، ئاتىسى ھېساپلانغان جوھان نېپومۇك ھىدلېر، ئالويىسقا فامىلىسىنى ئۆزگەرتىشكە ئۈندەپ كەلگەن ئىدى [كەنىتتىكى كىشىلەر بوۋاي ۋەسىيىتىنى ئۆزگەرتىشكە ماقۇل كەلتۈرۈلۈپ، شۇ

باھانىسىدا ئۇنىڭ فامىلە ئۆزگەرتىشىنى تەلەپ قىلغان دېيىشىدىكەن. ھەدلىر ئۆلۈپ ئارىدىن يېرىم يىل ئۆتكەندە، ئالويس بەش مىڭ فلورىن (弗罗令 florhn ئەينى ۋاقىتتىكى ئاۋستىرىيە پۇلى، بىر فلورىن تەخمىنەن ئىككى شىللىڭغا تەڭ) پۇلغا بىر قورۇق سېتىۋالغان بولۇپ، ئۇنىڭ بۇ ئىشلىرى يېزىدىكىلەرنىڭ گەپ تارقىتىپ يۈرىشىنى ئىسپاتلاپ بەرمەكتە}.

نىملا بولسا بولسۇن، ئالويس "ھىتلېر" دېگەن بۇ فامىلىنى قوبۇل قىلىش قارارىغا كېلىپ بەكلا ياخشى ئىش قىلغان ئىكەندۇق. ئويلاپ كۆرەيلى، ئۇنداق بولماي، كېيىنكى ۋاقىتلاردا 70 مىليونلۇق گېرمانىيە خەلقى يىغىنچاق قىلىپ "خايىل ھىتلېر!" دېيىش ئورنىغا "ياشىسۇن شىكىلگرۇبېر!" دەپ شۇئار توۋلىماقچى بولسا قانچە بەك قىينىلىپ كېتەر بولغىيدى؟ ئۇنى بىر دېمەڭ!

سېپتالدىكى قىزلارنىڭ كۆزىدە ئۇچىسىغا مەخسۇس فورما كىيگەن، ھەربىلەردەك قىسقا چاچ قويىۋالغان، قۇيۇق قاشلىق، چوڭ كۆزلۈك، شاپبۇرۇت، ساقاللىرى پاكىز قىرىلىپ قويۇق چىكە ساقال قويىۋالغان ئالويس، قامەتلىك يىگىت بولۇپ كۆرۈنىدىغانلىقى مۇقەررەر ئىدى. تەبىئىكى، ئالويسمۇ پومپىرا ياتاقخانىلىرىدا قىزلارنى رازى قىلىپ تۇرۇشتىنمۇ كېيىن قالمايتتى. كېيىن ئۇمۇ رەسمىيەتتىكى ئاتىسىغا ئوخشاش نىكاسىز تۇغۇلغان بىر قىزنىڭ ئاتىسى بولغان ئىدى. گەرچە ئۇ ئىمپېرىيە ئىگىلىكىدىكى تاماكا شىركىتىنىڭ بىر پرىيومچىكىنىڭ قىزى بىلەن ئۆيلەنگەن بولسىمۇ، ئۇچرىغانلا گۈلنى پۇراپ كۆرۈشتىن

يانمايدىغان بىرسى بولغاچقا، ئايالى ئۇنىڭ ئۆچۈن يېتەرلىك ھېساپلانمايتتى. ئۇنىڭ ئۆستىگە، ئايالىمۇ ئۇرۇق كېسەلچان بىرسى بولۇپ، يېشىمۇ ئۇنىڭدىن تۆت ياش چوڭ ئىدى.

سپىتال كەنتىدە، جوھان نېپومۇك ھىدلېرنىڭ قىز نەۋرىسى كلارا پۆلزىل (Klara Pölzl 克拉拉.波尔兹尔) ئەڭ جەلىپ قىلارلىق قىزلاردىن ھېسابلىناتتى. ئۇ قىز ئەندىلا 16 ياشنىڭ قارىسىنى كۆرگەن، مۇلايىم، چىرايىمۇ قاملاشقان، بەدەنلىرى تولۇق، بويىمۇ قامەتلىك ئالويىسنىڭ بويىغا ماس بىر قىز ئىدى. ئۇ قىز بەكلا قاملاشقان بولۇپ، قويۇق قوڭۇر چاچلىرى ئۇنىڭغا بەكلا يارىشاتتى. بىر كۆرۈپ ئاشىق بولۇپ قالغانلىقىدىنمۇ ياكى كېسەلچان ئايالىغا بىرەر خىزمەتچى لازىملىقىنى ئويلىغانلىقى ئۆچۈنمۇ ئەيتەۋىر، ئاتا-ئانىسىنى ماقۇل كەلتۈرۈپ ئۇ قىزنى براۋناۋغا ئېلىپ كېلىدۇ. ئۇ قىز ئالويىس ئائىلىسىدىكىلەر بىلەن بىرگە تۇرىدۇ. ئەسلىدە، ئالويىسمۇ جىم يۈرمىگەن بولۇپ، ئاشپەز ياردەمچىلىكىنى قىلىپ كېلىۋاتقان فرانزىسكا ماتزېلسبېرگېر (Franziska Matzelsberger 弗兰西斯卡.马佐尔斯伯格) كەلگەن مېھمانلار ئۇنى فاننى (Fanni 法妮) دەپلا ئاتىشاتتى) بىلەنمۇ يوشۇرۇنچە مۇناسىۋەت قىلىپ يۈرگەنىكەن.

يولدىشىنىڭ بۇ تۈردىكى ئىشلار بىلەن ھەپىلىشىپ يۈرگىنىدىن ھىتلېر خانىم بەكلا خاپا ئىدى. شۇڭا ئالويىستىن ئاجرىشىپ، ئۇنىڭ بىلەن قانۇنلۇق بىر شەكىلدە ئايرىم ئۆيدە يېتىپ-قوپۇپ يۈرىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ھىتلېرلەر ئائىلىسىدە

فاننى قىز ئوتتۇرىغا چىققان ئىدى. بۇ قىز ئۆي ئىچىدە ھەرگىز بىر ئاشنا سۆيپىتىدە ئەمەس، بەلكى ئىنتايىن سالاپەتلىك بىلەن رەسمى نىكالىق ئايالىدەك يۈرەتتى. ئۇ، ئالوييسنىڭ چىرايلىق بىر قىزنى كۆرگىنىدە چىداپ تۇرالماسلىقىنى ياخشى بىلگەچكە، ئۇنىڭ كىلارا بىلەن يېقىنلىشىشىغا ھەرگىز پۇرسەت تۇغدۇرماسلىقا تىرىشىدۇ. شۇڭا ئۇنىڭ بىرىنچى پىلانى ئامال قىلىپ بۇ يېڭى كەلگەن قىزنى ئۆيدىن يوقۇتۇش ئىدى. ئارىدىن ئىككى يىل ئۆتكەندە، يەنى 1882-يىلى، فاننى بىر ئوغۇل تۇغۇپ بېرىدۇ. بۇ ئوغۇلمۇ خۇددى ئاتىسىغا ئوخشاش نىكاسىز تۇغۇلغان بالا ئىدى.

كېيىنكى يىلىسى، ھىتلېرلار ئۆيىنى تاشلاپ چىقىپ كەتكەن ئايال توبېركولىيوز كېسىلىگە گىرىپتار بولۇپ ساقىيالماي ئۆلۈپ كېتىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ئالوييسمۇ فاننىيە بىلەن رەسمى نىكالىنىپ توي قىلىۋالىدۇ. ئۇلارنىڭ توي قىلىشى ھەقىقەتەنمۇ دەل ۋاقتىغا توغرا كەلگەن ئىدى. توي قىلىپ ئىككى ئاي بولمايلا ئىككىنچى بالىسى ئانگېلا (Angela 安吉拉) تۇغۇلىدۇ. شۇنداق قىلىپ، گەرچە نىكاسىز ھامىلدار بولسىمۇ ئالوييسنىڭ قانۇنلۇق بىر قىزى بولغان ئىدى. ئۇ يەنە كىچىك ئالوييس ھىتلېر دېگەن بىر ئوغۇلنىڭمۇ قانۇنى مەسئۇلىيىتىنى ئۈستىگە ئالىدۇ. فاننىيە بولسا قانۇنلۇق ئايالى ئورنىغا ئېرىشەلىگەن بولسىمۇ، ئالوييس ھەر دائىم ئەتراپىدىكى قىزلاردىن كۆزىنى ئۈزمەي يۈرىدىغان بىرسى بولغانلىقى ئۈچۈن بەربىر ئۇنچە بەك بەختلىك بولالمايدۇ. ئۇمۇ خۇددى ئالدىنقى ئايالىغا ئوخشاش

ئېغىر ئۆپكە كېسەللىكىگە گىرىپتار بولۇپ براۋنىڭ كەنتىدىن ئايرىلىپ، ھاۋاسى ساپ بولغان قوشنا يېزىغا بېرىپ تۇرۇشقا مەجبۇر بولىدۇ. ئالويىس يېنىغا ئىككى بالىنى ئېلىپ كونا مەھەللىسىدىكى ئۆيىنىڭ ئۈستىنكى قەۋىتىدە تۇرىدۇ. ئۇ يەردە چىرايلىق قىزلارنىڭ كۆڭلىنى ئېلىپ يۈرىشتىن نېرى تۇرمايدۇ. بۇ چاغدا بۇرۇنقى ئاشنىسى كلارامۇ ماقۇل بولۇپ ئۇنىڭ يېنىغا كۆچۈپ كېلىدۇ. بۇ قېتىم ئۇنىڭ سالاھىتى ئۆي خىزمەتچىسى، بالا باققۇچى ۋە ئاشنا بولۇش ئىدى. ئادولف ھىتلېرنىڭ ئاپىسى بولغۇسى بۇ ئايال، بەكلا كۆڭلى يۇمشاق بىر ئايال ئىدى. ئۇ پات-پات فاننىنىڭ يېنىغا بېرىپ يۇخلاپ ئۇنىڭ تېزىراق ساقىيىپ كېتىشى ئۈچۈن ياردەم قىلىپ تۇرىدۇ. قىزىق يېرى، فاننىمۇ كۈندىشىنىڭ بۇ تۇردىكى ياردىمىنى ھەرگىز رەت قىلمايدۇ.

1884-يىلى يازدا، بىچارە فاننى بۇ دۇنيا بىلەن ۋىدالىشىدۇ. دېگەندەك، ھىتلېرلەر ئائىلىسىنىڭ كېيىنكى خانىمى بولىدىغان ئايالنىڭ ئېغىر ئاياقلىقىمۇ كۆزگە چېلىققىدەك بولۇپ قالىدۇ. شۇڭا، ئالويىسمۇ ئىككى بالىسىغا قارايدىغان باشقا بىرسى بولمىغاچقا، دەرھال كلارا بىلەن نىكاھلىنىۋېلىشقا ئالدىرايدۇ. ئۇنىڭ باللىرىمۇ كلارا بىلەن بەكلا چىقىشىپ ئۆتمەكتە ئىدى. ئەمما يەرلىك چېركاۋ بۇرۇن كۆرسەتكەن يالغان ئىسپات بويىچە ئالويىسنىڭ ئاتىسى بىلەن كلارانىڭ بوۋىسى ئاكا-ئۇكا ھېساپلىنىدىغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلار ئىككىسىنى نىكاھلاپ قويۇشقا رۇخسەت قىلمايدۇ. ئامال يوق، ئالويىس، پوپ ئۈستىدىن رىم

www.pidaily.biz

پاپىسغا ئەرز سۇنۇپ، ئالاھىدە ئەھۋال بويىچە بۇ ئىشنى ھەل قىلىپ بېرىشنى ئۆتۈنىدۇ. بىرەر ئايغا قالماي ئۇنىڭ ئىلتىماسى تەستىقلىنىدۇ. رۇشەنكى، كلارانىڭ ئېغىر ئاياقلىقى سەۋەبىدىن بۇ تەلەپ دەرھال تەستىقلانغان. شۇنداق قىلىپ، 1885 ـ يىلى 7 ـ يانۋار (ئوچاق) كۈنىسى، ئالويس بىلەن كلارا ئىككىسى پومىر ئىن (Pommer Inn 波马客栈) دا رەسمى نىكاھلىنىپ توي قىلىشىدۇ. ئۇلار توي قىلىۋاتقان سورۇندا ئالويسنىڭ ئوغلى كىچىك ئالويس ۋە قىزى ئانگېلامۇ بار بولۇپ، ئۇنىڭدىن باشقا يەنە كلارانىڭ سىڭلىسى جوھاننا (Johanna 约翰娜) بىلەن ئىككى نەپەر تاموژنا كادىرىمۇ نەق مەيداندا گۇۋاھچى بولۇپ تۇرۇپ بېرىدۇ. نىكاھ مۇراسىمىنىڭ بارلىق تەييارلىق ئىشلىرىنى يىگى ئۆي خىزمەتچىسى قىز ئۇستىگە ئالغان ئىدى. بۇ خىزمەتچى ساراي ئۆيىنى ئوت قالاپ بەكلا ئىسسىتىۋەتكەنلىكى ئۈچۈن، پروتوكول مۇراسىم بويىچە ئالويس ئۇ قىزنى ئۆيىنى قالتىس ئىسسىتىپسەن دەپ چاخچاق قىلىشتىن توختىمايدۇ. بۇ يىگى جۈپتىلەر نىكاھتىن كېيىنكى شېرىن كۈنلەر سايىھىتىنىمۇ قىلماي، ئادەتتىكىچە تاماقلانغاندىن كېيىن، ئالويس تاموژنىدىكى ئىشىغا قايتىپ كېتىدۇ. كلارا كېيىن شۇ كۈننى ئەسلەپ كېلىپ، "يىگى يولدۇشۇم چۈشتىن بۇرۇنلا ئادەتتىكىدەك ئىشىغا كەتكەن ئىدى" دەيدۇ.

مۇھىمى، گەرچە ئالويس شەخسى تۇرمۇشىدا ئۇنچە بەك ساپ ھىساپلانمىسىمۇ، ۋەزىپىسىنى ئادا قىلىشتا بەكلا ئەستايىدىل بىرسى ئىدى. ئۇ ۋەزىپىسىنى ئىزچىل تۈردە

ساداقەتلىك بىلەن ئورۇنداپ، ئىشنى تولۇق پۈتتۈرۈشكە ئادەتلەنگەن سادىق مەمورى خىزمەتچى ئىدى. شۇڭا، ئۇنىڭ باشلىقلىرى بىلەن خىزمەتداشلىرى ئۇنى داۋاملىق ھۆرمەت قىلىپ تەغدىرلەپ تۇراتتى. گەرچە مەھەللىسىدىكىلەر ئارىسىدا ئۇنىڭ بەك ئىناۋىتى بولمىسىمۇ، — ئادەتتە بۇنداق ئۇششاق مەھەللىلەردە بىرەرسىنىڭ ئاشنا ئوينىماپ يۈرىدىغان قىلىقىنى چايخانىلاردا مازاق قىلىپ سۆزلىشىپ يۈرسىمۇ، — ئالويس يەنىلا ئۆزىدىن رازى ئىدى. ئوتتۇرلۇقتا ئۇنىڭ ئۈستىدە توقۇلغان گەپلەر ئارىسىدىكى ئەڭ ئېغىر بولغان گەپلەردىن بىرسى، ئالويس بىرىنچى ئايالى تېخى ئۆلمەي تۇرۇپلا ئۇنىڭ ئۈچۈن بىر تاۋۇت تەييارلاپ قويۇپتۇ دېگەن گەپلەر ئىدى.

كلارا بۇ ئائىلىنىڭ رەسمى ئايال غوجايىنىغا ئايلانغاندىن كېيىن، ھەممە ئىشلار يولىغا چۈشۈپ كېتىدۇ. ئۆي ئىشىغا كەلگەندە، كلارا ھەقىقەتەنمۇ ئۇستا ئىدى؛ ئالويسچىك بىلەن ئانگېلا ئىككىسىنى ھەقىقەتەنمۇ چىن قەلبىدىن سۆيۈنۈپ ئۆز بالىسى ھېساپلاپ كۆڭۈل بۆلەتتى. توي قىلىپ تۆت ئايدىن كېيىن ئۇمۇ بىر بالا تۇغۇپ بېرىدۇ؛ ئىككى يىلغا قالماي يەنە بىر قىز ۋە بىر ئوغۇل تۇغىدۇ. كىچىك ئوغلى تۇغۇلۇپ نەچچە كۈن بولمايلا ئۆلۈپ قالىدۇ. ئارىدىن ئۇزۇن ئۆتمەي، قالغان ئىككى بالىسىمۇ بوغما كېسىلىگە گىرىپتار بولۇپ ئۆلۈپ كېتىدۇ. بۇ پاجىئەلەرگە كلارا ھەقىقەتەنمۇ بەرداشلىق بېرەلمەيدۇ. ھېلىمۇ ياخشى كىچىك ئالويس بىلەن ئانگېلا ئىككىسى بار ئىكەن. كلارا بۇ ئىككى بالىغا ئانىلىق مېھرىنى بېرىپ ئانىلىق

www.pidaiy.biz

دەردىنىڭ ئورنىنى تولدۇرۇپ كېلىدۇ. ئەمما ئۇنىڭ يولدىشى بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى بەكلا غەلىتە ئىدى. كلارا باشتىن تارتىپلا ئالويىسنى باشقىلارغا ئوخشىمايدىغان ئالاھىدە بىر ئادەم دەپ تونۇپ كەلگەن بولۇپ، ئۆزىنىڭ ئۆي خىزمەتچىلىكىدىن ئاشىنىلىقىغا، ئاشىنىلىقتىن يەنە نىكاللىق ئايالى بولۇشقا ئۆزگىرىش جەريانى سىپتاللىق ئادەتتىكى بىر قىز ئۆچۈن بەكلا مۇرەككەپ بىر جەريان ھېسابلىناتتى. شۇڭا ئۇ، بۇ جەريانلاردىكى ھادىسىلەرگە تولا بەك ئەقىل ئىشلىتىپ بولالماي، يولدىشىنى يەنىلا تاغا دەپ ئاتاپ يۈرۈۋېرىدۇ.

ئۈچ بالىسىدىن ئايرىلىپ قېلىش، ئۇنىڭ تۇغۇت قابىلىيىتىنى بەكلا ئېغىر زىيەنلىگەن بولسا كېرەك، 1889-يىلى 20-ئاپرېل (ئۇمۇت) غا كەلگىنىدىلا ئاندىن تۆتىنچى بالىسىنى تۇغالايدۇ (شۇ كۈنلەر ميولىن (梅耶林) دا شاھزادە رۇدولف (鲁道夫) ئۆزىنى ئۆلتۈرىۋالغان كۈنلەر ئىدى). بۇ يېڭى بوۋاق نەسەپ جەھەتتە چارەك پىرسەن ھىتلېرلار سولالىسىغا مەنسۇپ، يەنە چارەك پىرسەن شىكىلگرۇبېرلارغا مەنسۇپ، قالغان قىنىنىڭ يەنە چارەك قىسمى پۆلزىللارغا تەۋە ۋە ئاخىرقى چارەك قىسمى بولسا ئېنىق بولمىغان سولالىلارغا مەنسۇپ بىرى ھېسابلىناتتى.

سۇننەت يۇيۇنۇش مۇراسىم جورنىلىدا (تىزىملىك دەپتىرىدە — ئۇ.ت) ئۇنىڭ ئىسمى ئادولف ھىتلېر دەپ يېزىلغان ئىدى. كلارا بۇ ھەقتە ئەسلەپ مۇنداق دەيدۇ: "كىچىك ۋاقتىدا ئادولفىم بەكلا ئورۇق، كېسەلمەن بىر بالا بولغان ئىدى. شۇڭا ئۇنىڭدىنمۇ ئايرىلىپ قالارمەنمۇ دەپ ھەر دائىم قورقۇپلا

يۈرەتتىم.” ئەمما ئۇلارنىڭ ئايال خىزمەتچىسى دەل بۇنىڭ ئەكسىچە گەپ قىلىدۇ: “ئادولف ئىنتايىن ساغلام، شوخ بالا بولۇپ، ئىنتايىن بىجىرىم چوڭ قىلىنغان ئىدى” دەيدۇ.

قانداق بولىشىدىن قەتئىي نەزەر، ھىتلېر خانىم بۇ ئوغلىنى بەكلا ئەتىۋارلاپ چوڭ قىلغان بولغاچقىمىكىن، ھىتلېر بەكلا ئەكە بولۇپ چوڭ بولغانىكەن.

ھىتلېر ئائىلىسىنىڭ يوممېر ئىنىدىكى تۇرمۇشى ئادەتتىكىدەك ئۆتەتتى. ئاتا بولغۇچى ئالويىسمۇ پات-پات دوستلىرى بىلەن يىغىلىپ كۆڭلىنى خوش قىلاتتى. شۇنىڭدەك يەنە ھەسەل ھەرىسى بېقىشىقىمۇ بەكلا قىزىقاتتى. شۇڭا بۇ ئىشلارغا ئائىلىسىدىكىلەر بىلەن ھەپىلىشىشتىن ئارتۇق ۋاقىت سەرىپ قىلاتتى. ئەمما بۇ كۆنلەردە ئۇنىڭ جىنسى ھەۋىسىمۇ كۆپ جىمىقىپ كەتكەن بولۇپ، ئەتراپتىكىلەرگە كۆز تىكىپ يۈرىدىغان ئادىتىمۇ ئاساسەن ئۆزگەرگەن ئىدى. ئايال خىزمەتچىمۇ ئۇنىڭ ياخشى گېپىنى قىلىپ “كىشىلەرگە قاتتىق مۇئامىلە قىلغاندەك قىلغىنى بىلەن، ھەممە كىشى بىلەن چىقىشىپ ئۆتەتتى” دەيدۇ. نامراتلارغىمۇ بەكلا يۇمشاق مۇئامىلە قىلاركەندۇق. مەسىلەن، بىر كۈنى ئەندىلا يۇپ تازىلانغان پولنى پاسكىنا قىلماسلىق ئۈچۈن قىلچە نارازىلىق بىلدۈرمەي ئۆتىكىنى سېلىپ ئۆيگە كىرگەن ئىدى، دەيدۇ ئايال خىزمەتچىسى. ئەمما تاموژنىدا يېڭىدىن مەسئۇل بولۇپ كەلگەن تەپتىشنىڭ قارىشى بويىچە، ئالويىس ھىتلېر بەكلا سوغوق چىراي بىرىسى ھېساپلىنىدىكەن: “ئۇ بەكلا جاھىل بىرىسى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

بولۇپ، بىرنى بىر دەپ قەتئىي چەك تۇرۋالاتتى. ئۇ ھەقىقەتەنمۇ بەكلا غەلىتە مىجەزلىك بىرسى ئىدى. ئۇنىڭغا يېقىنلىششىش ھەقىقەتەنمۇ تەس ئىدى، ... خىزمەت فورمىسىنى كىيىۋالسا مەغرۇرلىنىپ تېرىسىگە پاتماي قالاتتى. ھەر قېتىم يېڭى فورما كەيگىنىدە چوقۇم رەسىمگە چۈشۈپ ئۆزىنى كۆرستىۋېلىشقا ئۇرۇناتتى."

ئادولف ئۈچ ياشقا كىرىپ تۆت ئاي ئۆتكەندە ئۇنىڭ ئاتىسى يەنە بىر قېتىم دەرىجىسى ئۆستۈرۈلۈپ، ئائىلىسى بويىچە پاسساۋ (Passau 巴索) غا كۆچۈپ كېتىدۇ. ئۇ يەر خېلى چوڭ بىر شەھەر ھېسابلىناتتى. پومېر ئىندىن سەل تۆۋەن تەرەپتە دەريانىڭ قارشى قىرغىقىدىكى گېرمانىيە چېگرىسى ئىچىدىكى بىر شەھەر بولۇپ، تاموژنا ئىشخانىسى ئەنە شۇ شەھەرگە جايلاشقان ئىدى. گېرمانىيە شەھەرلىرىنىڭ بىرىدە ئولتۇراقلىشىپ، نېمىس باللىرى بىلەن بىرگە ئويناپ چوڭ بولىشى، بالا ۋاقتىدىكى ھىتلېر ئۈچۈن ئېيتقاندا مەڭگۈ ئۆچمەس ئىزلارنى قالدۇرغان ئىدى. مەسىلەن، باۋارىيىنىڭ جەنۇبىدىكى نېمىس شىۋىسى ئۇنىڭ تىلى چىققان شىۋە ھېسابلىناتتى. ھىتلېر ئۇ دەۋرلىرىنى ئەسلەپ كېلىپ، ئۇ ۋاقىتلار ھەققىدە ئىسىمدە كۆپ بىرنىمە قالماپتۇ دەيدۇ.

ھىتلېر خانىم ئۇزۇنغىچە ھاملدار بولماي بالا بېقىپ ئۆتىدۇ. بەزىلەرنىڭ دېيىشىچە، كلارا ئاجىز، ئورۇق ئوغلىنى بەستلىك، كۈچلۈك چوڭ قىلىمەن دەپ ئادولفنى نەچچە يىلغىچە ئەمچەكتىن ئۈزمىگەن ئىكەن. شۇڭا، بۇ ئوغلى 5 ياشقا

كىرگىنىــدىلا ئانــدىن ئېدمۇنــد (埃德蒙　Edmund) دېــگەن ئوغلىنى تۇغقان ئىكەن. شۇنىڭدىن كېيىن ئادولفمۇ ئانىسىنىڭ قۇچىقىــدىن چۈشــۈپ ئاساســەن ئەركىــن ھەرىــكەت قىلىشــقا باشــلىغانىمىش. ئــالويىس ئائىلىســى كىچىــك ئــوغلى تۇغــۇلغىچە بولغان ۋاقىتلاردا يەنىلا شۇ پاسساۋ دېگەن يەردە ئولتۇراقلاشقان بولغاچقــا، ئــادولف بــۇ جەريانــدا شــۇ يەرلىــك نــېمىس بــالىلىرى بىلەن يەتكىچە شوخلۇق قىلىپ ئوينىۋالغانىكەن.

ئادولف، بۇنداق ئەركىن-ئازادە تۇرمۇش ئىچىدە يەنە بىر يىل ياشــايدۇ. 1895-يىلــى باھــاردا، ھىتلېرنىــڭ ئائىلىســى خافېلــد (哈菲尔德　Hafeld) قــا كۆچىــدۇ. بــۇ كەنــت لىنزنىــڭ غەربــى جەنۇبىدىن 30 چاقىرىم يىراقلىقتا جايلاشقان كىچىك بىر كەنــت ئىــدى. ئــۇلار تــاغ يامزىلىــدىن ئىچىــدە بىــر سەھرا ئــۆيى بــار 9 كۆرىلىك يەر سېتىۋېلىپ جايلىشىدۇ.

ئارىــدىن بىــر ئايــدەك ۋاقىــت ئۆتكەنــدە، 6 ياشــقا كىــرگەن ئــادولف باشــلانغۇچ مەكــتەپكە ئوقۇشــقا بېرىلىــدۇ. بــۇ مەكــتەپ ھىتلېرلار قوراسىدىن بىــر قــانچە چــاقىرىم يىراقلىقتا جايلاشــقان ئىــدى. شــۇنداق قىلىــپ، ھىتلېــر ئاپىســىنىڭ باشقۇرۇشــىدىنمۇ قۇتۇلۇپ مەكتەپ ھاياتىنى باشلايدۇ. ئــۇ مەكــتەپكە كىرىــپ بىــر قــانچە ھەپــتە ئۆتكەنــدىن كېــيىن ئاتىســى ئــالويىس پىنسىــيىگە چىقىــدۇ. كىچىــك ھىتلېــر ئەنــدىلىكتە مەكتەپنىــڭ قــاتتىق باشــقۇرۇش تــۈزۈمىگە بــوي سۇنۇشــىدىن باشــقا، ئاتىســىنىڭمۇ قــاتتىق باشقۇرۇشــى ئاســتىغا ئۆتىــدۇ. بۇنــداق چىــڭ تۇتــۇپ باشقۇرۇلىۋاتقان ئادولف، ھەقىقەتەنمۇ باش كۆتــۈرەلمەيلا قالغان

ئىدى. ئۇنىڭ ئاتىسى 40 يىللىق مەمۇرى خىزمەتچىلىك ھاياتىدىن ئايرىلىپ يېزىغا كېلىشى بىلەن ئۆزىنى خېلىلا ئەركىن ھېس قىلىپ يۈرىدۇ. ئالويىس، بۇ يېزىدا كىچىك بولسىمۇ بىر باي ھېسابلىناتتى.

ئۇلارنىڭ بۇ قورا-جايى ئۇنچە بەك چوڭ ھېساپلانمايتتى. ئەمما يېزا بويىچە ئەڭ چىرايلىق سېلىنغان بولۇپ، ئەتراپى ئالما-ياڭاق دەرەخلىرى بىلەن پۈركەلگەن بىر تاغ يامزىلىغا جايلاشقان ئىدى. قورانىڭ ئالدىدىن تۈپتۈز بىر ئۆستەڭ سۇ ئېقىپ ئۆتەتتى. سۈپ-سۈزۈك ئۆستەڭ سۈيى كۆن بويى شارقىراپ ئېقىپ تۇراتتى. بۇنداق مەنزىرىلىك بىر يەردە تۇرىۋاتقان ئادولف، شۇنچە قاتتىق باشقۇرۇلىۋاتقانلىقىغا قارىماي كۆڭلىرىنى بەكلا كۆڭۈللۈك ئۆتكەزگەنلىكى ئېنىق. قوشنىلارنىڭ باللىرىمۇ كۆپ بولۇپ، كېلىپ ئۇنىڭ بىلەن بىرگە ئوينىشاتتى.

ئادولف مەكتەپ يولىدا ئاتا بىر ئانا باشقا ئوگەي ھەدىسى ئانگېلا بىلەن بىرگە بىرەر سائەتتەك بىرگە يۈرەتتى.

كىچىك بىر بالا ئۈچۈن بۇ يول ھەقىقەتەنمۇ ئۇزۇن يول ھېسابلىناتتى. مەكتەپمۇ كىچىك بولۇپ، كونىراپ ئەبجىغى چىقىپ كەتكەن ئىككى سىنىپلىق بىر بىنا ئىدى. سىنىپلارنىڭ بىرىدە ئوغۇللار، يەنە بىرسىدە قىزلار ئوقۇيتتى. ھىتلېرلار ئائىلىسىنىڭ بۇ ئىككى بالىسىنى مەكتەپ مۇدىرى بەكلا ياقتۇرۇپ قالىدۇ.

www.pdaily.biz
ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

بۇ ئىلمىي مۇدىر شۇ كۈنلەرنى ئەسلەپ مۇنداق دەيدۇ: ئادولف "زېھنى ئۆتكۈر، ئوقۇتقۇچىلىرىغا بەكلا ھۆرمەت قىلىدىغان، ئەمما شوخ بىر بالا ئىدى. شۇنىڭدەك بۇ ئىككى ئوقۇغۇچى كىتابلىرىنى سومكىلىرىغا ئىنتايىن رەتلىك سېلىپ يۈرۈشەتتى. ئۇلار ھەقىقەتەنمۇ ئۈلگە بولارلىق ئوقۇغۇچىلاردىن ئىدى."

"مېنىڭ دەسلەپكى كۆزقاراشلىرىم ئەنە شۇ دەۋرلەردىن باشلاپ شەكىللىنىشكە باشلىغان ئىدى، — دەيدۇ ھىتلېر ئۆزىنىڭ «كۈرەش يولۇم» دېگەن كىتابىدا. بۇ كىتاب، ئەسلىدە ھىتلېرنىڭ تەرجىمھالى قاتارىدىكى بىر كىتاب بولۇپ، كىتابتا نۇرغۇن ئىشلار بەكلا مۇبالىغىلەشتۈرۈپ بايان قىلىنغان، — دالالاردا يۈگرىشىپ مۆكۈ-مۆكۈلەك ئويناش، ئۇزۇن مەكتەپ يولىدا مېڭىش، بولۇپمۇ ئۇ يەردىكى شوخ يېزا بالىلىرى بىلەن بىرگە ئويناشلار، ... مەن ھەرگىزمۇ ئۆيدە قامىلىپ ئولتۇرالمايتتىم." ئادولف شۇ يېشىدىن تارتىپلا جاراڭلىق ئاۋازدا سۆزلەپ ئۆز مەقسىدىنى ئىپادىلىيەلەيتتى. شۇڭا ئۇ، ئۇزۇنغا قالماي بۇ كەنتتىكى بالىلارنىڭ يېتەكچىسىگە ئايلىنىدۇ.

شۇنىڭدىن كېيىنكى بىر قانچە ئاي ئىچىدە، ئائىلىسىنىڭ ئىقتىسادى ئەھۋالى بارغانسىرى ناچارلىششقا باشلايدۇ. ئالويس دېھقانچىلىقتىن خەۋىرى بولمىغاچقا، پېنسىيىگە چىققاندىن كېيىنكى كۈنلىرى بەكلا زېرىكىشلىك ئىدى. 1896-يىلىنىڭ بېشىدا، پاۋلا ئىسىملىق يەنە بىر بالىسى دۇنياغا كېلىشى بىلەن، ئۇلارنىڭ تۇرمۇشى تېخىمۇ قىيىنلىششقا باشلايدۇ. بەش بالىنىڭ

غىمى، بولۇپمۇ ئۇلاردىن بىرىنىڭ ئەتىدىن كەچكىچە يىغلاپلا تۇرىشى، ئالويىسقا بۇ ئائىلە تارلىق قىلىشقا باشلاپ ئۆزىنى ھاراققا ئۇرۇشقا باشلايدۇ. شۇنىسى ئېنىقكى، ئالويىسنىڭ مىجەزىمۇ بەكلا تىرىكككەك، بىر ئىشلارغا ئاسانلا خاپا بولۇپ كېتىدىغان بولۇپ ئۆزگىرىشكە باشلايدۇ. ئۇ دەردىنى ھەر دائىم ئادولفتىن چىقىرىۋالاتتى. ئالويىس ئوغلىنى گەپ ئاڭلىماس بولىۋالدىڭ دەپ پات-پاتلا تىللاپ سىلكىشلەپ كېتەتتى. ئاتا-بالا ئىككىسى پات-پاتلا گەپ تالىشىپ قالاتتى، ئادولفمۇ ئاتىسىنىڭ دېگىنىگە ئۇنىماي تۇرىۋالاتتى. كېيىنكى ۋاقىتلاردا، ئادولف قاتتىق مەيۈسلەنگەن ھالدا دەرد ئېيتىپ، ئاتىسىنىڭ ئۇنى دائىم دېگىدەك قامچىلاپ ئۇرىدىغان بولىۋالغانلىقىنى ئېيتىدۇ. ئەمما ئۇ يىللاردىكى ئاۋستىرىيە مۇھىتىدا ئاتا-ئانىلارنىڭ بالىسىنى ئۇرىدىغان ئەھۋاللار ئادەتتىكى ئىشلاردىن ھېسابلىناتتى. ھەتتا تاياق بالىنى ئوڭشايدىغان دورا دەپمۇ قارىشاتتى. دېمىسىمۇ ئادولف بەزىدە راستىنلا ھەددىنى بىلمەي قالاتتى. مەسىلەن ئۇ بىر قېتىم ئۇيۇنچاق كىيمە ياسايمەن دەپ ئۈچ كۈنگىچە مەكتەپكىمۇ بارماي ئويىنىغان ئىدى.

بالىسىنىڭ بۇنداق بەڭۋاشلىقلىرىغا چىدىمىغان ئالويىس، ئوغلىنى قاتتىق جازالايدۇ. ھەتتا بىر قېتىم "ئۇنى پاتتىگىدىن تۇتۇۋېلىپ بېشىنى ھوشىدىن كەتكىچە دەرەخقە ئۇستۇرگەن." يەنە بەزى گەپلەردىن قارىغاندا ئالويىس ئوغلىنى ئۇنداق قاتتىق ئۇرۇپ دەردىنى چىقىرالمىغان ۋاقىتلىرىدا بىرىپ "ئىتىنى ئۇرۇپ سىيدۈرۈۋېتەر ئىكەن". ئادولفنىڭ دېيىشىدىن قارىغاندا، ھەتتا

ئىنتايىن مۇلايىم ئاپىسىمۇ بەزىدە ئاتىسىغا بولۇشۇپ ئۇنى ئۇرۇپ كېتەتتىكەن. ئەگەر بۇ دېگەنلەر راس بولغىنىدا، ئادولفنى ئائىلىسىدىكىلەردىن ھەقىقەتەنمۇ مەڭگۈ ئىسىدىن چىقمىغىدەك ئېغىر دەرتلەرنى كۆرگەن دېيىش مۇمكىن.

ئالويىسنىڭ ئالويىسچىك دېگەن بۇرۇنقى ئايالىدىن بولغان يەنە بىر ئوغلىمۇ بۇنداق ئائىلە زۇلۇملىرىدىن نېسۋىسىنى ئېلىپ تۇراتتىكەن. شۇڭا ئۇمۇ بۇ مەھەلىدە تۇرۇشتىن زىرىكىپ كەتىكەن. ئۇمۇ ئاتىسىنىڭ قاتتىق يەكلىشىگە ئۇچراپ كەلگەنلىكىنى، ھەتتا ئۆگەي ئاپىسىمۇ ئۇنىڭ بىلەن كارى بولماي تاشلىۋەتكەنلىكىنى، شۇڭا ئادولفقىمۇ ئۆچ بولۇپ كەتكەنلىكىنى ئېيتىدۇ. 1948-يىلى، يەنى ئارىدىن 52 يىل ئۆتكەندىن كېيىن ئۇنىڭ بىلەن سۆھبەت ئۆتكۈزگەن بىرسىگە دېيىشىدىن قارىغاندا، ئادولف ئۇ ۋاقىتلاردا نېمە قىلىمەن دېسە شۇنى قىلالايتتىكەن. كىچىكىدىن تارتىپلا تىرىككەك بىرسى ئىكەن. ھېچكىمنىڭ گېپىنى ئاڭلىمايتتىكەن. شۇڭا تا شۇ كۈنگىچە ئادولفقا بولغان ئۆچلىكىنى ئۇنۇتالماي كەلگەن. "ئۆگەي ئاپامۇ ھەر دائىم ئۇنىڭ تەرىپىنى ئېلىپ كەلگەچكە، ئادولف نېمىنى خالىسا شۇنى قىلىپ، قىلغان ئىشىدىن تاياق يېيىشتىن ئاپىسىنىڭ سايىسىدە قۇتۇلۇپ كەلگەن. ئەگەر ئادولف دېگىنىنى قىلدۇرالمىسا ۋارقىراپ-جارقىراپ ئۆينى بېشىغا كىيەتتى. ... ئادولفنىڭ بىرمۇ ئاغىنىسى يوق، ھېچكىمنى ياخشى كۆرمەيدىغان مۇز چىراي بىرسى ئىدى. كىچىككىنە ئىشلارغىلا ئاچچىغلاپ جاھاننى بېشىغا كىيەتتى."

بۇ ئائىلىدە بەكلا ئېغىر يەكلەنگەنلىكىنى ھېس قىلغان بۇ ئۆگەي ئوغۇل، ئاتىسىنىڭ يولىنى تۇتۇپ 14 ياش ۋاقتلىرىدا ئۆيدىن چىقىپ كېتىپ تا ئاتىسى ۋاپات بولغان ۋاقىتقىچە بۇ يېزىغا پەقەتلا ئاياق باسمايدۇ. بۇنىڭدىن قاتتىق رەنجىگە ئالوييسمۇ بۇ ئوغلىنىڭ مىراسىنى قانۇن رۇخسەت قىلىدىغان ئەڭ تۆۋەن چەككە چۈشۈرۈپ ۋەسىيەت قالدۇرغان. ئۆگەي ئاكىسىنىڭ ئۆيدىن چىقىپ كېتىشى بىلەن، ئادولفمۇ ئاتىسىنىڭ ئاچچىقىنى چىقىرىدىغان بىردىن-بىر بالىسىغا ئايلىنىپ قالغان. ئۇ ئادولفقا بىر مۇنچە ئارتۇق ئىشلارنى يۈكلەشكە كىرىشىدۇ. ئەگەر ئادولف بۇ ۋەزىپىلەرنى ۋاقتىدا ئورۇنداپ كېتەلمىسە شۇ ھامان تاياق يەيتتى. ئارىدىن بىر قانچە ئاي ۋاقىت ئۆتكەندە، ۋارقىراپ-جاقىراپ يۈرىدىغان بۇ سەھرا بايۋەتچىسى يېزا ھاياتىغا رازى بولماي ئۆستىگە يۆتكىلىپ بولۇپ كېلىۋاتقان بۇ يەردىكى يەر-زېمىنلىرىنى سېتىۋېتىپ، بالىلىرىنى ئېلىپ بۇ يەردىن 6 چاقىرىم نېرىدىكى لامباچ (朗巴赫 Lambach) شەھىرىگە كۆچۈپ بېرىپ بۇرۇندىن ئادەتلىنىپ كەلگەن شەھەر تۇرمۇشى كۆچۈرۈشكە باشلايدۇ. ئۇلار ئاۋال لامباچتىكى ھەيۋەتلىك قەدىمكى كۆتۈرۈپ تۇرغان بىنىدىكى (本尼狄克) چېركاۋنىڭ ئۇدۇلىدىكى گىستوف لانگىنا (格斯托夫.兰加纳旅馆) ناملىق مېھمانخانىنىڭ ئۈچىنچى قەۋىتىدە يېرىم يىلدەك تۇرۇپ قالىدۇ. داچىدىكى تۈگىمەس ئېتىز-ئېرىق ئىشلىرىدىن قۇتۇلۇپ قالغان ئادولف، بۇ يەردە خېلىلا ئارام تېپىپ قالغان ئىدى. ئۇنىڭ زامانىغا خاس

مەكتەپتىكى ئوقۇشىمۇ ئالاھىدە ياخشىلىنىپ، نەتىجىسىمۇ كۆندىن-كۆنگە يۇقىرى كۆتۈرۈلۈشكە باشلايدۇ. 1897~1898 ئوقۇش يىلىدىكى يىللىق ئىمتىھاندا ئەڭ يۇقىرى نومۇر ھېسابلىنىدىغان ئەڭ ئەلاچىلارغا بېرىلىدىغان 12 نومۇر دېگەن نەتىجىگە ئېرىشىدۇ. ئۇنىڭ ئاۋازىمۇ ئالاھىدە جاراڭلىق چىقاتتى. شۇڭا بەزى چۈشتىن كېيىنكى بوش ۋاقىتلىرىدا چېركاۋنىڭ خور گۇرۇپپىسىنىڭ ئىلاھىيەت ناخشىلىرىنى ئېيتىش كۇرسىغا قاتنىشىدۇ. پوپ بېرنھارد گرۆنېر (Gröner Pader Bernhard 本哈德.格罗纳) بۇ كۇرۇسنىڭ يېتەكچى ئوقۇتقۇچىسى ئىدى. چېركاۋ بىلەن ئۆيى ئارىسىدىكى يولدا بىر ئاسما كۆۋرۈك بار بولۇپ، ئۇنىڭ ئۈستىدىكى چېركاۋلار بەلگىسى بولغان كرىست بەلگىسى ئۇنى ھەر دائىم ئۆزىگە جەلپ قىلىپ تۇراتتىكەن.

ھەر قېتىم بۇ نوقتىغا كەلگىنىدە "ھەيۋەت بىلەن چاقناپ تۇرغان چېركاۋ ئىچى داغدۇغىلىق مۇراسىم تۈسىنى كۆرگەندەك بولۇپ ئۆزىنى يوقۇتۇپ" قويغىدەك ھاياجانلىنىپ كېتىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. بۇ چېركاۋ ئىكسپوپىنىڭ ئورنى ئۇنىڭ ئۈچۈن ئارزۇ قىلىدىغان ئەڭ يۇقىرى تۇرمۇش سەۋىيىسى ھېسابلىنىپ، پوپنىڭ بۇ تۇرمۇش سەۋىيىسىنى ئۆزىگە غايە قىلىپ تاللىۋالغان ئىكەن. يەنى، كۆنلەرنىڭ بىرىدە ئۆزىنىڭمۇ شۇ دەرىجىدىكى بىرسى بولۇپ چىقىشىنى خام خىيال قىلىپ يۈرىدىغان بولغان. قىزىق، بۇنداق خام خىيال ئۆز ۋاقتىدا ئۇنىڭ ئاتىسىدىمۇ بار ئىكەندۇق. ئەمما ئۇنىڭ ئاتىسى دىنغا قارشى بىرسى ئىدى. كېيىنچە ئادولف، ھېلېنە خانىفستانگىل

خانىمغا مۇنداق دەپ سۆزلەپ بەرگەن: "مەن بالا ۋاقتىلىرىمدىلا يوپ بولۇشىنى ئارزۇ قىلىپ يۈرەتتىم. شۇڭا ھەر دائىم ئاشخانىمىزدىكى خىزمەتچى ئاياللىنىڭ پەرىجىسىنى ئۈستۈمگە ئارتىۋېلىپ يوپ قىلىقىغا كىرىپ ئورۇندۇق ئۈستىگە چىقاتتىم-دە، ئۇزۇندىن ئۇزۇنغا ھاياجانلىق ۋەز ئېيتىپ كېتەتتىم."
ئوغلىغا كۆيۈنىدىغان ئاپىسمۇ ئوغلىنىڭ بۇنداق بىر كەسپنى تاللىشىغا ھەرگىز نارازىلىق قىلمايتتى. ئەمما ئادولف چېركاۋغا قانچىكى تېز قىزىققان بولسا، كېيىن ئۇنىڭدىن يەنە شۇنچە تېز سوۋۇپ كېتىدۇ. ھەتتا ئۇنى بىر قېتىم تاماكا چېكىۋاتقىنىدا باشقىلار كۆرۈپ قالغان.

بۇ چاغدا ئۇنىڭ ئائىلىسى ئىككى قەۋەتلىك بىر بىناغا كۆچكەن بولۇپ، بۇ ئۆي بۇرۇنقىسىغا سېلىشتۇرغاندا خېلىلا چوڭ، ئازادە ئىدى. ئۇلارنىڭ بۇ ئۆيى بىر زاۋۇتقا تام خوشنا ئىدى. ھەر دائىم تەۋەككۈلچىلىكلەر بىلەن شوغۇللىنىشنى ياخشى كۆرىدىغان شوخ بىر بالا ئۈچۈن ئۇ يەر ئۇنىڭ ئۈچۈن بەكلا مۇۋاپىق قوماندانلىق شتاب رولىنى ئوينايتتى. ھىتلېر ئۇ يەردە ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان ئامېرىكا غەرىپ كوۋبوي نوچىلىرى بىلەن ھىندىيانلار رولىنى ئوينايدىغان ئەڭ مۇۋاپىق يەر بولۇپ بېرەتتى. زاۋۇت خوجايىنلىرى (بىر جۈپ ئەر-خوتۇن) ئۈچۈن ئادولف "كىچىك بىر لۈكچەك" ھېسابلىناتتى. دېمىسىمۇ، نەدە بىر جېدەل بولىدىكەن، ئادولف چوقۇم شۇ يەردە بولاتتى. شۇنىڭدەك ھەر قېتىملىق جېدەلنىڭ بېشىدىمۇ ئۇ بار ئىدى. ئۇ

ھەر دائىم ئۇستى-بېشى يىرتىلغان، ئۇ يەر بۇيېرى يارىلانغان ھالدا ئۆيگە كىرىپ كېلەتتى.

ھېچقانداق بىر ئىشتىن خاتىرجەم بولالماي يۈرگەن ئالويس ئۇچۇن لامباچتىكى كۈنلىرىمۇ ئۇنىڭغا زىرىكىشلىك تۇيۇلۇشقا باشلايدۇ. شۇڭا، ئۇ 1899-يىلىسى لىئونىدىڭ مەھەللىسىدىن راھەت ياشاشقا بولىدىغان بىر قورا-جاي سېتىۋېلىپ كۆچۈپ بېرىۋالىدۇ. ئۇنىڭ بۇ يېڭى قوراسى شۇ يەرنىڭ قەۋرىستانلىقى يېنىغا جايلاشقان بولۇپ، ئادەتتىكى ئۆيلەردىن تولا بەك كىچىك ھېساپلانمىسىمۇ، ئۇ ئۆي ئالويسنىڭ كۆڭلىگە بەكلا ياقاتتى. بۇ مەھەللىنىڭ نوپۇسى 3 مىڭ ئەتراپىدا بولۇپ، ئۆيىنىڭ يېنىدا بىر تىياتىرخانا، بىر كلۇب ھەمدە لىنزنىڭ ھەشەمەتلىك ھۆكۈمەت بىناسى جايلاشقان ئىدى. شۇڭا ئۇ يەرنىڭ مۇھىتى خېلىلا مەدەنىيەتلىك ھېسابلىناتتى. ئۇنىڭ ئۇستىگە خەلقىمۇ ئۆزئارا ئىناق ئۆتەتتى.

ئادولف، ئۇگەي ئاكىسى ئۆيدىن چىقىپ كەتكىنىدىن كېيىن، ئاتىسىنىڭ چىڭ تۇتۇپ تەربىيىلەيدىغان بالىسىغا ئايلانغان ئىدى.

پاۋلا ھىتلېر ئۇ كۈنلەرنى ئەسلەپ كېلىپ، ئادولف “ھەر دائىم ئاتامنى تىرىكتۈرۈپ يۈرەتتى. شۇڭا ئۇ دائىم دىگىدەك تاياق يەپلا يۈرەتتى. ئۇ ھەرگىز تۈزەلمەيدىغان بىر كىچىك لۈكچەك ئىدى. ئاتام ئۇنى ھەر قانچە ئۇرۇپ، ھەر قانچە مەجبۇرلاپمۇ مەمورى خىزمەتچىلىكنى ياخشى كۆرىدىغان قىلالمىدى. يەنە بىر

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

تەرەپتىن ئاپامۇ ئۇنى بەكلا ئەكىلىتىپ، ئۇنىڭ ئاتا مېھرىدىن مەھرۇم بولغان روھىنى كۆتۈرۈشكە تىرىشاتتى» دەيدۇ.

كۆنلەرنىڭ بىرىدە ئادولف ئاتىسىغا قارشىلىق كۆرسىتىش ئۈچۈن ئۆيىنى تاشلاپ قېچىپ كەتمەكچىمۇ بولىدۇ. ئالويىس ئوغلىنىڭ بۇ پىلانىدىن خەۋەر تېپىپ، ئۇنى بالكون قەۋىتىدىكى قازناقتا سولاپ قويىدۇ. ئاخشىمى، پەنجىرىنىڭ تۆمۈر رىشاتكىلىرى ئارىسىدىن قىستىلىپ چىقىپ قاچماقچى بولۇپ ئۈرۈنۈپ باققان بولسىمۇ، پەنجىرىگە سىغمايدۇ. ئاخىرى ئۇ يالىڭاچلىنىپ پەنجىرىگە ئېسىلىۋاتقىنىدا ئاتىسىنىڭ پەلەمپەيدىن يوقىرى چىقىپ كېلىۋاتقان ئاۋازىنى ئاڭلاپ دەرھال يالىڭاچ بەدىنىنى دېرىزە پەردىسى بىلەن ئورىۋالىدۇ. بۇ قېتىم ئالويىس ئوغلىنى ئۇرمايدۇ. ئەكسىچە ئۇنى مازاق قىلىپ قاھ-قاھلاپ كۈلگىنىچە ئايالىنى چاقىرىپ ئوغلىنىڭ ئاق كېپەنگە ئورىنىۋالغان ھالىتىنى كۆرسىتىدۇ. ھىتلېر بۇ ئىشنى خېلى ۋاقىتلارغىچە ئېسىدىن چىقىرالماي يۈرىدۇ.

خېلى يىللار ئۆتكەندىن كېيىن، ئۇ يېقىندىكى كاتىپلىرىدىن بىرسىگە مۇنداق دەپ سۆزلەپ بېرىدۇ: شۇ كۈنى، مەن بىر چاغلاردا مۇنداق بىر قەھرىمانلىق ھېكايىسىنى ئوقۇغانلىقىم ئېسىمگە كەلدى. ئۇ ھېكايىدا: تاياق ئاغرىقىغا چىداش قەھرىمانلىقنىڭ بىر ئىپادىسى دېگەن بىر سۆز بار ئىدى. «شۇ كۈنىسى مەن قەتئىي ئىرادىگە كېلىپ، بۇندىن كېيىن ئاتام مېنى ئۇرغىنىدا چىشىمنى چىشلەپ ھەرگىزمۇ يىغلىمايمەن دەپ ئۆزەمگە ئۆزەم قەسەم قىلدىم. دېگەنىدەك، كۈنلەردىن بىرىدە

مەن بۇنداق ئىرادەمنى سىناش پۇرسىتىگە ئېرىشتىم. ئاپام قورقىنىدىن بېرىپ ئىشىك كەينىگە يوشۇرۇنىۋالدى. مەن بولسام ئاتامنىڭ ئۇرغان تايىقىغا قىلچە پىسەنت قىلماي سۆڭگىچىمگە چۈشۈۋاتقان پالاق سانىنى بىر خىيالدا يوق ساناپ تۇرۇپ بەردىم.” ھىتلېر، مەغرۇرلانغان ھالدا، شۇ كۈنىدىن كېيىن ئاتىسى ئۇنىڭغا پەقەتلا تەگمىگەنلىكىنى ئېيتىدۇ.

ئادولف ئەندىلا 11 ياشقا كىرگىنىدە قارىماي، ئۇنىڭ ئۇرۇق يۈزىدە باشقىلارغا ئوخشىمايدىغان قانداقتۇ بىر ئىپادىلەر ئەكس ئەتكەنىدەك كۆرۈنەتتى. ئۇ يىلىسى لېيوندىكى باشلانغۇچ مەكتىۋىدە سىنىپتىكى بارلىق ئوقۇغۇچىلار بىرلىكتە چۈشكەن رەسىمىدە، ئۇ ئەڭ ئاخىرقى رەتنىڭ ئوتتۇرىسىدا تۇرغان بولۇپ، قالغان ساۋاقداشلىرىدىن نەچچە سانتىمېتر ئېگىز كۆرۈنەتتى. رەسىمدىكى شاكىچىك ئادولف غادايغىنىچە ئىككى قولى مەيدىسىدە تىك تۇرماقتا ئىدى. ئۇنىڭ كۆرۈنۈشى ھەقىقەتەنمۇ ئىسيانكار روھقا ئىگە بولۇپ، بەكلا مەغرۇر كۆرۈنەتتى. قىلچە شۈبھە يوقكى، ئۇ ھەقىقەتەنمۇ سىنىپنىڭ ئەڭ ئەقىللىق بالىسى ئىدى. ئۇ دەرس تەييارلاشتا قىلچىمۇ قىينالمايتتى. شۇنىڭدەك يەنە ئۇ ئۆزىنىڭ يەنە بىر قابىلىيىتىنىڭ بارلىقىنىمۇ بىلىپ قالغان بولۇپ، ئۇ، رەسىم سىزىش قابىلىيىتىگىمۇ ئىگە ئىدى. 1900-يىلى 26-مارت (قوزا) كۈنىسى سىزغان ۋالونستان (瓦伦斯坦) ھەققىدىكى بىر پارچە رەسىمدىن كۆرىۋېلىشقا بولىدىكى، ئۇنىڭ رەسساملىق تالانتى ھەقىقەتەنمۇ دەسلەپكى قەدەمدە ئوتتۇرىغا چىقىشقا باشلىغان ئىدى. سىنىپتا ئۆگىنىش

www.pidaw.biz

پەيتلىرىدە يۇشۇرۇنچە رەسىم سىزىپ يۈرەتتى. بىر قېتىم ۋىنبۇرگ (温伯格) ئىسىملىك بىر ئوغۇل ئوقۇغۇچى ئۇنىڭ ئىسىدە قالغانلارغا ئاساسلىنىپ چىمنبۇرگ (邵姆堡) قەلئەسىنى سىزىپ پۈتتۈرگىنىنى كۆرۈپ ھاڭ-تاڭ قېلىپ ئاغزى ئېچىلىپلا قالغان ئىكەن.

تەنەپپۇس ۋاقىتلىرىدا ياكى مەكتەپتىن قايتقان ۋاقىتلىرىدا ئۇ داۋاملىق تۆردە ساۋاقداشلىرىنىڭ باشلامچىسى بولۇپ رول ئوينايتتى. ئۇنىڭ ئائىلىسى بىلەن بىرگە كۆچۈپ يۈرۈپ ياشىغان جايلار شۇنچە كۆپ ئىدىكى، ساۋاقداشلىرى ئۇنىداق يەرلەرنى ياشاش تۇرماق، ھەتتا بىرىپ كۆرۈپمۇ باقمىغان ئىدى. شۇڭا، ساۋاقداشلىرى ئادولفقا كۆپىنى كۆرگەن چوڭ ئادەم قاتارىدا مۇئامىلە قىلىشاتتى. دوستلىرى بىلەن بىرگە ئوينىغان ۋاقىتلىرىدا ئۇ ھەر دائىم فنوم كوپ (弗尼摩•库伯) ۋە شۇنىڭدەك نېمىس يازغۇچى كارل ماي (卡尔•梅依 Karl May) نىڭ سەرگۈزەشت رومانلىرىدىكى ۋەقەلەرنى تەقلىت قىلىپ ياكى شۇلاردىن ئىلھام ئېلىپ ئوينايتتى. يازغۇچى كارل ماي ھېچقاچان ئامېرىكىغا بېرىپ باققان ئەمەس. شۇنىڭغا قارىماي ئۇنىڭ ھىندىيانلار بىلەن پادىچى كوۋبوي نوچىلىرى ھەققىدىكى ھېكايىلىرى گېرمانىيە بىلەن ئاۋۇستىرىيىدىكى بالىلارنىڭ غايىسىگە ئايلىنىپ قالغان ئىدى. ئادولف، بۇ ھېكايىلاردىكى ساتخان (萨特汉) بوۋاي بىلەن ئۇنىڭ ھەمراھلىرىنىڭ تەۋەككۈلچىلىكلىرىدىن بەكلا تەسىرلەنگەن ئىدى. ئۇ، ساۋاقداشلىرىغا باشلامچىلىق قىلىپ بۇ تۈردىكى ئويۇنلارنى

ئويناشتىن قىلچە زېرىكمەيتتى. يېشى چوڭىراق ساۋاغداشلىرى بۇنداق ئۇيۇنلاردىن زېرىككەندەك بولسا، كىچىكىرەك ساۋاغداشلىرىنى تەشكىللەپ بۇ ئويۇنلارنى داۋاملىق ئوينايتتى. ھەتتا بەزىدە بۇ ئويۇنلارغا قىزلارنىمۇ قوشۇۋالاتتى.

تەخمىنەن شۇ دەۋرلەردە، ئۇ 1870-يىلقى پروسىيە-فرانسىيە ئۇرۇشىنى تەسۋىرلەيدىغان ژۇرناللار ئارىسىدىن تېخىمۇ قىزىقتۇرارلىق نەرسىلەرنى تېپىۋالىدۇ. ھىتلېر، بۇ ژۇرناللاردىكى ھىكايە ۋە چاتما رەسىم ھىكايىلىرىنى زېرىكمەي كۆرۈپ چىقىدۇ. "ئۇزۇنغا قالماي، تارىخى ئەھمىيەتكە ئىگە بۇ ئۇلۇغ پىلان روھى دۇنيايىمنىڭ تەرەققىياتى ئۈچۈن بىر بۇرۇلۇش نوقتىسى بولۇپ قالدى. ... شۇندىن ئېتىبارەن ئۇرۇشقا مۇناسىۋەتلىك ياكى ھەربىي ئىشلارغا مۇناسىۋەتلىك نەرسىلەرگە بارغانسېرى قىزىقىدىغان بولدۇم." («كۈرەش يولۇم» غا قارالسۇن. بۇ كىتاب، سىياسىي مەقسەتنى دەپ بەزى يەرلىرىدە پاكىتلارنى بەكلا بۇرمىلاپ كۆرسىتىشكە ئۇرۇنۇلغان.)

بىر يىل ئاۋال پارتىلىغان بوئېر (Boer 波尔) ئۇرۇشى، ئادولفنىڭ قەلبىدە گېرمان ۋەتەنپەرۋەرلىك روھىنى ئۇرغۇتۇش بىلەنلا قالماي، ئۇنىڭ ئويۇن ئويىنىشى ئۈچۈنمۇ تۈرتكە بولۇپ بېرىدۇ. ئۇ، ئۆزى يېتەكچىلىك قىلىۋاتقان " ئارمىيىسى" بىلەن، ئەنگلىيە ئەسكىرى بولۇشقا تاللىنىپ قالغان تەلەيسىز قارشى سەپتىكى ساۋاغداشلىرىغا قارشى سائەتلەرچە شىددەتلىك "ھۇجۇم" قىلاتتى. شۇنداق قىلىپ دادىسىغا موخوركا ئالغىلى چىققان ئادولف ئەسلى ۋەزىپىسىنى ئېسىدىن چىقىرىپ تەرلەپ-

www.pidaw.biz

پىشىپ ئۈيۈن ئىچىگە كىرىپ كېتەتتى. ئاتىسى تاماكىغا يولغا سالغان ئوغلىنى ساقلاپ غەزەپلىنىپ سائەتلەپ قۇرۇق غاگزىسىنى چىشلىگىنىچە ئولتۇرۇپ كېتەتتى. ۋىنبۇرگ (温伯格) نىڭ ئۇ كۈنلەرنى ئەسلەپ دېيىشىدىن قارىغاندا، بۇنداق كۈنلەردە كىچىك ھىتلېرنى ئۆيدە كۆتۈۋاتقىنى تاياق بولاتتى. بۇ ۋەھىملىك كۈنلەر بەلكىم ھىتلېرنىڭ خاراكتېرىنىڭ شەكىللىنىشى ئۈچۈن ئالاھىدە تەسىر كۆرسەتكەن بولۇشى مۇمكىن. "ئورمانلىق ۋە چاتقاللىقلار — دەپ يازىدۇ ھىتلېر، — ھاياتىمدا پات-پات دۈچ كېلىپ تۇرىدىغان توقۇنۇشلاردا يېڭىش-يېڭىلىشىم ئۈچۈن ئىنتايىن مۇھىم رول ئوينايدىغان جەڭ مەيدانىغا ئايلانغان ئىدى."

شۇ يىلىسى، 6 ياشلىق ئىبدمۇند چېچەكتىن ئۆلۈپ كېتىدۇ. 4 بالىسىنىڭ ئۆلۈمى كلارانى تۈگۈشتۈرۈپلا قويىدۇ. ئەمما شۇ ۋاقىتلاردا كىچىك ئالويىسنىڭ ئۆيدىن چىقىپ كېتىشى نەتىجىسىدە، بۇ ئائىلىنىڭ فاملىسىگە ۋارىسلىق قىلالىغىدەك بالىسىدىن يالغۇز ئادولفلا قالغان ئىدى. گەرچە ئادولف ئۆزۈنىغا قالماي باشلانغۇچ مەكتەپنى پۈتتۈرگەن بولسىمۇ، ئائىلە ئىچىدىكى پاجىئەلەر ئاتا-بالا ئوتتۇرىسىدىكى زىددىيەتنى بەكلا كۈچەيتىۋېتىدۇ. ئاتىسى ئالويىس ئوغلىنى ئۆزىگە ئوخشاش بىر دۆلەت كادىرى بولۇپ يېتىشىپ چىقىشىنى ئارزۇ قىلاتتى. شۇڭا ئۇ ھەر دائىم ئوغلىغا كادىرلىق ھاياتى ھەققىدىكى ھېكايىلارنى سۆزلەپ بېرىپ ئوغلىنى بۇ ئىشقا قىزىقتۇرۇشقا ئۇرۇناتتى. ئەمما ئۇنىڭ ئوغلى بولغان ئادولف بولسا پۈتۈن خىيالى رەسسام بولۇپ

يېتىشىپ چىقىشتىلا قالغان ئىدى. شۇنداق قىلىپ ئىنقىلاب پىلانلىرىنى ۋاقتىنچە قەلبىنىڭ چوڭقۇر يەرلىرىگە كۆمۈۋېتىدۇ. كېيىنكى ۋاقىتلاردا ئاتىسى بىلەن تالاش-تارتىش قىلىش نەتىجىسىدە ئاتىسىنىڭ كېيىنكى ئوقۇتۇش پىلانىنى قوبۇل قىلىشقا مەجبۇر بولىدۇ. بۇ چاغدا ئادولف كلاسسىك گىمنازىيە مەكتىۋىدە ئوقۇشى (ئالى مەكتەپ ئوقۇشى ئۈچۈن تەييارلىنىدىغان ئادەتتىكى تولۇقسىز-تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇشى) ياكى بولمىسا كەسپى ئوتتۇرا مەكتەپكە كىرىپ ئوقۇشى (ئاساسلىقى تېخنىك دەرسى ئالىدىغان كەسپى مەكتەپ ئوقۇشى) دىن بىرنى تاللىۋېلىشى كېرەك ئىدى. رىياللىقتا ئەھمىيەت بېرىدىغان ئالويس ئوغلىنىڭ كەسپى ئوتتۇرا مەكتەپتە ئوقۇشىنى ماقۇللايدۇ. ئادولفمۇ بۇنىڭغا كۆنىدۇ. ئۇنىڭ كۆڭلىدە بۇنداق مەكتەپلەردە رەسىم دەرسى بولغانلىقى ئۈچۈن رەسىم سىزىش مەشقى قىلىش پۇرسىتىم بولىدۇ دەپ ئويلىغان ئىدى.

ئۇنىڭ ئۈچۈن ئەڭ يېقىنىدىكى كەسپى ئوتتۇرا مەكتەپ لىنزدىكى مەكتەپ ھېسابلىناتتى. 1900-يىلى 17-سىنتەبىر (ياچاق) كۈنىسى، ئادولف كۆك رەڭلىك مەكتەپ سومكىسىنى مۈرىسىگە ئېسىپ بىرىنچى قېتىم ئۆزى يالغۇز يولغا چىقىدۇ. ئۆيى بىلەن مەكتەپ ئارىلىقى بەكلا يىراق بولۇپ، 3 چاقىرىمدىن ئارتۇق يول يۈرۈشكە توغرا كېلەتتى. ئۇ يول بويى ئەتراپىنى تاماشا قىلىپ يېرىم يولغا كەلگىنىدە، ئالدىدا سوزۇلۇپ ياتقان لىنز شەھىرى بىلەن دوناي دەرياسىنى كۆرىدۇ. شۇ

يىشىغىچە يىزا-كەنتلەردە ياشاپ كەلگەن بىر بالىغا نىسبەتەن، ئالدىدىكى بۇ مەنزىرە ھەقىقەتەنمۇ قورقۇنۇچلۇق، شۇنىڭدەك يەنە سېھىرلىك بولۇپ كۆرۈنۈشى مۇمكىن. يىراقلاردا، ئېگىز تۆپىلىكتە دۇنياغا داڭلىق كومبۇرگ (昆伯堡) قورغىنى قەد كۆتۈرۈپ تۇراتتى. ئېيتىشلاردىن قارىغاندا نىبېلۇگىن شېئىرى (گېرمانىيىنىڭ ئوتتۇرا ئەسىرلەردىكى بىر داستان) دەل شۇ قەلئەدە يېزىلغان ئىكەن. ھازىر ئۇ يەردە قاتار كەتكەن چېركاۋلارنىڭ ئۇچلۇق مۇنارلىرى بىلەن قاتار-قاتار ھەيۋەتلىك بىنالار كۆرۈنۈپ تۇراتتى. ئادولف، تاغ ئارىسىدىكى ئەگرى-بۈگرى تار چىغىر يولدىن ئايلىنىپ تۇۋەنلەپ شەھەر مەركىزىدىكى كەسپىي ئوتتۇرا مەكتەپكە يېتىپ كېلىدۇ. مەكتەپ بىناسى تۆت قەۋەتلىك قاپ-قارا بىر بىنا بولۇپ، تار بىر كوچا بويىغا جايلاشقان ئىدى. مەكتەپ بىناسىنىڭ كۆرۈنىشى مەكتەپ بىناسىغا قارىغاندا بىرەر ئىشخانا بىناسىغا بەكرەك ئوخشايتتى: بىنا ئىشلىتىشكە ئەپلىك ئەمما سۇرلۇك ئىدى.

مەكتەپتىكى نەتىجىسى ھە دېگەندىلا بەكلا ناچارلىشىشقا باشلايدۇ. ئۇ ئەندى باللارنىڭ بېشى ئەمەس ئىدى، شۇنىڭدەك سىنىپتىكى قابىلىيەتلىك ئەڭ ئۆتكۈر ئوقۇغۇچىمۇ ھېساپلانمايتتى. ئۇ، بۇنداق بىر مۇھىتتا كۆڭلى بەكلا سىقىلىپ كېتىدۇ. مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچىلار ئادەتتە سەھرادىن كەلگەن ئوقۇغۇچىلارنى بەك كۆزگە ئىلىپ كەتمەيتتى. ئۇنىڭ كىچىك يېزا مەكتىۋىدە كۆرگەن ئەتىۋارلىنىشلارنى بۇنداق چوڭ مەكتەپلەردە پەقەتلا كۆرگىلى بولمايتتى. ئۇ، بۇرۇنقى مەكتىۋىدە

سىنىپ بويىچە چۈشكەن رەسىملەردە بىرلا قارىسا كۆزگە چېلىقىدىغان ئەڭ ئۈستى تەرەپتە كۆرۈنەتتى. مانا ئەندى سىنىپنىڭ بىرلىكتە چۈشكەن رەسىمى ئىچىدىن ئۇنى ئالدىراپ تاپقىلى بولمايدىغان ئورۇنغا چۈشۈپ قالىدۇ. بۇ يەردە ئەتىۋارلىنىپ ئۆسكەن ئەكە بىر بالىنىڭ ئورنىغا قوپال، كۆرۈمسىز بىرسى ئالمىشىپ قالغاندەكلا ئىدى.

ئادولف بۇ مەكتەپتە ئاستا-ئاستا تارتىنچاق، جىمغۇر بولۇپ ئۆزگۈرۈشكە باشلايدۇ. بۇ يەردە ئۇنى دەرسلەرمۇ بەك قىزىقتۇرالمايدۇ.

“ئەگەر مەن بۇ مەكتەپتىمۇ ياخشى ئوقۇماي، ياخشى نەتىجە ئالالمىسام، ئاتام، مەيلى خالىسۇن-خالىمىسۇن، مېنى ئاخىرى بىر كۈنى ئۆز ئىختىيارىمغا قويۇپ بېرىدۇ دەپ ئويلايتتىم.” ھىتلېر «كۈرەش يولۇم» كىتاۋىدا نەتىجىسىنىڭ تۆۋەنلىكىنى بىر ھېساپتا ئەنە شۇنداق باھانە كۆرسىتىپ چۈشەندۈرمەكچى بولغان. ئۇنىڭغا ھاقارەت قىلماقچى بولغان كىشىلەر ئۇنىڭ بۇ كامچىلىقىنى باھانە قىلىشىپ، ھىتلېر ئەسلىدىنلا ھورۇن، دۆت بىرسى ئىدى دېيىشەتتى. ئەمما ئۇنىڭ بۇنداق تىرىشماسلىقى بەلكىم ئاتىسىدىن ئۆچ ئېلىشنىڭ بىر شەكلى، ھېسسىياتىنىڭ كەينىگە كىرىپ كەتكەنلىكىنىڭ بىر ئالامىتى بولۇشىمۇ مۇمكىن. ۋە ياكى بولمىسا ئۆزى قىزىقمايدىغان دەرسلەرگە تىرىشچانلىق كۆرسەتمەسلىكىنىڭ بىر ئىپادىسى بولۇشىمۇ مۇمكىن.

كېيىنكى يىلى، ئادولف تاكتىكىسىنى ئۆزگەرتىدۇ. نەتىجىدە ئۇنىڭ دەرس نەتىجىلىرى تېزلىكتە ياخشىلىنىشقا باشلايدۇ. ئۇنىڭ يېشى قالغان ساۋاقداشلىرىغا قارىغاندا سەل چوڭىراق بولغاچقا، ئۇززۇنغا قالماي ساۋاقداشلىرى ئارىسىدا قايتىدىن باشلامچىلىق ئورنىغا ئۆتۈشكە باشلايدۇ. "بىز ھەممىمىز ئۇنىڭغا ئامراق ئىدۇق، دەرسلەردە، بىرگە ئويۇن ئوينىغان ۋاقىتلاردا بىز ھەممىمىز ئۇنى ياخشى كۆرەتتۇق. — دەيدۇ جوسېف كېپلىنگېر (Josef Keplinger 约瑟夫•凯普林格)، — ئۇ ھەقىقەتەنمۇ سېھىرلىك بىرسى ئىدى. ئۇ ئادەتتە بەك ھاياجانلىنىپمۇ كەتمەيتتى. نۇرغۇنلىرىمىزغا سېلىشتۇرغاندا ئۇنى مېھرىبان، ئاق كۆڭۈل بىرسى دېيىشىمىز مۇمكىن. ئۇنىڭ مىجەزى ئادەتتە بەكلا زىددىيەتلىك بولۇپ، ئاسانلىقچە بىر خىل بولالمايتتى. ئۇ، جىمغۇر ئەمما تەرسا مىجەزلىك بىرسى ئىدى."

ئۇ ساۋاقداشلارنى تەشكىللەپ ئويۇن ئويناشقا ئۇستا بولغانلىقى ئۈچۈن، دەرستىن چۈشكەن ۋاقىتلاردا ئۇنىڭ باشلامچىلىقىدا دوناي دەرياسى بويىدىكى چىمەنلىكتە "كوۋبوي نوچى بىلەن ھىندىئانلار ئۇرۇشى" ئويناياتتى. دەم ئېلىش كۈنلىرىدىمۇ ئادولف باللارنى يىغىپ بوئېر ئۇرۇشى ھەققىدىكى ھېكايىلارنى سۆزلەپ بېرەتتى. يەنە بەزىدە ئۆزى سىزغان بوئېر قەھرىمانلىرى رەسىمىنى ساۋاقداشلىرىغا كۆرسىتەتتى. ھەتتا ئۇ بوئېرلار قوشۇنىغا بېرىپ قوشۇلۇپ ئۇرۇش قىلىش خىيالىنىڭ بارلىقىمۇ ئېيتاتتى. بۇ ئۇرۇش، ئۆسمۈر ھىتلېرنىڭ قەلبىدە نېمىس ۋەتەنپەرۋەرلىك روھىنى يېتىلدۈرمەكتە ئىدى. ئەسلىدە

بۇنداق ھېسسىياتلار نۇرغۇنلىغان ساۋاغداشلارغا ئورتاق بىر ھېسسىيات ھېسابلىناتتى. "بىز ئۇچۇن بىسمارك مىللىتىمىزنىڭ بىر قەھرىمانى ھېسابلىناتتى. — دەيدۇ كېپلىنگېر ئەسلەپ كېلىپ، — ئۇ قەھرىماننى مەدھىلەيدىغان ناخشىلار بىلەن بىر قاتاردا شۇنىڭغا ئوخشاش نۇرغۇنلىغان ناخشىلار، ئېيتىش چەكلەنگەن ناخشىلار ھېسابلىناتتى. (خېيتون 海顿 يازغان ئاۋستىرىيە مارشى بىلەن گېرمانىيىنىڭ خەلق ناخشىسى «گېرمانىيە ھەممىدىن ئۈستۈن» دېگەن ناخشىنىڭ مەزمۇنى ئاساسەن ئوخشىشىپ كېتەتتى. ئاۋستىرىيىدە گېرمانىيەپەرەسلەر ئادەتتە گېرمانىيە مەدھىلىنىدىغان ناخشىلارنى ئېيتىشاتتى. ھەتتا ئۆزئارا سالاملاشقانلىرىدىمۇ ئۆزئىچىدە بىر-بىرسىگە نېمىسچە "ياشىسۇن!" — خايل — دەپ سالام بېرىشەتتى) ئادەتتە بىرەر پارچە بىسماركنىڭ رەسىمىنى يېنىدا ساقلاشمۇ جىنايەت ھېسابلىناتتى. گەرچە ئوقۇتقۇچىلارمۇ ئۆز ئىچىدە مىللەتچىلىك روھىنىڭ ياخشى بىر ئىش ئىكەنلىكىنى سۆزلەشسىمۇ، كىمدە-كىم بۇ تۈردىكى ناخشىلارنى ئېيتىشقا پېتىنىدىكەن، ياكى بولمىسا كىمدە كىم ئاۋستىرىيىگە بولغان ساداقىتىگە زىيانلىق سۆزلەرنى قىلىپ سالىدىكەن، دەرھال ئوقۇتقۇچىلارنىڭ ئەدەپلىشىگە ئۇچراپ تۇراتتى."

بەزى سەۋەپلەر تۈپەيلىدىن ئادولف ھىتلېر باشقىلارغا قارىغاندا بەكرەك گېرمانىزم ئەقىدىسىنى قوبۇل قىلغان بىرسى ئىدى. بۇنىڭ سەۋەبى بەلكىم ئاتىسىغا خائىنلىق قىلىشىنىڭ بىر ئىپادىسى بولۇشىمۇ مۇمكىن. ئۇنىڭ ئاتىسى ھابسبۇرگ

www.pdaily.biz

خانىدانلىقنىڭ سادىق ھىمايىچىسى ھېسابلىناتتى. بىر قېتىم كىپلىنگېر دەرستىن چۈشۈپ ئادولف بىلەن بىرگە ئۆيىگە قايتىدۇ. ئۇلار ئىككىسى تار قىيالىق يوللاردىن مېڭىپ كاپكىنا (卡普津纳) كوچىسىغا قاراپ كېتىۋېتىپ تاغ چوققىسىغا يېتىپ بارغىنىدا ھىتلېر بىر چىركاۋنىڭ ئالدىدا تۇرۇپ قالىدۇ. "سەن گېرمان قېنىدىن تۇرۇلگەن ئەمەسكەنسەن. — دەيدۇ گېپىنى ئۇدۇللا قىلىپ، — سېنىڭ چاچلىرىڭ قارا، كۆزۈڭمۇ قارا." ئۇ مەغرۇرلانغان ھالدا ئۇنىڭغا قارايدۇ. ئۇنىڭ كۆزلىرى قارا رەڭدە بولۇپ، چىچى سۇس قوڭۇر رەڭدە ئىدى (كىپلىنگېرنىڭ دېيىشى بويىچە).

ئۇ ۋاقىتلاردا نېمىس ئەپسانىلىرىدىكى قەھرىمانلارمۇ ھىتلېرنى ئۆزىگە جەلپ قىلىۋالغان ئىدى. ئەندىلا 12 گە قەدەم قويغان ھىتلېر (لىنز) تىياتىرخانىسىدا ۋاگنېرنىڭ لوھېنگرىن (Lohengrin «罗安格林») گېرمانىيە رىۋايەتلىرىدىكى بىر ئەپسانىۋى قەھرىمان ئوبرازى) دېگەن ئوپېراسىنى كۆرىدۇ. بۇ ئوپېرادىكى نېمىس تۇيغۇسى بىلەن ئوپېرانىڭ مۇزىكىسى بالا ھىتلېرنى پۈتۈنلەي مەس قىلىۋېتىدۇ. بولۇپمۇ ئوپېرادىكى پادىشا ھېنرىگىنىڭ قېلىچۋازلىرىغا ئېيتقان گېپى ئۇنىڭ قەلبىدىكى ئىرقچىلىق، مىللەتچىلىك ھېسسىياتىنى كۈچلۈك دەرىجىدە ئۇرغىتىۋېتىدۇ:

ئىمپېرىيە دۈشمەنلىرى ئالدىمىزغا تىكلەندى،
قېلىچ نەيزىلىرىمىزنى ئۇلارغا قاراتتۇق.
شەرقتىكى چۆللۈكتىن تۈزلەڭلىككىچە،

دۇشمەنلىرىمىز بىر غېرىچمۇ ئىلگىرلىيەلمىدى.
نېمىس تۇپراقلىرىنى نېمىس قېلىچى قوغدايدۇ،
ئىمپېرىيىمىز تەۋرەنمەستۇر!

بۇ قېتىم ئۇ، دەرسلەرنىڭ ھەممىسىدە دېگىدەك لاياقەتلىك دېگەن نەتىجىگە ئېرىشىدۇ. دەرسلەرنىڭ ھەممىسىنى لاياقەتلىك تۈگىتىپلا قالماي، تەنتەربىيە دەرسلىرى بىلەن ئەمەلى كەسىپ دەرسىدە ياخشى، ئەلا دېگەن نەتىجىلەرگىمۇ ئېرىشىدۇ. ئەمما ئىككىنچى يىللىقىدا ئوقۇش باشلانغان كۈنىدىن تارتىپلا دەرسلەرگە يېتىشەلمەي قالىدۇ. ئۇنىڭ ماتېماتىكا دەرس نەتىجىسى لاياقەتسىز، كەسىپى دەرسلىرىمۇ ئوتتۇراھال سەۋىيىگە چۈشۈپ قالىدۇ. ئەمما روۋدىستتىۋا بايرىمىدىن كېيىن ئۇنىڭ ئائىلىسىنىڭ بېشىغا كەلگەنلەر مەكتەپتىكى ئوقۇشسىزلىقلىرىنى ئۇنتۇلدۇرىۋېتىدۇ.

1903ـ يىلىنىڭ 3ـ يانۋار (ئوچاق) كۈنىسى، ئاتىسى ئالويىس خۇددى باشقا كۈنلەردىكىدەك ئەتىگەنلا ئۆيىدىن چىقىپ ستانىپىل قاۋاقخانىسىغا يۈرۈپ كېتىدۇ. ئۇ قاۋاقتا ئەندىلا بىر ئورۇن تېپىپ ئولتۇرۇشىغا، مىجەزىنىڭ بەكلا بولالمايۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىدۇ. بىر قانچە مىنوت ئۆتمەيلا بۇ دۇنيا بىلەن ۋىدالىشىدۇ. ــ ئالويىس، يۈرىكى يېرىلىپ ئۆلگەن ئىدى.

ئىككى كۈندىن كېيىن ئۇنى ئۆيگە يېقىن بىر چېركاۋ قەۋرىستانلىقىغا ئاپىرىپ كۆمۈپ قويىشىدۇ. ئۇنىڭ قەۋرە تېشىغا بۇ پىشقەدەم تاموژنا خادىمىنىڭ سوقچاق رەسىمى ــ مەغرۇر

ئۇيغۇر كىتاب تورى بىكىتى
www.uyghurkitap.com

تىكىلىپ چۈشكەن رەسمى ئورنىتىلىدۇ. لىنزدىكى «كۆندىلىك پوچتا» گېزىتى ئۆلگىچىنىڭ ئىش-ئىزلىرى ئۈستىدە توختىلىپ كېلىپ مۇنداق دەپ باھا بېرىدۇ: "ئۇنىڭ ئارىلاپ ئېيتقان كۆچلۈك گەپلىرى ئۇنىڭ قوپال كۆرۈنۈشلۈك ۋۇجۇدىغا جايلاشقان قەلبىنىڭ يۇمشاقلىقىنى ھەرگىزمۇ كۆمۈۋېتەلمەيدۇ. ئۇ ئەزەلدىن قانۇن-ئىنتىزامنىڭ سادىق ھىمايىچىلىرىدىن بىرى ئىدى، ئۇنىڭ بىشىدىن كۆپ ئىشلار ئۆتكەن، تەجرىبىلىك بىرسى ئىدى، ئۇنىڭ بارلىق قاراشلىرى ھەقىقەتەن تەرەپتە ئىدى."

(2)

ئالويىسنىڭ ئائىلىسى ئادەتتە كىشىلەرنىڭ دەپ يۈرگىنىدەك ئۇنچىۋالا كەمبەغەللىك ئىچىدە قالغان بىر ئائىلىمۇ ئەمەس ئىدى. ئۇ ۋاپاتىغا قەدەر ئېلىۋاتقان پېنسىيە مائاشى يىلىغا 2420 كرون بولۇپ، بۇنچە پۇلنى ئادەتتىكى بىر باشلانغۇچ مەكتەپ مۇدىرىمۇ ئالالمايتتى. ئۇنىڭ قالدۇرغان مىراسلىرىدىن يېرىم پېنسىيە پۇلىدىن باشقا يەنە يىللىق پېنسىيە پۇلىنىڭ تۆتتە بىرىگە تەڭ ياردەم پۇلىمۇ بىراقلا تۆلەنگەن. بۇلاردىن باشقا ھەر بىر بالا ئۆچۈن يىلىغا 240 كرون پۇل 24 ياشقا كەلگىچە ياكى مۇستەقىل تۇرمۇش كۆچۈرۈش شارائىتىغا ئېرىشكىچە، قايسى بالدۇر كەلسە شۇ چاققىچە تۆلىنىدىغان بولغان.

بۇ ئائىلىدىكى ئەڭ چوڭ ئۆزگىرىشلەردىن بىرى شۇكى، بۇندىن كېيىن ئائىلىدىكى جىددىچىلىكلەرگە خاتىمە بېرىلگەن ئىدى. شۇ يىلىدىن باشلاپ ئالويىسىنىڭ ئائىلىدە تىكلىگەن هاكىممۇتلەقلىقى كەلمەسكە كەتكەن ئىدى. 14 ياشقا قاراپ كېتىۋاتقان ئادولف، بۇ ئائىلىنىڭ ھۆكمۈرانىغا ئايلانغان ئىدى. كلارا ئەسلىدە بالىسىنىڭ ئىستىقبالى توغرىلىق يولدىشىنىڭ ۋەسىيەت قىلغان يولىدا مېڭىشنى ئارزۇ قىلىدىغان بولسىمۇ، بۇ ھەقتە ئوغلىنى مەجبۇرلىيالىغىدەك كۈچكە ئىگە ئەمەس، ئۇنىڭ قولىدىن كېلىدىغىنى، پەقەتلا ئولتۇرۇپ دۇئا قىلىش ئىدى. راستىنى ئېيتقاندا، ئاپىسىنىڭ بۇنداق دۇئالىرى ئادولفنىڭ خىيالىنى ئىشقا ئاشۇرۇشى ئۈچۈن قىلچە تەھتىت پەيدا قىلالمايتتى. ھەر قانداق بىرسى ئۇنىڭدىن كەلگۈسىدە نېمىش ئىش قىلماقچىسەن دەپ سوراپ قالغىدەك بولسا، ئۇنىڭ جاۋابى ئېنىق بولۇپ، قىلچە تەمتىرىمەي "داڭلىق رەسسام بولماقچىمەن" دېيىش بولاتتى.

ئادولف، ھەر كۈنى ئۇزۇن يول مېڭىپ مەكتەپكە قاتىراشتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئىككىنچى مەۋسۇملۇك ئوقۇش باشلانغان ۋاقىتىدا لىنزدىكى يېتىملارخانىسىدا يېتىپ-قوپۇش ئۈچۈن رۇخسەت ئېلىۋالدۇ. شۇنداق قىلىپ، ئاپىسىنىڭ شۇنچە ئازىيىپ كەتكەن باشقۇرۇش پۇرسىتىدىنمۇ قۇتۇلىۋالدۇ. لىنزدا، يەنە 5 نەپەر بالا بىلەن بىرلىكتە سېكىرا (Sekira Frau 塞琪拉) دېگەن بىر موماينىڭ ئۆيىدە بېقىلىدىغان بولىدۇ. بۇ ئۆيدە ئادولف ئىنتايىن ئەدەپلىك بولۇپ ئۆزگەرگەن بولۇپ، ئۆيى

www.pidaiy.biz

ئىگىسى موماينىلا ئەمەس، ھەتتا ئۇلارنىڭ يېقىن پەنجىرە قوشنىسىنىمۇ سىزلەپ يۈرەتتى. گەرچە مۇھىت ئۆزگىرىشى ئۇنىڭ ئوقۇش نەتىجىسىنىڭ ياخشىلىنىشىغا تۈرتكە بىر تەسىر كۆرسىتىپ كېتەلمىگەن بولسىمۇ، ئۇنىڭ ئۆچۈن رەسىم سىزىش ۋە كىتاب ئوقۇشى ئۆچۈن تېخىمۇ كۆپ ۋاقىت بېرەلىگەن ئىدى. ئۆي ئىگىسى موماي، ھىتلېر ئادەتتە ئاخشاملىرى دەرس تەكرارلايمەن دەپ بەكلا كۆپ شام ئىشلىتىۋەتكەن دەپ ھال ئېيتىدۇ. بىر قېتىمدا، ئۇنىڭ بېشىنى چۆكۈرۈپ خەرىتىگە ئېگىلىپ قالغانلىقىنى كۆرۈپ قالغان بولۇپ، ئارىلاپ خەرىتە ئۈستىنى رەڭلىك قېرىنداشلار بىلەن سىزىپمۇ قوياتتىكەن. "ھوي ئادولف، سەن بۇ يەردە نېمە قىلىۋاتىسەن؟" دەپ سورىغىنىدا، ئادولف مومايغا: "خەرىتە تەتقىق قىلىۋاتىمەن" دەپ جاۋاپ بەرگەن.

ئۇزۇنغا سوزۇلغان دەرس مەۋسۇمى ئاخىرلىشىدۇ. ئادولفنىڭ ماتېماتىكا دەرسىدىن ئالغان نەتىجىسى يەنە بىر قېتىم نەتىجىسىز بولۇپ چىقىدۇ. ئاپىسى بۇنىڭدىن خەۋەر تاپقان بولۇپ، ئەگەر كۈزدە ئورۇنلاشتۇرۇلغان قايتا ئىمتىھان بېرىشتە يەنىلا نىيوت ئېلىپ قالغىدەك بولسا، سىنىپتىن قالدۇرۇلغانلىقى ئېنىق ئىدى. بۇ ئەھۋال ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ كۆڭلىنى بەكلا يېرىم قىلىدۇ. ئەمما شۇ يىلى ياز ئايلىرىدا ئۇلار ئائىلىسى بويىچە سپىتالدا يازلىق دەم ئېلىش ئۈچۈن تەكلىپ قىلىنىدۇ. ھىتلېرلار ئائىلە بويىچە پويىزغا ئولتۇرۇپ يېزىسىغا قاراپ يولغا چىققىنىدا كونا پاسوندىكى چوڭ ئىككى ياغاچ چامدان

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
www.pdaiy.biz

ئېلىۋالغان بولۇپ، ساندۇقلار تەتىلدە كىيگىدەك كىيىم-كېچەك ۋە چىنە-تەخسىلەر بىلەن لىق تولغانىدى. ۋېيترا (威特拉 Weitra) پويىز ئىستانسىغا يېتىپ كەلگىنىدە ئۇلارنىڭ ئالدىغا كلارانىڭ سىڭلىسىنىڭ يولدىشى ئانتون سىمىت بىر كالا ھارۋىسى بىلەن كەلگەن بولۇپ، ئۇلارنى ھارۋىغا سېلىپ كەنتكە ئېلىپ كېلىدۇ. بۇ ياز ھەقىقەتەنمۇ كۆڭۈللۈك بىر ياز بولغان ئىدى. كلارا ئائىلىسىنىڭ ھەمراھلىقىدا ئۇلارنىڭ رەھىمىنى قوزغىغان ئىدى؛ ئادولفچۇ؟ ئۇ ئېتىز ئىشلىرىدىن قېچىپ ئوينايتتى. بەزىدە سىمىتلار ئائىلىسىنىڭ باللىرى بىلەن بىرگە ئوينايتتى. بىر قېتىم ئۇلارغا لەگلەك ياساپ ئۇچۇرۇپ بېرىدۇ. لەگلەكنىڭ ئۇزۇن رەڭگارەڭ چىرايلىق قويرىقى بار بولۇپ، ھەر خىل رەڭلىك قەغەزلەردىن چاپلاپ ياسالغان ئىدى. ئاسماندا ئۇچۇرۇلغىنىدا بەكلا چىرايلىق كۆرۈنەتتى. ئەمما ئۇنىڭ يېزىدىكى كۆپ قىسىم ۋاقتى يەنىلا كىتاب ئوقۇش، رەسىم سىزىش بىلەن ئۆتەتتى.

ئۇنىڭ بۇ ئىككى تۈرلۈك ھەۋىسى شۇنى كۆرسىتىدۇكى، ھىتلېر ھەقىقەتەنمۇ باشقا باللارغا ئوخشىمايدىغان بىرسى ئىدى. ئۇ نېمىلا بولسا بولسۇن، ئۆزىنىڭ خىيالى دۇنياسىدا ياشاشنى ياخشى كۆرەتتى. ھەر قېتىم يامغۇر ياققان ۋاقىتلاردا ئادولف يامغۇردىن قېچىپ باللار ئۆيىگە كىرىۋالاتتى. ئەنە شۇنداق ۋاقىتلار ھەققىدە مارىيە سىمىت ئەسلەپ مۇنداق دەيدۇ: "ئۇ ئۆيدە توختىماي ئالدى-كەينىگە ماڭاتتى ياكى بولمىسا جىم تۇرماي رەسىم سىزاتتى. ئەگەر بىرەرسى ئۇنى ئاۋارە قىلدىمۇ،

www.pidaiy.biz

بولدى، دەرھال خاپا بولۇپ چىچاڭشىپ كېتەتتى. ئۇ مېنىمۇ ئىتتىرىپ تالاغا چىقىرىۋېتەتتى. ئەگەر مەن سىرتتا تۇرۇۋېلىپ يىغلاشقا باشلىسام، ماڭ بىرىپ ئاپاڭدىن كەمپىت-پېچىنە ئېلىپ يە، دەپ مېنى قوغلايتتى. بىز ئادەتتە ئۇنى تىرىكتۇرۇپ ئوينايتتۇق. ئۇ ئۆيدىكى ۋاقىتلاردا بىز دېرىزىدىن بىر نەرسىلەرنى ئېتىپ ئۇنى تىرىكتۇرەتتۇق. ئۇمۇ تىرىككىنىدىن چىقىپ بىزنى قوغلاپ كېتەتتى.»

ئۇلار لېيوندىڭغا قايتىپ كەتكەندىن كېيىن، ئۇزۇن ئۆتمەي ھىتلېرلار ئائىلىسىدە يەنە ئۆزگىرىش يۈز بېرىدۇ. «خوشخوي، چاخچاقچى، كۆلۈپلا يۈرىدىغان» ئانگېلا لىنز شەھىرىدە بىر باجگىر بولغان لېئو راۋبال (Leo Raubal 里奥•拉波尔) بىلەن توي قىلىدۇ. ئادولف، لېئو دېگەن بۇ باجگىرنى پەقەتلا ياخشى كۆرمەيتتى. ئۇنى ھاراقكەش، قىمارۋاز بىرسى دەپ قارايتتى. ئەسلىدە، ئۇنىڭغا ئۆچلۈك قىلىشنىڭ سەۋەبى، بۇ كۈيوغۇلنىڭ رەسساملىقنى ئىش قاتارىدا كۆرمەيدىغانلىقى سەۋەپ بولىشىمۇ مۇمكىن ئىدى.

كۈزدە ئادولف قايتا ئىمتىھان بېرىپ لاياقەتلىك دېگەن نەتىجىگە ئېرىشىدۇ. شۇنداقتىمۇ ئۇچىنچى يىللىققا كۆچۈش ئۈچۈن قاتتىق تەييارلىق قىلىشى لازىم ئىدى. ئۇنىڭ ئۈچۈن ئەڭ قىيىن دەرسلەردىن بىرى فرانسۇز تىلى دەرسى ھېسابلىناتتى. شۇڭا ئۇ، ئاردىن ئۇزۇن يىللار ئۆتكەندىن كېيىن فرانسۇزچە ئۆگۈنۈش ئۇستىدە قاتتىق تەنقىت قىلىدۇ: «بۇ تىلنى ئۆگىنىش پۈتۈنلەي ۋاقىت ئىسراپ قىلغانلىق!» فرانسۇز تىلى

ئوقۇتقۇچىسى پروفىسسور سىميون (休谟) بۇ ئادولف دېگەن ئوقۇغۇچىسىغا پۈتۈن كۈچى بىلەن ياردەم قىلىشقا تىرىشىپ كۆرىدۇ. "بۇ بالا ھەقىقەتەنمۇ تالانتلىق بالا ھېسابلىناتتى. ئەمما ئۇنىڭ قىزىقىش دائىرىسى بەكلا تار ئىدى. — دەيدۇ بۇ فرانسۇز تىلى ئوقۇتقۇچىسى كېيىنكى ۋاقىتلاردا ئەسلەپ كېلىپ، — ئادولفتا ئۆز-ئۆزىنى يېتىشتۈرۈش ئىقتىدارى يېتەرلىك ئەمەس ئىدى. ئۇ ئاتىغى چىققان جېدەلخور بىر بالا ئىدى. ئۇ بەكلا ئەركە، ماختانچاق، تىرىككەك بىر بالا ئىدى. شۇڭا ئۇ دەرسلەردە پەقەتلا يېتىشەلمەيتتى. ئۇنىڭ ئۈستىگە بەكلا ھۇرۇن بىرسى بولۇپ، ئۇنىڭدىكى شۇ قابىلىيەتتىن قارىغاندا، ئەگەر تىرىشىدىغانلا بولىدىكەن، ئۇنىڭ دەرس نەتىجىسى چوقۇم كۆپ ياخشى بولۇپ كېتەلەيتتى. ئۇ رەسىم سىزىشتا ھەقىقەتەنمۇ ماھارەتلىك ئىدى. ئۇنىڭ تەبىئىي پەن دەرس نەتىجىلىرىمۇ يامان ئەمەس ئىدى. ئەمما ئۇنىڭدا جاپاغا چىداپ ئوقۇش دەيدىغان خىيال يوق ئىدى." بۇ ئوقۇتقۇچى يەنە ئادولفنىڭ نېمىس تىلى ئوقۇتقۇچىسى ھەمدە سىنىپ مەسئۇلى ئىدى. شۇڭا، ئۇنىڭ ئادولفقا بولغان يېقىنلىقى باشقا ئوقۇتقۇچىلاردىن كۆپ ئارتۇق ئىدى. "ئەگەر ئادولف ئىنتىزام جازاسىغا ياكى تەنقىتلەشكە ئۇچرىغىنىدا، جازا بەرگۈچىگە بولغان دۈشمەنلىكىنى ھەرگىز ئۇنۇتمايتتى. شۇنىڭدەك يەنە، ساۋاقداشلىرىدىن ئۇنىڭ كەينىدىن مېڭىشىنى تەلەپ قىلىپ، ئوقۇغۇچىلار يېتەكچىسى بولۇشنى ئارزۇ قىلىپلا يۈرەتتى. ئۇ يەنە بىر مۇنچە ناچار ئىشلار بىلەن شوغۇللىنىپ غەلۋە چىقىرىپلا

يـۈرەتتى. دەرۋەقە، ئۈنـىڭ بۇنـداق شـوخلۇق قىلىشـلىرىنىڭ قورققىـدەك بىـر يېرىمـۇ يـوق ئىـدى. ئۆسـۈپ يېتىلىۋاتقـان بىـر ئۆسمۈر ئۈچۈن ئېيتقاندا، بۇنداق قىلىقلارنى چىقىرىپ يۈرۈشكە تـۇلا بەك ھەيـران بولۇشـقىمۇ ئەرزىمەيتتـى. شـۇنىڭغا قارىمـاي، ئـۇرۇق كىيىنىشـلەرچان كۆرۈنۈشـلۈك بـۇ بـالا تىـل دەرسـى ئوقۇتقۇچىسىنى خوشال قىلىـدىغان ۋاقىتلىرىمۇ بولۇپ قالاتتى. شـۇڭا بـۇ ئوقۇتقـۇچى ھەر دائىـم ۋاقىـت چىقىرىـپ ئـادولفنى يېتەكلەشكە تىرىشاتتى.

شۇنىڭغا قارىماي ئۈنىڭغا قىلىنغان بارلىق ئەجىرلەر بىكار بولۇپ كېتەتتى. چۈنكى، ئادولف شۇنچە كىچىك تـۇرۇپلا ئۈنـىڭ نۇرغۇن مىجەزلىرى تۇراقلىشىپ قالغان بولۇپ، ئـۆزى بىلگـىنىچە ھەرىكەت قىلىشتىن ھەرگىزمۇ يانمايتتى. ئەگەر بىرەرسى ئۈنـىڭ بۇنـداق ئىختىيـارى ھەرىـكەت قىلىشـىغا توسـالغۇلۇق قىلىـمەن دەيـدىكەن، ئـادولفمۇ دەرھـال جىمغۇرلىشـىۋېلىپ، ھـېچكىمگە يېقىن يولىماس بولىۋالاتتى.

تـارىخ دەرس ئوقۇتقۇچىسـى بولغـان لېئوپولـد پـۆتش (Pötsch Leopold 里奥波德•波希) مـۇ جىمغـۇر مىجەزلىـك ئادولفقا كۈچلۈك تەسىـر قالـدۇرالىغان ئوقۇتقـۇچىلاردىن بىـرى ئىـدى. بـۇ ئوقۇتقـۇچى قېيـدىمقى تيوتـون (条顿) لار تـارىخىنى (دەرستە رەڭلىك رەسىم ئېكرانـدىنمۇ پايدىلىنىپ سۆزلەيتتى) سۆزلەپ بەرگەن ۋاقتىدا، ئادولف بـۇ دەرسنىڭ ئىچىگە كىرىپلا كەتـكەن ئىـدى. ھىتلېـر ئۆزىنىـڭ «كـۈرەش يولـۇم» دېـگەن ئەسىرىدە بۇ ھەقتە توختىلىپ كېلىپ، "تـا بۇگـۈنگىچە بېشىغا

ئاق سانجىغان بۇ بوۋاينى كۆز ئالدىمغا كەلتۈرسەم قەلبىم ھاياجانغا تولۇپ كېتىدۇ. بۇ ئوقۇتقۇچىمىز دەرسلەرنى شۇنداق ھاياجان بىلەن سۆزلەپ كېتەتتىكى، بىز بەزىدە خۇددى شۇ دەۋردە ياشاۋاتقاندەك ھېسسىياتلارغا كېلىپ قالاتتۇق. ئۇنىڭدا بىزنى ئۆزىگە جەلىپ قىلىۋالىدىغان قانداقتۇ بىر سېھىرلىك كۈچ بار ئىدى. ھەر قېتىم ئۇنىڭ دەرسىنى ئاڭلىغىنىمىزدا، شۇ قېدىمقى تارىخ دەۋرىدە ياشاۋاتقاندەك تۇيغۇلارغا كىرىپ قالاتتۇق. بۇ ئوقۇتقۇچىمىز، نەچچە مىڭ يىللىق يىراق تارىخ بەتلىرىگە كۆمۈلۈپ قالغان جەريانلارنى ئەمەلىي مىساللار بىلەن كۆز ئالدىمىزدا جانلاندۇرۇپ بېرەتتى. بىز بۇنداق تۇيغۇغا كەلگەن ۋاقىتلىرىمىزدا ئۈن-تىۋش چىقارماي پۈتۈن زېھنىمىز بىلەن دەرسكە قۇلاق سېلىپ، قايىنام-تاشقىنلىق ھېسسىياتلارغا كېلىپ كۆزىمىزگە ياش كېلىپ كېتەتتى."

ئەمما ئۇ، تەنەپپۇس ۋاقتى كېلىشى ھامان جىمىپ ئولتۇرۇپ كېتەتتى. 1904-يىلى ئەتىيازدا، مەكتەپ مۇھىتى ئۇنىڭ ئۈچۈن قىلچە قىزىقى يوق مەنىسىز بولۇپ تۇيۇلۇشقا باشلايدۇ. شۇ يىلى ماي (ئارسلان) ئېيىدا، يەنى مەسىخ كۈنىدە، ئۇ لىنىز چېركاۋىدا ئىمان يېڭىلاش سالىمى بېرىدۇ. ئادولف بۇ ئىشنىمۇ ياخشى كۆرمەيتتى. ئېمانۇئېل لۇگېرت (Lugert Emmanuel 埃玛努尔•卢加特) تاللىۋالغان ئوغۇللار ئىچىدە، "ئادولف ھىتلېردەك قاپىقى تۈرۈك، قىمىرلاپلا تۇرىدىغان بىرمۇ بالا يوق ئىدى. مەن گەپلەرنى ئۇنىڭ ئاغزىغا سېلىپ قويغىدەك بولۇپ كېتەتتىم. ھىتلېر، بۇ دىنى پائالىيەت مۇراسىمىغا بەكلا ئۆچ

www.pidaiy.biz

بولۇپ كۆرۈنەتتى. شۇڭا ئۇ، بۇ مۇراسىمنى بەكلا زورلىنىپ ئاران ئۆرۈندىدى.» بۇ مۇراسىم تارقىلىشى ھامان، ئادولف دەرھال مەھەللىسىگە قايتىپ باللار بىلەن ئۇيۇن ئويناشقا كىرىشىپ كېتىدۇ. شۇ ۋاقىتتىكى ئەھۋالنى ئەسلەپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: «ئادولف باللار بىلەن بىرگە دەرۋازىنىڭ ئالدى-كەينىدە چېپىپ يۈگرىشىپ قىزىل ھىندىيان دەمدۇ بىر نىمىلەر دەپ ۋارقىرىشىپ جاھاننى بېشىغا كىيىشكەن ئىدى.»

شۇ يىلىسى ئادولف فرانسۇز تىلى دەرسىدە لاياقەتلىك بولالمايدۇ. گەرچە كۈزدە قايتا ئىمتىھان بېرىپ ئارانلا ئۆتتۇالغان بولسىمۇ، ئۇنىڭ لىنز ئوتتۇر مەكتۇپدە ئاخىرقى يىلىنى ئوقۇشى چەكلىنىدۇ. ئەمما ئۇنىڭدىن باشقا مەكتەپلەرنىڭ ئەڭ يېقىنىمۇ ئۆيىدىن 25 چاقىرىم يىراقلىقتا ئىدى. شۇنداق قىلىپ، 15 ياشلىق ئادولف يەنە بىر قېتىم ئۆيىدىن ئايرىلىشقا مەجبۇر بولىدۇ. ئۇنى ئاپىسى يېڭى مەكتەپ ئورنىغا بىرگە ئاپىرىپ، ئۇ يەردىكى تۇققانلىرىدىن بىرسىنىڭ ئۆيىدە ئۇنىڭغا تۇرغىدەك ئورۇن ھەل قىلىپ بېرىدۇ. ئادولف بۇ يېڭى شەھەرگە ئاياق باسا-باسمايلا بۇ شەھەرگە ئۆچ بولۇپ قالىدۇ. پەنجىرىدىن سىرتنى كۈزىتىپ بۇ شەھەر مەنزىرىسىنىڭ بەكلا زېرىكىشلىك ئىكەنلىكىنى ھېس قىلاتتى. «مەن دېرىزىدە ئولتۇرۇۋېلىپ چاشقانغا تاش ئېتىپ ئويناپتتىم» دەيدۇ كېيىن.

ئۇنىڭ چاشقانغا تاش ئېتىپ ئويناش ۋاقتى بىلەن رەسىم سىزىشقا ئاجراتقان ۋاقتى دەرس تەييارلاش ئۈچۈن ئاجراتقان ۋاقتىدىن بەكلا كۆپ ئىدى. شۇڭا ئۇنىڭ بىرىنچى مەۋسۇمدىكى

نەتىجىسىمۇ بەكلا تۆۋەن بولىدۇ. ئۇ، دىرسلەر ئارىسىدا تەنتەربىيە دەرسىدە "ياخشى"، رەسىم دەرسىدە "ئەلا" دېگەن نەتىجىگە ئېرىشىپ، ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان تارىخ دەرسى بىلەن جۇغراپىيە دەرسلىرىدىن ئارانلا "ئورتا" دېگەن نەتىجىنى ئالىدۇ. ماتېماتىكا بىلەن نېمىس تىلى دەرسلىرىدە "لاياقەتسىز" دېگەن دەرىجىنى ئالىدۇ. ئۇنىڭ مەكتەپتىن قېچىش كۆڭلىرى شۇنچە كۆپىيىپ كەتكەنكى، نېمىشكە بۇنداق قىلغىنىغا ئادەمنىڭ ئەقلى يەتمەيتتى. بىر كۈنى ئۇ بوينىنى قېلىن ئورىۋېلىپ سىنىپقا كىرىدۇ. سورىغانلارغا گېلىم ئاغرىپ قالدى دەپ جاۋاب بېرىدۇ. ئوقۇتقۇچىسىمۇ بۇ ئەھۋالغا قاراپ، ئۇنىڭ ئۆيىگە قايتىپ كېتىشىگە رۇخسەت قىلىدۇ. ئادولف، شۇ كۈنلەردىكى زېرىكىشلىكنى نەچچە مىسرالىق بىر شېئىر يېزىپ ئىپادىلىگەن ئىدى:

(1) كىشىلەر ھاۋالىق سارايدا قېتىپ ئولتۇرىدۇ،
پىۋا، شاراپ بىلەن قىزغىن تەنتەنە قىلىشىدۇ،
يەڭلار، ئىچىڭلار، خالىغىنىڭلارنى قىلىڭلار،
ئاندىن ئۇلار ھەممىسى غېرىق مەس سوزۇلۇپ يېتىشتى.
(2) ئۇلار ئىگىز تاغلارغا يامىشىدۇ،
موللاقلاپ پەسكە دومۇلايدۇ،
ئۆرە تۇرغىدەك ماجالىمۇ يوق.
(3) ئۆيلىرىگە مېڭىشتى، ھەممىنىڭ رەڭگى تۇتۇق،
ۋاقىت، ئاھ، ھېچنېمە ئەستە يوق،
ئايالى ... دى، ھەي بىچارىلەر،

www.pidaw.biz

يارىسىنى قامچىلاپ ساقايتىشىدۇ.

ئۇ يەنە بىر پارچە رەسىممۇ سىزغان بولۇپ، رەسىمدە بىر ئوغۇل بالا ياتقۇزۇلۇپ دۈمبىسىدىن تاياق يەۋاتقانلىقى تەسۋىرلەنگەن، رەسىمدىكى ئۇرغۇچى بىر ئايال ئىدى. شۇ قېتىم يازغان شېئىرى بىلەن بۇ رەسىمى ھەققەتەنمۇ قالتىس ئىدى. بۇنداق بىر شېئىر بىلەن بۇنداق بىر رەسىمنى 15 ياشلىق بىر بالىنىڭ ئىجادىيىتى دېيىشكە ھەققەتەنمۇ ئىشەنمەك تەس.

شۇنىڭغا قارىماي، ئۇنىڭ دەرس نەتىجىلىرى كېيىنكى مەۋسۇملەردە ئاستا-ئاستا كۆتۈرۈلۈپ ئەسلىگە كېلىشكە باشلايدۇ. مەكتەپ تەرەپ ئۇنىڭغا كۈزدە قايتا ئىمتىھانغا قاتنىشىش پۇرسىتى بېرىدىغانلىقىنى، ئىمتىھاندىن لاياقەتلىك نەتىجە ئالالىسا مەكتەپ پۈتتۈرۈش شاھادەتنامىسىنى ئېلىش ئىمتىھانغا قاتنىشىش ھوقۇقىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈپ بېرىدىغانلىقىنى ئۇقتۇرىدۇ. 1905-يىلىنىڭ ئىيۇل (ئەرەن) ئايلىرى ھەققەتەنمۇ قاتتىق ئىسسىپ كەتكەن ئىدى. ئادولف بۇ خەۋەردىن خوشال بولۇپ، ئۇنى شۇ ھامان بېرىپ ئاپىسىغا ئېيتىدۇ (ئېنىق ئەمەس. بىر ئېھتىمالدا بۇ خەۋەرنى ئاپىسىغا ئېيتقان). شۇنىڭدىن سەل بۇرۇن ئاپىسى بۇ يەر بەكلا قالايماقان يەر ئىكەن، بۇ يەردە ئادەم ئارام تاپقىلى بولمايدىكەن دەپ يېزىدىكى ئېتىزلىقىنى سېتىۋەتكەن ئىدى. شەھەرگە كۆچۈپ كىرىپ لىنزنىڭ شەھەر مەركىزى ھېسابلىنىدىغان ھامبۇرد (汉波尔德) كوچىسىنىڭ 31-نومۇرلۇق ئۆيىگە كىرىۋالىدۇ. ئۇلار ئىجارىگە ئالغان بۇ ئۆي

تەسكەي سىلىنغان بىنانىڭ قاراڭغۇ بىر ئۆيى ئىدى. ئادولف ئۆيدىن ئايرىلىش ۋاقتىدا ئاپىسىغا ئالاھىدە كۆڭۈل بولىدىغان بولۇپ ئۆزگەرگەن ئىدى. ئەندى ئۇ بالا ھېساپلانمايتتى. چاچلىرى پاخپايغان بىر يىگىت بولۇپ قالغان ئىدى. ساقال-بۇرۇتىمۇ خەت تارتىشقا باشلىغان ئىدى. ئەندى ئۇ خامخىيال ئىچىدە لەيلەپ يۈرىدىغان، رومانتىك خىياللارغا پېتىپ يۈرىدىغان رەسسىمى بوخېمىيە (波希米亚 Bohemia) لىككە ئايلانغان بىرسى ھېسابلىناتتى. سىدىر (斯狄尔) دە تۇرىۋاتقان ستونبىرگ (斯通伯格) دېگەن بىر ساۋاغدىشى ئۇنىڭ بۇ قىياپىتىنى رۇشكا بىلەن سىزىپ رەسىمنى ئېلىۋالغان ئىدى. ئۇنىڭ بۇ رەسىمى "ياش رەسسامنىڭ ئۆسمۈرلۈك دەۋرىدىكى پورترىتى" بولۇپ ساقلىنىپ قالىدۇ. بۇ كۆنلەردە ئاپىسى كلارامۇ مېنىڭ بالام ھەقىقەتەنمۇ بىر قەھرىمان دەپ ئوغلىدىن بەكلا ماختىنىپ يۈرەتتى. شۇنداق قىلىپ ئانا-بالا ئىككىسى قايتىدىن ياخشىلىنىپ قالغان ئىدى. كېيىن ئۇلار پاۋلانى بىرگە ئېلىپ سپىتالدا يازلىق دەم ئېلىشقا چىقىدۇ. ئۇ يەردە، ئادولف ئۆپكە يالۇغى كېسىلىنى يۇقتۇرىۋالىدۇ (ئەسلىدىنلا ئۇلارنىڭ ئائىلىسىدىكىلەر ئارىسىدا نەپەسلىنىش يولى كېسەللىكى بىلەن ئاغرىغانلار بار ئىدى). ئادولفنىڭ بۇ كېسىلى، ئانا-بالا ئىككىسىنىڭ مۇناسىۋىتىنى تېخىمۇ يېقىنلاشتۇرىۋېتىدۇ. گەرچە ئادولفنىڭ بۇ يازلىق دەم ئېلىشقا چىقىشى ئوڭۇشلۇق بولمىغاندەك قىلسىمۇ، ئانا-بالا ئىككىسىنىڭ مۇناسىۋىتى

نوقتىسىدىن ئالغاندا يەنىلا كۆكۈللۈك ئۆتكەن يازلىق دەم ئېلىش ھېسابلىناتتى.

ئۇلار يېزىدىن ئايرىلىدىغان كۈنلەر كەلگىنىدە ئادولفنىڭ كېسىلىمۇ تۇزۇلۇپ قېلىشقا باشلايدۇ. شۇنداق قىلىپ ئۇ، شەھەردىكى مەكتىۋىگە قايتىپ بېرىپ 16ـ سىنتەبىر (ياچاق) دە ئۆتكۈزىلىدىغان قايتا ئىمتىھان بېرىشكە قاتناشقىدەك ھالغا كېلىۋالىدۇ. ئادولف، قايتا ئىمتىھان بېرىپ لاياقەتلىك بولىدۇ. شۇ ئاخشىمى، ئادولف بىر قانچە ساۋاقدىشى بىلەن يۇشۇرۇنچە جەم بولۇپ، بۇ نەتىجىسىنى تەبرىكلەپ ئولتۇرۇش قىلىدۇ. بۇ ئولتۇرۇشتا ئادولف قاتتىق مەس بولۇپ كېتىپ خۇدىنى بىلمىگىدەك ھالغا كېلىپ كوچىدا يېتىپ قالىدۇ. "مەن شۇ ئاخشىمقى ئىشلارنى پەقەتلا ئەسلىيەلمىگىدەك ئېغىر مەس بولۇپ كەتكەن ئىكەنمەن" دەيدۇ، كېيىن. ھوشىغا كەلگىنىدە قارىسا سەھەردە يول بويىدا يېتىپ قالغان بولۇپ، ئەتىگەنلىك سۈت ساتقىلى چىققان بىرسى ئۇنى ئويغاتقىنىدىلا ئاندىن ئۆزىگە كېلىدۇ.

ئادولف، شۇ كۈنى مەڭگۈ ئىسىدىن چىقمىغىدەك سەتلىشىپ كەتكەن بولۇپ، ئۇنىڭ شۇ قېتىملىق ھاراق ئىچىشى ئۇنىڭ ئۇچۇن تۇنجى قېتىم ۋە ئەڭ ئاخىرقى قېتىملىق ھاراق ئىچىشى بولۇپ قالىدۇ.

گەرچە ئۇ لاياقەتلىك نەتىجە ئالغانلىقىنى ئىسپاتلايدىغان تونۇشتۇرۇش قەغىزىنى قولغا ئالالىغان بولسىمۇ، مەكتەپ

پۈتتۈرۈش شاھادەتنامىسى ئېلىش ئىمتىھانىغا قاتنىششتىن بەكلا ئەنسىرەيتتى. ئەسلىدە ئۇ، كەسپى تېخنىك ئوتتۇرا مەكتەپتە داۋاملىق ئوقۇشنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرسىلا شۈركىنىپ كېتەتتى. شۇڭا ئۇ، ئۆيكە كېسىلىنى باھانە قىلىپ مەكتەپتىن توختاش خىيالىنى ئاپىسىغا ئېيتىدۇ. كلارامۇ ئوغلىنىڭ تەلىۋىگە كۆنۈپ ئۇنى داۋاملىق ئوقۇشقا زورلىمايدۇ. كېيىنكى دەۋرلەردە ئۇنىڭ رىقابەتچىلىرى ھىتلېرنى قارىلاپ كېلىپ، سالامەتلىكنى باھانە قىلىپ ئوقۇشتىن ئايرىلغانلىقى ھەققىدە «كۈرەش يولۇم» دېگەن كىتابىدا يالغان ئېيتىدۇ، دېيىشتى. ئەمما پاۋلا ئۇنىڭ راستىنلا قان تۈكۈرۈپ يۈرگەنلىكى ھەققىدە گۇۋاھچى بولىدۇ. ھىتلېرنىڭ ئۆسمۈرلۈك ۋاقتىدىكى دوستلىرىدىن بىرسىمۇ "ئۇ ھەقىقەتەنمۇ قاتتىق يۆتىلىپ يۈرەتتى، ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇرۇن پەردىلىرىمۇ يالۇغلىنىپ كەتكەنىدى. بولۇپمۇ ھۆل-يېغىنلىق، نەم ھاۋالىق كۈنلەردە ھەقىقەتەنمۇ قاتتىق يۆتىلەتتى" دەيدۇ. ئادولفنىڭ قوشنىلىرىدىن بىرسىمۇ "ئۇنىڭ سالامەتلىكى ھەقىقەتەنمۇ يامانلاپ كەتكەن بولۇپ، شۇ سەۋەپتىن ئوقۇشتىن چېكىنىشكە مەجبۇر بولغان. ئۆپكىسى ناچارلىشىپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن كېيىنكى كۈنلەردە قان تۈكۈرۈپمۇ يۈرگەن ئىدى" دەپ كېسەللىكنى ئىسپاتلاپ كۆرستىدۇ.

16ياشلىق بۇ يىگىت، ئاتىسىنىڭ ھەمدە مەكتەپنىڭ باشقۇرۇشىدىن قۇتۇلغانلىقى ئۈچۈن، ئەركىن ھەرىكەت قىلىدىغان، خالىغان يەرلەردە لاغايلاپ يۈرىدىغان، ئەمەلدارلارنى كۆزگە ئىلمايدىغان بىرسىگە ئايلانماقتا ئىدى. ئۇ

ئەندى ئۆيدىن قېچىپ قۇتۇلغان بىرسىدەك خالىغانچە ھەرىكەت قىلىپ يۈرەتتى. ئەمما ئۇ پۈتۈن زېھنى بىلەن كىتابقا، خاتىرە قالدۇرۇشقا بېرىلىپ كەتكەن بولۇپ، ئۇنىڭ دەپتەرلىرى ھەر تۈرلۈك رەسىملەر بىلەن تولدۇرۇلغان ئىدى. ئۇ پات-پاتلا مۇزېيلەرنى زىيارەت قىلاتتى، تىياتىرلارغا كىرىپ تۇراتتى، مومدىن ياسالغان ھەيكەل كۆرگەزمىلىرىنىمۇ بوش قويمايتتى. ئۇ بىر قېتىم پويىز ئىستانسىسى يېنىدا بىر كىنو كۆرۈپ، قاتتىق يىرگىنىپ كەتكەن ئىدى ("نېمە دېگەن ئەخلاقسىزلىق، نېمە دېگەن قورقۇنۇچلۇق كىنو بۇ!"). ئادولف شۇندىن كېيىن باشقىلار بىلەن ئىزدىشىپ يۈرۈشنى تاشلاپ، باللارنى يېتەكلەپ ئۇيۇن ئويناشتىنمۇ ۋاز كېچىدۇ.

ئۇ ھەر دائىم لىنز كوچىلىرىدا ئۆز بېشىغا يالغۇز ئايلىنىپ يۈرسىمۇ پەقەتلا يالغۇزلۇق ھېس قىلمايتتى. ئۇنىڭ كېلەچەك ھەققىدىكى خىياللىرى ئۇنى كۈچلۈك ئويغا سالماقتا ئىدى. ئۇ ئەندى كىشىلەر بىلەن ئارىلىشىشتىن قەتئىي يىرگىنىدىغان ھالغا كەلگەن ئىدى. 1905-يىلى كەچ كۈز ئايلىرىدا، ئاخىرى ئۇ چىقىشالايدىغان گۇستىل (Gustl) دېگەن بىرسى بىلەن، يەنى ئاۋگۇست كۇبىزېك (August Kubizek, 奥古斯特•库比席克) بىلەن تونۇشىدۇ. ئاۋگۇست كوبىزېك ئەسلىدە ئۆي زىننەتلەش تىجارەتچىسىنىڭ ئوغلى ئىدى. ئۇمۇ تۈگمەس خىياللار ئىچىدە لەيلەپ يۈرىدىغان بىرسى ئىدى: ئۇ، دۇنيادىكى ئەڭ داڭلىق مۇزىكانتلاردىن بىرسى بولمەن دەپ خام خىيال قىلىپ يۈرەتتى. كۇبىزېك ئىسكروپكا بىلەن چوڭ ئىسكروپكا (大提琴) چېلىشنى

بىلەتتى. شۇنىڭدەك ئۇ كىچىك كاناي بىلەن چوڭ كاناي چېلىشنىمۇ ئۆگەنگەن ئىدى. ئۇ شۇ كۈنلەردە پروفېسسور دېسوۋر (德索埃) دىن مۇزىكا ئۆگەنمەكتە ئىدى. بىر كۈنى ئاخشىمى، ئادولف بىلەن كۇبىزېك ئىككىسى ئوپېرادا تونۇشۇپ قالىدۇ. ھىتلېرنىڭ ئەدەپلىك، كەم سۆز ۋە رەتلىك كىيىنىپ يۈرىدىغان بىرسى ئىكەنلىكى كۇبىزېكنىڭ دىققىتىنى تارتقان ئىدى. كېيىنچە ئەسلەپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: “يېڭى تونۇشقىنىمدا ھىتلېرنىڭ چىرايى ساغرىپ كەتكەن، ئۇرۇقلىقىدىن خۇددى تاياقتەكلا بولۇپ قالغان بىرسى ئىدى. ئۇنىڭ يېشى مەن بىلەن تەڭ دېگىدەك ئىدى. ئويۇن باشلىنىشى بىلەن تەڭ، ئۇ جىم ئولتۇرالماي مۆرىلىرىنى ئويۇنغا تەڭكەش قىلىپ ئېتىشقا باشلىدى.” كۇبىزېك بولسا، تاشقى كۆرۈنىشى تېتىك، كەڭ پىشانىلىق، بۇدرە چاچلىق بولۇپ، نەق بىر سەنئەتچى قېلىپىدا قويۇپ چىقىرىلغان بىرسىگە ئوخشايتتى.

ئادولف بىلەن كۇبىزېك ئىككىسى ھەر ئاخشىمى دېگىدەك بىرگە بېرىپ تىياتىر كۆرەتتى (ھىتلېر ئۇنى ئاۋگۇست دېمەي كۇبىزېك دەپلا چاقىراتتى). ئەگەر تىياتىر كۆرۈش خوشياقمىغىنىدا ئىككىسى بىرگە مۇڭداشقاچ كوچا ئايلىناتتى. ئەنە شۇنداق ۋاقىتلاردا ئادولفنىڭ قولىدا سېپى سەدەپتىن ياسالغان بىر قارا ھاسسا تايىقى بولاتتى. بىر كۈنىسى، كۇبىزېك جاسارەت بىلەن بۇ كەمسۆز دوستىدىن نېمە ئىش قىلىدىغانلىقىنى سورايدۇ. “ئىشىم يوق!” دەپ قوپاللا جاۋاب

www.pidaiy.biz

بىرىدۇ ئادولى. قورساق غىمى ئۈچۈن ئىشلەش ئۇنىڭغا ياراشمايدىغانلىقى ئېيتىدۇ.

ئادەتتە ھىتلېر ئۆزى ھەققىدە گەپ قىلىشنى ياقتۇرمايتتى. شۇڭا ئۇلار ئىككىسى مۇزىكا بىلەن سەنئەت ھەققىدىكى ئىشلار ئۈستىدىلا پاراڭلىشاتتى.

بىر كۈنىسى، ھىتلېر تۇيۇقسىزلا يېنىدىن قارا تاشلىق بىر خاتىرە دەپتەر چىقىرىپ كۇبىزېكقا يېقى يازغان بىر شېئىرىنى ئوقۇپ كېتىدۇ. ئاندىن بىر قانچە پارچە سىزغان رەسمى بىلەن رەسىم لايىھىسىنى ئۇنىڭغا كۆرسىتىدۇ: "كەلگۈسىدە رەسسام بولۇش ئويۇم بار." بۇ ياشتىكى بىرسىنىڭ بۇنچە غايىلىك بولالىشى ھەقىقەتەنمۇ كۇبىزېكنى تەسىرلەندۈرگەن ئىدى ("بۇنچە ئىستىقباللىق سەنئەت ئەسىرىنى كۆرۈپ قاتتىق ھاياجانلانغان ئىدىم" دەيدۇ كۇبىزېك). شۇندىن باشلاپ، ئۇ ھىتلېرنى بىر قەھرىمان سۈپىتىدە ھۆرمەتلەيدىغان بولىدۇ. بۇ جەھەتتە كۇبىزېك يازغان ئەسلىمىلىرىدە ھىتلېرنى بەكلا مۇبالىغىلەشتۈرۈۋەتكەن، ھەتتا نۇرغۇن ھېكايىلارنى توقۇپ چىققان بولسىمۇ، ھىتلېرنىڭ يىگىت ۋاقىتلىرىنى ئۇنىڭدەك ياخشى بىلىدىغان باشقا ھېچكىم يوق ئىدى.

گەرچە ئۇلار ئىككىسىنىڭ نۇرغۇنلىغان ئوخشاش نوقتىلىرى باردەك قىلسىمۇ، ئۇلارنىڭ مىجەز-خاراكتېرلىرى تۈپتىن ئوخشىمايتتى. كۇبىزېك ئۆزىنى "ۋەزىيەتكە ماسلىشىپ كېتەلەيدىغان، ھەر دائىم يول قويالايدىغان بىرىمەن" دەپ

ھېساپلايتتى. ئەمما ھىتلېر "بەكلا قوپال، ۋارقىراپ-جاقىراپلا يۇرىدىغان بىرسى" ئىدى. شۇنىڭغا قارىماي، ئۇلار ئىككىسى ئوتتۇرىسىدىكى بۇنداق بىر-بىرسىگە زىت مىجەز ئالاھىدىلىكى ئۇ ئىككىسىنىڭ يېقىنلىقىنىلىشىشىغا سەۋەپچى بولغان ئامىلغا ئايلانغان ئىدى. كۇبىزېك ئۇنىڭ دېگەنلىرىنى ئەستايىدىل ئاڭلاپ بېرىدىغان، ئۇنىڭ دېگىنىگە ماقۇل دەپلا يۇرىدىغان بىرسى ئىدى. "مېنىڭ بۇ دوستۇم ھەقىقەتەنمۇ ماڭا بەكلا ئېھتىياجلىق بالا ئىدى" دەيدۇ كۇبىزېك. ئۇنىڭ ئەستايىدىللىق بىلەن ئاڭلاپ بېرىدىغانلىقى ھىتلېرغا بەكلا ياقاتتى. شۇڭا، ئۇ ھەر دائىم ئاۋازىنى كۆتۈرۈپ توختىماي سۆزلەپ كېتەتتى. "ھەتتا قول ئىشارەتلىرى بىلەن ھەۋەسلىنىپ سۆزلەپ كىتەتتى" دەيدۇ. ھىتلېرنىڭ بۇنداق ھاياجانلىنىپ سۆزلەيدىغان ۋاقىتلىرى ئاساسلىقى ئۇ ئىككىسىنىڭ ئېتىزلىق بويلىرىدا كېتىۋاتقانلىرىدا ياكى ئادىمى شالاڭ چېغىر يوللاردا كېتىۋاتقانلاردا كۆرۈلەتتى. كۇبىزېكنىڭ نەزىرىدە ھىتلېر خۇددى پارتىلىغان ۋولقاندەك بىرسى، شۇنىڭدەك يەنە سەھنىدىكى بىر رولچىغىمۇ ئوخشاش كۆرۈنەتتى. "مەن ئۇنىڭ نۇتقىنى ئاڭلاۋېتىپ ئاغزىم ئېچىلىپ تۇرۇپلا قالاتتىم. ھەتتە ئۇنى تەبرىكلەپ چاۋاق چېلىشىمۇ ئەقلىمگە كەلمىگەندەك ھوجۇقۇپ كېتەتتىم." بىر ھازا ۋاقىت ئۆتكەندىن كېيىن، كۇبىزېك ھوشىغا كېلىپ ئۇنىڭ سەھنىدە ئۇيۇن قويىۋاتقان بىرسى ئەمەس بەلكى ئالدىدا ھاياجان بىلەن رەسمىلا نۇتۇق سۆزلەپ كېتىۋاتقان بىرسى ئىكەنلىكىنى كۆرەتتى. ئۇ يەنە ھىتلېرنىڭ ئۇنى ئاڭلاشقىلا رۇخسەت قىلىپ،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

رەددىيە بېرىشكە ھەرگىزمۇ يول قويماياۋاتقانلىقىنى سېزەتتى. كۆبىزىك، ئادەتتە ئۇنىڭ نېمىلەرنى دېگەنلىكىگە دىققەت قىلماي ئەسەبىلەشكەن ھىتلېرنىڭ ئاغزىغا قاراپ ھەيران بولۇپ قېتىپلا قالاتتى. شۇڭا ئۇ، ھىتلېرنىڭ دېگەنلىرىنى ئۇقماي تۇرۇپلا ماقۇللاۋېرەتتى.

ئۇ كۈنلەردە، ئۇلار ئىككىسى پات-پات توملىيدىنۇنىك (图姆莱顿维克) قا بېرىپ سەيلى قىلىپ تۇراتتى. ئۇ يەردە ئادولف بەزەن ئولتۇرۇپ كىتاب ئوقۇسا، بەزەن تېز رەسىم، سۇ بوياق رەسىم سىزاتتى. بەزىدە ئۇلار ئىككىسى يەنە دوناي دەرياسى بويىدىكى تاش پەلەمپەيلەر ئۈستىدە ئولتۇرۇپ مۇڭدىشىپ كېتەتتى. بۇنداق مەنزىرىلىك يەرلەردە ھىتلېرمۇ ئاغىنىسىنىڭ ئارزۇلىرىنى، كەلگۈسى پىلانلىرىنى ئاڭلاپ ئولتۇراتتى. ئۇ ئىككىسى ھەتتا بەزىدە پۈتۈنلەي قۇرۇق خىياللار ئىچىگە پېتىپمۇ قىلىشاتتى.

ئادولف، كۆبىزىكنىڭ قاراشلىرىنى ئىنتايىن ياخشى بىلەتتى. “ھىتلېر مېنىڭ نېمىلەرگە ئېھتىياجىم بارلىقىنى، قايسى جەھەتلەردە يېتەرسىز ئىكەنلىكىمنى بەش قولدەك ئېنىق بىلىپ تۇراتتى. ھەتتا بەزىدە ئۇ ئۆزىنىڭ تۇرمۇشى بىلەنلا بولۇپ كەتمەي، مېنىڭ تۇرمۇشۇمغىمۇ كۆڭۈل بۆلۈپ يۈرگەنلىكىنى ھېس قىلاتتىم” دەيدۇ.

گەرچە ئادولف بوخىمىيە شاھزادىلىرىدەك غەم-ئەندىشىسىز ياشاۋاتقاندەك كۆرۈنگىنى بىلەن، ئۇنىڭ تۇرىدىغان ئۆيى بەكلا

ئاددى بىر ئۆي ئىدى. خامپورت (汉波尔德) كوچىسىدىكى ئۈچ قەۋەتلىك بىنادىكى ئۇنىڭ تۇرىۋاتقان ئۆيى سەل كىچىكلىكىنى ھېساپلىمىغاندا يەنىلا بولىدىغان ئۆي ئىدى. ئاشخانا ئۆيدە ھويلا ئىچىگە قاراپ ئېچىلغان بىرلا پەنجىرىسى بار ئىدى. ئاشخانا ئۆيىمۇ چاققانلىقىغا قارىماي رەتلىك سەرەمجانلاشتۇرۇلغان ئىدى. پاۋلا بىلەن كلارا ئىككىسى مېھمان كۈتۈش ئۆيدە يېتىپ قوپاتتى. ئۇ بۆلۈمدە دۆلەت كادىرى ئالويسىنىڭ مەغرۇرانە چۈشكەن بىر پارچە رەسىمى ئېسىغلىق ئىدى. يەنە بىر بۆلۈم مونچا ئۆيىچىلىكلا چوڭلۇقتا بولۇپ، ئۇ ئۆيدە ئادولف ياتاتتى. بۇ ئۆي ئۆلارنىڭ بۇرۇنقى ئۆيىگە قارىغاندا خېلىلا تېنىچ بولۇپ، پۈتۈن بىر ئائىلە ئەزالىرى بۇ ئۆيدە خاتىرجەم ياشايتتى. ئەسلىدە، بۇ ئۆي كىچىك خوجايىن ئادولف ئۈچۈنلا تەييارلانغان ئۆي ئىدى. ئادولف، ھەر قېتىملىق روژدىستىۋا بايرىمىدا ئاپىسىغا ھەر دائىم تىياتىر بېلىتى سوۋغا قىلاتتى. كلارا ئۈچۈن ئوغلى ئادولف خۇددى بىر شاھزادىدەكلا بىرسى بولۇپ، ئوغلۇمنىڭ قابىلىيتى تېخى ئوتتۇرىغا چىقمىدى، ئوغلۇم كېلەچەكتە چوقۇم داڭلىق بىرسى بولۇپ يېتىشىپ چىقىدۇ دەپلا يۈرەتتى. ئۇنىڭ تۇققانلىرى ئۇنىڭ ئوغلى ئادولفنى ئائىلىگە كىرىم قىلالىغىدەك كارغا كېلىدىغان بىرەر ھۈنەر بىلەن شوغۇللىنىشى ھەققىدە مەسلىھەتلەر بېرىپ تۇراتتى. ئەمما بۇ مەسلىھەتلەرگە كلارا ھەر دائىم باش چايقاپ رەت قىلاتتى.

1906 ـ يىلى ئەتىيازدا، ئادولفنىڭ خىياللىرىدىن بىرسى ئىشقا ئاشىدۇ: ئاپىسى ئۇنىڭ سەنئەت، مۇزىكا ۋە بىناكارلىق

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

جەمئىيەتلەردە داڭلىق شەھەر ھېسابلىنىدىغان ۋېيىننا (بۇ شەھەرنىڭ ئىسمى بەزى لۇغەت-كىتابلىرىمىزدا ۋېنا، ۋېيىنا دېگەندەك ئوخشىمىغان ئاھاڭ تەلەپپۇزىدا ئېلىنغان بولۇپ، كىتاپنىڭ ئەسلى ئورگىنالىدا ۋە ئېنگلىزچە لۇغەتلەردە Vienna، تۈركچىدە Viyana شەكلىدە يېزىلغان. بۇ تەرجىمىدە 2008 نەشرى چوڭ لۇغىتىمىزدىكى يېزىلىشى بويىچە ئېلىندى — ئۇ.ت) غا بىرىپ ساياھەت قىلىشقا ماقۇل بولىدۇ. ئادولف، بۇ قېدىمى رومانتىك شەھەردە تولۇق بىر ئاي بويىچە ساياھەت قىلىپ ياشايدۇ [بىر ئېھتىمالدا ئۇ ۋېيىننادا تۇرىدىغان بۇرۇنقى پوپى جون بىلەن جوھاننا پولزىل (约翰娜•普林斯 Johanna Pölzl) لارنىڭ ئۆيىدە تۇرغان بولۇشى مۇمكىن]. ۋېيىننا مەنزىرىسى ھىتلېرنى پۈتۈنلەي ئۆزىگە جەلىپ قىلىۋالغان ئىدى. ۋېيىننادىكى ۋاقتىدا ھىتلېر دوستى كۇبىزېك بىلەن ئىزچىل تۆردە خەت ئالاقە قىلىپ تۇرىدۇ. ئۇ خېتىدە "ئەتىلىككە «خوستىيىن» (崔斯坦) ئوپېراسىنى كۆرگىلى بارىمەن (ۋاگنېرنىڭ 1859-يىلى يازغان ئوپېراسى بولۇپ، 1865-يىلى تۇنجى قېتىم سەھنىلەشتۈرۈلگەن)؛ ئۆگۈنلۈككە «قاناتلىق گوللاندىيىلىك» ئوپېراسىنى كۆرىدىغان بولدۇم" دەپ يازىدۇ. ئۇنىڭ 7-ماي (ئارسلان) كۈنى كۇبىزېكقا ئەۋەتكەن بىر پارچە ئاتكىرتكىسىدا مۇنداق دەپ يازىدۇ: "بۇ يەردىكى ئىشلىرىم شۇنچە كۆڭۈللۈك بولسىمۇ، مەن يەنىلا لىنزنى سېغىنىدىم. بۈگۈن دۆلەتلىك ئوپېرانى زىيارەت قىلىشقا بارماقچىمەن." شۇ كۈنىسى، ئۇ ئەۋەتكەن ئىككىنچى ئاتكىرتكىسىدا خانلىق

تىياتىرخانىسىنىڭ كۆرۈنۈشىنى تەسۋىرلەپ بەرگەن بولۇپ، تىياتىرخانىنىڭ ئىچى بەكلا ئاددى ئىكەن دەپ يازىدۇ. "بۇ تىياتىرخانىدا جاراڭلىق سادالار پۈتكۈل زالغا بىر كېلىدىكەن. ئەكىس ئەتكەن ئاۋازلار كۈچلۈك سەھنە ساداسى ئىچىدە كۆمۈلۈپلا قالىدىكەن. شۇ سەۋەپتىن كىشىلەر بۇ زالغا ھەيران بولۇپ، بۇ تىياتىرخانىنىڭ ئالتۇن ھەل بېرىلگەن نەقىشلىرىدىن، ئالتۇن زەر تۇتقان پەردىلىرىدىن قايىللىق ھېس قىلىشسا كېرەك؟" بۇ جۈملىلەر يىگىدىن بىخلىنىۋاتقان بۇ ياش رەسسامنىڭ تېپىك سۆزلىرى ئىدى. يەنى ئۇنىڭ جۈملىلىرى ئانچە بەك راۋان بولمىسىمۇ، يىگىدىن ئوتتۇرىغا چىقىۋاتقان، ئەمما ئىنتايىن ئۆتكۈر، كۈچلۈك ھېسسىياتقا تولغان شىئېرى تۇسكە ئىگە ئىدى.

ئادولف، لىنزغا قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، پۈتۈن زېھنى بىلەن مەنزىرە ۋە بىنا رەسىملىرىنى سىزىشقا كىرىشىپ كېتىدۇ. ئۇ، گۇستىل (كۇبىزېكنىڭ ئەكىلەتمە ئىسمى) نى بىرگە بېرىپ ئوقۇشقا ئۈندەيدۇ. ئەمما بۇنىڭغا كۇبىزېك ئۇنىماي تۇرىۋالىدۇ. شۇنىڭغا قارىماي ئادولف سۆزلەپ يۈرۈپ ئاخىرى دوستىنى قايىل قىلىدۇ. ئۇ ئىككىسى بۇ مەقسىدى ئۈچۈن بىرلىشىپ ئون كرونلۇق دۆلەت تارقاتقان لاتارىيە بېلىتى سېتىۋالىدۇ. ھىتلېر، بۇ بىلەتتىن چىقىدىغان پۇلنى قانداق خەجلەيدىغانلىقى ھەققىدىكى پىلانلىرىنى تىنماي سۆزلەشكە باشلايدۇ. لاتارىيىدىن چىقىدىغان پۇلغا دوناي دەرياسى بويىدىن بىر بىنا تېپىپ ئىككىنچى قەۋىتىنى پۈتۈنلەي ئىجارىگە ئېلىۋالىدىغانلىقىنى،

www.pidaiy.biz

ئىككىسى ئۇ بىنادا بىر-بىرىسىدىن يىراق ئايرىم-ئايرىم بۆلۈملەرگە جايلىشىدىغانلىقىنى، شۇنداق بولغاندا كۈبىزىكنىڭ مۇزىكا مەشىق ئاۋازى ئۇنىڭ خىيالىنى بۆلەلمەيدىغانلىقىنى سۆزلەپ كېتەتتى. بۆلۈملەرنىڭ زىننەت ئىشلىرىنى مەن ئۆزەم لايىھلەپ بىرىمەن. تام رەسىملىرىنىمۇ ئۆزەم سىزىپ چىقىمەن. ئەمما ئۆي سايمانلىرىنى سەن لايىھلەيسەن، دەيدۇ. ئادولف يەنە ئۇلارنىڭ بۇ ئۆيى ئىشتىن سىرتقى سەنئەت ھەۋەسكارلىرىنىڭ لاگىرى ھالىغا كەلتۈرۈلىدىغانلىقىنىمۇ خام خىيال قىلىپ يەنە مۇنداق دەيدۇ: "بىز ئۇ ئۆيدە مۇزىكا ئۆگىنىمىز، تەتقىقاتلار بىلەن شۇغۇللىنىمىز، كىتاب ئوقۇيمىز، ئەڭ مۇھىمى بىز ئۇ يەردە ئۆگىنىشنى ئاساس قىلىمىز؛ نېمىس سەنئەت ساھەسى ھەقىقەتەنمۇ كەڭ مەزمۇنلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان. بىر دوستۇم ماڭا، بۇ نېمىس سەنئىتىنى ئۆگىنىپ تۈگەتكىلى بولمايدۇ دېگەن ئىدى." ئۇ يەنە كىشىنى خوشال قىلىش بىلەن بىرگە، ئۇنىڭ بىر يۈشۈرۈن ئارزۇسىنى ئاشكارىلاپ بېرىدىغان بىر قائىدىنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ: "بۇ ئۆيدە ئىنتايىن مۇكەممەل تەربىيە كۆرگەن بىر قىز باشقۇرغۇچىمىز بولىدۇ. بۇ ئائىلىمىزنىڭ بارلىق ئىشلىرىنى ئەنە شۇ 'مەدەنىيەتلىك ئايال خوجايىن' باشقۇرىدۇ. بۇ قىز چوقۇم ئەدەپلىك، مەدەنى بولۇشى، بىزگە زىيانلىق ھەرقانداق ھەۋەسلەردىن ئۇزاق تۇرىدىغان بىرسى بولۇشى كېرەك." بۇ خام خىياللىرى، باشقا بارلىق خىياللىرىغا ئوخشاش كۆپۈكتەك تۇزۇپ كېتىدۇ: ئۇلارنىڭ لاتارىيە بىلىتىگە ھېچ نېمە چىقمايدۇ.

www.pdaily.biz

شۇ يىلى ئادولف، سېپتالدا يەنە بىر يازلىق دەم ئېلىشقا بارىدۇ. ئۇ قېتىم ھېچقانداق بىر ۋەقەگە دۇچ كەلمەيدۇ. ئۇ قېتىمقى دەم ئېلىشتىكى ئەڭ ھاياجانلىق ئىش، ئادولفنىڭ سىمتلار ئائىلىسىدىكى بالىلارغا سېتىۋالغان رەسىم پرىيومنىك ئاپاراتىنىڭ پەيدا قىلغان ھاياجانىدىنلا ئىبارەت بولغان ئىدى. سەرادىن قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، ئۇ يەنىلا بۇرۇنقىدەك يېڭىدىن يېتىلىۋاتقان بىر رەسسام ۋە پانتازىيىلىك خىياللار ئىچىدە ياشايدۇ. ئۆكتەبىر (ئوغۇز) باشلىرىدا، كوبىزېكنىڭ مۇئالىمى يىتەكچىلىكىدە پىيانو چېلىشنى ئۆگىنىدۇ. پاۋلا بۇ ئىشنى ئەسلەپ مۇنداق دەيدۇ: "ئاپام ئۇنىڭغا «ھېسمان» (海兹曼) ماركىلىق چوڭ بىر پىيانو ئېلىپ بەردى. ئادولف بۇ پىيانونى چالغىلى تۇرسا بىر ئولتۇرۇشىدا بىر قانچە سائەت ئولتۇرىۋالەتتى." بۇنداق بىر بالا ئۈچۈن ھەر قانچە پۇل خەجلىسىمۇ ئاز. تەخمىنەن شۇ ۋاقىتلاردا ھىتلېر دوستىغا ئۇنى بەكلا ھەيران قالدۇرىدىغان يەنە بىر سىرىنى ئېيتىدۇ. بۇ ئىش، ئۇ ئىككىسى تۇنجى قېتىم «لېئىنچ» (黎恩济) نى كۆرگىلى بارغاندا يۈز بېرىدۇ. ئوپېرادىكى باش قەھرىمان پايتەخت رىمنى قوغداپ كېلىۋاتقان ئادەم بولۇپ، ئۇنىڭ ئورنىنىڭ ئۆرلەپ-چۈشۈپ تۇرىشى ئادولفقا باشقىچىلا تەسىر پەيدا قىلغان ئىدى. ئادەتتە ئۇ، پەردە يېپىلىشى بىلەن تەڭ، دەرھال قولىلىرىنى شىلتىغىنىچە ئارتىسلارنى ياكى بولمىسا ئوركىستراسىېرنى تەنقىتلەپ سۆزلەپ كېتەتتى. ئۇ ئاخشىمى، ئۈنىنىمۇ چىقارمايدۇ، ئەكسىنچە غەلىتە بىر قاراشتا، ھەتتا دۈشمەنلىك قارىشى بىلەن

دوستىغا تىكىلىپ قاراپ ئۇنى تەمتىرىتىپلا قويىدۇ. ھىتلېرنىڭ چىرايى شۇ چاغدا ھەرقانداق ۋاقىتتىكىدىنمۇ بەكرەك تاتىرىپ كەتكەن بولۇپ، بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماي پەلتۇسىنىڭ ياقىسىنى كۆتۈرۈپ تېز-تېز قەدەملەر بىلەن مېڭىپ كىلۇپتىن كوچىغا چىقىدۇ. ئۇ كۈنلەر نويابىر (ئوغلاق) ئايلىرى بولغاچقا، ھاۋامۇ سوغۇق ئىدى. ئۇ بەكلا خاپا كۆرۈنەتتى. نېمە ئىش بولغانلىقىنى بىلەلمەي تۇرغان دوستىنى يېتىلىگىنىچە تاغ يامزىلىدىكى چىغىر يول بىلەن مېڭىپ تاغ تۆپىسىگە چىقىدۇ. ئۇ تۇيۇقسىزلا دوستىنىڭ ئىككى قولىنى قاملاپ ئەسەبىلەرچە ئۇنىڭغا تىكىلىپ قاتتىق ۋارقىراپ سۆزلەشكە باشلايدۇ. ئۇنىڭ ئاۋازى بوغۇلۇپ قىلىۋاتاتتى. كوبىزېك ئۇنىڭ بۇ ھالىغا قاراپ دوستىنى باشقا بىرسىگە ئايلىنىپ قالغاندەك ھېس قىلىشقا باشلايدۇ. يەنى "ئۇ پۈتۈنلەي ئەسەبىيلىشىپ تۇرۇپلا خوشال بولۇپ كەتسە تۇرۇپلا غەزەپلىنىپ كېتەتتى. ئۇ كۈنى ئادولف ئويۇنىدىكى باش قەھرىمانىنىڭ ئۇنىڭ ئۆلگىسى ئىكەنلىكىنى دېمىگەن بولسىمۇ، ئۇنىڭ پانتازىيىلىك ئىپادىلەش كۈچى باش قەھرىمان لېئىنچىنى ئۆزىنىڭ چوقۇنىدىغان قەھرىمانلىق ئۆلگىسى دەپ تەسۋىرلەپ كەتتى." شۇ چاغقىچە كوبىزېك بۇ دوستىنىڭ بىردىن بىر غايىسىنىڭ بىر رەسسام ياكى بىناكار بولۇپ چىقىش ئىكەنلىكىگە ئىشىنىپ يۈرگەن ئىدى. مانا ئەندى ئادولفنى پەقەتلا تونىيالماي قالغان ئىدى. ئۇ ئەسەبىلەرچە ۋارقىراپ "گويا ئۇنىڭغا ئېغىر بىر ۋەزىپە يۈكلەنگەندەك، كۈنلەرنىڭ بىرىدە خەلق ئۇنىڭغا ئىتىقات قىلىپ پۈتۈن

ھوقـۇقلارنى بېرىدىغانـدەك" ئـۇنى ھـۇررا دەپ توۋلاشـقىنىچە ئالقىشلايدىغانلىقىنى، خەلـق ئـۇنى ئـۆزلىرىگە داھىلـق قىلىـپ ئەركىنلىكنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن يېتەكلەپ مېڭىشىنى تەلەپ قىلىدىغانلىقىنى سۆزلەپ كېتىدۇ. بۇ ئاجايىـپ غەلىـتە تەسـۋىر بەلكىـم ئۇنىـڭ كاللىسـىغا كىرىۋالغـان بىـر خىيـال بولىشـىمۇ مۇمكىن. ئەمما ئۇ ھەقىقەتەنمۇ ئۆزىنىـڭ رومانتىـك خىياللىرى بىـلەن دوسـتىنىڭ قەلبىنـى قولغـا كەلتـۈرەلىگەن ئىـدى. ئـۇلار تاغـدىن چۈشـۈپ كۇبىزېكنىـڭ تۇرىۋاتقـان يېـرىگە كەلگىنىـدە، ۋاقىـت يېـرىم كېچىـدىن ئاشـقان، سائەت ئـۈچ بولغـان ئىـدى. ئىككىسى ھاياجان ئىچىدە قول ئېلىشىپ خوشلاشقاندىن كېيىنمۇ ئـادولف ئـۆيىگە قايتىشـنىڭ ئورنىغـا قايتىـدىن تـاغ چوققىسـىغا چىقىـپ يـالغۇز بىـر ئـاز تۇرمـاقچى ئىكەنلىكىنـى ئېيتىـدۇ. ئائىلىسىدىكىلەر ئادولفنىڭ خىياللار ئىچىدە يۈرگىنىـدىن خوشـال كۆرۈنسـىمۇ، يەنىـلا ئۇنىڭـدىن ئەنسـىرىمەي قالمـايتتى. پـاۋلا ئەسلەپ مۇنداق دەيدۇ: "ئۇ بىزگە رېيېتىس قىلغاندەك قىيـاپەت بىـلەن تـارىخ توغرىلـىق، سىياسـەت ھەققىـدە نۇتـۇق سـۆزلەپ كېتەتتى."

تاغدىكى ۋەقە بولۇپ ئاردىن ئـۇزۇن ئـۆتمەي، ئـۇ قايتىـدىن جىمىــپلا قالىــدۇ. شــۇ ۋاقىتــتىن باشــلاپ، ئــۆزىنى خــۇددى تولىستوينىڭ ھېكايىسىدىكى بـاش قەھرىمانىغا ئوخشـاش قەلبـى جاراھەتلەنگەنــدەك، باشــقىلار تەرىپىــدىن تاشــلىۋېتىلگەندەك ھېس قىلىپ يۈرىدۇ. ھەتتا ئۆزىنىڭ ياشـلىق بـاھىرى دەۋرىـدىلا بـۇ دۇنيـادىن خوشلىشـىدىغاندەك ئـويلاپ كېتىـدۇ. شـۇڭا ئـۇ،

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

پىيانو چېلىش دەرسىنىمۇ 4 قېتىملىق دەرستىن كېيىن تاشلاپ قويىدۇ. كۈبىزېك، "زېرىكىشلىك بارماق ھەرىكەت مەشىقى ئۇنىڭغا پەقەتلا ماس كەلمەيتتى، شۇڭا ئۇ پىيانو ئۆگىنىشنى توختىتىپ قويىدى" دەپ قارايدۇ. ئەمما بۇنىڭ باشقا بىر سەۋەبى بولۇشىمۇ مۇمكىن ئىدى. يەنى، ئاپىسى كلارا ھىتلېرنىڭ سالامەتلىكى ئۇ كۈنلەردە كۈندىن-كۈنگە ناچارلاپ بارماقتا ئىدى.

1907-يىلىنىڭ 14-يانۋار (ئوچاق) كۈنى، يەنى ئادولف پىيانو ئۆگىنىشنى توختاتقىنىدىن ئىككى ھەپتە ئاۋال، ئاپىسى نامراتلار دوختۇرى دەپ شۆھرەت قازانغان يەھۇدىي دوختۇر ئېدۋارد بلوچ (爱德华•布洛克 Edward Bloch) نىڭ يېنىغا بېرىپ كۆرۈنىدۇ. كلارا دوختۇرغا مەيدىسىدە بىر تۈرلۈك ئاغرىق پەيدا بولغانلىقىنى، بۇ ئاغرىق دەردىدە كېچىچە كۆزىگە ئۇيقا كەلمەيۋاتقانلىقىنى ئېيتىدۇ. دوختۇرنىڭ دىياگنوزى ھىتلېر خانىمنىڭ كۆكسىدە يوغان بىر ئۆسمە بارلىقىنى كۆرسىتىدۇ.

دوختۇر بلوچ، بۇ بىمارىغا راك كېسىلىگە گىرىپتار بولغانلىقىدىن پەقەتلا ئېغىز ئاچمايدۇ. ئەتىسى، دوختۇر بلوچ كلارانىڭ باللىرى ئادولف بىلەن پاۋلا ئىككىسىنى چاقىرتىپ كېلىپ، ئاپىسىنىڭ بەكلا ئېغىر كېسەل ئىكەنلىكىنى، بۇنىڭ بىردىن-بىر چارىسى ئوپېراتسىيە قىلىش ئىكەنلىكىنى ئېيتىدۇ. ئادولف بۇ گەپلەرنى ئاڭلاپ پەقەتلا چىدىماي قالىدۇ. بۇنىڭدىن دوختۇر قاتتىق تەسىرلىنىپ كېتىدۇ: "ئۇنىڭ تاتارغان ئۇزۇن يۈزىگە دەرھال يىغا ئولاشتى. ئىككى كۆزىدىن تاراملاپ ياش

www.pidaily.biz

تۆكۈلۈشكە باشلىدى. ‹ئاپامدىن پەقەتلا ئۈمىد يوقمىدۇ؟› دەپ سورىدى. مەن شۇ چاغدىلا ئادولف بىلەن كلارا ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرسىدىكى ئانا ـ بالىلىق مۇھەببىتىنىڭ نەقەدەر چوڭقۇر ئىكەنلىكىنى ھېس قىلغان ئىدىم.»

پۈتۈن ئائىلىدىكىلەر پۈتۈشۈپ كلارانى تەۋەككۈل قىلىپ بولسىمۇ ئوپېراتسىيە قىلدۇرۇش قارارىغا كېلىشىدۇ. 17 ـ يانۋار (ئوچاق) كۈنىسى، كلارا ھىتلېر خانىم لىنزدىكى «ئاچا ـ سىڭىللار خەيرىيەت دوختۇرخانىسى» غا ياتقۇزۇلىدۇ. ئەتىسى، دوختۇر كارل ئۇربان (Karl Urban 卡尔•乌尔班) كلارانىڭ بىر كۆكسىنى ئوپېراتسىيە قىلىپ ئېلىپ تاشلايدۇ. بۇ چاغدا، قاچانلا كەل دېسە دەرھال يېتىپ كېلىدىغان بەكلا تىرىككەك دۈمچەك ھەدىسى جوھاننا، چاقىرىلغان كۈنىسىلا سىپتالدىن كېلىپ ئۆيىدە بالىلىرىغا قاراپ تۇرۇپ بېرىدۇ. كلارا كۈنلىكى 3 كرونلۇق ئۈچىنچى دەرىجىلىك بالىنىستا 19 كۈن ياتىدۇ. ئۇ ئەسلىدە تېخىمۇ ئازادە ياتاقتا ياتالىشى مۇمكىن ئىدى. ئەمما ئۇنىڭ تىجەشلىك بىلەن ئائىلە باشقۇرۇش ئادىتى بولغاچقا بۇ ياتاقنى تاللىۋالغان ئىدى. دوختۇرخانىدىن چىققىنىدا خانپورد (汉波尔德) كوچىسىدىكى بىنانىڭ ئۈچ قەۋەتلىك پەلەمپىيىدىن چىقىپ چۈشۈش كلاراغا ئېغىر كېلىدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇ يىلى ئەتىيازدا ئاخىرلىرى دوناي دەرياسى بويىدىكى ئۇرفار (Urfahr 乌尔法尔) شەھەر ئەتراپى رايونىنىڭ برودىگارت (布鲁登加斯) كوچىسى 9 ـ نومۇرىغا كۆچۈپ كېتىدۇ. بۇ يېڭى ئۆي تاش ئۆي بولۇپ، كۆرۈنىشى چىرايلىق ئىككى قەۋەتلىك، ئۈچ ئېغىزلىق

بىر ئۆي ئىدى. بۇ يەر بەكلا تېنچ، ئازادە بىر يەر بولۇپ، ترامۋايغا ئولتۇرۇپ چوڭ كۆرۈكتىن ئۆتسىلا ئادولفنىڭ ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان سەيلە قىلىش يېرىگە بارغىلى بولاتتى.

بۇ كۈنلەردە ئادولف ئاشىق بولۇپ قالىدۇ. تا شۇ يېشىغىچە ئادولف قىزلار بىلەن پەقەتلا ئەستايىدىل مۇئامىلە قىلىپ باقمىغان ئىدى. ئالايلۇق، بىر قېتىم ھامىسىنىڭ يېزىسى بولغان سپىتالدا يازلىق دەم ئېلىش قىلىۋاتقىنىدا، بىر ئېغىلدا كالا سېغىۋاتقان بىر قىز بىلەن سۆيۈشۈپ قالىدۇ. قىز ئۇنىڭدىن باشقا تەلەپنىمۇ قويغىنىدا، ئادولف دەرھال قىزنى تاشلاپ قېچىپ كەتكەن ئىدى. ھەتتا قاچمەن دەپ سۈت چېلەكنىمۇ ئۆرۈۋەتكەن ئىدى. بىر كۈنىسى كۇبىزېك بىلەن راند (兰德) كوچىسىدا سەيلە قىلىپ يۈرگىنىدە ئېگىز بويلۇق زىلۋا بىر قىزنى ئۇچرىتىدۇ. ئۇ قىز قويۇق چاچلىرىنى چىرايلىق بۇدرە قىلىپ تارىۋالغان بولۇپ، ئۇنى ھەقىقەتەنمۇ شىمالى ياۋروپا رىۋايەتلىرىدىكى پەرىزات ۋارچىل (瓦尔基里) غا ئوخشىتىش مۇمكىن ئىدى. ئادولف قىزنى كۆرۈپ ھاياجانلانغانلىقىدىن دەرھال ھەمراسىنىڭ قولىنى سىقىپ تۇرۇپ: "مەن بۇ قىزغا كۆيۈپ قالدىم" دەپ كىبىسپلا ئېيتقان ئىدى. ئۇ قىزنىڭ ئىسمى ستېفانىيە ئوستېيىن (斯特芬妮•詹斯坦) بولۇپ، ئۇرفاردا بىر يەردە تۇراتتى.

ئادولف ئۇ قىزغا ئاتاپ بەكلا كۆپ شېئىر يازىدۇ. بۇ شېئىرلىرىدىن بىرسى «سۆيگەن قىزىمغا بېغىشلايمەن» دېگەن شېئىرى ئىدى. بۇ شېئىرىنى سادىق دوستى گۇستىلغىمۇ

دىكلىماتسىيە قىلىپ بەرگەن ئىدى. ھىتلېر، ئۇ قىز بىلەن پەقەتلا سۆزلىشىپ باقمىغانلىقىنى ئېتىراپ قىلاتتى. شۇنداقتىمۇ، "بىرەر ئېغىز گەپ قىلىشمىساقمۇ ھەممە ئىشنى ئۇتتۇردا!" دەيتتى ھىتلېر. ئۇ ئىككىسى ھەقىقەتەنمۇ بەختلىك جۈپتە بولالايتتى. بۇنى ئۇلار يىراقتىن بېقىشى ئارقىلىقلا بىر-بىرسىگە ئۇختۇرالايتتى. "بۇنداق ئىشلارنىڭ سىرىنى زادىلا بىلگىلى بولمايدىكەن. — دەيدۇ ھىتلېر، — مېنىڭ قەلبىمدە ھېس قىلغانلىرىمنى ئۇ قىزمۇ چوقۇم ھېس قىلغان بولۇشى كېرەك."

كۇبىزېك ئۇنى دەرھال بېرىپ قىزغا ھەممە ستېفانىيەنىڭ جىم تۇرماي ئايلىنىپلا يۈرىدىغان ئاپىسىغا ئۆزىنى تونۇشتۇرۇشىنى ئۆتۈنىدۇ. ئەمما ھىتلېر بۇنىڭغا ئۇنىمايدۇ. ھىتلېر، ئەگەر مەن بېرىپ ئۆزەمنى تونۇشتۇرماقچى بولسام، ئۆزەمنىڭ نېمە ئىش بىلەن شۇغۇللىنىدىغانلىقىمنىمۇ ئېيتىشقا توغرا كېلىدۇ. ئەمما مەن تېخى كەسپى رەسسام ئەمەستە، دەيدۇ. ھىتلېر يەنە بىر تەرەپتىن نورۋېگىيە ئەپسانىلىرى بىلەن گېرمانىيە ئەپسانىلىرىنىمۇ قېتىقىنىپ تەتقىق قىلىشقا كىرىشمەكتە ئىدى. بۇ جەرياندا، ئەپسانىلاردىكى قىزلارنىڭ ھەممىسىلا پەۋقۇئۇلئاددە ئالاھىدىلىكلەرگە ئىگە ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىدۇ. ئەمما ھىتلېر جىنسى چۈشەنچىلەر ھەققىدە رومانتىك، چەۋەندازلارچە قاراشقا ئىگە ئىدى. شۇڭا، ئۆزىنى خۇددى نېمىس رىۋايەتلىرىدىكى پىنوفى (品格飞) غا ئوخشاش بېرىپ ئادەتتىكى بىر ئادەم قاتارىدا تونۇشتۇرۇشنى قەتئىي خالىمايتتى. ئۇنىڭ بۇ پانتازىيىلىك خىيالى ئاخىرى بېرىپ تەلۋىلىككە

ئايلىنىشقا باشلايدۇ. ئەمما ئۇ قىزغا تەلەپ قويۇپ رەت قىلىنىدۇ. شۇڭا ئۇ بېرىپ ئۇ قىزنى قاچۇرۇپ كېتىشنىمۇ ئويلاپ يۈرىدۇ.

ستېفانىيە ئۇنى قەتئىي رەت قىلىدۇ. ھېتلېر، بەلكىم قىز مەندىن رەنجىپ يۈرسە كېرەك دەپ ئويلايدۇ (ئۇ ۋاقىتلاردا بۇ قىز بىر لېيتىنانت بىلەن پۈتۈشۈپ قويغان ئىدى. ئارىدىن ئۇزۇن يىللار ئۆتۈپ ھېتلېر داڭ چىقارغان كۈنلەردە ئەگەر ئۇ قىز ھېتلېر بىر ۋاقىتلاردا ئۆزىنى ھەقىقەتەنمۇ چىن قەلبىدىن ياخشى كۆرگەنلىكىدىن خەۋەر تاپسا ھەقىقەتەنمۇ قاتتىق چۆچۈپ كەتكەن بولار ئىدى). مۇھەببەتتە مەغلۇب بولغىنىدىن كېيىن، بۇندىن كېيىن ئاشىق دېگەن بۇ ئىشقا قەتئىي يېقىن يولىمايمەن دەپ قەسەم قىلىۋېتىدۇ. "مەن بۇ ئىشتىن قول ئۈزىشىم كېرەك!" دەپ، ئۆزىنى دەرياغا ئېتىپ ئۆلتۈرىۋېلىشنى، كۆۋرۈكتىن دوناي دەرياسىغا سەكرەپ ئۆلتۈرىۋېلىشنى ئويلايدۇ. ئەمما، ستېفانىيمۇ ئۇنىڭ بىلەن بىرگە ئۆلگۈسى كېرەك ئىدى. شۇڭا ئۇ، بۇ ئىشنى باشقىلارنىڭ توقۇپ چىقىرىدىغان سۆز-چۆچەكلىرىنىمۇ كۆزدە تۇتقان ھالدا ئەتراپلىق ئويلاپ پىلانلاشقا كىرىشىدۇ. بۇ پاجىئەلىك ئىشتا كۈبىزېيك شاھىتلىق رولىنى ئوينايدىغان بولىشى كېرەك ئىدى.

بۇ ئاشىق ۋەقەسى، خىيالى دۇنيادا ياشايدىغان، ھېسسىياتچان، ئاسان ھاياجانلىنىدىغان بىر يىگىتكە نىسبەتەن غەلىتە ھېساپلانمايتتى. بۇ ئىش ئوخشۇلۇق بولغىنىدا ئۇلار ئىككىسى بىرلىشەلىگەن ھېسابلىناتتى. نەتىجىدە رەسسام بولۇش دەيدىغان خىيالى ئۇچۇنمۇ باش قاتۇرۇشىنىڭ ھاجىتى قالمىغان

بولاتتى. ئەگەر بۇ پىلانى مەغلۇب بولغىدەك قىلسىمۇ كېرەك يوق، ئۇ چاغدا ھەم تاتلىق، ھەم ئاچچىق خىياللار ئىچىدە تەڭ ياشىيالىشى مۇمكىن ئىدى. ئەمما بۇ جەرياندا تېخىمۇ مۇھىم بولغان باشقا بىر پىلان، ئۇنىڭ كاللىسىدىكى ستېفانىيەنىڭ تەسۋىرىنى تېزلا ئۇنتۇلدۇرىدۇ. ئادولفنىڭ ئىجادىيەت ھەۋىسى رەسىمدىن بىناكارلىققا ئالماشقان ئىدى. ئادولف گەرچە رەسىم سىزىش ئىشىنى تاشلاپ قويماي بېرىلىپ سۇ بوياق رەسىمى سىزىش بىلەن شۇغۇللىنىپ يۈرگەن بولسىمۇ، ئۇنىڭ ئىجادىيەتلىرى ئۇنىڭ بىر قىسىم قابىلىيىتىنى ئىپادىلەشنىڭ ۋاستىسى بولغاندەك قىلغىنى بىلەن، ئۇنىڭ ئىچىدىن قايناپ تۇرغان ئارزۇسى بىلەن ھېسسىياتىنى قاندۇرۇشقا زادىلا يەتمەيتتى. "ئادولف ھېچ قاچان ئەستايىدىللىق بىلەن رەسىم سىزىپ باققان ئەمەس. — دەيدۇ كۇبىزېك، — ئۇنىڭ تېخىمۇ يوقىرى غايىلىرى بار ئىدى. رەسىم سىزىش، ئۇنىڭ بۇ غايىسى ئۈچۈن بىر ۋاستە ئىدى، خالاس." شۇنداقتىمۇ، يەنە بىر تەرەپتىن ئۇنىڭدىكى بىنا لايىھىلەش ھەۋىسى ئۇنىڭ ھەرگىز ۋاز كېچەلمەيدىغان كەشپىيات ھەۋىسى بىلەن مەخسۇس بىر قانۇن چىقىرىش ئارزۇسىنى ئىپادىلەشكە باشلىغان ئىدى. ئۇ، غايىسىنىڭ تۈرتكىسى نەتىجىسىدە، ھەتتا لىنزنىڭ قىياپىتىنى ئۆزگەرتىش ئىشىنىمۇ خىيال قىلىپ يۈرەتتى. ئۇ دائىم دېگىدەك لىنزنىڭ يېڭى چېركاۋ بىناسى ئالدىدا تۇرۇپ، بۇ بىنانىڭ بەزى تەرەپلىرىنى ماختاپ كەتسە، يەنە بىر قىسىم يېتەرسىزلىكلىرىنى كۆرسىتىپ تەنقىتلەپمۇ كېتەتتى. ھىتلېر بۇ چېركاۋ بىناسىنى

ئۆزگەرتىپ سىلىش ئۇچۇن بىنا لايىھىسىنى قايتا-قايتا سىزىپ چىقىش ئىشىغا كىرىشىپ كېتىدۇ. "ئۇ، ئۆزىنى خىيالىدىكى بىنالارغا پۇتۇنلەي ئاتىۋەتكەن، بىنا لايىسى ئىچىگە كىرىپلا كەتكەن ئىدى" دەيدۇ كۇبىزېك. ھىتلېرمۇ ئۆزىنىڭ بىردىن بىر تىڭشىغۇچىسى بولغان بۇ دوستى بىلەن كوچا ئايلانغان ۋاقىتلىرىدا، كوچىدىكى قايسى بىر بىنانىڭ ئۆزگەرتىشكە تېگىشلىك بولغان يەرلىرىنى ئۇنىڭغا كۆرسىتىپ قانداق ئۆزگەرتىش كېرەكلىكى ھەققىدىكى لايىھىسىنى تەپسىلى تونۇشتۇرۇپ كېتەتتى. ئۇنىڭچە بولغاندا، شەھەرلىك ھۆكۈمەت بىناسى دېگەندەك ھەيۋەتلىك ھېساپلانمايدىكەن. شۇڭا ئۇ، بۇ بىنانى زامانىۋى بىر بىنا بىلەن ئالماشتۇرۇش لايىسىنى چۈشەندۈرۈشكە كىرىشىدۇ. سېپىللارمۇ بەكلە سەت بولغاچقا، ئۇلارنىمۇ قايتا لايىھەلەپ چىقىش كېرەكلىكىنى، شۇ ئارقىلىق شەھەر سېپىلىنىڭ بۇرۇنقى ھەيۋەتلىك قىياپىتىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشكە بولىدىغانلىقىنى بايان قىلىپ كېتەتتى. يىگىردىن سىلىنغان مۇزى بىناسى ئۇنى ھەققەتەنمۇ ھاياجانغا سالاتتى. ئۇلار ئۆيگە قايتىپ كېلىپ مەرمەردە ياسالغان نەقىشلىق تاملارنى ئالاھىدە ماختاپ باھالىشاتتى. ئۇلار بۇ تاملارغا بىر قىسىم تارىخى مەنزىرىلەرنى قوشۇش كېرەكلىكىنى پاراڭ قىلىشاتتى. شۇنداقتىمۇ ئۇ يەنىلا بۇ تامنى ئۆزگەرتىشتە چىڭ تۇرىۋالاتتى. ئۇ، بۇ مەرمەر تامنى يەنە بىر ھەسسە ئۇزارتىپ سىلىش كېرەك، بۇ تام ياۋروپانىڭ ئەڭ ئۇزۇن بىزەكلىك تېمىغا ئايلىنىشى كېرەك دەپ تالىشىپ كېتەتتى.

ئۇ يەنە پويىز ئىستانسىسى ئۆچۈنمۇ يېڭىدىن بىر بىنا لايىھىلەپ چىققان بولۇپ، بۇلار ئۇنىڭ شەھەر لايىھىلەش پىلانىغا قاتتىق ئەھمىيەت بېرىش خىيالىنى نامايەندە قىلىپ تۇراتتى. لىنز كۆنسايىن كېڭىيىپ بېرىۋاتقان بىر شەھەر بولغاچقا، قاتناش راۋانلىقىغا توسالغۇ بولىۋاتقان شەھەر كۆرۈنىشىنى بۇزىدىغان تۆمۈر يولنىمۇ سۆكىۋېتىش كېرەكلىكىنى، پويىز ئىستانسىسىنى شەھەر سىرتىغا يۆتكەش كېرەكلىكىنى، رېلىسلارنىمۇ يەر ئاستىدىن ياتقۇزۇش كېرەكلىكىنى سۆزلەپ كېتەتتى. شەھەر باغچىسىنىمۇ ھازىرقى پويىز ئىستانسىسى ئورنىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان ھالدا كېڭەيتىپ قۇرۇش كېرەكلىكىنى ئېيتاتتى.

ئۇنىڭ خىيال دۇنياسىنىڭ چېكى يوق ئىدى. ئۇ يەنە تۆمۈريولنى لىستىنۋېك (里兹顿维克) نىڭ چوققىسىغىچە ئۇزارتىش كېرەكلىكىنى، ئۇ يەرگە ئازادە مېھمانخانىدىن بىرنى سېلىپ، يېنىغا ئىگىزلىكى 300 گەز كېلىدىغان پولات مۇناردىن بىرنى تىكلەپ، بۇ مۇنارنى دوناي دەرياسىدىكى يوقىرى سۈپەتلىك بىر كۆرۈك بىلەن بىر پۈتۈن ھالغا كەلتۈرۈش كېرەكلىكىنى خىيال قىلاتتى.

ھىتلېر ئاساسەن كىشىلەرگە ئارىلاشماي يۈرەتتى. ئاخشاملىرى بەكلا كەچ ياتاتتى؛ كۈندۈزلىرى پۈتۈن كۈن ئۆيىگە قامىلىۋېلىپ يا كىتاب ئوقۇيتتى يا بولمىسا رەسىم سىزىش، بىنا لايىھىسى سىزىش بىلەن مەشغۇل بولاتتى. ئۇ تۇرىۋاتقان بىنانىڭ ئاستىنقى قەۋىتىدىكى قوشنىسى پوچتا ئىدارىسى باشلىقىنىڭ

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئايالى بولۇپ، بۇ ئايال ھەر كۈنى ئاخشىمى سائەت 6 دىن كېيىن تالاغا چىقىدىغانلىقىنى، كۈبىزىك بىلەن بىرگە قايتقاندىن كېيىن ئاشخانا ئۆيدە تىنماي تاراخشىپ تا يېرىم كېچىگىچە بېسقمايدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ.

بىر كۈنىسى، بۇ ئايالنىڭ يولدىشى ئادولفنى پوچتىخانىدا ئىشلەپ قېلىشىنى مەسلىھەت قىلىشىدى، ئۇنىڭغا كۈنلەرنىڭ بىرىدە چوقۇم ئاتاغلىق بىر رەسسام بولۇپ چىقىمەن دەپ جاۋاپ بېرىپ سىلىق رەت قىلىدۇ. ئۆي ئىگىسى ئۇنىڭغا رەسسام بولۇش ئۈچۈن ئۇنىڭ بىر مۇنچە يېتەرسىزلىكلىرى بارلىقىنى ئېيتقىنىدا، ھىتلېر: "ماكىت () بىلەن روبېنس () ئىككىسىمۇ ئۆزىنى تونۇتۇشتىن بۇرۇن بەكلا نامرات ئىكەندۇق" دەپ قىسقىلا قىلىپ جاۋاب بېرىدۇ.

ئادولف جىم تۇرالمايدىغان بىرسى ئىدى. لىنزدا ئۇنىڭغا يارىغىدەك بىرەر ئىشمۇ يوق دەپ قارايتتى. شۇڭا ئۇ، سىرتقا چىقىپ تاشقى دۇنيانى كۆرۈپ بېقىشنى، بولۇپمۇ ۋيېنناغا بېرىشنى بەكلا ئارزۇ قىلاتتى. ئۇ پۈتۈن چارىلارنى ئىشقا سېلىپ يۈرۈپ ئاخىرى ۋيېننادىكى سەنئەت ئىنىستىتۇتىغا كىرىپ ئوقۇماقچى ئىكەنلىكىگە ئاپىسىنى قايىل قىلىدۇ. يەنە بىر تەرەپتىن كلارامۇ كۈيئوغلى، باللىرىنىڭ ھامىيچىسى بولغان جوسېف مايرخوفېر (Josef Mayrhofer 瑟夫.梅洛福) نىڭ گېپى بويىچە بۇنىڭغا ماقۇل بولماي يۈرەتتى. ئۇ ئىككىسى ئادولفنىڭ بىرەر ئىشقا يارىغىدەك كەسىپ بىلەن شۇغۇللىنىدىغان ۋاقتى كەلدى دەپ چىڭ تۇرۇۋېلىشاتتى.

مايرخوفېر ھەتتا ئادولف ئۈچۈن شاگىرتلىققا قوبۇل قىلىشقا ماقۇل بولغان بىر بولكىخانا غوجايىنىدىن بىرسىنى تېپىپ قويغانلىقىنىمۇ ئېيتىدۇ.

شۇنىڭغا قارىماي، كلارادىمۇ ئوغلىنىڭ چىڭ تۇرۇپ قىلغان ئىلتىماسىنى رەت قىلغىدەك كۈچى يوق ئىدى. شۇ يىلى يازدا، ئۇنىڭ ئاۋسترىيە ۋاكالەت بانكىسىدىكى 700 كرون مىراسىنى ئېلىشىغا ماقۇل بولىدۇ.

بۇ پۇل، ئادولفنىڭ ۋېنادا بىر يىل تۇرۇپ خەجلىشىگە يېتەتتى. ھەتتا سەنئەت ئىنىستىتۇتىنىڭ ئوقۇش پۇلىنى تۆلەشكىمۇ يېتەتتى.

ئادولف قولغا كەلتۈرگەن بۇ ئۇتۇقى ئاپىسىنىڭ كۈندىن-كۈنگە ناچارلىشىپ كېتىۋاتقان سالامەتلىك ئەھۋالىنىڭمۇ تەسىرىگە ئۇچرىماقتا ئىدى. شۇڭا ئۇ، بىر تەرەپتىن مەيۈسلەنگەن، يەنە بىر تەرەپتىن ئۆزىنى ئەيىبلىگەن ھالدا ھاياجان ئىچىدە ئۆيىدىن ئايرىلىدۇ. سەنئەت ئىنىستىتۇتىنىڭ ئوقۇغۇچى ئېلىش ئىمتىھان كۈنىسى ئۆكتەبىر (ئوغۇز) نىڭ باشلىرىغا ئورۇنلاشتۇرۇلغان بولغاچقا، دەرھال ۋېناغا قاراپ يولغا چىقمىغىنىدا ئۇنىڭ بۇ ئىشى يەنە بىر يىل كەينىگە سوزۇلۇپ كېتىشى مۇمكىن ئىدى. 1907-يىلى كۈز ئايلىرىنىڭ بىر ئەتىگىنى، كۆبىزېك، برۇۋدىنگاتىس (布鲁登加斯) 9-نومۇرلۇق بىنانىڭ ئالدىدا پەيدا بولىدۇ. كلارا بىلەن پاۋلا ئىككىسىلا يىغلىشىپ تۇراتتى. ئادولفنىڭمۇ كۆزلىرى ياشقا تولغان

www.bidaly.biz

ئىدى. ئۇنىڭ تىرە چامادانى خېلىلا ئېغىر كۆرۈنەتتى. شۇڭا كۇبىزىك ئىككىسى بىرلىكتە كۆتۈرۈپ ترامۋايغا چىقىدۇ.

ئۇ بىرىنچى قېتىم ۋيېنناغا بارغان ۋاقتىدا، دوستىغا ئۆزلۈكىدىن پوچتا ئاتكىرتكىسى ئەۋەرتىپ تۇرغان ئىدى. ئەمما بۇ قېتىم كەتكىلى ئون كۈن بولاي دېگەن بولسىمۇ ھېلىغىچە بىرەر خەۋەرى يوق ئىدى. شۇڭا كۇبىزىك كۆڭلىدە ئەجەبا ئادولف كېسەل بولۇپ قالدىمۇ قانداق دەپ غەم قىلىشقا، ھەتتا بىرەر قاتناش ۋەقەسىگە يولۇققان، ھەتتا ئۆلۈپ كەتكەن بولمىسۇن يەنە دەپ ئەنسىرەشكە باشلايدۇ. شۇڭا ئۇ، ئوغلىنىڭ ئەھۋالىدىن خەۋەر ئالغان-ئالمىغانلىقىنى بىلىش ئۈچۈن ھىتلېر خانىمنىڭ يېنىغا بارىدۇ. ئەمما كلارا كۇبىزېكنى كۆرەر-كۆرمەي "ئادولفتىن بىرەر خەۋەر يوقمۇ؟" دەپ ئالدىراپ سورايدۇ. ئاپىنىڭ چىرايىدىن ئۇنىڭ قاتتىق ئەنسىرەۋاتقانلىقى چىقىپلا تۇراتتى. ئۇنىڭ ئاۋازىدىنمۇ ئوغلىنىڭ خەۋەر بەرمەي جىم يېتىۋېلىشىدىن رەنجىگەنلىكى بىلىنىپ تۇراتتى. ئادولف ئۆيدىن ئايرىلىشى بىلەن تەڭ ئۇنىڭمۇ كۆڭلى ئوغلى بىلەن بىرگە ۋيېنناغا كەتكەندەك ئىدى. شۇڭا بۇ ئايال ساغىرىپ تاتىرىپ مۆكچىيىپلا قالغان ئىدى. ئانا يەنە شۇ بۇرۇنقى گېپىنى تەكرارلاپ، ئوغلۇم نېمىشقا تۈزۈك بىر كەسىپ تاللاشقا ماقۇل دېمەيدىغاندۇ دەپ غۇدىراشقا باشلايدۇ. "رەسىم سىزىپ، كىتاب يېزىپ قانداقمۇ تۇرمۇشىنى قامدىغىلى بولسۇن؟" ئوغلىنىڭ مىراس پۇلىنى بۇنداق كارغا كەلمەس ۋيېننا ساياھىتى دېگەندەك

ئىشلارغا خەجلەپ تۈگىتىۋېتىشىگىمۇ نارازى ئىدى. بۇ بالا ئۇكىسى پاۋلانىڭ غېمىنى بولسىمۇ قىلسا بولماسمىدى؟

ئادولف، ۋېيىنناغا بېرىپ ستومپالاس (斯通帕) كوچىسى 29 ـ نومۇرلۇق بىنانىڭ ئىككىنچى قەۋىتىدىكى بىر ئۆيگە چۈشىدۇ. بۇ يەر ۋېستبانوۋ (维斯巴诺夫) غا يېقىن بىر يەر بولۇپ، ئۆي خوجايىنى چارلىز (查克雷斯) دېگەن پولەك ئايال ئىدى. ئادولف، مەكتەپكە كىرىش ئىمتىھانىغا قاتنىشىشتىن بۇرۇن چوقۇم تاللىنىمەن دەپ ئۆزىگە بەكلا ئىشەنچ قىلاتتى. ئەمما ئىمتىھان نەتىجىسىنى كۆرۈپ ھوجۇقۇپلا كېتىدۇ: "ئىمتىھان ئۈچۈن تاپشۇرغان رەسىملىرى قايىل قىلارلىق ئەمەس" دېيىلگەن ئىدى. بۇنىڭدىن ھوجۇقۇپ ئۇنى ئىچىگە چۈشۈپ تاڭ قېتىپلا قالىدۇ. ئۇ ئىنىستىتۇت مودىرىنىڭ قېشىغا كىرىپ سەۋەبىنى سورىغىنىدا مۇدىر ئۇنىڭغا، "سىزغان رېسىملىرىڭ سېنىڭ رەسىم سىزىشقا مۇۋاپىق بىرسى ئەمەسلىكىڭنى كۆرسەتمەكتە. بەلكىم نورمال رەسىم سىزىشقا قارىغاندا بىنا رەسىملىرىنى سىزىشقا قابىلىيەتلىكتەك كۆرۈنىسەن" دەپ جاۋاپ بېرىدۇ.

ئادولف پۈتۈنلەي روھى چۈشكەن ھالدا ئىنىستىتۇتتىن ئايرىلىدۇ. ئاردىن بىر قانچە كۈن ئۆتكەندە، كۈبىزېكنىڭ بىر ۋاقىتلاردا ئۇنىڭغا: سىزغان رەسىملىرىڭ ئىشتىن سىرت قىزىققۇچى بىرسىنىڭ سىزغان رەسىملىرىگىلا ئوخشايدىكەن، ئەسلىدە سەن بىناكارلىق ئىنژېنىرى بولىشىڭ كېرەك ئىكەندۇق، دېگىنىدە، ئەسلىدە دوستىنىڭ نېمە دېمەكچى بولغانلىقىنى مانا ئاندىلا چۈشەنگەندەك قىلدى. ئادولف،

ئۆزىنىڭ ئىستىقبالى ھەققىدە دۈچ كەلگەن بۇ قىيىنچىلىقتىن قانداق قۇتۇلۇش لازىملىقى ھەققىدە غەم ئىچىگە پېتىپ قالىدۇ. بىناكارلىق ئىنىستىتۇتىدا ئوقۇشى ئۈچۈن بىناكارلىق مەكتەپلىرىدىن بىرسىنىڭ دىپلومىغا ئىگە بولۇشى كېرەك ئىدى. ئەمما ئۇ، بۇنداق بىرەر مەكتەپتە ئوقىيالىشى ئۈچۈن ئادەتتىكى ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرگەن بولۇشى كېرەك. ئادولف بۇنداق بىر دىپلومغا ئېرىشىش ئۈچۈن غەيرەت كۆرسىتەلەيدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى. شۇنداقتىمۇ كۆز ئالدىدا تۇرىۋاتقان ھەر خىل قىيىنچىلىقلار ئۇنى بۇنداق بىر مەكتەپتە ئوقۇشىنىمۇ چەكلەپ تۇرماقتا ئىدى. شۇڭا ئۇ، بىر قانچە ھەپتىنى قىلچە ئۈمىدى بولمىغان، ھېچ قانداق بىر غايىسى يوق ھېسسىياتلار ئىچىدە ياتىقىغا قامىلىپ ئۆتكۈزىدۇ. ئۇ توختىماي كىتاب ئوقۇيتتى. ئاخشىمى چىقىپ تىياتىر كۆرگىلى باراتتى ياكى كوچىلاردا مەقسەتسىز ئايلىنىپ كوچىنىڭ ئىككى تەرىپىدىكى بىنا مەنزىرىلىرىنى كۆرۈش بىلەن ۋاقىت ئۆتكۈزەتتى.

ئۇرفاردا، كىلارا ھىتلېر خانىمنىڭ ھاياتى خەتەر ئاستىدا قالغان ئىدى. پوچتاخانا مۇدىرىنىڭ ئايالى ھۇلۇققىنىچە كېلىپ ئۇنىڭغا بۇ خەۋەرنى يەتكۈزىدۇ. شۇنداق قىلىپ ئادولف دەرھال ئاپىسىنىڭ يېنىغا قايتىپ كېتىدۇ. 22-ئۆكتەبىر (ئوغۇز) كۈنىسى، ئۇ بېرىپ دوختۇر بلوچ بىلەن يەنە بىر قېتىم كۆرۈشىدۇ. دوختۇر بلوچ، ئاپىسىنى قۇتۇلدۇرۇپ قېلىشنىڭ بىردىن-بىر چارىسى، دەرھال چوڭ بىر ئوپېراتسىيە قىلىنىشى كېرەكلىكىنى تەكىتلەيدۇ. قارىغاندا كىلارانى ئوپېراتسىيە قىلىش

ۋاقتىمۇ ئۆتۈپ كەتكەندەك قىلاتتى. "ۋىرۇسلار قوۋزىغىسىدىنمۇ ئۆتۈپ كەتكەندەك قىلىدۇ" دەيدۇ بىلوچ دوختۇر. دوختۇر يەنە، بۇ تۈر داۋالاش ئۇسۇلى بەكلا خەتەرلىك بىر ئۇسۇل ئىكەنلىكىنى، يارىسىغا مىقدارىنى ئاشۇرۇپ يودىد ئىشلىتىشكە توغرا كېلىدىغانلىقىنى، بۇ يەنە كېلىپ چىقىمىنىمۇ ئاشۇرىۋېتىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. ئادولف دوختۇرغا، قانچە پۇل كەتسە كەتسۇن، بىز يودىد پۇلىنى ئالدىن ئۆتەپ تۇرىمىز، داۋالاش پۇلىنى كېيىن تولۇقلاپ بېرەلەيمىز دەيدۇ.

ئادولفنىڭ تۇيۇقسىزلا پەيدا بولۇپ قېلىشىدىن دوستى چۆچۈپ كېتىدۇ. ئادولفنىڭ چىرايى سۇلغۇن، كۆزلىرىمۇ نۇرسىز بولۇپ كۆرۈنمەكتە ئىدى. ئۇ، دوستىغا ۋىيېننادىن ئالدىراپ قايتىپ كەلگەنلىكىنىڭ سەۋەبىنى سۆزلەپ بولۇپ دوختۇرلارنى تىللاپ ۋارقىراپ كېتىدۇ. ئۇلار ئاپاڭدىن ئۇمىد يوق دېگەن گەپنى قانداقمۇ ئېغىزىدىن چىقىرالايدۇ؟ قولىمىزدىن ئىش كەلمىدى دەپ ئوچۇق ئېتىراپ قىلىشتىن نېمىشكە قورقىشىدىغاندۇ؟ ئادولف دوستىغا، ئۇگەي ھەدىسى ئانگېلا ئىككىنچى بالىسىنى تۇغۇپ ياتقانلىقى ئۈچۈن، ئۆزى ئۆيىدە بىر مەزگىل ئاپىسىغا قارىماقچى بولىۋاتقانلىقىنى ئېيتىدۇ. كۇبىزېك ئۇنىڭ ستېفانىيە ھەققىدە بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمىغانلىقىغا ھايران قالىدۇ. شۇنىڭدىن بىر مەزگىل ۋاقىت ئۆتىشى بىلەن كۇبىزېكمۇ ئۇ قىز توغرىلىق ھىتلېرغا قايتا گەپ قىلمايدۇ. ئادولف، پۈتۈن دىققىتىنى ئاپىسىنىڭ كېسىلى ئۈستىگىلا مەركەزلەشتۈرگەن ئىدى.

6 ـ نويابىر (ئوغلاق) كۈنى، كلارا ھەر كۈنى دېگىدەك يودىدقا مۇھتاج ھالغا كەلگەن ئىدى. يودىد سۈرۈش ۋاقتى شۇنچە ئازاپلىق بولۇپ، ئاغرىپ جاننى ئالغىدەك ئېچىشتۇراتتى. ئاۋال داكىنى يودىد سۈيىگە چىلاپ (ئۇنىڭ پۇرىقى ھەقىقەتەنمۇ كىشىنىڭ كۆڭلىنى ئاينىتاتتى، ئۇ نەق شۇ دوختۇرخانا پۇرىقىنىڭ ئۆزىلا ئىدى) قاتلىغاندىن كېيىن، يارا ئۈستىگە سۈرتىلەتتى. يودىد موسكولغا سىڭىپ قاتتىق ئېچىشتۇرۇپلا قالماستىن، ئېچكى ئەزالارغا يېتىپ بارغىدەكلا بولىدىكەن، بىمار ھېچنىمىنى گېلىدىن ئۆتكۈزەلمەي قالاتتى. كلارانىڭ كانىيى قۇرۇپ ئوت بولۇپ يېنىپ كەتسىمۇ ئاغزىغا سۇ ئالالمايتتى. چۈنكى گېلىغا تەككەن ھەر قانداق بىر سۈيۈقلۇق خۇددى زەھەردەك ئېچىشتۇرىۋېتەتتى.

ھىتلېر ئانىسىغا قاراش بىلەنلا ئۆتۈپ قالماستىن، يەنە يوچتاخانا باشلىقىنىڭ ئايالى، پاۋلا ۋە جوھاننا ھامىسى بىلەن تەڭ ئۆي ئىشلىرىغىمۇ قارىشىپ يۈردى. دائىم ئوت قالاپ ئىسسىتىلىپ تۇرغانلىقى ئۈچۈن كلارا ئاشخانا ئۆيىگە ياتقۇزۇلغانىدى. قاچا ـ قۇچا ئىشكاپلىرى چىقىرىۋېتىلدى. ئۇنىڭ ئورنىغا بىر كارىۋات جايلاشتۇرۇلدى. ئادولف ئاپىسىنىڭ چاقىرىشىغا ھەر ۋاقىت تەييار تۇرىشى ئۈچۈن ئەنە شۇ كارىۋاتتا يېتىپ ـ قوپاتتى. كۈندۈزلىرى ئادولف تاماق ئېتىش ئىشىنىمۇ ئۆز ئۈستىگە ئالاتتى. بۇنىڭدىن خوشال بولغان كلارا خانىم كۈيبىزيككە ماختىنىپ مۇنداق دەيدۇ: ھېچ قاچان بۇنچە ئىشتەيلىك بولۇپ باقماپتىكەنمەن، ئوغلۇمنىڭ تامىقىدىن

ئىشتىيىم بەكلا ئېچىلىپ كەتتى. بۇ گەپلەر بىلەن ئۇنىڭ ساماندەك ساغرىپ كەتكەن چىرايىغىمۇ ئاز-تولا قان يۈگۈرۈپ قالاتتى. "ئوغلىنىڭ يېنىغا قايتىپ كەلگەنلىكىنىڭ بەرگەن خوشاللىقى، يېنىدىن ئاجرىماي ئۇنىڭغا قاراپ كېلىشى، ئۆيدە ئىشتىن باش كۆتۈرەلمەيدىغان، غەمدىن بىرى كىلەلمەي يۈرىدىغان بۇ بىچارە ئانىنىڭ يۈزىگە كۈلكە بېرىپ، ئۇنى خېلىلا خوشال قىلغان ئىدى.

بىر تەرەپتىن زىمىستان سوغۇق، يەنە بىر تەرەپتىن تۇمان قاپلاپ كەتكەن شۇ كۈنلەردە ھىتلېردا كۆرۈلگەن شۇنچە زور ئۆزگىرىشلەردىن دوستى بەكلا ھەيران بولىدۇ. "بىرەر ئېغىزمۇ قاتتىق گەپ قىلمايتتى، غۇدۇراشلىرىمۇ يوقاپ كەتكەن بولۇپ، قوپاللىق قىلىپ ئۆزىنىڭكىنىلا راس دەيدىغان مىجەزى پۈتۈنلەي يوقالغان ئىدى. — دەيدۇ ئەسلەپ كېلىپ كۇبىزېك، — بۇ كۈنلەردە ئادولف ئاپىسى ئۈچۈنلا ياشىماقتا ئىدى." ھەتتا ئۇ ئائىلىنىڭ پۈتۈن ئىشلىرىنى باشقۇرۇپ رەسمىلا ئائىلە بېشى بولۇپ قالغان ئىدى. پاۋلانىڭ ئوقۇش نەتىجىسى ناچارلىششقا باشلىشى بىلەن، ئۇنى ئەيىپلەپ كېتەتتى. بىر كۈنىسى ئۇ سىڭلىسىدىن بۇندىن كېيىن مەكتەپنىڭ ئەڭ تىرىشچان ئوقۇغۇچىسى بولۇشى ئۈچۈن ۋەدە ئېلىۋالىدۇ. ھىتلېردا يۈز بەرگەن بۇ تۈردىكى غەلىتە ئۆزگىرىشلەر كۇبىزېكنى ھەقىقەتەنمۇ قاتتىق تەسىرلەندۈردۇ. "بەلكىم ھىتلېر ئاپىسىغا چىرايلىق كۆرۈنۈش ئۈچۈنلا شۇنداق بولىۋالغان بولىشىمۇ مۇمكىن. بەلكىم

www.pdaily.biz

ئاپىسىغا ئۆزىنىڭ ئۆزگەرگەنلىكىنى كۆرسەتمەكچى بولغان بولۇشىمۇ مۇمكىن” دەپمۇ ئويلايدۇ.

كىلارا ئۆيىقىسىدىن ئويغۇنۇشى ھامان ئاغرىقىنىڭ دەردىدە قاخشاشقا باشلايتتى. “كىلارا ھەقىقەتەنمۇ چىداملىق بىر ئايال ئىدى. — دەيدۇ دوكتور بلوچ كېيىنكى يىللاردا ئەسلەپ كېلىپ، — چىشىنى چىشلەپ قىلچىمۇ زارلانماي ياتاتتى. ئەمما ئۇنىڭ بۇ ھالىتى ئوغلى ئادولفنى بەكلا ئازاپلايتتى. ئۇ ئاپىسىنىڭ چىرايىدا ئەكس ئەتكەن ئازاپلىنىش ئىزلىرىنى كۆرگىنىدىن كېيىن ئۇمۇ تەڭ ئازاپلىنىپ كېتەتتى.” 20-دېكابىر (ئاراي ياكى كۆنەك) كۈنى ئاخشىمى، كۇبىزېك ئۇلارنىڭ يېنىغا كىرگىنىدە ھىتلېر خانىمى ئادولفقا بېشىنى قويۇپ كارىۋاتتا ئولتۇرۇپ ئۆزىنى خېلىلا يەڭگىل ھېس قىلاۋاتقانلىقىنى، لەۋلىرىنى چىڭ چىشلەپ كۆزىنى چىڭ يۇمىۋالغانلىقىنى كۆرىدۇ. بۇ چاغدا ئادولف دوستىغا قول ئىشارەت قىلىپ ئاپىسى بىلەن يالغۇز قالماقچى ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ. ئۇ ئەندىلا بۇرۇلۇپ ئۆيىدىن چىقماقچى بولىۋاتقىنىدا كىلارا بوش ئاۋازدا ئۇنى توختىتىدۇ: “گۇستىل، — ئۇنى ھېمىشەم گۇستى ئەپەندىم دەپ چاقىراتتى، — مەن بولمىغان ۋاقىتلاردا ئوغلۇمنىڭ داۋاملىق يېقىن دوستى بولۇپ بەرگىن بولامدۇ؟ ئوغلۇمنىڭ سەندىن باشقا يېقىنى يوق.”

روشەنكى، شۇ كېچىسى كىلارانىڭ ئاخىرقى مىنۇتلىرى كېلىپ قالغان ئىدى. شۇنىڭغا قارىماي ئۆيدىكىلەر بۇنىڭ ئۇچۇن قايتا بېرىپ دوختۇر بلوچنى ئاۋارە قىلىشنى خالىمىدى. بۇ پەيتتە

www.pidaw.biz

دوختۇر بىلوچىنىڭمۇ قولىدىن ھېچقانداق بىر ئىش كەلمەيدىغانلىقى ئېنىق ئىدى. 21-دېكابىر (ئاراي) سەھەردە، ھىتلېرنىڭ دېيىشىدىن قارىغاندا روژدىستىۋا بايرىمى ئۈچۈن شام يېقىلىۋاتقان پەيتلەردە كىلارا ئۈن-تۈنسىز بۇ دۇنيا بىلەن ۋىدالىشىدۇ. ئەتىسى تاڭ يورىغاندا، ئانگېلا بېرىپ دوختۇر بىلوچىنى چاقىرىپ كېلىپ ئۆلۈم سەۋەبى ھەققىدە قول قويدۇرىدۇ. دوختۇر بىر تەرەپتە ئولتۇرغان ئادولفقا كۆزى چۈشىدۇ. ئۇنىڭ چىرايى بەكلا مەيۈس كۆرۈنەتتى. بىر دەپتەردە كلارانىڭ ئەڭ ئاخىرقى قىياپىتىنىڭ تېز رەسىمى سىزىلغان ئىدى. ھىتلېرنىڭ كۆڭلىنى ئۆستۈرۈش ئۈچۈن دوختۇر ئۇنىڭغا “مانا مۇشۇنداق ۋاقىتلاردا بەرداشلىق بېرەلىگىنىڭىزدىلا ئاندىن ئۇنىڭغا ياردەم قىلالىغان ھېساپلىنىسەن” دەيدۇ. ئەمما بۇنداق گەپلەر ئادولفقا تەسەللى بولالمايتتى. “مېنىڭ بىر ئۆمۈر دوختۇرلۇق ھاياتىم بويىچە، — دەيدۇ بۇرۇن نۇرغۇنلىغان ئۆلۈم مەنزىرىلىرىنى كۆرگەن دوختۇر ئەسلەپ كېلىپ، — ئادولف ھىتلېردەك بۇنچە كۆڭلى يېرىم بولغان بىرسىنى كۆرگەنلىكىمنى ئەسلىيەلمەيمەن.”

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

www.pidaiy.biz

ئىككىنچى باب

“تۇرمۇش مىنىڭ مەكتىپىم”

1907.12~1913.5

(1)

1907-يىلى 23-دېكابىر (ئاراي) ئەتىگىنى، ھەممە يەرنى تۇمان قاپلاپ كەتكەن بولۇپ، ھاۋا بەكلا نەملىك ئىدى. “قاتتىق ياغاچتىن ياسالغان سىلىق لاكلانغان، ئەتراپى مېتال چەمبەرلەر بىلەن كۈچەيتىلگەن تاۋۇت” ئىچىدە ياتقان كلارانىڭ مېيىتى بورودىنگاس (布鲁登加斯) 9-نومۇرلۇق بىنادىن چىقىرىلدى. جىنازە ماشىنىسى جىم-جىت كوچىنى بويلاپ

چىركاۋ تەرەپكە قاراپ يولغا چۈشىدۇ. چىركاۋدا ئاددى بىر مۇراسىمدىن كېيىن، ئانچە كۆپ بولمىغان ماتەم مۇراسىمغا قاتناشقانلار ــ بىر جىنازە ماشىنىسى بىلەن ئىككى قارا ماشىنا ــ ئاستا ماڭغىنىچە دوناي دەرياسىدىن ئۆتۈپ، بىر تاغدىن ئاشقىنىچە لىئوندىڭغا قاراپ يولغا چۈشىدۇ. كلارانىڭ ۋەسىيىتى بويىچە ئۇمۇ يولدىشىنىڭ يېنىغا يەرلىككە قويۇلىدۇ. ئىسمىمۇ يولدىشى ئۈچۈن تىكلەنگەن قەۋرە تېشى ئۈستىگە ئۇيۇلىدۇ. پۈتۈن ئائىلە جەمەتى قارىلىق ئىچىدە، بۇرۇنقى ئۆيىنىڭ يېنىدىكى سۆرلۈك قەۋرىستانلىق ئىچىدە ماتەمدە تۇرۇشىدۇ. ئادولف قارا پەلتۇ كەيگەن، قولىدا قارا رەڭلىك ئۇزۇن قالپاقنى تۇتقىنىچە قاتاردا تۇرىدۇ. گۇستىل، ئادولفنىڭ يۈزى تاتارغان ئەمما ئېغىر بېسىق هالدا تۇرغانلىقىنى كۆرىدۇ.

هىتلېر ئائىلىسىدىكىلەر ئۈچۈن ئېيتقاندا، بۇ قېتىمقى روژدېستىۋا كېچىسى ھەقىقەتەنمۇ كۆڭۈلسىز بىر كېچە ئىدى. پۈتۈن ئائىلە جەمەتى داۋالاش پۇلىنى تۆلەش ئۈچۈن دوختۇر بلوچنىڭ ئۆيىگە بارىدۇ. دورا پۇلى 359 گولدىن تۇتقان بولۇپ، 59 گولدىن ئالدىن تۆلەنگەن ئىدى. تۆلىنىدىغان پۇل ئۇلار ئۈچۈن ھەقىقەتەن ئاز پۇل ھېساپلانمايتتى. ئۇ پۇل كلارانىڭ پۈتۈن جوغلانمىسىنىڭ تەخمىنەن ئوندا بىر قىسمىغا توغرا كېلەتتى. شۇنداقتىمۇ، تۆلەنگەن پۇلنى بەك قىممەت بولۇپ كەتتى دېيىشكىمۇ بولمايتتى. چۈنكى بۇ پۇل دوختۇرنىڭ جەمئى 77 قېتىم دىياگنوز قويۇش (ئۆيىگە بېرىپ ياكى ئىشخانىسىدا دېگەندەك) بىلەن 47 قېتىملىق داۋالاش (كۆپۈنچىسى يودىدلىق

داۋالاش) ئۇچۇن تۆلەنگەن پۇل ئىدى. شۇڭا ئۇلار كام قالغان پۇلنى رازىمەنلىك بىلەن تۆلىشىدۇ. بۇ جەرياندا ھەدە-سىڭىل ئىككىسىلا دوختۇر بىلەن سۆزلىشىپ ئولتۇرىدۇ. ئەمما ئادولف قارا پەلتو ئىچىدە گالۇستۇكىنى سەل بوشىتىپ قويۇپ يەرگە تىكىلىپ چاچلىرى پىشانىسىغا تۆكۈلگىنىچە ئۈن-تۈنسىز ئولتۇردى. كېيىن ئۇ دوختۇرنىڭ قولىنى تۇتقىنىچە ئۇنىڭغا تىكىلىپ تۇرۇپ رەخمەت ئېيتتى: "سىزگە مەڭگۈ رەخمەت ئېيتىمەن. — ئۇ بىر تەرەپتىن سۆزلىگەچ ئورنىدىن تۇرۇپ دوختۇرغا ئېگىلىپ تازىم كەلتۈردى، — ئۇ بۈگۈن شۇ ۋاقىتتىكى ئەھۋاللارنى ئەسلىيەلەمدۇ بىلمەيمەن. دەيدۇ بىلوچ 35 يىل ۋاقىت ئۆتكەندىن كېيىن يازغان «كانچىلار» دېگەن كىتاۋىدا، — ئىشىنىمەنكى، ئۇ بۇ ئىشلارنى ھەرگىز ئۇنتۇپ كېتەلمەيدۇ. چۈنكى، مەلۇم مەنىدىن ئېيتقاندا ئادولف ھىتلېر ۋەدىسىدە تۇرىدىغان بىرسى ئىدى. مېنىڭچە، ئۇنىڭ ماڭا قىلغىنىدەك بۇنداق ياخشىلىقنى گېرمانىيە بىلەن ئاۋستىرىيە بويىچە مەندىن باشقا ھېچ بىر يەھۇدىيغا قىلمىغان بولىشى مۇمكىن."

شۇ كۈنى، راۋباللار ئائىلىسى ئادولف بىلەن پاۋلا ئىككىسىنى روژدىستىۋا بايرىمىنى ئۆتكۈزۈش ئۇچۇن ئۆيىگە تەكلىپ قىلىدۇ. ئەمما ئادولف بۇ تەكلىپنى قەتئىي تۈردە رەت قىلىدۇ. ئۇ قىيناكىسى لىئوغا پەقەتلا ئىشەنمەيدىغان ھالغا كەلگەن ئىدى. چۈنكى قىيناكىسى ھەر بىر پۇرسەتتە ئۇنى رەسسام بولمەن دەيدىغان بۇ ئاخماقانە خىيالنى تاشلاشقا زورلاپلا كەلگەن ئىدى. ئۇ، دوستىغا، پۈتۈن تۇققانلىرىم مەن بىلەنلا قاپتۇ، دەپ

دەرتلەنگەن ئىدى. شۇڭا ئۇ، بۇ تۇردىكى گەپلەردىن ۋىيىنناغا قىيچىپ كىتىپ قۇتۇلماقچى بولغان ئىمىش. ئادولف قەتئىي ئىرادىگە كەلگەن بولۇپ، چوقۇم داڭلىق بىر رەسسام بولۇپ چىقىمەن، بۇ پىكرىمدە خاتالاشمىغانلىقىمنى چوقۇم ئۇلارغا كۆرسىتىمەن دەپ ئۆزىگە ۋەدە قىلغان.

ئۇ يەنە كۇبىزېككىمۇ ئاتا-ئانىسىنىڭ بىزەكچىلىك دۇكىنىدىن قەتئىي تۇردە ئايرىلىپ چىقىشى كېرەكلىكىنى، ئۇنىڭ ئورنىغا مۇزىكانت بولۇش يولىغا داۋام قىلىشى كېرەكلىكىنى ئېيتاتتى. ئالدىنقى يىلى كۇزدىن بېرى، كۇبىزېكلار ئائىلىسى گۇستىلىنىڭ ۋىيىنناغا بېرىشىغا قەتئىي قارشى چىقىپ كەلگەن ئىدى. شۇنىڭغا قارىماي، ھىتلېرمۇ بۇ ئىشنى بەزىدە يالۋۇرۇپ، بەزىدە مۇنازىرىلىشىپ تۇرۇپ بولسىمۇ قايتا-قايتا تىلغا ئېلىپ، ۋىيىننادىكى گۈزەل نەرسىلەردىن، يەنى ئوپېرا، سىمپونىيە، ۋە شۇنىڭدەك ۋىيىننادىكى ساناپ تۈگەتكىسىز مۇزىكا ئۆگىنىش پۇرسەتلىرىدىن پايدىلىنىشى كېرەكلىكى ھەققىدە گۇستىل بىلەن ئاپىسىنى قايىل قىلىش ئۈچۈن تىرىشىپ باققان ئىدى. كۇبىزېك بوۋاينى گەپكە كۆندۈرۈش ھەقىقەتەنمۇ ئاسان ئەمەس ئىدى. چۈنكى بۇ بوۋاي ئادولفنى "مەكتەپنىمۇ تولۇق پۈتتۈرەلمىگەن بىرسى تۇرۇغلۇق، ئۆزىنى بەكلا قالتىس چاغلاپ كېتىدىكەن. ئۇ ئۆمرى بويىچە ھېچ نېمە ئۆگىنەلمەيدىغان تىپقا مەنسۇپ بىرى" دەپ ھېساپلايتتى. ئەمما، ھىتلېر شۇ ياشلىرىدىن تارتىپلا كىشىنى سۆز بىلەن قايىل قىلىش كۈچى پەۋقۇلئاددە كۈچلۈك بىرسى ئىدى. ئەمەلى ئىشنى كۆزلەيدىغان

www.pidaly.biz

بوۋاي، ئاخىرى ئوغلىنىڭ پايتەختكە بېرىپ بىر مەزگىل سىناپ كۆرۈشىگە ماقۇل بولىدۇ. ئۇنى قايىل قىلالىشىدىكى مۇھىم سەۋەپلەرنىڭ بىرى قاتارىدا، ئوغلىنىڭ بىر سەنئەت ئوقۇغۇچىسى بىلەن بىرگە تۇرىدىغانلىقىنى ئاڭلاپ سەل خاتىرجەم بولىشى ئىدى.

ئادولف ۋىيېنناغا بېرىپ ئۇ يەردە مەڭگۈ تۇرۇپ قېلىش ئويىنى ئۇلارغا ئېگىدارچىلىق قىلىۋاتقان كىشىگە ئېيتىپ قويۇش ئۈچۈن قايتىدىن لىئونىدىڭغا بارىدۇ. بۇ قېتىم ئۇ يەردە ھېچقانداق بىر مۇنازىرە يۈز بەرمەيلا ئۇنىڭ پىكرى ماقۇل كۆرۈلىدۇ. مايىرخوفىر ئەپەندى گەرچە ئىلاجىسىز قالغان بولسىمۇ، يەنىلا ئۇنىڭغا ماقۇللۇق بىلدۈرىدۇ. كېيىن ئۇ قىزىغا مۇنداق دەيدۇ: ماقۇل بولۇش، مېنىڭ ئۈستۈمدىكى بىر مەسئۇلىيەت. شۇنىڭدىن كېيىن، ئادولف، ئانگېلا ۋە يەڭگىسى جوھاننالار بىلەن بىر-ئىككى ھەپتە بىرگە تۇرۇش جەريانىدا ئۆي ئىچى ئىشلارنى ئۇلارغا بىر قۇر تاپىلاپ چىقىدۇ. شۇ جەرياندا ئۆيىنىڭ بارلىق قەرزلىرىنىمۇ تۆلەپ تۈگىتىدۇ. بۇ قەرزلەردىن 370 كرونلۇق دېپىن قىلىش چىقىملىرىمۇ بار ئىدى. شۇنىڭدەك يەنە پۈتۈن قوشنىلىرىغىمۇ ئاپىسىنىڭ كېسەل كۈنلىرىدە قىلغان ياردەملىرى ئۈچۈن رەخمىتىنى بىلدۈرىدۇ. بولۇپمۇ پوچتىخانا باشلىقى ئەر-خوتۇن ئىككىسىگە ئالاھىدە رەخمەت ئېيتىش بىلەن بىرگە، ئۇلارغا ئۆزى سىزغان رەسىمدىن بىرنى سوغات قىلىدۇ. پۈتۈن ئىشلىرىنى تۈگەتكەندىن كېيىن، كلارا تىجەشلىك خەجلەش نەتىجىسىدە ئاشۇرغان 3 مىڭ كروندىن ئارتۇق پۇل قالغان

ئىدى. ئانگېلا 11 ياشلىق سىڭلىسى پاۋلانىڭمۇ بېقىش ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئالغانلىقى ئۈچۈن، ئۇنىڭغا تېگىدىغىنى بۇ پۇلنىڭ ئۈچتە ئىككىسىدىن ئارتۇق پۇل ئىدى. كېيىن، كىچىك ئالويىس ھىتلېر ئوغلىغا ئادولفنى “ئالغان مىراسىنى قىزلارغا ئۆتكۈنۈپ بېرىشكە ماقۇل كەلتۈرگەنلىكىنى” ئېيتقان. چۈنكى راۋباللار ئائىلىسىدە مەبلەغ يېتىشمەسلىك ئەھۋالى كۆرۈلگەنلىكى ئۈچۈن، ئادولفمۇ ئۆزىگە تەۋە مىراسىنىڭ ھەممىسىنى ھەدىسى ئانگېلاغا ئۆتكۈنۈپ بېرىۋېتىدۇ. كىچىك ئالويىس بولسا ئۆزىگە تەۋە مىراس پۇلنى پاۋلاغا ئۆتكۈنۈپ بەرگەن. بۇ گەپلەر راست بولغىنىدا، ئادولفنىڭ ۋېيېننا سەپىرىگە ئېلىپ ماڭغان پۇلى بەكلا ئاز قالغان بولىدۇ: ئۇنىڭغا تەۋە يېتىملار پۇلى بىلەن ئۇنىڭغا قالغان مىراسنىڭ قالغان ئاز قىسمىنىلا ئېلىپ ماڭغان بولىشى كېرەك. فېۋرال (ئۈي) نىڭ باشلىرىدا ۋېيېننادىن پەۋقۇلئاددە بىر خوش خەۋەر كېلىدۇ: ئۇنىڭ بىر قوشنىسى قايسى بىر خانلىق ئوپېرانىڭ سەھنە لايىھىلىگۈچىسى بولغان پروفېسسور ئالفرېد روللېر (Alfred Roller 阿尔弗里德•罗勒) نى قايىل قىلىپ ئادولف سىزغان رەسىملەرنى كۆرۈپ بېقىشقا ھەمدە مۇمكىن بولغىنىدا ئۇنىڭغا مەسلىھەتچىلىك قىلىپ بېرىشكە ماقۇل كەلتۈرۈپ قويغانلىق ھەققىدىكى خەۋەر كېلىدۇ. بۇ خەۋەر ھىتلېرنى بەكلا ئۈمىدلەندۈرىدۇ.

بۇ خەۋەر، ئۇنىڭ ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ نارازىلىق قىلىشلىرىنى جىمىقتۇرۇشى ئۈچۈنمۇ كۆپ پايدىلىق بولىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ئادولف ھىتلېر، ۋېيېنناغا بېرىش قەتئىي قارارىغا كېلىدۇ. 1908-

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى www.uyghurkitap.com

يىلى 10-فېۋرال (ئۇي) كۈنىسى، ئۇ، ئۆزى بىلەن سىگىلىسى پاۋلانىڭ يىتىملار ياردەم پۇلى ئېلىش جەدۋىلىنى تولدۇرۇپ تاپشۇرىدۇ. 3 كۈندىن كېيىن، بۇ جەدۋەل بىر پارچە ئۇقتۇرۇش بىلەن بىرگە قوشۇپ قايتۇرىۋېتىلىدۇ. ئۇقتۇرۇشتا، بۇ جەدۋەلنى ئۇلارغا كاپالەتلىك قىلغۇچى كىشى تەرىپىدىن قول قويۇپ ئىمزالانغان بولىشى كېرەكلىكىنى ئۇقتۇرغان. شۇڭا ئۇ، جەدۋەلنى مايرخوفېر ئەپەندىگە تاپشۇرۇپ بېرىپ ياردەم بېرىش ئىشخانىسىنىڭ تەستىقلاش جاۋابىنى كۈتمەيلا ئالدىرىغىنىچە چامادانىنى يىغىشتۇرۇپ (كىيىم-كېچەكلىرى، كىتابلىرى ۋە رەسىم سىزىش ئەسۋاپلىرى قاچىلانغان چامادان) ئۆيىدىكىلەر بىلەن ۋىدالىشىپ بىرووۋدىنگاس (布鲁登加斯) 9-نومۇردىن مەڭگۈلۈك ئايرىلىدۇ.

گۇستىل ئۇنى پويىز ئىستانسىغىچە ئۇزۇتۇپ چىقىدۇ. بۇ كۈن تەخمىنەن ئالغاندا 17-غىنىۋارغا (ئۇيغا) توغرا كېلەتتى. پويىز كۈتۈش زالىدا ھىتلېر خىيالى سۆيگۈنى ستېفانىيە ھەققىدە ئېغىز ئېچىپ قالىدۇ. ئۇنىڭغا تېخىچە ئۆزىنى تونۇشتۇرمىغانلىقىنى، كېيىن ئۇنىڭغا خەت يېزىشى مۇمكىنلىكىنى ئېيتىدۇ. پويىز قوزغالغىنىدا، ئادولف پەنجىرىدىن بېشىنى چىقىرىپ دوستىغا ۋاقىرىغىنىچە "دوستۇم گۇستىل، سەنمۇ تېززاق يېنىمغا كەل!" دەيدۇ. بۇ يىگىت كلاسسىيو ئارجىنىنىڭ (荷拉西奥•阿尔杰) كىشىنى ھاياجانغا سالىدىغان ئەسىرىنى ئوقۇغانمۇ-يوق نامەلۇم، ئوقۇغانلىقى ناتايىن، ئەگەر ئوقۇغان دەپ تۇرغىنىمىزدا، ئادولف ھەققەتەنمۇ ئۆزىنى ئارجىن (阿尔杰) نىڭ باش قەھرىمانىغا

ئوخشاتقان بولىشى كېرەك. ئۇنىڭ بىلىتى بەش يېرىم كرونلۇق 3 ـ دەرىجىلىك ۋاگوننىڭ بىلىتى ئىدى. 5 سائەتتىن كېيىن، 18 ياشلىق ئادولف ھىتلېر ئۇچىنچى قېتىم كىشىنى سىھىرلەيدىغان ۋېيىننا شەھىرىگە كىرىپ كېلىدۇ. ۋىسبانوۋ (维斯巴诺夫) دىن ستومپالاس (斯通帕) كوچىسىنىڭ 29 ـ نومۇرلۇق شاكىلىس (查克雷斯) خانىمنىڭ ئۆيى ئوتتۇرسى 5 مىنوتلۇقلا يول ئىدى. ئەمما ئۇ ئېغىر يۈك كۆتۈرۈپ ماڭغان بولغاچقا، بۇ يول ئۇنىڭ ئۈچۈن ھەقىقەتەنمۇ ئېغىر كېلەتتى. شۇ يىلى يانۋار (ئوچاق) دا، ھاۋا دىمىق بولسىمۇ، ئادولف بەكلا ھاياجان ئىچىدە ئىدى. 18 ـ غېنىۋار (فېۋرال، ئۇي) كۈنىسى، دوستىغا ھاياجانلىق سۆزلەر بىلەن يېزىلغان بىر پارچە پوچتا ئاتكىرتكىسى يوللايدۇ:

"قەدىناس دوستۇم:

سېنىڭ يېتىپ كېلىش خەۋىرىڭنى قىزغىنلىق بىلەن كۈتىمەن. چوقۇم كەلگىن. مېڭىش ئالدىدا بالدۇرراق خەت يېزىۋەت، مەن سېنى كۈتىۋېلىش تەييارلىقنى قىلىپ تۇرىمەن. پۈتكۈل ۋېيىننا ساڭا تەقەززار بولماقتا ... بىز دېيىشكىنىمىزدەك، ئاۋال مەن بىلەن بىر مەزگىل بىرگە تۇرىسەن. كېيىن يەنە ئەھۋالغا قاراپ بىر ئىش قىلارسەن. بۇ يەردە ئاتالمىش ھۆكۈمەت كومىسسىيە دۇكىنىدا 50~60 فرولۇنغىلا بىر پىيانو سېتىۋېلىشقا بولىدىكەن. ساڭا ۋە ئاتا ـ ئاناڭغا ئالاھىدە ھۆرمەت بىلەن، سېنى يەنە بىر قېتىم تېز كەلسۇن دەپ تىلەپ، دوستۇڭ ــ ئادولف ھىتلېر"

ئاردىن بەش كۈن ئۆتۈپ پۈتۈن ئەتراپنى تۇمان قاپلاپ كەتكەن بىر يەكشەنبە (پازار) كۈنىسى، گۇستىل "لىق يىمەك ـ ئىچمەك" بىلەن تولدۇرۇلغان قوڭۇر رەڭلىك كلىيونكا خۇرجۇننى

www.pjdaily.biz

كۆتۈرۈپ ۋىسبانوفقا (维斯巴诺夫) يېتىپ كېلىدۇ. ئۇ، پويىز ئىستانسىسىنىڭ يولۇچىلار زالىدا مىغىلداپ تۇرغان كىشىلەر ئارىسىدا نىمە قىلىشىنى بىلەلمەي ھاڭۋېقىپ تۇرغىنىدا، رەسمى ۋىيىناللىقا ئايلانغان ئادولفنىڭ ئۆزىگە قاراپ كېلىۋاتقانلىقىنى كۆرىدۇ. "ئۇ، ئۇچىسىغا ئەلا سۈپەتلىك قارا پەلتۇ، بېشىغا قارا قالپاق كەيگەن بولۇپ، قولىدا ھېلىقى سەدەپ ساپلىق ھاسىسى بار ئىدى. كۆرۈنىشى ھەقىقەتەنمۇ قالتىس ئىدى."

ئادولفمۇ دوستىنىڭ كەلگىنىنى كۆرۈپ چەكسىز خوشاللىق ئىچىدە ياپراپ كەتكەن ئىدى. ئالدىراپ كېلىپ ئۇنى يېنىدىن سۆيۈپ قويىدۇ. ئىككىسى خالتىلارنى ئۆتىنىسىگە ئالغىنىچە قايناپ تۇرغان شەھەر كوچىسىغا كىرىپ كېتىدۇ. ئۇ چاغدا قاراڭغۇ چۈشۈپ قالغان پەيت ئىدى. شۇڭلىغا قارىماي شەھەر چىراغلىرى پويىز ئىستانسىسى مەيدانىنى كۈندۈزدەك يورۇتىۋەتكەن ئىدى.

ئۇلار ئىككىسى ھەيۋەتلىك كۆرۈنىشتىكى ستومپالاس 29-نومۇرنىڭ ھەشەمەتلىك دەرۋازىسىدىن كىرىپ، چاققانغىنە بىر ھويلىدىن ئۆتۈپ خېلىلا كونا بىر بىنانىڭ ئالدىغا كېلىپ توختايدۇ. ئۇلار بىناغا كىرىپ قاراڭغۇ پەلەمپەيلەردىن قىينالغان ھالدا يوقىرى كۆتۈرۈلۈپ ئىككىنچە قەۋەتكە چىقىدۇ. ھىتلېرنىڭ تۇتقان ئۆيىنىڭ ھەممىلا يېرى رەسىم بىلەن تولغان ئىدى. ئادولف ئۇستەلگە بىر ۋاراق گېزىتنى دەستىخان قىلىپ يېيىپ، ئۈستىگە ئۆزىنىڭ بىردىن-بىر يېمەكلىكى بولغان سۈتنى، قېيزىسى بىلەن بولكىسىنى تىزىدۇ. بۇ چاغدا كۇبىزېك ئۇلارنى

بىر چەتكە ئېلىۋېتىپ خۇددى سېھىرۋازلاردەك چاققان ھەرىكەتلەر بىلەن كاناپ خالتىسىدىن قورىغان گۆش، يېڭىلا لىستىن چىققاندەك تۇرغان بولكا، سۈزمە، مۇراببا، قەھۋە قاتارلىق نەرسىلەرنى چىقىرىپ بىر-بىرلەپ دەستىخانغا تىزىدۇ. بۇنى كۆرگەن ھىتلېر، "مانا قاراڭلار، ئاپا دېگەن مۇنداق بولمامدۇ!" دەپ ۋاقىرىۋېتىدۇ.

ئۇلار قورساقلىرىنى باپلىۋېلىشقاندىن كېيىن، ھىتلېرنىڭ زورلىشى بىلەن ھېرىپ ماجالى قالمىغان دوستى سۆرۈلۈپ يۈرۈپ دېگىدەك كوچىغا چىقىپ شەھەر مەنزىرىسىنى كۆرۈشكە قاراپ مېڭىشىدۇ. "دارۋازلار مەيدانىنى كۆرمەي قانداقمۇ كۆزۈڭگە ئويقا كەلتۈرەلەيسەن دوستۇم؟" ئادولف دوستىنى ئاۋال ھەشەمەتلىك تىياتىرخانىغا باشلاپ بارىدۇ. ئۇ يەردە "مەن باشقا بىر يۇلتۇزغا بېرىپ قالغاندەك، ماڭا بەكلا چوڭقۇر تەسىر قالدۇردى. مېنىڭ ئەقلىمنى پۈتۈنلەي ئاستىن-ئۈستۈن قىلىۋەتتى." ئۇنىڭدىن كېيىن ئىنچىكىلىك بىلەن زىننەتلىنىپ ياسالغان سان ستىفان (圣•斯特藩塔楼) غا بارىدۇ. ئۇ يەردىن كېيىن ئادولف يەنە "ئاجايىپ بىر نەرسىنى كۆرمىسەڭ بولمايدۇ" دەپ چىڭ تۇرىۋالىدۇ. يەنى بەكلا نازۇك ياسالغان سان مارىيە گىستىرالد (圣•玛丽亚•格斯特拉德) چېركاۋىغا بارىدۇ. ئەمما ھەممە يەرنى تۇمان قاپلاپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن كۈبىزېك جىق يەرلەرنى كۆرەلمەيدۇ. شۇڭا ئۇ ياتىقىغا بالدۇرراق قايتىپ كېتىشكە ئالدىراپلا تۇرىدۇ. ئۆيگە بارغاندىن كېيىن، كۈبىزېك

www.pidaly.biz

ئالدىرىغىنىچە ئۆي خوجايىنى موماينىڭ ئۇنىڭ ئۈچۈن تەييارلاپ قويغان كارىۋىتىغا كىرىپ يېتىۋالدۇ.

بۇ ئۆي بەكلا تار بولغاچقا، ئىككى كىشى بىلەن بىر پىيانو سىغمايتتى. گەپكە ئۇستا ئادولف ئۆي غوجايىنىنى ماقۇل كەلتۈرۈپ، ئۇنىڭ چوڭ ئۆيىنى ئۇلارغا ئالماشتۇرۇپ بېرىدىغان قىلدۇ. ئۇلارمۇ ئۆي ئىجارىسىنى ئايلىقىنى بىر ھەسسە ئارتتۇرۇپ 20 كروندىن تۆلەيدىغانغا ماقۇل كېلىشىدۇ. ئۇلار پىيانونىڭ بەكلا كۆپ يەر ئىگەللەيدىغانلىقىنى زادىلا خىيالىغا كەلتۈرۈشمىگەن ئىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۆي ئىچىدە مېڭىپ يۈرۈش ئادىتى بار ئادولفقىمۇ تارچىلىق قىلىپ قالغان ئىدى. شۇڭا، ئۆي ئىچىدىكى نەرسە-كېرەكلەرنى قايتىدىن رەتلەپ تىزىپ ئۈچ قەدەم كەڭلىكتە بوشلۇق چىقىرىشىدۇ.

ئارىدىن ئىككى كۈنمۇ ئۆتمەي، گۇستىل مۇزىكا ئىنىستىتۇتىغا تىزىملىتىۋالىدۇ. مەكتەپكە كىرىش ئىمتىھانىدىنمۇ ئۆتىدۇ. "دوستۇمنىڭ بۇنچە زېھنى ئۆتكۈرلىكىنى پەقەتلا ئويلىمىغان ئىكەنمەن" دەيدۇ ھىتلېر بۇنىڭ ئۈچۈن. شۇنىڭدىن كېيىنكى بىر قانچە ھەپتىدىن كېيىن دوستىنىڭ قولىغا كەلتۈرگەن نەتىجىلىرىگىمۇ قىزىقماس بولىۋالىدۇ.

كۆڭلەرنىڭ بىرىدە كۈبىزىكنىڭ كىلىشكەن بىر قىز ساۋاقدىشى كېلىپ ئۇنى زىيارەت قىلىشىدى، ئادولف بۇنىڭغا چىدىماي دوستى بىلەن قاتتىق جېدەللىشىپ كېتىدۇ. قىز چىقىپ كەتكەندىن كېيىن ھىتلېر ئۆي ئىچىدە ئالدى-كەينىگە

ماگغاچ ۋارقىراشقا باشلايدۇ: "قىزلارنىڭ بىلىم ئېلىشى ھەقىقەتەنمۇ ئارتۇقچە بىر ئىش." كۇبىزېك، ئادولفنىڭ ئەقلى جايىدا ئەمەسكەن دەپ ئويلاپ قالىدۇ. چۈنكى كىچىككىنە بىر ئىشقىلا ۋارقىراپ-جارقىراپ كېتەتتى. كۇبىزېك نېمىلا ئىش قىلمىسۇن، ھىتلېر قەتئىي ماقۇل بولمايتتى. "قارىغاندا بىز ئىككىمىز بىرگە تۇرالىشىمىز بەكلا تەس ئوخشايدۇ ... ئۇ بۇ دۇنيادا ھېچ كىم بىلەن چىقىشالمىسا، ئۆزىنى ئازاپلاپلا يۈرگەن. ئۇنىڭ كۆزىدە ھەممىلا يەر كىلىشمەسلىكلەر بىلەن، نەپرەت بىلەن، دۈشمەنلىك بىلەن تولغان ئىدى."

ئەسلىدە ھىتلېرنىڭ پوزىتسىيىسى ھەممە ئىشنى بۇزۇپ يۈرەتتى. بىر كۈنىسى ئادولف تۇيۇقسىزلا سەنئەت ئىنىستىتۇتىدىكىلەرنى تىللاپ غۇدىراشقا باشلايدۇ. شۇ ئارقىلىق ئۇنىڭ بۇ دۇنياغا بولغان ئۆچمەنلىكى ئاشكارىلانماقتا ئىدى.

"... ئۇلارنىڭ ھەممىسىلا كاللىسى قېتىپ كەتكەن جاھىللار، بيروكراتلار ئىكەن! ئۇلارنىڭ ھەممىسىلا كىشىنىڭ كۆڭلىنى ئايىمايدىغان ئەخلەتلەر! پۈتكۈل ئىنىستىتۇتنى پارتىلىتىۋېتىش كېرەك!" ئۇنىڭ چىرايى تاتىرىپ، كۆزلىرىدىن غەزەپلىك ئۆچمەنلىك چاقنايتتى (ۋەھشىيلىك چىقىپ تۇراتتى). كېيىنچە ئۇ ئەسلى قىياپىتىنى ئاشكارىلايدۇ. ئەسلىدە ئۇ ئىنىستىتۇتتىن قوغلاپ چىقىرىلغان، تاللىنالماي قالغان ئىدى. "ئەندى قانداق قىلماقچىسەن؟" دەپ سورايدۇ دوستى ئۇنىڭغا كۆيۈنگەن ھالدا. ھىتلېر بېرىپ بىر ئورۇندۇققا ئولتۇرغىنىچە بايا ھېچ بىر

بولمىغاندەك خاتىرجەم كىتاب ئوقۇشقا كىرىشىپ كېتىدۇ. "ھېچقىسى يوق" دەيدۇ ئۇ ئىنتايىن خاتىرجەم بىر ھالدا.

گەرچە ئۇ چوقۇم نەتىجە قازىنىمەن دەپ يۈرگەندەك قىلغىنى بىلەن، بەرىبىر پروفېسسور روللېرنىڭ ياردەم قىلىشىغا مۇھتاج ئىدى. ئۇ سومكىسىنى كۆتۈرۈپ جاھانغا داڭقى كەتكەن بۇ سەھنە لايىلىگۈچىنىڭ ئىشخانىسىغا نەچچە قېتىم بارغان بولسىمۇ، ئۇنىڭ ئىشىكىنى چېكىشكە پېتىنالماي قايتىپ كېلىدۇ. ئاخىرى ئۇ، بۇ پروفېسسورغا تونۇشتۇرۇپ يېزىلغان قولىدىكى تونۇشتۇرۇش خېتىنى، كېيىن بىر كۈنلىرى يەنە ئۇنىڭدىن تاما قىلىپ قالماي دەپ ئۇششاق تىتىپ يىرتىپ چۆرۈۋېتىدۇ. ئۇنىڭ بۇ قىلغىنى بەلكىم سىزغان رەسىملىرىنىڭ ئۆلچەمگە توشمىغانلىقىدىن نومۇس قىلىشى، ياكى ئىچىدىن ئۆرلەپ تۇرغان مەغلۇبىيەتچىلىك تۇيغۇسىنىڭ بېسىمى، ۋەياكى بولمىسا بۇ سەھنە لايىھىلىگۈچى پروفېسسورنىڭ بەكلا داڭلىق بىرسى بولۇشى سەۋەبلىك ئۇنىڭغا تەلەپ قويۇشتىن قورققانلىقى سەۋەب بولغان بولۇشى مۇمكىن.

ھىتلېر لىنزدىن ئايرىلغىنىدىن كېيىنكى بىر ھەپتە جەريانىدا، مايرخوفېر ئەپەندى ياردەم قىلىش ئىشخانىسىدىكىلەرنىڭ ئۇختۇرۇشىنى تاپشۇرۇپ ئالىدۇ. ئۇلار پاۋلا بىلەن ئادولف ئىككىسىگە ئايرىم-ئايرىم يىلىغا 300 كرون يېتىملەر ياردەم پۇلى بېرىدىغان، بۇ پۇلنى تا 24 يېشىغىچە بېرىپ تۇرىدىغان بولغانىكەن. بۇ ئىشخانىدىكىلەر مايرخوفېر ئەپەندىگە ۋاكالىتەن يىلىغا 600 كرون تاپشۇرۇپ ئالسا

بولىدىغانلىق ھوقۇقىنى بېرىدۇ. بۇ پۇلنى بىر يېتىم ئۆچۈن ھەر ئايدا 25 كروندىن بۆلۈپ بېرىشنى توختام قىلىنىدۇ.

بۇ مۇددەت بويىچە بېرىلىدىغان پۇل (تەخمىنەن ئالغاندا شۇ ۋاقىتلارنىڭ 6 ئامېرىكا دوللىرىغا تەڭ)، شۆبھىسىزكى ھىتلېر ئۈچۈن بىر ئۈمىد بولۇپ بىلىنىدۇ. ئەگەر ئۇنىڭغا بېرىلمەكچى بولغان 650 كرون مىراسنىڭ ھەممىسىنى ئېلىپ خەجلىيەلىگىنىدىمۇ ئۇنىڭ بۇ يەردىكى كۈنى يەنىلا بەكلا مۇشەققەتلىك بولىدىغانلىقى ئېنىق ئىدى. ئۇنىڭ بىرگە تۇرىدىغانلاردىن بىرسى كېيىنكى ۋاقىتلاردا، ھىتلېر دائىم دېگىدەك ئاچلا يۈرىدىغانلىقىنى، "ئۇدا 5 كۈن يالغۇز سۈت، بولكا ۋە سېرىقماي بىلەنلا كۈن ئۆتكۈزگەن" لىكىنى ئېيتىدۇ.

كۇبىزېك، ھىتلېرنىڭ زادى قانچىلىك پۇلى بارلىقىنى پەقەتلا بىلەلمىگەن ئىدى. ئۇنىڭ مۆلچەر قىلىشىچە، "ھىتلېر پۇلى تۈگەشكە باشلىغاندا قۇرۇق تۈكۈرۈكىنى يۇتۇپلا يۈرگەن بولىشى كېرەك." بەزىدە ئۇ بىرەر ئىشتىن رەنجىسىلا "ھايۋاندىنمۇ بەتەر نېمە كۈنلەر بۇ!" دەپ قايناپ كېتەتتىكەن.

ھىتلېر ھەپتىدە بىر قېتىم بېرگ (伯格) تىياتىرخانىسىغا ياكى ئوپېراغا بېرىپ ئويۇن كۆرۈپ تۇرۇشى ئۈچۈن يېمەك-ئىچمىكىدىن، كۈندىلىك چىقىملاردىن تېجىگەن پۇلىغا قاراشلىق ئىدى. مەسىلەن ئۇ ھەتتا ئىشتىنىنى دەزماللاشقىمۇ پۇل خەجلىمەي كۆرپىسىنىڭ ئاستىغا باستۇرۇپ قىر چىقىراتتى.

www.pidaily.biz

ھىتلېر ھەرگىزمۇ قىزلار بىلەن ئولتۇرۇشقا قاتناشمايتتى. چۈنكى ئۇلار "بەكلا ئۇششاق گەپچى كېلىدىكەن." قىزلارنىڭ كىرىشى چەكلىنىدىغان تانسىخانىلارغا ھىتلېر ئىككى كىرون ئارتۇق پۇل تۆلەشكە توغرا كەلسىمۇ كۇبىزېكنى زورلاپ ئاپىراتتى. ئۇزۇنىراق ئوينىلىدىغا ئويۇنلارغا كىرىپ قالغىدەك بولسا، ئۇلار ھەر دائىم ئويۇن تۈگىمەستىنلا چىقىپ كېتەتتى. بولمىسا ئۇلارنىڭ ياتىقى كەچ سائەت 9 دىن 45 مىنۇت ئۆتىشى بىلەن تاقىلىپ قالاتتى. ئاچتۇرۇش ئۈچۈن كۆزەتچىگە پارا بېرىشكە توغرا كېلەتتىكەن. ئۆيىگە كىرىشى ھامان، كۇبىزېكنى ئويۇننىڭ قالغان قىسمىنى پىيانو بىلەن قايتا ئورۇنداپ بېرىشىنى تەلەپ قىلىپ تۇرىۋالاتتى.

ھىتلېر، ۋاگنېرنىڭ ئەسەرلىرىنى مىڭ قېتىم ئاڭلىسىمۇ زېرىكمەيتتى. ھەتتا كۇبىزېك ئىتالىيە ئوركېستىراچىسى ۋېردى (威尔弟) ئەسەرلىرىنىڭ تۈنجى قېتىم ئورۇندىلىشىغا بارايلى دەپ تەلەپ قىلسىمۇ، ھىتلېر ئۇنى مەجبۇرى سۆرەپ خانلىق تىياتىرخانىسىغا بېرىپ ۋاگنېر ئەسەرلىرىنىڭ ئىككىنچى قېتىملىق ئورۇندىشىنى كۆرگىلى باراتتىكەن. ۋاگنېرنىڭ سىمپونىيىلىرى ئۇنىڭ روھى دۇنياسىغا بېرىپ تاقىلىپ، "ئۇنىڭ قەلبىنىڭ چوڭقۇر قاتلاملىرىنى تىترىتىپ، ئۇنىڭدىكى تۇغما جىددىيلىكلىرىنى بىرئاز بولسىمۇ بوشىتاتتى. ئادولف ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان «لوھىنگرىن» نىڭ ئۆزىنىلا ئۇنىڭ بىلەن بىرگە ئون قېتىمدەك كۆرسەم كېرەك؟ 14~16-ئەسىرلەردە گېرمانىيىنىڭ مۇھىم شەھەرلىرىدە ئىشچىلار تەبىقىسىنى ئاساس

www.pldaiy.biz

قىلغان «شئېر كلۇبى» مۇ ئۇنى قىزىقتۇرۇپ كەلگەن ئىدى. ئۇ دائىم بۇ ئويۇننىڭ ئىككىنچى پەردىسىدىكى شئېرلاردىن دېكلىماتسىيە قىلىپ ئوقۇشنى ياخشى كۆرەتتى:

“مەن يەنىلا مۇۋەپپىقەتكە ئېرىشەلمىدىم،
بۇنى ھېس قىلغان بولسامۇ چۈشىنەلمىدىم،
قالالمايمەن، ئەمما ئۇنتۇپمۇ كېتەلمەيمەن،
ماڭسامۇ قانچىلىك مېڭىشىمنى بىلەلمەيمەن.”

كۇبىرېك ئۇنى نەچچە قېتىم ۋېردى (威尔第) نىڭ ئوپېراسىنى كۆرۈپ كېلىشكە ئۈندىگەن بولسىمۇ، “ئايدا (阿伊达) غا بارايلى” دەپ ئۇنىمايتتى. ئۇ ياسالما سەھنە كۆرۈنۈشلىرىگە بەكلا قارشى ئىدى. “ئەگەر قىلىچى بولمىسا بۇ ئىتالىيانلار قانداق قىلار بولغىيدى؟ — دېگەن ئىدى بىر كۈنى. كوچىدا ئاكاردىيون بىلەن «باي خېنىم ۋە مالايلار» نى ئورۇنداۋاتقانلارنى كۆرۈپ ۋارقىراپ كېتىدۇ، — مانا بۇلار سېنىڭ ماختاپ يۈرىدىغان ۋېردىلىرىڭ؟ ئويلاپ باق، لوھېنگرىن ھېكايىلىرىنى ئاكاردىيون بىلەن بۇلاردەك كوچىدا ئوينىغىلى بولارمىدى؟”

كۇبىرېك مۇزىكا ئىنىستىتۇتىنىڭ ئوقۇغۇچىسى بولغاچقا، بىكارغا بىلەت تاپالايتتى. شۇڭا ئۇلار نۇرغۇن كېچىلەرنى بىرلىكتە مۇزىكا ئولتۇرۇشلىرىغا قاتنىشىپ ئۆتكۈزدى. ئادولفمۇ تۇيۇقسىزلا سىمپونىيە ئوركېستىرلىرىغا قىزىقىشقا باشلايدۇ. كۇبىرېك بۇنىڭغا بەكلا ھەيران قالىدۇ. ھىتلېر رومانتىك موزىكانت ۋېبېر، شۇبېرت، مېندېلسون ۋە شۇمان

www.uyghurkitap.com

قاتارلىقلارنىڭ مۇزىكىلىرىنى بەكلا ياخشى كۆرەتتى. ئۇنىڭ ياخشى كۆرىدىغان مۇزىكانتلىرىدىن يەنە بلوچىنا (布鲁克纳)، بېتخوۋېن ۋە گرىگ (格里格) لارمۇ بار بولۇپ، ئۇلارنىڭ ئا تونلۇق زىل پىيانو سىمپونىيە (A小调钢琴协奏曲) سى ئۇنى ھەر دائىم ھاياجانلاندۇراتتى.

پۇلىنىڭ يوقلىقى ئۇنىڭ ۋېيىننادىكى كۆڭۈللۈك كۈنلىرىگە داغ چۈشۈرەلمەيتتى. ئۇ ۋاقىتلار ھەقىقەتەنمۇ ئوپېرا بىلەن مۇزىكا-تىياتىرلار دەۋر سۈرۈۋاتقان كۈنلەر ئىدى. گۇستاۋ ماھلېر (古斯塔夫•马勒刚 Gustav Mahler) خانلىق ئوپېراسىدىن چېكىنىپ چىقىپ نيۇيورك شەھەرلىك پايتەخت ئۆمكىگە بېرىپ قوشۇلۇۋالغان بولسىمۇ، ۋېيىننادا يەنىلا نۇرغۇنلىغان ئېسىل ئەسەرلەرنى قالدۇرۇپ كەتكەن ئىدى. ئۇلارنىڭ خېلى كۆپىنى روللىر سەھنىلەشتۈرگەنىدى. بولۇپمۇ داڭق چىقىرىۋەتكىنى ئۇلار ئىككىسى بىرلىشىپ سەھنىلەشتۈرگەن ئەسەر «لىئىنىچ» (黎恩济) ۋە «ئۈزۈك» نىڭ بىرىنچى ۋە ئىككىنچى قىسىملىرى ئىدى. يىگىدىن رىژىسسورلۇققا تەيىنلەنگەن فىلىكس ۋىنگانا (费力克斯•文加纳)، مارى (马勒) نىڭ قايسى بىر ئەسىرىدىكى بىر قىسىم كۆرۈنۈشلەرنى قىسقارتىۋەتكەنلىكى ئۈچۈن نۇرغۇن قارشىلىقلارغا دۇچ كەلگەن ئىدى. شۇنىڭغا قارىماي ئۇ بەربىر بۇرۇنقى ئۇستازى پۈتتۈرەلمىگەن «ئۈزۈك» نىڭ قالغان قىسىملىرىنى سەھنىلەشتۈرۈپ تاماملايدۇ. سەھنە لايىھىسى ئۈچۈن يەنە روللىرنى قويىدۇ. شۇنىمۇ تىلغا ئېلىپ ئۆتۈش كېرەككى، بۇ ئىككىلا رىژىسسور يەھۇدىي ئىدى.

www.pdaily.biz

مەسىلەن، ۋىكتور يۇگور، ۋون خوفمانستال (冯•霍夫曼斯达尔 Hugo von Hoffmannsthal)، ئارتۇر شىنتزلېر (Arthur Schnitzler 阿瑟•施尼茨勒)، رىچارد بېئېر خوفمان (Richard Beer-Hofmann 理查德•比尔•霍夫曼) ۋە يەنە ھېرمان بار (Bahr Hermann 赫尔曼•巴尔) قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسىلا يەھۇدىي ئىدى.

ئۇ ۋاقىتلارنىڭ ۋېيىنناسى ئاۋىسترو-ۋېنگىر ئىمپېرىيىسىنىڭ تازا گۈللەنگەن دەۋرىنىڭ ئاخىرقى يىللىرىنى ياشاۋاتقان بىر پايتەخت بولۇپ، نۇرغۇن تىللار بىرلىكتە مەۋجۇت بولۇپ تۇرىۋاتقان، ئورتاق بىرەر تىلى بولمىغان بىر شەھەر ئىدى. شەھەر نوپۇسى ئاۋىسترو-ۋېنگىر ئىپىرىيىسىنىڭ ھەر تەرىپىدىن يىغىلغان كىشىلەردىن تەشكىل تاپقان بولۇپ، ھەممىنى ئۆزىگە جەلىپ قىلىپ تۇرىدىغان پارلاق شەھەر ئىدى. ئۇ يەردە تۇرمۇش باياشاتچىلىقى بىلەن نامراتچىلىق بىرلىكتە خوشنا بولۇپ ياشايتتى. ئەنئەنىۋى جەھەتتىن ئالغاندا، ھابسبۇرگ خاندانلىقى نېمىس تېپىنى ئالغان بولسىمۇ، شەھەر قىياپىتى بەرىبىر ئۆزگىچە ئالاھىدىلىككە ئىگە بىر شەھەر ئىدى. ۋېيىننا شەھىرى پۇل مۇئامىلە سودىسىنىڭ مەركىزىلا بولۇپ قالماستىن، كىيىم مودىسى بىلەن مەدەنىيەتلەرنىڭمۇ مەركىزى ئىدى. ئۇ يەر گېرمانىيىدىن پەرقلىق ھالدا بىر-بىرسى بىلەن يۇغۇرۇلۇش ئىمكانى بولمىغان مىللەتلەر داشقاينىقى ئىدى. “ئەسىرلەر بويى سلاۋىيانلار، مازارلار ۋە ئىتالىيانلار بۇ شەھەرگە تەلپۈنۈپ كەلگەن” ئىدى. ھىتلېر بىلەن بىر دەۋردە ياشىغان بىر مۇخبىر

www.pidaiy.biz

بۇ شەھەرنىڭ مىللى تەركىۋى ھەققىدە توختىلىپ مۇنداق تەسۋىرلەيدۇ: "ئۇلار، 'بۇ شەھەردە بىر تامچىمۇ نېمىس قېنى قالمىدى' دېيىشمەكتە. بۇ شەھەردە بىر بوسنىيەلىكلەر تىياتىرخانىسى، بىر ئىتالىيانلار تىياتىرخانىسى بار بولۇپ، ئۇ يەرلەردە فرانسىيىلىك ناخشا چولپانلىرى سەھنىدە ئۆزىنى كۆرسىتىپ يۈردۇ. شۇنىڭدەك پولەكلەرنىڭ كلۇبلىرىمۇ بار. بەزى قەھۋىخانىلاردا چېخچە، سلاۋيانچە، پولەكچە ۋە ۋېنگىرچە گېزىتلارنى بىرلا ۋاقىتتا ئوقىيالىشىڭ مۇمكىن. ئەمما ئۇ يەردىن نېمىسچە گېزىت تاپالمايسەن. بەلكىم سەن ئۆزەڭنى ساپ نېمىس ھېساپلىشىڭ مۇمكىن. ئەمما سېنىڭ ئايالىڭ بەلكىم گالىتسىيىلىك ياكى پولەك بولۇپ چىقىشى، ئاشخانا خىزمەتچىڭ يەنە بوسنىيىلىك، بالا باققۇچىڭ ئىستىرىيەلىك ياكى دارماتسىيىلىك، ئەر خىزمەتچىڭ سېربىيىلىك، ھارۋۇكېشىڭ سلاۋيان، ساترىشىڭ مازارلىق، ئوقۇتقۇچىڭ فرانسۇز ... دېگەندەك بولۇپ چىقىشى مۇمكىن. ياق، ياق، ... ۋېيىننانى ھەرگىزمۇ بىر نېمىس شەھىرى دېگىلى بولمايدۇ، ئۇ ھەرگىزمۇ نېمىس شەھىرى ئەمەس."

ئادولففا ئوخشاش ئاۋستىرىيىنىڭ ھەر قايسى شەھەر-يېزىلىرىدىن كېلىپ ۋېيىنناغا يىغىلىپ قالغان كىشىلەر، ئۇلار كىشىنى بىئارام قىلغۇدەك زىددىيەتلىك كىشىلەردىن بولغانلىقى ئۈچۈنمۇ قانداق، نامەلۇم، ئۇلارنىڭ ھەممىسىلا بۇ شەھەرگە كېلىشى بىلەن تەڭ بۇ شەھەرنىڭ سېھىرلىك كۈچىنىڭ ئىلكىگە چۈشۈپ قالىدۇ. ۋېيىننا شەھىرى، سېھىرلىك كۈچلەر بىلەن

پۇخرالار داشقايناق ھالىغا كەلگەن بىر شەھەر بولۇپ، بىر تەرەپتە پولاتتەك ئەنئەنىلەر ھۆكۈم سۈرۈپ تۇرسا، يەنە بىر تەرەپتىن زىيالىيلار تىنىماي يېڭىلىقلار بىلەن شۇغۇللىنىپ تۇرىدۇ. بىر تەرەپتىن كۆزقاراش ئەركىنلىكى ھۆكۈم سۈرسە، يەنە بىر تەرەپتىن كۈچلۈك مىللەتچى بىر تەرەپلىمىلىكلەرمۇ مەۋجۇت بولۇپ تۇرالايدۇ. ئادولف گەرچە ئەنە شۇنداق چاقناپ تۇرغان ۋيېننا تەرىپىدىن كۈچلۈك جەلىپ قىلىنغان بولسىمۇ، ۋاقتىنىڭ ئۆتۈشىگە، مۇۋەپپەقىيەت قازىنىش ئۈمىدىنىڭ يوقۇلىشىغا ئەگىشىپ، "كىشىنى غەمدە قالدۇرىدىغان سىھىرلىك مىللەتلەر داشقازىنى" (ئۇ كېيىن ۋيېننانى ئەنە شۇنداق تەرىپلەيدۇ) دىن زېرىكىشكە باشلايدۇ.

ئادولف كۆپىنچە ۋاقىتلاردا كۈبىزېك بىلەن بىرگە ئاچقۇرساق ستومپالاس (斯通帕加斯) تىكى ئۆيىدىن چىقىپ، ئوتتۇرا بۇرژۇئازىيە سىنىپى ئولتۇراقلاشقان تىنجىق كوچىلاردىن ئۆتۈپ، "ھەيۋەتلىك بىنالار، ھەشەمەتلىك مېھمانخانىلار بىلەن تولغان، دەرۋازىسىدا كۆزنى قاماشتۇرىدىغان خىزمەتچىلەرمۇ تىكىلىپ تۇرىدىغان" شەھەر مەركىزىگە قاراپ يۈرۈپ كېتەتتى. ئادولف كۈندىن-كۈنگە ئىسيانكارلىشىپ كېتىۋاتماقتا ئىدى. ھەر دائىم ئەمگەك قىلماي باي بولىۋالغان مۆلۈكدارلار ئىپادىلەيدىغان ناھەقچىلىك بىلەن تولغان جەمئىيەتنى تىللاپ تىنىماي غۇدىرايتتى. ئۇ قۇرسىقىنىڭ كوكىراپ ئېچىپ كېتىۋاتقانلىقىدىنمۇ بەكرەك ھەممە يەرنى چۇسۇي-ھەسەنشىرىكلەر قاپلاپ كەتكەن ستومپالاسدىكى تۇرىۋاتقان ئۆيىدىن دەرد تۆكەتتى. دوستىنىڭ

ئەسلەپ بېرىشىگە ئاساسلانغاندا، ھىتلېر "سالامەتلىكىنى بۇزۇشقا سەۋەپ بولىدىغان كېسەللىكلەرگە بەكلا دىققەت قىلاتتى."

ئۇنىڭ ۋېيىنناغا بولغان تۇيغۇلىرى بۇنداق يامان كۆرۈش بىلەنلا چەكلىنىپ قالمايتتى. "ۋېيىننا كىشىلەرگە ئەڭ يۇكسەك ئۇتۇقلارنى قولغا كەلتۈرۈشنىڭ نۇرغۇن پۇرسەتلىرى بىلەنمۇ تەمىنلەيدىغان بىر شەھەر بولۇش بىلەن بىرگە، بۇ تۈردىكى ئۇتۇقلارنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشقا جاھىللىق بىلەن قارشىلىق كۆرسىتىدىغان بىر شەھەر ئىدى. ئەنە شۇنداق غەلىتە روھى ھالەت ئىچىدە ئۇسۇپ يېتىلىدىغان داڭلىق بىرسى، بىرلا قېتىم نام چىقىرالىدىمۇ-بولىدى، سۆيۈلۈش بىلەن ئۆچمەنلىك ئارىلاشمىسىدىن تەشكىل تاپقان ۋېيىننا مۇھىتىدا ياشاپ كېتەلەيتتى." برۇنو ۋالتېر (布鲁诺•华尔特 Walter Bruno) ئۆزىنىڭ تەرجىمىھال كىتاۋىدا مارى (马勒 Mary) ئۇستىدە توختالغىنىدا يوقۇرقىدەك گەپلەرنى قىلغان ئىدى. شۇنىڭدىن كېيىنكى 5 يىل جەريانىدا ھىتلېر ھەر ئايدا دېگىدەك بىر قېتىم مارىنىڭ كىشىنىڭ قەلبىنى ئۇرغۇتىدىغان ئەسىرى «خوستىيىن» (崔斯坦) نى كۆرۈپ تۇراتتى. ئۇنىڭ بۇ ئەسىرى ئۇچۇن روللېر جانلىق سەھنە كۆرۈنىشى لايىلەپ چىققان بولۇپ، قوڭۇر رەڭلىك، بىنەپشە رەڭلىك ۋە كۆلرەڭ بويىاقلاردىن تولۇق پايدىلانغان ئىدى. قىسقىسى، ۋېيىننادا ئۇلتۇراقلاشقانلار ئاساسەن دېگىدەك ئۇيۇن-تاماشىغا بېرىلگە باپۇەتچىلەر بولۇپ،

ئۇلارنىڭ ھەممىسىدىلا داڭلىق كىشىلەرگە ھۇجۇم قىلىش ئادەتلىرى بار ئىدى.

ئۇلار فرېئۇدنىڭ پسىخوئانالىزىنى شاڭخو قىلىشاتتى. ئارنولد شۆنبېرگ (Arnold Schönberg 阿诺尔德•施恩伯格) نىڭ ئاۋازشۇناسلىق ئاساسىدىكى زامانىۋىلىقىنى شاڭخو قىلىشاتتى. ئوسكار كوكوشكا (Kokoschka Oskar 奥斯卡•科科契卡) نىڭ بوياق ئاساسلىق ئوچۇق رەڭلىرىنى، خوفمانستار بىلەن شىنتزلېرنىڭ ئەسەرلىرىنىمۇ قوشۇپ شاڭخو قىلىشاتتى. بۇ بايۋەتچىلەر ۋېيېننادا تەنقىتلەشكە تېگىشلىك بولغان نەرسىلەر بەكلا كۆپ بىر يەر دەپ قارىشاتتى.

ياش ۋاقتىدىكى ھىتلېر كۆرۈنۈشتە ھەشەمەتلىك بولغان بۇ شەھەرنىڭ جىنايەتلىرىنى چوڭقۇرلاپ چۈشىنىپ بېقىش مەقسىتىدە بەزىدە خۇدىنى يوقاتقىچە بېرىلىپ تەتقىق قىلىشقا كىرىشىپ كەتسە، يەنە بەزىدە بۇ شەھەردىن يىرگىنىپ زېرىكىپلا كېتەتتى. كۇبىزېك، ھىتلېرنى جەمئىيەتكە ئاق كۆڭۈللۈك بىلەن قارايدىغان قەلبى سۇنغان بىر كىشىلەمەن ئادەم دەپ ھېساپلايتتى. ئۇنىڭ دېيىشىدىن قارىغاندا، ھىتلېرنىڭ ئۆزىنى يېتىشتۈرۈش پىلانى بەكلا ئۆزگىرىشچان ئىكەن. ئۇ بەزىدە مىدىلىن (梅德林) رايونىغا بېرىپ ئىشچىلارنىڭ ئائىلىلىرىنى “تەتقىق” قىلىپ كەلسە، يەنە بەزىدە لىنگىر (林格) كوچىسىدىكىلەرنى تەكشۈرۈپ سائەتلەپ ئايلىنىپ يۈرەتتى. پاسكىنا ھەم كىچىك ياتىقىغا قايتىپ كەلگىنىدىن كېيىن، بۇ پايتەخت شەھىرىنىڭ لايىھىسىنى باشقىلاتىن سىزىشقا

www.pidaw.biz

كىرىشــەتتى. بــۇ يىگىــت ئــۆزىنى بىــر شــەھەر قۇرۇلۇشــى لايىھىلىگۈچىسى ھەم بىناكارلىق ئىنژېنېرى ھېساپلاپ كېتەتتى. ئــۇ تــار ئۆيــدە ئىشــىك بىــلەن پىيــانو ئارىســا ئالــدى-كەيــىنگە تولغىنىپ ماڭغــاچ كــۈبىزېكنى ئۇنىــڭ پــۈتمەس-تــۈگىمەس "ئەستايىدىللىق بىلەن تۈزۈلۈپ چىققان شەھەر لايىسى" پىلانىنى ئاڭلاشقا زورلايتتى. بىر قېتىم، ئۇ ئۈچ كــۈنگىچە ئۆيگە قايتماي يوقاپ كېتىدۇ. قايتىــپ كەلگىنىــدە، ئــۇ "ئــائىلىلىكلەر رايونىنى پۈتــۈنلەي تۈزلــۈۋېتىش كېــرەك" دېگىــنىچە كــېچىچە ئولتــۇرۇپ ئىشــچىلار ئــائىلىلىكلەر رايونىنىــڭ ئۆلگىســىنى لايىھىلەشــكە كىرىشىپ كېتىدۇ.

ئاخشاملىرى ئۆيىنى يورۇتۇپ تۇرىدىغان بىردىن-بىر چىراق — ئۆيــدە بــار بىــرلا كىرســىن لامپىســى ئىــدى. ئــۇ ھەر دائىــم ئۈستەلگە قاراپ يېرىم كــېچىگىچە ئولتــۇرۇپ پىلىــدىرلاپ تۇرغان چىراق يورۇقىدا بىر نىمىلەرنى يېزىپ كېتىدۇ. ئۇنىڭ نىمە يېزىۋاتقانلىقىغا قىزىققان دوستى، نىمە يېزىۋاتىسەن دەپ سورىغىنىدا، ھىتلېر ئۇنىڭغا ئىجىر-مىجىر رەسىملەر سىزىلغان نەچچە ۋاراق قەغەزنى سۇنىدۇ:

بۇ رەسىملەردىن بىرىدە ئارقا كۆرۈنىشى "ھەيۋەتلىك تاغ"؛ ئالدى تەرىپى چوڭ بىر خاتىرە تېشى، ئەتراپى پىكەس دەرەخلىرى بىلەن قورشالغان؛ ئىككى نەپەر بەستلىك پالۋان ھەيۋەتلىك بىر قارا بۇقىنىڭ كاللىسىنى ھېلىقى تاشنىڭ ئۈستىگە بېسىپ تۇرغان بولۇپ، ئۇلارنىڭ كەينىدە قارا پەرىجىلىك بىر روھانى تىك تۇراتتى. ئۇنىڭ قولىغا ئۇزۇن بىر

قېلىچ تۇتقۇزۇلغان بولۇپ، بايىقى بۇقىنى بوغۇزلىماقچى بولۇپ تۇرغان ھالىتى تەسۋىرلەنگەن ئىدى. ئۇنىڭ ئەتراپىنى بىر مۇنچە ئۇزۇن ساقاللىق كىشىلەر قىزىقىپ قورشىۋالغان، ئۇلارنىڭ ھەممىسى قولىدا نەيزە ـ قالغان، پوپقا تىكىلىپ قالغان ئىدى.

كۇبىزېك بۇ رەسىمدىن ھېچ نېمىنى چۈشىنەلمەي تۇرۇپ كېتىدۇ. ھىتلېر، بۇ بىر تىياتىر كۆرۈنۈشى دەيدۇ. ئۇ، ھاياجانلانغان ھالدا خىرىستىيان دىنىنىڭ باۋارىيىگە تارقىلىش ۋاقتىدىكى مەنزىرىنى تەسۋىرلەپ كېلىپ، تاغلىقلار بۇ دىنىنى قوبۇل قىلىشنى خالىماي بايىقى تىك تۇرغان دىن تارقاتقۇچىنى ئۆلتەرمەكچى بولىۋاتقانلىقىنى سۆزلەپ بېرىدۇ. ھىتلېر بۇ تىياتىرنى زادىلا يېزىپ پۈتتۈرەلمەيدۇ. قالغىنىچۇ؟ مەسىلەن رەسسام مورىلوۋ (穆利洛) نىڭ بالىتى ئۈچۈن سىزغانلىرى، ئۇ، بۇلارنى تەسۋىرلەپلا بەرگەن بولۇپ، بەزىلىرىنى تېخى يېڭىلا باشلاپ قويغان، تەسۋىرلەرنىڭ كۆپۈنچىسى گېرمان رىۋايەتلىرىدىن ياكى نېمىس تارىخىدىن ئېلىنغان نەرسىلەر ئىدى. ئۇ بەزىدە تاڭ ئاتقىچە ئولتۇرۇپ چىقاتتى. تاڭ ئاتقاندا ئارگىنالىنى كۇبىزېكنىڭ كارىۋىتىغا تاشلاپ قوياتتى ياكى ئۇنىڭغا بىر نەچچە ۋارىقىنى ئوقۇپ بېرەتتى. بۇ ئويۇنلارنىڭ تەسۋىرلىرى جەننەتتىن جەھەننەمگىچە بولغان نۇرغۇن نەرسىلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدىغان بولغانلىقى ئۈچۈن، بۇنداق ئويۇنلارنى سەھنىلەشتۈرۈشكە بەكلا كۆپ پۇل كېتەتتى. شۇڭا ئۇ ھىتلېرغا سەل ئاددى نەرسىلەرنى يازساڭ بولمامتى، مەسىلەن سەھنە كۆرۈنۈشى بولمىغان تىياتىر يازساڭ، دەپ مەسلىھەت

www.pidaw.biz

بىرپىمۇ باقىدۇ. ئۇنىڭ بۇ گېپى ھىتلېرنىڭ جېنىغا تېگىدۇ. شۇڭا ئۇ ئۇنىڭدىنمۇ چوڭ نەرسىلەرنى يېزىشقا كىرىشىپ قالاتتى.

بۇ ئىشلارنى سۆزلەپ كېلىپ، كۇبىزېك ئىختىيارسىز يەنە بىر ئىشىنىمۇ تىلغا ئالىدۇ. ئۇنىڭ دېيىشىچە، ۋاگنېر ۋاپات بولغاندىن كېيىنكى بىر ۋاقىتلاردا، ئادولفنىڭ نەرسىلىرىنى رەتلەۋاتقىنىدا ئۇنىڭ يازغان ۋىلان (维兰) بىلەن سىمىت ھەققىدىكى مۇزىكىلىق تىياتىرىنىڭ لايىھىسىنى كۆرۈپ قالغان.

ئەتىسى چۈش ۋاقتىدا، كۇبىزېك سىرتقا چىقىپ چۈشلۈك تاماقنى يەپ كىرگىنىدە، ھىتلېرنىڭ پىيانو ئالدىدا ئولتارغانلىقىنى كۆرىدۇ. ھىتلېر ئۇنىڭغا: “مەن ۋىلان (维兰) نى بىر مۇزىكا ئوپېراسىغا ئايلاندۇرۇپ يېزىشنى ئويلاۋاتىمەن” دېگەن. بۇ ئوپېرانى يېزىپ پۈتتۈرگىنىدىن كېيىن مۇزىكىسىنى ساڭا پىيانودا ئورۇنداپ بېرىمەن دەيدۇ. ئۇ، “سەن ماڭا بۇ مۇزىكامنى نوتىغا ئېلىپ، تېگىشلىك تۈزىتىشلەرنى قىلغاندىن كېيىن، ئۇنىڭغا باھايىڭنى يېزىپ كۆرسىتىسەن” دەيدۇ. ئاردىن بىر قانچە كېچە ئۆتكەندىن كېيىن، ھىتلېر كىرىش قىسمىنىڭ ئاھاڭىنى چېلىپ بېرىدۇ. ئاندىن دوستىنىڭ باھالىشىنى تەقەززالىق بىلەن كۈتىدۇ. كۇبىزېكنىڭ قارىشىچە، بۇ ئاھاڭ ۋاگنېرنىڭ كۆچۈرۈلمىسى ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىدۇ. شۇنداقتىمۇ ئاساسى تېمىسىنى يەنىلا يامان دېگىلى بولمايتتى. ئۇنىڭغا بۇلارنى شېئىر شەكلىگە كەلتۈرۈشنى مەسلىھەت قىلىدۇ. ھىتلېر دوستىنىڭ قىلغان ئۆزگەرتىشكە رازى بولمايدۇ. شۇڭا ئۇ

www.pdfaly.biz

ئۆزى كېچە ـ كۈندۈز ئولتۇرۇپ ئاھاڭ تۈزۈشكە كىرىشىپ كېتىدۇ. شۇنىڭدەك يەنە سەھنە كۆرۈنىشى بىلەن ئارتىسلارنىڭ كىيىمىنى لايىھىلەپ چىقىدۇ. ئاندىن يەنە چالا كۆيدۈرۈلگەن ياغاچ بىلەن باش قەھرىمانىنىڭ رەسىمىنىمۇ سىزىپ چىقىدۇ. ئاخشىمى ئادولىق بىر تەرەپتىن ناخشا تېكىستلىرىنى يازغاچ، كۇبىزېكنى كۆرىۋاتامدۇ قانداق دەپ ئۇنىڭغا قارايدۇ. قارىسا دوستى بىر خىيالدا يوق ئۇخلاۋاتقان، شۇڭا ئۇ دەرھال دوستىنى ئويغۇتۇپ، يېرىم كېچە بولۇپ كەتكەچكە ئۇنىڭغا ئاۋازىنى پەسەيتىپ يازغانلىرىنى دېكلىماتسىيە قىلىپ بېرىدۇ. ئاردىن بىر قانچە ھەپتە ئۆتكەندىن كېيىن، بۇ ئوپېرا ئىشىنى يىغىشتۇرۇپ باشقا ئىشقا تۇتۇش قىلىدۇ. بەلكىم ئۇنىڭ باشقا جىددى ئىشى چىقىپ قالغان بولىشى ياكى ئىجادىيەت ھەۋىسى بېسىققان بولىشىمۇ مۇمكىن ئىدى. شۇنداق قىلىپ بۇ ئىشقا ئىككىنچىلەپ قول ئۇزاتمايدۇ. دەسلەپكى كۈنلەردە بۇ ھەقتە كۆپ بىر نېمە دېمىگەن بولسىمۇ، كېيىنچە بۇ ھەقتە پەقەتلا بىر نېمە دېمەس بولىۋالىدۇ.

شۇ يىلى ئەتىيازدا، كۇبىزېك يۇرتىغا قايتىپ پاسخا بايرام كۈنىنى ئۆتكۈزۈشكە كېتىدۇ. ئادولفقا يازغان خېتىدە كىرىسىن چىرىقى تەسىرىدىن بولسا كېرەك، خولىرا كېسىلىگە گىرىپتار بولغانلىقىنى، بەلكىم ۋىسبانوۋ (维斯巴诺夫) غا قايتقىنىدا كۆزئەينەك تاقاپ كېلىشىنى كۆرىشى مۇمكىنلىكىنى يازىدۇ. ئادولفقا نىسبەتەن پاسخا كۈنى بەكلا مەنىسىز، بەكلا زېرىكىشلىك ئۆتكەن ئىدى. شۇ يىلى (1908 ـ يىلى) پاسخا

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

بايرام كۈنىسى 19-ئاپرېل (ئۇمۇت) غا توغرا كەلگەن بولۇپ، ئۇنىڭ 19 ياشلىق تۇغۇلغان كۈنىنىڭ بىر كۈن ئاۋالقى كۈنى بۇ بايرام بولغان ئىدى. ئۇ گۈستىلغا يازغان جاۋاب خېتىدە بەكلا ئېغىر غەمدە قالغانلىقى چىقىپ تۇرسىمۇ، يەنىلا قىزىقچىلىق قىلىپ "كۆزۈڭنىڭ كۆرمەس بولۇپ قالغانلىقىدىن خەۋەر تېپىپ ئۆچەيلىرىم ئۈزۈلگىچە كۈلدۈم، ئەندى سەن پىيانو توچكىلىرىنى باسقىنىڭدا، ئاھاڭ تىللىرى كۆزۈڭگە قوش كۆرۈنۈپ خاتا باسىدىغان بولۇپ قېلىشىڭ، ئاخىرىدا بىراقلا قارىغۇ بولۇپ قېلىشىڭ مۇمكىن. مەنمۇ ساڭا قوشۇلۇپ ساغرو قۇلاق بولىۋالارمەن. ئامال يوق!" دەپ يازىدۇ.

گۈستىل، لىنز سەھرالىرىدا بىر مەزگىل تۇرۇپ قايتقىنىدىن كېيىن، ستومپالاس (斯通帕加斯) تىكى ئۇ ياتقى بارغانسېرى زېرىكىشلىك تۇيۇلۇشقا باشلايدۇ. شۇڭا ئۇ ھىتلېرغا يېزىلارنى ئايلىنىپ ساياھەت قىلىپ كەلسەك دەپ مەسلىھەت قىلىدۇ. ئۇلار ئىككىسى ئىسسىق باھار كۈنلىرىدە ۋيېننا ئورمانلىقىغا بېرىپ نەچچە ھەپتە تۇرۇپ ئارام ئېلىشىدۇ. ئۇلار يەنە قېيىققا ئولتۇرۇپ دوناي دەرياسىنىڭ تۆۋەن ئېقىنىغا قاراپ دەريا ساياھىتىمۇ قىلىشىدۇ. بەزىلەر بۇنداق پەسىللەردە ياشلارنىڭ ھېسسىياتى قوزغىلىپ شوخلىشىپ كېتىدۇ دەپ قارىشىدۇ. ئەمما بۇ ئىككى يىگىتنىڭ تۇرمۇشى جىنسىي ھاياجانلىنىشتىن يىراق دېگىدەك ئۆتمەكتە ئىدى. ئۇلار پىيادە ئايلىنىپ يۈرگىنىدە، قىزلار ئۇلارغا كۆز تاشلاپ قۇۋلۇق قىلىپ جەلىپ قىلىشقا ئۇرۇناتتى. كۆپىرىك دەسلىۋىدە بۇنداق ئىش يۈز بەرگىنىدە ئۇ قىزلارنىڭ ئۆزىگە

ئىشپەش تارتىپ يۈرسە كېرەك دەپ ئويلىغان ئىدى. كېيىن بىلدىكى، ئۇ قىزلار ئەسلىدە ئادولفقا كۆز تىكىپ يۈرگەن ئىكەن. ئەمما ئادولف ئۇ قىزلارغا سوغۇق قاراپ قويۇپلا كارى بولماي ئۆتۈپ كېتەتتى. ئۇلار قىزلار بىلەن پەقەتلا مۇناسىۋەت قىلىشمايتتى. ئەمما ئاخشاملىرى ئۆيىدىكى ۋاقىتلىرىدا قىزلار ھەققىدە، مۇھەببەت توغرىسىدا سائەتلەپ مۇڭدىشىپ ئولتۇرۇپ كېتەتتى. تەبىئىي ھالدا بۇنداق سۆھبەتلەردە گەپ يەنىلا ئادولفنىڭ بولاتتى. ئادولف بۇ جەھەتتە ئىزچىل تۈردە چىڭ تۇرۇپ "ھاياتلىق كۈچى" نى ساپ تۇتۇش كېرەك دەپ قارايتتى. ئۇنىڭ قارىشىدا، يەنى ئۇنىڭ كاتولىك دىنى تەربىيىسى بويىچە ئالغاندا مەيلى يىگىتلەر بولسۇن ياكى قىزلار بولسۇن نىكا قىلىشتىن بۇرۇن جىسمانى جەھەتتە، روھى جەھەتتە ئۆزىنى قەتئىي پاكىز تۇتۇشنى بىلىشى شەرت ئىكەن. ئەنە شۇ چاغدىلا مىللىتىنىڭ ساغلام ئەۋلات قالدۇرۇشىغا كاپالەتلىك قىلىش مۇمكىن ئىكەن.

شۇنداقتىمۇ، جىنسى ھەۋەسىنىڭ قاراڭغۇ تەرەپلىرى ئۇنىڭ قەلبىنى پات-پاتلا ئۆز ئىلكىگە ئېلىۋالاتتى. ئۇ ھەر دائىم سائەتلەپ جىنسى چۈشكۈنلۈك ئادەتلىرى ھەققىدە سۆزلەپ كېتەتتى. ئۇ، پاھىشىلىككە ئەشەددىيلىك بىلەن قارشى ئىدى. ئۇ پاھىشىلەرنى ۋە ئۇلارنىڭ خېرىدارلىرىنى قاتتىق قارىلاش بىلانىلا قالماي، بۇ جەھەتتە جەمئىيەتنىمۇ قاتتىق ئەيىپلەپ كېتەتتى. بۇ جەھەتتە ئۇ پۈتۈنلەي ئۆزىنى يوقۇتۇپ قويغىدەك بېرىلىپ تەكشۈرۈپ يۈرەتتى. بىر كۈنى ئاخشىمى، ئۇلار

www.pdaily.biz

تاڭســـگىت (常迭金特) نــــىڭ «باھــــار كەلـــدى» دېـــگەن ئوپېراسىنى كۆرۈپ قايتاشىدا ئادولف گۇستىلىنىڭ بىلىكىنى چىڭ تۇتقىنىچە: "ئىككىمىز چوقۇم بىربىپ 'جىنايى پاتقاقلىق' نــى كـۆرۈپ كېلىشـــىمىز كېـرەك" دەيــدۇ. شــۇنداق قىلىــپ، ئـۇلار ئىككىسى قاراڭغۇ تار كوچىدىن بىرىگە شوڭغۇپ كىرىپ كېتىدۇ.

ئۇ كوچا سىپىتولبۇرگ (施皮特尔伯格) دېگەن كوچا ئىدى. بـۇ كوچىنىڭ ئىككى تەرىپى قاتار كەتكەن ئۇششاق ئۆيلەر بىلەن قاپلانغـان بولـۇپ، ئـۇ ئـۆيلەردە چىـراق يـورۇق، ئىچىـدىكى قىزلارنى ئېنىق كۆرگىلى بولاتتى. "قىزلار ئۆي ئىچىدە ئۇچىسىغا تۈزۈك بىر نىمە كىيىشمەي ئولتۇرىشاتتى. — دەيدۇ كۇبىزېك ئەسلەپ كېلىـپ، — ئـۇ قىزلارنىـڭ بەزىلـىرى تىرناقلىرىنى پەدازلاپ ئولتۇرغــان بولســا، يەنە بەزىلــىرى چېچىنــى تــاراپ ئولتۇرۇشقان، يەنە بەزىلـىرى ئەيـنەككە قـاراپ ئـۆزىنى تـۈزەپ ئولتۇرغــان ئىــدى. ئەمــا ئۇلارنىــڭ كــۆزى يولــدا كېتىۋاتقــان ئەرلەردىــلا ئىــدى." بەزىــدە بىــرەر ئەر كېلىــپ ئــۇ ئۆيلەرنىــڭ بىرەرسى ئالدىدا توختاپ ئۆيىدىكى قىز بىلەن بىر نېمىلەرنى دېيىشىپ پاراڭلىشىپمۇ قوياتتى. كەينىدىنلا ئۇ ئەر ئۆيگە كىرىپ كېتەتتى ۋە چىراقمۇ شۇ ھامان ئۆچۈپ قالاتتى. ئۇ ئىككىسى بـۇ تار كوچىنىڭ نېرىقى ئۇچىغا يېتىپ بېرىپ كەينىگە بۇرۇلۇپ بـۇ تــار كوچىــدىكى قورقۇنۇچلـۇق مەنزىـرىگە قــاراپ بىــر ھــازاغىچە تــۇرۇپ قېلىشــتى. ئــۇلار ياتىقىغا قايتىــپ كەلگىنىــدىن كېيىن، ئــادولف قايتىــدىن پاھىشــۋازلىق ھەققىــدە غەزەپلىنىــپ نوتــۇق سۆزلەشــكە كىرىشــىپ كېتىــدۇ: "ســۆرۈن كۆرۈنۈشــلەر، ئەممــا

ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئەمەلىيەتتە بار ئىشلار. سىبىلىس بىلەن كۆرەش قىلىش-قىلماسلىق ئىشى ئىرقىنىڭ ساقلىنىپ قېلىش ياكى يوقۇلۇش مەسىلىسى بولۇپ، بۇنىڭغا قارار قىلغۇچى كىشى يەنىلا شۇ كىشىنىڭ ئۆزىگە باغلىق.”

تاللاش ئىمتىھانىدا گۇستىلنىڭ نەتىجىسى ئەڭ ياخشى بولغاچقا، مەۋسۇملۇق مۇزىكا كەچلىكىدە ئوركىسترا رېژىسورلۇقىغا ئۇنى تاللىشىدۇ.

شۇنىڭدەك يەنە ئۇنىڭ يازغان ناخشىلىرىدىن ئۈچى خورغا تاللىنىپ، ئالتە بۆلۈملۈك ئوركىستېردا ئىككى بۆلۈمى ئۈچۈن ئۇنىڭ يازغىنى ئورۇندىلىدىغان بولىدۇ. ئارتىسلارنىڭ دەم ئېلىش بۆلۈمىدە، ئادولف مەغرۇرلانغان ھالدا دوستىنىڭ يېنىدا تۇرۇپ بېرىدۇ. ئۇنى تەبرىكلىگەنلەر ئارىسىدا رېژىسورلۇق مەكتىۋىنىڭ مۇدىرىلا بولۇپ قالماستىن، مۇزىكا ئىنىستىتۇتىنىڭ مۇدىرىمۇ بار ئىدى.

ئىيۇل (ئەرەن) نىڭ باشلىرىدا، گۇستىل لىنزغا قايتىشقا توغرا كېلىدۇ. ئۇ قايتىپ بېرىپ ئاتا-ئانىسى بىلەن بىرگە يازنى ئۆتكۈزۈپ كۈزدە ۋېيىنناغا قايتماقچى بولىدۇ. شۇنىڭغا قارىماي، ئۆزى ياتمىغان بۇ كۈنلەر ئۈچۈنمۇ ياتاق پۇلىنىڭ يېرىمىنى مەن تۆلەيمەن دەپ چىڭ تۇرىۋالىدۇ. ھىتلېر بولسا، ئۆزىنىڭ كېيىن نېمە ئىش قىلىدىغانلىقى ھەققىدە دوستىغا بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمايدۇ. ئەمما بۇ دوستى ۋېيىننا ئوركىستراسىېرنىڭ ئىسكروپىكچىسى بولۇپ تاللانغىنىدىن كېيىنلا ئۆي ئىجارىسىنىڭ

www.pidaw.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

يېرىمىدىن ئارتۇقىنى مەن تۆلەي دەپ تۇرىۋېلىشى ھىتلېرنى بەكلا رەنجىتكەنىدى. كىشىلەرگە يول قويۇشقا ئادەتلەنگەن گۆستىل، ئادولفنىڭ بۇنداق قوپال مىجەزلىرىگە ئاللىمۇقاچان كۆنۈپ كەتكەن بولغاچقا، ئادولفنىڭ رەنجىگەنلىكىگە ئارتۇق بىر نېمە دەپ يۈرمەي ئۆزىنىڭ قولغا كەلتۈرگەن ئۇتۇقلىرىنىڭ خوشاللىقى ئىچىدە ياشىماقتا ئىدى. ۋىيسبانوۋ (维斯巴诺夫) پوييز ئىستانسىسىدا ئادولف دوستىغا ستومپالاس (斯通帕加斯) تا يالغۇز ئايلانغانىنىڭ قىلچە مەنىسى بولمايدىغانلىقىنى يۈز قېتىملاپ دېگىدەك ئېيتىسمۇ، ئۆزىنىڭ ھېسسىياتىنى يوشۇرۇشقا تىرىشىدۇ (ئۇ قانچىكى ھاياجانلانسا، شۇنچە سوغۇققان بولۇپ قالاتتى). ئاندىن ئۇ، تۇيۇقسىز دوستىنىڭ ئىككى قولىنى چىڭ تۇتقىنىچە بىر دەم تۇرىدۇ-دە، ئۇنىڭ قولىنى قويىۋېتىپ بۇرۇلغىنىچە كەينىگىمۇ قارىماي كېتىپ قالىدۇ.

گۆستىل لىنزدىن ھىتلېرغا بىر پارچە ئاتكرتكا ھەم بىر پارچە خەت سالىدۇ. كېيىن ئۇمۇ ھىتلېرنىڭ جاۋاب خېتىنى تاپشۇرۇپ ئالىدۇ. ھىتلېر جاۋاب خەتتە "ئىنتايىن تىرىشىپ ئىشلەۋاتقانلىقىنى، ھەر كۈنى ئەتىگەن سائەت ئىككى-ئۈچلەرگىچە ئىشلەۋاتقانلىقى" نى يازىدۇ. ئۆزىمۇ سپىتالغا يازلىق دەم ئېلىشقا بېرىشتىن بۇرۇن ئۇنىڭغا خەت يازىدىغانلىقىنى ئېيتقان. ئۇ خېتىدا يەنە مۇنداق دەپ پۈرۈتۈپمۇ قويىدۇ: "ئەگەر ھەدەم مېنى كۆرگىلى كېلىپ قالسا بەلكىم بارماسلىقىممۇ مۇمكىن." ھىتلېر بۇ يەردە ھەدەم دەپ ئانگېلانى كۆزدە تۇتقان بولىشى مۇمكىن. چۈنكى بۇ ھەدىسى بىلەن ئۇنىڭ يولدىشى

ھىتلېرنىڭ ھاياتىدا ئىنتايىن مۇھىم ئورۇنغا ئىگە ئىدى. ئىككى ھەپتىدەك ۋاقىت ئۆتۈپ كەتكەن بولسىمۇ ئادولفتىن خەت كەلمەيدۇ. ئاخىرى، 20-ئىيۇل (ئەرەن) دا ئۇنىڭدىن خەت كېلىدۇ. بۇ خېتىدە ئېيتقانلىرى بىلەن ئېيتمىغانلىرىغا ئاساسلانغاندا، ھىتلېرنىڭ تۇرمۇشى بەكلا غەلىتە، بەكلا يالغۇزلۇق ئىچىدە ئۆتىۋاتقانلىقىنى پەرەز قىلىشىمىزغا بولىدۇ. ئۇ خەتتە مۇنداق دەپ يازىدۇ:

قەدىرلىك دوستۇم:

ئۇزۇندىن بېرى ساڭا خەت يازماي كېلىۋاتقانلىقىمنىڭ سەۋەبىنى پەرەز قىلغانسەن. بۇنىڭ سەۋەبى بەكلا ئاددى: مەن ساڭا يازغىدەك ھېچقانداق بىر ئىش قىلالمىدىم. سېنىڭمۇ نېمىگە قىزىقىدىغانلىقىڭنىمۇ بىلەلمىدىم. مەن يەنىلا ۋيېننادا تۇرىۋاتىمەن. بىر يەرلەرگە بېرىش نىيىتىممۇ يوق. مەن بۇ ئۆيدە تىكەندەك يالغۇز قالدىم. ئۆي ئىگىسى ساكلىس (查克雷斯) مۇ ئىنىسىنىڭ ئۆيىگە چىقىپ كەتتى. مەن بۇ يەردە رەسمى بىر كۆچمەن تۇرمۇشىنى ياشىماقتىمەن. شۇنداقتىمۇ يەنىلا خوشالمەن. مېنىڭ بىرلا غېمىم بار: ئەتىگەن تۇرۇشۇم ئۈچۈن مېنى ھەر دائىم ئويغۇتۇپ قويىدىغان ساكلىس (查克雷斯) خانىم يوق. ئىشىمنىڭ ئېھتىياجى سەۋەبىدىن ئەتىگەن تۇرۇشقا كۆنۈپ قالدىم. مانا ھازىر ئۆزەمنى ئۆزەم باشقۇرۇپ كەلمەكتىمەن. لىنزدىن قانداق خەۋەرلەر بار؟

ئادولف، دوستىدىن لىنز ساياھەت خەرىتىسى بىلەن دوناي دەرياسىدا قاتنايدىغان پاراخوتلارنىڭ ۋاقىت جەدۋىلىنى ئەۋەرتىپ بېرىشىنى ئۆتۈنىدۇ.

www.pdaay.biz

... بولمىسا مەن ھېچ بىر خەۋەرگىمۇ ئېرىشەلمەي قالىدىكەنمەن. بۈگۈن ئەتىگەن، كارىۋىتىمدا بىرمۇنچە چوسۇيىنى ئۆلتەردىم. ئۇلار مېنىڭ قېنىم ئىچىدە بوغۇلۇپ ئۆلدى. مانا ھازىر مېنىڭ چىشلىرىم 'ئىسسىققا چىدىماي' توختىماي كاسىلدىماقتا، ھەيرانمەن، بۇنداق سوغۇق ياز مەۋسۇمى ۋېيىننادا بەكلا كام كۆرۈلىدىغان ئەھۋال.

شۇ ئايدا، ئادولف ھاۋاسى دىمىق، پۇتلۇن ئەتراپنى چۇسۇي قاپلاپ كەتكەن ئۆيدە ئۆتكۈزىدۇ. ئاۋغۇست (چايان) ئېيىدا ئۇ كۇبىزېككە يەنە بىر پارچە خەت سالىدۇ: بۇ كۈنلەر ھەقىقەتەنمۇ مەنىسىز ئۆتمەكتە، ھەر دائىمقىدەك يالغۇزچىلىق، دەپ يازىدۇ بۇ خېتىدە. ئۇنىڭ بۇ خېتى پۈتۈنلەي دېگىدەك ئىملا خاتاسى بىلەن جۈملە خاتاسىغا تولغان بولسىمۇ، پۇتاق چىقىرىشنى ياخشى كۆرمەيدىغان كۇبىزېكنىڭ قارىشىدا بۇ خەت ئىنتايىن پۇختا يېزىلغان بىر خەت ھېساپلىنىدىكەن. يەنى ھىتلېرنىڭ بۇ خېتى، ئۇنىڭغا يېزىلغان خەتلەرنىڭ ئىچىدە مەزمۇنى ئەڭ باي بىر پارچە خەت ھېساپلىنىدىكەن. بۇ خەتتە ھەقىقەتەنمۇ بەزى مەلۇماتلار، بەزى تۇيغۇلار بار ئىدى. خەت قەدىناس دوستۇم! دەپ باشلانغان بولۇپ، خەت يازالمىغانلىقى سەۋەپلىك ئالدى بىلەن ئۇنىڭدىن كەچۈرۈم سورىغان. خەت يازالمىغانلىقىغا ھەرقانچە سەۋەپ كۆرسىتىشىدىن قەتئىي نەزەر، ئەسلى مەسىلە، يازغىنىدەك بىرەر ئىش ئەقلىگە كەلمىگەنلىكى، ئەندى ئۇنىڭ خەت يازماقچى بولىشى ئۇنىڭ ئۈچۈن بىر قانچە خەۋەر تېپىپ قويغانلىقى، شۇ سەۋەپتىن بۇ خەتنى يېزىپ ئولتارغانلىقى بىلدۈرۈلگەن. بۇ خەۋەرلەردىن بىرسى، ئۇي ئىگىسى موماي،

ئۇنىڭ يوللىغان ئۆي ئىجارە ھەققىنى تاپشۇرۇپ ئېلىپ ئۇنىڭغا قاتتىق رەخمەت ئېيتقانلىقىنى ئېيتىدۇ. ئۇ، بۇ ئايالنىڭ ئىسمىنى ھەردائىم خاتا يېزىۋالاتتى. ئەمما بۇ قېتىمقى خېتىدە توغرا يازالىغان. ئۇ خېتىدە ئۆزىنىڭ كاناي يالىۇقى كېسىلىگە گىرىپتار بولۇپ تېخى يېقىندىلا تۈزەلگەنلىكىنى ئىقرار قىلىپ يازغان. ئۇ يەنە ھاۋارايىغا چاخچاق قىلىپ "بۇ كۈنلەردە ھاۋا ئىنتايىن ياخشى، يەنى پات يېقىندا يامغۇرلۇق كۈنلەر باشلىنىدۇ، ئىنتايىن ئىسسىق بۇ كۈنلەر ئۈچۈن تەڭرىگە رەخمەت" دەيدۇ. ئۇنىڭ دىققىتىنى تارتقان ئىشلاردىن بىرسى، لىنز دائىرىلىرى يېڭىدىن تىياتىرخانا سالماي (بۇ ئىش ئۇنىڭ ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان ئىشى ئىدى) خارابە بىنانى رېمونت قىلىشقا تۇتۇش قىلغانلىقى ئىدى، ئەگەر ئۇلار راستىنلا يېڭىدىن تىياتىرخانا سالغىدەك خىيالغا كېلىلىسە ئىدى، پۈتۈن سۇ ئايغىرلىرىمۇ ئىسكروپكا چالالىغان بولاتتى (كۈن غەرىپتىن چىققان بولاتتى دېگەن مەنىدە ـــ ئۇ.ت) دەيدۇ.

ھىتلېر يەنە ئۆزىنىڭ ۋېيىننادىن ئايرىلىپ سىپىتالغا بارماقچى بولىۋاتقانلىقىنى، "ئېھتىمال شەنبە (ئازناراس، ئاتارۇت، ئارزۇ) ياكى يەكشەنبە (پازار) كۈنلىرى يولغا چىقماقچى" بولىۋاتقانلىقىنى، ئاۋغۇست (چايان) نىڭ ئاخىرلىرىدا سەھرا ھاۋاسىنىڭ پەيزىنى چىقارماقچى ئىكەنلىكىنى ئېيتقان. خېتىدە ئۇنىڭدىن باشقا خەۋەر يوقلىقى ئېيتىلغان. بارغانسىرى كۈچىيىپ بېرىۋاتقان بۇ تۈر بېسىملار ئۇنىڭ ۋېيىننادىكى تۇرمۇش ئادىتىنى ئۆزگەرتىۋەتكەن بولۇپ، بۇ تۈر بېسىملارنىڭ

www.pdaily.biz

جوھاننا ھەدىسىدىن كېلىدۇ دەپ قارىغان. ئەمما پاۋلا بۇ ھەقتە ئەسلەپ كېلىپ، "ئۇنىڭغا ئەڭ ئاخىرقى قېتىملىق مەمورى كادىر بولۇشقا بېرىلگەن مەسلىھەتلەرمۇ بىكار بولۇپ چىقىدۇ" دەيدۇ. ھەتتا بۇ سىڭلىسىمۇ ئاكا بولغان بۇ ئادەمدىن رەنجىپ يۈرگەنلىكى مەلۇم. بۇ ۋاقىتلاردا پاۋلا 12 ياشقا كىرگەن بولۇپ، ئاكىسىنىڭ نەسىھەتلىرىدىن قاتتىق زېرىككەن. بولۇپمۇ ئاكىسىنىڭ كۆرسەتكەن ئوقۇشقا تېگىشلىك كىتابلار تىزىملىكىدىنمۇ زېرىككەنلىكىنى ئېيتىدۇ (بۇ كىتابلار ئارىسىدا «دون كىخوت» مۇ بار بولۇپ، بۇ تىزىملىك ئاكىسى ۋيېننادا تۇرغان ۋاقتىدا ئەۋەرتىلگەن. "تەبىئىكى، ئۇ مېنىڭ ئاكام، شۇڭا مەن ئۇنىڭغا ئىچىمدىلا قارشى تۇرالىشىم مۇمكىن. ئەمەلىيەتتە ئۇنىڭغا بوي سۇنماقتىن باشقا ئامالىم يوق ئىدى. ئەسلىدە بىز ئىككىمىز قېرىنداش، ھەر دائىم جېدەللىشىپ يۈرگەندەك قىلساقمۇ بەربىر بىر-بىرىمىزنى ھۆرمەتلىشەتتۇق، ئەمما بىرلىكتە ياشاشقا توغرا كەلگەن كۈنلەردە ھەر دائىم بىر-بىرىمىزنىڭ كۆڭلىنى ئاغرىتىپلا يۈرەتتۇق" دەپ ئەسلەيدۇ پاۋلا.

ئۇلار ئوتتۇرىسىدا بىر-بىرىسىگە سۆيگۈ باردەك قىلسىمۇ، بەربىر بىر-بىرسىنى تولۇق چۈشىنىشەلمەيتتى. ئۇلارنىڭ تۈزۈكىرەك ئورتاق يەرلىرىمۇ يوق ئىدى. بۇرۇن ئانگېلا ۋە ئالويسچېكلار بىلەنمۇ شۇنداق مۇناسىۋەتتە بولغان. مانا ئەندى پاۋلا بىلەنمۇ شۇنداق ئەھۋالغا چۈشۈپ قالغان. شۇ يىلى يازدا سىپتالدا يۈز بەرگەن بىر كۆڭۈلسىزلىك ھىتلېرنىڭ ياشلىق باھىرىنىڭ ئاخىرلاشقانلىقىنى كۆرسەتمەكتە ئىدى.

ئائىلىسىدىكىلەر ئادولفنى پايدىلىق بىرەر ئىش بىلەن شوغۇللىنىشنى ئويلىنىپ كۆرۈشى ھەققىدە مەسلىھەت قىلغىنىدا ئادولف رەت قىلىۋېتىدۇ. شۇ سەۋەپتىن ئادولف ئائىلىسىدىكىلەر بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنى توختىتىشقا مەجبۇر بولغان. شۇنىڭدىن كېيىن، ئۇنىڭ ئۆسمۈرلۈك دەۋرىدە نۇرغۇنلىغان بەختلىك ئەسلىمىلەرنى قالدۇرۇپ كەتكەن سىپتال ئۇنىڭ خاتىرجەم بېرىپ كېلىدىغان يۇرتى بولۇشتىن چىقىپ كېتىدۇ. ئۇ، تۆتىنچى قېتىم ۋېيىنناغا سەپەر قىلغىنىدا ھەقىقەتەنمۇ ئۆز ئىرادىسىگە ئاساسەن يولغا چىققان ئىدى.

سىنتەبىر (ياچاق) نىڭ ئوتتۇرلىرىدا، يەنە بىر قېتىم سەنئەت ئىنىستىتۇتىغا كىرىش ئىلتىماسىنى سۇنىدۇ. ئەمما ئۇنىڭ تاپشۇرغان رەسىملىرى، بۇ بىر يىللىق يالغۇز بېشىغا تىرمىشىپ يۈرۈپ سىزغان رەسىملىرى ھېچكىمنىڭ دىققىتىنى قوزغىيالمايدۇ. ھەتتا ئىمتىھانغا قاتنىششى ئۈچۈنمۇ رۇخسەت قىلىنمايدۇ. ئۇنىڭ ئىككىنچى قېتىم رەت قىلىنىشىدىن ئالغان روھى زەربىسى ئۇنىڭ بۇندىن كېيىن ھاياتىنى داۋاملاشتۇرۇش- داۋاملاشتۇرالماسلىقىغا مۇناسىۋەتلىك چوڭ مەسىلىنى كەلتۈرۈپ چىقارغان ئىدى. ئۇنىڭ تۇرىۋاتقان ستومپالاس (斯通帕加斯) تىكى ئۇ ئۆيى، ئاپىسىدىن قالغان بارلىق مىراسلىرىنى يەپ تۈگەتكەن ئىدى. گەرچە ئۇمۇ ئاپىسىنىڭ بىر قىسىم مىراسىغا ئېرىشەلىگەن، بۇنداق بىر مىراسقا ئېرىشكەنلىكىنىڭ راس- يالغانلىقى ئېنىق بولمىسىمۇ، بۇ مىراس ئۇنىڭ ۋېيىننادا يەنە بىر يىل ياششى ئۈچۈن پەقەتلا يېتىشمەيتتى. ئۇنىڭ بىرىنچى

قىلماقچى بولغان ئىشى ئىجارىسى تېخىمۇ ئەرزان بولغان باشقا بىر ئۆي تېپىش بولىدۇ. نويابىر (ئوغلاق) ئوتتۇرلىرىدا ساكلىس (查克雷斯) خانىمغا ئۆيىنى بىكار قىلىدىغانلىقىنى ئېيتىپ، شۇ ئايقى تۆلىنىدىغان بىر كىشىلىك ئىجارە ھەققىنى تۆلۈۋېتىدۇ. گەرچە ئۇ كۈبىزىكنىڭ قايتىپ كېلىشىنى ئازىراق كۈتۈپ باققان بولسىمۇ، كېيىن ئۇنىڭغا بىر ئىلتىك بولسىمۇ خەت تاشلاپ قويماي، ۋىسباسنوۋ (维斯巴诺夫) نىڭ نىرقى ئۇچىدىكى قاپقاراڭغۇ بىر بىناغا كۆچۈپ كېتىدۇ. ئۇ يەر فىرباخ (费尔伯) يولىدا بولۇپ، ئۇنىڭ تۇرغان بىناسى فۇسان (俯瞰) تۆمۈريول مەيدانىدا ئىدى.

ئادولف، 18-نويابىر (ئوغلاق) كۈنىسى، ساقچىغا كىرىپ ئۆزىنىڭ يېڭى تۇرغان ئادرىسىنى تىزىملىتىپ چىقىدۇ (يېڭى ئادرىسنى تىزىملىتىش ئاۋستىرىيە بىلەن گېرمانىيىدە بىر قائىدە بولۇپ، ئۆي كۆچكەندىن كېيىن چوقۇم تىزىمغا ئالدۇرۇش شەرت ئىدى). ئۇ، جەدۋەلدىكى كەسپى دېگەن كاتەكچىنى "رەسسام" دەپ توشقازماي "ئوقۇغۇچى" دەپلا يېزىپ قويىدۇ. ئارىدىن بىر قانچە كۈن ئۆتكەندە دوستىمۇ ۋيېنناغا يېتىپ كېلىدۇ. كۈبىزىك سېپىتالدىكى ۋاقتىدا ھىتلېر ئۇنىڭغا بىر پارچە ئاتكىرتكا ئەۋەرتكەن بولۇپ، ئۇنىڭدا "ساڭا بىر ئۆمۈر چىن قەلبىمدىن زور مۇۋەپپەقىيەتلەر تىلەيمەن" دېگەندىن باشقا گەپ يېزىلمىغان ئىدى. شۇ كۈندىن كېيىن كۈبىزىك ھىتلېردىن بىرەر پارچىمۇ خەت تاپشۇرۇپ ئالمىغان بولسىمۇ ئۇنىڭ ئۇزۇنغىچە جىم بولۇپ كېتىدىغانلىقىغا كۆنۈك بولغاچقا، ۋيېنناغا بارغىنىدا چوقۇم

ئالدىمغا چىقىپ مېنى كۈتىۋالىدۇ دەپ ئويلىغان ئىدى. ئەمما پويىز ئىستانسىسىدا ئۇنىڭ قارىسىمۇ كۆرۈنمەيتتى. ئاخىرى بولماي ئېغىر يۈك-تاقىلىرىنى بىر قۇر كۆزدىن كۆچۈرگەندىن كېيىن ئالدىراشلىق بىلەن يولغا چىقىپ ستومپالاس (斯通帕加斯) 29-نومۇرغا يېتىپ كېلىدۇ. ھىتلېر كۆچۈپ كېتىش ۋاقتىدا نېمىشكە بىر ۋاراق بولسىمۇ خەت تاشلاپ كەتمىگەنلىكىنىڭ سەۋەبىنى ئۇقالماي ھەيران بولىدۇ. ئۇ ئۆزىنىڭ تۇرىدىغان يېڭى ئادرېسىنى ساكلىس (查克雷斯) خانىمغا تاشلاپ قويۇپ ياتىقىغا كېتىدۇ. ۋاقىت ھەپتىلەپ ئۆتمەكتە، ئەمما تېخىچىلا ھىتلېردىن خەۋەر يوق. ئۇ پەقەتلا چۈشىنەلمىدى. يا بولمىسا ئۇنى بىلمەستىن رەنجىتىپ قويغان يېرى بارمىدى؟ بۇنداق بىر ئىشنىڭ بولغانلىقىنىمۇ ئەسلىيەلمىدى. ئايرىلىش ۋاقتىدا ئۇ ئىككىسى يەنىلا يېقىن دوستلاردىن ئىدى. كېيىن يازغان خەتلىرىدىمۇ ھېچقانداق بىر قۇرساق كۆپىكى تىلغا ئېلىنمىغان ئىدىغۇ؟

كۇبىزېك لىنزغا يەنە بىر بېرىشىدا ئادولفنىڭ ھەدىسى بىلەن ئۇچرىشىپ، ئۇنىڭدىن ھىتلېرنىڭ ۋېيىننادىكى يېڭى ئادرېسىنى سورايدۇ. ھەدىسى ئانگېلا قوپال بىر شەكىلدە مەندە ئۇنىڭ ئادرېسى يوق، ئۇ ماڭىمۇ خەت يازمىدى، دەپلا جاۋاب بېرىدۇ. ئاندىن ئانگېلا كۇبىزېكتىن رەنجىپ، ئىنىمنىڭ رىياللىقتىن قېچىپ يۈرىشىدە سېنىڭمۇ بىر كىشىلىك ھەسسەڭ بار دەپ دوق قىلدۇ. ئەمما كۇبىزېك ئۇنىڭغا، سەن ھېچ نىمىدىن خەۋىرىڭ يوقلا يولدىشىڭنىڭ تەرىپىنى ئېلىپ بىر نېمىلەر دەيدىكەنسەن،

www.bidaiy.biz

دەپ چىك تۇرۇپ دوستىنىڭ يېنىنى قىلىدۇ. ئۇ ئانگىلا بىلەن كېلىشەلمەي گەپمۇ قىلماستىن بۇرۇلۇپلا كېتىپ قالىدۇ.

ئادولف، شۇندىن تارتىپ كۇبىزېك بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىگە خاتىمە بەرگەن ئىدى. ھەتتا ئۇ لىنزنى، يۇرتىدىكىلەرنىڭ ئىشلىرىنى ئويلاشنىمۇ ئۇنۇتقان ئىدى. ئادولفنىڭ كۇبىزېككە بولغان ھېسسىياتى كۇبىزېكنىڭ ئۇنىڭغا بولغان ھېسسىياتىدەك ئۇنچىلىك چوڭقۇر ئەمەس ئىدى. ھىتلېر ئۈچۈن ئېيتقاندا، ئۇلارنىڭ مۇناسىۋىتى ھېچ بولمىغاندا شۇ ۋاقىتقىچە بولسىمۇ بىر دەۋرنى تاماملىغان بىر مۇناسىۋەت ئىدى. ئۇندىن باشقا، گۇستىل ئوقۇشىدا مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشكەن بىرسى ھېسابلىناتتى، ئەمما ئۇنىڭغا سېلىشتۇرغاندا ھىتلېر مەغلۇپ بولغان بىرسى ئىدى. 1909-يىلىنىڭ 20-ئاپرېل (ئۇمۇت) كۈنىسى، ھىتلېر، فېرباخ (费尔伯) كوچىسىدىكى ئۇ قورقۇنۇچلۇق بىنا ئىچىدە ياپمۇ-يالغۇز ئولتۇرۇپ ئۆزىنىڭ 20-تۇغۇلغان كۈنىنى خاتىرلەيدۇ. ئايلار بىرىنىڭ كەينىدىن بىرى ئۆتۈپ بارماقتا، ھىتلېرمۇ ئەتراپىدىكى قىلچە ھاياجان پەيدا قىلالمايدىغان مۇھىتقا چىداپ لىنزدىكى ۋاقىتلىرىدا قىلغان پانتازىيىلىك خىياللىرىدەك خامخىياللار ئىچىدە ياپ-يالغۇز، جىمجىتلىق ئىچىدە بۇ مەنىسىز كۈنلىرىنى ئۆتكۈزمەكتە ئىدى. كېيىن ئۇنىڭ قوشنىلىرى ئۇنىڭ كىشىلەرگە ئەدەپ بىلەن مۇئامىلە قىلىدىغان، ئەمما ھېچ كىم بىلەن يېقىنلىششىنى خالىمايدىغان بىرسى ئىكەنلىكىنى ئەسلەپ بېرىدۇ. ئۇ يەرگە يېقىن بىر يەردىكى ئاشخانىدا [كۇباتا (库巴达) ئۆز كوچىگە

تايىنىش رېستورانتى دېگەن ئاشخانا] كاسسىغا قارايدىغان بىر ئايال ھىتلېردىن قاتتىق تەسىرلەنگەن بولۇپ، "ئۇنىڭ مىجەزى يالغۇزلۇقنى خالايدىغان بەكلا تىنچ، كىتابقا بەكلا ئامراق، ئۆزىنى تۇتىۋالغان بىرى بولۇش بىلەن قالغان ياشلاردىن تۈپتىن پەرقلىنىپ تۇراتتى" دەيدۇ. ئۇ ئايال ئادولفنى بەكلا ھۆرمەتلەيتتى. ئۇنىڭغا پات-پاتلا ھەقسىز چوڭ بىر پارچە قازان كاۋىپى بېرىپ تۇراتتىكەن.

كۆز يېقىنلاشقىنىدا، ھىتلېرنىڭ بېشىغا يەنە بىر ئېغىرچىلىق چۈشۈشكە باشلايدۇ. ئۇنىڭ ھەر ئايلىق ئېلىپ تۇرىۋاتقان ياردەم پۇلىدىن باشقا ھېچقانداق قوشۇمچە كىرىمى يوق ئىدى. شۇڭا ئۇ فېيىرباخ (费尔帕) كوچىسىدىن ۋىسبانوۋ (维斯巴诺夫) نىڭ جەنۇبى تەرىپىدىكى كىچىكرەك بىر بىناغا كۆچۈپ كىرىۋالىدۇ. ئۇ يەرنىڭ ئادرېسى سەيسوۋس (塞斯奥塞) كوچىسى 58-نومۇر بولۇپ، ئۇ بىنانىڭ 21-نومۇرلۇق چاققان بىر ئېغىزلىق ئۆيگە جايلىشىدۇ. بۇ يەرمۇ خۇددى بۇرۇن تۇرغان يېرىدىكىدەك بەكلا ۋاراڭ-چۇرۇڭ بىر يەر ئىدى. تار يوللاردا تراموۋايلار تىنماي تاقىراقشىپ ئۆتۈپ تۇراتتى. 22-ئاۋغۇست (چايان) كۈنىسى، ھىتلېر ساقچىغا بېرىپ يېڭى ئادرېسى ئۈچۈن تىزىمغا ئالدۇرۇپ كېلىدۇ. بۇ قېتىم ئۇ ئۆزىنى "يازغۇچى" دەپ تونۇشتۇرغان ئىدى. ئەمما ئۇ بىر ئاي بولمايلا خېلى يامان ئەمەس ھېسابلىنىدىغان بۇ ياتاقتىنمۇ چىقىپ كېتىپ، چېكىدىن ئاشقان نامراتلار مەھەللىلىرى ئارىسىدا يوقاپ كېتىدۇ. ئۇ ھېچقانداق ئادرېس قالدۇرماي يوقاپ كەتكەن بولۇپ، ساقچىدىكى

تىــزىملىتىش جەدۋىلىنىــــڭ "كېيىنكــى ئادرىســى" دېــگەن كـاتەكچىنى ئـاق تاشـلاپ قويىـدۇ. "قاچـان كۆچـۈپ چىقىسـەن" دېگەن يېرىنى "ئېنىق ئەمەس" دەپلا توشقۇزۇپ قويغـان ئىـدى. ئۇنىــڭ يــانچۇقى قــۇپ-قــۇرۇق، ئىشــلەپ پــۇل تېپىشــنىمۇ خالىمـايتتى. شـۇندىن كېيىنكـى ئـۈچ ئـاي جەريانىـدا ئـۇ بېشـى قايغــان يەرلەردە ســەرگەردان بولــۇپ يــۈرۈپ رەســمىلا بىــر تىلەمچىگە ئايلىنىدۇ. ئۇ بەزىدە باغچىدىكى ئورۇنـدۇقلاردا يـاكى قايسى بىر بىنانىڭ تېگىدە يېتىپ-قوپۇپ يۈرىـدۇ. بىـر مەزگىـل پلات (普拉特) يەنى دوناي دەرياسى بويىدىكى مەشھۇر بـاللار ئويۇنچۇق باغچىسى ئۇنىڭ يېتىپ-قوپىـدىغان ئـۆيىگە ئايلىنىپ قالــدۇ. ئەگەر قــاتتىق يــامغۇر يېغىــپ كەتســە باغچىــدىكى لەمــپىلەردىن بىرىنىــڭ ئاســتىغا كىرىــپ ھــۆل بولۇشــتىن سـاقلىناتتى. ئۇنىــڭ تەلــيىگە ئــۇ يىلــى قىشــمۇ بەكـلا بالـدۇر كىرىــدۇ. 1909-يىلــى ئــۆكتەبىر (ئوغــۇز) نىــڭ ئاخىرلىرىــدىن باشلاپ بىرەر يەردە ياتقىدەك ئۆي تېپىۋېلىشقا مەجبۇر بولـۇپ، قاۋاقخـانىلاردا، پاسـكىنا كـاتەكلەردە يـاكى بەكـلا ئەرزان ناچـار ياتاقلاردا يېتىپ قوپۇشقا باشلايدۇ. ئۇ، بىر قېتىم كايسېر (凯撒) كوچىسىدىكى بىر قەھۋەخانىدا قونۇپ چىقىدۇ، يەنە بىر قېتىم ئېيرپـوگ (埃尔伯格) كوچىســدىكى بىــر يەھــۇدىي خەيرچــى ئاچقان ئىسسىق ھۇجرىدا قونىدۇ. يەنە بىر قېتىمدا، قايسـى بىـر ئەمگەك مەيدانىدا بىـر كىشـلىك ياتىـدىغان يەر تېپىۋالـدۇ. ئـۇ يەر بەكلا پاسكىنىچىلىق بىر يەر بولۇپ، ئۆيى يوق نۇرغۇنلىغان يېتىمچىلار بىلەن بىرگە يېتىپ قوپۇشقا مەجبۇر بولىـدۇ. ئـۇ

يەردە ئۇخلاش ھەقىقەتەنمۇ تەس ئىدى. ئۇ يەرنىڭ ھاۋاسى شۇنچىلىك پاسكىنا ئىدىكى، نەپەس ئېلىشمۇ تەس ئىدى. ئۈنىڭ ئۈستىگە ئۈششاق باللارنىڭ تىنىماي يىغا-زار قىلىشلىرىغا بەرداشلىق بېرىش مۇمكىن ئەمەس ئىدى. بۇمۇ ئازلىق قىلغاندەك، مەس زابويلار تاڭ ئاتقىچە ئاياللىرىنى دۇمبالاپ يىغلىتىپ چىقاتتى.

ئۇ كېيىنكى ۋاقىتلاردا يازغان ئەسلىمىسىدە شۇ كۈنلەر ھەققىدە توختىلىپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: "بۈگۈنمۇ شۇ پاجىئەلىك ئۆيلەرنى، شۇ يېتىمخانىلارنى، تىلەمچىلەر سورۇنلىرىدىكى غالىلداپ تىترەپ ياتقان كىشىلەرنى، سېسىق پۇراپ تۇرغان ۋەيرانە مەنزىرىلەرنى ئېسىمگە كەلتۈرسەم پۈتۈن ۋۇجۇدۇم شۈركۈنۈپ تىترەپ كېتىدۇ. ئۇ يەرلەر ھەقىقەتەنمۇ مىڭ بىر كېچە چۆچەكلىرىدىن ئۆنۈپ چىققان ئالۋاستىلار شەھىرىگە ئوخشايتتى." ھىتلېر شۇنداق دەپ تەسۋىرلەش ئارقىلىق، بۇرۇنقى تەسۋىرىدىكى ۋېيىننانى بىر دوملاپلا قاپقاراڭغۇ دوزاققا ئوخشىتىپ تەسۋىرلەيدۇ. "كەچۈرۈڭلار، ۋېيىننا ھاياتىمدىكى ئەڭ قاراڭغۇ، ئەڭ جاپالىق كۈنلىرىمنىڭ بىر يالدامىسى بولۇپ كۆز ئالدىمغا كېلىدۇ." شۇڭا ئۇ، بۇ نامراتلار ئۆۋىسىدىن چىقىپ چېركاۋلاردىن ياردەم تىلەشكە مەجبۇر بولغان. ئۇ ھەر كۈنى ئەتىگە سائەت 9 دا ئۈنىڭ دەسلەپتە تۇرغان ستومپالاس يېنىدىكى چېركاۋغا بېرىپ ئۇماچقا ئۆچرەت ساقلايدۇ. ئۈنىڭدەك يېتىمچىلار بۇ ئىشنى "كارۋىن (卡瑟) نى زىيارەت قىلىش" دېيىشەتتى. كارۋىن (卡瑟)، بەلكىم ئۇ

www.pidaily.biz

چىركاۋ كاردىنالىنىڭ ئىسمى ياكى سان كارولىن چىركاۋى (圣•卡瑟琳) نىڭ ئىسمى بولسا كېرەك؟

كۆز ئايلىرىنىڭ ئاخىرىغا كەلگەندە ئۇ ئۇچىسىدىكى پەلتۇسىنى سېتىپ خەجلەپ بولۇپ، قار-شىۋىرغانلىق زىمىستان قىشتا پەلتۇسىز كىرىپ تىخىمۇ بەتەر كۆڭگە قالىدۇ. روژدىستىۋا بايرىمىدىن سەل ئاۋالقى بىر ئاخشىمى، يىپلىك كىيىملەر ئىچىدە غالىلداپ تىترەپ مۆكچەيگىنىچە شەھەر يېنىدىكى مېدلىن (梅德林) دېگەن قەلەندەرلەر يىغىۋېلىش ئورنىغا سائەتلەرچە يول يۈرۈپ ئاران ئېلىشىدۇ. ئۇ يەرگە يېتىپ بارغىنىدا ئۇنىڭ ئايىقى ئۇششۇپ قاتتىق ئېچىشىپ ئاغرىپ ھالىدىن كەتكۈزۈۋېتىدۇ. بۇ يىغىۋېلىش ئورنى قايىسى بىر خەيرى ساخاۋەتچى جەمئىيەت تەرىپىدىن قۇرۇلغان ئورۇن بولۇپ، ئۇنىڭ ئىقتىسادى چىقىمىنى ئېينىپوستىن (爱波斯坦) جەمەتى ئۈستىگە ئالغان ئىدى. بۇ يەر 1870-يىلى سېلىنغان بولۇپ، كېيىن ئومۇمىي يۈزلۈك رېمونت قىلىنىپ ئۆتكەن يىلى قايتىدىن ئېچىلغان ئىدى. بۇ يەردە كىرىدىغان ئۆيى يوق كىشىلەر بالا-چاقىسى بىلەن بىرگە ئازىراقلا پۇل تۆلىسە ياتقىدەك بىر ئۆيگە ئېرىشەلەيتتى. كۈچىدىن قالمىغانلار ئۇ يەردە تازىلىق ئىشلىرىغا ئوخشاش ئىشلارغا ياردەملىشىپ كۆڭنى ئاللىشى مۇمكىن ئىدى. بۇ يەر زامانىۋى سېلىنغان بىر قۇرۇلۇش بولۇپ، پايانسىز كەتكەن تۈز بىر يەردە تىككەندەك قەد كۆتۈرۈپ تۇراتتى. بىنادىكى ئۆيلەر كەڭ-كۇشادە بولۇپ، ھاۋاسى ياخشى، كارىۋاتلىرى ھەربى گازارمىلاردىكىدەك نومۇر قويۇلۇپ

قاتار تىزىلغان ئىدى. ئاساسلىق تامىقى بولكا بىلەن ئۇماچ شورپىسى بولۇپ، تويغىچە بېرىلەتتى. ئۇ يەرنىڭ باشقۇرۇلىشى رەتلىك بولۇپلا قالماي كىشىلەرنىڭ كۆڭۈلنىمۇ كۆكۈللۈك ئىدى. بىنادا بىر مۇنچە دۇش ئالىدىغان يەرلەر، قاچا يۇيۇش ئورۇنلىرى ۋە ھاجەتخانىلىرى بار بولۇپ، پاك-پاكىز تازىلىنىپ تۇراتتى.

دېكابىر (ئاراي) ئېيىدا، ھاۋا بەكلا سوغۇق بولۇپ كېتىدۇ. ھىتلېر سوغۇقتىن توڭلاپ تىترەپ يۈرگەن نۇرغۇن كىشىلەر بىلەن بىر قاتاردا بۇ يىغىۋېلىش ئورنىنىڭ دەرۋازىسى ئالدىدا قوبۇل قىلىنىشىنى كۈتۈپ ئۆچرەتكە تىزىلىدۇ. ئاخىرى دەرۋازا ئېچىلىدۇ. بارغىدەك يېرى يوق بىچارىلار قاتار تىزىلغىنىچە يىغىۋېلىش ئورنىغا كىرىپ، ئىسىم-فامىلىلىرى بويىچە گۇرۇپپىلارغا ئايرىلىدۇ. ئۇششاق باللار ئاتا-ئانىسى بىلەن بىرگە قالىدىغانغا ئايرىلىدۇ. ھىتلېرمۇ بىر كارتۇچكىغا ئېرىشىپ، بۇ يەردە بىر ھەپتە قېلىشى ئۈچۈن تەستىقلىنىدۇ. ئۇنى چوڭ بىر ياتاق زالىغا ئورۇنلاشتۇرىدۇ. ئۆز ئالدىغا يالغۇز يېتىپ-قوپۇپ ئادەتلىنىپ قالغان بىر يىگىت ئۈچۈن بۇنداق ئوپچا ياتاقتا يېتىش ھەقىقەتەن قىيىن بىر ئىش ئىدى. ئاۋال ئۇ ئورتاق مونچىغا چۈشۈشكە كۆنىشى، يىتلاپ كەتكەن، چۇسۇي قاپلاپ كەتكەن كىيىملىرىنى دورىلاش نومۇسىغا چىدىشى كېرەك ئىدى. ئاندىن ئۇ تەۋە بولغان گۇرۇپپىدىكىلەر بىلەن قاتار تىزىلغىنىچە ئاشخانىغا كىرىپ ئۇمىچى بىلەن بولكىسىنى ئېلىشقىمۇ كۆنىشى كېرەك ئىدى. بىرەر خەيراھ ئورنى تەرىپىدىن

بىقلىشقا كۆنگەن بىرسىنى ھېساپقا ئالمىغاندا، ئادەتتە شۇنچە ئەكە ئۆسكەن بىر ياش يىگىتنىڭ بۇنداق بىر يەرنىڭ دەرۋازىسى ئالدىدا بىرىنچى قېتىم بۇ تۈردىكى نومۇسقا چىدىيالىشىنى تەسەۋۋۇر قىلىش ھەقىقەتەنمۇ تەس. بۇنىڭدەك بىر يىغىۋېلىش ئورنىنىڭ يېتىم-يېسىرلارغا ياخشى قاراپ، ئۇلارغا ياتقىدەك بىر يەر بېرەلىگىنى بىلەن، بۇنداق بىر يەرگە بىر قېتىم كىرىدىمۇ-بولدى، شۇندىن كېيىن ئۇنداق بىرسى بۇنداق نامراتلار سېپىدىن ئىككىنچى ئايرىلالماس ھالغا كېلىشى مۇقەررەر ئىدى. بۇنداق يىغىۋېلىش ئورنىدىكى كىشىلەر ئۆزلىرىنىڭ ھەرىكەت قىلىش ئەركىنلىكىنى يوقۇتۇپ بولىدۇ. مەلۇم مەنىدىن ئالغاندا رەسمى بىر جىنايەتچىگە ئايلىنىپ بولغان ھېسابلىناتتى. بۇنداق يەرگە يېڭى كىرگەنلەر نومۇس قىلىپ ھە دېگەندىلا نېمە قىلىشىنى بىلەلمەي قالىدۇ. ھىتلېرمۇ بۇنىڭدىن مۇستەسنا ئەمەس ئىدى. بۇ يىغىۋېلىش ئورنىدىكى كىشىلەرنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى بۇ تۈر ئۈپچىۋاي تۇرمۇشقا كۆنۈپ كەتكەن بولۇپ، بۇ يەردىكى ھەربى گازىنىزونلاردەك چوڭ ياتاقلاردا تىنىماي بىر-بىرىنىڭ پېيىدا يۈرۈشەتتى. بۇنداق بىر مۇھىتتا، پاكىز يوتقان-كۆرپىلەرگە ئورۇنۇپ ياتقان ھىتلېر، بىرىنچى ئاخشىمى ھەقىقەتەنمۇ كۆڭلى يېرىم غەم ئىچىدە تاڭ ئاتقۇزىشى تۇرغانلا گەپ.

يانىدىكى كارىۋاتتا ياتقان بىر يېتىمچى ھىتلېرغا كۆڭۈل بۆلۈشكە باشلايدۇ. ئۇ قەلەندەر ھىتلېرغا بىر ھۆنىرىنى ئېيتىپ بېرىدۇ: ئەگەر بۇ يىغىۋېلىشتا بەلگىلەنگەن بىر ھەپتە قېلىش

مۇددىتىدىن ئارتۇق تۇرۇپ قالماقچى بولىدىكەنسەن، ئازىراقلا پۇل خەجلىشىڭ يېتەرلىك، يەنى بۇ يەردىن مۇددەتتىن بۇرۇن ئايرىلماقچى بولغانلارنىڭ ياتاق كارتۇشكىسىنى سېتىۋالساڭلا بولىدۇ، دەيدۇ. بۇ يىتىمچىنىڭ ئىسمى رېيىنخولد ھانىش (Reinhold Hanisch 莱茵霍尔德•汉尼希) بولۇپ، ئۇمۇ بۇرۇن رەسسام بولۇش نىيىتىدە يۈرگەن بىرسى ئىكەن. ھىتلېرنىڭ ئەدەپ بىلەن مۇئامىلە قىلىشى ئۇنىڭغا قاتتىق تەسىر قىلسا كېرەك، ئۇنىڭ گېرمانىيىدە بېشىدىن ئۆتكۈزگەن ئاجايىپ سەرگۈزەشتىلىرى ھەققىدىكى توقىغان ھېكايىلىرىغا قىزىقىپ قالىدۇ. يەنى بۇ ھانىش دېگەن ياش بېرلىنىدا بىر قانچە يىل ياشىغان ئىكەن. بۇ ئادەم ("بىز ھەر كۈنى چوقۇم كۆرۈشۈپ تۇرالايمىز. گەرچە بەكلا قىيىن كۈنلەردە قالغان بولساقمۇ، يەنىلا روھىمىزنى كۆتىرەڭگۈ تۇتىشىمىز كېرەك" دەپ نەسىھەت بېرىپ تۇراتتى) يېڭى دوستىغا "رېيىن دەرياسىنى قانداق ساياھەت قىلىش" كېرەكلىكى ھەققىدە سۆزلەپ كېتەتتى. ئەمما ھىتلېر ئۇنىڭ "بۇ دۇنيادا بىز نېمىسلار تەڭرىدىن باشقا ھېچكىمدىن قورقمايمىز" دېگەن گېپىنى ئاڭلاپ كۆزلىرى چاقناپ ئالاھىدە ئۈمىدۋارلانغاندەك ھېسسىياتلارغا كېلىپ قالىدۇ.

ئەڭ مۇھىمى، ھانىش ئۇنىڭغا قانداق ياشاش توغرىلىق نۇرغۇن نەرسىلەرنى سۆزلەپ بېرىدۇ؛ جەمئىيەتنىڭ ئەڭ تۆۋەت قاتلاملىرىدا زىمىستان قىشنى بېشىدىن ئۆتكۈزىۋاتقان بىرسى باسقان بىر قەدىمىنى ھەرگىزمۇ بىكارغا باسماسلىقى كېرەك ئىكەنلىكىنى، ھەر قانداق بىر پۇرسەتنى قولدىن بېرىپ

www.pdaiy.biz

قويماسلىق كېرەكلىكىنى ئېيتاتتى. ئەتىگەن سەھەردە، ئۇ ئىككىسى يىغىۋېلىش ئورنىدىن چىقىدۇ. ئادولف بەكلا يېلىك كىيىنگەن بولۇپ، سوغۇقتىن تولغاپ غالىلداپ تىترەشكە، تولغاپ كۆۋرشكە باشلىغان ئىدى. ئۇلار مىلىك تەستە كارويىن (卡瑟) غا يېتىپ بېرىپ ئۇماچقا ئۇلگۇرىدۇ. ئاندىن قايسى بىر ئىسسىق زال ياكى دوختۇرخانا زالىدا بىر قانچە سائەت ئولتۇرۇپ سوغۇقتىن ساقلىنىدۇ. ئاندىن يەنە قايتا بېرىپ ئازىراق ئۇماچ ئىچىشىدۇ. گۇگۇم ۋاقتىدا، يىغىۋېلىش دەرۋازىسىنىڭ ئېچىلىشىغا ئۇلگۇرۇپ ياتىدىغان جايىغا بېرىۋالىدۇ. ئەگەر دەرۋازىنىڭ ئېچىلىشىنى بەك ئۇزۇن ساقلاشقا مەجبۇر بولۇپ قالغىنىدا، يولدا بىرەرسىنىڭ قوراسىدا قار سۈپۈرۈپ بېرىش ياكى ۋىستبانوۋ (维斯巴诺夫) كوچىسىدا بىرەرسىنىڭ يۈك-تاقىسىنى كۆتۈرۈشۈپ بېرىش دېگەندەك ئىشلار بىلەن بىر قانچە تەڭگە پۇل تاپقاش كېلەتتى. ئەمما ھىتلېر بەكلا ئاجىز، چىنىقمىغان بىرسى بولغاچقا، ئېغىر ئىشلارنىڭ ھۆددىسىدىن چىقىپ بولالمايتتى. يۈك كۆتۈرۈپ قەدەم باسقىنىدا ئۇنىڭ تىزلىرى پۇكۇلۇپلا قالاتتى. بىر قېتىم ئۇ ئېرىق كولاش ئىشىدىن بىرىگە دۇچ كېلىدۇ. ھىتلېر ئۇ ئىشقا تىزىملاتماقچى بولۇپ ئالدىغا چىقىدۇ. ئەمما ھانىش ئۇنى توساپ بۇ ئىشتىن ۋاز كەچتۈرىدۇ:

"سېنىڭ مۇشۇ ھالىڭدا، بۇنداق بىر ئىشنى قىلماقچى بولىدىكەنسەن، ئاخشىمى ئورنىڭدىن تۇرالماي يېتىپلا قالىسەن."

ئادولف ئوغرىلىق قىلىپ تەلىيىنى سىناپ بېقىشنىمۇ ئويلايدۇ. ئەمما ئۇنىڭدا بۇنداق بىر قابىلىيەت يوق ئىدى. ئۇنىڭدا باشقىلارنىڭ يېنىغا قول سالغىدەك جاسارىتىمۇ يوق ئىدى. كېيىن بۇ يىغىۋېلىش ئورنىدىكى ئەڭ مەرت بىرسى بولۇپ تونۇلۇشقا باشلايدۇ. يەنى، بۇ يەردىكى تىلەمچىلەردىن “ئاق كۆڭۈل سەدىقە بېرىدىغان كىشىلەر” نىڭ ئۆي ئادرېسلىرىنى سېتىۋېلىش بىلەنلا قالماي، ئۇ يەرلەردىن تىلەپ ئالىدىغان پۇلنى تەڭ بۆلىشىشكىمۇ ماقۇل بولىدۇ. ھىتلېر ئۇنداق ئادرېسلارغا بېرىپ سەدىقە تىلەش جەريانىدا يېنىغا مۇقەددەس ئايەتلەردىنمۇ بىر قانچىنى سېلىۋالاتتى. ئالايلۇق، ئۇ بايېۋەتچىلەر مەھەللىرىدە بىرەر مومايغا دوقۇرۇشۇپ قالغىدەك بولغىنىدا، ئاۋال ئۇ مومايغا “ئېيسا مەسىھمىزگە مەدھىيە ئوقۇيمەن!” دەپ سالام بەرگىنىدىن كېيىن ئۆزىنىڭ قايسى بىر چېركاۋنىڭ رەسسامى ياكى ھەيكەلتاراشى ئىكەنلىكىنى، ئەمما ھازىر ئىشسىز قالغانلىقىنى ئېيتاتتى. كۆپىنچە ھاللاردا بۇنداق گەپلەر ئۈچۈن بىر-ئىككى تەڭگە تاشلاپ بېرىپ يولىنى داۋام قىلىدىغانلار تېپىلىپ تۇراتتى. ئەمما ھىتلېر بۇ تۈردىكى دىنى باھانىلارنى كۆرسىتىپ تىلەمچىلىك قىلماقچى بولىشى قارشى تەرەپنىڭ رەھىمىنى قوزغاش ئورنىغا غەزىپىنى قوزغاپ بىر مۇنچە قاتتىق گەپ ئاڭلىۋالىدىغان كۈنلىرىمۇ بولاتتى. باشقا يەرلەردىمۇ ئۇنىڭ تەلىيى يوق دېيەرلىك ئىدى. شۇڭا ئۇ، چېركاۋنىڭ سەدىقىسى ئۈچۈن قايتا-قايتا ئىلتىماس قىلىشقا مەجبۇر بولىدۇ. چېركاۋدا ئۇنىڭغا كىچىك 3 پارچە گۆش

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

تۇتقۇزۇپ يولغا سالاتتى. بەزىدە چىركاۋنىڭ كاردىنالى ئۇنىڭ مەسىھكە مەدىھە ئوقۇش سالىمىنى ئالغىنىدىن كېيىن بىرەر كىرون پۇل تاشلاپ بېرىش بىلەن بىرگە، ئەتىسى ئىلاھىيەتچىلەر جەمئىيىتىدىكىلەر بىلەن كۆرۈشكىن دەپ مەسلىھەت بېرىدۇ.

ھانىشنىڭ بىر ئىشقا پەقەتلا ئەقلى يەتمەيدۇ: ھىتلېردەك شۇنچە مەلۇماتلىق، شۇنچە ئىقتىدارلىق بىرسى قانداقلارچە بۇنداق قەلەندەر ھالغا چۈشۈپ قالغاندۇ؟ بۇ ھىتلېر دېگەن ئادەم چوقۇم بىر ئىشنى ساقلاۋاتسا كېرەك دېگەن ئويغا كېلىدۇ.

"مەنمۇ بىلەلمىدىم نېمىنى كۈتىۋاتقانلىقىمنى" دەپ روھسىز بىر قىياپەتتە جاۋاپ بېرىدۇ ھىتلېر ئۇنىڭ بۇ ھەقتە سورىغان سوئالىغا. ھانىش بۇنچە ئازاپقا قالغان، بۇنچە ئېچىنىشلىق بىر چىراينى زادىلا كۆرۈپ باقمىغان ئىدى. شۇڭا ئۇ، ئادولفقا ئىچ ئاغرىتىپ ئۇنىڭغا ياردەم قىلماقچى بولىدۇ. شۇنداقتىمۇ، بىرسىگە ياخشىلىق قىلىش ئۈچۈنلا ئۇنىڭغا ياردەم قىلىش خىيالىدا ئەمەس ئىدى. ئۇ، ھىتلېرنىڭ ئۇزۇنغىچە بىر ئۇستىخان، بىر تېرە بولۇپ قالغىنىغا ئىچى ئاغرىپ قالغان بولۇپ، بۇنداق بىرسىگە ياردەم قىلىپ قويسا، كېيىن ئۇنىڭغىمۇ بەزى ياردىمى تېگىشى مۇمكىنلىكىنى ئويلايدۇ. ئۇ ئالدى بىلەن ئۇنىڭغا ئاتكىرتكا سىزىپ پۇل تېپىش مەسلىھەتىنى بېرىدۇ. ھىتلېر ئۇنىڭ بۇ مەسلىھەتىگە قارىتا كېيىم كېچەكنىڭ بەكلا ۋەيرانە ئىكەنلىكىنى، شۇڭا كوچىدا ئايلىنىپ يۈرۈپ ئاتكىرتكا سېتىشقا ئىمكانى يوقلىقىنى، ياكى بولمىسا بۇنى ساتىمەن دەپ ئىشىكمۇ-ئىشىك قاتراپ يۈرەلمەيمەيدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ.

بۇنىڭ غېمىنى قىلما، دەيدۇ ھانس، ئاتكىرتكىنى سېنىڭ ئۈچۈن مەن سېتىپ بېرىمەن. ئەمما تاپقان پۇلنى تەڭ بۆلىشىمىز. شۇنداقتىمۇ يايمىچىلىق قىلىش رۇخسەت قەغىزى بولمىسا ئۇلارنى ساقچىلار قوغلاپ كېتىشى مۇمكىن ئىدى. ھانس بۇنىڭغىمۇ ئامال بارلىقىنى ئېيتىپ، قارغۇ ياكى مېيىپ قىياپىتىگە كىرىۋېلىپ ئۇششاق قاۋاقخانىلاردا ساتالايدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. ھېتلېرنىڭ يەنە بىر غېمى بار ئىدى: ئۇ پۈتۈن رەسساملىق ئەسۋاپلىرىنى پەلتوسى بىلەن بىرگە قوشۇپ سېتىۋەتكەن ئىدى. چارە تېپىشقا ئۇستا ھانس، بۇنىڭغىمۇ ئامال تېپىلىدۇ. سەن بۇ يەردە تۇققانلىرىم بار دېمىگەنمىدىڭ، ئۇلاردىن ياردەم سورا، قالغان نەرسىلەرنىڭ ئامالىنى مەن قىلاي دەيدۇ. شۇڭا ئۇ سىلىزىيە (西里西亚) دىكى كىچىك بىر دەللال بىلەن بىرگە ئادولفنى ھېدرىن (海德林) پويىز ئىستانىسىسى ئالدىدىكى ئادوپار (阿德伯) رېستورانتىغا ئاپىرىدۇ. ھىتلېر بىر تال قەلەم سوراپ ئېلىپ بۇ ئىككى سېتىقچىنىڭ دېگىنى بويىچە ئۆيىدىكىلەرگە (ئېھتىمال قېينى ئاكىسىغا) بىر پارچە ئاتكىرتكا ئەۋەتىپ، پوچتىدىن ئازراق پۇل ئەۋەرتىپ بېرىشىنى تەلەپ قىلىدۇ. بىر قانچە كۈندىن كېيىن، ھىتلېر پوچتىخانىدىن بىر پارچە خەت تاپشۇرۇپ ئالىدۇ. كونۋېرت ئىچىدە 50 كرونلۇق بىر ۋاراق پۇل چېكىمۇ بار ئىدى ("ئۇ كۈنلەردە بۇ پۇل مېنىڭ ئۈچۈن خېلىلا چوڭ پۇل ھېسابلىناتتى" دەيدۇ ھىتلېر). ئۇ شۇنداق خوش بولۇپ كېتىدۇكى، شۇ كۈنى ئاخشىمى يىغىۋېلىش دەرۋازىسىنىڭ ئېچىلىشىنى كۈتۈپ تۇرغان كىشىلەرگە داۋراڭ

www.pdfdaily.biz

قىلىپ كېتىدۇ. ئۇنىڭ قۇۋ دوستى ئۇنىڭغا پۇلنى چېك ساقلا، بولمىسا ئۇلار سەندىن قەرز سوراپ بېشىڭنى ئاغرىتىدۇ، دەيدۇ.

بۇ كۈنلەردە ھىتلېرنىڭ يۈتىلىمۇ كۈندىن كۈنگە كۈچىيىپ كېتىدۇ. شۇڭا، ئۇنىڭ نۆۋەتتىكى ئەڭ مۇھىم ۋەزىپىسى دەرھال بىر قىشلىق پەلتۇ سېتىۋېلىش ئىكەنلىكىنى ئويلايدۇ. دوستى ئۇنىڭغا يەھۇدىيلار رايونىغا بېرىپ كومىسيونچىلار ماگىزىنىدىن سېتىۋېلىشنى مەسلىھەت بېرىدۇ. ئەمما ئادولف، بۇرۇنقى پەلتوسىنى سېتىۋالغان ۋاقتىدا يەھۇدىيلارنىڭ ئالدىمىغا چۈشكەنمەن دەپ ئۇنىمايدۇ. كېيىن ئۇ ھۆكۈمەت ئاچقان گۆرۈخانىغا بېرىپ 12 كرونغا بىر قارا پەلتو سېتىۋالىدۇ. ھانىش ئۇنى دەرھال ئاتكىرىتكا سىزىش ئىشىنى باشلاشقا ئۈندەيدۇ. ئەمما ئۇ بىر ھەپتە ياخشىراق دەم ئېلىۋېلىپ ئاندىن باشلايلى دەپ تۇرىۋالىدۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە يىغىۋېلىش ئورنىدا رەسىم سىزىش ئۈچۈنمۇ تۈزۈكرەك بىر يەر يوق ئىدى. مانىېرھېيم (曼纳海姆Mannerheim) دا بىر بويتاقلار ياتىقى بارلىقىدىن خەۋەر تېپىپ شۇ يەرگە كۆچۈپ چىقماقچى بولىدۇ. ئۇ يەردىكى ھۇجرىلار بەكلا كىچىك بولۇپ، يالغۇز تۇرۇشقا ئارانلا يېتەتتى. شۇنداقتىمۇ ئويچىۋاي ئولتۇرۇشقا بولىدىغان بىر زالى بار بولۇپ، كۆپچىلىك ئۇ يەردە ئۆز ئىشلىرىنى قىلىش ئىمكانىيىتى بار ئىدى. يەنى ئۇ يەرنىڭ شارائىتى بۇ يەردىكىدىن سەل ياخشىراق ئىدى.

بۇ بويتاقلار ياتىقىنىڭ ئورنى دوناي دەرياسى قىرغىقىدا بولۇپ، 1910-يىلى 9-غېنىۋار (ئۆي) كۈنىسى ھىتلېر ئۆزۈن

پىيادە يول مېڭىپ ۋېيىننا شەھىرىنى ئوتتۇرىسىدىن كېسىپ ئۆتۈپ ئۇ يەرگە بېرىۋالىدۇ. ھانىش ھىتلېرنىڭ كەينىدە سۆرۈلۈپ يۈرگەندىن بۇرۇنقى ئاددى مالايلىق ئىشنى تاشلىغىسى كەلمەيدۇ. شۇڭا ئۇ ھىتلېر بىلەن ئۇ يەرگە بىللە بارغىلى ئۇنمايدۇ. بۇ رايون ۋېيىننانىڭ 20-رايونى بولغان بولۇگىتنوۋ (布里吉特瑙) رايونى ئىدى. بۇ يەر ئەسلىدە بىر سانائەت رايونى بولغاچقا، ئولتۇراق ئاھالە بەكلا قالايماقان، يەھۇدىيلار نوپۇسى لېئوپولد (利奥波德 Leopold) رايونىدىن قالسىلا ئەڭ كۆپ بىر رايون ھېسابلىناتتى. بۇ يەرمۇ بىر ۋاقىتلىق ئاھالىلار رايونى بولۇپ، نۇرغۇن كىشىلەر بۇ يەرنى ياخشىراق ئىش تېپىۋالغىچە تۇرىدىغان باشلىنىش نوقتىسى سۈپىتىدە پايدىلانماقتا ئىدى. بۇ بىنا دوناي دەرياسىدىن يېرىم چاقىرىمدەك يىراقتا بىر بىنا ئىدى. ئۇ بىنا شۇ لېئوپولد كوچىسىنىڭ 25~27-نومۇرلۇق قوراسى ھېسابلىناتتى. ئۇ بىنادا 500 دەك بويتاق تۇرالايتتى.

بۇ بىنامۇ زامانىۋى سېلىنغان بىر بىنا بولۇپ، سېلىنغىنىغىمۇ 5 يىلدەك بولۇپ قالغان ئىدى. بىنانىڭ ئەسۋاپ-ئۈسكۈنىلىرى بىر قەدەر تولۇق بولۇپ، ۋېيىننالىق بەزى ئوتتۇرا ھال سىنىپ ئائىلىلىرى بۇ يەرنىڭ ئالاھىدە ھەشەمەتلىك بىر بىنا ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ ھەيران قېلىشقانىكەن. ئاساسى بىنادا چوڭ بىر تاماقخانا بولۇپ، چىراقلار بىلەن يوپ-يورۇق يورىتىۋېتىلگەن؛ تامنىڭ تۆۋەن تەرىپى بىر مېتىردەك يېشىل چىنىلار بىلەن بېزەلگەن بولغاچقا، كىشىگە ئىللىق تۇيغۇ

www.pidaw.biz

بىرەتتى. تاماقلار پۇتۇنلەي سۇپىلاردا بىرىلەتتى. تاماق كارتۇچكىسىنى شۇ دەۋرنىڭ ئەڭ ئىلغار ماشىنىسىغا كىرگۈزسىلا تاماق ئاپتوماتتىك چىقىپ تۇراتتى. تاماقلارنىڭ باھاسىمۇ بەكلا ئەرزان، سۈپىتىمۇ ياخشى، مىقدارى كۆپ ئىدى. بىر تەخسە قورۇما بىلەن بىر پارچە تاۋاكاۋپى 19 مىس تەڭگە ئىدى. يەنە 4 تەڭگە ئارتۇق تۆلىسىلا قورساقنى لىق توقلاشقا بولاتتى.

بىر-بىرسىدىن ئايرىم ئۆيلەردە 10 دەك گازئۇچاق بار بولۇپ، تاماققا پۇل چىقىش قىلالمايدىغانلارنىڭ ئۆزى تاماق قىلىپ يېيىشى ئۈچۈن قويۇلغان ئىدى. ياتاقتا ياتىدىغانلار بۇ يەردە ھەقسىز قازان-قومۇچتىن پايدىلىنالايتتى. شۇنداق قىلىپ ئۆزلىرى تېخىمۇ ئاز پۇلغا تاماق ئېتىپ يېيەلەيتتى. ئۇلارنىڭ ئاساسلىق تامىقى قومچامغۇر (كارتۇچكا) تامىقى بولۇپ، كىشىلەر مەيلى گۆشلۈك بولسۇن بولمىسۇن، قومچامغۇرنى ياغدا قىزارتىپ يېيىشكە ئامراق ئىدى. ئۇ يەردىكىلەر بىر قانچىسى بىر گۇرۇپ بولۇشۇپ، پۇلى يوقلار تاماق ئېتىشكە، پۇلى بارلار نەرسە-كېرەك سېتىۋېلىشقا مەسئۇل بولىدىغان قىلىپ ئىش تەقسىم قىلىشىپ تاماق ئېتىپ يېيىشەتتى.

ئاشخانىنىڭ سىرتىدا، 3 قەدەم نېرىسىدىلا بىر قىرائەتخانا بار بولۇپ، ئۇ يەرگە كىتاب ئوقۇش ئۈچۈن 10 نەچچە ئورۇندۇق-ئۈستەل قويۇلغان. بۇنىڭدەك يەردىن بىرقانچىسى بار بولۇپ، يەنە كۆڭۈل ئېچىش يېرىمۇ بار ئىدى. بىنادا يەنە بىر كوتۇپخانا، يەنە بىر يېزىقچىلىق بۆلۈمىمۇ بار ئىدى. ئۇ يەردە 10 نەچچە ئادەم ئولتۇرۇپ ئۆزلىرى ياخشى كۆرىدىغان

ئىشلىرىنى قىلىشقا بولاتتى. ئۇ يەردە بىر ۋېنگىر قاتتىق قەغەزدىن كارتۇچكا ياساپ كۆگۈل ئېچىش سورۇنلىرىدا، قاۋاقخانىلاردا سېتىپ كېلەتتى. يەنە بىر بوۋاي گېزىتلاردا ئېلان قىلىنغان توي قىلىدىغان ئاياللارنىڭ ئىسمىنى كۆچۈرۈپ دۇكاندارلارغا ساتاتتى. بۇنداق ياتاق بىنالىرىدىن بىر قانچىسى بار بولۇپ، ياتاقلىرى يىغىۋېلىش ئورنىغا قارىغاندا كۆپ پاكىز، ھەم رەتلىك ئىدى. بۇ يەردىكى بويتاقلار ئاساسەن يالغۇز يېتىشنى خالايدىغان كىشىلەر بولۇپ، ئۇلارنىڭ ياتىقى، ئۇزۇنلۇقى 7 ئىنگلىز غېرىچ، كەڭلىكى 5 ئىنگلىز غېرىچ كېلىدىغان ئىچىگە بىر تار كارىۋات، كىچىكىك بىر ئۇستەل، بىر كىيىم ئاسقۇ، بىر ئەينەك، بىر كېچىلىك داس سىغىدىغان بەكلا تارچۇق بۆلۈملەر ئىدى. كارىۋاتتا ئۈچ پارچە كىرلىك، يۇڭ بىلەن توشقۇزۇلغان ياستۇق، ئىككى ئەدىيال بار ئىدى. كىرلىكلەر ھەپتىدە ئىككى قېتىم يەڭگۈشلىنىپ تۇراتتى. بۇ يەر ھەرقانداق بىر تۆۋەن تەبىقە ئادىمى ئۈچۈن بەكلا ئالاھىدە بىر يەر ھېسابلىناتتى. بۇ ئۆيلەرنى سۆرۈنچىراي تۈرمە ئۆيىمكىن دەپ قالماڭ. ئۆيلەر چىراق يورۇتۇلۇش بىلەنلا قالماي، ھەر بىر بۆلۈمنىڭ ئايرىم دېرىزىسىمۇ بار ئىدى. ھەر قەۋىتىدە بىر مۇنچە قاچا يۇيۇش يېرى، پۇت يۇيۇش يېرى، قول يۇيۇش يېرى قاتارلىق تازىلىق يەرلىرى بار؛ يەر ئاستى قەۋىتىدە 10 نەچچە دۇش ئالىدىغان مونچىسىمۇ بار. بۇ بىنالاردا تىككۈچىلەر خانىسى، ساچتاراچخانا، موزدوزخانا ۋە كىريۇيۇشخانىلارمۇ بار. ئۇندىن باشقا يەنە ئۇزۇن كەتكەن نەرسە ساقلاش ئىشكاپلىرىمۇ

تېزلىغان بولۇپ، ئۇ يەرلەرنى نەرسە-كېرەكلىرىنى ساقلاش ئۈچۈن ئىجارىگە ئېلىش مۇمكىن ئىدى.

ئەمما بۇ ياتاق بىنالىرىنىڭ قائىدە-تۈزۈملىرى بەكلا چىڭ ئىدى. بۇ ئورۇن خېرىدارلىرىدىن قائىدە-تۈزۈملەرگە قەتئىي بويى سۇنۇشنى تەلەپ قىلاتتى. يەنى كۈندۈزلىرى چوقۇم سىرتقا چىقىپ كېتىشلىرى كېرەك؛ كۆگۈل ئىچىش يېرىدە پەقەت داملا، شاخمات ۋە قەرت ئوينىشىغىلا رۇخسەت؛ ۋارقىراپ-جارقىراش ياكى ۋاراڭچۇرۇڭ قىلغۇچىلار چوقۇم سىرتقا چىقىپ كېتىشى كېرەك. مەيلى قاتتىق كۈلكە-چاخچاق قىلسۇن ياكى ۋارقىرىشىپ مۇنازىرە قىلىشسۇن، ئۇنداقلار بۇ يەردىن قوغلاپ چىقىرىلاتتى؛ بۇ ئورۇندا ئۈزۈم شارابى ياكى پىۋا ئىچىشكە رۇخسەت (نىمىلا دېگەن بىلەن بۇ يەر ۋېيىنانىڭ بىر يېرى-دە!)، ئەمما كۈچلۈك ھاراق ئىچىش قەتئىي مەنئى قىلىناتتى؛ ئاممىۋى مۆلۈكلەر قەتئىي ئاسرىلىشى كېرەك (كارىۋات ئۈستىگە چىقىۋېلىپ ئۆرە تۇرۇشقا بولمايدۇ دېگەندەك). بۇ ئورۇندىكى خېرىدارلاردىن تۈزۈمگە خىلاپلىق قىلىدىغانلىرىنىڭ سانى بەكلا ئاز؛ مۇتلەق كۆپ كىشىلەر تىرىشىپ ئۆز ئىشىنى قىلىپ كۈنلەرنىڭ بىرىدە جەمئىيەتنىڭ قوبۇل قىلىشىنى كۈتىدۇ.

ئادولف ھىتلېر 1910-يىلىنىڭ غىنۋار (ئۇۋي) ئېيىدا بۇ يېتىمچىلار ئورنىغا كېلىپ ئورۇنلىشىدۇ. ئۇ پۇلنى تۆلىگەندىن كېيىن (كۈنلۈكى يېرىم كرون بولۇپ، ئەگەر ھەپتىلىك تۆلىسە تېخىمۇ ئەرزان)، دورىلىنىپ يۇيۇنۇپ كىچىك بىر بۆلۈمگە ئورۇنلاشتۇرۇلىدۇ (ھازىرقى بار خېرىدارلارغا نىسبەتەن ئۈچىنچى

قەۋەت ھېسابلىنىدۇ). گەرچە يىغىۋېلىش ئورنىنىڭ ئەسۋاپ-ئۈسكۈنىلىرى بۇ يەردىكىدىن ياخشىدەك قىلغىنى بىلەن، بۇ يەردىكى ساخاۋەتخانىنىڭ ئىشلىرى ئۇ يەردىكىدەك بەك سىستېمىلىق ئەمەس بولغاچقا، ئۆزىنى ئادەمدەك ھېس قىلىشقا باشلايدۇ.

بىر ھەپتىگە قالماي، ھانىشمۇ مانىېرھېيمغا كېلىشۋالىدۇ. چۈنكى ئۇنىڭ خىزمەتچىلىك قىلىشى ھەپتىسىگە تۆت كۈنلا ئىدى. شۇڭا ئۇ قايتىدىن ھىتلېرغا كۆڭۈل بۆلۈشكە باشلايدۇ. ئۇنى يېزىقچىلىق قىلىشقا بولىدىغان بۆلۈمنىڭ دېرىزە تۈۋىدە ئولتارغۇزىدۇ. رەسىم سىزىشقا لازىملىق ھەممە نەرسىنى تەل قىلىپ بەرگەن ئىدى. ھىتلېر دەرھال تۇتۇش قىلىپ ئاتكىرتكا چوڭلۇقىدا بىر قانچە پارچە رەسىم سىزىپ چىقىدۇ. ئۇنىڭ رەسىم سىزىش سۈرئىتى بەكلا ئاستا بولغىنى بىلەن، بەكلا ئەستايىدىل سىزاتتى. ئۇ رەسىمدە ئادەتتە ۋېيىننا مەنزىرىلىرىدىن رەسىملەرنى سىزاتتى.

سىزىلغان ئاتكىرتكىلارنى ھانىش دەرھال كۆڭۈل ئېچىش مەيدانلىرى بىلەن قاۋاقخانىلاردا كۆتۈرۈپ يۈرۈپ سېتىپ بولۇپ، كىرىمنىڭ يېرىمىنى چۆنتىكىگە سالاتتى. ئەمما ئۇ، چوڭىراق رەسىملەرنىڭ تېخىمۇ قىممەت بولىدىغانلىقىنىمۇ بىلىپ قالىدۇ. شۇڭا ئۇ، ھىتلېرغا مەخسۇس سۇ بوياق رەسىملەرنى سىزغۇزىدۇ. رەسىملەر يەنىلا ۋېيىننا مەنزىرىسى بولۇپ، كۈندە بىر پارچە سىزاتتى. بۇ رەسىملەر ئىككى پارچە ئاتكىرتكا چوڭلۇقىدا ئىدى.

www.pidaw.biz

ئاردىن بىر قانچە كۈن ئۆتۈپ، ئۇ ئىككىسى بىرلىشىپ تاپقان كىرىمى، شۇنىڭدەك مانىپرھېيمدىكى بىر قەدەر ياخشى شارائىت بۇ ئىككى ياشنى زىمىستان سوغۇق ۋە يوقسۇزلۇق ئازاۋىدىن قۇتۇلدۇرۇپ قېلىش بىلەنلا قالماي، ئاخشىمى ئاچقۇرساق يېتىشتىنمۇ قۇتۇلدۇرىدۇ. ھىتلېر چىنا بىلەن بىزەلگەن دۇشتا پاك-پاكىزە يۇيۇنۇپ چىققانلىقى ئۈچۈن بەكلا خوشال ئىدى. ئۇنىڭ ئاران بىرلا قۇر كىيىمى بولغاچقا، مونچىغا چۈشكەن ۋاقتىدا نەچچە كۈندە بىر يۇيىۋالاتتى. گەرچە ئۇ بۇرۇنقىغا قارىغاندا ئاز-تولا پۇل كۆرگەندەك قىلغىنى بىلەن بەربىر يېڭى كىيىم ئېلىشقا قۇربى يەتمەيتتى. ئۇنىڭ ئۈچىسىدىكى كىيىم يەنىلا شۇ دورىلىغاندا كىيگەنلىرى ئىدى. ئۇنىڭ ئۇستىگە چاچ-ساقاللىرىمۇ بەكلا ئۆسۈپ كەتكەن بولغاچقا، كۆرىنىشى يەنىلا ئاۋارە كۆرۈنۈشتە ئىدى.

ھىتلېر ئىسسىق ئۆيدە يېتىپ، تويغىدەك تاماق يەيدىغان شارائىتقا ئېرىشكىنىدىن كېيىن قايتىدىن سىياسى ئىشلارغا قىزىقىشقا باشلايدۇ. ئۇ يېزىقچىلىق ئۆيىنى پات-پاتلا مۇنازىرە قىلىدىغان ۋە نۇتۇق سۆزلەش سورۇنىغا ئايلاندۇرىۋېتەتتى. بۇ بۆلۈم مانىپرھېيمنىڭ بىلىملىكلەر تەبىقىسىنىڭ يېرى، يەنى ئەدەبىياتقا، مۇزىكىغا ۋە سەنئەتكە نىسبەتەن ئاز-تولا قىزىقىشى بولغان كىشىلەرنىڭ يىغىلىدىغان يېرى بولۇپ، بۇ يەرگە توپلىشىدىغانلار ئادەتتە ئوتتۇرا مەكتەپ سەۋىيىسىدىكى 15~20 دەك زىيالىلار ئىدى.

ئاق كۆڭۈل ئىشچىلارمۇ بۇ يەرگە كىرىپ مۇنازىرىگە قاتنىشىپ قالاتتى. ئادولف، بۇ كىشىلەرنىڭ باشلامچىسىغا ئايلانغان ئىدى. ئۇ بۇ يەردە ھۆكۈمەتنىڭ چىرىكلىكىنى قاتتىق تەنقىتلەپ، دۇنيانىڭ ھەممىلا يېرىدە بار بولغان نامراتلار كوچىسىدىكى كىشىلەرنىڭ غېمىنى قىلىپ قايناپ كېتەتتى. بۇ نۇتۇقلىرىنى (بەزىدە ئېغىر تىللار بىلەن بەسلىشىپ ھاقارەتلەشكىمۇ ئايلىنىپ كېتەتتى) بەزى ۋاقىتلاردا ئىش ۋاقتىدىمۇ سۆزلەپ كېتەتتى. ئەگەر بۇ بويتاقلار بىناسىنىڭ نېرقى ئۇچىدا بىرەر سىياسى مۇنازىرە باشلىنىپ كەتكەن بولسا، سىزىۋاتقان رەسىمنى تاشلاپ بېرىپ قولىدا سىزغۇچ-چوتكىلىرى بىلەن كېلىپ مۇنازىرىگە قاتنىشىپ كېتەتتى. بۇنداق ۋاقىتلاردا ئەگەر ھانىش رەسىم سېتىپ قايتىپ كەلگەن ۋاقىتلىرىغا توغرا كېلىپ قالغىدەك بولسا ھىتلېرغا يالۋۇرۇپ يۈرۈپ ئۇنى رەسىم سىزىش ئۆيىگە قايتۇرۇپ كېلىۋالاتتى. شۇنىڭغا قارىماي، ھانىش يوقلا بولىدىكەن، ئادولف دەرھال ئۇنداق سورۇنلارغا بېرىپ قوشۇلىۋېلىپ سوتسيال دېموكراتلار پارتىيىسىدىكىلەرنىڭ رەزىللىكلىرىنى پاش قىلىپ قايناشقا باشلايتتى ياكى كارل لۇگېر (Karl Lueger 卡尔•卢格) ئىسملىق يەھۇدىي دۈشمىنى بولغان خرىستىئان سوتسيال پارتىيىسىنىڭ داھىسىنى قوللاپ سۆزلەپ كېتەتتى. بۇ يەردە، ھىتلېر نۇرغۇن كىشىلەرنى ئۆزىنىڭ ئالاھىدە كۆزقاراشلىرى بىلەن جەلىپ قىلىۋالغان ئىدى. بۇ ھەقتە ھېنرىك مۇنداق دەيدۇ: "ئۇ بىرلا ھاياجانلاندىمۇ-بولدى، ئۆزىنى پەقەتلا بېسىۋالالماي قالاتتى. ۋارقىراپ جارقىرىغىنىچە ئولتۇرالماي

www.pdaiy.biz

قالاتتى. ئەمما ئۇ ھاياجانى بېسىلغىنىدا باشقىچىلا بىرسىگە ئايلىنىپ، ئۆزىنى تۇتتۇۋالغان بەكلا ئېغىر بېسىق ھالغا قايتىپ كېلەتتى.”

ئادولف سىياسەتكە بەكلا قىزىقاتتى. ئۇ پات-پات پارلامېنت بىناسىنىڭ تۆۋەن پالاتا زالىغا بېرىۋېلىپ سائەتلەپ ئولتۇرۇپ دېپوتاتلارنىڭ نۇتقىنى ئاڭلاپ كېلەتتى. ئۇ يەردىكى ھەر تۈرلۈك مۇنازىرىلەرنى ئاڭلاپ ئولتۇرۇپ ئۆزىنى يوقۇتۇپلا قوياتتى. دېگەندەك، پارلامېنتتىكى بۇ تۈر مۇنازىرىلەر شۇنداق قىزغىن مۇنازىرىلەرگە ئايلىنىپ كېتەتتىكى، بەزىدە ھەرقايسى ئۆز ئانا تىللىرىدا ۋارقىراپ جارقىرىشىپ بىر-بىرسىنى ھاقارەت قىلىشقىدەك دەرىجىگىمۇ بېرىپ يېتەتتى. ئۇنداق ۋاقىتلاردا ئۇ ياتىقىغا قايتىپ كېلىپ، ھېلىقى قىرائەتخانىسىدا ئولتۇرۇپ ئۆزى يالغۇز ۋارقىراپ نۇتۇق سۆزلەپ كېتەتتى. ئۇ ئەسلىدە پان گېرمانىزم ئەقىدىسىدىكىلەرنىڭ سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسىدىكىلەرنىڭ ئاتېيىزىملىق قاراشلىرىغا قارشى تۇرۇشىنى قوللاپ، ئۇلارنىڭ دۆلەت ھوقۇقىنى قولغا چۈشۈرىۋالغانلىقىنى ئەيىبلەپ كېتەتتى.

شۇنداقتىمۇ مەيلى شەخسى سۆھبەتلەردە ياكى بايىقىدەك شىددەتلىك مۇنازىرىلەردە بولمىسۇن، ھانىش ھىتلېرنىڭ يەھۇدىيلارغا قارشى بىر گەپ قىلغىنىنى ئاڭلىمىغان ئىدى. شۇڭا ئۇ، ھىتلېر ھەرگىز يەھۇدىيلارغا قارشى بىرى ئەمەس دەپ چىڭ تۇرىدۇ. چۈنكى ئۇ، ھىتلېرنىڭ ياخشى كۆرىدىغان ئارتىسلىرى بىلەن ناخشا چولپانلىرىنىڭ ھەممىسىلا دېگىدەك يەھۇدىيلار

ئىكەنلىكىنى ياخشى بىلەتتى. ھەتتا يەھۇدىيلارنىڭ ساخاۋەت ئىشلىرىغا قاتنىشىپ يۈرىشىدىن بەكلا تەسىرلىنىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. يەھۇدىيلارنىڭ زىيانكەشلىك قىلغۇچىلارغا قارشى جاسارىتىمۇ ھىتلېرنى قايىل قىلاركەندۇق. بىر قېتىم ئۇ يەھۇدىي كاپىتالىستلىرنىڭ ھايانكەشلىكىنى رەت قىلىپ تۈرىۋالغانلىقىنى ئاڭلىغان ئىكەن. ئۇنىڭ ئېسىدە قېلىشىچە، ھىتلېر بىرلا قېتىم يەھۇدىيلارغا قارشى نۇتۇق سۆزلەپ باققانىكەن. ئۇ قېتىمدىمۇ يەنىلا يەھۇدىيلارغا بەك ئېغىر تەگمىگەن ئىكەن. يەنى، بىرسى ئۇنىڭدىن بۇ دۆلەتتە يەھۇدىيلارنى نېمە ئۈچۈن يات كۆرىدۇ دەپ سوئال قويغىنىدا، ھىتلېر: ئۇلارنىڭ ئىرقى باشقا بولغانلىقى، باشقىچە پۈرايدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق قارىشىدۇ، دەپ جاۋاپ بەرگەنلىكى ئېسىدە قالغان.

ئادولفنىڭ مانىېرھېيم (بويتاقلار يۇرتى) دىكى ۋاقتىدا ئەڭ يېقىن تونۇشلىرىدىن ئىككىسى يەھۇدىي بولۇپ، بىرسىنىڭ ئىسمى روبىنسون (鲁宾逊) دېگەن بىر كۆزلۈك ياغاچچى ئىدى. بۇ كىشى ھىتلېرغا دائىم ياردەم قىلىپ تۇراتتى. يەنە بىرسى گۈزەلسەنئەت ئەسەرلىرىنى يىغىپ ساتىدىغان ۋېنگىر بىرسى بولۇپ، ئۇنىڭ ئىسمى جوسېف نيۇمان (Neumann Josef 约瑟夫•纽曼) ئىدى. بۇ كىشى ھىتلېرنىڭ بەكلا يېلىك يۈرۈپ كېتىشىدىن ئىچى ئاغرىپ ئۇنىڭغا بىر پەلتو سوغا قىلغان. ھىتلېر بۇنىڭ ئۈچۈن نيۇمانغا چىن قەلبىدىن رەخمەت ئېيتقان. ھەتتا ئۇنىڭغا “ھەقىقى ئىنسان مانا مۇشۇنداق بولىشى كېرەك”

دەپ ماختاپ كەتكەن. ئۇنىڭ ئۇچۇن رەسىم سىتىشىپ بېرىۋاتقان ئۇلاردىن باشقا ئۈچ نەپەر يەھۇدىينىمۇ بەكلا ھۆرمەتلەيتتىكەن. ھانىشقا نۇرغۇن قېتىم ئۇلارنىڭ گېپىنى قىلىپ كېلىپ، "مەن يەنىلا يەھۇدىيلار بىلەن سودا قىلىشنى خالايمەن. چۈنكى ئۇلار تەۋەككۇل قىلىشتىن قورقمايدىغان ئادەملەر" دېگەن.

ھىتلېر ئۆزىنىڭ «كۈرەش يولۇم» دېگەن كىتابىدىمۇ ۋېيىننادىكى يەھۇدىيلار "رەھىمسىز، رەزىل، بەدبەشرە فاھىشە غوجايىنى" لا بولىدىكەن، مۇزىكا ۋە سەنئەت ساھەسىدە ساپلا يەھۇدىيلار باشقا چىقىۋالىدىغانلا بولىدىكەن، ئەڭ مۇھىمى سوتسىيال دېموكرات پارتىيىلەرنىڭ گېزىتلىرىنى "يەھۇدىيلارلا تىزگىنلەپ تۇرىۋالىدىكەن"، ئۇنداق يەھۇدىيلارغا ئۆچمەنلىك قىلىدىغانلىقىنى ئېيتقان. ۋېيىننادا، كىشىلەر تەشكىللىك ھالدا يەھۇدىيلارغا قارشى ئۆچمەنلىك پەيدا قىلىدىغان بىرۇشورلارنى تارقىتىپ كەلگەن بولۇپ، ياش ۋاقتىدىكى ھىتلېر ئەنە شۇنداق قىممىتى يوق كىتابلارنىڭ كىتابخانى بولغانلىقى ئۇچۇنلا شۇنداق قاراشتا بولۇپ قالغان.

پاكىتلار شۇنى كۆرسەتمەكتىكى، ھىتلېر دائىم دېگىدەك «شەرق يۇلتۇزى» دېگەن ژۇرنالنى ئوقۇپ تۇراتتىكەن. بۇ ژۇرنال لانز ۋون لىبېنفېلس (冯利本弗尔斯 Lanz von Liebenfels) دېگەن بىرسى تەرىپىدىن چىقىرىلغان ژۇرنال بولۇپ، بۇ كىشى سېھىرلىك بىر نەزەرىيىچى ئىدى. ئۇنىڭ نەزەرىيىلىرى بىلەن قاراشلىرى ھىتلېرنىڭكى بىلەن نۇرغۇن

جەھەتلەردە ئوخشىشىپ كېتەتتى. بۇ ژۇرنال ئىلاھشۇناسلىق بىلەن سېرىق ھېكايىلەرنى باسىدىغان بىر داشقايناق ئىدى. ئۇنىڭ نەشرىياتچىلىق پرىنسىپى "ئىرق نەتىجىلىرىدىن ئەمەلىيەت ئۈچۈن پايدىلىنىش، ئىرق ساپلىقىغا كاپالەتلىك قىلىش ئۇسۇلىدا چىڭ تۇرۇپ، ياۋروپا ئىرقىنى بۇلغىنىشتىن ساقلاش" ئىدى. بۇ ژۇرنالنىڭ ئىگىسى بولغان لىبېنفېلس تىنىماي چالۋاقاپ ئوتتۇرىغا قويىدىغان تېمىسى "نېگىرلار بىلەن مەرەز، شالغۇت ئىرقلارنى تازىلاش ئارقىلىق ئارىيانلارنى دۇنياغا ھۆكۈمران ھالغا كەلتۈرۈش" ئىدى. ئۇ قارا تەنلىكلەرنى ناچار ئىرققا مەنسۇپ ئادەملەر دەپ ھاقارەت قىلاتتى. ئەمما «شەرق يۇلتۇزى» ژۇرنىلىدا بولسا ئارىيان ئاياللىرى بۇ تۇردىكى پۈتۈن ۋۇجۇدىنى يۇڭ قاپلاپ كەتكەن گورىل مايمۇنىغا ئوخشايدىغان نەرسىلەر تەرىپىدىن جەلىپ قىلىنىشى، ئۇلارنىڭ جىنسى جەھەتتىكى قابىلىيىتىنىڭ قىزىقتۇرۇلىشىغا باش ئېگىپ كەتكەنلىكى تەسۋىرلەنگەن رەسىملەر بىلەن تولۇپ تاشقان ئىدى (فرېئۇد، ۋېيىننادا بۇنداق بىر تەرەپلىمە قاراشلارنىڭ تارقىلىپ يۈرۈدىغانلىقىدىن خەۋەر تاپسا ئىدى، ھەقىقەتەنمۇ قاتتىق رەنجىگەن، بۇنداق قاراشلارغا قارىتا، بۇنداق يەھۇدىي دۈشمەنلىكىنىڭ كەينىدە 'نەرسىسىنى كېسىپ تاشلاش قورقۇنچىسى يوشۇرۇنغان بولۇشى مۇمكىن' دېگەن پسىخوئانالىزدا بولار ئىدى. چۈنكى، يەھۇدىيلار سۈننەت قىلدۇرىدىغان ئادىتى بار خەلق). بۇ ژۇرنال ئىرق ئەۋزەللىكىنى داۋراڭ قىلىش بىلەن بىرگە، قورققانلىقىنىمۇ ئىپادىلەپ

www.pidaiy.biz

تۇراتتى. بۇ ھەقتە ئۇلارنىڭ قويغان مۇنۇ باش تېمىسىغا قارىساقلا بۇنى ئوچۇق كۆرۈپ ئالالىشىمىز مۇمكىن: "سەن سېرىق چاچ، كۆك كۆز، ئاق تەنلىق بىرسىمۇ؟ ئەگەر شۇنداق بولساڭ، دېمەك، سەن مەدەنىيەت ياراتقۇچى، مەدەنىيەت ھىمايىچىسى بىرسى ھېساپلىنىسەن! سەن سېرىق چاچ، كۆك كۆز، ئاق تەنلىك بىرسىمۇ؟ ئۇنداقتا سەن تەھدىت ئاستىدىكى بىرسى ھېساپلىنىسەن."

«شەرق يۇلتۇزى» ژۇرنىلى مۇشتىرىلىرى ئارىسىدا يەھۇدىيلىقتا قارشى پوتمەس-تۈگىمەس ئىپتىدائى قورقۇتۇشنى تەرغىپ قىلىشتا يەھۇدىيلار پۇتۇن پۇل مۇئامىلىلىرىنى تىزگىنلىۋالغان، سەنئەت، تىياتىر ساھەلىرىدە كۈچلىنىۋالغان، ئۇلار خوتۇن-قىزلارنى ئۆزگە تارتىشنىڭ سېھىرلىك كۈچىگە، ئىگە دېگەندەك گەپلەرنى ھەدەپ تەرغىپ قىلىدۇ. بۇ ژۇرنالدا ئېلان قىلىنغان سېرىق چاچلىق، كۆك كۆزلۈك قىزلارنىڭ نېگىرلارنىڭ قوچىقىغا چىقىۋالغاندەك سېرىق رەسىملەر ئادولفنى چوقۇم غەزەپلەندۈرۈپ قويىقا چاچلىرىنى تىك تۇرغۇزىۋەتكەن بولىشى كېرەك! ئەمما شۇ كۈنلەرگىچە ھىتلېرنىڭ بۇ جەھەتتىكى خىياللىرى تېخى ئەمەلى چۈشەنچە ھالغا كېلەلمىگەن، تېخى مۇھىم نوقتا ھالىغا كېلەلمىگەن بولغاچقا، يىگى-يىگى قاراشلىرىنىڭ، يىگى تېمىلارنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىشىغا ئەگىشىپ ئۇنىڭدىكى يەھۇدىي دۈشمەنلىك قاراشلىرىمۇ ئاجىزلىشىپ باردۇ.

كېيىنكى ۋاقىتلاردا ئۇ خانفىستانگىل خانىمغا مۇنداق دەيدۇ: "مەندىكى يەھۇدىي دۈشمەنلىك، مېنىڭ شەخسى ئىشىم."

سىگىلىسى پاۋلاغىمۇ "رەسىاملىق جەھەتتە مەغلۇب بولۇشىمدىكى ئاساسى سەۋەپ، سەنئەت ئەسەرلىرىنى سېتىش ئىشلىرىنىڭ يەھۇدىيلار ئىلىكىدە بولۇپ كېلىۋاتقانلىقىدىن دەپ قارايمەن" دېگەن. ھىتلېرنىڭ ئۆزى دېگىنىدەك، ئۇنىڭ يەھۇدىيلارغا ئۆچمەنلىك قىلىشى ھەقىقەتەنمۇ شەخسى ئىشى سەۋەبىدىن ئوتتۇرىغا چىققان دېيىش مۇمكىن. بىز بۇ ھەقتە پەقەتلا بىر قىسىم پەرەزلەرنىلا قىلالىشىمىز مۇمكىن. يەنى ئۇنىڭ يەھۇدىي دۈشمەنلىكىم مېنىڭ شەخسى ئىشىم دېيىشىدىكى مەقسەت، مەلۇم بىر سەنئەت ئەسەرلىرى ئېلىپ-ساتارى ياكى قايسى بىر گۆرۆخانا خوجايىنىنى؛ سەنئەت ئىنىستىتۇتىدىكى قايسى بىر ئەمەلدارنى؛ ياكى بولمىسا بۇ تۆر كىشىلەر ئېپادىلىگەن ئورتاق ئالاھىدىلىكىنى؛ ھەتتا ئۇنىڭ چوڭقۇر قەلبىگە يوشۇرۇنغان قايسى بىر ئىشنى كۆرسەتكەن بولۇشىمۇ مۇمكىن. ۋە بەلكىم دوختۇر بلوچقا نىسبەتەن قانداقتۇ بىر ئۆچمەنلىك شەكىللىنىشكە باشلىغانلىقىدىنمۇ بۇنداق قاراشقا كېلىشىگە تۈرتكە بولغان بولۇشىنىمۇ پەرەز قىلىشىمىز مۇمكىن. ئەمما ئايپىسى كلارا ئۆلۈپ كېيىنكى يىلى، ئۇ دوختۇرغا رەخمەت ئېيتىپ ئەۋەرتكەن يېڭى يىلنى تەبرىكلەش ئاتكىرتكىسىدا "سىزنىڭ ئاپامغا قىلغان ياخشىلىقىڭىزنى مەڭگۈ ئۇنۇتمايمەن" دەپ يازغانلىقىدىن قارىغاندا ئۇنىڭغا قارىتا بۇنداق بىر ئۆچمەنلىكنىڭ شەكىللىنىش ئېھتىمالىنى يوق دېيىشكىمۇ بولىدۇ. شۇنداقتىمۇ، ئادەتتە يېقىنلىرى كېسەل سەۋەبىدىن ئۆلۈپ كەتكىنىدە گۇناھنى دوختۇرغا قويىدىغان ئۆچمەنلىكلەر

www.pidaiy.biz

كۆپ كۆرىلىدىغان ئەھۋال. بۇنى ئاز دەپ بۇ داۋالاشقا بىر يەھۇدىي دوختۇر چېتىلىپ قالغان، شۇنىڭدەك ئۇ دوختۇرنىڭ داۋالاش ئۇسۇلىمۇ ھەممە قوبۇل قىلىپ كېتەلمىگەن خەتەرلىك بىر داۋالاش ئۇسۇلىدىن پايدىلىنىش بولغانلىقىنى كۆزدە تۇتقىنىمىزدا، بۇنداق ئۆچمەنلىكنىمۇ يوق دەپ قارىيالمايمىز (كېيىنكى يىللاردا ئۇ دوختۇر كلارانىڭ داۋالىنىشى ئۈستىدە توختالغىنىدا، يودىدلىق داۋالاش ھەققىدە بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماي يۇشۇرۇپ ئۆتىدۇ).

ھىتلېرنىڭ ۋېيىنادىكى ۋاقىتلىرىنى تولۇق پىشىپ يېتىلمىگەن ئۆسمۈرلۈك ۋاقىتلىرى دېيىش مۇمكىن. ئۇ بىر دوستىغا يازغان خېتىدە بۇنداق جىسمانى ئازاپلىنىش تەسىرىنى پەيدا قىلىشلارغا دارىتمىلاپ تۇرۇپ نارازىلىقىنى ئىپادىلەيدۇ ("ئۇزۇن پەرىجە كەيگەنلەرنى كۆرسەملا يىرگىنىپ كېتىمەن" دېيىشى)، شۇنىڭدەك ئۇنىڭ دوختۇرغا ئۆچ ئىكەنلىكىگە يەنە بىر مىسال، ئۆزىنىڭ سالامەتلىكىگە كۆڭۈل بولىشىدىمۇ ئىپادىلىنىدۇ: "… مەيدەمنىڭ ئېچىشىپ ئاغرىشى زەدەم قايناپ قالغانلىقىدىن بولغان ئىش بولۇپ، بۇنداق ۋاقىتلاردا مەن يەڭگىل تاماقلارنى يېيىش (مەسىلەن مىۋە-چىۋە، كۆكتات قاتارىدىكى) ئارقىلىقلا ئوڭشىلىپ كېتىشىم مۇمكىن. بۇنچىلىك ئىشلارغىمۇ دوختۇرغا يۈگۈرەش ھاجەتسىز. دوختۇر دېگەنىنىڭغۇ ھەممىسىلا ئەقلى يوق كالۋا نەرسىلەر. مېنىڭچە، مېنى نېرۋا سىستېمىسىدا كاشىلىسى بار دېگىنىنىڭلا ئۆزى ئۇچىغا چىققان دۆتلۈكىنى كۆرسىتىدۇ. مېنىڭ ئاشقىزىنىمدىن باشقا يەرلىرىم پۈتۈنلەي ساق. قانداقلا

بولمىسۇن، مەن قايتىدىن قولۇمغا چوتكامنى ئېلىپ رەسىم سىزىشقا كىرىشىپ كېتەلىدىم. گەرچە ماي بوياق رەسىم ماڭا بەكلا تەس بىلىنگەنىدەك قىلسىمۇ رەسىم سىزالىغانلىقىمدىن ئۆزەمنى يەنىلا چەكسىز خوشال ھېس قىلىمەن. سەنمۇ بىلسەن، ئاشۇرىۋەتتىڭ دەپ قالما، مېنى سەنئەت ئىنستىتۇتقا رەسىم ئۆگۈنۈشكە قوبۇل قىلمىغانلىقى، ئىنسانىيەت ئۈچۈن بەكلا چوڭ يوقۇتۇش ھېسابلىنىدۇ. ياكى تەغدىرىم مېنى باشقا ئىشلارغا ساقلاۋاتقانمىدۇ-يا؟" (بۇ خەت، شۇنىڭدەك بۇ كىتابىمىدا ئۈچرايدىغان ھىتلېرغا مۇناسىۋەتلىك بەزى خەت-چەكلەر بىلەن باشقا بىر قىسىم ھۆججەتلەر ۋيېننادىكى دوختۇر جون ۋون مولۇن سۋېنخاۋسىن (约翰•冯•穆仑•施恩豪逊) نىڭ شەخسى ئارخىۋىدىن ئېلىنغان بولۇپ، راس-يالغانلىقى تېخى ئىسپاتلانمىدى. ئۇ دوختۇر بۇ ماتېرىياللارغا "ھ. ب. ب. خۇسۇسى ئارخىبى" دەپ ئات قويغان).

1910-يىلى باھار ئايلىرىغا كەلگەندە، ھىتلېر سىياسىغا ۋە خەلقئارا ۋەزىيەتكە ھەددىدىن ئارتۇق قىزىقىدىغان ھالغا كېلىدۇ. شۇنداق بولغاچقا، ئۇ ئەندى ھېنرىك (汉尼希) نىڭ بويرۇتمىلىرىنى سىزىپ پۈتتۈرۈشكىمۇ ۋاقىت چىقىرالمىغىدەك ھالغا كېلىدۇ. دوستى ئۇنى ئەيىپلىگىنىدە، بۇندىن كېيىن ئىشىمنى چوقۇم تىرىشىپ ئورۇندايمەن دەپ ۋەدە قىلىدۇ-يۇ، ھانىش سىرتقا چىقىشى ھامانلا دەرھال قولىغا گېزىت-ژۇرناللارنى ئېلىۋالىدۇ. گەرچە ئۇ رەسىم سىزىش ئىشىنى باشلىۋالغاندەك قىلسىمۇ، قايسى بىر مەسىلە ئۈستىدىكى

www.pdfdaily.biz

مۇنــازىرىلەر يەنــىلا ئــۇنى جەلــىپ قىلىۋېلىـــپ، قىلــچە خوشياقمايدىغان ئۇ رەسىملەرنى جىم ئولتۇرۇپ سىزىشقا پەقەتلا كۆڭلى بارمايتتى. ئاخىرى ئۇ ھانىشنىڭ كەينىگە كىرىۋېلىشىدىن زېرىكىپ، ياز ئـايلىرى كىرىشى بىلەن تەڭ يەنە بىـر يەھۇدىي دوستى، يەنـى ۋېنگىـر دوستـى نيۇمـان بىـلەن بىرلىشىـپ ئـۇ ياتاقتىن چىقىپ كېتىدۇ. ئۇ ئىككىسى گېرمانىيىگە بېرىپ تۇرۇپ قېلىش توغرىلىق كۆپ پىلان تۈزەشەتتى. شۇڭا، ئۇلار ئىككىسى بىرلىكتە ئۆز غـايىلىرىنى دەپ يولغا چىقىـدىغان بولـىدۇ. ئەمما ۋېينىنـادىكى ئـۇ ئاجايىـپ مەنزىـرىلەر، بولۇپمـۇ ئـادولف بەكـلا ياخشى كۆرىـدىغان مۇزېيغا بولغـان قىزىقىشـى ئۇنـىڭ سەپەرگە ئاتلىنىشىنى توساپ تۇرىۋالىدۇ. شۇڭا ئۇ ۋېيىنادىن بىر قەدەممۇ ئايرىلالـماي، بەش كۈنــدەك كۆڭـۈل ئېچىــپ ئويناـپ يۈرىــدۇ. ئاخىرىدا، يېنىدا بىر تىيىنمۇ پۇلى قالماي، 26-ئىيۇن (باشـاق كۈنىســى ئىلاجىســىز مانىبرھېيمغــا قايتىــپ كېتىشــكە مەجبــۇر بولىدۇ. شۇنداقتىمۇ، بۇ قېسقىغىنە ئىختىيارى ئايلىنىپ يۈرگىنى ئۇنى خېلىلا ئارام ئالدۇرغان ئىدى. شۇڭا ئۇ قايتىپ كەلگەنـدىن كېيىن قايتا زېھنىنى قويۇپ رەسىم سىزىشقا كىرىشىپ كېتىدۇ. شۇنداقتىمۇ ئۇنىڭ تاپقان پۇلى ئارانلا بىر ھەپتىلىك خەجلەشكە يېتەتتى. ئۇزۇن ئۆتمەي ئۇ ھانىش بىلەن بۇزۇلۇشـۇپ ئايرىلىـپ كېتىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ھىتلېر يەنە ئۆز بېشىغا يالغۇز قالىدۇ.

شـۇ يىلـى كـۈزدە، ھىتلېـر سـەنئەت ئىنىسـتىتۇتىغا كىـرىش ئۈچـۈن يەنە بىـر قېتىم ئىمتىھـان بېرىـدۇ. ئـۇ لىق بىـر سـومكا رەسـىملىرىنى كۆتـۈرۈپ خـوف (霍夫) مۇزېيـدىكى پروفېسسـور

رىچېرنىڭ ئىشخانىسىغا باردىۇ. پروفېسسور رىچېر (里切尔) ھەر تۈرلۈك رەسىملەرنى ساقلاش، ئەسلىگە كەلتۈرۈش ئىشلىرىغا مەسئۇل ئىدى. ھىتلېر ئۇنىڭدىن سەنئەت ئىنىستىتۇتىغا كىرگۈزۈپ قويۇشى ئۈچۈن ياردەم قىلىشىنى تەلەپ قىلىپ يالۋۇرۇپ باقىدۇ. گەرچە بۇ پروفېسسور ھىتلېرنىڭ سىزغان رەسىملىرىنى بىناكارلىق نوقتىسىدىن ئالغاندا ئىنتايىن ياخشى سىزىلغان رەسىملەر ئىكەن دەپ باھالىغان بولسىمۇ، ئۇنىڭ رەسىملىرى پروفېسورنى ئازىراقمۇ قىزىقتۇرالمايدۇ. ئادولف يەنە بىر قېتىم روھى چۈشكەن ھالدا مانىبېرھېيمغا قايتىپ كېلىپ داۋاملىق رەسىم سىزىش بىلەن مەشغۇل بولىدۇ. ئەمما ھانىشتىن ئايرىلغىنىدىن كېيىن سىزغان رەسىملىرىنى زادىلا ساتالمايدۇ. يېنىدا پۇلىمۇ قالمىغان، ئامال يوق ھامىسى جوھاننىاغا يالۋۇرماقچى بولۇپ ئۇنىڭ ئالدىغا، يەنى سېپتالغا بارىدىغان بولىدۇ.

نەچچە يىل ئاۋال، ئۇ ئىككىسى قاتتىق تالاش-تارتىش قىلىپ كىلىشەلمەي ئايرىلغان ئىدى. مانا ئەندى، ئۇ ئايال بىر پۈتى گۆرگە ساڭگىلاپ قالغان ئەھۋالدا بولۇپ، بۇرۇن ھىتلېرغا شۇنچە قوپاللىق قىلغانلىقىدىن كۆڭلى قاتتىق يېرىم ئىدى. 1-دېكابىر (ئاراي) كۈنىسى، ئۇ يىغقان بارلىق پۇلىنى بانكىدىن ئېلىۋالىدۇ. ئۇنىڭ بۇ پولى خېلىلا جىق پۇل ئىدى. يەنى ئۇنىڭ تىجىگەن پۇلى 3500 كرون بولۇپ، بۇ پۇلنىڭ خېلى كۆپ قىسمىنى بۇ جىيەن بالىسىغا تاپشۇرۇپ ئۇزۇن ئۆتمەيلا، يەنى

www.pdaily.biz

1911 ـ يىلىنىڭ باشلىرىدا ۋەسىيەتنامە قالدۇرالماي بۇ دۇنيا بىلەن ۋىدالىشىدۇ.

ئانگېلا، ھامىمىسىنىڭ مىراسىدىن ھىتلېر ئەڭ كۆپ ھەسسىگە ئېرىشكەنلىكىدىن خەۋەر تېپىپ، ئادولفقا بېرىلىۋاتقان يېتىملار ياردەم پۇلىنىڭ ئۆزىگە تەۋە بولىشىنى تەلەپ قىلىپ دەرھال لىنز سوتىغا ئەرز قىلىدۇ. ئانگېلانىڭ بۇ تەلىۋى ھەقىقەتەنمۇ ئورۇنلۇق بىر تەلەپ ئىدى. چۈنكى ئۇ، يېڭىدىن تۇل قالغان بولۇپ، ئۆزىنىڭ بالىسى بىلەن بىرگە سىڭلىسى پاۋلانىمۇ بېقىشى كېرەك ئىدى. ھىتلېر، ئائىلە بېسىمى سەۋەبىدىنمۇ ياكى نومۇس قىلغانلىقىدىنمۇ ئەيتەۋىر، نەچچە يىلدىن بېرى تۇرمۇشىغا ياردەمچى كىرىم بولۇپ كېلىۋاتقان ئايلىق 25 كرونلۇق ياردەم پۇلىدىن ۋاز كېچىپ ئۇنى ھەدىسىگە ئۆتۈنۈپ بەرمەكچى بولىدۇ. بۇ ئىش ئۈچۈن ئۆزى بىۋاستە لىنزغا بېرىپ يەرلىك سوت مەھكىمىسىگە كىرىپ، "بۇنىدىن كېيىن ئۆزەمنى ئۆزەم بېقىپ كېتەلەيمەن، شۇڭا بارلىق يېتىملار ياردەم پۇلىنىڭ سىڭلىسىغا مەنسۇپ قىلىنىشىغا قوشۇلىمەن" دەپ باياناتت بېرىدۇ. سوت مەھكىمىسى دەرھال مايرخوفېر ئەپەندىگە ئۇقتۇرۇش قىلىپ، ئادولفقا تەۋە ياردەم پۇلىنىڭ پاۋلاغا ئۆتكۈزۈپ بېرىلىدىغانلىقىنى خەۋەر قىلىدۇ. بۇنىڭدىن سەل بۇرۇن، بالىلارغا مەسئۇل بولۇپ كېلىۋاتقان بۇ كىشىمۇ ھىتلېردىن بىر پارچە خەت تاپشۇرۇپ ئالغان بولۇپ، ئۇ خەتتە ھىتلېر بۇنىدىن كېيىن ئۆزىگە بېرىلىۋاتقان يېتىملار ياردەم پۇلىغا ئېھتىياجى يوقلىقىنى بىلدۈرگەن (شۇ چاغدا، مايرخوفېرمۇ قىزى

بىلەن پاراڭلىرىدا بۇ ھەقتە توختىلىپ كېلىپ، بۇ ئىشتا ھىتلېر ھەقىقەتەنمۇ ياخشى ئىش قىلدى دەيدۇ) ئىدى.

گەرچە ھىتلېرنىڭ بۇ ياردەم پۇلى بولمىغان تەقدىردىمۇ، ئۇنىڭ خاتىرجەملىك ئىچىدىكى تۇرمۇشىنى بويتاقلار ياتىقىدا يېتىۋاتقان كىشىلەرنىڭ ھېچ قايسىسى خىيالىغىمۇ كەلتۈرەلمەيتتى. شۇنىڭدەك يەنە، ھىتلېر بۇنچە پۇللۇق بولۇپ تۇرۇقلۇقمۇ يەنىلا بۇرۇنقى تۇرمۇش ئادىتىنى بۇزماي ساقلايدۇ. ئۇ يەنىلا ئۆزى تاماق ئېتىپ يەيتتى، ئۇچىسىدىكى كىيىملىرىمۇ يەنىلا شۇ بۇرۇنقى كونا كىيىملەر ئىدى. شۇڭا ئۇ ياتاق باشقۇرغۇچىلىرى بىلەن پات-پاتلا رەنجىششىپ يۈرەتتى. ھىتلېر، ھامىسىدىن مىراس ئالغان شۇنچە كۆپ پۇلنى تىياتىرخانىلاردا خەجلەپ تۈگىتىۋەتتىمۇ قانداق، بۇنىڭدىن زادىلا خەۋەر تاپالمىدۇق. ياكى ئۇ سەبداشلىرى بىلەن بىرگە تۈزۈشكەن پىلانلىرى ئۈچۈن خەجلىۋەتكەنمۇ ئۇنىمۇ بىلمەيمىز. ئەسلىدە، بۇ بويتاقلار ياتىقى تەۋەسىدە ياتقانلار ئارىسىدا مەيلى قانۇنلۇق، مەيلى قانۇنسىز بولسۇن، ياكى يوشۇرۇن پۇتلۇنلەي يامان ئىشلار بىلەن شۇغۇللىنىدىغان ھادىسىلەر بەكلا كۆپ ئىدى. بەلكىم بۇرۇنقى ۋاقىتلاردىكىدەك ئاخماقانىلىق بىلەن باشقىلارنىڭ ئالدىدا داۋراڭ قىلىپ يۈرۈپ بۇ پۇللىرىنى پۈتۈنلەي خەققە تاتتۇرۇپ قويغان بولىشىمۇ مۇمكىن ئىدى. يەنە بىر ئېھتىمال، ئۇ پۇلنى باشقا بىر يەرلەرگە يوشۇرۇپ قويۇپ، ئاز-ئازدىن ئېلىپ خەجلەپ يۈرگەن بولىشىمۇ مۇمكىن. ھىتلېر،

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

رەسسام بولمەن دەپ يۈرگەن ۋاقىتلىرىدا ھەر دائىم شۇنداق قىلاتتى.

ئادولف ئۆز ئالدىغا كۆن ئېلىش شارائىتىغا ئېرىشكىنىدىن كېيىن، ھېلىقى تارچۇق ئۆيىنىڭ بىر بۇلۇڭىدا ھېرىپ چارچاشقا قارىماي رەسىم سىزىش بىلەن بولۇپ كېتىدۇ. ھىتلېردا رەسىمى بىر سەنئەتكار قىياپىتى نامايەن بولۇپ تۇرغانلىقى ئۈچۈن، ئۇنىڭ ھەمىرالىرىمۇ ئۇنىڭغا ھۆرمەت قىلىدىغان بولغان ئىدى. ئۇ، ئەتراپىدىكى كىشىلەرگە بەكلا ئەدەپلىك مۇئامىلە قىلاتتى. ئۇ ھەر دائىم ئىشچىلارغا ياردەم قىلىپ ياكى ئۇلارغا مەسلىھەتلەر بېرىپ يۈرەتتى. ئەمما ئۇ ھەرگىزمۇ خەقنىڭ چىشىغا تېگىدىغان ئىشلارنى قىلماي، ئۇلار بىلەن ئىناق ئۆتۈشكە تىرىشاتتى. ئەمما گەپ سىياسىي ئىشلارغا بېرىپ تاقالدىمۇ-بولدى، دەرھال ھاياجانلىنىپ چاچلىرى چۇۋۇلۇپ كېتىشىگىمۇ پەرۋا قىلماي باش سىلكىپ، قولىنى شىلتىغىنىچە ۋارقىراپ-جارقىراپ سۆزلەپ كېتەتتى. ئۇ ھەردائىم شۇنداق سۆزلەپ يۈرگەنلىكى ئۈچۈن، ياتاقتىكىلەرمۇ ئاستا-ئاستا ئۇنىڭدىن قېچىشقا باشلايدۇ. بىر كۈنىسى، ئادولف ئاشخانىدا تاماق قىلىۋاتقىنىدا ئىككى ھاممال ئىشچىنى رەنجىتىپ سالىدۇ. ئەسلىدە بۇ ئىككى ئىشچى سوتسىيال دېموكرات پارتىيىسىنىڭ ئىشچىلار تەشكىلاتىنىڭ ئەزالىرى ئىدى. شۇڭا ھىتلېر ئۇلارنى دۆت، ئاخماقلار دەپ قاتتىق ھاقارەتلەيدۇ. ئۇنىڭ بۇنداق ئاغزىنى بۇزۇپ سۆزلىشىنىڭ بەدىلى بەكلا ئېغىر بولىدۇ. ئۇنىڭ بېشىدا تاياقتىن بىر مۇنەك

ئىششىپ چىقىدۇ. قولىمۇ يارىلىنىپ يۈز-كۆزى ئىششىپ كۆكىرىپ، بۇرنىمۇ يېرىلىپ كېتىدۇ.

كۈبىزېك بىلەن ھانىشتىن كېيىن تونۇشقان بىر دوستى ھىتلېرنى ئاگاھلاندۇرغان ھالدا، "بۇ تاياق ساڭا دورا ئىدى. سەن پەقەتلا نەسىھەت كار قىلماس بىرسى ئىكەنسەن، بۇنداق كېتىۋەرسەڭ، ساڭا ھېچكىم يانتاياق بولمايدۇ" دەيدۇ. بىر قانچە ئاي ئىلگىرى، باش كۆتەرمەي بىر چېركاۋ رەسمى سىزىۋاتقىنىدا، جوسېف گرېينېر (约瑟夫•格莱纳Josef Greiner) ئۇنىڭغا دىققەت قىلىپ قالىدۇ. ئۇ ئاجايىپ خىيالپەرەس بىر يىگىت ئىدى. ھىتلېر بىلەن پات-پاتلا سائەتلەپ ئولتۇرۇپ مۇڭدىشىپ كېتەتتى. ئۇلار ئىككىسى بەكلا كەڭ دائىرىلەر بويىچە مۇڭدىشىپ يۈرەتتى. ئۇلارنىڭ سۆھبىتى ئىقتىسات توغرىسىدا، دىن توغرىسىدا، ھەتتا ئاسترونومىيەدىن تارتىپ ئىلاھىيەتشۇناسلىقلارغىچە كېڭىيىپ كېتەتتى. ئۇ ئىككىسى ئولتۇرۇپ ئادەملەرنىڭ بەكلا ئاسان ئالدىنىپ يۈرىشىنىڭ سەۋەپلىرىنىمۇ كەڭ دائىرىدە تالاش-تارتىش قىلىشاتتى. مەسىلەن ئۇلارنىڭ بۇ ھەقتىكى پاراڭلىرىدىن بىرسى گېزىتتا ئېلان بېرىلگەن بىر رېكلام ئۈستىدە بولىدۇ. بۇ ئېلاندا يەرگە تەككىدەك ئۇزۇن چاچلىق بىر قىزنىڭ رەسمى بېسىلغان بولۇپ، ئۇنىڭدا "بۇ قىزنىڭ ئىسمى ئاننا سىراش (安娜•西拉希)، ئۇنىڭ خۇددى دوناي دەرياسىدەك ئۇزۇن سوزۇلۇپ تاپىنىغىچە چۈشىدىغان چىرايلىق چاچلىرى بار. بۇ گۈزەل چاچ قانداق ئۆسۈپ چىققانلىقىغا قىزىقامسىز؟ بۇ چاچ، مەن كەشىپ

قىلغان بىر خىل چاچ مېيىنى قوللىنىپ بۇ ھالغا كەلگەن. ئەگەر بۇنداق بىر چاچقا ئىپرىششىنى خالايدىغانلار بولسا ئىپلانىدىكى بۇ قىزغا خەت يېزىڭلار. سىلەرگە ھەقسىز چۆشەندۈرۈش قوللانمىسى بىلەن بىر پارچە رەخمەت خېتى ئەۋەرتىدۇ" دېگەنلەر يېزىلغان ئىدى.

"مانا بۇ مەن دېمەكچى بولغان رېكلام. ـــ دەيدۇ ھىتلېر. گرېيىنېرنىڭ دېيىشىچە، ھىتلېر ـــ تەشۇق قىلىشقا ئەھمىيەت بېرىلىشى كېرەك. ئەگەر بۇ دۇنيادا بۇنداق يالغان گەپلەرگە ئىشىنىدىغانلا ئادەم تېپىلىدىكەن چوقۇم تەشۇقاتتىن زېرىكمەسلىك كېرەكلىكىنى تەكىتلەيتتى" دەيدۇ. ئۇ بۇ ھەقتە ئىنتايىن ھاياجانلانغان ھالدا توختىلىپ كېلىپ، تەشۇقات دېگەن بۇ نەرسە، ئادەمنىڭ كاللىسىدىكى گۇمانلىنىشلارنى ئالا قويماي سۈپۈرۈپ تاشلاپ، ئۇنى سادىق ئىشەنگۈچىلەردىن بىرسى ھالىغا كەلتۈرەلەيدىكەن، شۇنىڭغا ئىشىنىمەنكى، مەنمۇ ئەڭ ئاخماقانە بىر نەرسىنى، مەسىلەن ئەينەكنى ئۈرۈپ چاققىلى بولمايدىغان قىلىۋېتەلەيدىغان مەلھەم كەشىپ قىلدىم دەپ ئۇنىڭغا نۇرغۇن خېرىدار تاپالىشىم مۇمكىن، دەيدۇ.

"تەشۇقات ئىنتايىن مۇھىم بىر ئىش ئىكەن. تەشۇق قىلىش ئارقىلىقلا ھەممىنى قولغا كەلتۈرۈشكە بولىدىكەن."

1911ـ يىلىنىڭ قالغان قىسمىدا ھەمدە ئۇنىڭدىن كېيىنكى يىل ئىچىدە ھىتلېر ئۆزىنى تۇتىۋالغان ھالغا كېلىدۇ. ئۇ ئەندى باشقىلار بىلەن قىلچە ئەھمىيىتى بولمىغان تۇگىمەس تالاش-

تارتىشلارغا ئالدىراپ كىرىشمەيدىغان بولۇپ ئۆزگىرىدۇ. ئۇنىڭ ئورنىغا رەسىم سىزىش بىلەنلا مەشغۇل بولىدۇ. ئۇنىڭ رەسىم سەۋىيىسىمۇ كۈندىن-كۈنگە ئۆسۈپ بارماقتا ئىدى. مەسىلەن، ئۇنىڭ سىزغان سۇ بوياق رەسىمى «ۋىيېننا مىنوكتا چېركاۋى» (明诺科特) دېگەن رەسىمى ھەقىقەتەنمۇ ھەممە تەرەپتىن ماختاشقا ئەرزىگۈدەك بىر رەسىم بولۇپ، بىر ھېساپتا ئۇنى رەسىمى فوتوگراپ رەسىمى دېيىشكە بولاتتى. تېخنىكا نوقتىسىدىن ئالغاندا، بۇ رەسىمنى مەخسۇس كەسىپ ئەھلىنىڭ قولىدىن چىققان بىر رەسىم دېيىشكىلا بولاتتى. ئۇ رەسىم ھەقىقەتەنمۇ قالتىس سىزىلغان ئىدى. ئەمما بۇ رەسىمنى سىزغان ئادەم ھېچقاچان رەسىم سىزىش تەلىمى كۆرمىگەن ئاددى بىر ياش ئىدى. بىنا رەسىملىرىنى سىزىشتا ھىتلېرنى ھەقىقەتەنمۇ تالانتلىق بىرسى دېيىشكە بولاتتى. ئەمما ئادەم رەسىمنى سىزىشقا توغرا كەلگەندە ئۇنىڭ قابىلىيىتى كارغا كەلمەي قالاتتى. ئەگەر رەسىم ئۈستىگە بىرەر ئادەم رەسىمى قويۇشقا توغرا كەلسە، بۇ ئادەمنى پەقەتلا كىلىشتۈرەلمەي، نىسبىتىنىمۇ بۇزىۋېتەتتى. ئۇنىڭ بىر مۇنچە رەسىمنى سەنئەت قىممىتى بەك يوقىرى بولمىسىمۇ يەنىلا چىرايلىق دېيىشكە بولاتتى. ئۇنىڭ سىزغان رەسىملىرىدىن قارايدىغان بولساق، ھىتلېردا ھەقىقەتەنمۇ رەسساملىق قابىلىيىتىنىڭ بارلىقىنى، ئەمما تەربىيىلىنىشىنىڭ يېتەرلىك بولمىغانلىقىنى كۆرەلىشىمىز مۇمكىن. قىسقىسى، ھىتلېرنى بىر سەنئەتكار دېگەندىن كۆرە ئۇنى ئۇستا بىر تېخنىك دەپ قاراشقا بولاتتى. يەنى ئۇنى بىر

رەسسامغا ئەمەس بەلكى بىر بىناكارغا ئوخشىتىش مۇمكىن ئىدى.
1912-يىلىغا كەلگەندە، ئۇنىڭ قېرىنداشتا سىزغان رەسىملىرىمۇ ئالاھىدە ياخشىلىنىپ، سۇ بوياق رەسىم سىزىش سەۋىيىسىمۇ خېلىلا يوقىرى كۆتۈرۈلگەن ئىدى، ماي بوياق رەسىم سىزىشى ئەڭ ياخشى ئىدى.

ئۇ تىنماي سىزاتتى. ئۇنىڭ سىزغان رەسىملىرى جاكوب ئالتېنبېرگ (雅各布•阿尔登伯格Jacob Altenberg)[49] ۋە باشقا رەسىم سودىگەرلىرى تەرىپىدىن سېتىلىپ تۇراتتى. ئەندى ئۇ ئۆزىنىڭ رەسساملىق جەھەتتىكى قابىلىيىتىدىن غەم قىلماس ھالغا كېلىۋالغان ئىدى. ئۇنىڭ ھەمراللىرى ئۇنىڭ يېنىغا يىغىلىۋېلىپ سىزغان رەسىملىرىنى ماختىشىپ كېتەتتى. ھېتلېر بۇنداق ۋاقىتلاردا ئۇلارغا كىچىك پېيىللىق بىلەن مەن بۇ كەسىپنىڭ ئەھلى ئەمەسمەن، مەن تېخى رەسساملىق ساۋادىنى تولۇق ئىگەللىگىنىم يوق دەيتتى. ئۇنىڭ ئويىچە، ئۇنىڭدىكى ئەسلى تالانت، بىناكارلىقتا يوشۇرۇنغان ئىدى. كېيىنكى ۋاقىتلاردا ئۇ بەزى يېقىنلىرىغا مەن رەسىمنى پۇل ئۈچۈنلا سىزىپ يۈردۈم، ئەسلىدە ئەڭ ياخشى كۆرىدىغىنىم بىنا رەسىملىرى، دەيدۇ. ئۇنىڭ ئىقتىسادى ئەھۋالى سەل ياخشىلىنىپ قالغاندىن كېيىن، ئۇنىڭ قىياپىتىدىمۇ بەزى ئۆزگىرىشلەر كۆرۈلۈشكە باشلايدۇ. ئۇنىڭ كىيىم-كېچىكى بەكلا كونا بولغىنى بىلەن، بۇرۇنقىسىدىن كۆپ پاكىز، رەتلىك ئىدى. ساقىلىنىمۇ چۈشەرتىۋەتكەن ئىدى. ئۇ ئەندىلىكتە ئادەمدەك ياشاشقا باشلىغان ئىدى. ھەتتا بويتاقلار ياتىقىنىڭ مەسئۇلىمۇ

ئۇنىڭ بىلەن سۆھبەتلەشكەندەك بولغان ئىدى. "بۇنداق شەرەپكە ياتاقتا ياتىدىغانلار ئاسانلىقچە ئېرىشەلمەيتتى."

ئۇنىڭ يۈرۈش-تۇرۇشمۇ كۆپ ئۆزگەرگەن ئىدى. گەرچە ئۇ تىنماي سىياسىي مۇنازىرە قىلىپ تۇرغان بولسىمۇ، بۇ جەھەتتە مۇھىم تەجرىبە-ساۋاق ئالغان ئىدى. "مەن ئۇ يەردە كىشىلەر ھەر قانچە سەۋىيىسىز گەپ قىلسىمۇ ئاز گەپ قىلىپ كۆپرەك ئاڭلاپ بېرىش كېرەكلىكىنى ئۆگىنىۋالغان ئىدىم" دەيدۇ. ئۇ، ئۆزگە دۈشمەن كۆپەيتىۋېلىش بىلەن ئۇلارنىڭ كۆڭلىنى ئالالمايدىغانلىقىنى تونۇپ يەتكەن ئىدى.

ھىتلېرنىڭ پىشىپ يېتىلىشىنى كۆرسىتىدىغان يەرلىرىدىن بىرسى، ئۇنىڭ كىتاب ئوقۇش ئورنىنىڭ ھېچ كىم تەرىپىدىن ئىگەللەنمەيدىغان ھالغا كەلگەنلىكىدىنلا كۆرۈۋېلىش مۇمكىن. ئۇنىڭ دېرىزە تۈۋىدىكى ئورنىغا ھېچ كىم يېقىن يولىمايتتى. ئەگەر يېڭىدىن كەلگەنلەردىن بىرەرسى بۇ ئورۇنغا ئولتۇرماقچى بولغىنىدا، چوقۇم بىرسى كېلىپ "ئۇ ئورۇننىڭ ئىگىسى بار، ئۇ يەر ھىتلېر ئەپەندىگە تەۋە ئورۇن" دەپ جېكىلەپ قوياتتى. يېڭى كىرگەنلەردىن كارل خونىش[50] (Karl Honisch卡尔•霍尼希) ئىسىملىك بىرسى ھىتلېرنىڭ ھېچ كىمگە ئوخشىمايدىغان ئالاھىدە بىر ئادەم ئىكەنلىكىنى دەرھاللا پەرق قىلىدۇ. "ئۇ كۈنلەردە، بىز ھەممىمىز ھېچ نېمىنى چۈشەنمەي كۈن ئۆتكۈزۈپ يۈرەتتۇق. ... ئارىمىزدا پەقەت ھىتلېرلا ئۆزىنىڭ ئىستىقبالىنى ئېنىق كۆرەلەيدىغان ئادەم ئىدى" دەيدۇ. ھىتلېر، بۇ يېڭى مېھمانغا، سەنئەت ئىنستىتۇتىغا

www.pidaly.biz

كىرىش تەلىۋىم رەت قىلىۋېتىلگەن بولسىمۇ، ئۇزۇنغا قالماي مىيونخېنغا بېرىپ بۇ مەقسىدىمنى چوقۇم ئەمەلگە ئاشۇرىمەن، دەپ ئېيتقان.

بۇ قىرائەتخانىدا، ھىتلېر بىلىمى بار كىشىلەر ئارىسىدىكى ئەڭ مۇھىم بىرسى ھېسابلىناتتى. خونىش بۇ ھەقتە ئەسلەپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: "بۇنىڭ سەۋەبى، ئۇ ھەركۈنى شۇ ئورۇندا ئولتۇرۇپ كىتاب ئوقۇيتتى. بىرەر قېتىممۇ ئۇنىڭ شۇ ئورۇندا كۆرۈنمەي قېلىشىنى ئۇچرىتالمايتتۇق. ئۇ رەسىم سىزىشقا ماڭغان ۋاقىتلىرىدىلا بۇ ئورۇن قىسقا بىر ۋاقىت ئۇچۇن بوش قالاتتى. ئۇنىڭ مىجەزىمۇ بەكلا غەلىتە ئىدى. ئومۇمەن ئالغاندا، ھىتلېر كىشىلەرگە بەكلا سىلىق مۇئامىلە قىلاتتى. كىشىلەر ئۇنىڭغا ئامىراق ئىدى. ئۇ ئۆزىدەك مۇشكۈل تەقدىرگە دۇچار بولغانلارنىڭ ھەممىسىگە بىر تۈرلۈك قىزىقىش بىلەن مۇئامىلە قىلاتتى." گەرچە ھىتلېر كىشىلەر بىلەن ئىناق ئۆتىدىغاندەك قىلسىمۇ، خونىش بىلەن ئۇنىڭ مۇناسىۋىتى يەنىلا مەلۇم دائىرىلىك مۇناسىۋەت بىلەنلا چەكلىنىپ تۇرىدىغانلىقىنى دەپ كېلىپ: "ھېچ كىم ئۇنىڭدىن پايدا ئۈندۈرىۋالاي دېمەيتتى. شۇنىڭغا قارىماي، ھىتلېر ھەرگىزمۇ مەغرۇرلىنىپ كېتىدىغان، ئۆزىنى كۆرسىتىۋېلىشكە ئۇرۇنىدىغان بىرسى ئەمەس ئىدى. دەل بۇنىڭ ئەكسىچە، ئۇنىڭ كۆڭلى بەكلا يۇمشاق، كىشىلەرگە ياردەم قىلىشنى ياخشى كۆرىدىغان بىرسى ئىدى. ئەگەر بىرەرسى 50 تەڭگە پۇلغا ئېھتىياجى بولۇپ قالغانلىقىنى كۆرسىمۇ بېرىپ ئۇنىڭغا ياردەم قىلاتتى. بۇنىڭ

www.uyghurkitap.com
www.pdaily.biz

ئۇچۇن ئاچ قالغىدەك قىلسىمۇ رازى ئىدى. بىر قېتىم ئۇ شەپكىسىنى گۆرۈگە قويۇپ بولسىمۇ باشقىلارغا ياردەم قىلغانلىقىنى كۆرگەن ئىدىم" دەيدۇ.

ئادەتتىكىچە سىياسى مۇنازىرىلەردە، ھىتلېر رەسىم سىزىشتىن توختىماي تۇرۇپ ئارىلاپ گەپ قىستۇرۇپ قوياتتى. ئەگەر بىرەر قىزىلپاچاق، بىرەر ئەيسا جەمئىيەت ئەزاسى ئوتتۇرىغا چىقىپ قالغانلىقىنى كۆردىمۇ-بولدى، ئۇنداق بىرسى بىلەن تىنىمۇ-تىنى كۆرەش قىلىپ، قاتتىق زەردە بىلەن سۆزلەپ كېتەتتى. ئاندىن قولىنى شىلتىغىنىچە ئورنىدا قايتىپ بېرىپ، "ئىست، سېنىڭدەك بىرسى بىلەن تاكاللىشىمەن دېيىش ھەقىقەتەنمۇ ۋاقىت ئىسراپ قىلىش بولىدىكەن. ساڭا پەقەتلا گەپ ئۆتمەيدىكەن" دېگىنىچە رەسىم سىزىشقا كىرىشىپ كېتەتتى.

مەلۇم مەنىدىن ئالغاندا، ھىتلېر ۋېيىننالىقلار ۋە ئۇ يەردىكى تۆۋەن قاتلام كىشىلىرى بىلەن ئىچ قويۇن، تاش قويۇن بولۇپ يۈردى. بۇ جەھەتتە نۇرغۇن مەلۇماتلارغا، نۇرغۇن ئۇتۇقلارغا ئېرىشكەن ئىدى. بۇ جەھەتتىكى قاراشلىرىغا نىسبەتەن باشقىلارنىڭ ئېتىراپ قىلىشىنىمۇ قولغا كەلتۈرەلىگەن ئىدى. ئەندى ئۇنىڭغا ۋېيىننادا ئۆگەنگىدەك تۈزۈك بىر نىمە قالمىغان دېيىشكە بولاتتى. يېقىنقى ئايلاردىن بۇيان، ئۇنىڭ قەلبى گېرمانىيە دېگەن بۇ "ۋەتەن" گە تەلپۈنۈپ تۇراتتى.

ئۇنىڭ كارىۋتىنىڭ بېشىدا، ئەينەك رامكىغا ئېلىنغان مۇنداق بىر شۇئار بار ئىدى:

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بېكىتى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

بىزنىڭ ئەركىنلىك يولىمىز پارلاق، ئىشەنچىمىز پۈتۈن.
بىز ۋەتەنگە تەلپۈنىمىز! ياشىسۇن ۋەتەن!

ھابىسبۇۋرۇكلارنىڭ بۇ سېھىرلىك پايتەختىدە، ئۇ بەش يېرىم يىللىق سەرگۈزەشتىلەرنى باشتىن كۆچۈردى. بۇ جەرياندا ھىتلېر ۋىيېننانى ھەم ياخشى كۆردى ھەم ئۇنىڭدىن نەپرەتلەندى. ئۇنىڭ ھاياتىدىكى بۇ بىر پەردىلىك كەچۈرمىشىنى "ۋىيېننادا ئوقۇش ئۈچۈن تارتقان جاپالىق كۈنلىرىم" دەپ نام بېرىش مۇمكىن ئىدى. ئۇ، بۇ دەرد-ئەلەملىك كۈنلەرنى "ھاياتىمدىكى ئەڭ پاجىئەلىك كۈنلىرىم" دېيىش ئارقىلىق، ئۇ يەردە ئالغان بىلىملىرىنى ھەر قانداق ئالىي مەكتەپتىمۇ ئېرىشكىلى بولمايدىغانلىقىنى كۆرسىتىپ بەردى. شۇڭا ئۇ، "بۇ يەردىكى ھاياتىم مېنىڭ ئەڭ جاپالىق، ئەڭ مۇكەممەل مەكتەپ ھاياتىم ھېسابلىنىدۇ" دەيدۇ.

1913-يىلى 24-ماي (ئارسلان) دا، ھىتلېر پۈتۈن نەرسىلىرى قاچىلانغان كونا بىر تاغارنى ئۆشنىسىگە ئارتىپ، بويتاقلار ياتىقى ئورنىنىڭ قوش قاناتلىق دەرۋازىسىدىن ئەڭ ئاخىرقى قېتىم چىقىدۇ. بۇ ۋاقىت ھەققىدە ئەسلەپ ھانىش مۇنداق دەيدۇ: ئۇنىڭ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ھەممىمىز قاتتىق مەيۈسلەندۇق. "بىز ھەقىقەتەنمۇ ياخشى بىر سەبدىشىمىزدىن ئايرىلىپ قالغان ئىدۇق. ئۇ ھەممىمىزنىڭ كۆڭلىنى چۈشىنىدىغان، ھەممىگە ياردەم قىلىشقا تىرىشىدىغان بىرسى ئىدى."

www.pidaiy.biz

ئادولف ھىتلېر ۋېيېننادىن ئايرىلىپ، ئۆزىنىڭ ئىستىقبالىنى ئاختۇرۇش ئۈچۈن مىيونخېنغا قاراپ سەپەر قىلىدۇ. "بۇ شەھەرگە كىرىپ كەلگىنىمدە تېخى ياش بىر يىگىت ئىدىم. ئۇ يەردىن ئايرىلغىنىمدا بولسا رەسمى بىر ئادەم بولۇپ يېتىشكەن ئىدىم. مەن ۋېيېننادا ئۆزىنى تۇتىۋالغان ئېغىر بېسىق بىرسىگە ئايلانغان ئىدىم. ئۇ يەردە مېنىڭ پەلسەپەلىك قاراشلىرىم، بولۇپمۇ سىياسى قاراشلىرىم دەسلەپكى قەدەمدە يېتىلىشكە باشلىغان ئىدى. شۇ چاغدا ئۇلىنى سېلىشقا باشلىغان قاراشلىرىمنى ھەرگىزمۇ تاشلىمىدىم. كېيىنكى ۋاقىتلاردا پەقەت ئۇلارنى تولۇقلاش بىلەنلا ئۆتتۇم" دەيدۇ ھىتلېر تەرجىمھال كىتاۋىدا.

ھىتلېر ھېلىقى بويتاقلار ياتىقىدا ساق ئۈچ يىل ئۈچ يېرىم ئاي ياتىدۇ. ئۇ يەر ئۇنىڭ ئائىلىسىگە، ئۇنىڭ سىغىنىدىغان ئۇۋىسىغا ئايلىنىپ قالغان ئىدى. ئۇنىڭ بۇ يەردىن ئايرىلىش ۋاقتىدىكى مەنزىرىنى ھانىش مەڭگۈ ئېسىدىن چىقىرالمايتتى. ئۇ، ھىتلېر بىر ھەمرايى بىلەن (ئۇ ھەر قانچە قىلىپمۇ ھىتلېر بىلەن بىرگە كېتىۋاتقان ئۇ ئادەمنىڭ ئىسمىنى ئېسىگە كەلتۈرەلمىدى) بىرلىكتە پىيادە سەپەرگە ئاتلانغان ۋاقتىدىكى كۆرۈنىشىنى كۆرۈپ كۆڭلى بەكلا يېرىم بولغان ئىدى. ئەگەر ئۇنىڭ بىرلىكتە يولغا چىققان ھەمرايى ئەگەر يەھۇدىيلاردىن بولغان جوسېف نيۇمان بولغىنىدا (ئۇمۇ ئۇزۇندىن بېرى ئىمپىرىيە تۇپراقلىرىغا كۆچۈپ كېتىشنى نىيەت قىلىپ يۈرگەن بېبىسى ئىدى)، بۇ ئىش ھىتلېر ئۈچۈن ئەڭ چوڭ مەسخىرە ھېسابلىناتتى.

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئۈچىنچى باب

خۇشاللىقتىن يايراپ كېتىش

1913.5~1918.12

(1)

ھېتلېر، ۋېيىننادىن كەلگەن پويىزدىن چۈشۈپ، پەلەمپەيلەردىن چىقىپ مىيونخېننىڭ ۋاراڭچۇرۇڭلۇق خوپ-خوپ (霍班霍夫) رايونىدىكى كىشىلەر ئارىسىدا يوقاپ كېتىدۇ. شۇ مىنوتتىن باشلاپ، باۋارىيىنىڭ بۇ مەركىزى شەھىرىنىڭ ھەممە نەرسىسى ئۇنىڭغا چىرايلىق كۆرۈنۈشكە باشلايدۇ. ۋېيىننادا ھەر تۈرلۈك تىل ۋە شىۋىلەرنى ئاڭلاپ كۆنۈپ كەتكەن ھېتلېر، بۇ يەردە كىشىلەرنىڭ ئاۋازىنىمۇ ئالاھىدە يېقىملىق ھېس قىلىدۇ. “بۇ شەھەر ماڭا شۇنداق يېقىملىق بىلىنمەكتىكى، گويا مەن بۇ شەھەردە بۇرۇن ئۇزۇن يىللار ياشاپ باققاندەكلا ھېسسىياتلارغا كېلىپ قالغان ئىدىم” دەيدۇ «كۈرەش يولۇم» دېگەن كىتابىدا.

ئۇ كۈنلەر دەل باھار كىرگەن ۋاقىتلار بولۇپ، ئەتىيازنىڭ ئىللىق كۈن نۇرى ھەممە يەرنى ئىسسىتىۋاتقان، باۋارىيە تەرەپتىكى ئالپىس تاغلىرىدىن ئۇرغان شامال ھاۋانى تازىلاپ گويا

www.pirdaly.biz

ۋېيىنادىكىدىنمۇ ساپ ھاۋانى بۇ شەھەرگە ئېلىپ كەلگەندەك تۇيغۇ بېرەتتى. ئۇ كۈنى كۈنلەرگە 25-ماي (ئارسلان) ئىدى. كوچىلاردا سەيلە قىلىپ يۈرگەن كىشىلەردىن باشقا ئارتۇق ئادەممۇ يوق ئىدى. كوچىدىكى يول ئىسمىلىرى بىلەن ھەيكەللەر ئۇنىڭ كۆزىنى قاماشتۇرماقتا ئىدى. شۇڭا ئۇ "بۇ شەھەرگە كىرىپ كەلگەن ۋاقتىمدىن باشلاپلا، بۇ يەرنى باشقا ھەر قانداق بىر شەھەردىن بەكرەك چىن قەلبىمدىن ياخشى كۆرۈپ قالغان ئىدىم. نېمىس شەھىرى دېگەن مانا مۇشۇنداق بولىشى كېرەك" دەيدۇ.

ئادولف بۇ شەھەردە ئۆزىنى يوقاتقان ھالدا يېرىم سائەتتەك ئايلىنىپ يۈردۇ. ھىتلېر، ئېھتىمال كىنىس (科尼斯) مەيدانىدىن كېسىپ ئۆتكەن بولىشى كېرەك، بىر چاغدا سىراسپور (施莱斯默) كوچىسغا يېتىپ كېلىدۇ. كۆز ئالدىدىكى پروپىران (普洛皮兰) كىمىر شەكىللىك قۇرۇلۇش بىلەن يىراقتىكى مەيدان ئۇنى ھەيران قالدۇرىدۇ. كېيىن ئۇ برۇئىننا (布林恩纳) كوچىسىغا قاراپ يۈرگەن بولسا كېرەك، خۇددى شەھەر سېپىلىدەك ھەيۋەتلىك قەد كۆتۈرۈپ تۇرغان ھاراق زاۋۇدىغا، يەنى رولىن (罗仑) ھاراق زاۋۇتىنىڭ ئالدىغا كېلىدۇ. بۇ يەر شوخوبىن (施霍宾) رايونىغا تەۋە، يەنى ستيۇدېنتلار رايونىنىڭ ئەتراپىغا توغرا كېلەتتى. سىراسپور (施莱斯默) كوچىسى بۇ يەردىن باشلىنىپ شىمالغا قاراپ ئۇزىراپ كېتەتتى. ئىككى بىنادىن ئۆتۈپ 34-نومۇرغا يېتىپ كېلىدۇ. بۇ يەر پوپ كىيىم تىكىش دۇكىنى ئىدى. بۇ دۇكاننىڭ دېرىزىسىگە قولدا يېزىلغان

www.pdaiy.biz

بىر ئېلان چاپلاغلىق بولۇپ، "ئىجارىگە ئۆي. ئەسۋاپلىرى تولۇق، دۇرۇس بىرسىگە ئىجارە بېرىلىدۇ" دەپ يېزىلغان ئىدى.

بۇ ئېلاندا كۆرسىتىلگىنىگە ئاساسەن، ھىتلېر 3-قەۋەتكە چىقىدۇ. ئۆي ئىگىسى پوپ خانىم ئۇنى ئۆيگە باشلاپ كىرىدۇ. ئۆيدە بىر كارىۋات، بىر ئۈستەل، بىر سوفا، بىر ئورۇندۇق قويۇلغان ئىدى. تامدا ئىككى پارچە كۆچۈرۈلمە ماي بوياق رەسىم ئېسىغلىق تۇراتتى. "كەلگەن بۇ يىگىت مىنىڭ بىلەن دەرھال توختام تۈزۈشۈپ ئۆيۈمنى ئىجارىگە ئالدى. — دەيدۇ ئۆي ئىگىسى خانىم كېيىن ئەسلەپ كېلىپ، — بۇ ئۆي ماڭا بەكلا ياقتى، دەپ ئىجارە ھەققىنى ئالدىن تۆلىۋەتتى." ئۆي ئىگىسى خانىم ئۇنىڭغا بىر تىزىملىتىش جەدۋىلى ئۇزارتىدۇ. خېرىدار ئۇ جەدۋەلگە "ئادولف ھىتلېر، بىناكارلىق رەسسامى، ۋىيېننالىق" دەپ تولدۇرىدۇ.

"ئەتىسى چۈشتىن بۇرۇن ھىتلېر ئەپەندى سىرتقا چىقىپ كەتتى. سەل تۇرۇپ يەنە قايتىپ كىرىپتۇ. قولىدا نەدىندۇ بىر يەرلەردىن تېپىۋالغان ئەسكىرەپ كەتكەن بىر رەسىم سىزىش رامكىسى بار ئىدى. شۇنداق قىلىپ دەرھال رەسىم سىزىشقا كىرىشىپ كېتىدۇ. شۇ ئولتۇرىشىدا نەچچە سائەت رەسىم سىزدى. ئاردىن بىر قانچە كۈن ئۆتكەندە ئۇنىڭ يەنە ئىككى پارچە رەسىم سىزىپ چىققانلىقىنى كۆردۈم. سىزغان رەسىمى بەكلا چىرايلىق ئىدى. ئۈستەلگە يېيىپ قويۇپتۇ. بىر پارچىسى بىر چېركاۋ رەسىمى بولۇپ، يەنە بىرسى قايسى بىر تىياتىرخانىنىڭ رەسىمى ئىدى. شۇندىن كېيىن، مىنىڭ بۇ

خېرىدارىم پوپكىسىنى ئېلىپ ئەتىگەندە رەسىمگە خېرىدار تېپىش ئۈچۈن چىقىپ كەتتى" دەيدۇ پوپ خانىم.

هىتلېر ئىنتايىن قىزغىنلىق بىلەن مىيونخېنغا كەلگەن بولۇپ، بۇ يەردە 3 يىل رەسساملىق بىلەن بىناكارلىقتا ئوقۇماقچى بولىدۇ. ئەمما ئەمەلىيەت ئۇنىڭ بۇ خىيالىنى ئىشقا ئاشۇرۇش ئۈچۈن پەقەتلا پۇرسەت بەرمەيدۇ. نەتىجىدە هىتلېرمۇ ئۇ يەرنىڭ سەنئەت ئىنىستىتۇتىغا زادىلا ئايىقىنى باسمايدۇ. ۋېيىنناغا سېلىشتۇرغاندا بۇ يەردە رەسىم سىزىشكە تايىنىپ كۈن ئۆتكۈزمەك تېخىمۇ تەس ئىدى. بۇ يەردىكى شەھەر ئىچى تىجارەت مۇھىتى ۋېيىننادىكىدىن بەك پەرق قىلىپ كەتمىسىمۇ، بۇ شەھەردە ئىزانى بىر چەتكە قايرىپ قويۇپ ئىشكىمۇ-ئىشىك، قاۋاقمۇ-قاۋاق ئايلىنىپ يۈرۈپ رەسىم سېتىش ھەقىقەتەنمۇ نومۇسلۇق بىر ئىش ھېسابلىناتتى. شۇڭلاشقا قارىماي ئۇ يەنىلا ئىرادىسىدىن يانمىغان ئىدى. ھەر قانچە قىيىن بولىشىغا قارىماي ئۆزىنىڭ كۆڭلىگە پۈككەن مەقسىدىگە يېتىشكە بولغان ئىشەنچى كامىل ئىدى.

1913-يىللىرىدا مىيونخېن 600 مىڭ نوپۇسلۇق بىر شەھەر ئىدى. مىيونخېن، ياۋروپادا پارىژدىن قالسىلا ئالاھىدە جانلانغان مەدەنىيەت مەركەزلىرىدىن بىرسى ھېسابلىناتتى. نۇرغۇن يىللاردىن بېرى بۇ شەھەر بىر مۇنچە رەسسامنى ئۆزىگە جەلىپ قىلغان ئىدى. ئەمما ھىتلېرنىڭ ھېس قىلىشىچە بۇ كىشىلەر پۈتۈنلەي چىرىگەن كىشىلەر بولۇپ، شىۋىتسارىيىلىك پاۋل كلىي (Paul Klee保罗•克里)، شۇنىڭدەك كاندىنسكى

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

(坎丁斯基Wassily Kandinsky)، زولۇنسكى (佐仑斯基) ۋە بۇرلاك (布尔柳克) ئاكا-ئۇكىلارغا ئوخشاش كىشىلەر شەرقتىن كەلگەن مۇساپىرلار ئىدى. ئۇلارنىڭ ھەممىسى “يېڭى رەسساملار جەمئىيىتى” نىڭ يېتەكچىلىرىدىن ھېسابلىناتتى. بۇ جەمئىيەت، بۇندىن 4 يىل بۇرۇن قۇرۇلغان بولۇپ، ئۆز ئەزالىرىغا تېخىمۇ كۆپ ئەركىن مۇھىت يارىتىپ بېرىش ئۇلارنىڭ ئاساسىي غايىسى ئىدى. ھىتلېر بولسا كلاسسىك ئېقىمغا مەنسۇپ رەسسام بولۇپ، بۇ جەمئىيەتتىكىلەرنىڭ چۈشەنچىلىرى بىلەن پەقەتلا كېلىشەلمەيتتى. شۇنىڭغا قارىماي بۇ خىل يېڭىچە نەزەرىيىنى ئوتتۇرىغا قويغۇچىلار سەنئەت ساھەسىدە ميونخېنغا ئېچىتقۇ ۋە ھاياجان ئېلىپ كەلگەن ئىدى. تەبىئىي ھالدا بۇنداق نەزەرىيە ئاۋىستىرىيىلىك ياش ھىتلېرگىمۇ تەسىر كۆرسەتكەن ئىدى. “ميونخېندىكىلەر شەرقتىكى روسىيە بىلەن بالقان يېرىم ئارىلىدىن قېچىپ كەلگەن ئۇزۇن چاچلىق كىشىلەرنى كۆچمەن مىللەت دەپ ئاتىشاتتى. ئۇلار ئۈزۈلمەي شوپىن (施霍宾) غا، يەنى شىمالىي رايونلارغا كۆچۈپ بېرىشقا باشلايدۇ. ئۇ يەرلەرنىڭ يوللىرى تۈپتۈز ياسالغان. بۇنداق ياسىلىشتىكى مەقسەت، كۆپ سانلىق رەسسام ئۆيلىرىگە يېتەرلىك كۈن نۇرى چۈشۈشىنىلا مەقسەت قىلىشقاندەكلا بىلىنەتتى.” گەرچە ھىتلېر بۇ تۈردىكى شەرقتىن كەلگەن كۆچمەنلەرگە ئۆچلۈك قىلغىنى بىلەن، ئەسلىدە ئۇنىڭ ئۆزىمۇ بىر بوخېمىيىلىك ھېسابلىناتتى. شۇڭا ئۇمۇ شەرقلىقلەرنىڭ ئەركىنلىكى بىلەن ئۇلارنىڭ ئەنئەنىسىگە ئېھتىياجلىق ئىدى. بۇ يەردە، ئۇنىڭ چوقۇنىدىغىنى بۇرۇنقى

www.pidaiy.biz

رەسىملەردىن « خوستېپىن بىلەن ئىسۇد» (崔斯坦和易梭德)، «شېئىر جەمئىيىتى» (诗歌会)، «رېيىن زەرى» (莱茵河之金) لار ئىدى؛ بۇ شەھەردە ستېفان گېورگ (斯特潘•乔治)، رىنا مارىيە لىرك (雷纳•玛丽亚•里尔克) لارغا ئوخشاش داڭلىق نېمىس شائىرلىرىمۇ ياشايتتى؛ بۇ شەھەردە رىچارد ستراۋس (理查•施特劳斯) ئوپېراسىنى يازماقتا، توماس مان تېخى يېقىندىلا «ۋېنۇسنىڭ ئۆلۈمى» دېگەن رومانىنى پۈتتۈرگەن، ئوستۋارد سپېنگىر (奥斯瓦尔德•史宾格勒) بولسا ھىتلېر تۇرىۋاتقان ئۆيدىن تۇلا بەك پەرق قىلمايدىغان قۇپ-قۇرۇق بىر ئۆيدە ئولتۇرۇپ «غەربنىڭ يىمىرىلىشى» دېگەن ئەسىرىنىڭ بىرىنچى باپىنى يېزىۋاتاتتى. يېقىن بىر يەردىكى "ئون بىر قاراقچى" دېگەن بىر رېستورانتتا، «زوراۋانىنىڭ كارىكاتۇرىيىسى» نىڭ يازغۇچىسى، قاتتىق داڭ چىقىرىۋەتكەن تالانتلىق چولپان ئۆزى يازغان فرانك ۋېسكىند (弗兰克•韦迭金德) ناخشىسىنى ئورۇندىماقتا؛ پۈتۈن گېرمانىيە بويىچە ئۇنىڭ ئىجات قىلغان جىنسى ھايات بىلەن چىرىگەن تىياتىرى ئويىنالماقتا بولۇپ، تاماشىبىنلار ھۆ قىلغۇدەك بولسىمۇ يەنىلا ئۇنىڭ ئەسەرلىرىگە بولغان قىزىقىش پەسەيمىگەن ئىدى.

بۇ ئەسىرنىڭ باشلىرى، كىشىلەر بەكلا ئۆچ كۆرىدىغان ئەڭ ئاخماقانە سەنئەت بىلەن سىياسى نەزەرىيىلەرنى مەدھىلەيدىغان بوخېمىيىچىلىك روھى مىيونخېندا تارقىلىپ پۈتۈن دۇنيادىكى ئەدەپسىز كىشىلەرنى ئۆزىگە جەلپ قىلىشقا باشلىغان بىر

www.pidaw.biz

دەۋرگە ئايلانغان ئىدى. سېرپىس (施莱斯默) كوچىسىدىن نەچچە بىنالا نېرىسىدىكى 108 ـ نومۇردا يەنە بىر سىياسى رادىكالچى ئولتۇراتتى. ئۇ ئادەم روسىيىدىن سۈرگۈن قىلىنغان بىرسى بولۇپ، بۇ يەردە تۇرىۋاتقىنىغىمۇ بىر يىلدىن ئېشىپ قالغان ئىدى. ئۇنىڭ تىزىمغا ئالدۇرغاندا يازغان ئىسمى مېيېر (梅耳) بولۇپ، ئۇنىڭ ئەسلى ئىسمى ۋىلادىمىر ئىلئىچ ئۇليانوۋ ئىدى. يەر ئاستى پائالىيەت بىلەن شۇغۇللىنىپ يۈرگىنىدە سەپداشلىرى ئۇنى لېنىن دەپلا ئاتىشاتتى. بۇ كىشى، بۇنىدىن ئون يىل ئاۋال بۇ يەرگە كېلىپ ماركسىزم نەزەرىيىلىرى ئاساسىدا كىتاب يېزىپ ئۆز تەلىماتلىرىنى ئوتتۇرىغا قويغان ئىدى.

بۇ يەردە ھىتلېرمۇ شخوبىن (施霍宾) دىكى قەھۋەخانىلارغا، مېھمانخانا ـ رېستورانتلارغا ئىختىيارىچە كىرىپ چىقىپ يۈرەلەيدىغان، بۇ يەردە يولغا قويۇلغان ئەركىنلىكنىڭ ھاۋاسىدىن نەپەسلىنىپ يۈرەلەيتتى. ئۇنىڭدىكى ئىسيانكار تۇغما مىجەزى بىلەن زوراۋان روھ بۇ يەردە ھېچ كىمنى قورقىتالمايتتى. ھىتلېر بۇ يەردە، كىشىلەرنىڭ نەزىرىدە بىر غەلىتە مىجەزلىك بىرسى ھېسابلىناتتى. شۇنداقتىمۇ، ئۇ ئارىلاپ ئۆزىنىڭ قۇرساق كۆپۈكلىرىنى، غايىلىرىنى ئاڭلاپ بېرىدىغانغا بىرەرسى چىقىپ قالسا ئىچىنى تۆكىۋېلىش پۇرسىتىگىمۇ ئېرىشەلەيتتى. گەرچە ئۇ شۇبىن (施霍宾) دىكى بوخېمىيىچىلىك ئىقىمدىكىلەر بىلەن ئاز ـ تولا مۇناسىۋىتى بار بىرسى ھېسابلانسىمۇ، ئۇنىڭ رەسىم سىزىشتىكى پاسونى قىلىچە

ئۆزگەرمىگەن بولۇپ، ئۇنىڭ سەنئەتتىكى بۇنداق موتىدىل ئۇسلۇبى ئۇنىڭدىكى ھاياجانلىق خاراكتىرى بىلەن يالقۇنلۇق سىياسى قاراشلىرىغا پەقەتلا ماس كەلمەيتتى. ئۇنىڭ ئۇسلۇبى يەنىلا ئىنىستىتۇت تۈسىنى ئالغان بولۇپ، تەجرىبە قىلىپ يېڭىلىق چىقىرىش ئېقىمىغا زىت كېلەتتى. شۇنىڭغا قارىماي، ئۇنىڭ ئۇسلۇبىنى مەردانە ئۇسلۇپ، ھەتتا پولاتتەك كۈچلۈك تۈيغۇلارغا ئىگە دېيىشكىمۇ بولاتتى.

ھەممە ئېقىملار تەڭ مەۋجۇت بولۇپ تۇرىۋاتقان بۇ يەردە، ئۇنىڭ ماركسىزمغا بولغان قىزىقىشى قايتىدىن ئوتتۇرىغا چىقىشقا باشلايدۇ. ئۇ، بىرەر قىرائەتخانىغا كىرىۋالسا، كىتاب كۆرۈپ سائەتلەپ ئولتۇرۇپ كېتەتتى. ئادولف، بۇنداق ۋاقىتلاردا ۋەيرانچىلىق پەيدا قىلىشقا يىتەكلەيدىغانلىكى نەزەرىيىلەرگە مۇناسىۋەتلىك بارلىق ماتېرىياللارنى كۆرۈپ تەھلىل قىلاتتى. "... مەن بۇ يەردە بۇ تۈر يېڭىچە دۇنيا قاراش نەزىرىيىلىرىگە مۇناسىۋەتلىك ماتېرىياللارنى قېتىقىنىپ تەھلىل قىلىشقا تىرىشتىم. شۇ ئارقىلىق بۇ يېڭىچە دۇنيا قاراش پەيدا قىلىش ئېھتىمالى بولغان نەزەرىيىلەرنىڭ تەسىر كۆرسىتىشلىرىنى بىلىپ چىقىشقا ئۆزەمنى ئاتىغان ئىدىم. شۇڭىدەك، بۇ يېڭىچە دۇنيا قاراشنىڭ سىياسى، مەدەنى ۋە ئىقتىسادى تۇرمۇشىمىزدا پەيدا قىلىۋاتقان ھەر تۈرلۈك ھادىسىلەر بىلەن ئەمىلىلەشتۈرۈلۈش جەريانىدىكى كېلىپ چىقىۋاتقان ھەر تۈرلۈك ئاقىۋەتلەرنى ئۆزئارا سېلىشتۇرۇپ چىقتىم. شۇ ئارقىلىق، بۇ مىسلى كۆرۈلمىگەن يالغانچىلىقنىڭ ئاخىرقى غايىسى پۈتكۈل دۇنيانى قولغا

www.pidaw.biz

چۈشۈرۈشنى بىردىن بىر مەقسەت قىلغان ئەڭ قورقۇنۇچلۇق ۋابا ئىكەنلىكىنى تونۇپ يەتتىم" دەيدۇ.

ھىتلېر قىرائەتخانىدىن ياتىقىغا قايتقىنىدا، ھەر دائىم بىر قولتۇقىغا بىر نەچچە پارچە كىتاب، يەنە بىر قولتۇقىغا قىيىزا-بولكا قىستۇرغان ھالدا پەلەمپەيدىن ئالدىراش چىقىپ ياتىقىغا كىرىپ كېتەتتى. پوپ (Popp波普) ئەپەندىم ئۇنىڭ لوۋنبېرگ (罗文布洛) رېستورانتى ياكى كىچىكرەك باشقا بىرەر ئاشخانىغىمۇ كىرمەس بولىۋالغانلىقىنى سېزىپ قالىدۇ. شۇڭا ئادولفنى "بىزنىڭكىگە كىرىپ بىردەم-يېرىمدەم ئولتۇرغاچ تاماق يەپ چىق" دەپ ئۆيىگە تەكلىپ قىلىدۇ. ئەمما ئادولف بۇنداق تەكلىپلەرنى پەقەتلا قوبۇل قىلمايتتى. پوپ خانىممۇ بۇ "ئاۋسترىيىلىكنى بەكلا سىرلىق بىرسى" دەپ بىلەتتى. بۇ ئايال، ھىتلېرنى بەكلا چىقىشقاق، كىشىلەرگە ياردەم قولىنى ئۇزارتىشقا ئامراق بىرسى ئىكەن، شۇنداقتىمۇ يەنىلا چۈشەنگىلى بولمايدىغان سىرلىق بىرسى ئىكەن دەپ قارايتتى. "ئۇنىڭ نېمە خىياللارنى قىلىپ يۈرىدىغانلىقىنى پەقەتلا بىلەلمەيسەن، ئۆيىگە بىر كىرىۋالسا نەچچە كۈنلەپ سىرتقا چىقمايدۇ. بۇ ئادەم خۇددى بىر سىرلىق چەۋەندازغا ئوخشاش ئۆيىگە سولىنىپلا ئولتۇراتتى. ئۇ ئۆيىدە ئەتىدىن كەچكىچە قېلىن كىتابلارنى قولىدىن چۈشەرمەي قادىلىپ ئولتۇراتتى" دەيدۇ ئوي ئىگىسى خانىم. ئۇنى ئاشخانا ئۆيىگە كىرىپ تاماق يەپ چىق دەپ ھەر قانچە تەكلىپ قىلسىمۇ، ئادولف چوقۇم بىرەر باھانە كۆرسىتىپ سىلىقلىق بىلەن رەت قىلاتتى. بىر قېتىم

ئادولفتىن "ئوقۇۋاتقان كىتابلىرىڭىزنىڭ رەسساملىق بىلەن بىرەر مۇناسىۋىتى بارمۇ؟" دەپ سورىغىنىدا، ھىتلېر ئۇنىڭ قولىنى تۇتقىنىچە "سۆيۈملۈك پوپ خانىم، ھاياتى بويىچە ئۆگەنگەن نەرسىلىرىدىن قايسىلىرىنىڭ كارغا كېلىپ قايسىلىرىنىڭ كارغا كەلمەيدىغانلىقىنى ئالدىن بىلەلەيدىغان ھېچ كىم يوق. مەن ھەم شۇنداق كېيىن ئەسقېتىپ-ئەسقاتمايدىغانلىقىنى بىلەلمەيمەن" دەپ سەمىمىلىك بىلەن جاۋاب بېرىدۇ. ئادولف، كىتاب ئوقۇشتىن كېيىن ئادەتتە قەھۋەخانا ياكى پىۋىخانىلارغا كىرىپ ئولتۇرۇپ چىقاتتى. ئۇ يەرلەردە ئۇنىڭ نۇتقىنى ئاڭلايدىغانغا چوقۇم بىرەرسى تېپىلىپ تۇراتتى. ئۇنداق يەرلەردە، ھىتلېر ھە دېگەندىلا بەزى جان ئالىدىغان مەسىلىلەرگە بولغان قاراشلىرىنى ئوتتۇرىغا قوياتتى. بۇنىڭغا بەزىلەر دەرھال رەددىيە بېرىشكە ئۇرۇناتتى. شۇنداق قىلىپ ھەممە ئۆز بىلگىنىچە بىر نېمىلەر دەپ سۆزلىشىپ، قىزغىن مۇنازىرە باشلىنىپ كېتەتتى. بۇنداق سورۇنلار ھىتلېرنىڭ كۆزقاراشلىرى بىلەن نەزەرىيىلىرىنى تېخىمۇ پۇختىلىشىش پۇرسىتىنى بېرەتتى.

قىش ئايلىرى يېقىنلاپ كېلىشى بىلەن تەڭ، ئۇنىڭ رەسىمىنى ئالىدىغان خېرىدارلار بەكلا كامىيىپ كېتىپ، كۈندىلىك تۇرمۇشى قامداشمۇ تەسلىشىشكە باشلايدۇ. شۇنىڭغا قارىماي، ئادولف "ئۇ ۋاقىتلار ھاياتىمنىڭ ئەڭ بەختلىك، ئەڭ خۇشاللىق كۈنلىرى ئىدى" دەيدۇ. شارائىت ناچار ۋاقىتلاردا ۋېيېننا بەكلا زېرىكىشلىك بىر يەر ئىدى. ئەمما مىيونخېن ھېچ قاچان

www.pdaiy.biz

ئۆزىنىڭ سىھرىلىك كۈچىنى يوقاتمايدىغان بىر شەھەر. "تا بۈگۈنگىچە مەن دۇنيادا قايسى شەھەرنى ئەڭ ياخشى كۆرىسەن دەپ سورىسا، مەن ئۇنىڭغا قىلچە تەمتىرىمەستىن 'مىيونخېن' دەپ دەرھال جاۋاپ بەرگەن بولاتتىم. — دەيدۇ ھىتلېر ئارىدىن 11 يىل ئۆتكەندىن كېيىن تۈرمىدە ياتقىنىدا، — بۇنىڭ سەۋەپلىرىدىن بىرسى، بۇ شەھەر مەيلى بۇرۇن، مەيلى ھازىر بولسۇن، مەن باشلىغان كۈرەش يولۇمغا زىچ باغلىق بىر شەھەر بولغانلىقىدۇر. مەن شۇ ۋاقىتلاردا بۇ شەھەردە كۆڭلۈم خاتىرجەم، بەخت ئىچىدە ياشىيالىغانلىقىمنىڭ سەۋەبى، بۇ شەھەر خەلقىنى تەشكىل قىلغان ۋىتسباخ (维特斯巴赫) لىقلارنىڭ ھەممە ئىشنى زىغىرلاپ يۈرىدىغان كىشىلەر بولغىنىغا قارىماي، كىشىلەردىكى ئىنتايىن ھېسسىياتچان سىھرىلىك كۈچكە ئىگە ئىكەنلىكىدە دېيەلىشىم مۇمكىن."

1914-يىلى يېڭى يىل بايرىمىدىن كۆپ ئۆتمەي كەلگەن بىر يەكشەنبە (پازار) كۈنى چۈشتىن كېيىن، ھىتلېرنىڭ قىيىنچىلىق ئىچىدە ئۆتىۋاتقانلىقىغا قارىماي يەنىلا تۇرمۇشىنى قامداپ كېتەلىشىگە كاپالەتلىك قىلىپ كېلىۋاتقان شارائىت تۇيۇقسىزلا تەھدىتكە ئۇچرايدۇ: 18-يانۋار (ئوچاق) چۈشتىن كېيىن سائەت ئۈچ يېرىم بولغاندا، بىرسى كېلىپ ئىشىكنى قاتتىق ئۇرۇشقا باشلايدۇ. ھىتلېر ئىشىكنى ئېچىۋىدى، ئىشىكتە سۈرلۈك قىياپەتلىك مىيونخېن ساقچىسى تۇراتتى. ھېرلى (赫尔勒) ئىسىملىك بۇ ساقچى ئاۋستىرىيە ھۆكۈمەت دائىرىلىرىنىڭ بىر ئۇقتۇرۇشىنى كۆرسىتىدۇ. بۇ ئۇقتۇرۇشتا "ھىتلېر 1914-يىلى

www.pidaiy.biz

20-يانۋار (ئوچاق) كۈنىسى لىنزدىكى كارولىن ئېلىزابېت (卡瑟琳•伊丽莎白) 30-نومۇرلۇق پىرىستانغا بېرىپ ھەربىلىككە تىزىمغا ئالدۇرسۇن” دېگەنلەر يېزىلغان ئىدى. ئەگەر ۋاقتىدا بېرىپ تىزىمغا ئالدۇرمايدىكەن، سوتقا بېرىلىشى مۇمكىنلىكى ياكى جېرىمانە جازاسىغا ئۇچرايدىغانلىقى ئەسكەرتىلگەن. ئۇ ساقچى يەنە، ئىشىنىڭ ئەڭ يامان تەرىپى، ئەگەر ھەربىلىكتىن قېچىش سەۋەبىدىن چەتئەلگە قاچقانلىق جىنايىتى بارلىقى ئىسپاتلانغىنىدا تېخىمۇ ئېغىر جېرىمانە جازاسىغا تارتىلىپلا قالماي، بىر يىل قاماق جازاسىغا ھۆكۈم قىلىنىش خەۋپىنىڭمۇ بارلىقىنى ئېيتىدۇ.

بۇ خەۋەرنى ئاڭلاپ ئادولف قاتتىق جىددىيلىشىپ كېتىدۇ. ئەسلىدە، ئۇ بۇندىن 3 يىل ئاۋۋال بويتاقلار يۇرتىدا تۇرىۋاتقان مەزگىللىرىدىلا ۋېيېننادا ئەسكەرلىككە ئىلتىماس قىلىپ باققان بولسىمۇ، ھېچ قانداق بىر جاۋابقا ئېرىشەلمىگەن ئىدى. بۇ ساقچى ھەربىلىككە تىزىملىتىش ئۇقتۇرۇشىغا قول قويۇپ بېرىشىنى تەلەپ قىلىدۇ. ھىتلېرنىڭ كۆڭلى بەكلا پەرىشان ئىدى. قوللىرى تىترىگىنىچە “ئادولف ھىتلېر” دەپ ئىمزا قويۇپ بېرىدۇ. بۇ ساقچى ھىتلېرنى قولغا ئالغانلىقىنى بىلدۈرۈپ، ئۇنى باش شتاپقا ئېلىپ بارىدۇ. ئەتىسى ئەتىگەندە، ئۇنى “ئاۋستىرىيە كونسۇلخانىسى” غا يالاپ ماڭىدۇ. بۇ چاغدا، ساقچى ئۇنىڭغا ئىچ ئاغرىتىپ كېتىدۇ. ئۇ كۈنلەردە ھىتلېر ئۆز ھالىنى چۈشەندۈرمىسىمۇ كۆرۈنۈشىدىنلا ئەھۋالى مەلۇم ئىدى. باش كونسۇلمۇ چىرايى ساغرىپ كەتكەن، ئاچ قۇرساق، بىر تېرە بىر

www.uyghurkitap.com
www.pdaily.biz

ئۇستىخان بولۇپ قالغان، كېيىملىرىمۇ ۋەيرانە بۇ ياش بىچارە رەسسامغا قاراپ، ئۇنىڭ لىنزغا ئەھۋالىنى ئېيتىپ ھەربىلىككە كىرىش ۋاقتىنى غېنىۋارنىڭ (ئۇيىنىڭ) باشلىرىغىچە كېچىكتۈرۈپ تۇرۇشىنى تەلەپ قىلىپ تېلېگرام بېرىپ بېقىشىغا رۇخسەت قىلىدۇ. ئەتىسى، لىنزدىن "قەتئىي تۆردە 20-يانۋار (ئوچاق) كېلىپ تىزىمغا ئالدۇر" دېگەن جاۋاپ تېلېگراما كېلىدۇ. شۇ كۈنىنىڭ ئۆزىلا 20-يانۋار (ئوچاق) ئىدى. بۇنىڭدىن ھىتلېر نېمە قىلارىنى بىلەلمەي ئۆنى ئىچىگە چۈشۈپ كېتىدۇ. بۇنى كۆرگەن باش كونسۇل ئەپەندى ھىتلېرغا ئىچ ئاغرىتىپ، ئۇنىڭ لىنز دائىرىلىرىگە بىر پارچە چۈشەندۈرۈش خېتى يېزىپ يالۋۇرۇپ بېقىشنى ئېيتىدۇ. ھىتلېرمۇ قاتتىق يالۋۇرۇپ تۇرۇپ خەت يازىدۇ. يازغان خېتى ھەقىقەتەنمۇ ھۆلۈقۇش، ئۈمىتسىزلىك ئىچىدە قالغانلىقىنى ئوچۇق كۆرستىپ تۇراتتى. بۇ خەت نۇرغۇنلىغان ئىملا خاتالىرى بىلەن تولغان ئىدى. كېيىن ئۇ شۇ كۈنلەرنى ئەسلەپ كېلىپ غەزەپلەنگەن ھالدا، ۋەزىيەت بەكلا جىددى ئىدى، بۇ يەردىكى ئىشلىرىنى سەرەمجانلاشتۇرۇشقىمۇ پۇرسەت بەرمىدى، ھەتتا يۇيىنىپۋلىشىمغىمۇ ئىمكان بېرىشمىگەن ئىدى، دەيدۇ.

"ئەسكەرلىككە چاقىرىش ئۇقتۇرۇشىغا ئۆزەمنى رەسسام دەپ يازدۇرغان ئىدىم، مەن بۇنداق ئاتىلىشقا ھەققىم بار دەپ قارايتتىم. شۇنداقتىمۇ مەلۇم چەك ئىچىدىلا شۇنداق ئاتىلىشىم مۇمكىن ئىدى. توغرا، مەن ھەقىقەتەنمۇ سىزغان رەسىملىرىمنى سېتىشقا تايىنىپ كۈن ئېلىۋاتقان بىرسى ئىدىم. مېنىڭ

بۇنىڭدىن باشقا ھېچ قانداق تۇرمۇش ئاساسىم يوق (ئاتام ھايات ۋاقتىدا بىر دۆلەت كادىرى ئىدى)، مېنىڭ رەسىم سىزىپ سېتىشتىكى مەقسىدىم ئوقۇشۇمنى داۋاملاشتۇرۇش پۇرسىتىنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈنلا ئىدى. مەن بىناكار رەسسامى بولغىنىم بىلەن، يەنىلا ئۆگىنىش باسقۇچىدا تۇرىۋاتقان بىر شاگىرت ھېساپلىنىمەن. شۇڭا، مەن پەقەت ئازلا ۋاقتىمنى تۇرمۇشۇمنى قامداشنى مەقسەت قىلىدىغان رەسساملىق ئىشىغا سەرىپ قىلالايمەن. بۇنىڭدىن قولغا كەلتۈرىدىغان كىرىمنىڭمۇ تايىنى يوق بولۇپ، ئارانلا كۈن ئېلىشىمغا يېتىدۇ."

راس دېگەندەك، ئۇنىڭ ئايلىق كىرىمى ھەقىقەتەنمۇ ئېنىق ئەمەس ئىدى. شۇ كۈنلەردە ميونخېننىڭ رەسىم بازارلىرى قىشلىق ئۇيقىغا مەۋسۈمگە كىرىپ قالغان، بۇنى ئاز دەپ ميونخېندا بۇ ئىش بىلەن كۈن ئالىمەن دەپ يۈرگەن رەسسامدىن ئۈچ مىڭدەك كىشى بولغاچقا، ئۇنىڭ تاپقان پۇلى تېخىمۇ ئازىيىپ كەتكەن ئىدى. بۇ ھەقتە ئىزاھلاپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: 1910 ـ يىلىسىدىلا ۋىيېننا دائىرىلىرىگە ئەسكەر بولۇش تەلىپىدە بولغان ئىدىم، كېيىن يەنە ۋىيېننادا تارتقان پاجىئەلىك كۈنلىرىمنى تەسۋىرلەيدىغان بىر پارچە رەسىممۇ سىزغان ئىدىم. ئۇ ۋاقىتلاردا ياش ۋاقىتلىرىم بولغىنى ئۈچۈن بەكلا تەجرىبىسىز ئىدىم. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئىقتىسادى جەھەتتە ياردەم قىلىدىغانمۇ ھېچ كىمىم يوق ئىدى. مەنمۇ غۇرۇرۇم بار بىرسى بولغىنىم ئۈچۈن باشقىلاردىن ياردەم تەلەپ قىلىش ياكى باشقىلارنى قاقتى ـ سوقتى قىلىشنىمۇ ھەرگىز خالىمايتتىم. يالغۇز

يۈرگىنىم ئۈچۈن ئۆز كۆنۈمنى ئۆزەم ئامال قىلىپ قامداشقا تىرىشاتتىم. بۇ جەرياندا تاپقان بىر نەچچە تىيىن پۇلۇمۇ ئارانلا تاڭ ئاتقۇزۇۋېلىشىمغا يېتەتتى. شۇ دەۋرلەردە ئىككى يىل بويىچە مېنىڭ بىردىن-بىر سۆيگۈنۈم "غەم" ۋە "يوقسۇزلۇق" ئىدى، مېنىڭدىن ئايرىلماي كەينىمدىن سوڭدۇشۇپ يۈرىدىغان، تاپقىنىمنى تەڭ تالىشىپ يەيمەنلا دەپ يۈرىدىغان بىردىن-بىر ھەمرايىممۇ "ئاچلىق" ئىدى. مەن "ياشلىق باھار" دېگەن بۇ گۈزەل سۆزنىڭ نېمە مەنىگە ئىگە ئىكەنلىكىنى بىلىش پۇرسىتىگە ھېچ قاچان مۇيەسسەر بولالمىدىم. ئاردىن بەش يىل ئۆتكەن بۈگۈنكى كۈندە، ئۇ ۋاقىتلار ھەققىدە ئېسىمدە قالغىنى ئاچ قورساقلىق، تولۇكلاپ قېتىپ قالغان پۇت-قوللىرىمنىڭ سىقىراپ ئاغرىشىلا ئىدى. شۇنداقتىمۇ مەن شۇ كۈنلەرنى ئېسىمگە كەلتۈرگىنىمدە، يەنىلا خوشاللىق ھېس قىلماي تۇرالمايمەن. چۈنكى مەن، شۇ ۋاقىتلاردا خەلقىم ياشاۋاتقان ئىنتايىن جاپالىق كۈنلەرنى تەڭ تالىشىپ ياشاش پۇرسىتىگە ئېرىشكەن ئىدىم. گەرچە مەن ئىنتايىن ئېغىر نامراتلىق ئىچىدە قاتتىق جاپا تارتقان بولسامۇ، ئەتراپىمدىكى مۆھتىرەم كىشىلىرىمدىن ئۈمىد ئۈزىدىغان، تۈيۈق يولغا كىرىشكە تەييار مىجەزنى شەكىللەندۈرۈش ئورنىغا، سەۋر قىلىپ ئۆزەمنى ساپ تۇتۇشقا غەيرەت كۆرسىتەلىدىم. ھېچ قانداق بىر جىنايى ۋەقەلەرگىمۇ ئارىلىشىپ قالمىدىم. ئەسكەرلىك مەسىلىسىدىن باشقا، مەن ئۆزەمنى نومۇسقا قويىدىغان ھېچ قانداق يامان ئىشقا بۇلغاپ يۈرمىدىم. مېنىڭ ھەربىلىككە تىزىملىتىش ئۈچۈن

بارمىغانلىقىمنىڭ ئاساسى سەۋەبى، بۇ ئىشلاردىن پەقەتلا خەۋىرىم بولمىغانلىقىدىندۇر. مېنىڭ بوينۇمغا ئالدىغان بىردىن-بىر خاتالىقىم، بۇ ئىشتىن خەۋەردار بولالمالسلىقىمدىنلا ئىبارەت. ئەگەر بۇنىڭ ئۈچۈن جېرىمانە قويماقچى بولسىڭىزلار، قۇرۇبىم يەتكىدەك جازا بولسا تۆلەشكە تەييارمەن.

ئۇنىڭ بۇ خېتى، بەكلا كۆچسىز يېزىلغان بىر پارچە يالۋۇرۇش خېتى بولسىمۇ، خېتىدە باش كونسۇلنىڭ ئىچ ئاغرىتىشىدىن ئۇستىلىق بىلەن پايدىلانغان. شۇ سەۋەپتىن، باش كونسۇلمۇ ئۆز پىكرىنى قوشۇپ ھىتلېر يازغان خەتكە قوشۇپ لىنز دائىرىلىرىگە ئەۋەرتىۋېتىدۇ. باش كونسۇل بۇ ئەسكەرتىش خېتىدە ھىتلېرنىڭ ھەقىقەتەنمۇ سەممىيلىك بىلەن راست گەپ قىلغانلىقىغا مېيىنخېن ساقچىسى بىلەن ئۆزى بىرلىكتە گۇۋاچى ئىكەنلىكىنى ئەسكەرتىپ قويىدۇ. ھەمدە، ھىتلېر ھازىر ئالاھىدە مۇئامىلىگە بەكلا ئېھتىياجلىق بولغىنى ئۈچۈن، باش كونسۇل، ئۇنىڭ لىنزغا بېرىپ يۈرمەي يېقىندىكى سالتىسبۇرگقىلا بېرىپ تىزىمغا ئالدۇرۇشىغا رۇخسەت قىلىنىشىنى تەلەپ قىلىدۇ. لىنز دائىرىلىرىنىڭ ماقۇل جاۋابى كەلگەندىن كېيىن، ھىتلېر 5-غېنۋار (ئۈي) كۈنى كونسۇل چىقىمى بىلەن سالتىسبۇرگقا قاراپ يولغا چىقىدۇ. ئۇ يەردىكىلەر "ھىتلېرنىڭ راستىنلا سالامەتلىك ئەھۋالىنىڭ بەكلا ناچار، بەكلا ئاجىز ئىكەنلىكىنى، ئۇنىڭدا جەڭلەرگە قاتنىشىش ياكى ياردەمچى ھەربى سەپ ئىشلىرىنىڭ ھۆددىسىدىن چىقىش، ھەتتا مىلتىق كۆتەرگىدەك قۇرۇبىنىڭمۇ يوقلىقىنى كۆرىدۇ." دېمەك، ئۇنىڭ

شۇ ۋاقىتلاردىكى ئاجىز بەدىنى ئۇنى ئاۋسترىيە ئۇچۇن ئەسكەر بولۇشتىن ساقلاپ قالغان.

شۇنداق قىلىپ، ئادولف يەنە شۇ بۇرۇنقى ياتىقىغا قايتىپ رەسىم سىزىپ سېتىش بىلەن كۈن ئۆتكۈزۈشنى داۋاملاشتۇردى. ئەمما، 28-ئىيۇن (باشاق) كۈنىسىدىكى بىر ۋەقە، ئۇنىڭ ئارانلا ئۆزىنى قامداشقا يېتىپ كېلىۋاتقان شۇ رەسىم سىزىش ئىشى بىلەن بىناكار بولۇپ يېتىشىش ئارزۇسىنى ئاخىرقى ھېساپتا يوققا چىقىرىۋېتىدۇ. شۇ كۈنىسى، ئۇ ياتىقىدا ئولتۇرغىنىدا تۇۋەندە، كوچىدىن تويۇقسىزلا ۋاراڭ-چۇرۇڭ ئاۋازلار كۆتۈرۈلۈشكە باشلايدۇ. نېمە ئىش بولدى دەپ دەرھال پەسكە چۈشىدۇ. بىنادىن چۈشىۋاتقىنىدا ئۆي ئىگىسى پوپ خانىم جىددىيلەشكەن ھالدا "ئاۋسترىيە شاھىنىڭ ۋارىسى، شاھزادە فرانسىز فېردىنال سۈيىقەست بىلەن ئۆلتۈرۈلۈپتۇ!" دەپ ۋارقىراپ كېتىدۇ. ھىتلېرمۇ پوپ خانىمنىڭ يېنىدىن ئايرىلىپ كوچىغا يۈگرىگىنىچە چىقىپ توپلىشىۋالغان كىشىلەر ئارىسىدىن قىسىلىپ ئالدىغا ئۆتىدۇ. كوچىدا، بىر مۇنچە كىشى تامدىكى قارا تاختىغا قاراشقىنىچە قىستىلىشىپ قالغان بولۇپ، ھىتلېر مۇ تەستە قىستىلىپ يۇرۇپ ئالدىغا ئۆتۈپ تاختىدىكى خەتلەرنى ئوقۇيدۇ: ئېلاندا شاھزادە بىلەن ئۇنىڭ ئايالى سوفىيەنىڭ قاتىلى گاۋرىلو پرىنسىپ (加夫利洛•普令西普Gavrilo Princip) دېگەن سېربىيىلىك ياش بىر تېرروردچى ئىكەنلىكى يېزىلغان ئىدى. ھىتلېر بۇرۇن ۋېيىننادا تۇنجى قېتىم تۆۋەن پالاتاغا كىرىپ دېپوتاتلارنىڭ

نۇتۇقلىرىنى ئاڭلاش جەريانىدىلا سلاۋىيانلارنىڭ پۈتۈن ئىشلىرىغا قاتتىق ئۆچ بولۇپ كەتكەن ئىدى. مانا ئەندى ئۇنىڭ بۇ ئۆچمەنلىكى قايتىدىن يالقۇنجايدۇ.

ۋېيىننادا، غەزەپلەنگەن خەلق ئاممىسى يۈپۈرۈلۈپ كېلىپ سىربىيىلىكلەر رايونىنى قورشىۋالىدۇ. بەزى سىياسى كاتتىۋاشلار بۇ پاجىئە ياۋروپادا بىر قېتىملىق ئېغىر سىياسى بوھران پەيدا قىلىۋېتىشىدىن بەكلا ئەنسىرەيتتى. دېگەندەك، گېرمانىيە پادىشاھى ھابسبۇرۇگ خاندانلىقىغا يوشۇرۇن بېسىم ئىشلىتىپ، سىربىيىنى بېسىۋېلىشقا مەجبورلايدۇ. گېرمانىيە ئاللىمۇقاچان ئۇرۇش تەييارلىقىنى قىلىپ قويغان بولۇپ، سىربىيىگە بىرىنچى بولۇپ ياردەم قىلىش ئېھتىمالى بولغان دۆلەت روسيە ئىكەنلىكىنى، ئەمما روسيە بۇ ئۇرۇش ئۈچۈن قىلچە تەييارلىقى يوقلىقىنى ئۇلارغا بىلدۈرىدۇ. بۇنداق بېسىم ئاستىدا قالغان ئاۋىستىرىيىمۇ 28-ئىيۇن (باشاق) كۈنىسى سىربىيىگە ئۇرۇش ئېلان قىلىدۇ. كەينىدىنلا، رۇسىيىمۇ ئاۋىستىرىيىگە قارشى ئومۇمى يۈزلۈك ئۇرۇش سەپەرۋەرلىكى ئېلان قىلىدۇ. بۇنىڭغا قارىتا ۋىلھېلىمۇ ئوردا سارىيى بالكونىغا چىقىپ "ئۇرۇش خەۋپى قاش بىلەن كىرپىك ئارىسىدا قالدى" دەپ ئېلان قىلىپ، كەينىدىنلا رۇسىيىگە ئەتىسى چۈشكىچە ئومۇمى سەپەرۋەرلىكنى توختىتىش توغرىلىق ئەڭ ئاخىرقى ئۇلتىماتوم تاپشۇرىدۇ. بۇ ئۇلتىماتومغا قارىتا رۇسىيىدىن ھېچ قانداق بىر جاۋاب كەلمىگەچكە، گېرمانىيە پادىشاھى 1-ئاۋغۇست (چايان)

www.pidaw.biz

چۈشتىن كېيىن سائەت 5 تە رۇسىيىگە قارشى ئومۇمىي يۈزلۈك سەپەرۋەرلىك بويرۇقى ئېلان قىلىندۇ.

رۇسىيىگە قارشى ئۇرۇش ئېلان قىلىنغانلىقى ھەققىدىكى خەۋەر ميۇنخېنغا يېتىپ كەلگىنىدە، دالا ئارمىيىسى گېنېراللار بىناسى ئالدىدا خەلق ئاممىسى ئىنتايىن ھاياجانلىق ئىچىدە يىغىلغان ئىدى. بۇ خەلق توپىنىڭ ئالدى تەرەپلىرىدە ئادولف ھىتلېرمۇ بار ئىدى. ئادولف خەلق ئارىسىدا يالاڭباشتاق تۇرغان بولۇپ، كىيىملىرى رەتلىك، قىسقا بۇرۇت قويۇۋالغان ھالدا كۆرۈنەتتى. گېرمانىيىدە بۇ ئۇرۇشنى ئۇنىڭچىلىك ئارزۇ قىلىدىغان باشقا بىرسى يوق دېگىدەك ئىدى. ئۇ «كۆرەش يولۇم» دېگەن كىتاۋىدا "ھەتتا بۈگۈنكى كۈندىمۇ قىلچە تەپ تارتماستىن دېيەلەيمەنكى، ئۇ كۈنلەردە شۇنداق خوشال ئىدىمكى، سەكرەپ ئۇسۇل ئوينىغىم، يەرلەردە دومىلىغىم كېلىپ كەتكەن ئىدى. بۇنداق كۈنلەرنى كۆرەلىگەنلىكىم ئۈچۈن تەڭرىگە مىڭلارچە قېتىم رەخمەت ئېيتقان ئىدىم." ئۇنىڭ ئۈچۈن ئېيتقاندا، بۇ ئۇرۇش، ئۇنىڭ بۈيۈك نېمىس ئىمپېرىيىسى قۇرۇش ئارزۇسىنىڭ ئىشقا ئاشۇرۇش پۇرسىتى كەلگەنلىكىدىن دېرەك بېرەتتى.

ئۇرۇش قىزغىنلىقى پۈتكۈل گېرمانىيىنى قاپلايدۇ. بۇ قىزغىنلىق كىشىلەرنىڭ ئەقلى تەپەككۇرىدىن كەلگەن قىزغىنلىق بولماي، ھېسسىياتقا تايىنىپ پەيدا بولغان قىزغىنلىق ئىدى. كىشىلەر خۇددى ھىستېرىيە باسقۇچىغا كىرىپ قالغاندەك ھەققانىيەت ئۈچۈن، دەپ ئەسەبىلەرچە تەنتەنە قىلىشاتتى.

ئەمما بۇ تەنتەنىسىنىڭ قانچىلىك بەدەل تۆلەش بىلەن ئاخىرلىشىدىغانلىقىنى ھېچ كىم خىيالىغا كەلتۈرۈپ قويمايتتى. كىشىلەر ئۇرۇشنى گويا سىرىك ئويۇنىدەكلا بىر ئىش دەپ قاراشماقتا ئىدى. بارلىق ئوقۇغۇچىلار كوچىغا چىقىۋالغان بولۇپ، ھەممە بىردەك «رېيىن قوغدىغۇچىلىرى» مارشىنى توۋلاشماقتا ئىدى. ھەممە بىرلىكتە چارە قىلىنسۇن، بۇنىڭغا بىر ئامال قىلىنسۇن دەپ ۋارقىرىشاتتى. كارس (卡尔斯) مەيدانىدا، بىر قىسىم ئەسەبىلەشكەن كىشىلەر قەھۋىخانا ئوركىستىر ئۆمىكى دۆلەت گىمنىنى تېنماي چېلىپ بېرىشنى رەت قىلدى، دېگەننى باھانە قىلىپ فالىكش (法利希) كافىخانىسىنى چېقىپ تۈپتۈز قىلىۋېتىشىدۇ. بۇ جەرياندا زىيالىيلارمۇ ھاياجاندىن سەكرەپ كېتىشكەن ئىدى. ئۇلار، مانا ئەندى خەلق غەم-ئەندىشىدىن قۇتۇلىدىغان بولدى، بۇ دېگەنلىك بۇرژۇئازىيە سىنىپىنىڭ ياسالمىلىقىغا خاتىمە بېرىلىش دېگەنلىك، ئۇرۇش يالقۇنى خەلقنى ئىجتىمائى ۋە مەدەنىي ھۇرۇنلۇقلاردىن ئازات قىلىدۇ، دەپ ئۈمىد قىلىشماقتا ئىدى. ھەتتا بۇندىن نەچچە ئاي ئاۋاللا ۋېلخىلم تەرىپىدىن قۇرت-قوڭغۇزلار، "ئىمپېرىيە دەرىخنى غاجىلايدىغان قۇرۇتلار" دەپ ھاقارەت قىلىنغان سوتسىيالىزمچىلارمۇ گېرمانىيە پادىشاسىنى قىزغىن تەبرىكلەشمەكتە (بىز بىر-بىرىمىزگە پۇت-قول بولىدىغان كۈندە تۇرماقتىمىز دېيىشىپ) ۋە ۋەتەنپەرۋەرلىك كرىست ئارمىيىسى سەپلىرىگە قېتىلماقتا ئىدى.

پان گېرمانىزمچىلارمۇ ئۆزلىكىدىن بۇ داغ-دۇغىلىق نامايىش قوشۇنى سېپىگە قوشۇلغان بولۇپ، بىرلىكتە "ياشىسۇن گېرمانىيە پادىشاھى!" دەپ شۇئار توۋلاشماقتا ئىدى. "خايىل — ياشىسۇن!" دېگەن سادالار ھەممە يەرنى قاپلىغان — ھەتتا پان گېرمانچىلىق ھەرىكىتىنىڭ رەھبەرلىرىمۇ رەسمىي تۈردە ئۇلارغا قوشۇلغان ئىدى. "بىز چوقۇم نېمىس تىللىق مىللەتلەرنى بىر يەرگە كەلتۈرۈپ بۈيۈك بىر ئىمپېرىيە ھالىتىگە، بىر مىللەت ھالىتىگە كېلىشىمىز كېرەك. شۇ چاغدىلا مەڭگۈ ئىسسىللىكى بويىچە قالىدىغان مىللەت ھالىغا كېلىپ، پۈتۈن دۇنيا ئىنسانلىرىنىڭ تەرەققىياتىغا يېتەكچىلىك قىلالايدىغان بولىمىز!" دەپ قاراشقان ئىدى. ئۇلار ھەقىقەتەنمۇ ئادولف ھىتلېرنىڭ كۆڭلىدىكى گەپلەرنى قىلىشماقتا ئىدى. ئۇ يەنە خوخېنزوللېرن خانىدانلىقىنى ئوتتۇرا ئەسىرلەردە شەرق سلاۋيانلىرىنىڭ زېمىنلىرىنى مۇستەملىكە قىلىۋېلىشقان گېرمان چەۋەندازلىرىنىڭ ئەۋلادلىرى دەپ تونۇيتتى. شۇڭا ئۇ، گېرمانىيە چوقۇم ياشىشى، ئەركىنلىك ۋە كېلەچەك ئۈچۈن كۈرەش قىلىشى كېرەكلىكىگە قەتئىي ئىشىنەتتى.

ئاردىن ئىككى كۈن ئۆتۈپ، 3-ئاۋغۇست (چايان) كۈنى كەلگەندە، يەنى فرانسىيىگە ئۇرۇش ئېلان قىلىنىپ ئەتىسى، ھىتلېر ئۈچىنچى لۇدۋىگ (Ludwig III 路德维希) قا بىر پارچە ئىلتىماس تاپشۇرۇپ (باۋارىيە ئۇ ۋاقىتلاردا نېمىس ئىمپېرىيىسىنىڭ بىر قىسمى ھېسابلانسىمۇ، ئۆزىنىڭ مۇستەقىللىقىنى تا 1918-يىلىغىچە داۋاملاشتۇرۇپ كەلمەكتە

ئىدى)، ئۆزىنىڭ ئارمىيىسىگە ئەسكەر قىلىپ قوبۇل قىلىنىشىنى تەلەپ قىلىدۇ. شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن، ھىتلېرمۇ ۋىتتېلسباخ ئوردا سارىيى ئالدىغا يىغىلغان خەلق ئاممىسى ئارىسىدا بولۇپ، بۇ ياشانغان پادىشانى تەبرىكلەش پائالىيىتىگە قاتناشقان ئىدى. ئاخىرى، لۇدۋىگ پەشتاختا كۆرۈنىدۇ.

لۇدۋىگ سۆزلەۋاتقاندا، ھىتلېر "پادىشا مېنىڭ يازغان خېتىمنى كۆرۈپ، ھەربىيلىك ئىلتىماسىمنى تەستىقلىۋەتسە نېمە دېگەن ياخشى بولاتتى-ھە!" دەپ ئويلاپ كېتىدۇ. دېگەندەك، ئەتىسى پادىشانىڭ جاۋاب خېتىنى تاپشۇرۇپ ئالىدۇ. خەتنى يىرتىپ ئاچقىچە ھاياجاندىن قوللىرى تىترەپ كېتىدۇ. ھىتلېر باۋارىيىدە ھەربىيلىككە قوبۇل قىلىنغان ئىدى، ئۇ ئەندى بىر پىيادە ئەسكەر ھېسابلىناتتى. 16-ئاۋغۇست (چايان) كۈنى باۋارىيە پادىشاسىنىڭ مۇھاپىزەتچىلەر پولكىغا تىزىملاتقىلى بارىدۇ. بۇ قىسىم ئۇنىڭ بىرىنچى تەلىۋى ئىدى. ئەمما پولك دەرۋازىسىدا "پولكىمىزنىڭ ئادىمى توشۇق" دەپ يېزىلغان بىر تاختاي ئېسىغلىق ئىدى. شۇنداقتىمۇ ھىتلېر باۋارىيە بىرىنچى پىيادىلار پولكىغا قوبۇل قىلىنىدۇ. بۇ، ئۇنىڭ ئىككىنچى تەلىۋى ئىدى.

شۇنداق قىلىپ، ئۇنىڭ مۇنداق ئىككى مۇھىم ئىشى ھەل بولۇپ كەتكەن ئىدى: بىرىنچى ئىشى، ئەندى ئۇنىڭ ئىچ-ئىچىدىن ئۆچمەنلىك قىلىپ كېلىۋاتقان ئاۋسترىيە قۇرۇغلۇق ئارمىيىسىگە قاتنىشىشىنىڭ ھاجىتى قالمىغان ئىدى. ئىككىنچى ئىشى بولسا، ئەندى ئۇنىڭدا جاپالىق ئىشلەپ يەنە بىر قىشنى

ئۆتكۈزۈش دەيدىغان غەم قالمىغان ئىدى. ھىتلېر تويغىدەك تاماق، يېتەرلىك كىيىم، خاتىرجەم تۇرالغۇغا ئېرىشىپ، تۇرمۇشىمۇ خاتىرجەم ھالغا كېلىدىغان بولىدۇ. بۇنىڭدىن كېيىن ھىتلېر ھەممىدىن گۇمانلىنىپ يۈرمەيدىغان، ھاياتى بويىچە قايسى يولدا مېڭىشى ئېنىق بەلگىلەنگەن، نېمە ئىش قىلىشى ئېنىق ھالغا كەلگەن ئىدى. يەنى ئۇ ھەربى كىيىم ئىچىدە ئىدى. ئۇنىڭ ئەندى پەقەت بىرلا غېمى: ئالدىنقى سەپكە يېتىپ بېرىشتىن بۇرۇن ئۇرۇش توختاپ كەتمىسە بولاتتى دەيدىغان بىرلا غېمى قالغان ئىدى.

بىر قانچە كۈندىن كېيىن ھىتلېرنى باۋارىيە ئىككىنچى پىيادىلار پولكىغا يۆتكەيدۇ. شۇنداق قىلىپ بۇ پولك ئېلىزابېت مەيدانىدىكى چوڭ تىپتىكى ئامموۋى مەكتەپتە ئاساسى ھەربى تەلىم-تەربىيە ئىشىنى باشلىۋېتىدۇ. بۇ قېتىمقى مەشىق ۋاقتى بەكلا قىسقا بولسىمۇ، تەلىم تەربىيىلەر بەكلا چىڭ تۇتۇلۇپ، مەشكە دەسسەش مەشىقىدىن باشقا نەيزە مەشىقىمۇ بىرلىكتە ئېلىپ بېرىلىدۇ. بۇ يېڭى ئەسكەرلەر ئەتىگەندىن كەچكىچە مەشىق قىلىپ ئاخشىمى ھېرىپ ئارانلا ياتىقىغا ئۈلگۈرەلەيتتى. بىر ھەپتە مەشىقتىن كېيىن، ھىتلېر رەسمى تۈردە باۋارىيە 16-پىيادىلار پولكىغا تەقسىم قىلىنىدۇ. ئادولف، پولكى بىلەن بىرگە مىيونخېندا تۇرۇپ يەنە بىر مەزگىل مەشىق قىلىدۇ. بۇ قېتىمقى مەشىقلەر بۇرۇنقىسىغا قارىغاندا بەكرەك چىڭ تۇتۇلغان ئىدى. پولكتا خانس مېند (Hans Mend汉斯•孟德) ئىسىملىك بىر سەپدىشى، "ئادولف بىرىنچى قېتىم قولىغا قورالنى ئالغىنىدا

ئۇنىڭ خۇددى قىزلارنىڭ زىننەت بۇيىمىنى كۆزەتكىنىدەك مىلتىقنى ئۆرۈپ-چۆرۈپ ئىنچىكىلىك بىلەن سەپ سېلىپ قاراپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ئىچىمدىن كۈلگىم كېلىپ كەتتى" دەيدۇ.

(2)

ھىتلېر 7-ئۆكتەبىر (ئوغۇز) كۈنىسى پوپ ئەر-خوتۇنغا، تۇرىۋاتقان ھەربى قىسىمنىڭ مېيونخېندىن ئايرىلىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. ئۇ، ئۆي غوجايىنى ئەپەندىنىڭ قولىنى چىڭ تۇتقىنىچە، ئەگەر جەڭدە ئۆلۈپ كەتسەم، سىڭلىمغا خەت يېزىپ خەۋەر قىلىپ قويارسىز، بەلكىم ئۇ يوق ھېساۋىدا بولسىمۇ مېنىڭ بەزى نەرسىلىرىمنى خاتىرە ئۈچۈن ئېلىپ قېلىشى مۇمكىن. ئەگەر ئېلىشىنى خالىمىسا سىزلەردە قالسۇن دەپ ئۆتۈنىدۇ. ھىتلېر ئۆي ئىگىسىنىڭ ئىككى بالىسىنى قۇچاغلاپ سۆيۈپ خوشلىشىۋاتقىنىدا، پوپ خانىم رەسمىلا ئۈن سېلىپ يىغلاپ كېتىدۇ. ئۇلار قۇچاغلىشىپ خوشلاشقاندىن كېيىن، ھىتلېر كەينىگە بۇرۇلۇپلا يۈگۈرگىنىچە كېتىپ قالىدۇ. ئەتىسى، 16-پىيادىلار پولكى پادىشا مۇھاپىزەتچىلەر پولك ئورنىغا بېرىپ، داغدۇغىلىق سەپەرگە ئاتلىنىش مۇراسىمىغا قاتنىشىدۇ.

ئەسكەرلەر ئۈچىنچى لۇدۋىگ ئالدىدا ئۇنىڭغا ۋە گېرمانىيە پادىشاھى ۋىلھېلمغا ساداقەت قەسىمى قىلىشىدۇ. ئاندىن، ھىتلېر بىلەن بىرگە بىر قانچە ئاۋىستىرىيىلىك ئەسكەر ئايرىلىپ

www.pdaily.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئۆز پادىشاھى بولغان ئاۋسترىيە خانى فرانز جوسېف (Franz Joseph 弗朗兹•约瑟夫) قا ساداقەت قەسىمى قىلىشىدۇ. ھىتلېرنىڭ شۇ قېتىمقى خاتىرىلەشكە ئەرزىيدىغان مۇراسىمدىكى تەسىراتى توغرىلىق بار بولغان بىردىن-بىر خاتىرىگە قارىغاندا، ھىتلېر سەپداشلىرىغا مۇنداق دېگەن: "8-ئۆكتەبىر (ئوغۇز) كۈننى ھەرگىزمۇ ئۇنۇتالمايمەن، چۈنكى، مەن شۇ كۈنىسى ئىككى تال قاتلىما نانغا ئېرىشتىم، شۇنىڭدەك يەنە مەززىلىك چۈشلۈك تاماق يېيەلىگەن ئىدىم. يەنى شۇ قېتىملىق چۈشلۈك تاماقتا مەززە قىلىپ تۇگگۈز گۆش قوردىقى بىلەن سوغۇق سالات (سوغوق سەي، خام ئوتياش — ئۇ.ت) يېيەلىگەن ئىدىم."

ئەتىسى سەھەردە، 16-پىيادىلەر پولكى مىيونخېندىن ئاتلىنىپ، 40 كىلومېتىر يىراقتىكى لېچفېلد (Lechfeld 勒希菲尔德) گازارمىسىغا قاراپ يولغا چىقىدۇ. ئەسكەرلەر يۈكتاقلىرىنى ئۆشنىسىگە ئېلىپ، ئون بىر سائەتلىك جاپالىق ھەربى يۈرۈش قىلىدۇ. بۇ ھەربى يۈرۈشتە چىلەكتە قويغاندەك شارقىراپ يېغىۋاتقان يامغۇردا پاتقاق كېچىپ ئاساسەن پىيادە يول يۈرىدۇ. "گازارمىغا يېتىپ بارغاندىن كېيىن بىر ئات ئېغىلىدا ياتتىم. — دەپ يازىدۇ ئادولف، پوپ خانىمغا يازغان خېتىدە، — كىيىم-كېچەكلىرىمىز چىلىق-چىلىق ھۆل بولۇپ كەتكەچكە، كېچىچە كۆزۈمگە پەقەتلا ئۇيقۇ كەلمىدى." ئەتىسى يەكشەنبە (پازار) ئىدى. ئۇلار يەنە 13 سائەتلىك جىددى ھەربى يۈرۈش قىلىپ ئاخشىمى ئوچۇق دالىدا چۈشكۈن قىلىدۇ. ھاۋا

سوغۇق بولغاچقا، ئەسكەرلەر يەنە بىر كېچىنى ئۇخلىيالماي تاڭ ئاتقۇزىدۇ. ئۇلار دۆشەنبە (باش، ساقان) چۆشتىن كېيىنلا ئاخىرقى نىشانغا يېتىپ بارىدۇ. گەرچە ئەسكەرلەر ھارغىنلىقتىن تۇرغان يېرىدىلا يېتىپ قالغىدەك چارچاپ كەتكەن بولسىمۇ، يېنىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقان فرانسۇز ئەسىرلىرى ئالدىدا ئۆزلىرىنى كۆتۈرەڭگۈ روھلۇق قىلىپ كۆرسىتىش ئۈچۈن مەغرۇر قەدەملەر بىلەن مەشكە دەسسەپ گازارمىغا كىرىپ كېتىشىدۇ. بۇ گازارمىدا ئۆتكۈزگەن بەش كۈن، ئۇنىڭ كۆرگەن ئەڭ جاپالىق كۈنلىرىدىن بىرى ھېسابلىناتتى. "بەكلا ئۇزۇن مەشق قىلدۇق. ئاخشىمى بېرىگادىنىڭ مەشىق قىلىشىغا ماسلىشىش ئۈچۈن يەنە ھەربى يۈرۈشى قىلاتتۇق. پولكىمىز باشقا بىر پولك بىلەن بىرگە يېڭى بىر بېرىگادا تەشكىل قىلغان ئىدى." بۇ ھەركەتلەرنىڭ ھەممىسىلا بىرلىششنىڭ بىر تەركىۋى قىسمى ئىدى. يېڭى ئەسكەرلەر تولا مەشىق قىلىپ چارچاپ ھالىدىن كەتكىدەك ھېرىپ كەتكەن بولىشىغا قارىماي، ھىتلېر 20-ئۆكتەبىر (ئوغۇز) كۈنىسى بوش ۋاقىت چىقىرىپ پوپ خانىمغا خەت يازىدۇ. ئۇ خېتىدە "بىز بۈگۈن ئاخشام ئالدىنقى سەپكە ئاتلىنىدىغان بولدۇق، ... بۇنىڭدىن شۇنداق خوشالمەنكى، خوشاللىقىمدىن يېرىلىپ كەتكىدەك بولۇپ كەتتىم، ... مەن سىزگە نىشانغا بارا-بارمايلا قايتا خەت يازىمەن. شۇ چاغدا ئادرىسىمنى سىزگە ئەۋەرتىمەن. شۇ يۈرۈشىمىز بىلەن ئەنگلىيىگىچە بارالىشىمىزنى نەقەدەر ئارزۇ قىلاتتىم" دەپ يازىدۇ. شۇ ئاخشىمى بۇ يېڭى ئەسكەرلەر پويىز بىلەن يولغا چىقىدۇ. ئاۋستىرىيىلىك بۇ چوڭ

ۋەتەنپەرۋەر ئادولف ھىتلېرمۇ، ئاخىرقى ھېسابتا گېرمانىيە ئۈچۈن جەڭ قىلىش سەپىرىگە ئاتلانغان ئىدى.

ئادولف بىلەن سەپداشلىرى پويىز ئارقىلىق يولغا چىقتۇۋاتقىنىدا، بىرىگادىنىڭ بىر ئوفىتسېرى، كەسپى ھەربى بىرىسى بولغان فرىز ۋېيدرمان يېڭى ئەسكەرلەرنىڭ ھاياجانغا تولغان بۇ ھالىنى كۆرۈپ ھاڭ-تاڭ قالىدۇ. بۇ پولكنىڭ پولكوۋنىكى ئۈزۈن يىل مابەينىدە ھەربى سەپتە بولۇپ باقمىغان بىرىسى بولغاچقا، ھەرقايسى روتىلار زاپاس ئوفىتسېرلارنىڭ باشقۇرۇشىغا تاپشۇرۇلغان ئىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئەسكەرلەرنىڭ ھەممىسىلا دېگىدەك ئالدىراش ھەربى تەلىم ئالغان ساپلا يېڭى ئەسكەرلەردىن تەشكىل تاپقان ئىدى. پولكتا پىلىموتنىڭمۇ تايىنى يوق، قىسىمنىڭ تېلېفونلىرىمۇ بۇرۇنقى نيۇرېنبېرگ شىركەتلىرىدىن بىرسىنىڭ ئەنگلىيە ئەسكەرلىرى ئۈچۈن ياسىغان كونا تېلېفونلار ئىدى. ئەسكەرلەردە مىس قالپاقمۇ يوق ئىدى. ئۇلارغا ئالدىنقى سەپتە كىيىشكە كىلىيونكا شەپكىلا بېرىلگەن بولۇپ، ئۇلارنىڭ قىياپىتى خۇددى 1812~1813-يىللاردىكى ئازاتلىق ئۇرۇشىغا قاتناشقان پىدائىلارغىلا ئوخشايتتى. بۇ بىرىگادىدىكى ئەسكەرلەرنىڭ قىزغىنلىقى ئۇلارنىڭ قورال-ياراق جەھەتتىكى يېتەرسىزلىكىنى خىيالىغىمۇ كەلتۈرمىگەندەك قىلاتتى. ۋاگونلار بىكەتتىن قوزغىلىپ مېڭىشىغا ئەسكەرلەر خوشاللىقىدىن ناخشا توۋلاشقا باشلىدى. ئۇلار خۇددى چوڭ بىر كەچلىك زىياپەتكە قاتنىشىش ئۈچۈن كېتىۋاتقاندەكلا خوشال كۆرۈنەتتى. ئۇلار قەھرىمانلارچە جەڭ

قىلساق ئۇرۇش بىر قانچە ھەپتىدىلا ئاخىرلىشىپ يېڭى يىل بايرىمىدىن بۇرۇن غەلىبە قازىنىپ ئۆيلىرىمىزگە قايتالايمىز، دەپ ئويلىسا كېرەك؟ ئەسكەرلەرنىڭ بۇ خوشاللىقىغا ھەقىقەتەنمۇ گەپ كەتمەيتتى.

گۇگۇم چۈشىشى بىلەن تەڭ، ھىتلېر ئولتۇرغان پويىز رېيىن دەرياسى بويلىرىغا يېتىپ كېلىپ دەريا بويلاپ تولغىنىپ يولنى داۋام قىلىدۇ. باۋارىيىلىك ئەسكەرلەرنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى رېيىن دەرياسىنى زادىلا كۆرۈپ باقمىغان ئىدى. ئەتىگەن سەھەردە تۇمانلار ئىچىدىن شەپەق كۆرۈنۈشكە باشلايدۇ. بۇ چاغدا نىدېرۋالد (尼德瓦尔德) دا گېرمان ئىمپېرىيىسىنىڭ زەپەرنى خاتىرلەپ تىكلەنگەن ھەيۋەتلىك خاتىرە مۇنارىسى كۆرۈنىدۇ. ۋاگونلاردىكى بارلىق ئەسكەرلەر بۇ خاتىرە مۇنارىسىنى كۆرىشى ھامان ئۆزلىكىدىنلا «رېيىن قوغدىغۇچىلىرى» مارشىنى باشلىۋېتىدۇ.

شۇ ۋاقىتنى ئەسلەپ كېلىپ ھىتلېر مۇنداق دەيدۇ: "يۈرىكىم خۇشاللىقتىن قېپىدىن چىقىپ كېتىدىغاندەك گۈپۈلدەپ سوقماقتا ئىدى."

ئارىدىن 8 كۈن ئۆتكەندە، ھىتلېر تۇرىۋاتقان روتا يىپرېس ئەتراپىدىكى جەڭگە قاتنىشىدۇ. ئەسكەرلەر ئەتىگەنلىك تۇمان ئىچىدە قورشاۋدا قالغان قىسىملارنى قۇتقۇزۇش ئۈچۈن جەڭ مەيدانىغا يېتىپ كەلگىنىدە، ئەنگلىيە قوشۇنلىرى بىلەن بېلگىيە قوشۇنلىرىنىڭ سىنارىيەت ئوقلىرى ئۇدۇلدىكى ئورمانلىق ئىچىدە

گۆمبۇرلەپ پارتلاپ تۇراتتى. «شۇ چاغدا، كەينى كەينىدىن ئېتىلىۋاتقان توپ ئوقلىرى ئۈستىمىزدىن غۇيۇلداپ ئۆتكىنىچە ئورمانلىق ئەتراپىغا چۈشۈپ پارتلىماقتا، دەرەخلەر خۇددى بىر تۇتام ئوتقا ئوخشاش تۈپ يىلتىزىدىن قومۇرلۇپ ئۆرۈلۈپ چۈشمەكتە ئىدى.» ھىتلېرنىڭ مىيونخېنلىق مۇئاۋىن سوتچى بولغان بىر تونۇشى ئېرنىست خېپقا يازغان خېتىدە ھىتلېر مۇنداق دەيدۇ: «بىز ئاكوپلاردا بۇ مەنزىرىنى تاماشا قىلىپ ياتاتتۇق. بىز ئۇ ۋاقىتلاردا قانچىلىك ئېغىر خەتەر ئىچىدە تۇرغانلىقىمىز خىيالىمىزغىمۇ كىرىپ چىقمايتتى. شۇڭا ھېچقايسىمىزدا قورقۇش دېگەن نەرسە يوق ئىدى. ھەممىمىز «ئالغا» دېگەن بۇيرۇقنى تاقەتسىزلىك بىلەن كۈتۈپ ياتاتتۇق. ... بىز ئۆزۈم باراڭلىرى بىلەن توسالغان ئورمانلىق بىر يەرگە تارقىلىپ جايلاشقان ئىدۇق. بېشىمىزدىن غۇيۇلداپ توپ ئوقلىرى ئۇچۇپ ئۆتۈپ تۇراتتى. ئەتراپىمىزنى توپ ئوقىدا ئۆرۈلۈپ چۈشكەن دەرەخ ۋە شاخ-شۇمبىلار قاپلاپ كەتكەن ئىدى. توپ ئوقلىرى ئورمانلىقنى بويلاپ پارتلاپ پۈتۈن ئەتراپنى ئىس-تۈتەك قاپلاشقا باشلىدى، تاش-تۇپىلار ھەر تەرەپكە چېچىلىۋاتاتتى، شۇنچە يوغان قېرى دەرەخلەر تۈپ-يىلتىزىدىن قومۇرۇلۇپ ئۆرۈلۈپ چۈشمەكتە. بىز ئاكوپلاردا يەرگە چاپلىشىپ يېتىپ بۇيرۇق كۈتۈشكە زادىلا تاقىتىمىز قالمىغان ئىدى، ئۆلىدىغان ئىش بولسىمۇ جەڭ مەيدانىدا ئۆلۈشنى خالايتتۇق.» ئاخىرى، نېمىس قوشۇنلىرى قايتارما ھۇجۇمغا ئۆتتىدۇ. «بىز ئۇدا تۆت قېتىم ھۇجۇمغا ئۆتكەن بولساقمۇ بولمىدى. ھەر قېتىمدا

چېكىندۈرۈلدۇق. بىزنىڭ روتىدىكى ئەسكەرلەر بىر ـ بىرلەپ يېقىلىپ، ئاخىرى مەن ۋە يەنە بىر سەپدىشىملا ساق قالدۇق. كېيىن ئۇ ھەمرايىممۇ يېقىلىپ چۈشتى. بىر پاي ئوق كېلىپ مېنىڭ ئوڭ يېڭىمنى تېشىپ ئۆتۈپ كەتتى. ئەمما ماڭا بىر نېمە بولمىغان ئىدى. بۇ ھەقىقەتەنمۇ بىر مۆجىزە. كېيىن بىز بەشىنچى قېتىملىق ھۇجۇمغا ئۆتتۇق. بۇ قېتىم بىز ئورمان بويلىرى بىلەن يېزىنى بېسۋالدۇق.»

بۇ جەڭ ئۈدا ئۈچ كۈن داۋاملاشتى. پولك كوماندىرى پولكوۋنىك ئۇرۇشتا قۇربان بولدى. پودپولكوۋنىكمۇ ئېغىر يارىدار بولغان ئىدى. ھىتلېر بۇ چاغدا پولك شىتاۋىنىڭ ئالاقىچىلىقىغا تاللىنىدۇ. ئۇ شىددەتلىك توپ ئوقى ئارىسىدا ئۇ ئازگالدىن بۇ ئازگالغا، ئۇ ئاكوپتىن بۇ ئاكوپقا سەكرەپ يۈرۈپ ھەربى دوختۇردىن بىرنى تېپىپ كېلىدۇ، ئۇ ئىككىسى بىرلىشىپ مۇئاۋىن پولك كوماندىرىنى جىددى قۇتقۇزۇش پونكىتى بار يەرگە سۆرەپ كېلىۋالىدۇ. ھىتلېرنىڭ دېيىشىدىن قارىغاندا، يانۋار (ئوچاق) ئوتتۇرلىرىدا 16 ـ پىيادىلار بىرگادىسىدا ئارانلا 30 نەپەر ئوفىتسېر ساق قالغان بولۇپ، ئەسكەرلەردىنمۇ 700 دىن ئاز ئەسكەر ساق قالغان ئىكەن. ساق قالغان ئەسكەر سانى بىرگادىنىڭ ئاران بەشتە بىرىگە تەڭ بولۇپ، ھۇجۇمغا ئۆتۈش بويرىقى توختىماي كېلىپ تۇراتتىكەن. يېڭى پولك كوماندىرى پودپولكوۋنىك ئېنگېلخارد (恩格尔哈特Engelhardt)، ھىتلېر بىلەن يەنە بىر ئەسكەرنىڭ ھەمرالىقىدا ئالدىنقى سەپكە كېلىپ دۈشمەن پوزىتسىيىلىرىنى كۆزىتىۋاتقىنىدا دۈشمەن تەرەپ

سىزىپ قىلىپ، يامغۇردەك پىلىموت ئوقىغا تۇتۇشقا باشلايدۇ. ئىككى ئەسكەر پولك كوماندىرىنىڭ يېنىغا ئېتىلىپ بېرىپ ئۇنى خەندەك ئىچىگە تارتىپ چۈشۈرىۋالىدۇ. ئېنگېلخارد بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماي بۇ ئىككى ئەسكەرنىڭ قولىنى ھاياجان بىلەن سىقىپ قويىدۇ. پولك كوماندىرى ئۇلار ئىككىسىگە قارا كرېست مېدالى بېرىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. ئەمما ئەتىسى چۈشتىن كېيىن، باشقىلار بىلەن مېداليون مۇكاپاتى ھەققىدە مۇزاكىرە قىلىشىۋاتقان پەيتتە ئەنگلىيە قوشۇنلىرى ئاتقان توپ ئوقلىرىدىن بىرسى پولك شتابى جايلاشقان چېدىرنىڭ نەق ئۈستىگە چۈشۈپ پارتلايدۇ. 3 نەپەر كىشى شۇ ھامان جان بېرىدۇ. پولك كوماندىرى بىلەن قالغان كىشىلەر ئېغىر يارىدارلىنىدۇ.

شۇنىڭدىن بىر قانچە مىنۇت ئاۋال، 4 نەپەر روتا كوماندىرى يىغىنغا كەلمىگەنلىكى ئۈچۈن ھىتلېر بىلەن يەنە 3 نەپەر ئەسكەر ئۇلارنى تېپىپ كېلىش بۇيرۇقىنى تاپشۇرۇۋېلىپ شتاب جايلاشقان بۇ چېدىردىن چىقىپ كەتكەن، ھىتلېرمۇ شۇ باھانىدا ساق قالغان ئىدى. بۇ ۋەقە، ھىتلېرنىڭ نۇرغۇن قېتىم ئۆلۈمدىن قۇتۇلۇپ قېلىش مۆجىزىلىرىنىڭ باشلىنىشى بولۇپ قالىدۇ. "ئۇ كۈنى ئۆمۈرۈم بويىچە كۆرگەن ئەڭ قورقۇنۇچلۇق بىر مەنزىرىنى كۆرگەن ئىدىم. — دەيدۇ ھىتلېر سودىيە دوستىغا يازغان خېتىدە، — بىز ھەممىمىز خۇددى تەڭرىگە ئىشەنچ قىلغاندەك ئېنگېلخارد پولك كوماندىرىغا ئىشەنچ قىلاتتۇق."

www.uyghurkitap.com
www.pidaiy.biz

نــيمس قوشــۇنلىرى يىپــرىس (伊普列斯 Ypres) نـــى ئوڭۇشــلۇق تــۇردە قــايتۇرۇپ ئېلىشـــى بىـــلەن ھۇجۇمـــۇ ئاخىرلىشـدۇ. شـۇنىڭدىن كېيىنكـى ئۇرۇشـلار ئـاكوپ ئۇرۇشـىغا ئايلىنىــپ كېتىــدۇ. شــۇنداق قىلىــپ، پولــك شــتاۋىدىكى ئادەملەرمۇ خېلىلا ئارام تېپىپ قالىدۇ. شۇ چاغدا، پولك شـتاۋى مېسسىنېس (梅辛纳斯 Messines) كەنتى يېنىـدىكى بىـر تىـنچ يەرگە يۆتكىلىـدۇ. شـۇنداق قىلىـپ ھىتلېرمـۇ رەسـىم سـىزىش پۇرسـىتىگە ئېرىشـىدۇ. ھىتلېـر، رەسـىم سىزىشـقا كېرەكلىــك نەرسىلەردىن بىر قىسمىنى يېنىغا سېلىپ كەلـگەن بولـۇپ، ئـۇ يەردە بىـــر قـــانچە پـــارچە سـُــۇ بويـــاق رەســـىمى ســـىزىدۇ. رەسـىملىرىنىڭ بىرىـدە مېسسـىنېس كەنتىنىــڭ ئەتراپىـدىكى ئــۇرۇش خــارابىلىرى تەســۋىرلەنگەن بولــۇپ، يەنە بىرســىدە ۋېســكات (维斯切特) كەنتـــى ئەتراپىـــدىكى ئـــاكوپلار تەسـۋىرلەنگەن. يېڭـى پولكوۋنىكنىــڭ كــانۋىيى ۋېيــدرمان ھىتلېرغــا باشــقا بىــر رەســم ئىشــىنى، يەنــى ئوفىتسـېرلار ئاشخانىسـىنى بويـاش (بـۇ بىـر كىچىـك ئـۆي بولـۇپ، پولـك تەرىپىـدىن پايدىلىنىشـقا ئېلىنىۋالغـان بىـر پـۇخرا ئـۆيى ئىـدى) ۋەزىپىسـىنى تاپشـۇرىدۇ. بـۇ تاماقخانىـدا بىـر پـارچە رەسـم بـار بولـۇپ، رەسىمدە ئۆلگەن بىر ئەسكەر چېگـرا سـىملىرى ئۈسـتىدە ئارتىلغـان پېتىچە ئۆلـۈپ قالغـانلىقى تەسۋىرلەنگەن ئىـدى. بـۇ رەسـم ئاشـخانا مۇھىتىغـا بەكـلا مـاس كەلمەيتتـى. ئوفىتسـېر ۋېيـدرمان پولـك شـتابى ئىچىـدىكى خىـزمەتچىلەر ئارىسـىدىن بوياقچىلىق قىلالايدىغان بىرسىنى تېپىپ كېلىشى ئۈچۈن مېكس

ئامان ئۈن بېشىغا بۇيرۇق قىلغان، بۇ ئۈن بېشىمۇ بۇ ئىشقا ھېتلېردىن باشقىسى مۇۋاپىق ئەمەس دەپ قاراپ ئۇنى چاقىرىپ كەلگەن ئىدى.

ۋېيدرمان، بۇ ئاشخانا ئۆيىنى زەڭگەر رەڭدە بوياش كېرەكمۇ ياكى قىزىل رەڭدە بويىغان ياخشىمۇ دەپ بىر قارارغا كېلەلمەي تۇراتتى. ھېتلېر كۆڭ نۇرى چۈشۈپ ئۆي ئىچى سۇس قىزىل بولۇپ كۆرۈنىدىغانلىقىنى كۆرۈپ ئۆينى زەڭگەر رەڭدە بوياشنى مەسلىھەت قىلىدۇ. ھېتلېر دەرھال شۇتا، بوياق-چۆتكىلارنى تېپىپ كىرىپ ئۆينى بوياشقا كىرىشىپ كېتىدۇ. ئۇ ئۆي ئاقلىغاچ ۋېيدرمان بىلەن پاراڭغا چۈشىدۇ. "مەن دەسلىۋىدە ئۇنىڭ كۆرۈنىشى پەقەتلا ئەسكەرگە ئوخشىمايدىغانلىقىنى، شۇۋىسىمۇ ئاۋسترىيە شۇۋىسىدە ئىكەنلىكىنى سەزگەن ئىدىم. — دەيدۇ كوماندىر ۋېيدرمان كېيىن ئەسلەپ كېلىپ، — ئەڭ مۇھىمى، ئۇ بەكلا ئەستايىدىل بىرسى ئىدى. بۇ دېمەك، بۇ ئادەمنىڭ تۇرمۇش تەجرىبىسى بەكلا مول ئىكەنلىكىنى كۆرسىتەتتى" دەيدۇ.

كاپىتان ۋېيدرمان بىلەن ئامان ئۈن بېشى ئىككىسى، ئوردىن بېرىشكە تېگىشلىك بولغان كىشىلەرنىڭ تىزىملىكىنى تۈزۈپ چىقىدۇ.

ئۇ ئىككىسى ھېتلېرنى بىرىنچى دەرىجىلىك قارا كرېست ئوردىنى بىلەن مۇكاپاتلاش قارارىغا كېلىشىدۇ. ئەمما ھېتلېر پولك شتابىنىڭ ئادىمى بولغانلىقى ئۈچۈن، ئۇنىڭ ئىسمىنى

تىزىملىكنىڭ ئەڭ كەينىدە كۆرسىتىشكە توغرا كېلىدۇ. مۇكاپاتلىنىدىغانلار تىزىملىكىدىن يوقۇرىدىن باشلاپ تاللاش ۋاقتىدا ئاخىرىدىكىلەر ئۆزلىكىدىنلا تەغدىرلىنىش تىزىمىدىن چۈشۈپ قالاتتى. شۇنداق قىلىپ، ھىتلېر ئىككىنچى دەرىجىلىك قارا كرېست مېدالى بىلەن مۇكاپاتلىنىدۇ. شۇنىڭغا قارىماي بۇنىڭدىن ھىتلېر يەنىلا ئىنتايىن خوشال ئىدى. ئۇ ئىككى كۈن ئۆتكەندە پوپ خانىمغا يازغان خېتىدە "بۇ مېنىڭ ئۆمرۈمدىكى ئەڭ خوشاللىق كۈنلىرىم. ئەپسۇسكى مېدالغا ئېرىشىشكە تېگىشلىك سەپداشلىرىمنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى قۇربان بولۇپ كەتتى. — ھىتلېر بۇ خېتىدە بۇ قېتىمقى ئۇرۇش بايان قىلىنغان گېزىتنى ساقلاپ قويۇشنى ئۆتۈنىدۇ، — ئەگەر ئۆلۈغ تەڭرىم ماڭا رەھىم قىلىپ ئۆلمەي قايتالىسام، ئۇ گېزىتنى خاتىرە قىلىپ ساقلىۋالماقچىمەن." ئۇ يەنە ئون بېشىلىققا، يەنى ۋوزىۋود كوماندىرلىقىغا ئۆستۈرۈلىدۇ. شۇنداق قىلىپ باشقىلارنىڭ ئايىقىنى چىگىپ قويىدىغان ئەسكەر دەيدىغان پەس كۆرۈش نامىدىنمۇ قۇتۇلۇپ، جەڭچىلەر تەپ تارتىپ ھۆرمەت قىلىدىغان بىرسىگە ئايلىنىدۇ.

مىيونخېنىدا ھەربىلىككە قاتناشقىنىدىن بىرى بالداقلىق ئەسكەر خانىس مېند ھىتلېرنى زادىلا كۆرۈپ باقمىغان ئىدى.

مىيونخېنىدىكى ۋاقتىدا ئادولفنىڭ بەدىنى بەكلا ئاجىزلاپ كەتكەن بولۇپ، سومكىسىنىمۇ تەستە كۆتۈرۈپ ماڭاتتى. مانا ئەندى، قولىدا مىلتىق، بېشىدا قىيپاش كىيىۋالغان مىس قالپاق، شاپ بۇرۇتلۇق، كۆزلىرى چاقناپ تۇرغان، تىنماي

ئۇياق-بۇياققا چىپىپلا يۈرىدىغان چەبدەس بىر جەڭچىگە ئايلانغان ئىدى. قالغان ئالاقىچى ئەسكەرلەر ئۇنى قاتتىق ھۆرمەت قىلىشاتتى. ئۇلار، ھىتلېرنىڭ ئاۋستىرىيىلىك بىر ئەسكەر تورۇغلۇق باۋارىيە قوشۇنى ئىچىدە شۇنچە خىيىم خەتەرگە قارىماي چىپىپ يۈرىشىگە زادىلا ئەقلى يەتمەيتتى. "ئۇ راستىنلا غەلىتە بىرسى، — دەيدۇ ئۇلاردىن بىرسى مىندقا، — مېنىڭچە ئۇ باشقىلارغا ئۆزىنى كۆرسىتىش ئۈچۈنلا شۇنداق ئاكتىپ ئىشلەپ يۈرەمدىكىن دەپ ئويلايمەن. بولمىسا ئۇ ياخشى ئادەمدەك قىلىدۇ" دەيدۇ.

گەرچە ئۇ سەپداشلىرىغا ھەر دائىم تاماكا چېكىش زىيانلىق، ھاراق ئىچىش ناچار ئادەت دەپ تىنماي تەنقىتلەپ تۇرغان بولىشىغا قارىماي كىشىلەر ئۇنى يەنىلا "ئادولفىم" دەپ ياخشى كۆرەتتى. بۇنىڭ سەۋەبى، ئەڭ خەتەرلىك پەيتلەردە ئۇنىڭچىلىك ئىشەنچلىك باشقا بىرسىنىڭ يوقلىقى ئىدى. ئەگەر بىرەر ياردارلانغان ئەسكەرگە يولۇقۇپ قالسا ئۇ ئەسكەرنى ھەرگىزمۇ ياتقان يېرىدە تاشلاپ قويمايتتى. خەتەرلىك ۋەزىپە تاپشۇرىۋالغىنىدىمۇ ھەرگىز يالغان كېسەل بولۇپ يېتىۋالمايتتى. شۇنىڭدەك يەنە ئۇزۇنغا سوزۇلغان زېرىكىشلىك ئۇرۇش ئارىلىقلىرىدا ئۇ ھەقىقەتەنمۇ كىشىلەرگە يېقىن بىرسى ھېسابلىناتتى. ئۇ بىر رەسسام بولغانلىقى ئۈچۈن كىشىلەر ئۇنى ئۆزلىرىگە تېخىمۇ يېقىن ھېس قىلىشاتتى. ئەگەر كۈندىلىك تۇرمۇشتا بىرەر كۆلكىلىك ئىشنى ئۇچرىتىپ قالسىلا ئۇ ئىشنى دەرھال رەسىم قىلىپ سىزىپ چىقاتتى. مەسىلەن، بىر قېتىم

قايسى بىر ئەسكەر توشقان تۇتىۋالىدۇ. ئۇنى يۇرتىغا قايتاشىدا ئۆيىگە ئالغاچ كەتمەكچى بولۇپ سومكىسىغا سېلىۋالىدۇ. كېيىن ئۆيىگە بارغاندا سومكىسىغا قارىسا توشقاننىڭ ئورنىدا بىر پارچە خىش پارچىسى تۇرغان. بىرسى ئۇنىڭ توشقىنىنى ئوغرىلىۋېلىپ ئورنىغا خىش سېلىپ قويغانىكەن. بۇ ۋەقەنى ئۇ ئىككى پارچە ھەجۋى رەسىم قىلىپ سىزىپ ئۇ سەبدىشىغا ئەۋەرتىپ بېرىدۇ. رەسىمنىڭ بىرسىدە ئۇ ئەسكەر ئۆيىگە بېرىپ سومكىسىنى ئېچىپ قارىسا بىر پارچە خىش تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ ھاڭ-تاڭ قالغانلىقى، يەنە بىر رەسىمدە بولسا ئۇنىڭ سەپداشلىرى ئالدىنقى سەپتە مەززە قىلىپ توشقان گۆشى ياۋاتقانلىقى تەسۋىرلەنگەن ئىدى.

ھىتلېرنىڭ كىشىلىك تۇرمۇش ئەھۋالى باشقىلاردىن تۈپتىن پەرق قىلاتتى. باشقا ئەسكەرلەردەك ئۆيىدىن كونسېرۋا دېگەندەك يەيدىغان نەرسە ئالغاچ كېلەلمەيتتى. ئۇ ئۆزىنىڭ مەڭگۈ توياس ئىشتىيىنى قاندۇرۇش ئۈچۈن ئامال يوق بېرىپ ئاشخانىدا ئاشپەزلەرگە ياردەم قىلىش ھېساۋىغا نورىمىدىن سىرت بىر نەرسىلەر سېتىۋېلىش پۇرسىتىنى يارىتىشقا مەجبۇر ئىدى. شۇڭا ئۇ پولك بويىچە پىشقەدەم ئاشپەز دېگەن نامغىمۇ ئېرىشكەن. ئۇنىڭ ئۈستىگە، ئادولف باشقىلارنىڭ كونسېرۋىلىرىغا ئېغىز تېگىشنىمۇ نومۇس دەپ قارايدىغانلىقى ئۈچۈن، باشقىلارنىڭ تاماققا تەكلىپ قىلىشلىرىنىمۇ چىرايلىقچە رەت قىلىۋەتەتتى. بەك قىستاپ كەتسە، مېنىڭدە سىلەرنى مېھمان قىلىپ جاۋاپ قايتۇرالىغىدەك ئىمكانىيەت يوق، دەپ

www.pidaiy.biz

ئوچقىنى ئېيتاتتى. بۇنىڭدىن خەۋەر تاپقان لېتنانت ۋېيدرمان (يوقۇرىدا بۇ كىشى كاپىتاندەك قىلىنۇدى، ئەندى لېتنانت بولۇپ قالدى؟ ــ ئۇ.ت) ئۇنىڭغا روژدىستۋا بايرىمىدا تۇرمۇش پۇلىدىن 10 مارك ئايرىپ ھىتلىرغا بېرىش تەكلىۋىدە بولغىنىدا، ھىتلىر بۇ تەكلىپنى رەخمەت ئېيتىپ چىرايلىقچە رەت قىلىدۇ.

دەم ئېلىش پۇتكەندىن كېيىن پۇتۇن پولك قايتىدىن ئالدىنقى سەپكە ئاتلىنىدۇ. ئەمما بۇ ئۇرۇشلاردا ھىتلىر پەقەتلا خۇماردىن چىققىدەك ئۇرۇشقا قاتنىشالماي كەلمەكتە ئىدى. "بىز ھازىرغىچە يەنە شۇ كونا ئاكوپلىرىمىزدا ياتماقتىمىز. ئارىلاپ فرانسىيە سېپى بىلەن ئەنگلىيە سېپىگە ھۇجۇم قىلىپمۇ قويىمىز. ــ دەپ يازىدۇ ھىتلىر 1915-يىلى 22-يانۋار (ئوچاق) دا پوپ خانىمغا يازغان خېتىدە، ــ ھاۋالار بەكلا ناچارلىشىپ كەتتى. ئادەتتە دۈشمەن توپ ئوقى زەربىسىدىن ئۆزىمىزنى ساقلاش ئۈچۈن يامغۇر سۈيى بىلەن تولغان ئاكوپلاردا نەچچە كۈنلەپ باش چۆكۈرۈپ ئولتۇرۇپ چىقىمىز. بىز يەنە قانچىلىك ئۆمرىمىز قالغانلىقىنىمۇ بىلەلمەي تەگرىگە دۇئا قىلىپ ياتتۇق. يېقىن كۈنلەردە پۈتۈن سەپ بويىچە قايتارما ھۇجۇمغا ئۆتىشىمىزنى كۈتۈپ ئولتاردۇق. بۇ ئۇرۇش بۇنداق تۇرغۇن ھالىتى بىلەن كىتنۇۋەرمەسلىكى كېرەكتە!"

ئەنە شۇنداق تىرىكىشىش جېڭى بىلەن ئۆتىۋاتقان كۈنلەرنىڭ بىرىدە ئاق يۇڭلۇق كىچىك بىر كۈچۈك (شۆبىھسىزكى، بۇ ئەنگلىيە قوشۇنلىرى ئېلىپ كەلگەن بىر سورتلۇق كۈچۈك ئىدى) توشقان قوغلاپ يۈرۈپ ھىتلىر تۇرغان ئاكوپقا سەكرەپ چۈشىدۇ.

ھىتلېر بۇ كۈچۈكنى تۇتىۋېلىپ بېقىشقا باشلايدۇ. دەسلىۋىدە بۇ كۈچۈك قاچىمەنلا دەپ تۇراتتى. "مەن ئۇنىڭغا سەۋىرچانلىق بىلەن قارىدىم. (بۇ كۈچۈك نېمىسچە بىلمەيتتى) ئاخىرى ئاستا-ئاستا ماڭا كۆنۈپمۇ قالدى." ھىتلېر ئۇنىڭغا "تۈلكە" دەپ ئات قويىۋالىدۇ. ئۇ يەنە بۇ كۈچۈككە شۇتىغا چىقىشقا ئوخشاش ئۇيۇنلارنى ئۆگۈتۈشكە باشلايدۇ. كۈندۈزلىرى بۇ "تۈلكە" ئۇنىڭدىن بىر قەدەممۇ ئايرىلماي كەينىدىن ئەگىشىپلا يۈرىدىغان بولىدۇ. ئاخشىمى ئۇنىڭ قولتىقىغا كىرىۋېلىپ خورۇلداپ ئۇخلايتتى.

نويابىر (ئوغلاق) ئاخىرلىرىدا، ھىتلېر، ئەر-خۇتۇن پوپلارغا يەنە بىر پارچە خەت يېزىپ، قارشى تەرەپتىكى ئىگىز تاغ چوققىلىرىنى جانلىق شەكىلدە تەسۋىرلەپ بېرىدۇ. شۇنداقتىمۇ ئۇنىڭ تەسۋىرلىگىنى پاجىئەلىك ئۇرۇش مەنزىرىسىدىن باشقا نەرسە ئەمەس ئىدى:

"... توختىماي يامغۇر ياغماقتا (بۇ يىل قىش بولمامدىكىن تاڭ؟)، ئۇرۇش مەيدانى دېڭىزغا يېقىن، ھەمدە چوڭقۇر بىر يەر بولغاچقا، بۇ يەرلەر خۇددى تېگى يوق ساسلىقتەكلا بىلىنەتتى. كوچىلار مىلىچلاپ تۇرغان پاتقاقلىق، پىيادىلارنىڭ ئاكوپلىرى، توپ-زەمبىرەك سەپلىرى، قاتناش جىلغىلىرى ۋە چېگرا سىم توساقلىرى، "بۆرە ئۇۋۇلىرى"، مىنا كۆمۈلگەن يەرلەر، ... ھەممىلا يەر ئەنە شۇنداق پاتقاقلىق بىلەن قاپلانغان. بۇ ئۇرۇش سېپى ھەقىقەتەنمۇ بەكلا غەلىتە بىر ئۇرۇش سېپى ئىدى."

فېۋرال (ئۈي) دا ئۇ سوتچى تۇنىشى خۇپقا خەت يېزىپ ئۆزىنىڭ جەڭ قىلىش جەريانىنى تەسۋىرلەپ بېرىدۇ. قىزىق،

www.pdaiy.biz

ھىتلېر خېتىنىڭ ئاخىرىدا سىياسى ئىشلار ھەققىدىمۇ توختالغان ئىدى:

"بۇ كۈنلەردە مىيونخېن پات-پات ئېسىمگە كېلىۋالىدىغان بولدى. كاللامدا بىرلا ئوي بار: بىز بۇ ئۇرۇشنىڭ ھېساۋىنى ئۇ يەردىكى مەلئۇنلاردىن چوقۇم تۆلىتىپ ئېلىشىمىز كېرەك دەپلا ئويلايمەن. ھەر قانچە بەدەل تۆلەشكە توغرا كەلسىمۇ، ئۇلار بىلەن تۈتۈشۈپ قېلىشقا توغرا كەلسىمۇ، بۇ ھېساپنى ئۇلاردىن سورىشىمىز كېرەك. ئارمىزدىكىلەردىن تەلىيى كېلىپ يۇرتىغا قايتالايدىغانلار بولغىنىدا، يۇرتىنىڭ تېخىمۇ گۈزەل، تېخىمۇ پاكىز كۆرۈنۈشتە بولۇشىنى، چەتئەل تەسىرى پۈتۈنلەي سۈپۈرۈپ تاشلانغان بولۇشىنى كۆرەلىشى كېرەك. ئەنە شۇ چاغدىلا مىڭلىغان، ئونمىڭلىغان ئادەملەر بۇ يەردە قۇربان بولۇپ كېتىۋاتقانلىقى، يارىدار بولۇۋاتقانلىقى، ئازاپ چېكىۋاتقانلىقىغا، خەلقئارا دۈشمەن كۈچلەرگە قارشى قانلىرى دەريا بولۇپ ئېقىتىۋاتقانلىقىغا نىسبەتەن ئېيتقاندا گېرمانىيىنىڭ تاشقى دۈشمەنلىرىنى تارمار كەلتۈرۈش بىلەنلا قالماي، ۋەتەن ئىچىدىكى ئىنتېرناتسىيونالچىلارغىمۇ قاتتىق زەربە بېرىشىمىز كېرەك دەپ ئويلايمەن."

بىرەرسى، سەن ئەسلى نەلىك دەپ سوراپ قالسا، ھىتلېر ھەر دائىم: مەن ئاۋىستىرىيىلىك ئەمەس. مېنىڭ ئائىلەم 16-پولك، ئۇرۇش ئاخىرلاشقاندىن كېيىن مىيونخېندا ياشايمەن دەپ جاۋاب بېرەتتى. ئەمما بۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلار ئاۋال بۇ ئۇرۇشتا غەلىبە قىلىشى شەرت ئىدى! بۇ ھەقتە ئۇ بەكلا چىڭ تۇراتتى. ئەگەر بىرەرسى چاخچاق قىلىپ بولسىمۇ بۇ ئۇرۇشتا بىز ھەرگىز يېڭىپ چىقالمايمىز دەپ سالسا، ھىتلېر غەزىۋىدىن يېرىلىپ كەتكىدەك

بولۇپ ئالدى-كەينىگە مېڭىپ كېتەتتى: "ئەنگلىيە چوقۇم مەغلۇپ بولىدۇ. ئۇلارنى يېڭىش خۇددى دۇئا قىلغاندا ئامىن دېگىنىمىزدەكلا ئاساسان بىر ئىش!" دەپ قايناپ كېتەتتى.

سەپداشلار ئوتتۇرىسىدا يېمەك-ئىچمەك بىلەن خوتۇن خەق ئۈستىدە گەپ باشلىنىپ قالغىدەك بولسا، ئادولف ئۇلارغا قۇلاق سالماي قولىغا كىتابىنى ئېلىۋېلىپ ئوقۇش بىلەن بولۇپ كېتەتتى ياكى رەسىم سىزىپ ئولتۇراتتى. ئەگەر گەپ رەسمى ئېقىم مەسىلىلىرى ئۈستىگە كېلىشى ھامان قولىدىكى ئىشىنى تاشلاپ قايناپ سۆزلەپ كېتەتتى. ئۇنىڭ سەپداشلىرىنىڭ كۆپۈنچىسى ساۋاتسىز ئاددى كىشىلەر بولغاچقا، ئۇنىڭ تىنماي دېگەن گەپلىرىنى ئاڭلاپ جىمىپ قېلىشاتتى. "بىز ئۇنىڭ سەنئەت ھەققىدە، بىناكارلىق ھەققىدە سۇدەك راۋان سۆزلەپ كېتىشلىرىنى ياخشى كۆرەتتۇق. ئۇ سۆزلەۋېتىپ دائىم دېگىدەك بىر قولىدا بىرەر كىتاب، پولاڭلىتىپ سۆزلەپ كېتەتتى. ئۇنىڭ بىلىملىك بىرسى ئىكەنلىكى كۈنسايىن ئېنىق ئوتتۇرىغا چىقماقتا ئىدى. ئۇنىڭ سومكىسىدا ھەر ۋاقىت بىر قانچە پارچە كىتاب بولۇپ تۇراتتى. ئۇ كىتابلىرى ئارىسىدا شوپېنخاۋئېر (Arthur Schopenhauer 叔本华) نىڭ «ئۇ مېنىڭ ئۇستازىم» دېگەن كىتاۋىمۇ بار ئىدى. بۇ پەيلاسوپ قايتا-قايتا تەكىتلەپ ئوتتۇرىغا قويغان قاراملىق قىلىشقا جاسارەتلىك بولۇش، ئادەمنى چوقۇم غالىبىيەتكە يېتەكلەيدۇ، دېيىشى ھىتلېرنىڭ كاللىسىغا قاتتىق ئورنىشىپ كەتكەن بولىشى مۇمكىن" دەيدۇ، ئۇنىڭ بەزى سەپداشلىرى.

www.uyghurkitap.com

1915-يىلى ياز ئايلىرىنىڭ ئاخىرىدا ھىتلېر پولك شتابىنىڭ كام بولسا بولمايدىغان ئادىمىگە ئايلىنىدۇ. ھەر قايسى روتىلار بىلەن شتابنى باغلاپ تۇرىدىغان تېلېفون سىملىرى دۈشمەن توپ ئوقىدا پات-پاتلا ئۈزۈلۈپ كېتىدىغان بولغاچقا، ئالاقىچىلارغا تايىنىپ خەۋەر يەتكۈزمەكتىن باشقا چارە يوق ئىدى. "بىز پاتلا ھېس قىلدۇقكى، — دەيدۇ لېتنانت ۋېيدىرمان ئەسلەپ كېلىپ، — پەقەت ئادولفلا ئەڭ ئىشەنچلىك ئالاقىچىمىز ئىدى." (1935-يىلى، فرىز ۋېيدىرمان Friz Weidrmann 弗里兹•魏德曼 ھىتلېرنىڭ كانئوييى بولۇپ خىزمەت قىلدۇ. ئاردىن 4 يىل ئۆتكەندە، داھىسىغا، يەنى فيۇرېرىنىڭ تاشقى سىياسەتكە قارشى چىققىنى ئۈچۈن خىزمىتىدىن ئېلىپ تاشلىنىدۇ. ۋېيدىرمان كېيىنچە يازغان كىتابىدا، ھىتلېرنىڭ شۇ قېتىمقى ئۇرۇش ھەققىدىكى ئەسلىملىرى بەكلا پۇختا ئىدى، ئۇ، ئۇرۇشتا بېشىدىن ئۆتكەن ئىشلارنى سۆزلىگىنىدە كۆپتۈرۈپ ياكى يوشۇرۇپ يالغان سۆزلىگىنىنى بىرەر قېتىممۇ ئاڭلاپ باقمىدىم، دەيدۇ) قالغان ئالاقىچىلار ئۇنىڭ سەزگۈرلۈكى، چاققانلىقى ئالدىدا قولىغا سۇمۇ قويۇپ بېرەلمەيتتى. ئادولف خۇددى بالا ۋاقتىدا ئوقىغان ھىندىيانلار ھەققىدىكى ھېكايىلارغا ئوخشاش چەبدەسلىك بىلەن ئالدىنقى سەپلەرگە قوقماي ئۆمىلەپ بارالايتتى. ئەمما ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدا بار بولغان بەزى نەرسىلەر باشقا ئەسكەرلەرنى ئەنسىرىتەتتى. ئۇ باشقىلارغا پەقەتلا ئوخشىمايتتى. ئۇنىڭ مەسئۇلىيەتچانلىقى بەكلا كۈچلۈك ئىدى. "خەۋەرنى جايىغا

يەتكۈزۈش ۋەزىپىسى بەكلا مۇھىم بىر ۋەزىپە، — دەيدۇ بىر قېتىم يېڭى ئالاقىچىلارنى تەربىيىلەش ۋاقتىدا، — شەخسىي غۇرۇر ياكى قىزىقىشىڭلاردىنمۇ مۇھىم!" ئۇ ھەر دائىم ئالدىنقى سەپكە بېرىشقا ئىنتىلىپلا تۇراتتى. ئۇ دائىم دېگىدەك باشقىلار ئۈچۈنمۇ خەۋەر يەتكۈزۈش ۋەزىپىسىنى ئورۇنداپ تۇراتتى.

6~7-ئايلارغا كەلگىنىدە ئۇرۇش سۈرئىتىنى ئارتتۇرۇشقا باشلايدۇ. نەتىجىدە خەۋەر يەتكۈزۈش ئىشلىرىمۇ كۆپىيىپ كېتىدۇ. بۇنداق جىددىيچىلىك ھىتلېرگىمۇ تەسىر كۆرسىتىدۇ. ئۇنىڭ چىرايى ساغرىپ ئۇرۇغلاپلا كەتكەن ئىدى. ھەر كۈنى تاڭ يۇرىماي تۇرۇپلا ئەنگلىيە قوشۇنلىرىنىڭ توپقا تۇتىشى بىلەن تەڭ ئورنىدىن چاچراپ تۇرغىنىچە قولىغا قورالىنى ئېلىپ ئالدى-كەينىگە ماڭغىنىچە يۈگرەشكە تەييار تۇرغان ئارغىماقتەك جىم تۇرالمايلا قالاتتى. ئاندىن ئۇ ھەممىنى بىر-بىرلەپ ۋارقىراپ ئويغۇتاتتى. ئۇلارنىڭ ھۇرۇنلىقى ئادولفنىڭ بەكلا ئاچچىقىنى كەلتۈرۈۋېتەتتى. ئەگەر بىرەرسى تويغىدەك تاماق بېرىلمەسلىكىدىن دەرد تۆككىدەك قىلسا، ئۇ ئەسكەرگە: "1870-يىلقى جەڭدە فرانسۇز ئەسكەرلىرى يەيدىغان نەرسىسى يوق چاشقان تۇتۇپ يەپتىكەن!" دەپ رەددىيە بېرەتتى.

25-سىنتەبىر (ياچاق) كۈنىسى ئەنگلىيە قوشۇنلىرى ھۇجۇمنى كۈچەيتىدۇ. ئاخشىمى گۈگۈم ۋاقتىدا 16-پولك پۈتۈن سەپ بويىچە قاتتىق تۇرۇپ تىركىشىدۇ. بۇ جەرياندا ئالدىنقى سەپ بىلەن بولغان تېلېفون ئالاقىسى تۇيۇقسىز ئۈزۈلۈپ قالىدۇ. ھىتلېر بىلەن يەنە بىر ئالاقىچى نېمە ئىش بولغانلىقىنى بىلىپ

www.pdaily.biz

كېلىش ئۇچۇن يولغا چىقىدۇ. ئۇ ئىككىسى ساق قايتىپ كېلىپ تېلېفون سىمىنىڭ پارتىلاشتا ئۈزۈلگەنلىكىنى ئېيتىدۇ. دۈشمەن تەرەپنىڭ كۈچلۈك ھۇجۇمى باشلىنىش ئالدىدا تۇرغانلىقى ئۇچۇن ھىتلېرنى ئالدىنقى سەپكە رادىئو كانىيى ئارقىلىق ھەر قايسى قىسىملارنى ئاگاھلاندۇرۇشقا ئەۋەرتىدۇ. ئۇ بۇ ۋەزىپىنىمۇ غەلىبىلىك ئورۇنداپ شۇنچە كۈچلۈك دۈشمەن توپ ئوقىدىن يەنە بىر قېتىم ساق-سالامەت قۇتۇلۇپ قايتىپ كېلىدۇ.

ھىتلېر ئۆتكەن بىر قانچە ئاي ئىچىدە كۆپ قېتىم ئۆلۈم بوسۇغىسىغا كېلىپ قالغان بولسىمۇ ئامالىنى قىلىپ ساق چىققالىغان ئىدى. ئۇنى قانداقتۇ بىر پەرىشتە ئۆلۈمدىن قۇتۇلدۇرۇپ كېلىۋاتقاندەكلا قىلاتتى. ھىتلېر "بىر قېتىم، ئاكوپتا بىر قانچە سەپدىشىم بىلەن تاماق يەپ ئولتۇراتتىم، — دەيدۇ بىر ئېنگلىز مۇخبىرى بولغان ۋارد پرىس (G. Ward Price) 华德•普赖斯 قا خېلى يىللاردىن كېيىن ئەسلەپ كېلىپ، — تۇيۇقسىز بىرسى قۇلىقىمغا چاقىقان بول، دەرھال نېرىسىغا يۆتكىلىپ ئولتۇرىۋال، دەپ ۋارقىرىغاندەكلا بىلىندى. قۇلىقىمغا كەلگەن ئاۋاز بەكلا ئېنىق ئاڭلانغان ئىدى. خۇددى قۇلىقىمنىڭ تۈۋىدىلا جاراڭلىغاندەك ئىدى. مەنمۇ ئىختىيارسىز ئورنۇمدىن يۆتكىلىپ نېرىسىغا بېرىپ ئولتۇرىۋالدىم. بۇ ئاۋاز راستىنلا بىر ھەربىي بۇيرۇقتەك بىر ئاۋاز ئىدى. قولۇمدا تاماق قۇتىسى ئىتىك ئورنۇمدىن تۇرۇپ ئاكوپ ئىچىدە 20 قەدەمدەك يىراققا بېرىۋالغان ئىدىم. يېڭى ئورنۇمدا ئولتۇرۇپ قايتا تاماق يېيىشقا كىرىشتىم. كۆڭلۈممۇ خېلىلا خاتىرجەم بولۇپ قالغاندەك

ئىدى. ئەمما مەن ئەندىلا تاماققا قوشۇق سېلىپ تۇرىشىمغا كۆز ئالدىمدا بىر ئوت ئۇچقۇنى چاقنىغاندەك بولۇپ، بايا ئولتۇرغان يېرىمگە بىر توپ ئوقى چۈشۈپ شىددەت بىلەن پارتىلايدۇ. ئۇ يەردە قالغان سەپداشلىرىمنىڭ ھەممىسى تىتما-تىتما بولۇپ بىرسىمۇ ساق قالماي ئۆلۈپ كەتتى."

بەلكىم ئۇ ۋاقىتلار ئالدىن كۆرەلەيدىغان، ئالدىن ھېس قىلالايدىغان تۇيغۇلىرى ئۇيغانغان ۋاقىتلىرى بولسا كېرەك؟ شۇ يىلى كۈزدە، بىر ئاخشىمى پۈتۈن ئەتراپنى ئاق قىراۋ قاپلاپ كەتكەن بىر ۋاقىتتا، ئۇ بىر شېئىر يېزىپ چىقىدۇ. شۇ پەيتتىمۇ ھىتلېر ئۆز تەغدىرىنىڭ قانداق بولىشىنى ھېس قىلغان بولىشى مۇمكىن ئىدى.

ھەر قېتىم زىمىستان قىش يېتىپ كەلگەندە،
تىپ-تىنىچ ساسلىقتىكى دەرەخ تۈۋىدە
يالغۇز ئولتۇرىمەن.
قاراڭغۇلۇق كۈچلىرى پولات پەردىلەردەك،
ئاي شولىسى شەپىسى
شىمالى ياۋروپا قەۋرىلىرى ئۈستىنى قاپلاپ،
كۈندۈزلىرى كۆڭۈللۈك،
كېچىلىرى ۋەھىمىلىك.
چاقناپ تۇرغان پولات ئەنە شۇنداق تاۋلانغان
جەڭدە ئەمەس نەيزىلەردە.
شۇڭا مەن راس بىلەن يالغاننى ئايرىپ،
ھەرپ-رەقەملەر بىلەن تور توقۇيمەن،
بەخىت تىلەپ، تەنتەنە قىلىپ،
ھەققانىيەتچى كىشىلەرگە ئاتايمەن.

www.pidaw.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئاردىن بىر قانچە ھەپتە ئۆتكەندە ئۇ سەپداشلىرىغا ھەيران قالارلىق بىر پەرىزنى جاكارلايدۇ: "مەن سىلەرگە شۇنى تەنتەنە بىلەن جاكارلايمەنكى، ھەممىڭلار مېنىڭ دەۋرىمنىڭ كېلىشىنى كۆتىسىلەر!"

شۇ يىلى دېكابىر (ئاراي) دا، قار ئورنىغا توختىماي سىم-سىم يامغۇر يېغىشقا باشلايدۇ. پۈتۈن پولكنىڭ ئەگرى-بۈگرى سوزۇلغان ئاكوپلىرىنىڭ ھەممىسىلا چىلىق-چىلىق سۇغا توشۇپ كېتىدۇ. ھىتلېر ئۇچۇن ئېيتقاندا، ئۇرۇش باشلانغاندىن بېرى كەلگەن ئىككىنچى قېتىملىق روزدىستۋا بايرىمى بىرىنچىسىدىنمۇ بەتەر ئېچىنىشلىق ئۆتىدۇ. پۈتۈن ئەسكەرلەر ئۆيلىرىدىن خالتا ۋە ھال سوراش خېتى تاپشۇرۇپ ئالغان بولۇپ، يالغۇز ھىتلېرغىلا ھېچ نېمە كەلمەي ئۆزى يالغۇز بېشىنى چۆكۈرۈپ كارىۋىتىدا ئولتۇرىدۇ. ئۇ، ئۇچ كۈنلۈك دەم ئېلىش جەريانىدا ھېچ كىمگە گەپ قىلمايدۇ. سەپداشلىرى ئامالىنىڭ بارىچە ئۇنىڭ كۆڭلىنى كۆتۈرۈشكە ئۇرۇنىدۇ. يەنە بىر تەرەپتىن ئۇلار ئائىلىسىدىن كەلگەن ھېيتلىق خالتىلىرىنى ئېچىپ بىرگە تەڭ يېيىشنى تەكلىپ قىلىشىدۇ. ئەمما ھىتلېر ئۇلارنىڭ ھەممىسىگە ئايرىم-ئايرىم رەخمەت بىلدۈرۈپ يېيىشنى رەت قىلىدۇ. ئاندىن ئۆزىنىڭ ئورنىغا بېرىپ يېتىۋالىدۇ. دەم ئېلىش ئاخىرلاشقاندىن كېيىن، ھىتلېر غەم-ئەندىشىلىرىنى بىراقلا ئۇنۇتۇپ قايتىدىن خۇشخۇي ھالىغا كېلىدۇ. كۆپچىلىكنىڭ ھېيتنى ئارامخۇدا ئۆتكۈزىۋالغانلىقىنى تەبرىكلەپ بىرمۇنچە چاخچاقلارنىمۇ قىلىدۇ. ھەتتا ھەممىنى قاقاھلىتىپ كۈلدۈرۈپمۇ ئالىدۇ.

1916 ـ يىلىنىڭ ياز ئايلىرى كىرىشى بىلەن، ھىتلېر تۇرىۋاتقان بېرىگادا جەنۇپقا قاراپ يۈرۈش قىلىپ ھەل قىلغۇچ دالا ئۇرۇشى ھېساپلانغان سوم ئۇرۇشىغا ئۈلگۈرۈپ ئالدىنقى سەپكە يېتىپ باردى. ئۇرۇش باشلىنىشى بىلەن تەڭ ئەنگلىيە قوشۇنلىرى شىددەت بىلەن ھۇجۇمغا ئۆتتى. ئۇرۇشنىڭ بىرىنچى كۈنىسىدىلا 20 مىڭغا يېقىن ئىتتىپاقداشلار ئارمىيىسى ئەسكىرى ئۆلتۈرۈلدى ياكى يارىدار قىلىندى. 14 ـ ئىيۇل (ئەرەن) ئاخشىمى، فېرومېللەر (弗隆美尔) ئەتىراپىدا 16 ـ پولكنىڭ پۈتۈن تېلېفون سىملىرى توپ ئوقىدا ئۈزۈپ تاشلاندى. ھىتلېر بىلەن يەنە بىر ئالاقىچى ھەر قەدەمدىكى ئۆلۈم خەۋپىگە قارىماي بېرىپ سىم يولىنى تەكشۈرۈشكە چىقتى. ئۇلار لىق سۇغا تولغان ئاكوپ ياكى توپ ئوقى ئويۇۋەتكەن ئازگاللارغا يوشۇرۇنۇپ يۈرۈپ سىم تەكشۈرەيدۇ. ئۇنىڭ بىلەن بىرگە چىققان ئالاقىچى ئەسكەر ھارغىنلىقتا بەرداشلىق بېرەلمەي يېتىپلا قالدى. ھىتلېر ئامال يوق بۇ ھەمرىيىنى سۆرەشتۈرۈپ يۈرۈپ ئاكوپقا قايتۇرۇپ كېلىۋالدى.

20 ـ ئىيۇل (ئەرەن) كۈنىسى، فېرومېللەر ئۇرۇشى بەكلا شىددەتلىك بولدى. ئۇرۇشتا ھەر ئىككىلا تەرەپتىن سانسىزلىغان ئەسكەر چىقىم بولدى. شۇنىڭغا قارىماي ھېچ قايسى تەرەپ بىر قەدەممۇ ئالغا ئىلگىرلىيەلمەيدۇ. شۇندىن كېيىنكى ئىككى ئاي جەريانىدا جەڭلەر ئاساسەن ئاكوپ ئۇرۇشىغا ئايلىنىپ قېلىپ، بىر ـ بىرسىنى شىددەت بىلەن توپقا تۇتۇش بىلەنلا دېگىدەك ئۆتتى. ھەر ئىككى تەرەپ بىر غېرىچمۇ ئالغا ئىلگىرلىيەلمەيدۇ

www.pidaily.biz

ياكى كەينىگە چېكىنمەيدۇ. دەل شۇ پەيتتە هىتلېر يېقىن بىر سەبدىشىدىن ئايرىلىپ قالىدۇ. ئۇرۇش ئەسىرلىرىگە تەرجىمانلىق قىلىدۇرۇش ئۈچۈن خانس مېندنى ئارقا سەپكە يۆتكەپ كېتىدۇ. شۇنداقتىمۇ هىتلېرنىڭ يەنە ئېرنست شمىت (Ernst Schmidt 恩斯特•施密特) بىلەن ئىگناز ۋېستېنكىرچنېر (Ignaz Westenkirchner 伊格纳斯•维斯登基希纳) دېگەن ئىككى نەپەر يېقىن سەپدىشى بار ئىدى. بۇلاردىنمۇ مۇھىمى، ئۇنىڭ هېلىقى سۆيۈملۈك كۈچىكىمۇ ئۇنىڭدىن ئايرىلمىغان ئىدى. "ئاھ شۇ كىچىك تۈلكەم، — دەيدۇ هىتلېر ئارىدىن 25 يىل ئۆتكەن بىر قىش ئاخشىمى ئىتنى ئېسىگە ئېلىپ، — بەكلا ئۇماق ئىت ئىدى-دە! — ئۇ تۈلكە ئىسملىك ئىتى توغرىلىق گەپ بولۇپ قالغىنىدا، ئىتنىڭ ئۈستىدە ئۈچۈپ يۈرگەن چىۋىننى تۇتىمەن دەپ قىلغان ئۇيۇنلىرى ئېسىگە كېلىپ كېتىدۇ. كۈچۈك دەسلەپتە خۇددى گېپنوز قىلىنغاندەك تىترەپ قاشلىرىنى تۈرۈپ كەتسە، يەنە تۇيۇقسىز سەكرەپ قوپۇپ چىۋىننى چىشلىمەكچى بولىدۇ. — مەن ئۇنىڭ هەركىتىگە دىققەت قىلىپ قاراپ ئولتۇرۇپ كېتەتتىم. ئۇ كۈچۈك خۇددى بىر ئادەمدەك قىلىقلارنى قىلىپ ئاچچىقى كېلىپ خىرقىراپ كېتەتتى." هىتلېر تاماققا ئولتۇرغىنىدا ئۇنىڭ كىچىك تۈلكىسى يېنىغا كېلىپ ئۇنىڭ هەر بىر هەرىكىتىگە دىققەت قىلىپ قاراپ ئولتۇراتتى.

ئەگەر هىتلېر 5~6 قوشۇق كاپ قىلغاندىن كېيىنمۇ ئۇنىڭغا بىر كاپام بىر نىمە بەرمىسە كۈچۈك دەرھال زۇڭ ئولتۇرغىنىچە

غوجايىنىغا چەكچىيىپ، "ماڭا بەرمەمسەن؟" دېگەندەك قىلىقلىقلارنى قىلاتتى. "قىزىق، مەن ئۇ كۈچۈككە ھەقىقەتەنمۇ ئامراق بولۇپ قالغان ئىكەنمەن."

ئارىدىن ئۈچ ئاي ۋاقىت ئۆتۈپ كەتكەن بولسىمۇ، سوم ئۇرۇشى ئاخىرى چىقماس بىر ئۇرۇشقا ئايلىنىدۇ. ئىتتىپاقداش ئارمىيىسى تىنىماي ھۇجۇم قوزغاپ تۇراتتى. بۇ ئۇرۇشتا ھەر ئىككىلا تەرەپتىن 614 مىڭ ئادەم چىقىم بولىدۇ. بۇ ئۇرۇش ھەقىقەتەنمۇ قىلچە مەنىسى يوق قىرغىنچىلىق ئۇرۇشى ئىدى. بۇ ئۇرۇشتا نېمىس قوشۇنلىرى ھەپتىلەپ نۇرغۇن قېتىم قېيىن ئەھۋالغا چۈشۈرۈلگەن بولسىمۇ يەنىلا بىر قەدەممۇ كەينىگە چېكىنمەي تىركىشىدۇ. بۇ جەرياندا ھىتلېر يەنىلا پەرىشتىلەرنىڭ ھىمايىسىدە تۇرغاندەك ساق ئىدى. 7-ئۆكتەبىر (ئوغۇز) كۈنىسى، ئۇنىڭدىن تەلەي قاچقان بىر كۈن بولىدۇ. ئۇ قالغان ئالاقىچىلار بىلەن بىرلىكتە پولك شتابىغا تۇتىشىدىغان تار بىر ئۆڭكۈردە ياتاتتى. تۇيۇقسىز بىر پاي توپ ئوقى يەر ئاستى ئاكوپىنىڭ ئاغزىغا چۈشۈپ پارتىلاپ، ئالاقىچىلارنى تېرە-پېرەڭ قىلىۋېتىدۇ. ھىتلېر پاقالچىقىدىن يارىلىنىدۇ. شۇنىڭغا قارىماي لېتىنانت ۋېيدرمان بىلەن تالىشىپ يارام ئېغىر ئەمەس، ئالدىنقى سەپتىن قايتۇرماڭ دەپ چىڭ تۇرىۋالىدۇ. "لېتىنانت، قاراڭ، مەن يەنىلا ئۆرە تۇرالايمەن، شۇنداق ئەمەسمۇ؟ — دەيدۇ ھىتلېر، — مەن سىزدىن ئايرىلمايمەن، مېنى پولك شتابىدىن ئارقا سەپكە قايتۇرىۋەتمەڭ، ماقۇلمۇ؟" دەپ يالۋۇرىدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

(3)

ھىتلېرنى قايسى بىر دالا ئارمىيە دوختۇرخانىسىغا ئاپىرىۋېتىدۇ. ئۇنىڭ يارىسى بەك ئېغىر ھېساپلانمىسىمۇ، دوختۇرخانا باللىنىسىغا كىرىشى بىلەن تەڭ ئۇنى باشقا بىر روھى ئازاپ يېقىتىپلا قويىدۇ. بۇ ئىش مۇنداق بولغان ئىدى: ھىتلېر ياتاقتا ياتقىنىدا قۇلىقىغا ئۇشتۇمتۇت بىر نېمىس ئاياللىنىڭ، يەنى بىر سېستىرانىڭ سۆزلەشكەن ئاۋازى ئاڭلىنىدۇ. ئۇ سېسترا ئۇنىڭغا گەپ قىلىۋاتاتتى. "بۇ مېنىڭ ئىككى يىلدىن بويان تۇنجى قېتىم بۇنداق ئايال كىشىنىڭ گەپ قىلغان ئاۋازىنى ئاڭلىشىم! — دەيدۇ ھىتلېر شۇ كۈنلەرنى ئەسلەپ كېلىپ. كۆپ ئۆتمەي ئۇنى گېرمانىيىگە قاراپ ماڭغان ياردارلار پويىزىغا ياتقۇزۇشىدۇ، — بىزنى ۋەتەنگە ئېلىپ ماڭغان پويىز گېرمانىيە چېگرىسى ئىچىگە كىرىپ كەلدى. ھەممىمىز قانداقتۇ بىر خىل خاتىرجەمسىزلىك ھېس قىلماقتا ئىدۇق. — ئاخىرى نېمىس ئۆيلىرىمۇ بىر-بىرلەپ كۆرىنىشكە باشلايدۇ، — بىز ۋەتەنگە خاس ئۆگزىلىرى تىك قىلىپ سېلىنغان ئۆيلەرنىڭ چىرايلىق قوش قاناتلىق، قوش قاپلىق پەنجىرىلىرىنى كۆرمەكتە ئىدۇق. ئاھ ۋەتەن!"

ئادولف بېرلىننىڭ غەربى جەنۇبىغا جايلاشقان قۇرۇقلۇق ئارمىيە گوسپىتالىغا ياتقۇزۇلىدۇ. ئۇزۇندىن بويان خەندەك تۇرمۇشىغا ئادەتلىنىپ قالغان ھىتلېر، باللىنىستىكى پاك-پاكىزە

www.pidaiy.biz

ئاق كىرلىكلەر بىلەن قاپلانغان كىسەل كارىۋىتىنى كۆرۈپ ھەيران قالغان ئىدى. دەسلىۋىدە "بۇنداق پاكىز كارىۋاتلاردا يېتىشنى ئۈنتۈپ كەتكەنلىكىمىز ئۈچۈن كارىۋاتتا ئولتۇرۇشتىنمۇ ئەيمىندۇق" دەيدۇ ھىتلېر. ئۇلار بۇنداق راھەت مۇھىتقا ئاستا-ئاستا كۆنۈشكە باشلايدۇ. شۇنداقتىمۇ بەزىلەردىكى بىيرۇكراتچىلىق خاراكتېرلىرى ئۇلارغا بەكلا ياد بىلىنەتتى. ئادولف، داۋالىنىپ ئورنىدىن تۇرۇپ ماڭالىغىدەك بولغىنىدا بېرلىندا يەكشەنبىلىك دەم ئېلىش قىلىپ كېلىشكە رۇخسەت قىلىنىدۇ. ھىتلېر بېرلىندا ئايلىنىپ يۈرۈپ ئاچارچىلىقنى، يوقسۇللۇقنى ھەمدە كىشىلەرنى تېنچلىق ئۈچۈن كۈشكۈرتىدىغان مۇتىھەملەر ھەرىكىتىنىڭ يامراپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرىدۇ.

ئىككى ئاي داۋالىنىپ ساقىيىپ بالنىستىن چىقىدۇ. ئۇنى مىيونخېندىكى بىر ئارقا سەپ تەمىنات باتالىيونىغا يۆتكەيدۇ. ئۇنىڭ «كۆرەش يولۇم» دېگەن ئەسلىمىسىگە ئاساسلانغىنىمىزدا، ئادولف مىيونخېنغا كېلىپ جەڭگىۋارلىقنىڭ يوقۇلۇش سەۋەبىنى تاپقان ئىدى.

گېرمانىيىدە جەڭگىۋارلىقنىڭ يوقۇلۇشىغا بىردىن بىر سەۋەپچى بولىۋاتقانلار — يەھۇدىيلار! ئارقا سەپتە گېرمانىيىنىڭ يىمىرىلىپ كېتىشى ئۈچۈن سۈيقەست تەييارلاشقانلار دەل شۇ يەھۇدىيلار! دەپ خۇلاسە چىقىرىدۇ. "گويا ھەممىلا مەمۇرى كادىرلىقنى يەھۇدىيلار ئىگەللىۋالغان، ھەممىلا يەھۇدىي مەمۇرى كادىر بولىۋالغاندەكلا قىلاتتى. بۇ سايلامغا قاتناشقۇچىلار ئىچىدە بۇنىڭدەكلەرنىڭ كۆپلىكى ھەقىقەتەنمۇ ھەيران قالارلىق بىر

www.bilday.biz

ئىش. ئۇلارنىڭ كۆپلىكىدىن، ئالدىنقى سەپلەرگىمۇ ئىشىنالماي قالغان. — ھىتلېر شۇنىڭغىمۇ قايىل ئىدىكى، — يەھۇدىيلار پۇل مۇئامىلە ساھەلىرىدە گېرمانىيە ئىشلەپچىقىرىشىنى تېزگىنىگە ئېلىۋالغان، بۇ قان شورىغۇچى قۇرتلار خەلقىمىزنىڭ تومۇرلىرىدىكى قاننى شوراپ قۇرۇتماقتا ئىدى."

ئالدىنقى سەپلەردە ھىتلېرنىڭ سەبداشلىرى ئۇنىڭ بۇنداق گەپلەرنى قىلىپ يۈرىدىغانلىقىنى پەقەتلا ئاڭلاپ باقمىغان ئىدى. كۆرۈنۈشتە ھىتلېر باشقىلارچىلىكمۇ يەھۇدىي دۈشمەنلىكى بار بىرى ھېساپلانمايتتى. بەزى ۋاقىتلاردا ئۇمۇ يەھۇدىيلارغا بىرەر-ئىككى ئېغىز ئانچە ئېغىر كەلمەيدىغان گەپلەرنىمۇ قىلىپ قوياتتى. مەسىلەن "ئەگەر بارلىق يەھۇدىيلار بىزنىڭ كوندوكتورىمىز بولغان ستېپىنچىلىك ئەقىللىق بولمىغانلا بولىدىكەن، ئۇنداقتا، يەھۇدىي دېگەنلەردىن تولا بەك ئەنسىرەپ يۈرۈشىنىڭ ھاجىتى يوق." ئۇ ۋىيېننا بىلەن يەھۇدىيلارنىڭ ھەممىلا يەرگە بۆرىنى تىقىپ يۈرىدىغانلىقى ھەققىدە گەپ قىلغىنىدا، ھىتلېر ھېچقاچان يامان غەرەز بىلەن بۇنداق گەپلەرنى قىلغان ھېساپلانمايتتى دەيدۇ ۋېستېنكىرچىنېر ئۆز ئەسلىمىسىدە. ئەمەلىيەتتە بولسا، سىمىتمۇ ھېچقاچان ئۇنداق بىر گەپ قىلغانلىقىنىمۇ ئاڭلىمىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. لىپتىنات ۋىيدرمانمۇ ئۇنىڭ بۇنداق گەپلەرنى قىلىپ باققانلىقىنى ئاڭلىمىدىم دەيدۇ (راستىنى ئېيتقاندا، مەن ھىتلېرنىڭ يەھۇدىي دۈشمەنلىكىنىڭ شۇ ۋاقىتلاردا ئوتتۇرىغا چىققانلىقىنىغا زادىلا ئىشەنگىم كەلمەيدۇ.)

ھىتلېر مىيونخېندىنمۇ زېرىكىشكە باشلايدۇ. يەنى ھىتلېر، بۇ ئارقا سەپ تەمىنات باتالىيونىدىكى سىياسى مۇھىتنىڭ بەكلا ناچار ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىشقا باشلايدۇ.

ئۇ يەردىكىلەرنىڭ ھېچقايسى ئالدىنقى سەپتىن كەلگەنلەرنى ھۆرمەت قىلىشمايتتى. يەنى ئۇ يەردىكى كىشىلەر ھىتلېرنىڭ ئالدىنقى سەپ ئاكوپلىرىدا تارتقان جاپالىق كۈنلىرى ھەققىدە قىلچىمۇ تەسىراتى يوق ئىدى. شۇڭا ئۇ، ئۆز ئادەملىرىنىڭ ئارىسىغا قايتىپ كېتىشنى تۆت كۆز بىلەن كۈتىدۇ. ئاخىرى، 1917 ـ يىلى يانۋار (ئوچاق) دا لېيتىنانت ۋېيدېرمانغا خەت يېزىپ، سالامەتلىكى پۈتۈنلەي ئەسلىگە كېلىپ بولغانلىقىنى، شۇڭا قايتىدىن ئالدىنقى سەپكە قايتىپ كېتىش ئارزۇسىدا ئىكەنلىكىنى، مۇمكىن بولسا بۇرۇن تۇرغان پولكىغا، بۇرۇنقى سەپداشلىرىنىڭ قېشىغا قايتۇرىلىشىنى ئارزۇ قىلىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. بىرىنچى مارت (قوزا) كۈنى، ھىتلېر 16 ـ پولكقا قايتىپ بارىدۇ. ئۇنىڭ كونا سەپداشلىرى ھىتلېرنى قىزغىن كۈتىۋالىدۇ. ئۇنىڭ سۆيۈملۈك كىچىك تۈلكىسىمۇ خوشاللىقىدىن غىڭشىپ ناياقشىپ كېتىدۇ. "كۈچۈكۈم ماڭا ئېتىلغىنىچە كېلىپ ئېسىلىۋالدى." دەيدۇ ئادولف. تاماق ۋاقتىدا، روتىدىكى ئاشپەز ئۇنىڭ ئۈچۈن ئالاھىدە تاماق تەييارلايدۇ. دەستىخان بولكا، مۇراببا ۋە پېچىنە ـ پىرەنىدىكلەر بىلەن تولغان ئىدى. ھىتلېر ئاخىرقى ھېساپتا ئۆز ئائىلىسىنىڭ قويىنىغا قايتىپ كەلگەن ئىدى. شۇ ئاخشىمى، ھىتلېر قول چىرىقىنى ئېلىپ مىلتىق شىتىكى بىلەن ئۇياق ـ بۇياققا چاپچىغىنىچە خائىنلارغا ھاقارەت

قىلىپ بىر مۇنچە ۋارقىرىۋالىدۇ. كېچىدە يەنە بىر ھازا ئايلانغاندىن كېيىن، باشقىلار ئۇخلاتمىدىڭ دەپ ئۇنىڭغا قارىتىپ ئاياقلىرىنى ئېتىپ ۋارقىراشقىنىدىن كېيىنلا ئاندىن ئاكوپقا قايتىپ كىرىپ ئۇخلايدۇ.

ئارىدىن بىر قانچە كۈن ئۆتكەندە بارلىق پولكلار ئالاس (阿拉斯) رايونىغا قاراپ يۆرۈش قىلىپ، يەنە بىر قېتىملىق ئەتىيازلىق ھۇجۇم ئۈچۈن تەييارلىنىدۇ. شۇنداق پەيتلەردىمۇ ھىتلېر رەسىم سىزىش ئۈچۈن يەنىلا ۋاقىت چىقىرىدۇ. بۇ ۋاقىتتا ئۇ خىلى جىق سۇ بوياق رەسىمى سىزىپ چىقىدۇ. رەسىملەر ئۇنىڭ ئۈچۈن بىرەر مەنا ئىپادىلىيەلەيدىغان ئۆرۈش مەنزىرىلەر تەسەۋۋۇرلىرى ئىدى (ئۇنىڭ نەشرى قىلىنمىغان خاتىرە دەپتىرىدە سەھنە لايىھەلەش مۇتەخەسسىس گۇتىن كرىگ 戈顿•克勒格، ھىتلېرنىڭ بۇ ئۆرۈش مەيدانى رەسىملىرى ئىنتايىن يۇقىرى سەنئەت قىممىتىگە ئىگە دەپ قارايدۇ. بۇ رەسىملەرنى شۇنچە مەدىھىلەپ كېتىشى بەلكىم ھىتلېرغا بولغان رەخمىتىدىن كەلگەن بولۇشىمۇ مۇمكىن. چۈنكى، ھىتلېر بۇ مۇتەخەسسىسنى ئاچارچىلىقتىن قۇتۇلدۇرۇپ قالغان، يەنى ئىككىنچى دۇنيا ئۇرۇشى مەزگىلىدە پارىژغا بېرىپ تۇرۇپ قالغان بولۇپ، ھىتلېر پات-پات بېرىپ ئۇنىڭ رەسىملىرىنى سېتىۋالاتتى). شۇ يىلى مەسىخ بايرىمىدا، ئۇنىڭ رەسىمى ئامىۋىلاشتۇرۇلغان ئىدى. ئۇ، ھاك بىلەن كۆمۈر كومۇلاچلىرىنى ئاقلا بوياپ، پولكۇۋنىكنىڭ باغچىسىغا "1917-يىللىق پاسخا بايرىمىڭىزغا مۇبارەك بولسۇن" دېگەن خەتلەرنى

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com
www.pidaiy.biz

تىزىپ چىقىدۇ. ئارىدىن بىر قانچە ئاي ئۆتۈپ، 16 ـ پولكقا فرېيخېر ۋون تۇبېۋف (Anton Freiherr von Tubeuf 弗赖赫尔•冯•图波夫) ئىسىملىك مىڭ بېشى بولغان يېڭى بىر پولك كوماندىرى كېلىدۇ. بۇ يېڭى پولك كوماندىرى پولكوۋنىكلار جەمئىيىتىگە تەۋە بىرسى بولۇپ، بەكلا ئاكتىپ ئىدى. ئۇ كېلىپلا پولك ئىنتىزامىنى قايتا رەتكە سېلىشقا كىرىشىپ كېتىدۇ. ئۇ ئوفىتسېر ـ جەڭچىلەرنى جاپاغا قويغاندەك قىلغىنىنى بىلەن، ئۇلارنى يوقىرى دەرىجىلىك ھەربىي ئەمەلدارلارنى تەنقىتلىيەلەيدىغان جاسارەتكىمۇ ئىگە قىلغان ئىدى. ئۇ، پولكتىكى بۇرۇختۇرمىلىق ۋەزىيەتنى ئوڭشاش ئۈچۈن ئۆزى باشلاپ ئوۋغا چىقىپ بېرەتتى. ھىتلېر ئورمان ئىچىدىن ياۋايى ھايۋانلارنى قوغلاپ چىقىرىپ بېرەتتى. ئالدىنقى سەپكە تۇتاش ئورمانلىق ئىچىدە ھىتلېر قولىغا بىر تال تاياقنى ئېلىۋېلىپ تىنىماي ئىككى سائەتكىچە ئۇياقتىن بۇياققا چېپىپ ئۈيقىتىپ يۈرۈپ پولك كوماندىرىنىڭ ئالدىغا توشقانلارنى ھايداپ كېلەتتى (شۇنىڭدىن 16 يىل كېيىن، ھىتلېر بۇ پولك كوماندىرىنى گېنېراللىققا ئۆستۈرىدۇ).

گەرچە ھىتلېرنىڭ ھەربىلىكتە قاتناشقىنىغا خېلى يىللار بولۇپ قالغان، ئۇنىڭ ئۈستىگە جەڭلەردە ئالاھىدە قەھرىمانلىق كۆرسىتىپ كېلىۋاتقان بولسىمۇ، ئۇنىڭ دەرىجىسى يەنىلا ئون بېشىلىقتا تۇرۇپ قالغان ئىدى. بۇ ھەقتە ۋېدېرمان مۇنداق دەيدۇ: بۇنىڭ مۇھىم سەۋەپلىرىدىن بىرسى، ھىتلېردا رەھبەرلىك قىلىش قابىلىيىتى يېتەرسىز ئىدى. يەنە بىر

سەۋەپ، ئۇ ئادەتتىكى يۈرۈش-تۇرۇشلارغا بەك ئەھمىيەت بېرىپ كەتمەيتتى. ئۇ ئادەتتە دائىم دىگىدەك بېشىنى سىڭايان قىيسايتىپلا يۈرەتتى. يول ماڭغاندىمۇ بېشىنى ئېگىپ دۈمچىيىپ ماڭاتتى. گەرچە ئۇ ئازىراقلا پۇرسەت تاپسا يۈيۈنۈپ يۈرىدىغان، يۈيۈنمايدىغان ئەسكەرلەرنى تىرىك قىغ دۆۋىسى دەپ مازاق قىلىپ يۈرىدىغان بولسىمۇ، ئۆزىنىڭ ئۆتۈكىنى سۈرتۈپ مايلاشقا ھۇرۇنلۇق قىلاتتى. بىرەر ئوفىتسېرغا دۇچ كېلىپ قالسىمۇ دىققەتتە تۇرمايتتى. ئەڭ مۇھىمى، ئادەتتە ئالاقىچىلارغا ئەسكەر دەرىجىسى بېرىش ھەققىدە بىرەر بەلگىلىمۇ يوق ئىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە، ئەگەر ھىتلېرنىڭ دەرىجىسى ئۆستۈرۈلگىنىدە ئۇنى داۋاملىق ئاددى ئالاقىچى قىلىپ ئىشلىتىشكىمۇ بولمايتتى. يەنى، ئۇنىڭ دەرىجىسى ئۆستۈرۈلسە پولك شتابى ئەڭ قابىلىيەتلىك بىر ئالاقىچىسىدىن مەھرۇم بولۇپ قېلىشىمۇ مۇمكىن ئىدى.

شۇ يىلى ياز پەسلىدە، 16-پولك دىۋىزىيەسىگە قايتىپ بۇرۇن ئۇرۇشقا قاتناشقان بېلگىيە ئۇرۇش مەيدانىغا قايتۇرۇلۇپ يىپرېسنى تارتىۋېلىشنىڭ ئۈچىنچى قېتىملىق ئۇرۇشىغا قاتنىشىش تەييارلىقىغا قاتنىشىدۇ. بۇ قېتىمقى ئۇرۇش تۈنجى قېتىمقىسىغا ئوخشاشلا شىددەتلىك بىر ئۇرۇش بولىدۇ. ئىيۇل (ئەرەن) ئوتتۇرلىرىدا پولك ئۇدا ئون سوتكا دۈشمەن توپ ئوقى ئاستىدا قالىدۇ. توپقا تۇتۇشلار ئارىلىقىدا ئۇلار يەر ئاستىدا قانداقتۇ بىر ئاۋازلارنىڭ كېلىۋاتقانلىقىنى تۇيىدۇ. دۈشمەن قىسىملىرى ئۇلارغا قارىتىپ يەرئاستى يولى كولىماقتا ئىدى. يوقۇرىدا دۈشمەن ئايروپىلانلىرى غويۇلداپ ئۇچۇپ ئۆتۈشكە باشلايدۇ. ئاندىن

قورقۇنۇچلۇق پارتىلاشلار. بۇنىڭغا قوشۇلۇپ قىسىم تىنىماي زەھەرلىك گاز ھۇجۇمىغىمۇ ئۇچراپ تۇرماقتا ئىدى. شۇڭا ئەسكەرلەر پات-پاتلا سوتكىلاپ زەھەردىن قوغدىنىش ماسكىسى تاقاشقا مەجبۇر ئىدى. ئىيۇل (ئەرەن) نىڭ ئاخىرقى كۈنى پوزىتسىيىسىنى قوغداپ تۇرىۋاتقان قىسىملار يەنە بىر قورقۇنۇچلۇق دۈشمەن ھۇجۇمى بولغان تانكا ھۇجۇمىغا ئۇچرايدۇ. ئۇلارنىڭ بەختىگە پۈتكۈل خەندەكلەر يامغۇر سۈيى بىلەن تولۇپ كەتكەچكە، تانكىلارمۇ پاتقاققا پېتىپ قىمىرلىيالمايلا قالىدۇ.

ئاۋغۇست (چايان) ئېيى كىرىشى بىلەن، ئېغىر چىقىمدار بولغان 16-پولك جەڭدىن چېقىرىلىپ ئارساس (阿尔萨斯) قا يۆتكىلىپ قايتا تەرتىپكە سېلىنىپ دەم ئالدۇرۇلىدۇ. دەل شۇ پەيتلەردە ھىتلېرمۇ ئىككى قېتىم ئېغىر چىقىمدار بولىدۇ: بىر تۆمۈريول ئەمەلدارى كۈچۈكىگە كۆزى چۈشۈپ ئۇنى 200 ماركقا سېتىۋالماقچى بولىدۇ. ئەمما ھىتلېر ئۇنىڭغا ۋارقىرىغىنىچە "بۇ ئىتىمگە 200 مىڭ مارك بەرسەڭمۇ ساتمايمەن!" دەپ بەرگىلى ئۇنىمىغان ئىدى. كۈتۈلمىگەندە قىسىم پويىزدىن چۈشۈۋاتقىنىدا كۈچۈك يوقاپ كېتىدۇ. قىسىم يولغا چىقىۋاتقانلىقى ئۈچۈن، ھىتلېرمۇ ئىتىنى ئىزدەشنى تاشلاپ ئامالسىز يولغا چىقىشقا مەجبۇر بولىدۇ. "بەكلا ئەپسۇسلانغان ئىدىم. مەن ئۈچۈن ئىنتايىن قىممەتلىك بولغان كۈچۈكۈمنى ئوغرىلىغان توڭگۇزنىڭ ئەدىۋىنى بېرىپ قويىشىم كېرەك ئىدى." دەل شۇ پەيتلەردە يەنە بىر "توڭگۇزنىڭ بالىسى" ئۇنىڭ سومكىسىنى كېسىپ

www.pidaiy.biz

ئــوغرىلاپ كېتىــدۇ. سومكىســىدا ئۇنىــڭ قېرىنداشــتا ســىزغان قىممەتلىك رەسىملىرى، ماي بوياق رەسىملىرى ۋە بىر مۇنچە سۇ بوياق رەسىملىرىنى ساقلىغان كاروپكىسىمۇ بــار ئــىدى (ئالــدىنقى سەپتە ئەسكەرلەر دائىم دېگــىدەك بىــر-بىرســىنىڭ نەرســىلىرىنى ئوغرىلىشاتتى).

شــۇ يىلــى ئــۆكتەبىر (ئوغــۇز) دا شــىمىت ئــۇنى دەم ئېلىــپ كېلىشكە ماقۇل كەلتۈرۈپ، ئۇنىڭ بىلەن بىــرگە 18 كۈنلــۈك دەم ئېلىشقا چىقىدۇ. ئۇنىڭ بۇ دەم ئېلىشى، ئــۇرۇش باشــلانغىنىدىن بۇيــانقى تــۇنجى قېتىملىــق تەتىلــى ھېســابلىناتتى. ئۇلارنىــڭ بارىــدىغان يېــرى درېســدېن (德列斯登 Dresden) ئــىدى. شــىمىتنىڭ سىڭلىســى شــۇ يەردە تــۇراتتى. ئــۇ ئىككىســى يــول ئۈســتىدە بلوچېســىل، كىلــوڭ (科隆) ۋە لېيپزىــگ (莱比锡 Leipzig) لاردا توختــاپ ئــۇ يەرلەرنىــڭ مەنزىرىســىنى زىيــارەت قىلىپ ئۆتىدۇ. ھىتلېر لېيپزىگنى بەكــلا ياخشــى كــۆرۈپ قالــدۇ. بــۇ يەردىكــى ســان تومــاس (圣•杜马斯) چىركــاۋى مــارتىن لوتېرنىڭ تــۇنجى قېتىملىــق ۋەز ئېيتقــان يېــرى ئــىدى. يەنە شــۇ چېركاۋدا باخ 27 يىل ئىسكىروپكا چالغان ئىدى. ئۇ ئۆلگەنــدىمۇ يەنە شۇ يەرگە دەپىن قىلىنغان ئىدى. يەنە شۇ چېركاۋدا ۋاگنېر سۈننەت مۇنچىسىغا چۈشۈرۈلگەن ئىدى. ئەمما ئۇنىــڭ ئېســىدىن چىقمايدىغىنى، ئۇ يەردىكــى 300 چــارەك ئېگىزلىكتىكــى "مىللــى ئازاتلىق ئۇرۇشى" نىڭ ھەيۋەتلىك خاتىرە مۇنارىســى ئــىدى. بــۇ خــاتىرە مۇنارىســى 1813-يىلقــى ئۇرۇشــتا قۇربــان بولغــان قەھرىمانلارنى خــاتىرلەش يۈزىســىدىن تىكلەنــگەن مۇنــار ئــىدى.

بىر قارىماققا بۇ مۇنار روھلار ئۇچۇن تىكلەنگەن خاتىرە مۇنارىسىغا قارىغاندا تۇرغا بەكرەك ئوخشاپ كېتەتتى. "بۇ خاتىرە مۇنارىسى گۈزەل سەنئەت بىلەن قىلچە مۇناسىۋىتى يوق بولسىمۇ، بۇ مۇنار ھەيۋەتلىك بولۇش بىلەنلا قالماي، ئىنتايىن چىرايلىق ئىدى" دەيدۇ ھىتلېر. درېسدېندە ئۇلار داڭلىق شلېۋىگ (茨文格 Schlewig) گۈزەل سەنئەت كۆرگەزمىخانىسىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان داڭلىق بىنالارنى، ھەر خىل رەسىم كۆرگەزمىلىرىنى زىيارەت قىلىشىدۇ. ئەسلىدە ئۇ تىياتىرخانىغا كىرىشنى بەكلا ئارزۇ قىلىپ كەلگەن ئىدى. ئەمما ئۇ كۈنكى سەھنىگە قويۇلىدىغان ئەسەرلەر تىزىمىدا ۋاگنېرنىڭ ئەسەرلىرى كۆرۈنمىگەچكە، كۆرگىدەك بىر نېمە يوق ئىكەن دەپ كىرمەيدۇ. كېيىن ئۇ ئۆزى يالغۇز بېرلىنغا بېرىپ ئالدىنقى سەپتىكى سەبداشلىرىدىن بىرسىنىڭ ئۆيىدە بىر قانچە كۈن قونۇپ قالىدۇ. ھىتلېر شىمىتقا يوللىغان بىر ئاتكىرتكىدا "بۇ شەھەر ھەقىقەتەنمۇ ئېسىل شەھەر ئىكەن، ئىسمى-جىسمىغا لايىق دۇنياۋى پايتەخت بولۇشقا لايىق شەھەر ئىكەن. قاتناش بۈگۈنكى كۈندىمۇ ئوخشاشلا تىقما-تىقما بولۇپ تۇرىدىكەن. مەن ھەر كۈنى دېگىدەك شەھەرنى ئايلىنىپ يۈردۈم. بۇ شەھەردىكى ھەر خىل مۇزېيلارنى تەپسىلى كۆرۈپ چىقىش پۇرسىتىگە ئېرىشتىم. قىسقىسى، نېمىنى خالىساڭ شۇنى كۆرگىلى بولىدىغان بىر شەھەر ئىكەن" دەپ يازىدۇ.

شۇ يىلى يىل ئاخىرىدا، 16-پولكنىڭ ئانچە كۆپ جەڭ ۋەزىپىسى يوق ئىدى. شۇڭا ھىتلېرگىمۇ كىتاب ئوقۇشقا

www.pidaw.biz

يېتەرلىك ۋاقىت چىقىدۇ. ئۇنىڭ كۆرىدىغان كىتابلىرى ئىچىدە رومان بىلەن ژۇرنال يوق ئىدى. ئۇ، پۈتۈن زېھنىنى تارىخ ۋە پەلسەپە كىتابلىرىنى ئوقۇشقىلا سەرىپ قىلاتتى. "ئۇرۇش كىشىلەرنى ئىنسان خاراكتېرىنى چوڭقۇرلاپ ئويلىنىشقا مەجبۇرلىدى ــ دەيدۇ ھىتلېر كېيىنكى ۋاقىتلاردا ھانس فرانكقا، ــ تۇرمۇشىمىزدا دۇچ كېلىدىغان ھەر تۈرلۈك مەسىلىلەر ئۈچۈن ئېيتقاندا، بۇ 4 يىللىق ئۇرۇش 30 يىللىق ئۇنىۋېرسىتېت ئوقۇشىغا تەڭ تۇراتتى. مېنىڭ ئەڭ يامان كۆرىدىغىنىم زېرىكىشنى باستۇرۇش ئۈچۈن يېزىلىدىغان ئەدەبىي ئەسەرلەر ئىدى. ئەگەر ئىنسانىيەت تەغدىرىگە قىزىقماقچى بولىدىكەنمىز، پەقەتلا توماس مان (荷马) نىڭ «چاقىرىق» (福音) دېگەن ئەسىرىنى ئوقۇشىمىز شەرت. ئۇرۇشنىڭ كېيىنكى دەۋرلىرىدە مېنىڭ ئاساسلىق ئوقۇغان كىتابىم شوپېنخاۋئېرنىڭ ئەسەرلىرى بولۇپ، ئۇنىڭ ئەسەرلىرىنى قايتا ـ قايتىلاپ تەتقىق قىلىپ چىققان ئىدىم (ھەقىقەتەنمۇ يېنىدا ساقلاپ يۈرگەن شوپېنخاۋئېر ئەسەرلىرىدىن بىرسى تولا ۋاراغدىنىپ تىتىلىپ كەتكەن ئىكەن). شۇنىڭدىن كېيىن، ئەيسا ھەققىي جەڭچى دېيىلسىمۇ، «چاقىرىق» (福音) كۆرسەتمىلىرىنى ئىشلەتمەيمۇ ئەركىن ھەرىكەت قىلالايمەن. شۇنداقتىمۇ سول ئىڭىكىگە مۇش يېسەڭ ئوڭ ئىڭىكىنى تۇتۇپ بەر دېيىش ئالدىنقى سەپكە بەك ماس كېلىدىغان ھەرىكەت ھېسابلانمايتتى."

شۇ يىلى قىشتا، بۇرۇنقى غەرب ئۇرۇش سەپلىرىگە ئوخشاش، ئالدىنقى سەپلەردە جەڭ قىلىۋاتقان جەڭچىلەرنىڭ شارائىتى

بەكلا جاپالىق ئىدى. ئۇلارغا بېرىلگەن تاماقنىڭ كۆچى ھەر قانداق ۋاقىتتىكىدىنمۇ تۆۋەن بولۇپ، ئەسكەرلەر ئىلاجىسىزلىقتىن ئىت-مۈشۈكلەرنى ئۆلتۈرۈپ قورساق تويغۇزۇشقا مەجبۇر قالغان ئىدى. ھىتلېرنىڭ سەپداشلىرىدىن بىرسى ئەسلەپ كېلىپ، "ئىت-مۈشۈك ئىچىدە ئۇنىڭ ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان گۆشى مۈشۈك گۆشى ئىدى (بەلكىم سۈيۈملۈك كۈچۈكىنىڭ ئوغۇرلانغانلىقى سەۋەبىدىن بولسا كېرەك؟). ئەگەر يەيدىغان نەرسە بارلا بولىدىكەن، ئۇ قاخلانغان بولكىغا ھەسەل ياكى مىرابىا مىلاپ يېيىشنى ئەڭ ياخشى كۆرەتتى. بىر قېتىمدا، ئۇ بىر بىر ئازگالدا لىق كۆمۈلگەن بولكا پارچىسى تېپىۋالىدۇ. ئېچىرقاپ كەتكەن ئاشقازىنىنى قاندۇرۇش ئۈچۈن ئۇ بولكا پارچىلىرىنى ئاۋايلاپ چىقىرىشقا كىرىشىدۇ. ھەتتا ئاستى تەرىپىدىن بولكىلارنى پۈتۈن بويىچە چىقىرىۋالىدۇ. ئۇ، بۇ ئۆلجىسىنى سەپداشلىرى بىلەن تەڭ بۆلۈشىدۇ. ئۇلار بۇ بولكىلاردىن بىر قىسمىنى قۇم شىكەرگە تىگىشىپ ئالدىنقى سەپ پاسونىدا ‘سىمالون’ (施马仑) دەيدىغان ئاۋستىرىيە تورتى ياساپ يېيىشتى" دەيدۇ.

ۋەتەن ئىچىدىكى پۇخرالارمۇ ئىت-مۈشۈك (بۇ كوچا ھايۋانلىرىنى ئۆگزىدە ئوۋلانغان توشقان دەپ ئاتىۋېلىشقان) گۆشلىرى بىلەن قورساق تويغۇزۇشقا مەجبۇر بولماقتا ئىدى. بولكىلار ھەرە كېپىكى بىلەن قومچامغۇر (كارتوپىيە، ياڭيو — ئۇ.ت) نى ئاساس قىلىپ يۇغۇرۇپ پىشۇرۇلەتتى. سۈت تاپماق ئاساسەن مۇمكىن ئەمەس ئىدى. گېرمانىيىنىڭ ئىتتىپاقداشلىرىمۇ

www.pidaiy.biz

بۇ جاپالىق كۆنلەرنى تەڭ كۆرمەكتە ئىدى. ۋېيىنادا يىمەكلىك يېتىشمىگەنلىكى ئۈچۈن ئاۋستىرىيە ھۆكۈمىتى بېرلىندىن ياردەمگە ئاشلىق تەلەپ قىلىشقا مەجبۇرلانغان ئىدى. بۇداپېشت بىلەن ۋېيىنادا پات-پات ئىش تاشلاشلار پارتىلاپ تۇراتتى. بۇ تۈر ئىش تاشلارنىڭ مەقسىدى يالغۇز ئاچارچىلىقلا بولۇپ قالماي، گېرمانىيە بىلەن روسىيەنىڭ يېڭى بولشېۋىك ھۆكۈمىتى ئوتتۇرىسىدىكى مۇرەسسەلىشىشنىڭ مەغلۇبىيەت بىلەن ئاخىرلاشقانلىقمۇ بىر سەۋەپ ئىدى. بىر قانچە ئايدىن بۇيان گېرمانىيىدە ھەربىي مۇستەبىتلىك تۈزۈمى يولغا قويۇلۇۋاتقان بولۇشىغا قارىماي ئىش تاشلاش دولقۇنى گېرمانىيىگە يېيىلىشقا باشلايدۇ. 1918-يىلى 28-يانۋار (ئوچاق) دا گېرمانىيە بويىچە ئومۇمىي يۈزلۈك ئىش تاشلاش ھەرىكىتى باشلىنىدۇ. ئىش تاشلاشنىڭ ئاساسلىق مەقسىدى تىنچلىق تەلەپ قىلىش بولسىمۇ، ئىشچىلار ۋەكىلى ئىتتىپاقداش كۈچلىرى بىلەن سۆھبەتكە بىرلىكتە قاتنىشىش، ئاشلىق نورمىسىنى ئۆستۈرۈش، ھەربىي ھالەت قانۇنىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش، گېرمانىيە بويىچە دېموكراتىك ھۆكۈمەت تەشكىل قىلىش دېگەندەك تەلەپلەرنىمۇ ئوتتۇرىغا قويغان ئىدى. مىيونخېن بىلەن نيۇرېمبېرگ (纽伦堡 Nuremberg) شەھەرلىرىدە كوچىلاردا ھەر قانداق بىر شەرت قويماستىن تىنچلىقنى ئىشقا ئاشۇرۇش تەلىۋىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ نامايىش قىلىۋاتقان ئىشچىلار سانى نەچچە مىڭ كىشى ئەتىراپىدا بولسىمۇ، بېرلىندا زاۋۇتلاردىن كوچىغا چىقىپ ئىش تاشلاش كومۇتىتى قۇرۇش تەلىۋىدە بولغان ئىشچىلار سانى 400 مىڭدىن

ئېشىپ كەتكەن ئىدى. گەرچە ئىش تاشلىغان ئىشچىلار بىر ھەپتىگە قالماي زاۋۇتلارغا قايتىدۇرۇپ كېلىنگەن بولسىمۇ، ئىسيان كۆتۈرۈش روھى پايتەختتە بەكلا يۇقىرى ئىدى. قارىغاندا ئومۇمى يۈزلۈك ئىنقىلابنىڭ پارتلىشى تەييار بولۇپ قالغاندەكلا كۆرۈنەتتى.

ئومۇمى يۈزلۈك ئىش تاشلاش خەۋىرى ئالدىنقى سەپكە يېتىپ كەلگەن ۋاقىتلاردا، بۇنىڭغا ئەسكەرلەرنىڭ كۆرسەتكەن ئىنكاسلىرى ھەر تۈرلۈك ئىدى. نۇرغۇنلىغان ئەسكەرلەر ئارقا سەپتىكى پۇخرالارغا ئوخشاشلا ئۇرۇشتىن زېرىككەنلىكىنى ئىپادىلەشسە، يەنە نۇرغۇنلىرى بىزنى ئۆز قېرىنداشلىرىمىز سېتىۋەتتى دەپ قارىماقتا ئىدى. ھېتلېر بۇ ھادىسىنى "پۈتۈن ئۇرۇش جەريانىدىكى ئەڭ چوڭ ئالدامچىلىق" دەپ ئاتايدۇ. ھېتلېر قاششاقلارنىڭ ۋە قىزىللارنىڭ ئىشلىرىدىن بەكلا تېرىكەتتى. "ۋەتەندىكى كىشىلەر غەلىبە قازىنىشىمىزنى خالىمايۋاتقان يەردە، ھەربى قىسىملار يەنە نېمىنى دەپ ئۇرۇش قىلغىدەك؟ شۇنچە زور قۇربان بېرىش بەدىلىگە كېلىدىغان بۇنداق تېنچلىقنىڭ نېمە قىممىتى بار؟ ئەسكەرلەر بۇ ئۇرۇشتا چوقۇم غەلىبە قىلىمىز دەپ جەڭ قىلماقتا، ئەمما ۋەتەندىكىلەر ئىش تاشلاپ بۇنىڭغا قارشى چىقماقتا!"

3-مارت (قوزا) كۈنى، بېرلىن ھۆكۈمىتى برېست-لىتوۋسك (Brest-Litovsk 布列斯特里托夫斯克) تا سوۋېت تەرەپ بىلەن ئۇچۇشلۇق تۈردە تېنچلىق سۆھبىتى ئۆتكۈزۈپ شەرتنامە ئىمزالىشىدۇ. ئەمما بۇ شەرتنامىدا يېگىدىن قۇرۇلغان سوۋېت

تەرەپكە بەكلا ئېغىر شەرتلەر قويۇلغان ئىدى. بۇنىڭدىن نارازى بولغان گېرمانىيە سولچىلىرى بۇ تىنچلىق شەرتنامىسىنىڭ مەقسىتى روسىيە ئىنقىلابىنى يوقۇتۇش دەپ بايانات بېرىدۇ. بولشېۋىكلارنىڭ تەسلىم بولغانلىقى ھەققىدىكى بۇ خەۋەرنى ئاڭلىغان ھىتلېرغا ئوخشاش كىشىلەر، ئەندى بۇ ئۇرۇشتا گېرمانىيە چوقۇم غەلىبە قىلىدىغان بولدى دەپ قاتتىق ئىشەنچ قىلىدۇ. ئۇلارنىڭ قارىشىچە، بۇ ئۇرۇش غالىبىيەت بىلەن ئاخىرلىشىدىغانلىقى كۆزگە كۆرۈنۈپلا تۇراتتى. شۇڭا باش قوماندانلىق شتابى ئومۇمى يۈزلۈك قايتارما ھۇجۇمغا ئۆتۈش بۇيرۇقى بېرىدۇ. بەك قىزغىن بولمىسىمۇ كۆپ ساندىكى قىسىملار بۇ بويرۇققا بوي سۇنىدىغانلىقىنى ئىپادىلەيدۇ. شۇنىڭدىن كېيىنكى بىر قانچە كۈن ئىچىدە ھىتلېر تۇرىۋاتقان 16 ـ پولك لۇدېندورفنىڭ ئومۇمى يۈزلۈك ئەتىيازلىق ھۇجۇمغا ئۆتۈش پىلانىنىڭ ھەر قايسى باسقۇچلىرىغا قاتنىشىدۇ: سومدا، رېيىن دەرياسىدا ۋە ئەڭ ئاخىرقى قېتىم مارنا (马尔纳) دا بولغان ھۇجۇملارغا قاتنىشىدۇ. بۇ جەرياندا ھىتلېرنىڭ جەڭگىۋارلىق روھى ئالدىنقى قېتىملىق ئۇرۇشلارغا قارىغاندا تېخىمۇ يوقىرى ئىدى. ئىيۇن (باشاق) ئېيىدا، ئالدىنقى سەپتە ھىتلېر بىر ئاكوپتا ياتقىنىدا فرانسىيە ئەسكەرلىرىنىڭ مىس قالپىقىغا ئوخشاش بىر نەرسىنى كۆرۈپ قالىدۇ. ھىتلېر ئۆملىگىنىچە بېرىپ قارىسا ئۇ يەردە 4 نەپەر فرانسۇز ئەسكىرى يۇشۇرۇنغان ئىكەن. ھىتلېر دەرھال ناگىنىنى بەتلەپ تۇرۇپ نىمىسچە قاتتىق ۋارقىرايدۇ. ئۇ ۋاقىتلاردا بارلىق ئالاقىچىلارغا

ملتىق ئورنىدا تاپانچا بېرىلگەن ئىدى. ئۇنىڭ بۇ ۋارقىرىشى فرانسۇزلارنى قاتتىق ئۈركۈتۈۋېتىدۇ. ئۇلار، هىتلېرنىڭ كەينىدە يەنە نۇرغۇن نېمىس ئەسكىرى كېلىۋاتسا كېرەك دەپ ئويلاپ دەرهال ئەل بولىدۇ. هىتلېر بۇ 4 نەپەر ئەسىرنى يالاپ كېلىپ پولكوۋنىك ۋون تۇبېۋفقا تاپشۇرىدۇ. پولكوۋنىك هىتلېرنىڭ بۇ جاسارىتىنى ئالاهىدە ماختاپ تەغدىرلەيدۇ. كېيىن بۇ ئىشنى ئەسلەپ پولكوۋنىك ۋون تۇبېۋف مۇنداق دەيدۇ: "هىتلېرنىڭ ئەڭ جاپالىق، ئەڭ قىيىن ۋە ئەڭ خەتەرلىك ۋەزىپىنى ئورۇندىشىغا هېچقانداق بىر ئىش توسالغۇلۇق قىلالمايتتى. ئۇ، ۋەتەن، خەلقى ئۈچۈن ئۆزىنى، ئۆزىنىڭ تېنچ هاياتىنى قۇربان قىلىشقا هەر دائىم تەييار ئىدى." 4-ئاۋغۇست (چايان) كۈنى، هىتلېر، بۇ ئىشى ئۈچۈن ئەمەس بەلكى بۇرۇنقى ئۇرۇشلاردا كۆرسەتكەن قەهرىمانلىقلىرى ئۈچۈن بىرىنچى دەرىجىلىك قارا كرىست مېدالىغا ئېرىشىدۇ. مۇكاپاتلىنىش بۇيرۇقىدا مۇنداق دېيىلگەن ئىدى: "ئۇنىڭ كۆرسەتكەن قەهرىمانلىقلىرى بىلەن ئۇنىڭ نۇرغۇن ئىسىل ئالاهىدىلىكلىرىنى مۇكاپاتلاش ئۈچۈن بۇ مېدال بېرىلدى." (هىتلېر، شۇ قېتىم ئالغان مېدالىدىن ۋە 1914-يىلى ئالغان ئىككىنچى دەرىجىلىك قارا كرىست مېدالىدىن باشقا يەنە 1917-يىلى 17-سىنتەبىر (ياچاق) دە ئۈچىنچى دەرىجىلىك هەربى مۇلازىمەت قارا كرىست مېدالى ۋە بىر هەربى خەنجەرگە، 1918-يىلى 9-ماي (ئارسلان) دا جەڭلەردە ئالاهىدە قەهرىمانلىق كۆرسەتكەنلىكى ئۈچۈن دەپ بىر تال پولك شتابى ئوردىنى، 1918-يىلى 18-ماي (ئارسلان)

www.pidaw.biz

دا ياربدارلىنىش مېدالىدىن بىر تال، 1918 ـ يىلى 25 ـ ئاۋغۇست (چايان) تا ئۇچىنچى دەرىجىلىك ھەربىي سەپ مېدالىدىن بىرسىگە ئېرىشكەن ئىدى.) قىزىق يېرى، بۇ قىممەتلىك مېدال بېرىشكە ھىتلېرنى كۆرسەتكەن كىشى كېلىپ چىقىشى يەھۇدىي بولغان باتالىيون ئورۇن باسار كوماندىرى ھيۇگو گۇتمان (Hugo Gutmann 雨果•古特曼)[70] لىتېنانت بولۇپ، بۇ مېدالنى ئۇنىڭغا ئۆز قولى بىلەن تاقاپ قويىدۇ.

شۇ كۈنلەردە، ئۇرۇش ۋەزىيىتىنىڭ ئاقىۋىتى بەكلا ئېنىق كۆرۈلۈشكە باشلايدۇ. ئىيۇل مۇنارىسىنىڭ يېنىغىچە ئىلگىرلەپ پارىژنى ئىگەللەشكە قىل قالغان لۇدېندورفنىڭ كۈچلۈك ھۇجۇمى پاجىئەلىك مەغلۇبىيەتكە ئۇچرايدۇ. غەرب ئۇرۇش سېپىدىكى بۇ مەغلۇبىيەت كىشىلەرنى قاتتىق ئۈركىتىۋېتىدۇ. بولۇپمۇ غەرب سېپىدا قولغا كەلتۈرۈلگەن بۇ قىممەتلىك تارىخى غالىبىيەتتىن كېيىن، غەربىي سەپتە، كاپىكازىيىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان بىپايان رايونلارنىمۇ ئىشغال قىلغاندىن كېيىن دۇچ كەلگەن بۇ مەغلۇبىيەت، ھەقىقەتەنمۇ كىشىنى چۆچىتىدىغان بىر مەغلۇبىيەت ئىدى. شۇڭا، ئەسكەرلەرنىڭ ئىرادىسى قاتتىق سۇنۇپ كېتىدۇ. تەبىئىكى، كونا ئەسكەرلەرمۇ قاتتىق روھى چۈشكۈنلۈككە ئۇچرايدۇ. ھەربىي ئاپتوموبىللار بىلەن دەم ئېلىشقا كېتىۋاتقان ئەسكەرلەرنىڭ تەرتىۋى قاتتىق قالايماقانلىشىپ كېتىدۇ. تەرتىپ ساقلاشقا مەسئۇل ئوفىتسېرلار بۇ قالايماقانچىلىقنى توختىتىش ئۈچۈن ئاسمانغا ئوق چىقىرىشقىمۇ مەجبۇر ھالغا كېلىدۇ. ھەر بىر پويىز ئىستانسىسىدا

ئەسكەرلەر ھەر تەرەپكە قاراپ پاتپاراق بولۇپ قېچىشاتتى. تەرتىپ ساقلىماقچى بولغان ئوفىتسېرلار ئەسكەرلەرنىڭ تاش-توخماقلىق، ھەتتا گراناتلار بىلەن ھۇجۇم قىلىشىغا ئۇچرايدۇ. پويىز ئىشلونىنىڭ ئىككى يېنى "بىز گېرمانىيىنىڭ ئابرويى ئۈچۈن ئەمەس بەلكى مىليونېرلار ئۈچۈن جەڭ قىلىپتۇق" دېگەندەك گەجدە يېزىلغان ئىنقىلابى شۇئارلار بىلەن تولغان ئىدى.

ھىتلېر قارا كرېست مېدالىغا ئېرىشىپ 4 كۈن ئۆتكەندە، ئىتتىپاقداش ئارمىيىسى ئامېنس ئەتراپىدا ئېغىر تۇمان قاپلاپ كەتكەن بولىشىغا قارىماي قايتارما ھۇجۇمغا ئۆتۈپ، گېرمانىيە سەپلىرىنى بۆسۈپ ئۆتىدۇ. لۇدېندورف ئالدىنقى سەپكە بىر مۇئاۋىن قوماندانىنى ئېۋەرتىش بىلەن بىرگە، بۆسۈۋېتىلگەن ئۇرۇش سېپىگە زاپاس قوشۇن ئېۋەرتىدۇ. ياردەمگە ئېۋەرتىلگەن قىسىم ئالدىنقى سەپكە قاراپ كېتىۋاتقىنىدا، كەينىگە چېكىنىۋاتقان ئەسكەرلەر ئۇلارغا قاراپ "ئالدامچىلار! سىلەر ئۇرۇشنى ئۇزارتىش ئۈچۈنلا كېلىۋاتىسىلەر!" دەپ ۋارقىرىشىدۇ.

لۇدېندورف خاتىرىسىدە، "بۈگۈنكى بۇ ئۇرۇش نېمىس ئارمىيىسىنىڭ ئەجەل كۈنى ئىدى!" دەپ يازىدۇ. گېرمانىيە پادىشاسى كۆڭلى بەكلا يېرىم ئەمما ئېغىر بېسىقلىق بىلەن بۇ ھادىسە ھەققىدە كۆز قارىشىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ مۇنداق دەيدۇ: "بىز بۇنىڭدىن پەقەت بىرلا خۇلاسىنى چىقىرالىشىمىز مۇمكىن: بىزنىڭ پۈتۈن مەنبەلىرىمىز قۇرۇپ تۈگىدى. شۇڭا، بۇ ئۇرۇشنى قەتئىي تۈردە توختىتىشىمىز كېرەك." ئارىدىن بىر قانچە كۈن

ئۆتكەندە، لۇدېندورف بىلەن ھىندېنبۇرگ ئىككىسى ئارشاگدا ئىمپىراتور ۋىلھېلم بىلەن ۋەزىيەتنى مۇھاكىمە قىلىشىدۇ. ئۇ يىغىندا گېرمانىيە پادىشاھى ۋىلھېلم، تاشقى ئىشلار ۋەزىرىگە تېنچلىق سۆھبىتىنى باشلاش بۇيرۇقىنى بەرگىنىدە، بۇنىڭغا باش قوماندان ھىندېنبۇرگ قارشى چىقىپ، گېرمانىيە ئارمىيىسىنىڭ قولىدا ئىشغال قىلىنغان بىپايان دۈشمەن زېمىنلىرى ھېلىغىچە مەۋجۇتلىقىنى ئېيتىدۇ. ئەمما لۇدېندورف ھاياجانلانغان ھالدا، ئاۋال دۆلەت ئىچىدە تەرتىپ-ئىنتىزامنى قاتتىق كۈچەيتىشىمىز كېرەك دەپ تۇرىۋالىدۇ. شۇنىڭدەك يەنە “يەھۇدىي ياشلىرى ئارىسىدىنمۇ مەجبۇرى ئەسكەر ئېلىش تۈزۈمىنى يولغا قويۇشىمىز كېرەك، ئۇلار تا بۈگۈنگىچە ئاساسەن ئەسكەرلىككە ئېلىنماي كېلىنمەكتە” دەيدۇ.

ۋەتەن ئىچىدە ئىسيان كۆتۈرۈش خەۋپى يامراپ كەتكەن، ئالدىنقى سەپلەر يىمىرىلىش ئالدىدا تۇرىۋاتقان ئەھۋال ئاستىدا، ھىتلېر ئادەتتىكى كىشىلەر ئارىسىدا ۋەزىيەت تالاش-تارتىشى قىلىپ يۈرەتتى. ئۇ قىزىللارنىڭ ئالدامچىلىقلىرى ھەققىدە كۈچەپ سۆزلەپ يۈرەتتى. شۇنداقتىمۇ، ھىتلېرنىڭ زارلىنىشلىرى زاپاس قىسىملارنىڭ غەزەپ-نەپرىتى ئاستىدا قېلىپ ئاڭلانمايلا قالغان ئىدى. شىمىتنىڭ ئېيتىشىدىن قارىغاندا، بۇنداق ۋاقىتلاردا ھىتلېر “ئاچچىقىنى بېسىۋالالماي ۋارقىراپ جارقىرىغىنىچە ئۇرۇش مانا مۇشۇنداق تېنچلىقپەرۋەرلەرنىڭ، قورقۇنچاقلارنىڭ قولىدا قېلىپ مەغلۇپ قىلىنماقتا، دەپ قايناپ كېتەتتى.” بىر كۈنى، بىر كاندىدات ئوفىتسېر داۋاملىق

ئۇرۇشۇش ئاخماقلىق دېگىنىدە، ئۇ ئوفىتسېر دەرھال ھىتلېرنىڭ ھۇجۇمىغا ئۇچرايدۇ. ئۇ ئىككىسى مۇشلىشىپ كېتىدۇ. ئاخىرى بۇ ئەسكەرنىڭ راسا ئەدىۋىنى بېرىپ ئۇنى تىنجىتىدۇ. شمىت ئەسلەپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: شۇ كۈندىن باشلاپ، "يېڭى كەلگەنلەرنىڭ ھەممىسلا ھىتلېرغا ئۆچ بولۇپ قالىدۇ. ئەمما بىز كونا ئەسكەرلەر ئۇنى تېخىمۇ بەكرەك ياخشى كۆرۈشكە باشلىغان ئىدۇق" دەيدۇ.

تۆت يىلدىن بۇيان، نۇرغۇن ئادەملەرنىڭ بېشىغا چىققان بۇ ئاكوپ ئۇرۇشى، نۇرغۇنلىغان ۋەتەنپەرۋەر نېمىسلارغا تەسىر كۆرسەتكىنىگە ئوخشاش ھىتلېرنىمۇ ۋەتەن ئىچىدىكى "ۋەتىنىگە كەينىدىن پىچاق سالغان" تېنچلىقپەرۋەرلەر بىلەن ئەسكەر قاچقۇنلىرىغا بولغان ئۆچمەنلىكىنى كۈچەيتىۋەتكەن ئىدى. ھىتلېر ۋە ئۇنىڭدەك قاراشتىكى كىشىلەر كۈچلۈك ھاياجان ئىچىدە بۇ تۈردىكى ۋەتەن خائىنلىرىدىن قەتئىي تۈردە قىساس ئېلىش كېرەك دېيىشەتتى. بۇ تۈر قاراشلار ئۇنىڭ كەلگۈسىدىكى سىياسى قاراشلىرىنىڭ شەكىللىنىشىگە ئالاھىدە تۈرتكە بولىدۇ. بۈگۈنكى ھىتلېر ھەرگىزمۇ 1914-يىلىقى ھېچ نېمىنى سەزمەس بىر پىدائى ئەسكەر ئەمەس ئىدى. 4 يىللىق ئاكوپ ھاياتى ئۇنىڭغا ۋەتىنىنى سېغىنىش تۇيغۇسىنى بېغىشلىغان ئىدى. شۇنىڭدەك، ئۇنى مەلۇم دەرىجىدە بولسىمۇ ئىشەنچكە ئىگە قىلغان ئىدى. ئۇ ئۆزىنى گېرمانىيە ئۈچۈن جەڭ قىلىۋاتقان بىرسى ھېساپلايتتى. دېمىسىمۇ ئۇ ھەقىقى نېمىس ئىدى. ئۇ مەرتىلەرچە ئىشلەپ ئۆز كۈنىنى ئېلىش ئىرادىسى بار بىرسى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئىدى. چوڭ بولغىنىدا ئۆزىگە خاس غۇرۇرىمۇ شەكىللىنىدۇ. ھەربىر سەپكە قاتناشقىنىدا ئۇ يەنىلا پىشىپ يېتىلمىگەن بىر ياش ھېسابلىناتتى. گەرچە ئۇ ۋىيىنادا جاپا ـ مۇشەققەت ئىچىدە 24 يىشقىچە تۇرغان بولسىمۇ، يەنىلا بەكلا ساددا بىرسى ھېسابلىناتتى. مانا ئەندى، ئۇ پىشىپ يېتىلگەن بىر ئادەم ئىدى. ئۇمۇ بۇ دۇنيادا پىشىپ يېتىلگەنلەر ئېرىشىشكە تېگىشلىك بىر كىشىلىك ئورۇنغا ئېرىشىشنى ئارزۇ قىلىدىغان بىرسىگە ئايلانغان ئىدى.

سىنتەبىر (ياچاق) نىڭ باشلىرىدا، 16 ـ پولك فلاندىس (弗兰德斯) قا قايتىپ كېلىدۇ. بۇ پولك ئەسلىدە بىر زاپاس قوشۇن بولغانلىقى سەۋەبىدىن، ئەسكەرلىرىنىڭ دەم ئېلىش قىلىپ كېلىشىگىمۇ رۇخسەت قىلىناتتى. شۇڭا، ھىتلېر، ئارۇند (阿伦特) ئىسىملىك بىر سەپدىشى بىلەن بىرگە بېرلىنغا كېلىدۇ. پايتەختتە، كۆنسايىن ئارتىپ كېتىۋاتقان نارازىلىق ھېسسىياتلار ئۇنى زېرىكتۈرۈۋېتىشى تۇرغانلا گەپ. ئۇ يەنە ئۆزىنىڭ تۇغۇلغان يۇرتى سىپتاللغا بېرىپ بىر قانچە كۈن تۇرۇپ كېلىدۇ. پولكقا قايتىپ كەلگەن دەسلەپكى كۈنلەردە 16 ـ پولك ئۈچىنچى قېتىم يىپرېسنىڭ تۆۋەن تەرىپىگە كىرىپ يەنە ئۈچىنچى قېتىم كومىنس (科明尼斯) ئەتىراپىدىكى چاتقاللىق تاغ جىلغىلىرى ئىچىدە غايىپ بولىدۇ. 14 ـ ئۆكتەبىر (ئوغۇز) كۈنىسى، ۋاروۋىك (威尔维克) كەنتى ئەتراپىدا ھىتلېر زەھەرلىك گاز ھۇجۇمىدا ئىككى كۆزى كۆرمەس بولۇپ قالىدۇ. ئۇزۇن ئۆتمەي كۆزلىرى ساقىيىدۇ. 9 ـ يانۋار (ئوچاق) كۈنىسى

www.pidaily.biz

گېرمانىيىنىڭ تەسلىم بولىدىغانلىق خەۋىرىنى ئاڭلىغاندا، ئۇنىڭ كۆزلىرى تۇيۇقسىزلا ئېچىلىپ كېتىدۇ. شۇنىڭدىن بىر قانچە كۈن ئۆتمەي ئۇ ھەر تۈرلۈك غۇڭۇلدىغان ئاۋازلارنى ئاڭلاپ، ھەرخىل خىيالى تەسۋىرلەرنى كۆرۈشكە باشلايدۇ.

(4)

بىلىگىيىدە زەھەرلەنگەن كۈنىسى، ئادولف ھىتلېرنىڭ يەھۇدىيلار قورقۇنچى بىلەن يەھۇدىي ئۆچمەنلىكىنىڭ قانچىلىك دەرىجىدە، قانچىلىك چوڭقۇرلۇقتا ئىكەنلىكىنى بىلىش ئىمكانىيىتىمىز يوق. ئەمما كېيىنكى يىلى ئۇنىڭدا شەكىللەنگەن يەھۇدىي ئۆچمەنلىكى، ئۇنىڭ ھاياتىنىڭ ئاساسلىق روھى كۈچكە ئايلىنىدۇ. ئۇ ۋاقىتلاردا ھىتلېر يەھۇدىيلار بىلەن قىزىللاردىن ئۈركۈپ كەتكەن مىڭلىغان، ئون مىڭلىغان "ۋەتەنپەرۋەر" لەرنىڭ بىرسىلا ئىدى (ئۇ ۋاقىتلاردا يەھۇدىيلەر بىلەن قىزىللار تەڭ مەنىدە قارىلاتتى). يېقىنقى بىر قانچە ئاي ئىچىدە، ماركسىزمچىلار كۈشكۈرتۈپ يۈرگەن ئىسيانلار دولقۇنسىمان يۈز بېرىپ تۇرغان بولۇپ، كىشىنى ئەنسىرىتىپ، نېمىس خەلقىنىڭ تۇرمۇش شەكلىگە تەھدىت سېلىپ كەلمەكتە ئىدى.

ھەيران قالارلىقى، بۇ ئىنقىلابلار ھىتلېرنىڭ گازدىن زەھەرلىنىش نەتىجىسىدە شەكىللەنگەن كېسەللىككە گىرىپتار بولغان ۋاقتىغا توغرا كېلىپ قالغانىدى. ھىتلېر يارىدارلار

پويىزى بىلەن شەرققە قاراپ ماڭغان ۋاقتىدا، يەنى 6 ـ ئۆكتەبىر (ئوغۇز) كۈنىسى، بادىن (巴登) كىنەزى مېكس (梅克斯)، يەنى گېرمانىيىنىڭ يېڭىدىن تەيىنلەنگەن باش ۋەزىرى، پرېزىدېنت ۋۇدرووۋ ۋىلسون (伍德罗•威尔逊 Woodrow Wilson) دىن بىر پارچە ئۇلتىماتوم تاپشۇرۇپ ئالدۇ. بۇ ئۇلتىماتومدا گېرمانىيە پادىشاھى ۋىلھېلم تەختتىن چۈشىشى كېرەك دەپ شەرت قويۇلغان بولۇپ، ئەگەر پادىشاھ تەختتىن چۈشمىگىنىدە ئامېرىكا ئۇرۇش توختۇتۇش كېلىشىمىنى ئىمزالىمايدىغانلىقى بىلدۈرۈلگەن ئىدى. بۇ ئىش گېرمانىيە ھەربى تەرەپىنىڭ پارچىلىنىشىنى تېزلەشتۈردى. ئىككى ھەپتە ئۆتۈپ دېڭىز پىلوتلىرى بۇيرۇق بويىچە يولغا چىققان ۋاقتىدا توپىلاڭ ئاشكارە پارتىلايدۇ. 6 ئۇرۇش پاراخوتى نارازىلىق بىلدۈردى. جىر. دا، ئىسيان يۈز بەرگىنىدىن كېيىن دېڭىز ئەسكەرلىرى ھەربى قۇرال ئىسكىلاتى بىلەن يەڭگىل قۇرال ساندۇقلىرىنى بۇلاڭ ـ تالاڭ قىلىپ قۇرۇغداپ قويدۇ. ئاندىن بۇ شەھەرنىڭ كۆپ قىسمىنى ئىشغال قىلىۋالدۇ. مەلۇم بىر باتالىيوندا بىر كاتولچى "دېڭىزچىلار سوۋېتى" نىمۇ قۇرۇپ چىقىدۇ. پورتتىكى پاراخوتلار ئارىسىدا پەقەت بىرسىلا ئىنقىلاب بايرىقىنى ئاسمايدۇ. ئەمما ئەسكەرلەر بۇ پاراخوتنىڭ ئوفىتسېرلىرىنى تۇتقۇن قىلىپ، ئۇلارنىڭ پاگونلىرىنى سۆكۈۋېلىپ قاموۋېتىدۇ.

7 ـ نويابىر (ئوغلاق) كۈنىسى، مىيونخېندا بىر قېتىملىق قوزغىلاڭ پارتىلايدۇ. بۇ قېتىمقى قوزغىلاڭغا كۇرت ئېيسنېر (Kurt

Eisner 库尔特•埃斯纳) دېگەن پاكىنەك بىر قېرى يەھۇدىي باشلامچىلىق قىلىدۇ. بۇ كىشى ئادەتتە پۇرلىشىپ كەتكەن بەكلا چوڭ قالپاقتىن بىرنى كىيىپ يۈرىدىغان بىرسى بولۇپ، چىگىشلىشىپ كەتكەن چاچلىرى قالپىقىغا سىغماي قالغان پاخپاق باش بىرسى ئىدى. ئۇچىسىدىكى كىيىملىرىمۇ بەكلا رەتسىز بولۇپ، ئالاھىدە رومانتىك كۆرۈنۈشلۈك بومبا ئېتىپ قاچىدىغان قىزىللارنىڭ تىپىك ئۈلگىسى ئىدى. ئۇرۇش ۋاقتىدا ئىش تاشلاشنى تەشكىللىگەنلىكى ئۈچۈن 9 ئايدەك تۈرمىدە قاملىپ ياتقان ئىدى. ئاخشىمى گۈگۈم ۋاقتىدا نۇرغۇنلىغان ئەسكەرلەرنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان ئىنقىلابچىلار، ميونخېندىكى مۇھىم ھەربىي نوقتىلىرنىڭ ھەممىسىنى دېگىدەك ئىگەللەپ بولىدۇ. ۋىتتېلسباخ (惠特尔巴赫 Wittelsbach) ساربىيدا تۇرىۋاتقان ئۈچىنچى لۇدۋىگ ئاپتوموبىللىق قېچىپ كېتىشكە مەجبۇر بولىدۇ. شەھەرنىڭ جەنۇبى تەرىپىدە ئۇنىڭ پىكاۋى يولدىن چىقىپ يول بويىدىكى قۇمچامغۇرلۇققا ئۆرۈلۈپ چۈشىدۇ. بۇ ۋەقە، باۋارىيە كىنەزلىكىنىڭ ئېچىنىشلىق ئاقىۋىتى ئىدى.

شۇ ئاخشىمى، كەينى-كەينىدىن ئۇزۇلمەي كېلىپ تۇرغان قىزىل بايراق كۆتۈرۈشىۋالغان خەلق ئاممىسى جاراڭلىغان مارشلارنى ئېيتىپ شەھەردىن كېسىپ ئۆتىدۇ. ئېيسنېرنىڭ قول ئاستىدىكى ئادەملەر تۆمۈريول ئىدارىسى بىلەن ھۆكۈمەت بىناسىنى ئىشغال قىلىۋالىدۇ. بۇ ھەرىكەتلەرگە قارىتا بىرمۇ كىشى قارشىلىق كۆرسەتمەيدۇ.

www.pidaiy.biz

ئىسپانچىلار جەڭ سەپلىرىدە پىلىموتلارنى تىكلىشىۋاتقىنىدا نەق مەيدانىدا تۇرغان ساقچىلارمۇ ئۇلارنى كۆرمەسكە سېلىپ ئوتتۇرلۇقتىن يوقىلىدۇ. مىيونخېن شەھەر خەلقى ئەتىگەن سەرھەر كوچىغا چىققىنىدا ئۇلارنىڭ باۋارىيىسى جۇمھۇرىيەتكە ئايلىنىپ بولغانلىقىنى كۆرىدۇ. بۇ ئىنقىلاب نېمىس پاسونى بويىچە يۈز بەرگەن بىر ئىنقىلاب بولۇپ، تۆزۈك قان تۆكۈلۈشمۇ يۈز بەرمەستىن بەكلا ئاسان ئىشقا ئاشىدۇ. خەلق ئاممىسىمۇ ئۇخشاش روھ بىلەن ئۇلار بىلەن تەغدىرداش بولۇپ بېرىدۇ. شۇڭا بىرەر زوراۋانلىق ھەرىكىتىمۇ يۈز بەرمەيدۇ. مىيونخېنلىقلار سۆكۈت ئىچىدە نىمە ئىش بولىشىنى كۈتۈپ تۇرىدۇ.

تەرتىپلىك بىر شەكىلدە قانات يايدۇرۇلغان ئىنقىلاب يالقۇنى پۈتكۈل گېرمانىيە بويىچە ئۈزلۈكسىدىن قوزغىلىپ يېيىلىشقا باشلايدۇ. فرىدېرىخ (弗莱德里希) شەھرىدە چاپلىن (卓别林) زاۋۇتىنىڭ ئىشچىلىرى ۋەكىللەر قۇرۇلتىيى تەشكىللەپ چىقىدۇ. شتۇتگارت (斯图加特) رايونىدىكى ئىشچىلار، دامول (丹姆勒) ئېغىر تىپلىق ئاپتوموبىل زاۋۇتىنىڭ ئىشچىلىرىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان ھالدا ئىش تاشلايدۇ. ئېيسنېر بىلەن ئۇنىڭغا ئوخشاش كۆزقاراشتىكى سوتسىيالىزمچىلار رەھبەرلىكى ئاستىدا ئۇلارنىڭ تەلىۋىگە ئوخشاپ كېتىدىغان تەلەپلەرنى ئوتتۇرىغا قويىشىدۇ. فرانكفورتتا، دېڭىزچىلارمۇ قوزغىلاڭ كۆتۈرىدۇ. كاسېل (卡塞尔) دا، بىر نەپەر قوماندانىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان ھالدا پۈتكۈل شەھەر قوغداش قىسىملىرى بىر پايمۇ ئوق ئاتماي ئىسيان قىلىپ غەلىبە قىلىدۇ. كلوڭ (科隆) دا بولسا، پەقەت

بىر قانچە پاي ئوق ئېتىش بىلەنلا 45 مىڭ كىشىلىك ئەسكىرى بولغان شەھەر قوغداش قىسمى بىراقلا قىزىللار تەرەپكە ئۆتۈپ كېتىدۇ. ئەمما شەھەر ئىچى تەرتىۋى تېزلا ئەسلىگە كەلتۈرۈلىدۇ. خانوۋى (汉诺威) دا، ھۆكۈمەت دائىرىلىرى ھەربى قىسىملارغا قوراللىق ئىشلىتىش توغرىلىق بۇيرۇق بەرگەن بولسىمۇ، مەمۇرى ئەمەلدارلار توپىلىڭى غەلىبە قىلىدۇ. ئەسكەرلەر ئومۇمىي يۈزلۈك ئىسيانچىلار تەرەپكە ئۆتۈپ كېتىدۇ. دۇسېلدورف (杜塞尔多夫)، لىبخېنىت (莱比锡)، ماگدېنبۇرگ (马格德堡) قاتارلىق شەھەرلەردىكى ئەھۋاللارمۇ بۇنىڭدىن قېلىشمايتتى.

پۈتكۈل گېرمانىيە تەۋەسىدە، ھۆكۈمەتلەر يا ئىشچىلارنىڭ قولىغا يا بولمىسا ئەسكەر ۋەكىللەر كومىتېتىنىڭ قولىغا ئۆتۈپ كېتىشى نەتىجىسىدە بىرمۇ-بىر ئاغدۇرىلىدۇ. 9-نويابىر (ئوغلاق) غا كەلگەندە، گېرمانىيە پادىشاھى تەختىنى بوشىتىپ بەرگەنلىكىنى ئېلان قىلىدۇ. شۇنداق قىلىپ دۆلەت ھاكىمىيىتى موتىدىل سوتسىيالىزمچىلارنىڭ قولىغا ئۆتۈپ بولىدۇ. ئۇلارنىڭ رەھبىرى ئەسلى بىر موزدوز بولغان فرىدرىچ ئېبېرت (弗莱德里希•埃尔伯特 Friedrich Ebert) دېگەن كىشى ئىدى. شۇنداق قىلىپ، 1871-يىلى 18-يانۋار (ئوچاق) دا فرانسىيىنىڭ ۋېرسايل (凡尔赛 Versaille) ئوردىسىنىڭ "ئەينەكلىك ساراي" دا پروسسىيە ئىمپىراتورى بىرىنچى ۋىلھېلمنى، يەنى ئىككىنچى ۋىلھېلمنىڭ بوۋىسىنى گېرمانىيىنىڭ تۇنجى ئىمپىراتورى دەپ ئېلان قىلىش بىلەن قۇرۇلغان گېرمان ئىمپېرىيىسى ئاخىرلاشقان ھېسابلاندى.

بۇ ھادىسە يەنە بىر دەۋرنىڭ ئاخىرلاشقانلىقىنىڭمۇ بىشارىتى ئىدى. شۇندىن 48 يىل بۇرۇن، بىسمارك ئۆزىنىڭ ئارزۇسىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇپ گېرمانىيىنى بىرلىككە كەلتۈرۈش ئارقىلىق گېرمانىيە بىلەن نېمىس خەلقى ئۈچۈن يەپ-يېڭى بىر ئۆلگە تىكلەپ بەرگەن ئىدى. شەرقى پرووسىيە باي-پومىشچىكلىرى بىلەن چوڭ سانائەتچىلىرى باياشات ياشاشقا ئاساس قىلىشقان مۇستەھكەم ئارقا تىرەك بىر كېچىدىلا غۇلاپ چۈشىدۇ. يەنە شۇ بىر كېچىدە ئىمپېرىيە دۆلەت بايرىقىنىڭ يەرگە چۈشىشى بىلەن تەڭ، كۆپ سانلىق نېمىسلارنىڭ ۋەتەن سۆيىدىغان، ئەمما كونسېرۋاتىپلارچە ھاياتىنىڭ ئاساسى قىلىنغان سىياسىي پەلسەپە قاراشلىرىمۇ يىمىرىلىپ پارچىلىنىپ يوق بولىدۇ.

ئېبېرتنىڭ باش ۋەزىرلىك تەختىگە ئولتۇرغانلىقى، بەلكىم نېمىس خەلقىنى ئەڭ قاتتىق ھەيران قالدۇرغان ئىش ھېسابلانسا كېرەك. پەقەت بىرلا كۈن ئىچىدە، خوخېنزوللېرنلار جەمەتىنىڭ ھۆكۈمرانلىقى يەر بىلەن يەكسان بولۇپ تۈزۈپ كېتىپ، ئۇنىڭ ئورنىنى ئادەتتىكى بىر پۇخرا ئوتتۇرىغا چىقىپ گېرمانىيىگە بۇيرۇق قىلىش ھوقۇقىنى قولغا ئالغان ئىدى. بۇ قانداق گەپ؟ بۇنداق بىر ئىشنىڭ يۈز بېرىشى مۇمكىنمۇ؟ ئېبېرتمۇ تەختكە چىققاندىن كېيىن ئۆزىنى تىكەنلىك بىر گىلەم ئۈستىدە ئولتۇرۇۋالغاندەك ھېس قىلماقتا ئىدى. ئۇنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىشى، جاھانگىرلار يۇلەپ تۇرغۇزغان خەلق ئۈچۈنمۇ بىر نۇمۇسلۇق ئىش ئىكەنلىكىنى ئېبېرتنىڭ ئۆزىمۇ ئېنىق بىلەتتى. يەنە بىر تەرەپتىن، ئۇ ھەتتا كوچىدىكى ئازغان كىشىلەرنىڭ

قاراشلىرىغىمۇ ۋەكىللىك قىلالمىغىدەك تايىنى يوق بىرسى ئىدى. ئەسلىدە، ئۇ زادى كىمگە ۋەكىللىك قىلىدۇ؟ بۇنىمۇ ھېچ كىم بىلمەيتتى. ئاخشىمى گۇگۇم ۋاقتىدا، شاھزادە (梅克斯) ئۇنىڭ بىلەن خوشلاشقىلى كەلگىنىدە ئېببېرت نېمە قىلىشىنى بىلەلمەي تەمتىرەپ ھۇجۇقۇپلا كەتكەن بولۇپ، كەينى كەينىدىن يالۋۇرۇپ ئۇنى بېرلىندا تۇرۇپ قېلىشىنى، خوخېنزوللېرن سۇلالىسىغا ۋاكالىتەن ئىجرائىيەت مەسئۇلى بولۇپ بېرىشىنى تەلەپ قىلىدۇ.

ئارىدىن ئىككى كۈن ئۆتكەن ئەتىگىنى، يەنى سەھەر سائەت 5 تە، ئېببېرت ھۆكۈمىتىنىڭ ۋەكىللىرىدىن بىرى بولغان ماتېياس ئېرزبېرگ (Matthias Erzberger 马特阿斯•埃尔斯伯格)، مارېشال فوچ (Ferdinand Foch 福熙) نىڭ خۇسۇسى ۋاگونىدا ئىتتىپاقداشلار بىلەن ئۇرۇش توختىتىش كېلىشىمى ئىمزالايدۇ. شۇنداق قىلىپ، چۈشتىن بۇرۇن سائەت 11 دا دۈشمەنلىشىش ھەرىكەتلىرى توختىتىلىدۇ. يەنى، شۇ يىلىنىڭ 11-نويابىر (ئوغلاق) سائەت 11 دا، بۇ كېلىشىمنامە ئارقىلىق ئۇرۇشتا پارمۇ-پارچە بولۇپ كەتكەن بىر مىللەتكە تېنچلىق كەلتۈرۈلگەن بولسىمۇ، شۇنىڭ بىلەن بىر قاتاردا قىلچە مەنىسى بولمىغان ئاتالمىش "نويابىر (ئوغلاق) جىنايىتى" ئەپسانىسىمۇ ئوتتۇرىغا چىققان ھېسابلاندى. يەنى ئاتالمىش 'سوتسىيالىزمچىلار مىللىتىمىزنىڭ ساتقۇنلىرى'، دەيدىغان ئەپسانە ئوتتۇرىغا چىقىدۇ. ئەسلىدە، بۇ ئۇرۇشنى ئۇتقۇزۇپ قويغانلار گېرمانىيە ئىمپېراتورى بىلەن گېرمانىيە ئىمپېرىيىسىنىڭ گېنېراللىرى ئىدى. ئەمما پرېزدېنت ۋېلسون ئۇلار بىلەن ئۇرۇش توختىتىش

شەرتنامىسى ئىمزالاشنى رەت قىلىپ، ئۇلارنىڭ ئورنىغا دېموكراتىك كۈچلەر بىلەن مۇئامىلە قىلىش تەلىۋىنى ئوتتۇرىغا قويدۇ. ۋىلسون، سوتسىيالىزمچىلارغا مەجبۇرى تۈردە ئۆزلىرى مەسئۇل بولالمايدىغان بۇ ئاقىۋەتنى ئۈستىگە ئېلىش يولىنى تۇتۇش نەتىجىسىدە، ئادولف ھىتلېرغا ئىنتايىن كۈچلۈك ۋەيران قىلىش كۈچىدىن پايدىلىنىپ خالىغىنىچە ھەرىكەت قىلالىشقا يارايدىغان بىر سىياسى قۇرالنى تۇتقۇزغان ئىدى.

(5)

1918-يىلى 11-نويابىر (ئوغلاق) نىڭ ئاخىرلىرىدا، بىمارنىڭ "كۆزى كۆيۈپ يالۇغلىنىشتىن باشقا دەردى بولمىغاچقا، ئەسكەرلىككە قايتىپ كېتىشى مۇمكىن" دەپ دىياگنوز قويۇلغانلىقى ئۈچۈن، ھىتلېر، پاسۋالك دوختۇرخانىسىدىن ئايرىلىدۇ. كېيىنچە، ھىتلېر سوتتا شاھىت بولغىنىدا، شۇ كۈنلەردە گېزىت تېمىلىرىنىلا غۇۋا كۆرەلەيدىغان ھالغا كەلگەن بولۇپ، ئەندى كىتاب ئوقۇيالمايدىغان ئوخشايمەن دەپ بەكلا قورققان ئىدىم دەيدۇ. ئۇ غەزەپلەنگەن ھالدا "دوختۇرخانا كېسەللىك خاتىرىسى ئىنقىلاب دەۋرىدە يېزىلغان دوكلاتتۇر. ئۇ ۋاقىتلاردا ھېچ بىرىمىزنىڭ كېسەلگە تۈزۈك قارىمايدىغان بىر ۋاقىتلار ئىدى. بىزنى پادىدەك ھەيدەپ دوختۇرخانىدىن چىقىرىۋەتكەن ئىدى. مەسىلەن، مەن ئۇ چاغدا ھەتتا ئازغىنە ئەسكەرلىك مائاشىمنىمۇ ئالالمىغان ئىدىم" دەيدۇ.

هىتلېرنى 16 ـ پولكنىڭ زاپاس باتالىيونىغا بېرىپ تىزىمغا ئالدۇرۇشى بۇيرۇق قىلىندى. باتالىيوننىڭ ئورنى مىيونخېندا ئىدى. يولدا هىتلېر چوقۇم بېرلىندىن بېسىپ ئۆتكەن بولىشى كېرەك. ئۇ ۋاقىتلاردىكى بېرلىن، "ئىشچى ۋەكىللەر ئىجرائىيە كومىتېتى" نىڭ باشقۇرۇشىدا، يەنى ئەسكەر، ئىشچى ۋە "مۇستەقىل ۋە كۆپسانلىق سوتسىيالىزمچىلار" بىرلەشمىسىنىڭ قولىدا ئىدى. بۇ بىرلەشمە هۆكۈمەت ئىجتىمائىي ئىسلاھات پىلانى بويىچە ئىشقا كىرىشكەن ئىدى. بۇنداق بىر ئىسلاھاتنى بۇندىن بىر قانچە ئاي ئاۋال خىيال قىلىشمۇ مۇمكىن بولمايدىغان بىر ئىش ئىدى. بۇ ئۆزگىرىشلەر ئىچىدە 8 سائەتلىك ئىش تۈزۈمىنى يولغا قويۇش، ئىشچىلارنىڭ چەكلىمىسىز تۈردە ئىشچىلار ئۇيۇشمىلىرىنى تەشكىللىشىگە يول قويۇش، قېرى، كېسەلمەن، مېيىپ ۋە ئىشسىز ئىشچىلارغا پاراۋانلىق ياردىمى بېرىش، گېزىت - ژۇرناللارنى تەكشۈرۈش تۈزۈملىرىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش ۋە شۇنىڭدەك سىياسىي مەھبۇسلارنى قويۇپ بېرىش قاتارلىقلاردىكى مەزمۇنلار بار ئىدى.

گەرچە هىتلېر بۇ تۈردىكى ئىجتىمائىي ئىسلاھاتلارغا قارشى بولمىسىمۇ، ئىنقىلابىي پارتىيە ئەزالىرىنىڭ بۇ تۈردىكى ئىسلاھات قىلىشلىرىغا ئىشەنمەيتتى: بۇ ئىجرائىيە كومىتېتى بولشېۋىكلارنىڭ بىر قۇرالىدىنلا ئىبارەت، ئۇلار ئالدىنقى سەپتىكى ئەسكەرلەرنى سېتىۋەتكەن خائىنلار؛ ئۇلارنىڭ ئاخىرقى مەقسىدى باشقا بىر قىزىللار ئىنقىلابىي قوزغاش دەپ قارايدۇ. هىتلېر، شۋۋبىن (施霍宾) رايونىغا يېقىن بىر يەردىكى تاركىن

www.pdaw.biz

www.uyghurkitap.com
www.pidaw.biz

(图尔肯) كوچىسىغا جايلاشقان ھەربىي گازارمىغا بېرىپ تىزىمغا ئالدۇرۇش ۋاقتىدا بۇ يەردىمۇ يوقۇرقىدەك ساتقۇنلۇق روھى ئالامەتلىرىنى سېزىدۇ. شۇ ئاينىڭ باشلىرىدا، بۇ باتالىيون ئاللىمۇقاچان ئېيسىنېر ھاكىمىيىتى تەرىپىگە ئۆتۈپ كەتكەن بولۇپ، “ئەسكەر ۋەكىللەر قۇرۇلتىيى” نىڭ باشقۇرۇشىغا تەۋە بىر يەرگە ئايلانغان ئىدى. بۇ يەردە ھەربىي ئىنتىزام دېگەندىن زادىلا ئەسەر يوق ئىدى. پۈتۈن باتالىيون رەسمىي توڭگۇز قوتىنى ھالىغا ئايلىنىپ بولغان ئىدى. بۇ يەردىكى كىشىلەر ئۇرۇشنىڭ بىرىنچى كۈنىدىن تارتىپلا ئاكوپلاردا جەڭ قىلىپ كەلگەن كونا ئەسكەرلەرگە پەقەتلا ھۆرمەت قىلىشمايتتى. بۇ يەردىكى كىشىلەرنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى كۈندىلىك ئۈچ ۋاقىت تاماقنى بىلەن ئاخشىمى بېشىنى تىققىدەك بىر يەرنىڭلا غېمىدا يۈرىدىغان كىشىلەر ئىدى. بۇ يەرنىڭ ھالى بىر زامانلار ھىتلېر يوقسۇللۇق دەردىنى تارتىپ كىرىپ ياتقان ۋېيىننادىكى مانىېرھېيمدىنمۇ خاراپ ئەھۋالدا ئىدى. بولۇپمۇ ھىتلېرنى ئەڭ بەك بىئارام قىلغىنى كومىتېت ئەزالىرىنىڭ ئىش-ھەرىكەتلىرى بولۇپ، “ئۇلارنىڭ شوغۇللىنىۋاتقان بارلىق ئىشلىرى مېنى يىرگىنىدۈرەتتى. مەن ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە بۇ يەردىن تېز چىقىپ كېتىش قارارىغا كەلگەن ئىدىم” دەيدۇ ھىتلېر.

ھىتلېرنىڭ تەلىيىگە، بۇ يەردە ئۆزىگە ئوخشاش بۇ يەرنىڭ ئەھۋالىدىن يىرگىنىدىغان كونا سەپدىشىدىن بىرسى ئۇچراپ قالىدۇ. “ئەسكەرلەر ئارىسىدىكى ئەڭ ھورۇن، ئەڭ داپشاق، ئەڭ يۈزسىز بولغانلىرى، شۈبھىسىزكى ھېچ قاچان ئاكوپ كۆرۈپ

باقمىغان نەرسىلەر ئىدى. — دەيدۇ ھىتلېر بىلەن بىرلىكتە ئالاقىچىلىق قىلغان كەسىپدىشى ئېرنىست شىمىت شۇ كۈنلەرنى ئەسلەپ، — ئۇ يەر ھۆرۈن، قورقۇنچاقلار بىلەن تولغان بىر يەر ئىدى.” ئارىدىن ئىككى ھەپتىدەك ۋاقىت ئۆتكەندە، ترونستان (特隆斯坦) ئۇرۇش ئەسىرلەر لاگىرى (سالسبۇرگ 塞尔斯堡 يولىغا جايلاشقان بولۇپ، ميونخېننىڭ شەرقىدە 60 چاقىرىم يىراقلىقتىكى بىر يەر) گۇندىپايلىققا ئادەم ئاختۇرۇپ يۈرگەنلىكىدىن خەۋەر تاپقان ھىتلېر، شىمىتقا ئىككىمىز بىرگە بېرىپ بۇ ئىش ئۈچۈن تىزىمغا ئالدۇرايلى دەپ مەسلىھەت قىلىدۇ. ئۇ يەردىكى كۆزەتچىلەر گۇرۇپپىسىدىكىلەرنىڭ ھەممىسىلا دېگىدەك ”ئىنقىلابى ئەسكەرلەر” دىن تەشكىل تاپقان ئىكەن. ئۇلارنى كۆتىۋېلىش ئۈچۈن بىر ئوفىتسېر ئالدىغا چىقىدۇ. ئۇ ئەسكەرلىرىگە بۇيرۇق قىلىۋېدى، ئۇنىڭ ئەسكەرلىرى ، بىزنىڭ بۇ ئەمەلدارىمىز ھەربى ئىنتىزام تۈزۈمىنىڭ ئاللىمۇقاچان ئەمەلدىن قالدۇرۇلغانلىقىدىن پەقەتلا خەۋىرى يوق ئوخشايدۇ، دەپ مازاق قىلىپ كۈلۈشۈپ كېتىدۇ. ئەتىسى، ئەسكەرلەر ئارىسىدىكى بۇرۇن ئاكوپلاردا جەڭ قىلىپ باققان بىر قانچە كىشىدىن باشقا قالغان ئەسكەرلەرنىڭ ھەممىسىنى ميونخېنغا قايتۇرىۋېتىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ھىتلېر بىلەن شىمىت ئىككىسى بۇ يەردە قالىدۇ.

(6)

شۇ كۈنلەردە، بېرلىندا چېكىدىن ئاشقان سولچى گۇرۇپ ھېسابلىنىدىغان "ئىسپارتاك پولكى" (ئىسپارتاك، قېدىمقى رىمدىكى بىر قۇل گلادىياتور بولۇپ، كېيىن رىملىقلارنىڭ ھۆكۈمرانلىقىغا قارشى قوزغالغان ئىسيانچىلارنىڭ داھىيسى بولغان، بۇ پولك نامى شۇنىڭدىن ئېلىنغان — ئۇ.ت)، ئىسيان كۆتەرگەن دېڭىز پىلوتچىلىرىنىڭ ھەمكارلىقىدا كوچىغا چىقىپ ئىنقىلاب قىلىشقا باشلايدۇ. ئۇ يەردىكى ئىسيان مىيونخېندىكىدەك ئۇنداق تەرتىپلىك ئىسيان ئەمەس ئىدى. روژدېستۋو بايرىمى ھارپىسىدا پايتەخت بېرلىن ئاساسەن ئالغاندا ھۆكۈمەتسىز بىر ھالدا ئىدى. باشقا شەھەرلەردىمۇ كەينى-كەينىدىن ئىسيانلار كۆتۈرۈلگەن بولسىمۇ، ئۇ يەرلەردىكى ئىسيانلار بېرلىندىكىدەك ئېغىر ئەمەس ئىدى. پۈتۈن گېرمانىيىدە ھەربىي ۋە ساقچى ئورگانلىرى ئومۇمىي يۈزلۈك ۋەيران بولغان ھالەتتە ئىدى.

ھاكىمىيەت كۈچىنىڭ يوقىلىشى، يېڭى بىر تۈركۈم كۈچلەرنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىشىغا پۇرسەت يارىتىپ بېرىدۇ. يەنى ئاتالمىش "ئەركىن پولك" دېگەندەك كۈچلەر ئوتتۇرىغا چىقىشقا باشلايدۇ. بۇ پولك ھەربىي قىسىملارغا تەۋە ئوڭچىل ئاكتىپ كۈچلەردىن تەشكىل تاپقان بولۇپ، بۇ كۈچلەر خۇددى ھىتلېرغا ئوخشاش نېمىس ئىمپېرىيىسىنى قىزىللار كۈچىنىڭ ۋەيران قىلىۋېتىشىدىن قوغداش ھېسسىياتىغا ئىگە ئىدى.

ھىتلېر بىلەن بىر دەۋردىكى گېرمانىيىنىڭ يېڭى بىر ئەۋلاتلىرىدىن تەشكىل تاپقان بۇ "ئەركىن پولك" لار،

بۇگۈنكىدەك ھەرىكەت قىلىشلىرى ئۈچۈن ئىككى قېتىم تەييارلىق كۆرىدۇ. بۇلاردىن بىر قېتىملىقى، ئۇرۇشتىن بۇرۇنقى ياشلار ھەرىكىتى بولۇپ، "ۋىچىر-ۋىچىرلار ھەرىكىتى" (ياكى دادائىزم ھەرىكىتى) دەپ ئاتىلاتتى. بۇ ھەرىكەتنى قوزغىغان ياشلار ئادەتتە ھەر خىل رەڭلىك كىيىملەرنى كىيىشىپ ھەممە يەردە ئايلىنىپ يېڭىچە تۇرمۇش يوللىرىنى ئاختۇرۇپ يۈرۈشەتتى. بۇ ياشلارنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى باي ئائىلىلەر تەبىقىسىدىن چىققان ياشلار بولۇپ، ئۇلار ئۆزلىرى يېتىلىپ چىققان ئەركىن بۇرژۇئازىيە جەمئىيىتىنى پەس كۆرىشەتتى. ئۇلار، "ئاتا-ئانىلىرىمىزنىڭ دىنى ئېتىقادلىرىنىڭ پەقەتلا ئاساسى يوق؛ سىياسەت دېگەن پو ئېتىش سەنئىتى، قىلچە ئەھمىيىتى بولمىغان بىر ئىش؛ ئىختىساد دېگىنى نۇمۇسسىزلىق، ئالدامچىلىقتىن باشقا نەرسە ئەمەس؛ مائارىپ دېگىنى كونا يولدا چىڭ تۇرىۋالىدىغان يېڭىلىق كۆچى بولمىغان بىر ئىش؛ سەنئەت دېگىنى قۇرۇق گەپ ساتىدىغان ساددا بىچارىلارنىڭ ئىشى؛ ئەدەبىيات دېگىنى يالغانچىلىق بىلەن تولغان توۋارلاشقان بىر ئىش؛ ئويۇن-تىياتىرلارمۇ قىلچە ئۆزگەرمەيدىغان بىر خىللا مۇقامغا توۋلايدىغان ساھە" دەپ قارىشاتتى. ئۇلار يەنە ئائىلە ھاياتى ئادەمنى چەكلەپ تۇرىدىغان بىر تۇساق بولۇپ، ئۇنىڭدا قىلچە سەمىمىلىك يوق دەپ قارىشاتتى. ئۇلارنىڭ قارىشىچە، ئىككى جىنس ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتلەرمۇ مەيلى نىكالىق ياكى نىكاسىز بولسۇن "پۈتۈنلەي سۈنئىيلىككە تولغان" ئىكەن. ئۇلارنىڭ غايىسى بىر تۈرلۈك

www.pidaiy.biz

ياشلاشتۇرۇلغان، بۇرژۇئازىيىچە ئائىلە، مەكتەپ ۋە چېركاۋدىن ئىبارەت ئۈچىسىنى بىر گەۋدە قىلغان تۈزۈمگە قارشى تۇرۇشتىن ئىبارەت ئىكەن.

بۇ تۆردىكى ياشلار ئادەتتە ئوت يېقىلغان بىر دۆۋە ئوتۇن ئوت يالقۇنىنىڭ ئەتراپىغا ئولتۇشۇپ ئولتۇرغىنىچە بىر يىتەكچىنىڭ باشلامچىلىقىدا «ئەركىنلىك جەڭچىلىرى» مارشىنى ئېيتىشاتتى. بەزىدە يەنە ئۇلار ئوت يالقۇنىغا تىكىلگىنىچە ئۇن چىقارماي جىم ئولتۇرۇپ كېتىشەتتى. شۇ ئارقىلىق "ئورمانلىقتىن خەۋەر ئاڭلىغان" بولۇشىدىكەن؛ ياكى بولمىسا قايسى بىر ھەمراينىڭ نىتسىنىڭ ياكى ستېفان گېئورگ (斯特潘•乔治 Stefan George)[75] نىڭ ئەسەرلىرىدىن ئوقۇغان قەلبىنى تىتىرىتىدىغان بىرەر ئابزاسنى ئاڭلاپ ئولتۇرىشىدىكەن. يەنى، ئۇلار ئادەتتە "خەلق تەگداشسىز ئەقىللىق ئادەمگە، ھەرىكەتكە تەشنا! ... بەلكىم، سىنىڭدىكى قاتىل تەرىپىڭدە ئۈزۈن يىل كۆتۈپ ياتقان، سىنىڭ تۆرمەڭدە نۇرغۇن يىل ئويقىدا ياتقان بىرسى ئۈشتۇمتۇت سەكرەپ قوپۇپ بۇ ھەرىكەتنى ئورۇندىشى مۇمكىن!" دېگەندەك نەرسىلەرنى ئاڭلايدىكەن.

ئۇلار ئىلاھىيەتچىلىك بويىچە ھاياجانلىنىپ، غايىۋىچىلىكنىڭ تۈرتكىسى بىلەن ھەرىكەتكە، ھەرقانداق بىر ھەرىكەتكە تەشنالىقنى ئىپادىلىشىدىكەن.

ئۇلار ئارزۇ قىلىشقان بۇنداق ھەرىكەتنى بىرىنچى دۇنيا ئۇرۇشى جەريانىدا تېپىۋالغان ئىدى. ئېھتىمال، مانا بۇ تەرىپى

ئۇلارنىڭ ھېتلېرغا ئوخشايدىغان تەرىپى بولۇپ، ۋەتەن ئۈچۈن قىلىنغان ھەرقانداق بىر ئىشنى ھەققانىيەت دەپ قارىشىدىغانلىقى ئۇلارنىڭ ئورتاق تەرىپى بولىشى كېرەك. جەڭ مەيدانىدىكى ھايات، ئەسكەرلەر بىلەن كوماندىرلار ئوتتۇرسىدىكى مۇناسىۋەتنى تېخىمۇ يېقىنلاشتۇرۇپ، ئورتاق تەغدىرلىك، بىر-بىرسىگە قول-پۇت بولۇش تۇيغۇسىنى يارىتىپ بېرەلەيتتى. ئەسكەرلەر ئۆزلىرىگە يېتەكچىلىك قىلىۋاتقان كىشىلەرنىڭ بىرلىكتە قول تۇتۇشۇپ جەڭ قىلىشلىرىغا قاراپ ئۇلارغا قايىل بولغانلىقىدىن ئۇلارنىڭ ئايىقىنى سۆيگىدەك ھالغا كېلىشەتتى. "ئۇلار ئۈچۈن ئۇ ئەمەلدارلار ھەرگىز بىر كوماندىرلا بولۇپ ھېسابلانماستىن، ئۇلارنىڭ داھىيسى ھېسابلىناتتى! ئەسكەرلەر بۇ داھىنىڭ بىر سەپدىشى ھېسابلىناتتى! شۇڭا ئەسكەرلەر ئۇ داھىسىغا قارغۇلارچە بوي سۇنىشاتتى، ئەگەر زۆرۈر تېپىلسا داھىلىرى بىلەن بىرگە دوزاققا كىرىشكىمۇ تەييار تۇرىشاتتى." ئۇلار ئالدىنقى سەپلەردە گېرمانىيىدە بۈگۈنگىچە كۆرۈلۈپ باقمىغان دېموكراتىك مۇناسىۋەتلەرنى يارىتىشقان ئىدى. نەچچە چاقىرىم ئۇزۇنلۇقتىكى ئاكوپلاردا دۇنيادىن بىخەۋەر يېتىشىپ، بىر ھېساپتا "تاملىرى ئوتتىن ياسالغان چېركاۋدا بىرلىكتە ياشىغان" دەك تۇيغۇلارغا كەلگەن ئىدى.

ئالدىنقى سەپلەردىن كەلگەن بۇ يولداشلار، بۇ بۇرۇنقى "ۋىتىلداقلار"، خۇددى ھېتلېرغا ئوخشاش، تەسلىم بولۇشنىڭ ئەڭ ئېغىر نومۇس ئىش بولىدىغانلىقىنى، ۋەتەن ئىچىدىكى

بىرلىك سەپكە ئىشەنمەسلىك بويىچە قارىشاتتى، ئۇلارنى بولشېۋىكلارنىڭ قويىنىغا ئۆزىنى ئاتقان كىشىلەر دەپ قارىشاتتى. ھەربىي دائىرىلەرمۇ گېزىت ۋە تەشۋىقات تاختىلىرى ۋاستىسى بىلەن "ئىسپارتاكچىلار پولكى" نىڭ خەۋپىدىن ھېلىغىچە تولۇق قۇتۇلۇپ كېتەلمىگەنلىكىنى، ئەسكەرلەر بىرلىكتە "ئەركىن پولك" تەشكىللاتىغا قاتنىشىپ "گېرمانىيىنى دۇنيادا مازاق قىلىنىش ئوبيېكتى" قىلىۋېلىشنىڭ ئالدىنى ئېلىشقا چاقىرىق قىلىشاتتى. بۇ چاقىرىققا كونا ئەسكەرلەر قىزغىنلىق بىلەن ئاۋاز قوشقانلىقىنى چۈشىنىش تەس ئەمەس.

بۇ تۆردىكى قانۇنسىز قىسىملارنىڭ تەشكىللىنىشكە باشلىغان ۋاقىتلاردا، كۆپلىگەن بىرلىنىلقلارنىڭ قوللاپ قۇۋۋەتلىشى بىلەن "ئىسپارتاكچىلار پولكى" مۇ بىرلىنىشنى تارتىپ ئېلىشقان ئىدى. ئۇلار نۇرغۇنلىغان ئاممىۋي ئورگانلارنى، قاتناش ـ ترانسپورتنى ۋە شۇنىڭدەك ھەربىي زاۋۇتلارنى تېزگىنلىۋالدى. 1919 ـ يىلىنىڭ 3 ـ يانۋار (ئوچاق) كۈنىسى، ئۇمتىسزلىك ئىچىدە قالغان ئېبېرت ھۆكۈمىتى "ئىسپارتاكچىلار" غا ھېسداشلىق قىلدىڭ، تېخى يېقىندىلا دېگىز پلوتچىلىرىنىڭ ئىسيان قىلىشىنى قوللىدىڭ دېگەننى باھانە قىلىپ ساقچى ئىدارىسىنىڭ باشلىقىنى ئەملىدىن ئېلىپ تاشلايدۇ. شۇ كۈلەردە بۇ ھۆكۈمەت ئۆزىنى كومپارتىيىنىڭ "ئىسپارتاكچىلىرى" دەپ ئاشكارە ئېتىراپ قىلىشىدۇ. ئۇلار قىساس ئېلىش ئۈچۈن ئاشكارە ئىنقىلاب قوزغاشقا چاقىرىق قىلىدۇ. بېرلىندىكى ئىشچىلار بۇ چاقىرىققا قىزغىن ئاۋاز قوشىدۇ. 6 ـ يانۋار (ئوچاق) چۈشتىن بۇرۇن، 200

مىڭ كىشىلىك ئىشچىلار قوشۇنى مۆرىسىدە مىلتىق، قولىدا قىزىل بايراقلارنى كۆتۈرۈشۈپ ئالكساندىر مەيدانىدىن يولغا چىقىپ دېرگاردىن (荻埃尔加登) دا بىر يەرگە يىغىلىشقا باشلايدۇ. زىمىستان سوغۇق بىلەن ھەممە ئەتراپنى قاپلاپ كەتكەن تۇمانلار ئۇلارنىڭ قىزغىنلىق روھىنى سۇۋۇتالمىغان ئىدى. ئۇلار سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسىنىڭ پارتىيە گېزىتى «ئالغا» گېزىتىنىڭ خىزمەتچىلىرى بىلەن ۋولف (乌尔夫 Wolf) پوچتا ـ تېلېگراف ئىدارىسىنىڭ خىزمەتچىلىرىنىمۇ قولغا ئېلىشىدۇ. باش مىنىستىرلىك بىناسىمۇ بۇ غەزەپلەنگەن خەلق ئاممىسى تەرىپىدىن قورشىۋېلىنىدۇ. ئۇ يەردە ئېبېرت بىلەن ئۇنىڭ ھەمرالىرى مۆكۈنىۋالغان ئىدى.

ئەتىسى چۈشتىن بۇرۇن، كوممۇنىستلار براندىنبۇرگ (布兰登堡) دەرۋازىسى ئۈستىدىكى ھەيكەللەر ئەتراپىدا ئولتۇرىۋالىدۇ. ۋېنتېردىنلىن (文特登林登) دا، كىنېش (科尼希) كوچىسىدا، ساردىنبۇرگ (萨洛登伯格) كوچىسىدا ئۇلارنىڭ ئاتقان مىلتىق ئاۋازلىرى جاھاننى بىر ئالغان ئىدى. ستراتېگىيىلىك ئەھمىيەتكە ئىگە پويىز ئىستانسىسى ئىگەللەنگەندىن باشقا، ھۆكۈمەت باسمىخانا بىناسى بىلەن بوزا (波佐) ھاراق زاۋۇتىمۇ ئىگەللىۋېلىنىدۇ. بىر سوتكىغا قالماي، شەھەر ئىچىدە ھۆكۈمەت قولىدا تۇتۇپ تۇرالىغان ئاساسلىق بىنالار بەكلا ئاز قالىدۇ.

ئەگەر "ئەركىن پولك" لار قول سالمىغان بولسا، بېرلىن، ئاخىرىدا ھەتتا پۈتكۈل گېرمانىيە كوممۇنىستلارنىڭ قولىغا ئۆتۈپ

www.pidaiy.biz

كېتىشى مۇمكىن ئىدى. بىر ھەپتىگە قالماي، ھەربىي قىسىملار شەھەر سىرتىدىن بېسىپ كىرىپ قىزىللارنىڭ تىركىشىش نوقتىلىرىنى بىرمۇ-بىر يىمىرىپ تاشلايدۇ. "ئىسپارتاكچىلار" تەشكىلاتىنىڭ پاكىنەك "قىزىل گۈل" لەقەملىك روزا لۇكسېمبۇرگ (Rosa Luxemburg 罗莎•卢森堡) نىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان رەھبەرلىرى قولغا ئېلىنىپ ۋەھشىلەرچە ئۆلتۈرۈلىدۇ.

"قىزىل گۈل" ئۆلتۈرۈلۈپ تۆت كۈندىن كېيىن، يېڭى جۇمھۇرىيەت تۇنجى قېتىملىق مەملىكەتلىك ئومۇمىي سايلام ئۆتكۈزىدۇ. سايلام ھاۋا بەكلا سوغۇق بىر يەكشەنبە (پازار) كۈنى ئۆتكۈزۈلگەن ئىدى. گېرمانىيە تارىخىدا ئاياللارغا تۇنجى قېتىم سايلامغا قاتنىشىش ھوقۇقى بېرىلگەن ئىدى. 35 مىليون ئاۋاز بەرگۈچى خەلقتىن 30 مىليون كىشى خەلق قۇرۇلتىيى ۋەكىلى ئۈچۈن 423 نەپەر نامزاتقا ئاۋاز بېرىدۇ. سايلام نەتىجىسىنى پەرەز قىلىشقا بولسىمۇ، يەنىلا كىشىنى چۆچۈتكىدەك نەتىجە ھېسابلىناتتى. كۆرۈنۈشتە قوبۇل قىلمايدىغاندەك كۆرۈنۈپلا، ئەمەلىيەتتە خوخېنزوللېرن جەمەتى ئورنىنىڭ ساقلىنىپ قېلىشىنى تەلەپ قىلىدىغان ئىككى ئوڭچىل پارتىيە پارلامېنت دېپوتاتلىق ئورنىنىڭ يۈزدە 15 قىسمىنى ئالغان بولۇپ، جۇمھۇرىيەت يولغا قويۇلۇشىنى قوللايدىغان ئىككى ئوتتۇرىدا قالغان پارتىيە خۇددى ئېبېرتنىڭ "سوتسىيالىزمچىلار كۆپ سانلىقى" غا ئوخشاش 40 پىرسەنت پارلامېنت ئورنىنى قولغا كەلتۈرىدۇ. رادىكال سول پارتىيە بولغان "مۇستەقىل

سوتسىيالىزمچىلار” بولسا ئارانلا 7 پىرسەنت دېپۇتات ئورنىغا ئېرىشەلەيدۇ. بۇ سايلام، گەرچە ئەكسىل ئىنقىلابچىلار ئۈستۈنلۈككە ئېرىشكەنلىكىنى كۆرسەتسىمۇ، جۇمھۇرىيەتنى ھىمايە قىلىدىغانلارنىڭمۇ ئۈستۈنلۈككە ئېرىشكەنلىكىنى كۆرسىتىدىغان بىر سايلام بولغان ئىدى. بۇ ئەھۋال، پارلامېنت ئىچىدىكى مۇناسىۋەتلەرنىڭ قايسى شەكىلدە بولىشىنى بەلگىلەيدىغان مۇھىم ئامىل ھېسابلىناتتى.

ھەممە يەرنى قۇراللىق تىركىشىش قاپلاپ كەتكەن بىرلىن بىخەتەر بولمىغانلىقى ئۈچۈن، پايتەختتىن 150 چاقىرىم غەربى جەنۇبقا جايلاشقان ۋېيمار (Weimar 魏玛) شەھىرى، پارلامېنت ئورنى قىلىپ تاللاپ ئېلىنىدۇ. بۇ يەرنىڭ تاللىنىشى مەدەنىيەت ۋە جوغراپىيىلىك ئەھمىيىتى بار بىر تاللاش ئىدى. يەنى بۇ يەر گېيوتى، شىللېر ۋە لىست (李斯特) نىڭ يۇرتى ئىدى. 6-غېنىۋار (فېۋرال، ئۆي) كۈنىسى، خەلق كېڭىشى، يەنى پارلامېنت يىغىنى، يېڭى دۆلەتلىك تىياتىرخانىسىدا ئېچىلىدۇ. قۇرۇلتاي يىغىنى خوخېنزوللېرن ۋاقتىدىكىدەك ئۇنچىۋالا داغ-دۇغىلىق رەسمىيەت ئۆتكۈزمەيلا ئېچىلىدۇ. ئېچىلىش مۇراسىمىدا ئوركىستېر يوق، ئاتلىق پاراتچىلار يوق، كۆزلەرنى چاقنىتىپ تۇرىدىغان كىيىملەرنى كىيگەن مۇراسىمچىلارمۇ يوق ئىدى.

5-كۈنى، بىر ئىجرائىيە ھۆكۈمىتى تەشكىل قىلىنىپ، ئېبېرت ئۈستۈن ئاۋاز بىلەن ئىمپېرىيىنىڭ تۇنجى قېتىملىق پرېزدېنتلىقىغا تەيىنلىنىدۇ. ئۇمۇ بىر باش ۋەزىر تەيىنلەيدۇ. تەيىنلەنگەن باش ۋەزىر ھۆكۈمەت تەشكىل قىلىشقا كىرىشىپ،

ئۇيغۇر كىتاب تورى بىكىتى
www.uyghurkitap.com

كۈچلۈك ئىرادىلىك نوسك (诺斯克 Noske Gustav، ئۇ ئۆزىنى ساقچى ئاپپاراتى دەپ ئاتىۋالغان) نى دۆلەت مۇداپىيە ۋەزىرلىكىگە كۆرسىتىدۇ. بۇ، ھەقىقەتەنمۇ قىزىق بىر تاللاش ئىدى. بۇ دېگەنلىك، "ئەركىن پولك" لار ۋېيمار جۇمھۇرىيىتىنىڭ قوللىشى ئاستىدا پائالىيەت قىلالايدىغانلىقىنى ھەمدە دۆلەت مۇداپىيەسىنى ئۈستىگە ئېلىپ، ئۇنىڭ قىزىللىشىپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئالىدىغان بولىشىدىن دېرەك بېرەتتى.

(7)

باۋارىيىلىكلەر، پىروسسىيىلىكلەرنىڭ پۈتۈن قىلغان ئىشلىرىغا ئۆچلۈك قىلاتتى. بۇ ئەھۋال، باۋارىيىلىكلەرنىڭ بىر ئادىتىگە ئايلىنىپ قالغان ئىدى. شۇڭا، مىيونخېندىكىلەر ۋېيماردا يۈز بەرگەن ئىشلارغا ئۇمۇمەن بەك ئەھمىيەت بېرىپ كەتمەيدۇ. ئېبېرت ھۆكۈمىتىنىڭ پۈتۈن گېرمانىيەدە دېموكراتىك تۈزۈم تىكلەشكە ئۇرۇنۇشلىرى كىشىلەرگە بەك تونۇشلۇق بولمىغان مىيونخېنلىق زىيالىيلار ساھەسىنىڭ بىر رەھبىرى بولغان ئوسۋالد سپېنگلېر (奥斯瓦尔德•史本格勒 Oswald، Spengler)[77] نى قىلچە قىزىقتۇرمايدۇ.

1918-يىلى ئەتىيازدا، مال-بايلىقتىن ۋە ئاياللاردىن يىرگىنىدىغان، يالغۇزلۇقنى خالايدىغان نامرات بويتاق ئېبېرت، ئاخىرى «غەربنىڭ يىمىرىلىشى» دېگەن كىتاۋىنىڭ بىرىنچى قىسمىنى نەشرى قىلدۇردى. كىتاب بازارغا چىقار-چىقماي

گېرمانىيە بويىچە كۈچلۈك تەسىر پەيدا قىلىۋېتىدۇ. "1789 ـ يىلقى فرانسىيىلىكلەرگە ئوخشاش، بىز بۇ بەختسىزلىك ئىچىدىن چوقۇم ئاخىرقى غەلىبىنى قولغا كەلتۈرگىچە ئالغا ئىلگىرلىشىمىز شەرت. بىز رەھىمسىزلەرچە جازالىنىشقا ئېھتىياجىمىز بار ئىدى. بۇنىڭغا نىسبەتەن 4 يىللىق ئۇرۇش بىز ئۈچۈن جازا ھېسابلىنىشقا ئەرزىيدىغان بىر جازالىنىش ئەمەس. ــ دەيدۇ قايسى بىر سەپدىشىغا يازغان بىر خېتىدە، ــ ... باشتىن تارتىپلا تېرروۋر شۇنچە ھاياجان پەيدا قىلالايدىغان، شۇنچە ئۈمىدسىزلىك پەيدا قىلىدىغان شەكىلدە بۈگۈنكى ۋەزىيەتنى شەكىللەندۈرگىچە داۋام قىلىپ، ھەتتا ناپالىيونىدەك بىر مۇستەبىتمۇ كۆپچىلىك تەرىپىدىن قۇتقۇزغۇچى قاتارىدا تونۇلغان ئىدى."

ئۆزىنى سىياسەت ئۈچۈن ئاتىدىم دەپ يۈرگەن، ھەقىقەتەنمۇ كېيىنكى ئۆمرىنى سىياسى ئىشلار بىلەن ئۆتكۈزۈش پىشانىسىگە پۈتۈلگەن ھىتلېر، شۇ كۈنلەردە مىيونخېنغا قايتىش تەييارلىقىنى قىلىپ يۈرمەكتە ئىدى. ترونستان (特隆斯坦) دىكى ئەسىرلەر لاگىرى تارقىتىلىش ئالدىدا تۇرىۋاتقانلىقى ئۈچۈن، شىمىت ئىككىسى بىرلىكتە 2 ـ پىيادىلار پولكىغا تەقسىم قىلىنىدۇ. بۇ پولك گازارمىسى شۆۋىن (施霍宾) دا ئىدى. بۇلاردەك غايىلىك يەنە بىر سەپدىشى مىيونخېندا ئاساس سېلىۋالغان ئىدى. بۇ كىشىنىڭ ئىسمى ئالفېرد روسېنبېرگ بولۇپ، ئەسەبىي يەھۇدىي دۈشمىنى ھەمدە ماركسىزمغا قارشى ئېستونىيىلىك بىرسى ئىدى. ئۇ ئايلىنىپ يۈرۈپ روسىيە ئارقىلىق بۇ يەرگە كېلىپ ئۆزىنىڭ

ھەقىقى يۈرتى بولغان يەرنى ئاختۇرۇپ يۈرگەن بىرسى ئىدى. ئۇمۇ ھىتلېرغا ئوخشاش بىر رەسسام، بىر بىناكار ئىدى. شۇنىڭدەك يەنە ئۇمۇ خۇددى ھىتلېرغا ئوخشاش بۇ يەردە ئۆسۈپ چوڭ بولغان نېمىسلاردىنمۇ بەكرەك نېمىسلىك ھېسسىياتىغا ئىگە بىرسى ئىدى. ئۇنىڭ ئانا ۋەتىنىنى تاشلاپ چىقىشىدىكى بىردىن-بىر مەقسىدى، بۇ يەرلەردە ئۆزىگە بىر ۋەتەن ئاختۇرۇش ئىدى. يەنە بىر تەرەپتىن بۇ ۋەتىنىدىكىلەرنى ئۇنىڭ تۇغۇلغان يۇرتىنى خانىۋەيران قىلىۋەتكەن بولشېۋىك تېررورچىلىقىدىن ئاگاھلاندۇرۇش، شۇنىڭدەك ۋەتىنىنىڭ يەھۇدىي كوممۇنىستلىرىنىڭ قولىغا چۈشۈپ قالماسلىقى ئۈچۈن كۈرەش قىلىش ئىرادىسىنى تىكلەش مەقسىدى بار ئىدى. (ئا. بوران تەرىپىدىن ئۇيغۇرچىغا تەرجىمە قىلىنىپ ئۇيغۇرچە ئىنتېرنېت تور بەتلىرىدە سەرسان بولۇپ يۈرگەن پروفېسسور ئەھمەت ئەنجاننىڭ «جەدىتچىلىكتىن مۇستەقىللىقچە جەئەللەردە تۈركىستان ئۈچۈن كۈرەشلەر» دېگەن ئەسىرىدە روسېنبېرگنىڭ سوۋېت قىزىل ئارمىيە ئەسىرلىرىدىن پايدىلىنىش جەريانىدا ئوتتۇرا ئاسىيا تۈرك ئەسىرلىرى ۋە ئوتتۇرا ئاسىيالىق مۇھاجىردىكى سىياسى كۈرەشچىلەر بىلەن ئالاھىدە يېقىن مۇناسىۋەتتە بولغانلىقى بىر قەدەر تەپسىلى بايان قىلىنغان. — ئۇ.ت)

روسېنبېرگ ، ئېكارت ئىسىملىك گېرمانىيە يازغۇچىسىنىڭ ئۆزى بىلەن نۇرغۇن جەھەتلەردە ئورتاق نوقتىلىرىنىڭ بارلىقىنى ئاڭلاپ، بۇ يازغۇچى بىلەن تونۇشۇشنى ئويلايدۇ. دېترىخ

ئېكارت (Dietrich Eckart) دېگەن بۇ ئادەم بىر شائىر، دراماتورگ، قەھۋەخانا سۆھبەت زىيالىسى بولۇپ، ئىگىز بويلۇق، بەستلىك، چوققىسى پارقىراپ تۇرىدىغان تاقىرباش غەلىتە بىر كۆرۈنۈشتە بىرسى ئىدى. ئۇ ئادەتتە قەھۋەخانىلار بىلەن قاۋاقخانىلاردىلا يۈرەتتى. شۇنىڭدەك هاراققا ئامراق، مۇنازىرە قىلىشنى ياخشى كۆرىدىغان بىرسى ئىدى. ئۇ، باۋارىيە كىنەزى مەسلىھەتچىسىنىڭ ئوغلى (بىر چاغلاردا "نېرۋىسىدا بىر چاتاق بار" دېيىلىپ بىر مەزگىل قايسى بىر دوختۇرخانىنىڭ بالىنىسىغىمۇ چۈشۈپ چىققان) بولغاچقا، كونا ئىسلزادىلار ئارىسغا كىرىش ئىمكانىمۇ بار بىرى ئىدى.

ئۇ بەكلا غەلىتە ھەرىكەتلەرنى قىلىپ يۈرىدىغان بىرسى بولسىمۇ، يەنىلا بەزى تالانتلىق تەرەپلىرىمۇ يوق ئەمەس ئىدى (ئۇنىڭ تەرجىمە قىلىپ چىققان «ئاق سۆڭەك پورت» 晋特 دېگەن كىتابىنىڭ تەرجىمە سۈپىتى پەۋقۇلئاددە يوقىرى بولغاچقا، ئۇنىڭ بۇ تەرجىمىسى ئۆلچەملىك تەرجىمە دەپ قوبۇل قىلىنغان). ئۇ نېمىس پەرەس، يەھۇدىيلارغا قارشى بىرى ئىدى. ئۇ ئۆز چىقىمى بىلەن ھەپتىلىك گېزىتتىن بىرنى چىقارغان بولۇپ، 30 مىڭ نۇسخا بېسىلىپ تۇراتتى.

روسېنبېرگ بىرەرسىنىڭ تونۇشتۇرىشىسزلا ئېكارت دېگەن بۇ ئادەمنىڭ ئۆيىگە كىرىپ كېلىدۇ. روسېنبېرگ كورىدورغا كىرىشى بىلەنلا ئېكارتقا بۇ يىگىت ھەقىقەتەنمۇ قىزغىن مۇئامىلىلىك، توغرا قاراشتىكى ئۆزىنى تۇتىۋالغان بىرسى ئىكەن دەيدىغان تەسىراتنى بېرىدۇ. روسېنبېرگ ئۇنىڭ ئۆيىگە كىرەر-كىرمەيلا

“جانابىڭىز ئېرۇسالىمغا قارشى بىر جەڭچى ھېساپلىنامسىز؟” دەپ سورايدۇ. ئەيكارتمۇ كۈلۈپ كېتىپ “ئەلۋەتتە شۇنداق!” دەپ جاۋاب بېرىدۇ. مېھمان ماڭا نىمىلەرنى يېزىپ كەلدىڭىز، دەپ سورىشىغا، روسېنبېرگ دەرھال يېنىدىن بىر پارچە ماقالىنى چىقىرىپ ئۇزارتىدۇ، “يەھۇدىيچىلىق بىلەن بولشېۋىكچىلىقنىڭ رۇسىيىدە پەيدا قىلغان ۋەيرانچىلىقلىرى” تېمىلىق بىر ماقالە يازغانلىقىنى ئېيتىدۇ. ئۇ ئىككىسى ئوتتۇرىسىدا كېيىن ھىتلېرنىڭ ھاياتىنى ئۆزگەرتكەندەك تەسىراتلارنى پەيدا قىلىدىغان ھەمكارلىق ئىشلىرى ئەنە شۇ تېرىقىدە باشلىنىدۇ. ئېكارت، روسېنبېرگنى “ئېرۇسالىمغا قارشى سەپداش” دەپ تونۇيدۇ. ئارىدىن ئۇزۇن ئۆتمەي، روسېنبېرگنىڭ روسىيە توغرىسىدا يازغان ماقالىسى ئېكارت تەھرىرلىكىدىكى گېزىتتا ئېلان قىلىنىش بىلەنلا قالماي، ميونخېندا چىقىۋاتقان «گېرمانىيە جۇمھۇرىيىتى» ھەپتىلىك ژۇرنىلىدىمۇ ئېلان قىلىنىدۇ. بۇ تۈر ماقالىلارنىڭ ئاساسى تېمىسى “يەھۇدىيلار دۇنيادىكى بارلىق رەزىللىكلەرنىڭ مەنبەسى؛ دۇنيا ئۇرۇشى بىلەن قىزىللار ئىنقىلابىنىڭ ھەممىسىنى يەھۇدىي سىيونىستلىرى (يەھۇدىي دۆلىتىنى تىرىلدۈرگۈچىلەر — ئۇ.ت) كۈشكۈرتۈپ ئوتتۇرىغا چىقارغان، ئۇلار بۈگۈن خەلقئارالىق مالىيە بىرلىكىنى يۇشۇرۇن پىلانلاپ دۇنيانى قولغا كىرگۈزۈشنى خىيال قىلىپ يۈرمەكتە دېگەنلەردىن ئىبارەت ئىدى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىركى ئادرېسى
www.pdaily.biz

(8)

خېلى كۆپ باۋارىيىلىكلەرنىڭ نەزىرىدە، كۇرت ئېيسنېر (Kurt Eisner 库尔特•埃斯纳) دېگەن بۇ ئادەم ئىنقىلاب ئۆلگىسى ھېسابلىناتتى. يەنە كۆپلىگەن كىشىلەر ئۇنى موسكۋانىڭ مالىيە ياردىمىگە تايىنىپ ئىنقىلاب قىلىدىغان بىرسى دەپ قارىشاتتى. ئەمما ئەسلىدە ئەھۋال بۇنىڭ دەل ئەكسىچە بولۇپ، نويابىر (ئوغلاق) دىكى تارىخى كۈندە ئۇنىڭ يېنىدا ئارانلا 18 مارك پۇلى بار ئىدى. ئەمەلىيەتتە ئۇ رەھىمسىز تەجرىبىسىدىن باشقا ھېچقانداق ئىشقا ئىشەنمەيدىغان روسىيە بولشېۋىكلىرىنىڭ قاراشلىرىغا تۈپتىن ئوخشىمايدىغان قاراشتىكى بىرسى ئىدى. گەرچە ئۇ باۋارىيە سوتسىيالىستىك جۇمھۇرىيىتىگە رەھبەرلىك قىلىۋاتقان بىرسى بولسىمۇ، ئۇنىڭ ئىشلىرى خۇددى قەھۋەخانا زىيالىلىرىنىڭ تۇتقان يولىغا ئوخشاش چۈشەنچىدە بىرسى ئىدى. ئېيسنېر تىكلىمەكچى بولغان تۈزۈم ھېچ قاچان كوممۇنىزم تۈزۈمى ئەمەس، ھەتتا سوتسىيالىزم تۈزۈمىنىمۇ خىيالىغا كەلتۈرمەيدىغان بىرسى ئىدى. ئۇ ئەسلىدە ئۆزىگىچە مىجەزلىك ئالدىراقسان دېموكرات ئىدى. ئۇ، سىياسىيونلار ئارىسىدىكى بىر شائىر بولۇپ، چىرايلىق چاقناپ تۇرىدىغان ئەقىل كۈچىگە تايىنىدىغان بىر ھاكىمىيەت تۈزۈمىنىلا ئارزۇ قىلاتتى. ئۇنى ماركسقا قارىغاندا شىللېر (雪莱) غا بەكرەك ئوخشىتىش مۇمكىن ئىدى. ئۇ، كىشىلەر ئالىبۇرۇن ئىسىدىن چىقىرىۋەتكەن بىر يولدىن كېتىۋاتماقتا ئىدى. يانۋار (ئوچاق) دىكى سايلام ئوتتۇرا بۇرجۇئازىيە پارتىيىلىرىگە زور غالىبىيەت

ئېلىپ كەلگەن بولۇپ، ئۇنى ئىستىپا بېرىشكە زورلايدىغان تەلەپلەر كۈندىن-كۈنگە كۈچىيىپ بارماقتا ئىدى.

ئېيسنېر تۇتقان يولنى ئىجرا قىلىشتىن ئۈمىد يوقلۇقىنى ھېس قىلغىنىدىن كېيىن، 21-فېۋرال (ئۈي) ئەتىگىنى بىر پارچە باياناتنى يېزىپ ئىستىپا بەرگەنلىكىنى ئېلان قىلدى. ئەمما ئالدىنقى سەپ لانتاگ (兰塔克) قا ئىستىپاسىنى بېرىش ئۈچۈن يولغا چىققاندا كىنەز ئانتون ئاكۋارى (安东•阿科瓦利) تەرىپىدىن سۇيىقەست بىلەن ئۆلتۈرۈلدى. بۇ كىنەز، ئاتلىق ئەسكەرلەرنىڭ ياش بىر گېنېرالى ئىدى. ئۇنىڭ ئاپىسى يەھۇدىي بولغاچقا، يەھۇدىيلارغا قارشى كۈچلەر تەرىپىدىن ۋەزىپىسىدىن قالدۇرۇلغان ئىدى. ئەسلىدە ئېيسنېر بىر سائەت ئىچىدە ۋەزىپىسىدىن ئايرىلىشى، شۇنداق قىلىپ ھاكىمىيەتمۇ ئوتتۇرا يولنى تاللىۋالغان ھۆكۈمەتكە ئۆتكۈزۈپ بېرىلىشى كېرەك ئىدى. ئەمما بۇ سۇيىقەست ھەرىكىتىنىڭ ئاقىۋىتى ئاكۋارى (阿科瓦利) ئۈچۈن بەكلا قورقۇنۇچلۇق بولۇپ، يەنە بىر قېتىملىق سولچىلار دولقۇنى كۆتۈرۈلۈشكە سەۋەب بولۇپ بەردى. تېخى يېقىندىلا پۈتۈن خەلق تەرىپىدىن يامان كۆرۈلۈپ، ھەممىنىڭ قارشىلىقىغا دۇچ كېلىپ تۇرۇۋاتقان ئېيسنېر، بىراقلا ئىنقىلابى قۇربان، پرولېتارىياتنىڭ داگدار ئادىمى دەپ قارىلىپ، ئىنقىلاب دولقۇنى قايتىدىن قوزغىلىپ كېتىدۇ. ئىشچى-ئەسكەر مەركىزى كومىتېتى دەرھال ھەربى ھالەت ئېلان قىلىپ، ئادولف خوفمان (阿道夫•霍夫曼 Adolf Hoffmann ئۇ بۇرۇن بىر ئوقۇتقۇچى ئىدى) باشچىلىقىدا تولۇق

سوتسىيالىست ھۆكۈمەت تەشكىللەپ چىقىدۇ. بۇ ھۆكۈمەت دەرھال ئومۇمىي يۈزلۈك ئىش تاشلاش ئېلان قىلىدۇ. ئاخشىمى سائەت 7 دىن باشلاپ كوچىغا چىقىش مەنئى قىلىنىدۇ. ستۇدېنتلار ئېيسنېرنى ئۆلتۈرگەنلىكى ئۈچۈن كىنەز ئاكۋالى (阿科瓦利) نى قەھرىمانىمىز دەپ تەنتەنە قىلىشىپ كوچىغا چىقىپ نامايىش قىلماقچى بولغانلىقى ئۈچۈن، مىيونخېن ئۇنىۋېرسىتېتىنى تاقىۋېتىدۇ.

ئارىدىن ئىككى ھەپتە ئۆتكەندە، ئۈچىنچى ئىنتېرناتسىيونال يىغىنى موسكۋادا ئېچىلىدۇ. يىغىنىدا كوممۇنىزم ئىنتېرناتسىيونال قۇرۇشنى بىردەك ماقۇللايدۇ. بۇنىڭ كەينىدىن ئۇيۇشتۇرۇلغان غالىبىيەتنى تەبرىكلەش پائالىيەتلىرىدە، لېنىن، ھەر قايسى ئەل ئىشچىلار سىنىپىنىڭ قوزغىلىپ دۆلىتىنىڭ يېتەكچىلىرىگە بېسىم ئىشلىتىپ رۇسىيىدىكى ئەسكەرلىرىنى چېكىندۈرۈپ چىقىپ كېتىش، دېپلوماتىيىلىك مۇناسىۋەتنى، سودا مۇناسىۋىتىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشلىرى ئۈچۈن بېسىم ئىشلىتىش ھەرىكىتى قوزغاشقا چاقىرىق قىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىرگە يەنە، تېخى يېڭىلا تۇغۇلۇپ ئۈچۈرۈم بولغان بۇ دۆلەت ئۈچۈن ھەر قايسى ئەللەردىن تېخنىك-ئېنجېنېرلارنى، يېتەكچىلەرنى ئەۋەتىپ تەرەققىياتىنى تېزلىتىشكە ياردەم قىلىشلىرىنى تەلەپ قىلىدۇ.

ئۇ ۋاقىتلاردا، بېرلىنمۇ دۇنيا ئىنقىلابى چاقىرىقىغا قىزغىن ئاۋاز قوشۇپ كەلمەكتە ئىدى. شۇنىڭدىن بىر كۈن ئاۋال، بېرلىن ئىشچىلىرى كومپارتىيىنىڭ بۇيرۇقىنى بىر چەتكە قايرىپ قويۇپ، شەھەر مەركىزىگىچە يۈرۈش قىلىپ نامايىش قىلىشىدۇ.

www.pidaw.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

"قىزىل پىلوت ئىنتىپاقى" بىلەن باشقا ئاكتىپ ھەربىي گۇرۇھلارنىڭ قاتنىشىشى بىلەن يەرلىك ساقچى ئىدارىسىدىن 30 دەكنى ئىشغال قىلىشىدۇ. دېڭىزچىلار ئالېكساندىر مەيدانىدىكى باش ساقچى ئىدارىسىنى قورشىۋېلىپ، ئۇ يەرنى "ئەركىن پولك" نىڭ بىر قانچە پىيادىسىنىڭ مۇداپىيە قىلىشىغا قويىدۇ. ئەتىسى، "ئىشچىلار كومىتېتى" نىڭ بىر يېرىم مىڭ ۋەكىلى كۆپ سانلىق ئاۋاز بىلەن ئومۇمىيۈزلۈك ئىش تاشلاش چاقىرىقىغا ئاۋاز قوشىدىغانلىقىنى بىلدۈرىشىدۇ. پايتەختتە مىدىرمۇ قىلغىلى بولمايتتى. يەنى توك كېسىلگەن، قاتناش توختاپ كەتكەن ئەھۋالدا ئىدى.

ئىنقىلابچىلارنىڭ ھەممىسىلا شەرقى شەھەر رايونىغا يىغىلغان بولۇپ، مۇھىم نوقتىلارغا پىلىموتلارنى جايلاشتۇرغان ئىدى. باستۇرۇش مەقسىتىدە دۆلەت مۇداپىيە ۋەزىرى نوسك يېڭىدىن ئۇنىڭغا ئاتا قىلىنغان ھاكىمۇتلەقلىق ھوقۇقىنى ئىشقا كىرىشتۈردى. 5-مارت (قوزا) كۈنى "ئەركىن پولك" 3 مىڭ كىشىلىك قوشۇننى شەھەرگە ئېلىپ كىرىدۇ. ئىسيانچىلارنى بىنامۇ-بىنا، ئۆيمۇ-ئۆي سۈرۈپ ماڭىدۇ. بېرلىندىكى قاۋاقخانىلار، تانسىخانىلار بىلەن رېستورانت قاتارىدىكى كۆڭۈل ئېچىش يەرلىرى بولسا ئادەتتىكىدەك ئىشىنى داۋام قىلدۇرماقتا ئىدى.

بېرلىندا شىددەتلىك كوچا ئۇرۇشى داۋاملىشىدۇ. بىر تەرەپ كۆچىلۈك زەمبىرەك، پىلىموت ۋە ئايروپىلانلار بىلەن قىرغىن قىلسا، يەنە بىر تەرەپ مىلتىق-گراناتلار بىلەن قارشىلىق

كۆرسەتمەكتە ئىدى. 4 كۈنلۈك شىددەتلىك جەڭدىن كېيىن، نوسىك "هۆكۈمەتنىڭ قۇراللىق كۈچلىرىگە قارشىلىق كۆرسەتكۈچىلەر نەق مەيداندا ئېتىپ ئۆلتۈرۈلىدۇ" دەپ ئېلان قىلىدۇ. نەتىجىدە، يۈزلىگەن ئىشچى تام تۈۋىگە تىزىلىپ سۈئال-سوراقسىز ئېتىپ ئۆلتۈرۈلىدۇ. بىر يېرىم مىڭدىن ئارتۇق ئىنقىلابچى ئېتىپ تاشلىنىدۇ. ئەڭ كامىدا ئون مىڭ كىشى يارىلىنىدۇ. شۇنىڭغا قارىماي ئىسيانچىلارنىڭ كۆتۈرەڭگۈ روھى پۈتۈن گېرمانىيىگە يېيىلماقتا ئىدى. ساكسونىيىدە ھاكىمىيەت رادىكال كۈچلەرنىڭ قولىغا ئۆتۈپ كېتىدۇ. لۇر ئويمانلىقىمۇ قورشاۋ ئاستىدا ئىدى. چېكاكو «كۈندىلىك خەۋەرلەر» گېزىتىنىڭ گېرمانىيىدىكى ئاگېنتلىقىنىڭ مۇخبىرى بىن خېرشىد (本•赫希特) ئەۋەرتكەن تېلېگرامما خەۋىرىدە: "گېرمانىيىدە روھى كېسەللىك يامراپ كېتىۋاتماقتا، بۇ يەردە روھى ساغلام بولغان بىرمۇ ئادەمنى ئۇچرىتىش مۇمكىن ئەمەس. شۇڭا، ئىشەنچىلىك خەۋەرنىمۇ تاپقىلى بولماس بولۇپ كەتتى" دەپ يازىدۇ.

مىيونخېنمۇ يەنە بىر قېتىملىق ئىنقىلاب دولقۇنى ئىچىگە پېتىپ قالغان ئىدى. بۇ قېتىمقى ئىنقىلاب بۇداپېشتتىكى بىر قېتىملىق سىياسى ئۆزگىرىشتىن ئىلھام ئېلىپ قوزغالغان بىر ئىنقىلاب ئىدى. 22-مارت (قوزا) كۈنىدىكى بىر خەۋەردە، ۋېنگرىيىدە سوتسىيالىزم ۋە كوممۇنىزم خەلق سېپى بىلەن ئىشچى، دېھقان، ئەسكەر كوممۇنتى نامىدا ھاكىمىيەت قولغا ئېلىنغان بولۇپ، نامى چىقمىغان بېلا كۈن (贝拉•昆 Bela

www.pidaily.biz

باشــچىلىقىدىكى ۋېنگــرىيە ســوۋېت رېسپوپلىكىســى [79](Kun
قۇرۇلغــان. بــۇ ھەرىكەتنىــڭ رەھبــرى بولغــان بــېلا كــۇن بىــر
يەھــۇدىي بولــۇپ، 32 كىشــىلىك كومۇتىتتــا 25 نەپەر ئــادەم
يەھۇدىي ئىدى. شۇڭا، لوندوندا چىقىدىغان «تايمىس» گېزىتى
بۇ ھاكىمىيەتنى "يەھۇدىي قاراقول پارتىيىسى" قۇرۇپ چىققان
بىــر ھــاكىمىيەت، دەپ يازــدۇ. بــېلا كۇنىنــڭ غــالىبىيىتى،
مىيونخېنــدىكى ســولچىلارنى جاســارەتلەندۈرگەن بولــۇپ، 4-
ئاپرېل (ئۇمۇت) كۈنى ئاخشىمى، كومۇتىت ۋەكىللىرى بەلگە
كەلگەندەك قىلىن قاردا قەدەملىرىنى ئاران بېسىپ (شۇ يىلى
قىشتا ئۈزۈنــدىن بويان كام كۆرىلىــدىغان قاتتىق قار يېغىپ
كېتىدۇ) ھىتلېر ئۇرۇشتىن بۇرۇن ئولتۇرغان يەردىن ئىككى بىنا
يىراقلىقتىكى لــۇۋېنبراۋ (罗文布劳) بىناســىغا قــاراپ يولغــا
چىقىدۇ. ئۇلار بۇ يەرگە كېلىپ بىر خىتاپنامە ئېلان قىلىدۇ:
"پارتىيە-گــۇرۇھلارنى يوقۇتــۇپ، پرولېتارىيات ئىتتىپاقلىشىپ
ســوۋېت رېسبوپلىكىســى قۇرۇلغــانلىقىنى ئېلان قىلىــپ، روســيە
بىلەن ۋېنگرىيە پرولېتارىياتى بىلەن ئاكا-ئۇكىلىق مۇناسىۋەت
تىكلەيمىــز. شــۇ چاغــدا، دۇنيــادا ھــېچ قانــداق كــۈچ بىزنىــڭ
ئومــۇمىي يۈزلــۈك ئومۇمىخەلــق مۇلۇكچىلىــك تــۈزۈمىنى يولغــا
قويۇشىمىزغا توسالغۇلۇق قىلالمايدۇ."

بۇ بىر قېتىملىق قەھۋىخانا ئىنقىلابى بولۇپ، قانلىق ئەمەلگە
ئاشۇرۇلغان ئىنقىلابنىڭ سادىدا كۆچۈرمىسى ئىدى. بــۇ ئىنقىلابقا
ئېرنىســت تــولېر (Ernst Toller 恩斯特•托勒) دېگەن شائىر
بىرســى يېتەكچىلىــك قىلماقتــا ئىــدى. بــۇ كىشــى، ســەھنە

ئەسەرلىرىنى، رەسىمنى، ۋە شۇنىڭدەك بىناكارلىق گۈزەل سەنئەت پاسونىنى ئىسلاھات قىلىش ئارقىلىق، ئىنسانىيەت روھى دۇنياسىنى ئەركىنلىككە ئېرىشتۈرۈشنى تەرغىپ قىلاتتى. ھۆكۈمەت كابىنتى غەلىتە بىر توپ كىشىلەردىن تەشكىللەنگەن ئىدى. مەسىلەن ئالايلى، ئولتۇراق ئۆي كومۇتىتى بويرۇق چۈشۈرۈپ، بۇندىن كېيىن ھەر قايسى ئائىلىلەرنىڭ ئاشخانا ئۆيى، بىر تۇتاش تاماقخانا بىلەن ياتاق ئۆيى ئۈستىگە سېلىنىشى كېرەك دېگەندەك غەلىتە تۈزۈملەرنى چىقىرىشىدۇ. شۇنداقتىمۇ، بۇ ئاجايىپ كىشىلەر ئارىسىدىكى ئالاھىدە تاجلىق كىشىلەر يەنىلا خاندانلىقتا تەۋە بولغان فرانز لىپ (Franz Lipp 弗朗斯•里普) قا ئوخشاش كىشىلەردىن تەشكىل تاپقان بولۇپ، بۇ كىشى تاشقى ئىشلار كومىسسارى قىلىپ تەيىنلەنگەن ئىدى (بۇ ئادەم يەنە كېلىپ روھى كېسەللىكلەر بالنىسىدا بىر مەزگىل داۋالىنىپ چىققان بىرسى ئىدى). ئۇنى بۇ ئورۇنغا تەيىنلىشىگە سەۋەپ قىلىپ كۆرسەتكەن باھانىسىمۇ بەكلا غەلىتە ئىدى: بۇ ئادەم چاچ-ساقىلىنى رەتلىك ياساپ يۈرىدىغان، ھەر دائىم كۆلرەڭ پەلتو كىيىپ يۈرىدىغان دېپلوماتلاردا بولۇشقا تېگىشلىك كۆرۈنۈش بولغاچقا بۇ ۋەزىپىگە تەيىنلەنگەنمىش. لىپ دەرھال موسكۋاغا بىر پارچە ھاياجانلىق تېلېگراما يوللاپ، ئېيسنېرنىڭ ئىزباسارى مىنىستىرلىكتىكى بىر تەرەتخانىنىڭ ئاچقۇچىنى ئوغۇرلىۋالغانلىقىدىن شىكايەت قىلغان؛ شۇنىڭدەك يەنە ۋاردىنبۇرگ (伍尔登堡) ۋە شۋېتسىيىگە ئۇرۇش ئېلان قىلىدىغانلىقىنىمۇ بىلدۈرگەن.

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىخەتەر تارقىتىش ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

"چۈنكى، بۇ توڭگۇز كۈچۈكلىرى بىزگە 60 دانە پاراۋۇز قەرز بېرىپ تۇرۇشتىن باش تارتقانلىقى ئۈچۈن ئۇلارغا ئۇرۇش ئېلان قىلىشقا مەجبۇرمىز." ھەقىقەتەنمۇ كۈلكىلىك.

13-ئاپرېل (ئۇمۇت) كۈنى، سابىق باش ۋەزىر، يەنى ھېلىقى سوتسىيالىزم مۇئەللىمى خوفمان مىيونخېننى قۇراللىق تارتىپ ئېلىش نىيىتىگە كەلگىنىدە ئىنقىلابمۇ ئاخىرلاشقان ھېسابلاندى. گەرچە ئۇمۇ ھىتلېرغا ئوخشاش ئۇرۇشتا يوقىرى نەتىجە ياراتقان ھەربىلەردىن پايدىلانغان بولسىمۇ، ئۇ ھەربىكەت باشلاش پۇرسىتىنى پەقەتلا قولغا كەلتۈرەلمەيدۇ. بۇنىڭ بىر سەۋەبى شۇكى، ئىككىنچى پولكنىڭ قىزىللىشىپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن خوفمان ئورۇندۇقنىڭ ئۈستىگە چىقىۋېلىپ: "بىزنى بىتەرەپلىكنى ساقلاشقا ئۈندىگەن كىشىلەر توغرا ئېيتىدۇ! چۈنكى بىز، لەيلەپ يۈرگەن يەھۇدىيلار ئۈچۈن پوستا تۇرىۋاتقان ئىنقىلابىي قوغدىغۇچىلاردىن ئەمەسمىز!" دەپ ۋارقىرايدۇ. گەرچە ھىتلېر قاتارىدىكى كىشىلەر مىيونخېن شەھەر قوغداش قىسىملىرىدا بىتەرەپ تۇرۇپ بەرگەن بولسىمۇ، ئاخشىمى گۈگۈم ۋاقتىدا، "خوفمان قوزغىلىڭى" بەربىر تارمار قىلىنىپ، ھوقۇق قىزىللارنىڭ قولىغا، يەنى ئېۋگېن لېۋىن (Eugen Levine 欧仁•莱维内) نىڭ رەھبەرلىكىدىكى قىزىللارنىڭ قولىغا ئۆتۈپ كېتىدۇ. بۇ كىشى ئەسلىدە پېتىربورگلۇق ئادەم بولۇپ، ئاتىسى بىر يەھۇدىي سودىگىرى ئىدى. ئۇنى كومپارتىيە ئىنقىلاب تەشكىللەش ئۈچۈن مىيونخېنغا يوللىغان ئىدى. ئۇلار شائىر توللېرنى قولغا ئالغاندىن كېيىن،

ھاكىمىيەتنى تېزلىكتە رەسمىي سوۋېت ھاكىمىيىتى شەكلىگە ئۆزگەرتىدۇ. ئەمما ئۇلار "قىسمەنلىكتە ياكى ۋاقىتلىق بولسىمۇ غەلىبىنى قولغا كەلتۈرگەن ئەھۋال ئاستىدا قەتئىي قورال ئىشلەتمەسلىك" دېيدىغان پارتىيە قارارىغا خىلاپلىق قىلىشىپ، باۋارىيە سوۋېت رېسپوبلىكىسى نامىدا بىر مۇنچە قۇراللىق كۈچلەرنى خوفماننىڭ مىيونخېننى ئىككىنچى قېتىم تارتىپ ئېلىش ئۈچۈن ئالدىراپ-سالدىراپ توپلىغان 8 مىڭ كىشىلىك قوشۇنىغا قارشى قويۇش ئۈچۈن يولغا سالىدۇ. ئۇ كۈنلەردە خوفماننىڭ قۇراللىق كۈچلىرى شەھەردىن 10 چاقىرىم نېرىسىدىكى داچاۋ (Dachau 达豪) غا كېلىپ يىغىلماقتا ئىدى.[80]

قىزىل ئارمىيە باش قۇماندانى تېخى يېڭىلا كوممۇنىستلار تەرىپىدىن قولغا ئېلىنغان شائىر ئېرنىست توللېر دېگەن كىشى ئىدى. بۇ كىشى تۇرمىدىن چىقار-چىقمايلا، خۇددى بۇرۇنقى ۋاقىتلاردىكى كاۋاللېرلارغا ئوخشاش بىرسىدىن قەرزگە ئالغان ئاتقا مىنىپ "ئىنقىلاب ئۈچۈن قەتئىي كۈرەش قىلىمەن" دەيدىغان غەيرەت بىلەن جەڭ مەيدانىغا چېپىپ كېتىدۇ. 18-ئاپرېل (ئۇمۇت) كۈنى، بۇ قىزىل ئارمىيە رىتسار قىسىملارغا قوماندانلىق قىلىپ خوفمانغا قارشى ھۇجۇمغا ئۆتىدۇ. ئەمما ئۇ بىر ئىنسانپەرۋەر بىرسى بولغىنى، شۇنىڭدەك يەنە لىبىرالىست بولغىنى ئۈچۈن، مىيونخېننى ئېلىش بۇيرۇقىغا بوي سۇنماسلىقتا چىڭ تۇرىۋالىدۇ. ئۇ ئاۋال سۆھبەت يولى بىلەن توقۇنۇشتىن ساقلىنىشنى مەقسەت قىلىپ داچاۋنى توپقا تۇتۇشنى رەت

www.pidaily.biz

قىلىدۇ. يەنە بىر سەۋەپ، ئۇرۇش يېڭى باشلانغان ۋاقىتدا، ئۇ ئەسكەرلىرىنى باشلاپ جەڭ قىلغىنىدا ئاساسەن قان تۆكمەي دېگىدەك غەلىبە قازانغان ئىدى. خوفماننىڭ قۇراللىق كۈچلىرى پاراكەندە بولۇپ كەينىگە چېكىنگەن ئىدى. سوۋېت رەھبەرلىكى ئۇلار ئەسىر ئالغان ئوفىتسېرلارنى ئېتىپ تاشلاش بۇيرۇقىنى بېرىدۇ. تەبىئىكى، شائىر قوماندان بۇ ئەسكەرلەرنىڭ ھەممىسىنى قويۇپ بېرىدۇ. ئەمما ئۇنىڭ ئۆزى تۈرمىگە سولىنىدۇ.

خوفمان، داچاۋ جېڭىدا مەغلۇپ بولغاندىن كېيىن ئامالسىز دۆلەت مۇداپىيە ۋەزىرى نوسكىنىڭ "ئەركىن پولك" لىرى ياردىمىنى قوبۇل قىلىشقا مەجبۇر بولىدۇ. ئۇلار تېزلىكتە ميونخېننى ئىشغال قىلىش لايىھىسىنى تۈزۈپ، بۇ پىلاننى ئىنتايىن مۇۋەپپەقىيەتلىك بىلەن ئىشقا ئاشۇرىدۇ. 27-ئاپرېل (ئۇمۇت) كۈنى، ميونخېن پۈتۈنلەي قورشاۋغا ئېلىنىدۇ. قورشاۋدا قالغان قىزىل ئارمىيە قانلىق قىساس ئېلىش ئۈچۈن سوۋېت رېسپوبلىكىسىنىڭ ميونخېندىكى دۈشمەنلىرىنى پۈتۈنلەي قولغا ئالىدۇ. دېڭىزچىلار يەھۇدىي دۈشمىنى بولغان "تورى جەمئىيىتى" (图里会) نىڭ چىرايلىق بىر كاتىپىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان 7 نەپەر ئەزاسىنى تۇتۇپ كېلىدۇ. ئۇلاردىن 100 دەك ئادەم لېئوپولد (Leopold 留波尔德) ئوتتۇرا مەكتۇۋىدە گۆرۈگە ئېلىنىپ قاماپ قويۇلىدۇ.

29-ئاپرېل (ئۇمۇت) غا كەلگىنىدە ميونخېن قورشاۋى بارغانسىرى تارايتىلىدۇ. شەھەر ئىچىدىكى ئىنقىلابچىلار

هۇلۇققىنىدىن نېمە قىلارىنى بىلەلمەي پاراكەندە بولۇپ كېتىدۇ. بەزىلەر، ئاقلار مۇھىم پويىز ئىستانسىلىرىنى ئىشغال قىلىپ بوپتۇ دەپ يالغان خەۋەر تارقىتىدۇ. بۇنىڭ بىلەن قىزىل ئارمىيە قوماندانلىق شتاۋىدىكىلەردىن توللېر (ئۇ قاماقتىن چىقىپ ئەڭ ئاخىرقى تىركىششكە كىرىشىدۇ) بىلەن قىزىل ئارمىيە كوماندىرلىرىدىن باشقا بارلىق خادىملار بىرسىمۇ قالماي تارقىلىپ كېتىدۇ. قىزىل ئارمىيە كوماندىرلىرى ئاقلار قوشۇنىدىن ئەڭ ئاخىرقى قېتىملىق قىساس ئېلىش قارارىنى ئېلىشىدۇ. سەل بۇرۇن “ئەركىن پولك” بىر تاش كولاش مەيدانىدا 52 نەپەر روسىيە ئەسىرى بىلەن قولدا تۆمۈرنىڭ سۇنىقىمۇ بولمىغان ئون نەچچە ئىشچىنى قوشۇپ ئېتىپ تاشلايدۇ. ئۇلار يەنە مەكتەپتە تۇتۇپ تۇرۇلغان گۆرۆگە ئېلىنغان ئادەملەرنىمۇ بىرنىمۇ قويماي ئۆلتۈرىۋېتىدۇ. توللېر قورقىنىدىن نېمە قىلارىنى بىلەلمەي، بېرىپ ئۇلارنىڭ قىرغىنچىلىقىنى توساشقا ئۇرۇنۇپ باققان بولسىمۇ، ئۇ يەرگە بارغىنىدا ئەڭ كامىدا 20 ئادەم ئۆلتۈرۈلۈپ بولۇنغان ئىدى.

بىر نەپەر ئوقۇغۇچى قىزىل ئارمىيە قالدۇق كۈچلىرى تەرىپىدىن تۇتۇپ تۇرىلىۋاتقان پوزىتسىيىدىن قېچىپ چىقىپ، قىرغىنچىلىقتا كۆرگەنلىرىنى “ئەركىن پولك” كوماندىرلىرىغا دوكلات قىلىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ئۇلار ئاخشىمى قاراڭغۇدا شەھەرگە كىرىش بۇيرۇقىنى چىقىرىدۇ. 1-ماي (ئارسلان) كۈنى، قوياش چاقناپ تۇرغان ئىسسىق بىر كۈن بولىدۇ. “ئەركىن پولك” بىر قانچە يولدىن شەھەرگە سىڭىپ كىرىشكە

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىرلىكى ئادرېسى

باشلايدۇ. خوپبانوۋ (霍普班诺夫) بىلەن شوبىن (施霍宾) رايونلىرىدا بەزى تىركىششلەر كۆرۈلگىنىدىن باشقا، قىسىملار قىينالمايلا پارچە-پۇرات ئىقلاۋى كۈچلەرنى بېسىقتۇرۇپ بولدى. "ئەركىن پولىك" قىسىملىرى ھەممە يەردە قوتقۇزۇلغان شەھەر خەلقىنىڭ قىزغىن قارشى ئېلىشىغا ئېرىشىدۇ. مارىيان (马里安) مەيدانىدا ئاممىۋى يىغىن ئۆتكۈزۈلۈپ، قىزىل بايراق چۆشۈرۈلۈپ، ئورنىغا باۋارىيە دۆلىتىنىڭ كۆك-ئاق رەڭلىك بايرىقى چىقىرىلىدۇ.

لېنىن قىزىل مەيدانىدا زور كۆلەملىك "بىرىنچى ماي" (ئارسلان) بايرىمى ئاممىۋى يىغىن مەيدانىدا كوممۇنىزمنىڭ غەلىبىسىنى ئېلان قىلىۋاتقان پەيتلەردە ("سوۋېت رۇسىيەسىدىلا ئەمەس، بەلكى سوۋېت ۋېنگرىيەسى بىلەن سوۋېت باۋارىيەسىدىمۇ ئازاتلىقنى قولغا كەلتۈرگەن ئىشچىلار سىنىپى ئەركىن، ئاشكارە ھالدا ئازاتلىق كۈنىنىڭ بىر يىللىقىنى تەبرىكلىمەكتە" دەپ نۇتۇق سۆزلەۋاتقان پەيتتە)، "ئەركىن پولىك" ميۇنخېنىدا قارشىلىق كۆرسەتكۈچى كۈچلەرنىڭ ئۈۋۈسىنى تارمار كەلتۈرۈپ، قىزىللار رەھبەرلىرىنى قولغا ئالىدۇ. ميۇنخېننىڭ چوڭ يول ۋە خالتا كوچىلىرى "ئەركىن پولىك" نىڭ قولىغا ئۆتمەكتە ئىدى. ئۇزۇنغا قالماي، ئۇلار لۇدۋىگ كوچىسىدا داغدام قەدەملەر بىلەن ئالغا ئىلگىرلەپ فېردىنخورىن (弗尔德赫仑) كوچىسىدىن پارات قەدەملىرى بىلەن ئالغا قاراپ ماڭىدۇ. ئېخرىخارت (Ehrhardt 埃尔哈特) باتالىيونىنىڭ ئەسكەرلىرى باشلىرىغا كىرىس بەلگىلىك مىس قالپاقلارنى

كېيىشىپ، "بېشىمىزدا كىرىست بەلگىلىك مىس قالپاق، كۆكرىكىمىزدە قارا-ئاق-قىزىل ئىزنەكلەر ..." دەپ جاراڭلىق ناخشا ئېيتىپ مېڭىشىدۇ.

3-ماي (ئارسلان) كۈنى، مىيونخېن پۈتۈنلەي قولغا چۈشىدۇ. "ئەركىن پولك" نىڭ بەرگەن بەدىلى 68 نەپەر ئەسكەر چىقىمى بولىدۇ. مەسىھ ئەيسا جەمئىيىتىنىڭ كاتولىك مورتى بولغان 30 نەپەر ئىشچى بىر قاۋاقخانىدا تىياتىر ئويناش ھەققىدە تالاش-تارتىش قىلىشىۋاتقىنىدا قولغا ئېلىنىدۇ.

بۇ ئىشچىلار ۋىتتېلسباخ ئوردىسىنىڭ گەمىسىگە يالاپ كىرگۈزۈلىدۇ. ئۇلاردىن 21 نەپىرى خەتەرلىك قىزىل ئۇنسۇرلار دېيىلىپ ئېتىپ تاشلىنىدۇ ياكى شىتىك بىلەن سانچىپ ئۆلتۈرۈلىدۇ. يۈزلىگەن ئادەم شۇنىڭغا ئوخشاش ئۆلتۈرۈلىدۇ، مىڭلىغان ئادەم "ئەركىن پولك" قا مەنسۇپ ھەرقايسى قىسىملارغا يالاپ ئاپىرىلىپ خەلققە كۆرسىتىلىپ كۈرەشكە تارتىلىدۇ. شۇنىڭدەك يەنە بىر مۇنچە دەھشەتلىك ئېلانلارنى چىقىرىپ باستۇرۇش داۋاملاشتۇرۇلىدۇ. بەزى بۇيرۇقلارنى ئىجرا قىلىش پەقەتلا مۇمكىنچىلىكى يوق ئىدى. مەسىلەن بىر بۇيرۇقتا قوراللار دەرھال تاپشۇرۇلىشى شەرت، بويسۇنمىغانلار دەرھال ئېتىپ ئۆلتۈرۈلىدۇ دېيىلگەن. قانۇن-ئىنتىزام نامى ئاستىدا شەھەر خەلقى ئۆيلىرىدىن تالاغا ھايداپ چىقىرىلاتتى ياكى نومۇسىغا تېگىشەتتى ياكى ئۇرۇپ دەسسىلەتتى. ھەتتا ئۆلتۈرۈلەتتى. "ئەركىن پولك" مىيونخېننى سوۋېت رېسپۇبلىكىسىنىڭ تۆمۈر تاپىنى ئاستىدىن قۇتقۇزۇپ چىقىدۇ.

www.pidaw.biz

گەرچە رېسپۇبلىكا ھۆكۈمىتى ھەقىقەتەنمۇ چېكىدىن ئاشۇرۇۋەتكەن بولسىمۇ، بۇنداق ئازات قىلىنىشقا سېلىشتۇرغاندا، ئۇلارنىڭ قىلغىنى ھېچ نېمىگە ئەرزىمەي قالغان ئىدى.

"ئاقلار ئەسكەرلىرىنىڭ زوراۋانلىقىنى تەسۋىرلەش ئۈچۈن قېلىن بىر كىتاب يېزىپ چىقسىمۇ يەتمەيتتى. — دەيدۇ فرانسىيىنىڭ مىيونخېن كونسۇلىدا تۇرۇۋشلۇق ھەربىي مەسلىھەتچىسى دوكلاتىدا، — ... خالىغانچە زومىلىق قىلىش بىلەنلا قالماستىن يەنە تەشكىللىك زومىلىقلارمۇ كۆرۈلۈپ تۇراتتى. ... ۋەھشىلەرچە قىرغىنچىلىق قىلىشلار، تەسۋىرلىگۈسىز ئېغىر جېدەل تېرىشلار ھەممە يەرنى قاپلىدى. ..." ئەمما ئەنگلىيىلىك ئەلچىخانا ئەمەلدارلىرى بۇ زوراۋانلىق ۋەقەلىرىنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرمىگەن، ياكى كۆرسىمۇ كۆرمەسكە سېلىۋالغان بولۇپ، بۇ تۈردىكى زوراۋانلىقلارغا سۈكۈت قىلىپ ماقۇللاپ بەرمەكتە ئىدى. "بۈگۈنگىچە ئىگەللىگەن ماتېرىياللىرىمىزدىن قارىغاندا، مىيونخېن سوۋېتى دېگەن بۇ قىسقا مۇددەتلىك تىياتىر، — دەيدۇ ئەنگلىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكىنىڭ سىياسىي ئاخبارات ئىدارىسىنىڭ دوكلاتىدا، — پۈتكۈل گېرمانىيىدە قانۇن-ئىنتىزامنىڭ كۈچەيتىلىشىگىلا باھانە بولۇپ بېرىپ، ئىسپارتاكچىلىق بىلەن بولشېۋىكچىلىكنىڭ خەلق ئاممىسى ئىچىدىكى تەسىرىنى سىرىپ سۈپۈرۈپ تاشلىدى." جەمئىي مىڭدىن ئارتۇق "ئاتالمىش قىزىل ئۇنسۇرلار" "ئەركىن پولك" تەرىپىدىن ئۆلتۈرۈلدۇ. مىيونخېندا بۇنچە قىسقا ۋاقىت ئىچىدە بۇنچە كۆپ جەسەتنىڭ يىغىلىپ قېلىشى خەلق

سالامەتلىكىگىمۇ ئېغىر تەھدىت ئىدى. شۇڭا، تونۇلمىغىدەك بولۇپ كەتكەن، ئىگە-چاقىسىز جەسەتلەر بىراقلا خەندەكلەرگە كۆمۈۋېتىلىدۇ.

(9)

ئۆز غايىسىنى نىشان قىلغان ۋاندىخوگېر (万德沃格尔) ياشلىرى، بىر زامانلاردا بۇ ئالى غايىلىرىنى ئاكوپلارغا ئېلىپ بېرىشقان ئىدى. مانا ئەندى، "ئەركىن پولىك" نىڭ جەڭچىسى بولغان بۇ ياشلار، بۇ غايىلىرىغا گېرمانىيە ئۈچۈن دېگەن مەزمۇننى قوشۇۋالىدۇ. "بۇلار يېڭى دەۋىر كىشىلىرى بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ھۇجۇمچىلار، ئوتتا ياۋروپانىڭ جەۋھىرىگە ئايلاندى، — دەيدۇ ئۇلار باش تاجى قىلىشقان شائىر ئېرنىست جيۇڭگېر (恩斯特•容格 Ernest Junger)، — بۇلار يەپ-يېڭى بىر ئىرق، كۈچلۈك، ئەقىللىق، شۇنىڭدەك غايىلىك جەڭچىلەر. ... ئۇلار گېرمانىيىنى قۇتقۇزۇپ قالالايدىغان جەڭگىۋار ئەسكەرلەر. ... ئۇلار چوقۇم ئىسسىق قېنى بىلەن يېڭى تۈزۈمنى شەكىللەندۈرەلەيدۇ، پولاتتەك مۇشتۇمى بىلەن ھاكىمىيەتنى قولغا ئالالايدۇ."

جيۇڭگېرنىڭ بۇ سۆزلىرى، ھەقىقەتەنمۇ ھىتلېرنىڭ كۆڭلىدىكى گەپلەر ئىدى. ميونخېندىكى قىزىللار ھاكىمىيتى ھىتلېرنىڭ قەلبىدە يىغىلغان نەپرىتىنى ئويغۇتىۋەتكەن ئىدى. ميونخېن ئازات قىلىنىپ ئۇزۇن ئۆتمەي ھىتلېرنىڭ ھاياتىنى

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئۆزگەرتىۋېتىدىغان، دۇنيا تارىخىنىڭ ئېقىمىنى بۇرىۋېتىدىغان بىر ۋەقە يۈز بېرىدۇ. 1919-يىلى 28-ئىيۇل (ئەرەن) كونى گېرمانىيە غالىپ ئىتتىپاقداش دۆلەتلەر بىلەن ۋېرسال شەرتنامىسىغا ئىمزا قويۇپ بۇ شەرتنامىنى پۈتۈن ماددىلىرىنى بەك تالاش-تارتىش قىلماستىنلا قوبۇل قىلىدۇ. بۇ شەرتنامە ھەقىقەتەنمۇ چېكىدىن ئاشقان بىر شەرتنامە ئىدى. بۇ شەرتنامە بويىچە گېرمانىيە ئۇرۇشنىڭ بارلىق مەسئۇلىيىتىنى يالغۇز ئۆز ئۈستىگە ئالىدىغان، بارلىق ئۇرۇش چىقىملىرىنىمۇ ئۆزى يالغۇز تۆلەيدىغان بولىدۇ. بىپايان كەتكەن ئىمپېرىيە تۇپراقلىرىنىڭ بىر قىسمى كېسىپ بۆلۈشتۈرۈلىنىدۇ: ئالساس-لوررائىن (阿尔萨斯—洛林 Alsace-Lorraine) رايونى فرانسىيىگە، مارمېد (马尔梅蒂) رايونى بېلگىيىگە، بوسىن (波森) نىڭ كۆپ قىسمى ۋە شۇنىڭدەك غەربىي پروسسىيە پولشاغا كېسىپ بېرىلگەن ئىدى. گېرمانىيىنىڭ قولىدىكى مۇستەملىكىلەرمۇ چىقىپ كەتكەن ئىدى. دانزىك (丹吉克) ئۆز ئالدىغا ئەركىن بىر شتات ھالىغا كەلتۈرۈلگەن ئىدى. سار (萨尔)، سىلىۋېش (施莱维希) بىلەن شەرقىي پروسسىيە خەلقىگە ئومۇمخەلق ئاۋاز بىلەن ئۆز تەغدىرىنى ئەركىن تاللاش ھوقۇقى بېرىلگەن ئىدى. ئەڭ يامىنى، ئىتتىپاقداش دۆلەتلەر رېيىن دەرياسىنى كامىدا 15 يىل ئىشغال قىلىپ تۇرىدىغان، بۇ دەريانىڭ ئوڭ قىرغىقىدىكى 30 چاقىرىم كەڭلىكتىكى يەرلەر ئەسكەرسىز بىتەرەپ يەر قىلىپ ئايرىلغان ئىدى. بۇ شەرتنامىغا ئاساسەن گېرمانىيە سۇئاستى پاراخوتى بىلەن ھەربىي ئايروپلان ئىشلىتەلمەيدىغان بولۇش

www.pidaiy.biz

بىلەن بىر قاتاردا، يۈز مىڭ كىشىلىكتىن ئارتۇق ئەسكەر تۇتالمايدىغان قىلىپ بەلگىلىشىدۇ. شۇنداق قىلىپ، گېرمانىيىنىڭ بېشىغا كەلگەن بۇ نومۇسلار ئەڭ يوقىرى پەللىگە يەتكەن ئىدى.

ئاندىن يەنە، يېڭىدىن تەشكىل قىلىنغان بۇ يۈز مىڭ كىشىلىك قوراللىق تەشكىلات ئۆز كۈچىدىن نۇرغۇن ھەسسە ئارتۇق ھوقۇقلارغا ئىگە قىلىنىدۇ. بۇ ئارمىيىنى بولشېۋىكلارنىڭ تەسىرىدىن ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن ئايرىم بىر ئورگان تەشكىل قىلىنغان بولۇپ، ھەربىي قىسىملاردا ئاغدۇرمىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدىغان سىياسىي پائالىيەتلەرنى تەكشۈرەش، ئىشچىلار تەشكىلاتلىرىغا جاسۇس قويۇپ سىڭىپ كىرىش ۋەزىپىلىرىمۇ بېرىلگەن ئىدى. بۇ ئورگاننىڭ مەسئۇلى بولغان كاپىتان (Karl Mayr 卡尔•梅耳) كارل ماير (يۈزبېشى) تاللاپ چىققان ئادەملىرى ئارىسىدا ئادولف ھىتلېر ئىسىملىك بىرسىمۇ بار ئىدى. ئەسلىدە، ھىتلېر بۇ تۈردىكى ئىشلارغا ئەڭ مۇۋاپىق نامزات ھېسابلىناتتى. ئەمما مايرنىڭ ئۇنى بۇ ئىشقا تاللىشى ھىتلېرنىڭ ئالدىنقى سەپتە كۆرسەتكەن "ئۆلگىلىك ئىش-ئىزلىرى" سەۋەپ بولغان دېيىش مۇمكىن. ياكى بولمىسا ئۇنىڭ سوغۇققان بولىشى سەۋەپ بولغان بولىشىمۇ مۇمكىن. "مەن ھىتلېرنى تۇنجى قېتىم كۆرگىنىمدە، ئۇ گويا ئىگىسىنى ئىستەپ ھالىدىن كەتكەن بىر كۈچۈككىلا ئوخشايتتى. — دەيدۇ ماير. ئۇ يەنە ھىتلېر ھەققىدىكى تەسراتى ئۈستىدە توختىلىپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: — ھىتلېر ئەگەر دوستانە مۇئامىلە قىلىدىغانلا بىرسىگە دۈچ

كەلگــەدەك بولسا، قەتئىــي ئىككىلەنمەيـلا ئـۆز تەغـدىرىنى بـۇ ئادەمگە تاپشۇرۇشقا ھەر دائىم تەييار بىرسـىگىلا ئوخشايتتى. ... ھىتلېر، نېمىس خەلقى بىلەن گېرمانىيىنىـڭ تەغـدىرىگە پەقەتـلا قىزىقمايتتى.»

ئەمەلىيەتـتە بولسـا، ئىـنقىلاب دەپ ئاتالغـان بـۇ يۇقۇملـۇق كېسەل سەۋەبىدىن، ھىتلېر ئۇرۇش ـ جىدەللەر بىـلەن قاپلانغـان بۇ قالايمىقانچىلىق ئىچىدە تەلپۈنۈۋاتقان بۇ دۆلەتنىڭ تەقدىرىگە ھېچ قاچان ھازىرقىدەك ئەھمىيەت بېرىپ باققان ئەمەس ئىـدى. بۇنىڭدىن سەل ئاۋال، ھىتلېر ئىرقچىلىق تەشۋىق قىلىنغـان بىـر بىروشۇر ئۇچراتقان ئىدى. بۇ كىتـابچىنى بەلكىـم ئىـكارت يېزىـپ چىققان بولىشىمۇ مۇمكىن. بۇ كىتاب ئۇنىڭ خىيالىنى ۋېيىنـادىمۇ شۇنىڭغا ئوخشاپ كېتىدىغان بىر كىتابنى كۆرگەن ۋاقتىغا ئېلىپ كېتـىدۇ. «شـۇنداق قىلىـپ، مەن ئىختىيارسـىز ھالـدا تەرەققـى قىلىـش جەريـانىنى قايتـىدىن كـۆز ئالـدىمغا كەلتـۇردۇم.» ئـۇ، مىيونخېن كوچىلىرىدا كـۆرگەن ـ ئاڭلىغـانلىرى ئاساسـىدا ئۇنىـڭ قەلبىنىڭ چوڭقۇر بىر يەرلىـرىگە باسـتۇرۇۋېتىلگەن يەھۇدىيلارغـا بولغان ئۆچمەنلىك ھېسسىياتى قايتـىدىن جانلىنىشقا باشلايدۇ. يەھۇدىيلار ھەممىلا يەردە ھـاكىمىيەتنى قولغـا كىرگۈزىۋېلىشقان ئىـدى. بۇلارنىـڭ بېشـىدا ئېيىسـنېر تـۇراتتى، ئۇنىـڭ كەينىـدىن تولليېرغا ئوخشاش ئانارخىستلار، ئاخىرىـدا لېۋىنـا (莱维纳) غـا ئوخشاش روسىيە قىزىل پاچاقلىرى ئۇنىڭ كۆزئالدىدىن تىزىلىـپ ئۆتىدۇ. بېرلىندا بولسا روزا لۇكسېمبۇرگ؛ بۇداپېشتتە بېلا كـۇن؛ موسكۋادا بولسا تروتسكى، زىنوۋيېۋ ۋە كامېنىيېۋ قاتارلىقلارنىـڭ

ھەممىسى يەھۇدىي ئىدى. ھىتلېر بۇنداق گەپ ـ سۆزلەرگە قارىتا بۇرۇنلاردا سۈيىقەستلىك ئۈيدۇرمىلار دەپ قاراپ كەلگەن ئىدى. مانا ئەندى، بۇ ئىشلارنى راست ئىكەن دەپ قاراشقا باشلايدۇ.

ۋەزىيەت تاپشۇرۇپ ئېلىشتىن بۇرۇن، بۇ ئىش ئۈچۈن تاللانغان ھىتلېر ۋە باشقا سىياسى ئىشپىيونلار مىيونخېن ئۇنىۋېرسىتېتىگە ئىۋەرتىلىپ ئۇ يەردە مەخسۇس تەربىيىلىنىدۇ. سىياسى يېتەكچىلەر ئارىسىدا كارل ئالېكساندىر (卡尔•亚历山大)، ۋون مۈللېر قاتارلىق پروفېسسورلار بىلەن مىگىسنى رادىكال ئوگچىللىق تەلىماتلىرى بىلەن توشقۇزىۋالغان كونسېرىۋاتىپلارمۇ بار ئىدى. ھىتلېر بۇ ھەقتە توختىلىپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: "مەن ئۈچۈن ئېيتقاندا، بۇ تاللىنىشمىنىڭ ئەڭ مۇھىم تەرىپى، مەن بۇ كۇرۇستا كۆزقارىشى مېنىڭكى بىلەن ئوخشاپ كېتىدىغان يولداشلار بىلەن تونۇششىش پۇرسىتىگە ئېرىشەلىشىم ئىدى. مەن ئۇلار بىلەن بۇگۈنكى ۋەزىيەت ھەققىدە تەپسىلى پاراڭلىشىپ ماھاكىمە قىلىشقان ئىدىم. بىز ھەممىمىز نويابىر (ئوغلاق) جىنايىتىنى سادىر قىلغان ھەر قايسى پارتىيە ـ گۇروھلار ياكى مەركەز پارتىيىسى ۋە ياكى سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسى قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى گېرمانىيىنى يۈز بېرىدىغان يىمىرىلىشتىن قۇتقۇزۇپ چىقالمايدىغانلىقىغا قەتئىي ئىشىنەتتۇق. ئۇزلىرىنى بۇرجۇئازىيە مىللەتچى تەشكىلاتى دېيىشىۋالغان تەشكىلاتمۇ ھەر قانچە ياخشى نىيەتلىك بولىشىدىن قەتئىي نەزەر، يۈز بەرگەن بۇ پالاكەتتىن گېرمانىيىنى تارتىپ چىقىرالىشى ھەرگىز مۇمكىن ئەمەس دەپ قارايتتۇق."

ئۇرۇش دەۋرلىرىدە، ھىتلېر، ۋىستىنچىرشىنا (维斯登基尔希纳) غا: ئىنچلىق دەۋرى كەلگىنىدە يا رەسسام بولىمەن، يا بولمىسا سىياسىي ھەرىكەتكە قاتنىشىمەن دېگەن ئىدىم، دەيدۇ. ئۇ يەنە يولداشلىرىنىڭ قايسى سىياسىي پارتىيىگە قاتنىشىشنى خالايسەن دەپ سورىغان سوئالىغا: "ھېچ بىر پارتىيىگە قاتناشمايمەن" دەپ جاۋاپ بېرەتتى. كۇرۇستىكى ھىتلېرغا ئوخشاش قاراشتىكى يولداشلىرى يەپ-يېگى بىر ھەرىكەتلا ھىتلېرنىڭ ئارزۇسىنى قاندۇرالىشى مۇمكىن دەپ باھا بېرىشكەن ئىدى. ئۇلار بۇنداق بىر تەشكىلاتنى "سوتسىيال ئىنقىلابى پارتىيە" دەپ ئاتاشقان بولۇپ، "بۇنداق يېڭىچە بىر تەشكىلاتنىڭ ئىجتىمائىي قارىشى ھەقىقەتەنمۇ بىر ئىنقىلابقا مۇھتاج" دەپ قارىشاتتى.

پروفېسسور ۋون مۇللېرنىڭ قېيىنى ئىنىسى بولغان لېكتور گوتفرىيېد فېدېر بۇنداق بىر ھەرىكەت باشلاشنى رىغبەتلەندۇرۇپ كەلمەكتە ئىدى. لېكتور فېدېر، "ئۆسۈم قۇلچىلىقىنى يىمىرىپ تاشلاش" نى مەقسەت قىلىپ تەشكىللىگەن "جەڭگىۋارلار ئىتتىپاقى" تەشكىلاتىنىڭ قۇرغۇچىسى ئىدى. ئۇ ئەسلىدە ئىنژېنېرلىق بىلەن شۇغۇللىنىدىغان بىرسى بولسىمۇ ئەمەلىيەتتە بىر ئىقتىسادشۇناس ھېسابلىناتتى. لېكتور فېدېر، بۇ كۇرۇستىكى كۇرسانتلارغا ئاكتىسىيە بازىرى بىلەن قەرزپۇل كاپىتالىنىڭ پۇرسەتچىلىكى بىلەن ئۇنىڭ ئىقتىسادى خاراكتېرى ھەققىدە لېكسىيە بېرىدۇ. ھىتلېر ئۇچۇن ئېيتقاندا، بۇ مەسىلە ئۇنى ھەقىقەتەنمۇ ئۆزىگە

جەلىپ قىلىنۋالغان بىر تېما ئىدى. "مەن فېدېرنىڭ بىرىنچى قېتىملىق لىكسىيىسىنى ئاڭلاپلا ئەندى مەن يېڭى بىر پارتىيە قۇرۇشنىڭ ئەڭ مۇھىم ئاساسلىرىدىن بىرى بولغان يەپ-يېڭى بىر ئۇسۇلنى قولغا كەلتۈردۈم دەپ ئېيتالايمەن. مەن فېدېرنىڭ ئۇسۇلىنى قوللىنىشقا ئۆتۈپ قىلغان قارارىم ماركسىزمنى قايتىدىن تەتقىق قىلىشقا كىرىشىپ، كارل ماركس دېگەن بۇ يەھۇدىينىڭ ئۆمۈر بويى تىرىشىپ تەتقىق قىلىپ يازغان ئەسىرىنىڭ ماھىيىتىنى ھەقىقىي تۈردە يېڭىدىن چۈشىنىشكە باشلىدىم" دەيدۇ. ھىتلېر ھەقىقەتەنمۇ ماركسنىڭ «كاپىتال» دېگەن ئەسىرىنى شۇندىن كېيىنلا ئوقۇپ چۈشىنەلىگەنلىكىنى ئېيتىدۇ.

بىرىنچى قېتىملىق دەرستىن كېيىن، پروفېسسور ۋون مىللېر بىر توپ كۇرسانتلارنىڭ بىر يەرگە يىغىلىۋېلىپ بەكلا ھاياجان ئىچىدە مۇنازىرىگە چۈشۈپ كەتكەنلىكىگە دىققەت قىلىدۇ. "ئۇلار بۇ ئىشقا بەكلا كىرىشىپ قالغان ئىدى. ئەسلىدە، بۇ يىغىلغانلار ئارىسىدا بىرسى ئوتتۇرىغا چىقىۋېلىپ ئىنتايىن تەسىرلىك ئاۋازدا ھاياجانلىنىپ سۆزگە كىرىشىپ كەتكەن ئىكەن. مەن شۇ چاغدا، بۇ ئەھۋالنى كۆرۈپ ئاجايىپ بىر تۇيغۇغا كەلگەن ئىدىم. بۇ بىر توپ كۇرسانتلارنى ئەنە شۇ ئادەم بۇنچە ھاياجانغا سېلىۋەتكەن بولۇپ، ئوتتۇرىدا سۆلەۋاتقان بۇ كىشى سۇلغۇن چىراي بىرسى ئىدى. ئۇنىڭ چاچلىرى پاخپىيىپ كەتكەن بولۇپ، بىرەر ئەسكەرگە پەقەتلا ئوخشىمايتتى. ئەمما ساقىلىنى پاكىز قىرىپ

چۈشەرگەن بولۇپ، كۆك كۆزلىرىدىن يالقۇنلۇق ئوت چاقناپ تۇراتتى.» — دەيدۇ پروفېسسور كېيىنكى ئەسلىمىلىرىدە.

«ئوقۇغۇچىلىرىڭ ئارىسىدا تۇغما ناتىق بىرسىنىڭ بارلىقىدىن خەۋىرىڭ بارمۇ؟» دەپ سورايدۇ بۇ پروفېسسور بايىقى سولغۇن يۈزلۈك ئەسكەرنى كاپىتان مايرغا كۆرسىتىپ. بۇ گەپتىن كېيىن كاپىتان ماير ھىتلېرنى يېنىغا چاقىرىدۇ: «ھاي ھىتلېر، بۇياققا كەل!» ھىتلېر كۆزىگە بىر نىمە كۆرۈنمىگەندەك قوپال قەدەملەر بىلەن مېڭىپ ئۇنىڭ يېنىغا كېلىدۇ. ھەقىقەتەنمۇ ھىتلېرنىڭ ناتىقلىق قابىلىيىتى بولغاچقا، ئۇنى مىيونخېندا تۇرۇۋاتقان بىر پولكتا سىياسى تەربىيىچىلىككە تەيىنلەشكەن ئىدى. «مەن بۇ ئىشقا قىزغىنلىق بىلەن كىرىشىپ كەتتىم. مەن تۇيۇقسىزلا نۇرغۇن كىشىلەر ئالدىدا نۇتۇق سۆزلەش پۇرسىتىگە ئېرىشىپ قالغان ئىدىم. شۇ چاقىچە خىيال قىلىپ زادىلا ئىشقا ئاشۇرالماي كېلىۋاتقان ئىشنى ئەنە شۇنداق باشلىۋالغان ئىدىم. يەنى مەن ھەقىقەتەنمۇ سۆزلەش قابىلىيىتىگە ئىگە بىرسى ئىكەنلىكىمنى شۇ چاغدىلا بىلىپ قالغان ئىدىم.» شۇندىن كېيىنكى ھەر قېتىملىق دەرس سۆزلەش جەريانىدا بۇ ئىشتا ھىتلېرنىڭ ئۆزىگە بولغان ئىشەنچى كۈنسايىن كۈچىيىپ باردۇ. ئۇنىڭ ئاۋازى ياخشىلىنىپ ئاخىرى بېرىپ زالدىكى بارلىق بۇلۇڭ-پۇچقاقلارغىچە ئېنىق ئاڭلانغىدەك جاراڭلىق سۆزلىيەلەيدىغان ھالغا كېلىدۇ.

دەسلىۋىدە ئۇنىڭ بىلەن يېقىن بولۇپ ئۆتكەن كىشىلەر ھىتلېرنى بىزنىڭ ئارىمىزغا ئۈۋەرتىلگەن بىر جاسۇس دەپ

تونۇپ كەلگەن ئىدى. شۇڭا، ئۇنىڭ دەسلەپكى كىشىلىك مۇناسىۋەتلىرى ئۇنچە بەك ئوڭۇشلۇق بولمايدۇ. مەسىلەن دىيېر (荻埃尔) دېگەن بىر پاكىنەك ئەسكەر داڭلىق كىشىلەرنى كەمسىتىدىغان سۆلەرنى قىلىپ كېتىدۇ. بۇنى ئاڭلىغان ھىتلېر ئۇ ئەسكەرنىڭ كەينىگە كىرىۋېلىپ ئۇنى قايىل قىلىشقا ئۇرۇنىدۇ. ھەتتا ئۇنىڭ كەينىدىن كوچىغىچە قوغلاپ چىقىپ گېرمانىيە دۆلىتىنىڭ ئەسلى ۋەزىپىسىنى چۈشەندۈرۈپ كېتىدۇ. ھېلىقى ئەسكەر ئۇنىڭ گېپىنى بېلىدىن تېپىۋېتىپ دەيدۇ: "ئېيتقىنا، ئۇلار سېنىڭ كاللاڭغا تۆككەن ئەۋرىتىنى يۇيىۋېتىش ئۈچۈن سۇ چۈشۈرۈش يېپىنى تارتىشنى ئۇنتۇپ قالغان ئوخشىمامدۇ؟" نەق مەيداندا بولغان بىرسىنىڭ دېيىشىچە، "بۇ گەپنى ئاڭلىغان گېپى تولا بۇ ناتىق ھاڭ-تاڭ بولۇپ ئۇنىڭ ئاغزىغا قاراپ تۇرۇپلا قالىدۇ. ئۇنىڭغا بىر ھازا تىكىلىپ قاراپ تۇرغاندىن كېيىن بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماي كەينىگە بۇرۇلۇپلا كېتىپ قالدۇ."

ھىتلېر بىلەن بىرگە تۇرىۋاتقان قالغان ئىككى نەپەر جاسۇسمۇ ئۇنىڭ بىلەن چىقىشالمايدۇ. ياتاقداشلىرى ھىتلېر دېگەن بۇ ئادەم بەكلا غەلىتە مىجەزلىك بىرسى ئىكەن دەپ بېرىپ كاپىتان مايرغا ئەرز قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: "بۇ ئادەم كېچىدە بەكلا كۆپ جۆيلۈپ چىقىدۇ، ھەتتا جۆيلىپ تالاغا چىقىپمۇ كېتىدۇ. بىز ئۇنىڭدىن بەكلا زېرىكتۇق." كاپىتان ئۇنىڭغا ئايرىم بىر ياتاق تېپىپ بېرىدۇ. شۇنداق قىلىپ ھىتلېر ئىككىنچى قەۋەتتىكى كىچىك بىر ئۆيگە كۆچۈپ چىقىۋالىدۇ. بۇ

www.pidaily.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئۆي ئەسلىدە بىر ئىسكىلات بولۇپ، پەنجىرىلىرىمۇ تاختاي بىلەن مىخلىنىپ ئېتىۋېتىلگەن قاراڭغۇ بىر يەر ئىدى. ئەمما ھىتلېر "ئايرىم بىر ئۆيگە ئېرىشكىنىگە بەكلا خوشال ئىدى."

گەرچە ھىتلېر كىشىلىك مۇناسىۋەت جەھەتتە بەزى ئۇششاق-چۈششەك ئەيىپلىرى بار بىرسى بولسىمۇ، ئۇنىڭ نۇتۇق سۆزلەش قابىلىيىتىدىن كاپىتان مايىر يەنىلا قايىل ئىدى. شۇڭا ئۇنىڭغا مىيونخېن سىرتىدا ئالاھىدە بىر ۋەزىپە تاپشۇرىدۇ. يەنى، لىسفېرد (勒茨弗尔德) ئۇرۇش ئەسىرلەر لاگىرىدا تۇرىۋاتقان، مەجبۇرى گېرمانىيىگە قايتۇرۇپ كېلىنگەن ئەسىرلەر "ئىسپارتاكچىلار" غا ئوخشاش قاراشقا كىرىپ قالغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلارنى يىغىپ "تەربىيىلەپ ھەقىقەتكە قايتۇرۇش" ئارقىلىق ئۇلارنى سوتسىيالىزمغا قارشى تۇرۇپ ۋەتەن سۆيەر قاراشقا كەلتۈرۈش لازىم بولماقتا ئىدى. بۇ ئىشقا ھىتلېر ئەڭ مۇۋاپىق نامزات ھېسابلىناتتى.

12-ئىيۇل (ئەرەن) كۈنى، تەشۋىقات گۇرۇپپىسى مىيونخېندىن يولغا چىقىدۇ. ئارىدىن 5 كۈن ئۆتكەندە ھىتلېر ئۇ يەردە بىر قېتىملىق ئەمىلى سىياسى بىلىمگە ئىگە بولىدۇ. يەنى قايتۇرۇلغان بۇ ئۇرۇش ئەسىرلىرى غەزەپ-نەپرەتكە تولغان كىشىلەر بولۇپ، گەپلىرىمۇ ئۆتكۈر ۋە زەھەرلىك ئىدى. ئۇلار ياشلىق باھىرىمىز، غايىلىرىمىز دەپسەندە قىلىنىپ ئالداندۇق، ئۇرۇش مەيدانلىرىدىكى ئاكوپلاردا ھايۋانىنىڭ كۈننى كۆردۇق، يۇرتىمىزغا قايتىپ كەلگىنىمىزدە بۇ يەرنىڭمۇ قالايماقانچىلىق، ئاچارچىلىق ئىچىدە قالغانلىقىنى كۆردۇق، دەپ زارلىنىدۇ.

www.pdaw.biz

ھىتلېر ئۇلارغا سەۋىرچانلىق بىلەن "ۋېرسال شەرتنامىسى" نىڭ نومۇسىنى، "نويابىر (ئوغلاق) جىنايەتچىلىرى" نى ھەمدە "يەھۇدىيچىلىق بىلەن ماركسىزم دۇنياۋى سۇيىقەستى" نى چۈشەندۈرۈش ئارقىلىق، ئۇلارنىڭ ئۆچمەنلىكىنى باشقا تەرەپكە بۇراشنى ئىشقا ئاشۇرىدۇ. بىر قېتىملىق مۇكاپاتلاش دوكلاتىدا ھىتلېرنىڭ بۇ تۈردىكى خىزمەتلىرىگە بولغان قىزغىنلىقى ئالاھىدە تىلغا ئېلىنىپ تەغدىرلىنىدۇ. "ئەگەر شۇنداق بولغىنىدا، ھىتلېر ئەپەندى ھەقىقەتەنمۇ تۇغما خەلق ناتىقى ھېساپلىنىشى كېرەك. — دەيدۇ كۆزەتكۈچىلەردىن بىرسى، — ھىتلېر ئۆزىنىڭ يالقۇنلۇق نۇتۇقلىرى بىلەن ئاڭلىغۇچىلارغا كۆرسەتكەن جەلىپ قىلىش كۈچى بىلەن خەلق ئاممىسىنىڭ دىققىتىنى مەركەزلەشتۈرۈپ، خەلقنى ئۇنىڭ دېگەنلىرىگە ئىشەندۈرەلەيدىغان قابىلىيەتكە ئىگە بىرسى دېيىش مۇمكىن."

ميونخېنغا قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، ئادولف باتالىيوندىكى ئەسكەرلەرگە بېرىلىدىغان لىكسىيىلەرگە ماسلاشتۇرۇپ نۇتۇق سۆزلەپ تۇرىدۇ. ئۇنىڭغا يەنە، يېقىنىدا ميونخېندا شەكىللەنگەن 50 ئەتراپىدا ئاكتىپ قاراشتىكى تەشكىلاتلارنى تەكشۈرۈش ۋەزىپىسىمۇ يۈكلەنگەن ئىدى. بۇ تۈر تەشكىلاتلار ئىرقچى ئۇنسۇرلاردىن، كوممۇنىزمچى ئۇنسۇرلاردىن، رادىكال مىللەتچىلەردىن، ئانارخىستلاردىن ۋە چېكىدىن ئاشقان ۋەتەنپەرۋەرلەردىن تەشكىل تاپماقتا ئىدى. بۇ تەشكىلاتلار يەنە "ئىنقىلابى ئوقۇغۇچىلار گۇرۇھى"، "كوممۇنىزمچىلار جەمئىيىتى"، ئوسترا (奥斯塔拉) ئىتتىپاقى" ۋە "يېڭى ۋەتەن"

دېگەندەك بىر مۇنچە سىياسىي گۇرۇھلارغا بۆلۈنۈپ كەتكەن ئىدى.

شۇ يىلى كۈز ئايلىرىدا، ھىتلېرغا ئۆزلىرىنى “گېرمانىيە ئىشچىلار پارتىيىسى” دەپ ئاتىۋالغان كىچىك بىر سىياسىي تەشكىلاتنىڭ بىر قېتىملىق يىغىنىغا قاتنىشىش ۋەزىپىسى تاپشۇرۇلدى. يىغىن مۇزاكىرىسىدە شۇ قېتىمقى يىغىنغا قاتناشقان بىرسىنىڭ دېيىشىچە، ھىتلېرمۇ مۇنازىرىدە سۆز ئالغان بولۇپ، ئۇنىڭ نۇتقى بەكلا راۋان ئىدى. شۇنىڭغا قارىماي ئۇ كۆڭلى يىغىندىن بەك تەسىرلەنمىگەنلىكىنى ئېيتقان. ئەمما ھىتلېر بۇ ھەقتە «كۈرەش يولۇم» دا پەقەتلا توختالمايدۇ. بۇ پارتىيىنى نەچچە ئاي بۇرۇن مېيونخېن تۆمۈريول زاۋۇدىنىڭ بىر ئۇستىسى بولغان ئانتون درېكسلېر (Anton Drexler) دېگەن بىرسى قۇرۇپ چىققان ئىدى. بۇ ئىشتىن ھىتلېرنىڭ خەۋىرى بار-يوقلىقىغا بىر نېمە دېيىش قىيىن. ئەمما بۇ پارتىيىنىڭ پروگراممىسى سوتسىيالىزم، مىللەتچىلىك ۋە يەھۇدىي دۈشمەنلىكى قاتارلىق كۆزقاراشلارنىڭ غەلىتە ئارىلاشمىسىدىن تەشكىل تاپقان بولۇپ، پارتىيە سەھىرلىك بىر نىقاب ئىچىگە پۈركىنىۋالغان، يەنى بىر ئۇچۇم تاتلىق خىياللار ئىچىگە پېتىپ قالغان “ئىشچىلار سىياسىي كۇرۇژوكى” دىن تەشكىل تاپقانلىقىنى تىلغا ئېلىشقان. بۇ سۆزلەرنى پروگراممىسىغا قوشۇپ قويۇش رۇدولف فرىخېر ۋون سېبودىندورف (鲁道夫•弗莱赫尔•冯•塞波登道夫) نىڭ تەكلىۋى ئىدى. سېبودىندورف (塞波登道夫) نىڭ ئۆزىمۇ ئاجايىپ غەلىتە بىر

ئادەم بولۇپ، پاكار بويلۇق، دوغىلاق كەلگەن سېمىز بىرسى ئىدى. ئىككى كۆزى تومپۇيۇپلا چىقىپ قالغان ئىدى. "ئۇ بىر رەسسام بولۇپ، قۇرۇق گەپ بىلەن كۈن ئۆتكۈزىدىغان بىرسى ئەمەس ئىدى. ئەپلاتونچە كلاسسىك نەرسىلەر ئورنىغا يېڭىچە ناخشا مۇزىكىلارنى ياخشى كۆرىدىغان بىرسى ئىدى. ... قۇرال تۇتۇشنى ياخشى كۆرسىمۇ بۇ قىزىقىشىنى باشقىلاردىن يوشۇراتتى." ئۇمۇ ھىتلېرغا ئوخشاش كەلگۈسىدە چوقۇم نېمىس دولقۇنى پەيدا بولىدۇ دەيدىغان گەپكە ئىشىنىدىغان بىرسى ئىدى. شۇڭا ئۇ، پارتىيىنىڭ باۋارىيە شۆبىسىنى قۇرۇشتا "نېمىس ئادەتلىرى" بويىچە قۇرۇش ئۈچۈن ئالاھىدە كۈچ چىقارغان ئىدى. يەنى، بۇ تەشكىلاتقا ئەزا بولىدىغانلار قەتئىي تۈردە گېرمان بولىشى، شۇنىڭدەك چوقۇم ئۈچ ئەۋلادىغىچە قېنى ساپ بولىشى، ھەر بىر پارتىيە ئەزاسى "ئىنتېرناتسيونالىزمغا ۋە يەھۇدىي مىللىتىگە قارشى كۈرەشكە ئاكتىپ قاتنىشىدىغانلىقىغا ۋەدە بەرگەن بولىشى" شەرت ئىدى. سېبىدىندورف (塞波登道夫)، مەملىكەت بويىچە يېيىلغان ئىنقىلاب دولقۇنىنىڭ مەجبۇرلىشى سەۋەبىدىن، ئۇلاردىن ئۆزلىرىنى پەرقلەندۈرۈش مەقسىتىدە تەشكىلاتىغا ھېچ بىر مەنا ئىپادىلىمەيدىغان "تورى جەمئىيىتى" (图里会) دەيدىغان بىر ئىسىم قويۇپ نىقاپلىغان ئىدى. شۇنداق قىلىپ، ئۇ ئۆزىنى يىللىق ئارزۇسىنى ئىشقا ئاشۇرۇشقا كىرىشكەن: ئىشچىلارنى ئۇنىڭ تەرغىپ قىلغان "خەلقچىلىق" (يەنى 'ۋولكىش' دېگەن بۇ سۆز بىر قارىماققا خەلقچىلىق دېگەن مەنىنى بەرگەندەك قىلسىمۇ، ئاساسلىقى ئىرقچىلىق

مەنىسىنى ئىپادىلەيدۇ.) ئىشلىرىغا جەلىپ قىلىشىنى ئويلىغان. بۇ مەقسەتتە، نۇقۇل تەنتەربىيە خەۋەرلىرى يېزىقچىلىقى بىلانلا شۇغۇللىنىدىغان بىر ئەزاسىغا "ئىشچىلار سىياسى كۇرژوكى" قۇرۇپ چىقىش يولىيورۇقىنى بېرىدۇ.

بۇ كىشى (ئانتون دىرېكسلېر، "مۇكەممەل تىنچلىق" ئۈچۈن ئىسمى بار جىسمى يوق "ئەركىن ئەمگەكچىلەر كومىتېتى" دېگەن ئىشچىلار كۇرژوكىدىن بىرنى قۇرۇپ چىققان ئىدى) بىلەن كۆرۈشۈپ، ئىككىسى بىرلىكتە "گېرمانىيە ئىشچىلار پارتىيىسى" دېگەن يېڭى بىر سىياسى تەشكىلات قۇرۇپ چىققان ئىدى. بۇ پارتىيىنىڭ تەييارلىق يىغىنى شۇ يىلىنىڭ يانۋار (ئوچاق) باشلىرىدا كىچىك بىر رېستوران — فورستېيىنفورد خوف (福尔斯坦弗尔德•霍夫) دا ئېچىلىدۇ. يىغىنغا 24~25 نەپەر كىشى قاتناشقان بولۇپ، ئۇلارنىڭ كۆپۈنچىسى دىرېكسلېر بىلەن بىرگە ئىشلەيدىغان تۆمۈريول زاۋۇتىدىن كەلگەن ئىشچىلار ئىدى. دىرېكسلېر يىغىن قاتناشقۇچىلىرىغا پارتىيىنىڭ ئىككى تۈرلۈك كۆرەش نىشانىنى قىسقىچە تونۇشتۇرۇپ ئۆتىدۇ. بۇ نىشاندىن بىرسى سىنىپلار ئوتتۇرسىدىكى كۆرەشكە خاتىمە بېرىپ، ئىشچىلارنى ماركسىنىڭ ئىنتېرناتسىيونالىزمىدىن قۇتۇلدۇرۇش؛ يەنە بىرسى، يوقىرى تەبىقە سىنىپىتكىلەرگە ئىشچىلار ئۈستىگە ئالغان مەسئۇلىيەتنى تونۇتۇش ئىدى. دىرېكسلېر يەنە "بىزنىڭ بىردىن بىر ئارزۇيىمىز نېمىس مىللىتىنىڭ ھۆكۈمرانلىقىنى قوبۇل قىلىش بولىشى كېرەك دەپ تەكىتلەيدۇ. ئۇ يەنە كۇرژوكنىڭ ئىسمىنى "گېرمانىيە مىللى

سوتسيالىزم پارتىيىسى” (بىر يىل بۇرۇن بوسمىيىدە قۇرۇلغان، غايىلىرىمۇ ئاساسەن ئوخشىشىپ كېتىدىغان ئوخشاش ئىسىملىك بىر پارتىيىنىڭ نامىدىن ئېلىنغان بولۇپ، بۇ پارتىيىنىڭ بەلگىسىمۇ كرىست ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىپ ئۆتۈش زۆرۈر) دەپ ئاتاشنى تەكلىپ قىلىدۇ. بۇ تەكلىپكە بەزى كىشىلەر قارشى چىقىپ، پارتىيە ئىسمىدىكى “سوتسىيالىزم” دېگەن قىسمنى كىشىلەر خاتا چۈشىنىپ قېلىشى مۇمكىن دەپ تۇرىۋالىدۇ.

درېكسلېر، ئۆزىنى ئۇنۇتقان ھالدا پارتىيە نىزامنامىسىنىڭ لايىھىسىنى تۈزۈشكە كىرىشىدۇ. بۇ تېخىنىك ئۆزىنى پرولېتارىيات دەپلا قارىماي، يەنە ئۆزىنى ئوتتۇرا تەبىقە سىنىپىغا مەنسۇپ بىرسى دەپمۇ قارايتتى. ئۇنداقتا ئوتتۇرا تەبىقە سىنىپى قانداق قىلىشى كېرەك؟ ئۇلار “چوڭ كاپىتالىستلارنى قۇربان قىلىش ھېسابىغا ئۆزلىرىنى كېڭەيتىپ كۈچلەندۈرىشى كېرەك ئىدى. بۇ نىزامنامىدا ئېھتىياتچانلىق بىلەن يەھۇدىيلارغىمۇ قارشى چىقىشنى كۆرسىتىپ ئۆتۈش كېرەك ئىدى. يەنى “دۆلەت گېرمانىيىنىڭ ئەخلاقى پىرىنسىپ ئۆلچىمىگە زىت كېلىدىغان دىنى ئېتىقات تەربىيىسىنى قوللىماسلىقى كېرەك.” ئىدى. ئەمىلىيەتتە بۇنىڭغا زادىلا يول قويۇشقا بولمايدۇ دەپ قارايتتى. ئىككى ھەپتە ئۆتكەندىن كېيىن، پارتىيە قۇرۇلۇش يىغىنى تورى جەمئىيىتى (图里会) نىڭ باش شتابىدا چاقىرىلىدۇ. بۇ تۈر ئىشلارغا قىلچە لاياقىتى بولمىغان تەنتەربىيە مۇتەخەسسىسى كارل خارس (卡尔•哈尔雪) پارتىيىنىڭ رەئىسلىكىگە، درېكسلېر بولسا مۇئاۋىنلىققا سايلىنىدۇ.

بۇ تەشكىلاتنى بىرەر پارتىيە دەپ ئاتاشنىڭ زادىلا ئىمكانىيىتى يوق دېيىشكە بولاتتى. بۇ تەشكىلدە جەمئىي 6 كىشىلىك بىر كومىتېت بولغاندىن باشقا ھېچ نېمىسى يوق ئىدى. "قىزىللارنىڭ تەھدىتى مەۋجۇت بولۇپ تۇرىۋاتقاچقا، يىغىنىمىز مەخپىي چاقىرىلغان ئىدى، ــ دەيدۇ درېكسلېر (ئۇ چاغدا درېكسلېر كەسكىن مىجەزلىك ئەمما ئابرويى يوق، ھەر تۈرلۈك كېسەللىكلەر ئىچىگە پېتىپ قالغان بىرسى ئىدى) ئۇ كۆنلەرنى ئەسلەپ كېلىپ، ــ مۇھاكىمە قىلىش، ھۆججەت ئۆگۈنۈش قىلىشتىن باشقا قىلغىدەك ئىشىمىزمۇ يوق ئىدى. مەن ئۆزەمنىڭ ئويلىغانلىرىمنى «سىياسى ئويغۇنۇشۇم» ناملىق بىر كىتابچىغا كىرگۈزگەن ئىدىم. مەن بۇ كىتابچىنى قايسى بىر ئىشچىنىڭ كۆندىلىك خاتىرىسىدىن تاللاپ كۆچۈرىۋالغان ئىدىم." ئۇنىڭ ئارزۇلايدىغىنى، ئەقىللىق، ئۇرغۇپ تۇرىدىغان جاسارەتلىك بىرەرسى بۇ كىتابچىنىڭ روھىدىن ئىلھام ئېلىپ بىزنى ھەرىكەتكە كەلتۈرىدىغان يېتەكچى بىرسى بولۇپ بېرىشنى ئويلاپ بۇ كىتابچىنى تارقىتىپ يۈرگەن بولۇپ، "بىزگە قابىلىيەتلىك بىر ئادەم لازىم بولۇپ تۇرماقتا ئىدى. ئۇ ئادەم چوقۇم قاراقچى مىجەز، ھېچكىمگە بوي سۇنۇشنى خالىمايدىغان رەھىمسىز، ھەرىكەت باشلىتىش جاسارىتى بولغان بىرسى بولىشى كېرەك" دەيدۇ.

12 ـ سىنتەبىر (ياچاق) كۈنى، مايور شىيېر (希埃尔)، ھىتلېرنى ئەنە شۇ تايىنى يوق "ئىشچىلار پارتىيىسى" نىڭ يەنە بىر قېتىملىق يىغىنىغا بېرىپ قاتنىشىپ ئۇلارنىڭ ئىچىدە بىرەر

تەۋەككۈلچى بىرسىنىڭ بار يوقلىقىنى ئۇقۇپ كېلىشكە بۇيرۇيدۇ. ئەسلىدە، ئۇ يىغىندىكىلەر ئارىسىدا ئۇنداق بىرسىنى ئاختۇرۇشقا توغرا كەلسە، ئۇنداق قاراقچى چىراي ئادەم دەل ئۆزى ئۆۋەرتكەن ئادىمى ئادولفتىن باشقىسى بولىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى. شۇ كۈنى قاراڭغۇ چۈشكەندە، ھىتلېر، ھېرون (赫仑) كوچىسىدىكى كىچىك بىر قەھۋەخانا بولغان ستىناكاپلوۋ (斯特纳卡布劳) قەھۋەخانىسىغا سۇقۇنۇپ كىرىۋالىدۇ. قەھۋەخانىدا 40 قا يېقىن ئىشچى يىغىلغان ئىدى.

ئاساسلىق نۇتۇق ئۈچۈن شائىر ئېكارت بەلگىلەنگەن بولسىمۇ، كېسەللىك سەۋەبىدىن يىغىنغا كېلەلمەيدۇ. شۇڭا، ئاساسلىق دوكلاتچى قىلىپ ئىقتىسادشۇناس فېدېر بەلگىلەنگەن ئىدى. فېدېر "قانداق قىلىپ كاپىتالىزىمنى يوقۇتالىشىمىز مۇمكىن" دېگەن تېمىدا دوكلات بېرىدۇ.

ھىتلېر، كۇرۇستا تەربىيىلىنىش جەريانىدا فېدېرنىڭ دەرسلىرىنى نۇرغۇن قېتىم ئاڭلىغانلىقى ئۈچۈن، بۇ يەردە دوكلاتقا ئەمەس بەلكى يىغىن قاتناشقۇچىلىرىنىڭ روھى قىياپىتىگە بەكرەك دىققەت قىلىپ ئولتۇرىدۇ. يىغىندىكىلەر قارىماققا ۋاي دېگۈچىلىكى يوق كىشىلەردەكلا كۆرۈنەتتى. يەنى، ھىتلېرنىڭ قارىشىچە، بۇ تەشكىلاتمۇ خۇددى باشقا نۇرغۇنلىغان تەشكىلاتلاردەك كۆرۈنۈپ قويۇپلا يوقاپ كېتىدىغان تەشكىلات پۇرىقىنى بېرىپ تۇراتتى. روشەنكى، بۇ تەشكىلنىڭ قۇرغۇچىسى ئادەتتىكى بىر ئامىمۋى كلۇپنى قانداق قىلغاندا رەسمى بىر سىياسى پارتىيىگە ئايلاندۇرۇشقا بولىدىغانلىقى

ھەققىدە ئادەتتىكىچە بولسىمۇ ئاددى ساۋادى يوق بىرسى ئىكەنلىكى مانا مەن دەپلا چىقىپ تۇراتتى. ئۇ كۆڭلى يىغىندا ھىتلېر ئىچى پۇشۇپ ئارانلا ئولتۇراتتى. فېدېرنىڭ دوكلاتى تۈگىشى بىلەن تەڭ، ھىتلېر ئۇۋ دەپ بىر تىنىۋالدۇ. ئارقىدىن يىغىن ئەركىن مۇنازىرىگە ئۆچۈق دەپ ئېلان قىلىنغىنىدا ھىتلېر قوپۇپ يىغىندىن چىقىپ كەتمەكچى بولدۇ. ئەمما قانداقتۇ بىر تۈيغۇلىرى ئۇنى يەنە بىر ئاز ئولتار دەپ تارتىۋاتقاندەك ھېس قىلىپ قايتا ئولتۇردۇ. ئارىدىن بىر قانچە مىنۇت ۋاقىت ئۆتكەندە، ئوتتۇرلۇقتا بىر پروفېسسور باۋارىيىنى پرۇسسىيەدىن ئايرىپ مۇستەقىل قىلىۋېلىشىمىز كېرەك دەپ قايناشقا باشلايدۇ. بۇ گەپنى ئاڭلىغان ھىتلېر چىداپ ئولتۇرالماي ئۇنىڭغا رەددىيە بېرىشكە باشلايدۇ. ھىتلېر، جاراڭلىق ئاۋازدا ئىنتايىن كۈچلۈك جۈملىلەر بىلەن بۇ ھەقتە 15 مىنۇتتەك سۆزلەيدۇ. بايىقى پروفېسسور "... تېخى گېپىمنى تۈگەتمەي تۇرۇپلا سۆغا چۈشكەن ئىتتەك قويرۇقنى قىسىپ يىغىن زالىدىن چىقىپ كەتتى" دەيدۇ ھىتلېر ئەسلىمىسىدە.

ھىتلېرنىڭ نۇتۇق سۆزلەش قابىلىيىتى بىلەن ئۇنىڭ سۆزلىرىدىكى مەنتىقە، درېكسلېرنى قاتتىق تەسىرلەندۇردۇ. شۇ چاغدا ئۇ كاتىۋغا پىچىرلاپ: "بۇ ئادەم بولىدىغان بىرسىدەك قىلىدۇ، ئۇنىڭدىن پايدىلىنايلى" دەيدۇ. كېيىن ئۇ بېرىپ ھىتلېرنى بىر چەتكە تارتىپ ئۆزىنى تونۇشتۇردۇ. ئەمما كېيىن ھىتلېر بۇ كۆزئەينەكلىك، كۆرۈنىشىنىڭمۇ تايىنى يوق بۇ كىشىنىڭ ئىسمىنىمۇ ئەسلىيەلمەيدۇ. ئۇ كىشى ھىتلېرغا خۇددى

بىر مۇقەددەس كىتابنى تۇتقازغاندەك ھاياجان ئىچىدە ئۆزىنىڭ 40 بەتلىكلا كېلىدىغان شاپتول چېچەكى رەڭلىك بروشۇرىنى تۇتقۇزۇپ: "بۇ كىتابنى ئەستايىدىل بىر ئوقۇپ چىقىڭ، ئاندىن بىز يەنە كۆرۈشەيلى" دېگەندەك بىر نېمىلەرنى دەپ كۇسۇرلاپ كېتىدۇ.

ھىتلېر گازارمىدىكى ئىككىنچى قەۋەتكە جايلاشقان كىچىك ھۇجرىسىغا كىرىپ خۇددى باشقا كۈنلەردىكىدەك كۆزنەكە ئۈيقۇ كەلمەي، چاشقانلارنىڭ يېيىشى ئۈچۈن پولغا بولكا ۋە تاماق قالدۇقلىرىنى سېپىشكە كىرىشىپ كېتىدۇ. ئادولف بۇنى بىر ئادەت قىلىۋالغان ئىدى. ھەر كۈنى تاڭ سەھەردە "بۇ ئۇششاق جانىۋارلارنىڭ مەززىلىك يۇراپ تۇرغان ئاشقان-تاشقان تاماق قالدۇقلىرى ئەتراپىدا ئولۇشۇپ ئويناقشىپ كېتىشلىرىنى تاماشا قىلىپ بىر ھازا يېتىۋالاتتىم. ئاچچىق تۇرمۇش ئەمەلىيىتى ئارقىلىق ئاچلىقنىڭ تەمىنى ياخشى بىلىدىغان بىرسى بولغانلىقىم ئۈچۈن، بۇ چاشقانلارنىڭ يەيدىغان نەرسىنى كۆرگەندە خوشال بولۇپ ئويناقشىپ كېتىشىنىڭ سەۋەبىنى بەكلا ياخشى چۈشىنەتتىم." دەيدۇ ئەسلىمىسىدە.

شۇ كۈنى سەھەر سائەت بەشلەردە، كېچىچە ئۇخلىيالماي چىققان ئادولف، كارىۋىتىدا ياتقىنىچە يەردىكى چاشقانلارنىڭ يەيدىغاننى تالىشىپ بىر-بىرسى بىلەن ئۇرۇشۇپ كېتىشلىرىنى بىر دەم تاماشا قىلىدۇ. ئاندىن ئۇنىڭ خىيالىغا ھېلىقى ئىشچىنىڭ بەرگەن بروشۇرى ئېسىگە كېلىدۇ. بۇ كىتابقا قىزىقىپ ۋاراغداشقا باشلايدۇ. كىتابنىڭ بىرىنچى بېتىنى ئوقۇپلا

بۇ كىتابقا قىزىقىپ قالدۇ. "مەن ئىختىيارسىز ھالدا بۇ كىتابتا ئۆزەمنىڭ بېشىدىن ئۆتكەن كۆڭلىرىمنى كۆرگەندەك بولدۇم" دەيدۇ ھىتلېر ئەسلىمىسىدە. ئەتىسى، ئۇ بىروشۇردىكى كۆزقاراشلار ئۇنىڭ كاللىسىدىن چىقماي ئۇنى ئويغا سېلىپ يۈرىدۇ. "مىللىي سوتسىيالىزم" ئاتالغۇسى، "يېڭى دۇنيا تۈزۈمى" دېگەن سۆزلەر بىلەن كىتابتىكى ئوتتۇرىغا قويۇلغان بەزى پەرەزلەر، يەنى بۇ يېڭى پارتىيە يوقۇتۇپ قويۇلغان غايە، ئىزىلىشكە ئۇچراۋاتقان ھوقۇقسىز ئىشچىلار، ھەتتا دۆلەت كادىرلىرى بىلەن ئوتتۇرا دەرىجىلىك سىنىپلاردىن تۈۋەن قاتلامدىكى كىشىلەرنىلا ئۆزىگە جەلپ قىلىشنى تەرغىپ قىلىشى ئۇنى ئۆزۈنىچە ئويلاندۇرۇپ قويىدۇ.

شۇنداقتىمۇ، ئۇ، بۇ كىتابنى ئۇنتۇپ بۇ تۈر خىياللاردىن پاتلا قۇتۇلىدۇ. كېيىن بىر كۈنى ئۇ بىر پارچە پوچتا ئاتكىرتكىسى تاپشۇرۇپ ئالىدۇ. ئۇنىڭدا ھىتلېرنىڭ "گېرمانىيە ئىشچىلار پارتىيىسى" گە ئەزا قىلىپ قوبۇل قىلىنغانلىقى ئۇختۇرۇش قىلىنغان ئىدى. بۇنىڭدىن ھىتلېر بەكلا ھەيران بولىدۇ. بۇ ئاتكىرتكىدا يەنە، ئۇنى چارشەنبە (سوك، قۇرت) كۈنى چاقىرىلىدىغان كومىتېت يىغىنىغا قاتنىشىپ بېرىشى تەكلىپ قىلىنغان ئىدى. ھىتلېر ئۆز ئالدىغا بىر پارتىيە قۇرۇپ چىقىشنى كۆڭلىگە پۈكۈپ يۈرگەنلىكى ئۈچۈن، باشقا ھەر قانداق بىر پارتىيىگە ئەزا بولۇش نىيىتى يوق ئىدى. شۇڭا ئۇ، بۇ ئاتكىرتكىدىكى تەكلىپنى كۆڭلىدە غەزەپ بىلەن رەت قىلىدۇ. شۇنداقتىمۇ، ئۇلارنىڭ نېمە دېمەكچى ئىكەنلىكىگە بولغان

قىزنىڭشىنىمۇ بېسىۋالالماي، بېرىپ بۇ غەلىتە تەشكىلاتنىڭ يىغىنىنى كۆرۈپ باقمايمۇ دېگەن خىيالغا كېلىدۇ.

بۇ قېتىمقى يىغىن يەنە شۇ ھورىن (赫仑) كوچىسىدىكى باشقا بىر تۆۋەن دەرىجىلىك قەھۋەخانا بولغان ئارتىس روزىبارد (阿尔特斯•罗森巴德) تا ئۆتكۈزۈلەتتى. ھىتلېر، غۇۋا يورۇپ تۇرغان تىپ-تىنچ رېستوران زالىدىن ئۆتكەندە، كىچىك بىر ھۇجرىدا تۆت كىشىنىڭ بىر ئۈستەل ئەتراپىدا ئولتۇرغانلىقىنى كۆرىدۇ. ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئۇنىڭغا ھېلىقى بروشۇرنى تۇتقۇزۇپ قويغان كىشىمۇ بار ئىدى. درېكسلېر ئۇنى "گېرمانىيە ئىشچىلار پارتىيىسىگە شەرەپ بىلەن ئەزا بولغانلىقىڭىزنى قىزغىن تەبرىكلەيمىز" دەپ ئورنىدىن تۇرۇپ سالام بىلەن كۈتىۋالىدۇ (مانا ئەندى بىزنىڭمۇ گەپكە ئۇستا ئاۋىستىرىيىلىك ئەزايىمىزدىن بىرسى بار بولدى دېگەن ئىدى كومىتېت ئەزالىرىدىن بىرسىگە). درېكسلېر ئۇنىڭغا، بىز مەملىكەتلىك تەشكىلى رەئىسىمىز ھارلەي (哈尔雷) ئەپەندىنى كۈتۈپ ئولتۇرىمىز دەپ قوشۇپ قويىدۇ.

تەنتەربىيە خەۋەرلەر يازغۇچىسى بولغان رەئىس ئاخىرى كەلدى. بۇ كىشى تۇغۇلىشىدىن تارتىپلا مايماق پۇت بىرسى بولۇپ، كۆرىنىشى بەكلا سەت، كىيىنىشىمۇ رەتسىز بىرسى ئىدى. يىغىندا، ئۇ ئاۋال ئالدىنقى يىغىنلارنىڭ يىغىن خاتىرىلىرىنى ئوقۇپ ئۆتتى. ئارقىدىن كاسسىر دوكلات قىلىپ، ھازىرچە قولىدا بار پۇل ئارانلا 7 مارك 50 پىننىك ئىكەنلىكىنى ئېيتتى. ئاندىن كەلگەن خەت-چەكلەر ئوقۇلۇپ، ئۇزۇن-ئۇزۇن تالاش-تارتىش قىلىندى. بۇ ئىشلار ھىتلېر پەرەز قىلغىنىدىنمۇ

www.pidaw.biz

بەكرەك زېرىكىشلىك ئىدى. “قورقۇنۇچلۇق، ھەقىقەتەنمۇ قورقۇنۇچلۇق! بۇنداق ئەھۋاللار كلوپلاردىكى ئەڭ ناچار ئەھۋالغا قالغىنىدىنمۇ بەكرەك ناچار بىر ئەھۋال ئىدى! مەن مانا شۇنداق بىر تەشكىلاتقا ئەزا بولمەنمۇ؟” يېڭى پارتىيە ئەزاسى مەسىلىسىنى مۇزاكىرە قىلىشقىنىدا، ھىتلېر ئۇلاردىن پارتىيە تەشكىلاتىنىڭ بۈگۈنكى تۈزۈلىشى ھەققىدە بىرمۇنچە سۇئاللارنى سورىدى. ئاخىرى بۇ پارتىيىنىڭ تۈزۈك بىر نىزامنامىسىمۇ يوق، تەشۋىقات ۋاراقمۇ تارقىتىپ باقمىغان، ھەتتا بىرەر رېزىنكىدىن ئويۇلغان تامغىسىنىڭمۇ يوقلىقىدىن خەۋەر تاپىدۇ. ئەگەر بار دېيىلسە، ئۇلاردا ساپ بىر ئارزۇنىلا بار دېيىشكە بولاتتى. ئۇ بۇ ھەيئەتلەرگە شۇنداقلا بىر قۇر كۆز يۈگۈرتۈپ چىقىدۇ: ئۇلارنىڭ ھېچ قايسىدا كۆڭلىدە بىرەر سان يوقلىقىنى، پىكىرلىرىنىڭ بەكلا تۇتۇق ئىكەنلىكىنى سېزىدۇ.

ھىتلېر بۇ ھادىسىلارنىڭ ھېچ بىرسىگە رازى بولمىسىمۇ، يەنىلا بۇ تەشكىلگە ئەزا بولايمۇ-بولماي دېگەن مەسىلىدە ئېنىق بىر پىكىرگە كېلەلمەيدۇ. بۇ ئىش، ئۇنىڭ ھاياتىدىكى جاۋاب بېرىش ئەڭ قىيىن مەسىلىلەردىن بىرى ھېسابلىناتتى. شۇنىڭدىن كېيىنكى ئىككى كۈن جەريانىدا ئۇنىڭ قەلبىدە ئىككى خىل قاراش تىنماي بىر-بىرسى بىلەن مۇنازىرە قىلىپ چىقىدۇ. ئۇنىڭ ئەقلى ئۇنى دەرھال رەت قىلىشقا ئۈندىسە، ھېس-تۇيغۇلىرى ماقۇل دە، دەپ تۈرتۈۋالماقتا ئىدى. ئۇ خېلى بۇرۇنلا چوقۇم سىياسەت بىلەن شۇغۇللىنىش يولىغا كىرىمەن دەپ قەسەم بەرگەن بولسىمۇ، ئالدىدىكى بۇ تەشكىلات

ھەقىقەتەنمۇ تـاپىنى يـوق بىـر تەشـكىلات ئىـدى. ئەممـا بـۇ تەشكىلاتنىڭ مۇنداقمۇ بىر ئەۋزەللىكى بار ئىـدى: بـۇ تەشـكىلات تېخى رەسمى بىر تەشكىلات ھالىغا كېلىـپ، ئەقىـدىلىرى قېتىـپ كەتكەن تەشكىلات ئەمەس ئىدى. شۇڭا بۇنـداق بىـر تەشـكىلاتقا قاتنىشىپ، ئۇنى خالىغان شەكىلدە يېتەكلەپ، ئۆزى ھەرىـكەت پىلانـلاپ تەرەققـى قىلدۇرالىشـى مـۇمكىن ئىـدى. بـۇ تەشـكىلات بەكـلا كىچىـك بىـر تەشـكىلات بولغاچقـا، بـۇ تەشـكىلنى ئـۆز خاھىشى بويىچە يېتەكلىيەلىشىدە مەسىلە يوق ئىدى.

ھىتلېـر، بـۇ تەشـكىلاتنىڭ يىغىنلىرىغـا قاتنىشـىپ يـۈرۈپ سەزگەن ئەھۋاللىرىنى كاپىتان مايىرغا دوكلات قىلـدۇ. كاپىتـانمۇ بۇ ئەھۋاللارنى بىر قىسىم يوقىرى دەرىجىلىك ئوپىسسېرلار بىلەن بىر قىسىم كاپىتالىستلارغا مەلۇم قىلـدۇ. كاپىتـان، ئۇلار بىـلەن ھەر ھەپتىـدە بىـر قېـتىم "تـۆت پەسـىل" رېسـتورانتىدا بـاش قوشـۇپ، گېرمـانىيە ھەربـى كـۈچلىرىنى قايتىـدىن قـۇرۇپ چىقىشنىڭ ھەر تۈرلۈك چارىلىرى ئۈستىدە مۇھـاكىمە قىلىشـاتتى. ئـۇلار بـۇ كىچىـك تەشـكىلات ھەققىـدە مۇھـاكىمە قىلىشـقاندىن كېـيىن، پەقەت گېرمـانىيە ئىشـچىلىرىغا تـايىنىش ئـارقىلىقلا مەقسـەتكە يەتكىلـى بولىـدىغانلىقىنى قارارلاشتۇرىشـىدۇ. شـۇڭا ئـۇلار، بـۇ كىچىـك تەشـكىلاتنى، يەنـى "گېرمـانىيە ئىشـچىلار پارتىيىسى" نى باشلىنىش نوقتىسى قىلىپ تاللىۋېلىپ ھەرىـكەت باشلاش قارارىغـا كېلىشـىدۇ. كاپىتـان مايىرنىـڭ دېيىشـىچە، بىـر كۈنى گېنېرال لۇدېندورف مايىرنىڭ ئىشخانىسىغا كىرىـپ كېلىـدۇ.

www.pidaiy.biz

ئۇ، ھىتلېرنىڭ بۇ تەشكىلاتقا ئەزا بولۇپ، بۇ پارتىيىنى قۇرۇپ چىقىش جەھەتتە ياردەمچى بولۇشىنى تەلەپ قىلىدۇ.

يېڭى ئارمىيىنىڭ ئەسكەرلىرى ھەر قانداق بىر سىياسىي تەشكىلاتقا ئەزا بولۇشى ئەسلىدە قانۇنغا خىلاپ بىر ھەرىكەت ھېسابلىناتتى. ئەمما "لۇدېندورفنىڭ كۆڭلىنى دەپ (ئۇ ھەربىيلەر ئارىسىدا يەنىلا ھۆرمەت قىلىناتتى)، ھىتلېرگە بۇ ئىشچىلار پارتىيىسىگە قاتنىشىپ ئۇلارنىڭ پارتىيىسىنىڭ كۈچلىنىشىگە ياردەمچى بول، دەپ بۇيرۇق قىلدىم. بۇنىڭ ئۈچۈن ئادولف ھەپتىسىگە بوگۈنكى پاخاللىشىپ كەتكەن پۇل ھېساۋىدا 20 مارك پۇل ئالىدىغان بولىدۇ" دەيدۇ كاپىتان ماير. شۇڭا، مەلۇم مەنىدىن ئېيتقاندا، ھىتلېر ئەسلىدە ئۆزى قىلماقچى بولۇۋاتقان بىر ئىشنى بۇيرۇق بىلەن ۋەزىپە ھالىغا كەلتۈرۈپ ئىجرا قىلىدىغان بولغان دېيىشكىمۇ بولاتتى. شۇنداق قىلىپ، ھىتلېر "گېرمانىيە ئىشچىلار پارتىيىسى" نىڭ رەسمىي ئەزاسى بولۇپ، تېزىمغا ئالدۇرۇپ پارتىيە ئەزالىق كىنىشكىسىنى تاپشۇرۇپ ئالىدۇ.

ھىتلېر سىياسىي پائالىيەتلەرگە قەدەم قويۇش بىلەن بىرگە، ئىدىيىۋى جەھەتتىمۇ زور دەرىجىدە ئىلگىرلەيدۇ. بۇمۇ كاپىتان مايرنىڭ بۇيرۇقىنىڭ بىر نەتىجىسى ھېسابلىناتتى. مەسىلەن، بىر قېتىم مائارىپ ساھەسىدىن بىر ئوقۇغۇچى خەت يېزىپ، يەھۇدىي تەھدىتى مەسىلىسىگە ئائىت ماتېرىيال بىلەن تەمىنلەش ئىمكانىيىتىنىڭ بار-يوقلىقىنى سورايدۇ. بۇ ئىشقىمۇ كاپىتان ماير ھىتلېرنى بەلگىلەپ، ئۇنىڭ بۇ مەسىلىگە جاۋاپ

تېپىشــنى بــۇيرۇق قىلىــدۇ. ســتېناركابۇرگ (斯特纳卡布劳) يىغىنىدىن 4 كۈن ئۆتكەن بىر كۈنى، ھىتلېر ئۇزۇن يېزىلغان بىر پارچە جاۋاپ خەت تەييارلايدۇ. بۇ جاۋاب خەتتە ھىتلېرنىڭ يەھـۇدىيلار مەسىلىسـىنى ھەل قىلىـش ئۇسـۇلى جەھەتـتە قولغا كەلتـۈرگەن ھەيـران قـالارلىق ئىلگىرلىشـى ئوتتۇرىغـا چىققـان ئىدى. ئۇنىڭ يازغـان بـۇ خېتـى پۈتـۈنلەي يەھۇدىيلارغا قارشـى ھۇجۇم قىلىنغـان سـۆزلەر بىـلەن تولغـان بولـۇپ، بـۇنى كېيىن ھەممە كىشى تولۇق بىلىپ كېتىدۇ: "يەھۇدىيلار دېموكراتىيىنىڭ ئىچىــگە ســوقۇنۇپ كىرىۋېلىــپ، خەلــق ئاممىســىنىڭ قەلبىنــى ئالـدامچىلىق يـولى بىـلەن قولغـا كەلتۈرىۋالغـان؛ ئـۇ مەلئـۇنلار خەلقنىڭ غۇرۇرى ئالدىـدا ئۆمىلەپ ماڭغانـدەك قىلغىنـى بىـلەن، ئۇلارنىڭ تونۇيـدىغىنى پەقەتـلا پۇلـدىن ئىبارەت بـۇ نەرسـىنىڭ قىممىتىــــدىنلا ئىبــــارەتتۇر. ... بـــۇ نەرســـلەرنىڭ ھەر بىـــر ھەرىكىتى، ھەممە كىشىنى بۇ ئىرقنىڭ سىبلىس كېسـلى بىـلەن يۇقۇملانـدۇرۇش بىـلەن نەتىجىلىنىــپ كەلمەكــتە." ھىتلېـر بـۇ خېتىدە، يەھۇدىي دۆشمەنلىك نىزامنامىسىدا ئۇلارنى چەتئەللىك ئىرقىـــدىن كەلگەنـــلەر دەپ قـــاراپ، قـــانۇنى يـــول بىـــلەن يەھۇدىيلارنىـڭ بەزى ئالاھىـدە ھوقـۇقلىرىنى بىكـار قىلىشـتىن ئىش باشلاشقا توغرا كېلىدۇ دېگەن خۇلاسىنى چىقارغـان ئىـدى. "شــۇنداقتىمۇ، شــۇنىڭغا تولــۇق ئىشىنىشــكە بولىــدىكى، ئەڭ ئـاخىرقى مەقسـىدىمىز يەھـۇدىيلارنى قەتئىـي ئىـرادىگە كېلىــپ سۈپۈرۈپ تازىلىۋېتىش (بۇ يەردە سۈپۈرۈپ تـازىلىۋېتىش دېـگەن مەنىسىدىن باشقا يەنە قۇمـۇرۇپ تاشلاش، يەنـى يەھـۇدىيلارنى

www.pidaiy.biz

يوق قىلىۋېتىش مەنىسىنىمۇ بىلدۈرىشى مۇمكىن) بولىشى كېرەك” دەيدۇ.

بۇ جاۋاب خەت، ھىتلېرغا تەۋە تۇنجى ماتېرىيال ھېسابلىنىدۇ. شۇنىڭدەك يەنە بۇ ماقالىسى ئارقىلىق ھىتلېر يەھۇدىي ئۆچمەنلىكىنى تۇنجى قېتىم ھەققىي سىياسىي پروگراما ھالىتىگە كەلتۈرگەن ھېسابلىنىدۇ.

www.pidaiy.biz

ئىككىنچى بۆلۈم

بىخلىنىش دەۋرى — شەكىللىنىشىمىز

تۆتىنچى باب

بىر سىياسىي پارتىيىنىڭ دۇنياغا كېلىشى

1919~1922

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com

(1)

ھىتلېر، "مەن بۇ كىچىككىنە بىر گۇرۇپ كىشىلەر ئارىسىغا كىرىپ كەلگەن ۋاقتىمدا، ئۆز ئالدىمغا بىرەر سىياسى تەشكىلات قۇرۇپ چىقىش ياكى سىياسى پائالىيەتلەر بىلەن شۇغۇللىنىشقا توسالغۇلۇق قىلىدىغان ھېچقانداق بىرەر توسالغۇ يوق ئىدى" دەيدۇ. ئەمما، شۇ يىلى كۈزدىن باشلاپ ئىشچىلار پارتىيىسى ھىتلېر ئۈچۈن ئۆز ئىدىيىسىنى تەشۋىق قىلىدىغان رەسمى تەشۋىقات سورىنىغا ئايلىنىشقا باشلايدۇ. خۇددى مانىبرھېيم كۇتۇپخانىسىدا تۇنجى قېتىم ئۇنىڭ ئۆچمەنلىكى ئوتتۇرىغا چىقىپ غايە بولۇپ شەكىللىنىشكە باشلىغىنىدەك، ھەممىدىن نارازى بولۇپ يۈرگەن بۇ بىر ئۇچۇم كىشىلەر ئۇنىڭغا لازىملىق تۈرتكە بولۇش رولىنى ئوينىشقا باشلايدۇ.

ئۇنىڭ قىلىشىغا تېگىشلىك بىرىنچى ئىشى، ئاساسەن تالاش-تارتىش ھالىتىدە تۇرىۋاتقان بۇ كلوبنى بىر سىياسى تەشكىلات ھالىتىگە كەلتۈرۈش ئىشى ئىدى. "پۈتكۈل پارتىيىگە ۋەكىللىك قىلىدىغان ئادەم يەقەتلا شۇ 7 نەپەرلا ئادەم ئىدى. شۇڭا بۇ تەشكىلنى بىرەر ئاممىۋى كلوبتىن باشقا نەرسە ئەمەس دېيىشكىلا بولاتتى." گېزىتلاردا شۇ كۈنلەر ھەققىدىكى چاتما ھىكايىلار ئېلان قىلىنغىنىدا، ھىتلېر ئەسلەپ كېلىپ ئۇ كۈنلەرنى قىزىقارلىق قىلىپ مۇنداق تەسۋىرلەيدۇ: "1919-يىلقى مىيونخېنىدىكى كۈنلىرىمىز ھەقىقەتەنمۇ مۇشەققەتلىك كۈنلەر

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى www.uyghurkitap.com

ئىدى. چىراقنىڭ يېغى تۈگەي دەپ پىلىدىرلاپ تۇرغان، ئەخلەتلەر دۆۋىلىنىپ كەتكەن، يىرتىق-ياماق كىيىنگەن كىشىلەر، نامرات ئەسكەرلەر، قىسقىسى، ئۇلارنىڭ ھەممىسى شۇ 4 يىللىق ئۇرۇش بىلەن ئىنقىلاب دېگەن سىيسىق نامى پۇر كەتكەن پاجىئەلەرنىڭ ئىپچىنىشلىق ئاقىۋىتى ئىدى.»

روزىنبارد (罗森巴德) نىڭ كەيىنى ھۆجرىسىدىكى يىغىنخانىدا، ھەر قېتىملىق يىغىندىكى چىرىقىمىز غۇۋا يورۇپ تۇرىدىغان بىر گازۋاي چىراق ئىدى. «بىز يىغىن ئاچقاندا... قىياپەتلىرىمىز قانداق ئىدى دەيسىلەر؟ بەكلا ۋەيرانە ئىدۇق. ھەربىرچە قىسقا ئىشتان، تولا بويىلىپ پىتى قالمىغان كونا چاپان، بېشىمىزغا كەيگىنىمىز بىر-بىرىمىزنىڭكىگە ئوخشىمايدىغان ياغلىشىپ پارقىراپ كەتكەن قالپاق-كەپكىلەر، ئايىقىمىزغا كەيگىنىمىز تولا قونجىلاپ تىتىلىپ كەتكەن كونا ئۆتۈك، قولىمىزدا ئۆزىمىز ياسىۋالغان ياغاچ ھاسسا.» ئۇ كۆڭلەردىكى بۇ كۆرۈنۈشلەر، ئۇ كىشىلەرنىڭ ھەقىقەتەنمۇ خەلققە ۋەكىللىك قىلىدىغان كىشىلەر ئىكەنلىكىنى كۆرسەتمەكتە ئىدى.

«يىغىنىمىز ھەر دائىم شۇ بىر قانچە كىشى بىلەنلا ئۆتكۈزۈلەتتى. ... ئاۋال بىر-بىرىمىز بىلەن قىرىنداشلارچە سالام قىلىشاتتۇق. ئاندىن ھەممە بىر-بىرلەپ، «جايلارغا ئۇرۇق چېچىلدى، ھەتتا بۇ چېچىلغان ئۇرۇقلار يىلتىز تارتىپ بىخلىنىشقا باشلىدى»، دەپ مەلۇمات بېرىشەتتى؛ بۇ ئىشلارنى ئورتاق دوكلات قىلىشقا ئىمكان يوقمىدى؟ بىز ھەر دائىم ئايرىم

www.pidaly.biz

پائالىيەت قىلىشىنىلا تەكىتلەيتتۇق. بۇنىڭ ئۈچۈن ئادەتتە 5 مارك پۇل سەرىپ قىلىشىمىزغا تورا كېلەتتى. شۇنداقتا ھەر قېتىملىق پائالىيىتىمىز ئۈچۈن جەمئىي 17 مارك خەجلەشكە مەجبۇر ئىدۇق.”

ھىتلېر ئاخىرى كومىتېت ئەزالىرىنى چوڭراق بىر يىغىن ئۇيۇشتۇرۇش ئارقىلىق پارتىيە ئەزا سانىنى كۆپەيتەلىشىمىز مۇمكىن دېگەنگە قايىل قىلىدۇ. ھەربىي لاگېردا ئادولف روتىسىنىڭ خەت ماشىنكىسىدىن پايدىلىنىپ بۇ قېتىمقى يىغىلىشقا تەكلىپ قىلىنىدىغان كىشىلەرگە ئەۋەرتىلىدىغان ئاتكىرتكىلارنى يېزىپ چىقىدۇ. بەزىلىرىگە قولدا يېزىلغان ئاتكىرتكىلار تەييارلىنىدۇ. تۇنجى قېتىم ئۇيۇشتۇرۇلغان بۇ مىتىنگ ئاخشىمى، 7 نەپەر كومىتېت ئەزاسى “يىغىنغا قانچە ئادەم كېلەر” دەپ پەرەز قىلىشقا كىرىشتى. بىرەر سائەتتەك كۈتۈپ باققان بولسىمۇ يىغىنغا تەكلىپ قىلىنغانلاردىن بىرسىمۇ كۆرۈنمەيتتى. “بىز يەنىلا شۇ بۇرۇنقى 7 كىشى بىر-بىرىمىزگە قارىشىپ ئولتۇراتتۇق. يىغىن زالىدا يەنە شۇ 7 كىشى، ...” شۇندىن كېيىن، ھىتلېر تاكتىكىسىنى ئۆزگەرتىدۇ. باغاقلارنى شىپىگىرافتا بېسىپ تارقىتىدۇ. بۇ قېتىم يىغىنغا بىر قانچە كىشى كەلگەن بولدى. شۇنداق قىلىپ يىغىنغا قاتناشقۇچىلارنىڭ سانى 11 كىشىگە، ئۇنىڭدىن يەنە 13 كىشىگە كۆپەيدى. ئاخىرى بىر كۈنلىرى يىغىندا 34 كىشى بولغان ئىدى.

ئۇلار يىغىن قاتناشقۇچىلىرىنىڭ ئىنئانىلىرىنى ئېلان سەنئەت ئۈچۈن سەرىپ قىلىشىدۇ. ئۇلار يەنە يەھۇدىيلارغا قارشى

www.pdaly.biz

گېزنتقمىۇ ئىيلان بېرىپ، 16-ئەسىردىكى (ئوغۇز) كۈنى خوفبۇراۋس (霍夫布劳斯) پىۋىخانىسىنىڭ گەمە قەۋىتىدە ئاممىۋى يىغىن چاقىرىدىغانلىقىنى ئۇختۇرۇش قىلىدۇ.

ئەگەر بۇ قېتىمقى يىغىلىشقىمۇ يەنە شۇ بۇرۇنقىچىلىك ئادەم قاتنىشىدىغانلا بولىدىكەن، بۇ قېتىمقى يىغىن ئۈچۈن خەجلەنگەن پۇل سەۋەبىدىن ئىشچىلار پارتىيىسى ۋەيران بولۇپ تارقىلىپ كېتىشكە مەجبۇر ئىدى. بۇنىڭدىن خارلىپ (哈尔雷) بەكلا ئۈمىتسىزلەنگەن ئىدى. ئەمما ھىتلېر: قورقما، چوقۇم كېلىدۇ، پەرەز قىلغىنىمىزدىنمۇ ئارتۇق ئادەم كېلىدۇ، دەپ ئىشەنچ بىلەن تەسەللى بېرەتتى. ئاخشىمى سائەت 7 لەردە، ئىس-تۈتەك قاپلاپ كەتكەن پىۋىخانا زالىدا 77 نەپەر ئادەم يىغىلغان ئىدى. ئۇ ئاخشىمى كىشىلەر باش نۇتۇقچىغا قانداق باھا بەرگەنلىكى ھەققىدە بۈگۈن قولىمىزدا ھېچقانداق بىر دەلىل يوق. ئەمما شۇنىسى ئېنىقكى، ھىتلېر نۇتۇق سۆزلەيدىغان سەھنىدىكى قوپال بىر ئۈستەل ئالدىغا كەلگەن ۋاقتىدا، يىغىن قاتناشقۇچىلىرى گويا توك سوقۇۋەتكەندەك جىمىپ كېتىشىدۇ. پىلان بويىچە ھىتلېر 20 مىنۇت سۆزلىشى ئورۇنلاشتۇرۇلغان بولسىمۇ، ئۇ سەھنىگە چىقىپ توختىماي يېرىم سائەت سۆزلەيدۇ. ئۇ نۇتقىدا قارىلاشلار، تەھدىت قىلىشلار ۋە ۋەدىلەر بىلەن سۈدەك سۆزلەپ كېتىدۇ. ئۇ ئۆزىنى يوقۇتۇپلا قويغان بولۇپ، پۈتۈنلەي ھاياجان ئىچىدە سۆزلەپ كېتىدۇ. ئۇ گۈلدىراس ئالقىشلار ئىچىدە جايىغا كېلىپ ئولتۇرغان ۋاقتىدا، چىلىق-چىلىق تەر ئىچىدە قالغان ئىدى. ھىتلېر بۇ نۇتقىنى

پۈتـۈن زېھنىنـى سـەرىپ قىلىـپ سـۆزلىگەن بولغـاچقىمىكىن، سۆزلىگەن نۇتقىدىن ئۇنىڭ ئۆزىمۇ رازى ئىدى. "بۇ يەردە بۇرۇن مەن ئىچىمدە ھېس قىلىپ ئەمەلىيەتتە سىناق قىلىش پۇرسىتىگە ئېرىشـەلمىگەن بىـر ئالاھىـدىلىكىمنى ئىسـپاتلاپ كۆرسـەتكەن ئىـدىم. يەنـى، مەن ھەقىقەتەنمـۇ بىـر نـاتىق ئىكەنلىكىمنـى كۆرسىتىپ قويغان ئىدىم."

بـۇ قېتىمقـى يىغىـن، ئۇنىـڭ ھاياتىـدىكى بىـر بۇرۇلـۇش نوقتىسىلا بولۇپ قالماي، "گېرمانىيە ئىشچىلار پارتىيىسى" نىڭمۇ بىـر بۇرۇلـۇش نوقتىسـىغا ئايلانغـان ئىـدى. قىـزغىن ئالقىشـلار ئىچىدە يىغىـن قاتناشقۇچىلىرى شـۇ يەردىـلا 300 مـارك ئىئانە قىلىشىدۇ. مانا ئەندى، ئۇلار تېخىمۇ كۆپ ئـېلان بېرىـپ تېخىمۇ كۆپ شۇئار چـاپلاش پۇرسـىتىنى قولغـا كەلتـۈرگەن ئىـدى. 13 ـ نويـابىر (ئـوغلاق) كـۈنى، ئىككىنچـى قېتىملىـق ئـاممىۋى يىغىـن ئۇيۇشـتۇرۇلىدۇ. ئـۇلار بـۇ قېتىمقـى يىغىنىنـى ئەيپىربىـراۋۇس (埃伯尔布劳) پىۋىخانـا زالىغـا ئورۇنلاشـتۇرغان ئىـدى. يىغىنغـا 130 دىن ئارتۇق كىشـى قاتنىشـىدۇ (يىغىـن قاتناشـقۇچىلىرىنىڭ كۆپىنچىسى ستۇدېنلار، ئۇششاق سودىگەرلەر ۋە ئوفىتسېرلاردىن تەشكىل تاپقان ئىدى). يىغىندا جەمئى 4 كىشى سـۆزگە چىققـان بولۇپ، يىغىنغا كىرىش بېلىتى 50 سىنىت قىلىـپ بەلگىلەنـگەن ئىـدى. ئـاممىۋى يىغىنلارغـا بىـلەت سـېتىپ قاتناشـتۇرۇش ئىشـى سىياسـى پائـالىيەتلەردىكى تـۇنجى قېتىملىـق بىـر ئىـش ئىـدى. شـۇنچە كـۆپ كىشـىلەرنىڭ بـۇ يىغىنغـا قاتنىشـىش ھەۋىسـىنى ئاساسـلىقى ھىتلېـر پەيـدا قىلغـان ئىـدى. نۇتـۇق سـۆزلىنىپ

يېرىمىغا كەلگەندە بىر قىسىم خۇلىگەرلەر قالايماقان ۋارقىراپ-جارقىرىشىپ يىغىن تەرتىۋىنى بۇزۇۋەتقا ئۇرۇنىدۇ. ھېلىمۇ ياخشى، ھىتلېر ئاللىبۇرۇن بۇنداق بىر ئېھتىماللىق ئۈچۈن تەييارلىق قىلىپ قويغان بولۇپ، يىغىن تەرتىۋىنى ساقلاش ئۈچۈن قىسىمدىكى سەپداشلىرىنى خەۋەرلەندۈرۈپ قويغان ئىكەن. شۇڭا، جەدەل باشلىنىپ بىر قانچە مىنوتقا قالماي جەدەل تېرىغۇچىلار يۈز-كۆزىگە مۇش يېيىشىپ بېشىنى قاماللىغىنىچە زالدىن قېچىپ چىقىدۇ. نۇتۇقنىڭ يېرىمىدا ئۈزۈلۈپ قېلىشى ھىتلېرنىڭ ھاياجىنىنى تېخىمۇ ئارتتۇرغان ئىدى. ھىتلېر نۇتقىنىڭ ئاخىرىدا، خەلق ئاممىسىغا "گېرمانىيىنىڭ بۈگۈنكى پاجىئەلىك قىياپىتىنى قەتئىي تۈردە پۈلاتتەك مۇشتۇم كۈچىگە تايىنىپلا تۈزەش مۇمكىن، شۇنداق كۆنلەر چوقۇم كېلىدۇ!" دەپ خەلقنى غەلىيانغا كۆشكۈرتىدۇ.

ھىتلېر يىغىن قاتناشقۇچىلىرىنى يەنە بىر قېتىم ئۆزىگە قارىتىۋالغان ئىدى. ئۇنىڭ ئاۋازى بەكلا تەبىئىي، ھېسسىياتىمۇ بەكلا ئەركىن ئىدى. ئۇنىڭ نۇتۇق سۆزلەشتىكى بۇ ئالاھىدىلىكى، مەخسۇس نەزەرىيەلەرگە تايىنىپ نۇتۇق سۆزلەشكە ئادەتلەنگەن زىيالىيلارنىڭ نۇتقىدىن تۈپتىن پەرق قىلاتتى. يىغىنغا قاتناشقان بىر ساقچى، ھىتلېرنى بىر ئېلىپ-ساتارغا ئوخشىتىپ: " بۇ ئادەم ھاياجىنىنى تېزگىنلەشنى بەكلا ياخشى بىلىدىغان بىرسى ئىكەن. بۇ ئادەم كەلگۈسىدە چوقۇم ئەڭ داڭلىق كەسىپى ناتىقلاردىن بىرسىگە ئايلانغۇدەك" دەپ باھالاپ دوكلات تەييارلىغان. ئۇنىڭ چاقىرىقلىرى چىن

كۆڭلىدىن چىققان گەپلەر بولۇپ، ۋەتەننى سۆيۈش ھېسسىياتى بىلەن تولۇپ تاشقان ئىدى. ئۇ يىغىندا، 1918 ـ يىلقى مەغلۇبىيەتنى يەھۇدىيلار پەيدا قىلغان، دەپ ئوچۇق ئېلان قىلىدۇ. ئۇنىڭ بۇنداق سۆزلەش ئۇسلۇبىغا، شۇنىڭدەك ئۇنىڭ نۇتۇقتا ئىشلەتكەن كوچا تىلى بىلەن ئاكوپ تىلىغا، كونا ئەسكەرلەر بەكلا قايىل بولغان ئىدى. ئۇلار، مانا بۇ ئادەم بىزگە ئوخشاش جەڭ مەيدانلىرىدا پىلىموت ئوقلىرىنى، چېگرا سىملىرىنى ۋە پاسكىنا دېموكراتىيىنى تەڭ كۆرگەن بىرسى ئىكەن، بۇ ئادەم ئالدىنقى سەپلەردىكى قەھرىمان شېھىتلىرىمىزنىڭ ئارزۇسىنى نامايەن قىلىپ بەرمەكتە، دەپ قارىشىدۇ.

ئىككى ھەپتىگە قالمايلا يەنە بىر قېتىملىق داغ ـ دۇغىلىق ئاممۋىي يىغىن چاقىرىلىدۇ. بۇ قېتىم يىغىن قاتناشقۇچىلىرىنىڭ سانى 170 كىشىگە يېتىدۇ. 10 ـ دېكابىر (ئاراي) دا، ئۇلار تېخىمۇ چوڭ بىر پىۋىخانا زالىنى ــ "گېرمانىيە ئىمپېرىيىسى" نامىدىكى پىۋىخانىنى ئىجارىگە ئالىدۇ. گەرچە يىغىن زالىدا رادىياتور بىلەن ئىسسىتىش ئەسلەھەسى بارلىقى ئەسكەرتىلگىنىگە قارىماي، كىشىلەر يىغىن تۈگىمەيلا تارقىلىشقا باشلايدۇ. بۇ چاغدا، بىر قانچە پارتىيە كومۇتېت ئەزاسى نارازىلىق بىلدۈرۈپ، يىغىن ئېچىشىمىز بەكلا كۆپ بولۇپ كەتكەچكە بۇ ئەھۋال كۆرۈلدى دېيىشىدۇ. شۇنداق قىلىپ پارتىيە ئىچىدە جىددى تالاش ـ تارتىش پەيدا بولىدۇ. ھىتلېر ئۇلارنى تەنقىتلەپ كېلىپ، 700 مىڭ ئاھالىسى بولغان بىر شەھەردە ئىككى ھەپتىدە بىر

www.pidaiy.biz

قېتىم ئامېرىكىنىڭ ئورنىغا ئېرىشىش ئۈچۈن ئېچىلغان يىغىن ئورۇنلاشتۇرۇش ئەمەس بەلكى ھەپتىسىگە 10 قېتىم يىغىن ئېچىلىشىنى ئازلىق قىلىدۇ دەپ چىڭ تۇرىدۇ.
ھىتلېر، بىز توغرا يول تۇتماقتىمىز؛ شۇڭا غەلىبە چوقۇم بىر كۈنى بىزنىڭ بولىدۇ، دەپ تۇرىۋالىدۇ. دېگەندەك، ئۇنىڭ چىڭ تۇرىۋېلىشى ئۆز مۇۋەسسىنى بېرىدۇ. قايتا ئورۇنلاشتۇرۇلىدىغان يىغىن ئورنى ئۈچۈن داخاۋېير (达豪埃) كوچىسىغا جايلاشقان بىر زال تاللىۋېلىنىدۇ. بۇ يەر ھەربى گازارمىغىمۇ يېقىن بىر يەر ئىدى. يىغىنغا ئەسكەرلەرمۇ تۈركۈم-تۈركۈملەپ كېلىشكە باشلايدۇ. بۇ قېتىم يىغىن قاتناشقۇچىلىرىنىڭ سانى 200 كىشىدىن ئېشىپ كېتىدۇ.

ھىتلېرنىڭ پارتىيە ئىچىدىكى ئىناۋىتىنىڭ بۇنچە تېز كۆتۈرۈلۈپ كېتىشى، بەزى كومىتېت ئەزالىرىنى ئەنسىرىتىشكە باشلايدۇ. ئۇلار ھىتلېرنىڭ ۋولقاندەك پارتلاپ ئەركىن قايناپ سۆزلەپ كېتىشىگە قوشۇلمايتتى. شۇنىڭدەك يەنە تەشكىلگە نۇرغۇنلىغان قوپال ئەسكەرلەرنىمۇ قوبۇل قىلىشقا كىرىشكەچكە، بۇ تەشكىلاتنىڭ پۈتۈن قۇرۇلمىسىدىمۇ ئۆزگىرىشلەر پەيدا بولۇشقا باشلايدۇ. سىياسىي مىجەزلىك ئەزالار، بۇنداق كېتىۋەرسە، چوقۇم بىر كۈنى پارتىيىمىز ۋەيرانچىلىققا ئۇچرايدۇ دەپ ئەنسىرەشەتتى. درېكسلېرمۇ ئەنە شۇنداق ئەنسىرەيدىغانلاردىن بىرى ئىدى. شۇنىڭغا قارىماي ئۇ يەنىلا ھىتلېر بۇ پارتىيىنىڭ بىردىن-بىر ئۈمىدى دەپ چىڭ تۇرىدۇ. شۇڭا، درېكسلېرنىڭ قوللىشى بىلەن ھىتلېر پارتىيىنىڭ تەشۋىقاتتا مەسئۇل ئادىمى ئورنىغا كەلتۈرۈلىدۇ. ۋەزىپىسى ئۆستۈرۈلگەن ھىتلېر، پارتىيە

ئىشلىرىدىكى ئۈنۈمسىزلىكلەرنى قاتتىق تەنقىتلەشكە باشلايدۇ. پارتىيىنىڭ يا بىر ئىشخانىسى، يا تۈزۈكرەك ئىشخانا سايمانلىرى بولمىسا بۇ پارتىيە قانداقمۇ ئىش بېجىرەلەيدۇ؟ دەپ سوئال قوياتتى. شۇڭا ئۇ ئۆزى بىۋاستە قول تىقىپ، ئۇنى پارتىيىگە قوبۇل قىلىشقان ستېناكىل (斯特纳卡) دېگەن يەردىن ئىشخانا قىلىشقا بولىدىغان بىر ئۆي ھەل قىلىدۇ. گەرچە بۇ ئۆي بەكلا كىچىك، رېستورانىنىڭ كىچىك ھۇجرىسى قىلىپ ئىشلىتىلگەن يەر بولسىمۇ، ئۆي ئىجارىسى ئەرزان بولۇپ، ئايلىق ئىجارىسى ئارانلا 50 مارك ئىدى. ئۆي ئېگىسى ئوتتۇردىكى بۆلۈش ئۈچۈن قويۇلغان تاختايلارنى سۆكۈپ تاشلاپ، كىچىك ھۇجرا ئەمەس بىر زال كۆرۈنۈشىدە بولسۇن دېيىشىگىمۇ ھېچ كىم نارازىلىق كۆرسەتمەيدۇ. ھىتلېر كاپىتان ماير بەرگەن پۇل بىلەن پارتىيە مەبلىغىدىن پايدىلىنىپ ئىشخانىغا توك كىرگۈزۈپ لامپۇچكا، تېلېفون ئورنىتىدۇ. ئاندىن ئۈستەل-ئورۇندۇق، كىتاب ئىشكاۋى، قاچا ئىشكاۋى قاتارلىقلارنىمۇ ئالىدۇ. كېيىن يەنە مەخسۇس ئىش بېجىرگۈچىدىن بىرنى ئېلىپ پۈتۈن كۈن ئىش بېجىرىدىغان قىلماقچى بولىدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن ھەربى گازارمىدىن بىر ئون بېشىنى تېپىپ كېلىدۇ. بۇ ئەسكەر ئاق كۆڭۈل، ساداقەتلىك ۋە يۇۋاش بىر ئادەم ئىدى. ئىشقا چۈشكىنىدە ئۆزىنىڭ ئېدلېر (艾德勒) ماركىلىق خەت ماشىنىكىسىنىمۇ بىرگە ئېلىپ كېلىدۇ.

شۇ يىلى دېكابىر (ئاراي) دا، ھىتلېر پارتىيە تەشكىلاتىدا ئومۇمى يۈزلۈك ئۆزگەرتىش قىلىپ، تالاش-تارتىشلار بىلەن كۈن

ئۆتكۈزىدىغان بۇ كلوپنى رەسمى بىر سىياسىي پارتىيە ھالىغا كەلتۈرۈشنى تەلەپ قىلىدۇ. قالغان ئەزالار بۇ تەشكىلاتنىڭ رادىكال ئوڭچى خاراكتېرلىق بىر گۇرۇھ ھالىتىدە بولۇشىنى خالايدىغان بولغاچقا، مۇتلەق كۆپ كىشىلەر بۇنداق بىر ئىسلاھات يۈرگۈزۈشكە قوشۇلمايدۇ. تەشكىلاتتىكى كىشىلەر ھىتلېرغا ئوخشاش پارتىيىنىڭ تەشۋىقات ھەرىكىتىنى مەقسەت ئەمەس بەلكى ۋېيمار جۇمھۇرىيىتىنى ئاغدۇرۇپ تاشلاشتىكى بىر ۋاستە سۈپىتىدە تونىغىدەك سەۋىيىدە ئەمەس ئىدى. بۇ چاغدىمۇ مەيدانىنىڭ تايىنى يوق درېكسلېر يەنە بىر قېتىم ئوتتۇرىغا چىقىپ ھىتلېرنى قوللاپ چىقىدۇ. درېكسلېرنىڭ ئۆيىدە ھىتلېر ئىككىسى پارتىيە لايىھىسى بىلەن نىزامنامىسىنى تۈزۈشكە جىددى كىرىشىپ كېتىدۇ. ئۇلار ئىككىسى بۇنىڭ ئۈچۈن تالاش-تارتىش قىلىپ سائەتلەپ ئولتۇرۇپ كېتەتتى. ئۇلار ئىككىسىنىڭ مۇناسىۋىتى ئاساسلىقى يەھۇدىيلارغا ئىشەنمەسلىكى ۋە ئۇلارغا بولغان ئۆچمەنلىكى ئاساسىغا تايانغان دېيىش مۇمكىن ئىدى. درېكسلېرنىڭ دېيىشىچە، يەھۇدىيلار بىلەن ئىشچىلار ئۇيۇشمىسىنىڭ مۇناسىۋىتى سەۋەبىدىن نەچچە قېتىم ئىشسىز قالغان بولۇپ، شۇ سەۋەبتىن كېيىن "ئەسەبىي يەھۇدىي دۈشمىنى ۋە ماركسىزم دۈشمىنىگە ئايلانغان ئىكەن."
درېكسلېر ئىنتايىن راھەت ياشاشقا بولىدىغان نىمفون (尼姆芬) رايونىدا ياشايتتى. ھىتلېر ئۇنىڭ ئۆيىگە كۆپۈنچە ۋاقىتلاردا تراھۋايلىق بېرىپ كېلەتتى. ئۇلار ئىككىسى ئىش بىلەن بولۇپ كېتىپ، كەچلىك تامىقىنىمۇ ئۇنتۇپ قېلىشاتتى. درېكسلېرنىڭ

ئايالى ئۇلارنى تاماق يېۋېلىشلار دەپ پات-پات جىكىلەشكە مەجبۇر بولاتتى. "كىچىك قىزىم ھەر دائىم ھىتلېرنىڭ بويىنىغا ئېسىلىۋېلىپ ئوينايتتى. قىزىم ئادولفقا بەكلا ئامراق ئىدى" دەيدۇ درېكسلېر ئەسلەپ كېلىپ. بۇ قىز ئادولفنى ھەقىقەتەنمۇ تاغىسى ئورنىدا كۆرەتتى.

1919-يىلىنىڭ ئاخىرقى كۈنى ئاخشىمى، ھىتلېر "بىر ئارگىنالنى قولتۇقىغا قىستۇرۇپ" درېكسلېرنىڭ ئۆيىگە كىرىپ كېلىدۇ. بۇ نەرسىلەر پارتىيە نىزامنامىسىنىڭ لايىھەسى ئىدى. ئىككىسى باش چۆكۈرۈپ بىر قانچە سائەت ھەپىلىشىپ، نىزامنامە لايىھىسىنى ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە ئىخچام ھالغا كەلتۈرۈشىدۇ. "شۇنداق، بىز بۇ نىزامنامە ئۈچۈن باش قاتۇرىمىز دەپ مېڭىمىزنىڭ قېتىقى چىقىپ كەتكەن ئىدى." دەيدۇ درېكسلېر ئەسلىمىسىدە. ئۇلار تاڭ سەھەردىلا ئاران بۇ ئىشنى پۈتتۈرىدۇ. ھىتلېر ئورنىدىن سەكراپ تۇرغىنىچە ئۇستەلنى مۇشتلاپ تۇرۇپ: "ئەندى بۇ قاراشلىرىمىز ھىندىنبۇرگ (惠登伯格) دەرۋازىسىغا ئېسىلغان رود (路德) تاختىسىدا يېزىلغانلارغا تەڭ كېلەلەيدىغان بولدى!" دەپ ۋارقىراپ كېتىدۇ.

بۇ نىزامنامە جەمئىي يىگىرمە بەش ماددىدىن تەشكىل تاپقان بولۇپ، ھىتلېر بۇ ماددىلارنى ئاممىۋى يىغىنىدا خەلققە ئاشكارە ئېلان قىلىش تەلۋىنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ.

پەرەز قىلىشقا بولىدۇكى، بۇ نىزامنامىغا كومىتېت ئەزالىرى چوقۇم قوشۇلمايتتى. ئۇلار بۇ نىزامنامىنىڭ مەزمۇنىغىلا قارشى

تـۇرۇپ قالمـاي، ئـامموۋى يىغىنـدا ئـېلان قىلىنىشـىنىمۇ قوشۇلمايتتى. دەسلىۋىدە درېكسلېرمۇ بۇ لايىھىدىن گۇمانلانغان بولسىمۇ، كېيىن يەنىلا ھىتلېرنىڭ پىكرىگە قوشۇلۇپ يەنە بىر قېتىملىق يىغىندا ھىتلېرنىڭ تەرپىنى ئالدۇ. شۇنداق قىلىپ قارشى چىققۇچىلارنىڭ پىكرى پۈتـۈنلەي رەت قىلىنىدۇ. ئۇلار ئـامموۋى يىغىن كـۈننى 1920-يىلىنىـڭ 24-فېۋرال (ئـۈي) كۈنىگە بېكىتتىشىدۇ.

كۆزنى قاماشتۇرغىدەك قىزىل خەتلىك شۇئار-پىلاكاتلار پۈتۈن ميـۇنخېن كوچىلىرىغا ئېسىلىدۇ. ئەنـدى كېلىـپ ھىتلېرمـۇ قورقۇپ قالغان ئىدى. ئـۇ، سۆزلەيدىغان نۇتقىنىڭ كىشىلەرنى ئۆركىتىۋېتىشىدىن قورقـاتتى. يىغىـن ئاخشـىمى سـائەت يەتـتە يېرىمدا باشلىناتتى. سائەت 7 دىن چارەك ئۆتكەندە، ھىتلېر خوفبراخاۋۇس (霍夫布劳斯) پىۋىخانىسىنىڭ مۇراسىم زالىغا كىرىـپ كېلىـدۇ. ئـۇ، زالـدا ئىككـى مىـڭ كىشىلىك يىغىـن قاتناشـقۇچىلىرىنىڭ تىقلىـم-تىقلىـم ئولتـۇرۇپ كەتكەنلىكىنـى كـۆرۈپ خوشـاللىقىدىن يـۈرىكى قىپـىدىن چىقىـپ كەتكىدەك ھاياجانلىنىـپ كېتىـدۇ. بولۇپمـۇ، يىغىـن قاتناشـقۇچىلىرىنىڭ يېرىمىـدىن كـۆپىرەك قىسمى كوممۇنىسـتلار يـاكى مۇسـتەقىل سوتسـىيالىزمچىلاردىن تەشـكىل تاپقـانلىقى ئـۇنى تېخىمـۇ بەك خوش قىلىۋەتكەن ئىدى. ھىتلېر، دۈشمەن سېپىدىكى يىغىن قاتناشقۇچىلىرى ئارىسىدىكى ھەققى غايىلىك كىشىلەر چوقۇم ئـۇلارنى ھىمـايە قىلىشـىغا تولـۇق ئىشـىنەتتى. شـۇنىڭدەك، ئۇلارنىڭ يىغىن تەرتىۋىنى قالايمىقان قىلىشىنىمۇ خالايتتى.

يىغىن باشلانغىنىدا، زال ئىچىدىكى يىغىن قاتناشقۇچىلىرى
تىم-تاس ھالەتكە كېلىپ ئۇنى كۈتىشكە باشلايدۇ. بىرىنچى
بولۇپ سەھنىگە چىققان كىشى مول ئاممىۋى ھەرىكەت
تەجرىبىسىگە ئىگە ناتىق دىنگېرفىلد (丁格费尔德) دېگەن
كىشى ئىدى. ئۇ، نۇتقىدا ئايلاندۇرۇپ يۇرۇپ يەھۇدىيلارغا زەربە
بېرىپ سۆزلەيدۇ. ئۇ نۇتقىدا شېكسپىير بىلەن شىللېرنىڭ
سۆزلىرىدىن ئۈزۈندىلەر ئېلىپ، ئىنتايىن سىلىقلىق بىلەن
ھۇجۇمغا ئۆتكەچكە، كوممۇنىستلارمۇ ئۇنىڭ نۇتقىدىن بىئاراملىق
ھېس قىلمايدۇ. ئۇنىڭ كەينىدىن ھىتلېرگە نۆۋەت كېلىدۇ. ئۇ
ئورنىدىن تۇرۇپ سەھنىگە كېلىدۇ. ھېچ كىم قالايماقان ۋارقىراپ
ئىسقىرتىشمايدۇ. ئۇنىڭ ئۇچىسىدا بەكلا كونىراپ كەتكەن كۆك
رەڭلىك پەلتو بار ئىدى. مۇنداق قارىماققا، ھىتلېرنىڭ بۇ
قىياپىتىگە قاراپ ئۇنى ھېچ كىم بىر ناتىققا ئوخشىتالمايتتى.
ئادولف نۇتقىنى باشلىغىنىدا ئالاھىدە ھاياجان پەيدا قىلىدىغان
جۈملىلەرنى ئىشلەتمەي ناھايىتى خاتىرجەم ۋە ئېغىر بېسىقلىق
بىلەن سۆزلەيدۇ. ئۇ، ئۆتكەن ئون يىللىق تارىخنى قىسقىچە
ئەسلىتىپ ئۆتىدۇ. ئاندىن، گەپ گېرمانىيىنى قاپلىغان ئىنقىلاب
بورانلىرى ئۈستىگە كەلگىنىدە ئۇنىڭ ئاۋازى ھاياجان بىلەن
جاراڭلاپ چىقىشقا باشلايدۇ؛ قولىنى شىلتىپ سۆزلەشكە
كىرىشىدۇ، ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن ئوت ئۇچقۇنلىرى چاقناشقا
باشلايدۇ. ئۇنىڭ غەزەپلىك ئاۋازى زالنىڭ بارلىق بۇلۇڭ-
پۇچقاقلىرىغىچە جاراڭلاپ تۇراتتى. زال ئىچى پىۋا پۇرىقىغا بىر
كېلىپ ھەر تەرەپكە چېچىراشقا باشلايدۇ. ئۆكتىچىلەر قولىدىكى

www.pidaw.biz

پىۋىلىرىنى ھەر تەرەپكە چېچىشقا باشلىغان ئىدى. دەل شۇ پەيتتە شىلانكا ۋە قامچىلار بىلەن قوراللانغان ئەسكەرلەر — ئادولفنىڭ ھەربىلەردىن كەلگەن تەرتىپ ساقلىغۇچىلىرى — "خۇددى قاۋان ئىتتەك ئۇلارنىڭ ئۇستىگە تاشلىنىپ، كرۇپ (克虏伯) پولات تۆمۈر شىركىتى ئىشلەپ چىقارغان پولات-تۆمۈرلەردەك مۇستەھكەم قورغان بولۇپ ئۇيۇشۇپ، جەدەل تېرىغۇچىلارنى ئەدەپلەشكە كىرىشىدۇ". ئۇزۇنغا قالمايلا جەدەل تېرىغۇچىلار ئۆزلىرىنى پىۋىخانا سىرتىدا كۆرىدۇ. يىغىن تەرتىپى بىرئاز تىنجىغان بولسىمۇ، كۆلكە-چاخچاقلار تېخى بېسىقمىغان ئىدى. ھىتلېرمۇ نۇتقىنى داۋاملاشتۇرىدۇ. زالدىكى ئاۋازلار ئۇنىڭ پەرۋايىغىمۇ كەلمىگەن ئىدى. ئادولف مانىپىرھېيمدا تۇرۇۋاتقان ۋاقىتلىرىدا بۇنداق ئاۋازلارغا كۆنۈپ كەتكەنىلا بولماي، ئۇ يەردىمۇ بەزى تەجرىبىلەرنى قولغا كەلتۈرۈپ، بۇنداق ۋارقىراشلاردىن كۈچ توپلاشنى ئۆگەنگەن ئىدى. ئۇنىڭ كۆتۈرەڭگۈ روھلۇق قىياپىتى بىلەن ئۇنىڭ سۆزلىرى يىغىن قاتناشقۇچىلىرىنى خاتىرجەم قىلىشقا يەتكەن ئىدى. كۆپچىلىك قايتىدىن گۈلدىراس ئالقىش ياڭرىتىشقا باشلايدۇ. بۇ ئالقىش سادالىرى قارشى چىققۇچىلارنىڭ غۇدۇراشلىرىنى پۈتۈنلەي باستۇرۇۋەتكەن ئىدى. ھىتلېر، نۇتقىدا ھۆكۈمەت دائىرىلىرىنىڭ تونىنلاپ پۇل بېسىپ تارقىتىۋاتقانلىقىنى قاتتىق سۆكۈپ كۆرسىتىش بىلەن بىرگە، سوتسىيال دېموكراتچىلارنىڭ ئاددىي خەلق ئاممىسىدىنلا قورقىدىغانلىقىنى پاش قىلىدۇ. "ئەگەر فامىلىسى ھاممېربېرگ (汉梅尔伯格) ياكى ئىستېرباخ

(伊西多尔巴赫) بولمىغان تۆۋەن تەبىقە خەلقى قانداق قىلىشى كېرەك؟” دېگەندەك يەھۇدىيلارغا قارشى گەپلەرنى دېيىشى بىلەن قارشى تەرەپتىكىلەر بىلەن قوللىغۇچىلار تەرەپنىڭ بىر-بىرسىگە ھۇجۇم قىلىپ ۋارقىراشلىرى قايتىدىن زالغا بىر كېلىدۇ. بۇ چاغدا ھىتلېر ھۇجۇم نىشانىسىنى شەرقلىق يەھۇدىيلارغا قاراتقىنىدا ئالقىش سادالىرى ۋارقىراش ئاۋازىنى بېسىپ چۈشۈپ، نۇرغۇنلىغان كىشىلەر “يوقالسۇن يەھۇدىيلار!” دەپ توۋلىشىپ كېتىدۇ.

ھىتلېر بۇنچە كۆپ ئاما ئالدىدا سۆزلەپ باقمىغىنى ئۈچۈن، ئۇنىڭ ئاۋازىمۇ بەزىدە كۆتۈرۈلۈپ چىقسا، بەزىدە پەسىيىپ قالاتتى. شۇنىڭغا قارىماي، ئۇنىڭ بۇ جەھەتتىكى تەجرىبىسىزلىكىنىڭ ئۆزىمۇ كىشىلەرنى قىزىقتۇرىدىغان بىر ئالاھىدىلىك بولۇپ قالىدۇ. ئۇنىڭ ئەستايىدىل خراكتېرى ھانس فرانىك (汉斯•弗兰克) ئىسىملىك 20 ياشلىق بىر قانۇن ستيۇدېنتىنى قاتتىق ھاياجانلاندۇرىۋېتىدۇ. “بۇ ياش ئۇنىڭ سەممى ساپ دىللىقىدىن قاتتىق تەسىرلىنىپ، كۆڭلىدىكى گەپلەرنى يوشۇرماي دېيەلەيدىغان بىرسى ئىكەن، ھەرگىز خەلقنى ئالدايمەن دەپ يالغان سۆزلىمەيدىكەن، ئۆزى تولۇق قايىل بولۇپ كەتمىگەن نەرسىلەرنى ھەرگىز سۆزلەپ يۈرمەيدىكەن” دەپ باھا بېرىدۇ. بىرىنچى بولۇپ سەھنىگە چىققان كىشىنىڭ ھەشەمەتلىك سۆزلىگەن نۇتۇقىدىن كېيىن، ھىتلېرنىڭ سۆزلىرى پارتىلاش خاراكتېرلىك تەسىر كۆرسىتىدۇ. ئۇنىڭ سۆزلىرى ئادەتتە بەكلا قوپال بىلىنگىنى بىلەن، ئۇنىڭ

www.pidaw.biz

ئىپادىلەش قابىلىيىتى ھەقىقەتەنمۇ كۈچلۈك ئىدى. يىغىنغا مەخسۇس قالايمىقانلاشتۇرماقچى بولۇپ كەلگەنلەرمۇ ئۇنىڭ سۆزلىرىگە قۇلاق سېلىشقا مەجبۇر بولىدۇ. ئۇ، نۇتقىنى ئاددىي سۆزلەر بىلەن باشلاپ، بارغانسېرى ماھىيىتىگە يەتكۈزۈپ سۆزلەشكە تىرىشاتتى. ئاۋازىمۇ جاراڭلىق بولۇپ، ئەڭ كەينىدە ئولتۇرغان كىشىلەرمۇ ئۇنىڭ گەپلىرىنى ئېنىق ئاڭلىيالايتتى، دەيدۇ. فرانك (弗兰克) نى ھەممىدىن بەك تەسىرلەندۈرگىنى، "كاللىسى بەك ئىشلەپ كەتمەيدىغان ئەڭ دۆت كىشىلەرمۇ ئۇنىڭ نېمە دېمەكچى بولغانلىقىنى چۈشىنەلەيتتى. ... ئۇ ھەقىقەتەنمۇ مەسىلىنىڭ ماھىيىتىنى ئېچىپ بېرىش ماھارىتىگە ئىگە بىرسى" ئىكەنلىكى ئىدى.

ھىتلېر، نۇتقىنىڭ ئاخىرىدا 25 ماددىلىق پروگراممىسىنىڭ مۇھىم نوقتىلىرىنى خەلققە ئوقۇپ بېرىپ، بۇ ماددىلارنى بىر-بىرلەپ ماقۇللىتىدۇ. بۇ پرىنسىپلار يەھۇدىيلاردىن باشقا بارلىق كىشىلەرگە لازىملىق بەزى مەزمۇنلارنى ئۆز ئىچىگە ئالاتتى. يەنى، ۋەتەنپەرۋەر كىشىلەرگە بارلىق گېرمانىيە خەلقىنى بىرلىشىپ بۈيۈك بىر ئىمپېرىيە قۇرۇپ چىقىش لازىملىقىنى؛ نوپۇس ئارتىپ كېتىش مەسىلىسىنى مۇستەملىكىلەرنى قولغا كەلتۈرۈش يولىغا تايىنىپ ھەل قىلىش كېرەكلىكىنى؛ دۇنيا مىللەتلىرى ئارىسىدا نېمىس مىللىتى تەڭ باراۋەر ھوقۇققا ئىگە قىلىنىشى كېرەكلىكىنى؛ ۋېرسال شەرتنامىسىنى چوقۇم ئەمەلدىن قالدۇرۇش كېرەكلىكىنى؛ چوقۇم بىر مىللىي قۇراللىق ئارمىيە قۇرۇپ چىقىش كېرەكلىكىنى؛ قانۇن-تۈزۈملەرنى كۈچەيتىپ،

جىنايەتچىلەرگە قارشى رەھىمسىزلەرچە كۈرەش قىلىش كېرەكلىكىنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ. ئىشچىلار سىنىپىغىمۇ پايدىلىق نەرسىلەر بار ئىدى: ئىشلىمەي چىشلەشنى بىكار قىلىش؛ ئۇرۇش غەنىمەتلىرىنى ئومۇمنىڭ قىلىش؛ يەرلەرنى مۇسادىرە قىلىپ ئاممىۋى مۈلۈككە ئايلاندۇرۇش؛ چوڭ تىپتىكى زاۋۇت-كارخانىلارنىڭ پايدىسىنى ئىچكى قىسىمدا تەڭ تەقسىم قىلىش دېگەندەكلەر بەلگىلەنگەن ئىدى. ھاللىق سىنىپلارغىمۇ تېگىشلىك نەرسىلەر بار ئىدى: چوڭ تىپتىكى تۈرلۈك ماللار سودا سارايلىرىنى جەمئىيەت مۈلكىگە ئايلاندۇرۇش ئارقىلىق، تۆۋەن ئۆسۈم بىلەن ئۇششاق تىجارەتچىلەرگە ئەرزان ئىجارىگە بېرىش؛ پۈتۈن مەملىكەتتىكى ياشانغانلارنىڭ تەن ساغلىق سۈپىتىنى زور كۈچ بىلەن ياخشىلاشنى تەكىتلەيدۇ. مىللەتچى ئەقىدىدىكى كىشىلەر ئۈچۈن بولسا، يەھۇدىيلارنى چەتئەل مۇھاجىرى قاتارىدا مۇئامىلە قىلىپ، ئۇلارنىڭ ئاشكارە ئىش يېرى ئېچىش ھوقۇقىنى بىكار قىلىش؛ ئەگەر مەملىكەت بويىچە خەلق تۇرمۇشىغا كاپالەتلىك قىلىش ئىمكانىيىتى بولماي قالغاندا بۇ مۇھاجىرلارنى چېگرىدىن قوغلاپ چىقىرىش؛ 1914-يىلى 2-ئاۋغۇست (چايان) تىن باشلاپ چېگرىدىن كىرىۋالغان يەھۇدىيلارنى دەرھال قوغلاپ چىقىرىش دېيىدىغان مەزمۇنلار كىرگۈزۈلگەن ئىدى.

ھىتلېر، ھەر بىر ماددىنى ئوقۇپ بولغىنىدا توختىتۋېلىپ زالدىكىلەردىن چۈشىنىپ-چۈشەنمىگەنلىكىنى، بۇلارغا قوشۇلۇپ-قوشۇلمايدىغانلىقىنى سوراپ تۇردۇ.

يىغىنــدىكىلەرنىڭ مــۇتلەق كــۆپ قىســمى قوشــىلىمىز، دەپ تووۋلاشىسمۇ، يەنە بىر قىسىملار تەشكىلىلىك تۈردە مازاق قىلىپ كۈلۈشەتتى. قايسى بىــر نــارازى بولغــۇچى ھەتتــا ئورۇنــدۇقىغا چىقىۋېلىــپ ۋارقىــراپ كېتىــدۇ. بــۇ چاغــدا قامچىــا-توخمــاقلىق تەرتىپ ساقلىغۇچىلار ئۇلارنى بىــر-بىــرلەپ ئەدەپلەپ چىقىدۇ. ھىتلېر، توپ-توغرا ئىككى يېرىم سائەت سۆزلەيدۇ. ئــۇ گېپىنى تۈگىتىپ سەھنىدىن ئايرىلماقچى بولغىنىدا، كۆپچىلىك بىرلىكتە ئۇنىڭ ھەر بىر سۆزىگە قوشـۇلىدىغانلىقىنى ئىپادىلىشىپ ھــۇررا دەپ سادا كۆتۈرىشىدۇ. يىغىن تۈگىشى بىلەن، پۈتۈن خەلق گۈلــدىراس ئــالقىش سادالىرىنى ياڭرىتىۋېتىــدۇ. بــايىقى يــاش، يەنى فرانك (弗兰克)، "ئەگەر گېرمانىيىنىڭ تەغدىرىنى قولىدا تۇتالايدىغان بىرەر كىشى بــار دېيىلسە، بــۇ ئــادەم دەل ئــادولق ھىتلېر بولغىدەك" دەپ ئىشەنگەن ئىدى.

ھىتلېــر ئۇچــۇن ئېيتقانــدا، شــۇ كــۈنكى يىغىلىــش، قارشى تەرەپتىكىلەرنىــڭ قالايماقــانلىق تېرىغــانلىقىنىمۇ قوشــۇپ قارىغانــدا، يىغىــن تولــۇق مۇۋەپپەقىيەتلىــك بىــر يىغىــن ھېسابلىناتتى. كىشىلەر يىغىن زالىدىن تېزلىپ چىقىۋاتقىنىدا، ھىتلېــر، ئۆزىنىــڭ كەلگۈســى يولىنىــڭ داغــدام ئېچىلغــانلىقىنى ھېــس قىلىــدۇ: "مەن، بۈگــۈنكى يىغىنىمىــز تامــام، دەپ ئېــلان قىلغان ۋاقتىمدا، مەنلا ئەمەس، نۇرغۇن كىشىلەر 'ئەنــدى بــۆرە ئىنىدىن چىقىــدىغان بولــدى' دەپ ئويلىماقتــا ئىــدى. بــۇ بــۆرە، چوقۇم خەلق ئاممىسىنى ئالداپ ئاقماق قىلىپ يۈرگەنلەرگە قاراپ ھۇجۇمغــا ئۆتىــدۇ." ھىتلېــر ھەقىقەتەنمــۇ قېــدىمقى نــېمىس

خەلقدىن كەلگەن "تەلەيلىك بۆرى" دېگەن سۆزگە لايىق بىر بۆرى ئىدى. شۇ كۈندىن باشلاپ، "بۆرى" دېگەن بۇ لەقەم، ئۇنىڭ ئۈچۈن ھەقىقەتەنمۇ مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە بىر ئىسىم بولغان ئىدى. شۇندىن باشلاپ ئۇنىڭ يېقىنلىرى ھىتلېرغا بۇ لەقەمنى قويغان ئىدى. ئۇنىڭ ئۈچۈن، شۇنىڭدەك سىگىلىسى پاۋلا ئۈچۈن ئېيتقاندا، بۇ لەقەم ئۇنىڭ مەخپى ئىسمى ئىدى. كېيىنكى ۋاقىتلاردا، كۆپلىگەن ھەربى قوماندانلىق شىتاپلىرىدا بۇ لەقەم ھىتلېرنى بىلدۈرىدىغان بىر ئىسىم ھالىغا كېلىدۇ.

ھىتلېرنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىشى شۇ كۈنلەردىكى مىيونخېن گېزىتلىرىنى بەك قىزىقتۇرۇپ كېتەلمەيدۇ. ئەمما بۇ قېتىمقى يىغىن، گېرمانىيە ئىشچىلار پارتىيىسى ئۈچۈن ئېيتقاندا ئالغا تاشلانغان چوڭ بىر قەدەم ھېسابلىناتتى. شۇ كۈنى پارتىيىگە يېڭىدىن 100 كىشى ئەزا بولۇپ قوشۇلىدۇ. ھىتلېرنىڭ چىڭ تۇرۇۋېلىشى بىلەن، پارتىيىنىڭ تىزىملىك دەپتىرى تۈزۈلىدۇ. شۇنىڭدەك پارتىيە ئەزالىق كىنىشكىسىمۇ تارقىتىلىدۇ. كىشىلەرگە بۇ پارتىينى راسلا چوڭ بىر پارتىيە ئوخشايدۇ دەيدىغان تۇيغۇغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن پارتىيە ئەزالىق كىنىشكىسىنىڭ بىرىنچىسىنى 501 ـ ئەزا دەپ باشلاپ، ئۇنىڭدىن كېيىنكىلەر پارتىيە ئەزالىرىنىڭ ئىسمىنىڭ باش ھەرپى تەرتىۋى بويىچە تىزىملىنىدۇ. كەسپى "رەسسام" دەپ يېزىلغان ھىتلېرنىڭ پارتىيە ئەزالىق كىنىشكىسىنىڭ نومۇرى 555 ـ نومۇر ئىدى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

(2)

شۇندىن ئېتىبارەن، ئادولف يەپ-يېڭى ھاياتقا قەدەم قويىدۇ.

ھىتلېرنىڭ مۇناسىۋەت دائىرىسى كېڭىيىشكە باشلاپ، بېرىش-كېلىش قىلىدىغان ئادەملىرىنىڭ تۈرىمۇ كۆپىيىشكە باشلايدۇ. بۇ كىشىلەرنىڭ ئورتاق نوقتىسى شۇكى، ئۇلارنىڭ ھەممىسىلا نېمىسلىكنىڭ ھەممە نەرسىسىنى ياخشى كۆرۈپ، ماركسىزمنىڭ ھەممە نەرسىسىدىن نەپرەتلىنىدىغان كىشىلەر ئىدى. مىيونخېندا بىر ئۇچكى كىسەللىكلەر دوختۇرى بار بولۇپ، ئۇ تەغدىرنى خالىغانچە ئۆزگەرتىشكە بولىدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى. ئۇ يەنە بۇ ئەھۋالغا ئاساسەن ھەر قانداق بىر ئىنسان گۇرۇپپىسى ئارىسىدىن يەھۇدىيلارنى بىر قاراپلا پەرقلەندۈرۈش ئىمكانىيىتىنى بېرەلەيدىغان ئامىللارنىڭ بارلىقىنىمۇ ئوتتۇرىغا قويىدۇ. تېخىمۇ قىزىق يېرى، كاپىتان ئېرنىست روم (恩斯特•罗姆) ئەسلىدە بىر بەچچىۋاز بىرسى، شۇنىڭدەك بىر ۋاقىتلاردا روتا كوماندىرلىق ۋەزىپىسىنى ئۆتىگەن بىرى ئىدى. ئۇ ئەسكەرلىك نوقتىسىدىن ھەقىقەتەنمۇ ئۈلگە بولۇشقا لايىق ئوفىتسېر بولۇپ، خېيىم-خەتەرلىك ۋاقىتلاردا ئەڭ ئىشەنچلىك سەپداش ھېسابلىناتتى. ئۇنىڭ تۇرقى پاكار ھەم دۇغلاق سېمىز، چاچلىرىنى ھەر دائىم رەتلىك ياسىتىپ يۈرىدىغان، كۆلىشىمۇ ئۆزگىچە بىرسى ئىدى. ئۇنى، ئۇرۇشنىڭ تىرىك مىس ھەيكىلى دېيىشكە بولاتتى: ئۇنىڭ بۇرنى ئوق زەربىسىدە پۇچىلىپ

www.pidaiy.biz

كەتكەن، يۈزىدىمۇ چوڭقۇر بىر تاتۇقى بار بولۇپ، ئۇ ھازىر دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسىنىڭ بىر ئوفىسېرى ئىدى. ئۇ، "مەن رەھىمسىز بىرسى بولغىنىم بىلەن، تېخى تولۇق پىشىپ يېتىلگەن بىرسى ھېسابلانمايمەن. شۇڭا، مېنىڭ قىزىقىدىغان ئىشىم سىلەرنىڭ قىزىقىدىغىنىڭلاردەك ئۇنداق پۇخرالارچە قۇرۇق گەپ سېتىپ يۈرىدىغان ئىشلار ئەمەس، بەلكى ئۇرۇش ۋە توپىلاڭ چىقىرىش" دەيدۇ. روم بىلەن ھىتلېر ئىككىسى مىللەتچىلىك كۇرژۇكى (تۆمۈر مۇشتۇمچىلار كۇرژۇكى) نىڭ بىر قېتىملىق مەخپىي يىغىنىدا كۆرۈشكىنىدىن ئېتىبارەن بىر-بىرىگە بولغان ئىشەنچى بارغانسىرى كۈچىيىپ بارغان بولۇپ، بۇ پىداكار ئون بېشى ھەقىقەتەنمۇ "گېرمانىيە ئىشچىلار پارتىيىسى" گە رەھبەرلىك قىلىدىغان ئەڭ مۇۋاپىق نامزات ئىكەن، دەپ قارايتتى. روم، بۇ پارتىيىگە نۇرغۇنلىغان ئەسكەرلەرنى ئەزا قىلغان بولغاچقا، ئەمەلىيەتتە ئۇ درېكسلېر-ھارلېي (哈尔雷) تەشكىلىنىڭ ئىشچىلار سىنىپىغا خاس ئالاھىدىلىكىنى ئۆزگەرتىۋېتىدۇ. ئەسلىدە ئۇرۇش-جىدەللەر بىلەن بولۇپ تۇرىدىغان ئاممىۋى يىغىلىشلارنىڭ تەرتىپىنى ئەنە شۇ ئەسكەرلەر ساقلايتتى. ھىتلېر بىلەن روم ئىككىسى ئالدىنقى سەپتىكى جەڭلەردە ئەسكەرلەرگە قول-پۇت بولۇپ كۆڭۈل بۆلۈشتە ئەجرىسى بولغان كىشىلەر بولغاچقا، جاپا-مۇشەققەتلىك قانلىق جەڭلەردە ئورتاق ھېسسىياتقا ئىگە يېقىن سەپداشلاردىن بولۇپ قالغان ئىدى. گەرچە يېقىندا روم، كاپىتان مايېرنىڭ ئورنىنى ئېلىپ ھىتلېرنىڭ قوماندانلىرىدىن

بىرسىگە ئايلانغان بولسىمۇ، ئۇ يەنىلا ھىتلېرنىڭ سىزلەپ ھۆرمەت قىلىشىغا ماقۇل دېمەيتتى. ئۇنىڭ ھىتلېر بىلەن بۇنچە يېقىن مۇناسىۋەتتە بولۇشى، ھىتلېرنى باشقا ئوفىسېرلارنىڭمۇ ھۆرمەت قىلىشنى كەلتۈرۈپ چىقارماقتا ئىدى.

ھىتلېر، يازغۇچى دىترىخ ئېكارت بىلەنمۇ ئارىغا قىل سىغمايدىغان بەكلا يېقىن مۇناسىۋەت ئورناتقان ئىدى. بۇ ھەقتە ئېكارت مۇنداق دەيدۇ: يېڭى دەۋرنىڭ سىياسى داھىلىرى چوقۇم پىلىموت-توپ ئوقىنىڭ ئاۋازىغا بەرداشلىق بېرەلەيدىغان قابىلىيەتكە ئىگە كىشىلەردىن بولۇشى كېرەك. ... مەن، قىزىللارغا قارشى رەھىمسىز جاۋاپ قايتۇرالايدىغانلا بولىدىكەن، ئۇنداق بىرسى قىلچە ئابرويى يوق بىر مايمۇن بولغىنىدىمۇ قەتئىي ئۇنىڭ تەرىپىدە تۇرىمەن. خۇددى شۇنىڭدەك، يوقىرى بىلىملىك بىر پروفېسسور، ئەگەر خەلق ئاممىسى غەزەپلىنىپ ئورۇندۇقلارنى سۇندۇرۇپ ئۇنىڭ ئۈستىگە ياغدۇرىۋەتسىمۇ يىغىننى تاشلاپ قاچماي تۇرۇپ بېرەلەيدىغانلا بولىدىكەن، مەن يەنىلا بۇ تۆردىكى بىلىملىكلەرنى ھىمايە قىلغۇچىلاردىن بولىمەن. ... ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇ ئادەم بىر بويتاق. شۇنداق بولغاچقا تەشكىللاتىمىز تېخىمۇ كۆپ خوتۇن-قىزلارنى ئۆزىگە جەلىپ قىلالىشى مۇمكىن!" ھىتلېر بىلەن بۇ قېرى زىيالى، ياش جەھەتتىن بەكلا چوڭ پەرق قىلاتتى (ئۇ يازغۇچى بىلەن ھىتلېر ئوتتۇرىسىدا 21 ياش پەرق قىلاتتى)، ھەمدە ئۇلارنىڭ كېلىپ چىقىشىمۇ تۈپتىن پەرقلىق (ئېكارت ئۇنىۋېرسىتېت پۈتتۈرگەن بىلىملىك بىرسى) بولسىمۇ، ئۇ ئىككىسى سىياسىي جەھەتتىلا

يېقىن بولۇپ قالماي، كۆندىلىك تۇرمۇشتىمۇ يېقىن دوستلۇق ئورناتقان ئىدى. ئۇلارنىڭ ھەر ئىككىسىلا بوسىمىيلىك ھەمدە تۆۋەن تەبىقە تىلىنى ياخشى بىلىدىغان كىشىلەر ئىدى؛ يەنە كېلىپ ئىككىسىلا مىللەتچى بولۇپ، يەھۇدىيلارغا بەكلا ئۆچ ئىدى. شۇڭا، ئېكارت ئادەتتە نېمىستىن خوتۇن ئالغان بىر يەھۇدىينى 3 يىللىق كېسىپ قاماققا ئېلىش كېرەك؛ ئەگەر يەنىلا باش تولغاپ بۇ جىنايىتىنى داۋاملاشتۇرىدىكەن، ئۇنداق بىر يەھۇدىيغا قەتئىي تۈردە ئۆلۈم جازاسى بېرىش كېرەك، دەيتتى.

ئېكارت، رومانتىك بىر ئىنقىلابچى بولۇپ، قەھۋەخانا مۇنازىرىلىرىنىڭ ئۇستىسى ئىدى. ئۇ، ھەممىدىن ئەنسىرەپلا يۈرىدىغان، ئەمما ھېسسىياتقا ئەھمىيەت بېرىپ كىشىلىك تۇرمۇشقا ئەھمىيەت بەرمەيدىغان بىرسى ئىدى؛ ئۇ ھەقىقەتەنمۇ ئىسمى-جىسمىغا لايىق بىر نوچى بولۇپ، ھەر دائىم ئەڭ ئالدىدا يۈرۈپ بېرەتتى. ئەگەر نۇتۇق سۆزلەش ئۈچۈن ئازىراقلا بىر پۇرسەت بولىدىكەن، مەيلى ئۆي، مەيلى كوچا ياكى قەھۋەخانا بولسۇن قىلچە تارتىنماي ئىنتايىن جەلىپ قىلارلىق نۇتۇق سۆزلەپ كېتەتتى. ئەمما ئۇ زەھەرلىك چېكىملىك خۇمارى بىرسى بولۇش بىلەن بىرگە، يەنە زابوي ئىدى. ئۇنىڭدىكى بۇنداق ئادەتلەر جەمئىيەتنىڭ ئارقا كوچىلىرىنى تولۇق ئەكس ئەتتۈرۈپ تۇراتتى. ھىتلېر، قىزغىن سۆھبەتلىك، سۇدەك راۋان سۆزلىيەلەيدىغان بۇ زىيالىغا بەكلا ئامراق ئىدى. ئۇ يەنە ميونخېننىڭ غارايىپ كېچىلىك دۇنياسىدا ھىتلېرنىڭ ھېنرىگ (亨利) شاھزادىسى ئۈچۈن فورسداۋلىق (福尔斯达夫) رول

ئويناپدىغان بىرسىگە ئوخشايتتى (فورسداۋ — شېكسپىر كومېدىيىلىرىدىكى بىر پېرسوناژ بولۇپ، پو ئېتىشنىڭ سىمۋولى). ئېكارت بىر مەنىدە بۇ ئىشلاردىكى ھىتلېرنىڭ ئۇستازى ھېسابلىناتتى. ئۇ ھىتلېرغا بىر ھەربىي پەلتو سوغات قىلغان؛ گرامماتىكىلىق خاتالىقلىرىنى تۈزىتىشكە ياردەمچى بولاتتى؛ ئۇنى ئالى دەرىجىلىك رېستورانت ۋە قەھۋەخانىلارغا باشلاپ باراتتى. شۇنىڭدەك ھىتلېرغا داڭلىق ئەدىپ كىشىلەرنى تونۇشتۇرۇپ تۇراتتى (كىشىلەرگە ھىتلېرنى، بۇ كىشى چوقۇم بىر كۈنى گېرمانىيىنى قۇتقۇزىدىغان بىرسىگە ئايلىنىدۇ، دەپ تونۇشتۇراتتى). ئىككىسى ئولتۇرۇپ مۇزىكا، ئەدەبىيات-سەنئەت ۋە سىياسەت ھەققىدە سائەتلەپ مۇنازىرىلىشىپ سۆزلىشىپ كېتەتتى. شۇنداق قىلىپ، بۇ قوپال يازغۇچى ھىتلېرغا ھەقىقەتەنمۇ نۇرغۇن ئادەتلەرنى يۇقتۇرىدۇ.

خوفبراخاۋۇس (霍夫布劳) ئاممىۋى يىغىلىشتىن كېيىنكى بىر قانچە ھەپتىدە ئۇ ئىككىسى بىرلىكتە بېرلىنگە قاراپ بىر قېتىملىق تەۋەككۈلچىلىك سەپىرىگە ئاتلىنىدۇ. گېنېرال خورد ۋون لۇدىۋىك (霍尔德•冯•卢特维兹) يېتەكچىلىكىدىكى "تاللانغان ئەركىن پولك" قا ۋېيمار سوتسىيالىستىك ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن تارقىلىپ كېتىش بۇيرۇقى چۈشۈرۈلگەن بولسىمۇ، بۇ ھەربىي قىسىم تارقىلىپ كېتىش ئۇياقتا تۇرسۇن، ئەكسىچە پايتەختكە يۈرۈش قىلىپ بېرلىننى ئىشغال قىلىۋېلىپ بىر باش ۋەزىر تىكلەيدۇ. بۇ باش ۋەزىرنىڭ ئىسمى كاپ (卡普) بولۇپ، ئەسلىدە ئادەتتىكىلا بىر مەمۇرى كادىر ئىدى. ھىتلېر بىلەن

ئېكارت ئىككىسى كاپ (卡普) ئوڭچىلار گۇرۇھىنىڭ قوزغىلىڭى ئىنتايىن زور يۇشۇرۇن كۈچكە ئىگە ئىكەنلىكىنى مۆلچەرلىشىپ، ئىككىسى بىرلىكتە ئۆز ئىختىيارى بىلەن بېرلىنغا بېرىپ، باۋارىيە بىلەن بىرلىشىپ ئىنقىلابى تەدبىر قوللىنىش ئىمكانىيىتى بار-يوقلىقىنى بەلگىلەپ كەلمەكچى بولىدۇ. كاپىتان رومۇ بۇ لايىھەنى ماقۇللاپ، ئۇ ئىككىسىنى بىر مەشىق ئايروپىلانىغا ئولتارغۇزۇپ يولغا سېلىپ قويىدۇ. بۇ ئايروپىلان ھىتلېرغا مەخسۇس ئايروپىلان ئىدى. ئۇنىڭ لىيوتچىكى لېتىنانت روبېرت رىت ۋون گرېيم (罗伯特•利特•冯•格莱姆) (ئۇرۇش مەزگىللىرىدە ئەڭ ئۇستا لىيوتچىكلاردىن بىرى ئىدى. بۇ لىيوتچىك ياش تۇرۇپلا "ئوچقۇچىلار بىرىنچى دەرىجىلىك مۇكاپاتى" غا ئېرىشكەن ئىدى. كېيىن ھىتلېر ئۇنى ھاۋا ئارمىيىسىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى قوماندانلىقىغا تەيىنلەيدۇ. ئۇلار بېرلىنغا قاراپ ئۇچقان كۈنىسى ھاۋا بەكلا ناچار ئىدى. گەرچە ئۇچقۇچى گرېيم (格莱姆) نىڭ ئايروپىلان ئۇچۇرۇش تېخنىكىسىغا گەپ كەتمىسىمۇ، ھىتلېر تىنىماي قەي قىلىپ چىقىدۇ. ئوتتۇر يولدا بېنزىن ئالىدىغان ئايروپورتنى ئىش تاشلىغان ئىشچىلار ئىگەللىۋالغانلىقى ئۈچۈن، بۇ قېتىمقى بېرلىن سەپىرى ئوڭۇشسىزلىققا ئۇچراشقا قىل قالىدۇ. شۇ چاغدا ھىتلېرنىڭ ئەقلىگە بىر ئىش كېلىپ، دەرھال ئۆزىگە بىر پارچە ئۆچكە ساقىلى تاقاپ گىرىم قىلىدۇ. ئېكارتمۇ ئۆزىنى سودىگەر قىياپىتىدە گىرىم قىلىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ئىشچىلار ئۇلارنىڭ بېرلىن سەپىرىگە يول قويۇشىدۇ. ئايروپىلان بېرلىنغا بېرىپ

قونغاندا ھىتلېرنىڭ چىرايى تاتىرىپلا كەتكەن بولۇپ، "بۇندىن كېيىن ھەرگىزمۇ ئايروپىلانغا چىقمايمەن" دەپ قەسەم قىلىۋېتىدۇ.

گەرچە ئىسسىيانچىلار 13-مارت (قوزا) كۈنى بىر پايمۇ ئوق ئاتماي بېرلىن دەرۋازىسىدىن كىرەلىگەن بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ بۇ غەلىبىسى ئاتاقتىكىلا بىر غەلىبە بولۇپ قالىدۇ. يەنى، بەلگىلىك سالاھىيەتكە ئىگە كىشىلەردىن بىرمۇ ئادەم "باش ۋەزىر" كاپ (卡普)نىڭ كابىنېتىدا ۋەزىپە ئېلىشنى خالىمايدۇ. بۇ قېتىمقى ئالدىراپ-سالدىراپ قوزغىتىلغان بۇ قوزغىلاڭ، باشلىنىشىدىن تارتىپلا مەغلۇبىيەتلىك بىر قوزغىلاڭ ھېسابلىناتتى. ئۇلارنىڭ مەغلۇب بولۇشىنى بىرەر قايتارما ھۇجۇم ياكى بىرەر بۇزغۇنچىلىق ھەرىكىتى پەيدا قىلغان بولماستىن، پۈتكۈل گېرمانىيە خەلقىگە ئوخشاش، بېرلىنلىقلارمۇ ھەربىلەرنىڭ ھاكىمىيەت ئورۇنلىرىدا كۈچلىنىپ كېتىشىنى خالىمايدىغانلىقى ئۈچۈن، پۈتۈن خەلق ھەربىي ئىسسىيانچىلارغا قارشى دولقۇن قوزغىۋېتىدۇ. ھەربىي تەرەپمۇ بۇندىن كېيىن داۋاملىق ئىنقىلاب قوزغاشنىڭ مەنىسى قالمىغانلىقىنى ھېس قىلىشىدۇ. شۇڭا، ئېبېرت ھۆكۈمىتى مەملىكەتلىك ئومۇمىي يۈزلۈك ئىش تاشلاش چاقىرىقىنى چىقارغان ۋاقىتتا، ئىشچىلار ئۇلارنى پۈتۈن كۈچى بىلەن قوللاپ، كاپ (卡普)ھۆكۈمىتىنى پالەچ ھالغا چۈشۈرۈپ قويىدۇ. شەھەردە توك كېسىلگەن، تراموايلار بىلەن مېتروللار (يەرئاستى تۆمۈريول قاتنىشى) توختاپ كەتكەن، تۇربا سۇلىرى كېسىلگەن، كوچىلاردا ئەخلەتلەر يىغىلىپ پۇراشقا باشلىغان؛ ماگازىن-

مەمورى ئورگانلار تاقىلىپ كەتكەن بولۇپ، قاراڭغۇ
كوچىلاردىكى ياكى مۇم يورۇقى ئاستىدا ياشىتىلغان كېچىلىك
ھايات يەرلىرىلا ئۆز ئىشىنى توختاتماي داۋاملاشتۇرۇپ كەلمەكتە
ئىدى. بۇنىڭدەك چىرىگەن سورۇنلار ھەددىدىن ئېشىپ كەتكەن
قايسى بىر سېرىق كىنونىڭ تۈرتكىسىدە ئوتتۇرىغا چىقماقتا
ئىدى. بۇ كىنودا 11 ياشلىق بىر تۈركۈم ئۇششاق پائىشىلەر
ئاشۇرۇپ گىرىم قىلىشىپ، ئۇزۇن ئۆتۈكلەرنى كىيىپ يۈرىدىغان
ئامازون (亚马逊) لۇقلارنىڭ ھەسەتخورلۇقىنى تېما قىلغان
ھېكايىلەردىن ئىشلەنگەن كىنو ئىدى. شەھەر ئىچىدە ھەر
تۈرلۈك ئىشقىۋازلىقلارغا لايىق، ھەر خىل مىجەزلىكلەرگە ئۇيغۇن
قەھۋەخانىلار، رېستورانتلار — يەنى ئەر ياكى ئايال
بەچچىۋازلار، يالىڭاچ بەدەن خۇمارىدىكىلەر، كۆندەشلەر ۋە
كۆندەشكە ئۇچرىغانلارغا لايىق سورۇنلار قۇمدەك ئىدى.
يالىڭاچلىنىشلار ھەۋەسلىنىدىغان، سەنئەت نامىنى سېتىپ
ھۇزۇرلىنىدىغان، خىيالى دۇنيا يارىتىپ مەس بولىدىغان
غەلىتىلىكلەر ئەڭ كۆپ كۆرۈلىدىغان پاسكىنىچىلىقلار
ھېسابلىناتتى. بېرلىن شەھىرى دادائىزىم سەنئەت ئېقىمىنىڭ
پائالىيەت مەركەزلىرىدىن بىرىگە ئايلىنىپ قالغان ئىدى. بۇ
ئېقىمغا مەنسۇپ شائىر خورت مىلىن (霍尔特•梅林)
رەھىمسىزلەرچە مازاق قىلىپ بىر شېئىر يازغان بولۇپ، بۇ شېئىر
ئارقىلىق بېرلىنلىقلارنىڭ قورقۇنۇچلۇق ئاقىۋىتىنى تەسۋىرلەپ
بەرگەن:

چاققان كېلىڭلار باللار،

ھەممە ھۇزۇر ئىچىدە ئۆلۈم مەيدانىغا ئالدىراڭلار،
ئىشتانىبىغىڭلارنى چىڭ باغلاپ،
يەھۇدىي بۆرىلىرىنى ھايداڭلار.
يېنىڭلارغا
زەھەرلىك گاز بىلەن كرىست بەلگىسىنى كۆتۈرۈپ،
جامائەت ئارىسىدا قىرغىن قىلىڭلار!

ئېبېرت ھۆكۈمىتىنىڭ ئومۇمىي يۈزلۈك ئىش تاشلاش چاقىرىقى ھەققىدەن فرانكىشتېيىن (弗兰肯斯坦) نىڭ بېشىغا ئاپەت ياغدۇرۇپ، كاپ (卡普) كۈچلىرى يەر بىلەن يەكسان قىلىنىدۇ. شۇ ئارقىلىق سولچىلارنىڭ يەنە بىر قېتىملىق دولقۇنى ئۈچۈن يول ئېچىپ بېرىلىدۇ. كومىنىستلارنىڭ گېرمانىيە تەۋەسىدە پەيدا قىلغان توپىلاڭلىرى شۇنداق نوقتىلارغا بېرىپ يەتتىكى، پىرىزدېنت ئېبېرت قىزىللارنىڭ ئىسيانىنى يىمىرىپ تاشلاش ئۈچۈن ئىلاجىسىز نەچچە كۈن ئاۋال ھۆكۈمەت ئىشلىرىدىن قولىنى ئۈزۈپ كېتىپ قالغان گېنېرال ۋون سېك (冯•塞克) نى قۇراللىق كۈچلەر باش قوماندانلىقىغا تەيىنلەيدۇ. بۇ گېنېرالنىڭ قىلغان بىرىنچى ئىشى تېخى يېڭىلا تارقىتىۋېتىلگەن "ئەركىن پولك" ئەسكەرلىرىنى قايتىدىن بىر يەرگە يىغىش بولىدۇ. بۇ ئىشلار ھەققەتەنمۇ كۈلكىلىك ئىدى: تۈنۈگۈنكى توپىلاڭچى قوشۇن بۈگۈن قانۇننى كۈچەيتىپ تەرتىپ ساقلاش ۋەزىپىسىگە قويۇلۇۋاتاتتى. بۇنداق غەلىتە ئىشلارنى پەقەتلا دادائىزم دراماتورگىلا ئويناپالايدىغان كومېدىيىلەردىن ئىدى. ئېبېرت بۇ ئەسكەرلەرگە بەرگەن مېداللار، دەل كاپ (卡普) ھۆكۈمىتىنىڭ "ئەركىن پولك" تىككەلەرگە ئېبېرت ھۆكۈمىتىنى ئاغدۇرۇپ

تاشلىغانلىقى ئۈچۈن بەرمەكچى بولغان مېداللارنىڭ دەل ئۆزى ئىدى.

ئۆزگەرتىپ تەشكىللەنگەن "ئەركىن پولك" نىڭ ئالدىدىكى ۋەزىپە بەكلا ئېغىر بىر ۋەزىپە ئىدى. ساكسونىيىدە (萨克森)، سوۋېت جۇمھۇرىيىتى ھاكىمىيەتنى تارتىپ ئېلىۋالغان ئىدى؛ 20-مارت (قوزا) كۈنى، 50 مىڭ كىشىلىك ئىشچىدىن تەشكىل تاپقان قىزىل ئارمىيە قوشۇنى رۇر (鲁尔 Ruhr) رايونىنىڭ كۆپ قىسىم شەھەرلىرىنى قولغا كىرگۈزۈپ بولىدۇ. شۇ كۈنىسى كومپارتىيىنىڭ «رۇر ساداسى» گېزىتى "غالىپ قىزىل بايراق چوقۇم پۈتۈن مەملىكەت بويىچە لەپىلدەيدۇ. — دەپ ئېلان قىلىپ، — گېرمانىيە چوقۇم سوۋېت جۇمھۇرىيىتىگە ئايلىنىشى كېرەك، سوۋېت رۇسىيىسى بىلەن بىرلىشىپ دۇنيا ئىنقىلابى بىلەن دۇنيا سوتسىيالىزمىنىڭ غەلىبىسىنى قولغا كەلتۈرۈشنىڭ باشلىنىش نوقتىسىغا ئايلىنىشى كېرەك!" دەپ يازىدۇ.

3-ئاپرېل (ئۇمۇت) كۈنى، "ئەركىن پولك" قوشۇنلىرى رۇرغا بېسىپ كىرىپ، قىزىل ئارمىيە پوزىتسىيىلىرىنى تارمار كەلتۈرۈپ، ساق قالغان قىزىل ئارمىيە ئەسكەرلىرىنى رەھىمسىزلەرچە قىرىپ تاشلايدۇ. "ئەگەر بۇ ئىشنى سۆزلەپ بەرسەم چوقۇم يالغان گەپ قىلىۋاتىسەن دېيىشىڭلار مۇمكىن. — دەپ يازىدۇ 'ئەركىن پولك' نىڭ بىر ئەسكىرى ئائىلىسىگە ئەۋەرتكەن خېتىدا، — قىلچە رەھىم قىلمايتتى، ... ھەتتا بىز 10 نەپەر قىزىل ئارمىيە ئۈچۈن ئىشلەۋاتقان قىزىل كرېست جەمئىيىتىنىڭ سېستىراسىنىمۇ يېنىڭلاردا قورال بار ئىكەن

دېگەننى باھانە قىلىپ ئېتىپ تاشلىدۇق. بىز بۇ كىچىك قىزلارنى ئۆلتەردۇق. ھەتتا ئۇلارنىڭ جان ئازاۋىدا بىر قوشۇق قېنىدىن كېچىشلىرىنى تەلەپ قىلىپ يىغلاپ يالۋۇرۇشلىرىنى تاماشا قىلىپ كۆڭلىمىزنى خوش قىلدۇق. ياق، سىلەرگە ھەرگىز رەھىم قىلالمايمىز، قۇراللىق ھەر قانداق بىرسى بىزنىڭ دۈشمىنىمىز! دەيتتۇق."

ھىتلېر بىلەن ئېكارت ئىككىسى ھېلىقى كۆڭلىنى ئايلاندۇرۇپ تۇلا قۇستۇرىدۇتكەن ئايروپىلانغا ئولتۇرۇپ بېرلىنغا كېلىپ قونغان ۋاقتىدا، كاپ (卡普) قوزغىلىڭى ئاخىرلىشىپ قالغان ئىدى. ئۇ ئىككىسى ئايروپىلاندىن چۈشۈپ ئۇدۇل ئىمپېرىيە باش مىنىستىرلىك بىناسىغا بېرىپ كاپ (卡普) نىڭ ئاخباراتى ۋەكىلى بولغان ۋىنگىرىيىلىك يەھۇدىي لىبىكېخنىت لىنكىن بىلەن سۆھبەت ئۆتكۈزۈشىدۇ. بۇ بىر تەۋەككۈلچى ۋىنگىر بولۇپ، رەسمى بىر لۈكچەك كوروئىنۇشلۇك بىرسى ئىدى. بۇ كىشى بىر ۋاقىتلاردا نيۇيوركتا گېرمانىيە ئىمپېراتورىنىڭ جاسۇسى دەپ قولغا ئېلىنغان ئىكەن. بۇ ۋىنگىر ئۇلارغا كاپ (卡普) نىڭ يېڭىلا قېچىپ كەتكەنلىكىنى، شۇڭا بۇ ئىككەيلەن ياخشىسى سالاھىيىتىنى ھېچ كىمگە ئۇختۇرماي يوشۇرۇن تۇتۇشى كېرەكلىكىنى، بولمىسا قولغا ئېلىنىپ كېتىش خەۋپى بارلىقىنى ئېيتىپ ئاگاھلاندۇرىدۇ. بەزى خەۋەرلەردىن قارىغاندا، شۇ چاغدا ئېكارت بۇ ئادەمنىڭ بىر يەھۇدىي ئىكەنلىكىنى بىلىپ قېلىپ ھىتلېرنى نوقۇپ پىچىرلىغان: "ئادولف قوي بۇ ئىشنى، بۇ يەردە بىزگە پايدىلىق ھېچ ئىش يوق ئىكەن" دېگەنمىش.

شۇنداقتىمۇ، ئۇلارنىڭ قەلبىدىكى قەھرىمان ھېسابلىنىدىغان لۇدېندورفنى كۆرۈپ كېلىش ئۇچۇن پايتەختتكە بارىدۇ. ئادەتتە، لۇدېندورف پۇخراچە ياسىنىپ جەنۇپ تەرەپلەرگە قېچىپ بېرىشنىڭ تەييارلىقىنى قىلىپ يۈرگەن بولۇپ، شۇ قاتاردا نۇرغۇنلىغان ئوخشاش قاراشتىكى شىمالى گېرمانىيىلىكلەر بىلەن مەسلىھەتلىشىپ يۈرەتتى. ئۇنىڭ مەخپى ئۇچۇرىشىپ يۈرگەن ئادەملىرى ئارىسىدا "دۇبۇلغىلىقلار" پارتىيىسىدىكىلەرمۇ بار بولۇپ، بۇ تەشكىلاتتىكىلەر كونا ئەسكەرلەردىن تەشكىل تاپقان ھەددىدىن تاشقىرى مىللەتچى گۇرھ ئەزالىرى ئىدى. شۇنىڭدەك يەنە زور مىقداردا سانائەتچىلەر ياردىمىغا ئېرىشىپ كېلىۋاتقان ئاممۋى تەشكىلات رەھبەرلىرى بىلەنمۇ مۇناسىۋەت قىلىپ كەلمەكتە ئىدى. ئېكارت، ھىتلېرنى پىيانو زاۋۇدىنىڭ ئايال خوجايىنى ھېلېنې بېچستېين (Helene 赫仑•贝希斯坦 Bechstein) رىياسەتچىلىكىدە تەشكىللەنگەن سالونغا ئاپىرىپ ئۇنىڭغا تونۇشتۇرىدۇ. بۇ ئايال ھىتلېرنى بىر كۆرۈپلا "گېرمانىيىنى قۇتقازماقچى بولغان بۇ يىگىت" كە مەھلىيا بولىدۇ. شۇڭا بۇ ئايال ھىتلېرنى ئۆز تەۋەسىدىكى تەسىرى كۈچلۈك كىشىلەر بىلەن تونۇشتۇرۇش ۋەدىسىنى بېرىدۇ.

31-مارت (قوزا) كۈنىسى، ھىتلېر مىيونخېنغا قايتىپ كېلىدۇ. شۇ كۈنى، ھىتلېر ھەربى سەپتىن چېكىنىپ چىقىپ ئاددى بىر پۇخراغا ئايلىنىدۇ. ئۇنىڭ بۇنداق قىلىشى ئۆز تەلىۋى بويىچە بولغان بولىشى ئېھتىمال. ياكى باشقىلارنىڭ تەلىۋىگە ئاساسەن ھەربى سەپتىن چېكىنگەن بولىشىمۇ بىر ئېھتىمال. ھىتلېر 50

www.pdaiy.biz

ماركا چېكىنىش سوممىسىنى ئېلىپ، بىر پەلتو، بىر شەپكە، بىر قۇر كىيىم، بىر قانچە ئىشتان، ئاياق-پايپاق ۋە ئىچ كىيىملىرىنى چامىدانىغا سېلىپ گازارمىدىن ئايرىلىدۇ. ئۇ باشقىلارنىڭ ۋاستىچىلىقى بىلەن دېرىس (德尔希) كوچىسى 41-نومۇرلۇق بىنادىن چاققانغىنە بىر ئۆينى ئىجارىگە ئېلىپ جايلىشىدۇ. بۇ ئۆي ھاللىق سىنىپلار ئولتۇراق رايونىغا تەۋە يەردىكى ئۆي بولۇپ، ئىسار (易萨尔) دەرياسىنىڭ بويىدىكى بىر بىنادا ئىدى. بۇ يەردىكى ئۆيلەرنىڭ ھەممىسىلا دېگۈدەك 3~4 قەۋەتلىك بىنالار بولۇپ، ئاستى قەۋىتى دۇكان ياكى ئىشخانا قىلىنغان، ئۈستى قەۋەتلىرى چاققان-چاققان ئۆيلەردىن ياكى بويىتاقلار ئۆيلىرىدىن تەشكىل تاپقان ئىدى.

ھىتلېر ئىجارىگە ئالغان ئۆي بەكلا كىچىك بولۇپ، ئۇزۇنلۇقى 15 غېرىچ، كەڭلىكى 8 غېرىچلا كېلەتتى. بۇ ئۆي ئۇنىڭ مانىنرھېيمدا تۇرغان ئۆيىدەك كىچىك بىر ئۆي ئىدى. بۇ ئۆي، بىنادىكى ئەڭ سوغۇق ئۆي بولۇپ، ئۆي غوجايىنى ئېرلىنىگ (埃尔兰格)، "بۇ ئۆينى ئىجارىگە ئېلىپ ئولتۇرغان خېرىدارلىرىمنىڭ تولىسى كېسەل بولۇپ چىقىپ كەتكەن ئىدى. شۇڭا، بۇ ئۆينى ئەندى ھېچكىمگە ئىجارىگە بېرەلمەيدىغان بولدۇم دەپ ئۇششاق-چۈششەك نەرسىلەرنى ساقلايدىغان ئىسكىلات قىلىپ قويغان ئىدىم" دەيدۇ.

ھىتلېر تاللىۋالغان بۇ ئۆي، «مىيونخېن كۆزەتكۈچىلىرى» گېزىتى تەھرىراتىغا يېقىنلىرىدا بىر يەردىكى بىنادا بولۇپ، ھىتلېر بۇ يەرنى شۇنىڭ ئۈچۈن تاللاپ ئىجارىگە ئولتۇرغان

ئىدى. چۈنكى بۇ گېزىت، ئىسمىنى «خەلق كۈزەتكۈچىلىرى» دېگەنگە ئۆزگەرتىۋالغاندىن كېيىنمۇ ئىزچىل تۈردە يەھۇدىيلارغا، ماركسىزمچىلارغا قارشى كانايلىق ۋەزىپىسىنى ئۆتەپ كەلمەكتە ئىدى. ھىتلېرنىڭ يەھۇدىيلارغا قارشى ئىدىيىلىرىنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى ئەنە شۇ گېزىتنىڭ تەسىرى ئارقىلىق شەكىللەنگەن دېيىش مۇمكىن. مەسىلەن، تېخى يېقىندىلا بۇ گېزىتتا بېسىلغان بىرىنچى بەت باش ماقالىسىغا «يەھۇدىيلارغا ئۆزىمىزنى تونۇتۇپ قويايلى!» دەپ تېما قويۇلغان بولۇپ، ئاپتور ماقالىسىدا ھەر قانچە رەھىمسىز تەدبىر قوللىنىشقا توغرا كەلگەندىمۇ يەھۇدىيلارنى پۈتكۈل گېرمانىيە تەۋەسىدىن بىرنىمۇ قويماي تازىلاپ چىقىش كېرەكلىكى تەكىتلىگەن. بۇنداق ماقالىلارنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمىنى رۇسىيىدىن قېچىپ چىققان مۇساپىرلار يازغان ماقالىلار بولۇپ، ھىتلېر بۇ ماقالىلاردىن كوممۇنىزمنىڭ كۈندىن-كۈنگە خەتەرلىك تۈس ئېلىۋاتقانلىقى ھەققىدىكى مەلۇماتلارغا ئېرىشىپ كەلمەكتە ئىدى.

ھىتلېر ئۈچۈن ئېيتقاندا، ئۇنىڭ ئالدىنقى ئورۇندا تۇرىدىغان ھۇجۇم نىشانى يەھۇدىيلار بىلەن تېنچلىق سۇلھىسىغا قول قويغانلار ئىدى. بۇ ئىشلار تۈگىگەندىن كېيىنلا ئاندىن ماركسىزمغا قارشى كۈرەشكە ئاتلىنىشى مۇمكىن ئىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە، ھىتلېر بىلەن ئېكارت ئىككىسى كوممۇنىستلارنىڭ ئۆزىنى پىدا قىلىش روھىغا ئاز-تولا قايىل ئىدى. شۇڭا ئۇلار بۇ كوممۇنىستلارنى ئۆز يېنىغا قارىتىۋېلىشنى بەكلا ئارزۇ قىلىشاتتى.

ئۇ ئىككىسى بىرلىشىپ تەييارلىغان «نېمىسلار ۋە يەھۇدىي بولشېۋىكچىلىكى» دېگەن ماقالىسىدا، ئېكارت ھەتتا "نېمىس بولشېۋىكچىلىكى" دېگەننى تەرغىپ قىلىشتىنمۇ يانمىغان ئىدى. شۇڭا ئۇ، ھىتلېر بىلەن بىرگە قاتناشقان بىر قېتىملىق يىغىندا، پارتىيە ئىچىدىكىلەرگە قارىتىپ "گېرمانىيەدىكى كوممۇنىستلار ھەقىقەتەنمۇ غايىلىك ئىنسانلاردۇر، شۇڭا ئۇلار ئۆزلىرىمۇ ھېس قىلمىغان ھالدا گېرمانىيىنى ئازاد قىلىش كۈرىشى بىلەن شوغۇللىنىپ كەلمەكتە" دەپ سۆزلەيدۇ.

ئەمما رۇسىيىدىن قېچىپ چىققان مۇساپىرلار بۇنداق كېلىشتۈرمىچىلىككە قەتئىي قارشى ئىدى. ئۇلارنىڭ بولشېۋىكچىلىكنىڭ خەۋپى ھەققىدە يازغان ياكى سۆزلەپ بەرگەنلىرى، ھىتلېرغا كۈندىن-كۈنگە كۈچلۈك تەسىر قىلىشقا باشلايدۇ. شەرقتىن كەلگەن بۇ ئاخىرزامان مەلئۇنلىرى ئارىسىدا كىشىنى سۆز بىلەن قايىل قىلىشقا ئەڭ ماھىر بىرسى بار بولۇپ، ئۇنىڭ ئىسمى ئالفېرد روسېنبېرگ ئىدى. بۇ ئادەم ئېستونىيىلىك بىناكارلىق قۇرۇلۇش ئىنجېنېرى بولۇپ، ئۆز ۋاقتىدا يەنە بىر رەسسام ئىدى. بۇ كىشى بىلەن ھىتلېر يېڭى تونۇشقىنىدا بىر-بىرسىگە ئۇنچىۋالا يېقىن بولۇپ كېتەلمەيدۇ. "ئەگەر مەن ئۇنى بىر كۆرۈپلا پۈتۈنلەي قايىل بولدۇم دېسەم قىپ-قىزىل يالغان گەپ قىلغان بولىمەن. — دەيدۇ روسېنبېرگ كېيىن ئەسلىمىلىرىدە. ئەسلىدە ئۇ، ھىتلېر بىلەن ئۆتكۈزگەن ئادەتتىكى سۆھبەتلىرىگە قارىغاندا ئۇنىڭ سۆزلىگەن نۇتۇقلىرىغا بەكرەك قايىل ئىدى، — مەن بۇ يەردە، ئەركىن بىر پۇخرالىق

جاسارىتى بىلەن قۇرۇق قول ئوتتۇرىغا چىقىپ، مۇقىم بىر غايە ئۈچۈن كىشىنى قايىل قىلارلىق كۆرەشكە ئاتلانغان ئالدىنقى سەپلەردە جەڭ قىلغان پىشقەدەم بىر ئەسكەرنى كۆردۈم؛ مەن ئۇنىڭ نۇتقىنى 15 مىنۇت ئاڭلاپلا ھىتلېرنىڭ ئەنە شۇنداق بىر ئادەم ئىكەنلىكىنى تونۇپ يەتتىم.»

شۇنىڭدىن كېيىنكى بىر قانچە ئاي جەريانىدا روسېنبېرگنىڭ يازغان ماقالىلىرى ئېكارتنىڭ ھەپتىلىك ژۇرنىلى بىلەن باشقا مىللەتچى ژۇرناللاردا كەينى-كەينىدىن ئېلان قىلىنىشىغا ئەگىشىپ ھىتلېر بىلەن ئۇ ئىككىسى تېخىمۇ يېقىنلىشىپ بىر-بىرسىدىن زادىلا ئايرىلالماس ھالغا كېلىدۇ. ھىتلېرغا ئەڭ چوڭقۇر تەسىر قىلغىنى، روسېنبېرگنىڭ "بولشېۋىكلار ھەرىكىتى، يەھۇدىيلارنىڭ دۇنيانى بوي سۇندۇرۇشتىن ئىبارەت يەرشارى خاراكتېرلىق ستراتېگىيىسىنىڭ بىر باسقۇچىدىنلا ئىبارەتتۇر" دېگەن گېپى ئىدى. بۇنىڭ ئەڭ ئاخىرقى دەلىلىنى تارىخى ئەھمىيەتكە ئىگە خاۋفبراخاۋۇس (霍夫布劳斯) چوڭ يىغىنىدىن بىر كۈن كېيىن قولغا چۈشۈرگەن ئىدى. شۇ كۈنىسى، «خەلق كۈزەتكۈچىلىرى» گېزىتىدا «يەھۇدىي دۆلىتىنى تىرىلدۈرۈش خىتاپنامىسى» ئېلان قىلىنىدۇ. بۇ خىتاپنامىنى ماسۇنلار شۋېتسارىيىنىڭ بىلوچسېل (巴塞尔) شەھىرىدە چاقىرغان قۇرۇلتىيىدا ئېلان قىلغان دەپ قارالماقتا. بۇ خىتاپنامە، ئەسلىدە دۇنيانى ھىلە بىلەن قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن چاقىرىلغان 24-نۆۋەتلىك مەخپىي قۇرۇلتىيىدا ماقۇللانغان بىر دوكلات تېزىسى ئىدى. (بۇ "خىتاپنامە" نىڭ

لايىھىسى ئەسلىدە يەھۇدىيلارغا قارشى تۇرغۇچىلارنىڭ بۆشۈگى بولغان فرانسىيىدە يېزىلغان بولۇپ، ئۇنىڭ يازغۇچىسى چاررۇسىيىنىڭ بىر ئىشپىيونى ئىدى. ئارىدىن بىر قانچە يىل ئۆتۈپ، يەنى 19 ـ ئەسىرنىڭ ئاخىرلىرىدا روسىيىدە ئېلان قىلىنىدۇ. بۇ خىتاپنامىنىڭ گېرمانىيىدە تۇنجى قېتىم ئېلان قىلىنىشى ئۇرۇش توختۇتۇش كېلىشىمى ئىمزالىنىپ بىر يىلدىن كېيىنكى ئىش بولۇپ، گېرمانىيىدە تۇرىۋاتقان رۇسىيىلىك مۇھاجىرلار چىقىرىۋاتقان بىر ژۇرنالدا بېسىلغان بولسىمۇ، ئۇ ۋاقىتلاردا تۈزۈك تەسىر قوزغىيالمىغان ئىدى. بۇ خىتاپنامە ئەسلىدە ئىختىيارى يازغۇچىلار تەرىپىدىن قۇراشتۇرۇپ چىقىرىلغان ئۇيدۇرما ھۆججەت ئىدى. ئەمما بۇ ماتېرىيال ئىككىنچى ۋىلھېلم بىلەن ئىككىنچى نىكولاي تەرىپىدىن گۆھەر تېپىۋالغاندەك ئەتىۋارلىنىدۇ. روسىيە چار پادىشا جەمەتى ئۆلتۈرۈلگەندىن كېيىن، يېكاتېرىنبۇرگدا چار پادىشاسى تۇرغان يەردە بىر پارچە «ماسونلار خىتاپنامىسى»، بىر پارچە «ئىنجىل» ۋە بىر پارچە «ئۇرۇش ۋە تىنچلىق» دېگەن كىتابلار تېپىلغان ئىدى.) بۇ «خىتاپنامە»، ھىتلېرنىڭ يەھۇدىيلارغا بولغان بىر تەرەپلىمە قارىشى بىلەن يەھۇدىي تەھدىتى ئۇچۇن قىممەتلىك بىر پاكىت بولۇپ قالىدۇ. شۇنىڭدەك يەنە روسېنبېرگ بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنىڭ بۇزۇلۇش نوقتىسى بولۇپ قالىدۇ. شۇنىڭدىن كېيىن، ھىتلېر، روسېنبېرگنىڭ بولشېۋىكلارغا قارىتا سەگەك بولۇش كېرەك دېگەن گېپىنى ھەرگىز ئېسىدىن چىقارمايدۇ. شۇنىڭدەك يەنە شۇ كۆنلەرگىچە

قوشۇمچە ئورۇندا تۈرتۋاتقان كوممۇنىزم مەسىلىسى ئاستا ـ ئاستا پارتىيە ئەقىدىلىرىنىڭ مۇھىم تەركىۋى قىسمىغا ئايلىنىدۇ.

بۇ «خىتاپنامە» نىڭ راستلىقىغا ئىشەنگەنلەر يالغۇز ھىتلېر بىلەنلا چەكلىنىپ قالمايدۇ. شۇ يىلىنىڭ ماي (ئارسلان) ئېيىدا لوندوندا چىقىدىغان «تايمىس» گېزىتىمۇ بۇ ھەقتە ئۇزۇن بىر ماقالە ئېلان قىلىدۇ. بۇ ماقالىدا، بۇ «خىتاپنامە» يەھۇدىينىڭ يەھۇدىيغا قارىتىپ يازغان راست بىر ھۆججىتى؛ شۇڭا، بۇ ماتېرىيالغا ھەقىقەتەنمۇ ئەستايىدىللىق بىلەن مۇئامىلە قىلىشىمىز كېرەك، دەپ باھا بېرىشىدۇ. يەھۇدىي دۆشمەنلىكى ئەسلىدە خرىستىئان دىنىغا ئېتىقات قىلىدىغان كىشىلەر تەرىپىدىن تەرغىپ قىلىنغان بىر قاراش ئىدى؛ «خىتاپنامە» پۈتكۈل ياۋروپادىكى ھەر قايسى ئەللەر ئىچىدىلا تارقىلىپ قالماي، يەنە جەنوبى ۋە شىمالى ئامېرىكا قىتئەلىرىدىمۇ ئېلان قىلىنىدۇ. بۇمۇ يامان غەرەزلىك يەھۇدىي دۆشمەنلىكىنى كۈچەيتىۋېتىدۇ. ئەسىرلەر بويىچە كاتولىكلارنىڭ ئالغان تەربىيىسى "ئەيسانى يەھۇدىيلار ئۆلتۈرىۋەتكەن دېيىش بىلەن باشلىناتتى؛ بۇ دىنىنىڭ بىرىنچى مورتى بولغان مارتىن لوتېرمۇ يەھۇدىيلارغا ھۇجۇم قىلىپ كېلىپ، يەھۇدىيلار تەڭرىنى جىنغا ئوخشىتىپلا قالماي، ئۇلارنىڭ ئۆزىمۇ سىبىلىس، ۋابا، تەل ـ تۆكۈس ئاپەتنىڭ نەق ئۆزى" دەپ قارايدۇ. قىسقىسى، يەھۇدىيلار خرىستىئانلار بىلەن پۈتكۈل دۇنيانىڭ ئەشەددى دۆشمىنى بولغاچقا، ئۇلارغا ئەڭ قاتتىق تەدبىرلەرنى قوللىنىپ تاقابىل تۇرۇش كېرەك، دەيدىغان قاراش ھەممىگە ھاكىم ئىدى.

هىتلېرنىڭ يەهۇدىيلارغا بولغان ئۆچمەنلىكى، ئاساسلىقى ئۇرۇشنىڭ كېيىنكى مەزگىللىرىدە ۋە شۇنىڭدەك ئۇرۇشتىن كېيىنكى ئىنقىلاب دەۋرىدىكى كۈزىتىشلىرىدىن كەلگەن بولۇپ (بۇ يۇيەردە بەكلا ئاجايىپ كۆرۈنگىنى، هىتلېرنىڭ بۇ ۋاقىتلاردىكى ئۆي خوجايىنى بولغان ئېرلىنگر 埃尔兰格 مۇ بىر يەهۇدىي ئىدى. بۇ يەهۇدىي ئۇ كۈنلەردىكى كۆڭۈللۈك كۈنلەرنى ئەسلەپ مۇنداق دەيدۇ: "مەن ئۇنىڭ بىلەن پەلەمپەيدە ياكى تاشقارقى ئىشىك تۈۋىدە پات-پات دوقۇرۇشۇپ قالاتتىم. ئۇنىڭ يېنىغا سەپ يۈرىدىغان خاتىرە دەپتىرىنى چىقىرىپ بىر نەرسىلەرنى خاتىرىلەپلا يۈرىشىنى كۆرەتتىم. ... مەن ئۇنىڭ بىز توغرىلىق باشقىچە قاراشقا كېلىپ قېلىش ئېهتىمالىنى هەرگىز پەرەز قىلالمايمەن.")، ئەمما بۇ تۈر قاراشلىرى يەنە كېلىپ روسېنبېرگ، تۆرې جەمئىيىتى (图里会) ياكى گابىنو (戈比诺)، رود (路德) ۋە شۇ قاتاردىكى بىر قىسىم يەهۇدىي دۈشمەنلىكىدىكى كىشىلەردىن ئالغان قاراشلىرىنى بۇ كۈزىتىشلەردە ئىسپاتلاپ چىققانلىقىنىڭ بىر نەتىجىسى دېيىشكىلا بولاتتى. يەنى، هىتلېر بۇ تۈر كىشىلەرنىڭ قاراشلىرىدىن شۇ ۋاقىتتا ئۇنىڭغا لازىم بولىۋاتقان بەزى قاراشلارنىلا تاللىۋالغان دېيىش مۇمكىن. ۋە بەلكىم ئۇنىڭغا ئەڭ قاتتىق تەسىر قىلغان نەرسە يەنىلا شۇ كىچىك بىروشۇرلار، ئاغزىدىن زەهەر تامچىپ تۇرىدىغان يەهۇدىي دۈشمىنى قارىشىدىكى پەسكەش ئۇكچىل گېزىت-ژۇرناللار بولىشىمۇ مۇمكىن. چۈنكى ئۇ، بۇرۇندىن تارتىپلا، يەنى ۋېيىنادىكى

www.pdaily.biz

ۋاقىتلىرىدىن تارتىپلا بۇنىڭدەك پەسكەش نەرسىلەرنى قايىنتىپ ئىچىۋالغاندەك ئوقۇپ يۈرگەن ئىدى. بۇ تۈردىكى پەسكەش ئەدەبىي نەرسىلەر ئۇنىڭ كاللىسىغا تېرىۋەتكەن ئۇرۇقلار 1920-يىلى 13-ئاۋغۇست (چايان) تا، مىيونخىننىدىكى داڭلىق خوفبراخاۋۇس (霍夫布劳斯) ئاممىۋى يىغىنىدا ئۆز مېۋىسىنى بەرگەن ئىدى.

شۇ قېتىملىق يىغىندا، ھىتلېر "بىز نېمە ئۈچۈن يەھۇدىيلارغا قارشىمىز" دېگەن تېما بويىچە ئىككى سائەت تىنماي سۆزلىگەن ئىدى. ھىتلېر سۆزىنى باشلا-باشلىمايلا "پەقەت بىزنىڭ پارتىيىمىزلا سىلەرنى يەھۇدىيلار ھۆكۈمرانلىقى ئاستىدىن ئازات قىلالايدۇ!" دەپ ئېنىق ئېلان قىلىدۇ. ھىتلېر نۇتقىدا، يەھۇدىيلارنىڭ ئوتتۇرا ئەسىرلەردىن تارتىپلا جەمئىيەتنى بۇلغاپ كېلىۋاتقانلىقى ھەققىدە تەپسىلى توختىلىپ ئۆتىدۇ. ئۇنىڭ نۇتقى ئالاھىدە مەزمۇن ياكى رېتىمى بولمىسىمۇ، ئۇنىڭ بۇ تۈردىكى تەشۋىقاتلىرىنىڭ كۆرسىتىدىغان تەسىرى ھەقىقەتەنمۇ كۈچلۈك ئىدى. ئەسلىدە، ئۇنىڭ ئوتتۇرىغا قويىۋاتقان يەھۇدىي دۈشمەنلىك قارىشى ئۇنىڭ ئۆزىگىلا خاس بىر قاراش بولۇپ، تارىخ بىلەن قىلچە مۇناسىۋىتى يوق ئىدى. ئەمما ئۇ بۈگۈنكى ھادىسىلەر بىلەن تارىخى ۋەقەلىكلەرنى ئۇستىلىق بىلەن يۇغۇرۇش قابىلىيىتىگە ئىگە بولغاچقا، يەھۇدىي خەۋپىنى تارىخى ئارقا كۆرۈنۈشكە ئىگە قىلىۋالغان ئىدى. دەرۋەقە، بۇنىڭ پايدىسىنىمۇ كۆرىدۇ: خەلق بۇ تۈردىكى بايانلاردىن ھەقىقەتەنمۇ غەلىيانغا كەلتۈرۈلگەن ئىدى. شۇ قېتىملىق يىغىندا

خەلق ئاممىسى ئۇنىڭ سۆزىنى ماقۇللاپ ئالقىش ياڭرىتىپ ئۇنى نەچچە قېتىمدەك سۆزىنى بۆلۈپ تۇردى. بولۇپمۇ يەھۇدىيلارنى كۆچمەن قاراقچىلارغا ئوخشىتىپ، ئۇدۇل كەلگەن يەردە خەلقنىڭ يولىنى توساپ بۇلاڭچىلىق قىلىپ ئادەتلەنگەن بىر خەلق دېگىنىدە، خەلق ئاممىسى ھەقىقەتەنمۇ قاتتىق ئالقىشلاپ كەتكەن ئىدى.

ئەستايىدىللىق بىلەن ئالدىن پىلانلاپ يېزىپ چىققان قارىلاش نۇتۇقلىرىغا، ھىتلېرنىڭ بۇرۇنقى ۋاقىتلاردىكى يەھۇدىيلارغا ھۇجۇم قىلىشىنى بۇ قېتىمقىسىغا سېلىشتۇرغاندا ھېچ نېمە ئەمەس ئىدى. ئۇ، تۇنجى قېتىم ئاشكارە ھۇجۇمغا ئۆتۈپ، يەھۇدىي سۇيىقەستىنىڭ خەلقئارالىق خاراكتېرغا ئىگە ئىكەنلىكى، ئۇلار تەرغىپ قىلىپ كېلىۋاتقان بارلىق مىللەتلەر باپ-باراۋەر بولۇشى ۋە شۇنىڭدەك خەلقئارالىق ئىتتىپاقلىق قاتارلىقلار ئۆزىدىن باشقا مىللەتلەرنىڭ جاسارىتىنى سۇندۇرۇش ئۈچۈن تەييارلانغان بىر سۇيىقەست ئىكەنلىكىنى تىلغا ئالدۇ. بولۇپمۇ يەھۇدىيلارنىڭ يۈزسىز، ئەخلاقسىز ۋە تەييارتاپ بىر مىللەت ئىكەنلىكىنى؛ بۈگۈنكى كۈندە يەھۇدىيلار بۇزغۇنچى، بۇلاڭچى ھەمدە “بارلىق مىللەتلەرگە زىيان سالىدىغان زىيانداش” قا ئايلانغانلىقىنى تەكىتلەيدۇ. شۇ سەۋەبتىن ئۇلارغا قارشى ئومۇمىي يۈزلۈك قەتئىي كۈرەش قىلىشقا چاقىرىدۇ. بۇ كۈرەشتە يەھۇدىيلارنى شەرقلىق ياكى غەربلىك، ياخشى ياكى يامان، نامرات ياكى باي دەپ ئايرىپ يۈرمەسلىك كېرەكلىكىنى، بۇ كۈرەش بىر يەھۇدىي ئىرقىغا قارشى كۈرەش

بولغانلىقى ئۈچۈن قىلچە پەرقلەندۈرمەي يەھۇدىيلا بولىدىكەن ئۇلارغا ئومۇمى يۈزلۈك قارشى تۇرۇش كېرەكلىكىنى تەكىتلەيدۇ. “پۈتۈن دۇنيا پرولېتارلىرى بىرلىشەيلى!” دېگەن بۇ شوئار بۈگۈنكى دەۋرگە ماس كەلمەس بولۇپ قالدى؛ شۇڭا بۈگۈنكى جەڭگىۋار شوئارىمىز “پۈتۈن دۇنيادىكى يەھۇدىيلارغا قارشى تۇرغۇچىلار بىرلىشەيلى!”، “ياۋروپا خەلقىگە ئازاتلىق!” دېگەندەك ئۆزگەرتىلىشى كېرەك دەيدۇ. قىسقىسى، ھىتلېر يەھۇدىيلار مەسىلىسىنى “ئۈزۈل-كېسىل بىر تەرەپ قىلىش” كېرەكلىكىنى تەكىتلەيدۇ. گەرچە ھىتلېر بۇ مەسىلىنى ئوتتۇرىغا قويۇشى نىسبەتەن تۇتۇق بولغاندەك قىلسىمۇ، يەنىلا ئىنتايىن رەھىمسىز بىر چاقىرىق ئىدى: “يەھۇدىيلارنى خەلقىمىز ئارىسىدىن تولۇق تازىلىۋېتىش كېرەك!” دەپ قاتتىق تەكىتلەيدۇ. ھىتلېر، يەھۇدىيلارغا قارشى كۈرەش قىلىش يولىغا خېلى بۇرۇنلا ئاتلىنىپ بولغان ئىدى. شۇ يىلىنىڭ باشلىرىدىلا «ميونخېن پوچتىسى» گېزىتىدا ھىتلېرنىڭ يەھۇدىيلارنى مازاق قىلىپ دوراپ يۈرۈشىنى كۈلكىلىك دەپ ھېساپلاپ، “ئادولف ھىتلېر خۇددى بىر سىرلىق سەنئەتچىسىگىلا ئوخشاپ قالغان بولۇپ، ئۇنىڭ نۇتۇق سۆزلەش شەكلى بىر سىرلىق ئويۇنچىسىنىڭ نەق ئۆزى” دەپ يازغان ئىدى. بۇ قېتىملىق نۇتقىغا قارىتا بۇ گېزىت خېلىلا سەگەك مۇئامىلىدە بولغان بولۇپ، ھىتلېرنىڭ نۇتۇقلىرى ھەقىقەتەنمۇ سېھىرلىك كۈچكە ئىگە ئىكەنلىكىنى تەكىتلەپ كېلىپ، “شۇنىڭغا ئىشىنىشىڭلار كېرەككى، ئەگەر ھىتلېرنىڭ نۇتۇقلىرىنى تىلغا ئېلىشقا

ئەرزىگـۇدەك نىمىسـى بـار دەپ سـورالغىنىدا، مىيونخېنـدا قوزغىلاڭچى ئاممىنى زىرىكمەي كۈشكۈرتۈپ كەلگەن ئـادەم، دەل شۇ ھىتلېردۇر» دەپ يازىدۇ.

ئەمما ھىتلېر، بۇ جەھەتـتە جىـدەل چىقـارغۇچىلار بىـلەن ئىرقچىلارغىلا چاقىرىق قىپ قالمايدۇ. ئۇ يەھۇدىيلارغا قارشى چاقىرىق قىلىشتا بۇ ئىشقا ئالاھىـدە قىزىقىـدىغان كىشىلەردىن ئۇلۇغ ئىمپېرىيە قۇرۇشنى ئاخىرقى غايە قىلىشقان كىشىلەر، يەنى ئەتىۋارلىق ھاللىق سىنىپلارنىڭ ئوتتۇرا ياشلىق شەھەر ئاھالىسىمۇ بار ئىدى. 1913 ـ يىلىسىلا، بۇ تۈردىكى كىشىلەر "پان گېرمان ئىتتىپاقى" نىڭ باشلىقى ھېلىش كراس (汉利希•克拉斯) نىڭ "يەھۇدىيلار بارلىق خەۋپلەرنىڭ بىردىن ـ بىر مەنبەسى؛ يەھۇدىيلار بىلەن نېمىسلار قەتئىي چىقىشالمايدىغان ئىككى خىل خەلق" دېگىنىگە قەتئىي ئىشىنەتتى. كراس (克拉斯) يەنە "چوقۇم بىرسى چىقىپ نېمىس خەلقىگە يېتەكچىلىك قىلىپ يەھۇدىيلارغا قارشى كۈرەش باشلايدۇ؛ بىز ئەنە شۇنداق بىر لىدېرنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىشىنى كۈتمەكتىمىز! سەۋر قىلايلى، زېرىكمەي ئۇنىڭ كېلىشىنى كۈتەيلى، ئۇنداق بىرسى چوقۇم ئوتتۇرىغا چىقىدۇ! شۇڭا بۇ كۈرەشتە قەتئىي چىڭ تۇرۇشىمىز كېرەك، بۇ جەھەتتە بىردەك ئىتتىپاقلىشىپ پائالىيەت قىلىشىمىز كېرەك!" دەپ تەكىتلىگەن ئىدى.

شۇ كۈنلەردە ھىتلېرنىڭ سۆزلىگەن نۇتۇقلىرىنىڭ تىزىسىدىن ئۇنىڭ يەھۇدىيلاردىن ھەقىقەتەنمۇ قاتتىق قورققانلىقىنى

كۆرىۋېلىشىمىز مۇمكىن: "قان شوراپ تەييارتاپلىققا كۆنۈپ كەتكەن يەھۇدىيلار! ئۇلار خەلقىمىزنىڭ مەنىۋى يىتەكچىلىك روھىنى سۇندۇرماقتا؛ بۇ يەرنى رۇسىيىنىڭ جەسەت ساقلاش مەيدانى ھالىغا ئايلاندۇرماقتا!" ... "يەھۇدىيلار بۈگۈنكى گېرمانىيىنىڭ مۇستەبىتى ھالىغا كېلىۋېلىشقان؛ بۇ كۈرەش ھەرگىزمۇ دېموكراتىيە بىلەن مۇستەبىتلەر ئوتتۇرىسىدىكى بىر كۈرەش ئەمەس. ياق، ياق، ھەرگىزمۇ ئۇنداق بىر كۈرەش ئەمەس. بۇ كۈرەش يەھۇدىيلار بىلەن نېمىسلار ئوتتۇرىسىدىكى بىر كۈرەش. بۇنى كىم تونۇپ يېتەلىدى؟" ... "ئاكتىسىيە بازىرى بىلەن ھايانكەشلىككە تايىنىپ بارلىققا كەلتۈرگەن تېنچلىق — يەنى پۇل پاخاللىقى دەۋرىدىكى ئاچارچىلىقنىڭ نېمىلىكىنى بىلەمسىلەر؟ زىننەت بۇيۇملىرىغا بولغان تەلەپلەرنى، ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش ھادىسىلەرنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىرىلىشىنىڭ غەرىزىنى بىلەمسىلەر؟ بۇلاردىن كىم مەنپەتدار بولىۋاتقانلىقىنىچۇ؟ يەھۇدىيلار! ... بۇلارنىڭ ھەممىسى يەھۇدىيلارنىڭ كەڭ كۆلەملىك ئىرقى قىرغىنچىلىق ئۈچۈن قىلىۋاتقان بىر تەييارلىقى! بۇنى پۈتمەس-تۈگىمەس تەلەپلەر، ئاچارچىلىق تولۇق ئىسپاتلاپ بەرمەكتە. بولۇپمۇ ئاچارچىلىق پەيدا قىلىش، ئۇلارنىڭ تارىختىن بۇيان ئىشلىتىپ كېلىۋاتقان بىر قورالى. ئاچارچىلىق پەقەت يەھۇدىيلارغىلا مەنپەت كەلتۈرۈپ كەلمەكتە." ... "دۇنيا ئىنقىلابى دېگەنلىك، پۈتۈن دۇنيانىڭ خەلقئارالىق ئاكتىسىيە بازىرىنىڭ غوجايىنلىرىغا، يەنى يەھۇدىي مۇستەبىتلىرىگە ئەل بولۇشى دېگەنلىكتۇر."

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

مىسال كەلتۈرۈلگەن بۇ ئۆزۈندىلەردىن كۆرۈۋېلىشقا بولىدىكى، ھىتلېرنىڭ يەھۇدىي قورقۇنچىسى بىلەن يەھۇدىي ئۆچمەنلىكى ئۇنىڭ رەسمىي سىياسىي پەلسەپەسى ھالىغا قاراپ تەرەققىي قىلىۋاتقانلىقى ئېنىق ئوتتۇرىغا چىقماقتا ئىدى. يەنە شۇ ۋاقىتلاردا، ئۇنىڭدىكى تېخى يۇمران بىخ ھالىتىدە تۇرۇۋاتقان دىپلوماتىيە سىياسىتى چۈشەنچىلىرىنىڭمۇ شەكىللىنىشكە باشلىغانلىقىنى كۆرۈۋېلىشىمىز مۇمكىن. ھىتلېر شۇ يىلى سېنتەبىر (ياچاق) دە سۆزلىگەن نۇتۇقلىرىدا مۇنداق دەيدۇ: "بىز بۇگۈن پۈت-قولىمىز چۈشەلگەن، مىدىر-سىدىر قىلالماس، ئۈن چىقىرالماس ھالغا كەلتۈرۈلدۇق. بىز گەرچە قارشىلىق كۆرسىتىش كۈچىمىزدىن مەھرۇم قالدۇرۇلغان بولساقمۇ، دۈشمىنىمىز بولغان فرانسۇزلار بىلەن ئۇرۇشۇپ قېلىشتىن ھەرگىز قورقماسلىقىمىز كېرەك" دەپ خىتاپ قىلىدۇ. شۇنىڭدەك يەنە باشقا دۆلەتلەر بىلەن ئىتتىپاقداشلىق تۈزۈش مەسىلىسىنىمۇ كۆڭلىگە پۈككەن ئىدى. ئۇزۇنغا قالماي، ھىتلېر "بىز ئۈچۈن ئېيتقاندا، بىزگە دۈشمەن بولىۋاتقان كۈچ ئىتالىيە ياكى باشقا يەردە ئەمەس بەلكى رېين دەرياسىنىڭ قارشى قىرغىقىدا بىزگە خىرىس قىلىپ تۇرماقتا." دەپ ئېلان قىلىدۇ. شۇنىڭدەك يەنە، يەھۇدىيلار پەيدا قىلغان ئىنتېرناتسىيونالىزمغا قارشى تۇنجى قېتىم ھۇجۇمغا ئاتلىنىدۇ. ئۇنىڭ بۇ قاراشلىرى روسېنبېرگ ۋە ئۇنىڭ يازغان «خىتاپنامە» سىدىن ئىلھاملىنىپ شەكىللەنگەن بولىشى مۇمكىن. ھىتلېر، يەھۇدىيلار بىلەن ئىنتېرناتسىيولىزمنى تەڭ ئورۇنغا قويۇپ قارايتتى. فرانسىيىگە قارشى تۇرۇشتا

ئىتالىيە بىلەن ئىتتىپاقداش بولۇش كېرەكلىكىنى تاللىۋالىدۇ؛ گەرچە بۇ قاراشلىرى ھىتلېرنىڭ دەسلەپكى قاراشلىرى ھېسابلانسىمۇ، مەنتىقلىق ھەمدە ئەمەلىيەتتە مۇمكىن بولىدىغان دىپلوماتىيە سىياستى تىكلەش ئۈچۈن پۈتۈن زېھنىنى سەرىپ قىلىپ كەلگەنلىكىنى كۆرستىپ بەرمەكتە. ھىتلېرنىڭ ئوق دورا پۇراقلىرى قاپلاپ كەتكەن جەڭ مەيدانلىرىدىن ئالغىنى ئالدىنقى سەپلەردە بولغان ئەسكەرلەردە ئەزەلدىن بار چۈشەنچىلەر بىلەن بىر تەرەپلىمە قاراشلار ئىدى؛ كىشىلەرگە بىر مۇنچە ئېغىر جاراھەتلەرنى ئېلىپ كەلگەن قىزىللار ئىنقىلابىدىن چىققارغان خۇلاسىسى بولسا پۇخرالاردا ئەزەلدىن بار بولۇپ كەلگەن چۈشەنچىلەر ۋە بىر تەرەپلىمە قاراشلار ئىدى. ئەندىلىكتە بولسا، ئۇ ئۆزىنىڭ يوقۇرقىدەك چۈشەنچىلىرىنى رەتكە سېلىپ سىستېملاشتۇرۇشقا كىرىشكەن ئىدى. ئەمما ئۇنىڭ ئەڭ مۇھىم غايىسى بولغان ۋېيىننادىكى جاپا-مۇشەققەتلىك ئۆتكەن كۈنلىرىدە جان تالىشىش جەريانىدا ئادەتتە ئېچىدە ساقلىنىپ كەلگەن يەھۇدىيلارغا بولغان ئۆچمەنلىكى، ھەرگىزمۇ ئۇنىڭ ئەزەلدىن بار غايىسى ئەمەس ئىدى.

ئادولف ھىتلېر، ئەمىلى سىياسى ساھەلەر بويىچە قەدىمىنى تېزلىتىشكە باشلايدۇ. ئادولف، ئاساسەن قۇرۇق قول دېگىدەك پارتىيىنىڭ ئاساسىنى مۇستەھكەملەشكە كىرىشىدۇ. يەنى، بۇ پارتىيە بۈگۈن "مىللى سوتسىيالىزم نېمىس ئىشچىلار پارتىيىسى" دېگەن نام بىلەن ئاتالماقتا ئىدى (خىتايچە تەرجىملىرىنىڭ كۆپ قىسمىدا بۇ ئىسىم "دۆلەت سوتسىيالىزمى گېرمانىيە

www.pdaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com

ئىشچىلار پارتىيىسى” دەپ تەرجىمە قىلىناتتى. بۇ تەرجىمىدە گېرمانىيە سۆزى باشقا ئېلىنغان. شۇنىڭدەك، خىتاي سىياسى قارىشى بويىچە، ھەر قانداق بىر دۆلەت پەقەت بىرلا مىللەتكە تەۋە بولىدىغانلىقى، شۇڭا دۆلەت ئۇقۇمى پەقەتلا شۇ دۆلەتنىڭ غوجايىنى بولغان مىللەتنىلا ئىپادىلەپ، كۆپ مىللەتلىك تەڭ-باراۋەر ئومۇم خەلق دۆلىتى ئۇقۇمىنى قوبۇل قىلمايدىغان خىتاي شوۋىنىست ئادىتى بويىچە خىتاي مىللىتى سۆزى بىلەن تەڭ مەنىدىكى دۆلەت ئاتالغۇسىنى ئىشلىتىپ ئادەتلەنگەن خىتايلار بۇ يەردىمۇ مىللەت ئورنىغا دۆلەت ئاتالغۇسىنى ئىشلىتىپ كېلىۋاتقان ئىدى. ئەمما «كۈرەش يولۇم» نىڭ قايسى بىر خىتايچە تەرجىمىسىدە بۇ ئىسمدىكى “دۆلەت” ئاتالغۇسى ھەيران قالارلىق شەكىلدە ئەسلى مەنىسى بويىچە “مىللىي” دەپ توغرا تەرجىمە قىلىنغان. بۇ يەردە، ئۇيغۇرچە تەرجىمىلەردە مۇقىملىشىپ قالغان “دۆلەت سوتسىيالىزم گېرمانىيە ئىشچىلار پارتىيىسى” دەپ ئېلىش ئورنىغا “مىللى سوتسىيالىزم نېمىس ئىشچىلار پارتىيىسى” دەپ ئېلىشنى توغرا تاپتىم. بۇ يەردە يەنە مىللى سۆزى، ئەسلىدە مىللەتچىلىك ئۇقۇمىنى، شۇنىڭدەك سوتسىيالىزم سۆزىمۇ سوتسىيالىست مەنىسىنى ئىپادىلىگەن، دەپ قارايمەن. شۇڭا، ئەسلى ئەڭ توغرا تەرجىمە «مىللەتچى سوتسىيالىزم نېمىس ئىشچىلار پارتىيىسى» بولۇشى كېرەك ئىدى. — ئۇ.ت). ھىتلېر بۇ ئىسىم ئارقىلىق نېمىس خەلقىنى رىغبەتلەندۈرۈش، قورقۇنچاقلارنى قورقۇتۇش، ئۆز مىللىي

www.pidaiy.biz

غايىسى ئۈچۈن قان تۆككەن نېمىسلارنى جەلىپ قىلىشنى مەقسەت قىلغان ئىدى.

خۇددى شۇ مەقسەتتە، ھىتلېر پارتىيە بايرىقىنىمۇ كومپارتىيىنىڭ قىزىل رەڭلىك بايرىقى بىلەن تەڭ تۇرالىشى كېرەك دەپ چىڭ تۇرۇپ، "بىزنىڭ بايرىقىمىز كوممۇنىستلارنىڭ بايرىقىدىنمۇ بەكرەك قىزىل بولۇشى كېرەك" دەيدۇ.

دىزاينېرلار بۇ ھەقتىكى ئەسلىمىسىدە ھىتلېرنىڭ دېگىنىنى ئەسلەپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: بىزنىڭ بايرىقىمىزنىڭ قىزىل رەڭگى قىزىللارنىڭكىدىنمۇ ئېشىپ چۈشىشى كېرەك؛ ئەمما ئۇلاردىن ئېنىق پەرقلىنىپ تۇرۇشى كېرەك، دېگەنلىكىنى ئېيتىدۇ. ئاخىرى بىر كۈنى ستانبۇرگ (斯坦伯格) لۇق بىر چىش دوختۇرى يۇرتىدا پارتىيە شۆبىسى قۇرۇلغاندا ئىشلەتكەن كرېست بەلگىلىك بىر بايراقنى سوغا قىلىدۇ. بۇ بايراقنىڭ رەڭگى قارا-ئاق-قىزىل ئۈچ خىل رەڭدە ئىدى. بايراقتىكى تەتۈر چىشلىق كرېست بەلگىسى، يەنى سانسكرىت يېزىقىدا "ئۇچۇق-ئاشكارە" دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدىغان بۇ بەلگە، ئۇزۇن مەزگىل سەلىپ رىتسارلىرىنىڭ (条顿武士) بەلگىسى بولۇپ كەلگەن، لانس ۋون لىبېنفورست (兰斯•冯•莱本弗尔斯)، "تۆرە جەمئىيىتى" (图里会)،"ئەركىن پولكلار" قاتارىدىكى خېلى كۆپ ئورگانلارمۇ ئىشلەتكەن بىر بەلگە ئىدى. ئەسىرلەر مابەينىدە بۇ بەلگە ياۋروپانىڭ ۋەكىل خاراكتېرلىق بەلگىسى بولۇش بىلەنلا قالماي، شىمالى ئامېرىكىنىڭ بەزى قەبىلىلىرىنىڭ قۇياش بەلگىسى ياكى ئاخىرزامان بەلگىسى

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئورنىدىمۇ ئىشلىتىلگەن ئىدى. بۇ بەلگە، شۇنىڭدىن كېيىن، بەلكىم مەڭگۈلۈك بىر گۇناھنى بىلدۈرىدىغان بەلگە بولۇپ قالىدۇ.

(3)

كاپ (卡普) قوزغىلىڭى ئارقىلىق گېرمانىيىنىڭ ئوتتۇرا قىسىملىرىدا قۇرۇلغان كوممۇنىستلار ھاكىمىيىتى تارمار قىلىنغاندىن كېيىن، سوتسىيالىزم ئىشلىرى لىڭشىپلا قالىدۇ. ئىبىرت بىلەن "سوتسىيالىزمچىلار كۆپسانلىقى" پۇرسەتپەرەستلىك (ئوپپرتونىستلىق) مەيدانى بويىچە "ئەركىن يولكلار" قىسىملىرىدىن پايدىلىنىپ يور () رايونىدىكى ئىشچىلارغا قارشى چىقىپ، ئۇلارنىڭ سولچىل "مۇستەقىل سوتسىيالىزمچىلار" ئوتتۇرىسىدىكى ھالقىلىق چوڭقۇرلۇشقا باشلايدۇ. بۇلار 1920 ـ يىلى باش باھاردا، خائىنلىق قىلغانلار، ئۆز ئىچىدە يەنە كوممۇنىستلارغا يېقىنلىق قىلىدىغانلار ۋە كوممۇنىستلارغا دۈشمەنلىك قىلىدىغانلار دەپ ئىككى گۇرۇھقا بۆلۈنۈپ كېتىدۇ. بۇ ئىككى گۇرۇھنىڭ كۈچلىرى بىر ـ بىرسىگە تەڭ ئىدى. ئۇلار "مۇستەقىل سوتسىيالىزمچىلار پارتىيىسى" نىڭ كەلگۈسى تەرەققىيات يۆزلىنىشى بىلەن بۇ پارتىيىنىڭ ئۈچىنچى ئىنتېرناتسيونال بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنى بەلگىلەش ئۈچۈن خالى (哈勒) دا 5 كۈنلۈك قۇرۇلتاي چاقىرىدۇ. يىغىندا سۆزگە چىققانلار ئىچىدە كىشىلەرنى ھەممىدىن بەك ئۆزىگە جەلپ

www.pdaiy.biz

قىلغىنى ئۈچىنچى ئىنتېرناتسىيونالنىڭ باشلىقى، موسكۋادىن كەلگەن گرىگورى ژىنوۋيېۋ (格利戈里•季诺维也夫) ئىدى. سوۋېتلەرنىڭ ئۇنى بۇ يىغىنغا قاتناشتۇرۇشتىكى مەقسىدى، 900 مىڭ كىشىگە يېقىن گېرمانىيە سوتسىيالىزمچىلارنى رادىكال سولچىلار تەرىپىگە تارتىپ كېلىش ئىدى. ژىنوۋيېۋ بىر قانچە سائەتلىك نۇتقى جەريانىدا "نېمىسچىنى بۇزۇپ كېكەچلەپ سۆزلىگەندەك قىلسىمۇ، ئۇنىڭ نۇتقى يەنىلا كۈچلۈك تەسىر قوزغايدۇ." ئۇنىڭ نۇتقى كوممۇنىستلارغا يېقىن گۇرۇھلار تەرىپىدىن گۈلدىراس ئالقىشلارغا ئېرىشىدۇ.

كەينىدىنلا ئوڭ ـ سول ئىككى قانات كىشىلەر شىددەتلىك مۇنازىرە قىلىشىدۇ. بۇ مۇنازىرىدە ئوڭچىللىقتا مايىل گۇرۇھتىكىلەرنىڭ كۆرسەتكەن دەلىللىرى ئۈستۈنلۈكتە ئىدى. ئەمما دۇنيا ئىنقىلابى ھەققىدىكى كۆزقاراشلارمۇ كىشىلەرنى ھاياجانغا سېلىپ تۇرغاچقا، ئۇنىڭغا ھېچكىم قارشى چىقالمايدۇ. يىغىندا، 237 ئاۋاز بىلەن لېنىننىڭ شەرتلىرى بويىچە تەشكىل قىلىنغان ئۈچىنچى ئىنتېرناتسىيونالغا قاتنىشىش ماقۇللىنىدۇ. بۇنىڭغا قارشى ئاۋاز بەرگەنلەرنىڭ سانى 156 ئاۋاز بىلەن چەكلىنىپ قالغاچقا، ئاۋازغا قويۇش ئىشى تاماملانغاندىن كېيىن ئۇلارنىڭ كۆپۈنچىسى يىغىننى تاشلاپ چىقىپ كېتىدۇ. چىقىپ كەتمىگەنلەرنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى كوممۇنىستلارغا ئايلىنىپ كېتىدۇ.

بۇ ۋەكىللەردىن بىرسى چوڭقۇر ئۇيقىدىن چۆچۈپ ئويغانغاندەك خالى (哈勒) دىن ئايرىلىدۇ. بۇ كىشى ئوتتو

ئۇيغۇر كىتاب تورى بىكىتى
www.uyghurkitap.com

ستراسسېر دېگەن كىشى ئىدى. بۇ ئادەم زىنوۋيېۋنىڭ نۇتقىنى ئاڭلاپ بارغانسىرى ناخوش بولۇپ ئەنسىرەشكە باشلىغان ئىدى. ئۇ بۇ ھەقتە توختىلىپ مۇنداق دەيدۇ: "مەن ئۇنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ گويا يېڭى بىر دۇنيانى قۇتۇلدۇرۇش تەلىماتىنى ئاڭلىغاندەك ھېسسىياتلارغا كەلگەن ئىدىم، يەنى موسكۋا گېرمانىيىگە ھۆكمۇرانلىق قىلماقچى بولىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلغاندەك بولدۇم." ئوتتو ستراسسېر، ئاكىسى گرىگور بىلەن بىرگە ئۆزۈندىن بۇيان سوتسىيالىزم خامخىيالىنى قىلىپ يۈرگەن كىشىلەردىن ئىدى. ئۇ ئىككىسى قەتئىي تۈردە شىددەتلىك ئىسلاھات ئۈچۈن تەييار تۇرىدىغان كىشىلەر بولسىمۇ، بۇنداق بىر ئىسلاھات چەتئەللىكلەرنىڭ تەسىرىگە قەتئىي ئۇچرىمايدىغان بىر ئىسلاھات بولۇشىنى ئارزۇ قىلىشاتتى. ئۇلارنىڭ ئارزۇ قىلىدىغىنى گېرمانىيىگە خاس سوتسىيالىزم بولۇشى كېرەك ئىدى. ئوتتو، بۇنداق بىر ئىش ئۈچۈن پەقەتلا ئىنقىلابى تۈس ئالغان "مۇستەقىل سوتسىيالىستلار پارتىيىسى" ئىچىدىنلا ئادەم تېپىلىدۇ دەپ قارىغان ئىدى.

خالى (哈勒) يىغىنىدىن كېيىن، ئوتتو پارتىيىسىز بىرسىگە ئايلىنىدۇ. ئۇنىڭ كۆڭلى بەكلا پاراكەندە، شۇڭا لانىست (兰舒特) قا بېرىپ ئاكىسى گرىگور بىلەن مەسلىھەتلەشمەكچى بولىدۇ. گرىگور "ئەركىن پولك" شەكلىدە پىيادە قىسمى، توپچىلار باتارىيىسى ۋە پىلىموتچىلار روتىلىرى بولغان ئۆزىگە تەۋە قوشۇنىدىن بىرنى تەشكىللەپ چىققان ئىدى. ئۇ، بىز ئۈچۈن ئىبتىقاندا ئەڭ ئىبغىر خەۋپ رۇسىيىدىن كېلىدۇ؛ ئەمما

ھېچ بىر پارتىيە رۇسىيىگە قارشى ئوگۇشلۇق ھەرىكەت قىلالماي كەلمەكتە" دەپ قارايتتى. "قۇرۇق گەپلەر بىلەنلا ئىش پۈتمەيدۇ، — دەيدۇ گرىگور، — بىز چوقۇم ئەمەلى ھەرىكەتكە ئاتلىنىشىمىز كېرەك." بۇ مەسىلىنى دەرھال مۇزاكىرە قىلىش ئۈچۈن ئۇنىڭ قېشىغا ئىككى مېھمان كېلىدۇ.

ئوتتۇ ستراسسېرنىڭ دېيىشىدىن قارىغاندا، ئەتىسى چۈشتىن بۇرۇن چوڭ بىر ئاپتوۋۇز ئاكىسى گرىگور ستراسسېرنىڭ ئاپتېكىسى ئالدىغا كېلىپ توختايدۇ. ئاپتوۋۇزدىن ئىككى ئەر كىشى چۈشۈپ كېلىدۇ. ئوتتو ئۇلاردىن ئالدىدا ماڭغان بىرسىنى تونۇۋالىدۇ. ئۇ كىشى بارلىق مىللەتچىلەر قەلبىدىكى قەھرىمان ھېساپلىنىۋاتقان گېنېرال لۇدېندورف دېگەن كىشى ئىدى. ئۇنىڭ كەيندە تاتىراڭغۇ چىراي، بەكلا قېلىن ئەمما قىسقا بۇرۇتلۇق بىر يىگىتمۇ بار بولۇپ، ئۇچىسىغا پەقەتلا ياراشمىغان كۆك رەڭلىك پەلتو كىيىۋالغان ئىدى. ئۇ ئادەم خۇددى "باتالىيون كوماندىرىنىڭ خەۋەرچىسى" گىلا ئوخشايتتى. ئۇ كىشى دەل ھىتلېر دېگەن كىشى ئىدى. "بىز چوقۇم بارلىق مىللەتچىلەرنىڭ تەشكىلاتلىرىنى ئىتتىپاقلاشتۇرىشىمىز كېرەك." دەيدۇ گېنېرال لۇدېندورف. ئۇ يەنە، سىياسى تەلىم-تەربىيە ئىشلىرىغا ھىتلېر ئەپەندىنىڭ مەسئۇل بولىدىغانلىقىنى؛ بۇ مىللەتچى تەشكىلاتلارنىڭ ھەربى ھوقۇقىنى ئۆزى قولىدا تۇتىدىغانلىقىنى؛ گرىگور بىلەن قالغان ھۇجۇمچىلار ئەترىتى "مېنىڭ قوماندانلىقىمغا بوي سۇنىشى، شۇنىڭدەك ھىتلېر ئەپەندىنىڭ پارتىيىسىگە قوشۇلىشى كېرەك" دەپ تەكىتلەيدۇ.

www.pidaw.biz

هىتلېر، گرىگورنى مەملىكەتلىك بىرىنچى رايوننىڭ پارتكوم رەھبىرى بولۇشقا قوشۇلىدىغانلىقى، شۇنىڭدەك تۆۋەنكى باۋارىيىنى ئۇنىڭغا تاپشۇرىدىغانلىقىنى، ئەمما ئوتتونىڭ ئەھۋالىدىن پەقەتلا مەلۇماتى يوقلىقىنى ئېيتىدۇ. بۇ چاغدا ئوتتو، مىللى سوتسىيالىزم نېمىس ئىشچىلار پارتىيىسىنىڭ پروگراممىسى نېمە دەپ سورايدۇ. "مەسىلىنىڭ تۈگۈنى پروگراممىنىڭ قانداق بولۇشىدا ئەمەس. — دەيدۇ ھىتلېر، — مۇھىم بولغىنى ھوقۇق مەسىلىسى." ئوتتو بۇ گەپكە رەددىيە بېرىپ، ھوقۇق، پروگراممىنى ئىجرا قىلىشنىڭ بىر ۋاستىسىدىنلا ئىبارەت، خالاس دەپ تۇرىۋالىدۇ. "بۇ دېگەنلىرىڭىز پۈتۈنلەي زىيالىيلارچە قاراش. — دەيدۇ ھىتلېر، — بىز ھوقۇققا مۇھتاجمىز!" دەيدۇ كەسكىن قىلىپ. روشەنكى، ھىتلېر ئوتتونى پەقەتلا ياراتمايدۇ. كۆپ ئۆتمەي ئوتتونى قىزىللارنىڭ تەرىپىنى ئالغان، كاپ (卡普) ھۆكۈمىتىگە قارشى ئادەم ئىكەنسەن دەپ تەنقىتلەيدۇ.

بۇ گەپكە ئوتتو دەرھال رەددىيە بېرىدۇ. ئۇ ئۆزىنىڭ بىر مىللى سوتسىيالىزمچىسى ئىكەنلىكىنى، شۇڭا كاپ (卡普) قا ئوخشاش ئەكسىيەتچى بىرسىنى ھەرگىزمۇ ھىمايە قىلالمايدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. ئۇ ھىتلېرغا چۈشۈندۈرۈپ كېلىپ، ئۆزىنىڭ بىر سوتسىيالىست بولۇش سۈپىتى بىلەن بىرلىنىدا كۆرەش قىلغانلىقىنى، يەنى خۇددى ھىتلېرغا ئوخشاش بۇرۇن مىيونخېنىدا سوۋېت ھاكىمىيىتىگە قارشى چىققانلىقىنى تەكىتلەيدۇ. ئۇ ئىككىسىنىڭ تالاش-تارتىشلىرىدىن قارىغاندا

ئۇلار ئىككىسىنىڭلا تۇتقان يولى توغرىدەك كۆرۈنەتتى. ھەر ئىككىسىلا ئۆزى تۇتقان يولنىڭلا ھەقىقى سوتسىيالىزم يولى بولىدىغانلىقىدا چىڭ تۇردۇ.

بۇ چاغدا لۇدېندورف گەپكە ئارىلىشىدۇ: “مىللەتچى مۇخالىپلارنىڭ تۇتىدىغان سىياسىتى ھەرگىزمۇ كوممۇنىزم سىياسىتى بولالمايدۇ. خۇددى شۇنىڭدەك كاپىتالىزم سىياسىتى بولىشىمۇ مۇمكىن ئەمەس.” ئۇ، تولۇق قۇراللانغان ئارمىيە يېتىپ كەلگىنىدە، ئىشچىلارغا قارىغاندا كاپىتالىستلارنىڭ باش ئاغرىقى تېخىمۇ كۆپ بولىدىغانلىقىنى تەكىتلەيدۇ. ئۇنىڭ كىشىنى چۆچىتكىدەك بۇ گەپلىرى سۆھبەت مۇھىتىنى پۈتۈنلەي ئۆزگەرتىۋېتىدۇ. شۇنىڭ بىلەن سۆھبەتلەرمۇ دوستانە مۇھىت ئىچىدە ئاخىرلىشىدۇ. شۇنداقتىمۇ، گرىگور كەسكىن بىر نېمە دېمەي ئويلىشىپ بىر نېمە دەيدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ. شۇ كۈنى ئاخشىمى، گرىگور ئىنىسىگە مۇنداق دەيدۇ: “مېنىڭچە گېنېرالىمىز ئۇنىڭدىن مۇۋاپىق تۈردە پايدىلىنىشنى بىلىدۇ. بۇ جەھەتتە مەن لۇدېندورفقا ئىشىنىمەن.”

ھىتلېرنىڭ ئوتتو ستراسسېرغا پارتىيە پروگراممىسىنى ئاشكارىلاشنى خالىماسلىقىدىكى ئاساسى سەۋەپ، ئۇنى چۈشەنمىگەنلىكى ياكى ئېنىق تونىماسلىقىدىن بولماستىن ئۆزىنىڭ ھەددىدىن ئارتۇق جاھىل بولغانلىقى، يەنى بۇرۇن كاپ (卡普) قا قارشى چىققان بىر “ۋەتەن خائىنى” بىلەن بۇ ھەقتە مۇنازىرە قىلىشنى خالىمىغانلىقىدىن دېمەگەن ئىدى. شۇنىڭدەك، ھىتلېرنىڭ بۇ زىيارەتنىڭ مەقسىدى گرىگور بىلەن

www.pidaw.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئۇنىڭ تەشكىللەپ چىققان ئارمىيىسىنى ئۆزگە تارتىشنىلا مەقسەت قىلغان ئىدى. خوشلىشىش ۋاقتىدا، ھىتلېر بۇ ئىككىسىنىڭ چوقۇم بىر كۈنى ئۇنىڭ سېپىگە كېلىپ قوشۇلىدىغانلىقىنى ھېس قىلىدۇ. گرېگور ستراسسېر بىلەن ھىتلېر ئوخشاش تىپتىكى ئادەملەردىن ئىدى: ئالدىنقى سەپتە تۇرۇپ باققان تۆۋەن دەرىجىلىك بۇ ئوفىتسېر خۇددى ئۆزگە ئوخشاش بىرىنچى دەرىجىلىك قارا كرېست مېدالىغا ئېرىشكەن بىرسى ئىدى. روشەنكى، بۇ كىشىمۇ چوقۇم ئەقىدىلىك بىرسى؛ ئۇمۇ قىزغىن مىللەتچى بىرسى، يەنى ماركسىزمغىمۇ، كاپىتالىزمغىمۇ قارشى تۇرىدىغانلىقى ئېنىق ئىدى. ئۇ يەنە ستراسسېرنىڭ ئۆزگە ئوخشاش يەھۇدىيلار مەسىلىسى باش ئاغرىتىدىغان مۇھىم مەسىلە ھېسابلىنىدۇ دەيدىغان ئورتاق قاراشقا ئىگە كىشىلەر ئىكەنلىكىنىمۇ ھېس قىلىدۇ.

ھىتلېر ئۆز ۋاقتىدا تاينى يوق بىر پارتىيە ھېساپلانغان گېرمانىيە ئىشچىلار پارتىيىسىگە ئەزا بولغىنىدىن بويان، گرېگور ستراسسېرنى يېنىغا تارتالىغانلىقى ئۇنىڭ ئورۇنىدىغان ۋەزىپىلىرىدىن پەقەت بىرسىلا ھېسابلىناتتى. ھىتلېر، بىر يىلغا قالماي بۇ پارتىيىنىڭ خاراكتېرىنى ئۆزگەرتىش بىلەنلا قالماي، پارتىيە ئەزالىرىنىڭ سانىنىمۇ 3 مىڭ كىشىگە يەتكۈزىدۇ. ئادولف، پۈتۈن زېھنىنى مىللى سوتسىيالىزم نېمىس ئىشچىلار پارتىيىسىگە ئاتىۋەتكەن ئىدى. ئۇ ھەممە يەرگە بېرىپ نۇتۇق سۆزلەپ يۈرۈپ ئۆزىنىڭ ۋە پارتىيىسىنىڭ داڭقىنى چىقىرىۋەتكەن ئىدى. ئادولف ئاساسلىق نۇتۇق سۆزلىگۈچى

www.pdaiy.biz

سۈپىتىدە 80 قېتىمدەك ئاممىۋى يىغىندا سۆزگە چىققان ئىدى؛ كاپ (卡普) قوزغىلىڭى مەزگىلىدە ئېكارت بىلەن بىرگە بېرلىنگە بارغاندا، مىللىي سوتسىيالىزمچىلارنىڭ سالزبۇرگ (萨尔斯堡) يىغىنىدىمۇ نۇتۇق سۆزلىگەن ئىدى.

شۇ قېتىمقى يىغىنىنىڭ مۇۋەپپەقىيەتسىدىن هىتلېر ئۇنچە بەك مەغرۇرلىنىپ ئۆزىنى يوقۇتۇپ قويغىدەك ھالغىمۇ كەلمەيدۇ. ئەسلىدە، ئۇ تۇرغان ئۆيدە تىنىماي ئالدى-كەينىگە مېڭىپ، مۇھاپىزەتچىسى ئۇلرىچ گراف (بۇ كىشى بۇرۇن بىر قاسساپ ئىدى) قا ئۆزىنىڭ قابىلىيەتسىزلىكى ئۈستىدە قايناپ، "ئۆزەمنىڭ بىلگەنلىرىمنى چىقىپ خەلقىمگە ئۇختۇرالمايۋاتىمەن. ئۆزەمنىڭ قىلماقچى بولغان ئىشلىرىمنى خەلقىمگە دەپ بېرەلمەيۋاتىمەن. مەن نېمىشكە نۇتۇق سۆزلەشنى بىلمەيدىغان بىرسى بولۇپ قالغاندىمەن! بىر ناتىق بولۇشنى نەقەدەر خالايتتىم!" دەپ ۋارقىراپ ئۆزىنى كايىپ كېتەتتى. ئۇ، ئۆزىنىڭ نۇتۇق سۆزلەش ئۇسلۇبى بىلەن ئاممىۋى يىغىنلاردا خەلقنىڭ قەلبىنى تىزگىنلەش ئۇسۇلىدىن رازى بولمىغاچقا، بۇ ئىككى قابىلىيىتىنى ياخشىلاش ئۈچۈن پۈتۈن كۈچى بىلەن تىرىشاتتى. بۇنىڭ ئۈچۈن رەقىپلىرىنىڭ ئاممىۋى يىغىنلىرىغا بېرىپ قاتنىشىپ باققان، ئۇ يەرلەردە ئاساسى ناتىقنىڭ نۇتۇق سۆزلەش ۋاقتىدا "ئۇلارنىڭ ئۇسلۇبى خۇددى ئىنتايىن مۇكەممەل يېزىلغان گېزىت-ژۇرناللاردىكى چاتما ماقالىلاردەك، ئىلمىي ماقالىلاردەك رەتلىك ئىكەنلىكىنى، ھاياجانلاندۇرارلىق سۆزلەرنى ئىشلەتمەيدىغانلىقىنى، ھەتتا بەزىدە بىر قىسىم چاخچاقلارنىمۇ

www.pdaily.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
www.pdaiy.biz

ئارىلاشتۇرۇپ قويىدىغانلىقىنى" كۆرىدۇ. بۇنداق ئۇزۇنغا سوزۇلىدىغان ئاممىۋى يىغىنلاردا نېمىلەرگە دىققەت قىلىشى كېرەكلىكىنى ئۆگىنىۋالىدۇ. ئۇ ئۆزىنىڭ نۇتۇق تىزىسىنى تېخىمۇ سۈپەتلىك، تېخىمۇ جانلىق، رىغبەتلەندۈرۈش كۈچى يۇقىرى ھالغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن تىرىشىدۇ. مۇھىتىنىمۇ ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن يېقىملىق ھالغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن تىرىشىش بىلەن بىرگە، كۆپۈنچە ۋاقىتلاردا پىۋا، قىيىزا قاتارلىق نەرسىلەرنى يىغىن قاتناشقۇچىلىرىغا بىكارغا تارقىتىپ تۇرىدۇ. ئەگەر پارتىيە مەبلىغى يېتەرلىك بولۇپ بەرگىنىدە يەنە بەزىدە ئاكاردىيون چېلىپ خەلق ناخشىلىرىنى ئېيتىپ خەلقنى روھلاندۇرۇشقا تىرىشىلىدۇ. شۇنداق قىلىپ خەلق رەسمى قىزىپ جانلانغان پەيتتە ھىتلېر مۇزىكا مارشلار، كرىست بەلگىلىك بايراقلار بىلەن بىرگە مەيدانغا كىرىپ كېلىدۇ. كۆپۈنچە ۋاقىتلاردا ھىتلېر نۇتقىنى باشلاش ۋاقتىدا ئىنتايىن خاتىرجەم، ئۆزىنى تۇتىۋالغان قىياپەتتە گېپىنى باشلايدۇ. ئاندىن خۇددى بىر ئارتىستقا ئوخشاش خەلق ئاممىسىنىڭ ھېسسىياتىنى پۇختا ئىگەللىۋالغان ھىتلېر، ئاممىنىڭ مىجەزىگە ئاساسەن نۇتقىنىڭ رىتىمى بىلەن مەزمۇنىنى تەڭشەپ يىغىن مەيدانىدا كۈچلۈك ھاياجان پەيدا قىلىپ، خەلق ئاممىسىنىڭ قىزغىنلىقىنى پەقەتلا تىنجىتىش مۇمكىن بولمايدىغان يۇقۇرى پەللىگە يەتكۈزەلەيتتى.

ئاممىۋى يىغىلىشلاردا قولغا كەلتۈرۈلگەن بۇ تۈر ئۇتۇقلاردىن ھىتلېر يەنىلا رازى ئەمەس ئىدى. ئۇنىڭغا بۇنىڭدىنمۇ كەڭرى بىر سەھنە، يەنى ئۆزىگە تەۋە بىر گېزىتمۇ بولىشى لازىم ئىدى.

بۇرۇنقى «خەلق كۈزەتكۈچىلىرى» دېگەن گېزىت قارىلاش سۆزلىرىنىڭ بەكلا كۆپلىكى سەۋەبىدىن تاقىلىپ قېلىش گىرداۋىغا كېلىپ قالغان ئىدى. بۇ گېزىت دەل ھىتلېرنىڭ تەلىۋىگە ماس كېلىدىغان بىر گېزىت ئىدى. شۇڭلاشقا ھىتلېر گېزىتنىڭ مالىيە كرىزىسىغا يولۇقۇپ قېلىشىغا چىدىيالماي ئۇنى ئۆزىنىڭ قولىغا ئالماقچى بولغان ئىدى. 17-دېكابىر (ئاراي) سەھەر سائەت ئىككىدە، ھىتلېر تۇيۇقسىزلا ئېكارتنىڭ ئۆيىگە كىرىپ قاتتىق ھاياجان ئىچىدە ئۇنىڭغا بۇ گېزىت بەكلا كۆپ قەرزگە بوغۇلۇپ كەتكەنلىكىنى، شۇڭا بۇ گېزىت قەتئىي تۈردە قولدىن چىقىرىلىش ئالدىدا تۇرغانلىقىنى، ئەمما بۇ گېزىتكە كۆز تىكىپ يۈرگەن بىر بۆلگۈنچى تەشكىلات بۇ گېزىتنى سېتىۋېلىپ ئۆزىنىڭ پروگراممىسىنى تەشۋىق قىلىدىغان سورۇنغا ئايلاندۇرۇش غەرىزىدە يۈرگەنلىكىنى، شۇڭا بۇ گېزىتنى، يەنى «خەلق كۈزەتكۈچىلىرى» نى ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ سېتىۋېلىشى لازىم ئىكەنلىكىنى ئېيتىدۇ. ھىتلېر بۇ گېزىت ئۈچۈن بەكلا ئەرزان بىر باھا قويىدۇ. يەنى بۇ گېزىتنى سېتىۋېلىش ئۈچۈن 180 مىڭ ماركلا يېتەرلىك بولىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. ھىتلېر، بۇنچىلىك پۇلنى ئېكارت باي دوستلىرى ئارىسىدىن يىغالايدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى.

ئەتىسى ئەتىگەن سائەت 8 دە درېكسلېر ئېكارتنىڭ ئىشىكىدە پەيدا بولىدۇ. بۇ ۋاقىتلار كەينىنى ئويلايدىغان بىرسى ئۈچۈن ئېيتقاندا ھەقىقەتەنمۇ قىيىنچىلىق بىلەن تولغان، ئەمما بۇنى ئېتراپ قىلىشمۇ تەس بىر پەيتلەر ئىدى. درېكسلېر بۇ ھەقتە

ئەسلەپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: "دەسلىۋىدە ئۇ رەنجىپ ۋارقىراپ چىچاڭشىپ كېتىدۇ. كېيىن ئىككىمىز بىرلىكتە پۇل تېپىش ئۈچۈن يولغا چۈشتۇق." چۈشكە يېقىن ئۇ ئىككىسى گېنېرال ۋون ئېپ (冯•埃普 Ritter von Epp) نىڭ ئالدىغا باردۇ (بۇ گېنېرال نىڭ "ئەركىن پولك" قىسىملىرىنىڭ ھەمكارلىقى ئاستىدا 1919-يىلى ميونخېندىكى سوۋېت ھۆكۈمىتى ئاغدۇرۇپ تاشلانغان ئىدى). ئۇ ئىككىسى بۇ كىشىدىن 60 مىڭ ماركا ئىئانە ئالدۇ. قالغان ئىئانىچىلاردىن (يەھۇدىي دۈشمىنى بولغان بىر دوختۇرنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان ھالدا) 30 مىڭ مارك ئىئانە توپلايدۇ. درېكسلېر ئۆزىلا بۇ گېزىتنىڭ 100 مىڭ ماركتىن ئارتۇق قەرزىنى ئۆز ئۈستىگە ئالىدۇ. شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن سائەت 4 تە، «خەلق كۈزەتكۈچىلىرى» گېزىتخانىسىنى سېتىۋېلىش رەسمىيەتلىرى پۈتكۈزۈلىدۇ. بۇ چاغدا، ھىتلېر، مىللىي سوتسىيالىزم نېمىس ئىشچىلار پارتىيىسىدىكىلەرگە، ئاساسلىقى غەلىتە مىجەزلىك يازغۇچى بولغان بىرسى بىلەن قۇرال-سايمان ئىشلەپچىقىرىش كاپىتالىستىنىڭ ياردىمىگە تايىنىپ كېيىنكى ئىلگىرىلەش تەييارلىقلىرىنى كۆرۈپ قويىدۇ.

(4)

ئاردىن بىر ئاي ۋاقىت ئۆتكەندە، يەنى 1921-يىلى 22-يانۋار (ئوچاق) كۈنىسى، مىللىي سوتسىيالىزم نېمىس ئىشچىلار

پارتىيىسى مىيونخېندا بىرىنچى قېتىملىق يىللىق قۇرۇلتىيىنى چاقىرىدۇ. بىر يىلدىن ئارتۇق ۋاقىت جەريانىدا باۋارىيە ئوڭچىل سىياسى كۈچلەر ئارىسىدا بۇ پارتىيە ئىنتايىن كۈچلۈك بىر سىياسى ئېقىم ھالىغا كەلگەن ئىدى. بۇنىڭ تۈپكى سەۋەبى، ھىتلېرنىڭ كىشىلەرنى ماگنېتتەك ئۆزىگە جەلپ قىلىش خاراكتېرىگە ۋە زېھنىگە ئىگە بىرسى بولغانلىقى ئىدى. شۇنىڭدەك يەنە ھىتلېرنىڭ نۇتۇق سۆزلەشتىكى قابىلىيىتىمۇ بۇرۇنقى قۇرۇق پاراڭدىن باشقا قولىدىن تۈزۈك ئىش كەلمەيدىغان بىر تەشكىلاتنى ھەرىكەتكە يېتەكلەش قابىلىيىتىدىن كەلمەكتە ئىدى. پارتىيىنىڭ دىرېكسىيېرنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان كۆپ قىسىم قۇرغۇچىلىرى پارتىيىسىنىڭ بۇ تۈردىكى ئۆزگىرىشىگە قاتتىق كۆڭۈل بۆلۈپ كەلمەكتە ئىدى. گەرچە ئۇلار ھىتلېرنىڭ ئىنتايىن پاسسىپ بىر تەشكىلاتنى جانلاندۇرۇپ بۇنچە ئاكتىپ پائالىيەت قىلالايدىغان ھالغا كەلتۈرىۋەتكەنلىكىدىن قاتتىق تەسىرلەنگەن بولسىمۇ، بۇنداق جانلاندۇرۇلۇشنىڭ ھاجىتى بارمۇ-يوق دەپ ئويلىنىشقا باشلايدۇ. ئىنتايىن قىسقا ۋاقىت ئىچىدىلا ھىتلېر پارتىيە ئىچىدە ھۆكۈمران ئورنىغا ئېرىشىپ، ئەتراپىدىكى كىشىلەرنىڭ قوللىشىنى قولغا كەلتۈرىۋالىدۇ. ئۇنىڭ بۇ خىل ھىمايىچىلىرى ئارىسىدا روم، ستراسسېر ئاكا-ئۇكىلار، روسېنبېرگ قاتارلىق كىشىلەرنىڭ پارتىيىگە ئېلىپ كىرگەن ئەقىدىلىرى زورلۇق كۈچىدىن پايدىلىنىشنى ئاساس قىلىش ئېھتىمالى كۈچلۈك ئەقىدىلەر ئىدى. ھىتلېر يېقىن مۇناسىۋەت قىلىپ كېلىۋاتقان

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

بەزى كىشىلەر پارتىيىگە ئېلىپ كىرىلگەن بۇ تۆردىكى كونا ئەسكەرلەردىن بەكلا زېرىككەن ئىدى. ئۇلار، ھىتلېرنىڭ بۇ ئادەملىرىدە بوخېمىيىلىك يۇرتۋازلىق خاراكتېر بەكلا كۈچلۈك دەپ قارىشاتتى. شۇنىڭدەك يەنە ھەقىقى سوتسىيالىزمچى بولغان قايسى ئادەم بانكىرلار بىلەن، فابرىكاتورلار بىلەن، شۇنىڭدەك بېچستېيىن (贝希斯坦) غا ئوخشاش سوتسىيالىزمچىلار بىلەن بۇنچىۋالا زىچ مۇناسىۋەت قىلىپ باققانتى؟

مۇنداق قارىماققا، بىرىنچى قېتىملىق يىللىق قۇرۇلتايدا ھىتلېر توپىلاڭ چىقىرىپ ئاشكارە ھوقۇق تارتىۋېلىش ھەرىكىتى بىلەن شوغۇللىنىدىغاندەكلا قىلاتتى. قۇرۇق قول ھاكىمىيەتنى تارتىۋېلىش ئارزۇسى مەنتىقىلىقتەك كۆرۈنمەكتە ئىدى. ئەمما ئاران 411 نەپەر ۋەكىللا مىيونخېنغا يۈرۈش قىلىش چاقىرىقىغا ئاۋاز قوشىدىغانلىقىنى كۆرگەن ھىتلېر ئۆزىنى تۇتىۋالدۇ؛ يەنە بىر تەرەپتىن، سىياسەت ۋە تاكتىكىغا دائىر مەسىلىلەردە بارغانسىرى كۈچىيىپ كېتىۋاتقان پىكىر ئىختىلاۋىنى ئادەتتىكى پارتىيە ئەزالىرى ئۇنچە بەك چۈشىنىپمۇ كەتمەيتتى. شۇنداق بولغاچقا، كۆرۈنۈشتە قۇرۇلتاي ئىنتايىن ئىتتىپاقلاشقان كۆرۈنۈشتە بولسىمۇ، ئىچكى ئەھۋاللاردىن خەۋىرى بار كىشىلەر قۇرۇلتايدا كۆرۈنۈشتە دوستانە مۇزاكىرە قىلىنغاندەك كۆرۈنگىنى بىلەن ئاستىرتتىن قاتتىق كۈرەش كېتىپ بارغانلىقىنى ئېنىق بىلەتتى. شۇنداق بولغاچقا، كۆپچىلىك بىرلىككە كېلىپ 12 كۈندىن كېيىن ھىتلېرنى چېركوس كرونا (济尔库斯•克罗纳)

دا مۇۋەپپەقىيەتلىك ھالدا ئوتتۇرىغا چىقىرىشقا تەييارلىق قىلىدۇ.

شۇ يىلى قىشتا كۆپ ئۆتكۈزمەك ھەقىقەتەنمۇ تەسلىشىپ كەتكەن ئىدى. گېرمانىيە تەۋەسى بويىچە ئاشلىق بولاش ۋەقەلىرى پات-پاتلا كۆرۈلۈپ تۇراتتى. پارىژدىكى "ئىتتىپاقداش دۆلەتلەر ئەڭ ئالى ھەربى ئىشلار كومۇتىتى" گېرمانىيىدىن زور مىقداردا ئۇرۇش چىقىمى تۆلىتىش تەلىۋىدە بولىشى نەتىجىسىدە جەمئىيەت مۇقىملىقى تېخىمۇ ئېغىر بۇزۇلۇشقا باشلايدۇ. ۋەيران بولۇش گىرداۋىغا كېلىپ قالغان گېرمانىيە 13 مىليون 400 مىڭ مارك ئۇرۇش چىقىمى تۆلەيدۇ. بۇنىڭ ئاقىۋىتىدە نۇرغۇنلىغان كىشىلەر زىمىستان سوغۇقتا ئاچقۇرساق تىتىرەپ قىشنى چىقىرىشقا مەجبۇر بولىدۇ. مەلۇماتلارغا قارىغاندا، ئىشچىلارنىڭ بىر يىللىق مائاشى ئارانلا قۇرساق تويغۇزۇشقا يېتىدىكەن. ھەتتا ھاللىق سىنىپلارمۇ قىيىن كۈنلەرگە قالغان.

خەلق ئاممىسىنىڭ غەزىۋى چېكىگە يەتكەنلىكى سەۋەبىدىن ئاساسلىق پارتىيىلەر كىنىش (科尼希) مەيدانىدا بىرلەشمە نارازىلىق مىتىنگى ئۆتكۈزسەكمۇ-قانداق دەپ مۇزاكىرە قىلىشىدۇ. ئەمما ئۇلار بۇ تۈر نارازىلىق ھەرىكىتى ئارقىلىق قىزىللارنىڭ ئارىغا بۆلگۈنچىلىك سېلىپ پارچىلىۋېتىشىدىن ئەنسىرەپ بۇ پىلانىدىن ۋاز كېچىدۇ. 1-غېنىۋار (ئۈي) كۈنى ھىتلېر ئاخىرقى قارارغا كېلىشنى تەلەپ قىلىدۇ. ھەرىكەت كومۇتىتى تەشكىللىنىش تولۇق ئەمەس دەپ ھېسابلاپ، ئالدىمىزدىكى ھەپتە ئىچىدە چوقۇم چوڭ يىغىن ئاچىمىز دېگەن

ۋەدىنى بېرىدۇ. "بۇ گەپنى ئاڭلاپ سەۋرىم تاشتى. شۇنداق قىلىپ ئۆز ئالدىمىزغا نارازىلىق نامايىشى ۋە مىتىنگ ئۆتكۈزۈشكە قارار ئالدۇق" دەيدۇ ھىتلېر. شۇ كۈنى چۈشتە، ھىتلېر تاج () سىرىك تىياتىر زالىدا ئەتە ئاخشام مىتىنگ ئۆتكۈزۈش ئۈچۈن پۇتۇشۇپ قويىدۇ. بۇ تىياتىر ئۆمەكنىڭ مودىرى ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ ئەزاسى ئىدى. مەلۇماتلاردىن قارىغاندا، ئۇ كىشى ھىتلېرغا بەكلا ئاز كىرىش ھەققى ئېلىش، ھەتتا ھەقسىز كىرىش تەكلىۋىنى بېرىدۇ. ئاندىن ئەمەلىيەتكە ماس كەلمەيدىغان ئېلان مەزمۇنىنى ئېغىزچە ئېيتىپ بېرىدۇ. نۇرغۇنلىغان سادىق پارتىيە ئەزالىرى بۇنىڭدىن قاتتىق بىرگىنىپ كېتىدۇ. بۇ سىرىك تىياتىرخانىسىغا 6 مىڭ تاماشىبىن سىغاتتى. ۋاقىت بەكلا زىچ بولۇپ قالغاچقا، مىتىنگكە ئۇنىڭدىن ئارتۇق ئادەم چاقىرىش پۇرسىتىمۇ يوق ئىدى.

يىغىن ئۇقتۇرۇشى پەيشەنبە (قوياش، كىچازنا) كۈنى چۈشتىن بۇرۇن ئاران تەييار قىلىنىپ كوچىلارغا چاپلىنىدۇ. ئۇ كۈنى قار-شىۋىرغان تېخىمۇ كۈچىيىپ كېتىدۇ. بۇ ئەھۋالغا قاراپ ھىتلېرمۇ غەمگە پېتىپ، تەشۋىقات ۋارىقىنىڭ مەزمۇنىنى دۇدۇقلاپ يۇرۇپ ئارانلا ئېيتىپ بېرەلەيدۇ. ئاندىن بۇ تېزىس بويىچە باستۇرۇپ كېلىشكە بىرسىنى يولغا سالىدۇ. چۈشتىن كېيىن، ئۇلار كىرالىغان ئىككى يۈك ماشىنىسىغا ئولتۇرۇپ، مەشئەل-پانۇسلارنى، كىرىست بەلگىلىك بايراقلارنى كۆتۈرۈشۈپ شەھەر ئىچىدىن نامايىش قىلىپ ئۆتىدۇ. ھەر ماشىنىدا 10 نەچچە پارتىيە ئەزاسى ئولتۇرغان بولۇپ، ئۇلار بىر تەرەپتىن

شۇئار توۋلىغاچ تەشۋىق ۋاراقلىرىنى تارقىتاتتى. مىيونخېن كوچىلىرىدا كوممۇنىست بولمىغانلارنىڭ ئالا-چىپار رەڭلىك تەشۋىقات ماشىنىسىنىڭ كۆرۈلۈشى تېخى تۇنجى قېتىملىق ئەھۋال ئىدى. ئىشچىلار ئاھالە رايونىنىڭ بەزىلىرىدە ئۇلارنى مۇش كۆتۈرۈپ غەزەپ بىلەن ھاقاراتلەپ ۋارقىراشلارمۇ كۆرۈلدۇ.

ئاخشىمى سائەت 7 ئەتراپىدا، ھىتلېرغا تاج () سىرك تىياتىرخانىسىدىن كىشىنى ئۈمىدسىزلەندۈرىدىغان بىر تېلېفون كېلىدۇ: زالدا يىغىلغان ئادەم سانى بەكلا ئاز ئىدى. ئارىدىن ئون مىنوت ۋاقىت ئۆتكەندە ئەھۋال سەل ياخشىلىنىدۇ. سائەت سەككىزگە چارەك قالغاندا يىغىنغا كەلگەنلەرنىڭ سانى زالنىڭ ئۈچتە بىر قىسمىنى تولدۇرىدۇ. ئىشىك تەرەپتە ئۇزۇن بىر كورىدور قالدۇرۇلغان ئىدى. ھىتلېر زالغا كىرگىنىدە، خۇددى بۇندىن بىر يىل بۇرۇن خوفبراخاۋۇس (霍夫布劳斯) زالىغا كىرگەن ۋاقىتىدىكىگە ئوخشاش ئىنتايىن ھاياجانلانغان ئىدى. "زالدا مىڭلىغان، تۈمەنلىگەن ئادەم قىستىلىپ ئولتۇراتتى. بۇ زال خۇددى چوڭ بىر سىنارىيەت بومبىسىغا ئوخشاش ئالدىمدا سوزۇلۇپ ياتاتتى." سىرك تىياتىر زالى ئادەملەر بىلەن لىق تولغان ئىدى.

"يا ئىستىقبال — يا يوقۇلۇش!" — بۇ، ھىتلېرنىڭ بۈگۈنكى نۇتقىنىڭ تېمىسى ئىدى. ھىتلېر ئىنتايىن خوشال، ئۆزىنىڭ ئىستىقبالى مەيداندىكى خەلق ئاممىسىنىڭ قولىدا ئىكەنلىكىگە قەتئىي ئىشىنەتتى. نۇتقىنى باشلاپ يېرىم سائەت ئۆتمەيلا ئاڭلىغۇچىلارنىڭ قەلبىنى ئۆزىگە قارىتىۋالىدۇ. "ئىستىخىيىلىك

پارتىلىغان گۈلدىراس ئالقىش سادالىرى" پات-پاتلا نۇتقىنى بۆلۈپ تۇراتتى. كەينىدىنلا پۈتۈن زال تىمتاس ھالغا كېلىپ، ئىنتايىن ھەيۋەتلىك تۇسكە كىرەتتى. "بۇنچە كۆپ ئاما ئارىسىدا كىشىلەرنىڭ تىنىق تارتىشىدىن باشقا ئاۋاز ئاڭلانمايتتى. پەقەت ئارىلاپ پارتىلىغان گۈلدىراس ئالقىش سادالىرىلا بۇ جىمجىتلىقنى بۇزۇپ تۇراتتى. نۇتقىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى جۈملىسىنى پۈتتۈرگەندىن كېيىن، سېرىك تىياتىر زالىدىن گۈلدۈرماسدەك ئالقىش ساداسى كۆتۈرۈلدى. خەلق ئاممىسى قاتتىق ھاياجان ئىچىدە «گېرمانىيە تۇپراقلىرى» دېگەن مارشنى ئېيتىشىپ، جاراڭلىق ناخشا ساداسى ئىچىدە مىتىنگ ئاخىرلاشتى." خەلق ئاممىسىنىڭ ھېسسىياتىنى سەلدەك ئۆركەشلىتىۋەتكەن ھىتلېرنىڭ ئۆزىمۇ بۇ جوشقۇنلۇق مۇھىت ئىچىدە خوشاللىقىدىن ئۆزىنى يوقىتىپلا قويىدۇ. ئۇ، نۇتۇق سەھنىسىدە ئەتراپىنى كۆزىتىپ 20 مىنۇتتەك تۇرۇپ كىشىلەرنىڭ مەيدانىنى بوشىتىشىنى تاماشا قىلىدۇ. ئاندىن ئۇ، ئىنتايىن ھاياجانلانغان ھالدا زالدىن چىقىپ قار ئىچىدە مېڭىپ ئۆزىنىڭ ھېلىقى قاراڭغۇ، سوغوق ھۇجرىسىغا قايتىپ كېتىدۇ.

ھىتلېرنىڭ تاج () سېرىك تىياتىر زالىدا ئوينىغان رولى، مىيونخېن گېزىتلىرىدە ھەجۋىلەشتۈرۈلۈپ مازاق قىلىندى. ئەلۋەتتە مەدھىيلەشمەيمۇ تۇرالمىدى. ھىتلېر، مەتبۇئاتلارنىڭ ھاقارەتلىرى بىلەن مەدھىيلەشلىرىنىڭ ھەر ئىككىسىدىنلا رازى ئىدى. ئۇ، كۈچلۈك قارشى تۇرۇشقا دۇچ كېلىپ زەربىگە ئۇچرىغانلىق ئەھۋالىغا قاراپ ھەقىقەتەنمۇ خەلقنىڭ چوڭقۇر

ھاياجىنىنى قوزغىيالىغانلىقىنى ھېس قىلىدۇ. گەرچە جىدەل ماجىرالار ئۇنىڭ تەرپىدىكىلەردىن كۆرۈلۈپ تۇرغان بولسىمۇ، ھىتلېرچىلار يەنىلا خەلق ئاممىسىنىڭ ئەڭ ھۆرمەتكە سازاۋەر مىللەتچىلىك كۈچلىرىنىڭ ئەركە بالىسىغا ئايلانغان ئىدى. شۇ ۋاقىتلاردا مىللەتچىلەر مىيونخېننى ئۆزلىرىنىڭ مەركىزى ھالىغا كەلتۈرۈش بىلەنلا قالماي، ساقچى باشلىقى بىلەن ئۇنىڭ قول ئاستىدىكىلەرنىڭ، يەنى سىياسى باشقارما مۇدىرىنىڭ يوشۇرۇن قوللىشىغىمۇ ئېرىشكەن ئىدى. ئادەتتە، كىشىلەر ساقچى دائىرىلىرىگە ئەرز قىلىپ، ساقچىلار بالدۇر قول سېلىپ ھەرىكەتكە ئاتلانمىغاچقا، بۇ پارتىيە مۇقىملىقنى بۇزۇپ كەلمەكتە، ساقچىلار ناتسىستلار تەرىپىگە ئۆتۈپ كەتتى دېيىشەتتى. ئەمما بۇ ئىككى ئەمەلدار بۇنداق نارازىلىقلارنى باستۇرۇشقا تىرىشىدۇ. "بىز، بۇ ھەرىكەتنى، يەنى مىللەتچى سوتسىيالىزم ھەرىكىتىنى باستۇرماسلىقىمىز كېرەك دەپ قارايمىز." ئارىدىن ئۈچ يىل ئۆتكەندە ھىتلېر سوتلانغىنىدا، بۇ ئىككى ئەمەلدار چىقىپ شاھىتلىق قىلىپ، "بىز ھەقىقەتەنمۇ شۇنداق قىلغان ئىدۇق. بىز ئۇلارنى توسىمىدۇق؛ بىز بىلىپ تۇرۇپ شۇنداق قىلدۇق. چۈنكى بىز بۇ پارتىيىدە گېرمانىيىنىڭ قايتا تىرىلىشىنىڭ ئۈندۈرمىلىرىنى كۆرگەن ئىدۇق. بىز باشتىن تارتىپلا بۇ ھەرىكەت ماركسىزم تەرىپىدىن قاتتىق بۇلغىنىۋېتىلگەن ئىشچىلار ئارىسىدا چوڭقۇر يىلتىز تارتىدىغانلىقىنى، ئۇ ئىشچىلارنى مىللەتچىلىك سېپىگە قايتۇرۇپ كېلەلەيدىغانلىقىغا قەتئىي ئىشىنەتتۇق. مانا بۇلار، مىللەتچى سوتسىيالىزم

www.pdfaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ھەرىكىتىدىكىلەرنى، ھىتلېر ئەپەندىنى قوغداپ كەلگەنلىكىمىزنىڭ تۆپكى سەۋەبى ئىدى.» (بۇنىڭدەك ئۇچچى كۈچلەرنى قوغدىغانلار بۇلارلا ئەمەس. ھىتلېرنى چەكلەشنى ئارزۇ قىلىدىغان ھەربىيلەر، شۇنىڭدەك سودىيلەر، ساقچى ئەمەلدارلىرى، دۆلەت كادىرلىرى بىلەن يەرلىك مەمۇرى كادىرلارمۇ زوراۋانلىق ھەرىكەتلىرى بىلەن شۇغۇللىنىپ كېلىۋاتقان مىللەتچىلەرگە ئالاھىدە يېقىنچىلىق كۆرسەتمەكتە ئىدى. 1919ـ يىلى يانۋار (ئوچاق) دىن تا 1922ـ يىلى ئىيۇن (باشاق) غىچە بولغان ۋاقىت ئىچىدە گېرمانىيە بويىچە يۈز بەرگەن 376 قېتىملىق سىياسىي سۇيىقەست دېلوسى ئىچىدە 22 قېتىمىنى سولچىلار پەيدا قىلغان بولسا، 354 قېتىمقىسىنى ئوڭچىلار پەيدا قىلغان. ئەمما سولچىلار ئوتتۇرا ھېساب بىلەن 15 يىللىقتىن قاماق جازاسىغا كېسىۋېتىلگەن بولسا، ئوڭچىلار جەمئىي ئارانلا 14 ئايلىق قاماق جازاسىغا ھۆكۈم قىلىنغان. بۇ جەرياندا 10 نەپەر سولچىغا ئۆلۈم جازاسى بېرىلگەن بولسا، ئوڭچىلاردىن بىرسىمۇ ئۆلۈم جازاسى بىلەن جازالانمىغان).

باۋارىيە ھۆكۈمىتىمۇ ئۇلارنى مەلۇم دەرىجىدە ئېتىراپ قىلىپ تۇردى. ھىتلېر بىلەن باشقا پارتىيە رەھبەرلىرى ئوڭچى مىنىستىر گۇستاۋ رىتتېر ۋون كاھر (古斯塔夫•里特•冯•卡尔 Gustav Ritter von Kahr) تەرىپىدىن قوبۇل قىلىنىپ تۇرغان. بۇ مىنىستىر، باۋارىيىنىڭ غەلىتە ئورنىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن ۋېيمار ھۆكۈمىتىنىڭ بېسىۋېلىشىنى پۈتۈن چارىلارنى ئىشقا سېلىپ توساپ كەلمەكتە ئىدى. شۇنداق قىلىپ، باۋارىيىنى بىر

مۇنچە ئاپتونومىيە ھوقۇقلىرىدىن بەھرىمەن قىلىپ تۇتۇپ كەلمەكتە ئىدى (ئالايلۇق، باۋارىيىنىڭ ئۆز ئالدىغا پوچتا ئورگىنى بولۇشىغا ئوخشاش). شۇنىڭدەك يەنە ئاقماق شىماللىقلاردىن كەلگەن ھەر قانداق بىر يولىيورۇقنى قوبۇل قىلمايتتى. بۇ مەسىلىدە، ھىتلېر بىلەن كاھر ئورتاق قاراشقا ئىگە ئىدى. گەرچە كاھر نۇرغۇنلىغان مەسىلىلەردە بۇ "تەرسا ئاۋىستىرىيىلىك" بىلەن ئوخشاش پىكىردە بولالمىسىمۇ، ئۆزىنىڭ ۋىمار دائىرىلىرى بىلەن بولغان كۈرىشىدە نېمىس مىللەتچى سوتسىيالىزمچىلارنىڭ بۇ رەھبىرىدىن تەشۋىقات قۇرالى سۈپىتىدە پايدىلىنىپ كەلمەكتە ئىدى.

خەلق ئاممىسىمۇ كاھرنىڭ دوستانە مۇئامىلىدە بولۇپ كېلىشىدىن ھىتلېرنىڭ بۈگۈنكى سىياسى كۈچلەردىن بىرسىنىڭ ۋەكىلى دەپ تونۇلغانلىقىنى ھېس قىلماقتا ئىدى. بۇنداق ئەھۋال، ھىتلېرنىمۇ خوشال قىلاتتى. چۈنكى، ھىتلېر بىلەن ياشانغان كاھر ئوتتۇرسىدىكى ئوخشىمىغان قاراشلار رەسمى قىزىششقا باشلىغان ئىدى. ھىتلېرنىڭ باشقىلارنى ئۆزىگە جەلىپ قىلىش كۈچى ئىنتايىن كۈچلۈك، خەلق ئاممىسىمۇ ھىتلېرغا ئالاھىدە قىزىقىپ كېلىۋاتقانلىقى سەۋەبىدىن، ھىتلېر رەسمى داڭدار ئادەم بولۇپ تونۇلماقتا ئىدى. بۇ ئەھۋاللار شۇنى كۆرسەتمەكتىكى، ئادولف پارتىيىسىنىڭ ئەسلىدىكى غايىسىنى ئۆزگەرتىۋېتىپلا قالماستىن، يەنە ھاكىمىيەتنى قولغا ئېلىش ئويىغىمۇ كەلگەن ئىدى. شۇڭا، ئۇنىڭ سىياسى دۈشمەنلىرى ئۇنىڭ بېرلىندىكى پۇرسىتىدىن پايدىلىنىپ (ئۇ، بۇ يەردىكى

مۇتەئەسسىپلەر، مىللەتچىلەر ۋە ئوڭچىل رادىكاللار بىلەن باغلىرىنى كۈچەيتىش ئارقىلىق)، ئوسبۇرگ (奥斯堡) دىكى بىر بۆلۈم سوتسىيالىستلار بىلەن ئىتتىپاق تۈزىدۇ. بۇنىڭ ھېچ قانداق زىيىنى بولمىسىمۇ، ھىتلېر بۇ ئىشلارنى ئۆزىنىڭ تەسىرىنى ئازايتىش ئۈچۈن قىلىنغان بىر ھىيلە دەپ چۈشىنىدۇ. شۇڭا ئۇ دەرھال مىيونخېنغا قايتىپ ئۇلارنىڭ تەييارلىقسىز تۇرغان پەيتىدىن پايدىلىنىپ قايتارما ھۇجۇمغا ئۆتىدۇ. 11-ئىيۇل (ئەرەن) كۈنى، ھىتلېر پارتىيىدىن چېكىنگەنلىكىنى ئېلان قىلىدۇ. ئارىدىن ئۈچ كۈن ئۆتكەندە، ھىتلېر ئۆزىنىڭ پارتىيىدىن چېكىنىش سەۋەبىنى ئەك ئاخىرقى ئۇلتىماتوم شەكلىدە بارلىق پارتىيە ئەزالىرىنىڭ ئالدىغا قويىدۇ. بۇ ئۇلتىماتومدا، ئەگەر پارتىيىنىڭ رەئىسلىك ۋەزىپىسىگە قويۇلمايدىكەنمەن، شۇنىڭدەك مۇستەبىتلىك ھوقۇقىغا ئىگە بولالمايدىكەنمەن، بۇ پارتىيىگە قايتىپ كەلمەيمەن دەپ بايانات بېرىدۇ: “مېنىڭ بۇنداق تەلەپتە بولۇشۇم ھەرگىزمۇ ھوقۇق تۇتۇشقا ھېرىسمەن بولغانلىقىمدىن ئەمەس. — دەيدۇ ھىتلېر، — بۈگۈنكى ۋەزىيەت مېنى شۇنداق ئويلاشقا مەجبۇر قىلماقتىكى، ئەگەر پارتىيىمىزدە پولاتتەك كۈچلۈك رەھبەرلىك بولمايدىكەن، ... بۇ پارتىيە ئۇزۇنغا قالماي تۈزلەڭلىك خاراكتېرىنى يوقۇتۇپ قويىدۇ: يەنى غەرپتىكى قايسى بىر جەمئىيەت بولۇشىدىن ئەمەس بەلكى مىللەتچى سوتسىيالىزم خاراكتېرلىق نېمىس ئىشچىلار پارتىيىسى بولۇشتىن چىقىپ كېتىدۇ.” مانا بۇ، ھىتلېرنىڭ ئۇرۇش مەيدانىدىن ئېلىپ

كەلگەن كۆزقارىشىنىڭ ــ كوماندىرىغا شەرتسىز بويى سۇنۇش دېگەن رەھبەرلىك پىرىنسىپىنىڭ تۈنجى قېتىم ئېنىق ئوتتۇرىغا قويۇلۇشى ئىدى.

ھىتلېر پارتىيە كومىتېتىدىن 18 كۈنلۈك مۇھلەت ئىچىدە (ئەسلى '8 كۈن ئىچىدە' بولۇشى كېرەك ــ ئۇ.ت) تەدبىر ئېلىنىشىنى تەلەپ قىلىدۇ. ئەمما درېكسلېر بۇنداق بىر تەلەپكە قەتئىي نارازى بولۇپ، ئۇنىڭ بىلەن يارىشىشنى رەت قىلىپ تۇرىۋالىدۇ. ئەينى ۋاقىتتا پارتىيە ئىچىدە ئىمزاسىز كىتابچىدىن بىرسى تارقىلىپ يۈرمەكتە بولۇپ، بۇ كىتابچە ۋەزىيەتنى تېخىمۇ قاتماللاشتۇرىۋېتىدۇ. بۇ كىتابچىغا «ئادولف ھىتلېر ــ خائىنمۇ؟» دەپ ماۋزۇ قويۇلغان بولۇپ، ئەمەلىيەت بىلەن پەرەزلەر بىر-بىرسىگە ئارلاشتۇرۇپ يېزىلغان ئۇيدۇرما بولۇپ، ئۇنىڭغا بەكلا ئېغىر كەلگەن ئىدى. بۇ كىتابچىدىكى گەپلەر، مەسىلەن ھىتلېر ئۆزىنى مىيونخېن پادىشاسى دەپ تونۇتماقتا؛ ئاياللار ئۈچۈن بەكلا نۇرغۇن پۇل زايا قىلماقتا؛ ئۇ يەھۇدىيلار سېتىۋېلىپ ئىشلىتىۋاتقان جاسۇس، ... دېگەندەك بەكلا كۈلكىلىك گەپلەر يېزىلغان بولۇپ، بۇنداق گەپلەرگە بەلكىم ئۇ كىتابچىنىڭ ئاپتورىنىڭ ئۆزىمۇ ئىشەنمەسلىكى مۇمكىن ئىدى.

سەككىز كۈنلۈك مۇھلەت توشقان بولسىمۇ، درېكسلېر بىلەن پارتىكوم يەنىلا بىرەر ھەرىكەت قىلىشتىن باش تارتىپ تۇرىۋالىدۇ. كۆرۈنۈشتىن قارىغاندا ھىتلېرنىڭ بۇ پوپوزىسى كارغا كەلمەيدىغاندەك قىلاتتى. ئەمما ئەڭ ئاخىرقى قېتىملىق مەخپىي يىغىندا ئېكارتنىڭ درېكسلېرغا قىلغان كېلىشىپ قېلىش

www.pdaily.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ھەققىدىكى يالۋۇرۇشلىرى كارغا كېلىدۇ. شۇندىن كېيىن درېكسلېرمۇ ھىتلېرنى قاتماي تۇرۇپ ئۆز ئالدىغا بىر گۇرۇھ تەشكىل قىلالايمىزغۇ، دەپ ئويلايدىغان كومىتېت ئەزالىرىنى ماقۇلغا كەلتۈرىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ئۇلار، ھىتلېرغا پارتىيىگە يالغۇز ھۆكۈمران بولۇش ھوقۇقىنى بېرىدىغانلىقى ھەققىدە خەۋەر قىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىرگە، ئاجايىپ چىرايلىق مەدھىيەلەر بىلەن ھىتلېرنى پارتىيىنىڭ رەئىسلىكىنى ئۈستىگە ئېلىشنى تەكلىپ قىلىشىپ، "سىزنى پەۋقۇلئاددە بىلىملىك، پارتىيىمىزنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىشى ئۈچۈن ئاجايىپ قەھرىمانلىق كۆرسىتىپ شەرەپلىك تۆھپىلەرنى قوشقان، شۇنىڭدەك ئاجايىپ جاسارەتلىك ناتىق بولۇش سۈپىتىڭىز بىلەن بۇ ۋەزىپىنى ئۈستىڭىزگە ئېلىشىڭىزنى بىردەك تەكلىپ قىلىمىز" دېگەندەك مەدھىيەلەر بىلەن ئۇنىڭ كۆڭلىنى ئېلىشقا تىرىشىدۇ.

ھىتلېرنىڭ پارتىيە رەئىسلىكىنى رەسمىي قوبۇل قىلىشى ئۈچۈن 29-ئىيۇل (ئەرەن) كۈنى پەۋقۇلئاددە قۇرۇلتاي چاقىرىش قارارى ئېلىنىدۇ. قۇرۇلتايغا ھېرمان ھېس ئىسىملىك باۋارىيىلىك بىرسى رىياسەتچىلىك قىلىدۇ. ھېس دېگىنى گەرچە ھىتلېردىن چوڭ بولسىمۇ، فيۇرېر (führer) پارتىيە داھىيسى — ئۇ.ت) نىڭ كۆڭلىدىكىدەك بىر مەسلىھەتچىسى بولۇپ قالىدۇ. ھېس، ئاياللار بىلەن مۇناسىۋەت قىلىشقا بەك ئامراقلىقى بىلەن تونۇلغان بىرسى بولۇپ، ھىتلېر ئۇنى "قەتئىي يۈگەنلىنىپ تۇرۇشى شەرت بولغان قاۋان ئىت" دەپ ئاتايدۇ. قۇرۇلتايدا، ھېس سۆزگە چىقىپ ھىتلېرنى يىغىن قاتناشقۇچىلىرىغا تەغدىم

قىلىدۇ. ئۇنىڭ كەينىدىن ھىتلېر سەھنىگە چىقىپ، بۇ پارتىيىنىڭ بىرەر چايخانا تەشكىلاتىغا ئۆزگىرىپ كەتمەسلىكى ئۈچۈن ئىزچىل كۈرەش قىلىپ كەلگەنلىكىنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ. "بىز باشقا ھەر قانداق بىر تەشكىلات بىلەن بىرلىشىشنى خالىمايمىز. — دەيدۇ ھىتلېر، — ئەكسىچە ئۇلارنىڭ بىزگە كېلىپ قوشۇلۇشىنى ئۈمىد قىلىمىز. شۇنداق بولغاندىلا ئاندىن رەھبەرلىك ھوقۇقىنى قولىمىزدا تۇتۇپ تۇرالايمىز. ئەگەر كىمكى بۇ پرىنسىپنى قوبۇل قىلالمايدىكەن، ئۇنداقلارغا يول ئوچۇق: پارتىيىدىن چىقىپ كەتسۇن. — ھىتلېر بۇ گەپلەرنى ئوسبۇرگ (奥斯堡) گۇرۇھىدىكىلەرگە، شۇنىڭدەك شەھەر سىرتىدىكىلەرگە قارىتىپ ئېيتماقتا ئىدى، — بىزنىڭ بۇ ھەرىكىتىمىز مىيونخېندىن باشلانغان، شۇڭا مىيونخېندا داۋاملاشتۇرىلىدۇ." ئۇ، سۆزىنىڭ ئاخىرىدا دىرېكسلېر بىلەن بولغان يېقىن دوستلۇقىنى قايتا-قايتا تەكىتلەپ كېلىپ، پارتىيىنىڭ رەئىسلىكىنى ئۆز ئۈستىگە ئېلىشقا تەييار ئىكەنلىكىنى ئېلان قىلىدۇ. ئاۋازغا قويۇلۇش نەتىجىسىدە، بىرگە قارشى 543 ئاۋاز بىلەن ھىتلېرنىڭ رەئىسلىكى تەستىقلىنىدۇ.

ھىتلېر بىلەن ئۇنىڭ "قۇراللىق بوخېمىيىلىكلىرى" نېمىس مىللەتچى سوتسىيالىزم ئىشچىلار پارتىيىسى — ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ مۇتلەق ھوقۇقىنى قولغا ئالغىنىدىن كېيىن، پۈتكۈل پارتىيىنىڭ تولۇق ماقۇللىشى نەتىجىسىدە، كونا ئۇسلۇپلار ئاساسىدا يېڭى تۈزۈم يولغا قويۇش ئىمكانى بولمايدىغانلىقى ئۈچۈن، بۇرۇنقى نېمىس ئىشچىلار پارتىيىسىنىڭ

www.pdfaiy.biz

بارلىق ئەنئەنىلىرى پۈتۈنلەي سۇپۇرۇپ تاشلىنىدۇ. شۇنىڭدىن باشلاپ، پارتىيە ئىچىدە ئۇنداق پارلامېنت پاسسىۋىلىقى مۇنازىرىلەر بىلەن دېموكراتىك تۈزۈملەرگە قەتئىي يول قويۇلماس بولىدۇ. بۇنىڭدىن كېيىن، پۈتۈن پارتىيە فيۇرېرنىڭ تۇتقان يولىغا شەرتسىز بويسۇنۇشى شەرت بولىدۇ.

شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، ھىتلېر ھوقۇقى گەۋدىلەندۈرۈلمىگەن شەكىل بويىچە ياشانغان پارتىيە قۇرغۇچىسىنى پەيلەپ تۇرىدۇ. ئۇ، رەئىسلىك تەختىگە چىققىنىدىن كېيىن پارتىيە ئىچىدە بىرەرمۇ بويرۇق، بىرەرمۇ ئىنتىزام قائىدىسى ئېلان قىلمايدۇ. ئەكسىنچە، شۇ يىلى يازدا مىيونخېندا پارتىيە ئىچىدىكى ئۆز تەرەپتارلىرىنى كۆچەيتىش ھەرىكىتىگە ئاتلىنىپ، تۈيغۇزماستىن بۇرۇن مىتىنگلەردە تەرتىپ ساقلاشقا مەسئۇل بولغان رەھىمسىزلىكتە داڭ چىقارغان بىر گۇرۇپ كىشىلەرنى يىغىپ، ئۇلارنى كېڭەيتىپ تەشكىلى ئىنتىزاملىق، ئۇچىسىغا مەخسۇس ئۇنىفورما كىيدۈرگەن شىتات سىرتىدا قۇراللىق قىسىم تەشكىللەشكە كىرىشىدۇ. شىتات سىرتىدا قۇرۇلىدىغان بۇ ئەترەتلەر ئاۋغۇست (چايان) نىڭ باشلىرىدا قۇرۇلۇپ، "تەنھەرىكەتچىلەر دىۋىزىيونى" دېگەن نامنى ئالىدۇ. پارتىيىنىڭ بىر ئۇقتۇرۇشىدىن قارىغاندا، بۇ دىۋىزىيوننىڭ قۇرۇلۇش مەقسىدى "ياش پارتىيە ئەزالىرىنى كۈچلۈك بىر تەشكىلات قوينىغا ئېلىپ، ئۇلاردىن ھۇجۇمچىلار سۈپىتىدە پايدىلىنىش، بۇ ئەترەت پارتىيىنىڭ قوماندانلىقىدا بولۇش" دەپ يېزىلغان. ئىككى ئايدىن كېيىن، بۇ ئەترەت

مەقسدىنى بىر قەدەر ئېنىق ئىپادىلەيدىغان يېڭى بىر ئىسىم — "ھۇجۇمچىلار ئەترىتى"، يەنى س.ئاچىلار (ئېس-ئاچىلار) ئەترىتى دېگەن نامنى ئالدۇ. ھىتلېر ئۇچۇن ئېيتقاندا، بۇ ھۇجۇمچىلار ئەترىتى ھەرگىزمۇ تەرتىپ ساقلاشنىڭ بىر ۋاستىسى بولۇش بىلەنلا قالمايتتى. بۇ ئەترەت ئۆز ۋاقتىدا يەنە ئۇچىسىغا مەخسۇس ئۇنفورما كىيىپ كوچىلاردا پاتروللۇق قىلىپ، پاترولارنى ياخشى كۆرىدىغان شەھەر خەلقى ئالدىدا ئۆزىنى نامايىش قىلىپ كۆرستىشىلىش بىلەنمۇ مەشغۇل بولاتتى. ئەمما ئېس-ئاچىلار ئەترىتىنىڭ ئەترەت باشلىقى بولغان روم ئۇچۇن ئېيتقاندا، بۇ ئەترەتنى رەسمى قۇراللىق قىسىم دەپ ھېسابلاپ، ئۇنى ئۆزىنىڭ شەخسى ئارمىيىسى دەپ تونىماقتا ئىدى. ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنىڭ يادرولۇق كۈچىنى "ئەركىن پولك" قىسىملىرىدىن كەلگەنلەر تەشكىل قىلغان بولۇپ، ئۇلار ئۆزىنىڭ بۇرۇنقى مارشىنى سەل-پەل ئۆزگەرتىپ بۇ ئەترەتنىڭ مارشىغا ئايلاندۇرىۋالغان ئىدى:

بېشىمىزدا كىرىست بەلگىلىك مىس قالپاق،
بېلىكىمىزدە قارا-ئاق-قىزىل يەڭلىك،
ھىتلېر ئېس-ئاچىلىرى بىز،
بۇ نامىمىز ھەممىدىن جاراڭلىق!

پارتىيىنىڭ ئۆزگە تەۋە يېڭى بىر قوشۇنى قۇرۇلۇپ، بۇ قۇراللىق كۈچنى ھىتلېر تولۇق تېزگىنلەپ تۇرغاچقا، ئۇ يەنە پارتىينى "تېخىمۇ ئىنقىلابىي" بولغان يەپ-يېڭى يولغا يېتەكلەپ مېڭىشقا كىرىشىدۇ. شۇنىڭدىن كېيىنكى بىر قانچە

ئاي ئىچىدە، ھىتلېر بۇ ئەترەتنى بىر مۇنچە ئاشكارە ئۆكتەملىك ۋەقەلىرىنى پەيدا قىلىشقا قۇتۇراتقۇلۇق قىلدۇ. بۇ تۈر قۇترااتقۇلۇقلار مۇنداق قارىماققا قىلچە مەقسەتسىز ئوتتۇرىغا چىققاندەك تۇس ئالاتتى: كوچىدا قايسى بىر يەھۇدىي تاياق يەيتتى، قانۇنسىزلىق بىلەن بايراقلىرىنى كۆتۈرۈشۈپ كوچىنى بېسىشقا كېيىشەتتى، تەشۋىقات ۋاراقلىرى تارقىتىشاتتى. يەنە بەزى ئۇشىشاق جېدەللەرنىمۇ پەيدا قىلىشاتتى. ... ئەمما بۇ تۈردىكى ئۇششاق-چۈششەك تەرتىپنى قالايماقانلاشتۇرىدىغان ھەرىكەتلەر يۈز بەرگىنىدىن كېيىن، 1921-يىلى 14-سىنتەبىر (ياچاق) كۈنى چوڭ بىر ۋەقە يۈز بېرىدۇ. ۋەقە "باۋارىيە پولكى" نىڭ رووپىنبۇرگ (罗文布劳) پىۋىخانىسىدا ئورۇنلاشتۇرۇلغان مىتىڭدا يۈز بېرىدۇ. "باۋارىيە پولكى" ئەسلىدە فېدېراتسىيىچىلەرنىڭ بىر تەشكىلاتى بولۇپ، ۋېيمار ھۆكۈمىتىنىڭ ئىجتىمائىي پرىنسىپلىرىنى قوبۇل قىلىشقان، يەنى بىر مەركەزلىك ھاكىمىيەت تۈزۈمىگە قارشى تۇراتتى. بۇ تەشكىلاتنىڭ رەھبىرى، ھىتلېر تەرىپىدىن "ئەڭ خەۋىپلىك ئۆكتىچى" دەپ قارىغان ئىنژېنېر پالىست (巴勒斯特) سەھنىگە چىقىپ نۇتۇق سۆزلەشكە باشلىغىنىدا، ھىتلېر داغدام قەدەملەر بىلەن يىغىن زالىغا كىرىپ كېلىدۇ. ئۇنىڭ ئالدىدا نۇرغۇنلىغان پۇخراچە كىيىنگەن ئىس-ئاچلار يىغىن قاتناشقۇچىلىرى قاتارىدا زالغا چاندۇرماي كىرگۈزىۋېتىلگەن ئىدى. ئۇلار ھىتلېرنىڭ كىرگىنىنى كۆرۈپ ھەممىسى بىردەك ئورنىدىن تۇرۇپ ۋارقىرىشىپ ھىتلېرغا كۈچ بولۇپ بېرىشكە باشلايدۇ. يىغىن

قاتناشقۇچىلىرى ئارىسىغا كىرگۈزىۋېتىلگەن يۈزلىگەن پارتىيە تەرەپبازلىرىمۇ ئۇلارغا قوشۇلۇپ ھىتلېرنى رىغبەتلەندۈرۈشكە كىرىشىدۇ. ھېرمان ھېس بىر ئورۇندۇقنىڭ ئۈستىگە چىقىپ "باۋارىيىنىڭ بۈگۈنكىدەك قالاق ھالغا چۈشۈپ قېلىشىغا بىردىن-بىر سەۋەپچى بولغانلار دەل يەھۇدىيلاردۇر!" دەپ ۋارقىراشقا باشلايدۇ. بۇ سۆزنى ئاڭلىغان قالغان مىتىڭ قاتناشقۇچىلىرىمۇ تەڭ ۋارقىرىشىپ، بالېستقا "نۇتۇق سۆزلەش ئورنىنى ھىتلېرغا ئۆتكۈزۈپ بەر!" دەپ تووۋلىشىدۇ. ئوتتۇرلۇقتا جىدەل چىقىپ كەتمىسۇن دەپ ئويلىغان بىرسى دەرھال چىراقنى ئۆچۈرىۋېتىدۇ. ئەمما قاراڭغۇدا ھەممە تەرەپتىن پات-پاراقچىلىق كۆتۈرۈلۈپ تېخىمۇ قالايماقانچىلىق يۈز بېرىدۇ. چىراق قايتا يېقىلغان ۋاقىتىدا، ئېس-ئاچىلار سەھنىگە ئېتىلىپ چىقىپ بالېست (巴勒斯特) نى ئوتتۇرىغا ئېلىپ راسا ئەدەپلىگەندىن كېيىن ئۇنى يىغىن زالىغا چۆرۈپ تاشلىۋەتكەن ئىدى.

ساقچى دائىرىلىرى بۇ قېتىمقى قالايماقانچىلىق چىقارغانلارنى تەكشۈرۈشكە كەلگىنىدە، ھىتلېر مەسئۇلىيەتنى بوينىغا ئېلىش پوزىتسىيىسىدە بولۇش ئۇياقتا تۇرسۇن، ئەكسىنچە "ھېچ ئىش يوق، بىز ئۆز مەقسىدىمىزگە يەتتۇق. پالېست (巴勒斯特) نىڭ سۆزلىشىنى توساپ قالالىدۇق" دەپ بىر خىيالدا يوق ئۆز گېپىنى قىلىپ چىڭ تۇرىدۇ. ئىش بۇنىڭلىق بىلەنلا تۈگىمەيدۇ. ھىتلېر بىلەن ھېس ئىككىسى سوتنىڭ چاقىرىق قەغىزىنى تاپشۇرىۋالىدۇ. سوتتا ئۇلارغا جەمئىيەت ئامانلىقىنى

www.pidaw.biz

قالايماقانلاشتۇرغان دېگەن جىنايەت ئارتىلىدۇ. ئەمما ئۇلار ئىككىسىگە چىقىرىلغان ھۆكۈمدە زورلۇق كۈچىدىن پايدىلانغان، دېگەن جىنايەتمۇ ئارتىلىدۇ. 4-نويابىر (ئوغلاق) دا، ھىتلېر مىيونخېننىڭ خوفبراخاۋۇس (霍夫布劳斯) پىۋىخانىسىدا نۇتۇق سۆزلەۋاتقىنىدا زوراۋانلىق ھەرىكىتى يۈز بېرىدۇ. ئاخشىمى سائەت 8 گە چارەك قالغاندا ھىتلېر زالغا كىرىدۇ. بۇ چاغدا پىۋىخانا زالىدا 800 دىن ئارتۇق ئادەم بار ئىدى. ئاياللارنى ئالدىنقى رەتتە ئولتۇرۇش بەلگىلەنگەن بولۇپ، ئىمكان بار ماجىرا پەيدا بولىدىغان ئىشىك تەرەپتىن يىراقتا بولۇشى تەلەپ قىلىنغان ئىدى. ئەمما بۇنداق ئاگاھلاندۇرۇش ماگدالىنا سۋىيا (马格达莲娜•施威耶) خانىمنىڭ خىيالىغىمۇ كىرىپ چىقمىغان بولۇپ، قىزلاردىن قىلچە قورقمايتتى. بۇ ئايال ھىتلېر تۇرىدىغان ئۆينىڭ ئۇدۇلىدىكى بىر كۆكتات دۇكىنىنىڭ ئىگىسى بولۇپ، ھىتلېرغا بەكلا سادىق بىر ئايال ئىدى. "مەن راستىنلا بەكلا ھاياجانلىنىپ كەتكەن ئىدىم. ئەمما قىلچىمۇ قورقمىدىم. جىدەل چىققىدىغانلىقى مانا مەن دەپلا كۆرۈنۈپ تۇراتتى. زالدىكىلەرنىڭ كۆپۈنچىسى قىزىللار ئىدى." ئەسلىدە يىغىنغا كەلگەن ھىتلېرغا قارشى بۇ كىشىلەر مورفى (马菲) زاۋۇتىدىن، ئىسالىيە (伊萨利亚) نازۇك ئەسۋاپلار زاۋۇتىدىن ۋە باشقا بەزى زاۋۇتلاردىن كەلگەن ئىشچىلار ئىدى. بۇ ئىشچىلار سان جەھەتتە ھىتلېر تەرەپتارلىرىدىن خېلىلا كۆپ ئىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە ناتسىستلار پارتىيىسى باۋارىيە ھۆكۈمەت تەرەپنىڭ يوشۇرۇنچە بولسىمۇ ھىمايە قىلىش پۇرسىتىدىنمۇ مەھرۇم بولۇپ قالغان

ئىدى. يەنى، باش مىنىستىر ۋون كاھر ۋەزىپىسىدىن ئىستىپا بەرگەن بولۇپ، ئۇنىڭ ئورنىغا تېخىمۇ مۇتىدىل يۇمشاقباش بىرسى چىققان ئىدى.

ھىتلېر زالغا كىرىپ ئەتىراپنى بىر قۇر كۆزەتكەندىن كېيىن دەرھال بارلىق ئىشىكلەرنى تاقىۋېتىڭلار دەپ بۇيرۇق قىلىدۇ. ئەسلىدە ھىتلېر زالغا كىرەر-كىرمەيلا سوتسىيال دېموكرات پارتىيىسىنىڭ ئادەملىرى ئاللىمۇقاچان كوپ قىسىم ئورۇنلارنى ئىگەللەپ بولغانلىقىنى سېزىۋالىدۇ. ئۇ، ئېس-ئاچىلىرى (50 نەپەر ئەتىراپىدا) غا "مانا سىلەرنىڭ ھەرىكىتىڭىزگە ساداقەت كۆرسىتىدىغان ۋاقتىڭلار كەلدى، ئۆلۈكنى كۆتۈرۈپ سىرتقا ئاتمىغىچە ھېچقايسىنى سىرتقا چىقارماڭلار" دەپ بۇيرۇق قىلىدۇ. ئۇلارنىڭ نەزىرىيىسى، ھۇجۇم قىلىش — ئەڭ ياخشى مۇداپىيە دېگەن قاراش ئىدى. شۇڭا، بىرەر زوراۋانلىق ھەرىكىتى كۆرۈلىشى ھامان دەرھال زەربە بېرىلىشى كېرەك دەپ قارىلاتتى. "ھەممە بىردەك خايل! خايل! خايىل! دەپ ۋارقىرىشىپ، ئۈچ قېتىم بىر-بىرسىدىن كۈچلۈك ياشىسۇن دەپ شۇئار توۋلاشتى." ھىتلېرنىڭ رومانتىك خاراكتېرلىق بۇ خىل بايان قىلىش ئۇسلۇبى ئۇنىڭ ئەگەشكۈچىلىرىنىڭ زېھنىدىمۇ ئەكس ئەتكەن ئىدى. خۇددى ھىتلېرغا ئوخشاش ئۇلاردىن قىلچە گۇمان قىلمىغىنىدەك، ئەگەشكۈچىلىرىمۇ ئۇنىڭغا شۇنداق سادىق ئىدى. "ئاكوپلاردىن چىقىپ كەلگەن، پولاتتەك ئىرادىگە ئىگە جەڭچىلەرگە تايىنىش ئارقىلىقلا ۋەتىنىنىڭ شان-شەرىپىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش مۇمكىن" دەپ قارايتتى.

ھىتلېر ئەندىلا سەھنىگە قاراپ قەدەم تاشلىشى بىلەن، ئىشچىلار قاتتىق تۇۋلىشىپ ئۇنىڭغا تەھدىت سېلىشقا باشلايدۇ. ھىتلېر ئۇلارغا قىلچىمۇ پىسەنت قىلماي يولىنى داۋام قىلىدۇ. بۇ چاغدا ھېرمان ھېس ئالدىدا تۇرغان سەھنە ئۈستىلى ئۈستىگە چىقىپ يىغىن باشلىنىدۇ، كۆپچىلىك تىنچ، دەپ ۋارقىرايدۇ. ئۇ سەھنىدىن چۈشىشى بىلەن ھىتلېر سەھنىدە نۇتقىنى باشلايدۇ. دەسلىۋىدە يىغىن زالىدىن "ۋەھەت!" دېگەن مازاق قىلىش ئاۋازلىرى كېلىشكە باشلايدۇ. ئەمما سەل تۇرۇپ مەخسۇس ھىتلېرنى شاڭخو قىلىش ئۈچۈن ئۇيۇشتۇرۇلغان بۇ كىشىلەرمۇ قۇلاقلىرىنى دىڭ قىلىپ ھىتلېرنىڭ نۇتقىنى ئاڭلاشقا كىرىشىپ قالىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ھىتلېرمۇ يېرىم سائەتتەك قىلچە دەخلىسىز نۇتۇق سۆزلەيدۇ. شۇنداقتىمۇ ئۇنىڭ رىقابەتچىلىرى پەيت كۈتۈپ پىۋا قۇتىلىرىنى قورال قىلىش ئۈچۈن ئورۇندۇقنىڭ ئاستىغا يوشۇرۇشۇپ تەييار تۇرىشاتتى. تۇيۇقسىز بىرسى سەكرەپ چىقىپ ھىتلېرنىڭ نۇتقىنى بۆلىۋېتىدۇ. ھىتلېرمۇ دەرھال ئۇ كىشىگە رەددىيە بېرىدۇ. زال ئىچىدە غەزەپلىك ۋارقىراپ جارقىراشلار كۆتۈرۈلىدۇ. ئارىدىن بىرسى ئورۇندۇققا چىقىپ "ئەركىنلىك!" دەپ ۋارقىرايدۇ. شۇ ۋاقىتتا پىۋا شىشىسىدىن بىرسى ھىتلېرنىڭ بېشىغا ئېتىلىدۇ. كەينىدىنلا يەنە بەش-ئالتىسى ئېتىلىدۇ. بىرسى ئالدى قاتاردىكى ئاياللارغا "دەرھال جوزا ئاستىغا يوشۇرۇنۇڭلار!" دەپ ۋارقىرايدۇ. سۋىيا خانىم (施威耶) دەرھال بېشىنى ئىگىدۇ. "ھەر تۈرلۈك ئاۋازلار، پىۋا بوتۇلكىلىرىنىڭ پاچاقلىنىپ سۇنۇشلىرى، بىر-بىرىنى

ئۇرىۋاتقان تاياق ئاۋازلىرى، ئورۇندۇق-ئۇستەللەرنىڭ ئۆرۈلۈپ سۇنغان ئاۋازلىرى كېلىشكە باشلاپ هېچ نېمىنى پەرق قىلغىلى بولماس هالغا كېلىدۇ. زالدا ئېس-ئاچىلار راسا ئۆزىنى كۆرسەتمەكتە ئىدى" دەيدۇ بۇ ئايال.

نېمە بولۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ باقماقچى بولۇپ بېشىنى كۆتەرگەن بۇ ئايال هاڭ-تاڭ بولۇپ قېتىپلا قالىدۇ: شۇنچە كۆپ پىۋا بوتولكىلىرىنىڭ ئۇچۇپ كېلىشىگە پەرۋا قىلماي هىتلېر جايىدىن قىمىرمۇ قىلماي بۇرۇنقى يېرىدە تۇراتتى. سان جەهەتتە بەكلا ئاز ئېس-ئاچىلار ئۆزىنى كۆرسىتىشىپ قىزىللارنىڭ راسا ئەدىۋىنى بەرمەكتە ئىدى. يېرىم سائەتكە قالماي دۈشمەنلەر بىنادىن تازىلاپ چىقىرىلدۇ. قارىماققا زال ئىچى يېڭىلا سىنارىيەت ئۇقىدا تىتما-تىتما بولۇپ كەتكەندەك ئورۇندۇق-ئۇستەللەر ئۆرۈلگەن، پۇتۇن ئەتراپ پىۋا پوتولكىسى بىلەن تولغان ئىدى.

قالايماقانچىلىق ئارىسىدا قايتىدىن هىرمان هېسنىڭ ئاۋازى ئاڭلىنىدۇ: "يىغىنىمىز ئوچۇق، ناتىق سۆزىنى داۋام قىلسۇن!"

هىتلېر نۇتقىنى داۋاملاشتۇرىدۇ. بۇ چاغدا ئېس-ئاچىلارنىڭ بەزىلىرى يارىلىرىنى تېڭىۋاتقان، يەنە بەزىلىرى نۇسۇلكىلىق سىرتقا توشۇلماقتا ئىدى. هىتلېرنىڭ سۆزى تۈگىشى بىلەن تەڭ، ئالقىش سادالىرى كۆتۈرۈلىدۇ. دەل شۇ چاغدا ئىشكتىن ئالدىراپ كىرىپ كەلگەن بىر ساقچى "يىغىندىن تارقىلىڭلار،

www.pidaily.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى www.uyghurkitap.com

تارقىلىڭلار!" دەپ قاتتىق ۋارقىراشقا باشلايدۇ. ئەمەلىيەتتە بولسا يىغىن بۇرۇنلا تۈگىگەن ئىدى.

(5)

بۇ قېتىمقى پىۋىخانا جېدىلىدىن ھىتلېر شۇنى ئېنىق كۆردىكى، قىلچە تەمتىرىمەي زورلۇق كۈچىگە تايىنىپ ھۇجۇمغا ئۆتەلىگىنىدىلا ئاندىن غەلىبە قىلىش مۇمكىن ئىدى. شۇ كۈنى ئاخشامقى غالىبىيەت، ھىتلېر بىلەن نىمىس مىللەتچى سوتسىيالىزم ئىشچىلار پارتىيىسىنىڭ داڭقىنى پۈتۈن جاھانغا پۇر كەتكۈزىدۇ. شۇنداقتىمۇ پارتىيە ئەزا سانىنىڭ ئارتىپ بېرىشىغا ئەگىشىپ، سەمىمى، ئاق كۆڭۈل شەھەر ئاھالىسى بۇ تۈردىكى قالاق ۋەقەلەرنى تولختىتىش تەلىۋىنى ئوتتۇرىغا قويۇشتىنمۇ چېكىنمەيدۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە باۋارىيە يېڭى ھۆكۈمىتىمۇ ھىتلېرغا قارىتا جىددى تەدبىر قوللىنىپ چەكلىمە قويۇش يولىنى ئاختۇرۇپ يۈرمەكتە بولۇپ، بۇنىڭ ئۈچۈن ھىتلېرنىڭ ھەقىقەتەنمۇ قۇتۇراتقۇلۇق قىلغانلىقىغا دائىر ئېنىق پاكىتلارنى قولغا كەلتۈرگەن بولىشى كېرەك ئىدى. يېڭى ھۆكۈمەت، ھىتلېرغا ئۆزىنى قوغداش ئۈچۈن يېنىغا تاپانچا ئېلىپ يۈرۈشكە بولىدۇ دەيدىغان يانقۇرال رۇخسەت قەغىزى بېرىپ ئادىل مۇئامىلىدە بولغانلىقىنى كۆرسەتمەكتە ئىدى.

ھىتلېرنىڭ زورلۇق كۈچىدىن پايدىلىنىشتىن ئىبارەت بۇ قېتىمقى ھەرىكىتى، پۈتۈن مەملىكەتتىكى مىللەتچىلەر بىلەن

خەلق ئاممىسىغا نارازىلىق بىلدۈرۈش جاسارىتىنىمۇ بەرگەن ئىدى. شۇ يىلىنىڭ باشلىرىدا، گېرمانىيە ھۆكۈمىتى ئىتتىپاقداش دۆلەتلەرنىڭ ئۇرۇش چىقىم مىقدارىنى ئۇستۇرۇپ تۆلىتىش تەلىۋىنى رەت قىلىدۇ. فرانسىيە بىلەن بېلگىيە ئارمىيىسى دۇئىسبۇرگ (杜塞尔多夫) بىلەن دۇسېلدورف (杜伊斯堡) نى ئىشغال قىلىش ئارقىلىق بۇنىڭغا نارازىلىق بىلدۈرىدۇ. ئىككى ئايدىن كېيىن ئىتتىپاقداش دۆلەتلەر ئەڭ ئاخىرقى قېتىملىق ئۇلتىماتومىنى تاپشۇرۇپ، گېرمانىيىنى ئۇرۇش چىقىمى ئۈچۈن ئېكسپورت مىقدارىنىڭ يۈزدە يىگىرمە بەش قىسمى بىلەن قوشۇپ يىلىغا 2 مىليارد مارك تۆلىشىنى تەلەپ قىلىدۇ. بۇ ئۇلتىماتومدا يەنە، ئەگەر بۇ تەلەپلىرىمىزگە ماقۇل بولمايدىكەن، رۇر رايونىنى پۈتۈنلەي ئىشغال قىلىۋالىمىز، دەپ تەھدىت قىلىدۇ.

موتىدىل ھەم كونسېرۋاتىپ ئىچكى كابىنېت بۇنىڭغا ھەرگىز ماقۇل بولمايدىغانلىقىنى بىلدۈرسىمۇ، بۇ ۋاقىتتا ھۆكۈمەت تېزگىنىدىكى "مەركىزى پارتىيە" ئىتتىپاقداش دۆلەتلەرنىڭ بۇ تەلىۋىگە باش ئېگىپ ماقۇل بولىدۇ. ئۇلارنىڭ بۇنداق تەسلىمچىلىك ھەرىكىتى ھىتلېرغا ئوخشاش مىللەتچىلەرنى قاتتىق غەزەپلەندۈرىۋېتىدۇ. شۇڭا بۇ تۈر مىللەتچى كۈچلەر مەركىزى پارتىيە رەھبىرى، ئۇرۇش توختىتىش شەرتنامىسىغا قول قويغان "جىنايەتچى" ماكسىياس ئېرسبېرگ (马西阿斯•埃尔茨伯格) نى سۈيىقەست بىلەن ئۆلتۈرۈشتەك بىر مۇنچە زوراۋانلىق ھەرىكەتلىرىنى قوزغايدۇ. قانۇن ۋە

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى www.uyghurkitap.com

تەرتىپنى قوغداش تەلىۋىدە بولغان نىمىسلارنىڭ كۆپ قىسمى بۇ سۈيقەستلەرنى پەيدا قىلغان قاتىللارنى قەھرىمان ھېسابلاپ تەبرىكلىشىدۇ.

1921 ـ يىلىنىڭ ئاخىرلىرىدا، بىرلەشكەن مىللەتلەر، پولشانىڭ يوقىرى سىلىسىيىنى (西里西亚) قايتۇرىۋالىدۇ، دەپ ئېلان قىلىدۇ (گېرمانىيىنىڭ بەشتە تۆت قىسىم كانلىرى بىلەن ئېغىر سانائىتى بۇ يەردە ئىدى). بۇ ھەرىكەتمۇ مىللىتچىلەرنى غەزەپلەندۈرگەن يېڭى سەۋەپلەردىن بىرى بولۇپ بېرىدۇ. قىش يېقىنلىشىشى بىلەن مارك پاخاللىشىشقا باشلايدۇ، شۇنىڭدەك يەنە بۇ سەۋەپتىن كېلىپ چىققان ھەر تۈرلۈك قىيىنچىلىقلار سەۋەبىدىن نىمىسلارنىڭ نارازىلىق كەيپىياتلىرى تېخىمۇ كۈچىيىپ كېتىدۇ. 1922 ـ يىلى پاسخا بايرىمى كۈنىدە تاشقى ئىشلار ۋەزىرى ۋالتېر رادېناۋ تۇيۇقسىزلا شەرققە يۈزلىنىپ، راپالو (拉巴罗 Rapallo) دا سوۋېتلەر ئىتتىپاقى بىلەن كېلىشىم تۈزىدۇ. بۇمۇ زوراۋانلىق ھەرىكەت مۇھىتىنى كۈچەيتىۋېتىدۇ. بولشېۋىكلارغا قارشى ھىتلېر ئېقىمىدىكىلەر، بۇنداق ئىتتىپاقداشلىقنىڭ ئىمپېرىيىنىڭ گۈللىنىشى ئۈچۈن پايدىلىق بولىدىغانلىقىنى بىلمىگەچكە، بۇنىڭدىنمۇ قاتتىق غەزەپلىنىدۇ. گېرمانىيە سىياسى مۇستەقىللىقىنىڭ كۈچىيىپ بېرىشىدىن غەرب ئىتتىپاقداشلىرى پەقەتلا خاتىرجەم ئەمەس ئىدى. شۇنىڭغا قارىماي ئۇلار بۇ ئۆزگىرىشلەرنى يەنىلا كۆرمەسكە سالىدۇ.

گېرمانىيە، روسىيە بىلەن دىپلوماتىك مۇناسىۋەتنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشكە ماقۇل كېلىپ، بىر ـ بىرسىدىن ئۇرۇش چىقىمى

www.pdaily.biz

تۆلىتىش تەلىۋىدىن ۋاز كېچىش بىلەن بىرگە يەنە سودا مۇناسىۋىتىنىمۇ ئەسلىگە كەلتۈرىشىدۇ. شۇنىڭدەك، يەنە بىر تەرەپ بىلەن مۇزاكىرە قىلماي تۇرۇپ قايسى بىر تەرەپ ئۆز ئالدىغا دوستىنىڭ ئىقتىسادى كىلىشىمگە تەسىر يەتكۈزىدىغان ئۈچىنچى بىر دۆلەت بىلەن ھەر قانداق بىر ئىقتىسادى كىلىشىم ئىمزالىيالمايدۇ، دەپمۇ كېلىشىدۇ. روسىيە زامانىۋى تېخنىكىلارغا ئېھتىياجى بار ئىدى؛ گېرمانىيە بولسا، ۋېرسايىل شەرتنامىسىنىڭ ھەربى كۈچلىرىنى مەلۇم دائىرىدە چەكلەش دەيدىغان ماددىلىرىغا ئەمەل قىلماسلىق جاسارىتىگە كېلىش، يەنە بىر تەرەپتىن گېرمانىيىدە تۇرۇۋشلۇق خەلقئارا چەكلەش كومىتېتىنى گۇمانغا قالدۇرماسلىقنىمۇ ئويلايتتى. لېنىن، خېلى بۇرۇنلا گېرمانىيىدىن سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ قىزىل ئارمىيىنى ئۆزگەرتىپ تەشكىللىشىگە ياردەم قىلىشىنى تەلەپ قىلماقتا بولۇپ، گېرمانىيە دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسىنىڭ رەھبىرى گېنېرال خانس ۋون سېكت (Hans von Seeckt 汉斯•冯•塞克特) مۇ بۇنىڭغا ماقۇل بولۇشقا ئالدىرىماقتا ئىدى. شۇڭا، ئىككى دۆلەت ھەربى دائىرىلىرى بېرىش-كېلىش مۇناسىۋەتلىرىنى زىچلاشتۇرماقتا ئىدى. كىچىككىنە گېرمانىيە ئارمىيىسى قىزىل ئارمىيىگە تەلىم-تەربىيە بېرىشكە كىرىشىپ، بۇ جەرياندا ئالاھىدە يېڭى قۇراللاردىن پايدىلىنىش بىلىملىرىنىمۇ ئۆگەنمەكتە ئىدى.

بۇ تۈردىكى ھەمكارلىقنىڭ دائىرىسى قانچىلىك، تەسىرى قانچىلىك ئىكەنلىكىدىن رادېناۋ (Walther Rathenau 拉德诺) نى تەنقىت قىلغۇچىلار پەقەتلا خەۋىرى يوق ئىدى. گەرچە

ئۇنىڭ سوۋېتلەر ئىتتىپاقى بىلەن تۈزۈشكەن شەرتنامىسى گېرمانىيىنى قايتىدىن قۇراللاندۇرۇش جەھەتتە كۆچلۈك تۈرتكە بولۇپ بەرگەن بولسىمۇ، ئۇنىڭ ئۆزى گېرمانىيە كۈچلۈك بىر ئارمىيىگە ئىگە بولۇشنى تەلەپ قىلىۋاتقان نېمىسلار تەرىپىدىن سوۋېتلىكلەر بىلەن ھەمكارلاشقانلىقى سەۋەبىدىن قىزىل پاچاق دەپ قارىلىدۇ. بۇنداق قاراش ئۇنى قارىلاش ھېسابلىناتتى. ئەمەلىيەتتە بولسا، رادېناۋ ۋېرسايىل شەرتنامىسىدا ۋەدە قىلىنغان كىشىنى چۆچۈتكىدەك ئېغىر ئىقتىسادى تۆلەم ۋەدىسىگە رىئايە قىلىشقا غەيرەت قىلغانلىقى سەۋەبىدىن خىلى بۇرۇنلا غەرىپلىكلەرگە باش ئەگكەن قۇللۇق ئۆلگىسى دەپ قارىلىپ كەلمەكتە ئىدى. شۇنىڭدەك يەنە ئۇ بىر باي يەھۇدىي بولغاچقا، ناتسىستلار تەرىپىدىن يەھۇدىيلارنىڭ دۇنياغا غوجايىن بولۇشى ئۈچۈن يۈشۈرۈنچە پىلان تۈزۈپ كەلمەكتە دەپ قارىلاناتتا ئىدى. 4-ئىيۇن (باشاق) كۈنى، ئىقتىدارلىق ۋەتەنپەرۋەر بولغان بۇ ئادەم، ئىككى نەپەر "ئەركىن پولك" نىڭ سابىق ئەزاسى تەرىپىدىن ۋەھشىلەرچە قەستلەپ ئۆلتۈرۈلىدۇ.

شۇ كۈنى، باۋارىيىدە بۇ قورقۇنۇچلۇق ھەرىكەتنى پەيدا قىلغانلار قولغا ئېلىنىپ قاماققا ئېلىنىدۇ. ھىتلېر ئۇلارنىڭ ئەگەشكۈچىلىرىگە "بۇندىن 2 مىڭ يىل بۇرۇن، ئېرۇسالىمدىكى بىر ئۈچۈم زوراۋانمۇ خۇددى بۈگۈنكىدەك جاللات ئالدىغا كەلتۈرۈلگەن ئىدى" دېيىش بىلەن تەڭ، ئۇنى "توپىلاڭ قىلىشقا كۈشكۈرتكەن" دېگەن جىنايەت بىلەن ستادېلخېلم (斯达德廉 Stadelhelm) تۈرمىسىگە قامايدۇ. گۇندىپاي ئۇنى ئىچىدە يۈز

يۇيۇش يېرى بار بىر كامىرغا يېتىلەپ كىرىدۇ. ئاندىن "دوستانە قىياپەت" بىلەن بۇ ھۇجۇرىدا نۇرغۇنلىغان داڭلىق كىشىلەرنىڭ ياتقانلىقى، مەسىلەن باۋارىيىنىڭ داڭلىق دراماتورگى لۇدۋىگ توماس (Ludwig Thomas 路德维希•托马)، ئىنقىلابچى كۇرت ئېيسنېر (Kurt Eisner 库尔特•埃斯纳) لار بۇ خانىدا ياتقانلىقىنى ئېيتىدۇ. رادېناۋىنىڭ زىيانكەشلىككە ئۇچرىغانلىق خەۋىرىدىن ھىتلېر ئۇنچە بەك خوشال بولۇپ كەتمەيدۇ. بۇنداق يالغۇز بېشىغا قىساس ئېلىش ھەرىكەتلىرى ئۇنىڭچە بولغاندا ئۇنچە بەك قىممىتى يوق ئىشلار ئىدى؛ شۇنداقتىمۇ بۇ سۇيىقەست ھەرىكىتى ئۇنىڭغا بىر سىياسىي ساۋاق بېرىدۇ. شۇندىن كېيىن ئۇمۇ پىكاۋىنىڭ كەينىگە كۈچلۈك چىراقلاردىن بېكىتىپ، پېيىغا چۈشكەنلەرنى كۈچلۈك چىراق نۇرى بىلەن كۆزىنى ئاچالماس قىلىۋېتىپ سۇيىقەست قىلىشىغا ئىمكان بەرمەيدىغان قىلىۋالىدۇ.

شۇ قېتىمقى سۇيىقەستتىن كېيىن، ۋىمار ھۆكۈمىتى ئالدىراپ-تېنەپ «جۇمھۇرىيەتنى قوغداش قانۇنى» نى تۈزۈپ ئېلان قىلىدۇ. بۇ قانۇن، بەكلا رەھىمسىز بىر قانۇن بولۇپ، ئاساسلىقى رادىكال ئوڭچىل تېررچىلىقنى چەكلەش مەقسەت قىلىنماقتا ئىدى. شۇڭا، بۇ قانۇن باۋارىيىنىڭ ھەر تۈرلۈك مىللەتچىلىرىنىڭ كۈچلۈك قارشى تۇرۇشىغا دۇچ كېلىدۇ. بۇ ھەقتىكى جىدەللەر ئايرىغىلى بولمىغىدەك ھالغا كەلگىنىدە، ھىتلېر، ستادېلخېلم تۈرمىسىدىن قويۇپ بېرىلىدۇ. ھىتلېر، ئەسەبىي سىياسىي سەھنىدىن ئايرىلىپ قالغان مەزگىل ئىچىدە

ئۆزىنىڭ قايىنام-تاشقىنلىق كۆزقاراشلىرىنى قايتىدىن كۆزدىن كۆچۈرۈشكە مەجبۇر بولغان ئىدى. ئۇ، تەخمىنەن 5 ھەپتىلىك تۈرمە ھاياتى جەريانىدا كىتاب ئوقۇش ۋە پىكىر يۈرگۈزۈش بىلەن شۇغۇللىنىشتىن باشقا قىلىدىغان ئىشىمۇ يوق ئىدى. بۇ جەرياندا ھىتلېر ئۆزىنىڭ يەھۇدىيلارغا بولغان ئۆچمەنلىكى بىلەن يىرگىنىشىنى نىسبەتەن سىستېمىلىق، مەقسىدىمۇ بىر قەدەر ئېنىق بولغان نەزەرىيە ھالىغا كەلتۈرۈش پۇرسىتىگە ئېرىشىدۇ. شۇڭا ئۇ، تۈرمىدىن چىقار-چىقماي ۋاقتىنى چىڭ تۇتۇپ «جۇمھۇرىيەتنى قوغداش قانۇنى» غا رەددىيە بېرىش ھەرىكىتىگە ئاتلىنىدۇ. ئۇ تۈرمىدىن چىققان كۈنىسى، «ئەركىن دۆلەتمۇ ياكى قۇللۇقمۇ؟» دېگەن تېمىدا شۇ چاققىچە سۆزلەپ باقمىغان ئىنتايىن ئۆتكۈر نۇتۇقتىن بىرنى سۆزلەيدۇ. مۇنداق قارىماققا، ئۇنىڭ بۇ نۇتقى مەخسۇس يېڭى قانۇنغا قارىتىلغاندەك كۆرۈنسىمۇ، ئەمەلىيەتتە يەھۇدىيلارغا ۋە ئۇلارنىڭ دۇنياغا يالغۇز ھۆكۈمرانلىق قىلىش ھىلىمىكىرىگە رەددىيە بېرىشنى ئاساس قىلغان ئىدى. يەھۇدىيلارنىڭ قانداقلارچە بۇنچە چوڭ ھوقۇقلارغا ئېرىشىۋالغانلىقى ھەققىدە ئوتتۇرىغا قويغان پاكىتلىرى ھېچ قاچان بۇنچە تولۇق، تەسىرىمۇ بۇنچە كۈچلۈك بولۇپ باققان ئەمەس. ھىتلېر يەھۇدىي زوراۋانلىقى ئۈستىدە ھېچقاچان "بۇنچە مەنتىقىلىق، بۇنچە پاكىتلىق" سۆزلەپ باققان ئەمەس ئىدى.

ھىتلېر، ئاۋازىنى پۈتۈن بۇلۇڭ-پۇچقاقلاردا ئېنىق ئاڭلىغىلى بولىدىغان بۈرگېربراۋكېللېر (Bürgerbraukeller 布尔格布劳)

پۈتخانىسىدا جىمجىت ئولتۇرۇپ نۇتقىنى ئاڭلاۋاتقان يىغىن قاتناشقۇچىلىرىغا، مىللەتچىلىك ۋە ئاممىۋى كۆچلەرنىڭ غايىسى بىلەن ئىنتېرناتسىيونالىزمچى يەھۇدىيلار غايىسى ئوتتۇرىسىدا كېتىۋاتقان شىددەتلىك كۆرەشنىڭ پۈتكۈل ياۋروپا قىتئەسى بويىچە كۈچلۈك قانات يايغانلىقى ئۈستىدە توختىلىدۇ. سوتسىيال دېموكراتىيە بىلەن كوممۇنىزمنىڭ ئاساسىنى تىكلىگەن كىشىمۇ بىر يەھۇدىي ئىكەنلىكىنى؛ ئاكتسىيە بازىرى بىلەن ئىشچىلار ھەرىكىتىنى تېزگىنلەپ يۈرگەنلەرنىڭمۇ يەنە شۇ يەھۇدىيلار ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىپ ئۆتىدۇ. ھىتلېر سۆزلەپ بۇ يەرگە كەلگىنىدە، ھەتتا سەھنىلەردە ئويۇن قويۇپ يۈرىدىغان يەھۇدىيلارنىڭ سىكىلەك چېچىنى كەينىگە تاشلاش قىلىقىنىمۇ دوراپ بېرىپ مىتىنگدىكىلەرنى قاتتىق كۈلدۈرۈۋېتىدۇ. بۇنىڭدىن خۇشال بولغان يىغىن ئەھلى قۇلاقنى يارغۇدەك ئالقىش كۆتۈرىشىدۇ. ھىتلېر سۆزىنى داۋاملاشتۇرۇپ، يەھۇدىيلار بۇزغۇنچى، بۇلاڭچى، قان شورىغۇچى! دەيدۇ. شۇنىڭدەك يەنە، بولشېۋىك يەھۇدىيلار بۆگۈنكى كۈندە ھەل قىلغۇچ جەڭگە ئاتلانماقتا، ئۇلارنىڭ مۇنداق ئىككى تۈرلۈك غايىسى بار، دەپ كېلىپ، ئۇلارنىڭ مەقسىدى "دۆلەتلەرنى قۇرالسىزلاندۇرۇش ھەمدە خەلقنى ئىدىيىۋى قۇرالدىن مەھرۇم قىلىش!" دەيدۇ. (1922ـ يىلىدىكى ھىتلېر، يەھۇدىيلارغا ھۇجۇم قىلىش جەھەتتە پىكىرىنىڭ چوڭقۇرلىقى ۋە زەھەرلىكلىكى بىلەن گەۋدىلىك ئوتتۇرىغا چىققان ئىدى. بۇ ھەقتە، شۇ يىللاردا ئۇنىڭ بىلەن يېقىن ئۆتكەن جوسېف خېل (约瑟夫•赫尔Josef Hell) بىلەن

www.pidaiy.biz

ئۆتكۈزگەن بىر قىتىملىق سۆھبىتىدە ئېنىق گەۋدىلەنگەن ئىدى. شۇ قېتىمقى سۆھبەتتە خېل، ھىتلېردىن ئەگەر يەھۇدىيلارنى باشقۇرۇش جەھەتتە تولۇق ھوقۇقلۇق بولغىنىڭىزدا ئۇلارنى قانداق قىلار ئىدىڭىز؟ دەپ سوئال قويغىنىدا، ھىتلېر تۇيۇقسىزلا ئۆزگىرىپ كەتتى. كۆزىنى دەرھال مەندىن ئېلىپ قاچتى. ئاسمانغا قارىغىنىچە ئاۋازىنى تەدرىجى يۇقىرى كۆتۈرۈپ سۆزلەپ كەتتى. ئۇنىڭ پۈتۈن ۋۇجۇدى كىرىشىپ تىترەپ كەتكەن ئىدى. قاتتىق ۋارقىراپ سۆزلەشكە باشلىدى. شۇ پەيتتە گويا مەن ئۇنىڭ ئالدىدا تۇرغان ئەمەس، مىتىنگ مەيدانىدىكى خەلق ئاممىسى ئىدىم. 'ئەگەر مەن كۈنلەرنىڭ بىرىدە راستىنلا پۈتۈن ھوقۇقنى قولغا ئالالىغىدەك بولسام، مېنىڭ قىلىدىغان بىرىنچى ئىشىم، مېنىڭ ئەڭ مۇھىم ئىشىم، يەھۇدىيلارنى يوقۇتۇش ئىشى بولاتتى. مەن ھوقۇقنى قولغا كىرگۈزگىدەك بولسام، ھەممە يەرگە دارلارنى تىكلەتتىم. مەسىلەن ميۇنخېننىڭ مارىيان (马里安) مەيدانىدا، قاتناشقا توسالغۇ بولمىغىدەكلا ئىمكانىيەت بولىدىكەن، بۇنداق دارلارنى كۆپلەپ تىكلىگەن، بۇ دارلارغا يەھۇدىيلارنى بىر-بىرلەپ ئېسىۋەتكەن، ئۇلارنىڭ جەسىدىنى تا سېسىپ پۇرىمىغىچە داردىن چۈشەرتمىگەن بولاتتىم. شۇ شەكىلدە دارغا ئېسىلغانلارنى داۋاملىق يېڭىلاپ، تاكى ميۇنخېندا ئەڭ ئاخىرقى بىر يەھۇدىيمۇ دارغا ئېسىلىپ بولمىغىچە بۇ ئىشنى توختاتمىغان بولار ئىدىم. باشقا شەھەرلىرىمىزدىمۇ بۇ تۈزۈم يولغا قويۇلۇپ، پۈتۈن ۋەتىنىمىز تەۋەسىدە بىرمۇ يەھۇدىي قالمىغانغىچە شۇنداق ئېسىش داۋام

قىلغان بولار ئىدى! ــ دەيدۇ.) بۇنىڭ ئۈچۈن يەھۇدىيلارنىڭ ئاشكارە نارازىلىق بىلدۈرۈشكە جاسارەت كۆرسىتەلەيدىغانلىقى ئېغىزلىرىنى تۇۋاقلاشقا مەجبۇر ئىكەنلىكىنى تەكىتلەپ كۆرسىتىدۇ.

ھىتلېر، نۇتقىدا يەھۇدىيلار ھەققىدە يوقۇرقىدەك شىكايەتلەر بىلەن بىرەر سائەتتەك توختالغاندىن كېيىنلا ئاندىن رەسمى تېمىسىغا ئۆتىدۇ: "بىزگە مەلۇمكى، بۈگۈن بېرلىندىن كېلىۋاتقان ئاتالمىش «جۇمھۇرىيەتنى قوغداش قانۇنى» دېگىنى پەقەتلا تەنقىتنى باستۇرۇش، كىشىلەرنى سۆزلەش ئەركىنلىكىدىن مەھرۇم قالدۇرۇشنىڭ بىر ۋاستىسىدىن باشقا نەرسە ئەمەس." شۇنىسى ئېنىقكى، مىللەتچى سوتسىيالىزمچىلارنىڭ ئاغزىنى ھەرگىزمۇ ئېتىۋېتەلمەيدۇ، دەيدۇ. ئۇ، يەنە خەلقنى بىۋاستە زوراۋانلىق كۈچىدىن پايدىلىنىشقا چاقىرىق قىلىدۇ. "شۇڭا، مەن بۇ نۇتقىمنى تاماملىشىمدىن بۇرۇن ئاراڭلاردىكى ياشلارنىڭ بىر ئىشقا ئاتلىنىشىنى ئۈمىت قىلىمەن. بۇنداق ئىش بەكلا زۆرۈر بولۇپ تۇرماقتا. بۇرۇنقى پارتىيە، ياشلىرىمىزنى سۆز قابىلىيىتىنى ئۆستۈرۈشكىلا يېتەكلەپ كەلگەن بولسا، ئەندى مەن ياشلارنى جىسمانى كۈچىنى چېنىقتۇرۇشقا يېتەكلىمەكچىمەن. مەن سىلەرگە شۇنداق چاقىرىق قىلىمەنكى، خەلقنىڭ تەغدىرىنى تۈزەش يولىنى تاپالماي يۈرگەن ياشلار، ئەڭ ئاخىرقى چارىنى ئىشقا سالىدىغانلا بولىدىكەن، بۇ يولنى چوقۇم تاپالايدۇ. ئەگەر پەلسەپەلىك جەھەتتىكىلا تەتقىقاتلار ئىچىگە چۆكۈپ كېتىپ، پۈتۈن ۋاقتىنى كىتابقىلا بېرىۋەتكىنىدە

ياكى ئىسسىق ئۇچاق ئالدىدا ئولتۇرۇپ ۋاقىتنى ئۆتكۈزۈشنىلا ئويلايدىكەن، بۇنداق بىر ياش، نېمىس بولۇش ھەققىگە ئىگە ئەمەس! سىلەرگە شۇنى چاقىرىق قىلىمەنكى، ھەممىڭلار ھۇجۇمچىلار ئەترىتىگە بېرىپ قوشۇلۇڭلار!"

ئۇ يەنە مۇنداق دەپ ئاگاھلاندۇرۇش بېرىدۇ: سىلەرنىڭ ئالدىڭلاردىكى ۋەزىپە ھەقىقەتەنمۇ ئېغىر، بۇ ۋەزىپىنى ئورۇنداپ بەلكىم ھېچ نېمىگە ئېرىشەلمەسلىكىڭلار مۇمكىن. ھەتتا ھەممىدىن مەھرۇم بولۇپ قېلىشىڭلارمۇ مۇمكىن. "بىز بىلەن بىر سەپتە كۆرەش قىلىۋاتقان خەلق ئاممىسىمۇ ھېچ قانداق بىر ئورۇنغا ئېرىشەلمەسلىكى، بولۇپمۇ ھەر قانداق بىر ماددى مەنپەئەتنى قولغا كەلتۈرەلمەسلىكى مۇمكىن. ھەتتا تۈرمىلەردە ئۆمۈر بويى چىرىپ يېتىپ كېتىشىمۇ مۇمكىن. بۈگۈنكى كۈندە داھى بولماقچى بولىۋاتقان بىرسىدە چوقۇم ئېنىق بىر غايە بولۇشى كېرەك. ئۇنداق بولماي، پەقەت بىرسىلىرىگە يېتەكچىلىك قىلىش ئۈچۈنلا يېتەكچى بولۇشنى ئويلىغان بولىدىكەن، ئۇنداق بىر داھى ھېچ قانداق بىر ئىشقا ئەسقاتمايدىغان بىرسى ھېسابلىنىدۇ." ئۇنىڭ غايە ئۈچۈن جان پىدا قىلىش دەيدىغان بۇ چاقىرىقى يىغىن زالىدىكىلەرنى قاتتىق ھاياجانلاندۇرىۋېتىدۇ.

شۇنىڭدىن كېيىنكى ئىككى ھەپتە جەريانىدا، ھىتلېر يېڭى قانۇنغا ئىزچىل تۈردە رەددىيە بېرىپ كېلىدۇ. 16-ئاۋغۇست (چايان) كۈنى، ھىتلېر كىنىكس (科尼希) مەيدانىدىكى ئاممىۋى يىغىنىنىڭ رەسمى چولپانىغا ئايلانغان ئىدى. بۇ قېتىمقى

يىغىلىش ئەسلىدە "مەملىكەتلىك بىرلىكسەپ" تەرىپىدىن ئۇيۇشتۇرۇلغان بىر مىتىنگ بولۇپ، مىيونخېندىكى ھەر قايسى ۋەتەنپەرۋەر تەشكىلاتلارنىڭ بىرلىشىپ قاتنىششى بىلەن شەكىللەنگەن ۋېيمار ھۆكۈمىتىنىڭ يېڭى قانۇنىغا ئورتاق نارازىلىق بىلدۈرۈش يىغىنى ئىدى. ھىتلېر قاتارىدىكى كىشىلەر يىغىن مەيدانىغا كېلىشتىن بۇرۇن، يىغىن مەيدانى بىر قەدەر تېنچ ۋەزىيەتتە كېتىۋاتاتتى. تۇيۇقسىز، يىراقتىن ھاياجانلىق ناغرا-سۇنايلىق ئىككى ئوركېستېر ئۈمگى مەيدانغا كىرىپ كېلىدۇ. كەينىدىنلا ئارقىسى ئۈزۈلمەي كېلىۋاتقان كىرىست بەلگىلىك يەڭلىك تاقىغان كىشىلەر رەتلىك قەدەملەر بىلەن يىغىن مەيدانىغا كىرىپ كېلىدۇ. ئۇلار ئالتە گۇرۇپپىلۇق ئەترەتلەر بويىچە 15 تال "مىللەتچى سوتسىيالىزم" بايرىقى ئاستىدا كەلمەكتە ئىدى. نەچچە مىنوتتا قالماي مەيدان ھاياجانغا تولغان 15 مىڭدىن ئارتۇق ئادەم بىلەن لىق تولىدۇ.

ھىتلېر يىغىن سەھنىسى ئالدىدا پەيدا بولغىنىدا، مەيداندىن كۆتۈرۈلگەن ئالقىش سادالىرى ئۇنچە بەك كۈچلۈكمۇ ئەمەس ئىدى. ئادولف، نۇتۇق سەھنىسىدە بىر مىنۇت ئۈن-تۈنسىز تۇرىۋالغاندىن كېيىنلا ئاندىن نۇتقىنى باشلايدۇ. دەسلىۋىدە ئۇ نۇتقىنى بەكلا سىلىق باشلىغان بولۇپ، قىلچىمۇ ھاياجانلانماي سۆزلەيدۇ. يالقۇنلۇق مىللەتچى بىرسى بولغان كۇرت رادىك (库尔特•卢德克) (ئۇ ئەسلىدە ھىتلېرنى شۇ كۈنى تۇنجى قېتىم كۆرۈشى ئىدى) كېيىنچە شۇ كۈنكى مەنزىرىنى ئەسلەپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: "سەل ئۆتكەندىن كېيىن، ئۇنىڭ ئاۋازى

www.pinday.biz

ئاستا ـ ئاستا كۆتۈرۈلۈپ، ئەڭ ئاخىرقى چېكىگە يېتىدۇ. ئۇنىڭ ئاۋازى كىشىنىڭ ھېسسىياتىنى ئالقىنىغا ئېلىپ، پەۋقۇلئاددە تەسىر پەيدا قىلىشقا مۇيەسسەر بولغان ئىدى.» ئەندى ئۇ ئىنتايىن ۋەھشى باشقىلا بىر قىياپەتكە كىرگەن بولۇپ، كىچىك ئىككى قولىنى شىلتىغىنىچە ئۆتكۈر كۆك كۆزلىرىنى ئويىنىتىپ بىر تەرەپتىن كىشىلەرگە تەھدىت قىلغاندەك، يەنە بىر تەرەپتىن يالۋۇرغاندەك قىلىقلارنى قىلاتتى، دەيدۇ. شۇنداق قىلىپ، رادىك (卢德克) مۇ ئىختىيارسىز ھالدا ھىتلېرغا مەھلىيا بولۇپ، خۇددى سېزىمىنى يوقاتقان، گىپنوزلانغاندەك ھالغا كېلىپ قالىدۇ. ئاخىرىدا، ھىتلېر دېگەن بۇ ئەسەبىي ئادەم ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا تۇيۇقسىزلا تەڭداشسىز بىر ۋەتەنپەرۋەر قەھرىمان، يەنە بىر لودىۋىك (路德) بولۇپ كۆرۈنۈشكە باشلايدۇ. «ئۇنىڭ نېمىس ئەرلىرىگە كۆرسەتكەن تەسىر كۈچى، ئۇلارنى دەرھال قولۇڭلارغا قورال ئېلىپ ئاتلىنىڭلار دەۋاتقىنىدەك، خۇددى مۇتلەق ھەقىقەت دەپ تونۇلغان ئىنجىل ئايەتلىرىدەك قاتتىق تەسىر پەيدا قىلاتتى.» شۇنداق قىلىپ، ھىتلېر بۇ مەيداندا كەم كۆستىسىز يەنە بىر سادىق ئەگەشكۈچىسىگە ئېرىشكەن ئىدى.

شۇ كۈنى ئاخشىمى، رادىك (卢德克) ھىتلېرنىڭ يەنە بىر قېتىملىق نۇتقىنى ئاڭلايدۇ. بۇ قېتىمقى يىغىن چېركاس كرونا (济尔卡斯•克罗纳) دا ئۇيۇشتۇرۇلغان ئىدى. نۇتۇق ئاخىرلاشقاندىن كېيىن، رادىك ھىتلېرگە تونۇشتۇرىلىدۇ. بۇ چاغدا ھىتلېرنىڭ چاچلىرى چۇۋۇلۇپ كەتكەن، چىلىق ـ چىلىق تەر ئىچىدە قالغان ئىدى. ئۇ، ئاكوپلاردا كىيىدىغان يىرتىلىپ

كىرلىشىپ كەتكەن بىر پەلتونى مۆرىسىگە ئىلىۋالغان ئىدى. شۇنداقتىمۇ، رادىك (卢德克) نىڭ ئالدىدا تۇرغان بۇ ئادەم، مىجەزى كەسكىن، غەيرەتلىك بىرسى بولۇپ كۆرۈنمەكتە ئىدى. ئەتىسى، ئۇ ئۆزىنىڭ پۈتۈن تەغدىرىنى قىلچە ئاياپ ئولتۇرماي پۈتۈنلەي ھىتلېرغا تاپشۇرىۋېتىدۇ. ئۇ ئىككىسى 4 سائەتتەك پاراڭلىشىدۇ. ئاندىن، بىر-بىرسى بىلەن دەبدەبىلىك ھالدا قول ئېلىشىدۇ. "مەن ئۇنىڭغا روھىمنىمۇ بېرىۋەتكەن ئىدىم" دەيدۇ رادىك.

(6)

«جۇمھۇرىيەتنى قوغداش قانۇنى» توغرىسىدىكى مۇنازىرىلەر بىلەن بىرگە ۋېيمار-باۋارىيە ئوتتۇرىسىدا كۈنسايىن چوڭقۇرلىشىپ كېتىۋاتقان ھاڭ، يەنە بىر قېتىملىق سىياسى ئۆزگىرىش ئۈچۈن پۇرسەت ياراتماقتا ئىدى. بۇ قېتىملىق سىياسى ئۆزگىرىشنى نامىمۇ چىقمىغان مىيونخېنلىق بىر سەھىيە مەمورى كادىرى بولغان ئوتتو پاتىنگ (奥托•彼庭格) ئىسىملىك بىر دوختۇر قوزغىتىدۇ. بۇ كىشى، نېمىس مىللەتچى سوتسىيالىست ئىشچىلار پارتىيىسى بىلەن باشقا مىللەتچى تەشكىلاتلارنىڭ ياردىمىگە تايىنىپ باۋارىيە ھۆكۈمىتىنى ئاغدۇرۇپ تاشلاش، ئۇنىڭ ئورنىغا سابىق مىنىستىر ۋون كاھرنىڭ مۇستەبىت ھاكىمىيىتىنى تىكلەشنى پىلانلايدۇ.

www.pidaily.biz

شـۇڭا، كـۇرت رادىـك (库尔特•卢德克)، يەنـى ھىتلېـر يېڭىدىن ئۆزىگە قوبۇل قىلغان بـۇ مورتىنى بېرلىن تەۋەسىگە بېرىـــپ ھەمكارلىشــــش ئىمكـــانىيىتى بـــار يۇشــۇرۇن سوۋېتقەستچىلەرگە ئەڭ ئاخىرقى يولىيورۇقنى يەتكۈزۈش ئۈچۈن يوللايــدۇ. رادىـك (卢德克) شــىمالى گېرمــانىيىنى ئايلىنىـپ ئۆتۈپ، "گېرمانىيىنىـڭ پاۋل لىـۋىرى (保罗•里维尔) قىياپىتى بىـلەن ئوتتۇرىغـا چىقىـپ"، مىللەتچىلەرنــى ياتقـان يېرىــدىن تۇرغۇزىۋېتىــدۇ ــ كېيىن مەلـۇم بولۇشـىچە، باۋارىيىــدە ھېچ قانــداق بىــر ھادىسـە يـۈز بەرمــگەن. ئـۇ، پـويىز ئــارقىلىق مىيونخېنغا قايتىپ كېلىپ، ــ 1922 ـ يىلـى سـىنتەبىر (ياچاق) نىڭ ئاخىرلىرى ــ دەرھال ماشىنىلىق پوتىنگېر (彼庭格) نىـڭ شتابىغا كېلىشى بىلەن بۇ دوختۇرغا دۇچ كېلىـدۇ. "بـۇ قانـداق بىر سىياسـى ئـۆزگىرىش؟" دەيـدۇ رادىـك (卢德克) رەنجىـگەن ھالدا. ئەمما "كـۆزئەينەك تاقاپ، مەغرۇرانە تۇرغان" پـوتىنگېر (彼庭格)، رادىـك (卢德克) قـا قـاراپمۇ قويمـاي، مىرسىـدىس ماركىلىق پىكاۋىغا ئولتـارغىنىچە ئـالپىس تاغلىرىـدا دەم ئـېلىش ئۈچۈن كېتىپ قالىدۇ. شۇنداق قىلىپ ئۇنىـڭ قـوزغىلاڭ خىيـالى يوققــا چىقىــدۇ. پەقەت سوتسىيالىســت ئىشــچىلار پارتىيىســىلا تەييــارلىقنى قىلىــپ كېتىۋېرىــدۇ. ئەممـا ئۇلارنىــڭ داھىيسـى يوشۇرۇنىشـقا مەجبـۇر بولـىدۇ. رادىـك (卢德克). ۋەيـرانە بىـر بىنانىڭ بالكون قەۋىتىدە ھىتلېرنى تاپىدۇ. بىر مۇھاپىزەتچىسى گراف بىلەن يۇغان بىر بۆرى ئىتىلا ئۇنىڭ بىـلەن بىـرگە ئىـدى. رادىـك (卢德克) قـا "مەن تەييـارلىقىمنى پۈتتـۈرۈپ بولـدۇم.

مېنىڭ ئادەملىرىمۇ تەييار! ــ دەيدۇ ھىتلېر غەزەپلەنگەن ھالدا، ــ بۇنىڭدىن كېيىن، مەن ئۆز ئالدىمغا يالغۇز ھەرىكەت قىلىمەن" دەپ، ھېچكىم ئۇنىڭ كەينىدىن ماڭماي ئۆزى يالغۇز قالسىمۇ بۇ ئىشقا تۇتۇش قىلىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ، ــ بۇنىدىن كېيىن پوتىنگېر (彼庭格) دېگەندەك نەرسىلەرگە، ۋەتەن جەمئىيىتى دېگەندەكلەرگە يالۋۇرۇپ يۈرمەيمەن. مەن پەقەت بىرلا پارتىيىگە، ئۆزىمىزنىڭ پارتىيىسىگە تايىنىپلا بۇ ئىشنى ئەمەلگە ئاشۇرىمەن. ھەي شۇ كاتتا ئەپەندىلەر، شۇ كاتتا بايۋەتچىلەر بىلەن شۇ گېنېراللار ــ ئۇلارنىڭ قولىدىن ھېچ ئىش كەلمەيدىكەن. بۇ ئىشنى مەن ئۆزەم قىلىمەن، ئۆز ئالدىمغا يالغۇز قىلىمەن!"

شۇ يىلىنىڭ دەسلەپكى ئايلىرىدا، ھىتلېر ئارۇي مول بلاك (阿瑟•摩勒•布拉克) (بۇ كىشى «ئۈچىنچى ئىمپېرىيە» دېگەن بىر كىتاب يېزىش بىلەن مەشغۇل بولماقتا ئىدى) قا مۇنداق دەپ ئېتراپ قىلغان ئىدى: "سېنىڭدە بار نەرسىلەر مېنىڭدە بىرسىمۇ يوق. سەن گېرمانىيىنىڭ قايتا يۈكسىلىشى ئۈچۈن روھى ئۇزۇق تەييارلاپ كەلمەكتىسەن. ئەمما مەن پەقەت قۇرۇق بىر داپچى، بىر ئادەم توپلىغۇچى بىرىمەن. شۇنداق بولغاچقا ئىككىمىز بىرلىشىپ ھەرىكەت قىلساق قانداق دەيسەن؟" دەيدۇ. مول (摩勒) نىڭ ئىشىنىدىغىنى بىر خىل مىللەتچىلىك ئاساسىدىكى سوتسىيالىستىك ئاپتونومىيە دۆلىتى بولغاچقا، ھىتلېرنىڭ تەلىۋىنى رەت قىلىدۇ. كېيىن ئۇ بىر كەسپدىشىغا "ھىتلېر دېگەن بۇ مەخلۇق ھەرگىزمۇ مېنى قولغا چۈشىرەلمەيدۇ. مەن

ئۆزەمنى ئۆلتۈرۈۋېلىشقا مەجبۇر بولسامۇ ئۇنى ئىشخانامدا كۆرۈشنى خالىمايمەن» دەيدۇ.

بىرلىشىپ قوزغىلاڭ كۆتۈرمىز دەپ پوتىنگېر (彼庭格) تەرىپىدىن ئىزاغا قالدۇرۇلغان ھىتلېر، بۇ ئىشلاردا قەتئىي ئىرادىلىك بولۇش كېرەك ئىكەن دېگەن ساۋاقنا ئېرىشىدۇ، بۇ ئىشتا پەقەت ئۆزەملا داھىلىق قىلىپ ھەرىكەت قىلىشىم كېرەك دەپ قەتئىي ئىرادە باغلايدۇ. ئۇنىڭ بۇنداق ئويغا كەلگەنلىكىدىن رادىك (卢德克) بەكلا خوشال ئىدى. شۇڭا ئۇ دەرھال پارتىيىمىز مۇسسولىنىنىڭ ئۇسۇلىدىن پايدىلىنىش كېرەك دەيدىغان تەكلىپنى بېرىدۇ. ئۇ ۋاقىتتا مۇسسولىن ئىتالىيىنىڭ داھىيسى بولۇش يولىغا قاراپ كېتىۋاتاتتى. ئۇنىڭ فاشىزم ھەرىكىتىمۇ ئەسلىدە بىر مىللەتچىلىك ھەرىكەت، شۇنىڭدەك سوتسىيالىست ھەرىكەت بولۇپ، بولشېۋىكچىلىققا قارشى بىر ھەرىكەت ھېسابلىناتتى. ئۇنىڭ قارا كۆڭلەكلىكلەر پارتىيىسى يېقىندا لاۋىنا (拉维纳) بىلەن ئىتالىيىنىڭ باشقا شەھەرلىرىنىمۇ قولغا ئېلىشقا باشلىغان ئىدى. رادىك (卢德克)، ئاتىكاچىلىق قىلىپ ھىتلېرغا ۋاكالىتەن ئىتالىيىگە بېرىپ مۇسسولىنىنىڭ پايدىلىق بىر ئىتتىپاقداش بولۇشقا شەرتى توشۇپ- توشمايدىغانلىقىنى كۆرۈپ كېلىشكە تەييار ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ.

مىلاندا، گەرچە مۇسسولىن ھىتلېر دەيدىغان بىرسىنى پەقەتلا ئاڭلاپ باقمىغان بولسىمۇ، يەنىلا رادىك (卢德克) نى قىزغىن كۈتىۋالىدۇ. ۋېرسايىل شەرتنامىسى بىلەن خەلقئارالىق پۇل مۇئامىلە

مەسىلىلەردە ھىتلېر بىلەن ئوخشاش قاراشتا ئىكەنلىكىنى بىلدۈرگەن بولسىمۇ، يەھۇدىيلارغا قارشى تەدبىر مەسىلىسىدە ئېنىق بىر نېمە دېمەي تۇرىۋالدۇ. رادىك (卢德克) قا ئەڭ بەك تەسىر قىلغان يېرى، مۇسسولىنىدىن، ئەگەر ئىتالىيە ھۆكۈمىتى ئۇنىڭ تەلىۋىگە باش ئەگمەي تۇرىۋالسا ھۆكۈمەتكە قارشى قۇرال ئىشلىتىپ-ئىشلەتمەسلىكىنى سورىغىنىدا، مۇسسولىنىنىڭ جاۋابى بەكلا كەسكىن ئىدى: "بىز بىر دۆلەت قۇرماقچىمىز. — ئۇنىڭ گېپى بەكلا قوپال ئىدى. خۇددى ئۇ ھەممىدىن ئۈستۈن تۇرىدىغاندەك ئىدى، — مانا بۇ بىزنىڭ غايىمىز."

رادىك (卢德克)، ھىتلېرغا ئىتالىيە زىيارىتىدىن قىزغىنلىق بىلەن مەلۇمات بېرىپ، مۇسسولىنى ئېھتىمال بىر قانچە ئاي ئىچىدە ئىتالىيىنى قولغا ئېلىشى مۇمكىندەك قىلىدۇ، دەيدۇ. ئۇ يەنە، فاشىزم بىلەن ناتسىزم ھەيران قالارلىق دەرىجىدە ئوخشاشلىقلارغا ئىگە ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاپ كۆرسىتىدۇ. يەنى بۇ ئەقىدىلەرنىڭ ھەر ئىككىسىلا قىزغىن مىللەتچى ئىكەنلىكىنى، ھەر ئىككىسىلا ماركسىزم بىلەن سوتسىيالىزمغا قارشى ئىكەنلىكىنى، ھەر ئىككىسىلا يەپ-يېڭى تۈزۈم تىكلەش ئۈچۈن ئۆزىنى پىدا قىلىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. شۇنىڭدەك يەنە، بۇ ئىككىلا داھى بىر-بىرسىگە ئوخشاپ كېتىدىغانلىقىنى، ھەر ئىككىسىلا خەلق ئارىسىدىن كەلگەنلىكىنى، ئىككىسىلا جەڭ مەيدانىدا پىشىپ يېتىلگەن جەڭچى ئىكەنلىكىنى ئېيتىدۇ.

ھىتلېرنى ئەڭ بەك قىزىقتۇرغىنى، مۇسسولىنىنىڭمۇ قۇراللىق كۈچكە تايىنىپ ھاكىمىيەتنى تارتىپ ئالماقچى ئىكەنلىكى ئىدى.

www.pidaily.biz

كېيىن رادىك ئەسلەپ مۇنداق دەيدۇ: "ھىتلېر قارا كۆڭلەكلەرنىڭ بولشېۋىكلەشكەن شەھەرلەرگە باستۇرۇپ كىرىپ ئۇ يەرلەرنى ئىگەللىمەكچى ئىكەنلىكىنى، يەرلىك قىسىملار بىلەن بىتەرەپ مۇناسىۋەت تىكلەيدىغانلىقىنى، بەزى يەرلەردە خاتىرجەم ھالدا قارا كۆڭلەكلىكلەرنى كەڭ كۆلەمدە ئورۇنلاشتۇرۇپ يەرلىشىش پىلانىنى ئاڭلاپ ئۇنىڭمۇ شۇنداق ئويدا ئىكەنلىكىنى ھېس قىلدىم." ئۇ، قورقماي پىلان تۈزۈش ئارقىلىق تېخىمۇ زور غەلىبىلەرنى قولغا كەلتۈرۈشكە بولىدىغانلىقىنى تونۇپ يېتىدۇ!

مۇسسولىنى غالىبىيىتىنىڭ تۈرتكىسىگە ھەمدە باۋارىيە تەۋەسىدىكىلەرنىڭ ئۇنى بارغانسىرى كۈچلۈك ھىمايە قىلىشقا ئەگىشىپ، ھىتلېرمۇ شۇ يىلى كۈزدە قوراللىق كۈچىنى نامايەن قىلىشقا باشلايدۇ. ئۇ، يوقىرى باۋارىيىدىكى كوباۋ (科堡) دېگەن كىچىك بىر شەھەرنى قوزغىلاڭ باشلاش نوقتىسى قىلىپ تاللىۋالىدۇ. بۇ شەھەر مىيونخېننىڭ شىمالدا 160 چاقىرىم يىراقلىقتا بىر يەر ئىدى. شۇ كۈنىسى، شۇ يەرلىك بىر قانچە ئاممىۋى جەمئىيەتلەر پائالىيەت تەشكىللەپ "گېرمانىيە كۈنى" نى تەبرىكلىمەكچى بولۇۋاتقان ئىدى. بۇ تەبرىكلەش پائالىيىتىنىڭ ئاساسلىق مېھمىنى كوباۋ (科堡) كىنەزى بىلەن كىنەز مەلىكىسى ئىدى. بۇ ئىككى ئادەم ئاشكارە مىللەتچى ئادەملەر بولۇپ، كىنەز خانىشى يەنە كېلىپ ئۆلۈپ كەتكەن چار پادىشانىڭ بىر يېقىن تۇغقىنى ئىدى.

www.uyghurkitap.com
www.pdaiy.biz

ئۇلار ھىتلېرنى بىر قانچە ھەمراسى بىلەن بىرگە كېلىپ بۇ مۇراسىمغا قاتنىشىپ بېرىشنى تەكلىپ قىلىدۇ. يولغا چىقىشتىن ئاۋال ھىتلېر بۇ مۇراسىمغا تەكلىپ قىلىنىشىنى كەڭ مەنىدە چۈشەندۈرۈپ ئۆتىدۇ. 1922-يىلى 14-ئۆكتەبىر (ئوغۇز) كۈنىنىڭ (شەنبە كۈنى — ئاتارۇت، ئازناراس كۈنى) چۈشتىن بۇرۇن، 600 نەپەر ئېس-ئاچىلار ئەترەت ئەزاسى بىلەن بىرلىكتە (بۇ كىشىلەرنىڭ نۇرغۇن قىسمى يول كىراسىنى ئۆزلىرى تۆلەيدۇ) مەخسۇس پويىز بىلەن مىيونخېندىن يولغا چىقىدۇ. ئېس-ئاچىلارنىڭ ھەر بىرسى ئىككى كۈنلۈك يەيدىغىنىنى يېنىغا ئېلىپ خۇددى بايرام قىلغىلى ماڭغاندەك 42 كىشىلىك ئوركېستىر مۇزىكىسىنىڭ رىتىمىغا ماسلاشتۇرۇپ ماڭغىنىچە پويىزغا چىقىدۇ.

بۇ كىشىلەر بىر تەرەپتىن قىزغىن كۈلكە-چاقچاقلار بىلەن ساياھەتكە چىققاندەك خۇشاللىق سەپەر قىلىشىدۇ. ھەتتا ھىتلېر ئولتۇرغان ۋاگوندىمۇ بايرام مەنزىرىسى بار ئىدى. ھىتلېر بىلەن بىرگە كامىردا جەمئى 7 كىشى بار بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھەممىسىلا ئۇنىڭ يېقىن ئادەملىرى، ئوڭ-سول قول ياردەمچىلىرى ئىدى: يەنى بۇ كىشىلەر بىر سابىق ئون بېشى (مېكس ئامىن)، بىر چېلىشچى (گراف)، بىر دەللال ھەم قاۋاقخانا قوغدىغۇچىسى (كرىستىيىن ۋېبىر 克里斯汀•韦伯)، بىر سابىق كوممۇنىست ھەم بىروشۇر يازغۇچىسى (ھېس)، بىر بىناكارلىق ئېنجېنېرى (روسېنبېرگ)، بىر يازغۇچى (ئېكارت) ۋە بىر كونا لۈكچەك (رادىك 卢德克) قاتارلىق كىشىلەردىن تەشكىل تاپقان ئىدى.

بۇلارنىڭ ئىچىدە رادىك (卢德克) نى بەكرەك قىزىقتۇرغان ئىككى كىشى بار بولۇپ، ئۇلاردىن بىرسى ئۇچۇق ۋە خوشخۇي ئىپكارت بولۇپ، "بۇ كىشى ئالامەت قابىلىيەتلىك ھەم بىلىملىك بىرسى ئىكەن، كىشى ئۇنىڭ ئالدىدا زادىلا ئېغىز ئاچالماي قالىدىكەن" دەيدۇ. يەنە بىرسى روسىنبېرگ دېگەن مۇز چىراي بىرسى ئىدى. بۇ ئادەم شۇنداق ھۇميېپ تىكىلىپ تۇرۇۋلىقمۇ، ئۇنىڭ ئالدىدا ھېچ كىم يوقتەك بۇتتەك قاراپ تۇراتتى.

پويىز تېخىمۇ كۆپرەك ئادەم ئېلىۋېلىش ئۈچۈن نيۇرىمبېرگدا يېرىم سائەتتەك تۇرۇپ قالدۇ. بۇ چاغدا ئوركېستىر قايتىدىن جانلىنىپ كېتىدۇ. پويىزدىكىلەرمۇ ۋارقىراشقىنىچە پەنجىرىدىن كىرىست بايراقلىرىنى چىقىرىپ لەپىلدىتىشكە باشلايدۇ. تاماشا كۆرگۈچىلەر بۇ كەلگەنلەرنىڭ قايسى سىرىك ئۆمىكى ئىكەنلىكىنى بىلىپ بېقىش ئۈچۈن كېلىپ پويىزنى ئورىۋېلىشقان ئىدى. يان يولدا توختىغان يەنە بىر پويىز ۋاگونىدىكى يەھۇدىيلار، كىرىست بەلگىلىك بايراقلارغا قاراپ چىرايلىرىنى پۈرۈشتۈرەتتى. كېيىنكى ۋاقىتلاردا ھىتلېرنىڭ شەخسىي شوپۇرلىقىنى قىلىدىغان جولئۇس شرېك (尤利埃斯•施列克Julius Schreck) "دەرھال يەھۇدىيلار ئارىسىغا ئېتىلىپ كىرىپ ئۇلارنى بىر مۇنچە ئەدەپلەپ" قىزىق ئويۇن چىقىرىپ بېرىدۇ.

پويىز كوبۇاۋ () ئىستانسىسىغا كىرگىنىدە ئىس-ئاچلارنىڭ سانى 800 گە يەتكەن ئىدى. ھىتلېر قاپىقىنى تۈرگىنىچە پويىزدىن چۈشىدۇ. ھىتلېر، بۇ يەردىكى سوتسىيالىزمچىلار

بىلەن كوممۇنىستلارنىڭ سانى ھەددىدىن ئارتۇق كۆپ بولغانلىقى سەۋەبىدىن بۇ شەھەرنى جەڭ مەيدانى قىلىپ تالللىۋالغان ئىدى. ھىتلېر بۇ يەردە خۇددى مۇسسولىنىغا ئوخشاش ئۇلارنى گازارمىلىرىدىن قوغلاپ چىقىرىشنى مەقسەت قىلغان ئىدى. تېخى يېقىنقى ئىككى يىل مابەينىدىلا باۋارىيىگە قوشۇلغان بۇ شەھەر خەلقى بۇ كىشىلەرنىڭ ۋارقىراپ-جاقىراشقىنىچە كاناي-سۇنايلىرىنى چېلىشىپ قىزىل بايراقلارنى لەپەڭشىتىپ ھىتلېرنىڭ كەينىدىن ئەگىشىپ سەھنىگە چىقىپ كېلىشىنى كۆرۈپ چۆچۈپ كېتىشىدۇ. ئوركېستېر مارشقا چېلىشقا باشلىشى بىلەن، ئېس-ئاچىلار مارشقا دەسسىگىنىچە شەھەر ئىچىگە كىرىپ كېلىدۇ. ئەڭ ئالدىدا ماڭغان 8 نەپەر قىسقا خۇرۇم ئىشتانلىق باۋارىيە پالۋانلىرى قولىدا ئۇمۇت-تۆمۈر توخماق، ئۇلارنىڭ كەينىدىن كېلىۋاتقانلار قىزىل ۋە قارا بايراقلارنى لەپەڭشىتىپ سەپ بولۇپ كەلمەكتە ئىدى. ھىتلېر بولسا 7 نەپەر ھەمرايى بىلەن بايراقلىقلارنىڭ كەينىدىن پىيادە كەلمەكتە ئىدى. ئۇلارنىڭمۇ كەينىدە بايىقى 800 كىشىلىك ئېس-ئاچىلار قوشۇنى قوللىرىدا شلانكىا ياكى قىڭغىراق، رېتىملىك قەدەملەر بىلەن ئەگىشىپ ماڭىدۇ. ئۇلارنىڭ بەزىلىرىنىڭ ئۇچىسىدا كونىراپ ئۆڭۈپ كەتكەن ياماق چۆشكەن كۆلرەڭ ھەربى فورما، يەنە بەزىلىرى ئەڭ ياخشى كىيىملىرىنى كىيىشكەن بولۇپ، ئۇلارنىڭ بىردىن-بىر ئورتاق بەلگىسى سول بىلىكىدىكى كىرىست بەلگىلىك يەڭلىكى ئىدى. ھىتلېرنىڭ قىياپىتىمۇ باشقىلاردىن كۆپ پەرق قىلمايتتى. بىرلا ئوخشىمايدىغان يېرى، ھىتلېر

ھەربى پەلتو كىيىۋالغان بولۇپ، بېلىنى تاسما بىلەن چىڭ باغلىغان، بېشىدا قاسقان شەپكە، پۇتىغا تەتۈر قونجلىق غەلتە بىر ئۆتۈك كىيىۋالغان ئىدى.

يول بويىدىكى بىر توپ ئىشچى ئۇلارغا ئېتىلىپ كېلىپ "قاتىللار! بۇلاڭچىلار! دىكتاتورلار! جىنايەتچىلەر!" دەپ ۋارقىراشقا باشلايدۇ. ئەمما ناتسىستلار قوشۇنى ئۇلارغا پەرۋايى پەلەك، تەكشى قەدەملەر بىلەن ئۆز يولىنى داۋام قىلىۋېرىدۇ. يەرلىك ساقچىلار بۇ نامايىش قوشۇنىنى شەھەر مەركىزىدىكى خاۋفىراخاۋۇس (霍夫布劳斯) پىۋىخانىسىغا باشلاپ كىرگۈزۈپ ئىشىكنى سىرتىدىن قۇلۇپلىماقچى بولغاندا، ھىتلېر ئادەملىرىنى ئاتىش مەيدانىدا چۇشكۈن قىلىمەن دەپ چىڭ تۇرىۋالىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ئېس-ئاچىلار قايتىدىن داقا-دۇمباقلار بىلەن دۈشمەنلىك كۆزى بىلەن قارىشىپ تۇرغان شەھەر خەلقىنىڭ ئارىسىدىن ئۆتۈپ شەھەر سىرتىغا قاراپ يۈرۈش قىلىدۇ. بۇ چاغدا تۇخۇمەك تاشلار ئۇلارنىڭ بېشىغا يامغۇردەك يېغىشقا باشلايدۇ؛ ھىتلېر قامچىسىنى بىرلا ئۈيىنىتىۋىدى ئېس-ئاچىلار دەرھال شىلانكا توخماقلار بىلەن تاش ئاتقان كىشىلەر توپىغا ئېتىلىپ بېرىپ باش-كۆزلىرىگە ئۇرۇشقا باشلايدۇ. كىشىلەر توپى ئۈركۈپ چېكىنىشكە باشلىغاندىن كېيىن قوشۇن ئالغا ئىلگىرلىشنى داۋام قىلدۇرىدۇ. نامايىشچىلار قوشۇنى كۆتۈرەڭگۈ روھلۇق بىلەن بىرىنچى قېتىملىق ھۇجۇمنى چېكىندۇرگەن ئەسكەرلەردەك مەغرۇر قەدەملەر بىلەن ئىلگىرلەيدۇ. بۇلارنىڭ ئىچىدە ئۆزىنى ئەڭ مەغرۇر ھېساپلىغىنى بۇ سىناقتىن

ئۆتكەنلىكىدىن خوشال بولۇپ كەتكەن رادىك (卢德克) ئىدى. ئۇ، تۆۋەن تەبىقە كىشىلەر ئارىسىدىن ئورۇن ئالالىغانلىقىدىن مەغرۇر ئىدى. "كىيىملىرىنىڭ سۈپىتى قانداق بولىشىدىن قەتئىي نەزەر، كىشىلەر قەھرىمانلارچە جەڭگە ئاتلاندى. بۇ ئەھۋالنى كۆرگەنلەر چوقۇم مېنىڭ كېيىمىمنى تىككەن تىككۈچىنىمۇ كەچۈرۈم قىلدى بولغاي ھەقچان."

ئەتىسى چۈشتىن بۇرۇن، يەنى يەكشەنبە (يالچىق، پازار) كۈنىسى، سولچىل ئۇنسۇرلار ئاممۇۋي نامايىش قىلىپ، "ناتسىستلارنى قوغلاپ چىقىرايلى!" دەپ شوئار توۋلىشىدۇ. بۇ نارازىلىق نامايىشىغا قاتناشقانلارنىڭ سانى تەخمىنەن ئون مىڭ كىشىگە يېتەتتى. ئۇلار مەيدانغا يىغىلىدۇ. ئەمما ئۆكتىچىلەر قوشۇنى سان جەھەتتىن بەكلا ئۈستۈن بولۇپ ھىتلېرنىڭ پىلانىنى ئاستىن-ئۈستىن قىلىۋېتىش خەۋپى بار ئىدى. شۇڭا ئۇ، "بىر ھۇجۇم بىلەنلا قىزىللار تېررورچىلىقىنى مەڭگۈلۈك بېسىقتۇرىۋېتىش" غەيرىتىگە كېلىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن شۇ ۋاقىتقىچە كۆپىيىپ بىر يېرىم مىڭ كىشىگە يەتكەن ئېس-ئاچىلار قوشۇنىنى يان يوللار بىلەن مەيداندىن ئايلاندۇرۇپ ئۆتكۈزۈپ كوباۋ شەھەر قەلئەسىگە قاراپ ئىلگىرلىتىدۇ. چۈش ۋاقتىدا، ھىتلېر ھۇجۇم ئەترەتلىرىنى تۇيۇقسىز مەيدانغا باشلاپ بارغىنىدا، مەيداندا ئارانلا نەچچە يۈزدەك ئۆكتىچىنىڭ بارلىقىنى كۆرىدۇ. ئالدىنقى كۈنى، شەھەر خەلقى پىيادىلار يولىدا تۇرۇپ ئۈن-تۈنسىز قارشىلىق كۆرسىتىش قاراشلىرى بىلەن ئېس-ئاچىلارنىڭ پارات قىلىپ ئۆتىشىنى كۈزىتىپ تۇرۇۋشقان ئىدى.

بۇگۈن بولسا، خەلق دېرىزىلىرىگە يۆزلىگەن ئىمپېرىيە بايرىقىنى ئېسىشقان ئىدى. يول بويىدا قاتار كەتكەن دوستانا كۆرۈنۈشتىكى خەلق، غەلىتە بەلگىلەرنى تاقاشقان مىللەتچى سوتسىيالىزمچىلارنى قىزغىنلىق بىلەن كۈتىۋالىدۇ. بۇ كەلگەنلەر قىزىللارنىڭ كوباۋ شەھىرىنىڭ ھەر قايسى كوچىلىرىدىكى ھاكىممۇتلەقلىقىگە خاتىمە بەرگۈزگەن كىشىلەر بولغاچقا، بۇگۈن ئۇلار قەھرىمانلار قاتارىدا كۈتىۋېلىنماقتا ئىدى. "مانا بۇ بۇرجۇئازلارنىڭ تىپىك ئۇلگىسى. — دەيدۇ ھىتلېر يېنىدا كېتىۋاتقانلارغا، — خەۋپ يېقىنلاشقاندا قورقۇپ قاچىدىغان، ئىش تۈگىگەندە پو ئېتىشىدىغان خاراكتېر، بۇرجۇئازىيىنىڭ تىپىك مىجەزى!"

كوباۋ (科堡) ۋەقەسى ھىتلېرغا، ئۇ ۋە ئۇنىڭ ھۇجۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەر مىيونخېندىكىلەرنىمۇ خۇددى شۇ شەكىلدە تارمار كەلتۈرەلىشى مۇمكىن دېگەن قارىشىنى ئىسپاتلاپ بەرمەكتە ئىدى. ئارىدىن ئىككى ھەپتىدىن كۆپرەك ۋاقىت ئۆتكەندە، مۇسسولىن يەنە بىر ئۈلگە تىكلەپ بېرىدۇ: 28-ئۆكتەبىر (ئوغۇز) كۈنىسى، مۇسسولىنىنىڭ قارا كۆڭلەكلىكلىرى رىمغا قاراپ يۈرۈش قىلىپ (مۇسسولىن ئۆزى پويىزلىق) رىمنى قولغا ئېلىۋالىدۇ.

ئارىدىن 4 كۈن ئۆتكەندە، ئادەتتىكى ۋاقىتلاردىكىدەك، ھېس ھىتلېرنى تونۇشتۇرۇپ كېلىپ، خوفبراخاۋس () تىككى زىياپەت زالىدا "گېرمانىيىنىڭ مۇسسولىنى — بىزنىڭ ھىتلېر!" دەپ ئېلان قىلىدۇ.

بەشینچی باب

هەم ئەسەبێ هەم میهرەبان ئادەم

1922~1923

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر ئادرېسى

(1)

ھىتلېر، 1922 ـ يىلىنىڭ بېشىدىن تارتىپ ئۆز ئەتىراپىغا ھەر قايسى سىنىپلارغا مەنسۇپ كىشىلەرنى يىغىشقا كىرىشىدۇ. بۇ كىشىلەرنىڭ ھەممىسىلا دېگۈدەك ئوخشاش مەدەنىيەت سەۋىيەدىكى كىشىلەر ئىدى. گەرچە بۇ كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا بەلگىلىك پەرقلەر كۆرۈلسىمۇ ئۇلارنىڭ ھەممىسىلا ئاساسەن ھىتلېرغا ئوخشاش مىللەتچىلىكنى ھىمايە قىلىدىغان، ماركسىزمغا ئۆچ ئىدى. بۇ كىشىلەر ئارىسىدا ئىككى نەپەر ليوتچىكمۇ بار بولۇپ، ئۇلارنىڭ بىرسى ھېرمان گىيورىڭ ئىدى. بۇ كىشى بۈيۈك بىرىنچى دەرىجىلىك كۆرەش ئايروپىلان ليوتچىكى، داڭلىق "رىيچتېرخوفىن (里希特霍芬) ئۇچقۇچىلار پولكى" نىڭ ئەڭ ئاخىرقى كوماندىرلىرىدىن بىرى ئىدى. يەنە بىرسى رۇدولف ھېس بولۇپ، بۇ كىشى ئۇرۇشنىڭ باشلىرىدا ھىتلېر تۇرغان پولكنىڭ بىر ئوفىتسېرى ئىدى. ئۇرۇش ئاخىرلاشقاندا ھاۋا يولى ليوتچىكى بولغان. گەرچە بۇ كىشىلەرنىڭ ھەر ئىككىسىلا ھاللىق ئائىلىنىڭ پەرزەنتلىرى بولسىمۇ، ئۇلار ھىتلېرنى گېرمانىيىنىڭ تەغدىرىنى ئۆزگەرتەلەيدىغان بىردىن ـ بىر ئادەم دەپ تونۇيتتى. ئەمما بۇ ئىككىسىنىڭ تاشقى كۆرۈنۈشلىرى، مىجەز ـ خاراكتېر جەھەتتە بىر ـ بىرسىدىن تۈپتىن پەرق قىلىدىغان كىشىلەر ئىدى.

گيورىڭ خۇش پېئىل، ياسىنىپ يۈرۈشنى، باشقىلارغا چىرايلىق كۆرۈنۈشنى ياخشى كۆرىدىغان، ئۇچۇق مىجەزلىك، كىشىلەر بىلەن ئاسان چىقىشىدىغان، ھەمدە ھەر دائىم دوستلىرى بىلەن بىرگە بولۇشنى خالايدىغان خاراكتېرلارغا ئىگە ئىدى. ئۇنىڭ ئاتىسى رايونلۇق سوتچى بولغان، كېيىن بىسمارك تەرىپىدىن ئىمپېرىيىنىڭ غەربى جەنۇبى ئافرىقا ھەيئەت ئەزالىقىغا تەيىنلەنگەن؛ ئىككى قېتىم ئۆيلەنگەن بولۇپ، 8 پەرزەنت كۆرگەن ئىدى. گيورىڭ كەينىدىن ئىككىنچىسى ئىدى. گيورىڭ ئەسلى بىر ئىلمى خادىم بولىشىغا قارىماي بۇ ئىشىغا بەك قىزىقمايدىغان، پۈتۈن قەلبى بىلەن ۋەتىنى ئۈچۈن خىزمەت قىلىشتىن باشقىنى ئويلىمايدىغان بىرسى ئىدى. ئۇ دىنى سۈننەت قىلدۇرغان پوپىنىڭ ياردىمى بىلەن “پروسىيە خانلىق ياشلار قوشۇنى” غا قېتىلىپ، جەڭلەردە نام چىقارغان، 27 قېتىم ھاۋا ئۇرۇشىغا قاتنىشىپ ئەڭ يۇقىرى ھەربى مېدال — “مىللى باھادىرلىق مېدالى” غا ئېرىشكەن بىرسى ئىدى. ئۇرۇش ئاخىرلاشقاندىن كېيىن، شۋىتسىيە ئاۋاتسىيە شىركىتىنىڭ ئۇچقۇچىسى بولىدۇ. گيورىڭ ئېرى بار كالىن ۋون كىنىز (卡琳•冯•坎佐) بىلەن توي قىلىشقا كېلىشىدۇ. كالىننىڭ ئاتىسى شۋىتسىيە ئاقسۆڭەكلەر ئائىلىسىدە دۇنياغا كەلگەن بولۇپ، ئاپىسى ئېرلاندىيىلىك بىر ھاراق زاۋۇتى كاپىتالىستى ئىدى. كالىن ئاجرىشىش رەسمىيەتلىرىنى پۈتتۈرۈشى ھامان گيورىڭ بىلەن توي قىلىدۇ.

www.pidaiy.biz

گېورىــك، ئەســلىدە شۇتىســىيىدە ماكانلىشــىپ خــاتىرجەم تۇرمۇش كۆچۈرۈشى مۇمكىن ئىدى. ئەمما ئۇ گېرمانىيىگە قايتىپ كېتىش ئارزۇسى بىلەنلا يۈردۇ. ئۇ، "ۋېرسايل نۇمۇسىنى تازىلاش، مەغلۇبىيەت نۇمۇسىنى تازىلاش، پروسسىيە قەلبىنى بۇسۇپ ئۆتكەن دانىزىك كورىدورىنى قايتۇرۇۋېلىش" نىلا ئويلايتتى. ئۇ، مىيونخېن ئۇنىۋېرسىتېتىغا ئوقۇشقا كىرىپ، تارىخ پەنلىرى بىلەن سىياسەتشۇناسلىقنى ئۆگىنىدۇ. ئەمما ئۇ ئەمەلىي سىياسەتكە بەكرەك قىزىقاتتى. شۇڭا ئۇ، جەڭ مەيدانلىرىدا چېنىقىپ چىققان ئوفىتسېرلار ئىچىدىن ئۆز ئىنقىلابى پارتىيىسىنى قۇرۇپ چىقماقچى بولۇپ ئۇلاردىن بىر قىسمىنى بىر يەرگە كەلتۈرۈپ مۇزاكىرە قىلىشىدۇ. "ھەرگىز ئېسىمدىن چىقمايدىغىنى، ئۇلار ھە دېگەندىلا تەشكىلىمىزگە ئېلىنىدىغان ئوفىتسېرلار ئۆچۈن ياتقىدەك بىرەر جاي تېپىش مەسىلىسىنى مۇزاكىرە قىلىشقا كىرىشىپ قالىدۇ. 'ھۇ دۆت كالىۋاالار! — دېدىم مەن يىغىنىدىكىلەرگە، — سىلەرچە، شۇنچە چېنىققان بىر ئوفىتسېر ياتقىدەك بىرەر كارىۋاتلىق يەر تاپالماسمۇ؟ خاتىرجەم بولۇڭلاركى، بۇ ئوفىتسېرلار چىرايلىق بىرەر قىزنىڭ ياتىقىنى بولسىمۇ قولغا كىرگۈزەلەيدۇ! ھۇ ...، ئالدىمىزدا قىلىدىغانغا شۇنچە كۆپ ئىش تۇرۇۋاتقان يىغىندا ئوتتۇرىغا قويىغان نەرسەڭلار شۇمىدى سىلەرنىڭ؟' — قايسى بىرسى ئىزا تارتماي بىر نېمە دېۋىدى ئۇنىڭ بېشىغا بىرنى قويدۇم. كۆپچىلىك بۇنىڭدىن قاتتىق بىر كۈلۈۋېلىشتى. يىغىنمۇ شۇنىڭ بىلەن ئاخىرلاشقان بولدى." شۇنداق قىلىپ، ئۇ

ئىنقىلابى پارتىيە قۇرۇپ رەھبەرلىك قىلىش ئارزۇسىغىمۇ خاتىمە بەرگەن ئىدى. 1922-يىلى كۈزدىكى بىر قېتىملىق مىتىڭگىتە، گېيورىڭ ئەگەشكىدەك ھەقىقى رەھبەردىن بىرنى تېپىۋالىدۇ. بۇ مىتىڭنىڭ ئىتتىپاقداش دۆلەتلەرنىڭ گېرمانىيىدىن ئۇرۇش جىنايەتچىلىرىنى تاپشۇرۇشقا مەجبۇرلىشىغا نارازىلىق كۆرسىتىش مەقسىتىدە كىنىش (科尼希) مەيدانىدا تەشكىللەنگەن بىر قېتىملىق ئاممىۋي يىغىن بولۇپ، مىتىڭگىتە ھەر قايسى پارتىيە-گۇرۇھ ۋەكىللىرى كەينى-كەينىدىن سەھنىگە چىقىپ نۇتۇق سۆزلەيدۇ.

ئارقىدىن، خەلق ئاممىسى نۇتۇق سۆزلىشىنى تەلەپ قىلىپ "ھىتلېر، ھىتلېر!" دېيىشىپ قاتتىق ۋارقىراشقا باشلايدۇ. قىزىق، ئەسلىدە ھىتلېرمۇ دەل گېيورىڭ بىلەن كالىن ئىككىسىنىڭ يېنىدىلا بىر يەردە تۇرغان ئىكەن (ئۇ ئىككىسى يىل بېشىدا توي قىلىۋالغان ئىدى). دەل شۇ پەيتتە، گېيورىڭ، ھىتلېرنىڭ "مەن بۇ قولغا كۆندۈرۈلگەن بۇرجۇئازىيە كۈچۈكلىرىگە نۇتۇق سۆزلەشنى ھەرگىز خالىمايمەن" دېگىنىنى ئاڭلاپ قالىدۇ. شۇ چاغدا، ھىتلېرنىڭ ئۈچىسىدا ھەربى پەلتو، بېلىدە كەمەر بار ئىدى. ئۇنىڭ تۇرقىدىكى نېمىدۇ-بىر نەرسە گېيورىڭنى ئۆزىگە تارتقاندەك قىلدى. شۇڭا، گېيورىڭ بېرىپ نيۇمان () ئۆز كۈچىگە تايىنىش رېستورانتىدا ئۇلارنىڭ بىر قېتىملىق پارتىيە يىغىنىغا قاتنىشىدۇ.

"مەنمۇ ئۆزەمنى بىلىپ زالنىڭ كەينى بىر يەردە ئولتاردىم. ئېسىمدە قېلىشىچە، شۇ چاغدا يىغىندا روسېنبۇرگ بار ئىدى.

www.pidaiy.biz

هىتلېر نېمە ئۈچۈن مىتىڭدە سۆزگە چىقمىغانلىقىنى چۈشەندۈرۈپ سۆزلەۋاتاتتى: ئۇلاردەك ئۇنداق سىلىق-سىپايە سۆزلىسەك، فرانسۇزلارنىڭ خاتىرجەم ئۇخلىشىغىمۇ دەخلى قىلالمايسەن. شۇڭا سەن تەھدىت سېلىۋاتقان كۈچكە نەيزە سانچىلغاندەك كۈچلۈك سۆز قىلالىشىڭ كېرەك، دەپ چۈشەندۈردى. مانا بۇ گەپلەر مېنىڭ ئارزۇيىمدىكى گەپلەر ئىدى. ھىتلېر قۇرغان پارتىيە، گېرمانىيىنى روناق تاپتۇرالايدىغان، ئۇنى كۈچەيتەلەيدىغان، ۋېرسايىل شەرتنامىسىنى پاچاقلاپ تاشلىيالايدىغان بىر پارتىيە ئىدى. توغرا، — دېدىم ئىچىمدە، — مانا مۇشۇنداق بىر پارتىيىلا ماڭا مۇۋاپىق كېلىدىغان بىر پارتىيە بولالايدۇ! يوقالسۇن ۋېرسايىل شەرتنامىسى! ئاناڭنى، مانا بۇ مېنىڭ كۆڭلۈمدىكى پارتىيە ئىكەن!"

شۇنىڭ بىلەن گېورىڭ پارتىيە مەركىزىگە كىرىپ پارتىيىگە كىرىش ئىلتىماس جەدۋىلىنى توشقۇزىدۇ. بۇنداق بىر ئۇرۇش قەھرىمانىنىڭ شۇنچە ۋەيرانە بىر ئىشخانىدا پەيدا بولۇشى ھەقىقەتەنمۇ كىشىنى ھاياجانلاندۇرىدىغان بىر ۋەقە ھېسابلىناتتى. گېورىڭ شۇ كۈنلەرنى ئەسلەپ كېلىپ، "دېگەندەك، بىرسى ماڭا، ھىتلېر دەرھال سىزنىڭ بىلەن كۆرۈشمەكچى دەپ خەۋەر يەتكۈزدى." سالاپەتلىك كۆرۈنۈشلۈك گېورىڭنى ھىتلېر بىر كۆرۈپلا قايىل بولۇشى ئېنىق ئىدى. ئۇنىڭ ئالدىدا تۇرغان بۇ ئادەم، چاقناپ تۇرغان سۇزۇك كۆزلۈك، ئېگىز بويلۇق، ئاق قىزىل تەنلىك ياۋروپالىق بىرسى ئىدى. "ھىتلېر

ماگا، مەن ئىس-ئاچىلار ئەترىتىگە مەسئۇل بولىدىغان ئادەم تاپالماي يۈرگىنىمنىڭ ئۈستىگە سەن كىرىپ كەلدىڭ، بۇ ھەقىقەتەنمۇ تەلەي ئىشى، دېدى" دەيدۇ گېورىك. ئۇلار ئۇنى بۇ ئىشقا مەسئۇل قىلىپ بېكىتكەنلىكىنى بىرەر ئايدىن كېيىن ئېلان قىلماقچى بولغىنىدا، گېورىك ئالدىرىغىنىچە دەرھال ئىشقا كىرىشىدىغانلىقىنى ئېيتىپ ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنى مەشىق قىلدۇرۇش ئىشىغا كىرىشىپ كېتىدۇ. شۇنىڭدەك ئۇ، بۇ ئەترەتنى رەسمىي بىر ھەربىي قوشۇن شەكلىدە تەربىيىلەشكە كىرىشىدۇ. "سىلەر بىر ئارمىيە! — دېدىم مەن ئۇلارغا، — سىلەر ئۆزەڭلارنى رەسمىي بىر ئارمىيە دەپ تونۇڭلار!"

بىر قاراشتا گېورىك ھەقىقەتەنمۇ تولۇق بىر نېمىس ئىدى. شۇنداقتىمۇ ھىتلېرنىڭ ئۆلچىمى بويىچە ئالغاندا ئۇ تېخى بىر ئىرقچى ھېسابلانمايتتى. ئەسلىدە ئۇنىڭ دوستلىرىنىڭ بىر مۇنچىسى يەھۇدىي ئىدى. گېورىكنىڭ نېمىس مىللەتچى سوتسىيالىزم ئىشچىلار پارتىيىسىگە كىرگەنلىكى بۇ پارتىيىنىڭ ئىدىيىسىگە ئەمەس بەلكى ئىنقىلابىي ھەرىكەت قىلىدىغانلىقىغا قىزىقىشىنى ئاساس قىلاتتى. باشقا پارتىيىلەرمۇ ئىنقىلابىي ھەرىكەت قىلىدىغان پارتىيىلەر بولغاچقا، ئۇ خالىغان بىر پارتىيىگە كىرىشى مۇمكىن ئىدى. چۈنكى ئۇ، بىرەر ھەرىكەت بولىشىغىلا قىزىقىدىغان بىرسى بولغاچقا، ھەرىكەت قىلىشقا قىزىقىدىغان بىرەر تەشكىلات بولسىلا ئۇنى جەلىپ قىلىۋېرەتتى. ئۇنىڭ بۇ خىل ئالاھىدىلىكى ھىتلېرغا بەكلا لازىم ئىدى. گېورىك، ئوفىتسېر رۆك (容克) ۋە باشقا جەمئىيەتتىكى ھەر

www.pdfuy.biz

ساھە كىشىلىرى بىلەن ئىنتايىن قويۇق مۇناسىۋىتى بار بىرسى بولۇپلا قالماي، يەنە نامايىش ۋاقىتلىرىدا، يىغىنلاردا مۇھىم جەمئىيەت ئادەملىرىنى سەپكە قوشۇش ئىمكانىيىتىمۇ بار بىرسى ئىدى. زۆرۈر تېپىلغاندا بەزى رەھبەرلەر بىۋاسىتە تەنقىتلىنىپ تۇرۇلسىمۇ ئۇنىڭ بۇنداق ئىشلار بىلەن كارى بولمايتتى.

ئەمما رۇدولف ھېس گېورگىدىن تۈپتىن پەرق قىلىدىغان بىرسى ئىدى. ھېس مىسىرنىڭ ئىسكەندىرىيە پورتىدا تۇغۇلغان بولۇپ، ئاتىسى توپ مال ساتقۇچى ۋە ئېكسپورت قىلغۇچى چوڭ بايلاردىن ئىدى. دادىسى ئۇنىڭ تىجارەت ئىشلىرى بىلەن شۇغۇللىنىشىنى ئارزۇ قىلغان بولسىمۇ، ئوغلى بولغان ھېس ئىلمىي خادىم بولۇش يولىنى تاللىۋالىدۇ. ئۇ دەسلىۋىدە بادگېتسبۇرگ (巴德戈德斯伯格) ياتاقلىق مەكتىۋىدە ئوقۇيدۇ. كېيىن شۋېتسىيىدە سودا سانائەت ئالىي مەكتىۋىگە ئىمتىھان بېرىپ قوبۇل قىلىنىدۇ. ئەمما ئۇرۇش ئۇنى ئوقۇشىنى يېرىم يولدا توختىتىپ قويۇشقا مەجبۇر قىلىدۇ. ئۇرۇشتىن كېيىن سودا ئىشلىرى بىلەن شۇغۇللىنىشنى پەقەتلا خالىمايدۇ. شۇڭا ئۇمۇ خۇددى گېورگىغا ئوخشاش ميۇنخېن ئۇنىۋېرسىتېتىغا كىرىپ تارىخ، ئىقتىسات ۋە سىياسىي جوغراپىيە بىلىملىرىنى ئوقۇيدۇ. ئۇمۇ "نويابىر (ئوغلاق) جىنايەتچىلىرى" تەرىپىدىن سېتىۋېتىلدۇق دەپ قارايدىغانلاردىن بىرى بولغىنى بىلەن، بۇ جەھەتتە ئۆز ئەقىدىسىدىكى ئىنقىلابىي ھەرىكەتلەرگە قاتناشماي، تورى جەمئىيىتى (图里会) گە قاتنىشىدۇ. ئۇ نامايىشلارغا قاتنىشاتتى، كوچىلاردا مىتىنگلەردە نۇتۇق سۆزلەيتتى (بەكلا

تارتىنچاق بولىشىغا قارىماي يەنىلا كېلىشتۈرۈپ نۇتۇق سۆزلەپ قوياتتى). "ئەركىن پولك" نىڭ بىر ئەزاسى بولۇش سۈپىتى بىلەن، باۋارىيە سوۋېت ھۆكۈمىتىنى ئاغدۇرۇپ تاشلاش كۈرىشىگىمۇ قاتناشقان ئىدى.

رۇدولفمۇ گيورىڭغا ئوخشاش داھى ئاختۇرۇپ يۈرگەنلەردىن بىرسى ئىدى. ئۇنىۋېرسىتېتتىكى ۋاقتىدا ئۇنىڭ يازغان «قانداق بىر داھىي گېرمانىيىنى بۈرۈنقىدەك پارلاق كۈنلەرگە يېتەكلىيەلەيدۇ؟» تېمىلىق دېسسېرتاتسىيىسى مۇكاپاتقا ئېرىشكەن ئىدى. ھېس ئۇ ماقالىسىدا، بۇنداق بىرسى چوقۇم كۈچلۈك مۇستەبىت بىرسى بولىشى، شۇئاردىن پايدىلىنىشقا ماھىر بولىشى، كوچىلاردا نامايىش تەشكىللىيەلەيدىغان، خەلق ئاممىسىنى كۈشكۈرتەلەيدىغان بولىشى كېرەك؛ بۇنداق بىرسى چوقۇم خەلق ئارىسىدىن كەلگەن بىرسى بولىشى، ئەمما خەلق ئاممىسى بىلەن قىلچىمۇ ئورتاق نوقتىسى يوق بىرسى بولىشى كېرەك؛ بۇنداق بىرسى خۇددى باشقا ئۇلۇغ كىشىلەرگە ئوخشاش "ساغلام خاراكتېرلىك" بىرسى بولىشى، "قان تۆكۈلۈشتىن قورقۇپ تۈگۈلۈۋالىدىغان بىرسى بولماسلىقى؛ بارلىق ھەق-ناھەق ئىشلارنى تۆمۈر مۇشتۇمغا تايىنىپ قانلىق ھەل قىلىش تەرەپتارى بىرسى بولىشى كېرەك"؛ بۇنداق مەقسەتتىكى بىرسى، "ئۆزىنىڭ دوستلىرىنىمۇ دەسسەپ ئۆتۈپ كېتەلەيدىغان" بولىشى، قىلچە يۈز-خاتىرە قىلماي ئولتۇرماي قانۇن ئىجرا قىلالايدىغان، "ئېھتىياتچان بولۇش بىلەن بىرگە يەنە سەزگۈرلۈك بىلەن" خەلق ۋە دۆلەتكە جانلىق مۇئامىلىدە

بولۇشنى بىلدۈرىدىغان، زۆرۈر تېپىلغاندا "ئاتلىق ئەسكەرلەرنىڭ ئۆتۈكى بىلەن ئۇلارنى چەيلەپ ئۆتۈپ كېتەلەيدىغان" بولۇشى كېرەك، دەپ تەسۋىرلەپ بەرگەن ئىدى.

ھېس، ھىتلېردا بۇ غايىۋى داھىلىق ئالامەتلىرىنى كۆرگەندەك بولىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ھىتلېرنىڭ ئىشەنچلىك ئادىمى، يېقىن دوستى سۈپىتىدە ئۇنىڭ يېنىدا بىر يىلدىن بېرى تۇرماقتا ئىدى. شۇنىڭ بىلەن بىرگە، ھېس يەنە بىر ئادەمگىمۇ خۇددى شۇنداق ساداقەتمەنلىك كۆرسىتىپ كېلىۋاتقان ئىدى. بۇ كىشى گېنېرال كارل خاۋشوفېر (Karl Haushofer 卡尔•豪斯霍弗) ئىسىملىك بىرسى بولۇپ، ئايالى يەھۇدىي ئىدى. بۇ گېنېرال ھەربىي مەسلىھەتچىلىك ۋەزىپىسى بىلەن توكيو ئەلچىخانىسىدا 3 يىلدەك تۇرغان بولۇپ، ياپونچىنى سۇدەك بىلەتتى. 1911-يىلى ياپونىيىدىن گېرمانىيىگە قايتىپ كەلگەن. بۇ گېنېرال ۋەتەنگە قايتىپ كەلگەندىن كېيىن ئاسىيا ئىشلىرىغا ئۆزىنى بېغىشلاپ كەلگەن؛ ئۇ، بىر دۆلەتنىڭ مەۋجۇت بولۇش ياكى يىمىرىلىشى ئۇ دۆلەت تىزگىنلەپ تۇرغان زېمىنىنىڭ چوڭ-كىچىكلىكىگە باغلىق دەپ قارايدىغان بىرسى ئىدى. دۇنيا ئۇرۇشى ئۇنىڭ بۇ قارىشىنىڭ بىر ئىسپاتى ھېسابلىناتتى. گېرمانىيىنىڭ قورشاۋغا چۈشۈپ قالغانلىقى، تىنىق تارتالماس ھالغا چۈشۈپ قېلىشى، ئاخىرى بېرىپ ئۇرۇش مەغلۇبىيىتىدىن ئىبارەت نومۇسقا مەھكۇم بولۇشىنىڭ تۈپكى سەۋەبى، دەل بۇ دۆلەتنىڭ ھاياتلىق ماكانىنىڭ تارلىقىدىن بولغان دەپ قارايتتى. ئۇرۇش توختىغاندىن كېيىن، بۇ گېنېرال ميۇنخېن ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ

سىياسىي جوغراپىيە پروفېسسورى بولۇپ دەرس بېرىدۇ. ئۇ، ئوقۇغۇچىلىرىغا، ۋەتەننى قۇتقۇزۇشنىڭ بىردىن-بىر ئامىلى ئۆزىنى ئۆزى قامدىيالايدىغان بولىشى كېرەك، بۇنىڭ ئۈچۈن گېرمانىيە ئۆزىنى ئۆزى قامدىيالايدىغانلا بولۇپ قالماي (خەلق ئىگىلىكىدە مۇستەقىل بولۇش بىلەنلا قالماي)، يەنە يېتەرلىك ھاياتلىق ماكانىغىمۇ ئىگە بولىشى كېرەك دەپ تەكىتلەپ كۆرسەتتى. ھېس، پروفېسسور خاۋشوفېر بىلەن ھىتلېر ئىككىسىنىڭ دېگەنلىرىگە تولۇق قايىل ئىدى. شۇڭا بۇ ئىككىسىنىڭ بىر-بىرسىگە چىڭ يۇغۇرلىپ كېتىشىنى بەكلا ئارزۇ قىلاتتى. ئەمما ئۇلار ئىككىسىنىڭ زىچ ھەمكارلىشالىشى ئۈچۈن ئوتتۇرىدا بىر توساق بار ئىدى: پروفېسسورنىڭ ئايالى بىر يەھۇدىي سودىگىرىنىڭ قىزى ئىدى. ھېس گەرچە ئىرقچىلىق نەزەرىيىسىگە بوي سۇنىدىغان بىرسى بولسىمۇ، قەلبىدە ئادىمىلىك گەۋدىلىنىپ تۇرىدىغان ھېسسىياتچان بىرسى بولغاچقا ئۈچۈن، بىر تەرەپتىن پروفېسسورغا چىن قەلبىدىن ئەقىدە قىلسا، يەنە بىر تەرەپتىن ئۇنىڭ ئايالىغىمۇ باشقىچە قاراشتا بولۇشنى خالىمايتتى.

ئۇ كۆنلەردە ھېس تازا روناق تېپىۋاتقان، ئالاھىدە مەغرۇر بولۇش بىلەن بىرگە يەنە ئۇنداق باش-باشتاق رەھىمسىزلەردىنمۇ ئەمەس ئىدى. گەرچە ئۇ جەڭ مەيدانلىرىدا ۋە كوچىلاردا قەھرىمانلارچە كۆرەش قىلغان ھەمدە مۇكاپاتلانغان ئىلمىي ماقالىسىنىمۇ قان پۇراپ تۇرىدىغان مەزمۇنلار بىلەن يېزىپ چىققان بىرسى بولسىمۇ، ئۇ بەربىر ئۇنداق رەھىمسىز

جاللات مىجەز بىرسى ئەمەس ئىدى. ھېس كىتاب بىلەن مۇزىكىنى بەكلا ياخشى كۆرىدىغان، بۇ جەھەتتە قاتتىق مۇنازىرىلىشىپمۇ كېتىدىغان بىرسى بولغىنى بىلەن، قەھۋەخانا ـ چايخانىلاردىكى تايىنى يوق مۇنازىرىلەردىمۇ ئۇنى ئۇچرىتىشقا بولاتتى. ھەتتا ئۇمۇ ھىتلېر ھەققىدىكى مەلۇماتلارنى ئەنە شۇنداق پۇتخانا ئۇرۇش جىدەللىرى ئارىسىدا ئاڭلاپ بىلگەن ئىدى. ئۇ ئات يۈزلۈك، قويۇق قارا قاشلىق، كۆزلىرى چاقناپ تۇرغان، ئىنچىكە لېۋىنى ھەر دائىم چىڭ يۇمۇپ يۈرىدىغان، "يېقىن دوستلىرىنىڭمۇ ئۇستىدىن دەسسەپ ئۆتۈپ كېتىشكە تەييار" جىددى تۇستە بىرسى ئىدى. ھېس، مىيىقىدا كۈلگەن ۋاقتىدىلا ئۆزىنىڭ ھەقىقى چىرايىنى كۆرسىتەتتى ــ شۇنداق چاغلاردىلا ئىنتايىن ئەقىللىق ۋە سەزگۈر، رەسمى غايىلىك ياش بىرسى بولۇپ كۆرۈنەتتى. ئىرس ھېس () (ئۇ چاغلاردا ئۇنىڭ ئىسمى ئىرس پۇلور () ئىدى) شۇ ۋاقىتلارنى ئەسلەپ كېلىپ، "بەكلا ئاز كۈلىدىغان، تاماكا چەكمەيدىغان، ھاراق ئىچمەيدىغان بىرسى ئىدىم. ئۇرۇش مەغلۇب بولۇپ تۇرۇۋغلۇقمۇ يەنىلا نومۇس قىلماي ئۇسۇل ئويناپ كۆڭۈل ئېچىپ يۈرىدىغانلارنى كۆرسەم پەقەتلا چىدىمايتتىم." ئۇنى پىششىق تونۇيدىغان كىشىلەردىن باشقا، ھەر قانداق بىرسى ئۇچۇن ھېس ھەققەتەنمۇ سىرلىق بىرسى ھېسابلىناتتى. ئۇ، غايە ئۇچۇن ئۆزىنىڭ بارلىقىنى ئاتىۋەتكەن ئىدى. پايدا مەنپەت قوغلىشىش دېگەننى پەقەتلا بىلمەيتتى. ئۇ ئۆزىنى ھىتلېرغا

پۈتۈنلەي ئاتىۋەتكەن بولۇپ، ئۇنىڭ بىلەن بىرگە جەھەننەمگە كىرىشكىمۇ تەييار ئىدى.

ھىتلېرنىڭ يەنە بىر قارامالارچە ئەگەشكۈچىسى جۇلىئۇس ستىرېيچېر دېگەن بىرسى ئىدى. يەھۇدىيلارغا قارشى تۇرۇش جەھەتتە ھېس بىلەن گېيورىڭ ئىككىسى فيۇرېرگە (فيۇرېر، Führer پارتىيە داھىيسى، ھىتلېر كۆزدە تۇتۇلماقتا ــ ئۇ.ت) قارىغاندا بەكلا ئاجىز ئىدى. ئەمما ستىرېيچېر زەھەرخەندىلەرچە تىلدىن پايدىلىنىش جەھەتتە ھىتلېردىن بەكلا ئېشىپ كېتەتتى. بۇ كىشى بەكلا جېدەلخور، تاقىرباش، قاپان باش، سالپاڭ قۇلاق بىرسى بولۇپ، كىشىگە بەكلا قوپال كۆرۈنەتتى. ئۇ، مەيلى دەستۇرخان ئۈستىدە ياكى ياتىقىدا بولسۇن، بەكلا ئىشتەيلىك، قارنىغا ئامراق بىرسى ئىدى. ئۇ بەزىدە بەكلا تۈز كۆڭۈل، يېقىملىق بولۇپ كۆرۈنسە، يەنە بەزىدە بەكلا ۋەھشى، بەكلا تەرسا بىرسىگە ئايلىنىپ قالاتتى. بۇ ئادەم قىلچە قىينالمايلا كۆڭلى يېرىملىقتىن بىراقلا رەھىمسىز بىر مەخلۇققا ئايلىنالايتتى. ئۇمۇ خۇددى ھىتلېرغا ئوخشاش جامائەت ئارىسىدا كۆرۈلۈش ۋاقىتلىرىدا ھەر دائىم قولىدا قامچىلىق ئوتتۇرىغا چىقاتتى. ئەمما بۇ ئىككىسىنىڭ قامچا تۇتۇپ يۈرۈشى بىر-بىرىدىن تۈپتىن پەرق قىلاتتى. ھىتلېر قامچىسىنى خۇددى يېتىلەپ يۈرگەن ئىتىنىڭ تاسمىسىنى بىلىكىگە ئۆتكۈزۈپ يۈرگەندەك قامچا سېپىنى بىلىكىگە ئۆتكۈزىۋېلىپ يۈرەتتى. ئەمما ستىرېيچېر قامچىسىنى ئۇياق-بۇياققا شىلتىپ ھەيۋە قىلىشنى ياخشى كۆرەتتى. ستىرېيچېر ياش ۋاقىتلىرىدا "يەھۇدىيلارغا

قارشى كىتاب ۋە بروشۇرلار بىلەن لىق تولدۇرۇلغان سومكىسىنى مۆرىسىگە ئېسىۋېلىپ تەرەپمۇ-تەرەپ چېپىپ يۈرەتتى." ئۇنىڭ پۈتۈن نۇتۇقلىرى ھەسەتخورلۇق پۇرىقىغا تولغان بولاتتى. ئۇ ئۆزىنىڭ سىياسىي دۈشمەنلىرىگە ئەڭ پاسكىنا تىللار بىلەن ھۇجۇم قىلاتتى. بۇ ئادەم يەھۇدىيلار، ئارىيانلارغا قارشى سۇيىقەست پىلانلاپ يۈرىدۇ دەيدىغان گەپلەرگە قەتئىي ئىشىنىدىغان بىرسى بولغاچقا، ئۇنىڭ تىلى چەكسىز تىل-ئاھانەتلىك سۆزلەر بىلەن تولغان بولاتتى.

ئۇمۇ كېلىپ نىمىس مىللەتچى سوتسىيالىزم ئىشچىلار پارتىيىسىگە ئەزا بولدى. 1922-يىلى، بۇ پارتىيىنىڭ نيۇرېنبېرگ ياچېيكىسى قۇرۇلۇشى بىلەن تەڭ، ستىرېيچېر، يەھۇدىيلارغا مەخسۇس قارشى تۇرىدىغان «ھۇجۇمچىلار» دېگەن بىر گېزىت چىقىرىشقا كىرىشىدۇ. بۇ گېزىت ۋىيىنىدا نەشرى قىلىنغان، ئۆز ۋاقتىدا ياش ھىتلېرغا قاتتىق تەسىرىنى يۇقتۇرغان «شەرق يۇلتۇزى» دېگەن ژۇرنالغا قارىغاندا ھاقارەت قىلىش بىلەن زەھەرخەندىلىك جەھەتلەردە كۆرۈنەرلىك ئالغا كەتكەن ئىدى. شۇنڭدەك بۇ گېزىت ھىتلېرنىڭ نۇرغۇنلىغان مورتلىرىنىڭ تىللاپ ئاچچىغىنى چىقىرىۋالىدىغان بىر ۋاستىغا ئايلىنىدۇ. گەرچە ھىتلېر سىرىق ئەدەبىياتلارغا قاتتىق ئۆچ بىرسى بولغانلىقى سەۋەبلىك ستىرېيچېرنىڭ بەكلا يالىڭاچ ئوتتۇرىغا چىقىشىنى ئانچە توغرا تاپمىسىمۇ، بۇ غەلىتە مورتىنىڭ پارتىيىلەر ئوتتۇرىسىدىكى جېدەللەرگە قارشى ئەشەددىيلىك بىلەن ھۇجۇمغا ئۆتەلىشىگە يەنىلا قايىل ئىدى. شۇنڭدەك،

ھىتلېر يەنە ستراپېچېرنىڭ تولۇپ تاشقان زېھنى كۈچى بىلەن ئۇنىڭ ئەسەبىلەرچە ساداقىتىگە قاراپ ئۇنىڭدىن يەنىلا مەمنۇن ئىدى.

ھىتلېر بۇ ئادەم ھەققىدە توختىلىپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: "دىترىچ ئېيتقاندەك ماڭا نۇرغۇن قېتىم ستراپېچېرنىڭ ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇتقۇچىسى بولغان بىرسى بولغىنى بىلەن، نۇرغۇن تەرەپلەردىن بەكلا غەلىتە بىرسى ئىكەنلىكىنى ئېيتقان ئىدى. ئۇ يەنە ماڭا، ئەگەر بىز ستراپېچېردەك بۇنداق كىشىلەرنى قوللاپ بەرمىگىنىمىزدە، نېمىس مىللەتچى سوتسىيالىزم ھەرىكىتىنى غەلىبىگە ئېرىشتۈرەلىشىمىز مۇمكىن ئەمەس دەيتتى." ھەققەتەنمۇ ستراپېچېر «ھۇجۇمچىلار» گېزىتىدە بەكلا ھەددىدىن ئېشىپ كېتىپ نۇرغۇن ئادەملەرنىڭ نارازىلىقىنى كەلتۈرۈپمۇ چىقىراتتى. بۇنداق ۋاقىتلاردا ھىتلېر، كۈتۈلمىگەن جاۋاپلارنى بېرەتتى: "بەزىلەر، ستراپېچېر يەھۇدىيلارنى بەكلا مۇبالىغە قىلىۋەتتى دېيىشىدىكەن. ئەسلىدە دەل بۇنىڭ ئەكسىچە، يەھۇدىيلار تېخىمۇ نۇمۇسسىز، تېخىمۇ ۋەھشى نەرسىلەر بولۇپ، ستراپېچېرنىڭ بەرگەن باھالىرى ئۇلاردىن مىڭ ھەسسە رەھىمسىز بولۇشى كېرەك."

ھىتلېرنىڭ مورتلىرى ساپلا شۇنداق ئادەملەردىن تەشكىل تاپقان ئىدى. ئۇنىڭ قوزغىغان ھەرىكىتى جەمئىيەتنىڭ بارلىق تەبىقىلىرىگە زىچ باغلىق بولغاچقا، ھەر تۈرلۈك كىشىلەرنى ئۆز ئەتراپىغا توپلىغان ئىدى. يەنى ئۇنىڭ ئەتراپىدىكى كىشىلەر ئارىسىدا زىيالىيلار، كوچا نوچىلىرى، ھەر تۈرلۈك غەلىتە

كىشىلەر، غايىلىق ئادەملەر، سەرگەندارلار، ياللانما ئەسكەر كوماندىرلىرى، ئىنتىزامغا رىئايە قىلىدىغان ۋە ئىنتىزامغا بوي سۇنمايدىغانلار، ئەمگەكچىلەر ۋە ئاق سۆڭەكلەر قاتارىدىكى ئادەملەرنىڭ ھەممىسىلا تېپىلاتتى. بۇ تۈردىكى كىشىلەرنىڭ بەزىلىرى ئەدەپ-قائىدىلىك بولسا، يەنە بەزىلىرى رەھىمسىز زوراۋان كىشىلەر ئىدى؛ بەزىلىرى مۇقىم ئورنى يوق سەرگەندار، قۇۋلۇق-شۇملۇقنى كەسىپ قىلىشقان كىشىلەر بولسا، يەنە بەزىلىرى ئاق كۆڭۈل كىشىلەردىن تەشكىل تاپاتتى. بۇ ئادەملەرنىڭ بەزىسى يازغۇچى، رەسسام، مەدىكار، دۇكاندار، چىش دوختۇرى، ستۇدېنت، ئەسكەر ياكى پوپ ئىدى. شۇڭا ئۇنىڭ تەسىرى ھەممە يەرگە تارقالغان بولۇپ، ھەممە ساھەدىكى كىشىلەرنى سىغدۇرالايتتى. يەنى خۇددى ئىپتىكارغا ئوخشاش زەھەرلىك چىكىملىك خۇمارلىرىنى سىغدۇرالىسا، يەنە رومغا ئوخشاش بەچچىغەرلەرنىمۇ سىغدۇرالايتتى. كۆپلىگەن كىشىلەر ئۇچۇن ھىتلېر دېمەك، ھەممە دېمەك بولاتتى. شۇنىڭدەك يەنە يەھۇدىيلارغا، ماركسىزمغا قارشى كىشىلەر بىلەن گېرمانىيىنى گۈللەندۈرۈش ئۇچۇن كۈرەش قىلالايدىغان بارلىق كىشىلەرنى پارتىيىسى ئەتراپىغا توپلاشقا ھەر دائىم تەييار تۇراتتى.

"مېنىڭ ئەڭ خوشال كۈنلىرىم دەل شۇ كۈنلەر ئىدى. — دەيدۇ ھىتلېر ئاردىن 19 يىل ئۆتكەن بىر قىش كېچىسى، ئۇ ھاياجان ئىچىدە شۇ كۈنلەرنى ئېسىگە كەلتۈرۈپ، ئىنتايىن خوشال بولغان ھالدا شۇ ۋاقىتلاردا ئۇنى ھىمايە قىلغان كىشىلەر

ھەققىدە سۆزلەپ كېتەتتى، ــ مەن بۇگۈن، شۇ ۋاقىتلاردىكى بەزى كىشىلەرنى تۇيۇقسىز ئۇچرىتىپ قالسام بەكلا ھاياجانلىنىپ كېتىمەن. ئۇلار مېنى ھەقىقەتەنمۇ چىن قەلبىدىن ھىمايە قىلغان ئىدى. ئۇ كۈنلەر ھەقىقەتەنمۇ ھاياجانلىق كۈنلەر ئىدى. كىچىك بىر يايمىچىمۇ كېلىپ مېنىڭ بىلەن كۆرۈشۈشكە ئالدىرايتتى: 'مەن ھىتلېر ئەپەندىگە بىر قانچە تال تۇخۇم بولسىمۇ سوغات قىلىۋالاي' دېيىشىپ كېتەتتى. ... مەن بۇ تۈردىكى سەممىمى سادىق كىشىلەرنى بەكلا ياخشى كۆرەتتىم."

ئۇنىڭ مورتلىرى ئارىسىدىكىلەر ھەرقانچە قۇۋلۇق-شۇملۇق قىلىدىغان كىشىلەر بولسىمۇ، ھىتلېر ئۇنىداقلاردىن ھەرگىزمۇ زېرىكمەيتتى. بەلكىم ۋېيىننادىكى بېشىدىن ئۆتكەن شۇ پاجىئەلىك كۈنلەرنىڭ خاتىرىسى ئۇچۇنلا پارتىيە مەركىزى ئورنى ئۇچۇن كارنىرىۇس (卡尔尼留斯) كوچىسىنى تاللىۋالغان دېيىش مۇمكىن. پارتىيە مەركىزى قىلىپ تاللىۋالغان بۇ يەر خېلىلا ئازادە بىر يەر بولۇپ، ئۇ يەردە نامراتلىق دەردىدە ياتقىدەك بىرەر يەرنىڭ غېمىدا قالغان كىشىلەرگە زىمىستان سوغۇق قىشنى چىقىرىۋېلىشقا قولايلىق يارىتىپ بېرىشنى مەقسەت قىلغان ئىدى. "قىش كېلىشى بىلەن تەڭ، ــ دەيدۇ فلىش پور (菲力气•波勒) ئەسلەپ كېلىپ، ــ كۈتنىۋېلىش زالى ئىشسىز پارتىيە ئەزالىرى بىلەن پارتىيىنى ھىمايە قىلغۇچى كىشىلەرنىڭ ئىسسىنىش ماكانىغا ئايلىنىپ قالاتتى. بۇ كىشىلەر ئۇ يەردە ۋارقىراپ-جارقىرىشىپ قەرت ئويناپ، ۋاقىتنى بەكلا كۆڭۈللۈك ئۆتكۈزىشەتتى. بۇ ۋاراڭچۇرۇڭلۇق ئىچىدە ئۆزەڭگىنىڭ

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئـاۋازىنىمۇ ئاڭلىيالماي قالىسـەن. بەك ھەددىـدىن ئېشىپ كەتكىنىـدە بـۇ يەرگە مەسئۇل قىلىنغـان كرىسـتىين ۋېبىـر (克里斯汀•韦伯) ئۇلارنى قامچىلاپ قوغلاشقىمۇ مەجبۇر بولـۇپ قالاتتى."

(2)

1922-يىلى كۈز ئايلىرىدا، ئادولف ھىتلېرنىڭ پائالىيەتلىرى ئىنتىپاقداش دۆلەتلەرنىڭمۇ قىزىقىشىنى قوزغايدۇ. ئامېرىكىنىڭ گېرمانىيىـدە تۇرۇشـلۇق بـاش ئەلچىسـىنىڭ مەسـلىھەتىگە ئاساسەن، ئامېرىكا ھۆكۈمىتى "تولىمۇ كۈچلىنىپ كېتىۋاتقان، ئۆزلىرىنى مىللەتچى سوتسىيالىزمچىلار ھەرىكىتى دەپ ئاتىۋالغان كۈچلەرنىڭ قانچىلىك تەسىر كۈچى بـارلىقىنى مۆلچەرلەپ كېلىش" ۋەزىپىسى بىلەن بېرلىنىدا تۇرۇشلۇق مۇئـاۋىن ھەربى ئەمەلدار كاپىتان ترۇمان سمىت (Truman 杜鲁门•史密斯 Smit) نى مىيونخېنغا ئەۋەتىدۇ. بۇ كىشى يالى ئۇنىۋېرسىتېتى بىلەن ۋېست پوينت ھەربى مەكتىۋى (ئامېرىكا غەربىي ھەربى ئۇنىۋېرسىتېتى) نـى پۈتتـۈرگەن ئالاھىـدە مەلۇمـاتلىق بىرسـى ئىـدى. شـۇنىڭدەك، ئـۇنى بىرىـپ ھىتلېـر بىـلەن بىۋاسـتە ئۇچرىشـىپ، "ئۇنىـڭ مىـجەز-خـاراكتېرى، ئالاھىـدىلىكى، قابىلىيىتى ۋە ئاجىزلىق تەرەپلىرى ھەققىدە مەلۇماتقا ئېرىشىش" نى ۋەزىپە قىلىپ تاپشۇرىدۇ. شۇنىڭدەك سمىت يەنە نېمىس مىللەتچى سوتسىيالىزم ئىشچىلار پارتىيىسىنىڭ كۈچ-قۇدرىتىنى،

ئىستىقبالىنى تەكشۈرۈپ كېلىش ۋەزىپىسىنىمۇ ھۆددىگە ئالغان ئىدى. تېخىمۇ ئېنىقراق ئېيتقاندا، سىمىت، بىرەر ئامالىنى قىلىپ تۆۋەندىكى سوئاللارغا جاۋاپ تېپىپ كېلىشى لازىم ئىدى: "باۋارىيە تەۋەسىنىڭ گېرمانىيىدىن ئايرىلىپ مۇستەقىل دۆلەت بولۇش ئېھتىمالى بارمۇ؟ ميونخېندا يەنە بىر قېتىملىق كومپارتىيە قوزغىلىڭى پارتلاش خەۋپى بارمۇ-يوق؟ ھىتلېرنىڭ سوتسىيالىزمچى ئىشچىلار پارتىيىسى باۋارىيە ھاكىمىيىتىنى تارتىپ ئېلىش ئىمكانى بارمۇ-يوق؟ باۋارىيىدە تۇرۇشلۇق دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسى 7-دىۋىزىيىسى گېرمانىيە ئىمپېرىيىسىگە سادىق بىر ئارمىيىمۇ ياكى بېرلىن بىلەن باۋارىيىگە ئايرىم-ئايرىم ساداقەت كۆرسىتىش ئېھتىمالى بارمۇ؟ ئەگەر ئوڭچىلار ياكى سولچىلار توپىلاڭ چىقارسا ياكى قوزغىلاڭ كۆتەرسە بۇ دىۋىزىيە كۈچىگە تايىنىپ بېسىقتۇرۇش ئېھتىمالى بارمۇ-يوق؟"

سىمىت، 15-نويابىر (ئوغلاق) چۈشتىن بۇرۇن ميونخېنغا يېتىپ كېلىدۇ. ئۇ مارىياناباد (玛利安巴德) مېھمانخانىسىغا جايلاشقاندىن كېيىن، دەرھال لىدېر (雷德勒) كوچىسىغا جايلاشقان ئا ق ش كونسۇلخانىسىغا بېرىپ باش كونسۇل روبېرت مۇرفى بىلەن كۆرۈشىدۇ. 28 ياشلىق مۇرفى (بۇ كىشى كېيىن بېلگىيە باش ئەلچىلىكىگە تەيىنلىنىدۇ) سىمىتقا باۋارىيىنىڭ يېڭى باش مىنىستىرى "ئۇنچە بەك كۈچلۈك بىرسى ئەمەس، ... ئۇ پەقەتلا سابىق باش مىنىستىر كاھىرنىڭ "قولىدىكى بىر ئويۇنچۇقتىن باشقا نەرسە ئەمەس" دەيدۇ. بۇ كونسۇل يەنە مۇنداق دەيدۇ: سوتسىيالىزمچى ئىشچى پارتىيىسى

www.pdfaiy.biz

تېزلىكتە كۆچىيىپ بارماقتا، بۇ پارتىيىنىڭ داھىيسى بولغان كىشى گەرچە "قارام تەۋەككۈلچى بىرسى" بولغاندەك قىلسىمۇ، ئۇ كىشى بەربىر "ۋەزىيەتنى چوڭقۇرلاپ تەتقىق قىلىپ چىققان نارازى بولغۇچىلاردىن بىرسى دېيىشكە بولىدىغان" بىرسى. ھىتلېر دېگەن بۇ ئادەم باۋارىيەلىكلەرنىڭ كۆڭلىنى ياخشى بىلىدىغان بىرسى ھېسابلانسىمۇ، "گېرمانىيە مىللى ھەرىكىتىگە رەھبەرلىك قىلالىغىدەك قابىلىيىتىنىڭ بار-يوقلىقىغا بىر نېمە دېمەك ھازىرچە بەكلا ئەتىگەن.

شۇنىڭدىن كېيىنكى بىر قانچە كۈن ئىچىدە، سىمىت يەنە قۇرۇغلۇق ئارمىيە قوماندانلىرى بىلەن، ھۆكۈمەت مەسئۇللىرى بىلەن، شاھزادە لوپكېشت (卢普科希特) (بۇ ئادەم راستىنلا قابىلىيىتى يوق بىرسى ئىدى. ئەمما ئۇنىڭ بەزى سىياسى كۈچى بولۇشى ئېھتىمال) بىلەن، يەنە بىر لىبېرالىس گېزىت تەھرىرى ماكس ئېروىن ۋون شۇبنېر رىچتېر (梅克斯•埃文.冯•舒本纳•里希特 Max_Erwin von Scheubner_Richter) بۇ ئادەم نېمىس ئىرقىدىن بولۇپ، بالتىق دۆلەتلىرىدىن قېچىپ كەلگەن بىر مۇساپىر ئىدى. ئۇ ئايالىنىڭ كىنەزلىك سالاھىيىتىدىن پايدىلىنىپ يۇرگەن بىرسى ئىكەن) قاتارلىقلار بىلەن سۆھبەتلىشىپ چىقىدۇ. شۇبنېر رىچتېر دېگەن بۇ ئادەم روسېنبېرگنىڭ يېقىن دوستلىرىدىن بىرسى بولۇپ، ھىتلېرغا ئالاھىدە تەسىر كۆرسىتىشكە باشلىغان ئىدى. بۇ كىشى سىمىتقا مۇنداق دەپ كاپالەت بېرىدۇ: پارتىيىنىڭ يەھۇدىيلارغا قارشى مەيدانى "پۈتۈنلەي تەشۋىقات مەقسىتىدە ئوتتۇرىغا

قويۇلغان بىر ئىش دەپ بىلسىڭىز بولىدۇ.” شۇنىڭدىن كېيىن بۇ ئادەم سىمتنى پارتىيىسىنىڭ يېڭى مەركىزىدە ئۆتكۈزۈلىدىغان ئىيس-ئاچىلار ئەترىتىنىڭ پارات مۇراسىمىغا تەكلىپ قىلىدۇ.

شۇ كۈنى ئاخشىمى مېھمانخانىدىكى ياتىقىدا ئولتۇرۇپ “ھەقىقەتەنمۇ ھەشەمەتلىك ئىدى. — دەپ يازىدۇ سىمىت كۈندىلىك خاتىرىسىگە، — مەن ئەزەلدىن كۆرۈپ باقمىغان 1200 نەپەر قاۋۇل يىگىت كونا ئىمپېرىيە بايرىقىنى كۆتۈرۈپ، بىلەكلىرىگە كىرېست بەلگىلىك يەڭلىكلەرنى تاقاپ، پارات قەدەملىرى بىلەن پاراتنى قوبۇل قىلىشى ئۈچۈن ھىتلېرنىڭ ئالدىدىن ئۆتىدۇ. پارات قوبۇل قىلىش تاماملانغاندىن كېيىن، ھىتلېر بىر نۇتۇق سۆزلەيدۇ. ... ئاندىن ‘يەھۇدىيلارغا ئۆلۈم!’ دەپ شۇئار توۋلايدۇ. كىشىلەر تۈپى پۈتۈنلەي ئۆزىنى يوقاتقىنىچە تەنتەنە قىلىشتى. مەن ئۆمرۈمدە بۇنداق بىر مەنزىرىنى كۆرۈپ باقمىغان ئىكەنمەن.”

ئەتىسى شەنبە (ئازناراس) كۈنى، سىمت لۇدېندورفنىڭ ئۆيىدە ئۇنىڭ بىلەن سۆھبەت ئۆتكۈزىدۇ. بۇ گېنېرال، بۇرۇن ئۇنىڭ “ئاۋال رۇسىيىدە بولشېۋىكچىلىكنى تارمار كەلتۈرەلىگىنىمىزدىلا ئاندىن گېرمانىيىدىكىلەرنى يوقۇتۇشقا بولىدۇ” دەپ ئويلىغانلىقىنى ئېتراپ قىلىدۇ. ئۇ مۇنداق دەيدۇ: ئىتتىپاقداش دۆلەتلەر “چوقۇم ماركسىزم بىلەن تاقابىل تۇرالايدىغان كۈچلۈك ھۆكۈمەتنى قوللىشى شەرت، ... بۇنداق بىر ھۆكۈمەت مەڭگۈ “ھازىر مەۋجۇت بولىۋاتقان قالايمىقان يىغىنلار شارائىتى ئاستىدا پەيدا بولالمايدۇ. ... بۇنداق ھۆكۈمەت

www.pidaw.biz

پەقەت ۋەتەنپەرۋەر كىشىلەر تەرىپىدىنلا تەشكىللىنىدىغان بولۇشى كېرەك. ... فاشىزم ھەرىكىتى ياۋروپادىكى ئەكسىيەتچىل كۈچلەرنىڭ ئۇيغۇنۇشىقا باشلىغانلىقىنى ئىپادىلىمەكتە. ... مۇسسولىن گېرمانىيىنىڭ مىللىي ئىشلىرىغا ھەقىقەتەنمۇ ھېسداشلىق قىلىپ كەلمەكتە» دەپ قەتئىي ئىشىنىدىغانلىقىنى بىلدۈرگەن.

دۈشەنبە (باش) كۈنى چۈشتىن كېيىن سائەت 4 تە، سىمت، شۇبنىر رىچتېرنىڭ يېرىدە ھىتلېر بىلەن كۆرۈشىدۇ. سۆھبەت زالى «شۇنچىلىك ئاددى ئىدىكى، بۇنچە قۇرۇق بىر يەرنىڭ يىغىن زالى بولۇشىغا ئادەمنىڭ ئىشەنگىسى كەلمەيتتى؛ بۇ يەر خۇددى نيۇيوركتىكى ئەبجىغى چىقىپ كەتكەن ئىجارە ئۆيلىرىنىڭ ئارقا مېھمانخانا ئۆيلىرىدىن قىلچە پەرقى يوق ئىدى.» بۇ كۆرۈشۈشتىن كېيىن، سىمت كۈندىلىك خاتىرىسىگە مۇنداق دەپ يازىدۇ: «ھاكىمىيەت سىرتىدا قالغان مەشھۇر پارتىيە داھىيسى. مەن بۇنداق غالجىرانە، شۇنىڭدەك يەنە بۇنچە رەھىمدىل بىرسىنىڭ نۇتقىنى زادىلا ئاڭلاپ باقمىغان ئىكەنمەن. بۇنداق بىر ئادەمنىڭ خەلق ئاممىسى ئارىسىدىكى كۈچى چوقۇم تەڭداشسىز بولۇشى كېرەك. ... ھىتلېر ئۆزىنىڭ بۇ ھەرىكىتىنى 'جىسمانى ۋە ئەقلى ئەمگەكچىلەرى ئىتتىپاقلىشىپ ماركسىزمغا بىرلىكتە قارشى تۇرۇش ھەرىكىتى' دەپ تەرىپلىمەكتە. ئۇ يەنە 'ئەگەر بولشېۋىكچىلارنى باستۇرۇش شەرت بولىدىكەن، نۆۋەتتە كاپىتال ھەققىدىكى تەنقىدىي قاراشلارنى قەتئىي توختۇتۇشقا توغرا كېلىدۇ. بۇ جەھەتتە يىغىنىنىڭ چەكلەش كۈچى چوقۇم

رول ئوينىيالىشى لازىم. بۇ جەھەتتە پەقەتلا كۈچلۈك مۇستەبىتچىلىكلا گېرمانىيىدە پۇت تىرەپ تۇرالايدۇ.' دەيدۇ. سىمىت خاتىرىسىگە يەنە "بىزنىڭ مەدەنىيىتىمىز ماركسىزم بىلەن ھەل قىلغۇچ جەڭ قىلىشى لازىم. بۇنداق بىر جەڭنى ئا ق ش ياكى ئەنگلىيە تۇپراقلىرىدا قانات يايدۇرغانغا قارىغاندا گېرمانىيە تۇپراقلىرىدا قانات يايدۇرۇش تېخىمۇ پايدىلىق بولىدۇ. بۇنداق بولغىنىدا، ئامېرىكا بىلەن ئەنگلىيىگىمۇ پايدىلىق بولىدۇ. ئەگەر بىز (ئامېرىكا) گېرمانىيىنىڭ مىللەتچىلىرىنى قوللىمايدىكەنمىز، بولشېۋىكچىلار چوقۇم گېرمانىيىنى بوي سۇندۇرىۋېلىشى مۇقەررەر. ئۇ چاغدا، ئۇرۇش چىقمىنى تۆلەش دەيدىغان مەسىلە مەۋجۇت بولمايدۇ. بۇ چاغدا روسىيە بىلەن گېرمانىيە بولشېۋىكلىرى ئۆزگە خاس ئارزۇلىرىغا ئاساسەن چوقۇم غەرب ئەللىرىگە ھۇجۇم قىلىشى مۇمكىن."

ھىتلېر يەنە باشقا مەسىلىلەر ئۈستىدىمۇ توختىلىپ ئۆتكەن بولسىمۇ، يەھۇدىيلار مەسىلىسىنى ئېغىزغىمۇ ئېلىپ قويمايدۇ. كېيىن، بۇ مەسىلىنى سىمىتنىڭ ئۆزى كەسكىن بىر شەكىلدە ئوتتۇرىغا قويۇپ سوئال قويىدۇ. ھىتلېر بۇ مەسىلە ھەققىدە بەرگەن جاۋابىدا "ئۇلارنىڭ گراژدانلىق ھوقۇقىنى ئېلىپ تاشلاپ، يەھۇدىيلارنىڭ جامائەت ئىشلىرى بىلەن شوغۇللىنىشىنى ئەمەلدىن قالدۇرىدىغانلىقى" نىلا تىلغا ئېلىش ئارقىلىق سىمىتنىڭ سوئالىغا جاۋاب بەرگەن بولىدۇ. سىمىت بۇ قاراڭغۇ ئۆيدىن ئايرىلغان ۋاقتىدا، گېرمانىيە سىياسىي سەھنىسىدە ھىتلېر ئىنتايىن مۇھىم بىر ئامىل بولىدىغانلىقىغا

www.pdaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئىشەنگەن ئىدى. ھىتلېر 22-نويابىر (ئوغلاق) كۈنى نۇتۇق سۆزلەيدىغان بولىدۇ. بۇ يىغىن ئۈچۈن سىمىت بىر پارچە يىغىنغا كىرىش بېلىتى تاپشۇرۇپ ئالغان بولسىمۇ، كۈتۈلمىگەندە بىرلىنىغا چاقىرتىلغانلىقى سەۋەبىدىن، بۇ يىغىنغا قاتنىشىش بېلىتىنى ئېرنىست خانفىستانگىلغا قايتۇرۇپ بېرىدۇ. بۇ ئادەم ئېگىز بويلۇق، ئۇرۇق ئىنچىكە ئىگەكلىك، غەلىتە مىجەزلىك بىرسى بولۇپ، خارۋارد ئۇنىۋېرسىتېتىنى پۈتتۈرگەن بىرسى ئىدى. خانفىستانگىل، ھىتلېر دېگەن بۇ مەخلۇقتا بەكلا سىرلىق قارايتتى. ئەجىبا ئۇ بۇ نەتىجىنى ئۈنىگغا يەتكۈزەرمۇ؟ "مېنىڭ پەرەز قىلىشىمچە، ئۇنىڭ رولى بەكلا چوڭ. — دەيدۇ سىمىت، — سەن ئۇنى مەيلى ياخشى كۆر ياكى كۆرمە، ئۇ ئۆزىنىڭ نىمىنى خالاپ، نىمىنى خالىمايدىغانلىقىنى ياخشى بىلىدىغان بىرسى ئىدى" دەيدۇ سىمىت.

سىمىتنىڭ خانفىستانگىلنىڭ ھۆكۈم قىلىش قابىلىيىتىگە ئىشىنىشىنىڭ بىر سەۋەبى، بۇ ئادەمنىڭ ئارقا كۆرۈنىشىنىڭ ھەقىقەتەنمۇ ئالاھىدە ئىكەنلىكىگە ئاساسلىناتتى. خانفىستانگىلنىڭ ئاپىسى يېڭى ئەنگلىيىلىكلەرنىڭ داڭلىق ئائىلىلەردىن كېلىپ چىققان، يەنى لودۋىك (虐德维克 Ludwig) لار جەمەتىنىڭ بىر ئەزاسى ئىدى؛ خانفىستانگىلنىڭ بوۋىلىرىدىن ئىككىسى جەنۇب-شىمال ئۇرۇشى مەزگىلىنىڭ گېنېراللىرىدىن بولۇپ، ئۇلاردىن بىرسى يەنە كېلىپ لىنكىنىنىڭ مۇھاپىزەتچىلىرىدىن بىرسى ئىدى. خانفىشتانگېرلار جەمەتىدە ئىككى نەپەر كىشى ساكسىپي (萨克塞) دا، يەنى كوباۋ (科堡)

دا گودې (哥达) كىنەزلىكىدە مەخپىي مەسلىھەتچىلىك ۋەزىپىسىدە بولغان بولۇپ، ئۇ يەنە كېلىپ گۈزەل سەنئەت ئەسەرلىرى مەھلىياسى ۋە بۇ جەھەتتىكى مۇھىم خېرىدارلاردىن بىرسى ئىدى. بۇ جەمەتتىكىلەر مىيونخېنىدا ئۆزلىرىنىڭ گۈزەل سەنئەت نەشرىياتىنى ئاچقان، شۇڭىدەك نەپىس گۈزەل سەنئەت ئەسەرلىرى بىلەن داڭق چىقارغان كىشىلەر ئىدى. خانفىستانگىلمۇ گۈزەل سەنئەت ۋە مۇزىكا مۇھىتى ئىچىدە ئۆسۈپ يېتىلگەن بىرسى بولۇپ، ئۇنىڭ ئائىلىسى ھېر رىخمان (黑利•雷赫曼)، ۋىلھېلم بۇش (威廉•布希)، رىچارد ستراۋۇس (理查•施特劳斯)، فىلىكس ئېۋىنگىنا (菲力克斯•文加纳)، ۋىلھېلم باكخاۋس (威廉•巴克豪斯)، فىلتزوف نانسى (弗里特佐夫•南森) ۋە مارك تۋېن (马克•吐温) قاتارلىق كىشىلەرنىڭ ئۇچرىشىش سورۇنى ھېسابلىناتتى. ئۇمۇ ھەقىقەتەنمۇ ئۇستا پىيانىست ھېسابلىناتتى. باۋارىيىدىكى داڭلىق سالونلاردا كىشىلەر ئۇنىڭ پىيانو پەدىلىرى ئالدىدا كۆتۈرۈلۈپ تۇرغان 6.4 غېرىچ گەۋدىسىنى پات-پاتلا كۆرۈپ قالاتتى. شۇڭا ئۇنىڭغا "ۋىجىك بالا" دەپ تەتۈر لەقەم قويۇشۇلىشقان ئىدى.

يەنە شۇ 22-نويابىر (ئوغلاق) كۈنىسى، خانفىستانگىل تراموايغا ئولتۇرۇپ كىندى (金德) رېستورانىغا كېلىدۇ. بۇ رېستورانت L ھەرپى شەكلىدىكى چوڭ بىر رېستورانت بولۇپ، رېستورانت ئىچى ئادەملەر بىلەن مىغىلداپ تۇراتتى. يىغىن قاتناشقۇچىلىرى ئارىسىدا ئاز ساندا پىنسىيىگە چىققان ئوفىتسېر

www.pidaiy.biz

ۋە ئۇششاق ئەمەلدارلار، ئۇششاق تىجارەتچىلەر بار بولۇپ، مۇتلەق كۆپ قىسمى ياشلار بىلەن ئىشچىلار ئىدى. نۇرغۇنلىغان كىشىلەر باۋارىيىنىڭ مىللىي كىيىملىرىنى كىيىپ كەلگەن ئىدى. خانفىستانگىل مۇخپىرلار تەۋەسىدىن بىرەر تونۇشۇم بارمىدۇ دەپ شۇنچە ئاختۇرۇپمۇ بىرەر تونۇش تاپالمايدۇ. ئاندىن ئۇ ھىتلېرنىڭ نەدە ئولتۇرغانلىقىنى تاپالمايدۇ. بۇ چاغدا مۇخبىرلاردىن بىرسى ئۇنىڭغا ئۈچ كىشىنى كۆرسىتىدۇ. ئۇ ئۈچەيلەننىڭ پاكار بويلۇقى مېكس ئامان؛ كۆزئەينەك تاقىغىنى ئانتون درېكسلېر بولۇپ، ئۈچىنچىسى ھىتلېر ئىدى. ھىتلېر تۈز تاپانلىق بەكلا قوپال ھەم ئېغىر ئۇزۇن قونچلۇق ئاياق كىيىۋالغان بولۇپ، ئۈچىسىغا كراخماللانغان ئاق ياقىلىق قارا كۆڭلەك كەيگەن ئىدى. خانفىستانگىل ئىختىيارسىزلا ئۇنىڭ خىيالىغا بۇ قىياپەت قايسى بىر پويىز ئىستانسىسىنىڭ ئاشخانىسىدا ئىشلەيدىغان يۈگۈر-يېتىمچىنىڭ قىياپىتىگە ئوخشايدىغانلىقى كېلىدۇ. ئەمما درېكسل ھىتلېرنى كۆپچىلىككە تونۇشتۇرۇپ بولۇپ مۇخپىرلارنىڭ يېنىغا ماڭغىنىدا "شۈبھىسىزكى، ئۇ بىر پۇخراچە كىيىنگەن ئەسكەر" دېگەنلەرنى خىيالىدىن ئۆتكۈزىدۇ.

بۇ چاغدا قولاقنى يارغۇدەك ئالقىش كۆتۈرۈلىدۇ. ھىتلېر سەھنىگە چىقىپ ئىككى پۇتىنى كېرىپ، قولىنى كەينىچە قوشتۇرۇپ، خۇددى بىر پوستا تۇرىۋاتقان ئەسكەردەك تىك تۇرىدۇ. ئۇ، خاتىرجەملىك بىلەن ئاۋازىنى تەڭشەپ سۆزگە كىرىشىدۇ. ئۇ ئۆتكەن بىر قانچە يىلدا يۈز بەرگەن ۋەقەلەرنى

بىر قۇر ئەسلىتىپ ئۆتىدۇ. ئاندىن گېپىنى ئۇستىلىق بىلەن ھۆكۈمەتكە قارىتىدۇ. ئەمما ئۇ مازاق قىلىدىغان ياكى تەنقىتلەيدىغان سۆزلەرنى ئىشلەتمەيدۇ. ئۇ ۋەقەلىكلەرنى ئەدەپ-قائىدىلىك يوقىرى سەۋىيىلىك نېمىسچە بىلەن ئىنتايىن تەپسىلى تونۇشتۇرۇپ ئۆتىدۇ. ئۇنىڭ تىلى ئارىلاپ ۋىيېننا شۋىسگىمۇ ئېغىپ كېتەتتى. ئۇنىڭدىن نەچچە قەدەم نېرىسىدا ئولتۇرغان خانفىستانگىل ھىتلېرنىڭ سەمىمىلىك چاقناپ تۇرغان كۆزلىرىدىن بەكلا قاتتىق تەسىرلىنىپ كېتىدۇ. "ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن راستچىللىق روھى چاقناپ تۇراتتى. شۇنىڭدەك ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن چارىسىزلىقى بىلەن سۆزسىز يالۋۇرۇشىنىمۇ كۆرىۋېلىشقا بولاتتى." ئۇ نۇتقىنى سۆزلەپ ئون مىنۇت بولغىنىدا، خەلق ئامىسىنىڭ قەلبىنى پۈتۈنلەي ئۆزىگە قارىتىۋالغان ئىدى. بۇ چاغدا، ئۇ ئۆزىنىڭ تۇرۇشىنى ئەركىن قويىۋېتىپ، خۇددى تولۇق چېنىققان بىر ئارتىسقا ئوخشاش قوللىرىنى ئويناتقىنىچە ۋىيېننا قەھۋەخانىلىرىدىكىدەك قىلىقلارنى چىقىرىپ كۆپچىلىك ھۇجۇمغا ئۆتۈشكە باشلايدۇ. خانفىستانگىل يېنىدىكى بىر ئايالنىڭ ھىتلېرغا تىكىلگىنىچە ئاغزى ئېچىلىپلا قالغانلىقىنى كۆرىدۇ. كېيىن ئارىدىن بىر ئايال: "پۈتۈنلەي توغرا، بەك ياخشى سۆزلىدى!" دەپ ۋارقىرىۋېتىدۇ. دەل شۇ پەيتتە خۇددى بۇ ئاياللارغا رەخمەت ئېيتىۋاتقاندەك ھىتلېرنىڭ ئاۋازى تۈيۈقسىزلا كۈچىيىپ جاراڭلاشقا باشلايدۇ. ئۇ يەنە قولىنى رەسمى ئويناتقىنىچە دۆلەتنىڭ قىيىن كۈنلەردە قالغان

www.pdfay.biz

پۈرسىتىدىن پايدىلىنىپ بېيىش يولىنى تۇتقان كىشىلەرنى قاتتىق تەنقىتلەشكە باشلايدۇ.

ھىتلېر پىشانىسىغا ئېقىپ چۈشكەن تەرلىرىنى سۈرتىۋېتىپ، ساقاللىق بىرسى سۇنغان پېۋىنى ئالىدۇ. مىيونخېندا پېۋىخۇمارلارنىڭ قارىشىدا بۇ ئىش ھەقىقەتەنمۇ قىزىقارلىق بىر ئەھۋال ھېسابلىناتتى. ئۇ نۇتقىغا قايتقاندىن كېيىن، قوللىرى تېخىمۇ كۈچلۈك ھەرىكەت قىلىشقا باشلايدۇ. ھەر دائىم تۆۋەندىكى ئامما ئارىسىدىن بىرسى چىقىپ ئۇنى تىللاپ ۋارقىراپ كېتەتتى. بۇنداق ۋاقىتلاردا ئۇ بىردەم جىم تۇرۇپ خۇددى توپ تۇتىدىغاندەك ئوڭ قولىنى سەل-پەل كۆتۈرۈپ قوياتتى ياكى ئىككى قولىنى مەيدىسىگە قويۇپ ئۇنىڭغا قاراپ ۋارقىرىغانلارغا زەربە بەرگەندەك قىياپەتنى كۆرسىتەتتى. "ئۇنىڭ ھەرىكەتلىرى خۇددى قىلىچۋازلارنىڭ ھەرىكىتىگە ئوخشاش بولۇپ، قارشى تەرەپكە قىلىچ ئۇرغاندەك ياكى ئۇرغان قىلىچىنى قايتۇرغاندەك ھەرىكەتلەرنى قىلاتتى. يەنە بەزىدە پولات سىمدا ماڭىدىغان سېرىكچىدەك ئۆزىنى تەڭپۇڭلۇقتا تۇتۇشقا تىرىشاتتى. يەنە بەزىدە ئۇنى ئۇستا بىر ئىسكىرىپكىچىغىمۇ ئوخشاتقىم كېلىدۇ. ئۇنىڭ ئىسكىرىپكا ئۇستىگە قويغان كامالچىسى مەڭگۈ تارتىپ تۈگۈتكىلى بولمايدىغاندەك نازۇك ئاۋاز چىقىرىپ، تىل بىلەن ئىپادىلەش مۇمكىن بولمايدىغان ماھارەت بىلەن ئاجايىپ مۇڭلۇق ئاۋاز چىقىرىۋاتقان مۇزىكا نوتىلىرىدەك پىكىرلىرىنى ئىپادىلەشكە تىرىشاتتى. ... ئەمما دۈشمىنىگە قارشى شىددەت بىلەن ھۇجۇمغا ئۆتكەن ۋاقىتىدا، يەنى

يەھـۇدىيلار بىـلەن قىزىللارغـا قارشـى ھۇجۇمغـا ئۆتكىنىـدە ئۇنىڭدىكى بۇ خىل نازۇك ھەرىكەتلەر پۈتۈنلەي غايىپ بولاتتى. ... بىزنىـڭ پىرىنسـىپىمىز، ئەگەر سـەن نـېمىس بولۇشـنى خالىمايدىكەنسەن، سېنىڭ كاللاڭنى مىجىپ تاشلايمىز. چۈنكى بۇ بىر كۈرەش. كۈرەش قىلماي ھېچقانـداق بىـر غەلىبىنى قولغا كەلتۈرەلمەيمىز. بۇنـداق بىـر كۈرەشـتە بىـز ئىـدىيىۋى كۈرەشنى ئاساس قىلىـپ ھەرىـكەت قىلىمىـز. شـۇنداقتىمۇ، ئەگەر زۆرۈر بولغىنىدا مۇشتۇمدىن پايدىلىنىشتىنمۇ چېكىنمەيمىز."

خانفىستانگىل ھىتلېرنىڭ نۇتقىنىڭ ئىچىـگە كىـرىپلا كەتـكەن ئىدى. ئۆزىگە كەلگىنىدىن كېيىن، ئەتراپقا قاراشقا باشلايدۇ. ئۇنىڭغـا ئەتراپتىكىلەرنىـڭ قاراشـلىرى پۈتـۈنلەي ئۆزگىرىـپ كەتكەنـدەك ھـېس قىلىـدۇ. بۇنـداق ئۆزگىرىشـكە قـاراپ بەكـلا ھەيران بولىدۇ: "تېخى بىر سائەت ئاۋاللا ۋارقىراپ-جارقىرىشىپ بىر-بىرىسىنى ئىتتىرىشىپ يۈرگەن بۇ كىشىلەر، بايىقى ۋارقىـراپ تىلـلاپ يـۈرگەنلەر بىردەمـدىلا ئـۈن-تۈنسـىز ھاياجـان ئىچىـدە ھىتلېرنىـڭ نـۇتقىنى ئـاڭلاپ ئولتۇرغـانلىقىنى كـۆردۈم. ھەتتـا ئالدىدىكى پىۋا ئىستاكانىغا قـول ئۇزارتىشـنىمۇ ئۇنۇتقـان ھالـدا بىرىلىپ ئاڭلاپ ئولتۇراتتى. خۇددى ئۇلار ھىتلېرنىـڭ نۇتقىنىـڭ ھەر بىـر سـۆزىنى پىـۋا بىـلەن قوشـۇپ ئىچىۋالغانـدەكلا كـۆرۈنەتتى." "يېنىمـدا ئولتۇرغـان يـاش بىـر قىزمـۇ ھىتلېـردىن كـۆزىنى ئـۈزمەي تىكىلىـپ ئولتـۇراتتى. بـۇ قىـز خـۇددى بىـر سۆيگۈنىنىڭ مۇھەببەتلىك گەپلىرىنـى ئاڭلاۋاتقانـدەكلا قىلاتتـى. ئـۇ پۈتـۈنلەي ئۆزىنى ئۇنۇتقـان ئىـدى. ھىتلېرنىـڭ تەسـۋىرلەپ

www.pdaily.biz

بىرنۋاتقان كەلگۈسىدىكى ئۇلۇغ گېرمانىيە تەسۋىرى ئىچىدە غايىپ بولغاندەكلا قىلاتتى.” نۇتۇق يوقىرى پەللىگە كۆتۈرۈلگەن ۋاقىتتا ئۇ نۇتقى بىلەن پۈتۈنلەشكەن بىر سىماغا ئايلانغان ئىدى. كۆتۈلمىگەندە نۇتقىنى تۈگىتىدۇ. خەلق ئاممىسى ئورۇندۇق-ئۈستەللەرنى مۇشلىشىپ ئەسەبىلەرچە ۋارقىرىشىپ تەنتەنە قىلىشاتتى. ھىتلېرمۇ چارچاپ ھالىدىن كېتىپلا قالغان ئىدى. خانفىستانگىلنىڭ كۆزىدە “ئۇلۇغ بىر سەنئەتچى پۈتۈن كۈچىنى سەرپ قىلىپ ئورۇندىغان ئوركىستىردىن كېيىن ھالىدىن كېتىپ ئولتۇرۇپ قالغىنىدەك” بىر مەنزىرىنى ئەسلىتەتتى. ئۇنىڭ چاچلىرى، باش كۆزى چىلىق-چىلىق تەر ئىچىدە قالغان ئىدى. ھەتتا ئۇنىڭ كراخماللاپ قاتۇرۇۋالغان ئاق ياقىلىرىمۇ ھۆل بولۇپ يۇمشاپ كەتكەن ئىدى (“بىر قېتىملىق مۇھىم نۇتقىمنى تۈگەتكىنىمدىن كېيىن پۈتۈن بەدىنىم تەر ئىچىدە قېلىپ، ئېغىرلىقىممۇ 3-5 پونت ئازىيىپ كېتەتتى.” دەيدۇ ھىتلېر ئۆزىمۇ).

خانفىستانگىل ھاياجان ئىچىدە سەھنە ئالدىغا كېلىدۇ. ھىتلېر ئۇ يەردە كۈلۈمسىرىگىنىچە قىلچە مەغرۇرلانماستىن كىشىلەرنىڭ تەبرىكلىرىنى قوبۇل قىلماقتا ئىدى. “كاپىتان ترۇمان سىمت سىزگە چىن قەلبىدىن تەبرىكلىرىنى بىلدۈرۈشۈمنى ئېيتتى” دەيدۇ خانفىستانگىل. سمىت دېگەن بۇ ئىسىم ھىتلېرنى قىزىقتۇرغان ئىدى. ھىتلېر دەرھال ئۇنىڭدىن نۇتقى ھەققىدە پىكرىنى سورايدۇ. “شۇنداق، مەن سىزنىڭ دېگەنلىرىڭىزگە پۈتۈنلەي قوشۇلىمەن. - دېدى خانفىستانگىل

ھىتلېرنىڭ كۆڭلىگە تېگىدىغان بىرەر سۆز قىلىپ سالماسلىققا ئالاھىدە دىققەت قىلغان ھالدا، — سىزنىڭ دېگەنلىرىڭىزگە مەن شەخسەن يۈزدە توقسەن بەش قوشۇلىمەن. ھە، قالغان بەش پىرسەنتى، ئۇ توغرىلىق بىز كېيىن يەنە سۆزلىشەرمىز." ئۇنىڭ قوشۇلمايدىغىنى، ھىتلېرنىڭ يەھۇدىيلارغا قارشى مەيدانى ئىدى.

"شۇنداق، قالغان ئۇ ئەرزىمەس بەش پىرسەنت ئۈچۈن ئىككىمىز جېدەللىشىپ يۈرمىسەك كېرەك؟" — دېدى ھىتلېر مۇلايىملىق بىلەن. ئۇ بىر تەرەپتىن سۆزلىگەچ يەنە بىر تەرەپتىن كىرلىشىپ پۈرلىشىپ كەتكەن بىر قول ياغلىق بىلەن يۈزىدىكى تەرلىرىنى ئېرتاتتى. ئۇ كىچىك پېيىل ۋە دوستانە كۆرۈنەتتى. ئۇ گېپىنى قىرىپ بىر نەچچە قېتىم يۆتىلىۋالغاندىن كېيىن قولىنى ئۇزاتتى. ئۇنىڭ قولى ھەم قاتتىق ھەم قوپال ئىدى. قول سىققاندا خۇددى ئالدىنقى سەپتىكى ئەسكەرلەرگە ئوخشاش قولنى چىڭ سىقىپ كۆرۈشەتتى.

شۇ ئاخشىمى، خانفىستانگىل پەقەتلا ئۇخلىيالمايدۇ. "شۇ كۈن ئاخشىمىقى ئۇنىڭ ماڭا قالدۇرغان تەسىراتى پەقەتلا خىيالىمدىن چىقمايتتى. بارلىق مۇتەئەسسىپ سىياسىيونلار بىلەن ناتىقلار ئادەتتىكى ئامىنىڭ قەلبىنى قولغا ئالالمايتتى. مانا بۇ ئۇلارنىڭ مەغلۇبىيىتىنىڭ تۈپكى سەۋەبى ئىدى. ئەمما ئۆزلىگىدىن يېتىشىپ چىققان ھىتلېر كوممۇنىزمدىن باشقا مۇھىم نوقتىلارنى مۇۋەپپەقىيەتلىك بىلەن خەلققە تاپشۇرالايتتى. بۇ كىشىلەرنىڭ قوللاپ قۇۋۋەتلىشى دەل بىزنىڭ ئېھتىياجلىق

www.pdaly.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىن بىر تور ئادرېسى

بولۇۋاتقان نەرسىمىز ئىدى.” خانفىستانگىل ھىتلېرغا ياردەمچى بولۇش ئىرادىسىغا كېلىدۇ.

بېرلىندا كاپىتان سىمىت باشلىقىغا مىيونخېن سەپىرى توغرىسىدىكى بىر پارچە دوكلاد تاپشۇرىدۇ. 5-دېكابىر (ئاراي) كۆنسى، ئەلچىخانا كونسۇلى روبنس (罗宾斯) مۇئاۋىن تاشقى ئىشلار مىنىستىرىغا بىر پارچە شەخسى دوكلاتىنى سۇنىدۇ. بۇ دوكلادتا، “باۋارىيە تەشكىلاتىنىڭ ئاساس خاراكتېرى ھەققىدە چىقارغان خۇلاسەم مۇنۇلاردىن ئىبارەت: قاچانلا بولمىسۇن بىر كۈنى چوقۇم ئىغىر پارچىلىنىش يۈز بېرىشى مۇمكىن. ئۇرۇش يىللىرى گېرمانىيە سېپىدا جەڭگە قاتناشقان ئاۋستىرىيىلىك ياش ئون بېشى، بۇگۈنكى كۈندە بىر مەيدان فاشىزم ھەرىكىتىگە، يەنى ‘كارىشناۋاي كۆڭلەكلىكلەر پارتىيىسى’ گە رەھبەرلىك قىلىۋاتقان ھىتلېر، بۇگۈن مۇسسولىنى ماڭغان يولدا ئىغىر قەدەملەر بىلەن، ئالاھىدە ئوگۇشلۇق ھالدا ئالغا ئىلگىرلىمەكتە. بۇ يەرگە ئىۋەرتىلگەن مەخسۇس خىزمەتچىمىزدىن بىرسىنىڭ بەرگەن دوكلاتىدىن قارىغاندا، ئادولف ھىتلېر ئالاھىدە قابىلىيەتلىك بىر ناتىق بولۇپ، ئۇنىڭ ئەخلاقى سەۋىيىسى ئۇنچە بەك يۇقىرى بولمىغاندەك قىلغىنى بىلەن، ھەققەتەنمۇ ئۇلۇغ بىر داھىلىققا لايىق بىر ئادەم ئىكەن. خۇددى مۇسسولىنىنىڭ بۇرۇن قىلغىنىدەك، بۇ ئادەممۇ سانائەتچىلەرنىڭ زور دەرىجىدە ماددى ياردىمىگە ئېرىشىپ كەلمەكتە بولسىمۇ، ئۇنىڭ ھەرىكىتى بەكلا ئىغىر قەدەملەر بىلەن ئىلگىرلىمەكتە ئىكەن. بۇ ئادەم ئۇ يەرگە بارغان بىزنىڭ بىر ھەربى

مەسلىھەتچى ياردەمچىسى بولغان ترومىن سىمىتقا ‘بىز كىلەر ئايدىن باشلاپ، بەلكىم بۇ ئىككى ئاي ئىچىدە كەڭ كۆلەملىك بىر ھەرىكەت قوزغايمىز’ دەپ ئېيتقان. شۇڭا ھىتلېر بۇ ئىش ئۈچۈن پۇل ۋە قۇرال يىغىش ئىشىغا كىرىشكەن، ئۇنىڭ ئىشلىرى بەكلا ئوڭۇشلۇق كېتىۋاتماقتا ئىكەن.”

ئەينى ۋاقىتتا باشقا مۇھىم ئىشلار بىلەن ئالدىراش بولۇپ كەتكەن ئا ق ش ھۆكۈمەت كابىنىتىدا، بۇ دوكلات بىرەر تەسىر پەيدا قىلالمىغان بولۇپ، بىر چەتكە تاشلاپ قويۇلدۇ. ئەمما، گېرمانىيىدىكى نېمىس مىللەتچى سوتسىيالىزم ئىشچىلار پارتىيىسى ئەزالىرى بىلەن ئېس-ئاچىلارنىڭ كۆپىيىپ بېرىشى بەكلا كۈچلۈك دىققەت قوزغىماقتا ئىدى. دېكابىر (ئاراي) ئوتتۇرلىرىدا، باۋارىيە شىتاتى ئىچكى ئىشلار مىنىستىرلىكى كىشىنى ئەنسىرەتكىدەك بىر دوكلاد سۇنىدۇ. بۇ دوكلاتتا، ھىتلېر يىتەكچىلىك قىلىپ كېلىۋاتقان بۇ ھەرىكەت، “شۆبىھسىزكى، ھۆكۈمەتكە تەھدىت بولۇپ كەلمەكتە. ھەتتا بۈگۈنكى ھۆكۈمەت شەكلىگىلا تەھدىت بولۇپ قالماستىن بەلكى بارلىق ھۆكۈمەت تۈزۈملىرىگىمۇ تەھدىت بولۇپ قالماقتا. چۈنكى ئۇلار يەھۇدىيلارنىڭ، سوتسىيال دېموكراتچىلارنىڭ ۋە شۇنىڭدەك بانكىرلارنىڭ جىنايىتى ھەققىدىكى قاراشلىرى ئاساسىدىكى ھەرىكەتلىرى ئەمەلگە ئاشقىدەك بولىدىكەن، كەڭ كۆلەملىك قان تۆكۈلۈش ۋە قالايمىقانچىلىق يۈز بېرىشى مۇقەررەر” دەپ كۆرسەتمەكتە ئىدى.

يەنە شۇ ۋاقىتلاردا، ئىمپېرىيىنىڭ يېڭى باش مىنىستىر ۋەزىرى ۋىلھېلم گۇنو (威廉•古诺) مۇ شۇنىڭغا ئوخشاش جىددى دوكلاتتىن بىرنى تاپشۇرۇپ ئالدۇ. ئەڭ ھەيران قالارلىق يېرى، بۇ دوكلاد بولغارىيىنىڭ مىيونخېندا تۇرۇشلۇق كونسۇلىنىڭ قولىدىن چىققانلىقى بولۇپ، بۇ دوكلاد بولغارىيە كونسۇلى بىلەن ھىتلېر ئوتتۇرىسىدا ئۆتكۈزۈلگەن ئاشكارە سۆھبەتنى ئاساس قىلىپ يېزىلغان ئىدى. بۇ سۆھبەت جەريانىدا ھىتلېر، گېرمانىيە پارلامېنت ھۆكۈمىتى ئۇزۇنغا قالماي گۇمران بولىدۇ. چۈنكى، پارلامېنت يېتەكچىلىكى خەلق ئاممىسىنىڭ ھىمايىسىگە ئېرىشەلمىدى. ئوڭچى ياكى سولچىلارنىڭ دىكتاتورلىقىدىن ساقلىنىش مۇمكىن ئەمەس. گەرچە شىمالى گېرمانىيە چوڭ شەھەرلىرى ئاساسەن ئالغاندا سولچىلارنىڭ تىزگىنى ئاستىدا تۇرغاندەك قىلسىمۇ، نېمىس مىللەتچى سوتسىيالىزم ئىشچىلار پارتىيىسىگە ھەپتىسىگە مىڭلارچە كىشى ئەزا بولۇپ تىزىملاتماقتا بولۇپ، پارتىيىمىز باۋارىيىدە چوقۇم غەلىبە قىلىدۇ. ئۇنىڭدىن باشقا، مىيونخېندىكى مەخپى ساقچىلار ئارىسىدا يۈزدە يەتمىش بەش پىرسەنت ئادەم ئىشچىلار پارتىيىسىگە ئەزا بولغان بولۇپ، بۇ شەھەردىكى ئادەتتىكى ساقچىلار ئىچىدە تۇتقان نىسبىتى بەكلا يۇقىرى ھېسابلىنىدىكەن. ھىتلېرنىڭ پەرىزىچە، بولشېۋىكلار شىمالى گېرمانىيىدە تىزگىننى قولىغا ئېلىۋېلىشى مۇمكىن. بۇ مىللەتنى قۇتۇلدۇرۇپ قېلىش ئۈچۈن باۋارىيىدە چوقۇم بىر ئەكسىل ئىنقىلابى ھەرىكەت تەشكىل قىلىنىشى زۆرۈر بولۇپ تۇرماقتا.

شۇڭا، ئۇلار پولاتتەك ئىرادىگە ئىگە بىر مۇستەبىتكە، يەنى "زوراۋر تېپىلغىنىدا قان ۋە جەسەتلەر قاپلاپ كەتكەن دالادا ئالغا ئىلگىرلەشكە ھەر دائىم تەييار تۇرىدىغان" بىر ئادەمگە مۇھتاج بولۇپ تۇرماقتا ئىكەن.

كەلگۈسى ۋەزىيەت ھەققىدە ئوتتۇرىغا قويۇلغان بۇ پەرەز، ھەقىقەتەنمۇ كىشىنى ئۈركىتىدىغان بىر پەرەز ئىدى. بولۇپمۇ ھىتلېرنىڭ بۇ پەرەزى بويىچە قارىغىنىمىزدا، ھىتلېر بولشېۋىكچىلىكنى تارمار كەلتۈرۈپ، فرانسىيىنىڭ لور رايونىنى ئىشغال قىلىش پىلانىغا قارشى تۇرۇشى، باۋارىيىلىك مۇتلەق كۆپ قىسىم ۋەتەنپەرۋەر مىللەتچىلەرنىڭ قىزغىن ئالقىشلىشىغا ئېرىشىدىغانلىقى ئېنىق. چۈنكى ئۇلار "قىزىللار ھۆكمرانلىقى" دەۋرىدىكى قورقۇنۇچلۇق كۈنلەرنىڭ تەمىنى تېتىپ باققان كىشىلەر بولغاچقا، رەھىمسىزلەرچە ھەرىكەت قىلىشقا ھەر دائىم تەييار تۇرىدىغان، "سولچىل دوگماتىزم" نى تەرغىپ قىلىدىغان ھەرقانداق قاراشلارغا قارشى تۇرىدىغان كىشىلەر ھېسابلىناتتى.

(3)

1923 - يىلىنىڭ باشلىرىدا، ئەنگلىيە بىلەن فرانسىيە ئىككىسى "ئۇرۇش چىقىمىنى تۆلىتىش كومىتېتى" دىكى تالاش- تارتىش نەتىجىسىدە ئەنگلىيە ۋەكىللىرى بۇ كومىتېتتىن چېكىنىپ چىقتى. بۇ ھادىسە، فرانسىيىگە ئۇرۇش چىقىمىنى تۆلىتىش مەسىلىسىنى قوراللىق كۈچكە تايىنىپ ھەل قىلىش

پۇرسىتىنى يارىتىپ بېرىدۇ. 11-يانۋار (ئوچاق) دا، فرانسىيە قوشۇنلىرى بىلەن بېلگىيە قوشۇنلىرى گېرمانىيە مەجبۇرىيىتىنى ئادا قىلمىدى دېگەننى باھانە قىلىپ لور رايونىغا باستۇرۇپ كىردى. بۇ ھەرىكەت پۈتكۈل گېرمانىيە مىللەتچىلىرىنىڭ روھىنى ئۇيغۇتۇۋەتتى، ماركىنىڭ پاخاللىشىشىنىمۇ تېزلىتىۋەتتى. ئىككى ھەپتىگە قالماي ماركىنىڭ ئامېرىكا دوللىرىغا نىسبىتى 1:6750 دىن 1:50000 گە چۈشۈپ قالدى (1918-يىلى "ئۇرۇش توختۇتۇش كېلىشىمى ئىمزالانغان كۈنى" دىكى نىسبىتى 1:7.45 ئىدى). ۋېيمار ھۆكۈمىتى بىر قېتىملىق بېرلىن سەپىرى ئۈچۈن "كاپالەت كومۇتېتى" نىڭ پويىز بېلىتى ئۈچۈنلا "20 ماركىلىق پۇل قاچىلىنغان بىر مۇنچە يەشىكنى 7 نەپەر ئىشخانا خادىمىغا كۆتەرتىپ پويىز ئىستانسىسىغا ئاپارغان." ئەندىچۇ؟ بۇ بىلەت پۇلىنى كۆتەرگۈزۈش ئۈچۈن 49 كىشىلىك ھامال لازىم.

لور رايونى ئىشغال قىلىنىشى بىلەن، مال باھاسى ئارتىپ، ئىشسىزلىق كۆپىيىپ، مىللەتچىلەرنىڭ ئىجتىمائى ئاساسىنى كۈچەيتىپ بېرىش بىلەنلا قالماستىن، ھىتلېر ئۈچۈنمۇ نۇرغۇنلىغان ئەگەشكۈچى تېپىپ بېرىدۇ. ھىتلېر "سوتسىيالىزمچىلار كۆپ سانلىقى" دېگەنىدەك باشقا پارتىيە-گۇرۇھلار بىلەن ھەمكارلىق ئورنىتىشنى خىيالىغىمۇ كەلتۈرۈپ قويماي، ئۆز ئالدىغا نارازىلىق مىتىنگى تەشكىللەشكە كىرىشىپ، 27-يانۋار (ئوچاق) كۈنى، يەنى نېمىس مىللەتچى سوتسىيالىزم

ئىشچىلار پارتىيىسىنىڭ تۇنجى قېتىملىق قۇرۇلۇش كۆنى خاتىرلىنىشى ئۈچۈنلا 7 ئورۇندا ئاممىۋى مىتىنگ ئۇيۇشتۇردۇ.

گەرچە باۋارىيە ساقچى باشلىقى ئالدىن-ئالا ئۇقتۇرۇش قىلىپ، بۇ تۈردىكى مىتىنگلەرگە قەتئىي رۇخسەت قىلىنمايدىغانلىقىنى ئۇقتۇرغان بولسىمۇ، ھىتلېرنىڭ پەرۋايى پەلەك ئىدى. بۇ خەۋەرنى ئاڭلىغان ھىتلېر "ئەگەر ساقچى دائىرىلىرى ئوق چىقارماقچى بولسا، مەرھەمەت، ئوق چىقارسۇن!" دەپ ۋارقىراپ كېتىدۇ. ئۇ بەربىر مىتىنگنىڭ ئەڭ ئالدىنقى قاتاردىن ئورۇن ئالىدىغانلىقى ئېنىق ئىدى. ھىتلېر بۇنداق تەھدىتلەردىن قورقۇپ قالمايتتى. مىتىنگ كۈنى كەلگىنىدە، ھىتلېر ماشىنىسىغا ئولتۇرۇپ بۇ مىتىنگ مەيداندىن يەنە بىر مىتىنگ مەيدانىغا چېپىپلا يۈردى. "مەيلى ئۇرۇش مەزگىللىرىدە بولسۇن ياكى ئىنقىلاب مەزگىللىرىدە بولسۇن، مەن ھېچ قاچان ھۆكۈمەتكە بۇنچە غەزەپلەنگەن خەلق ئاممىسىغا دۇچ كېلىپ باقمىغان ئىدىم" دەيدۇ ھىتلېر. ئىلگىرى، لۇۋېنبراخاۋس پىۋىخانىسىدا مىتىنگكە قاتنىشىپ باققان تارىخشۇناس كارل ئالېكساندېر ۋون مۇللېر (Karl Alexander von Müller 卡尔•亚历山大•冯，米勒) شۇ كۈنلەرنى ئەسلەپ مۇنداق دەيدۇ: ھىتلېر چوڭ قەدەملەر بىلەن مېڭىپ كورىدورغا كىرىپ كەلگىنىدە پۈتكۈل يىغىن مەيدانىدىكىلەر ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشۇپ "خايل، ياشىسۇن!" دەپ توۋلىشىپ كەتتى. ئۇ يېنىمىزدىن ئۆتكىنىدە، مەن ئۇنىڭغا بەكلا يېقىن بىر يەردە تۇراتتىم. ئۇنىڭ كۆرۈنىشى مەن بۇرۇن ئۇنىڭ بىلەن ياتىقىدا

كۆرۈشكىنىمدىكى ھالىتىدىن تولۇپتىن پەرق قىلاتتى. ئۇنىڭ ساغرىپ كەتكەن چىرايىدا قەلبىنىڭ ئۆركەشلەپ تۇرغانلىقى بىلىنىپ تۇراتتى. ئۇ كېتىۋېتىپ خۇددى يوقۇتۇشقا تېگىشلىك بىرەر دۇشمەن ئاختۇرىۋاتقاندەك ئەتراپىنى كۆزىتىپ ماڭاتتى. ئەجەبا، ئۇنىڭدىكى بۇ پەۋقۇلئاددە كۈچنى مۇشۇ خەلق بەرگەنمىدۇ؟ مەن دەرھال 'سۇنغان غۇرۇرى بىلەن ھەددىدىن ئاشقان، ھىستېرىيىلەرچە رومانتىكلىق ئىچىگە پېتىپ قالغان ئادەم' دەپ خاتىرەمگە يېزىپ قويدۇم."

ئەتىسى، ئۇلار يەنە بىر قېتىم ساقچىلارنىڭ چەكلەش بويرۇقىنى بىر چەتكە قايرىپ قويۇپ، 6 مىڭ كىشىلىك ئىس-ئاچىلار قوشۇنى بىلەن بايراق كۆتۈرۈشكىنىچە ماسفېرد (马斯弗尔德) قا يېتىپ كېلىدۇ. ئىس-ئاچىلار قارلىق مەيداندا غالىلداپ تىترىشەتتى. بەزىلىرى بېشىغا كۆك رەڭلىك چاڭقى تېيىلىش شەپكىسىنى كىيىۋالغان، ئۇچىسىغا قوڭۇر رەڭلىك كاۋانكا كىيىشكەن، پۇتىغا كۆجەي باغلىغان بولۇپ، قالغانلار كاستيۇملۇق ئىدى. ئۇلار كۆتۈرىۋالغان بايراقلارمۇ رەڭگارەڭ بولۇپ، كرىست بەلگىلىرىنىڭ چوڭ-كىچىكلىكىمۇ بىر-بىرسىگە ئوخشىمايتتى. بۇ كىشىلەرنىڭ كىيىم-كېچەكلىرى ھەر تۈرلۈك بولسىمۇ، "دىققەت!" دەپ كوماندا بېرىلىشى بىلەن تەڭ، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ياغاچتەك تىك تۇرۇشتى. ئۇلارنىڭ بۇ دىققەتتە تۇرۇش قىياپىتىنى گېرمانىيە پادىشاسىنىڭ پارات قوشۇنلىرىغىلا ئوخشىتىشقا بولاتتى. گەرچە ساقچىلار قالايماقانلىق تېرىش تەييارلىقىنى كۆرۈپ قويغان بولسىمۇ،

مەيدانــدا هــېچ قانــداق تەرتىپســىزلىك ئەھــۋالى كۆرۈلمەيــدۇ. ئەسلىدە بۇ ئىككى كونا جەرياندا مىتىنگ مەيـدانلىرى كىشىنى بەك جەلىپ قىلغىــدەك كۆرۈنمىســمۇ، يەنــى ھېچقانــداق بىــر ئــۇرۇش-جــېدەل چىقمىغــان، ئاشــكارە توپىلاڭمۇ كۆتــۈرۈلمىگەن ئىدى. شۇنىڭغا قارىماي بۇ نارازىلىق مىتىنگلىرىنىڭ كۆرسەتكەن تەســىرى ھەقىقەتەنمــۇ چــوڭ ئىــدى. ھىتلېرنىــڭ ســاقچى دائىرىلىرىنىــى كــۆزگە ئىلمــاي تۈرتۈۋالغــانلىقى، نۇرغۇنلىغــان بىتەرەپ مەيداندا تۇرىۋاتقان پارتىيە-تەشكىلات يىتەكچىلەرنىمۇ ئۇنىڭغــا مايىللاشــتۇرىۋەتكەن ئىــدى. شــۇنىڭدەك مىيــونخېن ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ ستۇدېنتلىرى تېخىمۇ ھاياجانلىق يولغا قاراپ يىتەكلەنمەكــتە ئىــدى. ئەڭ مــۇھىمى، بــاۋارىيە ھۆكۈمىتىنىــڭ ئىنــاۋىتى يەر بىــلەن يەكسان قىلىــۋېتىلگەن ئىــدى. ھۆكــۈمەت دائىرىلىرى بىلەن قاتتىق تىركىشىش جەريانىــدا ئــاخىرى غالىــپ كەلگەن تەرەپ يەنىلا ھىتلېر بولۇپ چىقىدۇ.

"ئۇ ھەقىقەتەنمۇ تەڭداشسىز بىرسى ئىدى. ــ دەيدۇ بىر قــانچە كــونا ئۆتكەنــدە ھىتلېرنىــڭ مىتىــنگىگە قاتناشــقان ئامېرىكىلىق مۇخبىر لۇدىۋېيېر دانىي (卢德威尔•丹尼) بەرگەن بىر خەۋىرىدە، ــ ئۇنىڭ نۇتقى ئاددى ئەمما كۈچلۈك ئىدى. ئــۇ مۇشــتۇمىنى ھېلــى تۈگــۈپ ھېلــى ئېچىــپ تىنمــاي قــول شىلتىيتتى. ئۇ مېنىڭ بىلەن سۆھبەتلەشكەن قىسقىغىنە ۋاقىت ئىچىــدە ئۆزىنىــڭ بەكــلا نورمالســىز بىرســى ئىكەنلىكىنــى كۆرسەتكەن ئىدى؛ ئۇنىڭ غەلىتە بىــر جۈپ كــۆزى، بىنورمــال شىلتىپ تۇرىــدىغان ئىككى قــولى، غەلىتە بىــر شــەكىلدە بــاش

www.pidaw.biz

چايقاشلىرى ھەقىقەتەنمۇ غەلىتە ئىدى.” ئۇنىڭ شەخسى تۇرمۇشى ھەقىقەتەنمۇ نورمال ئەمەس ئىدى. ئۇ يەنىلا شۇ بۇرۇنقى دېرىزىسىز () كوچىسىدىكى قاراڭغۇ بىنادا تۇراتتى. ئۇنىڭ تۇرغان ئۆيى سەل چوڭ كېلىپ قالغاندەك قىلسىمۇ، بۇرۇنقىدەك ئۇنداق سوغۇق ئەمەس، ئەمما ئۆي سايمانلىرى يەنە شۇ بۇرۇنقى ئۆيىدىكىدەك بەكلا ئاز ئىدى. بۇ ئۆيىنىڭ كەڭلىكى 10 غېرىچتەكلا بولۇپ، كارىۋات بېشىدا بۇ ئۆينىڭ كىچىك بىر دېرىزىسىمۇ بار ئىدى. يەردە ئەرزان باھالىق كونا كىلىيونكا سېلىنغان؛ كارىۋىتىنىڭ ئۇدۇلىدا ئاددى بىر كىتاب ئىشكاۋى بار ئىدى. تاملار ھەر تۈرلۈك رەسىملەر، گېزىت رەسىملىرى بىلەن قاپلانغان كىتاب ئىشكاۋىنىڭ ئۈستى قەۋەتلىرىدە ھەر تۈرلۈك كىتابلار دۆۋىلەنگەن بولۇپ، دۇنيا ئۇرۇشى تەسۋىرلەنگەن كىتابلار، گېرمانىيە تارىخى توغرىلىق كىتابلار، شۇنىڭدەك يەنە رەسىملىك ئانسىكلوپېدىيەدىن بىرنىمۇ كۆزگە چېلىقاتتى. ئۇنىڭدىن باشقا يەنە بىر پارچە كراۋىشىۋىس (克劳塞维茨) نىڭ يازغان كىتاۋى، ئىمپېراتور فرېدېرىخ تەرجىمىھالى، بىر پارچە خوستون ستېۋىن چىمبىرلىن (本豪斯顿•司徒•张伯伦) يازغان «ۋاگنېر تەرجىمىھالى»، بىر پارچە سۋېن خېدىن (斯文•赫丁) نىڭ «ئەسلىمىلەر» كىتابى، بىر قانچە پارچە قەھرىمانلار رىۋايىتى، بىر پارچە جوك ۋون خاردىنبىرگ (约克•冯•华尔登堡) نىڭ «دۇنيا تارىخى»، بىر پارچە «يەر شەكلى خەرىتىسى» دېگەندەكلەر بار ئىدى. خانقىستانگىلىنىڭ دېيىشىچە ئىشكاپنىڭ ئاستىنقى قەۋەتلىرى رومان بىلەن تولغان بولۇپ، رومانلار

ئىچىدە ئېدۋارد يوشىس (埃杜阿德•伏希斯 ئۇ بىر يەھۇدىي) يازغان يېرىم سېرىق ھىكايىلار كىتابىمۇ بار ئىدى. يەنە بىر پارچە «شەھۋانە سەنئەت تارىخى» دېگەن كىتابىمۇ بار ئىدى.

ھىتلېر ئۇلتۇرغان ئۆينىڭ غوجايىنى رېچىت (赖彻特) خانىمنىڭ دېيىشىچە، ھىتلېرنىڭ ئۆيى ھەددىدىن ئارتۇق جىمجىت ئىكەنمىش. "بەزى ۋاقىتلاردا، نەچچە ھەپتىلەپ قاپىقىنى تۈرۈپ ماڭا گەپمۇ قىلماي ئۆتۈپ كېتەتتى. ھەتتا بەزىدە مەن بۇ دۇنيادا يوقتەك چىرايىما قاراپمۇ قويماي ئۆتۈپ كېتەتتى. ... گەرچە ئۇ ئۆي ئىجارىسىنى ئۆز ۋاقتىدا ياكى ئالدىن تۆلەپ تۇرغاندەك قىلسىمۇ، ئۇ بەرىبىر كەمكۆستىسىز بىر پوسىمىيىلىك ئىدى." شۇنداق بولىشىغا قارىماي ئۇ بەرىبىر ياخشى بىرسى بولغاچقا، ئۆي غوجايىنى ئۇنىڭ بۇنچىلىك ئەيىپلىرىنى تۇغرا چۈشىنىپ كەچۈرىۋېتىش بىلەن بىرگە، ئۇنىڭ روياللىرىدىن بىرسى قويۇلغان كورىدوردىن پايدىلىنىشقىمۇ يول قويغان. ھىتلېرنىڭ تۇرمۇشى بەكلا ئاددى بولۇپ، ئادەتتە 'ۋولف' (بۆرى) ئىسىملىك يۇغان بىر بۆرى ئىتى ئۇنىڭ كەينىدە ئەگىشىپلا يۈرەتتى. ئۇ، ئۇرۇش مەزگىلىدە "كىچىك تۆلكەم" بىلەن يېقىن مۇناسىۋەتتە بولغىنىدىن بۇيان، ئىتنىڭ سادىقلىقىغا ئامراق بولۇپ قالغان ئىدى. ھىتلېرنىڭ ئىتلارنى بۇنچە ياخشى كۆرىشى ھەقىقەتەنمۇ پەۋقۇلئاددە بىر ئەھۋال ئىدى. "بەزى ئىتلار بەكلا دۆت كېلىدۇ. ئەمما ئەقىللىقلىرىمۇ كىشىنى قىزغاندۇرىدۇ" دەيدۇ. بۇنداق قاراشقۇلۇق بىر ئۆيدە تۇرىۋاتقان ئادولف، ئاپىسىنىڭ تارتقان ئازاپلىرىنى كۆز ئالدىغا

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

كەلتۈرۈشى مۇمكىن. ئەنە شۇ ۋاقىتلاردا ئادولف «ئويلان!» دېگەن بىر شېئىر يېزىپ چىققان ئىدى. بۇ شېئىر ئىشتىن سىرتقى قىزىققۇچىغا خاس پۇراقلار كېلىپ تۇرغان بىر شېئىر بولغاندەك قىلغىنى بىلەن، يەنىلا مەنىلىك بىر شېئىر ھېسابلىناتتى:

ئاپا ياشىنىپ قالدى، دېمەك،
مەنمۇ كىچىك ئەمەسمەن دېگەن گەپ.
كىچىكىدە ئويناپ-ئەكىلەپ يۈردۈڭ،
ئەندى ئېغىر مەسئولىيەت ئاستىداسەن.
ئاپاڭنىڭ سەممى سادىق كۆزلىرى،
كۈنسايىن خۇنۇكلىشىپ بارىدۇ.
پۇت-قوللىرى تىلىپ،
ئۆزىنى ئارانلا كۆتۈرمەكتە —
قوللىرىڭنى ئۇزات ئاپاڭغا، باشلىرىنى سىلاپ قوي،
كۆڭلىنى خوش قىل.
قايغۇلۇق كۈنلىرىڭ يېقىنلاشتى،
ئاخىرقى قەدەملىرىگە ھەمرا بول.
سورىغىنىغا جاۋاب بەر،
يەنە سورىسا يەنە جاۋاب بەر!
يەنە جاۋاب بەر
ھەرگىز جاۋابسىز قويما.
ھەرگىز تىرىكمە،
مۇلايىم بول، سىلىق بول!
ئاگلىيالمىسا، ئۇقالمىسا،
قايتىلاپ چۈشەندۈر، زېرىكمە.
يامان كۈنلەر بوسۇغۇڭدا،

www.pidaiy.biz

ئۇنىڭ يوقىدا، ئاۋازىغىمۇ زار بولسەن!

ھىتلېر، ياش ۋاقىتلىرىدا كىشىلەرگە ئارىلاشماي يالغۇزلۇقنى خالايدىغان بىرسى ئىكەنلىكىنى، ئەمما ئۇرۇشتىن كېيىن بۇنداق يالغۇزلۇققا ھەرگىزمۇ بەرداشلىق بېرەلمەيدىغان بولۇپ ئۆزگەرگەنلىكىنى ئېيتىدۇ. گەرچە ئۇنىڭ بۇ قاراشقىمۇ ئۆيى ئۇنىڭ يالغۇز قالىدىغان تۇرمىدەك بىر يەر بولسىمۇ، مىيونخېنىدىكى ئەرزان ئاشخانىلاردا، سالونلاردا، قەھۋىخانىلاردا ۋە قاۋاقلاردا پۇتۇنلەي باشقىچە ياشايتتى. ئادولف، ۋىساد (威查德) رېستورانتى (خەلق تىياتىرخانىسىنىڭ يېنىدىكى ئاشخانا)، كالدۇن (卡尔顿) چايخانىسى (بۇلىيانا كوچىسىدىكى يوقىرى تەبىقە كىشىلىرىنىڭ يىغىلىدىغان بىر جاي) ۋە خوك (赫克) رېستورانتى (گاللى كوچىسىدا) قاتارلىق جايلارنىڭ دائىملىق خېرىدارلىرىدىن بىرسى ئىدى. ئۇ پات-پات دېگىدەك خوك (赫克) رېستورانتىغا كىرىۋېلىپ تېنىچ بىر بۇلۇڭنى تېپىپ سائەتلەرچە ئولتۇرۇپ كېتەتتى. ھىتلېر ئەتراپتىكى مۇھىتنى ئەنە شۇنداق يەرلەردە كۆزىتىپ يۈرەتتى.

ئۇ، ھەر دۈشەنبە (باش) كۈنى نيۇۋاير (纽迈埃尔) رېستورانتىدا يېقىن كىشىلىرى بىلەن ئۇچرىشىپ تۇراتتى. بۇ رېستورانت كونا پاسوندىكى بىر قەھۋىخانا بولۇپ، پورد (彼得) مەيدانىدىكى بىر كوچا دوخمۇشىغا جايلاشقان، ۋىكتورالىيان (维克图阿利安) بازىرىنىڭ يېنىدا بىر يەر ئىدى. بۇ رېستورانت ئۇزۇن بىر كارىدور شەكلىدىكى ئاشخانا بولۇپ، تاملىرى تاختايلىق، ئورۇندۇقلىرى پولغا مىخلىۋېتىلگەن ئىدى.

بۇ يەردە دائىملىق خېرىدارلار ئۇچۇن ساقلاپ قويۇلىدىغان ئورۇندا ئادولف ھىتلېر ئۆزىنىڭ ئەڭ يېقىن ئۈلپەتلىرىنى ساقلاپ قويىدىغان ئىشلارنى تىرىۋېتىپ تەدبىر بىلەن قالدۇرغانلىقى بەك يامان بىلىنمەيتى.

بۇ يەردە دائىملىق خېرىدارلار ئۈچۈن ساقلاپ قويۇلىدىغان ئورۇندا ئادولف ھىتلېر ئۆزىنىڭ ئەڭ يېقىن ئويلىرىنى مورتلىرىغا سۆزلەپ بېرەتتى (ئاڭلىغۇچىلىرىنىڭ كۆپىنچىسى ئوتتۇرا ياشلىق ئاياللاردىن تەشكىل تاپاتتى)، ئۇلارنىڭ پىكرىنى ئالاتتى. يەنە شۇ يەردە ئۇلار بىر تەرەپتىن ئەرزان پۇللۇق كەچلىك تاماقلارنى بويرۇتقاچ (بەزىلىرىنى ئۇلار يېنىدا بىرگە ئالغاچ كەلگەن بولاتتى)، سۆزلىشىپ، چاخچاقلاشقاچ ئولتۇرۇپ غىزالىناتتى.

قالغان ئاخشاملىرى، ئادولف، فرانز جوسېف كوچىسىدا تۇرىدىغان دىترىخ ئەيكارتنىڭ ئۆيىدە ۋاقتىنى ئۆتكۈزەتتى. "ئۇنىڭ ئائىلىسىدىكىلەر ھەقىقەتەنمۇ مېھرىبان كىشىلەر ئىدى. قاراڭلار، ئۇ كىچىك قىزى ئاننا (安娜) نى ئەكىلىتىشلىرىگە!" بۇ قىزنىڭ ئەسلى ئىسمى ئانار (安纳尔) بولۇپ، ئۇنىڭ ئۆي غوجايىنى ئىدى. ئېكارت ئايالى بىلەن ئايرىم ئۆيدە تۇرىدىغان بولغىنىدىن كېيىن، ئانار (安纳尔) بىلەن بىرگە ياشىماقتا ئىدى. ياردەمچىسى بولغان خانفىستانگىل بەلكىم بۇ كۆنلەردە ھىتلېر بىلەن ئەڭ كۆپ بىرگە ئۆتىدىغان ئادەم ھېسابلانسا كېرەك. ئۇمۇ پات-پاتلا ھىتلېرنى ۋىلخېلم باۋرد خال (威廉•巴雅德•哈勒) (پىرېزىدېنت ۋىلسوننىڭ پرىنستون ئۇنىۋېرسىتېتىدا بىر سىنىپتا ئوقۇغان ساۋاقدىشى بولۇپ، ھېرست گېزىتخانىسىنىڭ ياۋروپادا تۇرۇشلۇق ئەڭ مۇھىم مۇخبىرى) ۋە ۋىلخېلم ۋونك (威廉•冯克) (ئۇنىڭ سالونى نۇرغۇنلىغان مىللەتچى باي سودىگەرلەرنى ئۆزىگە جەلپ قىلىپ تۇراتتى) دېگەندەك مۇھىم كىشىلەر بىلەن تونۇشتۇرۇپ قوياتتى.

www.pidaily.biz

ئادولنى، دائىم دېگىدەك خانفىستانگىل بىلەن بىرگە ئېلىپ بىرۇكمان (埃尔莎•布鲁克曼) خانىمنىڭ كەچلىك زىياپەتلىرىگە قاتنىشىپ تۇراتتى.

بۇ ئايال ۋېنگىرىيىدىكى ئاق سۆڭەك بىر ئائىلىنىڭ قىزى بولۇپ، بىر نەشرىياتچى بىلەن توي قىلغان ئىدى. بۇ ئايال هىتلېر دېگەن بۇ ئادەمنىڭ سىياسى ساھەلەردىكى جەلىپ قىلىش كۈچىدىن بەكلا تەسىرلىنەتتى. ئۇنىڭ تۇرمۇش سەۋىيىسى هىتلېرنى ھەيرانۇ ـ ھەس قالدۇرىۋېتەتتى.

خانفىستانگىل ئۇنى بېيشتېين (贝希斯坦) نىڭ تۇرىۋاتقان يېرىگە باشلاپ بارغىنىدا (مىيونخېنىدىكى بىر مېھمانخانىدا تۇراتتى) هىتلېر ياردەمچىسىگە: كىيىۋالغان شۇ كۆك چاپىنىمغا قاراپ بەكلا نومۇس قىلىپ كەتتىم، بېيشتېين (贝希斯坦) ئەپەندى كەچلىك كىيىم كىيىۋالغان بولۇپ، ئۇنىڭ خىزمەتچىلىرىنىڭ ھەممىسىلا كاستۇم ـ بۇرۇلكا كىيىپ يۈرىشىدىكەن، كەچلىك زىياپەتكىچە بولغان ئارىلىقتا ساپلا شامپان ئىچىشىدىكەن. “سەن تېخى ئۇنىڭ مونچىسىنى كۆرمىدىڭ، مونچا سۈيىنىڭ ئىسسىقلىقىمۇ ئاپتوماتىك تەڭشىلىدۇ.”

خانفىستانگىل، دىئېر (荻埃尔) كوچىسىدىكى هىتلېرنىڭ كىچىك ھۇجرىسىنىڭ دائىملىق مېھمانلىرىدىن بىرى بولۇپ قالغان ئىدى. بىر كۈنى، هىتلېر ئۇنى كارىدورغا چىقىپ (ئۇ يەردە بىر رويال قويۇلغان ئىدى) بىرەر نەرسە چېلىپ

www.pdaiy.biz

راھەتلىتىپ بېرىشنى تەلەپ قىلىدۇ. خانفىستانگىل بۇ كونىراپ تۆكۈلۈپ تۇرىدىغان رويال شۇنچە كۆپ پەدە قاچۇرۇپ تۇرغىنىغا قارىماي، يەنىلا بىر ئاماللارنى قىلىپ باخىنىڭ پارچىلىرىدىن بىرنى ئورۇنداپ بېرىدۇ. ھىتلېر مۇزىكا ئاڭلىغاچ تىنماي باش لىڭشىتىپ تۇراتتى. ئەمما ئۇنىڭ كۆڭلى باشقا يەردە ئىكەنلىكى بىلىنىپلا تۇراتتى. خانفىستانگىل پەدە يۆتكەپ «شائىرلار كېچىلىكى» نىڭ باش مۇزىكىنى چېلىشقا كىرىشىدۇ. ئۇ بىر تەرەپتىن چالغاچ، يەنە بىر تەرەپتىن بۇ كونىراپ ئەبجىغى چىقىپ كەتكەن رويالنىڭ پەدىلىرى تۆكۈلۈپ يۈرمىسۇن دەپ ئېھتىيات قىلىپ تۇراتتى. ئۇ پەدىلەرنى باسقاچ "خۇددى لىست (李斯特) كە ئوخشاش كۆرۈنۈشكە تىرىشىپ ئالاھىدە رومانتىك قىياپەتتە" چېلىشقا كىرىشىدۇ. ھىتلېر مۇزىكىدىن رەسمى ھاياجانلىنىشقا باشلاپ، تار كارىدوردا ئالدى-كەينىگە مېڭىشقا باشلايدۇ. ھەتتا قوللىرىنى ھەرىكەتكە كەلتۈرۈپ خۇددى بىر ئوركېستىر ئۆمۈكىگە رېژىسسورلۇق قىلىۋاتقاندەك ھەرىكەتلەرنى قىلىشقا باشلايدۇ. "بۇ مۇزىكا ئۇنىڭ روھىنى ئۇيغۇتىۋەتكەن بولۇپ، مەن چېلىپ پۈتتۈرگىنىمدە ئۇ رەسمى ھاياجان ئىچىدە قالغان بولۇپ، بايىقىنقى غەم-ئەندىشىلىرىدىن ئەسەرمۇ قالمىغان ئىدى."

خانفىستانگىل، ھىتلېرنىڭ «شائىرلار كېچىلىكى» نى سۆيىدەك يادقا بىلىدىغانلىقىنى، "غەلىتە بىر ئىسقىرىق ئاۋازى بىلەن مۇزىكىنىڭ ھەربىر پەدىسىنى تولۇق ئېيتالەيدىغانلىقى" دىن بەكلا ھەيران قالىدۇ. ھىتلېر يەنە

شيۇمان (舒曼)، شوپېن (肖邦) ۋە رىچارد ستراۋس (有理查•施特劳斯) نىڭ بەزى ئەسەرلىرىنى بەكلا ياخشى كۆرىدىغانلىقىنى، بولۇپمۇ بېتوۋېن بىلەن ۋاگنېرنىڭ ئەسەرلىرىنى ئالاھىدە ياخشى كۆرىدىغانلىقىنى ئۇقۇپ قالىدۇ. شۇڭا، ئادولف، ئۇنىڭ ئورۇندىغان بىر مۇنچە داڭلىق سىمپونىيە پارچىلىرىنى ئاڭلاپ پەقەتلا زېرىكمەيتتى.

خانفىستانگىلنىڭ پەزىلىتى ھىتلېرنى قىزىقتۇرغاچقا ئەتىراپىدىكى باشقا يېقىنلىرىغا ئۇنى ماختاپ تونۇشتۇرۇپ چىقىدۇ. "ئۇ، يېنىدىكى كىشلەرنى ھەم ئىتتىگلىك ئۆيىگە قاماپ قويۇپ، ئۆزىنىڭ نەگە بارىدىغانلىقىنى ياكى كىملەر بىلەن كۆرۈشكەنلىكى ھەققىدە بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمايتتى. ـ دەپ يازىدۇ خانفىستانگىل ئەسلىمىسىدە، ــ ئەمما ئۇ يالغۇز مېنى يېنىغا ئېلىپ ئۆيمۇ-ئۆي ئايلىنىپ يۈرۈپ مېنى مۇزىكا ئوقۇتقۇچۇم، ماڭا رويال چېلىشنى ئۆگىتىۋارىدۇ دەيتتى." بىر قېتىم، فوتوگرافچى ھېينرىچ خوفمان (汉利希•霍夫曼 Heinrich Hoffmann) نىڭ ئۆيىدە خارۋارد ئۇنىۋېرسىتېتى پۇتپولچىلار مارشىنى چېلىپ بېرىدۇ. ئۇ چۈشەندۈرۈپ كېلىپ، رىغبەتلەندۈرگۈچىلەر ئەترەتلىرىنىڭ باشلىقلىرى بىلەن مۇزىكانتلار ئەترىتى ئاممىنى ھاياجانلاندۇرالايدىكەن. ھەتتا تاماشىبىنلارنى نېرۋىسى ئاجىزلاشقان كېسەل كىشلەردەك ۋارقىرتىپ جارقىرايدىغان ھالغا كەلتۈرۈۋېتىشىدىكەن. شۇنداق دەپ كېلىپ ھىتلېرمۇ دەرھال ھاياجان ئىچىدە قالىدۇ. شۇڭا ئۇ خانفىستانگىلنى رويال بىلەن قايتا ئورۇنداپ بېرىشنى تەلەپ

قىلىپ، گېرمانىيە مارشىنى ئامېرىكا مۇزىكىلىرىغا ئوخشاش ھاياجانلىق پەدىلىلەر بويىچە قايتا ئۆزگەرتىپ چىقىش لازىملىقىنى ئېيتىدۇ. "شۇنداق. — دەيدۇ ھىتلېر بىر تەرەپتىن ۋارقىراپ يەنە بىر تەرەپتىن خۇددى دۇمباقچىلار ئەترىتىنىڭ رېژىسسورلىرىدەك قوللىرىنى ئويناتقىنىچە، — بىزمۇ شۇنداق قىلىشىمىز كېرەك. بىزمۇ مۇزىكا ئارقىلىق خەلقنى ھاياجانلاندۇرۇشنى ئۆگىنىۋېلىشىمىز كېرەك!"

شۇنداق قىلىپ، خانفىستانگىل بۇ خىل ئاھاڭلارغا ئاساسەن ھۇجۇمچىلار ئەترىتى ئۈچۈن بىر قانچە خىل مارش نوتىسى ئىشلەپ چىقىدۇ. ئەمما ئۇنىڭ ئەڭ چوڭ ئۆزگەرتىش قىلغىنى خارۋارد مارشىدىكى "ئۇر، ئۇر، ئۇر" دېگەن سۆزلىرىنى "خايىل، خايىل!" دېگەنگە ئۆزگەرتكەنلىكى ئىدى.

خانفىستانگىلنىڭ ئۆيى شىۋۋىن (施霍宾) دا ئىدى. يەنى 1914-يىلى ھىتلېر ئوقۇماقچى بولغان شۇ چوڭ تېپىتكى مەكتەپ بىناسىنىڭ ئۇدۇلىدا بىر بىنادا تۇراتتى. ھىتلېر ئۇنىڭ دائىملىق مېھمىنى ئىدى. بەلكىم ھىتلېرنى بەكرەك قىزىقتۇرىدىغىنى ئۇنىڭ ئايالى ھېلېنە بولۇشىمۇ مۇمكىن. بۇ ئايال ئامېرىكىلىق نېمىسلاردىن بولۇپ، ئېگىز بويلۇق، چاچ، كۆز ۋە تەنلىرىنىڭ رەڭگى جىگەر رەڭدە كىشىنى ئۆزىگە ئالاھىدە جەلىپ قىلالايدىغان بىر ئايال ئىدى. ھىتلېر ئۆيىگە كېلىشىدە ئۈچىسىدا ئۆزىگە ئىنتايىن ياراشقان كۆك سارجا كاستۇم-بۇرۇلكىسى بار ئىدى. "ئۇ ھەقىقەتەنمۇ قاملاشقان سالاپەتلىك، ھەتتا سەل-پەل ياسالما كۆرۈنۈشىمۇ يوق ئەمەس

ئىدى. ــ دەپ يازىدۇ خانفىستانگىل ئەسلىمىسىدە، ــ گەپ قىلغىنىدا خۇددى تۆۋەن تەبىقىدىكىلەردەك بەكلا تارتىنچاق قىياپەتتە ئىدى. ئەسلىدە گېرمانىيىدە ئۇ دەۋرلەردە يوقىرى بىلىملىك، ئاقسۆڭەكلىك ئۆنىۋانى نىسبەتەن يوقىرى بولغان ئەربابلار ياكى ئىلمى جەھەتتە ئۇتۇق قازانغان كىشىلەرنىڭ گەپ قىلىش شەكلى ئومۇملاشقان بىر دەۋرلەر ئىدى.” روشەنكى، ھېلېنىينىڭ قىزغىن مۇئامىلىسى، سالاپەتلىك كۆرۈنىشى بىلەن ئۇنىڭ گۆزەللىكى باشتىن تارتىپلا ھىتلېرنى ئۆزىگە جەلىپ قىلىۋالغان ئىدى. ھىتلېر بۇ ئايالنى بەكلا ھۆرمەت قىلاتتى. ھەتتا ئۇنىڭغا چوقۇناتتى دېيىشمۇ ئارتۇق كەتمەيتتى. شۇنىڭدىن 10 يىل ۋاقىت كېيىن ھېلېنە ئېلان قىلىنمىغان ئەسلىمىسىدە 1923 ـ يىلى باھاردا مىيونخېن كوچىلىرىدا ھىتلېر بىلەن دوقۇرۇشۇپ قالغان ۋاقتىنى تەسۋىرلەپ كېلىپ: “ئۇ چاغدا ھىتلېر بەكلا ئورۇق، تارتىنچاق بىر يىگىت ئىدى. ئۇنىڭ ھەقىق كۆزلىرىدىن كۆڭلى بىر يەردە ئەمەسلىكى چىقىپلا تۇراتتى. ئۇچىسىدىكى كىيىملىرىمۇ بەكلا ۋەيرانە بولۇپ، ئەرزان باھالىق ئاق كۆڭلەك كىيىپ بوينىغا قارا رەڭلىك گالۇستۇك تاقىغان، ئۇچىسىدىكى پەلتوسىمۇ بەكلا ياراشمىغان قېنىق كۆك رەڭلىك خۇرۇم پالشوپكىسى ئۆستىگە كىيگىچىلىكى قالمىغان كونا كۆلرەڭ قوڭۇر ھەربى پەلتو بار ئىدى. پۇتىغا ئەرزان باھالىق قارا ئاياق كىيىۋالغان، بېشىدىمۇ سۇس كۆلرەڭ كونا شەپكە بار ئىدى. ئۇنىڭ كۆرۈنىشى ھەقىقەتەنمۇ كىشىنىڭ ئىچىنى ئاغرىتاتتى” دەپ يازىدۇ.

ھېلېنە شۇ كۈنى رەتسىز كېيىملىك بۇ ھىتلېر دېگەن كىشىنى ئۆيىگە تاماققا تەكلىپ قىلىدۇ. “شۇ كۈندىن باشلاپ، ھىتلېر ئائىلىمىزنىڭ دائىملىق مېھمىنىغا ئايلىنىپ ئائىلىمىزنىڭ راھەت مۇھىتىدىن تەڭ ھوزۇرلىنىشقا باشلايدۇ. ئۆيدە ئوغلۇم بىلەن ئوينايتتى، گېرمانىيە ئىمپېرىيىسىنىڭ قايتا تىرىلىشى ھەققىدىكى پىلانلىرى، ئۇمىدلىرى ئۈستىدە سۆزلەپ كېتەتتى. باشقا كىشىلەرمۇ ئۇنى ئۆيىگە تەكلىپ قىلىپ تۇرغاندەك قىلىسىمۇ، ئۇ يەنىلا بىزنىڭ ئۆيدە بولۇشنى خالايتتى. چۈنكى بىز ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولغان ۋاقتلىرىمىزدا باشقىلاردەك ئۇنداق ئاجايىپ-غارايىپ سوئاللار بىلەن ئۇنىڭ بېشىنى قايدۇرۇپ يۈرمەيتتۇق. شۇنىڭدەك بىرەرسىگە ئۇنى كەلگۈسىدىكى قۇتقازغۇچىمىز دەپ تونۇشتۇرۇپ قۇرۇق ماختاپمۇ يۈرمەيتتۇق. ئۇ ئۆيىمىزدە كۆڭلى نېمىنى خالىسا شۇنى قىلالايتتى. مەسىلەن بىر چەتتە ئولتۇرۇپ كىتاب ئوقۇش ياكى خاتىرە قالدۇرۇش بىلەن خاتىرجەم شۇغۇللىنالايتتى. بىز ئۇنى ئۆز بىلىپ، ھەرگىزمۇ ئۇنىڭغا ۋاقىتلىق مېھمان مۇئامىلىسى قىلمايتتۇق.”

ھېلېنە، ھىتلېرنى يۇمشاق كۆڭۈللۈك بىر ئادەم دەپلا بىلەتتى. بۇنىڭ بىر سەۋەبى، ھىتلېر ئۇنىڭ ئىككى ياشلىق ئوغلى ئېگونغا بولغان ئامراقلىقى ئۇنى قاتتىق تەسىرلەندۇرگەن ئىدى. “ئېنىقكى، بۇ ئادەم باللارنى بەكلا ياخشى كۆرەتتى. ئۇنداق بولمىغاندا، بۇ ئادەمنى ئىنتايىن ئۇستا بىر ئەرتىس دېيىشلا مۇمكىن.” بىر كۈنىسى، ئوغلى ئىشىككىچە يۈگرىپ بېرىپ ھىتلېرنى قارشى ئالماقچى بولغىنىدا بىر ئورۇندۇققا

ئۇسۇپىلىپ يىغلاپ كېتىدۇ. "بۇ چاغدا ھىتلېر بالىغا كۆرسىتىپ تۇرۇپ 'سەن مېنىڭ ئاپپاق ئوغلۇم ئېگون (Egon) نى نېمشكە يارىلايسەن' دېگىنىچە ئورۇندۇقنى تۈتىۋېلىپ ۋارقىراپ ئۇرۇپ كېتىدۇ. بۇنى كۆرگەن بالا خوشال بولۇپ يىغىدىن توختاپ بۇ ئويۇننى تاماشا قىلىشقا باشلايدۇ. شۇ كۈندىن باشلاپ ھىتلېر ئۆيگە كېلىشى بىلەن، چوقۇم بۇ ئويۇننى بىر قېتىم تەكرارلىماي قويمايتتى. ئېگونمۇ بولۇشۇپ 'ئادولف تاغا، بۇ ئورۇندۇقنىڭ سۆڭگۈچىگە ئۇرۇپ بەرسىڭىز' دەپ يالۋۇرىدىغان بولىدۇ."

كۈز كەلگەندە، ھىتلېر بىلەن خانفىستانگىل ئائىلىسىدىكىلەر پۈتۈنلەي ئۆزلىشىپ تېخىمۇ قىزغىن مۇئامىلە قىلىشىدىغان بولىدۇ. ھىتلېرمۇ بۇ ئائىلىدىكىلەرنىڭ كۆڭلىنى خوش قىلىش ئۈچۈن ئۆزىنىڭ باشقا مورتلىرىنىڭ قىلىقلىرىنى دوراپ (مەسىلەن ئۇنى بەكلا ئەتىۋارلىشىدىغان گيورىڭلار ئائىلىسىدىكىلەرنى) بېرەتتى ياكى بولمىسا يەردە ئۆمىلەپ ئېگون بىلەن بىرگە ئويناپ كېتەتتى. ھىتلېر ئادەتتە بىر تەرەپتىن شاكىلات ئارىلاشتۇرۇلغان قەھۋە ئىچكەچ پاراڭغا چۈشسە سائەتلەپ گېپى تۈگىمەيتتى. بەزىدە ئۇ "جونسبۇرگ () ھارىقى" نىمۇ ئىچىپ قوياتتى. ئەمما ئۇنىڭغا لىق بىر قوشۇق قۇم شېكەر ئارىلاشتۇرۇپ ئىچەتتى. ئۇلار ئادەتتە بىرلىكتە سىرتلارغا چىقىپ ئايلىنىپمۇ كېلەتتى. بىر كۈنى ئاخشىمى بىرگە كىنوغا بىرىپ «فرىدېرىكاس لىكس» (弗里德里卡斯•烈克斯) دېگەن كىنونىڭ بىرىنچى قىسمىنى كۆرۈپ كېلىشكەن ئىدى. ھىتلېرنىڭ بۇ كىنو فىلىمىدىكى ئەڭ

ياخشى كۆرىدىغان سەھنىسى ياشانغان كىنەزنىڭ تەھدىت قىلىپ تۇرۇپ شاھزادىنى كاللاكنى ئالىمەن دەيدىغان يېرى ئىدى. كىنودىن چىقىپ قايتىش يولىدا: "بۇ نېمە دېگەن مەرتلىك، ئىنتىزامنى كۆچەيتىش ئۈچۈن بۇ ياشانغان پادىشا ئۆز ئوغلىنىڭ كاللىسىنى ئېلىشتىنمۇ يانمىغىنىنى قاراڭ!" دەپ كىنونى باھالاپ كېتەتتى.

"گېرمانىيىنىڭ قانۇنىنىمۇ ئەنە شۇنداق تۈزۈپ يولغا قويۇش كېرەك. يەنى يا ئۆز ئىختىيارىغا قويۇەت، يا كاللىسىنى ئال!"

خانفىستانگىل ئەر-خوتۇن، ھىتلېرنىڭ بۇ تۈردىكى ئىنتايىن رەھىمدىل بىرسىدىن بىراقلا ئىنتايىن ۋەھشى بىرسىگە ئايلىنىپ قېلىشىغا قاراپ ئۇنىڭدىن قورقۇپمۇ قالاتتى. شۇڭا ئۇنىڭ شەخسى تۇرمۇشى ھەققىدىكى سۆز-چۆچەكلەرمۇ بەكلا كۆپ ئىدى. مەسىلەن ئالايلى، ھىتلېر ئاياللار بىلەن زادى قانداق مۇناسىۋەتتە بولۇشنى خالايدۇ؟ دەيدىغان سۇئاللار بەكلا كۆپ ئوتتۇرىغا چىقىپ تۇراتتى. بىر كۈنى ھىتلېر ئۇلارغا "مېنىڭ ئۈچۈن ئېيتقاندا، خەلق ئاممىسى، پۈتكۈل خەلق، نەق بىر ئايال كىشىگىلا ئوخشايدۇ" دېگەن ئىدى. ھىتلېر ھەقىقەتەنمۇ ئۆزىنىڭ نۇتقىنى ئاڭلىغۇچىلارنى ئايال كىشىگىلا ئوخشىتاتتى. "ئەگەر كىمدە-كىم ئاممىنىڭ ئايال مىجەزلىك بولىدىغانلىقىنى چۈشىنەلمەيدىكەن، ئۇنداق بىرسى ھەرگىزمۇ مۇۋەپپەقىيەتلىك ناتىق بولالمايدۇ. سەن ئۆزەڭدىن سوراپ باق، ئاياللار ئەرلەردىن زادى نېمە تەلەپ قىلىدۇ؟ ئاياللارنىڭ ئەرلەردىن تەلەپ قىلىدىغىنى كەسكىنلىك، ئىرادىلىك، كۈچ-ھوقۇق،

هەركەت قىلىش ... ئەگەر سەن ئۇلار بىلەن مۇۋاپىق تۈردە سۆزلىشەلەيدىغانلا بولىدىكەنسەن، ئايال خەق مەغرۇر هالدا ئۆزىنى ساڭا قۇربان قىلالايدۇ، چۈنكى، هەر قانداق بىر ئايالخەق هېچقاچان مېنىڭ بەرگەن پىداكارلىقىم چېكىگە يەتتى دەپ قارىمايدۇ” دەيتتى. يەنە بىر قېتىمدا ئۇ، مەن ئۆمۈر بويى توي قىلمايمەن دەپ ئوچۇق ئېيتىدۇ. “ۋەتەن مېنىڭ بىردىن-بىر سۆيگۈنۈم، بىردىن بىر ئوبىكتىۋىم” دەيتتى. ئۇنىڭ بۇ يەردە دېمەكچى بولغىنى هەممە ئاغزىدىن چۈشەرمەيدىغان “دۆلەت ئاتا” (گېرمانىيىنى كۆزدە تۇتماقتا) ئىدى. خانفىستانگىل ئۇنىڭدىن چاخچاق قىلىپ “سەن نېمىشكە بىرەر ئاشنا تېپىۋالمايسەن؟” دەپ سورىۋىدى، “سىياسەتنىڭ ئۆزى بىر ئايال دېمەكتۇر. - دەيدۇ هىتلېر جاۋابەن، — ئەگەرسەن ئۇنى خوشاللىق بىلەن ياخشى كۆرمەيدىكەنسەن، ئۇ سېنىڭ بېشىڭنى غاجىلاپ تۈگەشتۈرىۋېتىدۇ” دەيدۇ.

هىتلېرنىڭ بەزى يېقىنلىرى ئۇ شوپۇرىنىڭ قىزى ئېۋۈن خوك (詹妮•霍希) نى ئاشنا قىلىپ يۈرىدۇ دەپ گۇمانلىناتتى. ئۇ قىز هىتلېرغا بەكلا سادىقمىش؛ هەتتا ئۇ قىز هىتلېرنى ئۆز ئىختىيارى بىلەن قوغدىغۇچىسى بولۇپ قوغداش ئۈچۈن قولتۇقىغا بىر تاپانچا يوشۇرۇپ يۈرگىدەكمىش. هېلىنە خانفىستانگىل خانىم بۇنداق گەپلەرگە ئىشەنمەيتتى. “ماڭغىنە، ئادولف بۇ جەهەتتە ئۇنچە بەك هەددىدىن ئاشىدىغان شاللاق بىرسى ئەمەس!” دەيتتى.

www.pidaily.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ھىتلېرنىڭ يېقىنلىرىدىن بىرسى بۇنداق قاراشقا قوشۇلمايتتى. ھىتلېرنىڭ يەنە بىر شوپۇرى، ئېمىل ماۋرىس (Emil Maurice 埃米尔•莫里斯) مۇ "بىز بىرلىكتە قىز قوغلاپ يۈرگەن ئىدۇق" دەيدۇ كېيىن ئەسلەپ كېلىپ. ئۇلار ئىككىسى پات-پاتلا بىرلىكتە سەنئەت ئىنستىتۇتىغا ياكى رەسىم كۆرگەزمىخانىلىرىغا بېرىپ يالىڭاچ مودېللەرنى كۆرگىلى بارىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. بەزىدە ھىتلېر ئىسمىنى "ۋولف ئەپەندى" دەپ ئاتاپ مورىس ماۋرىس بىلەن بىرگە ئاخشاملىرى كوچا-كويلاردا ئايلىنىپ قىز ئاختۇرۇپ يۈرەتتىكەن. شۇنىڭدەك ماۋرىس قىزلارنى ئۆزىگە قارىتىشقا ئۇستا بىرسى بولۇپ، ھىتلېرگە قىز تونۇشتۇرۇپ يۈرەتتىكەن. ماۋرىسنىڭ دېيىشىدىن قارىغاندا، قولغا چۈشۈرەلىگەنلىرىنى ئۆز ئۆيىگە ئاپىرىپ كۈتىۋالاتتىكەن. ھەتتا يېنىدا بىر تىيىنمۇ پۇلى قالمىغان ۋاقىتلىرىدىمۇ پات-پاتلا گۈل سوۋغا قىلىپ تۇراتتىكەن. ئۇ يەنە "بىز پات-پات باليېت تىياتىرىدىكى قىزلارنى زىيارەت قىلىپ تۇراتتۇق" دەيدۇ.

بۇ كۈنلەردە خانفىستانگىل ناتسىستلار پارتىيىسىگە خىزمەت قىلىشنى پۈتۈن كۈنلۈك ئىشى ھالىتىگە ئايلاندۇرغان ئىدى.

ھىتلېر مەسلىھەتچى بولغان روسىنبېرگنىڭ بۇرۇتۇڭنى سەل چوڭايتىۋالساڭ بوپتىكەن، ھازىر بۇنداق كىچىك بۇرۇتلار بەك مودا ئەمەس دەپ ئېيتقان مەسلىھەتىگە قارىتا، ئۇنى مەڭستىمگەن ھالدا (ئۇنىڭ يالغانچىلىق پەلسەپەسى سەۋەبىدىن ئۇنى كۆزگە ئىلىپ كەتمەيتتى): بۇنداق بۇرۇت ھازىر مودا

بولمىغانـــدەك قىلغىنىـــى بىـــلەن، بۇنـــداق بـــۇرۇت قـــويغىنىم سەۋەپلىك كەلگۈسىدە چوقۇم مودا بولـۇپ كېتىـدۇ. دەپ جـاۋاپ بېرىـدۇ. ھىتلېرنىـڭ بۇ تـۈردىكى ئاسـانلىقچە مەسـلىھەتكە قـۇلاق سالماسـلىقىنى بىلىـپ تۇرسـىمۇ خانفىسـتانگىل يەنـىلا ئۇنىڭغـا قورقمـــاي مەســـلىھەت بېرىـــپ يـــۈرەتتى. ھىتلېرمـــۇ ئۇنىـــڭ مەسـلىھەتىگە قـۇلاق سالمىسـىمۇ ئەممـا يەنـىلا ئۇنىڭـدىن قەرزگە پۇل ئېلىپ تۇراتتى. بىر قېتىم ھىتلېر ئۇنىڭدىن ئۈسۈمسىمۇ يـوق مىـڭ دولـلار قەرز ئالىـدۇ. شـۇ كـۈنلەردە خانفىسـتانگىل ئاتـا- ئانىســىنىڭ نيۇيوركتــا ئاچقــان ســەنئەت رەســىملەر دۇكىنىــدىن ئۆزىگە تەۋە پايدا ئۈلىشىنى تاپشـۇرۇپ ئالغـان ئىـدى. بـۇ پـۇلنى پاخاللاشقان ماركقا ئالماشتۇرغىنىدا ئۇنىڭ بەكـلا كـۆپ پـۇلى بـار بولغان ھېسابلىناتتى. ھىتلېر ئۇنىڭـدىن ئالغـان بـۇ قەرز پۇلغـا ئىككــى يــۈرۈش ئامېرىكــدا ياســالغان شــىپىگىراف ماشىنىســى سېتىۋېلىپ، «خەلـق كۈزەتكـۈچىلىرى» گېزىتىنـى ھەپتىلىكـتىن كۈنلۈك گېزىتقا ئۆزگەرتىدۇ.

خانفىستانگىل ھەقىقەتەنمۇ ھىتلېرغا مەرتلىك قىلىپ ياردەمدە بولـۇپ يۈرگەن ئىدى. ئەمما ھىتلېر ئۇنىڭ ئويلىمىغان يېرىـدىن چىقىپ ئۇ بەكلا يامان كۆرىدىغان دۈشمىنىنى داڭلىـق بىرسـىگە ئايلىنىدىغان ئورۇنغا تەيىنلەيدۇ. يەنى ھىتلېر، ھەپتىلەپ ئىشقا كەلمىدى دېگەننى باھـانە قىلىـپ «كۈزەتكـۈچىلەر» گېزىتىنىـڭ تەھرىرلىكىنىـــى ئەيكارتىنىـــڭ قولىـــدىن ئېلىـــپ روســـىنبېرگكە تاپشۇرىدۇ. بۇ ۋەزىپە، روسىنبېرگنى شەرق مەسـىلىلىرى بـويىچە پارتىيىنىـڭ مۇتەخەسسىسـى ھالىغـا كەلتـۈرۈش بىلەنـلا قالمـاي،

ئۇنى شۇبنېر رىچتېرقا ئوخشاش روسىيىدىن قېچىپ چىققانلار ئارىسىدىكى تەسىرىنىمۇ كۈچەيتىپ بېرىدۇ. رىچتېر دېگەن بۇ كىشى بەكلا سىرلىق بىرسى بولۇپ، گېرمانىيىدىكى كاپىتالىستلار بىلەن يوقىرى تەبىقە جەمئىيىتى بىلەن يېقىن مۇناسىۋىتى بار بىرسى بولۇش بىلەن بىرگە، لۇدېندورف ئارىسىدىكى مۇناسىۋەت باغلىغۇچىلىق رولىنى ئويناشتىن باشقا ھىتلېرنىڭ بارغانسىرى ئەتىۋارلىق مەسلىھەتچىلىرىدىن بىرسىگە ئايلانماقتا ئىدى.

بارلىق روسىيە مۇساپىرلىرى بولشىۋىكلارنى ئاغدۇرۇپ تاشلاشقا پۈتۈن كۈچى بىلەن تىرىشماقتا بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھەممىسىنىڭلا كاللىسى چار پادىشانىڭ يەھۇدىيلارنىڭ يوقۇتۇش ھىلىمىكىرلىرى بىلەن تولغان ئىدى. يەنى يەھۇدىيلارنى يوقۇتۇشنىڭ بىردىن-بىر چارىسى تېررورلۇق ۋە زورلۇق كۈچىدىن پايدىلىنىش دەپ قارايتتى. بۇ تۈردىكى تەۋەككۈلچىلەرنىڭ قارىشىدا يەھۇدىيلارغا قارشى ئىجتىمائىي ياكى ئىقتىسادى تەدبىرلەرنىڭ ھېچقايسى كارغا كەلمەيدىغان چارىلار ھىسابلىناتتى. يەھۇدىيلارنى كەڭ كۆلەمدە قىرىپ تاشلاش ئارقىلىقلا ئۇلاردىن قۇتۇلۇش مۇمكىن دېيىشەتتى.

(4)

1923-يىلى ئەتىيازدا، ھىتلېرنىڭ ئىشلىرى بەكلا ئالدىراش بولۇپ كېتىدۇ. ئۇنىڭغا ئەڭ ئېھتىياجلىق بولىۋاتقىنى پۇل ئىدى. شۇڭا ئۇ، ھەر تەرەپكە قاتراپ يۈرۈپ پارتىيىسى ئۈچۈن پۇل

يىغىشقا كىرىشىدۇ. ئاپرېلنىڭ (ئۇمۇتنىڭ) باشلىرىدا، ھىتلېر بىلەن خانىفىستانگىل ئىككىسى ھىتلېرنىڭ مېرسېدېس ماركىلىق بايىۋەتچىلەر پىكاۋىغا ئولتۇرۇپ، ماۋرىس بىلەن بېرلىنغا قاراپ يولغا چىقىدۇ. ئۇلار يولدا كوممۇنىستلارنىڭ تېزگىنلىشىدە تۇرىۋاتقان ساكسون (萨克森) دىن ئايلىنىپ ئۆتۈپ كېتىدۇ. ئۇلار لېيپزىگ (Leipzig 莱比锡) نىڭ شىمالىغا كەلگەندە قىزىل قوغدىغۇچىلار تەرىپىدىن توسۇۋېلىدۇ. سۈرلۈك قىياپەتتىكى خانىفىستانگىل شۇئىتسارىيە پاسپورتىنى چىقىرىپ كۆرسىتىپ، ئامېرىكا شۇئىسىدىكى نېمىسچىسى بىلەن ئۆزىنىڭ چەتئەللىك قەغەزچىلىك سودىگىرى ئىكەنلىكىنى، گېرمانىيىگە كېلىشتىكى مەقسىدىنىڭ لېيپزىگ يارمەنكىسىگە قاتنىشىدىغانلىقىنى، ماشىنىدىكىلەرنىڭ بىرسى ئۇنىڭ شوپۇرى، يەنە بىرسى بولسا ئۇنىڭ خىزمەتچىسى ئىكەنلىكىنى ئېيتىدۇ. ئۇنىڭ بۇ ھىلىسى ئىشقا يارايدۇ. ئۇلار قىزىل مۇھاپىزەتچىلەردىن قۇتۇلۇپ يولغا چۈشكىنىدە ھىتلېر "ئۇلار مېنى بىلىپ قالسا كاللامنى ئېلىشتىن يانمايتتى" دېگەندەك قىلىسمۇ، ئۆزىنى خىزمەتچى دەپ تونۇشتۇرغىنىدىن ئۇزۇنغىچە كۆڭۈلسىز بولۇپ ئولتۇرىدۇ.

بېرلىندا ئۇلار قاتىراپ يۈرۈپ پۇل يىغىش بىلەنلا قالماي، يەنە يەكشەنبە (پازار) كۈنىسى ھەربى مۇزېي بىلەن دۆلەتلىك سەنئەت كۆرگەزمىخانىسىنى زىيارەت قىلىپ چىقىدۇ. ئۇلار سەنئەت كۆرگەزمىخانىسىنى زىيارەت قىلغاندا، ھىتلېر، لىمتولانىد (雷姆卜兰特) نىڭ «ئالتۇن دۇبۇلغىلىق ئادەم» دېگەن

رەسمى ئالدىدا تۇرۇپ كېتىدۇ. ئۇ، رەسىمدىكى ھەربىلەردەك كۆرۈنۈشتىكى قەھرىماننىڭ كۆرۈنىشىگە بەكلا دىققەت قىلىدۇ. ئۇ ھەمرايىغا قاراپ، بۇ رەسىمدىكى قەھرىمان تەسۋىرىنى كۆرسىتىپ بۇ ئۇلۇغ رەسسام "گەرچە ئامىستىردامنىڭ يەھۇدىيلار رايونىدا تۇرغۇنلىغان رەسىملەرنى سىزغان بىرسى بولسىمۇ، ئۇنىڭ قەلبى يەنىلا ئارىيان ئىرقى بىلەن نېمىس مىللىتىدىن كەلگەنلىكىنى نامايەن قىلغان!" دەيدۇ. ئاندىن ئۇلار لۇنا پاركىدا ئاياللار بوكسۇر مۇسابىقىسىنى كۆرىدۇ. مۇسابىقە جەريانىدا ھىتلېر بەكلا سوغۇق قاراپ تۇرىدۇ. شۇنىڭغا قارىماي يەنە بىر قانچە مەيدان كۆرەيلى دەپ چىڭ تۇرىۋالىدۇ. مۇسابىقىنى كۆرۈپ بولۇپ، ھىتلېر يېنىدىكىلەرگە "بوكسۇرچىلىقنى ھەر قانچە دېسىمۇ گېرمانىيىدە ئۆتكۈزۈلىدىغان قىلىچۋازلىق مۇسابىقىسىدىن مىڭ ياخشى ئويۇن" دەيدۇ.

ئەتىسى ئۇلار بېرلىندىن ئايرىلىدۇ. يولدا ساكسونىيە (萨克森) دىن ئايلىنىپ ئۆتۈپ يۇرتىغا قايتىپ كېلىدۇ. ھىتلېر يول زېرىكىشلىكىنى چىقىرىش ئۈچۈن پۈتۈن يول بويىچە ۋاگنېر ئوپېرالىرىدىن پارچىلارغا ئىسقىرتىپ ماڭىدۇ. ھەتتا قوللىرىنى ئوينىتىپ ئۇسۇللىرىنىمۇ كۆرسىتىپ ھەمرالىرىنىمۇ زېرىكتۈرمەيدۇ. ھەتتا ئۇ بىيىت بىلەن ئاخىرلاشقان بەكلا ئۇزۇن بىر ئېيتىشىشىنىمۇ يادقا دېكلىماتسىيە قىلىپ بېرىپ ئۆزىنى ئۆزى شاڭخو قىلىپ كۈلۈپ كېتىدۇ. خانفىستانگىل كېيىن ئەسلەپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: "ھىتلېر خوشال ۋاقىتلىرىدا ئۆزى قايتا

ئۆزگەرتىپ چىققان شېئىرلارنى دېكلاماتسىيە قىلىپ بېرىپ ھەممىمىزنى كۆلدۈرۈپ تېلىقتۇرىۋەتتى.”

ئۇلار رىچارد ۋاگنېرنىڭ يۇرتى بولغان لىيىت (莱特) تا ئازىراق تۇرۇپ ئۆتىدۇ. بۇ يەردە ئۇلار بايرام تىياتىرخانىسىغا كىرىپ ئىچىنى كۆرۈپ چىقىدۇ. دەرۋازىۋەن ماقۇل بولۇپ ئۇلارنى كىرگۈزگەن ئىدى. سەھنە مەنزىرىسى «ئۇچار گوللاندىيىلىك» ئۈچۈن لايىھىلەنگەن پېتى تۇراتتى. 1914- يىلى ئۇرۇش ئېلان قىلىنغاندىن كېيىن، بۇ تىياتىر ئىزچىل تۇردە بۇ تىياتىرخانىدا ئوينالغان ئىدى. بۇ سەھنە كۆرۈنۈشىنى كۆرگەندىن كېيىن، خانفىستانگىل پۇرستىنى تېپىپ “بۇ ئويۇننىڭ ئەڭ دەسلەپكى سەھنە كۆرۈنىشىنى ئۇنىڭ چوڭ بوۋىسى فېردىنان خېينىۇر (费尔迪南•海涅) لايىلەپتىكەن” دەيدۇ. بۇ كۆرۈنۈشلەر ھىتلېرنى پۈتۈنلەي ئۆزىگە جەلىپ قىلىۋالغان ئىدى. بولۇپمۇ ۋاگنېرنىڭ كۈتۈپخانىسى ئۇنى بەكلا ھاياجانلاندۇرىۋېتىدۇ. كۈتۈپخانىنىڭ تېمىدا ۋاگنېرنىڭ سەنئەتچىلەر بىلەن خىزمەتچىلەر دىققىتى ئۈچۈن يازغان بېغىشلىمىسىمۇ ئېسىقلىق تۇراتتى.

شۇ قېتىملىق سەپەرنىڭ ئەڭ ئاخىرقى كۈنىسى، چۈشلۈك تاماققا توختىغان ۋاقتىدا ھىتلېر، ئۇلار لىبخكېنىت شەھەر سىرتىدا كۆرگەن “ھەر قايسى ئەللەرنىڭ ناپالىيونغا قارشى كۈرىشى” نى خاتىرىلەش ئۈچۈن تىكلەنگەن مۇنارە ھەققىدە گەپ قوزغايدۇ. ھىتلېر، بۇ ھەقتە توختىلىپ دېگەن مۇلاھىزىلىرى خانفىستانگىلنى ئويغا سېلىپ قويىدۇ. شۇ چاغدا

ھىتلېر "كېيىنكى قېتىملىق ئۇرۇشتىكى ئەڭ مۇھىم بىر ئىش، بىز چوقۇم رۇسىيىنىڭ غەربىدىكى ئاشلىق مەنبەسى بىلەن تەمىنلەش يوللىرىنى چوقۇم قولىمىزغا ئېلىشىمىز شەرت" دەيدۇ. بۇ گەپلەر، روسنبېرگ بىلەن قالغان روسسىيىلىك دوستلارنىڭ ھىتلېرغا يەنە ئۆز گېپىنى سىڭدۇرۇشقانلىقىنى كۆرسەتمەكتە ئىدى. خانفىستانگىل بۇنىڭغا قارشى چىقىپ، روسسىيىگە قارشى ئۇرۇش قىلغانىنىڭ قىلچە پايدىسى يوق. ئەسلى بىزنىڭ دىققەت نەزىرىمىز زور كۆلەملىك سانائەت ئاساسىغا ئېرىشىۋالغان ئامېرىكىغا قارىتىلىشى كېرەك. "ئەگەر سەن ئۇلارنى بىر چەتكە قايرىپ قويساڭ، ئۇ چاغدا كەلگۈسىنىڭ ئۇرۇشىنى قوزغاتماي تۇرۇپلا ئۇتتۇرۇپ قويغان بولىسەن" دەيدۇ. ھىتلېر بۇ گەپلەرگە بىر نېمە دېمەي ئۆتكۈزىۋېتىدۇ. روشەنكى، ئادولف بۇنداق قاراشنى تېخى قوبۇل قىلىپ كېتەلىگەن ئەمەس ئىدى.

ھىتلېر مىيونخېنغا يېتىپ كېلىشى ھامانلا فرانسۇزلارنىڭ رۇر رايونىغا ھۇجۇم قىلغانلىقىغا قارشى تۇرۇش نارازىلىق ھەرىكىتىنى قوزغىۋېتىدۇ. ئەمما ئۇ يەنىلا ئايلاندۇرۇپ كېلىپ بەكرەك قىزىقىدىغان خەلقنى قوزغىلىپ يەھۇدىيلارغا قارشى ھەرىكەتكە ئاتلىنىشنى كۈشكۈرتىشكە قارىتىدۇ.

مەسىلەن ئالايلۇق، 13-ئاپرېل (ئۇمۇت) كۈنى، ھىتلېر ئۇلارنى بىۋاستە تەنقىتلەپ، رۇرنىڭ ئىشغال قىلىنىۋېلىنىشىغا، ئۇرۇشتا مەغلۇب قىلىنىشقا ھەمدە مال باھالىرىنىڭ ئۆرلەپ كېتىشىگە بىۋاستە سەۋەبچى بولغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ. ئۇ ھۇجۇمغا ئۆتۈپ يەنە مۇنداق دەيدۇ: "ئاتالمىش دۇنيا

تېنچلىقپەرۋەرلىكى” دېگىنى ئەسلىدە يەھۇدىيلار كەشىپ قىلغان نەرسە؛ پرولېتارىيات داھىلىرى يەھۇدىي (“مانا بۇ يەردىنمۇ يەھۇدىي چىقىپ كەلدى!”)؛ ئورتاق ئىقتىسادى يىغىن دېگىنى يەھۇدىيلارنىڭ بىر قورالى (“مانا يەنە يەنە بىر يەھۇدىي!”)؛ ئەسلىدە يەھۇدىيلار ھىلىمكىرگە تايىنىپ دۇنيانى قولغا كىرگۈزمەكچى! شۇڭا ئۇلار، “قېدىمقى ۋەدىلەرنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن روسىيە بىلەن گېرمانىيە چوقۇم ئاغدۇرۇپ تاشلىنىشى كېرەك! بۇنىڭ ئۈچۈن پۈتۈن دۇنيانى باش ئەگدۈرۈش لازىم! بۇنىڭ ئۈچۈن ھەر قانداق بىر يالغانچى تەشۋىقات ئورگىنىنى خالىغانچە ھەرىكەت قىلالايدىغان ھالغا كەلتۈرۈپ ئەڭ ئاخىرقى غايىلىك بىر دۆلەتكە، يەنى گېرمانىيىگە قارشى ئاتلىنالايدىغان قىلغىلى بولىدۇ، دەپ جار سېلىشماقتا! ياكى سىلەر فرانسىيىنىڭ، ئەنگلىيىنىڭ ۋە ئامېرىكىنىڭ ئۇرۇشتا غالىپ كېلىشىنى خالايتتىڭلارمۇ؟” ھىتلېر نۇتقىنى تۈگەتكىنىدە ھاياجان ئىچىدە دۇنيا ئۇرۇشىدا ئۆلگەن ئىككى مىليون نېمىسلار ئۈچۈن، شۇنىڭدەك مىليونلارچە يېتىم-تۇللار، مېيىپ قالغانلار ئۈچۈن ھەققانىيەت كەلتۈرەيلى، بۇ مىليونلىغان خەلق ئۈچۈن چوقۇم يېڭى گېرمانىيە قۇرۇپ چىقايلى! دەپ شۇئار توۋلايدۇ.

ھىتلېر يەھۇدىيلاردىن نەپرەتلىنىدىغانلىقى، ئۇلاردىن قورقىدىغانلىقى ئۈچۈن رىياللىقتىن ھالقىپ سۆزلەشكە باشلىغان ئىدى. ئۇلار يەھۇدىيلارغا قارشى تۇرۇشتا گەرچە مەنتىقىلىق سۆزلەردىن پايدىلىنىپ مەقسەتلىرىنى ئىپادىلىگەندەك قىلسىمۇ، ئەمەلىيەتتە مەنتىقىنىڭ بارلىق چەكلىرىدىن ئاللىمۇقاچان

www.pdfdaiy.biz

ئاشۇرۇۋەتكەن ئىدى. ئۇ دۇنيانى ئاستىن-ئۈستۈن قىلىپ تەسۋىرلىمەكتە ئىدى: ئەسلىدە فرانسىيە، ئەنگلىيە ۋە ئامېرىكا ئۇرۇشتا ھەقىقى مەغلۇپ بولغانلار، گېرمانىيە يەھۇدىيلار تېزگىنىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ھەرىكەتكە ئاتلانغانلىقى سەۋەبىدىن ئەڭ ئاخىرىدا غەلبە قىلىدىغىنى چوقۇم گېرمانىيە بولىدۇ، دەپ قارىماقتا ئىدى. بۇ جەرياندا ھىتلېر بۇ دېيىشلىرى بىلەن ئۆزىنى ئالدىماقچى بولغان ئىدى، ئەمما شۇ قاتاردا تەرەپتارلىرىنىمۇ مۇۋەپپەقىيەتلىك بىلەن ئالدىيالىغان ئىدى. ھىتلېر ئۈستىلىق بىلەن ئىپتىدائى ھېسسىياتقا قارىتىپ چاقىرىق قىلغان بولسا، خەلق ئاممىسى مىتىنگدىن ئايرىلغىنىدا ئۇلارنىڭ ئەقلىدە قالغىنى بىرەر ئاقار يۇلتۇزدەك بەكلا ئاز نەرسىلەر ئىدى. خەلق ئاممىسىنىڭ ئەقلىدە قالغىنى پەقەتلا ھىتلېرنىڭ كرېست ئارمىيىسى سېپىگە قاتنىشىش ئارقىلىق گېرمانىيىنى قۇتقۇزۇش؛ فرانسىيە چوقۇم رۇرنى بوشىتىپ چىقىپ كېتىشى كېرەكلىكى، ئەڭ مۇھىمى يەھۇدىيلار چوقۇم تىگىشلىك يېرىگە قايتۇرۇلۇشى كېرەكلىكىنىلا ئېسىدە قالدۇرالىغان ئىدى.

ئۆتكەن بىر يىل مابەينىدە ھىتلېرنىڭ نۇتۇق سۆزلەش ئۇسلۇبى زور دەرىجىدە ئۆزگەرگەن ئىدى. ئۇنىڭ قول ھەرىكەتلىرىمۇ نۇتقىغا ئوخشاش كۆرمىلىك خىل ئۆزگىرىپ تۇرىدىغان بولغان ئىدى. بولۇپمۇ خانىمستانگىرنىڭ دىققىتىنى ئالاھىدە تارتقىنى، ھىتلېر بۇ يىغىنلاردا بىلىكىنى ئۈشتۈمتۇت يۇقىرى كۆتۈرىدىغان ئىشنى چىقىرىۋېلىشى ئىدى. "ئۇنىڭدا ھەقىقەتەنمۇ ئۇلۇغ ئوركېستىر رېژىسسورىدا بولۇشقا تېگىشلىك

خاراكتېر بار ئىدى. ئادەتتە ئۇلۇغ بىر رېژىسسور قولىنى تۆۋەنگە سىلكىپ ھەرىكەتلەندۈرۈپ ئاھاڭ تەگكەش قىلىپلا قالماي، قولىنى يۇقۇرىغا كۆتۈرۈپ چوكسىنى سىلكىش ئارقىلىقمۇ مۇزىكىنىڭ ئىچكى دولقۇنلىرىنى، ھېسسىياتلىرىنى ئۇتتۇرىغا چىقىرالىشى مۇمكىن." ھىتلېر نۇتۇق سۆزلىگەندە ئەنە شۇنداق مۇزىكا بىلىملىرى ئاساسىدىكى ھېسسىياتلارنى ئۇرغۇتۇش ئۇسۇلىدىنمۇ ئۇستىلىق بىلەن پايدىلىنىپ، نۇتقىنى كىشىنى ئۇرغۇتىدىغان رېتىم ھالغا كەلتۈرۈۋالغان. يەنى ئۇ، نۇتقىنىڭ دەسلەپكى ئۇچتە ئىككى قىسمىدا مارش رېتىمىدا سۆزلىگەن بولسا، قالغان ئۇچتە بىر قىسمىدا رېتىمىنى تۇيۇقسىز تېزلىتىپ جوشقۇنلۇق ھالنى پەيدا قىلىشقا تىرىشىدۇ. ئۇ ئاۋاز تونلىرىنىمۇ ئىنتايىن ئۇستىلىق بىلەن تەڭشەپ ئىشلىتەلەيدىغان ماھارەتنى يېتىلدۈرگەن ئىدى. ئۇ خىيالىدا قايسى بىر رىقابەتچىسىنىڭ مۇۋەپپىقىيەتلىك نۇتۇق سۆزلىشىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ، ئۇنىڭ ئۇسلۇبىنى دوراش ئارقىلىق تەتۈر ئىسپاتلاش ئارقىلىقمۇ پەرىزىدىكى بۇ دۈشمىنىنى بىت-چىت قىلىۋېتىش ئۇسۇلىنى ئىشقا سېلىپ ئىنتايىن مۇۋەپپىقىيەتلىك نۇتۇق تەسىرىنى پەيدا قىلالايتتى. ئاندىن قايتا ئۆز ئۇسلۇبى بويىچە تەپەككۇر قىلىپ نۇتقىنى داۋام قىلدۇراتتى.

گەرچە ئۇنىڭ نۇتقىنىڭ ئاخىرلىرى ئىنتايىن مۇرەككەپ بولسىمۇ، ئاساسلىق مەقسىدى ئورتاق ھاياجان پەيدا قىلىش بولغانلىقى ئۇچۈن ئۇنىڭغا ئاسانلا ماسلىشىپ كەتكىلى بولاتتى. شۇنداق بولغاچقا، ئۇ بىر مەزمون بىلەن يەنە بىر مەزمون

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئوتتۇرىسىدىكى باغلىنىشقا ھېسسىيات، يەنى غەزەپ، نەپرەت، ۋەھىمە، مۇھەببەت ياكى ئۆچمەنلىكنى قىستۇرۇپ سۆزلىگەنلىكى ئۈچۈن خەلقنى قىلچە زىرىكتۈرمەي بىر تېمىدىن يەنە بىر تېمىغا بەكلا ئاسان ئۆتەلەيتتى. گەرچە ئۇنىڭ نۇتقى بەكلا ئەگرى-توقايلىقلار بىلەن تولغان مۇرەككەپ بىر نۇتۇق بولغاندەك قىلسىمۇ، ئۇ يەنىلا ئىنتايىن ماھارەتلىك بىر سەنئەتچىنىڭ تاماشىبىنلارنى قايسى بىر ئويۇن سەھنىسى ئىچىدىكى مۇرەككەپ پەردىلەرنى چۈشىنەلىشىگە يېتەكلىيەلىگىنىگە ئوخشاش مەيداندىكى خەلقنىمۇ ئۆزى خالىغان تەرەپلەرگە قاراپ يېتەكلىيەلەيتتى.

ھىتلېردا، مىتىنگ مەيدانىدىكىلەرنى نۇتقىنىڭ مەزمۇنى ئىچىگە تارتىپ كىرەلەيدىغان بەكلا كام ئۇچرايدىغان بىر قابىلىيەتمۇ بار ئىدى. "مەن خەلق ئاممىسىغا نۇتۇق سۆزلىگىنىمدە، بولۇپمۇ پارتىيە ئەزاسى بولمىغانلارغا قارىتا، ياكى قانداقلا بىر سەۋەب تۈپەيلىدىن بولمىسۇن پارتىيىمىزدىن يىراقلىشىپ قالغان كىشىلەرگە خىتاب قىلغان ۋاقتىمدا، گۇيا ۋەتىنىمىزنىڭ تەغدىرى دەل شۇ كىشىلەرنىڭ قارار قىلىشىغا زىچ باغلىق بولۇپ قالغاندەك سۆزلەيتتىم. — دەيدۇ خانفىستانگىلغا، — ئۇنداق كىشىلەرنى قالغانلار ئالدىدا ئۈلگىلىك رول ئويناپ بېرىشكە كېرەكلىكىنى ئىما قىلاتتىم. شۈبھىسىزكى، بۇنداق سۆزلىرىم ئۇلارنىڭ مەنمەنچىلىكىنى، جاسارىتىنى ئۇرغىتىۋەتتى. مەن بۇ مەقسەتكە ئېرىشەلىگەنلا بولىدىكەنمەن، قالغان مەسىلىلەر بەكلا ئاسان ھەل بولۇپ

كېتەتتى. ئۇ يەنە مۇنداق دەيتتى: مەيلى باي، مەيلى كەمبەغەل بولسۇن، بارلىق كىشىلەرنىڭ قەلبىدە ئۆز ئۇستىگە چۈشكەن ۋەزىپىسىنىڭ ھۆددىسىدىن چىقىپ كېتەلمەيۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىدىغان بىر تۇيغۇ بولىدۇ. ئەگەر مەلۇم تەرەپلەردە ئېغىر مۇگىدەش ئىچىگە پېتىپ قالغان ئىكەن، دېمەك مەلۇم بىر يېڭىچە تۇرمۇش شەكلى ئۈچۈن ئەڭ ئاخىرقى پىداكارلىق كۆرسىتىش ياكى مەلۇم بىر تەۋەككۈلچىلىك ھەرىكىتى ئاخىرقى خەۋپلىك نوقتىسىغا كېلىپ توختاپ قالغانلىقىدىن دېرەك بېرىدۇ. بۇ نوقتىغا كېلىپ قالغانلار ئەڭ ئاخىرقى قېتىم تەۋەككۈل قىلىپ دوغا چىقىشقا تەييار ھالغا كەلگەن كىشىلەر ھېسابلىنىدۇ. مېنىڭ ۋەزىپەم، دەل شۇ ھەۋەسلىرىنى سىياسى يولغا باشلاشتىنلا ئىبارەت. ئەسلىنى سۈرۈشتە قىلىدىغان بولساق، ھەر قانداق بىر سىياسى ھەرىكەت ئۆزىنىڭ ھىمايىچىلىرىنى (مەيلى ئۇلار ئايال بولسۇن ياكى ئەر بولسۇن)، ئۆزلىرى ئۈچۈنلا ئەمەس، بەلكى ئۆز پەرزەنتلىرى ئۈچۈن ياكى باشقىلار ئۈچۈن ئەڭ بەختلىك كۈنلەرنى مەقسەت قىلىش ئاساسىغا ئوتتۇرىغا چىقىدۇ. ... خەلقنىڭ ئىجتىمائى ئورنى قانچىكى تۆۋەن بولىدىكەن، ئۇلاردا ئۆز ئورنىدىن ئۇستۈن تۇرىدىغان بىرەر يوقىرى غايىگە ئىنتىلىشمۇ شۇنچە كۈچلۈك بولىدۇ. ئەگەر مەن ئۇلارنى قايىل قىلالايدىغانلا بولىدىكەنمەن، ئۇلارنى گېرمانىيىنىڭ تەغدىرى خەۋپ ئاستىدا ئىكەنلىكىگە ئىشەندۈرەلەيدىغانلا بولىدىكەنمەن، چوقۇم ئۇلار قەتئىي تەڭ كەلگىلى بولمايدىغان ھەرىكەتنىڭ ئايرىلماس بىر قىسمىغا

ئايلىنالايدۇ. شۇڭا بۇنداق بىر ھەرىكەت بارلىق تەبىقە كىشىلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بولۇشى كېرەك.”

ھىتلېرنىڭ دەبدەبىلىك، ئۆتكۈر ۋە چېكىدىن ئاشقان ھەربىي ۋەزىيەت ھەققىدىكى نۇتۇقلىرىغا قارىتا خەلق ئاممىسى ھەر دائىم تەييار ھالغا كەلتۈرۈلگەن ھېسابلىناتتى. ئادەتتە قەلبىنى ئىزىدىغان مۇزىكىلار ياكى كىشىنى ھاياجانلانغا سالىدىغان ھەممىلا يەردە لەپىلدەپ يۈرگەن بايراقلاردىن باشقا يەنە، يېڭى بىر رەڭ، يەنى ھىتلېر رىم پاسونى بويىچە ئۆز قولى بىلەن لايىھىلەپ چىققان بايراقلار بىلەن مۇراسىم تۇغلىرىنى ئوتتۇرىغا چىقارغان ئىدى. بەلكىم بۇلارنى مۇسسولىنىنىڭ قېدىمقى رىم كايسەرلىرى (凯撒 Kaiser) ئاساسىدا كۆتۈرۈپ چىققان نەرسىلىرىدىن كۆچۈرىۋالغان دېيىشكىمۇ بولار. ئەمما ھىتلېر بۇلارنىڭ ھەممىسى نېمىس ئەنئەنىلىرىدىن ئېلىنغان دەپ ئېيتىدۇ. “مەن ‘ھاشارەتلەر قۇرۇلتىيى’ نىڭ يىغىن مەنزىرىسى تەسۋىرلىرىنى ئوقۇغان ئىدىم. ئۇ ۋاقىتلاردا كىشىلەر ئەنە شۇ تۈردىكى نېمىس پارات تۇغلىرىنى كۆتۈرۈشۈپ لودۋىگ (路德 Ludwig) كە سالام بېرەركەندۇق. بۇ نەرسىلەر خەلقنىڭ لودۋىگ بىلەن زىتلىشىش ئەمەس بەلكى تېنچ بىرگە ئۆتۈشىنىڭ سىمۋولى قىلىنغانلىقىنىڭ بىر ئىپادىسى ئىكەندۇق. ... بەلكىم 1931-يىلى بولسا كېرەك، بۇلېيم (不来梅) دېگەن لاس (拉施) پىۋىخانىسىدا مەن تۇنجى قېتىم بۇ تۈردىكى قولنى ئالدىغا ئۇزارتىپ كۆتىرىپ سالام بېرىشنى ئۇچراتقان ئىدىم.” بۇنداق قول ئىشارىتىنىڭ كېلىش مەنبەسى نەدىن بولۇشىدىن قەتئىي

نەزەر، شاد-خورام تېنچ يىغىلىشلاردا بۇنداق قول كۆتۈرۈپ "خايىل! ــ ياشىسۇن!" دېگەن ئاۋازلار ئىچىدە بىلىكىنى ئۇزارتىپ سالام قىلىشى خەلق ئاممىسىغا بىز ھەقىقى نېمىس ئاۋازىنى ئاڭلىماقتىمىز دېگەن ئىشەنچنى تۇرغۇزماقتا ئىدى.

ھىتلېر ئاشكارە ھالدا فرانسىيە بىلەن يەھۇدىيلارغا قارشى بايانات ئېلان قىلغان كۈنىسى، ئۇ يەنە بىر قېتىم باۋارىيە ھۆكۈمىتى بىلەن ئاشكارە زىتلىشىپ قالغان ئىدى. ئۇ، باۋارىيە باش مىنىستىرى بىلەن كۆرۈشىدۇ. ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشۈشكە بىرگە بارغان كىشى سابىق ئوفىتسېرلاردىن بىرى بولۇپ، بۇ ئادەم "كۈرەشچان تەشكىلات خىزمەت گۇرۇپپىسى" دېگەن شەخسى قۇراللىق قوشۇننىڭ قۇماندانى ئىدى. بۇ خىزمەت گۇرۇپپىسى دېگىنى ئەسلىدە ئوڭچىل ئاكتىپلار گۇروھىنىڭ ئارلاشمىسىدىن باشقا بىر نېمە ئەمەس ئىدى. ئۇ ئىككىسى باش مىنىستېرغا ئەڭ ئاخىرقى ئۇلتىماتومنى تاپشۇرۇپ، ھۆكۈمەتتىن «جۇمھۇرىيەت قوغداش قانۇنى» نى ئۆز ئىختىيارى بىلەن ئەمەلدىن قالدۇرۇشىنى تەلەپ قىلىدۇ. ئەگەر ۋىيمار ھۆكۈمەت دائىرىلىرى بۇ تەلەپنى رەت قىلغىدەك بولىدىكەن، ئۇ ھالدا باۋارىيە ئاشكارە قانۇنغا خىلاپلىق قىلغان ھېسابلىناتتى.

شۇ كۈنى ئايغا 19، يەكشەنبە (پازار) كۈنى ئىدى. ئەمما ھىتلېر بۇنىڭغا شەنبە (ئازنا راس) كۈنى جاۋاب بېرىلىشىنى تەلەپ قىلىدۇ.

www.pidaw.biz

بۇ تەلەپ جاۋابسىز قالغانلىقى ئۈچۈن، ئوگچىل ئاكتىپلار ھەربى ئىشلار گۇرۇھى يەكشەنبە (پازار) كۈنى "ھەربى مانېۋىر" ئۆتكۈزىدۇ. شۇ كۈنى ئاپرېل (ئۈمۈت) دىكى پاسخا بايرىمى ئىدى. ھىتلېر ئۈستى ئوچۇق بىر ماشىنا كۆزۈپىدا ئۆرە تۇرىدۇ. ھۇجۇمچىلار ئەترىتى — ئىس-ئاچىلار بىلەن پۇخرا تەرەپپازلار قاتار تىزىلىپ ئالدىدىن ئۆتىۋاتقىنىدا، ھىتلېر قولىنى ئالدىغا ئۇزارتىپ خەلققە سالام بېرىدۇ. گىيورىگىنىڭ شەخسى پىكاۋى ئىچىدە ئولتۇرۇپ قاراپ تۇرغان ھېلېنە خانفىستانگىل، ھىتلېرنىڭ كۆزلىرىدىن غالىپلىق ئىپادىسى چاقناپ تۇرغانلىقىغا دىققەت قىلىدۇ. پارات ئاخىرلاشقاندىن كېيىن، ھىتلېر "پۇراپ تۇرغان بىر باغلام ئەتىر گۈل" نى تۇتقىنىچە خانفىستانگىللار ئۆيىگە كېلىپ، ھېلېنە خانىمغا تۇغۇلغان كۈنىڭىز مۇبارەك بولسۇن دەپ قولىدىكى گۈلنى سوغات قىلىدۇ. ئاندىن ئۇلار بىرلىكتە ئولتۇرۇپ خۇشال-خۇراملىق ئىچىدە بىرەر سائەت چاي ئىچىشىدۇ. بۇ جەرياندا ھىتلېر تىنىماي قىزىق گەپلەرنى قىلىپ ئۇلارنى كۈلدۈرۈپ ئولتۇرىدۇ. ئەمما ئاردىن بىر ھەپتە ئۆتكەندە، يەنى نۆۋەت ئۆزىنىڭ تۇغۇلغان كۈنىنى خاتىرلەشكە كەلگەندە پەقەتلا ئىچىلالماي جىمىپ كېتىدۇ. ئۇ خانفىشتانگىلغا ئۈستىدە كرىست بەلگىسى بولغان تۇغۇلغان كۈنى تورتلىرىنى، شۇنىڭدەك ئۇنداق بەلگە چۈشۈرۈلگەن باشقا ھەرقانداق نەرسىلەرنى ھەرگىز يېمەيلى دەپ قاتتىق جىكىلەيدۇ. ئەسلىدە ئۇنىڭ بۇ تار ئۆي ئىچى كرىست بەلگىسى چۈشۈرۈلگەن تورتلار بىلەن تولۇپ كەتكەن ئىدى. "ئىسىڭدىن چىقمىسۇنكى، —

دەيدۇ ھىتلېر، ــ بۇ بىنا يەھۇدىيلارغا تەۋە بىر بىنا، ئۇلار رەقىبىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن پۈتۈن تاملىرىنى زەھەر بىلەن مىلاپ بولدى. بۇ ئۇلارنىڭ بالىلىرىمۇ قىلىپ ئادەتلەنگەن بىر ئىش.»

دۈشەنبە (باش) كۈنى، باش مىنىستىردىن ئاخىرى ھىتلېرغا جاۋاب كېلىدۇ: ئۇ ئۆزى «جۇمھۇرىيەت قوغداش قانۇنى» غا قارشى ئىكەنلىكىنى، ئەمما بۇ قانۇن باۋارىيىنىڭ رەسمى قانۇنى ھالىغا كېلىپ بولغانلىقىنى، شۇڭا ئۇنىڭ قولىدىن كېلىدىغىنى بۇ قانۇننى ئىجرا قىلىشتىن باشقىچە بولالمايدىغانلىقىنى ئۇقتۇرىدۇ. ھىتلېر بىرىنچى ماي (ئارسلان) كۈنىسى ئاممۋىي نامايىش چاقىرىق چىقىرىپ نامايىش ئارقىلىق نارازىلىق بىلدۈرۈش قارارىغا كېلىدۇ. بۇ بىر پارتىلاش خاراكتېرلىق بىر خەۋەر ئىدى. چۈنكى "1-ماي" (ئارسلان) كۈنى ئەمگەكچىلەر بىلەن ماركسىزمچىلارنىڭلا ئۇلۇغ بايرام كۈنى بولۇپ قالماي، مىيونخېننى سوۋېت جۇمھۇرىيىتى قولىدىن ئازات قىلىنىشىنىڭمۇ يىللىق خاتىرە كۈنى ئىدى. 30-ئاپرېل (ئۇمۇت) ئاخشىمى، ئوگچىل ئاكتىپلار كۈچلىرى مىيونخېننىڭ ئاساسلىق پىيىز ئىستانسىسى شىمالىدىكى نەچچە چاقىرىم يەردىكى ئوبېرۋىسېنفېلد (奥贝威森弗尔 Oberwiesenfeld) نېمىس ئارمىيىسى مەشىق مەيدانى تەرەپكە قاراپ يۈرۈش قىلىدۇ. تاڭ ئاتقىچە بولغان ئارىلىقتا ئۇ يەرگە مىڭغا يېقىن ئادەم يىغىلىپ بولغان ئىدى. ئۇلار سولچىل كۈچلەرنىڭ ھۇجۇمىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئەتراپقا مەخسۇس پوست قويۇۋېتىدۇ. ۋاقىت سائەتلەپ

www.pidaw.biz

ئۆتمەكتە ئىدى. ئەمما بىرەر ھەرىكەت شەپىسى كۆرۈلمەيتتى. "سائەت ئالتە بولغاندا، — دەيدۇ ھىتلېر كېيىن ئەسلەپ كېلىپ، — توپ-توپ قىزىللار كېلىپ بىز بىلەن تىركىششكە تەييارلاندى. مەنمۇ ئۇلارنى كۆشكۈرتىشكە بىر مۇنچە ئادەم ئۆۋەرتكەن بولسامۇ، ئۇلار يەنىلا مىت قىلماي تۇرغان يېرىدە جىم تۇرۇشاتتى."

سائەت 9 لاردا شەھەر سىرتىدىن ھەرقايسى ئەتىرەتلەردىن كەلگەنلەر قوشۇلۇپ ئۇلارنىڭ ئادىمى 1300 كىشىگە يەتكەن ئىدى. ئۇلارنىڭ قۇرال تۇتقان ئادەملىرى ئىللىق كۈن نۇرى ئاستىدا قارشى تەرەپنىڭ ئادەملىرىگە ھۇجۇم قىلىشنى ساقلاپ تىت-تىت بولماقتا ئىدى. رەسمى ۋەھشىلەشكەن ھىتلېر، قولىدا بىر مىس قالپاق، "قىزىللار نېمىشقا تېخىچە ھۇجۇم قىلىشمايدۇ؟" دەپ سورايدۇ. چۈش بولاي دەپ قالغاندا تۇيۇقسىزلا بىر بۆلۈم ئەسكەرلەر بىلەن كۆك فورمىلىق ساقچىلار كېلىپ قۇراللىق نامايىش قىلىۋاتقانلارنىڭ ئەتراپىنى قاتمۇ-قات قورشاۋ ئاستىغا ئېلىۋالىدۇ. ئۇلار بىلەن كەلگەنلەرئارىسىدا غەزەپكە تولغان كاپىتان روممۇ بار ئىدى. ئۇ ھىتلېرغا ئۆزىنىڭ يېڭىلا بۇ يەردە تۇرۇشلۇق ئارمىيە گېنېراللىنىڭ يېنىدىن كەلگەنلىكىنى، ھىتلېر دەرھال قۇرال تاپشۇرۇشى كېرەكلىكىنى، بولمىسا ئاقىۋەتتە پۈتۈنلەي ھىتلېر مەسئۇل بولىدىغانلىقىنى ئۇقتۇرىدۇ.

ھىتلېر بۇ گەپلەردىن قاتتىق غەزەپلىنىپ كەتكەن بولسىمۇ، گرىگور، ستربىسسېر قاتارلىق كىشىلەرنى ھۆكۈمەت كۈچلىرىگە

قارشى تاقابىل تۇرايلى، ئەسكەرلىرىگە قارشى ھۇجۇمغا ئۆتەيلى دەپ چىڭ تۇرىۋېلىشلىرىنى بېسىقتۇرۇشقىمۇ تىرىشىدۇ. قۇرال تاپشۇرۇش بۇيرىقى ئۇلارغا ھەقىقەتەنمۇ ئېغىر كېلەتتى. ئەمما ھىتلېر ھۇجۇم قىلغىدەك بولغىنىدا، ئۇنىڭ كۈچلىرى چوقۇم مەغلۇپ قىلىناتتى. ئۇنداق بولغىنىدا بۇنداق بىر مەنىسىز قان تۆكۈلۈش جەريانىدا ئۆزىنىڭ سىياسى ساھەدىكى داھىلىق ئورنىنىڭ ئاخىرلىششى، ھەتتا ئۇنىڭ ئۆزىمۇ قۇربان بولىشى ئېنىق ئىدى. ئوبېرۋىسېنفېلدتىكى چېكىنىشتە ئۇ ئاخىرقى ھېسابتا مۇۋەپپەقىيەت قازانغان ئىدى. شۇربىن () دا، ھىتلېرنىڭ قوشونى كوممۇنىستلارنىڭ ئاۋانگارت كۈچلىرى بىلەن توقۇنۇشۇشتا، ئۇلارنى تىرە ـ پىرەڭ قىلىۋېتىش بىلەنلا قالماي، قىزىللارنىڭ بايراقلىرىنىمۇ كۆيدۈرۈپ تاشلىشىدۇ. بۇ ۋاقىتلار ھىتلېرنىڭ قالتىس يايراپ كەتكەن ۋاقىتلىرى ئىدى. شۇڭا ئۇ نەق مەيداندا قىسقا بىر نۇتۇق سۆزلەيدۇ. ئۇ نۇتقىدا، بۇ يالقۇن بولشېۋىكلارنىڭ دۇنياۋى يۇقۇملۇق كېسىلىنىڭ بىر ئېپادىسى. بۇ يالقۇن، ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ ھوقۇقنى تارتىپ ئېلىشىنىڭ كىچىككىنە سىگنالىدىن ئىبارەتتۇر دەيدۇ. ئۇنىڭ بۇ قېتىملىق ئىنتايىن كۈچلۈك كۈشكۈرتكۈچى نۇتقى قول ئاستىدىكىلەرنىڭ غەيرەت ـ جاسارىتىنى ئالاھىدە كۈچەيتىۋېتىدۇ. شۇنداق قىلىپ بىر قېتىملىق ئېغىر خاتالىقنى غالىبىيەتكە ئايلاندۇرغان بولىدۇ. ئەمما ئۇلارنىڭ بۇ خوشاللىقى بەك ئۇزۇنغا قالماي بېسىقىپلا كېتىدۇ. شۇ ئاخشىمى، ھىتلېرنىڭ ئىنقىلابى ھەرىكىتى ئۈزۈل كېسىل مەغلۇبىيەتكە ئۇچرايدۇ.

www.pidaiy.biz

بۇ قىتىملىق مەغلۇبىيەت، ئۇنى بىر مۇنچە يېقىن سادىق ئەگەشكۈچىلىرىدىن مەھرۇم قالدۇرىدۇ. "مەن ھىتلېرىدىن پۈتۈنلەي ئايرىلدىم! - دەيدۇ سابىق "ئەركىن پولك" كوماندىرى بولغان بىرسى، — 1-ماي (ئارسلان) كۈنىسىدىكى مەغلۇبىيەتتىن كېيىن بۇ ئادەم مەڭگۈ باش كۆتۈرەلمەيدۇ!"

ئوۋېرسىنفورد () ۋەقەسىدە مەغلۇب بولغانلار يالغۇز ھىتلېرلا ئەمەس ئىدى. باۋارىيە ھۆكۈمىتى ئۈچۈن ئېيتقاندا، بۇ ۋەقە ئۇلار ئۈچۈن تېخىمۇ ئېغىر مەغلۇبىيەت، تېخىمۇ ئېغىر قىيىنچىلىق ھېسابلىناتتى. ھۆكۈمەت دائىرىلىرى ھىتلېرنى جەمئىيەت ئامانلىقىغا زىيان سالغان دەپ قارىلايدۇ. ھىتلېر سوتقا تارتىلىدۇ. ھىتلېر قىلچە تەمتىرىمەي سوئاللارغا بىرمۇ-بىر جاۋاپ بېرىدۇ. قارىلىغۇچى تەرەپ ئاخىرى بەرداشلىق بېرەلمەي قالىدۇ. ھىتلېر بۇ قېتىملىق سوتلىنىشتا قىلچە باش ئەگمەي قەتئىي ئىرادىلىك بولۇپ، ئاپەتتىن سىياسىي مەنپەئەت چىقىرىۋالىدۇ. شۇنداق قىلىپ، مەغلۇبىيەتنى غالىبىيەتكە ئايلاندۇرۇش، ئۇنىڭ مىزانى ھالىغا كېلىدۇ.

شۇنداقتىمۇ نۇرغۇنلىغان چەتئەللىك كۈزەتكۈچىلەر بۇ ۋەقەنى ھىتلېرنىڭ مەغلۇبىيەتلىك ئاقىۋىتىنىڭ باشلىنىشى دەپ باھالىشىدۇ. روبېرت مۇرفى دەل شۇنداق قارايدىغانلاردىن بىرى ئىدى. ئۇ يازغان دوكلاتىدا، ناتسىستلار ھەرىكىتىنىڭ يۈزلىنىشى يوقۇلۇشقا قاراپ ئىلگىرلىمەكتە دەيدۇ. ئۇ يەنە، خەلق "ھىتلېرنىڭ كۈشكۈرتۈش ھەرىكەتلىرىدىن زېرىكتى، چۈنكى ئۇ ھېچقانداق بىر نەتىجە يارىتالمىغاچقا خەلق ئۇنىڭدىن ئۈمىدىنى

ئۆزدى. ئۇ ھەرگىزمۇ ئىجابى يېڭىلىقنى ئوتتۇرىغا قويالمايدۇ. ئۇنىڭ يەھۇدىيلىققا قارشى ھەرىكىتى ئۆزىگە بەكلا كۆپ دۈشمەن پەيدا قىلىۋەتتى. ئۇنىڭ ياش تەرەپپازلىرىنىڭ جىدەل تېرىشتىن باشقىنى بىلمەسلىكى جەمئىيەت تەرتىۋىنى ھىمايە قىلىدىغان كىشىلەرنى بەكلا بىزار قىلىۋەتكەن ئىدى" دەپ يازىدۇ.

(5)

مۇرفى ئوتتۇرىغا قويغان ئەھۋاللار باۋارىيە يەرلىك ئەمەلدارلىرىنىڭ چۈشەنچىلىرىنىلا ئەكس ئەتتۈرۈپ بېرەلەيتتى. بۇ تۈردىكى ئەمەلدارلار "1-ماي" (ئارسلان) دىن كېيىنكى سىياسى ھەرىكەتلەردىكى تىجشىنى ھىتلېردىن ھەمدە ئۇنىڭ ھەرىكىتىدىن قۇتۇلغانلىقىنىڭ مۇقەررەر نەتىجىسى دەپ خاتا چۈشەنگەن ئىدى. بۇ تۈردىكى سىياسى جەھەتتىكى پائالىيەتلەرنىڭ جىمىقىپ قېلىشى خېلى ئۇزۇن داۋام قىلىدۇ. ئەمما بۇ جەرياندا بىرلا قېتىم ۋاقتلىق بىر قالايماقانچىلىق پەيدا بولىدۇ. بۇ توپىلاڭ گېرمانىيىلىك بىر مىللەتچى بولغان ئالبېرت لىئون شلاگېتېر (Albert Leon Schlageter 阿尔伯特•里奥•施拉格特) دېگەن بىرسىنىڭ دۇسبۇرگ (杜斯堡) ئەتراپىدا فرانسىيىنىڭ رۇر رايونىنى بېسىۋېلىشىغا نارازىلىق بىلدۈرۈش ئۈچۈن تۆمۈر يول پارتلاتقانلىقىدىن ئۆلۈم جازاسىغا ھۆكۈم قىلىشىدىن كېلىپ چىققان بىر ۋەقە ئىدى. ئۇ

www.pidaiy.biz

كىشى بۇزغۇنچىلىق قىلىش جىنايىتى بىلەن سوتلىنىپ، 26-ماي (ئارسلان) كۈنىسى ئېتىپ تاشلانغان ئىدى.

خانفىستانگىل، كۆپلىگەن ۋەتەنپەرۋەر تەشكىلاتلار كىلەر ھەپتە كىنكىس (科尼希) مەيدانىغا يىغىلىپ نارازىلىق نامايىشى ئۆتكۈزمەكچى بولغانلىقىدىن خەۋەر تاپقىنىدا، تاغدا دەم ئېلىش قىلىۋاتقان ھىتلېرنىڭ دەرھال قايتىپ كېلىپ بۇ ھەرىكەتكە قاتنىششى لازىملىقىنى ئويلايدۇ. ئۇ دەرھال پويىزغا ئولتۇرۇپ گېرمانىيە-ئاۋستىرىيە چېگرىسىغا جايلاشقان ئىنتايىن مەنزىرىلىك ساناتورىيە يېرى بولغان بىرچتېسگادېن ("ئۇ يەرنىڭ مەنزىرىسىنى بەكلا ياخشى كۆرۈپ قالغان ئىدىم") قا بېرىپ ھىتلېرنى تاپىدۇ. ئۇ ۋاقىتلاردا ھىتلېر ئىسمىنى 'ۋولف' ئەپەندى دېگەن ئىسمغا ئۆزگەرتىپ "ئېنلىز داچىسى" (英里茨) دا تۇرۇۋاتقان ئىدى. بۇ داچا ئوبېرسالزبېرگ (Obersalzberg 奥贝萨尔斯伯格) دېگەن تار بىر تاغ چوققىسىغا سېلىنغان ئىدى. دەسلىۋىدە ھىتلېر نامايىشقا ھەر تۈرلۈك كىشلەر قاتنىشىدىغانلىقىنى سەۋەپ قىلىپ كۆرسىتىپ ئۇ نامايىشچىلارغا نۇتۇق سۆزلەشكە بەك قىزىقمايدۇ. ئەمما خانفىستانگىلنىڭ چىڭ تۇرۇپ تەلەپ قىلىشى نەتىجىسىدە ھىتلېر نۇتۇق سۆزلەشكە ماقۇل بولىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ئۇ ئىككىسى دەرھال نۇتۇق تېزىسىدىن بىرنى يېزىپ چىقىدۇ.

شۇ ئاخشىمى، خانفىستانگىل بىلەن بىرگە ئورنىدىن ئايرىلغان ئېكارت غەزۋىنى باسالماي، ھىتلېر دائىم قامچىسىنى ئوينىتىپ ھەممىلا يەردە يالغان قورقۇتۇپ يۈرىدۇ؛ داچىنىڭ

مۇدىرىنىڭ ئايالى ئالدىدىمۇ ئۆزىنى كۆرستىشكە ئۇرۇنۇپ يۈرىدۇ. "ھىتلېرنىڭ بۇ تۈر قىلىقلىرى جېنىمغا تەگدى. — دەيدۇ، — مېنىڭچە بولغاندا بۇ ئادەم راستىنلا سارالڭ بولۇپ قاپتۇ" دەيدۇ. ئۇ يەنە، ھىتلېر ھەددىدىن ئارتۇق ئېغىر تىللار بىلەن بېرلىنىنى قارىلاش ئارقىلىق، بۇ ئايال ئالدىدا ئۆزىنى كۆرستىشكە ئۇرۇنماقتا: "... ئۇنىڭ بۇزۇپ-چېچىپ يۈرۈشلىرى، شەھۋانىلىق قىلىشلىرى، تەگسىزلىك قىلىشلىرى، ھەشەمەتلىك قىلىش ۋە يەھۇدىي بايلىقىدىن پايدىلىنىشلىرى مېنىڭ بەكلا جېنىمغا تەگمەكتە. بۇلىۋاتقان بۇ ئىشلارغا زادىلا ئىشەنگىم كەلمەيدۇ. مەن ھازىر ئۆزەمنى خۇددى تەگرىنىڭ مازارلىقىدا تۇرىۋاتقاندەك، پۇل ئالماشتۇرۇشنى ئۆزىگە كەسىپ قىلىۋالغانلارنىڭ ئەيساسى يېنىدا تۇرىۋاتقاندەك ھېس قىلماقتىمەن" ئۇ ھەقىقەتەنمۇ قايناپ قالغان ئىدى. شۇڭا ئۇ ھىتلېر شۇ سەۋەپتىن قامچىسىنى ئوينىتىپ يۈرگەنلىكىنى، شۇڭا ئۇ قۇتلۇق ۋەزىپىسى بولغان ئەيسانىڭ پايتەختتىكە چۈشكىنىدەك پارىخور چېرىگەن كىشىلەرنى قوغلاپ چىقىرىشتەك ئۆزىگە قۇتلۇق ۋەزىپە يۈكلىنىپ بۇ يەرگە كەلگەندەك ھېس قىلماقتا دەپ سۆزلەپ كېتىدۇ.

ھىتلېر، ئەتىسى خانفستانگىل بىلەن بىرگە پويىز ئىستانسىغا بارىدۇ. ھىتلېر ئوبېرسالزبېرگقا كەلگىنىدە "يېقىندا پارتىيە ئورگان گېزىتىمىزنىڭ تەھرىرلىكىدىن قالدۇرۇلغان ئېكارت رەسمى ئۈمىتسىز بىرسىگە، قېرىپ ھالىدىن كەتكەن بىرسىگە ئايلىنىپ قاپتۇ. - دەيدۇ، — شوپپېنخاۋئېر ئۇنى قاتتىق

گۇمانخور توماس (Thomase 托马斯) قىلا ئايلاندۇرۇپ قويۇپتۇ. ئەگەر سەن ئۇنىڭ ئىنىق ئۇقلى بولمايدىغان بىلجىرلاشلىرنى ئاڭلىساڭ، مېنى نەلەرگە باشلاپ ماڭماقچى بولغانلىقىنمۇ بىلەلمەي قالىسەن. قالتىس يول كۆرسەتكۈچىدە- ئۇ! كىشلەرنىڭ ئاززۇسى بىلەن غەيرىتىنى ئازايتىپ يوقلا قىلىۋېتىدۇ! غەيرىتىدىن ئايرىلغان خەلق پۈتۈنلەي ۋەيران بولىدۇ! هايات دېگەنلىك، كۈرەش قىلىش دېگەنلىكتۇر.”

ئاندىن ئۇ “غەلىتە بىر رىتىم بىلەن «لوھېنگرىن» ئويۇندىكى ئاققۇ ئاهاڭىغا ئىسقىرتىشقا باشلىدى.

تېنچلىقچى ئانتون درېكسلېرمۇ هىتلېرنىڭ ئوببېرسالزبېرگدا نۇتۇق سۆزلىشىنى خالىمايتتى. هىتلېرنىڭ بارغانسىرى كۈچىيىپ كېتىۋاتقان ئىنقىلابىي قىزغىنلىقى ئۇلارنىمۇ نېمە قىلارىنى بىلەلمەس قىلىپ تەمتىرىتىپلا قويماقتا ئىدى. هىتلېرنى ئىشچىلار سىنىپى ئارىسىدا ھەقىقىي سوتسىيالىزمچىلارنىڭ مۇستەھكەم ئاساسىنى قۇرۇش ئورنىغا كاپىتالىستلار بىلەن، بايىۋەتچىلەر بىلەن ھەمدە بانكىرلار بىلەن بەكلا ئىچ قويۇن- تاش قويۇن بولۇپ كېتىشكە قارشى چىققانلارمۇ ئۇنىڭدىن بەكلا ئەنسىرەشمەكتە ئىدى. هىتلېرمۇ پارتىيە ئىچىدە يەنە بىر قېتىملىق خائىنلىق يۈز بېرىشى مۇمكىنلىكىنى، يەنى دەسلىۋىدە هىتلېر ھەققىدە بەكلا يوقىرى ئۈمىدلەرنى كۈتكەن، ئۇنى گېرمانىيىنىڭ يېڭىدىن دۇنياغا كەلگەن داهىيسى دەپ ھۆرمەت قىلىپ كەلگەن كىشلەرنىڭ نارازىلىقى بىلەن ئۈمىدسىزلىكىدىن

پەيدا بولغان قايتا ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈش ۋەقەسىنىڭ يۈز بېرىشىنى كۆڭۈلدە ھېس قىلماقتا ئىدى.

شۇ يىلى سىنتەبىر (ياپچاق) باشلىرىدا، ھىتلېر ئاشكارە ئوتتۇرىغا چىقىش شەكلى بىلەن پەسىيىپ كېتىۋاتقان ئابروينى قايتا تىكلەشكە ئاتلىنىدۇ. بۇ ئىش 1~2-سىنتەبىر (ياپچاق) دە نيۇرېمبېرگتا "سېدان ئۇرۇشى" (塞丹 Sedan) خاتىرە كۈنى بولغان "گېرمانىيە كۈنى" نى خاتىرلەش يىغىنىدا بولغان ئىش ئىدى. ئۇ كۈنى، يۈز مىڭدىن ئارتۇق مىللەتچى بۇ قېدىمى شەھەرگە ئېقىن قىلىپ كوچىلاردا نامايىش قىلىپ يۈرۈش قىلماقتا ئىدى. بۇ شەھەرنىڭ ساقچى دائىرىلىرىنىڭ بەرگەن مەلۇماتىغا قارىغاندا، بۇ قېتىمقى پائالىيەت پەيدا قىلغان قىزغىنلىق 1914-يىلدىن بۇيان پەقەتلا كۆرۈلۈپ باقمىغان ئىدى" دېيىلگەن. كوچىلارنىڭ ھەممىسىدىلا ناتسىستلار بىلەن باۋارىيە بايراقلىرى بىلەن تولغان، پۈتۈن خەلق "خايىل! — ياشىسۇن!" دەپ توۋلىشىپ يۈرگەن، لۇدېندورف بىلەن نامايىشقا قاتناشقان قىسىملارنى قارشى ئېلىشىپ ئۇلارغا گۈل-چېچەك ئېتىشىۋاتقان بەكلا قىزغىن مەنزىرە بارلىققا كەلگەن ئىدى. "ئۇرۇشتا مەغلۇب بولغان، پاجىئەلىك مۇھىت ئاستىدا ئېزىلىۋاتقان، يۇرتلىرىدىن ئايرىلىپ سەرسان بولغان، يىمىرىلگەن بۇ خەلق، ئازغىنە بولسىمۇ ئۈمىد نۇرى كۆرەلىگەندەك، قۇللۇقتىن، نامراتلىقتىن ئازاد بولۇشنىڭ كىچىككىنە بولسىمۇ ئۈمىدىنى ھېس قىلىشىپ ھاياجانلانماقتا ئىدى. بۇ قېتىمقى خاتىرىلەش مۇراسىمى ئەنە شۇنداق

www.pidaw.biz

ھېسسىياتلارنىڭ چەكلىمىسىز ئەركىن بىر شەكىلدە ئىپادىلىنىشى ئىدى. نۇرغۇنلىغان ئەرلەر، ئاياللار ئۇن سېلىپ يىغلاشماقتا ئىدى. ئۇلار ئۆز ھېسسىياتلىرىنى بېسۋالالمايلا قالغان ئىدى.»

ناماييشچىلارنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ تەرەپتارلىرى ئىدى. ھىتلېر يىغىن ئېچىلىشى بىلەن، سەھنىلەردىن بىرسىگە چىقىپ نۇتۇق سۆزلەيدۇ. ھىتلېر بۇ قېتىم كلون () دېگەن قارىغاندا ئالاھىدە سالاپەتلىك كۆرۈنەتتى: ئۇچىسىغا كەيگەن كىيىملىرى ئالاھىدە رەتلىك، چېچىنىمۇ كىلىشتۈرۈپ ياساتقان، پۇتىغا كەيگىنىمۇ ئۇزۇن قونجىلىق ئاياق ئەمەس ئىدى. «بىر قانچە ھەپتىگە قالمايلا ھوشۇقمىز قوپىدىغان بولىدى. — دەيدۇ ھىتلېر ئالدىن كۆرەرلىك بىلەن، — بۈگۈن بارلىققا كەلگەن بۇ مەنزىرە دۇنيا ئۇرۇشى مەزگىلىدىكىدىنمۇ ئۇلۇق بىر مەنزىرە بولىدۇ. بۇ ھەرىكىتىمىز گېرمانىيە تۇپراقلىرىدا پۈتۈن دۇنيا ئۈچۈن تىكلەنگەن بىر خاتىرە مۇنارىسى بولۇپ قالىدۇ.»

ئەتىسى، «گېرمانىيە جەڭگىۋارلار ئىتتىپاقى» قۇرۇلىدۇ. مۇنداق قارىماققا بۇ بىر مىللەتچىلەرنىڭ بىرلەشمىسىدەك كۆرۈنسىمۇ، ئەمەلىيەتتە ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ بىر كەشپىياتى ئىدى: ئۇنىڭ كاتىپى شۇبنېر رىچتېر بولۇپ، ھەربىي ئىشلار كاتىۋىشى بولغان كىشى ھىتلېرنىڭ يەنە بىر ياردەمچىسى ئىدى. بۇ ئىتتىپاقنىڭ ئىنتايىن مۇھىم بولغان يەنە بىر ئورگىنىغا روم مەسئۇل بولىدۇ؛ بۇ ئىتتىپاقنىڭ بىر باياناتىنى (فېدېر يېزىپ بەرگەن) خۇددى ھىتلېر ئېيتىپ بەرگەندەكلا قىلاتتى. بۇ

باياناتتا پارلامېنت تۈزۈمگە، خەلقئارالىق كاپىتالغا، سىنىپى كۈرەشكە، تېنچلىقچىلىققا، ماركسىزمغا ۋە يەھۇدىيلارغا قارشى تۇرىمىز دەپ ئېلان قىلىنغان ئىدى.

نيۇرېمبېرگتا "گېرمانىيە كۈنى" نىڭ ئۆتكۈزۈلىشى بىلەن "گېرمانىيە جەڭگىۋارلار ئىتتىپاقى" نىڭ قۇرۇلغانلىقى، ھىتلېرنىڭ ئاشكارە ھالدا ئۆزىنىڭ ئىنقىلابىنى يولغا قويىدىغان سىياسىي سەھنىگە قايتىپ كەلگەنلىكىنى تولۇق نامايەن قىلماقتا ئىدى. بۇ تەرىپى ئارىدىن بىرەر ئاي ۋاقىت ئۆتمەيلا ئېنىق ئوتتۇرىغا چىقىشقا باشلايدۇ: ھىتلېر بۇ يېڭى تەشكىلىنىڭ رەسمى سىياسى داھىسىغا ئايلىنىدۇ. بۇ تەشكىلاتنىڭ "ھەرىكەت پروگراممىسى" دا باۋارىيە ھوقۇقىنى تارتىپ ئېلىش چاقىرىقى چىقىرىلغان ئىدى. بەزى گەپلەردىن قارىغاندا، ھىتلېر يەنە بىر قېتىملىق ئىنقىلاب قوزغاشقا تەييارلىق قىلىۋاتقانمىش. ئەمەلىيەتتە، ھىتلېر راستىنلا مەخسەتلىك تۈردە قىزىللارنىڭ قايتا ھوقۇق تارتىپ ئېلىشىغا يول قويماسلىق ئۈچۈن ھەرىكەت قوزغايدىغانلىقىنى ئېلان قىلغان ئىدى. "بىزنىڭ بۇ ھەرىكىتىمىزنىڭ ۋەزىپىسى، خۇددى بۇرۇنقى ھەرىكىتىمىزگە ئوخشاش ئىمپېرىيىنىڭ يىمىرىلىشىگە تەييارلىق قىلىشتۇر. شۇنداق بولغىنىدا، كونا دەرەخ غۇلاپ چۈشكىنىدە، يېڭى نوتىلار ياشىرىشقا باشلىيالايدىغان بولىدۇ."

باۋارىيە باش مىنىستىرى ئوۋېن ۋون نىل (欧仁•冯•尼林) مۇ ھىتلېرنىڭ بەزى چاقىرىقلىرىغا ماقۇل بولغاندەك قىلسىمۇ، ھىتلېرنىڭ ئىسيانچى خەلقنى كۈشكۈرتۈش تاكتىكىسىغا پەقەتلا

www.pldaily.biz

چىداپ تۇرالمايتتى. 26 ـ سىنتەبىر (ياچاق) كۇنىسى، نىل (尼林) كابىنېتىدىكىلەرگە ۋەزىيەت بەكلا جىددى بولغاچقا، دەرھال شىتات ھەيئىتىدىن بىرسىنى بەلگىلىشىمىز كېرەك؛ بۇ ئەزا كۆرۈنۈشتە ئىچكى كابىنېتنىڭ باشقۇرۇشىدا ھەرىكەت قىلىدىغاندەك كۆرۈنسىمۇ ئەمەلىيەتتە "ھوقۇقنى تولۇق ئىشقا سالالايدىغان سالاھىيەتكە ئىگە بولىشى كېرەك" دەيدۇ. ئۇ يەنە، سابىق باش مىنىستىر كاھىرنى ۋەزىپىگە تەيىنلىشىمىز كېرەك دەيدۇ. بۇنىڭغا سەۋەپ قىلىپ، ئۇنىڭ بىر قانچە مىللەتچى تەشكىلاتلارنىڭ ھىمايىسىگە ئىگە بىرسى ئىكەنلىكىنى، شۇنىڭ بىلەن بىرگە يەنە كونسىرۋاتىپ كىنەزلەر گۇرۇھىدىكىلەر بىلەن كاتولىك چېركاۋلىرىنىڭ ھۆرمىتىگىمۇ سازاۋەر بىرسى ئىكەنلىكىنى سەۋەپ قىلىپ كۆرسىتىدۇ.

كاھىر، قانۇن ـ تەرتىپ ئورنىتىش يۈزىسىدىن بۇ ئېغىر ۋەزىپىنى تاپشۇرۇپ ئالىدۇ. ئۇنىڭ يولغا قويغان بىرىنچى ھەرىكىتى ئەتىسى ئېچىلماقچى بولغان 14 ناتسىستلار مىتىنگىنى چەكلەش بۇيرىقىنى چىقىرىش بىلەن باشلىنىدۇ. ئادولف ھىتلېر ئۇچۇن ئېيتقاندا، بۇ ھەرىكەت بىر تەھدىت قىلىش ھەرىكىتى بولۇش بىلەن بىرگە يەنە بىر پۇرسەت ھېسابلىناتتى (ئۇ تېخى يېڭىلا شۋېتسارىيىدىن يېنىپ كەلگەن ئىدى). ئەگەر ئۇ گەپ ئاڭلاپ بۇ بۇيرۇققا بوي سۇنىدىغان بولسا، بۇ ئىش پۈتۈنلەي يوقۇلۇش بولاتتى. ئەگەر ئۇ قارشىلىق كۆرسىتىپ مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشكىدەك بولسا، پۈتۈن مەملىكەت بويىچە ئەڭ مۇھىم سىياسىيوندىن بىرىگە ئايلىنىشى مۇمكىن ئىدى.

كىشىلەر ئۇنىڭغا بۇ ئىشتىن ۋاز كېچىپ، باشقا بىر ۋاقىتتا قايتىدىن باش كۆتۈرۈپ چىقىش مەسىلىھەتىنى بېرىدۇ. ئۇلار پارتىيىمىز تېخى يېتەرلىك دەرىجىدە كۈچەيگەن بىر پارتىيە ھېسابلانمايدۇ، شۇڭا ھەرىكەتكە ئاتلىنىشى مۇۋاپىق ئەمەس دەپ قارىشاتتى. ئەمما ئادەتتىكى پارتىيە ئەزالىرى بىلەن يېقىن ئۆتىدىغانلار ئۇنى ھەرىكەت قىلىشقا رىغبەتلەندۈرىدۇ. "ئەگەر ھازىرغىچە بىرەر ئىش قىلماي ياتىۋەرگىنىمىزدە جەڭچىلەر بىزدىن قېچىپ كېتىشى مۇمكىن. — دەيدۇ ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنىڭ مىيونخېن قىسمىنىڭ پولك كوماندىرى، — ئەسكەرلىرىمىزنىڭ ئىتتىپاق بولۇشىنى ساقلايمەن دەيدىكەنمىز، — دەيدۇ شۇبنېر رىچتېر، — چوقۇم بىر ئىش قىلغاچ تۇرىشىمىز كېرەك. بولمىسا تەرەپتارلىرىمىز سولچىل ئاكتىپ كۈچلەر تەرىپىگە ئۆتۈپ كېتىشى مۇمكىن."

رىغبەتلەندۈرۈش بېرىدىغان بۇ تۈردىكى گەپلەر ھىتلېرنىڭ دىققىتىنى قوزغايدۇ. بۇ تۈردىكى ھاياجانلىق ھەرىكەتلەر ئۇنى ئىنقىلاب قىلىش يولىغا باشلاپ بارىدۇ. ئۇ مىيونخېن ۋە ھەر تەرەپتىن ھەرىكەتكە قاتنىشىدىغان دوستلىرىنى ئاختۇرۇش ئىشىغا كىرىشىدۇ. ئۇ ھەر كۈنى ھەر تۈرلۈك تەسىرى بار كىشىلەر بىلەن كۆرۈشۈش بىلەن ئالدىراش بولۇپ كېتىدۇ. مەسىلەن، ئۇ ھەربى باشلىقلار بىلەن، سىياسى ئەربابلار بىلەن، سانائەت ساھەسىدىكى كىشىلەر ۋە ئەمەلدارلار بىلەن ئۇچرىشىشقا باشلايدۇ. ئۇ يەنە پارتىيىسىدىكى ئوتتۇرىدا قالغانلار بىلەن تەۋرىنىپ يۈرگەنلەر بىلەن ۋەدە بېرىش،

ئۇيغۇر كىتاب تورى بىكىتى
www.uyghurkitap.com

قورقۇتۇش، چىرايلىق گەپ قىلىش قاتارلىق چاردىن پايدىلىنىپ ئۇلارنى بۇ ئىشقا جەلىپ قىلىشقا تىرىشىدۇ. ھىتلېر بۇ ھەقتە توختىلىپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: "بىز چوقۇم بۇ تۆردىكى كىشىلەر بىلەن كىلىشەلىگىنىمىزدىلا ئاندىن ئۇلارنى ئۆز تەرىپىمىزدە تۇتۇپ تۇرالىشىمىز مۇمكىن."

"ئۇ بىرەر ئىشقا قارار قىلدىمۇ-بولدى، ئۇنى كەينىگە قايتۇرۇشقا ھېچكىمنىڭ كۈچى يەتمەيتتى. — دەيدۇ ھېلېنە خانفىستانگىل خانىم ئەسلىمىسىدە، — كۆپىنچە ۋاقىتلاردا، ئۇنىڭ تەرەپپازلىرى ئۇنى بىرەر ئىشقا مەجبۇرلاشقا باشلىشى بىلەن، ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن يىراقلارغا تەلپۈنۈپ تۇرغا يېقىنلىرىنىڭ دىگىنىگە پەرۋە قىلمايدىغان بىر روھنى كۆرىمەن. خۇددى ئۇنىڭ كاللىسى ئىتىلىپ قالغاندەك، ئۆزىنىڭ پىكرىدىن باشقا ھېچ كىمنىڭ گېپىنى ئاڭلىمايتتى." شۇ يىلى كۈزدە ئۇنىڭ كۆزىدىكى يىراقلارغا تەلپۈنىدىغان باشقىلارنىڭ دىگىنىگە پەرۋاسىزلىق بىلەن قارايدىغان تۈرقى مەلۇم نەرسىنى ئىپادىلەپ تۇراتتى. ئۇ كۆڭلىدە مىيونخېن بىلەن بىر سىنىشىپ كۆرۈشنى ئويلاۋاتقاندەك كۆرۈنەتتى. ئەسلىدە ئۇنىڭ نىشانى بېرلىن ئىدى. بۇمۇ ئۇنىڭ ئىشەنچىلىك كىشىلىرىگە ئاشكارىلاپ بەرگەن ئىچكى سىرى ھېسابلىناتتى. ئۇگچىل ھەربى تەرەپ باشلىقلىرىنىڭ بىر قېتىملىق يىغىنىدا، ئۇ پۈتۈن باۋارىيىلىكلەرنى پۈتۈن كۈچى بىلەن بېرلىنغا ھۇجۇم قىلىشقا چاقىرغان ئىدى. "بۈگۈن بىزدە ناپالىيوننىڭ دۇنيانى قۇتقۇزۇش ئىدىيىسى چوڭقۇر يىلتىز تارتىپ بولدى." دەيدۇ بۇ قېتىمقى

يىغىنغا قاتناشقانلاردىن بىرسى كېيىن ئەسلەپ كېلىپ، — ئۇ يىغىندا، گېرمانىيىنى قۇتقۇزۇش چاقىرقى قەلبىمدە جاراڭلىماقتا، بۇ ۋەزىپە چوقۇم بىر كۈنى ماڭا تاپشۇرىلىدۇ، دەيتتى. ئاندىن ئۇ ناپالىيون بىلەن نۇرغۇن جەھەتلەردە ئۆزىنى سېلىشتۇرۇپ چىقىدۇ. بولۇپمۇ ناپولىيوننىڭ ئېربا (埃尔巴) ئارىلىدىن پارىژغا قايتىپ كېلىشىنى ئۆزىنىڭكى بىلەن سېلىشتۇرما قىلىپ سۆزلىگەن ئىدى.”

ئالتىنچى باب

پىۋىخانا ئىسيانى

1923

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

(1)

1923 ـ يىلى سىنتەبىر (ياچاق) نىڭ ئەڭ ئاخىرقى كۈنى، ھىتلېر كۆڭلىنى بەكلا پاراكەندە قىلىدىغان بىر پارچە خەت تاپشۇرۇپ ئالدۇ. بۇ خەتنى "پارتىيىگلارنىڭ پىشقەدەم ئەزاسىدىن بىرسى، پارتىيىنى قاتتىق ياخشى كۆرىدىغان بىر پارتىيىلىك" يازغان. بۇ خەتنى يازغان كىشى، داڭلىق يۇلتۇز پالچىسى ئېرسپورت ئېپتىن (埃尔斯伯特•埃伯汀) خانىم تۈزگەن داڭلىق پالچىلىق كالىندارىدا، كىشىنى چۆچۈتىدىغان بىر ئالدىن كۆرۈش يېزىلغانلىقىنى ئېيتقان. "1889 ـ يىلى 10 ـ ئاپرېل (ئۇمۇت) كۈنى تۇغۇلغان مەلۇم بىر سىياسى ھەرىكەتچى، — دەپ يېزىلغان بۇ كىتابتا، — ھەرىكىتىنى ئېھتىيات بىلەن قانات يايدۇرمىغانلىقى سەۋەبىدىن، ھاياتى خەۋپ ئاستىدا قېلىشى مۇمكىن. شۇنىڭدەك قەتئىي تېزگىنلەش مۇمكىن بولماي قالىدىغان بىر ئېغىر بوھران پەيدا قىلىۋېتىشى مۇمكىن؛ شۇڭا بۇ كىشى ئەستايىدىللىق بىلەن تاقابىل تۇرۇشقا توغرا كېلىدۇ. كەلگۈسى يۈز بېرىدىغان ئۇرۇشتا بۇ كىشى داھىلىق رول ئالىدۇ؛ شۇنىڭدەك بۇ كىشى يەنە ئاخىرى نېمىس مىللىتى ئۈچۈن ئۆزىنى پىدا قىلىدۇ." دەپ يېزىلغان.

گەرچە پالچى ئايال ئۇ كىشىنىڭ ئىسمىنى ئېيتمىغان بولسىمۇ، ئۇ ئېيتقان ئادەمنىڭ ھىتلېر ئىكەنلىكى ئوپ-ئوچۇق كۆرۈنۈپ تۇراتتى. شۇنىڭدەك، ئۇ ئايال ئۇ كۈننىڭ قايسى كۈن ئىكەنلىكىنى ئېيتمىغان بولسىمۇ، ئاگاھلاندۇرۇش بەرگەن.

www.bjdaly.biz

يەنى، ئەگەر يېقىنقى كۈنلەردە ھەرىكەتتە بەك ئالدىراخسانلىق قىلىپ كەتسە، ئۆزىنىڭ ھاياتىغا خەۋپ كەلتۈرۈپلىشى مۇمكىنلىكىنى ئېيتقان. يەنە بىر پالچى بولغان ۋىلھېلم ئورف (Wilhelm Wulff 威廉•乌尔夫)، بىر قانچە يىل ئۆتكەندىن كېيىن، بۇ پالچى ھىتلېرنىڭ مەخپى ساقچىسى ئىچىدە پالچى مەسلىھەتچىلىك ۋەزىپىسىگە تەيىنلىنىدۇ) مۇ ھىتلېرنىڭ شۇ يىلى كەچ كۈزلەردە ئوتتۇرىغا چىقىدىغان تەغدىرى ھەققىدە تولۇقلىما پال باققان بولۇپ، ئۇنىڭ پالى قايسى كۈن ئىكەنلىكىنى ئېنىق ئوتتۇرىغا قويغان. ئۇمۇ ئوخشاشلا قورقۇنۇچلۇق پال چىقارغان بولۇپ، 1923-يىلى 8~9-نويابىر (ئوغلاق) كۈنلىرى، ئەگەر زوراۋانلىق ھەرىكەت قوللانغىدەك بولغىنىدا ئۇنىڭمۇ ئاقىۋىتى يوقۇلۇش خاراكتېرلىك ئاپەت بىلەن ئاخىرلىشىدىغانلىقىنى تېپىپ چىققان.

پالچىلاردىن كەلگەن بۇ تۈردىكى ئالدىن خەۋەرلەر، نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ ئەستايىدىل مۇئامىلە قىلىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. بىر قانچە گېرمانىيە پسىخوئالىزچى دوختۇرلىرى بىلەن پسىخولوگلارمۇ “پسىخىكىلىق پالچىلىق” مەسىلىسىگە دىققەت قىلىشقا باشلىغان. تېخى يېقىندىلا، دوكتور ئو. ئا. ھ. شىمىت (施密茨)، بۇ كىشى شۋېتسارىيە روھى كېسەللىكلەر دوختۇرى كارل گوستاپ جيۇڭنىڭ سادىق مورتلىرىدىن بىرسى، پالچىلىق، بەلكىم ئادەم مىجەزى تەلەپ قىلىدىغان بىر ئېھتىياج بولىشىمۇ مۇمكىن دەپ كۆرسىتىدۇ. ئەمما ھىتلېر، ھېلىقى پالچى

www.pidaiy.biz

ئېپپودىننىڭ پالىغا بەرگەن باھاسىدا: "پالچى ئايال بىلەن، يۇلتۇز پاللىرى بىلەن مېنىڭ نېمە ئىشىم؟" دەپ جاۋاپ بېرىدۇ.

ھىتلېر بۇنداق پاللارغا مەيلى ئىشەنسۇن ياكى ئىشەنمىسۇن، ئەمما ئۆزىنىڭ تەغدىرى چوقۇم ئۇنى غەلىبىگە يېتەكلەپ بارالايدىغانلىقىغا ھەقىقەتەنمۇ تولۇق ئىشىنەتتى. شۇنىڭدەك يەنە، خۇددى ھېلىنە خانفىستانگىلنىڭ دىققىتىنى تارتقىنىدەك، كەسكىن گەپلەردىن باشقا ھېچ قانداق گەپكە قۇلاق سالمايتتى. ھىتلېر، ئېپپورتىن (埃伯汀) نىڭ يۇلتۇز پالچىلىقى ھەققىدىكى ئاگاھلاندۇرۇشىنى تاپشۇرۇپ ئالغان كۈنىسىمۇ شۇنداق بىر گەپنى ئاڭلىغان ئىدى. ھىتلېر، ۋاگنېرنىڭ يۇرتىدىكى ۋاقتىدا، بېلېت (白莱特) نىڭ ۋانفورد (万弗里德) داچىسىدىكى ۋاقتىدا، شۇ يەردىكى مەرھۇم ۋاگنېرنىڭ 86 ياشلىق تول ئايالى كېشما (科西玛) نى يوقلاپ كىرگەن ئىدى. ۋاگنېرنىڭ ئوغلى پىنگۋېي (品格菲) نىڭ ئېنگلىز ئايالى ۋىنفلېد ۋاگنېر (威尼弗雷德•瓦格纳) ھىتلېر ۋە ئۇنىڭ ناتسىستلار پارتىيىسىدىكىلەرگە تولۇق قايىل ئىدى. شۇڭا ئۇ ھىتلېرنىڭ يوخلاپ كېلىشىنى قىزغىنلىق بىلەن قارشى ئالىدۇ. ئۇنىڭ 6 ياشلىق قىزى فرېدرېين (弗莱德莱茵)، باۋارىيە پاسونىدا قىسقا ئىشتان، قىلىن يۇڭ پايپاق، قىزىل-كۆك نەقىشلىق كۆڭلەك، كۆك رەڭلىك ئاجايىپ چاپان كىيىۋالغان ھىتلېرنى كۆرۈپ بەكلا كۆلكىلىك ھېس قىلىدۇ. "ئۇنىڭ ئىككى مەڭىز ئۇستىخىنى ئىگىز كۆتۈرۈلۈپ چىققان، چىرايى تاتارغان، كۆزىنىڭ كۆكلىكىمۇ بەكلا غەلىتە، مۇنداق قارىغاندا خۇددى

يېرىم ئاچ-يېرىم توق بىرسىگىلا ئوخشايتتى. شۇنىڭغا قارىماي ئۇنىڭدا قانداقتۇ بىر نەرسە، ھاياجانلىق بىر نۇر چاقناپ تۇرغاندەك كۆرۈنەتتى."

ھىتلېر بەكلا سۈنئىي قىلىقلارنى چىقىرىشقا باشلايدۇ. مۇزىكا ئۆيى بىلەن كۈتۈپخانا ئۆيىدە خىجىل بولۇپ ئۆزىنى ئەپلەشتۈرەلمىگەندەك بىر شەكىلدە تەمتىرەپ ئالدى كەينىگە مېڭىپ كېتىدۇ. ئۇ تەمتىرىگەنلىكىدىن خۇددى بىر چېركاۋغا كىرىپ قالغاندەك بەكلا ئېھتىيات قىلىپ مېڭىپ يۈرەتتى. كېيىن ئۇ گۈللۈكتە ۋاگنېرلار ئائىلىسىدىكىلەرگە ئۆزىنىڭ يېقىنقى كۈنلەردە ئويلىغان كەلگۈسى پىلانلىرىنى سۆزلىگەن ۋاقتىدا "رېتىملىق، ئېنىق قىلىپ سۆزلەيدۇ. ئاۋازىمۇ بارغانسېرى ئېغىرلىشىپ بارىدۇ." كېيىن، بىز ھەممىمىز ھۇزۇر بىلەن مۇزىكا ئاڭلاۋاتقان قۇشقاچلاردەك ئۇنىڭ ئەتراپىنى قورشىۋالغان ئىدۇق. ئەمما بىز ئۇنىڭ دېگەن گەپلىرىدىن ھېچ نېمىنى ئۇقالمىدۇق." ھىتلېر كەتكەندىن كېيىن، ۋاگنېر خانىمى "سىلەر بۇ ئادەمنىڭ چوقۇم بىر كۈنى گېرمانىيىنىڭ قۇتقازغۇچىسىغا ئايلىنىدىغانلىقىنى ھېس قىلالمىدىڭلارمۇ؟" دېگىنىدە، پىنگفېي (品格菲) ئۆزىنى تۇتىۋالالماي قاتتىق كۈلۈپ كەتكەن. چۈنكى ئۇنىڭ قارىشىچە، ھىتلېر ھەقىقەتەنمۇ بىر ئالدامچى، تۇيۇقسىز بېيىپ كەتكەن بىر بايىۋەتچى ھېسابلىناتتى.

ھىتلېر كوچىنىڭ نېرقى تەرىپىگە ئۆتۈپ ئاجىزلاپ غالتەكلىك ھارىۋىغا چۈشۈپ قالغان ياشانغان ھوستون ستويان چىمبىرلىن (豪斯顿•司徒•张伯伦) نى يوقلايدۇ. چىمبىرلىن، ئەنگلىيە

www.pidaw.biz

دېڭىز ئارمىيىسى گېنېرال پولكوۋنىكنىڭ ئوغلى بولۇپ، گېرمان مىللىتى ئەڭ ئېسىل مىللەت ئىكەن دەپ قاراپ گېرمايىنىگە كېلىپ تۇرۇپ قالغان بىرسى ئىدى. ئۇ ھەقىقەتەنمۇ تالانتلىق ئەمما بەكلا تىرىككەك بىرسى ئىدى. كىشىلەر ئۇنى بىردەك دەۋرىمىزنىڭ ئەڭ ئېسىل ئەدىپلىرىدىن بىرسى دەپ قارىشاتتى. ئۇ بىر ۋاگنېر ھەۋەسكارى ئىدى. شۇڭا ئۇ ۋاگنېرنىڭ قىزى ئېۋا بىلەن توي قىلغان ئىدى. بۇ ئەنگلىيىلىك ئىرقچى ئالدىن كۆرەر ئادەم ھىتلېردىن شۇنداق قاتتىق تەسىرلەنگەن ئىدىكى، شۇ ئاخشىمى "بەكلا خاتىرجەم، بەكلا مىزلىك ئۇخلىيالىغان" لىقىنى، يەنى 1914-يىلى ئاۋغۇست (چايان) تا قاتتىق زەربە يېگىنىدىن بۇيانقى ئەڭ ھۇزۇرلۇق بىر ئۇيقۇغا غەرق بولالىغانلىقىنى ئېيتقان. ئۇ، ئارىدىن بىر قانچە كۈن ئۆتكەندە ھىتلېرغا يازغان بىر خېتىدا، "بۇ ئۇشتۇمتۇم ۋەقە مېنىڭ روھى ھالىتىمنى پۈتۈنلەي ئۆزگەرتىۋەتتى. گېرمانىيە، تازا ئېھتىياجلىق بولۇپ تۇرىۋاتقان كۈنلىرىدە ھىتلېر بارلىققا كەلدى. بۇ، گېرمانىيىنىڭ قايتىدىن جانلىنىش باسقۇچىغا كىرگەنلىكىنىڭ بىر ئىسپاتى" دەپ يازىدۇ.

چىمبىرلىننىڭ بۇ گەپلىرى ھىتلېرنىڭ ئۆزىگە بولغان ئىشەنچىسىنى تېخىمۇ چىڭىتىپ بەرگەن. يەنى، ئۇ ئۆزىنى تەغدىرنى قولىغا ئالغان بىرسى دەپ قارىيدۇ. تەخمىنەن بىر ھەپتە ۋاقىت ئۆتكەندە، ھىتلېر بىلەن روسېنبېرگ ۋە خانفستانگىل ئەر-ئايال تۆتەيلەن باۋارىيىنىڭ تاغلىرى ئىچىدە ماشىنىلىق كېتىۋاتقىنىدا، يولنى قويۇق تۇمان قاپلاپ

كەتكەچكە، ئۇلار ئولتۇرغان قىزىل رەڭلىك مېرسېدېس پىكاۋى بىر ئازگال ئىچىگە چۈشۈپ كېتىدۇ. مىيونخېنغا قايتىشىدا يول بويى ھېچ كىم ئۈن چىقارماي جىمىپ كېتىشىدۇ. ھىتلېر، كېيىن ھېلېنىيىگە "بۇ قېتىمقى قاتناش ۋەقەسىدە قىلچە ھۇلۇقماي ئولتۇرغانلىقىڭنى سەزدىم. راس، بىزگە ھېچ نەرسە بولمايدۇ، مېنى يارىلاندۇرالمىغان ۋەقە بۇ بىر قېتىملىقلا ئەمەس. مەن ھەر قېتىمدا خەۋپتىن قۇتۇلۇپ چىقىپ ئۆز پىلانىمنى ئىشقا ئاشۇرۇش يولىدا غەلىبىلىك ئالغا ئىلگىرلىمەكتىمەن" دەيدۇ.

(2)

مال باھاسىنىڭ ئۆرلەپ كېتىشى نىقاۋى بىلەن ئوتتۇرىغا چىققان بۇ ۋەزىيەت، يەنە بىر تەرەپتىن ھىتلېرغا، شۇنىڭدەك ئۇنىڭ بېرلىنغا قاراپ يۈرۈش قىلىشىغا پايدىلىق بولۇپمۇ كۆرۈنمەكتە ئىدى. ئۆكتەبىر (ئوغۇز) باشلىرىدا، ئۇرۇشتىن بۇرۇنقى بىر ماركىنىڭ قىممىتى بۈگۈن 601430 ماركىغا تەڭلىشىپ قالغان ئىدى. بىر تۇخۇمنىڭ باھاسى 1913 ـ يىلقىنىڭ 30 مىليون ھەسسىسىگە تەڭلىشىپ قالىدۇ. نۇرغۇنلىغان شەھەرلەردە ھەمدە سودا ـ سانائەتچىلەرنىڭ ھەممىسى ئۆزىگە تەۋە "جىددى ھالەت پۇلى" نى بېسىشىپ قەرزىنى تۆلەشكە كىرىشىدۇ. ئىمپېرىيە بانكىسى بۇنداق "جىددى ھالەت پۇلى" نى قەتئىي قوبۇل قىلالمايتتى ياكى ئۆزىنىڭ تارقاتقان پۇلى بىلەن ئايرىۋاشلاش ئۆلچىمىنىمۇ ئوتتۇرىغا قويالمايتتى. ھۆكۈمەت

دائىرىلىرىنىڭ ئۆز پۇلىنى ئۆزى بېسىپ تارقىتىشىمۇ بىر شاڭخوغا ئايلانغان ئىدى: ئۆتكەن يىلى دېكابىر (ئاراي) دا بېسىپ تارقاتقان مىڭ ماركىلىق قەغەز پۇلىغا بۈگۈن بىر مىليارد مارك دېگەن قىزىل تامغا بېسىلغان ئىدى. باۋارىيە بانكىسى بىر قانچە ھەپتە ئىلگىرى تارقاتقان 500 مىليونلۇق قەغەز پۇلغىمۇ 20 مىليارد مارك دېگەن تامغا بېسىپ ئۆزگەرتىدۇ. بۇ 20 مىليارد مارك پۇلغا ئەسلىدە 800 دوللار پۇل تېگىشكىلى بولىسىمۇ، ئاسترونومىيىلىك رەقەمدىكى كۆرۈنىشى بەك چىرايلىق بولمىغان بۇنداق بىر ۋاراق پۇلنى كۆتۈرۈپ پۇل تىگىشىدىغان يەرگە كەلگىچە، پۇل پاخاللىق دەرىجىسى بويىچە تىگىشىدىغانغا ماقۇل دەيدىغان بىرەرسىنى تاپالىغىنىدىمۇ ئۇنىڭ قىممىتى بىر دوللارغىمۇ يەتمەيدىغان نەچچە سىنت دوللارغا چۈشۈپ قالاتتى. كىشىلەر ھەقىقەتەنمۇ ئىلىشىپلا كەتكەن بولۇپ، پۇلى بارلاردىن ھېچ كىم يېنىدا پۇلنى بىرەر سائەت ساقلاپ تۇتالماس ھالغا چۈشۈپ قالغان ئىدى. ئەگەر بىرەرسى بانكىغا بارىدىغان بىر تراموۋايغا ئۈلگىرەلمىدىمۇ-بولدى، ئۇ كىشىنىڭ بىر ئايلىق مائاش پۇلى ئەسلىدىكىسىنىڭ تۆتتە بىرىگە، ھەتتا ئۇنىڭدىنمۇ ئاز پۇلغا ئايلىنىپ قالاتتى. بادىن (巴登) دا، بىر ياش يىگەر-يىتىمچى، ئامېرىكىلىق مۇخبىر ئېرناست ھېنرىگ (埃纳斯特•海明威) كە: "مەن رەسمىي بىر مېھمانخانىدا سېتىۋاللىغىدەك پۇل يىغقان ئىدىم، مانا ئەندى، ئۇ پۇلۇمغا ئارانلا تۆت شىشە شامپانىسكى ئالالايدىغان بولدۇم. ... گېرمانىيىدىكى بۇ پۇل پاخاللىقىنىڭ پەيدا قىلىنىشى ئەسلىدە

ئىتتىپاقداش دۆلەتلەرنى ئالداشنىلا مەقسەت قىلىپ پەيدا قىلىنماقتا. — دەيدۇ ھېلىقى كۆتكۈچى، — ئەمما بۇنىڭدىن ماڭا نېمە پايدا؟”

مال باھاسىنىڭ ئۆرلەپ كېتىشىنىڭ يۈكى نەق پۇل تۆلەشكە كۈچى يەتمەيدىغان كىشىلەرنىڭ ئۈستىگە، يەنى ئىشچىلار بىلەن قېرىلارنىڭ ئۈستىگە چۈشكەن ئىدى. ئىشچىلار ئاچارچىلىق گىرۋىكىدە قىينالماقتا، ياشانغانلار بىر كېچىدىلا قەلەندەر ھالغا چۈشۈپ قالماقتا ئىدى. پېنسىيە پۇلغا تايىنىپ كۈن ئالىدىغان پۇخرالار ياكى پاي چېكى ئۆسۈمى بىلەن ستراخوۋانىيە ئۆسۈمىگە تايىنىپ كۈن ئۆتكۈزىدىغان كىشىلەر پۈتۈنلەي يالىڭاچلىنىپ قالغان ئىدى. ئالتۇن بىلەن قىممىتى كاپالەتكە ئىگە قىلىنىپ كېلىنگەن مارك بىلەن ئاكتسىيە سېتىۋېلىش ئىشلىرىدىمۇ بۈگۈن نەق پۇلغا سېتىۋېلىش يولغا قويۇلغاچقا، تۆلىنىدىغان قەغەز پۇل تىنماي قىممىتىنى يوقۇتۇپ تۇراتتى. بۇنداق ئەھۋالنى ئەڭ ياخشى بىلىدىغانلار، ئامېرىكا ئىچكى ئۇرۇشىدىن كېيىن ئەنە شۇنداق ۋەقە بېشىغا كەلگەن جەنۇپلۇق ئائىلىلەرلا بۇنداق پۇل پاخاللىقىنىڭ قانداق بىر ئاپەت ئىكەنلىكىنى ئەڭ ياخشى بىلەتتى.

بۇ ئىشلاردىن ئەڭ بەك خوشال بولغان كىشىلەر بۇرۇن ئېغىر قەرز ئاستىدا بۇغۇلۇپ قالغان كىشىلەر بولۇپ، ئۇلار ئەندى قەرزلىرىنى قىلچە قىممىتى يوق بۇ پاخال پۇللارنى تۆلەش بىلەن شۇنچە ئېغىر قەرز رەقەملىرىدىن بەكلا ئاسانلا قۇتۇلۇپ قالماقتا ئىدى. شۇنداقتىمۇ بۇ ئىشتىن ئەڭ كۆپ پايدىغا ئېرىشۋاتقانلار

www.uyghurkitap.com

يەنىلا ئاكتسىيە بازارلىرىدىكى چوڭ غوجايىنلار، ھايانكەش ئېلىپ ساتارلار، ھەمدە پۇرسەتنى تېزگىنىگە ئالالايدىغان چەتئەللىكلەر بولۇپ، ئۇلار كۆلكىلىك ئەرزان باھالاردا زىبۇزىننەت ۋە مۇقىم مۈلۈكلەر سېتىۋېلىشاتتى. ئۇلار بىر قانچە يۈز دوللار خەجلەپلا چوڭ تىپتىكى زاۋۇتلار بىلەن چوڭ-چوڭ بىنا-مېھمان سارايلارنىڭ غوجايىنلىرىغا ئايلىنىۋالاتتى. كىشىلەرنىڭ ئۈنچە-مارجان دېگەندەك ئائىلە مىراسلىرىنىڭ پۇلغىمۇ ئارانلا بىرەر ھەپتىلىك يەيدىغان نەرسە كېلەتتى. بەزى ئىشلارغا ئادەمنىڭ زادىلا ئەقلى يەتمەيتتى: بىر ئايال يولدا بىر سېۋەت پۇلنى ئۇنتۇپ قېلىپ كېتىپ قالغان. سەل ئۆتكەندىن كېيىن بۇ ئايال پۇلنى ئىستەپ بايىقى يەرگە كەلسە بىرسى ئۇنىڭ سېۋىتىنى ئوغرىلاپ كەتكەن بولۇپ، ئەمما پۇلنى يول ياقىسىدىكى پاسكىنا ئېرىققا تۆكۈۋەتكەن؛ ھەپتىلىك مائاشى 2 مىليارد بولغان بىر ئىشچى ئارانلا ئائىلىسى بىر كۈن يېگىدەك قۇم چامغۇر سېتىپ ئالالىغان. ئاساسلىق يېمەكلىكلەرنىڭ تەمىنلىنىشى ئۈزۈلۈپ قالغاندىن كېيىن، ئەزەلدىن قانۇن ئىنتىزامغا قاتتىق رىئايە قىلىپ ئادەتلىنىپ كەلگەن نېمىسلاردا ئېتىزلىقلاردىن قۇمچامغۇر ئوغۇرلايدىغان ھادىسىلەر پات-پاتلا پەيدا بولۇپ تۇراتتى (ئۇ كۈنلەردە ئەڭ بازىرى ئىتتىك كىنو فىلىملىرىنى ھەرگىزمۇ نېمىسلار ئۆزلىرى لېنتىغا ئالغان فىلىملەر ھېسابلانمايتتى. ئۇ كۈنلەردە د. ۋ. گرىفىس (格里菲斯) تەرىپىدىن لېنتىغا ئېلىنغان فىلىملەر ئەڭ بەك بازارلىق كىنو فىلىمى ھېسابلىناتتى. ئۇنىڭ لېنتىغا ئالغان بىر كىنو فىلىمىنىڭ

ئىسمى «ھايات ـ نېمە دېگەن گۈزەل» دېگەن فىلىم بولۇپ، ئۇنىڭدا نىيېل خامېردۇن (尼尔•汉密尔顿) بىلەن كارۇل دېمىست (卡洛尔•德姆斯特) ئىككىسىنىڭ رول ئېلىشىدىكى كەلگۈسىدە كىچىك بىر پارچە قۇمچامغۇر ئېتىزىغا تايىنىپ كۈن ئۆتكۈزمەكچى بولغان نېمىس ئەر ـ خوتۇن تۇرمۇشى تەسۋىرلەنگەن. بۇ كىنو فىلىمنىڭ ئەڭ قىزىقارلىق سەھنىسىدە، بۇ بىر جۈپ ئەر ـ خوتۇن يېرىم كېچىدە ئوغۇرلۇقچە بېرىپ قۇمچامغۇرلۇقىغا بېرىپ قۇمچامغۇرلىرىنى يىغىشقا باشلىغان بولۇپ، ئۇلار ئۆزىنى ھارۋىغا قوشۇپ ھارۋا سۆرەپ ئورمانلىق ئىچىدە كېتىۋاتقىنىدا ئالدىغا بىر توپ قاراقچى چىقىپ قۇمچامغۇرلۇرنى پاك ـ پاكىزە بۇلاپ كېتىشكەنلىكى تەسۋىرلەنگەن. ئۇ كۈنلەردىكى ئەڭ ياخشى نېمىس كىنو فىلىمى «تىم ـ تاس كوچا» دېگەن كىنو ئىدى. بۇ كىنو فىلىمدا ئاساسلىق رول ئالغان گرېت گابوۋ (格丽泰•嘉宝)، ۋېيېننالىق بىر كاپىتالىسىنىڭ قىزى رولىنى ئوينايدۇ. ۋەقەلىكتە ئاكتىسيە بازىرىنى تېزگىنىگە كىرگۈزىۋالغان كىشى جاھاننى مالىماتاڭ قىلىۋېتىپ بۇ ئائىلىنى پۈتۈن مال ـ مۈلكىدىن ئايرىلغان قەلەندەر ھالغا چۈشۈرۈپ قويغاچقا، بۇ كاپىتالىست ئائىلىسى ئاچارچىلىق ئىچىدە كۈن ئۆتكۈزۈشكە مەجبۇر بولغانلىقى تەسۋىرلەنگەن. بۇ كىنونىڭ يەنە بىر سەھنىسىدە كىشىلەر گۆش دۇكىنى ئالدىدا گۆش ئېلىش ئۈچۈن كېچىچە ئۆچۈرەت تۇتۇپ چىققانلىق ۋەقەسى تەسۋىرلەنگەن. بۇ كىنو فىلىمى قاتتىق غەزەپلەنگەن

www.pidaw.biz

ئامىنىڭ كىشىلەرنى قاخشىتىپ يۈرۈپ بېيىپ كەتكەن قاسساپقا ھۇجۇم قىلغانلىق سەھنىسى بىلەن ئاخىرلىشىدۇ).

شۇ يىلى يانۋار (ئوچاق) دىن باشلاپ ھىتلېر پارتىيىسىگە 35 مىڭ نەپەر يېڭى ئەزا قوبۇل قىلىندۇ. ئۆكتەبىر (ئوغۇز) نىڭ ئوتتۇرلىرىغا كەلگىنىدە، ھىتلېر، ئەندى خەلقىمىز بىر مەيدان ئىنقىلاب قوزغاشقا تەييار ھالغا كېلىپ بولدى، دەپ ھېسابلايدۇ. "مېنىڭ غەزەپلىك ئارزۇيۇم، ھەممىدە نېمىس خەلقىنىڭ قىزغىنلىقى مېنى ئەنە شۇنىڭغا مەجبۇرلىماقتا. — دەيدۇ ھىتلېر نيۇرېمبېرگ مىتىڭىدە، — ئەندى مەن ھەرىكەت باشلىماقتىن باشقا چارەم قالمىدى." ھىتلېر نۇتۇق سۆزلەپ ھېچقاچان بۇنچىلىك ھاياجانلىنىپ باقمىغان ئىدى. "ھەيران قالىسەن، بۇ ئادەم نۇتقىنى باشلىغىنىدا مەيداندىكىلەر ھەققەتەنمۇ تىم-تاس بولۇپ ئۇنىڭ نۇتقىنى ئاڭلاشقا باشلايتتى. — دەپ يازىدۇ، ھىتلېرنىڭ ئەسەبىي مورتىغا ئايلانغان بىر قىز شۇ يىلى ئۆكتەبىر (ئوغۇز) ئېيىدا ئائىلىسىگە يازغان خېتىدە، — پۈتۈن مىتىڭ مەيدانىغا يىغىلغان خەلق نۇتۇقنى ئاڭلىيالماي قالماي دەپ ھەتتا نەپەسمۇ ئالماي ئۇنىڭ نۇتقىنى تىڭشىماقتا ئىدى. مېنىڭچە، ھىتلېر قىرى-ياش، ئەر-ئايال بارلىق كىشىلەرنى ئۆز ئەتراپىغا يىغىش ئۈچۈن ئۇلارغا ئەپسۇن ئوقۇسا كېرەك؟" يەنە بىر ئۇنىڭ نۇتقىدىن مەس بولۇپ كەتكەن بىرسى ھىتلېرنىڭ تۆكۈرۈكلىرى چاچرىغىدەك ئۇنىڭغا يېقىنلىشالىغان. "بىز ئۈچۈن بۇ ئادەم قويۇنتازدەك كېزىپ يۈرىدىغان بىر جاپاكەش راھىپ. ئەمما ئۇ خەلقنىڭ قەلبىدە يېنىپ تۇرغان ئوت يالقۇنىنى

قانداق قىلغاندا يالقۇنجىتىشنى ئىنتايىن ياخشى بىلىدىغان بىرسى. ئۇ نۇتقىدا مۇنازىرە ئۇسۇلىدىن پايدىلانمايدۇ. چۈنكى ئۇنداق مۇنازىرە شەكلى كىشىلەرنى قىساس ئوتى ئىچىدە يالقۇنجىتىش جەھەتتە كارغا كەلمەي قالىدۇ. ئۇ ئەسەبىلەرچە قاتتىق ۋارقىراپ سۆزلەش ئۇسۇلىدىن پايدىلىناتتى. ئەمما ئۇ يەنىلا قۇلاق پەردىلىرىنى تىترىتىپ پاك قىلىۋەتكىدەك قايتا-قايتا تەكرارلاشلار، شۇنىڭدەك كىشىنى تەسىرلەندۈرەلىگىدەك ئاھاڭ بويىچە رىتىملىك سۆزلەر بىلەن نۇتۇق سۆزلەيتتى. ھىتلېر بۇ ئۇسۇللاردىن پايدىلىنىش يولىنى تولۇق ئىگىلىگەن بىرسى ئىدى. ئۇنىڭ بۇنداق نۇتۇق سۆزلەش ئۇسلۇبى كىشىلەر قەلبىنى كۈچلۈك ئىسكەنجىگە ئېلىۋالالايتتى، شۇنىڭدەك ئىپتىدائى، ياۋايىلارچە ھاياجان يارىتىش تەسىرىنىمۇ پەيدا قىلالايتتى.»

باۋارىيىدە، بۇ تۆردىكى كۆشكۆرتۈش خاراكتېرىنى ئالىدىغان نۇتۇقلار پەيدا قىلغان كۈچلۈك بېسىم، قولىدا شۇنچە كۆپ مۇستەبىتلەرچە ھوقۇق بولۇپ تۇرغىنىغا قارىماي، ۋون كاھرنى ئۆز ۋەزىپىسىنى پەقەتلا ئىجرا قىلالماس ھالغا چۈشۈرۈپ قويماقتا ئىدى. يوقۇرىدىن ئۇنىڭغا ھىتلېرنىڭ توپىلاڭ قىلىشلىرىنى باستۇر دەپ تەلەپ قىلىپ تۇرسىمۇ، باۋارىيىدىكى نۇرغۇنلىغان يېتەكچىلەر ھىتلېرغا سىلىق مۇئامىلە قىل دەپ بېسىم ئىشلىتىپ تۇراتتى. باۋارىيىلىكلەرنىڭ تېنچلىق دېگىنى ئەسلىدە مىللەتچىلىك ۋە كونسېرۋاتىپلارنىڭ تېنچلىقى بولۇپ، ھىتلېرنىڭ بۇنچە قوپال ھەرىكەتلىرىنى، ئۇنىڭ بۇنچە ئېغىر

نۇتۇقلىرىنى نۇرغۇن كىشىلەر تەنقىت قىلىپ كەلگەنىدەك قىلسىمۇ، ئۇلارمۇ خۇددى ھىتلېرغا ئوخشاش قۇدرەتلىك بىر گېرمانىيە چۈشىنى قىلىشىدىغان، بۇنى تېزىراق ئەمەلگە ئاشۇرۇشنى ئويلايدىغان كىشىلەر ئىدى. "بىر قىسىم كىشىلەر ھۆرمەت قىلىشقا تېگىشلىك بولغان تۈيغۇلار كىشىلەرنى ئۆزلىكىدىنلا ناتسىستچىلىق يولىغا باشلاپ كېتىپ قالاتتى. — دەيدۇ باۋارىيە دېموكراتلار پارتىيىسىنىڭ لىبېرالىست بىر ئەزاسى، — ئەسلىنى سۈرۈشتە قىلغاندا، بۇ كىشىلەرمۇ ئەسلىدە راستىنلا ۋەتەن ئۈچۈن خىزمەت قىلىشنى ئارزۇ قىلىدىغان سەممىي كىشىلەردىن ئىدى." شۇ سەۋەپتىن، باۋارىيە ساقچى دائىرىلىرى شۇنچە قۇرساق كۆپىكى قىلىپ يۈرگەن بولسىمۇ، ھىتلېرنىڭ بۇنچە زوراۋانلىق قىلىشلىرىغا بەك قول ئۇزارتىپ كېتىشمىگەن ئىدى. باۋارىيىنىڭ قۇرۇغلۇق ئارمىيە قوماندانى گېنېرال ئوتتو ۋون لوسسوۋ (Otto von 奥托•冯•洛索夫 Lossow) بېرلىنىدىن ھىتلېرنى چەكلەش، ئۇنىڭ گېزىتىنى پىچەتلەش بۇيرۇقىنى تاپشۇرۇپ ئالغان بولسىمۇ، بۇ بۇيرۇقنى ئىجرا قىلىشتىن باش تارتىپ قارشى چىقىدۇ. لوسسوۋنىڭ داۋاملىق تۈردە بۇ بۇيرۇققا بوي سۇنماي كەلگىنى ئۈچۈن ئۇنى ۋەزىپىسىدىن ئېلىپ تاشلايدۇ. ئەمما بۇ ئىش چوڭىيىپ باۋارىيە ھۆكۈمىتىنىمۇ غەزەپلەندۈرۈۋېتىدۇ. شۇڭا، باۋارىيە ھۆكۈمىتى بۇ سابىق گېنېراللىنى باۋارىيە شىتاتى دۆلەت مۇداپىيە باش قوماندانلىقىغا تەيىنلەيدۇ.

ئەتىسى، باۋارىيىدە تۇرۇشلۇق بارلىق قوشۇنلار بىرلىكتە بۇيرۇققا ئىتائەتسىزلىك كۆرسىتىدۇ. يەنى بىر ھېساپتا پۈتۈن ئارمىيە ئىسيان كۆتەرگەندەك بىر ئىش يۈز بېرىدۇ. قىسىملار باۋارىيە ھۆكۈمىتىگە قەسەم بېرىپ، ۋېيمار جۇمھۇرىيىتى بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنى ئۈزگەنلىكىنى ئېيتىپ: "باۋارىيە بىلەن ئىمپېرىيە ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتلەر قايتىدىن تەڭشەلگەن كۈنىسىلا ئاندىن يوقىرى دەرىجىلىك ئوپىسىرغا بوي سۇنۇش پىرىنسىپىنى ئەسلىگە كەلتۈرىمەن" دەپ قەسەم قىلىشىدۇ. بۇ بىر قانۇنلۇق، رەسمى بىر ھەرىكەت بولۇپ، زوراۋانلىق كۈچىدىن پايدىلانماي قوزغىغان، ئەمما يەنىلا كەم-كۈستىسىز بىر ئىسيان ھېسابلىناتتى. "بۇنىڭلىق بىلەن ئىچكى ئۇرۇش چىقمايدۇ. - دەيدۇ باۋارىيە ئىچكى كابىنت ئەزالىرىدىن بىرسى روبېرت مۇرفى بىلەن ئۆتكۈزگەن بىر سۆھبىتىدە، — بۇ دۆلەتنىڭ رولى ھەقىقەتەنمۇ بەكلا سولغا قېيىپ كەتكەن ئىدى. بۇنداق قېيىپ كېتىشتىن ساقلاش ئىشى بۇرۇن ۋە ھازىرمۇ يەنىلا باۋارىيىلىكلەرنىڭ بىر ۋەزىپىسى بولۇپ قالماقتا."

ھەيئەت ئەزاسى ۋون كاھىرمۇ ماقالە ئېلان قىلىپ فېدېراتىپ ھۆكۈمەتكە ھۇجۇم قىلىدۇ. ئۇ، «مىيونخېن گېزىتى» دە ئېلان قىلغان بۇ ماقالىسىدا باۋارىيىنىڭ بويرۇققا بوي سۇنماسلىقىنى ئاقلاپ كېلىپ، باش مىنىستىر گۇستاۋ ستېرسمان (古斯塔夫•斯特莱斯曼) نىڭ يېڭى ھۆكۈمىتىنى ئاغدۇرۇپ تاشلاش چاقىرىقىنى چىقىرىدۇ. ستېرسمان (斯特莱斯曼) بولسا ئۆز كۈچىگە تايىنىپ مۇۋەپپەقىيەت قازىنىشقا، ئەركىنلىك بىلەن

سىياسىي ھوقۇقتا چىن قەلبىدىن ئىتتىپاقلىشىشنى تەشەببۇس قىلىدىغان بىرسى ئىدى. شۇنىڭدەك ئۇ ئۆزىمۇ بىر مىللەتچى ئىدى. ئۇ قاتتىق تەنقىتلەپ كېلىپ، پرۇسسىيەدە 32 مىڭ نەپەر ماركسىزمچى ھەر خىل مەمۇرى ئورۇنلارنى ئىگەللەپ ئېلىشقان، «شۇنداق بولغاچقا، مەملىكەت ئىچىدىكى سىياسەت يۈرگۈزۈش ئىشلىرى پۈتۈنلەي ماركسىزملىق ئۇسۇلدا كېتىۋاتماقتا، يەنى ماركسىزمچىلار شەيئىلەرنىڭ تەبىئىي تەرەققىيات قانۇنىغا زىت ھەرىكەت قىلىپ كەلمەكتە. ئۇلارنىڭ مەقسىدى قوزغىتىش، كۈشكۈرتۈش ۋە كوچا جېدىلى پەيدا قىلىشتىنلا ئىبارەت. ھازىر تاشقى سىياسەتلەر خەلقئارالىشىش يولىغا قاراپ ئىلگىرىلىمەكتە، ئەمما دىپلوماتىيە ھوقۇقىنى قولىدا تۇتۇپ تۇرغانلار ھەممىلا يەردە ۋەھىمە تارقىتىپ گېرمانىيىنىڭ قايتىدىن كۈچلىنىشىگە يول قويماي كەلمەكتە.» ئۇنىڭ بۇ تۈر قاراشلىرى بىلەن بۇ گەپلىرى خۇددى ھىتلېرنىڭكىنىڭ ئەينى ئىدى.

ئارىدىن بىر قانچە كۈن ئۆتكەندىن كېيىن، گەرچە ۋېيمار ھۆكۈمىتى ۋەزىپىسىدىن ئېلىپ تاشلىغان بولسىمۇ قارىماي يەنىلا ئۆز قىسىملىرىغا قوماندانلىق قىلىپ يۈرگەن گېنېرال ۋون لوسسوۋ، بىر قېتىملىق نۇتۇقىدا «ھەممە ئىشلار ئۆز يولىدا بولىشى ئۈچۈن، يەنىلا شۇ بۇرۇنقىدەك ئەبجىغى چىقىپ كەتكەن ھارۋىنى يەنە شۇ بۇرۇنقى كالا سۆرەش؛ باۋارىيە بىلەن ئىمپېرىيە بىر-بىرىدىن ئايرىلىش؛ بېرلىنغا يۈرۈش قىلىپ، مەملىكەت بويىچە دىكتاتۇرا يۈرگۈزۈشنى ئېلان قىلىشلاردىن بىرىنى تاللىۋېلىشقا توغرا كېلىدۇ» دەيدىغان ئۈچ تۈرلۈك

پەرىزىنى ئۈتتۈرىغا قويىدۇ. ھىتلېر بۇ ئۈچ تۈرلۈك پەرەزنىڭ ئەڭ ئاخىرقىسىنى، يەنى بېرلىننى ئىگەللەش يولىنى پۈتۈن كۈچى بىلەن ھىمايە قىلىپ چىقىدۇ. باۋارىيىنى فېدېراتسىيە ھۆكۈمىتىنىڭ قولىدىن ئاجرىتىۋېلىش ئېھتىمالى ھىتلېرنىڭ ئارزۇسىغا ئۇيغۇن كەلمەيدىغان بىر يول ھېسابلىناتتى. چۈنكى باۋارىيە مۇستەقىل بولىۋېلىشى ھامان، شاھزادە رۇبلېپىشت (卢伯莱希特) پادىشالىقىدىكى مۇنارخىيە ھاكىمىيىتى تىكلىنىشى مۇمكىن دەپ قارايتتى (ھىتلېرغا تەۋە ئېچكى قىسىمدىكىلەرنىڭ پىكىر بىرلىكى بولمىغانلىقىنى كۆرسىتىش ئۈچۈن، كاپىتان روم، شاھزادە روبلېپىشت (卢伯莱希特) بىلەن ئىككى قېتىم ھەمكارلىششقا ئۇرۇنغان ئىدى. بىرىنچى قېتىملىق ئۇرۇنۇشتا، ئۇ روبلېپىشت (卢伯莱希特) نىڭ ئالدىدا تىزلىنىپ ئولتۇرۇپ ھىتلېر بىلەن قول تۇتۇشۇپ ھەمكارلىق ئورنىتىشىنى يالۋۇرۇپ تەلەپ قىلغان بولسىمۇ، شاھزادە "بەك دوستانە بولمىغان" قىياپەتتە قوبۇل قىلمىغان ئىدى. يەنە بىر قېتىمدا، روم شاھزادىگە ھىتلېر، لۇدېندورف ۋە شاھزادە ئۈچى بىرلىشىپ باۋارىيىگە ھۆكمۇرانلىق قىلىش ئارقىلىق بۇ شىتاتنى بازا قىلغان ھالدا ھەر قايسى ۋەتەنپەرۋەر تەشكىلاتلار بىلەن بىرلىشىپ ئورتاق قوزغىلاڭ كۆتۈرۈپ شىمالى گېرمانىيىگە قوراللىق بېسىپ كىرىپ ئىگەللەش تەكلىۋىنى بېرىدۇ. " شاھزادە رومغا نېمە دەپ جۆيلۈپ يۈرسەن؟" دېگەن ئىدى دەيدۇ شاھزادىنىڭ سىياسى ئىشلار مەسلىھەتچىسى كېيىن ئەسلەپ كېلىپ). ئەگەر، باۋارىيە مۇستەقىللىق ئېلان قىلمىسا، دېپوتات ۋون كارل بىلەن گېنېرال

www.pidaiy.biz

ۋون لوسسوف ئىككىسىنى بىزنىڭ سېپىمىزدا تۇرۇپ بېرلىنغا يۈرۈش قىلىشقا ماقۇل قىلالامسەن؟ دەپ سورايدۇ. روسېنبېرگ بىلەن شۇبنېر رىچتېر بۇنىڭغا جاۋابىنى بېرىدۇ. ئۇلارنىڭ پىلانى بويىچە، 4-نويابىر (ئۇغلاق) "گېرمانىيە كۈنى" نى خاتىرلەش كۈنىدە شاھزادە بىلەن كارل ئىككىسى قاچۇرۇپ كېلىنىدۇ. ئاندىن يۈزلەرچە ھۆججۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەر فرېدېرخلون (弗尔德赫仑) زالى ئەتراپىدىكى يوللارنى قامال قىلىۋالىدۇ. بارلىق مۆھىم كىشىلەر زالغا يىغىۋېلىنىدۇ. ئاندىن ھىتلېر ئوتتۇرىغا چىقىپ تۆۋەندە تۇرغان بۇ ئەسىرلەرگە "قىزىللار ھاكىمىيىتىگە چەك قويۇش ئۈچۈن، باۋارىيىنىڭ ئىمپېرىيىدىن ئايرىلىپ چىقىشقا چەك قويۇش ئۈچۈن ھاكىمىيەتنى ئۆتكۈزىۋالدىم، دەپ چىرايلىقچە ئېلان قىلىدۇ. روسېنبېرگنىڭ دېيىشىچە ئاساسەن، بۇ قېتىمقى قوزغىلاڭ، "بەكلا سىلىق ۋە بەكلا قىسقا ۋاقىت" ئىچىدە تاماملىنىدىغان بولىدىكەن. شۇڭا كارل بىلەن شاھزادە روبلېيىشت (卢伯莱希特) ئىككىسى ھەمكارلاشماقتىن باشقا چارىسى قالمايدىغان بولىدىكەن.

خانفىستانگىل بۇ پىلاننى "خام خىيال" دەپ قارايدۇ. ئۇ، شاھزادىغا قارىتا يولغا قويۇلىدىغان ھەر قانداق بىر ھۆججۇم، چوقۇم قۇرۇغلۇق ئارمىيىنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىپ قىساس ئېلىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ دەپ تالىشىپ تۇرىۋالىدۇ. خانفىستانگىل، بۇنداق بىر ئۇرۇنۇشنىڭ نەقەدەر ئەقىلسىزلىق بىلەن تۈزۈلگەن بىر پىلان ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىش بىلەن بىرگە، روسېنبېرگنىڭ شەخسىيىتىگىمۇ بىرمۇنچە ھاقارەتلەرنى قىلىدۇ. ئۇ سۆزىنى داۋام

قىلىــــپ، ئەگەر ھىتلېــر بــۇ تــۈردىكى بالتىقلىقلارنىـــڭ ھىلىمىكىرلىرى كەيىندىن كېتىۋەرگىنىدە بۇ پارتىيە چوقـۇم بىـر كۈنى يوقۇلۇپ كېتىدۇ، دەيدۇ. ھىتلېر ئادەم بۇلاش پىلانىنىـڭ رەت قىلىنىشــىغا قوشۇلماســلىققا مــاقۇل كەلــگەن بولســىمۇ، روسېنبېرگ دېگەن ئىشلارغا دەرھال بىر نېمە دېمەي تۈرىۋالىـدۇ (ھىتلېر ئادەتتە ئادەملىرىگە بىر خىل گەپ قىلمايتتى. خۇددى ئۇنىـڭ خانفشتانگېرغا ئېيتقىنىغـا ئوخشـاش، ئـادەم قـاچۇرۇش ئىشــدىن ھەر دائىــم ۋاز كېچەلىشــى مـۇمكىن ئىــدى. شـۇنىڭغا قارىماي، روسېنبېرگ () بەرىبىـر قـوزغىلاڭ داۋاملىشـىدىغانلىقىغا قەتئىي ئىشىنەتتى. بـۇ ئىـش تـا "گېرمـانىيە كـۈنى" گە يېتىـپ كەلگىنىدىلا، روسېنبېرگ ئۇ يوللاردا بەكلا كۆپ ھەربى پـاتروللار ئايلىنىپ يۈرىدىغانلىقىنى بىلىپ قالىدۇ. شۇڭا ئۇ، ھىتلېرغا "بۇ سياسى ئۆزگىرىش پىلانىـدىن ۋاز كەچسـەك بولغىـدەك" دەيـدۇ. ھېلېــنە خانفســتانگىل، ھىتلېرنىـــڭ مۇنـــداق بىـــر ئـــادىتىنى ئۇزۇندىن بېرى كۈزىتىپ كەلمەكتە ئىدى: ئادەتتە ئەتراپىـدىكى مەسلىھەتچىلىرىگە ھېچ نېمىنى ئۇقتۇرماي ئۇلارنى ئاقماق قىلىـپ يۈرەتتى. "ئۇ مەلۇم بىر پىلاننى، قايسى بىـر قېتىملىـق زىيـارەت قىلىشىنى يـاكى يېڭىـدىن تونۇشقان كىشىلەرگە بەرگەن بىـرەر ئىشىنى ھەرگىزمۇ ھەممىگە تەڭ سۆزلەپ يـۈرمەيتتى. ھەر خىـل پارتىيە ئەزالىرى تۇيۇقسىزلا پۈتۈن ئىشلاردىن خەۋىرى يوقلىقىنى سېزىپ قالدىغان بولغاچقا، بۇنىڭ ئاقىۋىتى كۆپىنچە ۋاقىـتلاردا كۆڭۈلسىزلىك پەيـدا قىلىـپ تـۇراتتى. بۇنـداق قىلىـش، ئۇنىـڭ پارتىيىنى بىر قول بىلەن باشقۇرۇپ تۇتـۇش تاكتىكىسـىنىڭ بىـر

قىسمى ھېسابلىناتتى”). “بىزنىڭ ئۆيلىشىدىغان ئەڭ ئالدىنقى مەسىلىمىز بېرلىنغا يۈرۈش قىلىش ئىشى بولىشى كېرەك. — خانىفستانگىل ھىتلېرغا شۇنداق دېگەنلىكىنى ئەسلەيدۇ، — بىز ئەڭ جىددى ئىشىمىزنى ھەل قىلىۋالغىنىمىزدىن كېيىن، روسېنبېرگ () ئۈچۈن باشقا بىر ۋەزىپە تاپشۇرمىساق بولمايدىغاندەك قىلىدۇ.”

(3)

بۇ كۈنلەردە، باش مىنىستىر ۋون نىلىن (冯•尼林) غا قاراشلىق باۋارىيە ھۆكۈمىتى كاھر، لوسسوۋ ۋە پولكوۋنىك خانس رىتتېر ۋون سېيسېر (汉斯•里特•冯•赛塞尔 Hans Ritter von Seisser) قاتارلىق ئۈچ نەپەر “ۋون” ئۇنۋانلىق سىياسى كاتىۋاشنىڭ قولىدا ئىدى. بۇلاردىن سېيسېر دېگىنى باۋارىيە ساقچى باشلىقى بولۇپ، ئۇنىڭ ئەتراپىدا قابىل ھەم ياش مەسلىھەتچىلەر توپلانغان ئىدى. بۇ مەسلىھەتچىلەرنىڭ ھەممىسىلا ياش كىشىلەر بولۇپ، سېيسېر بۇ مەسلىھەتچىلىرىدىن “ھوقۇقۇمغا كۆز تىكىپ يۈرەرمۇ” دەپ ھەرگىزمۇ ئەنسىرىمەيتتى. قېدىمقى رىم باشقۇرغۇچىلىرى نوقتىسىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، بۇ ئۈچ نەپەر سىياسى كاتىۋاش، ھەقىقەتەنمۇ مۇستەبىت ھۆكۈمەت باشلىقلىرىغا ئوخشايتتى.

گەرچە بۇ ئۈچ نەپەر ئادەم ھەر تۈردىكى كۈچلۈك كونسېرۋاتىپ كىشىلەر بىلەن ئوڭچىل رادىكال كىشىلەرگە

www.pdaiy.biz

ۋەكىللىك قىلغانىدەك قىلىسىمۇ، ئۇلار، ھىتلېرنىڭ ئىنقىلاب ستىراتىگىيىلىرى خەلق ئاممىسىنىڭ مەنپەئەتىنى كۆزلىگەن ئەمەس، شۇڭا ئۇنى مۇۋاپىق دەرىجىدە يېتەكلەش ياكى قانۇن بويىچە چەكلەپ تۇرۇش كېرەك دەپ قارىشاتتى. 30-ئۆكتەبىر (ئوغۇز) كۈنى، ئۈچ كاتىۋاش ئارىسىدا كۆزقاراش ئوخشىماسلىقى ئوتتۇرىغا چىقىدۇ. شۇ كۈنى، ھىتلېر چېركېس كرونا (济尔卡斯•克罗纳) دا ھاياجان ئىچىگە تولغان مىتىنگ قاتناشقۇچىلىرىغا مۇنداق دەپ ئاشكارە ئېلان قىلىدۇ: بىز بېرلىنغا يۈرۈش قىلىشىمىز كېرەك! "مەن شۇنداق ئېيتالايمەنكى، — دەپ توۋلايدۇ ھىتلېر، — بېرلىن سارىيى ئۈستىدە قارا-ئاق-قىزىل ئۈچ رەڭلىك كرىست بايرىقىمىز لەپىلدىگەن كۈنىسلا گېرمانىيە مەسىلىسى ھەل قىلىنغان بولىدۇ! بىز بۈگۈن بۇنىڭ ئۈچۈن ۋاقىت پىشىپ يېتىلدى دەپ قارايمىز. بىز خۇددى جەڭ مەيدانىدىكى جەڭچىلەرگە ئوخشاش نېمىس خەلقىگە بولغان بۇ مەسئۇلىيەتتىن قەتئىي قاچماسلىقىمىز كېرەك. بىز بىر نىيەتتە، بىر خىل قەدەملەر بىلەن ئالغا ئىلگىرىلىشىمىز كېرەك!"

ھىتلېر، بۇ ئۈچ نەپەر سىياسى كاتىۋاشلار ئارىسىغا زىددىيەت سالماقچى بولۇپ پولكوۋنىك ۋون سېيسېر بىلەن كۆرۈشۈشنى تەلەپ قىلىدۇ. 1-نويابىر (ئوغلاق) كۈنى، ھىتلېر بۇ پولكوۋنىك بىلەن بىر مال دوختۇرنىڭ ئۆيىدە كۆرۈشىدۇ. بۇ مال دوختۇر، "ئوپلان (奥伯兰) ئىتتىپاقى" (جەڭگىۋارلار ئىتتىپاقىنى كۆزدە تۇتسا كېرەك — ئۇ.ت) دەپ ئاتالغان، ھەربى قىياپەتتە يۈرىدىغان مىللەتچىلەر تەشكىلاتىنىڭ رەھبىرى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئىدى. ئۇ يەردە ھىتلېر، سىپىسېرنى كارل باۋارىيە ھۆكۈمىتىنىڭ بىر ئۇيۇنچىقىدىن باشقا نەرسە ئەمەس دېگەنگە ئىشەندۈرۈشكە تىرىشىدۇ. ھىتلېر ئۇنىڭغا بىر ھەپتە بۇرۇن ئوتتۇرىغا قويغىنىغا ئوخشاش، لوسسوۋ ئىككىسى لۇدېندورف بىلەن بىرلىكتە ھەرىكەت قىلساڭلار دېگەن تەكلىپنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ. ئەمما سىپىسېر دۇنيا ئۇرۇشىدا ئەتىۋارلىنىپ كېلىنگەن ھەر قانداق بىرسى بىلەن مۇناسىۋەت باغلىمايدىغانلىقىنى، قۇرۇقلۇق ئارمىيىسىدىكى يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلاردىن ھېچ قايسى بىلەن ھەمكارلىق ئورناتمايدىغانلىقىنى قايتا تەكىتلەيدۇ. ھىتلېر ئۇنىڭغا، گەرچە گېنېراللارنىڭ ھەممىسىلا دېگۈدەك لۇدېندورفقا قارشى بولغىنى بىلەن، پولكوۋنىك دەرىجىسىدىن تۆۋەن بولغان ئوفىتسېرلار لۇدېندورفقا مۇئامىلە قىلغىنىدا باشلىقلىرىنىڭ چىرايىغا قاراپ يۈرىشى ناتايىن؛ ئۇلار چوقۇم گېنېرال لۇدېندورف تەرىپىدە تۇرۇپ ھەرىكەت قىلىدۇ؛ "بۈگۈن ھەرىكەت قىلىشنىڭ تازا پەيتى، — دەيدۇ ھىتلېر، — خەلقىمىز بەكلا ئېغىر ئىقتىسادى بېسىم ئاستىدا قالماقتا. ئەگەر بىز دەرھال ھەرىكەتكە ئاتلانمىغىنىمىزدا، خەلقنىڭ كوممۇنىستلار تەرىپىگە ئۆتۈپ كېتىشى ئېھتىمالى بەكلا كۈچلۈك."

گەرچە سىپىسېر بىلەن كاھر ئىككىسى ناتسىستلارنى بىر دۆۋە "ئەخلەت" تىن باشقا نەرسە ئەمەس، دەپ قارىسىمۇ، ئۇلار يەنىلا بۇ جەھەتتە پائالىيەت قىلىشقا كىرىشىدۇ. 6-نويابىر (ئوغلاق) كۈنى، بۇ ئۈچ نەپەر سىياسى كاتىۋاش ھەر قايسى مىللەتچىلەر تەشكىلاتىنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن مۇزاكىرە قىلىشىدۇ.

بۇ باش قوشۇشتا كاھىر، نۆۋەتتىكى ئەڭ جىددى ۋەزىپىمىز، يىڭىدىن مەملىكەتلىك بىر ھۆكۈمەت قۇرۇپ چىقىش بولىشى كېرەك، دەيدۇ. ئۇلارنىڭ ھەممىسىلا ۋىيمار ھۆكۈمىتىنى ئاغدۇرۇپ تاشلاشقا قوشۇلىدۇ، ھەممە بىرلىكتە ھەمكارلىق ئاساسىدا ئاغدۇرۇپ تاشلاش كېرەكلىكىنى، ھەرگىزمۇ بەزى تەشكىلاتلارنىڭ ئويلىغىنىدەك ھەممە ئۆز خالىغىنىچە ھەرىكەت قىلماسلىقى كېرەك دەپ بىرلىككە كېلىدۇ. كاھىر بۇ يەردە ئىسمىنى ئاتاپ كۆرسەتمىگەن بولىدۇ، بۇ يەردە دېيىلگەن بەزى تەشكىلاتلار دېگىنىدە ھىتلېرنى كۆزدە تۇتقانلىقى ھەممىگە ئايدىڭ ئىدى. كاھىر يەنە، ئادەتتىكى يوللاردىن پايدىلىنىپ ستىرېيسمان (斯特莱斯曼) نى تەختتىن چۈشۈرۈشكە بولۇش-بولماسلىقىنى ئويلىنىپ كۆرۈش كېرەكلىكىنى ئېيتىپ كېلىپ، "بۇنىڭ ئۈچۈن پەۋقۇلئاددە بىر چارە قوللىنىشىمىزغا توغرا كېلىدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن تەييارلىق كېتىۋاتىدۇ. شۇنداقتىمۇ، ئەگەر پەۋقۇلئاددە تەدبىر قوللىنىشقا توغرا كەلگىنىدە، كۆپچىلىكنىڭ ھەمكارلىشىپ بىرلىكتە ھەرىكەت قىلىشى بەكلا مۇھىم" دەيدۇ.

ئۇنىڭ كەينىدىن لوسسوۋ سۆز ئالىدۇ. ئۇ، كارلنىڭ تۇتقان يولىنى، شۇنىڭدەك ھەر قانداق بىر قوزغىلاڭنى قۇراللىق باستۇرۇش كېرەك دېگىنىنى قەتئىي قوللايمەن دەپ ئىپادە بىلدۈرىدۇ. "ئەگەر مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشەلىسەك، مەن ئوڭچى بىر ھۆكۈمەت تەرىپىدە تۇرىدىغانلىقىمنى بىلدۈرىمەن. — دەيدۇ بۇ گېنېرال. يەنى، ئەگەر بۇ ھەرىكەتنىڭ

مۇۋەپپىقىيەتلىك بولۇش ئېھتىمالى يۈزدە 51 لا بولىدىكەن، بۇ ھەركەتكە قاتنىشىدىغانلىقنى بىلدۈرىدۇ. ــ شۇنداقتىمۇ بۇ ئىشنى پاراكەندىچىلىكنى قوزغىلاڭغا ئايلاندۇرۇش شەكلى بىلەنلا قوزغايدىغان بولىدىكەنمىز، بۇ ھەرىكىتىمىز بىرەر ھەپتىگە قالمايلا مەغلۇبىيەت بىلەن ئاخىرلىشىدىغانلىقى ئېنىق. ئۇنداق ئىش بولسا مېنى بۇ ئىشتا يوق ھېساپلاۋېرىڭلار" دەيدۇ. نەتىجىدە، ئۇ پولكوۋنىك ۋون سېيىسېردىن "جەڭگىۋارلار ئىتتىپاقى" بىلەن نوقتىلىق ھەمكارلىشىپ ھەرىكەت قىلىش، يەنى بۇ جەھەتتە بىرەر ئىش قىلىپ تۇرۇش كېرەك دېگەن خۇلاسىسىغا كېلىدۇ.

شۇ ئاخشىمى، ھىتلېر، ئۆزىنىڭ ھەرىكەت پىلانىنى تۈزۈش ئۈچۈن شۇبنېر رىچتېرنىڭ ئۆيىدە بىر قانچە مەسلىھەتچىلىرى بىلەن باش قوشىدۇ. ئۇلار بىرلىكتە كېلەر يەكشەنبە (پازار)، يەنى 11-نويابىر (ئوغلاق) كۈنىسى پۈتۈن مەملىكەت بويىچە قوزغىلاڭ كۆتۈرىمىز دەپ كېلىشىدۇ. بۇ كۈننى ھەرىكەت باشلىنىش كۈنى قىلىپ تاللىۋېلىشىدا مۇنداق تارىخى ۋە رىيال ئىككى تۈرلۈك سەۋەب بار ئىدى: ئۇ كۈنى، گېرمانىيىنىڭ تەسلىم بولغانلىقىنىڭ 5 يىللىق خاتىرە كۈنى ئىدى؛ شۇنىڭدەك ئۇ كۈن يەكشەنبە (پازار) كۈنى بولغاچقا، بارلىق مەمۇرى ئىشخانىلار دەم ئېلىشتا بولۇپ، قۇراللىق ساقچى-پاترۇللارمۇ بەكلا ئاز بولاتتى. شەھەر ئىچىدىكى قاتناشمۇ يەكشەنبىلىك دەم ئېلىش كۈنى سەۋەبلىك بىر قەدەر راھەت بولىدىغانلىقى

ئۈچۈن، ئېس-ئاچىلار توسالغۇسىز ئالغا ئىلگىرلىيەلىشى مۇمكىن ئىدى.

ئەتىسى چۈشتىن بۇرۇن، بۇ سۇيىقەستچىلەر يەنە بىر قېتىم باش قوشۇش يىغىنى ئۆتكۈزىدۇ. بۇ قېتىمقى باش قوشۇش يىغىنىغا "جەڭگىۋارلار ئىتتىپاقى" نىڭ ياشانغان يېتەكچىسىمۇ قاتنىشىدۇ. شۇ قېتىمقى باش قوشۇش يىغىنىغا لۇدېندورفمۇ قاتناشقان بولىشى مۇمكىن ئىدى. ئەمما ئۇ بۇ يىغىلىشقا قاتناشقانلىقىنى قەتئىي ئىنكار قىلىپ تۇرىۋالىدۇ. ئەمما شۇنىسى ئېنىقكى، بۇ يىغىلىشقا ھىتلېر، گيورىڭ ۋە شۇبنېر رىچتېر قاتارلىقلار چوقۇم قاتنىشىدۇ. ئۇلار قوزغىلاڭنىڭ ئەڭ ئاخىرقى ئورۇنلاشتۇرۇش ئىشلىرىنى پۈتتۈرىدۇ: ئۇلار باۋارىيىنىڭ ھەر قايسى مۇھىم شەھەرلىرىنىڭ پويىز ئىستانسىلىرىنى، پوچتا ئىدارىلىرىنى، تېلېگراف ئىدارىلىرىنى، رادىئو ئىستانسىلىرىنى ۋە شۇنىڭدەك جامائەت ئورۇنلىرى، شەھەرلىك ھۆكۈمەت بىنالىرىنى ۋە ساقچى ئورۇنلىرىنى ئىگەللەش؛ كوممۇنىست ۋە سوتسىيالىست رەھبەرلەرنى، ئىشچىلار ئۇيۇشمىلىرىنىڭ كاتىۋاشلىرىنى ھەمدە ماگىزىن مەسئۇللىرىنى قولغا ئېلىش قاتارلىق قارارلارنى ئېلىشىدۇ. ميونخېندا بولسا، ھىتلېر ئۈستۈنلۈكتە بولۇپ، ئۇنىڭ قول ئاستىدا 2 مىڭ 600 قۇراللىق ساقچىلارغا تاقابىل تۇرىدىغان 4 مىڭ نەپەر قۇراللىق قوزغىلاڭچى كۈچى بار ئىدى.

شۇ ئاخشىمى قاراڭغۇ چۈشمەيلا ھىتلېر ئىككىنچى قېتىملىق يىغىن ئۆتكۈزىدۇ. بۇ يىغىنغا يەنە بۇرۇنقى ساقچى ئىدارىسىنىڭ

www.pidaiy.biz

باشلىقى پونار (波纳) بىلەن ھىتلېرنىڭ بۇرۇنقى ياردەمچىسى ۋىلھېلم فلىك (威廉•弗里克) مۇ قاتنىشىدۇ. فلىك (弗里克) ھازىرمۇ ساقچى ئىدارىسىدا ۋەزىپىسى بار بولۇپ، ھىتلېر بىلەن ئۇنىڭ مورتلىرىنى يوشۇرۇنچە قوغداپ يۈرەتتى. بۇ سۈيىقەستچىلەر يېڭى بىر ۋەزىيەت تەرەققىياتى ھەققىدە مۇھاكىمە يۈرگۈزىشىدۇ. بۇ تۈر يېڭى ۋەزىيەت، ئۇلارنىڭ بۇرۇن تۈزگەن پىلانلىرىنى تۈپتىن ئۆزگەرتىشىنى تەلەپ قىلاتتى. ئەسلىدە، كومىتېت ئەزاسى كاھر، تۈيۈقسىزلا ئەتىسى كەچتە بۈرگېربراۋ پىۋىخانىسىدا "ۋەتەنپەرۋەرلىك نامايىش" ھەققىدە ئاممىۋى يىغىن چاقىرىش ئۇختۇرۇشى تارقاتقان ئىدى. بۇ مىتىنگنىڭ كۆرۈنۈشتىكى مەقسىدى ھۆكۈمەتنىڭ ئاساسى مەقسىتىنى چۈشەندۈرۈشتەك قىلغىنى بىلەن، بىر ئېھتىمالدا، ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ ھۆكۈمەت ئادەملىرى بىلەن، ھەربى قوماندانلار ۋە شۇنىڭدەك خەلق ئاممىسى ئارىسىدىكى ئىناۋىتى يوقىرى كىشىلەر بىلەن بىرلىشىپ ھەرىكەت قىلىش ئېھتىمالىنى توساشنى ئاساسى مەقسەت قىلماقچى ئىدى. بۇ مىتىنگكە ھىتلېرنىمۇ تەكلىپ قىلغانلىقى، چوقۇم بىر ھىلە بولۇشى ئېھتىمال ئىدى. بەلكىم، بۇ ئۈچ سىياسى كاتىۋاش باۋارىيىنى بېرلىندىن ئايرىپ مۇستەقىل قىلىپ، ۋىتېرسباخ (维特尔斯巴赫) خانىدانلىقىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشنىمۇ پىلانلاۋاتقان بولۇشىمۇ ئېھتىمال ئىدى.

ھىتلېر، بۇ ئىش بىز ئۈچۈن ئىنتايىن پايدىلىق بىر پۇرسەت بولۇشى مۇمكىن دەپ قاتتىق تۇرۇپ مۇنازىرە قىلىدۇ. ئۇ،

مىتىنىڭ كۆنسى ئۈچ سىياسى كاتىۋاش، مىنىستىر ۋون نىل ()، شۇنىڭدەك ھۆكۈمەتنىڭ قالغان مۇھىم ئەزالىرى بىرلا سەھنە ئۈستىدە يىغىلىدۇ. ئۇنداقتا بىز نېمە ئۈچۈن بۇ پۈرسەتتىن پايدىلىنىپ ئۇلارنى بىراقلا يىغىپ بىر ئۆيگە قامىۋېلىپ بىزنىڭ دېگىنىمىزگە، يەنى بىرلىكتە سىياسىي ئۆزگىرىش قىلىشقا ماقۇل كەلتۈرۈشكە ئۈرۈنمايمىز؟ ياكى بولمىسا، ئۇلار باش تولغاپ تۇرىۋالغىدەك قىلسا ئۇلارنى بىراقلا قاماپ قويالايمىزغۇ؟ ئېنىقكى، ھىتلېر ھەرىكەتنىڭ ئۇنۇمىگە بەكرەك ئەھمىيەت بەرمەكتە ئىدى. ھىتلېر شۇنى ئېنىق ھېس قىلاتتىكى، ئەگەر بۇ ئۈچ نەپەر سىياسى كاتىۋاشنىڭ پۈتۈن كۈچى بىلەن قوللاپ بېرىشىنى قولغا كەلتۈرەلمىگىنىدە، ئۇنىڭ قوزغىماقچى بولىۋاتقان قوزغىلىڭى مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشەلىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى. ھىتلېر باۋارىيە ھاكىمىيىتىنى تارتىۋېلىش خىيالىدا ئەمەس بولۇپ، ئۇنىڭ ئەسلى مەقسىدى، شىددەتلىك بىر ھەرىكەت قوزغاش ئارقىلىق باۋارىيە خەلقىنى ئۆزىگە قارىتىۋېلىش، شۇ ئارقىلىق بېرلىن دائىرىلىرىگە ئۈنۈملۈك تاقابىل تۇرغىلى بولىدىغان كۈچىنى قولغا كەلتۈرۈشنىلا ئويلايتتى. ئەسلىدە ئۇنىڭ ئۆزىنى كۆزلەيدىغان ئۇنچە تولۇق بىرەر ھەرىكەت پروگراممىسىمۇ يوق بولۇپ، بىر قېتىم تەلەي سىناش ھەرىكىتى بىلەن شوغۇللىنىشنىلا ئويلايتتى.

ئەمما ھىتلېرنىڭ قالغان شېرىكلىرى بۇنداق تەۋەككۈل قىلىش پىلانىغا پەقەتلا قوشۇلمايتتى. شۇنداق بولغاچقا، بۇ يىغىن مۇنازىرىسى بىر قانچە سائەت داۋام قىلىدۇ. ھىتلېر دېگىنىدە

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

قەتئىي چىڭ تۇردۇ. شۇنداق قىلىپ، 8-نويابىر (ئوغلاق تاڭغا يېقىن سائەت ئۈچ بولغاندا، كۆپچىلىك مىڭ تەستە ھىتلېرنىڭ پىكىرىگە قوشۇلدۇ: ئەڭ كېچىككەندىمۇ بۇرگېربراۋ پىۋىخانىسىدا قوزغىلاڭ كۆتۈرۈش. يىغىن قاتناشقۇچىلىرى سەھەرنىڭ سوغۇقىدا غايىپ بولىشى ھامان شىرىنا (施勃纳) خىزمەتچىسىگە مۇھىم نەشرىيات ئەپكارلىرىغا يېزىلغان بىر مۇنچە خەتنى تاپشۇرۇپ، ئىشخانىلار ئىشقا چۈشىشى ھامان ئۇلارنىڭ مەسئۇللىرىغا تاپشۇرۇشنى جىكىلەيدۇ.

ئەتىسى، ھاۋا سۆڭەكتىن ئۆتكىدەك سوغۇق بولۇپ، بىر ياندىن شىۋىرغان بار ئىدى. ئۇ يىلى، باۋارىيە شۇنداق زىمىستان سوغۇق بولۇپ كەتكەنكى، شەھەرنىڭ جەنۇبىدىكى تاغلىق رايونلار قار شىۋىرغان ئىچىدە قالغان ئىدى. ھىتلېرنىڭ ھاياتىدىكى ئەڭ مۇھىم كۈن بولغان بۇ كۈنلەردە باش ئاغرىقىغا قوشۇلۇپ چىش ئاغرىقىمۇ مىڭىسىگە چىققان ئىدى. ھەمراھلىرى ئۇنى دەرھال دوختۇرغا كۆرۈن دەپ مەسلىھەت بەرگەن بولسىمۇ، "ياق، بۇنىڭغا ۋاقتىم يوق، پۈتۈن ۋەزىيەتنى تۈپتىن ئۆزگەرتىۋېتىدىغان ئىنقىلاب بورىنى ئالدىمىزدا" دەپ جاۋاپ بېرىدۇ. ئىش بۇ يەرگە كەلگەندە باشقا كەلگەننى كۆرمەكتىن باشقا چارىسى يوق ئىدى. خانفىستانگىل ئۇنىڭدىن "ئەگەر ئاغرىقىڭ ئېغىرلىشىپ كەتسە ئىشلىرىمىزنى قانداق قىلىمىز؟" دەپ سورايدۇ. ھىتلېر ئۇنىڭغا: "ئەگەر راستىنلا ئاغرىقىم كۈچىيىپ كەتكىدەك قىلسا ياكى ئۆلۈپ كەتسەم، يۇلتۇزۇپ

www.pjdaily.biz

ئۆچكەن، كۈنۈممۇ ئاخىرلاشقان دېگەن گەپ. ئۇ كۈنلەردە ۋەزىپەمنىڭمۇ ئاخىرى كەلگەن بولىدۇ” دەپ جاۋاب بېرىدۇ.

چۈشكە يېقىنلاشقىنىدا، ھەرىكەت تەييارلىقىغا ئۆتۈڭلار دەپ ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنىڭ بەزىلىرىگە تېلېفوندا، بەزىلىرىگە يېزىق شەكلىدە بۇيرۇق چۈشۈرۈلىدۇ. يەنە بەزىلىرىگە ئادەم ئەۋەرتىپ بۇيرۇق يەتكۈزۈلىدۇ. بۇيرۇقتا ھەرىكەت تەييارلىقى باشلانسۇن دېگەندىن باشقا ھېچقانداق بىر تەپسىلات ياكى ئىزاھات بېرىلمىگەن ئىدى. يەنە بىر تەرەپتىن، ھىتلېرنىڭ نۇرغۇنلىغان يېقىن كىشىلىرىمۇ پىلاندا ئۆزگىرىش بولغانلىقىدىن خەۋەرسىز، بۇرۇنقى پىلان بويىچە تەييارلىنىپ يۈرۈشەتتى. چۈش بولغاندا، روسېنبېرگ) ئۈچىسىغا قېنىق بىنەپشە رەڭلىك كۆڭلەك كىيىپ، بوينىغا قىزىل گالۇستۇك تاقىۋالغان ئىدى)، يېڭىدىن بوياپ ھاكلانغان چاققان ئىشخانىسىدا خانفىستانگىل بىلەن شۇ كۈنكى «خەلق كۈزەتكۈچىلىرى» گېزىتىنى مۇزاكىرە قىلىشماقتا ئىدى. بۇ گېزىت بىرىنچى بېتىنىڭ پادىۋال ئۈستىگە پروسىيە ئارمىيىسىگە قوماندانلىق قىلىپ روسىيە تەرەپتە تۇرۇپ ناپالىيونغا قارشى تۇرغىن (托洛根) قەلئەسى ئۇدۇلىدا تۇرغان گېنېرالنىڭ رەسىمى بېسىلغان ئىدى. رەسىمنىڭ چۈشەندۈرۈشىدە “جىددى ئەھۋال مەزگىلىدە يەنە بىر يوۋك (约克) گېنېرالنى تاپالارمەنمۇ؟” دېگەنلەر يېزىلغان ئىدى. بۇ ئىككى ئادەم، يەنى خانفشتانگېر بىلەن روسېنبېرگ بىر-بىرسىنى دېگەندەك ياخشى كۆرۈپ كەتمىسىمۇ، يەنىلا بىرلىكتە ئولتۇرۇپ بۇ رەسىم پەيدا قىلىشى ئېھتىمال بولغان تەسىر

www.pidaw.biz

ھەققىدە سۆزلىشىدۇ. دەل شۇ پەيتتە ئۇلار بىرسىنىڭ ئاياق تاۋۇشى بىلەن ئۇنى پۈتكىدەك ۋارقىرىغان ئاۋازنى ئاڭلايدۇ: “گېورىك نەدە يۈرىدۇ؟” دەپ ۋارقىرىغىنىچە ئىشىكنى قاتتىق ئىچىپ ھىتلېر كىرىپ كېلىدۇ. ئۇنىڭ ئۇچىسىدا ھەربىي پەلتو، بېلىنى كەمەر بىلەن چىڭ باغلىغان، قولىدا قامچا بار ئىدى. ئۇنىڭ رەڭگى رويى غەزەپتىن كۆكىرىپ كەتكەن بولۇپ، ئۆيگە ئېتىلغاندەك كىرىپ كەلگەن ئىدى.

“بۇ ئىشنى قەتئىي سىر تۇتۇپ ھېچ كىمگە دېمەسلىك ئۈچۈن قەسەم قىلىڭلار. دەيدۇ ھىتلېر ئالدىرىغىنىچە، — ۋاقىت كەلدى. بۇ ئاخشام ھەرىكەت باشلايمىز!” ئۇ يەنە بۇ ئىككىسىگە ئۆزىگە ھەمرا بولۇپ بېرىشىنى تەلەپ قىلىدۇ. “يان قۇراللىڭلارنى ئېلىۋېلىڭلار، سائەت 7 دە پيۇبخانا سىرتىدا كۆرۈشەيلى” دەيدۇ. بۇ گەپتىن كېيىن خانفىستانگىل ئالدىراش ئۆيىگە بېرىپ ئايالىغا ئوغلى ئېگوننى ئېلىپ تېخى يېڭىلا يېزىدا سالغان داچىسىغا بېرىۋېلىشىنى جېكىلەيدۇ. ئاندىن نىكبۇكا (尼卡博卡) نىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان ھەر قايسى ئەللەردىن كەلگەن مۇخبىرلارغا ھەر قانچە جىددىي ئىشلار بولسىمۇ قويۇپ تۇرۇپ بۇ ئاخشامقى مىتىڭنى قاچۇرماڭلار دەپ خەۋەرلەندۈرىدۇ.

چۈشتىن كېيىن بولغاندا ھىتلېر ھاياجىنى خېلى بېسىققان، خوك (赫克) قەھۋەخانىسىدا ئولتۇرۇپ كونا دوستى، فوتو رەسىمچى ھېينرىچ خوفمان بىلەن پاراڭغا چۈشۈپ كەتكەن ئىدى. ھىتلېر، بۈگۈن خۇددى باشقا كۈنلەردىكىدەك ئادەتتىكىچىلا بىر كۈن بولىدىغاندەك خاتىرجەم كۆرۈنەتتى.

تۇيۇقسىز، ئورنىدىن تۇرۇپ، سېرىق كېسىلگە گىرىپتار بولغان ھېسنى يوخلاپ كەلمەيلىمۇ دەيدۇ. ھېسنىڭ ئۆيىدە خوفماننى تالادا كۈتۈپ تۇر دەپ چىقىرىۋېتىپ. ھېسغا، "بۈگۈن ئاخشام مەملىكەت بويىچە ئومۇمى يۈزلۈك ئىنقىلاب قوزغايمىز، شۇڭا ياردىمىڭگە مۇھتاجمەن" دەپ پىلانىنى ئاشكارىلايدۇ. شۇ كۈنى ئاخشىمى سائەت نەق 9 بولغاندا، ھېس قولىدا بىر بايراق، لوۋېنبىراۋ (罗文布劳) پىۋىخانىسىنىڭ سەھنىسىگە ئېتىلغىنىچە چىقىپ، بىز ناتسيونال نىمىس مىللەتچى سوتسىيالىزم ئىشچىلار پارتىيىسى بۈگۈن مەملىكەت بويىچە ئىنقىلاب قوزغايمىز، دەپ ئېلان قىلىدىغانلىغا كېلىشىدۇ. شۇ ئاخشىمى ئۇ زالدا مىللەتچىلەر مىتىنگى ئېچىلماقچى ئىدى.

ھىتلېر ئۆيىدىن چىقىپ خوفمانغا، ئېيس بۈگۈن خېلىلا تۈزۈلۈپ قاپتۇ، دەيدۇ. شۇندىن كېيىن ئۇلار ئىككىسى شىلىن (施林) كوچىسىدا قىلچە مەقسەتسىز بىر مەزگىل ئايلىنىپ يۈرىدۇ. بىر ئازدىن كېيىن ئۇلارنىڭ كەينىدىن گيورىڭ كېلىپ قوشۇلىدۇ. ھىتلېر ئۇنى بىر چەتكە تارتىپ بىر ھازا سۆزلىشىدۇ. ئاندىن خوفماننىڭ يېنىغا كېلىپ چىشىم بەكلا ئاغرىپ كېتىۋاتىدۇ، دەرھال ئۆيگە قايتمىسام بولمىغىدەك دەيدۇ. بۇ چاغدا خوفمان ھېچ نىمىنى ئۇقالماي گاڭگىرىغىنىچە بۇ ئاخشام سىلەر زادى نىمە ئىش قىلماقچىسىلەر، دەپ ھىتلېردىن سورايدۇ. ھىتلېر رەسمى تۈردە "مەن بەك ئالدىراشمەن. بۈگۈن بەكلا ئالدىراش بىر ئىش چىقىپ قالدى" دەپ ئۇنىڭدىن

www.pjdaily.biz

ئايرىلىپ ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ مەركىزى بىناسىغا قايتىپ كېتىدۇ.

بۇ چاغدا، ھۇجۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەر — ئىس-ئاچىلار ئىش كىيىملىرىنى سېلىۋېتىپ مەيدىسىدىن ئارتىلدۇرۇپ بەلدىن باغلىنىدىغان كۆلرەڭ كاژانكا، كرىست بەلگىلىك يەڭلىك، كۆلرەڭ چاڭقىيچىلار شەپكىسى ھەمدە يان قورال ئاسىدىغان تاسمىلىرىدىن تەشكىل تاپقان ھۇجۇمچىلار ئەترىتى، يەنى ئىس-ئاچىلار فورمىلىرىنى كىيىشىدۇ. ئۇلار يىغىلىش نوقتىسىغا بېرىش ئۈچۈن تەييار ھالغا كېلىدۇ. ئىككىنچى روتىدىن كارل كېنسلېر (卡尔•凯斯勒) يولىيورۇق بويىچە ئاسبۇرگ (阿兹伯格) پىۋىخانىسىغا بېرىپ ئۆزىنى مەلۇم قىلىدىغان؛ موزدوز يوسىف رىچتېر (约瑟夫•里希特) بولسا خوفبىراۋ (霍夫布劳) غا تەقسىم قىلىنغان ئىدى. "ئوۋبران (奥贝兰) ئىتتىپاقى" (جەڭگىۋارلار ئىتتىپاقى بولىشى كېرەك — ئۇ.ت) نىڭ ئەزالىرىمۇ تەييار ئىدى. ئۇلار كرىست بەلگىلىك يەڭلىك ئورنىغا نېپىز قار ماسكىسى تاقىغان بولۇپ، ھەممىسىلا مىس قالپاقلىق ئىدى. ئەڭ مۇھىم بولغان قىسىم، يەنى فيۇرېرنىڭ يۈز كىشىلىك مۇھاپىزەتچىلەر ئەترىتى بولسا توبىراۋ (托布劳) دا يىغىلىدىغان بولىدۇ. ئۇلارنىڭ كوماندىرى ئاغزىدىن موخوركىسىنى چۈشۈرمەي چىشلەپ يۈرىدىغان بىرسى بولۇپ، قاتتىق ۋارقىرىغىنىچە ئەسكەرلىرىنى ئۇچۇغداشقا كىرىشىدۇ: "قايسىڭ چىن قەلبىڭدىن ساداقەت كۆرسەتمەيدىكەنسەن، دەرھال يوقۇلۇش! — دەيدۇ ئاۋازىنى كۆتۈرۈپ، — بۇ ئاخشام بۈرگېربراۋ پىۋىخانىسىدا ھەر

قانداق بىر ۋەقە يۈز بېرىشىدىن قەتئىي نەزەر، سىلەرنىڭ بىردىن-بىر ۋەزىپەڭلار ئەڭ ئالدىدا تۇرۇپ ھۇجۇمغا ئۆتۈش! بىز بۈگۈن ھۆكۈمەتنى ئاغدۇرۇپ تاشلايمىز!”

قاراڭغۇ چۈشكەندىن كېيىن، پىكاپتىن بىرسى شۇبنېر رىچتېرنىڭ ئىشىكى ئالدىغا كېلىپ توختايدۇ. ماشىنىدىن لودىندورۇف چۈشۈپ كېلىۋاتاتتى. ئۇ شۇبنېر رىچتېر بىلەن بىر قانچە مىنۇت سۆزلىشىپ كېتىپ قالىدۇ. ئۇزۇن ئۆتمەي، رىچتېرمۇ خىزمەتچىسى بىلەن بىرگە ماشىنىلىق ئۇچقاندەك يۈرۈپ كېتىدۇ. “خانسېر (汉斯尔)، — دەيدۇ شىرىنا رېشىد شوپۇرىغا، — ئەگەر بۈگۈن ئىشلار كۆتكىنىمىزدەك بولماي قالسا، ئەتە ھەممىمىز ئۆزىمىزنى تۈرمىدە كۆرىمىز،” ئۇلار پارتىيە باش شىتابىدا ھىتلېر بىلەن پارتىيىنىڭ باشقا رەھبەرلىرىنى ئۇچۇرتىدۇ. بىر ھازا تالاش-تارتىش قىلىشقاندىن كېيىن، بىر قىسىم كىشىلەر ئىككى كىچىك ماشىنىغا ئولتۇرۇپ بۈرگېربراۋ پىۋىخانىسىغا قاراپ يولغا چىقىدۇ. ئۇلار يولغا چىققان ۋاقىت كەچ سائەت 8 ئەتراپى ئىدى. ئۇ پىۋىخانا ئىسار دەرياسىنىڭ قارشى قىرغىقىدا بىر يەردە بولۇپ، ميونخېن شەھەر مەركىزىدىن يېرىم چاقىرىمدەك يىراقلىقتا ئىدى. بۇ بىنا رەتسىز سېلىنغان بىر بىنا بولۇپ، ئىككى يېنىدا بىرەردىن كىچىك باغچىسى بار بىر يەر ئىدى. بىنا ئىچىدە بىر مۇنچە رېستۇرانت ۋە قاۋاقخانا بار ئىدى. ئاساسلىق زالنىڭ چوڭلۇقى شەھەر ئىچىدىكى “چىكاس” (济卡斯)، “كرونا” (克罗纳) دىن قالسىلا ئەڭ چوڭ ھېسابلىناتتى. زال ئىچىدە نۇرغۇنلىغان

www.pidaw.biz

مەزمۇت يۇمۇلاق شەكىللىك ياغاچ ئۇستەللەر تىزىۋېتىلگەن بولۇپ، 3 مىڭ كىشى سىغىدىغان بىر زال ئىدى. ئەمەلدارلار بىرەر چاتاق يۈز بېرىش ئېھتىمالىنى پەرەز قىلغانلىقى ئۈچۈن، خەلق ئاممىسىنى قالايمىقانچىلىق چىقارتقۇزماسلىق ئۈچۈن شەھەر ئىچىدىن 125 نەپەر ساقچى كەلتۈرۈپ ئورۇنلاشتۇرۇپ بولغان ئىدى. ئۇنىڭدىن باشقا يەنە يېغىن قاتناشقۇچىلىرى ئارىسىغا بىر ئاتلىق ئەسكەرلەر ئەترىتىنىڭ ئەسكەرلىرى بىلەن خېلى كۆپ ساندا ئوفىتسېرلارنى ئارلاشتۇرۇپ ئولتارغۇزۇۋەتكەن ئىدى. ئەگەر بىرەر جىددى ۋەقە يۈز بەرگىدەكلا قىلىدىكەن، چارەك چاقىرىم يىراقلىقتىكى ھەربى گازارمىدا كۆك فورمىلىق شتاتلىق ساقچىلارنىمۇ تەل قىلىپ قويغان ئىدى.

ھىتلېرنىڭ ماشىنىلىرى ئىسار دەرياسىدىن ئۆتۈپ بۇ ياققا قاراپ يولغا چىققان ۋاقىتلاردا يىغىن زالىنىڭ ئىشىكى ئېتىۋېتىلگەن بولۇپ، مۇھىم كىشىلەردىن باشقا ھېچ كىمنى ئىچىگە ئالمايتتى. بارلىق ئورۇنلار ئىگەللىنىپ بولۇنغاچقا، خانفىستانگىل باشلاپ كەلگەن بىر مۇنچە چەتئەللىك مۇخبىرلارنى زالغا كىرگۈزەلمەي قالدۇ. سائەت 8 دىن بىر قانچە مىنۇت ئۆتكەندە، ھىتلېرنىڭ قىزىل رەڭلىك مېرسېدىس ماركىلىق پىكاۋى بىلەن ئۇنىڭ كەينىدىن كېلىۋاتقان شۇبنېر رىچتېرنىڭ پىكاۋى پىۋىخانىنىڭ تۈۋىگىلا كېلىپ قالدۇ. كىشىلەر ئۇلارنىڭ ئەتراپىنى كۆزىتىپ ئايلىنىپ يۈرۈشەتتى. بۇنىڭدىن ھىتلېر بەكلا ئەنسىرەشكە باشلايدۇ. ئۇنىڭ ماشىنا ئەترىتى بۇ كىشىلەر ئارىسىدىن بۆسۈپ ئۆتۈپ كېتەلىشى

مۇمكىنمۇ؟ ئىككى پىكاپ دەرۋازىغا قاراپ ئاستا-ئاستا سۈرۈلۈشكە باشلايدۇ. بۇ ئىشىك بىر مۇنچە ساقچى تەرىپىدىن ساقلىنىۋاتقان ئىدى. ھىتلېر، كەينىدىن يېتىپ كېلىدىغان ماشىنىلىرى ئۈچۈن يول ئېچىپ تۇرىشى ئۈچۈن ساقچىلارغا بۇ يەرنى بوشىتىڭلار دەيدۇ. ئاندىن يېنىدىكى ئادەملىرى بىلەن بىرگە پىۋىخانا زالىنىڭ ئىشىكىدىن كىرىپ كېتىدۇ. ئىشىككە ھېسنى پوسقا قويۇپ قويىدۇ. ئىچىدە گەپ تالىشىپ قالغاچقا، ھىتلېر ئىچىگە كىرىشى ھامان ئىشىكلەر ئېتىۋېتىلىدۇ. بۇ چاغدا ئامېرىكىلىق بىر ئايال مۇخبىرنى يىتىلەپ كەلگەن خانفىستانگىلمۇ ئىشىكتىن كىرەلمەي سىرتتا قالىدۇ. ئۇ، "ئەگەر سىلەر چەتئەللىك مۇخبىرلارنى كىرگۈزمەيدىغان بولىدىكەنسىلەر، چوقۇم بىر چاتاق چىقىدۇ" دەپ ساقچىلارنى ئاگاھلاندۇرىدۇ. ئەمما ئۇلارغا يول ئاچتۇرغان ئادەم، ئاغزىغا گېرمانىيىدە ئاز تېپىلىدىغان ئامېرىكا تاماكىسىنى قىستۇرىۋالغان ئامېرىكىلىق مۇخبىرنىڭ ئۆزى بولىدۇ. زال ئىچىدە مېھمانلار ئولتۇرىدىغان يەردىكى بىر تۈۋرۈك يېنىدا تۇرغان ھىتلېر، سەھنە ئەتراپىدىكى مىغىلداپ تۇرغان ئادەملەرنى كۆزىتىشكە كىرىشكەن ئىدى. سەھنىدە، كاھر نۇتۇق سۆزلەۋاتاتتى. ئۇ زىرىكىشلىك بىر خىللا ئاۋازدا سۆزلىمەكتە ئىدى. كاھر، ماركسىزمنى تەنقىتلەپ كېلىپ، گېرمانىيىنىڭ روناق تېپىشى ئۈچۈن كىشىلەرگە چاقىرىق قىلماقتا ئىدى. ئۇنىڭ قىياپىتى خۇددى پىشقەدەم بىر ئوقۇتقۇچىغىلا ئوخشاپ كېتەتتى. گويا ئۇ نۇتۇق ئەمەس دەرس سۆزلەۋاتقاندەكلا سۆزلىمەكتە ئىدى.

www.pidaiy.biz

زالدىكىلەرمۇ ئۇنىڭ ھۆرمىتى ئۈچۈن تىنىچ ئولتۇرۇپ ئۇنىڭ سۆزىنى ئاڭلىماقتا، ئارىلاپ پىۋا بىلەن زىرىكىشنى باستۇرۇشقا تىرىشماقتا ئىدى.

خانفىستانگىل، چاندۇرماسلىق ئۈچۈن ھىتلېرمۇ خەققە ئوخشاش پىۋا ئىچكەچ ئولتۇرغان بولسىمۇ كاشكى، دەپ ئويلايدۇ. شۇڭا ئۇ كۆتكۈچى بوتكىسىدىن دەرھال 3 مىليارد ماركىغا 3 شىشە پىۋە سېتىۋالىدۇ. ھىتلېر قوڭۇر كىيىملىك ئادەملىرىنىڭ كېلىشىنى تاقەتسىزلىك بىلەن كۈتكەچ پوتولكىسىدىن يۇتۇلىلام قوياتتى. ئىس-ئاچلار بىلەن لىق تولغان قارا ماشىنىمۇ پىۋىخانا سىرتىدا ھەرىكەتكە تەييار كۈتۈپ تۇرۇشماقتا ئىدى. ئۇلار سائەت سەككىز يېرىم بولىشى ھامان ھۇجۇم قىلىشقا تەييار تۇرۇشاتتى. مىس قالپاقلىق قوغدىغۇچىلار ئەترىتىدىكىلەرمۇ ئاخىرى يېتىپ كېلىدۇ. بۇ، ئەسلىدە ھەرىكەت باشلاش سىگنالى ئىدى. ئاپتوموبىللار تولۇق بوشاپ، قۇراللىق ناتسىستلار بۇ بىنانى قاتمۇ-قات قورشاۋ ئاستىغا ئېلىۋالىدۇ. سان جەھەتتە بەكلا ئاز ساقچىلار بۇ ئەھۋالنى كۆرۈپ ئۈن چىقارماي جىمىپ قېلىشىدۇ. ئۇلار سىياسى كۆرەش ئۈچۈن قىلچە تەييارلىقى بولمىغاچقا، جىم تۇرۇپ بېرىشتىن باشقا چارىسى يوق ئىدى.

گېيورىڭ يىتەكچىلىكىدىكى قوغدىغۇچىلار ئەترىتىدىكىلەر قاتىرىغا ئېتىلىدىغان تاپانچىلىرىنى تۇتقىنىچە بىناغا باستۇرۇپ كىرىدۇ. ھىتلېرنىڭ مۇھاپىزەتچىسى ئۇلرىچ گراف قوغدىغۇچىلار ئەترىتىدىكىلەرنىڭ كېلىشىنى كۈتۈپ كىيىم ساقلاش بۆلۈمىدە

تۇرغـان ئـىدى. شـۇڭا ئۇمـۇ دەرھـال ھىتلېرغـا يېقىنلىششـقا باشـلايدۇ. ھىتلېـر ئۇچىسـىدىكى ھەربـى پەلتوسـىنى سـېلىپ تاشـلاپ بـاۋارىيىلىكلەر پاسـونىدىكى ئـۇزۇن قويرۇقلـۇق قـارا پەرىجىسى بىلەنلا ئوتتۇرىغا چىقىدۇ. گـراڧ دەرھـال ھىتلېرنىـڭ قۇلىقىغـا بىـر نـېمىلەر دەپ پىچىرلايـدۇ. يېنىـدا تۇرغانلارنىـڭ ئېيتىپ بېرىشىچە، خۇددى خېرىدارنىڭ ئاشخانا غوجايىنىدىن ياخشىراق بىر ئورۇن تەلەپ قىلغىنىدەك بىـر مەنزىـرە ئـىدى بۇ. 20 دەك سـاقچى يـولنى توسـۋالىدۇ. قوغـدىغۇچىلار ئەترىتىنىـڭ كوماندىرى "يـولنى بوشـات! نېرىغـا ئۆتـۈش!" دەپ ۋارقىرايـدۇ. سـاقچىلارمۇ راھىشـلىق بىـلەن كەيـنىگە بـۇرۇلغىنىچە، خـۇددى ئامېرىكـا سـاقچى كەسپداشـلىرىنىڭ ھەرىكـتىگە ئوخشـىتىپ رەتلىك قەدەملەر بىلەن ئالدى ئىشكتىن چىقىپ كېتىشىدۇ.

ھىتلېر قولىدىكى پىۋا قۇتىسىنى بىر چەتكە قويۇپ، يېنىـدىن برانـــدىن (勃朗宁) تاپانچىســـىنى چىقىرىـــدۇ. ھۇجـــۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەرنىڭ "خايل ھىتلېر! ــ ياشىسۇن ھىتلېر!" دەپ تووۋلاشلىرى ئىچىدە، بۇرۇن قاسساپلىق قىلغان گـراڧ، شۇبنېر رىچتېر (ئۇنىڭ يىراقنى كۆرمەس كۆزلىرى ئىس-تۈتەككە تولغان زالـدا بىـر تەرەپـكە قېيـىپلا قالغـان ئـىدى)، ئۇنىـڭ سـادىق خىزمەتچىسـى بىــلەن خـارۋارد ئۇنىۋېرسـتېتىنى پۈتتـۈرگەن سـتۇدېنت خانفىسـتانگىل، بـۇرۇنقى سـاقچى ئىدارىسـىدا ئىشپىيونلۇق قىلىپ بەرگەن، ھـازىر سودا شىركىتى مۇدىرى بولغـان مېكس ئامـان ۋە شـۇنىڭدەك سىياسـى جـوغراپىيە پاكولتېتىنىڭ ستۇدېنتى، كۆچلۈك خىيالپەرەس رۇدولف ھېس

قاتارلىقلارنى ئەگەشتۈرۈپ زالغا كىرىپ كېلىدۇ. ھەر تۈرلۈك كېيىنگەن بۇ نوچىلار قوللىرىدىكى قۇراللىرىنى شىلتىغىنىچە كىشىلەرنى ئىتتىرىپ يۈرۈپ نۇتۇق سەھنىسىگىچە بولغان ئارىلىقتا بىر يول ئاچىدۇ. بۇ چاغدا، قوڭۇر كۆڭلەكلىك پارتىيىلىكلەر چىقىش ئىشىكلىرىنى قامال قىلىۋېلىشىدۇ. يەنە بىر قىسىملىرى پىلىموتلارنى يىغىن قاتناشقۇچىلىرىغا قارىتىپ تىكلەپ تەق قىلىشىدۇ. بۇ قالايمىقانچىلىق ئىچىدە بىر مۇنچە ئۈستەللەر ئۆرۈلۈپ كەتكەن بولۇپ، قايسى بىر كابىنىت ئەزاسى ئۆزىنى ئۈستەل ئاستىغا ئېتىپ يوشۇرۇنىۋالغان ئىدى. بەزى كابىنىت ئەزالىرى قورققىنىدىن نىمە قىلارىنى بىلەلمەي گاڭگىراپ چىقىش ئىشىكى تەرەپكە ئېقىن قىلىشىدۇ. ئەمما ئاگاھلاندۇرۇلغاندىن كېيىن ئۇ يەردىنمۇ قايتىشىدۇ. قارشىلىق كۆرسەتكەنلەر تاياق يەيدۇ ياكى يەرگە بېسىۋېلىنىپ باش كۆزىگە ئۇرۇپ تېپىپ ياتقۇزۇۋېتىلىدۇ.

ھىتلېرنىڭ يولىنى بىر قىسىم كىشىلەر توسىۋالىدۇ. بۇ قالايمىقانچىلىق ئىچىدە، ھىتلېر بىر ئۈستەل ئۈستىگە چىقىۋېلىپ تاپانچىسىنى ئوينىتىپ تۇرۇپ ۋارقىرايدۇ: “تىنچ! تىنچلىنىڭلار!” شۇنىڭغا قارىماي قالايمىقانچىلىق داۋام قىلىدۇ. شۇڭا ئۇ شىپقا قارىتىپ بىر پاي ئوق چىقىرىدۇ. ئوق ئاۋازىنى ئاڭلاپ كىشىلەر قورققىنىدىن ئۈنىنىمۇ چىقارماي جىمىپ قالىدۇ. ھىتلېر: “مىللى سوتسىيالىزم ئىنقىلابى پارتلىدى! زال پۈتۈنلەي قورشاۋ ئاستىدا! زالدىن ھېچ كىمنىڭ چىقىشىغا رۇخسەت يوق!” دەپ ۋارقىرايدۇ. ھىتلېرنىڭ تاترىپ كەتكەن يۈزىدىن تەر قۇيۇلماقتا ئىدى.

بەزىلەر ئۇنى رەسمىي ئېلىشىپتۇ دېيىشسە، يەنە بەزىلەر ياق، ئۇ ئېغىر مەس، دېيىشەتتى. يەنە بىر قىسىم كىشىلەر بولسا بۇ مەنزىرىگە قاراپ كۈلۈشەتتى. ئۇلارغا، قولىغا تاپانچا ئېلىپ ئوتتۇرىغا چىقىۋالغان بۇ ئىنقىلابچىنىڭ ئۇچىسىدىكى سەھەرلىك كېيىم ئۇنىڭغا پەقەتلا ياراشمىغان بولۇپ، ھەقىقەتەنمۇ كۈلكىلىك كۆرۈنەتتى. كۆرۈنۈشتە ئۇنچە كۈلكىلىك تۇيۇلغىنى بىلەن، ھىتلېر بەكلا جىددىي تۇستە ئىدى. ئۇ، ئۈچ نەپەر سىياسىي كاتىۋاشقا مېنىڭ بىلەن ياندىكى بۆلۈمگە كېلىڭلار، قورقماڭلار، سىلەرگە بىر ئىش بولمايدۇ، دەيدۇ. ئەمما ئۇ ئۈچ كاتىۋاش قىمىرمۇ قىلماي تۇرغان يېرىدا جىم تۇرىشىدۇ. ھىتلېر بىر ئۇستەلنى ئاتلاپ ئۆتۈپ ئۇلارغا يېقىنلىشىۋىدى، كاھىر كەينىگە بىر قەدەم چېكىنىدۇ. سېيسېرنىڭ كانىۋيىي بىلەن يەنە بىر مايور ئالدىغا چىقىدۇ. ئۇلار يان قۇراللىنى چىقىرىدىغاندەك قولىنى يانچۇقىغا سالىدۇ. ھىتلېر تاپانچىسىنى دەرھال ئۇنىڭ كۆكرىكىگە تىرەپ تۇرۇپ: "يان قۇراللىنى تاپشۇر!" دەپ ۋارقىرايدۇ.

ھىتلېر بۇ ئۈچ نەپەر سىياسىي كاتىۋاش بىلەن يىغىن قاتناشقۇچىلىرى ئالدىدا، بۇ ئىش 10 مىنۇتلۇقلا بىر ئىش، خاتىرجەم بولۇڭلار، دەيدۇ. بۇ چاغدا، ئۈچ سىياسىي كاتىۋاش بىلەن يەنە ئىككى نەپەر كانىۋاي ھىتلېر بىلەن ياندىكى ئۆيگە كىرىدۇ. "چاندۇرماي دېگىنىڭگە ھە دەپ تۇرۇڭلار" دەيدۇ لوسسوۋ يىنىدىكىلەرگە پىچىرلىغاچ. ئۆيگە كىرىشى بىلەن تەڭ ھىتلېر تېخىمۇ جىددىيلىشىشكە باشلايدۇ: مېنىڭ بۇنداق قوپال

مۇئامىلە قىلغىنىمنى كەچۈرگەيسىلەر. ــ دەيدۇ ھىتلېر، ــ شۇنداق قىلماي باشقا ئامالىم يوق ئىدى.» سىپىسىر ئۇنىڭغا قوزغىلاڭ كۆتەرمەيمىز دەپ ۋەدە قىلمىغانمىدىڭ، نانكۆر دەپ ھاقارەت قىلىدۇ. ھىتلېر ئۇنىڭدىن كېچىرىم سورىغاچ «بۇ قىلغىنىم گېرمانىيىنىڭ مەنپەتى ئۈچۈن» دەيدۇ. ھىتلېر ئۇلارغا: سابىق ساقچى باشلىقى پورنا (波纳) باۋارىيە باش مىنىستىرى بولىدۇ؛ ئۇكچى ئاكتىپ تەشكىلات ‹جەڭگىۋارلار ئىتتىپاقى› نى ئاساس قىلغان يېڭى خەلق ئارمىيىسىگە لۇدېندورف قوماندانلىق قىلىدۇ ھەمدە قوشۇن باشلاپ بېرلىنغا يۈرۈش قىلىدۇ» دەيدۇ. ئۇ يەنە قوزغىلاڭ غەلىبە قىلغاندىن كېيىن، ئۈچ كاتتىۋاش تېخىمۇ چوڭ ئورۇنغا ئېرىشىپ ھاكىمىيەت يۈرگۈزىدىغان بولىدۇ: كاھر باۋارىيىنىڭ ھاكىمى بولىدۇ؛ لوسسوۋ ئىمپېرىيە قۇرۇقلۇق ئارمىيە مىنىستىرى بولىدۇ؛ سىپىسىر بولسا ئىمپېرىيە ئامانلىق ساقلاش مىنىستىرى بولىدۇ، دەيدۇ.

بۇ ئۈچ كاتتىۋاش ھىتلېرنىڭ دېگىنىگە ئۇنىمايدۇ. ھىتلېر دەرھال تاپانچىسىنى چىقىرىدۇ (كېيىن ئۇ شاھىتلىق قىلغان ۋاقىتىدا بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسى بىر چاخچاق ئىدى دەپ تۇرىۋالىدۇ). «قورالىمدا بەش پاي ئوق بار. ــ دەيدۇ ئۇ ئاۋازىنى كۆتۈرۈپ، ــ تۆت پايىنى ۋەتەن ساتقۇچلار ئۈچۈن، قالغان بىر پايىنى، ئەگەر بۇ ئىشتا مەغلۇپ بولسام، ئۆزەمنى ئېتىۋېلىش ئۈچۈن» دەيدۇ. ھىتلېر تاپانچىنى گرافقا ئۇزارتىدۇ. ئۇنىڭ قولىدا ئاپتوماتىك ماۋزوردىن بىرسى بار ئىدى. بۇنداق ئەھۋال ئاستىدا، جانىنىڭ ھېچ بىر مەنىسى يوق، دەيدۇ كاھر

www.pdaily.biz

سوغوققانلىق بىلەن. "مېنىڭ خىيالىمغا بۇ ئىشتا لۇدېندورفنىڭ قانداق رول ئويناۋاتقانلىقى كەلدى" دەيدۇ. ھىتلېر بۇ گەپكە قۇلىقىنى يۇپۇرۇۋالىدۇ. ھىتلېر ئالدىراشلىق بىلەن بىر قانچە يۇتۇم پىۋا ئىچىۋالغاندىن كېيىن، كاھرغا قاراپ قايتا-قايتا كەچۈرۈم سورايدۇ. ئاندىن سالماق قەدەملەر بىلەن ئۆيدىن چىقىپ كېتىدۇ. زالدىكىلەر بەكلا قالايماقانلىشىپ كەتكەن بولۇپ تېزگىنلەش مۇمكىن ئەمەستەكلا كۆرۈنەتتى. ئوتتۇرلۇقتا بىرسى قاتتىق ۋارقىرايدۇ: "خالايىق، بۇ بىر ئويۇن ئىدى!"

يەنە بىر ئادەممۇ: بۇ بىر مېكسىكا پاسونى ئىنقىلاب بولدى! دەپ ۋارقىرايدۇ. زال ئىچىدە قۇلاقنى يارغۇدەك ئىسقىرىق ۋە كۈلكە ئاۋازى كۆتۈرۈلىدۇ. گېورىڭ خۇددى خوجايىنىغا ئوخشاش شىپقا قارىتىپ بىر پاي ئوق ئېتىشىدىلا ئاندىن زالدىكىلەر تىنجىيدۇ. ئۇ، بىزنىڭ بۇ قېتىمقى ھەرىكىتىمىزنىڭ نىشانى ھەرگىزمۇ كاھرغا، ئىمپېرىيە دۆلەت ئارمىيىسىگە ياكى ساقچىغا قارىتىلغان ئەمەس، دەپ ۋارقىرايدۇ. ئۇ ئۆزىنى ئاقلاپ كىلىشتۈرەلمىگەندىن كېيىن، قىزىقچىلىق قىلىپ "پىۋاگىلار تۈگىمىگەندۇ، يەنە نىمىگە قاراپ تۇرىسلەر؟" دەپ ۋارقىرايدۇ.

زالدىكى بۇ قالايماقانچىلىق ھىتلېرنى ئۈمىدسىزلەندۈرەلمەيدۇ. گەرچە زالدىكىلەر قالايماقان توۋلىشىپ غەزەپ بىلەن ۋارقىراپ تىللاشسىمۇ، ھىتلېر ئۇلارنى ئىتتىرىپ يول بوشىتىپ سەھنىگە قاراپ ئىلگىرلەيدۇ. زالدىكىلەرنىڭ ۋاراڭ-چۇرۇڭى تېخى بېسىقمىغان ئىدى. ھىتلېر غەزەپ بىلەن ۋارقىرايدۇ: "ئەگەر يەنە تىنجىماي ۋارقىرايدىغان بولساڭلار،

www.pdaily.biz

www.uyghurkitap.com

ئۇستى قەۋەتتىكى پىلىموتچىلارغا ئوق چىقىرىش بۇيرۇقى بېرەمەن!” شۇنداق قىلىپ زالدىكىلەر ئۇنى شاڭخو قىلىشتىن دەرھال ۋاز كېچىدۇ. “شۇنىڭدىن كېيىن، — دەيدۇ، كونسېرۋاتىپ تارىخچى پروفېسسور ۋون مۇللېر كېيىنكى بىر ئەسلىمىسىدە، — ھىتلېر ھەقىقەتەنمۇ ئىسىل بىر نۇتۇق سۆزلەيدۇ. ئۇنىڭ بۇ نۇتقى بۈگۈنگىچە ھەر قانداق بىر ئارتىسمۇ قىزغانماي تۇرالمىغۇدەك بىر نۇتۇق ئىدى. ئۇ نۇتقىنى ئۆزىنى تۇتۇۋالغان ھالدا باشلايدۇ. نۇتقىدا قىلچىمۇ نەپرەت يوق ئىدى.” ھىتلېرنىڭ نۇتقى خۇددى غەلىبە يېقىنلاشقاندەك بىر ۋەزىيەتتىن بىشارەت بەرمەكتە ئىدى. ئۇ زالدىكىلەرگە، مەن كاھىرغا تولۇق ئىشىنىمەن، ئۇ باۋارىيە ھاكىمىيىتى ئۈستىدە تۇرىدىغان پادىشا بولىدۇ دەپ ئامىغا كاپالەت بېرىدۇ. شۇنىڭدەك يەنە ئارمىيە لودېندورفنىڭ قوماندانلىقىغا تاپشۇرۇلىدىغانلىقى؛ لوسسوۋ قۇرۇغلۇق ئارمىيە مىنىستىرلىكىگە قويۇلىدىغانلىقى؛ سېيسېر ساقچى باشلىقلىقى بولىدىغانلىقى ئۈچۈن ۋەدە بېرىدۇ. “گېرمانىيە ۋاقىتلىق ھۆكۈمىتىنىڭ ۋەزىپىسى، جىنايى ئورۇن بابىل (巴别) غا، يەنى بېرلىنغا يۈرۈش قىلىپ، گېرمانىيە خەلقىنى قۇتقۇزۇش بولىدۇ!” (بابىل، «ئىنجىل. دۇنيانىڭ يارىتىلىشى» دا تىلغا ئېلىنغان بىر شەھەر ئىسمى)

خانفىستانگىل ئەسلىمىسىدە، ھىتلېر نۇتقىنىڭ بىرىنچى جۈملىسىنى باشلىشى بىلەن تەڭ، بۇ غەلىتە كېيىنىۋالغان ئادەم، خۇددى باۋارىيە يېزىلىرىدىكى رەسىمخانىلاردا ئۇچرىتىشقا

بولىدىغان ئۇستى بېشى چاك-تىوزاك بېسىپ كەتكەن ئەينەك دېرىزە ئىچىدىكى "شەھەرنىڭ ئەڭ چىرايلىق نىكاھ يىگىتى" ھەيكىلىگە ئوخشاپ قالغان ھىتلېر، دەرھال خاسىيەتلىك بىرسىگە ئايلىنىپ قالىدۇ. "بۇ ئەھۋال، ستراديۋال (斯特拉迪瓦利) ئىسكروپكىسى قېلىپىدا جىم تۇرغاندا بىر قانچە تاختاي پارچىسىدىن يېپىشتۇرۇپ ياسالغان، ئۇستىگە ئۇچەيدىن ياسالغان بىر قانچە تال تارا تارتىلغان ئادەتتىكى بىر نەرسىدەك تۇرغىنى بىلەن، ئەگەر بۇ نەرسە ئۇستا سازەندىنىڭ قولىغا چۈشۈپلا قالىدىكەن، ئۇنىڭدىن ئىنتايىن مۇڭلۇق مۇزىكىلار ياڭراپ كېتىدىغاندەكلا بىر ئەھۋال ئىدى." پروفېسور ۋون مۇللېر پۇتۇن ئۆمۈرى بويىچە "بىر نەچچە مىنوت ئىچىدىلا، ھەتتە بىر قانچە سېكونت ئىچىدىلا خەلق ئاممىسىنىڭ پوزىتسىيىسىنىڭ شۇنچە تېز ئۆزگىرىپ كەتكەنلىكىنى" پەقەتلا چۈشىنەلمەيدۇ. ئۇ كېيىن ئېيتىدۇكى، "نۇرغۇن كىشىلەر ھېلىغىچە قارىشىنى تولۇق ئۆزگەرتەلمىگەن بولسىمۇ، مۇتلەق كۆپ ساندىكى كىشىلەرنىڭ ھىتلېرغا بولغان قارىشى تۈپتىن ئۆزگەرگەن ئىدى. ھىتلېر بىر قانچە جۈملە سۆز بىلەنلا ئۇلارنى تولۇق ئۆزگەرتىپ ئۆزىگە قارىتىۋالغان ئىدى. بۇ كىشىلەر خۇددى ئالقىنىنى ئۆرىگەندەكلا تېز ئۆزگەرگەن ئىدى. بۇ ئىشتا بىرەر ئەپسۇن باردەكلا بىلىنەتتى. ياكى بىرەر سېھىر بارمىدۇ؟ كەينىدىنلا ھەممە تەنتەنە ئىچىدە قەدەھ سوقۇشتۇرۇشقا باشلايدۇ. بۇ سادا ئىچىدە قارشى تۇرغۇچىلارنىڭ ئاۋازى چۆكۈپلا قالىدۇ."

www.uyghurkitap.com
www.pidaly.biz

“كاھىر، لوسسوۋ ۋە سپىسىر ئۇچىسى يان ئۆيدە. — دەيدۇ ھىتلېر سەمىملىك بىلەن، — ئۇلار ھازىر قايسى يولنى تاللىساق بولار دەپ ئەستايىدىللىق بىلەن مۇھاكىمە قىلىشىۋاتىدۇ. مەن ئۇلاردىن، سىلەر ئۇچەيلەن خەلقنىڭ تەلىۋىنى قوللامسىلەر دەپ سورىسام بولامدۇ؟” دەپ زالدىكىلەردىن سورايدۇ. تۆۋەندە ھەممە بىردەك: “بولىدۇ، شۇنداق سورا!” دەپ چۇقۇرۇشۇپ كېتىدۇ.

“ئەركىن بىر گېرمانىيە ئىچىدە، — دەيدۇ ھىتلېر قىزغىنلىق بىلەن، — ئۆزىنى ئۆزى باشقۇرىدىغان باۋارىيە چوقۇم سىغىپ كېتەلەيدۇ! مەن سىلەرگە شۇنداق دېيەلەيمەنكى، ئەگەر بىز بۈگۈن گېرمانىيە ئىنقىلابىنى قوزغىيالمىساق، ئەتە تاڭ يورۇشى بىلەن تەڭ ھەممىمىز ئۆلگەن بولىمىز!” ھىتلېر خەلق ئاممىسىنى قولغا كىرگۈزىۋالغانلىقى ئۈچۈن، دەرھال ياندىكى بۆلۈمگە كىرىپ ئۈچ نەپەر كاتىۋاشنى چاقىرىپ چىقىدۇ.

ئەسلىدە مەسىلىنى ھەل قىلىشقا كۈچى يېتىدىغان ئادەم، ھىتلېرنىڭ مېرسېدېس ماشىنىسىغا ئولتۇرۇپ بېگبېراۋ () پېۋىخانىسىغا قاراپ يولغا چىققان ئىدى. بۇ كىشى دەل گېنېرال لۇدېندورف ئىدى. ئۇ، ئۆزىنىڭ سادىق ئىزباسارى (ئۇ، يالقۇنلۇق قوزغىلاڭچىدىن بىرسى ئىدى) بىلەن بىرگە كېلىۋاتقان بولۇپ، يېنىدا يەنە شىرىنا رىشىد () مۇ كەينى ئورۇندا بىرگە ئولتۇراتتى. گەرچە جاھاننى قويۇق تۇمان قاپلاپ كەتكەن بولسىمۇ، ماشىنا يەنىلا ھەيران قالارلىق تېزلىكتە شەھەر ئىچىدىن چىقىپ كۆۋرۈكتىن ئۆتىدۇ. گېنېرال لۇدېندورفنىڭ

پۇتخانا ئىشىكى ئالدىدا كۆرىنىشى بىلەن تەڭ پۈتۈن خەلق "خايىل!" دەپ ۋارقىراشقا باشلايدۇ. لۇدېندورف ئىشنىڭ بۇنچە چېكىدىن ئاشۇرىۋېتىلگەنلىكىنى كۆرۈپ نېمە دېيىشىنى بىلەلمەي ھاڭۋېقىپ تۇرۇپلا قالىدۇ. ئەمما بۇ ئىش ئۇنىڭ كۆڭلىگە ياقمىغان ئىدى. ھىتلېر دەرھال بايىقى بۆلۈمدىن چىقىپ لۇدېندورف بىلەن قول ئېلىشىپ كۆرىشىدۇ. ئۇ ئىككىسى قىسقىچە بىر نېمىلەر دېيىشىپ سۆزلىشىۋالغاندىن كېيىن، لۇدېندورف قاپىقىنى تۈرگىنىچە ئۈچ نەپەر كاتىۋاشىنى قايىل قىلىشقا ماقۇل بولىدۇ. ئۇلار يان ئۆيگە كىرىپ كېتىدۇ.

گەرچە ھىتلېرنىڭ ئۆز ئالدىغا قوزغىغان بۇ ھەرىكىتىدىن لۇدېندورف خاپا بولغان بولسىمۇ، ئۇ يەنىلا ئىككى نەپەر كەسپدىشىگە ئۆزىنىڭ ئورنى بىلەن ئابرويىنى ئىشقا سالىدۇ. "بولدى قويۇڭلار ئەپەندىلەر. — دەيدۇ لۇدېندورف ئۇلارغا، — بىز بىلەن ھەمكارلىشىڭلار. قېنى بۇنىڭغا قول بېرىڭلار" دەپ قولىنى ئۇزارتىدۇ. ئۇنىڭغا ئەڭ ئاۋال قول بەرگەن كىشى گېنېرال ئىدى. لوسسوۋمۇ قولىنى ئۇزارتىپ، "ماقۇل ئەمىسە" دەيدۇ. ئۇنىڭ كەينىدىن پولكوۋنىكمۇ لۇدېندورفقا قولىنى ئۇزارتىدۇ. مەمورى ئەمەلدار بولغان كاھر ئەڭ ئاخىرى قايىل بولغان بىرى ئىدى. ئەمما ئۇلار سەھنىگە كەلگىنىدە، بىرىنچى بولۇپ نۇتۇق سۆزلىگەن كىشى يەنە شۇ كاھر بولدى. ئۇ سەھنىدە چىرايىنى قىلچە ئۆزگەرتمەي تىك تۇراتتى. ئۇ يىغىنىدىكىلەرگە قاراپ، ھاكىمىيەت يۈرگۈزىدىغان خان سۈپىتىدە باۋارىيە خاندانلىقى ئۈچۈن خىزمەت قىلىدىغانلىقىنى

بىلدۈرىدۇ. مەيداندىكى بىر ساقچىنىڭ ئېيتىشىچە، ئۇنىڭ سۆزى ئەسەبىلەرچە ئالقىش سادالىرى بىلەن ئۈزۈلۈپ تۇرغاندىن باشقا ھېچ قانداق قارشىلىق كۆرۈلمىگەن.

ھىتلېر ئاممىنىڭ بۇنچە قىزغىنلىقىنى كۆرۈپ ئىچ-ئىچىدىن خوشال ئىدى. ھىتلېر ھاياجانغا تولغان ھالدا "بۇندىن 5 يىل بۇرۇن، قۇرۇقلۇق ئارمىيىسىنىڭ باللىنىسىدا ياتقان بىر قارغۇ ۋاقتىمدا، ئۆز ئۆزەمگە نويابىر (ئوغلاق) جىنايەتچىلىرىنى ئاغدۇرۇپ تاشلاپ، بۆگۈنكىدەك خانىۋەيران قىلىۋېتىلگەن گېرمانىيە خارابىسى ئۈستىدە قۇدرەتلىك، ئۆزىگە ئۆزى خوجا پاراۋان بىر گېرمانىيە قۇرمىغىچە ھەرگىز يولۇمدىن قايتمايمەن. دەپ قەسەم قىلغان ئىدىم. قارىغاندا، مەن بۇ قەسىمىمنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش يولىغا قەدەم قويغاندەك قىلىمەن" دەيدۇ.

ئۇنىڭ كەينىدىن چىرايى تاتىرىپ كەتكەن لۇدېندورف ئەستايىدىللىق بىلەن قىسقا بىر نۇتۇق سۆزلەيدۇ. مەيداندىكى پروفېسسور مۇللېر بۇ يىغىندىكى تەسىراتى ھەققىدە توختىلىپ كېلىپ، لۇدېندورف شۇنى ئېنىق ئۇققان ئىدىكى، "بۇ مەسىلە ئۆلۈم-كۆرۈم مەسىلىسى، ياكى ساق قالغانلاردىن ئۆلىدىغانلار كۆپ بولىدىغان بىر مەسىلە" دەپ قارىغان. ھىتلېر ۋەزىيەتنى پۈتۈنلەي ئۆز تېزگىنىگە ئېلىۋالغىنىدىن كېيىن، كەينى-كەينىدىن كۆتۈرۈلگەن ئالقىش ئاۋازلىرى ئىچىدە كىشىلەر بىلەن بىر-بىرلەپ قول كۆرۈشۈپ يىغىن زالىدىن ئايرىلىدۇ. كىشىلەر بەكلا ھاياجانلىنىپ كەتكەچكە، بەلكىم ئىچكەن پىۋىنىڭمۇ كۈچى بىلەن ئۆزىنى تۇتۇپ ئالالماي تەنتەنە قىلىشماقتا ئىدى.

سەل ئاۋال كۆرۈلگەن مەسخىرە قىلىپ تىللاشلىرىنى پاك-پاكىزە ئۇنۇتقان ئىدى. زالدىكىلەرنىڭ ھەممىسى بىرلىكتە ئورنىدىن تۇرۇپ، «گېرمانىيە تەڭداشسىز» مارشىنى ئېيتىشىدۇ. نۇرغۇن كىشىلەر ھاياجاندىن ئۆزىنى تۇتۇۋالالماي كۆز يېشى قىلىشىدۇ؛ ھەتتا بەزىلەر ھاياجاندىن ناخشىغىمۇ ئېغىزى كەلمەي قالىدۇ. ئەمما شىتات ساقچىسىنىڭ يېنىدا تۇرغان بىرسى كەينىگە ئۆرۈلۈپ: "بۇ يەردە ساراڭلار دوختۇردىن بىرسى بەكلا كامىلىق قىلىۋاتىدۇ!" دېگىنى ئاڭلىنىدۇ.

(4)

ئىسار دەرياسىنىڭ قارشى ياقىسىدىكى لوۋېنبراۋ پىۋىخانىسىدىمۇ ئىنتايىن كۈچلۈك ھاياجانلىنىشلار ئوتتۇرىغا چىقماقتا ئىدى. پىۋىخانىنىڭ ئاساسلىق زالىدا ئىككى ئوركېستىر ئۆمىكىنىڭ ئورۇندىغان مۇزىكا ئاۋازىنىڭ ياڭرىشىدىن باشقا بۇ زالغا يەنە 2 مىڭ نەپەر "جەڭگىۋارلار ئىتتىپاقى" نىڭ ئەزالىرى بىلەن ئىس-ئاچلار قىستىلىپ ئولتۇرماقتا ئىدى. ئولتۇرغانلارنىڭ ئاز بىر قىسمىلا يۈزى تاتۇق كاپىتان رومنىڭ قىزغىن ئەگەشكۈچىلىرى بولسىمۇ، روم يەنىلا كىشىلەرنى ئۆزىگە جەلپ قىلىۋالغان مۇھىم بىرسى ھېسابلىناتتى. ئۇ، "كىشىلەرنى قىساس ئېلىشقا، ۋەتەن ساتقۇچلار بىلەن خەلقىمىزنىڭ دۈشمەنلىرىدىن قىساس ئېلىشقا چاقىرىق قىلماقتا ..."

www.pidaily.biz

كەينىدىنلا كېسەل كارىۋىتىدىن زورلاپ تۇرغۇزۇلغان ھېس سەھنىگە چىقىدۇ. پىلاندا ئاز-تولا ئۆزگىرىش بولغانلىقى ئۈچۈن، ھىتلېر بىلەن پۈتۈشكىنىدەك قولىدا بايراق كۆتۈرۈپ سەھنىگە ئېتىلىپ چىقمايدۇ، شۇنىڭدەك دەرھاللا ئىنقىلابنى ئېلان قىلىپمۇ كەتمەيدۇ. ئۇ، ھىتلېر قوزغىغان سىياسىي ئۆزگىرىشنىڭ غەلىبە خەۋىرىنى كۈتمەكتە ئىدى. ئاخشىمى سائەت 8 دىن 40 مىنۇت ئۆتكەندە، يەنى ئۇ نۇتۇق سۆزلەۋاتقىنىدا بۇرگېربراۋ پىۋىخانىسىدىن قىسقىلا بىر تېلېفون كېلىدۇ: "ئىشلار يولىدا!" روم مەقسەتلىك ھالدا سەھنىگە چىقىپ ھېسنىڭ سۆزىنى بۆلۈپ، كارل ھاكىمىيتى بىكار قىلىندى، ئادولف ھىتلېر مەملىكەت بويىچە ئىنقىلاب قوزغاشنى ئېلان قىلدى! دەپ ۋارقىرايدۇ. دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسىنىڭ ئەسكەرلىرى شەپكىلىرىدىكى جۇمھۇرىيەت كاكارلىرىنى سۆكۈپ تاشلاپ، ئۈستەل ئۈستىگە سەكرەپ چىققىنىچە ۋارقىرىشىپ تەنتەنە قىلىشقا باشلايدۇ. ئېس-ئاچىلارمۇ بىر-بىرىنى تەبرىكلىشىپ قۇچاغلىشىپ كۆرۈشۈپ كېتىدۇ. ئوركېستىر دۆلەت گېمىنىنى ئورۇندايدۇ. تەنتەنە ئاۋازلىرى بېسىققاندىن كېيىن روم ئامىنى بۇرگېربراۋ پىۋىخانىسىغا قاراپ ئاتلىنىشقا چاقىرىدۇ. كىشىلەر بىر-بىرسى بىلەن بەسلەشكىنىچە ئالدىغا ئۆتۈپ رەتكە تىزىلىپ لوۋېنبىراۋ (罗文布劳) پىۋىخانىسىدىن چىقىشقا باشلايدۇ. زال ئىچى خۇددى ئوت كەتكەندەك ئالدىراشلىققا تولغان ئىدى. ئەسكەرلەر ۋارقىرىشاتتى، خوشاللىقىدىن ھاياجانلىنىپ تەنتەنە قىلىشقىنىچە كوچىغا چىقىپ ئىسار

دەرياسى تەرەپكە قاراپ ئېقىن قىلماقتا ئىدى. بۇ ئارىدا ئۇدۇلىدىن بىر موتوسىكىلىت كېلىپ نامايىشچىلار قوشۇنىنىڭ ئالدىنى توسىۋالدى. ئەسلىدە، بۇ موتوسىكىلىتلىق كىشى ھىتلېرنىڭ بۇيرۇقىنى ئېلىپ كەلگەن كىشى ئىدى. بۇيرۇقتا، رۇمنى قوشۇنغا يېتەكچىلىك قىلىپ ميونخېن ئۇنىۋېرسىتېتىغا بېرىپ، شىئىنفرېد (施恩弗尔德) كوچىسىغا جايلاشقان گېنېرال ۋون لوسسوۋنىڭ قوماندانلىق شتابىنى ئىگەللەش بۇيرۇق قىلىنغان ئىدى. ئېس-ئاچىلار ئەترىتىدىكىلەرنى سان ئاننا (圣•安娜) مەيدانىغا بېرىپ، چېركاۋنىڭ گەمە قەۋىتىگە يوشۇرۇپ قويۇلغان 3 مىڭ تال مىلتىقنى قولغا چۈشۈرۈشى، شۇنىڭدەك گىسىنبۇ (吉辛布) دا پوزىتسىيە تۇتىشى كېرەكلىكى بۇيرۇق قىلىنغان ئىدى. پەقەت "ئوۋبلان (奥贝兰) ئىتتىپاقى" (جەڭگىۋارلار ئىتتىپاقى — ئۇ.ت) دىكىلەرنىلا بۇرگېربراۋ پىۋىخانىسىغا قاراپ يۈرۈش قىلىشى لازىملىقى ئېيتىلغان.

رومنىڭ قوشۇنى بىر مۇزىكا ئەترىتىنى ئالدىغا سېلىپ برىئىنا (布里恩纳) كوچىسىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقىنىدا كىشىلەر يىغىلىپ ئۇلارنى قارشى ئېلىپ تەنتەنە قىلىشقا باشلايدۇ. قىزغىن بىر ياش مىللەتچى ئىمپېرىيە بايرىقىنى كۆتۈرۈپ قوشۇنىنىڭ ئالدىغا ئۆتىۋېلىپ مەغرۇر قەدەملەر بىلەن ماڭماقتا بولۇپ، ئۇ ھىتلېرغا ئەمەس بەلكى روم بىلەن ستراسسېر ئىككىسىگە بولغان ساداقىتى سەۋەبىدىن ئالدىغا چىقىۋالغان بىرسى ئىدى. بۇ ياش ھېينىرىچ ھىملېر (Heinrich Himmler 海因里希•希姆莱) دېگەن كىشى ئىدى. خوشاللىقىدىن يايراپ كەتكەن ئاممىنىڭ قىزغىنلىقى

www.pdaily.biz

ھەقىقەتەنمۇ كىشىنى ھاياجانلاندۇراتتى. ئەسكەرلەر گويا بويسۇندۇرغۇچىلاردەك قىياپەت بىلەن كەڭ كەتكەن لۇدۋىگ كوچىسىدا ئالغا ئىلگىرلەپ ھەربى رايون بىناسىنىڭ دەرۋازىسى ئالدىغا يېتىپ كېلىدۇ. روم قوشۇنغا بۇيرۇق قىلىپ يۈرۈشنى توختىتىدۇ. ئاندىن ئۆزى، بۇرۇن ئۇزۇن يىللار خىزمەت قىلغان بۇ بىناغا قاراپ ماڭىدۇ. دەرۋازىدا پوستتا تۇرغان ئەسكەرلەر رومغا كەينىگە قايتمىساڭ ئوق چىقىرىمىز دەپ تەھدىت قىلىپ باققان بولسىمۇ، روم بۇلارغا پەرۋامۇ قىلماي يولنى داۋام قىلىدۇ. ئۇدۇل بىناغا كىرىپ ئىككىنچى قەۋەتتىكى دېژۇرنى ئوفىتسېرلىرى ئىشخانىسىغا كىرىدۇ. دېژۇرنى ئوفىتسېر ئۆلسەمۇ ئاچمايمەن دەپ چىڭ تۇرىۋالغان بولسىمۇ، رومنىڭ قاتتىق مەجبۇرلىشى بىلەن يەنىلا ئىشىكنى ئېچىشقا بۇيرۇق قىلىپ بۇ قوزغىلاڭچىنى ئىچىگە كىرگۈزىدۇ. روم ھەممە ئەتراپقا پوس قويۇپ، پەنجىرىلەرگە پىلىموتلارنى تىكلىتىدۇ. بىنا ئەتراپىنىمۇ تىكەنلىك چىگرا سىملىرى بىلەن توسىتىدۇ. ھەممە ئورۇنلاشتۇرۇشلار ئاساسەن جايىغا كەلتۈرۈلگەندىن كېيىن، تېلېفون كوندوكتور ئۆيىلا قالغانلىقىنى كۆرىدۇ. ھەيران قالارلىقى، روم، بۇ بۆلۈمنى قوغداش ۋەزىپىسىگە دېژۇرنى ئوفىتسېرىنى بەلگىلەيدۇ. ئەمما بۇ ئوفىتسېر ھېچ قاچان ئىنقىلاب تەرەپدىكى بىرسى ئەمەس ئىدى.

پۈتخانىدا بولسا، ھېس "خەلق دۈشمەنلىرى" نى گۆرۆگە ئېلىۋالىدۇ. ئۇ، زالدا بىر ئورۇندۇقنىڭ ئۈستىگە چىقىۋېلىپ باش مىنىستىر نىلىن (尼林)، ساقچى باشلىقى مېنتېر (曼特尔)

ھەمدە شاھزادە روبلېيشت (卢伯莱希特) نىڭ سىياسىي مەسلىھەتچىسى قاتارلىقلارنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان ئەمەلدار ۋە ئوفىتسېرلارنىڭ ئىسمىنى بىر-بىرلەپ چاقىرىدۇ. ئىسمى ئاتالغان كىشىلەر خۇددى ئىنتىزامنى بۇزغان ئوقۇغۇچىدەك تارتىنىپ ئورنىدىن تۇرىدۇ. ئەمما سودىيە گېنتىنا (根特纳) كۆرۈنمەيتتى. ئۇ ھۇلۇققىنىچە زالدىن قېچىپ چىققان بولسىمۇ يەنىلا تۇتۇلۇپ كېلىنىدۇ. دەسلىۋىدە ھېس ئۇلارنى بىنانىڭ ئىككىنچى قەۋىتىدىكى كىچىك بىر ئىشخانىغا سولاپ قويغان بولسىمۇ، كېيىن يوقۇرىدىن ھېسقا گۆرۆگە ئېلىنغان كىشىلەرنى ميۇنخېننىڭ جەنۇبى تەرىپىدىكى تېگىنىش (特根西) كۆلى يېقىنلىرىدىكى بىر ئۆيگە سولاپ قاتتىق نازارەت ئاستىغا ئېلىنىشى بۇيرۇق قىلىنىدۇ.

ھىتلېرنىڭ ئىشەنچلىك ئادەملىرىنىڭ ھەممىسىنىڭلا ئايرىم ۋەزىپىلىرى بار ئىدى: مېكس ئامان، يەنى ھېلىقى پاكىنەك كەلگەن، بەكلا سۈرلۈك كوچا نوچىسى بولغان كىشى بىر بۆلۈم ئادەملىرى بىلەن بېرىپ قايسى بىر بانكا بىناسىنى ئىشغال قىلىپ يېڭى ھۆكۈمەت مەركىزى بىناسى قىلىشقا تەييار قىلىدۇ. شۇبنېر رىچتېر، ھېس () ۋە خانفىستانگىل قاتارلىقلار ئۆز ئادەملىرىنى باشلاپ كوچىلاردا تەكشۈرۈشكە چىقىپ، ئىنقىلابنىڭ ئەمىلىلىشىش ئەھۋالىنى كۆزىتىشىدۇ. ئۇلار شەھەر ئىچىنىڭ بەكلا قالايماقانلىشىپ كەتكەنلىكىنى كۆرىدۇ. نۇرغۇن كىشىلەر خوشال بولغان بولسا، يەنە نۇرغۇنلىرى نېمە ئىش بولۇپ كەتكەنلىكىنى بىلەلمەي گاڭگىراپ يۈرۈشەتتى. يەنە

www.uyghurkitap.com

بەزىلەر غەزەپلىنىپ ۋارقىراپ جارقىرىشىپ يۈرەتتى. بۈرگېربراۋ پىۋىخانىسىدىن تىنماي بىر-بىرسىگە زىت بۇيرۇقلار كېلىپ تۇرىۋاتقاچقا، ھەركەتكە مۇناسىۋەتلىك كىشىلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئىنتايىن ئاز بىر قىسىم كىشىلەرلا نېمە ۋەقە يۈز بەرگەنلىكىدىن خەۋەردار ئىدى.

مىيونخېن ساقچى ئىدارىسى باش كومۇتىنتىدىن بولغان فىلىك (弗里克) دېگەن كىشى بۇ قېتىمقى قوزغىلاڭنىڭ دەسلىۋىدە ئۇقۇشلۇق بولىشىغا سەۋەپچى بولغان ئاساسلىق ئادەم ھېسابلىناتتى. ئۇ، دىرژورنىلىق قىلىۋاتقان ساقچىنى قوزغىلاڭچى قىسىملارغا قايتارما ھۇجۇم قىلماسلىق توغرىلىق قايىل قىلىپ، ئۆزى تېلېفون يېنىدىن ئايرىلماي ساقلاپ، تىنماي تېلېفون ئېچىپ ئەھۋال ئۇقۇشقا تىرىشقان، نېمە ئىش بولۇپ كەتكەنلىكىنى بىلەلمەي قايمۇقۇپ كەتكەن ساقچىلارنى ئېغىر بېسىق بولۇشقا كېرەكلىكىنى، ۋەزىيەت تەرەققىياتىنى كۈزىتىپ ھەركەت قىلماي ساقلىشىنى چۈشەندۈردۈ. بۇنداق بىر ئەھۋالدا ئەمەلدىن قالدۇرۇلغان ساقچى ئىدارە باشلىقى پونا (波纳) ساقچى ئىدارىسىغا كېلىپ قۇراللىق ھەركەت پەيدا قىلمىغان بىر ئەھۋال ئاستىدا ساقچى ئىدارىسىنى تارتىپ ئالدۇ. ئۇنىڭ قىلغان بىرىنچى ئىشى، ماركسىزمچى بولمىغان ھەر قايسى ئاساسلىق گېزىت مۇخپىرلىرنى يىغىپ كۈتىۋېلىش يىغىنى ئېچىش بولدۇ. ساقچى تەرەپ تېزگىنلەنگەنلىكى ئۈچۈن، روم يەنە ھەربى رايون قوماندانلىق شتاۋىنىمۇ ئىشغال قىلىۋالدۇ. بېگبراۋ پىۋىخانىسىدا تۇرىۋاتقان ھىتلېر، ئىنتايىن خوشال

www.pdaw.biz

ئىدى. كېيىن، قۇرۇلۇش باتالىيون ئەسكەرلىرى تەرەپتىن كەلگەن دوكلاتتا ئېيتىلىشىچە قوزغىلاڭچىلار قىسىملىرى بىلەن قۇرۇلۇش ئەسكەرلىرى ئوتتۇرىسىدىكى تالاش-تارتىشلا بېسىقمىغان. هىتلېر دەرھال تۇرىۋاتقان قوماندانلىق ئورنىدىن ئايرىلىپ ئۇ يەرگە بېرىپ مەسىلىنى ھەل قىلماقچى بولىدۇ. بۇ قارار، ھەقىقەتەنمۇ ئېغىر خاتا بىر قارار ئىدى. ئۇ يەنە بىر قېتىم تاكتىكا خاتالىقى سادىر قىلىدۇ: گېنېرال لۇدېندورفقا قوزغىلاڭغا قوماندانلىق قىلىش ئىشىنى تاپشۇرۇپ يولغا چىققان ئىدى. هىتلېر بۇ يەردىن ئايرىلىشى بىلەن تەڭ، گېنېرال ۋون لوسسوۋ لۇدېندورفقا دەرھال ئىشخانامغا بېرىپ بۇيرۇق چۈشەرمىسەم بولمايدۇ دەپ تەلەپ قىلىدۇ. لۇدېندورفمۇ بۇ تەلەپنى ئورۇنلۇق دەپ قاراپ، ئۇنىڭ پىۋىخانىدىن ئايرىلىشىغا رۇخسەت قىلىدۇ. ئۇنىڭ كەينىدىن كارل بىلەن سېيسېر ئىككىسىمۇ ماڭىدۇ. هىتلېر ھەربى گازارما دەرۋازىسىغا يېتىپ كېلىشى ھامان ئۇ يەردىكىلەرنىڭ ھېچ قايسىسىغا گېپىنى ئۆتكۈزەلمەي قوغلىنىدۇ. ئاردىن بىر سائەتتەك ۋاقىت ئۆتكەندىن كېيىن ئامالسىز پىۋىخانىغا قايتىپ كېلىۋالىدۇ. پىۋىخانىغا كېلىپلا ئۈچ كاتىۋاشنى بۇ يەردىن قېچىپ كېتىشكە يول قويۇلغانلىقىنى ئۇقىدۇ. بۇنىڭدىن بەكلا ھەيران قالغان هىتلېر، نېمىشكە ئۇلارنىڭ قېچىپ كېتىشكە يول قويىدۇڭ، لوسسوۋ ئىنقىلابقا بۇزغۇنچىلىق سالسا قانداق قىلىمىز، دەپ لۇدېندورفقا بىر مۇنچە خاپا بولىدۇ. لۇدېندورف بۇ سابىق ئون

بېشىغا تەئەججۈپ بىلەن بىردەم قاراپ تۇرغاندىن كېيىن دەيدۇ:
“بىر نېمىس ئوفىتسېرى ھەرگىز ۋەدىسىگە خىلاپلىق قىلمايدۇ.”

چۈشتىن بۇرۇن سائەت 11دا، مىڭ كىشىلىك زور قوشۇننىڭ يېتىپ كېلىشى بىلەن تەڭ ھىتلېر قايتىدىن ھاياجان ئىچىگە چۆمىدۇ. بۇ كەلگەن قوشۇن پىيادە ئەسكەرلەر مەكتىۋىنىڭ ياردەمچى ئەسكەرلىرى بولۇپ، تاللانغان ھەربى ئوقۇغۇچىلاردىن تەشكىل تاپماقتا ئىدى. ئەسلىدى ئەركىن پولكىنىڭ كونا ئەسكىرى لېيتنانت گېرخارد روسباچ (格尔德•罗斯巴赫 Gerhard Rossbach) بۇ ئەسكەرلەرنى باشلاپ ئومۇمىي يۈزلۈك قوزغىلاڭغا قېتىلىشقا ماقۇل كەلتۈرۈلگەن ئىدى (بەكلا ئاز كىشى ئۇنىڭغا قوشۇلمىغان ئىدى). بۇ ياش ئوفىتسېرلار ئۆز قوماندانلىرىنى تۇتقۇن قىلىپ، روسباچنىڭ (بۇ ئادەممۇ خۇددى رومغا ئوخشاش بەچچىۋاز ھەمدە بىر جېدەلخور) يېتەكچىلىكىنى قوبۇل قىلىشقان ئىدى. ئۇلار بىلەكلىرىدە كرېست بەلگىلىك يەڭلىك، قوللىرىدا ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ بايرىقى، ئىنتايىن خۇشال ھالدا رەسمىي قەدەملەر بىلەن مېڭىپ پىۋىخانىغا يېتىپ كېلىدۇ. ئۇلار پىۋىخانىغا كېلىپ دىققەتتە تۇرۇپ ھەربى مۇلازىمەتلەر گېنېرالى لۇدېندورف بىلەن ئۇن بېشى ھىتلېرنىڭ كۆزدىن كۆچۈرۈشىنى قوبۇل قىلىشىدۇ. كەينىدىن، تەييارلىق ئوفىتسېرلىرى كومۇتېت ئەزاسى كارلنىڭ ئىشخانا بىناسىنى ئىگەللەش ئۈچۈن يولغا چىقىدۇ. قوزغىلاڭچى قىسىمنىڭ يېتەكچىلىرى بولسا ماشىنىلىق ھەربى رايون قوماندانلىق شتابىغا، يەنى ۋون لوسسوۋنىڭ ئىشخانىسىغا قاراپ يولغا

www.pidaly.biz

چىقىدۇ. ئۇلار ئۇ يەردە بۇ ئىنقىلابنىڭ كېيىنكى تەرەققىيات يۆنىلىشى ھەققىدە مۇزاكىرە قىلىشىدۇ. يۇمشاق كىرىسلوۋ ئىچىگە ئەپلىشىپ ئولتۇرۇۋالغان لۇدېندورف، دەرھال تېلېفون ئېچىپ لوسسوۋ ياكى سېيسېر ئىككىسىدىن بىرىنى تېپىپ كېلىشنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ. نەچچە قېتىملاپ تېلېفون قىلىنغان بولسىمۇ ئۇلاردىن ھېچ قايسى ئوتتۇرىغا چىقمايدۇ. شۇبىنېر رىچتېر، بۇ ئىشلار باشقا بىر تۈس ئېلىۋاتامدۇ قانداق؟ دەيدۇ. لوسسوۋ، مەن ئىشخانامغا بېرىم بۇيرۇق چۈشىرىشىم كېرەك دېمىگەنمىدى؟ ئۇ ھازىر نەدە؟ كارل بىلەن سېيسېر ئىككىسىچۇ؟ لۇدېندورف بۇ گەپلەرگە يەنە بىر قېتىم نارازىلىق بىلدۈرۈپ، بۇ ئۈچ نەپەر كاتتىۋاش ئەپەندىلەر پۈتۈن خەلق ئالدىدا قەسەم بەرگەن، باشقا خىيالدا بولۇشلىرى مۇمكىن ئەمەس دەپ ئۆز گېپىدە چىڭ تۇرىدۇ.

بۇ چاغدا، باۋارىيە ئارمىيىسىنىڭ ئوفىتسېرى مايور مېكس شىۋاردىنار (梅克斯•施万德纳) ھەربىي قەدەم بىلەن مېڭىپ بىناغا كىرىپ كېلىدۇ. ئەسلىدە، ئۇمۇ قوزغىلاڭ ھەققىدىكى كوچا خەۋەرلىرىنى ئاڭلىغان بولۇپ، دىژورنى ئوفىتسېرىنى ئىزدەپ بۇ يەرگە كەلگەن ئىدى. نۆۋەتچى ئوفىتسېر ئۇنىڭغا “بۇ ئىشلار بەكلا پاسكىنا، بەكلا گۇمانلىق ئىشلاردەك قىلىدۇ” دەيدۇ. “مەن ئۇنىڭ بىلەن سۆزلىشىۋاتقىنىمدا، — دەيدۇ شىۋاردىنار (施万德纳) كېيىنكى ئەسلىمىسىدە، — كونا ھەربىي فورما كەيگەن، مەيدىسىگە پۈتۈن مېداللىرىنى ئاسقان روم ئىشخانىغا قۇيۇندەك كىرىپ ھاسىرىغىنىچە: لوسسوۋ نەگە

كەتتى؟ دەپ سورايدۇ. مەن ئۇنىڭغا: بۇ قېتىمقى قوزغىلاڭ تۆنۈگۈن لوسسوۋ بىلەن تۈزۈشكەن كېلىشىش پىرىنسىپلىرىغا خىلاپ بىر ھەرىكەت، دەپ دەرھال جاۋاب بەردىم. روم سەمىمىلىك بىلىنىپ تۇرغان بىر ئاۋازدا غەم قىلما، پۈتۈن ئىشلار جايىدا كېتىۋاتىدۇ دەيدۇ. ۋون لوسسوۋ، كارل ۋە ۋون سېيسېرلەر بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسگە قوشۇلغان، ھەمدە ھەربى رايونغا بېرىپ ھىتلېر بىلەن بىر يەرگە كېلىدىغانلىقىنى ئېيتىشقان، دەيدۇ. مەنمۇ، ئۇنداقتا بۇ باشقا بىر گەپ ئىكەن" دېدىم.

روم چىقىپ كەتكەندىن كېيىن، نۆۋەتچى ئوفىتسېر شۆپېردىنارد (施万德纳) نى يېنىمغا ئىشارەت قىلىپ ئۇنىڭ قۇلىقىغا: "قوزغىلاڭ دېگىنى قۇرۇق گەپكە ئايلاندى. — دەپ پىچىرلايدۇ، — لوسسوۋ بىلەن كاھىر باۋارىيە ئارمىيىسى كوماندىرلىرى بىلەن بىرلىكتە 19-پىيادىلەر پولكىغا كەتتى، ئۇلار بۇ يەرگە كېلىشى ناتايىن." بىر قانچە مىنۇت ئۆتكەندىن كېيىن، تا ھازىرغىچە تېزگىنلەنمەي كەلگەن تېلېفون جىرىڭلاپ، كوندوكتوردىن لوسسوۋنىڭ يېگى قوماندانلىق شتابى (19-پولك مەركىزى شتاب بىناسىدىن) دىن ئاچقان تېلېفونى كېلىدۇ. تېلېفوندا، لوسسوۋ ئۆزى يېقىندىلا قوللايمەن دەپ كاپالەت بەرگەن قوزغىلاڭچىلار قوشۇنىغا قايتارما ھۇجۇم قىلىش بۇيرۇقىنى بېرىدۇ. شۇنىڭدەك ئاۋغۇستبۇرگ (奥格斯堡)، ئىنگىرستارت (英格尔斯达特)، رىگىنسبۇرگ (雷根斯堡)، لانشىست (兰舒特) ۋە ئەتراپىدىكى سادىق قىسىملارنىڭ ھەر

قايسى باتالىيونلىرىنى دەرھال پويىزلىق مىيونخېنغا قاراپ يولغا چىقىشى ھەققىدە بۇيرۇق بېرىدۇ. شىۋاردىنارد (施万德特) تېلېفون ئارقىلىق شۇ ھامان ترانسپورتقا مەسئۇل ئوفىتسېرنى تېپىپ، لوسسوۋنىڭ بۇيرۇقىنى ئۇنىڭغا يەتكۈزىدۇ، ھەمدە قالغان قىسىملارغىمۇ ئۆزى بىۋاستە تېلېفوندا خەۋەر قىلىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. بۇ بۆلۈمدە قوزغىلاڭنى باستۇرۇش ئىشلىرى تەشكىللىنىۋاتقان بولسا، ياندىكى بۆلۈمدە سۈيىقەست ھەرىكىتى ئېلىپ بېرىلماقتا ئىدى. يېرىم كېچە بولغاندىلا سۈيىقەستچىلەر تېلېفون مەركىزىدىكى سىم يوللىرىنى پەقەتلا قوزغىلاڭچىلار ئىشخانىسىغا باغلىۋېلىش كېرەكلىكىنى خىيالىغا كەلتۈرۈشىدۇ. ئەمما بۇ چاغدا لوسسوۋنىڭ باستۇرۇش ھەققىدىكى بۇيرۇقلىرى ئاللىمۇقاچان تەرەپ-تەرەپكە تېلېفون ئارقىلىق ئۇقتۇرۇپ بولۇنغان ئىدى.

ھەربى قىسىملاركوچىلاردا ئۇياقتىن بۇياققا يۈتكۈلۈپ تۇرغان، بارابانچىلىرىمۇ مۇزىكىلىرىنى چېلىپ داغ-دۇغا قىلىۋاتقان بولىشىغا قارىماي، كۆپ سانلىق مىيونخېنلىقلار بۇ شەھەردە يەنە بىر قېتىم ئىنقىلاب پارتلايدىغانلىقىدىن خەۋەرسىز ئىدى. فيۇرېرنىڭ ئەڭ يېقىن سەپداشلىرىدىن بىرى بولغان ھېينىرىچ خوفمان، فرېدىراۋ (弗莱德劳) دىكى پىۋىخانىدا پەۋقۇلئاددە بىر ۋەقەنىڭ رەسمى يۈز بېرىشكە باشلىغانلىقىدىن قىلچە خەۋەرى يوق ئىدى. يېرىم كېچىگە كەلگىنىدىلا ئاندىن ئىنقىلاب بولىۋاتقانلىقىدىن خەۋەر تاپىدۇ. بۇ چاغدا، ھاياجان ئىچىدىكى توپ-توپ ياشلار ئاۋات شەھەر كوچىلىرىدىكى مېھمان

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

كۆتۈشـــلەردە ئۇلتـــۇرۇش تۆزنـــىپ يەپ-ئىچىـــپ يايرىماقتـــا، غالىبىيىتىنى تەنتەنە قىلىشماقتا ئىدى.

ئامېرىكـا كونسۇلخانىسـىدا، كونسـۇل ۋەكىلـى روبېـرت مـۇرفى (罗伯特•墨菲 Robert Murphy) تاشقى ئىشلار مىنىستىرىگە ئەۋەرتمەكچى بولغان تېلېگراممىسىنىڭ ئارگىنالىنى تەييارلىماقتا ئىدى:

... ھىتلېرنىڭ ئېيتقىنىغا ئاساسەن، بۇ قېتىمقى ھۆكۈمەتنىڭ ۋەزىپىسـى بېرلىنغـا يـۆرۈش قىلىـش بولـۇپ، سـائەت 12 دە ھۇجۇمغا ئۆتمەكچىكەن. ھىتلېر، تاڭ يورۇغىچە يا يېڭى خەلق ھۆكـۈمىتى قۇرۇلغـان بولـدۇ ياكى ئـۆلگەن بـولىمىز دېـدى. ... (مۇرفى تېخى مەخپى شىفىر بىلەن تېلېگراممىسىنى ئېۋەرتمەي تـۇرۇپلا، ھىتلېـر بىـلەن ئـۆزى بىۋاسـتە كۆرۈشـۈش تەلىۋىـدە بولـدۇ. "بىـر قـانچە سـائەتلىك تـالاش-تارتىشـتىن كېيىن، ئاخىرى سەھەر سائەت 3 بولغاندا ھىتلېر بىلەن كۆرۈشـەلىدىم. ئـۇ ماڭـا ئىنتـايىن خـاتىرجەم ھالـدا تېلېگرامماڭنى ئېۋەرتسـەڭ بولمايـدۇ، دەيـدۇ. ئـۇ چاغـدا، مەنمـۇ ئۇنىڭغـا نـارازىلىقىمنى بىلـدۈرگەن بولسـامۇ، بـۇ بىـر رەسـمىيەت يۈزىسـىدىنلا دەپ قويۇلغـان گەپ ئىـدى. چـۈنكى مەن بـۇ تېلېگراممامنى يـوللاش ئۈچـۈن شـتۇتگارت (斯图加特) قـا مەخسـۇس ئـادەم ئەۋەرتىـپ بولغان ئىدىم."

ئۇ يەردىكى سىياسـى ئـۆزگىرىش قىلىشـقا قارشـى چىققانلىقى ئۈچـۈن ئۆيلىرىـدىن ھايـداپ كېلىنىـپ گـۆرۈگە تۇتۇلۇۋاتقـان

كىشىلەر ئۈچۈن ئېيتقاندا، بۇ كېچە ئۇلار ئۈچۈن ھەقىقەتەنمۇ ۋەھىمىلىك بىر كېچە ھېسابلىناتتى. ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى بەزى كىشىلەرنىڭ ئىسمى يەھۇدىي ئىسمىغا ئوخشاپ قالغانلىقى سەۋەبىدىن (ئۇلارنىڭ ئادرېسلىرىنى تېلېفون نومۇر دەپتىرىدىن تېپىشقان ئىدى)، ئۇلارنىڭ ئائىلىسىدىكىلەرمۇ كارىشناۋاي كۆڭلەكلىكلەرنىڭ زىيارەت قىلىنىشىدىن قۇتۇلالمىغان ئىدى. بىر ھەربىي قىسىم «مىيونخېن ۋاقتى» گېزىتخانىسىغا (سوتسىيالىستلارغا مەنسۇپ بىر گېزىت) بېسىپ كىرىپ قارا-قويۇق باسما ماشىنىلىرىنى چېقىپ تاشلىشىدۇ. ھىتلېر بۇنىڭدىن خەۋەر تېپىپ غەزەپلەنگەن ھالدا بۇنداق ھەرىكەتلەرنى دەرھال توختىتىش بۇيرۇقىنى بېرىدۇ: بۇ باسما ماشىنىلىرى بىزنىڭ ئىشىمىزغا كېرەكلىك!

ھەربىي رايون ئىچىدە، روشەنكى، ئۈچ كاتىۋاش ئۆز خالىغىنىچە ھەرىكەت قىلىپ يۈرۈشەتتى (ئۇلار ئۆچىسىلا تېخى يېقىندىلا قوزغىلاڭچىلار بىلەن ھەمكارلىشىدىغانلىقى ھەققىدە بەرگەن قەسىمىنى تولۇق ئىسىدىن چىقىرىۋەتكەنىدەك كۆرۈنەتتى)، ۋەزىيەت ھەقىقەتەنمۇ تېزگىنىدىن چىقىپ كەتكەن ئىدى. شۇبنېر رىچتېر خىزمەتچىسى ئىگنات (埃格纳) نى يېنىغا ئېلىپ سىيىسېرنى تېپىش ئۈچۈن يولغا چىققان بولسىمۇ ئۇنى زادىلا تاپالماي قايتىپ كېلىدۇ. قايتىپ كەلگىنىدە، ھىتلېرنىڭ "بەكلا ئۈمىدسىز" ھالدا ئىكەنلىكىنى كۆرىدۇ.

ئىگنات (埃格纳) قا روسېنبېرگنى ئېلىپ مەلۇم بىر باسمىخانىغا بېرىپ، ئاساسلىق ئادەملىرى بىرلىكتە قول قويۇپ

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

تەييارلىغان يېڭى ھۆكۈمەت ئۇقتۇرۇشىنى بېسىپ چىقىشنى ئېيتىدۇ. روسېنبېرگ بۇ ئىشنى پۈتكۈزگەندىن كېيىن، «خەلق كۆزەتكۈچىلىرى» گېزىتىگە قاراپ يولغا چىقىدۇ. ئۇ يەردە ئەتىسى چىقىدىغان گېزىتكە بېرىلىدىغان باش ماقالىنى تەييارلاشقا كىرىشىدۇ. «گېرمانىيە خەلقىگە مۇراجەت» دېگەن بۇ باش ماقالىدا، روسېنبېرگ خەلققە ئېبېرت ۋە باشقا سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسىدىكىلەرنى "مەيلى ئۆلۈكى ياكى تىرىكى بولسۇن" ئۆلارنىڭ ھەممىسىنى "مەملىكەتلىك خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ قولىغا تاپشۇرۇش" نى تەلەپ قىلىدۇ.

ئىگنارت ھەربىي رايون قوماندانلىق شتابىغا قايتىپ كەلگىنىدىن كېيىن، خوجايىنى ئۇنى دەرھال ئۆيگە بېرىپ شامپانىسكى ۋە يېگۈدەك بىر نەرسىلەر ئېلىپ كېلىشكە يولغا سالىدۇ. ئۆيگە بېرىپ ئايالى شۇبېنىر رىچتېر خانىمغا "ھەممە ئىشلار يولىدا كېتىۋاتىدۇ، ئەنسىرىمىسۇن" دەپ ئېيتىپ قويۇشنىمۇ تاپىلايدۇ. ئەمما ۋەزىيەت ھەقىقەتەنمۇ يامانلىشىپ كېتىۋاتماقتا ئىدى. روم ئاخىرى ياندىكى بۆلۈمدىن گۇمانلىنىشقا باشلايدۇ-دە، كىرىپ دېژۇرنىلىق قىلىۋاتقان ئوفىتسېرنى قولغا ئالىدۇ. ئۇ يەنە بىنادىكى بارلىق ھەربىي ئەمەلدارلارنى قولغا ئېلىش بۇيرۇقىنى چىقىرىدۇ. ئەمما ھىلمىكىرچى مايور شۋاردىنار (施万德纳) مىيونخېنغا ئەسكەر يۆتكەش ۋەزىپىسىنى ئادا قىلىپ بولغىنىدىن كېيىن ئادەتتىكى بىر كادىر قاتارىدا ئاگاھلاندۇرۇشلا ئالىدۇ. ھەربىي ھالەت يولغا قويۇلۇش ئالدىدا غىپلا قىلىپ بىنادىن چىقىپ تىكىۋېتىدۇ.

www.pdaily.biz

دېپوتات ۋون كارلىنىڭ ئىشخانىسىدا، قوزغىلاڭچىلار قىسمىنىڭ ھەرىكەت ئىشلىرى دېگىنىدەك ئوڭۇشلۇق ماڭمايۋاتاتتى. ئۇ پېۋىخانىدىن قېچىپ قۇتۇلغىنىدىن كېيىن، ئىشخانا بىناسىغا كېلىپ ئۇ يەردە قوزغىلاڭنى يىمىرىپ تاشلاش ھەرىكىتىنىڭ ئىشقا كىرىشكەنلىكىنى كۆرگەن ئىدى. ئېنىقكى، ئۇ بۇ تۈردىكى ھەرىكەتلەرنى چەكلەشكە قەتئىي ئۇرۇنمايدۇ (چۈنكى ئۇ تېخى يېڭىلا غەزەپلەنگەن شاھزادە رۇپرېچت (Rupprecht 卢伯莱希特) نىڭ "ھەر قانداق بەدەل تەلەپ قىلىشىدىن قەتئىي نەزەر بۇ قېتىمقى ھەرىكەت باستۇرۇپ تاشلانسۇن، زورلۇق تېپىلغاندا قۇراللىق باستۇرۇش كېرەك" دېگەن بۇيرۇقىنى تاپشۇرۇپ ئالغان ئىدى). ھەتتا ئۇ روسباچ بىلەن نەچچە مىڭ پىيادە ئەسكەرلەر مەكتىۋىنىڭ تەييارلىق ئوفىتسېر ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ توختىماي تەھدىت سېلىپ قورقۇتۇشلىرىغا قارىماي بىنانىڭ مۇھاپىزەت قىلىنىشىغىمۇ ياردەم قىلىپ كېلىدۇ. ئەسلىدە ئىنقىلابى قوشۇن لۇدېندورفنىڭ "ھەرقانچە چىقىم كەتسىمۇ بىنانى ئىگەللەش كېرەك" دېگەن بۇيرۇقىنى جايىغا كەلتۈرۈپ زور غەلىبە قىلالىشى پۈتۈنلەي مۇمكىن ئىدى. ئەمما بۇ ھەربى مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى بىلەن ساقچىلار بىر-بىرسىگە خىرىس قىلىشىپ ئاۋال قارشى تەرەپ ھۇجۇمغا ئۆتسۇن دەپ قاراپ تۇرىشاتتى. ئەمما ھەر ئىككىلا تەرەپ قان تۆكۈلۈشنى خالىمايتتى. ھەربى مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى ساقچىلارغا ئوق چىقىرىشنى خالىمايتتى. خۇددى شۇنىڭدەك نۇرغۇنلىغان ساقچىلارمۇ ھىتلېرغا ئىشىنىدىغانلاردىن

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىكىتى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئىدى. ئۇلار تىنماي سۆھبەت قىلىشىدۇ. كېيىن، ھەرىكەت قوللىنىش تەرەپدارى بولغان روسباچ بۇ ئەھۋالغا چىداپ تۇرالماي ئەسكەر ئوقۇغۇچىلارغا ۋارقىرايدۇ: "قانداق گەپ بۇ؟ سىلەر يەنىلا سۆھبەت قىلىپ ئولتاردىڭلارمۇ؟ سىلەر لۇدېندورفنىڭ بەرگەن بۇيرۇقىنى بىلمەمتىڭلار؟ يەنە نېمىشكە ھەرىكەت قىلماي تۇرىشىسىلەر؟ قىسىملارغا ئوق چىقىرىش ئۈچۈن بۇيرۇق بېرىلسۇن!"

ئاخىرى ھەربىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى پوزىتسىيە ئېلىپ ھۇجۇمچىلار ئەترىتى يېرىم ياي شەكلىدە سەپ تۈزىشىدۇ. ئاندىن پىلىموتچىلار ئەترىتىنىڭ ھىمايىسى ئاستىدا ئالغا قاراپ سىلجىشقا باشلايدۇ. بۇ چاغدا ساقچى تەرەپ، ئۈچ نەپەر ئىسيانچى ئەسكەر بىناغا كىرسۇن، مۇزاكىرە قىلىشايلى دەپ تەلەپ قىلىدۇ. ھەربىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى بۇ تەكلىپىنى قوبۇل قىلىدۇ. ئەمما ئەگەر ئۈچ نەپەر ۋەكىلىمىز 10 مىنۇت ئىچىدە بىنادىن قايتىپ چىقمايدىكەن، ھۇجۇمغا ئۆتىمىز دەپ شەرت قويىدۇ. ھەربىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى ھۇجۇمغا تەييارلىنىپ تۇرغىنىدا "بارلىق روتىلار كەينىگە چېكىنىڭلار!" دەپ تۇيۇقسىز بىر بۇيرۇق كېلىپ قالىدۇ.

شۇنداق قىلىپ ئوقۇغۇچى ئەسكەرلەر دەرھال كەينىگە چېكىنىپ قورشاۋنى ئەمەلدىن قالدۇرىدۇ. بۇيرۇقلارنىڭ تۇتامسىزلىقى سەۋەبىدىن ئەسلىدە غەلىبە قىلىش مۇمكىن بولغان بىر جەڭ مەغلۇبىيەت بىلەن ئاخىرلىشىدۇ. بۇنىڭ ئاساسلىق سەۋەبى، ھىتلېرنىڭ قوشۇنىدىكىلەر ئەسلىدە ئۆز تەرىپىگە

www.pdaily.biz

ئۆتـۈپ بولغـان سـاقچىلارغا قارىتىـپ ئـوق ئېتىشـنى بەك خالىمىغانلىقىدىن بولغان ئىدى. ئوقۇغۇچىلار قىسمىنىڭ شۇنچە قىلغـان ھەرىكىتـى، كـاھىرنى بىـر قـانچە سائەتلىك قورشاۋدا تۇتۇش رولىنىلا ئوينىغان بولدى. شۇڭا، ئوقۇغـۇچى ئەسكەرلەر چېكىنىپ كېتىشى ھامان كارلمۇ بىنادىن قۇتۇلۇپ چىقىپ بېرىـپ 19 ـ پـولكتىكى لوسسـوۋ ۋە سېيسـېرلار بىـلەن بىرلىشـىش پۇرستىگە ئېرىشۋالدۇ.

ھەربىـي رايـون قومانـدانلىق شـتاۋىدىكىلەر ئەركـىنلىككە ئېرىشكىنىدىن كېيىن، گېنېـرال ۋون لوسسوۋ سەھەر سائەت 3 كە بەش مىنوت قالغاندا "گېرمانىيىدىكى بارلىق سىمسىز رادىئو ئىستانسىلىرى" غا تۆۋەنـدىكىچە ئۇقتۇرۇشـنى ئېلان قىلىشى بىـلەن، ئەسلىدىكى ئـازىراق بولسىمۇ ئۈمىدلەنـدۈرۈپ كەلـگەن ئـۈچ كـاتىۋاش قوزغىلاڭغا ئاشكارە قارشى چىقمايدۇ دەيدىغان ئۈمىدلەرمۇ يوققا چىقىدۇ.

تېلېگراما ئۇقتۇرۇشى:

شتات دېپوتاتى ۋون كـاھر، پولكوۋنىـك ۋون سېيسـېر ۋە گېنېـرال ۋون لوسسوۋ ھىتلېر قوزغىغان قوزغىلاڭنى تارمار كەلتۈردى. قۇرال تەگلەنـگەن شـارائىت ئاسـتىدا ئېلان قىلىنغـان ئۇلارنى قـولاش ۋەدىمىز شۇنىڭ بىـلەن بىكار قىلىنـدى. يوقۇرىـدا ئىسمى ئاتالغان كىشىلەر ھەققىدىكى خاتا قاراشلارغا ئېتىۋار قىلىنمىسۇن.

ــ ۋون لوسسوۋ

19 ـ پىيادىلار پولكى شتابىدا، كاھر ئۆزىنى كىرىسلوغا تاشلاپ راھەت ئولتـۇرۇپ پۈتـۈن شـەھەر ئىچـى تاملىرىغـا چاپلىنىـدىغان

ئېلاننى يېزىشقا كىرىشىدۇ. ئۇ ئاخىرى ھەممە ئادەم قايىل بولغىدەك بىر ئېلان يېزىپ چىقىدۇ. ئۇ مۇنداق دەيدۇ: ئالدامچىلىق، گېرمانىيىنىڭ ئۇيغۇنۇشىنى كىشىنى يىرگەندۈرىدىغان بىر زوراۋانلىققا ئايلاندۇردى. "ئەگەر قارامىلارچە خائىنلىق ئۆز مەقسىدىگە يېتىۋالسا، باۋارىيىنى گېرمانىيە بىلەن بىرلىكتە چوڭقۇر ھاڭغا ئىتتىرگەنلىك بولىدۇ." شۇڭا ئۇ ناتسىستلار پارتىيىسىنى ۋە باشقا ئوڭچىل تەشكىلاتلارنى تارقىتىۋېتىش بۇيرۇقىنى چىقىرىدۇ. ئۇ يەنە قوزغىلاڭنىڭ مەسئۇللىرىنى "قىلچە رەھىم قىلماي تېگىشلىك جازاغا تارتىش كېرەك" دەيدۇ. دېپوتات كارل ئۈچۈن ئېيتقاندا، بۇ كېچە بەكلا ئېچىنىشلىق ئۇزۇن بىر كېچە بولغان ئىدى.

ئەتىگەن سائەت 5 كېچە بۇ ئۈچ كاتىۋاش قوزغىلاڭنى باستۇرۇش خەۋەرلىرىنى توغرىلاپ، ھەربى رايون قوماندانلىق شتاۋىغا يەتكۈزىدۇ. خەۋەرنى ئەمەلدىن قالدۇرۇلغان پىيادىلار مەكتىۋى كوماندىرى ئېلىپ كەلگەن ئىدى. ئۇ ئەپسۇسلانغان ھالدا ھىتلېرغا: ئۈچ كاتىۋاش ۋەدىسىدە تۇرمىدى، چۈنكى ئۇلار بۇ ۋەدىسى قۇرال تەڭلەنگىنى ئۈچۈن بېرىلگەن ۋەدە ئىدى. گېنېرال ۋون لوسسوۋ قوزغىلاڭنى قۇرتاللىق باستۇرماقچى. ئەگەر ھىتلېر ئۇلارنىڭ شۇنچە ئاسان ۋەدە بەرگەنلىكىگە ھەيران قالغان بولسا، بۇنىڭغا بىر نېمە دېيەلمەيمەن دەيدۇ. ھىتلېر ھەمرالىرىغا ئۇزۇن بىر نۇتۇق سۆزلەيدۇ. گېپىنى توگىتىپ بولۇپ، ئەگەر لازىم بولسا ئاخىرغىچە جەڭ قىلىپ، غايىمىز بىلەن بىرگە قۇربان بولۇشقا تەييارمەن دەيدۇ. ھىتلېر

لۇدېندورفنىڭ ماقۇللىقىنى ئېلىپ، شۇبىر رىچتېرقا خىزمەتچىڭنى ئېلىپ (خىزمەتچى شامپانىسكى بىلەن يەيدىغان نەرسىلەرنى ئېلىپ قايتىپ كەلگەن ئىدى) ئۇلار تەيىنلىگەن يېڭى باش مىنىستىر پونار (波纳) نى تېپىپ، ئۇنى "ئوبلان" (奥贝兰) قىسىمدىن بىرنى ئېلىپ باش ساقچى ئىدارىسىنى تارتىپ ئېلىشقا بۇيرۇق قىل دەيدۇ. پونار (波纳) ئىنتايىن خوشال ھالدا ئەسكەرلىرىنى ئېلىپ يولغا چىقىدۇ ھەمدە بەكلا ئىشەنچلىك ئىدى. ئۇ يېقىنلىرى بىلەنلا باش ساقچى ئىدارىسىغا بېسىپ كىرىدۇ. ئۇلار ئاساسلىق ئىش بىجىرگۈچى مايورنىڭ ئىشخانىسىغا كىرىپ كەلگىنىدە، ئۇلار ھەيران بولۇپ قېتىپلا قالىدۇ. ئۇلار قولغا ئېلىنىدۇ (بۇ بىر تۇيۇقسىز بېشىغا كالتەك يېگەندەكلا بىر ئىش ئىدى). پونار (波纳) نىڭ بۇرۇنقى ياردەمچىسى بولغان فلىك (弗里克) ئاللىقاچان قولغا ئېلىنغان ئىدى.

بۇ چاغدا، ھىتلېر، لۇدېندورف بىلەن قالغان ياردەمچىلىرى پىۋىخانىغا قايتىپ كېتىۋاتقان بولۇپ، ھەربى رايون قوماندانلىق بىناسىنى ساقلاشقا يالغۇز روم بىلەن ئۇنىڭ قول ئاستىدىكى ئادەملىرىلا قالغان ئىدى. ھىتلېر بۇ جەرياندا خېلىلا ئۈمىدسىز ئەھۋالغا چۈشۈپ قالغان بولسىمۇ، ئۇ يەنىلا قوزغىلاڭ كۆتۈرۈشتىن يانمىغان ئىدى. "ئەگەر مەۋپيەقىيەت قازىنالىساق بەك ياخشى ئىش بولىدۇ. — دەيدۇ ئۇ ئىچىنى تىڭشىغان ھالدا، — بولمىسا بىز ئۆزىمىزنى ئۆزىمىز دارغا ئاسقان بولىمىز." ئۇ چاغدا، تېخى تاڭ يورىمىغان ئىدى. ھىتلېر ئۆز

www.pdaw.biz

پوزىتسىيىسىنى تاشلاپ چىققان قوزغىلاڭچىلارنى پىۋىخانىغا بىرىپ يىغىلىش بۇيرۇقىنى بىرىدۇ. ھەربىي قىسىملار تۆت ئەتراپتىن بۇرگېرىراۋ پىۋىخانىسىغا باستۇرۇپ كىرگەن ۋاقىتىدا، ھاۋا سوغۇق، قار يېغىشقا باشلىغان ئىدى. ئەسكەرلەر ۋەزىيەت يامانلاپ كەتكەنلىكىنى ھېس قىلىشىشمۇ، نېمە ۋەقە يۈز بېرىۋاتقانلىقىدىن ئېنىق خەۋىرى يوق ئىدى. شۇنىڭغا قارىماي، ھېچ بولمىغاندا بىر ئەترەت ئېيس-ئاچلار ئېكارت يازغان «ستوڭلىت» (斯通里德) ناخشىسىنى ئېيتىشقا باشلايدۇ: "ئويغۇنايلى نېمىسلار! بويۇنتۇرۇقتىن قۇتۇلايلى نېمىسلار!"

(5)

تاڭ يورۇيدۇ. ئەمما ھەممە ئەتراپ تۇمانلىق، ۋە بەكلا سوغۇق ئىدى. سۆڭەكتىن ئۆتكىدەك سوغۇقتا قار ئارىلاپ يېغىپ تۇراتتى. قوزغىلاڭچىلارنىڭ ھەممىسىنىڭلا چىرايى تۇتۇق ئىدى؛ بۇرگېرىراۋ پىۋىخانا زالى تاماكا ئىسىغا تولغان ئىس-تۇتەكلىك ئىدى. ئەسكەرلەر يۈزىنىمۇ يۇمىغان، ساقاللىرىنىمۇ قىرمىغان ھالدا قەھۋە، ئىرىمچىك-پەيىنىر ۋە بولكىلار بىلەن ناشتىغا ئولتۇرۇشتى. تۈنۈگۈنكى ھاياجاندىن، خۇشاللىقتىن ئەسەرمۇ قالمىغان ئىدى. بىرسى ئوتتۇرىغا چىقىپ، ئۈچ كاتىۋاش ئىنقىلابنى ئاشكارە قارىلىدى، قۇرۇغلۇق ئارمىيىمۇ قوزغىلاڭغا قېتىلمايدىغانلىقىنى ئېلان قىلدى، دەپ ئۇختۇردى. يەنە بىرسى سەھنىگە، يەنى كىشىنىڭ زېھنىدە قالغان بۇ كومېدىيىلىك ۋەقە

ئوينالغان سەھنىگە چىقىپ، بۇرجۇئازىيە بىلەن گېنېراللارنى ۋەتەن خائىنى دەپ تەنقىتلىدى. ئۇ ئاخىرىدا "بېرلىنغا يۈرۈش قىلايلى!" دەپ شۇئار توۋلايدۇ. زال ئىچىدە ئۇ يەردىن-بۇ يەردىن ئالقىشلىغان ئاۋازلار كەلدى. ھىتلېرنىڭ ئادۇۋوكاتى خانس فرانك، "بۇ پىكىر ھەقىقەتەنمۇ بەكلا رومانتىك، قىلچىمۇ سىياسىلىكى بولمىغان بىر تەكلىپ بولدى" دەپ ئويلايدۇ.

قوزغىلاڭچىلارنىڭ رەھبەرلىرى ھەممىسى مەخپىي بىر بۆلۈمگە كىرىۋالغان ئىدى. لۇدېندورفنىڭ "يۈزىدە قىلچىمۇ ھېسسىيات يوق، خۇددى بىر تىك قىيادەك تىكلىنىپ ئولتۇراتتى. ئۇنىڭ بۇ قىياپىتى ھەقىقەتەنمۇ قورقۇنۇچلۇق كۆرۈنەتتى." ئۇ بىر تەرەپتىن ئۈزۈم شارابىنى ئىچىسا، يەنە بىر تەرەپتىن ناشتا قىلغاچ بىخارامان ئولتۇراتتى. ئۇ ئۇچىسىغا كونا بىر ئاتىش كاژانكا كىيىۋالغان بولۇپ، ھەقىقەتەنمۇ سۈرلۈك كۆرۈنەتتى. ئەمما ئۇ لوسسوۋ يېڭى ھۆكۈمەتنى ئاشكارە ئوتتۇرىغا چىقىپ قارىلىغانلىق خەۋىرىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن، ئۇنىڭدىكى سۈرلۈك قىياپەتمۇ يوقۇلۇشقا باشلايدۇ. "بۇندىن كېيىن مەن گېرمانىيە ئوفىتسېرلىرىنىڭ گېپىگە ھەرگىز ئىشەنمەيمەن!" دەپ ۋارقىرىغىنىدىن كېيىن، ئۈن چىقارماي ئولتۇرۇپ كەتتى.

يېرىم كېچە بولغاندا، قارىغاندا بۇ قېتىمقى شۇنچە مۇۋەپپىقىيەتلىك باشلانغان سىياسى ئۆزگىرىش سوغوق كۈندە پۈتۈنلەي كۆپۈككە ئايلانغاندەك قىلاتتى. ھىتلېرنىڭ كېيىنكى پىلانىدىن كۆرىۋېلىشقا بولىدىكى، ئۇمۇ ھەقىقەتەن قاتتىق ئۈمىدسىز ئەھۋالغا چۈشۈپ قالغانلىقى چىقىپ تۇراتتى. ئۇ

www.pidaiy.biz

“جەڭگىۋارلار ئىتتىپاقى” غا بۇيرۇق قىلىپ بىر قىسىم ئەسكەرلەرنى باشلاپ بېرىپ ساقچى ئىدارىسىنى تارتىپ ئېلىش، ئاندىن ئۇ يەردە قولغا ئېلىنغان پونار (波纳) نى قۇتقۇزۇپ چىقىش كېرەكلىكىنى ئېيتىدۇ. ئۇ ئۆزىنى يەنىلا ئۈمىد كېسىلمىگەندەك كۆرسىتىشكە تىرىشىپ، ئىس-ئاچىلار ئەترىتىدىن بىر قوشۇننى يەھۇدىيلار ئاچقان «پاكاس » (帕卡斯)باسما زاۋۇتىغا ئەۋەتىپ، تېخى يېڭىلا بېسىلغان قىممىتى چۈشۈپ كەتكەن يېڭى پۇللارنىڭ ھەممىسىنى مۇسادىرە قىلىپ كېلىشكە ئەۋەتىدۇ (گېرمانىيىدە، ھەر بىر ئىنقىلابچى مائاش ئالاتتى). بۇ پۇل جەمئى 146.05 تىرلىيون مارك بولۇپ، نېمىسلارنىڭ ئادىتى بويىچە بۇ مۇسادىرە قىلىنغان پۇللار ئۈچۈن پاكاس (帕卡斯) ئاكا-ئۇكىلار قۇرۇق بىر تىلخەتكىلا ئېرىشىدۇ.

بۇ چاغدا، تېخىمۇ كۆپ قوزغىلاڭچى قىسىم قارا ماشىنىلارغا ئولتۇرۇپ باشقا جايلاردىن ميونخېنغا يىغىلىشقا باشلايدۇ. ئۇلارنىڭ ھەممىسىلا سوغۇقتىن توڭلاپ، ئۇزۇن يوللۇق يۈرۈش جەريانىدا قاتتىق ھارغىنلىق ئىچىدە ئىدى. شۇنىڭغا قارىماي روھى كۆتۈرەڭگۈ ئىدى. ئۇلار ۋەزىيەتنىڭ ئۆزگىرىپ كەتكەنلىكىدىن خەۋىرى يوق ئىدى. لانسىت (兰舒特) تىن كەلگەنلەرنىڭ سانى ئەڭ كۆپ ئىدى. ئۇلار ميونخېنغا قاراپ يولغا چىقىپ يېرىم يولغا كەلگىنىدە بىر قىسىم ساقچىلارغا دۇچ كەلگەن بولۇپ، ئۆزئارا “خايىل!” دەپ ۋارقىرىشىپ سالاملىشىپ ئۆتكەن ئىدى. ئۇلارنىڭ رەھبىرى بولغان كىشى زەھەرلىك چېكىملىك زابويى گرېگور ستراسسېر دېگەن كىشى ئىدى. ئۇ

www.pidaw.biz

ئەڭ ئالدىدا ماڭغان ماشىنىنىڭ كابىنكىسىدا ئولتۇرۇپ تىپ-تىنىچ، ئەمما ھەممە ئالدىراش كېتىۋاتقان كوچىلاردا ئىلگىرلىمەكتە ئىدى. ئۇ چاغدا كىمدۇ بىرسى: بۇ يەردىكىلەر ئادەتتىكىدەك ئىشىنى قىلىپ يۈرۈپتۇ، بۇ يەردە ئىنقىلاب بولغانغا پەقەتلا ئوخشىمايدۇ، چوقۇم بىر ئىش بار، دەپ ۋارقىرايدۇ.

ئۇنىڭ گېپىگە قارىتا "قېنى بېرىپ نېمە ئىش بولغانلىقىنى كۆرۈپ باقمايمىزمۇ" دەپ جاۋاب بېرىدۇ ستراسسېر. ئۇلار پىۋىخانىغا يېتىپ بارغىنىدا، كاپىتان گيورىڭ ئالدىغا چىقىپ ستراسسېرغا: "بۇ ھارامتاماقلار، گېپىدە تۇرمىدى، فيۇرېرىمىزگە بەرگەن ۋەدىسىگە ئەمەل قىلىشمىدى، خاتىرجەم بول، خەلق يەنىلا ھىتلېر تەرەپتە. بىز ئىشنى پۈتۈنلەي باشتىن باشلىمساق بولمىدى" دەيدۇ. بۇ ئارىدا تاقىرباش پاكىنەك سىمىز بىرسى پىۋىخانا زالىغا ئالدىرىغىنىچە كىرىپ، ھىتلېرغا ۋاكالىتەن كۆپچىلىككە ئەھۋالدىن مەلۇمات بېرىدۇ. بۇ كىشى جۇلىئۇس ستىرېيچېر (尤利乌斯•施特莱彻 Julius Streicher) دېگەن كىشى ئىدى. ئۇ قولىدىكى قامچىسىنى شىلتىغىنىچە ئىنتايىن بېزەپ تىللار بىلەن تىللاپ ۋارقىراپ كېتىدۇ. ئۇ كۆپچىلىكنى رىغبەتلەندۈرۈشكە، كىشىلەرنى ھاياجانلاندۇرۇشقا تىرىشماقتا ئىدى. قولىدا قۇرالى بولمىغانلارغا قۇرال تارقىتىلىدۇ. ئاندىن ئۇلارنىڭ ھەممىسى تىگىشلىك ئورۇنلىرىغا يوللىنىدۇ.

بۇ چاغدا، ھىتلېرنىڭ بۇيرۇقى بويىچە ساقچى ئىدارىسىنى ئىشغال قىلىشقا ئىۋەرتىلگەن "جەڭگىۋارلار ئىتتىپاقى" غا تەۋە

قىسىملار، ۋەزىيپىسىنى ئادا قىلالماي ھەربى رايون قوماندانلىق بىناسىغا قايتىپ كېلىدۇ. ئۇلار ساقچىلار بىلەن ئېتىشىپ قېلىشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن بىنا ئالدىدا ئۇلار بىلەن بىر قانچە مىنۇت مۇنازىرە قىلىشىپ ئايرىلغان. ھىتلېر پونا (波纳) نى قۇتقۇزۇش ئىشىنى ئۆزىنىڭ سادىق قوغداش ئەترىتىدىكىلەرگە تاپشۇرىدۇ. قاتتىق پىشىپ يېتىلگەن بەستلىك كىشىلەردىن تەشكىل تاپقان بۇ قىسىم ئەتىگەن سائەت توققۇز يېرىمدا باش ساقچىغا يېتىپ بارغاندىن كېيىن، خۇددى بىناغا قارىتىپ كۆچلۈك ھۇجۇم باشلايدىغاندەك قىياپەتتە دەرھال پىلىموتلىرىنى بىناغا قارىتىپ تىكلىشىدۇ. شۇنداقتىمۇ بۇ تويىلاڭچىلار يەنىلا قان تۆكۈلۈشنى خالىمايتتى. ئۇلارمۇ ۋەزىيپىسىنى ئورۇندىيالماي پوچتىخانىغا قايتىپ كېلىدۇ. بىر قانچە مىنۇت ئۆتكەندە، ئۇلار بۇرۇنقىدىن ئاسانىراق ئورۇنداشقا بولىدىغان بىر ۋەزىيپىگە ئورۇنلاشتۇرۇلىدۇ: شەھەرلىك ھۆكۈمەت بىناسىنىڭ ئۈستىگە كرېست بەلگىلىك بايراق تىكلىشنى رەت قىلىپ تۇرىۋالغان ماركسىزمچى شەھەرلىك ھۆكۈمەت كېڭەش ئەزالىرىنى قولغا ئېلىش ۋەزىيپىسى تاپشۇرۇلىدۇ.

ئۇلار ئوتتۇرلۇقتىن بىر يول ئېچىپ، كونا پارلامېنت بىناسىغا كىرىدۇ. ئۇلارنىڭ بېشىدا تۇرغان كىشى، يەنى غاڭزا چىشلەپ يۈرىدىغان كىشى يىغىن زالىنىڭ ئىشىكىنى ئىتتىرىپ ئېچىۋېتىدۇ. ئۇنىڭ قولىدا قورال، ۋارقىراپ تۇرۇپ بارلىق سوتسىيال دېموكرات پارتىيىسىدىكىلەر بىلەن كوممۇنىستلار قولغا ئېلىنىدۇ دەيدۇ. تاشقىرىسىدا، يەنى مارىيانا (马里安)

مەيدانىدا، سىلەرنى شاڭخو قىلىپ تىل-ھاقارەتلەر بىلەن كۈتىۋالماقچى بولۇپ ساقلاپ تۇرغان نۇرغۇنلىغان خەلق ئاممىسى بار، ئەسلىدە سىلەر بىز ئەسكەرلەرنىڭ قوغداپ تۇرغىنى ئۈچۈنلا بۇ خەلق ئاممىسىنىڭ ئۇر-توخماق قىلىنىشىدىن قۇتۇلۇپ قالغانسىلەر، بىز بولمىساق سىلەرنىڭ تاياق يېيىشىڭلار تۇرغانلا گەپ. سىلەر بىزنىڭ ياردىمىمىز بىلەنلا بىخەتەر ماشىنىغا چىقىپ بۇ يەردىن قۇتۇلۇپ چىقالايسىلەر" دەيدۇ.

بۇ ماشىنىلار پېيونخانا يولىغا قاراپ قوزغالغان ۋاقىتىدا، بىر نۇتۇق سۆزلىگۈچى خەلق ئاممىسىغا نۇتۇق سۆزلەشكە باشلايدۇ. نۇتۇق ئاڭلاشقا كەلگەنلەر بارغانسىرى كۆپىيىپ يوللارنى توسىۋالغاچقا، سىندېرلىن (森德林) غا قاراپ ماڭىدىغان 6-يول تراللېبوسى ئورنىدىنمۇ قوزغىلالمايدۇ. ئاساسلىق نۇتۇق سۆزلىگۈچى كىشى ستربېچېر ئىدى. بۇ شۇنى كۆرسەتمەكتىكى، ستربېچېر، پارلامېنت بىناسى ئۈستىدىكى ئايلانما چوڭ سائەت رەقەملىرىدىنمۇ بەكرەك كىشىلەرنى ئۆزىگە جەلىپ قىلىۋالغان ئىدى. بۇ چاغدا مەيدانىدا كرىست بەلگىلىك بايراقلار بىلەن تولۇپ تاشقان بولۇپ، پارتىيە بايرىقىمۇ شەھەرلىك ھۆكۈمەت بىناسى ئۈستىدە لەپىلدەپ تۇراتتى.

بۇ قېتىمقى قوزغىلاڭنىڭ ئالاھىدىلىكى، ھەر ئىككى تەرەپلا يەتكىچە قالايماقانلىشىپ كەتكەن، شۇنىڭدەك نېمە قىلارىنى بىلەلمەي قېلىشقان ئىدى. شەھەر ئىچىدىكى بەزى يەرلەردە شەھەر ساقچىلىرى قوزغىلاڭچى قوشۇنلار چاپلىغان شۇئارلارنى سۆكۈپ، توپىلاڭچى قوشۇندىكىلەرنى قولغا ئېلىشقا كىرىشكەن؛

شەھەر ئىچىدە توپىلاڭچى قوشۇنلار بولسا ساقچىلارنى قولغا ئېلىپ، شەھەرلىك ھۆكۈمەتنىڭ قوزغىلاڭچىلارنى قارىلايدىغان، ناتسىستلار پارتىيىسىنى تارقىتىۋېتىش ئۇقتۇرۇشلىرىنى سۆكۈپ يۇرمەكتە ئىدى. ھىتلېرنىڭ قوشۇنلىرى قايناق بازار يېرى بولغان ئىسار دەرياسىدىكى مۇتلەق كۆپ قىسىم كۆۋرۈكلەرنى، شەھەر مەركىزى ۋە تېنچلىق پوئىخانىسى بىلەن تۇتاشتۇرۇلىدىغان لودىۋىك چوڭ كۆۋرۈكىنىمۇ قوشۇپ ئىگەللەشكەن ئىدى. مۇزىي چوڭ كۆۋرۈكى ئەتراپىدا شەھەر خەلقى ياش توپىلاڭچىلارنى سوراققا تارتىشقا كىرىشكەن بولۇپ، ئاردىن بىر ئىشچى چىقىپ ئۇلارغا "سىلەر شەھەر ئىچىدە شۇنچە خەتەرلىك ئويۇنلارنى ئوينىشىڭلارغا ئاتا-ئاناڭلار ماقۇل دەمدۇ؟" دەپ ۋارقىرايدۇ. ئون كىشىلىك بىر ئەترەت ئامالسىز پوئىخانىغا قايتىپ كېتىدۇ.

ئىسا دەرياسىنىڭ يەنە بىر كۆۋرۈك بېشىدا لانشىت (兰舒特) تىن كەلگەنلەر ئارىسىدا پىتنە-پاسات يېيىلىشقا باشلاپ، "ۋەزىيەت بەكلا يامان، چوقۇم بىرلىرى بىزنى سېتىۋەتكەن!" دېگەن گەپلەر ئېقىپ يۇرۇشكە باشلايدۇ. ئۇلارنىڭ قورقۇشى ھەقىقەتەنمۇ ئاساسسىز ئەمەس ئىدى. ئەتىگەن سائەت ئوندا، ماش رەڭلىك فورما كەيگەن ئەسكەرلەر قارا ماشىنىلىق يېتىپ كېلىدۇ. بۇ ئەسكەرلەر شتاتلىق دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسىنىڭ ئەسكەرلىرى بولۇپ، بۇ يەرگە كىلەر-كەلمەي ئىككى ماكسىم پىلىموتنى توپىلاڭچىلارغا قارىتىپ تىكلىشىدۇ. باشلىقلىرى ئوق چىقىرىشقا بولمايدۇ دەپ بۇيرۇق قىلغانلىقى ئۈچۈن،

قوزغىلاڭچىلار قوشۇنىدىكىلەرمۇ ئوق چىقارمايدۇ. شتات ئارمىيىسىمۇ يوقۇرىدىن شۇنداق بۇيرۇق ئالغان، يەنى پوزىتسىيەڭلارنى ئىگەللەپ تەييار تۇرۇڭلار دېگەن بۇيرۇق بىلەن كەلگەن ئىدى. شۇنداق قىلىپ، ھەر ئىككىلا تەرەپ ئۇ يەردە بىر-بىرسىگە تىكىلىپ قاراپ تۇرىدۇ.

پىۋىخانىدا بولسا، توپىلاڭچى قوشۇن كاتىۋاشلىرى ئارىسىدىكى تالاش-تارتىشلار توختىماي داۋام قىلماقتا ئىدى. بۇرۇن لۇدېندورفنىڭ قول ئاستىدا ئەسكەر بولغان پودپولكوۋنىك ھېرمان كرىبېل (Hermann 赫尔曼•克里贝尔 Kriebel)، قىسىملارنى گېرمانىيە-ئاۋستىرىيە چېگرا بويىدىكى روسىنخېيم (罗森海姆) غا چېكىندۈرۈپ بارساق، ئۇ يەردە يەرلىك ئۇگچىل رادىكاللارنى يېنىمىزغا تارتالىشىمىز مۇمكىن، دەپ تەكلىپ قىلىدۇ. گېيورىڭ، ئۇ يەر ئۆزىنىڭ يۇرتى بولغاچقا بۇ پىكىرگە قوشۇلىدۇ. گېيورىڭ، ئۇ يەردىكى كىشىلەرنىڭ ھەممىسى ھىتلېرنى كۈچلۈك قوللاپ كەلگەن، شۇڭا ئۇ يەردە ئەسكەر ئېلىپ قىسىملارنى كام قىسمىنى تولۇقلىيالىشىمىز، ئاندىن قايتا تەرتىپكە سالالىشىمىز مۇمكىن، دەپ قەتئىي كاپالەت بېرىدۇ. “بۇ ھەرىكەتنى قانداقتۇ بىر قاراڭغۇ يېزا كوچا-جىلغىلىرىدا ئاخىرلاشتۇرۇشقا بولمايدۇ” دەپ مەسخىرە بىلەن بۇ تەكلىپكە رەددىيە بېرىدۇ لۇدېندورف. بۇ ئىشقا ھىتلېر قارار بېرىشى لازىم ئىدى. ئۇ ئېنىق بىر نېمە دېيەلمەي ئويلىنىپ تۇرۇپ كېتىدۇ. ئەمما ھىتلېر قىمارۋازلاردەك تەۋەككۈلچى بىرسى بولۇپ، ئۆزىنىڭ سوزۇلىدىغان پارتىزانلىق ئۇرۇش ئاقىۋىتى ئۇنى

www.pidaw.biz

بەك قىزىقتۇرمايتتى. ئۇنىڭ ئويلايدىغىنى بىراقلا غەلىبە قىلىش ياكى بىراقلا گۇمران بولۇشتىن ئىبارەت ئىككى يولدىن بىرىنى تاللاش ئىدى. شۇڭا، كرىبىلىنىڭ لايىسىنى رەت قىلىدۇ.

كوچىلاردىكى ۋەزىيەت بارغانسېرى يامانلىشىپ كېتىۋاتقانلىقىغا قارىماي ئۇلار تېخىچىلا تالاش-تارتىش قىلىپ ئولتۇرىشاتتى. ئۇلارنىڭ بۇ مۇنازىرىسى چۈشكىچە داۋام قىلىدۇ. ھەربىي رايون قوماندانلىقىدىكى كاپىتان روممو قورۇغلۇق ئارمىيىسى بىلەن ساقچىلار تەرىپىدىن قورشىۋېلىنىدۇ. مۇتلەق ئۈستۈنلۈكتە تۇرغان دۈشمەن ئارمىيىسى ئالدىدا، "جەڭگىۋارلار ئىنتىپاقى" ئىچىدىكى ياشتا نىسبەتەن چوڭراق بولغانلىرى ئوق چىقىرىشقا بەك ئالدىراپ كەتمەيتتى. ئەمما رومنىڭ قول ئاستىدىكى 150 نەپەر جەڭچى جەڭ قىلىشقا بەكلا ھەۋەسكار ئىدى.

ھۆكۈمەت قىسىملىرى روم قىسىملىرىغا ھۇجۇم باشلىغانلىق خەۋىرى يېتىپ كېلىشى بىلەن تەڭ، پۇتىخانىدىكى مۇنازىرىلەرمۇ شۇ ھامان توختايدۇ. روشەنكى، ئەگەر قوزغىلاڭچىلار قوشۇنى دەرھال زەربە بەرمەيدىكەن، شەرمەندىلەرچە تەسلىم بولماقتىن باشقىچە چىقىش يولى قالمايتتى. لۇدېندورفنىڭ ئېيتىشىچە، قوشۇنلىرىنى مىيونخېن شەھىرىگە قاراپ يۈرۈش قىلدۇرۇپ، رومنى قۇتۇلدۇرۇش پىكرىنى ئەڭ ئاۋال ئۇ ئۆزى ئويلىغان بىر چارە ئىكەنمىش. "شەھەر ئىچىگە قاراپ پىيادە ئاتلىنايلى!" دېگەن. ئەگەر بۇنداق بىر چارە ھەقىقەتەنمۇ لۇدېندورفنىڭ پىكرى بولغىنىدا،

بۇ پىكىر ئەسلىدە ھەقىقەتەنمۇ ھىتلېرنىڭ خاراكتېرىغا ئۇيغۇن بىر پىكىر ھېسابلىناتتى. يەنى، بۇنداق بىر ھەرىكەتنىڭ تەشۋىقات كۈچى ئىنتايىن زور بولۇپ، بۇنداق بىر ھەرىكەت كۈچ كۆرسىتىش نامايىشىغا ئايلىنىپ شەھەر خەلقىمۇ ئىلھاملىنىپ قوزغۇلاڭچىلارنى قوللاش تەرىپىدە بولۇشى ئېنىق ئىدى. كېيىن ھىتلېر بۇ ئىش توغرىلىق شاھىتلىق قىلغان ۋاقتىدا، “بىزنىڭ شەھەرگە يۈرۈش قىلىشىمىزدىكى مەقسەت، خەلقنى ئۆزىمىزگە قارىتىش ئىدى. شۇ ئارقىلىق خەلق ئاممىسىنىڭ رايىنى بىلەلىشىمىز مۇمكىن بولاتتى. ئاندىن كارل، لوسسوۋ ۋە سېيسېر قاتارلىقلارنىڭ خەلق ئاممىسىغا قانداق پازىتسىيىدە بولۇشىنىمۇ بىلەلىگەن بولاتتۇق. ھەر قانچە دېگەن بىلەن بۇ ئەپەندىلەر خەلق قوزغىلاڭچىلىرىنى پىلىموتلار بىلەن قىرغىن قىلغىدەك ئاقماق كىشىلەر ئەمەستۇ؟” دەيدۇ. قوشۇنلىرىنى باشلاپ شەھەرگە يۈرۈش قىلىش قارارى ئەنە شۇنداق ئوتتۇرىغا چىققان ئىدى.

لۇدېندورف، قۇرۇغلۇق ئارمىيە ئەسكەرلىرى نامايىشچىلار قوشۇنىنىڭ ئىلگىرلىشىگە ھەرگىز توسالغۇلۇق قىلمايدۇ دەپ قەتئىي ئىشەنچ قىلاتتى. يېقىنقى بىر ۋاقىتلاردا بىر دوستىغا: “باۋارىيە دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسى قاچانكى ماڭا قارشى چىقىدىكەن شۇ كۈنى ۋەيران بولۇپ گۇمران بولىدۇ” دەپ كاپالەت بەرگەن ئىكەن. ھىتلېرمۇ، مەيلى دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسى ياكى شىتاتلىق ساقچىلار بولمىسۇن، ئۇلاردىن ھېچ قايسىسى لۇدېندورفتەك بۇنداق بىر كۈرەش قەھرىمانىغا ئوق

چىقىرىشى مۇمكىن ئەمەس دەپ قاتتىق ئىشەنچ قىلىدىغانلىقى ئۈچۈن، نامايىشتا لۇدېندورفنى ئەڭ ئالدىدا خەلقنى يېتەكلەپ ماڭىدىغانغا قويىماقچى بولىشىدۇ. شۇڭا، ھىتلېر دەرھال قارار قىلىپ (شۇ قېتىم مەن ئۆمرۈم بويىچە ئەڭ ئۈمىدسىز، ئەڭ جەسۇر بىر قارار ئالغان ئىدىم، دەيدۇ ھىتلېر) ھەر قايسى مۇھىم نوقتىلاردا تۇرىۋاتقان قوشۇنلىرىغا ئالدىراش بۇيرۇق چۈشۈرىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىرگە، پىۋىخانا سىرتىدىمۇ پولكوۋنىك كرىبېل نامايىشقا قاتنىشىدىغان خەلق ئاممىسىنى بىر يەرگە يىغىشقا كىرىشىدۇ. سائەت ئون بىر يېرىم ئەتراپىدا، يەنى ھىتلېر پىۋىخانىدىن چىقىپ يولغا چىقماقچى بولۇپ تۇرغىنىدا، ئېكارت ئىشخانىغا ئالدىراشلىق بىلەن كىرىپ كېلىدۇ. ئۇ ئىككىسى بۇرۇن بىر قېرىنداشتەك يېقىن ئۆتكەن ئىدى. مانا ئەندى، ھىتلېرنىڭ چىرايى تۇتۇلۇپ ئۇنىڭغا مەجبۇرى تۇردە سالام قىلدى. يىغىن زالىنىڭ سىرتىدا خاتالاشقان بۇ يازغۇچى لۇدېندورفقا ئەدەپ بىلەن سالام قىلغان بولسىمۇ، ئۇنىڭمۇ سوغۇق مۇئامىلىسىگە دۇچ كېلىدۇ. يەنى گېنېرال ئۇنىڭغا قاراپ قىلچە ئەھمىيەتسىزلا باش لىڭشىتىپ قويىدۇ، خالاس.

نامايىشچىلار قوشۇنى تېز سۈرئەت بىلەن تەشكىللىنىدۇ. شۇ كۈنى پىۋىخانىغا كېلىپ ئەنگە ئالدۇرغان مۇزىكانتلار يا ناشتا قىلالمايدۇ يا ئىش ھەققىنى ئالالمايدۇ. شۇڭا ئۇلار رەسمىيەت يۈزىسىدىنلا ئۇرۇش مەزگىلىدە ھىتلېر تۇرغان پولكىنىڭ مارشى بولغان «بادىنلىقلار ھەيۋىسى» دېگەن مۇزىكىغا ئورۇنىدىغانىدىن كېيىن بىر-بىرلەپ كېتىپ قېلىشقان ئىدى. شۇڭا، نامايىشچىلار

قوشۇنغا يول باشلاپ ماڭىدىغانغا ئوركىستىر ئۆمىكى بولماي قالىدۇ. ئەڭ ئالدىدا ماڭىدىغانغا تاللانغان قاۋۇل ئەسكەرلەر بىلەن 8 نەپەر ئەسكەر ئورۇنلاشتۇرۇلىدۇ. ئۇلار كرېست شەكلى بار قارا-ئاق-قىزىل رەڭلىك بايراقلارنى كۆتۈرۈشىدۇ. بايراقچىلارنىڭ كەينىدىن نامايىش قوشۇنىنىڭ يېتەكچىلىرى ماڭىدۇ. يەنى ھىتلېر ئوتتۇرىدا، شۇبنېر رىچتېر بايراقلارنىڭ ئوڭ تەرىپىدە، لۇدېندورف بولسا سول تەرىپىدە ماڭىدۇ. يېنىدا مىيونخېن ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنىڭ كوماندىرى پولكوۋنىك كرىبېل كانىۋاي گراف بىلەن كاپىتان ھېرمان گېورىڭ ماڭىدۇ. گېورىڭ بېشىغا ئاق رەڭلىك كرېست شەكلى چۈشۈرگەن مىس قالپاق، ئۇچىسىغا قاملاشقان قارا خۇرۇم كاژاتكا كېيىۋالغان، كۆكرىكىگە "شەرەپ مېدالى" نى كۆرىنەرلىك قىلىپ قادىغان بولۇپ، بىر قاراشتا ھەقىقەتەنمۇ ھەيۋەتلىك ئەمما ئالاھىدە رومانتىك بولۇپ كۆرۈنەتتى. ئۇ دېگەندەك خۇشال ئەمەس ئىدى. چۈنكى ئۇنىڭ قولغا ئالغان دېپوتاتلارنى گۆرۆگە تۇتۇپ تۇرايلى دېگەن تەكلىۋى رەت قىلىنغان ئىدى. فيۇرېر ئۇنىڭ بۇ تەكلىۋىنى رەت قىلىۋېتىدۇ: "بىزگە قەھرىمان قۇربانلار كېرەك ئەمەس"!

ئۇلارنىڭ كەينىدىن تۆتتىن تىزىلغان 3 قاتار تارماق ئەترەتتىكىلەر بىر قاتار بولۇپ ماڭىدۇ. سول تەرەپتە ھىتلېرنىڭ يۈز كىشىلىك مۇھاپىزەتچىلەر ئەترىتى بېشىدا مىس قالپاق، قولىدا كارېبىن (卡宾) قورال، ئۇچىسىغا قول بومبىسى ئېسىشقان ھالدا ماڭىدۇ. ئوڭ تەرەپتە "جەڭگىۋارلار ئىتتىپاقى" ماڭىدۇ.

www.bidaly.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئوتتۇردا جەڭلەردە چىنىققان مىيونخېنلىق ھۆجۇمچىلار قىسمى ماڭىدۇ. ئۇلارنىڭ كەينىدىن كەلگەنلەر ھەر خىل ھەر ياڭزا كىيىنگەن كىشىلەر توپى بولۇپ، بەزىلەر ھەربى فورما كەيگەن بولسا، بەزىلىرى دۇنيا ئۇرۇشى مەزگىلىدە كىيىلگەن كونىراپ تىتىلىپ كەتكەن ھەربى كىيىملەرنى كىيىشكەن، يەنە بەزىلىرى ئىش كىيىمى ياكى سودىگەرلەرچە ياسانغان ئىدى. پىيادە ئەسكەر مەكتىۋىنىڭ ئوقۇغۇچىلىرى ھەيۋىلىك جەڭچىلەر قىياپىتىدە ئوقۇغۇچىلارنىڭ، دۇكاندارلارنىڭ، ئوتتۇرا ياشلىق تىجارەتچىلەرنىڭ ياكى قورقۇنۇچلۇق لۈكچەكلەر قاتارىدا ئارىلىشىپ ماڭىدۇ. نامايىشچىلار قوشۇنىدىكى بىردىن بىر ئورتاق بەلگە، ئۇلارنىڭ ھەممىسىنىڭلا سول قولىدا كرېست بەلگىلىك يەڭلىك بولىشى ئىدى. كۆپ قىسىم كىشىلەر مىلتىق كۆتۈرۈشىۋالغان بولۇپ، نۇرغۇنلىرى شتىكلىرىنىمۇ قاداپ مېڭىشقان ئىدى. باشقا كىشىلەر، بولۇپمۇ ھۆجۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەرنىڭ ھەممىسىدىلا دېگىدەك يان قۇراللىق ئىدى.

بۇرۇنغا ئېلىۋالىدىغان كۆزئەينەك تاقىغان شىبنا رىشىد () روسېنبېرگنىڭ قولىغا نوقۇپ تۇرۇپ: "قارىغاندا ئەھۋالىمىز ياخشى ئەمەستەك كۆرۈنىدۇ" دەيدۇ. ئاندىن ئۇ ھىتلېردىن ئەنسىرەپ پەرىزنى ئېيتىدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ ئەڭ ئاخىرقى قېتىملىق نامايىش قىلىشى بولۇپ قالىدۇ. فيۈرېرنىڭ چىرايىمۇ كەسكىن ئەمما تاتارغان ھالدا كۆرۈنەتتى. قەھرىتان سوغۇقتا، ھىتلېر قالپىقىنى قولىغا ئېلىۋالغان بولۇپ، ئۇچىسىغا ھەممىگە تونۇش بولغان ھەربى پەلتوسىنى كىيىۋالغان ئىدى. لۇدېندورف

بولسا ئوۋچىلار كاژانكىسى كىيىپ، سىرتىغا بىر پەلتو كىيىۋالغان ئىدى. ئۇ ئىنتايىن تەمكىن، ئۆزىنى تۇتىۋالغان بولۇپ، خىزمەتچىسگە يارىلىنىپ قالماسلىقى ئۈچۈن ئويگە قايتىپ كەت دەپ بۇيرۇق قىلىدۇ.

چۈش ۋاقتىدا، ھەر تۈرلۈك كىشىلەردىن تەشكىل تاپقان نامايىشچىلار قوشۇنى رەسمى يولغا چىقىدۇ. 15 مىنۇت ئۆتكەندە، ئىككى مىڭ كىشىلىك نامايىشچىلار قوشۇنى لۇدىۋىك چوڭ كۆۋرۈكىگە يېتىپ كەلگىنىدە كىچىك بىر ساقچى ئەترىتىگە دۈچ كېلىدۇ. بۇ قوزغىلاڭچىلار قوشۇنىنىڭ تاللانغان جەڭچىلىرى ئاستا-ئاستا مېڭىپ ئالدىغا چىققان ۋاقتىدا، ساقچىلارنىڭ كوماندىرى ئالدىغا چىقىپ ئۇلارنى يۈرۈش قىلىشتىن توختاڭلار، بولمىسا ئوق چىقىرىلىدۇ دەپ بۇيرۇق بېرىدۇ. ئاندىن كەينىگە ئۆرۈلۈپ ساقچىلىرىغا زاتورنى ئوقلاپ قۇراللىرىنى بەتلەپ تۇتۇڭلار دەپ بۇيرۇق قىلىدۇ. ئۇ ساقچى بۇيرۇق بېرىۋاتقىنىدا نېرىسىدىن ھەربى كاناي ئاۋازى كېلىدۇ. تاللانغان ئالدىنقى سەپتىكى جەڭچىلەر شىتىكلىرىنى تەڭلەپ ساقچىلارنىڭ ئەتراپىنى قورشاشقا كىرىشىدۇ. ساقچىلارغا ۋارقىراپدۇ: "ئۆز قېرىنداشلىرىڭلارغا ئوق چىقارماڭلار!" ساقچىلار ئىككىلىنىپ تۇرۇپ قالىدۇ. شۇنداق قىلىپ، بۇ ساقچى توسىقىدىن بىر پايمۇ ئوق چىقارماي ساق-سالامەت ئۆتىۋالىدۇ. ئۇلار كۆۋرۈكتىن ئۆتۈپ يولىنى ئۇدۇل داۋام قىلىدۇ. زۇبىرۇكىن (兹威布鲁肯) كوچىسى بويى كىشىلەر بىلەن لىق تولغان؛ نۇرغۇنلىرى ئالقىشلىماقتا ھەمدە قوللىرىدىكى كىرىست بەلگىلىك بايراقلىرىنى پولاڭشىتىپ

www.bidaw.biz

نامايىشچىلارنى قارشى ئېلىشاتتى. تاماشىبىنلارمۇ نامايىشچىلار ئارىسىغا قېتىلىشقا باشلايدۇ. خەلق ئاممىسىنىڭ قىزغىنلىقى نامايىشچىلارغا مەدەت بولۇپ بېرىدۇ؛ ئۇلار ئۆزلىرىنى تۇتۇپ ئالالمىغان ھالدا مارش ئېيتىشقا باشلايدۇ. ئوركىستىر بولمىسىمۇ، نامايىشچىلار ئۆزلىكىدىنلا ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان «ھۇجۇم مارشى» نى ئېيتىپ كېتىدۇ. نامايىشچىلار قوشۇنى ئىساتور (伊萨托尔) غا يېتىپ كەلگەندە، يازغۇچى ئېكارت سول تەرەپ دەرۋازا تۈۋىدىكى كىشىلەر ئارىسىدا تۇراتتى. ئۇ، نامايىشچىلار قوشۇنىنىڭ ئەڭ ئالدىدا كېتىۋاتقان كەسكىن كۆرۈنۈشتىكى ھىتلېرنى كۆردۇ. ئۇلارنىڭ كۆزلىرى بىر-بىرسى بىلەن ئۇچرىشىپ قالىدۇ: "ئۇ ماڭا تىكىلگىنىچە قاراپ كېتىۋاتاتتى. گويا ماڭا: سەن نەدە قالدىڭ؟ دەپ سوراۋاتقاندەكلا قىلاتتى" دەيدۇ ئېكارت.

بۇ سوغۇق كۈندە، كىشىلەر ئاغزى-بۇرنىدىن قويۇق ھور چىقىرىشىپ توسالغۇسىز ئالغا ئىلگىرىلىمەكتە ئىدى. چارەك سائەتتىن كېيىن، نامايىشچىلار مارىيان (马利安) مەيدانىغا كىرىپ كېلىدۇ. مەيداندا تېخى يېڭىلا مىتىنگ بولۇپ ئۆتكەچكە، ھەممە ئەتراپتا نۇرغۇنلىغان كرېست بەلگىلىك بايراقلار لەپىلدەپ تۇراتتى. شەھەرلىك ھۆكۈمەت بىناسىنىڭ ئۈستىدىكى ناتسىستلار بايرىقىمۇ تېخىچىلا ھەيۋەت بىلەن قەد كۆتۈرۈپ تۇراتتى. نۇرغۇن كىشىلەر ۋەتەنپەرۋەرلىك ناخشىلىرىنى تووۋلىشاتتى. بۇ چاغدا، نامايىشچىلار قوشۇنىدا قالايمىقانچىلىق يۈز بېرىدۇ. بەزىلەر دەرھال پىۋىخانىغا قايتىپ كېتەيلى

دېيىشىدۇ. ئەمما يەنە بىر قىسىم كىشىلەر شەھەرلىك ھۆكۈمەت مەھكىمىسىگە قاراپ داۋاملىق ئىلگىرلەپ، بېرىپ رومنى قۇتقۇزۇپ چىقىشىمىز كېرەك دەپ تۇرىۋېلىشىدۇ. بۇ چاغدا پولكوۋنىك كرىببېل، لۇدېندورفنىڭ نامايىشچىلارنى باشلاپ ئوڭغا بۇرۇلۇپ ۋېيىن (威因) كوچىسىغا كىرىپ، ئوۋدكۇنس (奥德昂斯) مەيدانى تەرەپكە قاراپ كىتىۋاتقانلىقىنى كۆرىدۇ. پولكوۋنىك ھەيران قالىدۇ. ئەمما ئۇ ئۆز-ئۆزىگە "لۇدېندورف ئۇ يولغا قاراپ ماڭغان بولسا، بىزمۇ ئۇنىڭ كەينىدىن ئەگىشىپ مېڭىشىمىز كېرەك" دەيدۇ. ئەسلىدە گېنېرال لۇدېندورف شۇنداق بىر ھىلە ئىشلەتكەن ئىدى. "ھاياتىمىزنىڭ بەزى پەيتلىرىدە كىشىلەر تۇغما تۇيغۇسىغا تايىنىپ ھەركەت قىلىپ قانداق ئاقىۋەت يۈز بېرىشىنى پەقەتلا ئويلىمايدۇ. ... بىز پەقەتلا روم بار يەرگە قاراپ مېڭىپ، ئۇنى قايتۇرۇپ كېلىشنىلا ئويلايتتۇق".

ئۇچىسىغا قوڭۇر رەڭلىك پەلتوسىنى ئارتىۋالغان بەستلىك لۇدېندورف، شۇ ئاندىكى ھاياجىنى بىلەن ئوڭغا قاراپ بۇرۇلۇپ، نامايىشچىلار قوشۇنىنى ھۆكۈمەت قوشۇنلىرى بىلەن توقۇنۇشۇپ قالىدىغان يەرگە باشلاپ كېتىۋاتاتتى. بىر قانچە مىنوتتا قالماي نامايىشچىلار قوشۇنى مىيونخېندىكى ئەڭ قاتتىق قوغدىلىدىغان يەرلەردىن بىرى بولغان پارلامېنت بىناسىنىڭ ئالدىغا يېتىپ كېلىدۇ. نامايىشچىلار بۇ يەرگە كېلگەندە بىر ئەترەت ساقچىلار تەرىپىدىن توسىۋېلىنىدۇ. ئەمما نامايىشچىلار قوشۇنى كۈتىرەڭگۈ روھلۇق بىلەن "گېرمانىيە ھەممىدىن ئۈستۈن" ناخشىسىنى توۋلاپ قورقماستىن ئالغا ئىلگىرلەيدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ۋىنىفرېد ۋاگنېر (威尼弗里德•瓦格纳 Winifred Wagner) خانىم دېرىزىسىدىن تۆۋەنگە قاراپ كۆزىتىپ تۇرغىنىدا تۇيۇقسىزلا ئەڭ قاتتىق چوقۇنىدىغان ھىتلېرنىڭ لۇدېندورف بىلەن مۆرىنى مۆرىگە تىرەپ قوماندانلىق شتابى تار يولىدىن كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ چۆچۈپ كېتىدۇ. چۈنكى ئالدى تەرەپتە ئودكىنس (奥德昂斯) مەيدانىدا ئۇششاق گۇرۇپپىلار بويىچە تارقالغان ماش رەڭ كىيىملىك ئەسكەرلەرنىڭ يۈگۈرۈشكىنىچە پوزىتسىيىگە ئۆتۈپ نامايىشچىلار قوشۇنىنى توساشقا تەييارلىنىۋاتاتتى. بۇ تار كوچىدا 8 كىشى مۆرىنى مۆرىگە تىرەپ ئارانلا ماڭغىلى بولاتتى. ھىتلېر يېنىدىكى شۇبنېر رىچتېر بىلەن قول تۇتۇشقىنىچە ئايەت ئۈستىگە قاراپ كېتىۋاتاتتى. لۇدېندورف بولسا ئۆزى يالغۇز داغدام قەدەملەر بىلەن كېتىۋاتقان بولۇپ، ماڭا ھېچ كىم ئوق چىقىرالمايدۇ دەپ قەتئىي ئىشىنەتتى. ئالدى تەرەپتە لېيتىنانت فرېيخېر ۋون گودىن (麦柯尔•弗莱赫尔•冯•戈丁 Freiherr von Godin) كوماندىرلىقىدىكى فېدرال ساقچىلار ئۇلارنىڭ يولىنى توسىۋالدى. گودىن ئالدىدا كېلىۋاتقان ئەترەتكە قاراپ ۋارقىرايدۇ: "ئىككىنچى روتا، يۈگۈرەپ مارش!"

فېدرال ساقچى ئاستا يۈگۈرەش بىلەن ئالدىغا قاراپ ئىلگىرىلەيدۇ. ئەمما قوزغىلاڭچىلار قوشۇنى يەنىلا تارقالماي يولنى داۋام قىلىدۇ. ئۇلار يۈگۈرۈشتىن توختاپ شتىكلىرىنى چىقىرىپ مىلتىق تەڭلەيدۇ ياكى تاپانچىلىرىنى چىقىرىدۇ. گودىن مىلتىقى بىلەن ئىككى شتىكنى قايرىپ تاشلاپ،

www.pdaily.biz

“كۆتەرگەن مىلتىقى بىلەن كەينىدىكى ئىككى ئادەمنى يىقىتىدۇ.” تۇيۇقسىز ئېتىلغان ئوق ئاۋازى كېلىدۇ. گودىن ئوقنىڭ بېشى ئۈستىدىن ۋىڭىلداپ ئۆتۈپ كەتكەنلىكىنى ئاڭلايدۇ. ئوق بىر ئەسكەرنى يىقىتىدۇ. “روتامىدىكى ئەسكەرلەر چۈچۈپ تۇرۇپلا قالدى. قىمىرمۇ قىلمايتتى. كەينىدىنلا مەن بۇيرۇق قىلغىچە قول ئاستىمدىكى ئادەملىرىم ئوق چىقىرىشقا باشلىدى. ئوقلار قارشى تەرەپكە يامغۇردەك ئېتىلىشقا باشلىدى.”

قوزغىلاڭچى قىسىملارمۇ دەرھال قارشىلىق كۆرسىتىدۇ. كەينىدىنلا نامايىشچىلار قوشۇنى بىلەن يول بويىدىكى تاماشا كۆرگۈچىلەر ھەر تەرەپكە قاراپ قېچىشقا باشلاپ، ئوتتۇرلۇق پۈتۈنلەي قالايماقانلىشىپ كېتىدۇ. بىرىنچى قېتىمدا يىقىلغانلار ئارىسىدا شىرىنا رىشىد () مۇ بار ئىدى. ئۇ ئۆپكىسىگە ئوق يېگەن ئىدى. يەنە بىر يىقىلغان كىشى بولسا گراف بولۇپ، ئۇنىڭغا ئوق تىگىشتىن بۇرۇن سەكرەپ ئېتىلغىنىچە بېرىپ ھىتلېرنىڭ ئالدىغا ئۆتۈپ ئۇنىڭغا كېلىۋاتقان 5~6 پاي ئوقنى كۆكسى بىلەن توسىۋالىدۇ. ھەتتا گراف يىقىلىپ چۈشۈۋېتىپ تۇرۇغلۇقمۇ ھىتلېرنىڭ بىلىكىگە ئېسىلىپ ئۇنى پۈتۈن كۈچى بىلەن تارتىپ يەرگە ياتقۇزىۋالىدۇ. نەتىجىدە ھىتلېرنىڭ سول قولى جايىدىن چىقىپ كېتىدۇ. يەنە بىر تەرەپتە شىرىنا رىشىد () مۇ پۈتۈن كۈچى بىلەن ھىتلېرنى تارتىپ پىيادىلار يولىغا سۆرەپ چىقىرىدۇ. لۇدېندورفنىڭ سادىق خىزمەتچىسى (ئۇنىڭغا ئۆيگە قايتىپ كەت دەپ بۇيرۇق قىلىنغان بولسىمۇ كەتمىگەن

www.pidaly.biz

ئىدى) ئاسفالىت يولدا قان ئىچىدە ياتاتتى. ئۇنىڭ دوستى ئىگنات (埃格纳)، يەنى جان تالىشىپ ياتقان شىرىنا رىشىد () نىڭ خىزمەتچىسى دەرھال ئۇنىڭ يېنىغا قاراپ ئۆمىلەشكە باشلايدۇ. ئەمما ئۇنىڭ دوستىنىڭ ئاللىمۇ قاچان جېنى چىقىپ بولغان ئىدى. بىرسى ئۇنىڭ ئۈستىدىن ئاتلاپ ئۆتۈپ كېتىدۇ. بۇ ئادەم گېنېرال لۇدېندورف ئىدى. گېنېرال بىر قولىنى يانچۇقىغا سېلىپ چوڭ قەدەملەر بىلەن ئوق چىقىرىۋاتقانلارنىڭ ئالدىغا قاراپ ئىلگىرلەيدۇ (كۆپ سانلىق دوكلاتلاردا لۇدېندورفنى ئۆلمەس قەھرىمان قىلىپ تەسۋىرلەشكەن بولۇپ، ئۇ باشتىن ئاخىرغىچە تىك تۇرۇپ ئالغا ئىلگىرلىگەن، ئەمما ھىتلېر بولسا ئەزەلدىن قورقۇنچاق بىرسى ئىدى، دەپ يېزىشىدۇ. چۈنكى ئۇ چاغدا ھىتلېر يەرگە يېتىۋالغان دېيىشەتتى. شۇنىسى ئېنىقكى، ئەسلىدە ھىتلېرمۇ ئوق چىقار-چىقماي ئۆزىنى يەرگە ئېتىپ ئوقتىن ساقلىنالىشى پۈتۈنلەي نورمال ھەرىكەت ھېسابلىناتتى. ئۇ بۇنداق قىلىش ماھارىتىگە ئىگە جەڭلەردە چېنىققان بىرسى ئىدى. ئەمما ئۇ ياتمىدى. پەقەت ئۇنى باشقىلار تارتىپ يەرگە ياتقۇزغان. ئۇنىڭ قولىنىڭ چىقىپ كېتىشى بۇنى ئىسپاتلاپ تۇراتتى. روبېرت مۇرفى شاھىتلىق قىلىپ "لۇدېندورف بىلەن ھىتلېر ئىككىسى پۈتۈنلەي ئوخشاش ھەرىكەت قىلىشقان ئىدى؛ ئىككىسىلا مۇشەققەتلىك جەڭ مەيدانىدا پىششىپ يېتىلگەن تەجرىبىلىك ئەسكەر ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىشكەن. ئوق چىققاندا ئۇلارنىڭ ھەر ئىككىسىلا ئۆزىنى دالدىغا ئېلىش ئۈچۈن يەرگە ياتقان" دەيدۇ.

يەنە بىر نەق مەيداندىكى بىرسى، كىچىلىك كۈزەتچى بىرسىمۇ لۇدېندورفنىڭ ئوق چىققاندا ئۆزىنى يەرگە ئاتقانلىقىنى، يەردىكى بىر ئۆلۈكمۇ ياكى بىر ياربدارمۇ بىرسىنى ئۆزىگە دالدا قىلغانلىقىنى كۆرگەنلىكىنى ئېيتىدۇ. يەنە بىر كىچىلىك كۈزەتچىمۇ ئوق ئاۋازى كېلىشى بىلەن تەڭ يولدا ئۆرە تۇرغان بىرمۇ ئادەم يوق ئىدى، دەيدۇ.).

ھىتلېر يېقىلىپ چۈشۈپ سول بىلىكىمگە ئوق تەككەن بولسا كېرەك دەپ ئويلايدۇ. سەپداشلىرى تەرەپ-تەرەپتىن كېلىپ ئۇنى قوغداشقا كىرىشىدۇ. نەق مەيداندا 18 ئادەم ئۆلگەن بولۇپ، بۇلاردىن 14 نەپىرى ھىتلېرنىڭ سادىق ئەگەشكۈچىلىرى، قالغان 4 نەپىرى ساقچى ئىدى. شۇنىمۇ ئۇنۇتماسلىقىمىز كېرەككى، بۇ 18 ئادەمنىڭ ھەممىسلا دېگىدەك مىللىي سوتسىيالىزمنى ئوخشىمىغان دەرىجىدە بولسىمۇ ھىمايە قىلىدىغان كىشىلەردىن ئىدى. نەق مەيداندا نىمە ئىشلار بولۇپ كەتكەنلىكىنى پەقەت ئەڭ ئالدىنقى قاتاردا كېتىۋاتقان كىشىلەرلا ئېنىق كۆرەلىگەن بولۇپ، كەينىدە قىستىلىپ قالغان كىشىلەر بولسا، ئالدى تەرەپتە پەقەتلا ۋاقىلدىغان ئاۋازلارنىلا ئاڭلىيالايدۇ. كەينىدىنلا قولاقتىن قۇلاققا گەپ تارقىلىشقا باشلاپ، ھىتلېر بىلەن لۇدېندورف ئىككىسىگىلا ئوق تىگىپ ئۆلۈپتۇ دېگەن پىتنىلەر ئىقىپ يۈرۈشكە باشلايدۇ. قوزغىلاڭچىلار بىرىنىڭ كەينىدىن بىرى كەينىگە چېكىنىشكە باشلايدۇ.

لۇدېندورف داغدام قەدەملەر بىلەن توساقلاردىن بېسىپ ئۆتۈپ بىرىپ بىر لېتىناتىنىڭ ئالدىغا كېلىدۇ. بۇ لېتىنات گېنېرالنى

قولغا ئېلىپ، قوماندانلىق شتاۋىغا يالاپ كىرىدۇ. بىناغا كىرىشى بىلەن تەڭ، سەل ئاۋاللا رومانلاردىكى قەھرىمانلاردەك كۆرۈنگەن لۇدېندورف بىراقلا ئەكە چوڭ قىلىنغان بىر ئەكەناياناق بالىغىلا ئۆزگىرىپ قالىدۇ. بىر پولكوۋنىك ئۇنىڭغا، ئائىلىسىدىكىلەرگە گېنېرالنىڭ ساق-سالامەت ئىكەنلىكى ھەققىدە خەۋەر ئەۋەرتەيلىمۇ دەپ سورىۋىدى، گېنېرال قوپاللىق بىلەن بۇنى رەت قىلىدۇ. شۇنىڭدەك ئۇ يەردىكى كىشىلەرنىڭ ئۇنى ‹جانابلىرى› دەپ چاقىرىشنى چەكلەيدۇ. شۇندىن كېيىن ئۇ يەردىكىلەر ئۇنىڭغا ‹لۇدېندورف ئەپەندى› دەپ خىتاپ قىلىشقا باشلايدۇ. پەقەت ئۇنىڭغا ئەدەپسىزلىك بىلەن مۇئامىلە قىلغان ساقچى ئەمەلدارى يەنىلا پاگونلۇق كىيىم بىلەن تۇراتتى. ئەمما بۇ ساقچى شۇندىن كېيىن مەڭگۈگە بۇ فورمىسىنى ئۈستىگە ئالمايدۇ.

ھىتلېر يارىلانغان سول بىلىكىنى كۆتەرگىنىچە ئاغرىقتىن قاتتىق ئازاپلانماقتا ئىدى. ئۇ ئاغرىققا بەرداشلىق بېرىپ، ئاستا-ئاستا مەيداندىن ئايرىلىدۇ. ئۇنىڭ رەڭگى-روھى تاتارغان، چاچلىرىمۇ چۇۋۇلۇپ يۈزىگە تۆكۈلۈپ تۇراتتى. يول بويى مېيونخېن ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنىڭ سەھىيە قىسمىدىن ئىگىز بويلۇق ياش يىگىت بولغان دوختۇر ۋالتېر شۇلتىز (瓦尔特•舒尔兹 Walter Schultze) ئۇنىڭغا ھەمرا بولىدۇ. پىيادىلار يولىدا ئۇلار بىر كىچىك بالىنى ئۇچرىتىدۇ. ئۇ بالا يارىلىنىپ قانسىراپ تۇرغان ئىدى. ھىتلېر ئۇنى كۆتۈرىۋالماقچى بولىۋىدى، شۇلتىز دەرھال ئايالىنىڭ بىر تۇققان ئىنىسىنى

چاقىرتىپ كېلىپ (ئۇ بىر بوتانىك ستۇدېنتى بولۇپ، ئىسمى شوست 舒斯特 ئىدى) بالىنى كۆتۈرۈشۈپلىشنى تاپىلايدۇ. مېكس يوسېف (梅克斯•约瑟) مەيدانىغا كېلىپ ئۇلار ھىتلېرنىڭ كونا 'سېرۇ' (塞尔夫) ماركىلىق ماشىنىسىنى تېپىۋالىدۇ. ماشىنا داۋالاش ئاسۋاپلىرى ۋە دورا ـ دەرمەكلەر بىلەن لىق تولغان ئىدى. يېشى چوڭ جىددى قۇتقۇزۇش خادىمى بولغان لىنلېنكىر (林兰克尔) بىلەن شوپۇر بىرلىكتە ئالدىدا ئولتۇرىدۇ. ھىتلېر بىلەن دوختۇر كەينىدە ئولتۇرىدۇ. شوست (舒斯特) بايىقى ياردار بالىنى قۇچىقىغا ئېلىپ يان باسماقتا ئۆرە تۇرىدۇ. ھىتلېر ماشىنى بۇرگېربراۋ پىۋىخانىسىغا ھەيدەشنى بۇيرۇيدۇ. ھىتلېر ئۇ يەردىكى ئەھۋاللارنى كۆرگەچ كەتمەكچى ئىدى. مارئىان (马利安) مەيدانىدا ئۇلار نۇرغۇنلىغان پىلىموتلارنىڭ ئوق چىقىرىۋاتقان بىر يەرگە دۇچ كېلىپ قېلىپ، ئامال يوق نۇرغۇن قېتىم يولنى ئۆزگەرتىپ ماڭىدۇ. لۇدۋىگ چوڭ كۆۋرۈكىمۇ توسىۋېلىنغان بولغاچقا ئىلاجسىز كەينىگە يانىدۇ. بۇ چاغدا ياردار بالا ھۇشىغا كېلىدۇ. شوست (舒斯特) دەرھال ماشىنىدىن چۈشۈپ قېلىپ بالىنى ئۆيىگە ئاپىرىپ قويۇش ئۈچۈن ئۆزى كىتىپ قالىدۇ. پىكاپ سىندېرلىنگتور (森德林格托尔) مەيدانىغا قاراپ ماڭىدۇ. ئۇ يەردە ئۇلار يەنە جەنوپلۇقلار قەۋرىستانلىقىدىن كەلگەن ئوق ئېتىشىغا دۇچ كېلىدۇ. ئۇلار پىۋىخانىغا قاراپ ئىلگىرىلەش ئىمكانى بولمىغاچقا ئامالسىز جەنۇبقا قاراپ مېڭىپ، سالىزبۇرگ تەرەپكە يۈرۈپ كېتىدۇ.

www.pdaily.biz

گېورگنىڭ مەيدىسىگە تاقىغان «شەرەپ مېدال» لىرى ئۇنى بالادىن قۇتقۇزۇشقا يارىماي قالدۇ. ئۇنىڭ پاقالچىقىغا ئوق تەككەن بولۇپ، پىيادىلار يولىدا تولغىنىپ ياتاتتى. كىشىلەر ئۇنى قوماندانلىق يولى 25-نومۇرلۇق قوراغا كۆتۈرۈپ كىرىدۇ. قوزغىلاڭچىلاردىن بىرسى ئىشىك قوڭغۇرىقىنىڭ يىپىنى تارتىپ سىلكىيدۇ. ئۇلار ئۆي خوجايىنى روبېرت بالىن (巴林) دېگەن كىشىگە ياردار قوبۇل قىلىپ قىلالمايدىغانلىقىنى سورايدۇ. «ئەلۋەتتە قوبۇل قىلالايمەن، بىز ئۇلارنىڭ يارىلىرىنى تېڭىپ ساقلاپ بېرەلەيمىز، شۇغىنىسى، دىققەت قىلىڭلار، بۇ يەردە بىر يەھۇدىي ئائىلىسىمۇ بار» دەيدۇ. شۇنداق قىلىپ گېورىك ئۈستى قەۋەتكە چىقىرىلىدۇ. ئۇنىڭ يارىسى تېڭىلغاندىن كېيىن، ئۇنىڭ دوستلىرى كېلىپ ئۇنى باشقا بىر بىخەتەر يەرگە يۆتكەپ كەتكىچە بۇ يەردە يوشۇرۇن تۇرۇشقا ماقۇل بولىشىدۇ. يەھۇدىي ئۇنىڭغا ئىچى ئاغرىپ قالغاچقا، ئۇنىڭ تۈرمىگە سولىنىشىدىن قۇتۇلۇشىغا سەۋەب بولىدۇ.

(6)

مارئىسان مەيدانىدا، جەڭگە ئاتلىنىدىغاندەك باشلانغان ھەرىكەت گويا قانداقتۇ بىر قورقۇنۇچلۇق تەبىئىي ئاپەت پەيدا بولغاندەك كىشىلەر ئەسەبىلەرچە ھەر تەرەپكە تارقىلىش بىلەن نەتىجىلەندى. بىر قىسىم قوزغىلاڭچىلار قىزلار ئوتتۇرا ئوتتۇرا مەكتىۋىگە كىرىپ يوشۇرۇنغان بولۇپ، ئۇلارنىڭ بەزىلىرى

كارىۋاتلارنىڭ ئاستىغا مۆكىدۇ، يەنە بەزىلىرى ھاجەتخانىلارغىمۇ كىرىپ مۆكۈشكە باشلايدۇ. يەنە بىر قىسىم كىشىلەر بىر ئاشخانىغا كىرىپ ھەر ئەتىراپنى قىزىپ قۇرال سىقىدىغان يەر ئاختۇرۇپ، قۇراللىرىنى ئۇچاقلارنىڭ ئاستىغا، ئۇن خالتىلىرىنىڭ ئىچىگە ياكى قەھۋە ئىدىشلىرىغا سۇقۇشقا كىرىشىدۇ. ساقچىلارمۇ ھەر تەرەپتىن توپىلاڭچىلارنى قوغلاپ قولغا ئېلىشقا كىرىشىدۇ؛ يۈزلەرچە ئادەم يوللاردا تەكشۈرۈلىدۇ. قەھۋىخانىنى ساقلاپ تۇرىۋاتقان قوماندانلىق شىتابىدىكىلەر بۇ بالا-قازادىن قورقۇپ پىتىراپ كېتىدۇ. ئۇلار بىر پايمۇ ئوق ئاتقىدەك بولماي ساقچىلارغا ئەل بولۇپ، قۇراللىرىنى يىغىپ دۆۋىلەپ بولۇپ ئۆيلىرىگە قايتىشىدۇ. ھەربى رايون قوماندانلىق شىتاۋىدىكى كاپىتان روم، قارشىلىق كۆرسەتكەنىنىڭ قىلچە پايدىسى يوقلىقىنى كۆرۈپ قۇرال تاپشۇرۇپ تەسلىم بولىدۇ. گەرچە قوزغىلاڭ ئاخىرلاشقان بولسىمۇ، پىۋىخانىدا غالىبىيىتىنى تەنتەنە قىلىپ يۈرگەن ساقچىلار شەھەر خەلقىنىڭ ھاقارىتىگە قالىدۇ. خەلق ئۇلارغا قاراپ "يوقۇلۇڭلار! يەھۇدىي قوغدىغۇچىلىرى! ۋەتەن ساتقۇچىلار! ۋەھشى چىل بۆرىلەر! خايىل ھىتلېر! يوقالسۇن كارل!" دەپ شۇئار توۋلىشاتتى.

باش قوماندانلىق مەھكىمىسى ئالدىدا مەغلۇپ بولغانلىق خەۋىرى تارقىلىش بىلەن، لانست (兰舒特) دىكى ھۇجۇمچىلار ئەترىتى تېخىچە ئۆز پوزىتسىيىلىرىنى قولدىن بەرمەي ساقلاپ تۇرىۋاتقان ئىدى. بۇ يەردىمۇ پىتنە-پاسات گەپلەر يامراشقا باشلايدۇ: لۇدېندورف ئۆلۈپتۇدەك، ھىتلېر ئېغىر

www.pdaily.biz

ياردارلىنىپتۇدەك! دېگەن گەپلەر تارقىلىشقا باشلايدۇ. گىرىگور ستراسسېر قالغان قىسىملارنى يىغىپ، "پاجىئەلىك بىلەن كارنىڭ ساتقۇنلىقىدىن ئۈمىدسىزلەنگەن ھالدا جەڭ مەيدانىدىن ئايرىلىدۇ. بىر ئورمانلىقتا ئۇلار مىيونخېنلىق ھۇجۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەرنىڭ قۇراللىرىنى دەرەخلەرگە ئۇرۇپ سۇندۇرۇشقا كىرىشكەنلىكىنى كۆرۈپ، ستراسسېر، بۇ قۇراللار كېيىن يەنە لازىم بولىدىغانلىقىنى ئېيتىپ ئۇلارنى بۇ ھەرىكىتىنى توختۇتۇشقا بۇيرۇق قىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن لانست (兰舒特) ھۇجۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەر ئىتتىپاق بولۇشۇپ تېمىسى ئۆزگەرتىلگەن «كىرىست بايرىقى بىلەن مىس قالپاق» دېگەن مارشنى تووۋلىشىپ ھاياجان ئىچىدە خوفبانوۋ (霍班诺夫) غا قاراپ ئىلگىرلەيدۇ. ئۇلار "بىز سىتتوۋېتلىسەكمۇ بەرىبىر ۋەتەنگە سادىقمىز" دەپ ناخشا ئېيتىپ ماڭىدۇ.

تاشىيولدا يەنە بىر قىسىم ھۇجۇمچىلار كېتىۋاتاتتى. ئۇلار كىچىك ماشىنىلارغا ئولتۇرۇپ تۇتۇپ كەلگەن مىيونخېن شەھەرلىك دېپوتاتلارنى، ئۇلار قاراماشىنىدا ئولتۇراتتى، يالاپ ماڭغان ئىدى. روسىنخېيىن (罗森海因) غا ماڭىدىغان تاشيول بويىدىكى ئورمانلىققا كەلگەندە بۇ ماشىنىلار توختايدۇ. ئەتىرەت باشلىقى ئەسىرلەرنى باشلاپ ئورمانلىققا كىرىپ كېتىدۇ. ئەسىرلەر قورقىنىدىن يۈزلىرى ئاپئاق تاتىرىپ كەتكەن ئىدى. ئۇلار "ئەندى بىزنىڭ ئاخىرقى مىنوتلىرىمىز كەلگەن ئوخشايدۇ" دەپ ئويلىماقتا ئىدى. ئەمما ئۇلار ئۈستى بېشىنى ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنىڭ كىيىملىرى بىلەن ئالماشتۇرۇلۇش بىلەنلا

كۆپـــايىلەنگەن ئىـــدى. شـــۇنداق قىلىـــپ، ھۇجـــۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەر شـەھەر پۇخراسـى شـەكلىدە مىيونخېنغا قايتىـپ كېتەلەيـدىغان بولـدۇ. گـۆرۆگە ئېلىنغـان بـاش مىنىسـتىر ۋون نىلىن (冯•尼林) بىـلەن قالغـان مۇھىم كىشىـلەرنىڭ ھەممىسـى قويـۇپ بېرىلـدۇ. ھـېس ئـۇلارنى ئوگۇشـلۇق ھالـدا تېگـنىش (特根西) تىكى بىـر داچىغا ئاپىرىـدۇ. ئەمما ئۇلار مىيونخېنغا تېلېفون قىلىپ ئەھۋال ئىگەللىگەندە، گۆرۆدىكىلەرگە قاراۋاتقان يـاش جەڭچـى قايىـل قىلىنىـپ ئـۇلارنى ئـۆيلىرىگە ماشـىنىلىق ئاپىرىـپ قويۇشـقا مـاقۇل كەلتۈرۈلـدۇ. شـۇنداق قىلىـپ ھـېس گـۆرۆدىكىلەردىنلا ئايرىلىـپ قالغـان بولمـاي، ئاپتوموبىلـدىنمۇ مەھرۇم قالغان ئىدى.

ئۇلار قـۇراللىرىنى يۇشـۇرۇپ بولـۇپ، شـىرىنا رېشـىد () نىـڭ خىزمەتچىسـى ئـۆتنە ئېلىـپ كەلـگەن پـۇخراچە كىيىملىرىنـى ئالماشتۇرۇپ يۇشـۇرۇنۇقچە قىرغىنچىلىـق بولغـان جايغا قايتىـپ بېرىـــپ، ئـــۇ يەردە خوجايىنىنىـــڭ ئەھـــۋالى نـــېمە بولـــۇپ كەتكەنلىكىنى ئۇقۇشۇشقا كىرىشىدۇ. قوماندانلىق بىناسىدا ئۇنى توسىۋېلىشــدۇ؛ ئېگنــار (埃格纳) بىــر ســاقچى ئەمەلــدارىغا ئۆزىنىــڭ كىملىكىنــى ئېيتىــدۇ. "نۇرغـۇن تەرەپلەردىــن تەلەپ قىلىشىم نەتىجىسىدىلا ئانـدىن ئـۇلار مېنـى كىرىشكە رۇخسەت قىلىشتى. كىرىش ئىشىكى يېنىدا بىـر مـۇنچە ئۆلـۈكلەر تىزىلغـان ئىـكەن. مەن بـۇنى كـۆرۈپ قېيىـپلا كەتـكەن ئىـدىم. مەن بـۇ جەسەتلەر ئارىسىدىن خوجايىنىمنى ئاختۇرۇشقا مەجبۇر بولدۇم."
ئېگنـــار () خوجايىنىنىـــڭ دوســـتى بولغـــان لۇدېنـــدورفنىڭ

خىزمەتچىسىنىڭ جەسىدى يېنىغا ياتقۇزۇپ قويۇلغانلىقىنى كۆرىدۇ. "كۆڭلۈم قاتتىق يېرىم بولدى. پۈتۈنلەي ئۈمىدسىز ھالدا ئىدىم. مەن شۇنىڭ بىلەن ۋېيدىنمىر (维登梅尔) كوچىسىدىكى ئۆيگە قايتىپ كەتتىم." شىرىنا رېشىد () خانىم يولدىشىنىڭ نەدىلىكىنى سورايدۇ. ئېگنار () ھۇلۇقنىچە يالغان ئېيتىپ باققان بولسىمۇ خانىمنى ئىشەندۈرەلمەيدۇ. "مەن خانىمنىڭ: نېمە دېگەن قورقۇنۇچلۇق، ئەمما مەن يەنە نېمە ئۈچۈن ئوفتسېر تەرىپىدىن ئالدىنىپ يۈرىمەن؟ دېگىنىنى ئېسىمدە."

خانفىستانگىل بارلىق ھەرىكەت پۈرسەتلىرىدىن مەھرۇم بولۇپ قالىدۇ. ئۇ ئۆيىدە قالغان ئىدى. سىڭلىسى تېلېفون قىلىپ، قوزغىلاڭچىلار قوشۇنى مىيونخېن مەركىزىگە يېتىپ كەلدى، دەپ خەۋەر قىلىدۇ. كوچىدا ياخشى بىلىدىغان بەستلىك بىر ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنىڭ ئادىمىنى يولۇقتۇرىدۇ. ئۇ كىشى خانفىستانگىلغا: ھىتلېر، لۇدېندورف ۋە گېورىڭلارنىڭ ھەممىسى قۇربان بولدى، ئەندى ناتسىستلار پارتىيىسى تۇگەشتى دېسەكمۇ بولىدۇ، دەيدۇ. ئۇ كەينىگە يېنىپ ئۆيىگە بېرىپ قېچىش تەييارلىقىنى قىلماقچى بولىۋىدى، بىر بىرزىنتلىق كىچىك ماشىنا ئۆينىڭ يېنىغا كېلىپ توختايدۇ. ئاپتوموبىل ئىچىدە ئامان، ھېس، ئېكارت ۋە خوفمان قاتارلىق كىشىلەر بار ئىدى. ئۇلار بىرلىكتە رەسىم تارتىش ئۇستىسىنىڭ ئۆيىگە بارىدۇ. ئۇ يەردە ھەممە بىرلىكتە مۇزاكىرە قىلىشىپ، خانفىستانگىلنىڭ يالغۇز ئاۋستىرىيىگە كېتىۋېلىشىغا بىردەك كېلىشىدۇ .

ھىتلېر، ئۇففىڭ (乌夫因 Uffing) سەھراسىدىكى داچىغا كېلىپ يوشۇرۇنۇپ يۈرىدىغانلىقىنى ھەرگىز ئويلىمىغان بولسىمۇ، يۈز بەرگەن بەختسىزلىكلەر ئۇنى بۇنىڭغا مەجبۇرلىغان ئىدى. مىيونخېندىن ئۇن چاقىرىمدەك يىراقلىقتىكى بۇ يەردە، ھىتلېر ئۇزۇن سوزۇلغان جىمجىتلىقىنى بۇزۇپ، تۇيۇقسىز "سول بىلىكىمگە ئوق تەگكەندەك قىلىدۇ" دەيدۇ. "قىزىتماڭ بارمۇ؟" دەپ سورايدۇ شۇلتىز دوختۇر. "قىزىتمامغۇ يوق، ئەمما بىلىكىمدە ئوق قالغان بولسا كېرەك، ئۇنداق بولمىسا بەلكىم ئىچىدە بىر يەرلىرىم ئوقتا سۇنغان بولىشىمۇ مۇمكىن." ئۇلار ئورمانلىق ئىچىدە ماشىنىنى توختىتىدۇ. دوختۇر، ھىتلېرنىڭ كاژانكىسىنى، ئىككى قات پوپايكىسىنى، گالۇستۇكىنى ھەمدە كۆڭلىكىنى مىڭ تەستە سالدۇرىدۇ. شۇلتىز ئۇنىڭ سول بىلىكىنىڭ بەكلا ئېغىر چىقىق ئىكەنلىكىنى كۆرىدۇ. ئەمما ياردەمچىسىمۇ بولمىغان، ئۇنىڭ ئۈستىگە ماشىنا ئىچىدە چىققان قولىنى جايىغا سېلىش ئىمكانىمۇ يوق ئىدى. شۇڭا ئۇ، ھىتلېرنىڭ ياربىدار قولىنى بىر قول ياغلىقى بىلەن تېڭىپ ھەركەت قىلمايدىغان ھالغا كەلتۈرىدۇ. ئاندىن ئاۋستىرىيىگە قېچىپ كېتىشنى تەكلىپ قىلىدۇ. ھىتلېر بۇنى رەت قىلىدۇ. شۇڭا، ئۇلار داۋاملىق جەنۇبقا قاراپ ئىلگىرلەيدۇ. ئۇلار مورنوۋ (慕尔瑙) غا يېتىپ كېلەي دېگەندە، ھىتلېر، خانفستانگىلنىڭ ئۇففىڭدىكى داچىسى ئېسىگە كېلىدۇ. ئۇ يەر نەچچە چاقىرىم كېلىدىغان بىر يەردە ئىدى. ئۇ شوپۇرىغا "سېرق" (塞尔夫) ماركىلىق پىكاۋنى بىر يەرگە پۇختىلاپ

يۇشۇرۇپ قويۇشنى بۇيرۇيدۇ. ئاندىن ئۇ دوختۇر، جىددىي قۇتقۇزۇش خادىمى ئۆچىسى بىرلىكتە ئۇففىڭغا قاراپ يايىاق يۈرۈپ كېتىدۇ.

ئۇلار چۈشتىن كېيىن سائەت 4 ئەتراپىدا خانفىستانگىلىنىڭ داچىسىغا يېتىپ كېلىدۇ. بۇ داچا تاش بىلەن ياسالغان چاققانغىنە بىر بىنا بولۇپ، بۇ كەنتتىكى چېركاۋغا يېقىنلا بىر يەردە ئىدى. ھېلېنە ھېرىپ ھالىدىن كەتكەن بۇ ئۈچ نەپەر مېھمىنىنى ئۈستىنكى قەۋەتتىكى مېھمان كۈتۈش ئۆيىگە باشلاپ چىقىدۇ. بۇ چاغدا ھىتلېر لۇدېندورف بىلەن ئۇنىڭغا سادىق گرافنىڭ قۇربان بولىشىغا قاتتىق ئۆكۈنۈشكە باشلايدۇ. ھىتلېر ئۇ ئىككىسىنىڭ يېقىلىپ چۈشىۋاتقانلىقىنى كۆرگەن ئىدى. ئۇ بارغانسىرى ھاياجانلىنىپ سۆزلەشكە باشلايدۇ: لۇدېندورف ئىشەنچلىك بىرى بولغىنى ئۈچۈن ئۆز ھاياتىنى پىدا قىلالىدى؛ گراف مۇ سەممى سادىق بىرسى بولغىنى ئۈچۈنلا ئەنە شۇنداق مۇكەممەل بىر كانۋايىدىن ئايرىلىپ قالدىم. ئاندىن ئۇ ئۈچ كاتىۋاشىنىڭ خائىنلىق قىلمىشىنى قاتتىق ئەيىپلەپ، "تىرىكلا بولىدىكەنمەن، ئۆز غايەم يولىدا تەۋرەنمەي ئاخىرغىچە كۈرەش قىلىمەن دەپ قەسەم قىلىدۇ".

ھېلېنە ھىتلېرغا، چوقۇم سىلەرنىڭ پېيىڭلارغا چۈشكەن بولىشى مۇمكىن، قولغا ئېلىنىشقا قارشىلىق كۆرسىتىشىڭلار ئۈچۈن ياخشىلاپ بىر ئۇخلىۋېلىشىڭلار كېرەك دەپ تەكلىپ قىلىدۇ. دوختۇر شۇلتىز بىلەن جىددىي قۇتقۇزۇش خادىمى ھىتلېرنى يۆلەشتۈرۈپ ئۈستى قەۋەتتىكى بىر ياتاق ئۆيگە

ئېلىپ كىرىپ ياتقۇزىدۇ. ئاندىن ئۇنىڭ چىقىپ كەتكەن بىلىكىنى جايىغا سېلىش ئۈچۈن ئۇرۇنۇپ كۆرىدۇ. مۆرىسى بەكلا قاتتىق ئىششىپ كەتكەچكە، بىرىنچى قېتىملىق ئۇرۇنۇشى ئوڭۇشلۇق بولمايدۇ. ئۇلار قايتا سېلىشقا كىرىشكىنىدە ھىتلېرنىڭ چىرايى ئاغرىقتىن پۈرۈشۈپ كېتىدۇ. ئەمما بۇ قېتىم ئۇلار بىلىكىنى ئورنىغا سېلىۋالىدۇ. ئاندىن جىددى قۇتقۇزۇش خادىمى ئۇنىڭ مۆرىسىنى بىلىكى بىلەن قوشۇپ داكىدا ياخشىلاپ تېڭىپ بوينىغا ئېسىپ قويىدۇ. ھېلېنە ئىشىك يوچۇقىدىن ھىتلېرنىڭ ئىڭراپ ياتقانلىقىنى كۆرىدۇ.

چەتئەل گېزىتلىرى مىيونخېن قوزغىلىڭى توغرىسىدا بەس-بەس بىلەن بۇرمىلانغان خەۋەرلەرنى يوللاش بىلەن مەشغۇل ئىدى: نيۇيورك شەھىرىدە بۇ ۋەقەنى قۇراللىق قوزغىلاڭ دەپ ئاتىشىپ، ھىتلېر بۇ قوزغىلاڭدا ئاساسلىق رول ئوينىدى، دەپ خەۋەر يازىدۇ. رىمدا (كۇرت رادىك (库尔特•卢德克) يەنە بىر قېتىم ھىتلېرغا ۋاكالىتەن مۇسسولىنى بىلەن مۇزاكىرە قىلغان)، چۈش ۋاقتىدا ھەر قايسى گېزىتلار "شاھزادە روبلېيشت (卢伯莱希特)ئىنقىلابى پارتىيىگە ئەزا بولۇپتۇ، دەپ يازىدۇ.

10-نويابىر (ئوغلاق) چۈشتىن بۇرۇن، قوزغىلاڭچىلار يا قولغا ئېلىندى يا بولمىسا قېچىپ يوشۇرۇندى. گەرچە تېگىنىش (特根西)تا قالغان ھېس ئاپتوموبىلسىز قالغان بولسىمۇ، ئاخىرىدا ئۇ ئوبىكتىۋى ئىلسې پرۆل (Ilse 伊尔塞•普罗尔 Pröhl) غا تېلېفون قىلىش پۇرسىتىنى تېپىپ گۆرۆدىكىلەردىن

ئايرىلىپ قالغانلىقىنى خەۋەر قىلىدۇ. ئۇنىڭدىن بىرەر ماشىنا تېپىپ خاۋشوفېرنىڭ ئۆيىگە ئاپىرىپ قويۇشى مۇمكىنمۇ دەپ سورايدۇ. ئىلسى ۋېلسىپىتلىق مىيونخېندىن يولغا چىقىدۇ. ئۇ يەر مىيونخېندىن 30 چاقىرىم يىراقتىكى بىر يەر بولغاچقا، ھېس بىلەن بىرگە شەھەرگە قايتىپ كېلىشى ئاسان ئەمەس ئىدى. شۇڭا ئۇلاردىن بىرسى ۋېلسىپىتلىق بىر مەزگىل مېڭىپ ۋېلسىپىتنى يول بويىغا تاشلاپ قويۇپ ئالغا كىتىۋېرەتتى. يەنە بىرسى ۋېلسىپىت بار يەرگىچە مېڭىپ كېلىپ ۋېلسىپىتلىق ئالدىدا ماڭغاندىن ئۆتۈپ بىر يەرگە ۋېلسىپىتنى كەينىدىكىسىگە تاشلاپ كىتىۋېرەتتى (بۇ، ھېسنىڭ پىلانى ئىدى). ئەنە شۇنداق نۆۋەتلىشىپ ۋېلسىپىت مىنىپ يۈرۈپ ئاخىرى باۋارىيىنىڭ مەركىزى بولغان مىيونخېنغا كېلىۋېلىپ، پروفېسسور خاۋشوفېرنىڭ ئۆيىگە يېتىشىدۇ. گەرچە بۇ پروفېسسور ئۇلارنىڭ قوزغىغان بۇ قېتىمقى قوزغىلىڭىنى "ئاخماقانە بىر ھەرىكەت" دەپ قارىسىمۇ، ئۇ يەنىلا بۇ قاچقۇننى ئۆيىدە ساقلاشقا ماقۇل بولىدۇ. پروفېسسور، گەرچە ھېس دېگەن بۇ ئادەمنىڭ بىر مۇنچە يېتەرسىزلىكلىرى بولغاندەك قىلسىمۇ، ئۇنىڭ ئەۋزەللىكلىرى، يەنى ئۇنىڭ ئەقىللىق بولغانلىقى ئەمەس بەلكى ئۇنىڭ قەلبى ۋە مىجەزى ئۇنىڭغا ياقاتتى. شۇڭا پروفېسسور ھېسنى بەربىر ياخشى كۆرەتتى. ھېسنىڭ قاتتىق كۆڭلى يېرىم بولغان ئىدى؛ ئەگەر گۆرۈدىكىلەرنى يوقۇتۇپ قويمىغان بولسا بەلكىم بۇ قېتىمقى قوزغىلاڭ مەغلۇپ بولماسلىقى مۇمكىن ئىدى دەپ ئويلايتتى.

شۇڭا ئۇ ئۆزىنى ئۆلتۈرىۋالماقچىمۇ بولىدۇ. ئەمما پروفېسسور خاۋشوفېر مسال كەلتۈرۈپ چىك تۇرۇپ سۆزلىگەچكە، ئۇنىڭ ئۆلىۋېلىش خىيالىنى ئاخىرى كاللىسىدىن چىقىرىدۇ. ئەمما ئۇنىڭغا، بېرىپ تەسلىم بول دەپ ئېيتىدۇ. بۇ ئاگاھلاندۇرۇشنى ھېس ھەرگىزمۇ قوبۇل قىلالمايتتى. ئارىدىن بىر قانچە كۈن ئۆتۈپ، پروفېسسور خاۋشوفېرنىڭ ئۆيىدىن ئايرىلىپ، بىر يېقىن دوستى بىلەن بىرلىكتە شەھەر سىرتىدا بىر يەرگە بېرىپ مۆكۈنىدۇ. ئۇزۇن ئۆتمەي، ئۇ يەنە ئاغرىپ يېتىپ قالغان سۆيگۈنى ئىلىسىغا قاراش ئۈچۈن ئادەتتىكىچە ۋېلىسىپىتلىق شەھەرگە قايتىپ كېلىدۇ.

(7)

ئۇففىڭدا، ھىتلېرنىڭ غەم ئەندىشىلىك ئۇيقىسىز كېچىلىرى داۋام قىلماقتا ئىدى. خانىمستانگىلىمۇ تېخىچىلا ئۆيگە قايتمىغان ئىدى. ھىتلېر ئاغرىق ئازاۋىنى پەسەيتىش ئۈچۈن ئۆي ئىگىسىنىڭ ئەنگلىيە پاسونىدىكى ساياھەت زىلچىسىنى ئۈستىگە چىك يۆگەپ ياتقان بولسىمۇ، يەنىلا كۆزىگە ئۇيقۇ كېلىدىغاندەك ئەمەس ئىدى. ھىتلېر، ھېلىنە خانىمستانگىلنى يېنىغا چاقىرتىپ، جىددى قۇتقۇزۇش خادىمنى مىيونخېنغا بېرىپ بېشىستان (贝希斯坦) نى تېپىپ كېلىش ئۈچۈن ئەۋەرتكەنلىكىنى، ماشىنىسىنى تېپىپ ئەكىلەلىسە ئاۋىستىرىيەگە ئۆتۈپ كېتىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. ھىتلېرنىڭ مۆرىسىنى تولۇق ساقايتىش ئۈچۈن كەسىپدېشى بولغان داڭلىق دوختۇر شاربرۇخ

(沙尔勃鲁赫) نىڭ ئەستايىدىل ئىشلەيدىغان ياردەمچىسىنى تېپىپ كېلىش ئۈچۈن دوختۇر شۇلتىزمۇ شەھەرگە قايتىپ كەتكەن ئىدى.

ئەتىسى تاڭ سەھەردە، ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشى بەكلا ئاستا بىلىنمەكتە ئىدى. بۇنىڭ تەسىرىدە ھەتتا ئايال خىزمەتچىلەرمۇ جىددىيلەشكەنلىكىدىن تاماققىمۇ ئولتۇرالمىغان ئىدى. ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئەندىلا 3 ياشقا كىرگەن كىچىك ئېگونلا ئادەتتىكىدەك ئويناپ-كۈلۈپ يۈرەتتى. شۇڭا ئۇ يەردىكىلەر بۇ بالىنى تالاغىمۇ چىقارماي ئۆي ئىچىگە سولاپ قويۇشىدۇ. بولمىسا بۇ كىچىك نارسىدە تالاغا چىقىپ خالايىققا، ئادولف تاغام بىزنىڭ ئۆيدە، دەپ ۋارقىراپ يۈرۈشى مۇمكىن ئىدى. چۈشكە ئاز قالغىنىدا، دوختۇر شۇلتىز داڭلىق كەسىپدىشىنىڭ ياردەمچىسىنى باشلاپ يېتىپ كېلىدۇ. ئۇلار ئىككىسى بىرلىشىپ ھىتلېرنىڭ بىلەك-مۈرىلىرىنى تەكشۈرۈپ، ئەھۋالىنىڭ ياخشى ئىكەنلىكىنى كۆرىدۇ. شۇڭا، ئۇلار تېڭىقىنىلا ئالماشتۇرۇپ قويىدۇ. ھىتلېر، شۇلتىزغا تەلىمات بېرىپ، ئۆزى يوق ۋاقىتلاردا تەشكىلات ئىشلىرىغا دىرېكسلېر مەسئۇل بولۇپ تۇرىشىنى ئۇنىڭغا يەتكۈزۈپ قويۇشىنى ئېيتىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىرگە، بۇ ئىشتىن ھېس ۋە لۇدېندورف قاتارلىق كىشىلەرنىمۇ خەۋەردار قىلىپ قويۇشىنى، ئەگەر ئۇلار ساق قالالىغان بولسا، شۇلتىزغا ۋەزىپە قىلىپ تاپشۇرىدۇ.

بۇ ئىككى دوختۇر قايتىپ كەتكىنىدىن كېيىن، ھىتلېر ئۆي خوجايىنى خانىمغا، يولدىشىڭىزدىن خاتىرجەم بولۇڭ، ئۇنىڭغا ھېچ ئىش بولمايدۇ، دەپ قايتا-قايتا تەسەللى بېرىدۇ. ئاندىن

ئۇ، سەپداشلىرىنىڭ بېشىغا نېمە ئىشلار كەلگەنلىكىنى ئويلاپ پەقەتلا خاتىرجەم بولالماي قالىدۇ. ئەگەر ئۇ شۇ كۈنى ئاخشىمى راستىنلا ئۇخلىدى دېيىلسىمۇ، ئەتىسى تاڭ سەھەر يېقىنىدىكى چېركاۋدىن ئاڭلانغان قۇلاقنى يارغۇدەك قوڭغۇراق ئاۋازى ئۇنىڭ روھىنى ئۆك-تەتۈر قىلىۋېتىشكە يەتكەن ئىدى. ئۇ كۈنى چىسلاغا 11 بولۇپ، ھەپتىگە يەكشەنبە (پازار) ئىدى. ھىتلېر چۈشلۈك تاماق ۋاقتىدىلا ئاندىن ئوتتۇرلۇقتا كۆرۈندۇ. قولى بوينىغا تاختاي تېڭىپ ئېسىپ قويۇلغان بولغاچقا، كىيىملىرىنىمۇ كىيەلمىگەن ئىدى. شۇڭا ئۇ خانىستانگىلىنىڭ قېنىق كۆك رەڭلىك گۈللۈك مونچا يېپىنچىسىغىلا ئورىنىۋالغان ئىدى. ئۇنىڭ مۇمدەك ساغرىپ كەتكەن چىرايىدىن سەل-پەل كۆلكە چىقىپ تۇراتتى. ئۇ ئۆزىنىڭ شۇ تۇرقىنى كۆرسىتىپ، مەن ھازىر رەسمى بىر يالغان رىم دېپوتاتىغىلا ئوخشاپ قالدىم دەپ چاخچاق قىلىدۇ. ئۇ يەنە ھېلىنىيگە، بىر ۋاقىتلاردا دادامۇ مېنى ئۇنىڭ مۇشۇنداق بىر كىيىمنى كىيىۋالغىنىمنى كۆرۈپ شاڭخو قىلىپ كۈلۈپ كەتكەن ئىدى، دەيدۇ.

چۈشتىن كېيىن، ھىتلېر تېخىچىلا خاتىرجەم بولالماي مېھمانخانا ئۆيىدە ئۇياقتىن بۇياققا تىنماي ماڭاتتى. بېشىستان (贝希斯坦) ماشىنىسىنى تېپىپ كېلەلەرمۇ، دەپ بەكلا پاراكەندە بولۇپ كېتىدۇ. نېمىشكە شۇ چاققىچە كەلمەيدىغاندۇ؟ نەچچە سائەتكە قالماي، ھەتتا شۇ بىر قانچە مىنۇت ئىچىدىلا ساقچىلار ئىزىمنى سۈرۈشتە قىلىپ ئۇففىڭنى تېپىپ كېلىشى مۇمكىن دەپ ئەنسىرەيتتى. ئاخشىمى گۇگۇم ۋاقتىدا، ئۇ

ھېلېنىيـــدىن پەنجىرىلەرنـىـڭ تاقـاقلىرىنى چۇشـۇرۇپ پەردىنـى ئېتىۋېتىشنى ئۆتۈندۇ. ئاندىن، ئۇ ئۆي ئىچىدە تىنماي ئالـدى- كەينىگە مېڭىشقا باشلايدۇ. سائەت بەشـتىن ئۆتكەنـدە، تېلېفون جىرىڭلايدۇ. ھېلېنىينىـڭ قىيىنى ئاپىسـى تېلېفون قىلغانىكەن. ئۇمۇ يېقىندىكى بىر داچىـدا تـۇراتتى. خانفىسـتانگىلىنىڭ ئاپىسـى تېلېفونـــدا ئـــۆيىنى ســـاقچىلار ئـــاختۇرۇش قىلىۋاتقـــانلىقىنى ئېيتىۋاتقىنىـــدا، بىـــر ســـاقچى ئەدەپ بىـــلەن ئۇنـــىڭ قولىـــدىن تۇرۇپكىنى ئېلىپ ئۇدۇللا ھېلېنە بىلەن گەپلىشىدۇ: مەن ھـازىر ئادەملىرىمنى ئېلىپ يېنىڭىزغا بارىمەن، دەيدۇ.

ھېلېنە تروپكىنى قويۇپ پەلەمپەيلەرنى ئالدىرىماي باسقىنىچە ئۈسـتى قەۋەتـكە چىقىـدۇ. ھىتلېرنـىـڭ ئۈسـتىدە يەنىـلا بـايىقى كىيلەڭسىز مۇنچە يېپىنچىسـى بـار ئىـدى. ئـۇ كارىـدوردا تـۇرۇپ تېلېفونـــدىن كەلـــگەن خەۋەرنـــى كـــۆتمەكتە ئىـــدى. ھېلېنـــە يېچىرلىغانـــدەك پەس ئـــاۋازدا، ســـاقچىلار ھـــازىرلا بـــۇ يەرگە كېلىـدىغان بولـدى، دەيـدۇ. "بىـر دەمـدىلا ھىتلېـر ھۇلۇقـۇش ئىچىدە قالىدۇ. ئۇ تىتىـرەپ چىققان ئاۋازدا: مانا، دېمىـدىمۇ، ئەندى ھەمـمە ئىـش تۈگەشـتى، داۋاملىـق بۇنـداق مۆكۈنۈشـنىڭ پايدىسى يوق! دېگىنىچە تارتمىدىن تاپانچىسىنى ئالدۇ".

"نـېمە قىلماقچىســـىز؟" ھېلېـــنە بىرىـــپ ئۇنـــىڭ قولىـــدىكى تاپانچىغـا ئېسىـلىدۇ. ھىتلېرمـۇ تاپانچىسـىنى چىـڭ تۇتىۋالـماي قـولىنى بوشـــىتىدۇ. ھېلېـــنە تاپـــانچىنى ئېلىۋېلىـــپ "بىـــرەر ئۇگۇشســـىزلىققا دۇچ كەلســـىڭىزلا ئۈمىدســـىزلىنىپ ئـــۆزىڭىزنى يوقۇتـۇپ قويىدىكەنسىز. ــ دەيـدۇ ئۇنىڭدىن رەنجىـپ، ــ

قالغان ئادەملىرىڭىزنى ئويلاڭ، ئۇلارنىڭ ھەممىسى سىزگە ئىشەنچ قىلماقتا. ئەندىلىكتە ئۇلارنى يالغۇز قويسىڭىز، ئۇلار سىزگە بولغان بارلىق ئىشەنچلىرىدىنمۇ مەھرۇم بولۇپ قالىدۇ. - دەيدۇ ھېلېنە تەمكىن ھالدا، — سىز قانداقمۇ شۇنچە ئىشىنىپ كەينىڭىزدىن ئەگىشىپ كېلىۋاتقان شۇنچە كۆپ كىشىنى ئۈمىتسىزلىك ئىچىگە تاشلاپ قويۇپ ئۆزىڭىزنى ئېتىۋالماقچى بولىسىز؟" ھىتلېر ئۇنىڭ بىلەن بىرگە لاسىدە ئولتۇرۇپ قېلىپ، ئايالنىڭ قولىغا بېشىنى قويىدۇ. ھېلېنە چاندۇرماي ئورنىدىن تۇرۇپ قورالنى يۇشۇرۇشقا يەر ئاختۇرۇپ ياندىكى ئۆيگە كىرىدۇ. ئۇنىڭ كۆزىگە ئۇن ساندۇقى كېلىدۇ-دە، تاپانچىنى ئۇن ئىچىگە كۆمۈپ قويىدۇ. ئاندىن دەرھال ھىتلېرنىڭ يېنىغا قايتىپ چىقىدۇ. ھىتلېر ھېلىغىچە بېشىنى چۆكۈرۈپ ئولتۇراتتى.

ھېلېنە ئۇنىڭ يېنىغا كېلىپ، ئەگەر سىز قاماققا ئېلىنسىڭىز، پارتىيە نېمە ئىشلار بىلەن شوغۇللىنىشى كېرەك دەپ ئويلايسىز؟ مېنىڭچە سىز بۇلارنى يېزىپ چىقىپ يېقىن سەپداشلىرىڭىزغا تاپشۇرۇپ كېتىشىڭىز كېرەكقۇ دەيمەن؟ سىز بۇنىڭ ئۈچۈن بىر قانچە ۋاراق قەغەز ئۈستىگە ئىمزايىڭىزنى قويۇڭ يېتەرلىك. قالغان گەپلەرنى مەن سىز ئۈچۈن بىر-بىرلەپ يېزىپ چىقاي. پۈتكەندىن كېيىن مەن ئۇلارنى ئادۋوكاتىڭىزغا تاپشۇراي، سىزنىڭچە قانداق؟ دەيدۇ. ھىتلېر ئۇنىڭ ۋەزىيىتىنى ئەسلەتكىنى ئۈچۈن رەخمەت ئېيتقاندىن كېيىن يوليورۇقنى ئېيتىشقا باشلايدۇ. ئۇ ئالدى بىلەن ئامانىنى سودا تىجارەت

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

كىرىم ـ چىقىم ئىشلىرىنى شۇنىڭدەك پارتىيە ئىچى مالىيەسىنى چىڭ تۇتۇشنى تاپىلايدۇ؛ روسېنبېرگنى "پارتىيە گېزىتىنى ياخشى باشقۇرۇپ" تۇرۇشنى تەلەپ قىلىدۇ. ئۇنىڭ بۇ دېگىنى بۇرۇن دوختۇر شۇلتىز ئارقىلىق يوللىغان يولىيورۇقىنىڭ دەل ئەكسىچە بىر يولىيورۇق ئىدى. ئۇ چاغدا "بۇ ھەرىكەتكە سەن رەھبەرلىك قىلىسەن" دېمىگەن ئىدى. خانفىستانگىلنى چەتئەللىدىكى مۇناسىۋەتلىرىدىن پايدىلىنىپ «خەلق كۆزەتكۈچىلىرى» گېزىتى بىلەن ياخشى ھەمكارلىشىشنى تاپىلايدۇ. ھېس بىلەن باشقا رەھبەرلەرنى سىياسى پائالىيەتلىرىنى داۋاملاشتۇرۇشنى تاپىلايدۇ. ھىتلېر بۇ يولىيورۇقلارغا قول قويۇپ بولغاندىن كېيىن، ھېلېنە بۇ ھۆججەتلەرنى ئۇن ساندۇقى ئىچىگە سۇقۇپ قويىدۇ.

سەل ئۆتكەندىن كېيىن سىرتتىن ماشىنا ئاۋازى كېلىدۇ. ئارقىدىنلا ئۇزۇك ـ ئۇزۇك ئىشىك قوڭغۇرىقى چېلىنىدۇ. كىشىنى ھەيران قالدۇرۇپ ساقچى ئىتىنىڭ قاۋىغان ئاۋازىمۇ ئاڭلىنىدۇ. يەنە ئازىراق ۋاقىت ئۆتۈپ ئىشىكنىڭ ئۇرۇلغان ئاۋازى كېلىشكە باشلايدۇ. ئىشىك ئېچىلغاندا ياش بىر ساقچى لېيتېنانتى بىلەن يەنە ئىككى ساقى ئەمەلدارى كىرىپ كېلىدۇ. لېيتېنانت ئەدەپ بىلەن ئۆزىنى تونۇشتۇردى. ئاندىن كەچۈرۈپ سوراپ تۇرۇپ ئۆيىگىزنى ئاختۇرۇش مۇمكىنمۇ، دەپ سورايدۇ. ھېلېنە ساقچى ئەمەلدارىنى باشلاپ ئۈستى قەۋەتكە چىقىپ مېھمانخانا ئىشىكىنى ئېچىپ كۆرسىتىدۇ. ھىتلېر ئۈستىگە ئۇخلاش كىيىمى بىلەن مونچا يېپىنچىلىق مىدىرمۇ قىلماي تىكىلىپ تۇراتتى. ئۇشتۇمتۇت

www.pidayi.biz

ھىتلېرنىڭ ئوتتۇرىغا چىققانلىقى، ساقچى ئەمەلدارلىرىنى چۆچۈتىۋېتىدۇ. ئۇلارنىڭ ھېچ قايسى ھىتلېرنىڭ يېنىغا بېرىشقا پېتىنالمايدۇ. ھېلىنە ئۇلارنى ئۆيگە كىرىڭلار دېگىنىدىن كېيىنلا ساقچىلار ئۆيگە كىرىدۇ. ئۇلار ئۆيگە كىرىشى بىلەن ھىتلېر پۈتۈنلەي سالماق ھالەتتە كېلىش بىلەنلا قالماي، "يەنە قاتتىق ۋارقىرىغىنىچە ھۆكۈمەت بىلەن ئەمەلدارلارنى قاغاشقا باشلىدى. ئۇنىڭ ئاغزىدىن ئۈزۈلمەي سۆز يېغىپ، چىرايىمۇ ئىنتايىن سۈرلۈك ھالغا كېلىپ قالغان ئىدى." تېخى بايىملا قەددىنى روسلىيالماي تۇرغان ھىتلېر، ئەندىلىكتە پۈتۈنلەي ئەسلىگە كېلىپ بولغان ئىدى. ئۇ تۇيۇقسىزلا گېپىنى توختىتىپ، لېتىناتقا: ۋاقىتنى زايا قىلماي ۋەزىپەڭلارنى جايىغا كەلتۈرۈڭلار، دەپ بۇيرۇق قىلىدۇ. ئۇ لېتىنات بىلەن قول ئېلىشىپ كۆرۈشكەندىن كېيىن ئۇنىڭ بىلەن بىرگە يولغا چىقىشقا تەييار ئىكەنلىكىنى بىلدۈردى.

ئۇ كۈنىسى ھاۋا بەكلا سوغۇق ئىدى. ئەمما ھىتلېرنىڭ پەلتوسىمۇ يوق. ئۇ خانىفستانگىلىنىڭ پەلتوسىنى كىيىپ ئاندىن يولغا چىقىش دېگەن مەسلىھەتكە كۆنمەي، بايىقى كۆك رەڭلىك مونچىا يېپىنچىسىنىڭ ئۈستىگە ئۆزىنىڭ ھەربى پەلتوسىنى ئارتىپلا كىيىۋالغان ئىدى. لېتىنات ئۇنىڭغا ھەربى پەلتوسغا قارا كىرىست مېدالىنى تاقىۋېلىشىغا رۇخسەت قىلىدۇ. ئۇلار بىرلىكتە پەلەمپەيدىن ئاستى قەۋەتكە چۈشىۋاتقىنىدا، ئېگون ئەكىلەپ يۈگۈرگىنىچە ئۇلارنىڭ يېنىغا كېلىدۇ. "سىلەر دۈشمەنمىدىڭلار، ئادولف تاغامنى تۇتۇپ نېمە قىلماقچىسىلەر؟" دەپ ۋارقىرايدۇ.

www.pdaiy.biz

ھىتلېر بۇنىڭدىن قاتتىق تەسىرلىنىپ، بالىنىڭ يۈزىنى سىلاپ قويۇپ بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماي ھېلېنە ۋە ئۆي خىزمەتچىسى بىلەن بىر ـ بىرلەپ قول ئېلىشىپ خوشلىشىدۇ. ئاندىن ئىتتىك چىقىپ كېتىدۇ. ھېلېنە دېرىزە تۈۋىگە كەلگەندە ساقچى ماشىنىسىنىڭ رايون مەركىزى بولغان ۋېرخېين (威尔海因) تەرەپكە قاراپ كېتىۋاتاتتى. ئۇ ھىتلېرغا ئاخىرقى قېتىم بىر قارىۋالىدۇ: ھىتلېرنىڭ چىرايى تاتىرىپ كەتكەن ئىدى.

ھىتلېرنى ئاخشىمى سائەت ئونغا چارەك قالغاندا ۋېرخېين (威尔海因)غا ئېلىپ بارىدۇ. ئۇ يەردە ئۇنى رايونلۇق ئىشخانىغا ئېلىپ كىرىپ رەسمى سوراق قىلىشقا باشلايدۇ. ئۇنىڭدىن كېيىن ئالدىراش مىيونخېننىڭ غەربىگە 40 چاقىرىم كېلىدىغان لاندسبېرگ تۈرمىسىگە ئاپىرىپ قاماش ئۈچۈن ئېلىپ ماڭىدۇ. بۇ چاغدا لەپىلدەپ قار يېغىۋاتقان، قاتتىق بورانلىق بىر ۋاقىت ئىدى. قاتتىق شىۋىرغاندا ھەتتا ئاپتوموبىلمۇ لەپەششىگىنىچە كېتىۋاتاتتى. يول بويى ئەگرى ـ بۈگرى يوللاردا بىرمۇ ئادەم كۆرۈنمەيتتى. ھىتلېرنىڭ روھى چۈشكۈن، چىرايى تۇتۇلغان غەم ئىچىدە ئىدى. ئۇ كېتىۋېتىپ لۇدېندورفنىڭ ئەھۋالىنىڭ قانداق بولۇپ كەتكەنلىكىنى سورىغاندىن باشقا (ئۇ ۋاقىتلاردا لۇدېندورق قويۇپ بېرىلگەن ئىدى. ئۇ ھۆكۈمەت دائىرىلىرىگە مەن بىر سىرتتا كۈزىتىپ تۇرغانلا بىرسى ئىدىم، دەپ كاپالەت بېرىدۇ)، يول بويى ئۈن چىقارماي ئولتۇرىدۇ.

لاندسبېرگ تۈرمىسىدە قوزغىلاڭچىلارنىڭ كېلىپ ھىتلېرنى قۇتقۇزۇپ چىقىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن پۈتۈن ئېھتىيات

تەدبىرلىرى ئىپلىنىدىغان بولىدۇ. شۇنداقتىمۇ ھىتلېرنى ھەممە تەرىپى سىم تور ۋە تۆمۈر رىشاتكىلار بىلەن ئورالغان تۇرمىگە ئېلىپ كىرىش ۋاقتىدا پوستا تۇرىدىغان ئەسكەرلەرمۇ تېخى يېتىپ كەلمىگەن ئىدى. ئۇنى قەلئە رايونىدىكى 7-نومۇرلۇق كامىرغا سولايدۇ. بۇ كامىر ئەچىدە مېھمان كۈتۈش بۆلۈمى بولغان بىردىن-بىر كامىر بولۇپ، بۇ "مېھمان كۈتىۋېلىش بۆلۈمى" گە پەقەت بىرلا پوست قويۇشقا بولغىدەك تار بىر يەر ئىدى. بۇ كامىرنىڭ ئالدىنقى خېرىدارى ئېسنېر (埃斯纳) غا سۇيىقەست قىلغان قاتىل ئاكرو ۋالى (阿克罗•瓦利) ئىدى. ئۇنى تېخى يېقىندىلا باشقا بىر كامىرغا يۆتكەپ چىقىپ كەتكەن ئىدى.

ھىتلېرغا قارايدىغان گۇندىپاي فرانز ھېمرىچ (Franz Hemmrich)، دائىم ھىتلېرغا پەلتوسىنى سېلىشىغا ياردەم قىلاتتى. "ئۇ يىمەي-ئىچمەي كارىۋاتتىن چۈشمەي يېتىۋالدى. مەن ئۇنىڭ ئىشىكنى زىنجىرلەپ بولغۇنۇمدىن كېيىن مېنى سىرتقا چىقىرىۋېتىشتى." ھىتلېر كۆزى كۆرمەس بولۇپ قالغىنىدا شىمالى گېرمانىيىدىكى يالغۇز كىشىلىك تار كارىۋاتتا ھەر تۈرلۈك خىيالى كۆرۈنۈشلەرنىڭ ھەمرالىقىدا كۆزى ئېچىلىپ كەتكەن كۈنلەرگىچە ياتقان ئىدى. ئەمما جەنۇبىي گېرمانىيىدىكى بۇ يەردە بولسا، ئۇنىڭغا تۆت تامدىن باشقا ھەمرا يوق ئىدى. شىمالى گېرمانىيىدىن باشلاپ جەنۇبىي گېرمانىيىگە كەلگىچە ئۇ گېرمانىيىنى پۈتۈن بىر ئايلىنىپ چىقىپ، ھەرىكەتنى قايتا باشتىن باشلاش نوقتىسىغا قايتىپ كەلگەن ئىدى.

يىقىندىلا «ئۇچىنچى ئىمپىرىيە» دېگەن كىتاۋىنى ئېلان قىلغان يازغۇچى مولېر فان دېن برۇك (莫勒•万•登•布鲁克) قوزغىلاڭ خەۋپىنى ئالغىنىدىن كېيىن "ھىتلېرنىڭ يامان گېپىنى قىلىشقا توغرا كەلسە يەتكىچە گەپ تاپقىلى بولىدۇ. ئەمما كىشىلەر ئۇنداق قارىمايتتى. خەلق ئۇنى گېرمانىيە ئۈچۈن جان-جەھلى بىلەن كۈرەش قىلغان ئادەم دەپ قارىشىدۇ. ... ھىتلېرنى ۋەيران قىلىۋەتكىنى، ئۇنىڭدا بار بولغان پرولېتارىياتقا خاس ئەسلى قىياپەت ئىدى. ئۇ قانداق قىلغاندا مىللەتچى سوتسىيالىزم ئۈچۈن ئەقلى ئاساس تىكلەپ چىققىلى بولىدىغانلىقىنى بىلەلمىگەن ئىدى. ئۇنى ئەسەبىيلىكنىڭ سىموۋۇلى دېسەك قىلچە ئاشۇرىۋەتكەن ھېسابلانمايمىز" دەيدۇ.

بۇ كۈنلەردە كىشىلەر ھىتلېر ھەققىدە گەپ قىلىشقانلىرىدا ئۆتكەن زامان پېيلى بىلەن سۆزلىشىدىغانغا ئۆزگەرگەن ئىدى. كىشىلەر ئادەتتە ھىتلېرنى گېرمانىيىنىڭ بىر تۈرلۈك سىياسى كۈچى دەپ قارىماس ھالغا كەلگەن ئىدى. ئەندى كىشىلەر ئۇنى پۈتۈن ئۇشقىنى ئېتىپ بولغان، پۈتۈنلەي ئۇتتۇرىۋەتكەن بىر قىمارۋاز ھېساپلىشاتتى. "ۋەتىنىمىزنىڭ تارىخى رەسمى ئاچا يول ئاغزىغا كېلىپ قالدى. - دەپ يازىدۇ مولېر(莫勒) ، -يەر شارىدا، بىزنىڭ ھېچ بىر ئىشىمىز ئۇقۇشلۇق بولماي كەلدى. تۈنۈگۈنمۇ ئۇگۇشلۇق ئەمەس ئىدى، بۈگۈنمۇ ئۇقۇشلۇق بولالمىدى. بىز ئەسلەپ كۆرىدىغان بولساق، بىز بۇ بىر ئەۋلات جەريانىدا ھېچ بىر ئىشىمىز ئوگۇشلۇق بولغان ئەمەس. ... بىزنىڭ ھەر بىر پىلانىمىز باشلانغان كۈنىدىن تارتىپلا ئۆلۈك

تۇغۇلۇپ كەلمەكتە. ... پۈتۈن قىلغانلىرىمىز باشتىنلا گويا خاتا قىلىنغاندەك ئىدى. بىز بۇ خاتانى تۈزىتىشكە ئۇرۇنۇپ باقتۇق، ئەمما تۈزىتىمەن دەپ ھەممىنى ۋەيران قىلىپ كەلدۇق. ... دېمەك، بىزنىڭ بۇ ئىمپېرىيىمىزدە قانداقتۇ بىر گۇناھ تەغدىرى بىرگە بولۇپ يۈرسە كېرەك”.

شۇنداقتىمۇ، مىيونخېندا ھۆكۈمەت دائىرىلىرىنى كۆزگە ئىلمايدىغان بىر بۇيرۇق بارلىق ناتسىستلار ئارىسىدا تارقىلىپ يۈرمەكتە ئىدى: “مىللى ئىنقىلابىمىزنىڭ بىرىنچى باسقۇچى تاماملاندى. بۇ باسقۇچتا پىلان بويىچە گېرمانىيە ھاۋاسى تازىلاندى. بىز قەدىرلىك فيۇرېرىمىزنىڭ ئىسسىق قېنى بىلەن ۋەتەن ساتقۇچلارنىڭ قارشى تۇرغان، مىيونخېندا سەپداشلىرىمىزدىن بەرپا قىلىنغان پولات قورغان، ۋەتەن سۆيەر تەشكىلاتىمىز بولغان ‘جەڭگىۋارلار ئىتتىپاقى’، يولىمىز ھەر قانچە مۇشەققەتلىك بولىشىدىن قەتئىي نەزەر، بىر بولۇپ ئۇيۇشقان ھالغا كەلدۇق. شۇنداق قىلىپ مىللى ئىنقىلابىمىزنىڭ ئىككىنچى باسقۇچىنى باشلىدۇق”.

ھىتلېر ياش ۋاقىتلىرىدا ئىككى قېتىملىق ئېغىر زەربىگە دۇچ كەلگەن بولۇپ، ئۇنىڭ بىرسى ۋېيىنا گۈزەل سەنئەت ئىنىستىتۇتى ئۇنى مەكتەپكە قوبۇل قىلمىغانلىقى ئىدى. يەنە بىرسى بولسا ئاپىسىدىن ئايرىلىپ قېلىشى ئىدى. كېيىن، ئۇ يەنە ئىككى قېتىملىق ئېغىر زەربىگە ئۇچرايدۇ: بىرىنچىسى زەھەرلىك گاز بومبىسى زەربىسى بىلەن قارغۇ بولۇپ يېتىپ قالغىنىدا گېرمانىيىنىڭ تەسلىم بولىشى ئىدى. يەنە بىرسى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

بولسا قوماندانلىق بىناسى ئالدىدا دوچ كەلگەن بۇ ئاپەت ئىدى. ئەڭ ئاخىرقى زەربىگە ئۇچرىغىنىدىن كېيىن، پەۋقۇلئاددە ئىرادىلىك بىرسىلا بوْنداق ئېغىر زەربە يېگىنىدىن كېيىن قايتىدىن باش كۆتۈرۈپ چىقىپ، سادىر قىلغان خاتالىقلىرىدىن تەجرىبە ساۋاق يەكۈنلەپ، تەۋرەنمەس غايىسى يولىدا قايتىدىن ئالغا ئىلگىرلىيەلىشى مۇمكىن ئىدى. بۇ بىر قانچە ئاي جەريانىدا، دۇمباقچى بولۇپ رول ئېلىپ كېلىۋاتقان ھىتلېر، پۈتۈنلەي ئۆزگىرىش ياساپ، فيۇرېر بولۇپ ئوتتۇرىغا چىقىدىغان ھىتلېرغا ئورۇن بوشىتىپ بېرىدۇ.

ئۈچىنچى بۆلۈم

تاۋلىنىپ يېتىلىش

يەتتىنچى باب

لاندسبېرگ تۈرمىسىدە

(1)

ھىتلېر قولغا ئېلىنغان كۈنىسى سەھەردە، ھېلېنىيە خانفىستانگىل ئامېرىكىلىق مۇخبىر شۇبوت نىكبۇك (休伯特•尼克博克) بىلەن تېلېفوندا كۆرۈشىدۇ. نىكبۇك (尼克博克)، ھېلېنىيەدىن ئايالى دورۇنى تامپسون (多洛绥•汤普逊) بىلەن بىرلىكتە ئۇففىڭغا بېرىپ ئۇنىڭ بىلەن سۆھبەت ئۆتكۈزۈشىمىز مۇمكىنمۇ، دەپ سورايدۇ. ھېلېنىيە نائىلاج ئۇنىڭ زىيارەت تەلىۋىگە ماقۇل دەيدۇ. شۇنىڭ بىلەن، ھېلېنىيە قېينى ئاپىسىغا تېلېفون قىلىپ بۇ خەۋەرنى ئۇنىڭغا ئۇقتۇرىدۇ. قېينى ئاپىسىنىڭ دادىسى ئامېرىكا ئىچكى ئۇرۇش دەۋرىدىكى بىر گېنېرال ئىدى .

قېيناپىسى ھەر تۈرلۈك ھاياجانلىق ئىشلارغا ئەزەلدىن قىزىقىدىغان بىر ئايال ئىدى. شۇڭا بۇ قېتىمقى ۋەقەدە بارلىقىنى كىشىلەرگە بىلدۈرۈش ئۈچۈن ھەقىقەتەنمۇ تېپىلماس بىر پۇرسەت بىلگەچكە، بۇ پۇرسەتنى قولدىن چىقىرىپ قويۇشنى ھەرگىز خالىمايتتى. ... شۇنداق قىلىپ، بۇ ئانا ئىنتايىن خوشال بولۇپ كېتىدۇ. ئۇ مۇخبىردىن ھەر تۈرلۈك سۇئاللارنى سورايتتى؛ ئۆزىنىڭ بۇ يەردىكى ۋەزىيەت ھەققىدىكى قاراشلىرىنىمۇ سۆزلەپ كېتەتتى. “مەن بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماي ئولتۇرىۋالغىنىم ئۈچۈن، دورۇنى تامپسون (汤普逊) مېنى

‘ئارتۇقچە ئىشلارغا ئارىلاشمايدىغان تىپىك نېمىس ئائىلە ئايالى بولسا كېرەك’ دەپ خاتا چۈشىنىپ قاپتۇ.” ئۇنىڭ بۇنداق ئويلىغىنىنى ئۇزۇنغا قالماي ئېيلان قىلغان بىر قېتىملىق ماقالىسىدىن ھېس قىلغان ئىدى (ھېلېننىيە خانىمسىتانگىلىنىڭ سالاپەتلىك كۆرۈنىشى، شۇنىڭدەك ئۇنىڭ قەيىنى ئاپىسى بىلەن كىچىك قىزىنىڭ تىنىماي ۋىتىلداپ چىقىشى بۇ تارىخشۇناستا خاتا تەسىرات پەيدا قىلىپ قويغان ئىدى). ئۇلار ماقالىسىدا، ھىتلېر ئۇففىڭدا تۇرغان ۋاقتىدا ئۇنىڭغا خانىمسىتانگىلىنىڭ ئاپىسى بىلەن سىڭلىسى قاراپتۇ دەپ يازغان .

ئۇلار بۇ كۆرۈشۈشتىن كېيىن، خانىمسىتانگىلىنىڭ داچىسىغا قايتىپ كېلىدۇ. نىكبۇك (尼克博克) ئۆي ئىچىنى رەسىمگە تارتىۋاتقان پەيتتىن پايدىلىنىپ، ھېلېننىيە ھىتلېرنىڭ تاپانچىسى بىلەن ھۆججەتلىرىنى تىقىپ قويغان يېرىدىن ئېلىپ چامادانىغا سېلىۋالىدۇ. ئاندىن نىكبۇك (尼克博克) بىلەن بىرگە مىيونخېنغا بارىدۇ. ئۇ يەردە ھىتلېرنىڭ ئادۋوكاتى بىلەن كۆرۈشىدۇ. “بۇلار ئۇنىڭ قالدۇرۇپ كەتكەن ھۆججەتلىرى. - دەيدۇ ھېلېننىيە ئادۋوكاتقا، ـــ سىز بۇلارنى يەتكۈزۈپ بەرگەيسىز. ئاندىن نېمە ئىشلار بولىدىغانلىقىغا قاراپ بىر نېمە قىلارمىز”.

لاندسبېرگ دېگەن بۇ كىچىك يەرنىڭ تاشقى كۆرۈنىشى 500 يىلغا يېقىن ۋاقىتتىن بېرى ئۆزگەرمەي ئۆز پېتى ساقلىنىپ كەلمەكتە ئىدى. بۇ جاي لېيچ دەريا ۋادىسى ئۈستىگە جايلاشقان بولۇپ، ئىككى تەرىپى قويۇق ئورمانلىق ۋە تىك قىيالىق تاغلار

بىلەن قورشالغان يەر ئىدى. ئوتتۇرا ئەسىرلەردىن بېرى بۇ جاي ئىنچىل تۇردە سىخۋابىيىلىكلەر (斯华比亚人) نىڭ تاجاۋۇزىدىن قوغدايدىغان قورغانلىق رولىنى ئويناپ كەلگەن ئىدى. شۇڭداق بولغاچقا، بۇ جايدا نۇرغۇنلىغان قېدىمى شەھەر قورغانلىرى بىلەن تاغ ئۇستى قەلئەلەر ساقلىنىپ قالىدۇ. ئەگەر ميونخېندىن بۇ تۇرمىگە بارماقچى بولغانلار چوقۇم لېيچ دەرياسىدىكى ياغاچ كۆۋرۈكتىن ئۆتىشى شەرت ئىدى. لېيچ دەرياسى، ئەسلىدە كىچىك بىر ئۆستەڭدىنلا ئىبارەت ئىدى. لاندسبېرگ تۇرمىسى ئەنە شۇ دەريانىڭ قىرغىقىدىكى قىيالىق تاغ ئۇستىگە سېلىنغان بىر قەلئە ئىدى. بۇ تۇرمە نۇرغۇنلىغان كۇلرەڭ قۇرۇلۇشلاردىن تەشكىل تاپقان بىر تۇرمە بولۇپ، تۆت ئەتراپى قېلىن ھەم ئېگىز تاش قورغانلار بىلەن ئورالغان. بۇ جاي ئىككى قىسمدىن تەشكىل تاپقان بىر يەر بولۇپ، ئۇنىڭ بىر قىسمى ئادەتتىكى جىنايەتچىلەرنى قاماش ئۇچۇن بولسا، يەنە بىر قىسمى سىياسى جىنايەتچىلەرنى قاماشقا ئىشلىتىلەتتى.

سىياسى جىنايەتچىلەر رايونىدا، 7-نومۇرلۇق كامىردىكى جىنايەتچى، يەنى ھىتلېر تاماق يېگىلى ئۇنىماي ئاچلىق ئېلان قىلىپ يېتىۋالىدۇ. كامىر ئىچىدە ھىتلېر تۇگۇلۇپ ياتقىنىچە بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمايتتى. ئۇنىڭ بۇنداق يېتىۋېلىشى ھەرگىزمۇ ئۆيىنىڭ تارلىقى ياكى راھەت بولماسلىقىدىن ئەمەس ئىدى. ھىتلېر، مانىېرخېيم (Mannerheim) دىكى ۋاقتىدا ئۇنىڭ ياتقان بۆلۈمى بۇ كامېرنىڭ يېرىمىچىلىكمۇ كەلمەيتتى. شۇڭىڭدەك ئىسار (Isar) كوچىسىدىكى ئۆيىمۇ بۇ كامىردىن

قاراڭغۇ بىر ئۆي ئىدى. كامىر ئىچىدىكى ئاق سىرلىق سىم كارىۋات سەل تارىراق بولغىنى بىلەن، ئۇنىڭ يۇمشاق بولۇشى كىشىنى يەنىلا كۆپ راھەت ھېس قىلدۇراتتى؛ ئىككى قاتلىق تۆمۈر رىشاتكىلىق پەنجىرىنى ئالىدىغان بولساقمۇ ئۆيگە يېتەرلىك كۈن نۇرى بىرىپلا قالماي، پەنجىرىدىن كۆرۈنۈپ تۇرىدىغان ئورمانلىق ۋە چاتقاللىقلار مەنزىرىسىمۇ مېيونخېندىكى ئۆيىدىن مىڭ ياخشى ئىدى.

ھىتلېرنىڭ سول بىلىكى چىدىغۇسىز ئاغرىپ، ئۇنى ئۇخلاتماي بەكلا قىينايتتى. تۈرمە دوختۇرى برىنستېينېر (Brinsteiner) “ئۇنىڭ سول مۈرىسى چىقىپ كەتكەن، تاغاق سۆڭىكى سۇنغان بولۇپ، يارىلىنىپ نېرۋا تومۇرلىرىغا تەسىر قىلىپ ئاغرىتماقتا” دەپ دىئاگنوز قويىدۇ. ئۇنىڭ يارىسىنى داۋالاش توختىمىغان بولسىمۇ، برىنستېينېرنىڭ قارىشى بويىچە، ھىتلېر “ئۆمۈر بويى سول بىلىكى تارتىشىپ ئاغرىشتىن قۇتۇلالماسلىقى مۇمكىن” ئىكەن.

گەرچە ئۇنىڭ قىينىلىشىغا ئۇنىڭدىكى ئاغرىقلا سەۋەبچى ئەمەس، ھەتتا بىرلىنىغا يۈرۈش قىلىش ئىشىنىڭ پاجىئەلىك ئاقىۋەت بىلەن نەتىجىلىنىشىمۇ ئۇنىڭ قىينىلىشىغا سەۋەب بولغان ئەمەس ئىدى. ئۇنى قىيناۋاتقان نەرسە باشقا ئىدى، ئۇنىڭ خائىنلار تەرىپىدىن سېتىۋېتىلگەنلىكى، يەنى ئۈچ كاتىۋاش تەرىپىدىن سېتىۋېتىلىشى، قۇرۇغلۇق ئارمىيىسى تەرىپىدىن، ھەتتا تەلىيىنىڭ ئوڭدىن كەلمەسلىكى ئۇنى ئەسلى قىيناپ كېلىۋاتقان ئىشلار ئىدى. شۇنىڭدەك يەنە قوماندانلىق

بىناسى ئالدىدىكى تارمار قىلىنىشىنىڭ گېزىتلاردا "چاكىنا پۇتخانا ئىنقىلابچىسى"، "باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى قىياپىتىدە ئۇرۇش ئويۇنى ئوينىشى" دەپ مازاق قىلىنىشى ئۇنىڭغا بەكلا ئېغىر كەلگەن ئىدى. چەتئەل مۇخبىرلىرى ئۇنى "لۇدېندورفنىڭ غەلۋىچى ئون بېشى"، خاندانلىق سىياسى ئۆزگۈرۈشىنىڭ قورچىقى دەپ تەسۋىرلىنىشىمۇ ئۇنىڭغا ئېغىر كەلگەن ئىدى. «نيۇيورك ۋاقتى» گېزىتىنىڭ باش بېتىدە يەنە ئۇنىڭ سىياسىي ئۆلۈمى ھەققىدىكى خەۋىرىنى بېرىدۇ: "مىيونخېن قوزغىلىڭى ھىتلېر بىلەن ئۇنىڭ مىللەتچى سوتسىيالىزمىنىڭ ئەگەشكۈچىلىرىنى ئۆلۈمگە مەھكۇم قىلدى" دەپ يازىدۇ. ئاچلىقتا، غۇرۇگۇللىككە بەرداشلىق بېرىش مۇمكىن بولغىنى بىلەن، مازاق قىلىنىشلار ئەزەلدىن تارتىپ ھىتلېرنىڭ جېنىغا تېگىدىغان ئىشلار ئىدى.

ئۇنىڭ كۆرۈنىشى ئۇنى يۇخلاپ كەلگەنلەرنى قاتتىق چۆچۈتىۋەتتىدۇ. ئۇ، ئۇرۇغلاپ كەتكەنلا بولماي، ساغرىپ ھالىدىن كېتىپ قالغان بولۇپ، كۆرگەنلەر ئۇنى تونىيالمىغىدەك ھالغا چۈشۈپ قالغان ئىدى. "مەن ئۇنىڭ تۆمۈر پەنجىرە ئالدىدا خۇددى قېتىپ قالغاندەك قىمىرمۇ قىلماي ئولتۇرۇپ كېتىشىنى كۆرۈپ بەكلا قورققان ئىدىم" دەيدۇ ئانتون درىكسلېر ئەسلەپ كېلىپ. ئىككى ھەپتىدىن بۇيان، ھىتلېر بىر قوشۇقمۇ بىر نەرسە يېمىگەن ئىدى. تۈرمە دوختۇرى درېكسلېرغا ئەسكەرتىپ، ئەگەر مۇشۇ بويىچە ئاچلىق ئېلان قىلىشنى داۋام قىلىۋەرگىنىدە پات يېقىندا ھاياتىدىنمۇ ئايرىلىپ قېلىشى مۇمكىن، دەيدۇ.

www.pidaiy.biz

www.uyghurkitap.com

شۇڭا سابىق باش سېكرېتار بۇرۇن پارتىيىنىڭ رەھبەرلىك ھوقۇقىنى تارتىپ ئالماقچى بولغان بۇ ئادەمنى قۇتۇلدۇرۇپ قېلىش مەقسىتىدە، قايتىدىن 7-نومۇرلۇق كامىرغا كىرىپ "شارائىت ھەرقانچە ناچار بولسىمۇ بىر قېتىملىق مەغلۇبىيەت بىلەنلا ئۈمىدىڭنى ئۈزۈپ ھەممىدىن ۋاز كېچىشكە ھەققىڭ يوق؛ پۈتۈن پارتىيە قايتىدىن باش كۆتۈرۈپ چىقىش ئۈچۈن يەنىلا ساڭا قاراشلىق، دەپ شۇنچە گەپ قىلغان بولسامۇ، بۇ گەپلىرىم ئۇنىڭ قۇلىقىغىمۇ كىرىپ چىقمايتتى. ئۇ پۈتۈنلەي ئۈمىتسىز بىر ئەھۋالدا ئىدى. بۇنداق ئەھۋالدا مەنمۇ ئۇنىڭدىن ئۈمىدسىزلىنىشكە باشلىغان ئىدىم. مەن ئۇنىڭغا، ئەگەر سېنىڭ بىلەن بىرگە ئالغا ئىلگىرىلەشكە ئۇنىمساڭ، ئۇ چاغدا بىز ھەممىمىز بىر كۈنى ئۆلۈپ تۈگىشىمىز، دېدىم." شۇ قېتىم دىرېكسلېر ئۇنىڭغا نەق بىر سائەت 45 مىنۇت سۆزلەيدۇ. ئاخىرى ئۇ، "مەن چوقۇم ئۇنى قايىل قىلالىدىم" دەپ ئويلايدۇ.

بەلكىم، ھىتلېر ئەنە شۇنداق يالۋۇرۇشلار نەتىجىسىدىلا بۇرۇنقى ئەسلىگە قايتىپ كېلەلىگەن بولۇشى مۇمكىن. چۈنكى بىر قانچە كىشى، مەن ھىتلېرنى بۇ ئاچ يېتىۋېلىشتىن قۇتقۇزۇپ قالالىدىم دېيىشمەكتە ئىدى. بۇنداق دىگۈچىلەردىن بىرسى چېخسلوۋاكىيە "مىللى سوتسىيالىزم ئىشچىلار پارتىيىسى" نىڭ قۇرغۇچىسى بولغان خانس نېلس (汉斯•尼尔希) ئىدى. ئۇ ھىتلېرنى يوقلاپ بارغىنىدا، ھىتلېر ئۇرۇغلاپ قورۇق ئۇستىخان ھالغا كېلىپ قالغان ئىدى. روھى ھالىتى ناچارلىشىپ كەتكەن ھىتلېر ئۇنى كۆرۈپ سالام بېرىدۇ. نېلس (尼尔希) مۇ، شۇنچە

كۆپ ھەمايىچى توپلىغان بۇنچە چوڭ بىر بىر ئىشنى تاشلاپ يېتىۋېلىشىنى تەنقىت قىلىدۇ. ئۇ ھىتلېرغا، ئەگەر سەن بولمىساڭ بۇ ئىش شۇنىڭ بىلەن پۈتۈنلەي مەغلۇبىيەت بىلەن ئاخىرلىشىپ، پارتىيمۇ پارچىلىنىپ تۈزۈپ كېتىشى مۇمكىن، دەيدۇ. دەسلىۋىدە ھىتلېر تىنماي باش چايقاپ تۇرىۋالغان بولسىمۇ، كېيىن، نېلىس (尼尔希) تىن "بۇنىدىن كېيىن مېنىڭدەك پاجىئەلىك مەغلۇبىيەتكە ئۇچرىغان بىرسىنىڭ كەينىدىن كىم ماڭىدۇ؟" دەپ ئۇدۇللا سورايدۇ. نېلىس (尼尔希)ئۇنىڭغا، ئەسلىدە بۇ قېتىمقى قوزغىلاڭ خەلق ئاممىسىنىڭ قىزغىنلىقىنى قوزغىۋەتتى دېيىشىمىز مۇمكىن، شۇڭا سەن ئۆزەڭ ئىشەنچەڭنى يوقۇتۇپ قويماسلىقىڭ كېرەك؛ ئەسلىدە مۇتلەق كۆپ ساندىكى ئۇلۇغ داھىلار مەغلۇبىيەتلەردىن ساۋاق ئېلىپ غەلىبە قىلىپ كەلگەن، دەپ جاۋاب بېرىدۇ. نېلىس(尼尔希) ، ھىتلېر بۇ دېگەنلىرىمگە قايىل بولغان ئىدى؛ شۇندىن كېيىن تۈرمە دوختۇرىنىڭ تەلىۋىنى قوبۇل قىلىپ بىر تەخسە تاماق يېگەن؛ تاماق ئۇنىڭغا شۇنداق تېتىپ كەتكەن ئىدىكى، بەكلا مەززە قىلىپ يەيدۇ، "شۇندىن كېيىن ئۇ، ئەندى مەن نېلىس (尼尔希) نىڭ دېگەنلىرىنى ھەرگىز ئۇنۇتمايمەن" دېدى، دەپ ئېيتىدۇ.

بۇ گەپلەرگە قاراپ ھىتلېرنى قۇتقازغان كىشى نېلىس (尼尔希)بولىشى، ياكى درېكسلېر بولىشى (لۇدېكنىڭ دېيىشىچە)، ياكى بېچستېين (Bechstein) خانىم بولىشىمۇ مۇمكىن. ھەتتا ھېلېنې خانفستانگىلنى ھىتلېرنىڭ ئۈگىشلىپ

قىلىشىدا ئىنتايىن مۇھىم رول ئالغان بىرسى دەپ قاراشقىمۇ بولىدۇ. يەنى ھېلېنىيە ھىتلېرغا خەت يېزىپ، مەن ئۇففىڭدا ھەرگىزمۇ لاندسبېرگ تۈرمىسىدە ئۆزىنى ئاچ قالدۇرۇپ ئۆلۋالسۇن دەپ ئۆزەڭنى ئېتىۋېلىشىڭغا توسقۇن بولغان ئەمەسمەن؛ سىنىڭ بۇنداق ئۇرۇنۇشۇڭ دۈشمەنلىرىڭنىڭ كىچە-كۈندۈز ئۇخلىماي ئارزۇ قىلىپ كېلىۋاتقان بىر ئىشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇپ بېرىشىڭ ھېسابلىنىدۇ، دەيدۇ. "بۇ خەت ئۇنى قايتا ئەسلىگە كەلتۈرۈشكە سەۋەب بولغان، — دەيدۇ ئاۋستىرىيىدە يوشۇرۇنۇپ يۈرگەن خانفستانگىل، — ھىتلېر ئۇنىڭ گەپ-سۆزلىرى، تۇرقى ۋە پىكىرلىرىدىن تارتىپ ھەممە يېرىگە تولۇق چوقۇناتتى. قوزغىلاڭ مەغلۇپ بولغاندىن كېيىن ئۇنىڭ ئۇففىڭدا ئوتتۇرىغا چىقىشى، چوقۇم ئۇنىڭغا بولغان يوشۇرۇن ئېگىدىكى بىر تۇرلۇك بېقىندىلىق ئارزۇسىنىڭ بىر ئىپادىسى دېيىش مۇمكىن. ھېلېنىيىمۇ ئۇنىڭ بۇ تۈردىكى باستۇرۇلغان قەلبىنىڭ ئارزۇلىرىغا زىچ ماسلىشىپ بەرگەن. شۇنىڭدەك يەنە، ئۇنىڭ تەشكىللىگەن قوزغىلىڭىنىڭ باستۇرۇۋېتىلىشىدىن كېيىن، ئۇففىڭدىكى ئۇ داچىمىزدا قانۇن كۈچىدىن قېچىپ يوشۇرۇنۇش ھوزۇرىنىڭ تەمىنى تېتىغان بولۇشىمۇ مۇمكىن." ھېلېنىيە يازغان بۇ سۆزلەر شۈبھىسىزكى، ھىتلېردا كۈچلۈك تەسىر پەيدا قىلغان بولۇشى ئېنىق. شۇنىڭدەك يەنە ھىتلېر ئۈچۈن نۇرغۇن ياردەملەردە بولۇپ كەلگەن بېخستېيىن خانىمنىڭ تۈرمىگە كېلىپ ئۇنى زىيارەت قىلىشىنىڭ رولىنىمۇ تۆۋەن مۆلچەرلەشكە بولمايدۇ. شۇنداق قىلىپ، بەكلا ئاددى ئويلايدىغان

درېكسلېرنىڭ ئاددى تىللار بىلەن سۆزلىگەن سۆزلىرى ھىتلېرنىڭ ئەينى ۋاقىتتىكى روھى ھالىتىگە قاتتىق تەسىر قىلغان بولىشى مۇمكىن. بۇنىڭ نەتىجىسىدە نىپلىس (尼尔希) مۇ ئۇنى قايىل قىلالىغان بولىشى كېرەك. ھىتلېرنىڭ ھەپتىلەپ ئاچ ئولتۇرىۋالغانلىقى ئەمەلىيەت بولسىمۇ، ھىتلېرنى تاماق يېيىشكە ماقۇل كەلتۈرۈشتىن بۇرۇن، ئۇنىڭ ھېچ نېمە يېمەي ئاچ ئولتۇرىۋېلىشى ھەرگىزمۇ ئۆلىۋېلىشنى مەقسەت قىلغانلىق دېيىش توغرا ئەمەس .

شۇنداق قىلىپ ھىتلېر تاماق يېيىشكە ماقۇل بولىدۇ-يۇ، سوتلىنىشقا ئۇنىماي تۇرىۋالىدۇ. دەسلىۋىدە ئۇ سوتلىنىشقا ماقۇل كەلگەن بولسىمۇ، سوراق قىلغۇچى ئالدىغا كېلىشى بىلەن تەڭ مىتمۇ قىلماي جىم بولىۋالىدۇ. ئامالسىز قالغان باش پىركراتور، ياردەمچىسى خانس ئېخارد (Hans Ehard) نى لاندسبېرگ تۈرمىسگە ئەۋەرتىپ "ئۇنىڭ ئاغزىدىن بىر نېمىلەر ئۈندۈرۈشكە تىرىشقىن" دەپ بۇيرۇق قىلىدۇ. ئەمما ئۇمۇ بۇرۇنقى سوراقچىلارغا ئوخشاش دەسلىۋىدە ھىتلېرنىڭ ئاغزىدىن ھېچ نېمە چىقىرالمايدۇ. كېيىن، ئۇ ھىتلېر بىلەن ئۇدۇلمۇ-ئۇدۇل ئولتۇرۇپ "خۇددى بىرگە بالىنىستا ياتقان كېسەللەردەك دوستانە قىياپەتتە سەبىرچانلىق بىلەن سۆزلەشكە كىرىشىدۇ." شۇنىڭغا قارىماي ھىتلېر چىرايىنى تۈرگىنىچە بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماي "خۇددى يۇۋاش بىر قويغا ئوخشاش ئۇنىڭغا پەرۋاسىزلارچە قاراپ ئولتۇرىۋالىدۇ." بىر ۋاقىتتا، ئۇ تۇيۇقسىزلا ئۈستەل ئۈستىگە دۈۋىلەنگەن ھۆججەت خالتىلىرىنى كۆرسىتىپ غەزەپ

بىلەن "ھۆكۈمەت دائىرىلىرىگە تەۋە بۇ تۈردىكى گېزىتلارنىڭ ھېچ قايسى مېنىڭ كەلگۈسىدە قانات يايدۇرماقچى بولغان سىياسى پائالىيەتلىرىمگە توسالغۇ بولالمايدۇ!" دەپ گۈكرەيدۇ.

"شۇنداق بولسۇن. - دەيدۇ ئىخارد بىردەم سۈكۈت قىلىپ ئولتۇرغاندىن كېيىن ئىغىز ئېچىپ، — قارىغاندا ھىتلېر ئەپەندى، سوراق خاتىرلىگۈچىسىنى يامان كۆرىدىغان بولسىڭىز كېرەك؟" دېگىنىچە تۈرمە دائىرىلىرى تېپىپ كەلگەن سوراق خاتىرلىگۈچىنى سىرتقا چىقىرىۋېتىدۇ. شۇنىڭدەك كىشىنى بىزار قىلىدىغان ئۇستەلدىكى ئارخىپ خالتىلىرىنىمۇ يىغىشتۇرۇپ چىقارتقۇزىدۇ. شۇنداق قىلىپ، كامىردا ئۇلار ئىككىسىلا قالىدۇ. بۇ چاغدا ئىخارد ئۇسۇلىنى ئۆزگەرتىپ، مەن بۇ يەرگە ۋەزىپەمنى ئادا قىلىش ئۈچۈنلا كەلگەن بىرىمەن، ھىتلېر ئەپەندىنىڭ بۇ ھەقتە بىر نىمە دېيىش نىيىتى يوقمىدۇ؟ دەپ سورايدۇ. ئىخاردنىڭ بۇ تۈر ھۆكۈمەت تەرەپ ئادىمى قىياپىتىدىن ۋاز كېچىپ مۇئامىلە قىلىشى ھىتلېرنى ئۆز ھالىغا كەلتۈرىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ئىچىگە يىغىلىپ قالغان پۈتۈن قورساق كۆپۈكلىرىنى سۆزلەپ بوشىتىشقا باشلايدۇ. ئۇ، قوزغىلاڭ پىلانىنىڭ قانداق تۈزۈلگەنلىكىنى، قانداق ئىجرا قىلماقچى ئىكەنلىكىنى ۋە قايسى نەتىجىگە ئېرىشمەكچى ئىكەنلىكىنى تولۇق ئوتتۇرىغا قويۇش بىلەنلا قالماي، يەنە نىمە ئۈچۈن بۇنچە كەسكىن ھەرىكەت قوللىنىشقا مەجبۇر بولغانلىقىنىڭ سەۋەبىنىمۇ چۈشەندۈرۈپ ئۆتىدۇ. ئۇ سۆز قىلىۋاتقاندا چىرايى تۆمۈردەك كۆكۈرۈپ كېتەتتى، ئاۋازىمۇ جاراڭلاپ تۇراتتى. ئىخارد

ئۇنىڭ مەيداندا نۇرغۇن كىشىلەرگە قاراپ سۆز قىلىۋاتقاندەك سۆزلەپ كەتكەنلىكىگە دىققەت قىلىدۇ. بۇ ياردەمچى سوراقچى بەزىدە سوئال سوراپمۇ قوياتتى. ئەگەر سورالغان سوئال ئۇنى بىئارام قىلغىدەك بولسا جىم تۇرۇۋېلىپ جاۋاپ بەرمەي ئۆتكۈزىۋېتەتتى. ئەمما كەينىدىنلا يەنە باشقا بىر قۇرساق كۆپۈكىنى تۆكۈشكە باشلايدۇ. ئېخارد مىيونخېنغا قايتىپ بارغاندىن كېيىن باشلىقىغا ھەمدە گېورگ نېتخارد (格奥尔格•尼特哈特) (بۇ كىشى كېيىن ھىتلېرنى سوتلاشقا مەسئۇل باش سودىيە بولىدۇ) قا بۇ ھەقتە يازما دوكلاد بېرىدۇ. ئۇنىڭ باشلىقى بولغان كىشى بۇ دوكلاتنى بەكلا تەسىرلىك بىر دوكلاد دەپ قارىغان بولسا، سوتچى بولىدىغان كىشى بولسا "ھىتلېر تېخى دەيدىغىنىنى دەپ بولالماپتۇ، بەلكىم ئۇ ئاساسلىق دېمەكچى بولغىنىنى سوتقا تارتىلغاندا دېيىش ئۈچۈن ساقلاۋاتسا كېرەك" دەيدۇ. ئەمما ئېخارد ئۇنداق دەپ قارىمايتتى. ئۇ، 7-نومۇرلۇق كامېردىكى بۇ جىنايەتچىنىڭ بۇنىڭدىنمۇ ئارتۇق بىر نېمە دېيىشكە بەك ئىشەنمەيتتى. ئۇ تۇيۇقسىز ئېسىگە كەلتۈرۈپ سوتچىنى ئاگاھلاندۇرۇپ مۇنداق دەيدۇ: بۇ ئادەم بەكلا كۆپ گەپ قىلىدىغان بىرسى ئىكەن. مېنىڭچە بۇنداق بىرسىنىڭ ئاغزىنى ئېتىش ئاسان ئەمەس.

ئادولف ھىتلېرنىڭ قايتا تىرىلگەنلىك خەۋىرى ئۇنىڭ ئاتا بىر ئانا باشقا ئۈگەي ھەدىسى ئانگېلا تەرىپىدىن ئىنىسى قامىلىپ بىر ئايدىن كېيىن تەستىقلانغان بولىدۇ. ئانگېلا، "دېكابىر (ئاراي) باشلىرىدا، ھاۋا تۇتۇق، تۇمان بىلەن قاپلانغان بىر

www.pidaw.biz

ئاخشىمى" تۇرمىگە ئىنىسىنى يوقلاشقا باردۇ. ئۇ ئەسلىدە، ئىنىم ھەقچان ئۇمىدسىزلىك ئىچىگە پېتىپ قالغان بولسا كېرەك دەپ ئويلىغان ئىدى. "مەن ئۆمۈرۋام بۇيىچە ئۇ مىنۇتلارنى ھەرگىز ئۇنۇتالمايمەن. - دەيدۇ ئانگېلا يەنە بىر ئىنىسى كىچىك ئالويسقا يازغان خېتىدە، — مەن ئادولف بىلەن يېرىم سائەتتەك سۆزلەشتىم، ئۇنىڭ روھى ھالىتى يەنىلا شۇ بۇرۇنقىدەك بەكلا يوقىرى ئىدى، سالامەتلىكىمۇ ياخشى ئىكەن. گەرچە بىلىكى داۋاملىق ئاغرىپ ئۇنى قىيناپ كېلىۋاتقان بولسىمۇ، غەم قىلما، ساقايىپ قالدى دەپ ئولتۇرىدۇ. بۇ كۈنلەردە كىشىلەرنىڭ ئۇنىڭغا شۇنچە ساداقەت كۆرسىتىشىگە ھەقىقەتەنمۇ ئىشەنگىم كەلمەيدۇ. مەسىلەن، مەن ئۇ يەرگە بېرىشتىن سەل ئاۋال، بىر ئىسلزادە ئۇنى زىيارەت قىلىپ چىققان، شۇنىڭدەك يەنە ب شەھەردىكى ۋانفلېت () داچىسىدىن ئۇنىڭغا بىر بولاق روزدىستىۋا ئارچا بايرىملىق سوغاتمۇ كەلگەن ئىكەن. ئۇنىڭدا ئۇنىڭ قولغا كەلتۈرگەن نەتىجىلىرىنى بوغدا تېغىدەك تەۋرەنمەس نەتىجە دېيىش كېرەك. ئۇنىڭ غايىسى بىلەن بۇ غايىسىگە يېتىشى پەقەت ۋاقىتقىلا قاراشلىق بىر مەسىلە. تەگرى بۇ كۈنلەرنىڭ بالدۇرراق كېلىشىگە ياردەم قىلغاي" دېگەنلەر يېزىلغان؛ بۇ سوغات ۋاگنېرلار ئائىلىسىدىن كەلگەن ئىكەن. بىر قانچە كۈندىن كېيىن، ۋېنفىلد ۋاگنېر (威尼弗雷德•瓦格纳) يەنە بىر سوغات ئەۋەرتكەن بولۇپ، ئىچىدە بىر شېئىرمۇ بار ئىدى. ۋاگنېر خانىم ئۇنىڭغا بولغان ئىشەنچىسىنى قىلچىمۇ يوقاتماي

ساقلايدۇ. "ماڭا ئىشىنىڭلار. - دېگەنلىكى يېزىلغان بىر دوكلادتا، ۋاگنېر خانىم بىر توپ كىشىگە "ھەر قانداق بىر ۋەقە يۈز بېرىشىدىن قەتئىي نەزەر، ھىتلېر كەلگۈسىنىڭ ئۇلۇغ بىر ئادىمى بولىدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن گېرمانىيىنىڭ قاتتىق دەرەخ شاخلىرىنى قېلىچ قىلىپ ئوينىتىدۇ"!

ھىتلېرنىڭ ئىرقچى دوستلىرى ئاخىرىدا چوقۇم غەلىبە بىزنىڭ بولىدۇ دەپ ئىشىنىدىغانلىقى ئۈچۈن، قوشۇنلىرىنى قايتىدىن ئۆزگەرتىپ تەرتىپكە سېلىشقا كىرىشىدۇ. ئۇلار قايتا ئۆزگەرتىشتىن كېيىن قۇرغان تەشكىلاتلىرىغا بەك دىققەت تارتمايدىغان بىر ئىسىم قويۇشقان بولۇپ، "فولكلور كلۇب"، "خەلق بوزيەر ئاچقۇچىلىرى"، "گېرمانىيە سادىق ئاياللار ئىتتىپاقى"، گېرمانىيە پىيادە مىلتىقچىلار ئىتتىپاقى" دېگەندەك ئادەتتىكىچىلا ئىسىملارنى قويىۋالغان ئىدى. بۇرۇنقى "جەڭگىۋارلار ئىتتىپاقى" مۇ رومنىڭ يېتەكچىلىكىدە "فرونت جەمئىيىتى" دېگەنگە ئۆزگەرتىلىپ قايتا ھەرىكەتكە كىرىشكەن (روم باشقا قوزغىلاڭچىلار بىلەن بىرلىكتە ستاتخېيىم (斯达德尔海姆)تۈرمىسىگە قامالغان ئىدى). بۇنداق ئۆزگەرتىشتىكى مەقسەت، ئەنە شۇنداق بىر ئىسىم دالدىسىدا ئۆزگەرتىپ تەشكىل قىلىنىۋاتقان ھىتلېر بىلەن لۇدېندورف رەھبەرلىك گۇرۇھىدىكى ھەر تۈرلۈك ئىرقچىلىق ھەرىكەت تەشكىلاتلىرىنىڭ پائالىيەت قىلالىشى ئۈچۈن كۆنلۈك بولۇپ بېرىش ئىدى. ئەمما ھىتلېر بۇنداق چارىگە قوشۇلمايدىغان بولسىمۇ، ئۆزىنى ئون بېشى ھىتلېرنىڭ رەھبەرلىكى ئۈستىدا

www.uyghurkitap.com

كۆرگەن روم، ھىتلېرنىڭ بۇنداق نارازىلىقلىرىغا پەرۋامۇ قىلمايدۇ.

گەرچە ھىتلېرنىڭ سىياسىي پارتىيىسى قانۇن بويىچە تارقىتىۋېتىلگەندەك قىلغىنى بىلەن، بەربىر يوشۇرۇنچە ئۆز پائالىيەتلىرىنى داۋام قىلدۇرۇپ كەلمەكتە بولۇپ، پائالىيەت مەركىزى ئاساسەن ميۇنخېندا ئىدى. ناتسىستلارنى ئىزچىل پائالىيەت قىلىشقا كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن روسېنبېرگ ميۇنخېندا بىر كومىتېت تەشكىللەپ چىقىدۇ. ئەمما بۇ كومىتېتنىڭ پائالىيەتلىرى شەخسىي زىددىيەتلەر ۋە ئىدىيىۋى پەرقلەر سەۋەبىدىن توسالغۇغا ئۇچراپ بەكلا ئاستا كېتىۋاتاتتى. روسېنبېرگ ئۆزىنى ھىتلېرنىڭ سىياسىي قاراشلىرىنىڭ ئورۇنباسارى دەپ ھېسابلاپ، سالىسبۇرگقا قوغلانغان بىر قىسىم كىشىلەرنى، يەنى ھېس، ستىرېيچېر، ئامان ۋە خانفىستانگىل قاتارلىق كىشىلەرنى ئالدامچىلار دەپ قاراپ، ئۇلارنى ياخشى كۆرمەيتتى ھەمدە ئۇلارنى ئەتىۋارلاپمۇ كەتمەيتتى. ئىشنىڭ بۇ تەرىپى، نېمە ئۈچۈن ئۇنىڭ تاللانغانلىقىنىڭ بىر سەۋەبى ئىدى. ئۇ، ھەرگىزمۇ پارتىيىنىڭ ئۇ خىلدىكى ئادەملىرىنى مەڭگۈگە تېزگىنلەپ تۇتۇشنى ئويلىمايتتى. شۇنىڭدەك تۈزۈك ئەگەشكۈچىلىرىنىڭمۇ تايىنى يوق ئىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئوتتۇرلۇقتا باشقا بىر نامزاتمۇ يوق ئىدى. گيورىنىڭ تېخىچىلا ئاۋىستىرىيىدە بىر تەرەپتىن پاناللىنىپ، يەنە بىر تەرەپتىن يارىسىنى داۋالاپ يۈرمەكتە؛ شۇبنېر رىچتېر ۋاپات بولغان؛ لاندىسبېرگ تۈرمىسىدىن قويۇپ بېرىلگە ئېكارت (Eckart,

(Dietrich)، بېرختېسگادېن (Berchtesgaden) دا ئاغرىپ ئۆلۈم تۆشىكىدە ياتقان ئىدى؛ درېكسلېر (Drexler, Anton) بولسا ھىتلېرنىڭ پارتىيىسىگە بەرگەن يولىيورۇقلىرىنى قوبۇل قىلالمايتتى. ئەمما ھىتلېر تولۇق خاتىرجەم بولىدىغىنى، روسېنبېرگ ئۆزىگە بەكلا سادىق بىرسى ئىدى.

بىر كۈنى ئاخشىمى، روسېنبېرگ قېلىن قار قاپلاپ كەتكەن ئورمانلىقتىن ئۆتۈپ ئوغرىلىقچە ئاۋستىرىيىگە كىرىدۇ. ئۇ يەردە سالزبۇرگقا بېرىۋالغان كىشىلەر بىلەن مەسلىھەت قىلىدۇ. “مەن يولداشلار بىلەن بىرمۇ-بىر سۆزلىشىپ، ئۇلارغا قايتىدىن جاسارەت بېرىش، ھەر تۈردىكى يالغان-ياۋداق گەپلەرنىڭ ماھىيىتى ئېچىپ كۆرسىتىشكە تىرىشتىم.” بىر قانچە كۈندىن كېيىن، بۇ قاچقۇنلارنى گەپكە كۆندۈردۈم دەپ ھېسابلىغاندىن كېيىن، قايتىدىن چاڭقىيلىق چېگرادىن ئۆتۈپ ميونخېنغا قايتىپ كېلىدۇ. ئەمما ئۇ تەرەپتە قالغانلار بۇ ئادەم پەقەتلا قابىلىيىتى يوق بىر ئادەم، دېيىشىپ، ئۆز گېپىدە تېخىمۇ چىڭ تۇرىۋېلىشىدۇ. شۇڭا ئۇلار ئۆز ئالدىغا پىلان تۈزۈشكە، يەنى ساختا پۇل ياساپ ياكى قۇرال ئەتكەسچىلىكى قاتارلىق يوللاردىن پايدىلىنىپ پارتىيىنىڭ مالىيىسىنى قايتىدىن قۇرۇپ چىقىش، پىلىموتلۇق چېگرادىن ئۆتۈپ لاندسبېرگ تۈرمىسىگە ھۇجۇم قىلىش، لۇدېكنى ئامېرىكىغا ئېۋەرتىپ ھىتلېر ئۈچۈن ئىئانە توپلاپ كېلىش دېگەندەك پىلانلارنى تۈزۈشكە كىرىشىدۇ. ئۇلارنىڭ تۈزگەن بۇ پىلانلىرىدىن بىرسىمۇ ئەمەلىلەشمەيدۇ. “مەن ھەر قېتىم، ھىتلېر كىلەچەكتە ھاكىمىيەت ئۈستىگە

چىقىدىغان بىرسىگە ئايلىنىدۇ، دېيىشىم ھامان كىشىلەرنىڭ قاتتىق مازاق قىلىشىغا ئۇچراپ كەلگەن ئىدىم،" دەيدۇ لۇدېك دوكلاتىدا.

مىيونخېندا بولسا، خەلق ئاممىسى ھىتلېرنى بەكلا چوڭ كۆرەتتى. شۇ يىلى روژدىستىۋا بايرىمىدا (ئارچا ھېيتىدا)، ھەرىكەتكە قاتناشقان بىر قىسىم شىخوبىن (施霍宾) لىق رەسسامىلار بورۇدى (布鲁特) قەھۋەخانىسىدا قونچاق كىنو فىلىمى «ئادولف ھىتلېر تۈرمىدە» نى قويۇپ ئارچا بايرىمىنى تەبرىكلىشىدۇ. بۇ كىنودا ئېكران ئېچىلىشى بىلەن تەڭ بىر تۈرمە كامېرى كۆرۈنىدۇ. كامېرنىڭ كىچىك پەنجىرىسىنىڭ سىرتىدا قار ئۇچۇشۇپ يۈرگەن، ئۈستەل ئالدىدا ھىتلېر ئولتۇرغان بولۇپ، بېشىنى قاماللاپ يەرگە قاراپ ئولتۇراتتى. كىنودا ئەرلەر خورى «تىپ-تىنچ كېچىلەر، سەھەرلىك كېچىلەر» تەككەش قىلىنغان ئىدى. ئارقىدىنلا بىر پەرىشتە ھەر خىل ھەر ياغزا چاقناپ تۇرغان بايرام ئارچىسىنى ئۈستەل ئۈستىگە قويىدۇ. ئولتۇرغان ئادەم ئاستا-ئاستا بۇرۇلۇپ چىرايىنى كۆرسىتىدۇ. "تاماشىبىنلارنىڭ نۇرغۇنى ئۇ كۆرۈنۈشتىكى ئادەمنى ھىتلېرنىڭ نەق ئۆزى دەپ ھېساپلىشىدۇ. — دەيدۇ ھېينرىك خوفمان (Heinrich Hoffmann) بۇ تەسۋىرنى ئۇ لايىھىلىگەن ئىدى) ئەسلەپ كېلىپ، — پۈتكۈل زالدىكىلەر مىچىلداپ يىغلاپ كېتىدۇ." چىراق ياندۇرۇلغاندىن كېيىن، پىرژوكسىيىنى قويۇۋاتقان كىشى نۇرغۇنلىغان ئەرلەر ۋە

ئاياللارنىڭ كۆزلىرى ياشتىن نەملىنىپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ ھۇلۇققىنىدىن دەرھال قول ياغلىقىنى ئۇلارغا ئۇزارتىدۇ .

1924 ـ يىلى يېڭى يىل كۈنىسى، يېڭىدىن تەيىنلەنگەن مەملىكەتلىك پۇل مۇئامىلە ئىسلاھاتىغا مەسئۇل ئىمپېرىيە كۈزەتكۈچىسى خوكارما شاشىد (赫加尔马•沙希特) ئەنگلىيە بانكىسىنىڭ باشلىقى مىنداچ نورمان (蒙大久•诺尔曼) بىلەن لوندوندا يىغىن ئۆتكۈزۈپ، گېرمانىيىنىڭ مالىيە مەسىلىسىنى دەرھال ھەل قىلىش ئۈستىدە مۇزاكىرە قىلىشىدۇ. پەۋقۇلئاددە دەۋر پۇلىنى ئەمەلدىن قالدۇرغان شاشىد (沙希特)، مۇزاكىرە باشلىنىشى ھامانلا گېرمانىيىنىڭ مالىيە قىيىنچىلىق ئەھۋالىنى قارشى تەرەپكە ئوچۇق ئوتتۇرىغا قويىدۇ. ئۇ سۆزىدە، "رۇر كرىزىسى ھەل قىلىنغىدەكلا بولسا، گېرمانىيىنىڭ مالىيە قىيىنچىلىقى ئوڭشىلىپ قايتىدىن تەرەققى قىلالىشى مۇمكىن. بۇنىڭ ئۈچۈن، گېرمانىيە چوقۇم چەتئەل كرېدىت ياردىمىگە مۇھتاج، شۇنىڭدەك ئىمپېرىيە بانكىسىدىن باشقا ئىككىنچى بىر مەبلەغ سېلىش بانكىسى قۇرۇلىشى، يەنى پۇتۇنلەي ئالتۇن ئاساسىدا بىر بانكا قۇرۇلىشى كېرەك. بۇ ئالتۇن ئاساسىدا قۇرۇلىدىغان بانكىنىڭ ئېھتىياجلىق بولغان چەتئەل پۇل مەبلىغىنىڭ يېرىمىنى گېرمانىيىنىڭ ئۆزىدىن ھەل قىلغىلى بولىدۇ. قالغان يېرىمىنى مەن ئەنگلىيە بانكىسىدىن قەرز ئېلىشنى ئويلىدىم"، دەيدۇ.

شاشىد (沙希特) يازغان «پىشقەدەم ئۇستا» ناملىق ئەسلىمىسىدە، نورمان (诺尔曼) بۇ ئىشقا قىزىقمىغانلىقىنى

يازدۇ. كېيىن ساشىد (沙希特) يېڭى بانكىنىڭ ئالتۇن مەبلىغى 200 مىليون مارك بولىدىغانلىقىنى، بۇنىڭ ئۈچۈن بانكا چېكى تارقىتىدىغانلىقىنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ. يەنى "مەن فوند ستېرلىڭ قىممىتى بويىچە چەك تارقىتىمەن" دەيدۇ. نورمان (诺尔曼) بۇ ئاجايىپ چارىنى ئويلاۋاتقىنىدا، ساشىد (沙希特) سۆزىنى داۋام قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: "بانكىر ئەپەندىم، بۇنداق تەدبىر بۈيۈك بىرىتانىيەنىڭ يەر شارى خاراكتېرلىك ئىمپېرىيىسى بىلەن گېرمانىيىنىڭ ئىقتىسادى ھەمكارلىقى جەھەتتە قانچىلىك ئىستىقباللىق بىر ئىش بولىدىغانلىقىنى ئويلاپ كۆرۈڭ. ئەگەر بىز ياۋروپادا تىنچلىق تىكلىنىشىنى ئارزۇ قىلىدىكەنمىز، بىز چوقۇم بۇ يىغىننىڭ قارارلىرى بىلەن بۇ قۇرۇلتاينىڭ خىتاپنامىسىدىن ئىبارەت بۇ چەكلىمىلەردىن قۇتۇلۇپ چىقىشىمىزغا توغرا كېلىدۇ. ياۋروپادىكى ھەر قايسى دۆلەتلەر ئىقتىسادى جەھەتتە بىر-بىرسى بىلەن تېخىمۇ زىچ باغلانغان بولۇشى كېرەك".

48سائەت ئىچىدە، نورمان (诺尔曼) بەش پىرسەنتلىك ئىنتايىن تۆۋەن ئۆسۈم بىلەن بۇ قەرز پۇلنى تەستىقلاپ قالماي، لوندوندىكى بىر مۇنچە بانكىرلارنىمۇ بۇ ئىشقا ماقۇل قىلىۋالىدۇ. "ئالتۇن ئاساسىدىكى بانكا باجنى ئۆز ئۈستىگىلا ئالىدىغان بولىدىكەن، قەرز قىممىتىدىن كۆپ ئۈستۈن بولغان بۇ چەكنى قوبۇل قىلىمىز" دەپ ئىپادە بىلدۈرۈشىدۇ بانكىرلار. ئۇ يۇغان قەلىمىنى بىر قانچە قېتىم جىجىلاش ئارقىلىقلا ئۆزىنى "پېشقەدەم ئۇستا" دەپ ئاتىۋالغان ساشىد (沙希特)، ھىتلېرنىڭ ئەڭ

www.pdaily.biz

كۆچلۈك سىياسىي قۇرال سۈپىتىدە پايدىلىنىپ كېلىۋاتقان "ئىختىسادى ئاپەت" دېگەن بۇ قۇرالنى قولىدىن تارتىپ ئېلىۋالغان ئىدى.

(2)

تۈرمە دوختۇرى، ھىتلېرنىڭ جىسمانى جەھەتتە سوتقا بەرداشلىق بېرەلەيدىغانلىقىنى دەلىللەيدۇ. 8-يانۋار (ئوچاق) كۈنىسى دوختۇر برىنستېينېر (Brinsteiner) نىڭ تۈرمە باشلىقىغا بەرگەن پەۋقۇلئاددە دوكلاتىدا ئېنىق قىلىپ بىماردا روھىي بۇزۇلۇش ياكى روھىي كېسەللىك ئالامەتلىرى يوق دەپ كۆرسىتىلىدۇ. نېرۋا كېسەللىكلىرىنى داۋالاش جەھەتتە ئوقۇپ پىراكتىكا كۆرگەن بۇ دوختۇر، "ھىتلېر ھەر قانداق شارائىت ئاستىدا ئۆزىنى تېزگىنلەپ كېتەلەيدۇ، گەرچە قوزغىلاڭنىڭ غايىسى يېتەرلىك بولماي قالدى دەپ چېكى تۇرىۋالغان بولىشىغا قارىماي، ئۇنىڭ ئىرادىسى بىلەن تەپەككۇر قابىلىيىتى كېسەلى سەۋەبىدىن بىرەر دەخلىگە ئۇچرىمىغان"، دەپ خۇلاسە چىقىرىدۇ.

ئىككى يىل بۇرۇن، ھىتلېر ستادرخېيم (斯达德尔海姆) تۈرمىسىدە قىسقا مۇددەتلىك قامالغان ۋاقتىدا نۇرغۇن تەجرىبىلەرگە ئېرىشكەن ئىدى. خۇددى شۇنىڭغا ئوخشاش، لاندىسبېرگدىكى ئېغىر تۈرمە ھاياتى جەريانىدىمۇ ئۇ ئۆزىنىڭ ئۆتكەندىكى ئىشلىرىنى بىر قۇر كۆزدىن كۆچۈرۈپ چىققان

ئىدى. ئۇ تېپ-تېنچ كىچىك كامىر ئىچىدە ئويلىنىش ئارقىلىق، بۇرۇنقى خاتالاشقان تەرەپلىرىنى ئاخىرقى ھېساپتا تونۇپ يېتەلىگەن ئىدى. مەسىلەن ئالايلۇق، ئۇ قوزغىغان قوزغىلاڭنى مۇسسولىنىنى دوراپ چاقماق تېزلىكىدە ھاكىمىيەتنى تارتىپ ئېلىشنى كۆزلەپ بېرلىنغا يۈرۈش قىلىشنىڭ باشلانغۇچ قەدىمى قىلىشنى ئويلىغان ئىدى. "بۇ قېتىمقى قوزغىلاڭنىڭ مەغلۇبىيىتىدىن تەجرىبە ساۋاقلا ئېرىشتىم. مىللىي يۈكسىلىش مەقسەت قىلىنغان بىر ھەرىكەتتە ھەر دۆلەت ئۆزىگە خاس شەكىل ۋە ئۇسۇلغا تايىنىش كېرەكلىكىنى تونۇپ يەتتىم".

ئۇ، مېنى قۇتۇلدۇرغىنى، بۇ قېتىملىق ئېغىر مەغلۇبىيەتلىك تەغدىرىم، دەپ ئىشىنەتتى. "بۇ قېتىمقى قوزغىلاڭنىڭ تارمار قىلىنغانلىقى، مىللىي سوتسىيالىزم ھەرىكىتى ئۈچۈن ئەڭ چوڭ تەلەيي ئىدى" دەيدۇ ئۇ كېيىنكى يازغان ئەسىرىدە. ئۇ، بۇنىڭ ئۈچۈن مۇنداق ئۈچ تۈرلۈك سەۋەبنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ: لۇدېندورف بىلەن ھەمكارلاشقانلىقىمىز ئەسلىدە "قەتئىي مۇمكىن بولمىغان بىر ئىش ئىدى"؛ پارتىيىمىز تولۇق تەييارلىق قىلمىغانلىقى ئۈچۈن، گېرمانىيە بويىچە تېزلىكتە ھاكىمىيەتنى تارتىپ ئېلىشتا "ئەڭ ئېغىر قىيىنچىلىقلارغا دۇچ كېلىدىغانلىقىمىز مۇقەررەر ئىدى"؛ قوماندانلىق بىناسى ئالدىدا 14 نەپەر يولدىشىمىزنىڭ "قان تۆكۈپ قۇربان بولغانلىقى"، "مىللىي سوتسىيالىزمنى ئەڭ ئۈنۈملۈك شەكىلدە تەشۋىق قىلىشىمىز" كېرەكلىكىنى كۆرستىدىغان تىپىك بىر مىسال ئىدى.

ئۇ ئۆتكەن بىر قانچە ھەپتە جەريانىدا ئۇنىڭ قىلغىنى، رىياللىقنى تونۇش بىلەنلا كۇپايىلىنىپ قالماستىن، ئوقۇشقا تېگىشلىك بولغان بارلىق كىتابلارنى بىر قېتىم ئوقۇپ چىقتى دېيىش مۇمكىن. مەسىلەن، نىتچى، چېمبىرلىن، رانك (兰克)، ترىيسك (特莱斯克) ۋە ماركس قاتارلىقلارنىڭ ئەسەرلىرىنى بىر قۇر ئوقۇپ چىقىدۇ. ئۇ بىسماركنىڭ ئەسلىمىلىرى بىلەن باشقا نۇرغۇنلىغان دۇنيا ئۇرۇشىغا مۇناسىۋەتلىك ئەسلىمە كىتابلىرىنى قايتىلاپ ئوقۇپ چىقىدۇ. "لاندسبېرگ، دۆلەت تەمىناتى بىلەن ئالى مەكتەپ بىلىمىنى ئالغان يېرىم بولۇپ قالغان ئىدى، — دەيدۇ فرانكقا. - شۇنىڭدەك، تۈرمە دېگەن بۇ يەر، ئالى مەكتەپ پروفېسسورلىرى ئۆزىنى كۆرسىتىپ ئادەمنى بىلىملىك قىلىمەن دەيدىغان يەرمۇ ئەمەس. ھەر نېمە دېگەن بىلەن ئادەمدىكى غەيرەت شىجائەت ھامىنى بىلىمنى يېڭىپ چىقالايدۇ. ئەگەر تەگرى ئىرادىسىغا تايىنىپ دۇنيانى ياراتماي پەقەتلا دۇنيانى تونۇش بىلەنلا كۇپايە قىلغان بولسا ئىدى، تۈ بۈگۈنگىچە بۇرۇختۇمچىلىق ئىچىدە قىلچىمۇ ئىلگىرلىيەلمەي ئۆز ئىزىدا تۇرۇپ قالغان بولاتتى".

ھىتلېر تۈرمىگە يېڭى سولانغان ۋاقتىدا، ھەممە ئوگۇشسىزلىقلار ئۆزىنىڭ تەتۈر پىشانىلىقىدىن بولغان دەپ قارىغان ئىدى. مانا ئەندى، بىر قۇر نەزەرىيىۋىلەشتۈرۈشلەر ئارقىلىق شۇنى تونۇپ يەتتىكى، ئەسلىدە ئۇنىڭ ئەنە شۇ تەغدىرى ئۇنى قۇتقازغان ئىكەن. ھىتلېر خانفىستانگىلدىن (ئۇ

ئاۋستىرىيەدىن باۋارىيىگە قايتىپ كەلگەن ئىدى) شۇ يىلى ياڭۋار (ئوچاق) ئېيى ئىچىدە لېنىن ئۆلۈپ كەتكەنلىكىدىن خەۋەر تېپىپ، ئۆزىنىڭ ھەمدە گېرمانىيىنىڭ تەغدىرىنى قايتىدىن تىكلەشكە ئاتلانغان ئىدى. لېنىننىڭ ئۆلۈمى ھىتلېرنى بەكلا خوش قىلىۋېتىدۇ. ئۇ خانفىستانگلىغا "مانا ئەندى تارىخ قايتا ئۆز ئەسلىگە كېلىشكە باشلايدىغان بوپتۇ"، دەيدۇ. 1762 ـ يىلى، چار پادىشاھ پېتىر (ھىتلېر ئۇنىڭ بىلەن تەڭلىشىشنى ھەۋەس قىلاتتى) مۇ روسىيە چار مەلىكىسى ئېلىزابېتنىڭ ئۆلگەنلىك خەۋىرىنى ئاڭلاپ خوشاللىقىدىن جاھانغا پاتماي قالغان ئىكەندۇق. ھىتلېر يەنە "مانا ئەندى ھەممە جاھاننى قۇياشنىڭ ئالتۇن رەڭگى قاپلايدىغان ۋاقتى كەپتۇ، سوۋېت ئىتتىپاقى ئەندى بويۇن ئېگىدىغان، كوممۇنىزمنىڭ بارلىق قورۇلمىلىرى يىمىرىلىدىغان بوپتۇ"، دەيدۇ.

ھىتلېر، ئون ھەپتىگە قالمايلا پۈتۈنلەي ئۆمىدىنى يوقاتقان چوڭقۇر ھاڭ ئىچىدىن قۇتۇلۇپ چىقىپ بىراقلا ئورنىدىن تۇرۇپ كەتكەن ئىدى. ئۇ ئەندى، مەن چوقۇم گېرمانىيىگە داھىي بولىمەن، دەپ ئۆزىگە قەتئىي ئىشەنچ قىلىشقا باشلايدۇ. ئۇ ئۆزۈندىن بىرى دۆلەتنىڭ ئىقتىسادى مەسىلىسى ئۈستىدە باش قاتۇرۇپ كېلىۋاتقان ئىدى. ھەتتا ئۇ (بۇرۇن ئۇ فرانكقا بۇ ھەقتە مەخسۇس سۆزلەپ بەرگەن ئىدى) نۇرغۇنلىغان ئىشسىزلارنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇشنىڭ قالتىس پىلانىدىن بىرنى تېپىپ قويغانلىقىنى ئېيتىدۇ: پۈتۈن مەملىكەت ئىچىدە قاتناش تورلىرىنى بەرپا قىلىپ، پۈتۈن دۆلەتنى بىر ـ بىرسىگە تېخمۇ

زىچ باغلانغان ھالغا كەلتۈرۈش؛ كۆپلەپ كىچىك تىپتىكى ئەرزان پىكاپ ئىشلەپچىقىرىش سانائىتىنى بەرپا قىلىپ، ئادەتتىكى كىشىلەرنىمۇ ئۆزىنىڭ ماشىنىسىدا ئولتۇرالايدىغان ھالغا كەلتۈرۈش. 12 ـ فېۋرال (ئۈي) دا، ئۇنى ھەمراللىرى بىلەن بىرگە تۈرىۋاتقان تۈرمىدىن چىقىرىپ مىيونخېندىكى تۇتۇپ تۇرۇش پونكىتىغا يالاپ بارغان ۋاقتىدا، مەيلى روھى جەھەتتە بولسۇن ياكى جىسمانى جەھەتتە بولسۇن سوتقا چىقىشىنىڭ بارلىق تەييارلىقىنى قىلىپ قويىدۇ. سوتقا چىقىرىش كۈنى 4 كۈن كېيىنگە ئورۇنلاشتۇرۇلغان بولۇپ، شۇ كۈنى ھىتلېرنىڭ تەغدىرى بەلگىلىنىدىغان كۈن بولۇپ قالاتتى.

ئۇ چاغدا، بۇ قېتىمقى قوزغىلاڭ چوقۇم مەغلۇپ بولىدۇ دەپ ئالدىن پەرىزنى ئوتتۇرىغا قويغان ئېپتىن (埃伯汀) خانىمۇ دەل شۇ پەيتلەردە مىيونخېندا تۇرۇپ يۇلتۇز پالى ھەققىدە بىر پارچە ماقالە يېزىۋاتاتتى. شۇڭا ئۇ ھىتلېرغا قايتىدىن پال سالىدۇ: ھىتلېرنىڭ مەغلۇبىيىتى ھەرگىزمۇ ئۇنى يېقىتالمايدۇ. ئەكسىنچە، ئۇ بىر سۇمۇرۇغ قۇشىغا ئايلىنىپ ئۇچۇپ كېتىدۇ؛ "يېقىندا يۈز بەرگەن ۋەقە ھىتلېرنىڭ بۇ ھەرىكىتى ئۈچۈن ئىچكى كۈچ يارىتىپ بېرىش بىلەنلا قالماي، تاشقى كۈچ مەنبەسىگىمۇ ئېرىشتۈرەلەيدۇ؛ بۇ كۈچ، دۇنيا تارىخىنىڭ سائەت پورژىنىنى چىڭىتىدىغان تۈرتكىلىك كۈچ بولۇپ قالىدۇ".

26 ـ فېۋرال (ئۈي) چۈشتىن بۇرۇن، گەرچە دۇنيانىڭ كۆزى مىيونخېندا دېيەلمىسەكمۇ، ھېچ بولمىغاندا پۈتكۈل گېرمانىيىنىڭ كۆزى مىيونخېنغا تىكىلگەن ئىدى. بۇنداق

ئۇيغۇر كىتاب تورى بىكىتى
www.uyghurkitap.com

بولىشى، ھىتلېر، لۇدېندورف ۋە باشقا 8 نەپەر ئەيىپلەنگۈچىگە ۋەتەنگە خائىنلىق جىنايىتى بىلەن ئەيىپلىنىشىنىڭ سىياسىي ئەھمىيىتى ئۇلارنىڭ شەخسىي تەغدىر دائىرىسىدىن ئاللىمۇ قاچان ھالقىپ كەتكەن ئىدى. گېرمانىيىدە يېڭىدىن دۇنياغا كېلىۋاتقان دېموكراتىيە، گېرمانىيە بويىچە ئالاھىدە ھۆرمەتكە سازاۋەر ئۇرۇش قەھرىمانى بولغان داڭلىق بىرسىنى ئاۋستىرىيىدىن ئېقىپ كەلگەن بىر تەلۋە بىلەن بىر قاتاردا سوتلىماقتا ئىدى.

كارىن گيورىڭ (Carin Göring) خانىم، ئىنسبرۇك (Innsbruck)دا تۇرىۋاتقان ئاپىسىغا يازغان خېتىدە مۇنداق دەيدۇ: "... بۇ مىنۇتلاردا مىيونخېندا سوت كېتىۋاتماقتا ... ئاھ تەڭرىم، ئۇنىڭ ئىشلىرىنى ئاسان قىلغايسەن، ئۇنىڭغا ھېچ قانداق بىر دەرد كەلتۈرمىگەيسەن." بۇ چاغدا، كارىننىڭ قىزىقىۋاتقان بۇ ئادىمى ئەڭ ياخشى كىيىملىرىنى كىيىپ، مەيدىسىگە قارا كرېست مېدالىنى ئاسقىنىچە قىزىل خىشتىن سېلىنغان كونا بىنا ئىچىدە، يەنى تاشلاندۇق پىيادە ھەربىي مەكتەپنىڭ چوڭ زالىدا سالاپەتلىك قىياپەتتە ئولتۇراتتى. ھىتلېر، روھلۇق ۋە كۈچلۈك غەيرەت بىلەن بۇ كۆرەشكە تەييار ئىدى. شۇنداق قىلىپ، ھىتلېر، گيوتىنىڭ "تۆمۈر ئۇمۇتىغا ياكى پولات بازغىنى" غا ئايلىنىشقا تەييار تۇراتتى.

سوتتا تۇنجى بولۇپ لۇدېندورفنىڭ ئەيىپنامىسى ئوقۇپ ئۆتۈلگەن بولىشىغا قارىماي، سوت باشلىنىشىدىن تارتىپلا ھىتلېر ھەممىنىڭ دىققىتىنى ئۆزىگە جەلىپ قىلىۋالغان ئىدى. قارىلانغۇچىلار قاتارىدا بىرىنچى بولۇپ چاقىرىلغان كىشىمۇ يەنە

شۇ ھىتلېر ئىدى. ئۆزىنى ئاقلاشقا كىرىشىشتىن تارتىپلا بازغاندەك ئوتتۇرىغا چىقىش نىيىتىدە ئىدى. بىر ھېسابتا، ھىتلېرنى سوتقا قارىلانغۇچى ئەمەس بەلكى قارىلىغۇچى سۈپىتىدە چىقتى دېيىشكىمۇ بولاتتى. ھىتلېر، خۇددى تۈرمىدىكى ۋاقتىدا ئېخاردقا سۆزلىگىنىدەك جاراڭلىق ئوتتۇرا ئاۋازدا ئۆزىنىڭ بۇ قېتىمقى قوزغىلاڭنى قوزغاشقا مەجبۇرلانغانلىقىنىڭ سەۋەبلىرىنى بايان قىلىشقا كىرىشىدۇ. ئۇ، نامايىش ھەققىدە، قانلىق زەربە ھەققىدە توختىلىدۇ؛ ئۇ سۆزىدە ئۇففىڭغا قېچىپ بېرىۋالغانلىقىنى، شۇنىڭدەك تۈرمىگە قامىلىش جەريانىنى ۋە لاندسبېرگ تۈرمىسىدىكى ئەھۋاللارنىمۇ تەپسىلى بايان قىلىپ چىقىدۇ. ئۇ، مېنىڭ بىردىن بىر ئارمىنىم، قىرغىن قىلىنغان سەبداشلىرىم قاتارىدا قۇربان بولۇش ئىدى، دەيدۇ.

ھىتلېر، بۇ قېتىمقى قوزغىلاڭنىڭ پۈتكۈل مەسئولىيىتىنى ئۆز ئۈستىگە ئالىدۇ ("ئۇ ئەپەندى پەقەت مېنىڭ بىلەن ھەمكارلاشقانلا بىر ئادەم"). ئەمما ئۇ ئۆزىنىڭ جىنايەتچى ئىكەنلىكىنى قەتئىي رەت قىلىدۇ. ئۇ، مېنىڭ ئۆشىنەمدىكى ۋەزىپە — گېرمانىيىنى يېتەكلەپ بۇرۇنقى ئابرويىغا قايتا ئېرىشتۈرۈش، گېرمانىيىنىڭ دۇنيادىكى تېگىشلىك ئورنىنى قايتا ئەسلىگە كەلتۈرۈشلا ئىدى؛ ئۇنداقتا، مەن قانداقلارچە جىنايەتچى بولۇپ قالغىدەكمەن؟ ئۇنىڭ بۇ گەپلىرى ھەممە ھۆرمەت قىلىشقا، قەدىرلىنىشكە تېگىشلىك بىر ئىتتىقاتنى ئىپادىلىمەكتە بولۇپ، بۇ گەپلەرنىڭ كۆرسەتكەن تەسىرى سوت باشقۇرغۇچىسى بولغان پاكىنەك سودىيە بىلەن پىركراتورنىڭ

www.pdaily.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورخانىسى
www.uyghurkitap.com

چىرايىدىنمۇ بىلىنىپ تۇراتتى. بۇ ئىككىسىدىن ھېچ بىرى ھىتلېرنىڭ قارىلىغۇچى سۈپىتىدە ئوتتۇرىغا چىقىشىغا نارازىلىق بىلدۈرمىدى. شۇڭا ئۇ ئىككىسى ھىتلېرنىڭ تىنىماي نۇتۇق سۆزلىشىگە توسقۇنلۇق قىلمايدۇ. ياردەمچى پرېكراتور ئېخارد، سودىيە بىلەن پرېكراتورنىڭ ھىتلېرنى سۆزلەشتىن توسىيالىشىدىن بەك ئۈمىتلەنمەيتتى: سودىيە گېورگ نېيتخارت (Georg Neithardt尼哈特) قىزغىن مىللەتچى بىرسى بولۇپ، خۇددى ئۇنىڭغا ئوخشاش بۇ قېتىمقى قوزغىلاڭنى "پۇخرالار ھەرىكىتى" دەپ قارايدىغان، لۇدېندورفنى گۇناھسىز دەپ ئېلان قىلىشقا تەييار بىرسى ئىدى؛ شۇنداق بولغاچقا، بۇ سەۋەپتىن ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ ھۇجۇمىغا دۇچ كېلىشىدىن ئەنسىرىگەن پرېكراتور، بۇ قېتىملىق سوتنى ئېھتىيات بىلەن باشقۇرۇشقا كىرىشىدۇ.

ئەگەر سوتقا قاتنىشىۋاتقان بۇ ئەمەلدارلارنى ھىتلېرنىڭ تەسىرى ئاستىدا قالغان دېيىشكە توغرا كەلسە، ئوسۋارد شىبىنگرى (奥斯瓦尔德•史本格勒) نى بۇنداق تەسىرگە قىلچە يولۇقمىغان بىرسى دېيىشكە بولاتتى. شۇ كۈنكى بىر قېتىملىق سوت ئۈستىدىكى سوزىدە ئۇ ناتسىستلارنى بايراق كۆتۈرۈش، شۇئار توۋلاش ۋە نامايىش قىلىشنى ياخشى كۆرىدىغانلار دەپ مازاق قىلىدۇ. "شۆبھىسىزكى، بۇ نەرسىلەر ھېسسىياتلىرىنى قاندۇرۇش رولىنى ئوينىيالىغىنى بىلەن، سىياسەت ئۇنداق ھېسسىياتقا باغلىق بىر ھەرىكەت ئەمەس. - دەيدۇ. ئۇ بۇ قېتىملىق سوتنى - يېتەرلىك بولمىغان ھىتلېر دېلوسى" دەپ

www.pidaily.biz

ئاتايدۇ. بۇ قېتىملىق سوت ئۇنىڭ "ھىتلېر ھەقىقەتەنمۇ يۇشۇرۇن كايزەر (دۆلەت باشلىقى)" دېگەن قارىشىنى تەستىقلاپ بەرمەكتە ئىدى.

ئەتىسى، ژاقتىنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى قالغان قارىلانغۇچىلارنى سوتلاش بىلەن ئۆتىدۇ. ئەمما 28-فېۋرال (ئۈي) كۈنىسى، ھىتلېر يەنە بىر قېتىم سوتتىكىلەرنى ئۆز ئىلكىگە ئېلىۋالىدۇ. سوت تەنەپپۇسقا چىققاندىكى بىر قېتىملىق سوراقتا، ھىتلېر بېرلىن بىلەن مىيونخېن قىزىللار ھاكىمىيىتىنىڭ قايسى تۈردە چىرىتىلىشىغا دۇچ كېلىۋاتقانلىقىنى ھەدەپ تەرغىپ قىلىشقا كىرىشىدۇ. "مىيونخېندا، بۇ ھەقتە تىپىك مىساللارنى كۆرەلەيسەن. ئەگەر ئۇيغانغان ساغلام ئاممۋى ئاساس بولمىغان بولسا ئىدى، بىز ھەرگىزمۇ قىزىللار دەۋرىدىن قۇتۇلۇپ ئازات بولالمىغان بولار ئىدۇق." ئۇنىڭ بۇ گېپى كۈچلۈك تەسىر پەيدا قىلىدۇ. بۇ گەپلەر ئۇنىڭ بېرلىنغا يۈرۈش قىلىش ئىشىنىڭ توغرا بولىدىغانلىقىنىڭ بىر دەلىلى ھېسابدا ئىدى .

سوتنىڭ داۋاملىشىشىغا ئەگىشىپ، ھىتلېر ئىزچىل تۈردە ئۇستىلىق بىلەن ئۆزىنى ئاقلاش تاكتىكىلىرىنى ئىشقا سېلىپ سودىيەلەرنى ئۇيىنتىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىرگە لۇدېندورف بۇ ئويۇننىڭ ئادەتتىكى پېرسوناژلىرىدىن بىرگە ئايلىنىپ قالىدۇ. شۇڭا بۇ گېنېرالنىڭ باشقا قارىلانغۇچىلارغا بولغان ئۆچمەنلىكىنى كۈچەيتىۋېتىدۇ. "ھىتلېر مېنى ھاگغا قىستاشقا ئۇرۇنماقتا. - دەيدۇ ئۇ غەزەپ بىلەن سوتتىن كېيىن خانىس

www.pidaw.biz

فرانكقا، ــ ھىتلېر ماڭا يالغان ئېيتقان ئىدى. بۇ ئاخماقانە قوزغىلاڭ پارتىلاشتىن بۇرۇن ئۇ ماڭا پۈتۈن قۇرۇغلۇق ئارمىيىسىدىكىلەر يۈزدە يۈز سېنىڭ تەرىپىڭدە تۇرىدۇ دېگەن ئىدى. ... ئۇ بىر تەۋەككۈلچى ناتىقتىن باشقا بىر نېمە ئەمەس!"
ئۇنىڭ بۇنچىۋالا غەزەپلىنىپ كېتىشى بەلكىم بۇ تەۋەككۈلچى ناتىق، بۇ رەزىل ئۇون بېشى پۈتۈن ھەرىكەتلىرىدە ئۆزىنى ئۇنىڭدىنمۇ كۆچلۈك گېنېرال ھېس قىلىپ ئوتتۇرىغا چىقىشقا ئۇرۇنغانلىقى ئۈچۈن بولىشىمۇ مۇمكىن ئىدى. يەنى ھىتلېر بارلىق مەسئۇلىيەتنى يالغۇز ئۆز ئۈستىگىلا ئېلىۋالغىنىدا، لۇدېندورف ئىزچىل تۈردە مەسئۇلىيەتتىن قاچقان بىرسىگە ئايلىنىپ قالغان بولۇشى كېرەك ئىدى. ئۇنىڭ گەپلىرى بەكلا قوپال بولۇپ، بۇ سوتقا ئۆزىلا ھۆكمىرانلىق قىلىدىغاندەك، بۇ يەر خۇددى بىر ھەربىي سوتتەك تىنماي ئادۋوكاتلار بىلەن سوتچىنى ھاقارەت قىلىپ چىقىدۇ. "ئۇ مەشىق مەيدانىدىكى ۋارقىرىشىغا ئوخشاش سوت مەھكىمىسىنى ھاقارەت قىلاتتى. - دەيدۇ ئەنگلىيىلىك مۇخبىر گ. خود پۇدنىس (霍德•普顿斯) ئەسلەپ كېلىپ، ــ ئۇنىڭ ھەر بىر گېپى بەكلا قوپال ئىدى. ئۇ بۇنداق پاسكىنا سۆزلەر بىلەن ۋارقىراپ ھاقارەت قىلىشقا باشلىغىنىدا، ئوتتۇرىدا ئولتۇرغان پاكىنەك باش سوتچى تىترەپ كېتەتتى. ھەتتا ئۇنىڭ ئۆچكە ساقاللىرىمۇ تەك تىترەپ كېتىۋاتقاچقا، ئامالسىز ساقىلىنى قامالاپ ئولتۇرۇشقا مەجبۇر بولغان ئىدى".

مەتبۇئات ساھەسىدىكىلەر تۆگۈلۈپ ئولتۇرىۋالغان بۇ سوتچىغا تېخىمۇ كۆپ قارشى سوئاللارنى قويۇشقا باشلايدۇ. بەزى چەتئەللىك كۆزەتكۈچىلەر ئۇلارنىڭ راستىنلا سوت مەھكىمىسى قۇرغانلىقىدىنمۇ گۇمانلىنىشقا باشلىغان ئىدى. 4-مارت (قوزا) كۈنى، باۋارىيە مىنىستىرلار يىغىنىدا ھەممە بىردەك نېيتخارتنى تەنقىتلەشكە كىرىشىدۇ. شتات مىنىستىرى شىۋېيېۋ(施威耶) ، قارىلانغۇچى قۇرۇغلۇق ئارمىيىسى بىلەن شتاتلىق ساقچىغا ئاشكارە داغ تەككۈزىشى، شتاتلىق ساقچىلارنىڭ شەخسىيىتىگە ھۇجۇم قىلىش تۇسىگە ئۆزگەردى، دەيدۇ. يەنە بىر مىنىستىر بۇ سوتنى ئاخىرغىچە باشقۇرۇپ كېتەلىشى ئۈچۈن نېيتخارتنىڭ قابىلىيىتى بارمۇ-يوق دەپ گۇمان قىلىدىغانلىقىنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ. بۇ چاغدا، ئۈچىنچى بىر مىنىستىر ئوتتۇرىغا چىقىپ، يۇقۇرى دەرىجىلىك ئورگانلاردا، بولۇپمۇ بېرلىنىدا، كىشىلەر بۇ قېتىملىق سوتلاش ئۇسۇلىدىن ئەنسىرىمەكتە دەيدۇ. تۆتىنچى بىر مىنىستىر: ئۇ باش سودىيىنىڭ ھىتلېرغا ئۇدا 4 سائەت تىنماي نۇتۇق سۆزلىشىگە يول قويغانلىقىغا قارىتا تەنقىدىنى بەرگەن بولسىمۇ، نېيتخارت ئۇنىڭغا "ھىتلېرنى سۆزلەشتىن قانداق توختىتالايتتىم؟" دەپلا جاۋاب بەرگەنلىكىنى ئاشكارىلايدۇ.

ھەر كۈنى سوت تارقالغىنىدا، ھىتلېر يەنە شۇ بىنادىكى كامىرغا قايتۇرۇپ كېلىنەتتى. ئۇ يەردە، ئۇنى بىر-بىرى بىلەن ئەزەلى دۈشمەن روسېنبېرگ بىلەن خانفستانگىل ئىككىسى يوخلاپ كېلىدۇ. رۇزىنبېرگ ئۇنىڭغا بىر كۆڭۈلسىز خەۋەر

كەلتۈرىدۇ: يەرئاستىغا كۆچۈرۈلگەن پارتىيىنىڭ كۈچلۈك بىر گۇرۇھى بىرلەشكەن خەلق تەشكىلاتلىرىنىڭ بىر قىسمى بىلەن ھەمكارلىق ئورنىتىپ بۇ يىل باھاردا ئۆتكۈزۈلىدىغان ئومۇم خەلق سايلىمىغا قاتنىشىمىز دەپ چىڭ تۇرىۋالغانلىقىنى ئېيتىدۇ. بۇنداق بىر ئىش پارتىيىنىڭ پائالىيىتىنى گېرمانىيىنىڭ شىمالى قىسىملىرىغىمۇ كېڭەيتىش ئىمكانىنى بېرىدىغان ئالاھىدىلىكى بولغاچقا، گرېگور ستراسسېر ئۇ، لاندىشۇت (Landshut) تىن كەلگەن بىر زەھەرلىك چېكىملىك چەككۈچى) غا ئوخشاش كىشىلەرنى بەكلا قىزىقتۇرماقتا ئىدى. ستراسسېر، پارتىيە مەملىكەتلىك سىياسى پائالىيەتلەرگە ئارىلىششى كېرەكلىكىنى ئېيتىپ، بۇ ئىشتا روسېنبېرگنى قايىل قىلىۋالغان. ھىتلېر بۇ ئىشقا كۆلۈپلا قويىدۇ. ھىتلېرنىڭ قارىشىچە، مىللىي سوتسيالىزم نېمىس ئىشچىلار پارتىيىسى قانۇنسىز دەپ ئېلان قىلىنغان بۇ دەۋردە پارچىلىنىپ كېتىش ئېھتىماللىغا بەكلا يېقىن بولغاچقا، باشقا تەشكىلاتلار بىلەن بىرلىكتە ھەرىكەت قىلىمەن دېيىش تېخىمۇ خەتەرلىك بىر ئىش ھېسابلىناتتى. ئۇنىڭ ئۇستىگە، ئەگەر بىرلىشىپ سايلامغا قېتىلغاندا، ھىتلېر تۈرمىدە بولغانلىقى ئۈچۈن پارتىيە ھوقۇقىنى ئۆتكۈزۈۋېپ بېرىشكىمۇ توغرا كېلەتتى. تۈلكىدەك قۇۋ ھىتلېر، ئەگەر بۇ ھوقۇقىنى تاپشۇرۇپ بەرگىنىدە قايتىدىن قولغا كەلتۈرۈش ئىمكانى بولماي پۈتۈنلەي ئايرىلىپ قېلىشى مۇمكىنلىكىنى ياخشى بىلەتتى. شۇڭا، ئەڭ ياخشىسى، پارتىيىنىڭ پائالىيەتلىرىنى بىر مەزگىل توختىتىپ تۇرۇپ، تۈرمىدىن چىققاندا ئاندىن باشقا ئىشلارنى ئويلىشىش خىيالىدا

www.uyghurkitap.com
www.pdfzip.biz

ئىدى. شۇڭا، ھىتلېر بۇ ئىشقا قارىتا پىكىرلىرى مازاق قىلىش شەكلىدە بولىدۇ: ئەگەر پارتىيىمىز خەلق ئارىسى ئۇششاق تەشكىلاتلار بىلەن بىرلىشىپ سايلامغا قاتنىشىمەن دەپ يۈرگەن بولسا، ئۇنداقتا پارتىيىمىز بەكلا كەمتەرلىشىپ كېتىپتۇ-دە! "ئەگەر بىز ناتسىستلار پارتىيىسى نامىدا بۇ ئىشقا تەييارلىق قىلماقچى بولىدىكەنمىز، ئۇنداقتا بىز سايلامغا ئۆلگۈرەلمەيمىز. — دەپ ئېيتتىم ھىتلېرغا، دەيدۇ روسېنبېرگ كېيىن ئەسلەپ كېلىپ، — ئۇنداقتا بىز قايتا قانۇنلۇق ئورۇنغا ئېرىشكەنگىچە كۈتۈپ يېتىپ، شۇ چاغدا پارتىيىمىزنى قايتىدىن تەشكىللەپ چىقىشقا مەجبۇر بولىمىز." روسېنبېرگ ئۇنىڭ يېنىدىن ئايرىلغىنىدا، مەن ئۇنى مەجبۇرى بولسىمۇ بۇ ئىشقا قايىل قىلالىدىم دەپ ئويلاپ، پارتىيىنىڭ بىر قېتىملىق خەتەرلىك پارچىلىنىشى ئۈچۈن يول تەييارلاشقا كىرىشىدۇ.

خانفستانگىلنىڭ زىيارىتى بەكلا دوستانە شەكىلدە ئۆتىدۇ: ئۇ ئۈچ ياشلىق ئوغلى ئېگوننىمۇ يېنىدا بىرگە ئېلىپ كەلگەن ئىدى. ئۇلار بۈرۈنقى پىيادىلار ھەربى مەكتىۋىنىڭ بىناسىغا قاراپ يولغا چىققىنىدا، خوشاللىقىدىن ئالدىراپ كەتكەن ئوغلىغا "ئاستىراق ماڭ ئوغلۇم!" دەپ بالىسىنى جىكىلەپ ماڭىدۇ. ئۇ تۈرمىگە بېرىپ ئادولف تاغىسىنى كۆرگىلى بارىدىغانلىقىدىن بەكلا خوشال ئىدى. ئەمما كۈنلەرنىڭ بىرىدە بۇ ئادەم گېرمانىيىنىڭ داھىسىغا ئايلىنىپ، بۇ شاكىچىكنى بۇنداق ئەنسىزچىلىكلەردىن خالاس قىلىۋېتىشى مۇقەررەر ئىدى. ئۇ خىيالىدا، ئادولف تاغام ھەقىچان داق سىمونت يەردىلا ياتسا

كېرەك، ئۇنىڭغا چاشقانلاردىن باشقا ھەمرا بولغىدەك ھېچ كىمى بولمىسا كېرەك، دەپ ئويلىغان ئىدى. ئەمما ئېگون تۈرمە ئىچىنى كۆرۈپ ئويلىغانلىرىنىڭ بىرسىمۇ توغرا ئەمەسلىكىنى كۆرۈپ داڭ قېتىپلا قالدۇ: ئادولف تاغىسىنىڭ ياتقان كامىرى باغچىسى بار بىر قورانىڭ ئارقا ھويلىسىدەك بەكلا نورمال بىر يەر ئىدى. چوڭلار پاراڭغا چۈشۈپ كەتكەن پەيتتە ئۇ بىر ئۆسمىلىك تۈپىسىگە چىقىۋېلىپ ئۇلارغا قاراپ ئولتۇراتتى. دادىسى بىلەن بۇ تاغىسى بەكلا قىزغىن سۆھبەتكە كىرىشىپ كەتكەن ئىدى. ئېگون بۇ ئىشلارنى كېيىن ھىتلېرنىڭ ئاۋازى بەكلا جاراڭلاپ چىقىشىنى، ھەتتا ئەكس سادالار ياڭرىتىۋەتكەنلىكىنى، ئۇنىڭ ئاۋازىدىن كىچىك ئۆستەلمۇ تەۋرەپ تۇرغانلىقىنى ئاران ئەسلىيەلەيدۇ. ھىتلېر بىر ئورۇندۇقنىڭ ئۈستىگە چىقىپ ئىگىز كۆلىرەڭ كىيىم ئىشكاۋىنىڭ ئۈستىدىنى سىلاشتۇرۇپ يۈرۈپ بىر قۇتا تاتلىق تۇرۇم ئېلىپ ئۇلارنى مېھمان قىلغانلىقىمۇ ئېسىگە كېلىدۇ .

گەرچە ھۆكۈمەت دائىرىلىرى ياكى باشقا تەرەپلەرنىڭ ھەر قانچە نارازىلىق كۆرسەتكەن بولسىمۇ، بۇ سوت مەھكىمىسى ھىتلېرنىڭ نۇتۇق سۆزلەيدىغان مۇنبىرى بولۇشتىن توختاپ قالمايدۇ. سوت ھۆكۈم چىقىرىشتىن بۇرۇنقى 11-مارت (قوزا) بىلەن 14-مارت (قوزا) ئىككى كۈن ئىچىدە ھىتلېر ھەقىقەتەنمۇ ئۆزىنى كۆرسىتىۋالغان ئىدى. ئەنگلىيىگە قارىغاندا بۇ يەردىكى تۈزۈم پەقەتلا ئوخشىمايتتى. قانۇنىنىڭ بەلگىلىمىلىرىگە ئاساسلانغاندا، بۇنداق ئەھۋاللاردا قارىلانغۇچىنىڭ ئۆزىدىن

ئۇزۇن نۇتۇق سۆزلىۋېلىشىغا يول قويۇلاتتى، شۇنىڭدەك شاھىتلارنىمۇ چاقىرىپ سوئال سورىيالايتتى. شۇنداق بولغاچقا، ھىتلېر ئۈچ كاتىۋاشقا جىنايەتچى قاتارىدا مۇئامىلە قىلىدۇ. گېنېرال ۋون لوسسوۋ چاقىرتىلغاندا، ھىتلېر ئورنىدىن سەكرەپ تۇرۇپ ئۇنىڭدىن ۋارقىرىغىنىچە سوئال سوراشقا كىرىشكەنىدى. ئىگىز بويلۇق، تاقىرباش گېنېرالمۇ بوش تۇرمايدۇ. ئۇمۇ ۋارقىرىغىنىچە ئۇنىڭ دېگەنلىرىنى رەت قىلىپ، ئىنچىكە ئۇزۇن بىگىز قولىنى تاپانچا تەگلىگەندەك بۇ سابىق ئون بېشى ھىتلېرغا تەگلەپ ھەيۋە قىلىدۇ. ھىتلېرمۇ ئامالسىز ئۈن چىقارماي ئولتۇرۇپ قالىدۇ. سەل تۇرغاندىن كېيىن، قايتىدىن ئورنىدىن تۇرۇپ، ئۆزى بىلەن ھەمكارلىق ئورنىتىشقا ماقۇل كەلگەن بۇ ئۈچ ئەپەندىنى قارىلاشقا كىرىشىدۇ.

گېنېرال ۋون لوسسوۋ ئۇنى قەتئىي كۆزگە ئىلمىغان ھالدا ۋارقىراپ تۇرۇپ، سەن دېگەن سىياسى دۇمباقچىلاردىن قىلچە پەرقىڭ يوق بىرىسسەن! دەيدۇ. بۇ چاغدا ھىتلېرمۇ ئۇنى ۋارقىراپ تۇرۇپ ھاقارەت قىلىدۇ. ئۇنىڭ بۇ قېتىمقى ئاۋازى شۇنداق قاتتىق چىقىپ كەتتىكى، سوتچىمۇ ئامالسىز ئۇنى ئاۋازىڭنى پەسەيت دەپ ئاگاھلاندۇرۇشقا مەجبۇر بولىدۇ. ھىتلېر ھەقىقەتەنمۇ ئاۋازىنى پەسەيتىدۇ. ئەمما لوسسوۋ ئۇنىڭغا: سەن دېگەن بىر تەرەپتىن ھېسسىياتىڭ بىلەن ئىش قىلساڭ، يەنە بىر تەرەپتىن رەھىمسىزلىك بىلەن ئىش قىلىدىغان بىرسى سەن، دېيىشى بىلەن، ھىتلېرمۇ قايتا ئۆزىنى تۇتىۋالالمايلا قالىدۇ. بۇ قېتىم، پاپىلار چۆچىكىدىكى قۇتىدىن چىققان

ئۇششاقلاردەك چىچاڭشىپ ئورنىدىن تۇرۇپ كېتىدۇ. «سىنىڭ چىرايلىق گېپىڭ نەگە كەتكەن؟ مىنى قانداقلارچە ھېسسىياتىغا قاراپ ئىش قىلىدىغان، رەھىمسىز ھىتلېر دېيەلەيسەن؟»

لوسسوۋ ھىتلېرغا تىكىلىپ قارىغىنىچە سوغۇققانلىق بىلەن مۇنداق دەپ جاۋاب بېرىدۇ: «ياق ئۇنداق ئەمەس، نىيىتى بۇزۇق ھىتلېر دېيىشىم كېرەك.» شۇنىڭ بىلەن قايتىدىن تىللاشلار باشلىنىپ كېتىدۇ. لوسسوۋ ئامالسىز باش سودىيىگە قارايدۇ. بۇ چاغدا سوتچىمۇ ھىتلېرغا بىر نېمە دېمىگەنلىكى ئۈچۈن، بۇ گېنېرال سوتچىغا تازىم قىلىپ سوت مەيدانىدىن چىقىپ كېتىدۇ. شۇ چاغدىلا سودىيە نىيتخارت دۇدۇقلىغىنىچە، ھىتلېرنىڭ بۇ قىلغىنى كىشىنىڭ شەخسىيىتىگە ھۇجۇم قىلغانلىق، بۇنىڭغا يول قويالمايمىز، دەيدۇ. «توغرا دەيسىز، مەنمۇ بۇ تەنقىدىڭىزنى قوبۇل قىلىمەن» دەيدۇ ھىتلېرمۇ مازاق قىلغاندەك ئاۋازدا.

«شۇ قېتىمقى غەلىتە سوتنى ئېسىمگە ئالسالا يىرگىنىپ ئازابلىنىپ كېتىمەن.» دەيدۇ گېرمانىيىلىك بىر مۇخبىر كېيىنكى ئەسلىمىسىدە. ئۇ يەردە يۈز بەرگەن بارلىق ئىشلار مېنى ئىختىيارسىزلا مىيونخېندا يۈز بەرگەن بىر قېتىملىق سىياسىي تەنتەنىنى ئەسلەتتى. تىنماي ئەيىپلەنگۈچىگە ئۇزۇن نۇتۇق سۆزلىشىگە يول قويغان سوت، ھىتلېرنىڭ تۇنجى قېتىم ئۇزۇن نۇتۇق سۆزلىگىنىدىن كېيىن بىر كەسىپ ئەھلى بولمىغان سوتچىنىڭ «ھىتلېر دېگەن بۇ كىشى قالتىس بىر ئادەم ئىكەن» دەپ ئېلان قىلغانلىقىنى ئۆز قۇلىقىم بىلەن ئاڭلىغان ئىدىم. ئۇ

سوتچى بىرسىنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىپ (بۇ كىشى دەل ھىتلېر ئىدى) ئىمپېرىيىنىڭ ئاق يۇقۇرى سودىيىسىنى مازاق قىلىشىغا يول قويغان بىر باش سوتچى ئىدى (مەسىلەن "جاناپ، فرىدرىخ ئېبېرت ئەپەندىم ..." دېگەندەك گەپلىرىگە يول قويغان). بىر ئەمەلدار ئوتتۇرىغا چىقىپ سەپدىشى بىلەن ئېنگلىزچە سۆزلىشىۋاتقان بىر ئامېرىكىلىق مۇخبىرغا: "مېنىڭ ئالدىمدا نېمىسچە سۆزلە!" دەپ ۋاقىرىدى. بىر ئەيىپلەنگۈچى ئۆزىنى قايسى بىر گېزىتنىڭ كارىكاتۇرچىسىنىڭ ماتېرىيالى قىلىنغانلىقىنى ھېس قىلغانلىقىنى دېگەندە، ئۇ سوتنىڭ سودىيىسى ئۇ مۇخبىرنى سوتقا كىرىشىگە يول قويمىدى. "يۈز بەرگەن بۇ ئىشلار مىيونخېن رەسىملەر توپلىمىدىكى چوڭ سىياسى تەنتەنە قىلىش بايرىمىدىلا يۈز بېرىدىغان ئىشلار ئەمەسمىدى؟"

بۇ تەنتەنە مۇھىتى تا سوت ئاخىرلاشقىچە داۋام قىلىدۇ. ھىتلېرنىڭ پۈتمەس-تۈگىمەس ئۆزىنى ئاقلاشلىرى ئەڭ ئاخىرقى قېتىملىق نۇتقىدىمۇ ئەڭ يوقىرى پەللىگە كۆتۈرۈلىدۇ. ئۇنىڭ ئەڭ ئاخىرقى قېتىملىق نۇتقىنىڭ بىر قىسمى ئەيىپلەشلەر بىلەن، يەنە بىر قىسمى ئۆزىنى قاچۇرۇش بىلەن، يەنە بىر قىسمى بولسا تىل-ھاقارەتلەر بىلەن تولغان ئىدى. شۇنىڭغا قارىماي ئۇنىڭ نۇتقى باشتىن ئاخىرغىچە كىشىنى ئۆزىگە جەلىپ قىلىپ تۇرىدى. ھەقىقەتەنمۇ ئۈنىمىنى كۆرسەتكەن ئىدى. گېرمانىيە قانۇنلىرىغا ئاساسەن، ئەيىپلەنگۈچى ئەڭ ئاخىرىدا سوزگە چىقىش ھەققى بولىدىغانلىقىنى بەلگىلىگەن بولغاچقا، ھىتلېر

باشقىلارنىڭ ئۇنى مىللەتچىلىك ھەرىكىتىدىكى سىياسىي دۇمباقچى، ئۇ پەقەتلا قارا نىيەتچى بىرسى دېيىشىنىمۇ تۇيۇپتىن ئىنكار قىلىپ سۆزلەيدۇ. ئۇنى مىنىستىر بولماقچى دەپ قارىلاشىنىمۇ بەكلا كۈلكىلىك ۋە بىمەنىلىك دەيدۇ. "باشتىن تارتىپلا مېنىڭ نىشانىم بىرەر مىنىستىر بولۇشتىن مىڭلارچە مەرتىۋە ئۈستۈن تۇرىدۇ. مېنىڭ غايەم ماركسىزمنى بىتچىت قىلىپ تاشلاش. مېنىڭ بۇ ئۇلۇغ ۋەزىپىنى ئورۇندىشىم ئالدىدا مىنىستىر دېگەن بۇ تاج، ھېچ نېمىگە ئەرزىمەيدىغان بىمەنە ۋە كۈلكىلىك بىر نەرسە ھېسابلىنىدۇ." ھىتلېر سەل تۇرۇۋېلىپ ئۆزىنىڭ قەلبىدىكى ئەسلى ئارزۇسىنى ئوتتۇرىغا چىقىرىدۇ: "تۇغۇلۇشىدىنلا مۇستەبىت بولغان بىرسىنى ھەرگىزمۇ بىرەر ئىشقا زورلاش مۇمكىن ئەمەس. ئۇنداق بىرسى قىلماقچى بولغان ئىشنى ئۆزى خالاپ تۇرۇپ قىلىدۇ. ئۇنداق بىرسى باشقىلارنىڭ ھەيدەكچىلىكى بىلەن ئەمەس، بەلكى ئۆزىنى ئۆزى زورلاپ ئالغا ئىلگىرلەيدۇ. بۇنىڭدا ئۆزىنى كىچىك پېيىل قىلىپ كۆرسىتىشنىڭ ھاجىتى يوق. ... ئۆزىنى خەلققە ھۆكمرانلىق قىلىشقا ئۇندەلگەن بىرسى كىچىك پېيىل بولۇۋېلىشقا ھەققى يوق. ئەگەر سىلەر ماڭا مۇھتاج بولساڭلار ياكى مېنى بىرەر ئىشقا ئۇندىمەكچى بولساڭلار مەن سىلەر بىلەن ھەمكارلىشالىشىم مۇمكىن. ئۇنداق بولمايدىكەن، مېنىڭمۇ ئۆزەمگە تېگىشلىك ئۈستۈمگە ئالىدىغان مەسئۇلىيەتلىرىم بار"!

ھىتلېر سوتقا يەنە مۇنداق دەيدۇ: نويابىر (ئۇغلاق) قوزغىلىڭى مەغلۇب قىلىنغان بولسىمۇ، كىشىلەر چوقۇم مېنى

گېرمانىيىنىڭ كىلەچىكى ئۈچۈن داھىلىق ئورنىنى سوغات قىلىدۇ. چۈنكى ئارمىيە بىلەن قوزغىلاڭنى ھىمايە قىلىدىغان غايىلىك خەلق چوقۇم بىر كۈنى بىر-بىرسىنى چۈشىنىپ يارىشالايدۇ. "مەن شۇنىڭغا ئىشىنىمەنكى، بۈگۈن كوچىلاردا كرىست بايرىقىنى كۆتۈرۈپ يۈرگەن خەلق ئامىسى بىلەن ئۇلارغا ئوق چىقارغان كىشىلەر بىلەن بىر گەۋدە ھالىغا كىلىدىغان دەۋر چوقۇم كېلىدۇ. مەن شۇنىڭغا قەتئىي ئىشىنىمەنكى، بۇ قېتىمقى ئاققان قان بىزنى مەڭگۈلۈك ئايرىۋېتەلمەيدۇ. مەن شاھىت بولغان نەق مەيداندا شەھەرلىك ساقچىلارنىڭ بىرىنچى بولۇپ ئوق چىقارغانلىقىنى كۆردۈم. بۇ چاغدا شۇنى خوشاللىق بىلەن كۆردۈمكى، ئاۋال ئوق چىقارغانلار ھېچ بولمىغاندا دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسىدىكىلەر ئەمەس ئىدى؛ ھەربىيلەر يەنىلا شۇ بۇرۇنقى مەيداندا تۇرغان بولۇپ، ھەرگىزمۇ ئۆزىنى بولغىمىغان. ھەربىيلەر، مەيلى ئوفىتسېر ياكى ئەسكەر بولسۇن، بىز بىلەن بىر سەپتە تۇرىدىغان كۈنلەر چوقۇم يېتىپ كېلىدۇ".

"ھىتلېر ئەپەندىم، — دەيدۇ سوتچى نېيتخارت ھىتلېرنىڭ دېگىنىگە نارازىلىق بىلدۈرۈپ، — سىز شەھەرلىك ساقچىلار بۇلغىنىپ كەتكەن دېدىڭىز. مەن سىزنىڭ بۇنداق دېيىشىڭىزگە يول قويالمايمەن".

ھىتلېر بۇ سوتچىنىڭ دېگەنلىرىگە پەرۋامۇ قىلماي ئۆزىنىڭ نۇتقىنى سۆرۈش بىلەن بولۇپ كېتىدۇ. ئۇ ئەڭ ئاخىرقى سۆزلىرىنى كۈچلۈك ئاۋاز بىلەن سۆزلەپ پۈتتۈرىدۇ: "بىز بەرپا قىلغان ئارمىيە كۈنسايىن كۈچىيىپ بارماقتا، تېزلىك بىلەن

www.pdaily.biz

كۆنىدىن كۈنگە كۆپىيىپ بارماقتا. مۇشۇنداق بىر ۋەزىيەت ئاستىدىمۇ، مەن يەنىلا مەغرۇرلانغان ھالدا شۇنى ئۈمىد قىلىمەنكى، چوقۇم بىر كۈنىسى، بىزنىڭ ئىپتىدائىي يېڭى ئەسكەرلىرىمىز روتىدىن باتالىيونغا، باتالىيوندىن پولكقا، پولكتىن دىۋىزىيىگە تەرەققىي قىلىپ، بۇرۇنقى كاكارلىرىنى پاتقاقلار ئىچىدىن تېپىپ قايتا چېكىسىگە تاقايدۇ، بۇرۇنقى بايراقلىرىنى ئالدىمىزدا قايتا لەپىلدىتىدۇ؛ شۇ ۋاقىتتا بىز قايتا "ھۆكۈم چىقىرىدىغان سوت" قا، يەنى تەگرىنىڭ سوتىغا چىقىپ يارىشىشنى قولغا كەلتۈرىمىز. ئەنە شۇ چاغدا، بىز قايتىدىن سوتقا چىقىمىز، ئەنە شۇ ۋاقىتتىلا بىزگە ھۆكۈم چىقىرالايدىغان سوت ئاۋازى، بىزنىڭ قالدۇق سۆڭەكلىرىمىز ئارىسىدىن، بىزنىڭ قەۋرىلىرىمىز ئارىسىدىن جاراڭلاپ ياڭرايدۇ. چۈنكى، ئەپەندىلەر، بىزگە ھۆكۈم قىلىدىغانلار ھەرگىز سىلەر بولالمايسىلەر؛ بىزنى پەقەت مەڭگۈلۈك تارىخ سوتىلا ھۆكۈم قىلىشقا ھەقلىق".

تىل بىلەن بولغان بۇ جەڭدە ھىتلېر غالىپ كەلگەن ئىدى. سوت مەھكىمىسى تەنەپپۇسقا چىقىپ قانداق ھۆكۈم چىقىرىش ئۈستىدە مۇزاكىرە قىلىشقاندا، نۇرغۇنلىغان كۆزەتكۈچىلەر ھىتلېر چوقۇم گۇناھسىز دەپ ھۆكۈم قىلىنىدۇ دېيىشكەن ئىدى. سودىيە نېيتخارت، پۈتۈن پاكىتلارغا قارىماي لۇدېندورفنى قويۇۋېتىشتا چىڭ تۇرىدۇ. پۈتكۈل سوت جەريانىدا ئوغۇرلۇقچە ھىتلېرغا قاراپ ئولتۇرغان سوتچىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان قالغان ئۈچ نەپەر كەسپ ئەھلى بولمىغان سوتچىلار، ئاساسلىق

ئەيپلەنگۈچىنى بوشىتىشقا بىردەك ماقۇل بولىشىدۇ. "مېنىڭ ئۆزەمنى ئاقلاش سۆزۈمگە ئاساسەن، ــ شۇ قېتىملىق سوت ھۆكۈمنى باھالايدۇ ھىتلېر سوت تۈگەپ خېلى ئۇزۇن بىر ۋاقىتتىن كېيىن، ــ ئۇلار كارل، لوسسوۋ ۋە سېيسېرلارنىڭمۇ خۇددى ماڭا ئوخشاش گۇناھكار ئىكەنلىكىگە قەتئىي ئىشىنەتتى. كىشىلەر نارازىلىق پىكىرلىرىنى ئۇلارغا بىلدۈرۈپ، ئەگەر بوشىتىشقا ھۆكۈم قىلىنغىنىدا، بۇ دېلو لېيپزىگ (Leipzig) سوت مەھكىمىسىنىڭ ئالدىغا قويۇلۇش خەۋپى بارلىقىنى ئېيتقان. ئىشىنىڭ بۇ تەرىپىنى ھۆكۈم چىقىرىش گۇرۇپپىسىدىكىلەر ئويلانماي بولمايتتى. ئۇلار، مېنىلا گۇناھكار دەپ ھۆكۈم قىلىشسا بۇ ئىش بىر قەدەر بىخەتەر بولىدىغانلىقىنى، شۇنداق بولغاندا يەنە كېلىپ ئۆزلىرىنىمۇ ئاسراپ قالالايدىغانلىقىنى ئويلىشىپ قارار بېرىشىدۇ. يەنى ھۆكۈمدىن كېيىن يېرىم يىل ئۆتكەندە مېنى كېچىرىم قىلىۋەتسىلا ئىش پۈتىدۇ، دەپ قاراشقان ئىدى".

ئاپرېلنىڭ (ئۇمۇتنىڭ) بىرىنچى كۈنى، ياردەمچى سودىيە ئېبخارد ھۆكۈم چىقىرىش ئۈچۈن سوت مەھكىمىسى زالىغا كىرگىنىدە زال ئىچىنىڭ ئايالLAR ھەۋەس قىلىدىغان بۇ سىموۋۇللۇق ئەركەك ئۈچۈن گۈل تەغدىم قىلماقچى بولغان ئايالLAR بىلەن لىق تولغانلىقىنى كۆرىدۇ. ئۇ دەرھال بوۋيرۇق بېرىپ ئوتتۇردىكى گۈللەرنىڭ ھەممىسىنى يىغىپ چىقىرىپ تاشلاتقۇزىدۇ. يەنە بىر قىسىم ھىتلېرنى ھىمايە قىلىدىغان ئايالLAR ھەتتا "بىزگە ھىتلېر يۇيۇنغان ۋاننىدا يۇيۇنۇشىمىزغا

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

رۇخسەت بېرىڭ» دەپ يالۋۇرۇپ تۇرىۋېلىشىدۇ. چۈشتىن بۇرۇن سائەت 10 دىن كېيىن، ئەيىپلەنگۈچىلەرنى بىر يەرگە توپلاپ رەسىمگە تارتىدۇ. لۇدېندورف پۈتۈنلەي ھەربىي كىيىم كىيگەن، بېشىدا مىس قالپاق، چىرايى غەزەپ بىلەن تولۇلگەن ئىدى. ھىتلېر بولسا ئۈچىسىغا ھەربىي پەلتوسىنى كەيگەن، كەمەرسىز، يىپەك قالپىقىنى قولىغا ئالغان ھالدا لۇدېندورفنىڭ سول تەرىپىدە تۇراتتى. ھىتلېرنىڭ ھەربىي پەلتۇسى پاك-پاكىزە يۇيۇپ دەزماللانغان بولۇپ، بىر قارىماققا خۇددى يېڭى پەلتودەكلا كۆرۈنەتتى. چاچ-بۇرۇتىمۇ قىرقىپ تەكشىلەنگەن، چېچى بىر ياندىن ئالدىغا چۈشۈپ تۇرغان ئىدى. كۆرىنىشى بەكلا خاتىرجەم، ئۆزىگە ئىشەنچى تولۇق، سالامەتلىكىمۇ ياخشى، خۇددى ئىشى يۈرۈشۈپ كەتكەن بىر سودىگەرگىلا ئوخشايتتى. ئۇ تۈنجى قېتىم قورساقلىق بولۇپ كۆرۈنگەن بولۇپ، ئېغىرلىقى 170 پوندقا يەتكەن ئىدى.

ئەيىپلەنگۈچىلەر سوتقا يالاپ كەلتۈرۈلگەن ۋاقىتتا، بىنا سىرتىدا نۇرغۇنلىغان ئادەم توپلانغان ئىدى. ھۆكۈمنامىنى ئېلان قىلىش ئىشى بىرەر سائەتتەك داۋام قىلىدۇ. ھىتلېرغا (پورنا (波纳)، كرىيبېل (Hermann Kriebel) ۋە ۋېبېر (韦伯) لار بىلەن بىرلىكتە) 5 يىللىق قاماق جازاسى بېرىلىپ، لاندسبېرگ تۈرمىسىگە قامىلىدىغانلىقى ئېلان قىلىنغاندا، سوت زالى سۈكۈت ئىچىدە قالىدۇ. جازا مۇددىتى تۈتۈپ تۇرۇلغان 6 ئاينى چىقىرىپ تاشلاپ يېرىم يىل قىسقارتىلىدۇ. پەرەز قىلىنغاندەك، لۇدېندورف قويۇپ بېرىلىدۇ. لۇدېندورف ئۆزىنىڭ يوقىرى مەرتىۋىلىك

ئورنىغا قىلىنغان بۇ ئېتىۋارلىنىشقا نىسبەتەن مەغرۇرلىقنى نامايەن قىلىپ، قوزغىلاڭغا بولغان مەسئۇلىيىتىنى ئىنكار قىلغان هالدا مۇنداق دەيدۇ: “بۇ قېتىملىق قويۇپ بېرىلىشىم، ماڭا نىسبەتەن بىر هاقارەتتۇر، بۇ قويۇپ بېرىلىشىمگە هەرگىزمۇ مېنىڭ هەربى فورمام بىلەن مەيدەمدىكى مېداللىرىم سەۋەپ بولغان دەپ قارىمايمەن.” ئۇنىڭ بۇنداق قاتتىق نارازىلىق بىلدۈرۈشى باش سودىيە نېيتخارتنى قاتتىق غەزەپلەندۈرۈش بىلەن تەڭ، يەنە ئۇنى تەڭسىزلىك ئورۇنغىمۇ چۈشۈرۈپ قويىدۇ. چۈنكى ئۇ، بۇ قېتىمقى قويۇپ بېرىلىشكە مەسئۇل بولغان كىشى ئىدى.

گەرچى هىتلېر گۇناهكار دەپ هۆكۈم قىلىنغان بولسىمۇ يەنىلا سوتنىڭ هۆرمىتىگە ئېرىشىدۇ. سوت، هىتلېرنى قارشى ئېلىنمايدىغان بىر چەتئەللىك دەپ ئاۋستىرىيىگە يالاپ ئاپىرىۋېتىشنى رەت قىلىپ مۇنداق دەپ قارايدۇ: “هىتلېر، نېمىسلەشكەن بىر ئاۋستىرىيىلىك. سوتىمىز شۇنداق قارايدۇكى، هىتلېرغا ئوخشىغان ئىدىيىسى، هېسسىياتىدىن تارتىپ نېمىسلىشىپ بولغان بىرسىگە، ئۇرۇش مەزگىلىدە گېرمانىيە ئارمىيىسىدە پىدائى بولۇپ 4 يىل ئەسكەر بولغان، دۈشمەن ئالدىدا قەهرىمانلارچە جەڭ قىلىپ يۈكسەك شان شەرەپكە ئېرىشكەن بىرسىگە، ئۇرۇشتا يارىلىنىپ، سالامەتلىكى بۇزۇلغان شەرەپلىك بىر هەربىگە، ... ‘جۇمهۇرىيەت قوغداش قانۇنى’ نى ئۇيغۇن ئەمەس.” سوت مەهكىمىسى هىتلېرغا دۈشمەنلىك پوزىتسىيىسىدە بولغان ئۈچ نەپەر دۈشمىنىگە مەنستىمەسلىك

www.pidaly.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

بىلەن قارايدۇ. بۇ ھەقتە سوت مەھكىمىسى، ئەگەر كارل، لوسسوۋ ۋە سپىسىر ئۈچىسى "ھىتلېرغا بىز سىلەر قوزغىغان قوزغىلاڭغا قاتناششىمىز قەتئىي مۇمكىن ئەمەس دەپ كېسىپ ئېيتقان، ياكى 8-نويابىر (ئوغلاق) ئاخشىمى، ئەيىپكار قايتا-قايتا تەلەپ قىلىپ ئەمەلىيەتنى ئايدىڭلاشتۇرۇش تەلىپىدە بولغىنىدا ئەگەر مەلۇم دەرىجىدە ھەمكارلاشقان بولسا ئىدى، بۇنداق بىر پاجىئەلىك ھادىسىنىڭ يۈز بېرىشىدىن ساقلىنىپ قېلىشقا بولاتتى".

ھىتلېرغا چىقىرىلغان ھۆكۈم ئەڭ ئالدى بىلەن ئېلان قىلىندى. قالغانلارغا چىقىرىلغان ھۆكۈمنامە ئېلان قىلىنغاندا، نامايىش يۈز بېرىپ قالمىسۇن دەپ، ئۇنى دەرھال يالاپ چىقىپ سىرتتا توختىتىلغان پىكاپقا ئولتۇرغۇزۇشىدۇ. گۆگۈم ۋاقتىدا، ھىتلېر 7-نومۇرلۇق تۈرمە كامىرىغا يالاپ ئاپىرىپ قاماپ قويۇلدى. ئۇ سوتتىكى ۋاقىتلاردا كامىر ئىچى قايتىدىن ياساپ بېزەلگەن بولۇپ، كىشىنى تېخىمۇ بەك جەلىپ قىلارلىق ھالغا كەلتۈرۈلگەن ئىدى. ئەمما ئۇنىڭ بۇرۇنقى غەيرىتى كەلمەسكە كەتكەن ئىدى. گۇندىپاي فرانز ھېمرىخ، "ئۇ بۇرۇنقىدىنمۇ بەتەر غەم ئىچىدە كۆرۈنەتتى" دەيدۇ. ئەمما ئۇنىڭ بۇنداق روھسىز ھالىتى ئۇزۇنغا سوزۇلمايدۇ. ئۇزۇنغا قالماي، ئۇ چامادانىدىن يېڭى بىر خاتىرە دەپتىرىنى چىقىرىپ، باش بېتىنىڭ ئۈستىنكى ئوڭ بۇرجىكىگە مۇنداق سۆزلەرنى يازىدۇ: "دۇنيا يوقۇلۇشقا باشلاپ، پۈتۈن يەرشارى يىمىرىلىپ كەتسىمۇ

ھەققانىيەت ئىشلىرىغا بولغان ئىشەنچىم قەتئىي سۇنمايدۇ". بۇ ۋەدىسىنىڭ ئاستىغا يەنە مۇنۇ سۆزلەرنىمۇ قوشۇپ قويىدۇ:

مانا بۈگۈن ئىچى تار، شەخسى ئۆچمەنلىك بىلەن تولغان سوت ئىشلىرى ئاخىرى تۈگىدى. بۈگۈندىن باشلاپ مېنىڭ كۈرىشىم باشلىنىدۇ.

1924-يىلى 1-ئاپرېل (ئۇمۇت) ــ لاندسبېرگ تۈرمىسى

پەقەت قوزغىلاڭچىلارنىلا تاقەتسىزلەندۈرۈپ كەلگەن سوت ئىشلىرى ئاخىرلاشقان ئىدى. ھىتلىر گەرچە بىر مەيدان تەشۋىقات جېڭىدىن غالىپ چىققان بولسىمۇ، ئاقىۋەتتە ئۇ بەربىر تۈرمىگە قامىلىدۇ. ھىتلېرغا مەلۇمكى، ئەندى ئۇ، بۇ تۈرمىدە 4 يېرىم يىل قامىلىپ يېتىشى كېرەك ئىدى. گېرمانىيىدىكى بەكلا كۆپ كىشىلەر ھەمدە غەرب دۇنياسىدىكىلەرنىڭ قارىشىچە، ھىتلېرنىڭ ۋەتەن ساتقۇچلۇق ۋە قۇراللىق توپىلاڭ چىقىرىش جىنايىتى بىلەن جازالاندۇرۇلغانلىقى، ھەقىقەتەنمۇ ئۇچىغا چىققان بىمەنىلىك ئىدى. لوندوندا چىقىدىغان «تايمىس» گېزىتى بۇ ئىش ھەققىدە مۇلاھىزە يۈرگۈزۈپ كېلىپ، "قانداق بولىشىدىن قەتئىي نەزەر، بۇ قېتىمقى سوت شۇنى كۆرسىتىدۇكى، ئىمپېرىيە ئاساسى قانۇنىغا قارشى سۇيىقەست ھەرىكەتلىرى باۋارىيىدە ئۇنچە بەك ئېغىر جىنايەت ھېسابلانمايدىكەن".

(3)

تۇرمىنىڭ ئۈستىنكى قەۋىتىدە ھىتلېرنىڭ ئىككى نەپەر يولدىشى قاماقتا ئىدى. يەنى كاپىتان كرىيىبېل 8-نومۇرلۇق كامېرغا قامالغان بولۇپ، "ئوبلان ئىتتىپاقى (奥贝兰)"نىڭ رەھبىرى، مالدوختۇر ۋېبېر (韦伯) بولسا 9-نومۇرلۇق كامېردا ئىدى. ھىتلېر كامېرنىڭ تۆمۈر رېشاتكىسىنى بەكلا يامان كۆرسىمۇ، كامېر ھاياتىغا كۆنمەي بولمايتتى. ھەر كۈنى ئەتىگەن سائەت 6 دا، كېچىلىك كۆزەتتە تۇرغان گۇندىپاي ئىشتىن چۈشۈپ ماڭغىچە كامېرنىڭ ئىشىكىنى ئېچىشقا رۇخسەت بېرەتتى. ھىتلېر كىيىملىرىنى كىيىپ، يۈز-كۆزىنى يۇغاندىن كېيىن كۈتۈپ ئولتۇراتتى ("ئۇ چىش ۋە ئېغىزلىرىنى ئاسراشقا بەكلا دىققەت قىلاتتى. بۇنىڭ سەۋەبى، ئۇ ئۇرۇشتا زەھەرلىك گازدىن زەھەرلىنىش ۋاقتىدىن باشلاپ ئادەت قىلىۋېلىشىدىن كەلگەن ئىدى.")، بىرەر سائەتتىن كېيىن، ئىشەنچ قازانغان جىنايەتچىلەرگە ئاممىۋى بۆلۈمدە سىياسى جىنايەتچىلەر ئۈچۈن ناشتىلىق بېرىلەتتى. ناشتىلىق تاماقتا قەھۋە بىلەن بولكا ياكى ئۇماچ بېرىلەتتى. سائەت 8 بولغاندا ھويلا بىلەن گۈللۈكنىڭ ئىشىكى ئېچىلىپ، جىنايەتچىلەرنىڭ ئۇ يەردە چېلىشچىلىق، بوكسورلۇق قىلىشىغا ياكى قوش تورنىك بىلەن ياغاچ ئاتتىن سەكرەپ بەدەن چېنىقتۇرۇشىغا يول قويۇلاتتى. ھىتلېرنىڭ مۆرىسى يارىلانغان بولغاچقا، ئۇ يەردە رىپېرلىق قىلىش بىلەنلا ۋاقىت ئۆتكۈزەتتى.

يېرىم سائەتتىن كېيىن، جىنايەتچىلەر گۈللۈكنىڭ ئۇزۇن تار يولىدا ئايلىنىپ ھەرىكەت قىلىشاتتى. گۈللۈكنىڭ يان تەرىپى

تۇرمە بىناسى، يەنە بىر تەرىپى 20 غېرىچ ئېگىزلىكتىكى تۇرمە تېمى بىلەن قورشالغان ئىدى. ھىتلېر بۇ يەردە شېغىللىق يولدا مېڭىپ ئايلىنىشنى ياخشى كۆرەتتى. ئۇ ھەر دائىم شوپۇرى ئېمىل ماۋرىس (Emil Maurice) بىلەن بىرلىكتە بۇ شېغىللىق يولدا ئايلىناتتى. ئۇ مېڭىپ يۈرۈپ خاتىرىسىگە يېڭى يازغان سىياسى نەزەرىيە مەسىلىلىرىنى تەكرارلايتتى. "بەزى ۋاقىتلاردا، — دەيدۇ فرانز ھېمرىخ ئەسلىمىسىدە، — بۇرۇن ھۇجۇمچىلار ئەترىتىگە ئەزا بولغان جىنايەتچىلەر بىلەن بىرگە ئايلانغاچ پارتىيە مارشىنى ئېيتىشاتتى. دەسلىۋىدە بىز ئۇنىڭ بۇ ئىشىغا بەك دىققەت قىلىپ كەتمىگەن ئىدۇق. يەنى ھېچ بولمىغاندا ئۇلارنى شېئىر ئوقۇشتىن توسمىغان ئىدۇق. كېيىن بىر كۈنلىرىگە كېلىپ ئۇنىڭ بىلەن بىرلىكتە ناخشا ئوقۇيدىغان جىنايەتچىلەرنىڭ سانى كۆپىيىپ، ئەتراپىنىڭ تىنچلىقىنى بۇزۇشقا باشلايدۇ. بىزمۇ شۇندىن كېيىن ئۇلارنىڭ يىغىلىپ ناخشا ئېيتىشىنى توسايدىغان بولدۇق".

چۈشتىن بۇرۇن سائەت ئون بولغاندا، مەھبۇسلار كامىرلىرىغا قايتۇرۇپ كېلىنىپ، پوچتىدىن كەلگەن خەت-پوسۇلكىلىرى تارقىتىلاتتى. مىللەتچىلەرنىڭ نۇرغۇنلىغان تەشكىلاتلىرى بىلەن ھىتلېرغا چوقۇنغۇچىلار ھەر دائىم يەيدىغان نەرسىلەرنى ئەۋەرتىشەتتى. ھىتلېر ئەپيۇن ئۇرۇقى قوشۇپ تەييارلانغان نىپىز قاتلىما كېلىشىنىڭ تاماسىدىلا يۈرەتتى. بۇ خىل قاتلىما ئاۋىستىرىيىگە خاس بىر تۈرلۈك ئالاھىدە يېمەكلىك ئىدى. بۇ خىل قاتلىمىنى ناتسىستلار پارتىيىسىدىن بولغان بىر تۈركۈم

ئايالالار ھەر ھەپتە ئىۋەرتىپ تۇراتتى. ئەمما دوختۇر ۋېبېر ئەسلەپ مۇنداق دەيدۇ: داھىمىز ئۆزىگە كەلگەن كاۋاپ، قېيزا ۋە ئىسلانغان سان گۆشلىرىنى ھەمرالىرىغا ئۈلەشتۈرۈپ بېرەتتى. بولۇپمۇ بىرىنچى قەۋەتتە تۇرىدىغانلار بۇنداق سوۋغىلاردىن ھەر دائىم نېسىپ بولۇپ تۇراتتى. "ئۇنىڭ بىلەن بىرگە ئۈستىنكى قەۋەتتە تۇرىدىغانلار ئاۋانگارت ئۇنسۇرلاردىن ئىدى. شۇنداق، تۈرمىدىمۇ بۇنداق دەرىجىگە ئايرىش تۈزۈمى يولغا قويۇلغان ئىدى. كىشىلەر قانۇن ئالدىدا ھوقۇقتا تەڭ باراۋەر بولالمايتتى. بۇنىڭدىن مەھبۇسلارمۇ ئۆز نېسىۋىسىنى ئالغان ئىدى ".

چۈشكە ئاز قالغاندا، سىياسى جىنايەتچىلەر ئاممىۋى بۆلۈمدە چۈشلۈك تاماقتا ئولتۇرىشىدۇ. ئادەتتە ئۇلارنىڭ تامىقى تاماق قۇتىلىرىدا بېرىلىدۇ. قۇتىلار ئۈستەلگە تىزىلغاندىن كېيىن، باشقىلار ئولتۇرماي ئورۇنداق كەينىگە ئۆتۈپ كۈتۈپ تۇرىشىدۇ. ھىتلېر تاماقخانىغا كىرىشى بىلەن تەڭ، ئوتتۇردىن بىرسى "دىققەت!" دەپ ۋارقىرايدۇ. ھىتلېر ئۈستەل ئالدىغا كەلگىنىدىن كېيىن "باشقىلار نۆۋەت بىلەن ئۇنىڭ ئالدىغا كېلىپ سالام بېرىشىدۇ." ئۇلار ئادەتتە سىياسى پاراڭ قىلىشىپ كەتمەيدۇ. ھىتلېر كۆپۈنچە ۋاقىتلاردا كىشىلەر بىلەن تىياتىر، سەنئەت ۋە ئاپتوموبىل ھەققىدە پاراڭلاشقاچ تاماق يېيىشىدۇ. چۈشلۈك تاماقتىن كېيىن، ئۇلار ئۈستەل يىغىشتۇرۇلۇش ۋاقتىدا تاماكا چەككەش 15 مىنوتتەك پاراڭلىشىپ ئولتۇرىدۇ. ئاندىن ھىتلېر دەستۇرخاندىن تۇرۇپ كامىرىغا كىرىپ كېتىدۇ (ئۇ ئەڭ ئۈستى قەۋەتتە تۇراتتى) ياكى كىتاب كۆرۈش، خەت ئوقۇش ياكى

كۆندىلىك خاتىرە يېزىش بىلەن مەشغۇل بولدۇ. چۈشتىن كېيىن سائەت 4 لەردە چاي ياكى قەھۋە ئىچىش ۋاقتى بولۇپ، يەنە شۇ ئاممۋى ئۆيدە ئىچىشىدۇ. سائەت 5 كە چارەك قالغاندا گۈللۈك ئىشىكى قايتا ئېچىلىدۇ. ھېتلېر بەزىدە يالغۇز، بەزىدە ماۋرىس بىلەن بىرلىكتە بىرەر سائەتتەك باغچىدا ئايلىنىدۇ. سائەت 6 دا، مەھبۇسلار ئۆز كامېرلىرىدا كەچلىك تاماق يېيىشىدۇ. تاماقتا بېلىق، قېيزا ياكى خام كۆك بېرىلىدۇ. خالىغانلار يېرىم لىتىر پىۋا ياكى ئازىراق ئۈزۈم شارابى سېتىۋېلىپ ئىچىشىدۇ. ئاندىن يەنە بىرەر سائەتتەك بەدەن چېنىقتۇرۇش ياكى ھاۋالىنىپ ھەركەت قىلىشقاندىن كېيىن، مەھبۇسلار بىر-بىرلەپ كېلىپ ئاممۋى ئۆيگە يىغىلىپ خوشلىشىپ ھەر قايىسى ئۆز كامېرلىرىغا تارقىلىشىدۇ. ئاخشىمى سائەت 10 دا چىراق ئۆچۈرۈلىدۇ.

بەزى ۋاقىتلاردا، ھېتلېر كۆندىلىك مەشغۇلات سېتكىسىنى ئۆزگەرتىپ، ئەتىگەنلىك ناشتىدىن كېيىن كامېرىغا قايتىپ ئۆگۈنۈش قىلىدۇ ياكى مېھمان كۈتىدۇ. ئۇزۇنغا قالمايلا ھېتلېرغا پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن ئېتىقات قىلىدىغان ھالغا كەلگەن ھېمرىكنىڭ ئەسلەپ بېرىشىدىن قارىغاندا، ھېتلېر سەپداشلىرىغا ئالاھىدە كۈچلۈك تەسىر پەيدا قىلغان. ئۇ ھەربىي سەپتىن كەلگەن بىرسى بولغانلىقى ئۈچۈن، ھەربىلەرگە خاس ئىنتىزامچانلىقتا ئىگە ئىكەن. تۈرمىدە جىنايەتچىلەر ئارىسىدا بىرەر قېتىممۇ ۋارقىراپ-جارقىرىشىپ جېدەللىشىدىغان ئەھۋال يۈز بەرمىگەن.

www.pdaily.biz

“ھىتلېـر ھەممىنــى باشــقۇرۇپ تــۇرالايتتى. ئۇنــڭ بــارلىقى بىزنىـڭ ئىشـلىرىمىزغا ۋە بىـزگە قـاراش ئىشـلىرىغا بەكـلا كـۆپ ياردىمى تەگكەن ئىدى”.

كۆپۈنچە ۋاقىتلاردا ھىتلېر “بەكلا خوشال” يۈرەتتى. ئەمما بىرەر يامان خەۋەر كېلىپ قالغىدەك بولسا، جىمىپ گەپ قىلماي جىددىيلىشىـپ قـالاتتى. بولۇپمـۇ ئـۇنى پـارتىيە ئىچىـدە يـۈز بېرىـدىغان تۈگىمەس تـالاش-تارتىشـلار بەكـرەك ئەنسىرەتتى. چۈنكى ناتسىستلار پارتىيىسى ئىككى گۇرۇھقا بۆلۈنـۈپ كېتىش خەۋپىـى كۆنـدىن-كـۈنگە ئېنىـق ئوتتۇرىغا چىقىشقا باشـلىغان بولـۇپ، بـۇ تـۈر بۆلۈنۈشـكە سـەۋەب بولغـان ئاساسـلىق ئامىـل ئۇنىــڭ ئەتىــراپىدىكىلەرگە بەرگەن يولىيورۇقلىرىنىــڭ بەكــلا مـۇجمەل بولىشـى ئىـدى. روسېنبېرگ بـۇ كـۈنلەردە ستراسسېر بىلەن بىرلىشىۋېلىپ، ئاممىۋى گۇرۇھلارنىـڭ باۋارىيە شـتاتلىق سـايلىمىغا قاتنىشىشـىنى قـوللاپ قـۇۋەتلىمەكتە ئىـدى. تېخىمـۇ قىزىقى، لۇدېنـدورفنىڭ يـاردىمى ئاستىدا ئـۇ ئىككىسـى “مىللـى سوتسىيالىزم ئەركىنلىك ھەرىكىتى” دېگەن بىر تەشكىلات قۇرۇپ چىققان بولۇپ، بۇ تەشـكىل نامىـدا سايلامغا 32 نەپەر دېپۇتـات نامزاتىنىمۇ چىقىرىشقان ئىدى.

باۋارىيە ئومۇمى سايلىمى ئاپرېـل (ئۇمـۇت) ئېيىـدا دەسـلەپكى سايلىمنى ئۆتكۈزىدۇ. بۇ سايلامدا ئارىلاشما ئاممىۋى تەشكىلاتلار كۆتۈلمىگەن نەتىجىنى قولغا كەلتـۈرۈپ، 191 مـىڭ 900 ئاۋازغا ئېرىشىـپ “بـاۋارىيە خەلـق پارتىيىسـى” دىـن قالسـلا ئىككىنچى بولىدۇ. بۇ غالىبىيەت، گېيورىـڭ ئەر-خوتـۇن ئىككىسـىنى بەكـلا

خوش قىلىۋېتىدۇ. گېورىڭنىڭ ئايالى كالىن ئاۋىستىرىيىدە تۇرىۋاتقان ئاتىسىغا يازغان خېتىدە، "... بۇ نەتىجە بىزگە ئوخشىغان چەت دۆلەتلەردە ياشايدىغانلار ئۈچۈن بىر كەچۈرۈم ھېسابلىنىدۇ. ئىشەنمەيلا قالدىم، بەكلا خوشالمەن. بۇ كۈنلەردە بىزنىڭ ئەھۋالىمىز ھەقىقەتەنمۇ قىيىن. پەرىزىمىزچە، شىمالى گېرمانىيىدە، ھىتلېر بىلەن ئۇنىڭ پارتىيىسى تېخىمۇ كۆپ ئاۋازغا ئېرىشەلىشى مۇمكىن. قارىغاندا كۈنلەرنىڭ بىرىدە ھىتلېر چوقۇم تەختكە چىقىدىغاندەك قىلىدۇ. قەدىردان ئاتا، مېنىڭ ئۇنىڭغا نەقەدەر ئىشىنىدىغانلىقىمنى پەرەز قىلالمايسەن. بۇ ئادەم ھەقىقەتەنمۇ ئىسىل بىرسى، ئۇ ھەقىقەتەنمۇ بىر تالانت ئىگىسى، ماڭا ئىشەن ئاتا، بۇ ئادەم تەڭرىنىڭ كىشىلەرگە بېغىشلىغان بەكلا كام كۆرۈلىدىغان بىر تالانت ئىگىسى"!

ئارىدىن بىرەر ئاي ۋاقىت ئۆتۈپ، مەملىكەتلىك ئومۇمى سايلام مۆلچەرلەنگەن ئۇتۇق بىلەن ئۆتىدۇ. يېڭىدىن قۇرۇلغان "مىللى سوتسىيالىزم ئەركىنلىك ھەرىكىتى" ئىككى مىليوندەك ئاۋازغا ئېرىشىدۇ. 34 نەپەر نامزاتتىن ستراسسېر، روم، فېدېر (Gottfried Feder)، فرىك (Wilhelm Frick) ۋە لۇدېندورف قاتارلىق كىشىلەرنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان 32 نەپىرى سايلىنىدۇ. كۈلكىلىك بولغىنى، بۇرۇن بۇنداق بىر قاراشقا قارشى چىققان ھىتلېر بۇ قېتىمقى سايلام نەتىجىسىنىڭ قولغا كەلتۈرۈلىشىدە ئاساسلىق ئامىل بولغانلىقى ئىدى. ئۇنىڭ سوتتىكى نۇتقى "مىللى سوتسىيالىزم" قارىشىنى نۇرغۇنلىغان سايلىغۇچىلارغا تونۇتقان ئىدى. ھىتلېر شۇ قېتىمقى سوتتا كۈچلۈك ئىرادە ۋە

ئالاھىدە ئۈنۈملۈك بىلەن بايان قىلغان كۆزقارىشىنى بۇ ئاۋاز بەرگۈچىلەرگە چوڭقۇر يەرلەشتۈرۈۋەتكەن ئىدى. ئەمما بۇ قېتىملىق ئۇتۇقتا تۆھپە قوشقان تېخىمۇ چوڭقۇر، تېخىمۇ ئۇزۇن مۇددەتلىك تەسىر قالدۇرالىغان يەنە بىر ئامىل، مەملىكەت بويىچە ۋەتەنپەرۋەرلىك بىلەن ئىرقچىلىق ئەقىدىلىرىنىڭ راۋاجلاندۇرۇلغانلىقى ئىدى. شۈبھىسىز، مال باھاسىنىڭ ئۆرلەپ كېتىشى مەملىكەت بويىچە يولغا قويۇلغان پۇل مۇئامىلە جەھەتتىكى كۈچلۈك ئىسلاھات تۈپەيلىدىن توساپ قىلىنغان، ئائىلە ۋە دەسمايىسىدىن ئايرىلىپ قالغان ھاللىق سىنىپلار بىلەن ئىشچىلار سىنىپى ئىچىدىكى ئىشسىزلار بۇ قېتىمقى سايلامغا ئۇنچە بەك قىزىقىپ كەتمىگەن ئىدى.

بۇ قېتىمقى سايلام نەتىجىسىدىن ھىتلېرنىڭ ئۇنچە بەك رازى بولۇپ كەتمەسلىكى چۈشىنىشلىك ئىدى. لۇدېندورف بۇ قېتىمقى سايلامدا ئۇتۇغلۇق بولۇپ چىقىشىنى ئۆزىنىڭ تۆھپىسى دەپ قارايدۇ. شۇنىڭدەك، ئۇ قويۇپ بېرىلگەنلىكى ئۈچۈن ئۆز ئورنىنىمۇ چىڭىتىۋېلىش شارائىتىنى قولغا كەلتۈرەلىگەن ئىدى. ئەمما ھىتلېر، بىر تەرەپتىن قىزغىن ئالقىشلانغان كىشىلەر قاتارىدىن ئورۇن ئېلىشقا مەجبۇرلانغان بولسا، يەنە بىر تەرەپتىن يېڭىدىن قۇرۇلغان بۇ تەشكىلاتنىڭ ئۆزى قۇرۇپ چىققان قانۇنسىز پارتىيىسىنى يۇتۇۋېلىشىدىنمۇ ئەنسىرەيتتى. ئۇنىڭ ئەندىشىسى ئاساسسىزمۇ ئەمەس ئىدى. ئۇ ۋاقىتلاردا، ھەر قايسى ئاممىۋى تەشكىلاتلار ئارىسىدا بىر تۈرلۈك بىروشۇر تارقىلىپ يۈرەتتى. بۇ كىتابچە مىللى سوتسىيالىزم ھەرىكەت

پارتىيىسىنى خەلق ھەرىكىتىنى “ئېچىپ بەرگەن ئاۋانگارت” دەپ ئېتراپ قىلغىنى بىلەن، يەنە بىر تەرەپتىن ئۇنى ئېغىر تىللار بىلەن ھاقارەتلەپ، “ئۇلار ھېچ قاچان قۇتقازغۇچىلار ئەمەس” دەپ تەشۋىق قىلماقتا ئىدى. بۇلار، ھىتلېرنىڭ سىياسىي ھوقۇقىغا بىر تەھدىت ھېسابلىناتتى. ھىتلېر ئۇچۇن ئېيتقاندا، پۈتۈن بۇ جەريانلار بەكلا ئاچچىق تەسىرات پەيدا قىلغان بولسىمۇ، يەنىلا ئىنتايىن قىممەتلىك تەجرىبە ساۋاقلارغىمۇ ئىگە قىلغان ئىدى. ھىتلېر، ئۆز ھوقۇقىنى كۈچەيتىش ھەققىدە بارلىقىغا تولۇق ئىشىنىدىغانلىقىنى ھېسابقا ئالمىغاندا، ئۇ ھەرگىزمۇ بۇنداق مەيداننى ئىپادىلىمىگەنلىكىنى ئېيتىدۇ.

ھىتلەر يەنە بىر قېتىم ئۆز سىپېدىكىلەرنىڭ ھۇجۇم قىلىشىغا دۇچ كەلمەكتە ئىدى. قوزغىلاڭدىن كېيىن پىچەتلىنىۋېتىلگەن «خەلق كۆزەتكۈچىلىرى» گېزىتىنىڭ ئىشخانىسىدا، درېكسلېر بىلەن فېدېر ئىككىسى، ھىتلېرغا قارشى ھەرىكەت باشلىۋەتكەن ئىدى. “ئۇ ئىككىسى، ھىتلېر دېگەن بىر مۇستەبىت ھەم بىر روھى كېسەل ئارتىست دەپ ئېلان قىلىش بىلەن تەڭ، ئەگەر پارتىيىنى قايتىدىن قۇرۇپ چىقىشقا توغرا كەلسە، ھىتلېرنى قاتتىق تېزگىنلەپ تۇتۇش چارىسىنى ئىشقا سالماي بولمايدىغانلىقىنى ئوتتۇرىغا قويۇشتى” دەيدۇ خانفىستانگىل ئەسلىمىسىدە. بىر كۈنىسى، درېكسلېر مىيونخېندىكى كىچىك بىر باغچىدا خانس فرانك بىلەن ئۇچرىشىپ قالغاندا، ئۇنىڭغا ئۇلارنىڭ تۈرمىگە قامالغان باشلىقى ھەققىدە توختىماي دەرد تۆكۈپ كەتكەن. “ئۇ ھىلىمكىر ئىشلىتىپ ماڭا زىيانكەشلىك

www.pdaiy.biz

قىلدى. ئۇ ھېچ بىر ۋەدىسىگە ئەمەل قىلغان ئەمەس. ئۇ دائىم مېنى چەتكە قېقىپلا كەلدى. ئەنە شۇ، مانا بۈگۈن ئۇ ئاخماقانە قوزغىلاڭنى ئورۇنلاشتۇرۇپ پارتىيىمىزنى پۈتۈنلەي ۋەيران قىلىۋەتتى!" ئەگەر ھىتلېر تۈرمىدىن چىققىدەكلا بولىدىكەن، كۆلرەڭ كۆڭلەكلىكلەر قايتىدىن كۈچلىرىنى ئىگەللەيدىغانلىقى ئېنىق. "گېرمانىيىنىڭ بۈندىن كېيىنكى كۈنلىرى ھەقىقەتەنمۇ قورقۇنۇچلۇق ئۆتىدۇ. ھىتلېر بىزنى سېتىۋەتتى. مەن ئۇنىڭغا قارشى ھەممە يەردە سۆزلەپ يۈرىشىمنىڭ ئەسلى سەۋەبى شۇ ئىدى".

شۇ يىلى ماي (ئارسلان) ئېيىدا كۇرت لۈدېك (Kurt Lüdecke)چەتئەلدىن قايتىپ كېلىپ ناتسىستلار يەر ئاستى پارتىيىسىنىڭ ئەھۋالى بەكلا قالايماقانلىشىپ كەتكەنلىكىنى كۆرىدۇ. "پۈتۈن گۇرۇھلار بىر-بىرسى بىلەن ۋە ئۆز ئىچىدە تىنماي جېدەل قىلىشىپلا يۈرگەن ئىدى. ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى بۇ تۈر دۈشمەنلىشىشلەر ئۆز ئىچىدىلا رەسۋاچىلىقلارنىڭ پەيدا بولۇشىغا سەۋەب بولۇپ بەرمەي، ھەتتە بۇنداق ئىچكى جېدەللىرىنى كوچىلاردىمۇ سۆرىشىپ يۈرۈپ، ئەتراپتىكى تاماشا كۆرگۈچىلەر ئالدىدا نومۇسمۇ قىلىشمايتتى. ئۆزلىرىگە زىيان كەلتۈرىشى بىلەنمۇ كارى يوق ئىدى." دەيدۇ. ئۇ، خانفستانگىل، ئامىن ۋە ئېسسېر (Hermann Esser) لاردىن پارتىيىنى بۇ ھالەتكە چۈشۈرۈپ قويغان ئاساسلىق سەۋەپكارنىڭ روسېنبېرگ ئىكەنلىكىدىن خەۋەر تاپىدۇ. ئەمما روسېنبېرگ پۈتۈنلەي باشقىچە گەپلەرنى قىلىپ، ئۇلار ماڭا ھىتلېرغا

ۋاكالىتەن ئىش قىلىپ يۈرگەنلىكىمنى كۆرەلمەي ھۇجۇم قىلىپ يۈرمەكتە. ھىتلېرمۇ ئۇلارنىڭ بۇ قىلىقلىرىنى ئوچۇق بىلىپ تۇرسىمۇ ئۇلارنى توساشقا جۈرئەت قىلالمايۋاتىدۇ. ئەگەر ئۇلار مېنى تازىلىۋەتەلىسە، پارتىيە ئىچىدە ئۇلار ئەڭ يۇقىرى رەھبەرلىك ئورنىغا كۆتۈرۈلۈشكە تېخىمۇ يېقىنلاشقان بولىدۇ" دەيدۇ.

لۇدېك، لاندسبېرگ تۈرمىسىگە بېرىپ ھىتلېر بىلەن بىۋاستە كۆرۈشۈپ قانداق قىلغاندا بۇنداق خەتەرلىك ئەھۋالدىن ساقلىنىشقا بولىدىغانلىقى ھەققىدە يوليورۇق سورايدۇ. لۇدېكنىڭ دېيىشىگە ئاساسلانغاندا، ھىتلېر مۇنداق دەپ قارايتتى: پارتىيىمىز چوقۇم يېڭى بىر ھەرىكەت يولى تەييارلاپ ئىشقا كىرىشتۈرۈشى كېرەك؛ پارتىيىمىزنىڭ كىلەچىكى قۇراللىق قوزغىلاڭغا ئەمەس بەلكى سايلام ساندۇقىدىن چىقىدىغان ئاۋاز سانىغا باغلىق. "مەن شۇنىڭغا ئىشىنىمەنكى، دۆلىتىمىزنىڭ ئىچكى ۋەزىيىتى تۈپتىن ئۆزگەرگەن بولغاچقا، بۇ يول بىزنىڭ ئەڭ مۇۋاپىق ھەرىكەت يولىمىز ھېسابلىنىدۇ." ھىتلېر پارتىيە ئىچىدىكى تالاش-تارتىشلار سەۋەبىدىن قىلچىمۇ ئۈمىدسىزلىك ھېس قىلمايتتى. "ئۇ ھەقىقەتەنمۇ ئەڭ ئاخىرقى غەلىبىگە قارىتا تولۇپ تاشقان ئىشەنچكە ئىگە بولۇپ، ئۇنىڭ ھېسسىياتى ھەقىقەتەنمۇ يۇقۇملۇق خاراكتېرغا ئىگە ئىدى. شۇڭا، بۇ قەھەتتە مېنىڭدە بار بولغان گۇمانلارنىمۇ سۈپۈرۈپ تاشلىدى. شۇنداقتىمۇ پارتىيىنىڭ ئىچىدىكى ئايرىمچىلىق كۈنسايىن كېڭىيىپ بارماقتا ئىدى. ئارىدىن بىر قانچە ھەپتە ئۆتكەندە

ستراسسىر بىلەن لۇدېندورف ئىككىسى "مىللىي سوتسىيالىزم ئەركىنلىك پارتىيىسى" نىڭ ئۇلىنى ھازىرلاپ، بىرلىككە كەلگەن خەلق پارتىيىسى ھالىغا كەلتۈرۈلىشى كېرەكلىكىنى، مىللىي سوتسىيالىزم نېمىس ئىشچىلار پارتىيىسى بۇ پارتىيىنىڭ تەركىۋى قىسمىغا ئايلىنىشى لازىم دەپ ئوتتۇرىغا قويىدۇ. بۇ تەكلىپ پارتىيە ئىچىدىكى كۈرەشنىڭ تېخىمۇ ئۆتكۈلەشتۈرۈۋېتىدۇ. شۇنىڭدەك ھىتلېرنى بۇ جەھەتتە كەسكىن تەدبىر قوللىنىشقا مەجبۇر قىلىدۇ. 7-ئىيۇل (ئەرەن) كۈنى، «خەلق ئەلچىسى» گېزىتىدا "مەن قاماق جەريانىدا ھېچ قانداق بىر سىياسىي تەشكىلاتقا قاتناشماسلىق ئۈچۈن بۇنىدىن كېيىن مىللىي سوتسىيالىزم ھەرىكىتىگە رەھبەرلىك قىلىش ئىشىدىن ئايرىلىمەن. تۈرمىدە ئەسەر يازىمەن دەپ بەكلا ئالدىراش بولۇپ كەتكەنلىكىم ئۈچۈن، تەرەپتارلىرىمنىڭمۇ مېنى يوقلايمەن دەپ ئاۋارە بولۇپ يۈرمەسلىكىنى تەلەپ قىلىمەن." دەپ باياناتنى ئېلان قىلىدۇ.

ھەر قايسى گۇرۇھ ئىچىدىكى بەزى كىشىلەر، ھىتلېر كىتاب يازىمەن دېگەننى باھانە قىلىپ پارتىيە ئىچىدىكىلەرنىڭ بىر-بىرىنى تازىلاشقا كىرىشىدىغان سىياسىي كۈرەشلىرىدىن ئۆزىنى قاچۇرماقچى بولسا كېرەك دەپ پەرەز قىلىشتى. بۇ تۈر پەرەزلەر پۈتۈنلەي خاتا بولۇپ، ھىتلېر «يەھۇدىيلار شەجەرىسى» دېگەن كىتاب يېزىش ئۈستىدە خېلى بۇرۇنلا ئويلىنىپ يۈرمەكتە ئىدى. ئەمما ھىتلېر بۇنىڭدىنمۇ ياخشى بىر نەرسە يېزىش خىيالىغا كېلىدۇ. بۇ خىيال ئۇنى ئىزچىل ئويغا سېلىپ، بۇ ئىش ئۇنى

سىياسى پائالىيەتلىرىنى بىر مەزگىل توختىتىپ ئويلىغانلىرىنى كىتاب ھالىغا كەلتۈرۈش خىيالىغا كەلتۈرىدۇ. ئۇ، كۈندىلىك خاتىرە دەپتىرىگە ئويلىغانلىرىنى ئۇدۇللۇق يېزىپ يۈرۈش بىلەن بىر ۋاقىتتا، ماۋرىسقا پىكىرلىرىنى سۆزلەپ يازغۇزۇش ئىشىغىمۇ كىرىشكەن ئىدى. ئاندىن، تۈرمىدىكى تېنچ مۇھىت ئىچىدە تۈرمە باشلىقىدىن ئارىيەتكە ئالغان خەت ماشىنكىسى ئارقىلىق ئارگىناللىرىنى ئىككى بارماق بىلەن بېسىپ يۈرۈپ كۆچۈرۈشكە باشلايدۇ.

گۇندىپاي ھېملىچ ئەسلىمىسىدە "ئۇ بىر-بىرلەپ يېزىپ پۈتتۈرگەنلىرىنى ئاخشامقى يىغىلىشتا كۆپچىلىككە ئوقۇپ بېرەتتى" دەيدۇ. بۇ كىتاب كىشىلەر سۆزلەپ يۈرگەندەك ئۇنچىۋالامۇ ياخشى مۇھىت ئىچىدە يېزىلغان ئەمەس ئىدى. ئالايلۇق، قاتتىق يامغۇر ياغقاندا دېرىزىنى يامغۇر ئۇرۇپ كامىرغا سۇ كىرىشكە باشلايتتى. بىر كۈنى ئۇ يامغۇر سۈيىدە ھۆل بولۇپ كەتكەن يەرلەرنى سۈرتۈپ قۇرۇتىۋاتقاندا ئۆزىچە قاتتىق كۈلۈپ كېتىدۇ. ئەسلىدە، "ئەسكى-تۈسكىلەر قويۇلغان كۆلچەك ئىچىدە" گۇندىپايلاردىن بىرسى بېقىۋاتقان مۈشۈكنىڭمۇ "پاكار ئورۇندۇق ئۈستىدە ئولتۇرىۋېلىپ ھۆل بولۇپ كەتكەن ئورۇندۇقنى ھەدەپ يالاپ قۇرىتىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ كۈلۈپ كەتكەن ئىدى. ئۈستىنكى قەۋەتتە تۇرىدىغان رۇدولف ھېس دېگەن يېڭى كەلگەن بىرسى ھىتلېرغا ئەڭ كۈچلۈك ياردەمچى بولۇپ خىزمىتىنى قىلىشقا باشلايدۇ. ھىتلېر قولغا ئېلىنغاندىن كېيىن، ھېس، پروفىسور خاۋشوفېرنىڭ دېگىنىگە كۆنۈپ

ساقچىغا كېلىپ ئۆزىنى مەلۇم قىلغان ئىدى. ھىتلېر بىلەن بىر تۈرمىگە قامالغان ھېس، ھەر دائىم ئۇنىڭغا ياردەملىشىپ مەسلىھەتلەر بېرىپ، قىيىن ئىشلارنى ھەل قىلىشىپ بېرەتتى ۋە ھىتلېرنىڭ ئېيتىپ بەرگەنلىرىنى خاتىرىلەپ بېرەتتى ھەمدە ئۇنىڭغا ياردەملىشىپ يازغانلىرىنى ماشىنكىدا ئۇرۇپ چىقىرىپمۇ بېرەتتى. ۋاگنېر خانىممۇ ھىتلېرغا ماشىنكا قەغىزى، شاپىگراپ قەغىزى، قېرىنداش، سىيا ۋە دۇگەت قاتارلىق نۇرغۇنلىغان يېزىقچىلىق ماتېرىياللىرىنى سىرتتىن كىرگۈزۈپ ياردەم بېرىپ كېلىدۇ.

دەسلىۋىدە، بۇ كىتاب ئادەتتىكى تارىخ كىتاب سۈپىتىدە يېزىلىشقا باشلانغان بولسىمۇ، بىرىنچى قىسىمغا دەسلىۋىدە «تۆت يېرىم يىللىق يالغانچىلىق، نادانلىق ۋە ئاجىزلىقلار بىلەن كۈرەش قىلىش جەريانى» دېگەن ئۇزۇن بىر ئىسىم قويۇلغان بولۇپ، ئۇنىڭدا ھىتلېرنىڭ باللىق دەۋرى، ۋېيىننادا بېشىدىن ئۆتكەن ئىشلار، قىزىللار ئىنقىلابى، شۇنىڭدەك پارتىيىنىڭ مىيونخېنىدىكى دەسلەپكى دەۋرلەردىكى پائالىيەتلىرى بايان قىلىنغان ئىدى. شۇڭا، بۇ قىسىم، باللارنىڭ سىياسى تەربىيە كۆرۈش ھىكايە كىتابىغا ئايلانغان، شۇنىڭدەك يەنە بۇ كىتاب ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۆز قابىلىيىتىنى نامايەن قىلىش پۇرسىتىنىمۇ يارىتىپ بەرگەن ئىدى. يەنى ھىتلېر دائىم سۆزلەپ يۈرگەن كەتكەن ئۈچ خىل تېما - يەھۇدىيلار ھەققىدە، ماركسىزم ھەققىدە ۋە ئىرقچىلىق ھەققىدە ئومۇمىي يۈزلۈك بايان قىلىش بىلەنلا قالماي، يەنە پارلامېنت ھاكىمىيەت تۈزۈمىنىڭ كارغا

كەلمەسلىكى ھەققىدە، سىبىلسىنىڭ زىيانلىرى ھەققىدە، سەنئەتنىڭ چېكىنىپ كېتىۋاتقانلىقى ھەققىدە، لوردلار ھاكىمىيەت تۈزۈمى ھەققىدە ۋە شۇنىڭدەك ئۇرۇشتا مەغلۇب بولۇشنىڭ سەۋەبلىرى قاتارلىق مەسىلىلەرنىمۇ بايان قىلىپ چىقىدۇ .

سىياسى نەزەرىيە مەسىلىلىرىنى رەتلەپ يېزىپ چىقىش ئىشىنىڭ ئۆزىلا ئۇنىڭ ئۈچۈن بىر ئۆگۈنۈش جەريانى ھېسابلىناتتى. "مەن تۈرمىدە يېتىش جەريانىمدا ئۆزەمنىڭ پەلسەپەلىك قاراشلىرىم ئۈچۈن تەبئىي، تارىخى ئاساس تىكلەش پۇرسىتىگە ئېرىشكەن ئىدىم. ... ئەسلىدە ھۆكۈمەت دائىرىلىرى مېنى تۈرمىگە قاماپ بەكلا چوڭ بىر خاتاغا يول قويغان ئىدى: ئەگەر ئۇلار مېنى تىنماي كوچىلاردا نۇتۇق سۆزلەش بىلەنلا بولۇپ كېتىپ، بىلىم ئېلىش پۇرسىتىدىن مەھرۇم قالدۇرغان ئالدىراشچىلىق ئىچىدە ياشىشىمغا يول قويغان بولسا ئىدى، ئەڭ ئاقىلانە جازا بەرگەنلىك ھېسابلىناتتى".

ھىتلېر تۈرمە خىزمەتچىلىرى ئۈستىدە يۈرگۈزگەن تەشۋىقاتىمۇ ئىنتايىن ئۈنۈملۈك بولغان ئىدى. ئۇ، تۈرمىدىكى كۆپ ساندىكى خىزمەتچى خادىملارنى مىللى سوتسىيالىزمچىلار تەرىپىگە تارتىپ كەلگەن بولۇپ، ھەتتا تۈرمە باشلىقىمۇ ھىتلېرنىڭ كامىرىدىكى چىراقنىڭ تۈن يېرىمىغىچە ئۆچۈرۈلمەسلىكىگە رۇخسەت بېرىدۇ. گۈندىپايلىق ئىشلىرىمۇ تولا بەك چىڭ تۇتۇلماس ھالغا كەلتۈرۈلگەن بولۇپ، مەھبۇسلار ھەتتا ماشىنكىدا بېسىلغان مەخپى گېزىتمۇ چىقىرىۋېلىشقان. بۇ گېزىت ھەم ئەركىن، ھەم

www.pidaly.biz

رەسمى تۇسكە كەلتۈرۈلگەن. گېزىتنىڭ باشماقالىسى ئادەتتە ھىتلېر تەرىپىدىن يېزىلاتتى. ھىتلېرمۇ بۇ گېزىت ئۈچۈن پات-پاتلا كارىكاتۇرا رەسىملىرىنى سىزىپ تۇراتتى. ئەسلىدە بۇ مەخپىي گېزىت پاش بولماسلىقى كېرەك ئىدى. كېيىنكى كۈنلەردە بەزىلەر ئۆيىدىكىلەرگە يازغان خېتىدە بۇ گېزىت توغرىلىق ئېغىز ئاچقانلىقى سەۋەبىدىن بۇنداق بىر گېزىتنىڭ چىقىرىلىۋاتقانلىقى پاش بولۇپ قالىدۇ. شۇنداقتىمۇ، ھېمىلچ تەھرىرات بۆلۈمى بولغان بىرىنچى نومۇرلۇق كامېرغا كىرىپ تەكشۈرۈش ئېلىپ بارغان بولسىمۇ ھېچ نېمە تاپالماي قۇرۇق قول قايتىپ چىقىدۇ.

ھېمىلچنىڭ ۋەزىپىلىرىدىن بىرسى بىرەرسىنىڭ ئىنقىلاب پىلانلاپ يۈرمەسلىكىگە كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن كەچلىك يىغىلىشلارنى رازۋېتكا قىلىش ئىدى. ئەمما ئوغۇرلۇقچە ئاڭلاشقا قويۇلغان كىشىلىرى ھىتلېرنىڭ سۆزلىرىدىن تەسىرلىنىپ، ئۆزۈنىغا قالمايلا ئۇنىڭ سۆزىنى ئاڭلاشقا قىزىقىدىغان بىرسىگە ئايلىنىپ قالىدۇ. شۇنداق قىلىپ ئۇ ياردەمچىلىرى بىلەن بىرگە ئىشىك تۈۋىگە يىغىلىۋېلىپ ھىتلېرنىڭ نۇتقىغا ئەستايىدىللىق بىلەن قۇلاق سېلىشقا كىرىشىدۇ. "بىز ئۇنىڭ سۆزلىرىنى پۈتۈن زېھنىمىز بىلەن دىققەت قىلىپ ئاڭلايتتۇق. بولۇپمۇ ئۇنىڭ بىزنىڭ جانجان مەنپەئەتلىرىمىزگە مۇناسىۋەتلىك مەسىلىلەر ھەققىدە دېگەنلىرىگە ئالاھىدە دىققەت قىلاتتۇق. ئۇنىڭ سۆزلىرى بىزگە قاتتىق تەسىر قىلغان ئىدى".

ھىتلېر ھەر دائىم "خايىل ــ ياشىسۇن!" دەپ يىغىننى تۈگىتەتتى. بۇ چاغدا كىشىلەر ئىختىيارسىزلا قوزغىلاڭ كۈنىسى گرىگور ستىراسېر گۇرۇپپىسىدىكىلەر ئۆزگەرتىپ ئېيتقان مارشنى ئېيتىپ كېتەتتى:

مەيلى ئۇلار بىزنى سېتىۋەتسۇن،
ياكى بىزگە ھايۋان مۇئامىلىسى قىلسۇن،
بىز نېمە قىلىشىمىزنى ياخشى بىلىمىز،
ۋەتەنگە سادىقمىز، ھەرگىز چەتتە قالمايمىز.
قەلبىمىزدە ھىتلېر روھى،
مەڭگۈ ئۆچمەيدۇ،
مەڭگۈ ئۆچمەيدۇ،
ھىتلېر ھۇجۇمچىلار ئەترىتى،
چوقۇم قايتا باش كۆتۈرۈپ چىقىدۇ!

ھىتلېر پۈتۈن دىققىتىنى كىتاب يېزىش ئىشىغا مەركەزلەشتۈرگەنلىكى ئۈچۈن، ئادەملىرىنى ئۆز ئىختىيارىغا قويۇپ بەرگەن ئىدى. بىر كۈنى ئاخشىمى، ئون نەچچە كىشى ئۇنىڭغا كونىدىن قالغان بىر دېھقانلار تراگىدىيە ئويۇنى بولغان قازىكالان ئويۇنىنى ئويناپ كۆرسەتمەكچى بولىشىدۇ. ئۇلار قازاننىڭ قارىسى بىلەن يۈز-كۆزلىرىنى قارىغا بويىشىپ، كىرلىكلەرگە ئورىنىپ قولىدا لاخشىگىر ۋە سۈپۈرگىلەر، 7-نومۇرلۇق كامىرغا بېسىپ كىرىدۇ. ئۇلار قوللىرىدىكى قۇراللىرىنى شىلتىغىنىچە ھىتلېرغا قازىلىق قىلىپ ھۆكۈم چىقىرىپ بېرىشىنى تەلەپ قىلىشىدۇ. ئاندىن ئۇلار باۋارىيە قىزىقچىلىق ئويۇنى پاسونىدا مىيونخېندىكى سوت مەھكىمىسىنى قايتا ئويناپ

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىكىتى ئادرېسى

كۆرسىتىشىدۇ. ھىملىچنىڭ خاتىرىسىدىن قارىغاندا، ھىتلېر بۇ ئۆيۈنىغا قاتنىشىپ سودىيەلىك قىلىپ بېرىشكە ماقۇل بولغان. يەنى گېرمانىيە بويىچە يۈز بېرىدىغان ئومۇمى يۈزلۈك ئەركىن نامايىش ئويۇنىغا قاتنىششقا ماقۇل بولىدۇ. ئاندىن كۈلۈپ باش چايقىغىنىچە سورۇندىن ئايرىلىپ كامىرىغا كىرىپ ئىشىنى داۋام قىلىدۇ.

ئانچە بەك ئىخلاسمەن بولمىغان زىيارەتچىلىرىدىن بىرى بولغان خانفىستانگىل ھىتلېرنىڭ سەمرىپ قالغانلىقىنى كۆرىدۇ. شۇڭا ئۇ، ھىتلېرغا تۆرمىدىكى جىسمانى ھەرىكەتلەرگە كۆپرەك قاتنىشىپ بەرگىن دەپ مەسلىھەت قىلغان بولسىمۇ، ھىتلېر ئۇنىڭ بۇ ھەقتىكى بارلىق نەسىھەتلىرىنى باھانە كۆرسىتىپ بىرمۇ-بىر رەت قىلىدۇ: "بىر رەھبەر بولغان كىشى ئۇنداق تەنتەربىيە ھەرىكەتلىرى بىلەن ئۇرۇقلىيالمايدۇ. نۇتۇق سۆزلەش، ئەڭ ياخشى ئۇرۇغلاش ئۇسۇلى مېنىڭ ئۈچۈن." خانفىستانگىل ئۇنىڭغا بىر قانچە پارچە كىتاب ئالغاچ كەلگەن ئىدى. ھىتلېر بۇ كىتابلار ئارىسىدا يېڭى چىققان كارىكاتۇرا ژۇرنىلى «نادان» غا بەكلا قىزىقىپ قالىدۇ. بۇ ژۇرنالنىڭ مۇقاۋىسىغا بىر پارچە ھەجىۋى رەسىم بېسىلغان بولۇپ، رەسىمدە ئۈچىسىغا پولات دۇبۇلغىلارنى كەيگەن ھىتلېر ئاق ئاتقا مىنىپ بېرلىنغا قاراپ يۈرۈش قىلىۋاتقانلىقى تەسۋىرلەنگەن ئىدى. بۇ ھەجىۋى رەسىمدە ھىتلېر گويا ماركىز گراخاردقا ئوخشىتىلغان ئىدى (رىۋايەت قىلىنىشىچە، ئەنگلىيە پادىشاسى

www.pdaly.biz

يانو دەۋرىنىڭ يۇملاق جوزا چەۋەندازلىرى ساپ نىيەتلىكنىڭ سىموۋۇلى ھېساپلىناتتىكەن).

"قارىغىنە بۇ شاگخوغا، ئۇلار مېنى خالىغىنىچە مازاق قىلىپ تۇرسۇن، ئەمما مەن چوقۇم بېرلىنغا يۈرۈش قىلىمەن!" دەيدۇ ھىتلېر.

ھىتلېر بىر مۇنچە ئايال زىيارەتچىلەرنىمۇ قوبۇل قىلىدۇ. شۇ قاتاردا 83 ياشلىق كارولا خوفمان خانىم (卡罗纳•霍夫曼 (Carola Hoffmann ئىسىملىك بىرسىمۇ بار ئىدى (بۇ ئايال، فامىلىسى ئوخشاپ قالغان فوتوگراپچى خوفمان بىلەن قىلچە مۇناسىۋىتى يوق). ھىتلېر بۇ مومايىنى "قەدىرلىكىم، ساداقەتلىك چوڭ ئانام" دەپ ئاتايتتى. بۇ ئايال پاكا بويلۇق، ئەمما يارىشىملىق بىرسى ئىدى. ئۆتكەن بىر قانچە يىل جەريانىدا، پېنسىيىگە چىققان ئوتتۇرا مەكتەپ مۇئەللىمەسى بولغان خوفمان خانىم، ھىتلېرنىڭ كىيىم-كېچەكلىرىنى خالىس يۇپ-دەزماللاپ، ئۇنىڭ رەتلىك كىيىنىپ يۈرۈشىگە ياردەم بېرىپ كەلگەن بىر ئايال ئىدى. ھەر دائىم ھىتلېرنى تورت-پىچىنە، سېرىقماي-قايماقلار بىلەن بېقىپ تۇراتتى. ئەگەر ئۇنىڭ كەمپۈت يىگىنىنى كۆرۈپ قالسا، ئاق كۆڭۈل بىر ئانىغا ئوخشاش، ھىتلېرنى يۇقۇرى تەبىقە جەمئىيىتىدە ئۆزىنىڭ يۈرۈش تۇرۇشى، تاتلىقلاردىن ئۆزىنى قاچۇرۇشى ئۈچۈن قانداق تېزگىنلەپ تۇتۇشى كېرەكلىكىنى ئۆگۈتۈپ تىنماي ۋىتىلداپ سۆزلەپ كېتەتتى. بىر قېتىمدا، كالىن گيورىڭ خانىم قەرز سورىغىلى كەلگىنىدە، ئۇنىڭغا فيۇرېرنىڭ رەسمى بىلەن بىرگە

“ھۆجـۇمچىلار ئەتىرتىمىـز قۇمانـدانىنىڭ شـەرەپلىك خانىمىغـا تەغدىم” دېگەن ئاتكىرتكىنىلا تۇتقۇزۇپ قويۇپ يولغا سالدۇ.

ھېسنىڭ پۇتۇشكەن قىزى ئېلسي پىرۆل بـۇ يەرنىـڭ دائىملىـق مېھمىنـى ئىـدى. ھەر يەكشـەنبە (پـازار)، ئېلسـي مىيونخېنـدىن ۋىلىسپىتلىق لاندىسبېرگكە كېلەتتـى. بىـر قېـتىم، ئـۇ تـۈرمىگە ئوغۇرلۇقچە بىر رەسىم ئاپاراتى ئېلىـپ كىرىـدۇ. ئـادەتتە ھىتلېـر بىـلەن ھـېس ئىككىسـى پەلەمـپەي ئالدىـدا ئـۇنى كۈتىـۋالاتتى. ئېلسـي يېتىـپ كېلىشـى ھامـان ھىتلېـر ئالـدىغا چىقىـپ ۋىيىننا پاسونىدا ئىنتايىن نازاكەتلىـك بىـلەن قـولىنى سۆيۈپ قوياتتى. ئاندىن ئۇنى قولىدىن تۇتقىنىچە ئويچە پائالىيەت ئۆيىگە باشلاپ كىرىـپ چۈشـلۈك تامـاق يېيىشـەتتى. بىـر قېـتىم، پويىزلىـق ئاپىسىنىمۇ بىرگە تۈرمىگە ئېلىپ كەلگەن ئىدى. ئۇنىـڭ ئاپىسـى ھېسنى ئـۇنچە بەك ياخشـى كـۆرمەيتتى. بولۇپمـۇ ھـېس تـۈرمىگە كىرىـپ قالغانـدىن كېيىـن ئـۇنى تېخىمـۇ يامـان كـۆرىـدۇ. ئەمما ھىتلېرنىـڭ ئۇنىڭ قـولىنى تۇتـۇپ نـازۇك بىـر شـەكىلدە سۆيۈپ قويىشى موماينىڭ پۈتۈن خىياللىرىنى ئـوڭ-تەتـۈر قىلىـۋەتتى. “مېنىـڭ ئاپـام، سىياسـەت بىـلەن پەقەتـلا قىزىقمـايتتى. ئەممـا مىيونخېنغا كېلىپلا پارتىيىگە ئەزا بولىۋالـدى. بۇنىڭغا پۈتـۈنلەي شـۇ قېتىمقـى ھىتلېرنىـڭ قـولىنى سـۆيۈپ قويىشـى سـەۋەپچى بولغان دېيىش مۇمكىن”.

خاۋشـوفېرمۇ ھېسـنى يـوخلاپ كېلىـدۇ. ئـۇ، ھېسـقا خـارفۇد ماگىنىد (哈尔福特•马金德) ئەسەرلىرىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان بىر قانچە پارچە سىياسـى كىتـاب، سىياسـى جـوغراپىيىگە دائىـر

كىتاب ۋە ماقالىلارنى ئەكىلىپ بېرىدۇ. ئۇ بەزىدە كېلىپ ھىتلېرنىمۇ يوخلاپ چىقاتتى. شۇنداقتىمۇ ئۇنىڭ يېنىغا ھەرگىزمۇ يالغۇز كىرمەيتتى. "مەن ئۇنىڭ يېنىغا كىرگەندە مەخسۇس بىرسى بىلەن بىرلىكتە كىرەتتىم. ـ دەيدۇ كېيىنكى بىر ئەسلىمىسىدە، ـــ مېنىڭدە ئۇنىڭ توغرىلىق ھەردائىم بىر غەلىتە تۇيغۇ بار ئىدى. يەنى ھىتلېردا ئاز مەلۇماتلىق بىرسىنىڭ يوقىرى ئىلمى مەلۇماتلىقلار ھەققىدە ئىشەنمەسلىك بىلەن قارايدىغان بىر مىجەز بارلىقىنى ھېس قىلاتتىم." بەلكىم پروفىسسور خاۋسوفېر بۇرۇن ھېسقا، سەن سىياسى ئىشلارغا ئارلاشمىغىنىڭ تۈزۈك، ئەسلىدە سەن ئۆز ئىلمى ساھەيىڭ ئىچىدە تىرىشىپ ئالغا ئىلگىرلىگىنىڭ توغرا بولاتتى، دەپ ئېيتقىنىدىن شۇنداق گۇماندا بولۇپ يۈرگەن بولىشىمۇ مۇمكىن. ۋە بەلكىم ئۇنىڭ قوزغىلاڭ ھەققىدە ئۇچۇق ئىپادە بىلدۈرۈپ، بۇ ھەرىكەتنىڭلار تىرادىگىيە خاراكتېرىدىكى بىر خاتالىق ئىدى دەپ باھالىغانلىقى سەۋەبىدىنمۇ شۇنداق ئېھتىيات قىلىشىنى كەلتۈرۈپ چىقارغان بولىشىمۇ مۇمكىن. بۇ پروفىسسور، ھىتلېرنىڭ ئۆزىنىڭ سىياسى تەرجىمھالىنى يېزىۋاتقانلىقىدىن خەۋىرى بار ئىدى. شۇنىڭدەك يەنە ئۇقۇغۇچىسى بىلەن ھاياتلىق ماكانى مەسىلىسى بىلەن جوغراپىيىلىك سىياسى مەسىلىلەر ئۈستىدىمۇ تالاش-تارتىش قىلغانلىقىنى ئۇنۇتمىغان ئىدى. "ئەمما مەن شۇنداق ھېس قىلىمەن، توغرىسى قەتئىي شۇنداق دەپ ئىشىنىمەنكى، ھىتلېر بۇ تۈردىكى مەسىلىلەر ھەققىدە ئازىراقمۇ ساۋادى يوق بىرسى ئىدى، ھەتتا ئۇلار

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ھەققىدە توغرا چۈشەنچە ئاللىغىدەك قاراشقىمۇ ئىگە ئەمەسلىكى ئېنىق.» پروفېسسور، ئۇ ئىككىسىنىڭلا سىياسى جوغراپىيىنى چۈشەنمەيدىغان كىشىلەر ئىكەنلىكىنى ھېس قىلغاندىن كېيىن، ئۇلارغا لازار (拉扎尔) ئەسەرلىرىنىڭ ئىككىنچى نەشرىدە بايان قىلىنغان ئاساسى نەزەرىيىلەر ھەققىدە ساۋات بەرگەن بولسىمۇ ئۇلارنىڭ يەنىلا شۈشىنەلمىگەنلىكىنى ھېس قىلدۇ. ھىتلېر، سىياسى جوغراپىيە نەزەرىيىلىرى ئارىسىدىن ئۆزىگە كېرەكلىك بولغان گەپلەرنىلا يۇلۇپ ئېلىپ ئىشلىتەتتى.

گەرچە ھېس بۇ پروفېسسورغا قاتتىق ھۆرمەت قىلىدىغان بولسىمۇ، ھىتلېرغا سادىق بىر كاتىپ بولۇش بىلەن ھاياتىنى مىللى سوتسىيالىزم ھەرىكىتىگە بېغىشلاشقا قەتئىي ئىرادە باغلىغان ئىدى. شۇڭا ئۇ، بۇگۈنكى كۈندە فيۇررېرنىڭ ئەڭ يېقىن ئادىمى بولۇپ قالالىدى. شۇڭا ئۇ، ھىتلېرنىڭ پارتىيىگە زىيان كەلتۈرىدىغان مۇنازىرىلەرگە بەكلا ئۆچ ئىكەنلىكىنى، ئەمما كىتاب يېزىش بىلەن ئالدىراش بولۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى بىلەتتى. 16-ئىيۇل (ئەرەن) كۈنى، ھېس بىر ئۇنىۋېرسىتېتتىكى دوستىغا يازغان خېتىدا، ھىتلېر ئەپەندى رىيال سىياسەت ھەققىدە توختىلىشنى خالىمايدۇ، دەپ يازغان. "ئۇ ھازىر ھەرىكەتكە رەھبەرلىك قىلىش ئىشىدىن ۋاقتىنچە ئاشكارە تۈردە ئايرىلدى. بۇنىڭ سەۋەبى، ئۇ نىمە ئىشلار بولۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى بىلمەي تۇرىۋاتقان تاشقىرىدا بولىۋاتقان ئىشلارنىڭ مەسئۇلىيىتىنى ئۈستىگە ئېلىشنى خالىمىغانلىقى ئۈچۈندۇر. ئۇنىڭ بۇنداق قىلىشى بەلكىم ھىتلېرنىڭ

تەلىماتلىرىغا زىت بولۇپ كۆرۈنىشى مۇمكىن. دېمىسىمۇ بۇ ھالىدا ئۇ سىرتتا يۈز بېرىۋاتقان پۈتمەس-تۈگىمەس تالاش-تارتىشلارنى ھەل قىلىش ئىمكانىيىتى يوق. ئۇنىڭ قارىشىچە بۇنچە ئۇششاق-چۈششەك ئىشلارغا ئارىلىشىشنىڭ قىلچە زۆرۈرىيىتى يوق. يەنە بىر تەرەپتىن، ئۇ قايتىدىن ئەركىنلىكنى قولغا كەلتۈرگەن كۈنىسى، پۈتۈن ئىشلارنى قايتىدىن ئۆز يولىغا سالالايدىغانلىقىغا بولغان ئىشەنچى كامىل ئىدى.

گېرمانىيىنىڭ شىمالىدىكى سولچى ناتسىستلار ئامموۋى گۇروھلار ئوتتۇرسىدىكى بىرلىشىش دېيىشكە قەتئىي قارشى ئىدى. ئۇلار مىللەتچىلەرنى ئىشچىلار سىنىپىنىڭ "دۈشمىنى" دەپ تەنقىت قىلاتتى. مەلۇم بىر ئوقۇغۇچىلار داھىيسى ئاگاھلاندۇرۇپ كېلىپ، ئەگەر ئۇلار بىلەن بىرلىشىپ كەتكىنىمىزدە، "ھەقىقى ناتسىستلار پارتىيىسى ئەزاسى، بولۇپمۇ بىر ئىشچى" مەجبۇرى تۈردە ناتسىستلار پارتىيىسىدىن ئايرىلىشقا مەجبۇر ھالغا كېلىپ قالىدۇ، دەيدۇ. شىمالدىكى سولچىل ئۇنسۇرلار گەرچە ھېسىنىڭ قارىشىغا قوشۇلغىنىدىمۇ، گەرچە بۇنداق بىر بىرلىشىش ئەسلا مۇمكىن ئەمەس، دەپ قاراپ ئۇنىڭ بىلەن ئالاقىلىشىشنى خالىمايتتى. ۋىمار يىغىنى ئېچىلىپ ئىككى كۈن ئۆتكەندە، بىرسى خەت يازغان، رۇشەنكى، بۇ خەت فيۇرېرگە قارىتىپ يېزىلغان. بۇ خەتتە ھىتلېر تۈرمىدىن چىققاندىن كېيىن شىمالى گېرمانىيىگە كېلىشنى تەلەپ قىلغان، ئەمما ھېرمان ھېس بىرگە كەلمىسۇن دەپ ئالاھىدە تەكىتلەنگەن. شىماللىقلار بۇنداق بىرسىنى پەقەتلا خالىمايتتى.

www.pidaw.biz

“بىز ھەرگىز 1923 ـ يىلى مىيونخېنىدا كۆرۈلگەنىدەك ھىتلېرنىڭ ئەتىراپىنى قورغان توساپ قورشىۋىلىشنى ھەرگىز خالىمايمىز. بۇ يەردە ياشايدىغانلار شىماللىقلارنىڭ قېنىدىكى كىشىلەر بولۇپ، ئۇلار سىياسەتتىكى قۇلچىلىققا قارشى تۇرىدىغان كىشىلەردۇر. ئۇلار ھەرگىزمۇ نېمىلا دېسە باش ئېگىپ تۇرىدىغان يۇۋاش-يۇمشاقلاردىن ئەمەس. بىز ناتىقلاردىن ئەمەسمىز. شۇنىڭدەك ئۆز غىمىمىزنىلا ئويلايدىغان شەخسىيەتچىلەردىنمۇ ئەمەسمىز. ... بىز پەقەت فيۈرېرىمىز بىلەن مۇناسىۋەتتە بولۇشنىلا تەلەپ قىلىمىز، ... بىز غايىمىز ئۈچۈن ئۆزىمىزنى پىدا قىلىشتىن باشقىنى ئويلىمايمىز”.

بۇ كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا ئاساسلىق مەسىلىلەر ئۈستىدە كۆزقاراش پەرقى كۆچىيىپ كېتىۋاتقانلىقى ئۈچۈن، ھىتلېر سىياسى ئىشلاردىن ئۆزىنى يىراق تۇتۇشقا غەيرەت قىلىدۇ. 29-ئىيۇل (ئەرەن) كۈنى، ئۇ «خەلق ئەلچىسى» گېزىتىغا بىر پارچە باياناتتا بېرىپ، يوشۇرۇن كېلىدىغانلار بىلەن كۆرۈشەلمەيدىغانلىقىنى يەنە بىر قېتىم تەكىتلەيدۇ. “مېنىڭ ھازىر قىلىۋاتقان ئىشىم ئاۋارە قىلىنىشنى كۈتۈۋەلمەيدىغان بىر ئىش بولغاچقا”، خەت ئارقىلىق كۆرۈشۈشتىن باشقا مېھمان كۈتەلمەيدىغانلىقىمنى بىلدۈرەلمەكچىمەن دەيدۇ. گەرچە ئۇ سىياسى ئىشلار بىلەن مېھمان كۈتۈشتىن زېرىكتىم دېسىمۇ، شۇ كۈنى بىر نېمىسنى قوبۇل قىلىدۇ. بۇ كىشى بوخېمىيە قېنىدىن بولغان پارتىيە ئەزاسى كۇگىل (库格勒) دېگەن بىرسى ئىدى. بۇ كىشى ھىتلېرغا مۇنداق مۇھىم بىر ئىشنى ئېيتىدۇ: “سىزنىڭ

www.uyghurkitap.com ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.pdaily.biz

يەھۇدىيلار ھەققىدىكى مەيدانىڭىزدا بەزى ئۆزگىرىشلەر بولدىمۇ-قانداق؟" بۇ مەسىلە ھەقىقەتەنمۇ جان ئالغۇچى بىر مەسىلە ئىدى. "شۇنداق، ئاز-تولا ئۆزگىرىش بولدى. - دەيدۇ ھىتلېر ئۇنىڭغا، — يەھۇدىيلارغا قارشى ئۇسلۇپ جەھەتتە ھەقىقەتەن ئۆزگەرتىش قىلدىم. مەن يېقىندا ھېس قىلدىمكى، بۆگۈنگىچە بولغان ئارىلىقتا مەن يەھۇدىيلارغا بەكلا يۇمشاق مۇئامىلە قىلىپ كەلگەن ئىكەنمەن! مەن بۇ مەسىلىنى كىتاب يېزىش جەريانىدىلا ئاندىن ھېس قىلىپ يېتەلىدىم. ئەگەر بىز غەلىبە قىلماقچى بولىدىكەنمىز، ئەڭ رەھىمسىز بولىشىمىز، يەھۇدىيلارغا قارشى ئەڭ قاتتىق قول يول تۇتىشىمىز كېرەك ئىكەنلىكىنى تونۇپ يەتتىم. ئىشىنىمەنكى، بۇ ئىش نېمىس خەلقى ئۈچۈنلا مۇھىم ئەھمىيەتلىك بىر ئىش بولۇپ قالماي، بارلىق مىللەتلەرنىڭ ھايات-ماماتىغا بېرىپ تاقىلىدىغان ئىنتايىن مۇھىم بىر مەسىلە. يەھۇدىيلار پۈتۈن دۇنيا خەلقىگە زىيان سېلىپ كېلىۋاتقان بىر ھاشارەت ئاپىتىدۇر".

(4)

پۈتكۈل بىر ياز، ھىتلېر "ئارامخۇدا ئۇۋىسىدا" راھەت ياشاپ كەلمەكتە بولۇپ، ئۇ يەردە يېپ-يېڭى بىر كۈرەش ئۈچۈن جىددى تەييارلىق قىلماقتا ئىدى. ئۇ، ۋاقتىنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمىنى كىتاب يېزىش ئىشىغا ئاتىغان بولۇپ، تۈرمىدىن بالدۇرراق چىقىرىۋېتىلىشىنى بەكلا ئارزۇ قىلاتتى. 18-سىنتەبىر

ئۇيغۇر كىتاب تورى بىكىتى
www.uyghurkitap.com

(ياچاق) دە، تۈرمە باشلىقى لېيبولد (雷波尔德 Otto Leybold) باۋارىيە ئەدلىيە مىنىستىرلىكىگە ھىتلېر ئۈچۈن بەكلا پايدىلىق بىر دوكلات سۇنىدۇ. شۇنداق قىلىپ تۈرمىدىن قويۇپ بېرىلىش ئىشى ئاساسەن مۇقىملىشىپ قالغاندەك كۆرۈنمەكتە ئىدى. بۇ دوكلاتتا، ھىتلېر بىر قانچە ئايلىق جازا مۇددىتى جەريانىدا "تەرتىپ ئىنتىزامغا قاتتىق بوي سۇنۇپ كېلىۋاتقانلىقى"، "ئىزچىل ھەمكارلىشىپ كېلىۋاتقانلىقى، كىچىك پېئىل، ئېھتىياتچان ئىكەنلىكى، كىشىلەرگە ئەدەپ بىلەن مۇئامىلىدە بولىۋاتقانلىقى، بولۇپمۇ بۇ ئورۇننىڭ خادىملىرىغا ئالاھىدە سىلىق مۇئامىلىدە بولۇپ كېلىۋاتقانلىقى" تەكىتلەنگەن ئىدى. دوكلاتنىڭ ئاخىرقى قىسمىدا لېيبولد پەرزىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ مۇنداق دەيدۇ: ھىتلېر قويۇپ بېرىلگەندىن كېيىن، بۇرۇنقىدەك ئۇنداق زوراۋانلىق ھەرىكەتلەر بىلەن ياكى قانۇنسىز ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللانمايدىغانلىقىنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ. "شۈبھىسىزكى، قاماقتا يېتىش جەريانىدا بۇرۇنقى ئەھۋالى بىلەن سېلىشتۇرغاندا، ئالاھىدە ئېغىر بېسىق، ئۆزىنى تۇختاتقان، ئويلىنىپ ئىش قىلىدىغان ھالغا ئۆزگەرگەن. ئۇ ئەندى ھازىرقى ھۆكۈمەتكە قارشى ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللىنىشنى ھەرگىز ئويلىمايدۇ".

دەسلىۋىدە لېيبولدنىڭ بۇ تۈردىكى چىڭ تۇرۇپ تەلەپ قىلىشى، ھىتلېرنىڭ باھارغا قالماي قويۇۋېتىلىشى مۇمكىنلىكىنى بىشارەت قىلماقتا ئىدى. ئەمما باۋارىيە شىتاتلىق ساقچى ئىدارىسىدىكىلەر 22-سېنتەبىر (ياچاق) كۈنى ئىچكى ئىشلار

www.bilqay.biz

مىنىستىرلىكىگە مەخپىي دوكلاد يوللاپ، 1-ئۆكتەبىر (ئوغۇز) دە
ھىتلېرنىڭ قويۇپ بېرىلىشىنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ. دوكلادتا يەنە
ئەگەر ھىتلېر "پەۋقۇلئاددە ئەھۋال" بويىچە قويۇپ بېرىلىشكە
توغرا كەلسە، بىخەتەرلىكنى كۆزدە تۇتۇپ ئۇنى چېگرىدىن
چىقىرىۋېتىش لازىملىقى تەكىتلەنگەن. چۈنكى ئۇ قابىلىيەتلىك
بىرسى بولغانلىقى ئۈچۈن ئەركىنلىككە ئېرىشىشى ھامان
زوراۋانلىق ھەرىكەتلەر ئۇنىڭ سەۋەبىدىن قايتىدىن باشلىنىپ
كېتىشى مۇمكىن، دېيىلگەن. جىنايى ئىشلار مەھكىمىسى
بىرىنچى باشقارمىسىدىكىلەر بۇ تەكلىپكە ئىتتىۋار قىلىشماي،
ھىتلېرنى قەسەم قىلدۇرۇپ تۈرمىدىن چىقىرىش قارارىنى ئالىدۇ.
ئەمما ئەدلىيە مىنىستىرلىكىنىڭ مىنىستىرى بۇ جىنايەتچى
يېقىنلىرى بىلەن كۆرۈشۈش قائىدىلىرىگە خالىغانچە خىلاپلىق
قىلغان دېگەننى باھانە قىلىپ، ئۇنىڭ ئۈستىدىن ئەرز سۇنىدۇ.
بۇ ئەرز ئېتىۋارغا ئېلىنىپ، قەسەم قىلىپ قويۇپ بېرىلىش
تەلىۋىمۇ بىرلىكتە رەت قىلىنىدۇ.

ھىتلېر بۇ خەۋەرنى ئاڭلاپ قاتتىق ئۈمىدسىزلىك ئىچىگە
پېتىپ قالغان بولسىمۇ، يەنىلا بۇرۇنقىدەك بۇ تۈر پاسسىپ
مىجەزىدىن تېزلا قۇتۇلۇپ قايتىدىن كىتاب يېزىش ئىشى ئىچىگە
چۆكۈپ كېتىدۇ. "ئەتىگەندىن ئاخشىمىغىچە، تا يېرىم
كېچىگىچە ئۇنىڭ كامىرىدىن ماشىنكىنىڭ ئاۋازى، ھېسقا ئېيتىپ
ماشىنكىدا ئۇرغۇزىۋاتقان ئاۋازى توختىماي ئاڭلىنىپ تۇراتتى"
دەيدۇ ھېملىچ ئەسلىمىسىدە. ئۇمۇ فيۇرېرغا بولغان
مەسئۇلىيەتچانلىقىغا سەل قارىمىغان ئىدى. ميونخېن

قوزغىلىشىنىڭ يىللىق خاتىرە كۈنىسى ھىتلېر "چوڭقۇر ھېسسىيات" بىلەن ئاممىۋى ئۆيدىكى سىياسى جىنايەتچىلەرگە نۇتۇق سۆزلەيدۇ. ئۇ، بىر تەرەپتىن بارلىق مەسئۇلىيەتنى ئۆز ئۈستىگە ئالغانلىقى" نى ئېيتسا، يەنە بىر تەرەپتىن ئۇلارغا قوزغىلاڭ مەغلۇپ بولغانلىقىنىڭ تارىخى ئارقا كۆرۈنۈشىنى چۈشەندۈرەتتى. "فيۇرېرنىڭ سەممى ساداقەتلىكى بىلەن ئالى پەزىلىتى ئۇلتۇرغانلارنى قاتتىق تەسىرلەندۈرۈۋېتىدۇ".

نويابىر (ئوغلاق) ئېيى ئاخىرلاشقان بولسىمۇ، يېقىندا قەسەم قىلىپ تۇرمىدىن چىقىرىلىشى ھەققىدە بىرەر شەپە كۆرۈنمەيتتى. ئەمما ئۇ يەنىلا بۇرۇنقىدەك ئۈمىدسىزلەنمەي غەيرەت بىلەن ئۆز ئىشى بىلەن شۇغۇللىنىپ كېتىۋېرىدۇ.

شۇنىڭ بىلەن بىرگە يەنە، ھىتلېرنىڭ ئەڭ داڭلىق مورتلىرىدىن بىرسى بولغان گيورىڭ ئىتالىيىنىڭ ۋېنىسىدىكى بىر مېھمانخانىدا تۇرۇپ جىددى ئىشلار ئۈچۈن مۇسسولىنىدىن بىر مىقدار قەرز ئۈندۈرۈش ئۈچۈن پائالىيەت قىلماقتا ئىدى. گەرچە گيورىڭنىڭ يارىسى تېخى تولۇق ساقىيىپ كەتمىگەن، داۋاملىق دورا يەپ تۇرۇشقا توغرا كەلگەن بولىشىغا قارىماي، فيۇرېرگە سادىق بولۇپ پۈتۈن كۈچى بىلەن قەرز ئىشىغا كىرىشكەن ئىدى. ئۇ ئالاقە قىلىۋاتقان كىشى مۇسسولىنىنىڭ بىر ۋاكالەتچىسى، ليو ناگرېللى (雷奥•纳格雷里) دېگەن كىشى ئىدى. گيورىڭ بۇرۇن ئۇنىڭ بىلەن خەت ئالاقە قىلىپ، فاشىستلاردىن قەرزگە ئىككى مىليون لىرا پۇل ئېلىش خىيالىنى قىلىپ يۈرەتتى. بۇنىڭ ئۈچۈن مۇسسولىنىنى ھىتلېر تۇرمىدىن

چىقار-چىقماي ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشىشكە ماقۇل كەلتۈرۈپمۇ ئالدۇ. بۇنىڭ رەخمىتى ئۈچۈن ناتسىستلار پارتىيىسى ئىتالىيىنىڭ تىرور (第洛尔) جەنۇبىدىكى زېمىن تەلىۋىنى ئاشكارە قوللاشقا ماقۇل بولىدۇ. ئەمما ئۇنىڭ بۇ ۋەدىسى بەكلا كۆپ ھىمايىچىلىرىدىن مەھرۇم بولىشىنى، بولۇپمۇ باۋارىيىدە تېخىمۇ كۆپ كىشىلەرنىڭ ھىمايىسىدىن ئايرىلىپ قېلىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ.

روشەنكى، فاشىست كاتىۋاش ئۆزىنىڭ "رىمغا يۈرۈش قىلىشى" دىن ئۈلگە ئالىمەن دەپ پاجىئەلىك مەغلۇبىيەتكە ئۇچرىغان بىر سىياسى پارتىيىنىڭ بۇنچىۋالا قەررىزنى قايتۇرالىشىغا بەك ئىشىنىپ كەتمەيتتى. گىيورىگىنىڭ ئۆتتۈنۈشلىرى بىر قېتىملىق چوقانغىلا ئايلىنىپ قالغان ئىدى. "ئىلگىرى، فاشىستلارمۇ بىزگە ئوخشاش بەكلا ئاجىز، ھەر دائىم مازاق قىلىنىپلا يۈرگەن ئىدى. — دەيدۇ گىيورىك ئۆزىنى ئاقلىغان ھالدا، — كىشىلەر ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ ئىستىقبالى يوق دېگەن گەپلەرگە قەتئىي ئىشەنمەسلىكى كېرەك. ... كۆرىسلەركى، بىر قانچە يىلغا قالماي بۇ پارتىيە ھاكىمىيەت ئۈستىگە چىقىدىغان بىر پارتىيىگە ئايلىنالايدۇ." (1924~1925-يىللىرى ئارىسىدا گىيورىگىنىڭ ناگىرىلى (纳格雷里) بىلەن يېزىشقان خەتلىرى تېخى يېقىندا تېپىلغان بولۇپ، ب. ئى. سۋىلگىن (斯维林根) تەرىپىدىن ئىنگىلىزچىگە تەرجىمە قىلىنغان. بۇ ھۆججەتلەر گىيورىگىنىڭ بۇگۈنگىچە بىلىنمەي كېلىۋاتقان شۇ دەۋرلەرگە مۇناسىۋەتلىك ھاياتى ھەققىدە يېڭى

www.pidaly.biz

يىپ ئۇچلىرى بىلەن تەمىنلەپلا قالماستىن، يەنە ناتسىستلار بىلەن فاشىستلارنىڭ دەسلەپكى ۋاقىتلاردىكى مۇناسىۋىتىگە دائىر يېڭى ماتېرىيال بولۇپ قالدى). گېورىك، ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ جەنۇبى تىرور (第罗尔) نى ئىتالىيىنىڭ تەلەپ قىلىشىنى قوللىشىدەك بۇنداق خەلق رايىدىن ئايرىلىپ قالىدىغان ئەھۋال چوقۇم ئوتتۇرىغا چىقىدىغانلىقى ھەققىدە تەپسىلى ئىزاھات بېرىپ ئۆتىدۇ. ئۇ يەنە، مۇسسولىن ئەنە شۇ ئارانلا ئىككى مىليون لىرا پولدىن پايدىلىنىپ نەقەدەر چوڭ پايدىغا ئېرىشمەكچى بولغانلىقىنىمۇ كۆرسىتىپ ئۆتىدۇ. "بۇ ئىش سەۋەبىدىن سەن بىزدىكى گېزىتلاردا ھەدەپ مۇبالىغە قىلىپ داۋراڭ چىقىرالىشىڭ مۇمكىن. ئۇنىڭ ئۈستىگە، بۇ ئىككى مىليون لىرا ئەڭ كېچىككەندىمۇ 5 يىل ئىچىدە قايتۇرۇلۇشى كېرەكلىكىمۇ تەلەپ قىلىنغان".

بىر قانچە كۈن ئۆتكەندىن كېيىن، گېورىك بۇ قەرز پۇلنى تېخىمۇ جىددى تەلەپ قىلىشقا باشلايدۇ. "ئەگەر بۇ ئەڭ كۈچلۈك ئىككى مىللەتچىلىك ھەرىكىتى ئۆزئارا چۈشىنىش ھاسىل قىلالىغىنىدا ھەقىقەتەنمۇ ياخشى بىر باشلىنىش بولۇپ قالاتتى. ... مەلۇم مەنىدىن ئېيتقاندا، يەھۇدىيلارغا قارشى ھەرىكەت ھەقىقەتەنمۇ خەلقئارالىق خاراكتېرگە ئىگە بىر ھەرىكەت دېگەنلىكتۇر. بارلىق دۆلەتلەر يەھۇدىيلارغا قارشى قوزغىلىشى شەرت."

11 ـ ئايمۇ ئۆتۈپ كېتىدۇ. ئەمما مۇسسولىن ھېلىغىچىلا بۇ ئىشقا ۋەدە قىلغىلى ئۇنىمايدۇ (ئېھتىمال ھەرگىزمۇ ئىككى

مىلىيون لىرا قەرز بەرمەيدۇ)، فېۋرالدىمۇ تۈرمىدىن چىقالمايدۇ. دېكابىر ئوتتۇرلىرىدا، بىر قانچە يولداشلىرى تۈرمىدىن چىقىدۇ. "ھىتلېر قايتا ئەركىنلىككە ئېرىشىش ئىشىدا كەينى-كەينىدىن ئۈمىدسىز ھالغا چۈشكەن بولسىمۇ، ئۇ يەنىلا زېھنىنى ئىشقا سېلىپ قايتىدىن ئەسلىگە كېلىدۇ. - دەيدۇ ھىملىچ ئەسلىمىسىدە، - تۈرمىدە قالغان بۇ كىشى غەيرەت قىلىپ روژدېستىۋا ئارچا بايرىمىغا تەييارلىق قىلىشقا كىرىشىدۇ." ئۇلار ئاممۇۋي بۆلۈمنى بىر باشتىن تۈزەشتۈرۈپ چىقىدۇ. ھەمدە ئوتتۇرىغا بىر زىننەتلەنگەن ئارچىمۇ تىكىدۇ. ئەمما ئۇلار ئارچا بايرىمى ئۆتكۈن ئەتىراپىنى زىننەتلەشكە باشلاشتىن ئاۋال، شىتاتلىق پارلامېنتنىڭ ھىتلېرنى تۈرمىدىن چىقىش كاپالىتى بىلەن قويۇۋېتىلىشكە توسقۇنلۇق قىلىشقا ئۇرۇنغان بارلىق تىرىشچانلىقلىرى نەتىجىسىز ئاخىرلىشىدۇ. بەلكىم ھىتلېرنى سوتلاشقا قاتناشقان ئۈچ نەپەر كەسىپ ئەھلى بولمىغان سودىيىلىرىنىڭ ئاشكارە چاقىرىق قىلىپ يۈرگەنلىكىنىڭ تەسىرىدىن بولسا كېرەك، 19-دېكابىر كۈنى، باۋارىيە ئالى سوت مەھكىمىسى ھىتلېرنى قويۇۋېتىش توغرىلىق بۇيرۇق قىلىدۇ.

بۇ خەۋەرنى تۈرمە مەسئۇلى لېيبولد بىۋاستە ھىتلېرغا ئۇقتۇرىدۇ. ئەتىسى چۈشتىن كېيىن، تۈرمىدە بىر يىلدىن ئارتۇق قاملىپ ياتقان ھىتلېر، يولداشلىرى بىلەن خوشلىشىپ، يېنىدا بار پۇلىنىڭ ھەممىسىنى (282 مارك) ئۇلارغا تاشلاپ چىقىدۇ. ئۇ يەنە ھىملىچ بىلەنمۇ قول ئېلىشىپ ئۇنىڭ قىلغان بارلىق

www.pidaily.biz

ياخشىلىقلىرى ئۈچۈن رەخمەت ئېيتىپ خوشلىشىدۇ. ئاندىن لېيبولد بىلەنمۇ كۆزلىگە ياش ئالغان ھالدا خەيرلىشىدۇ. "مەن لاندىسبېرگتىن ئايرىلىش ۋاقتىمدا ئۇ يەردىكىلەرنىڭ ھەممىسىلا يىغلاپ كەتكەن ئىدى! (تۈرمە باشلىقى بىلەن باشقا گۈندىپايلارنى دېمەكچى) ـــ دەيدۇ ھىتلېر كېيىن ئەسلەپ كېلىپ، ـــ ئەمما مەن يىغلىمىدىم. بىز ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى ئۆز يېنىمىزغا تارتىپ بولغان ئىدۇق".

ئۇ كۈنى ھاۋا تۇتۇق ئىدى. ھىتلېر ئۇنى ئالغىلى كەلگەن ئىككى كىشى بىلەن قىسقىچىلا سالاملىشىدۇ. ئۇلاردىن بىرسى نەشرىياتچى ئادولف مۆللېر (Adolf Müller 阿道夫•米勒) بولۇپ، يەنە بىرسى فوتو رەسىمچىسى خوفمان ئىدى. ئاندىن ئۇ ئۇنى ئېلىپ ماڭىدىغان بىرزىنت قاپلىق جىپقا چاققانلىق بىلەن چىقىپ ئولتۇرىدۇ. تۈرمە ئىچىدە رەسىم تارتىش چەكلەنگەنلىكى ئۈچۈن، خوفمان ھىتلېرنىڭ تۈرمىدىكى رەسىمىنى تارتالمايدۇ. ئەمما سىرتقا چىققاندىن كېيىن ھىتلېر خوفمانغا ئۇنىڭ رەسىمىنى تارتىپ قويۇشىنى تەلەپ قىلىدۇ. شۇنداق قىلىپ ھىتلېر بۇ قېدىمى پۇراق چىقىپ تۇرغان قەلئە دەرۋازىسى ئالدىدا بىر پارچە رەسىمگە چۈشۈپ خاتىرە قالدۇرىدۇ. يولدا ھوپمان ھىتلېردىن سورايدۇ: بۇندىن كېيىنكى ئىشلارنى قانداق باشلىماقچىسەن، ئىشنى نەدىن باشلاشنى ئويلاۋاتىسەن؟ ھىتلېر ئۇنىڭغا: "باشتىن باشلىماقچىمەن، ئىشنى يىگىدىن باشلايمەن." دەپ جاۋاب بېرىدۇ. ئاپتوموبىل ميۇنخېنغا قاراپ كېتىۋاتقىنىدا، ھىتلېرنىڭ كۆڭلى ئازادە، كەيپىمۇ چاغ ئىدى

("نېمە دېگەن كۆڭۈللۈك ئىش بۇ، مەن يەنە قايتىدىن ئاپتوموبىلغا ئولتۇرالايدىغان بولدۇم!"). ھىتلېر، مۆللېرغا ماشىنىنى تېخىمۇ تېز ھەيدىشىنى ئېيتتى. "بولمايدۇ ئەپەندىم، — دەيدۇ مۆللېر، — مەن يەنە 25 يىل ياشىشىم كېرەك!"

ئاپتوموبىل پاشىن (帕辛) غا يېتىپ كەلگەندە بىر مۇنچە موتوتسىكلىتلىق ناتسىستلار ئالدىغا چىقىپ، ھىتلېرنىڭ ماشىنىسىنى قوغداپ شەھەرگە كىرىدۇ. بىر مۇنچە سادىق پارتىيە ئەزالىرى ئۇنىڭ ئۆيىنىڭ ئەتراپىدا ھىتلېرنى قارشى ئېلىشقا كەلگەن ئىدى. پەلەمپەي ئالدىدا خوشاللىقىدىن ئويناقشىپ كەتكەن ئىتتىغا پۇتلىشىپ يىقىلىپ چۈشكىلى قىل قالدۇ. ئۆيىنىڭ ئىچى گۈل-چېچەكلەر بىلەن توشقۇزۇلغان ئىدى. قوشنىسى ئۇنىڭغا بىر دەستىخان يېمەكلىك ۋە ئىچىملىك تاييارلىغان بولۇپ، ئۇستەلدە يەنە ئۈزۈم شارابىمۇ تىكلەگلىك ئىدى. دېمەككى، ئۇ تۈرمىدە ئۇنچە بەك ياخشى كۈتۈلمىگەن ئىكەن. شۇنداقتىمۇ، ئۇ لاندىسبېرگتا ئۆتكەن كۈنلىرىدىن بەك پۇشايمانمۇ قىلمايتتى. ئەكسىنچە، تۈرمە ھاياتى ئۇنىڭ ئىلگىرلىشى ئۈچۈن ھەل قىلغۇچ رول ئوينىغان دېيىش مۇمكىن ئىدى. "تۈرمىگە كىرىشتىن ئىلگىرى مەن نۇرغۇن نەرسىلەرنى ئىستىخىيىلىك تۈردە تونۇپ كەلگەن ئىكەنمەن. جازا مۇددىتىم جەريانىدا مەن بۇ مەسىلىلەرنى تېخىمۇ چوڭقۇرلاپ تونۇشقا باشلىدىم. يەنى، تۈرمىگە قامىلىش جەريانىدا مەن قورقماس ئىرادىگە، كۆتۈرەڭگۈ روھى ھالەتكە ۋە ئۆز تەغدىرىمگە بولغان

ئىشەنچە ئېرىشكەن ئىدىم. بۇنىدىن كېيىن ھېچ قانداق ئىش ئىرادەمنى تەۋرىتەلمەيدۇ".

ھىتلېر تۈرمىدىن ئازابلىنىچە بولغان ئارىلىقتا پايدىسىز ۋەزىيەت ئۇنى چېنىقتۇرغان بولۇپ، بۇ جەرياندا ھىتلېرنىڭ ئىرادىسى تېخىمۇ مۇستەھكەملەنگەن ئىدى. پارتىيە ئىچىدىكى تالاش-تارتىشلار بىلەن سىياسىي غەرەزلەرنىڭ كۆرۈنەرلىك زىيانلارنى پەيدا قىلغانلىقى ئۇنى نومۇسقا قويمىغان ياكى بۇنىڭدىن قىلچىمۇ بىئارام بولمىغان ئىدى. ئۇ مىيونخېنغا قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، يىپ-يىڭنە بىر سىياسىي يول ئېچىش غەيرىتىگە كېلىدۇ. ئۇ ئەندى، بۇرۇنقى خاتالىقلىرىنى قايتا سادىر قىلماسلىققا ئىرادە باغلايدۇ. بۇرۇنلاردا، ئۇ بىر نامى بار ئەمما ئەمەلى كۈچى يوق بىر داھى ھېسابلىناتتى. يەنى باشقىلار قۇرۇپ چىققان پارتىيە ئۈچۈن چېپىپ يۈرگەن ئىدى. بۇنىدىن كېيىن، ئۇ ئىسمى جىسمىغا لايىق داھى بولۇشقا ئىرادە باغلاپ، ئۆزىنى كۆزلىگەن غايە بويىچە ئىلگىرلەپ، ئۆزىنىڭ ئۇسلۇبى بويىچە ئۆزى تۈزۈپ چىققان لايىھە بويىچە ھەرىكەت قىلماقچى بولىدۇ.

ئۇنىڭ قىلماقچى بولغان بىرىنچى ئىشى، ۋەزىيەتنى مۆلچەرلەش بولىدۇ. دېكابىر (ئاراي) دىكى ئومۇمى سايلامدا، مىللىي سوتسىيالىزم گۇرۇھى يىرىمىدىن ئارتۇق پارلامېنت ۋەكىلىدىن ئايرىلىپ قالغان ئىدى. ئاۋاز سانىمۇ 1 مىليون 918 مىڭدىن 907 مىڭغا چۈشۈپ قالغان ئىدى. شۇنىڭدەك يەنە، ناتسىستلار پارتىيىسى ھېلىغىچىلا قانۇنسىز ھالدا تۇرماقتا

بولۇپ، پەقەت يوشۇرۇن پائالىيەت قىلىشقىلا مەجبۇر ھالەتتە ئىدى. ئەمما ئىشنىڭ ياخشى تەرىپى، ئۇ ئەركىنلىكنى قولغا كەلتۈرۈش بىلەنلا قالماي، ئۇنى يالاپ چىگرادىن چىقىرىۋېتىش ھەققىدىكى ئەرزىمۇ يېقىندىن بېرى ئۇنى تۈرمىدىن چىقىرىش ئۈچۈن يول مېڭىپ يۈرگەن كىشىلەر تەرىپىدىن بىكار قىلدۇرۇلغان ئىدى: ئاۋسترىيە ھىتلېرنى قوبۇل قىلىشنى رەت قىلغانلىقىمۇ ئەدلىيە مىنىستىرى گۇرتىنا (古尔特纳) نىڭ قارار چىقىرىشىغا تەسىر كۆرسەتكەنلىكى مۇقەررەر ئىدى. نۇرغۇنلىغان ئاممىۋى تەشكىلاتلارنىڭ قارىشىدا، تۈرمىدىن چىققاندىن كېيىنكى ھىتلېر ئىدىيولوگىيسى ئۈچۈن ئۆزىنى پىدا قىلغان ئاجايىپ بىر ئادەم ھېسابلىناتتى. ئۇنىڭ ئىرقچىلىق ھەرىكىتى گەرچە دېكابىر (ئاراي) دىكى سايلامدا مەلۇم دەرىجىدە تەسىرگە ئۇچرىغان بولسىمۇ، يەنىلا داغدۇغىلىق ھالدا تەرەققى قىلماقتا دەپ تونۇلاتتى. بۇ تۈردىكى تەرەققىياتنى پەيدا قىلغان ئامىل يەنە شۇ قېتىمقى قوزغىلاڭ بولغانلىقى ھەقىقەتەنمۇ قىزىق ئىدى. بۇرۇن ۋەتەنپەرۋەرلىك ھەرىكەتلىرىدە مۆتىدىل تەرەپتىكىلەر بىلەن ئاكتىپ ۋەتەنپەرۋەرلەر تەرىپى ئوتتۇرىسىدا كەسكىن بىر قارارغا كېلەلمەي يۈرگەن نۇرغۇنلىغان كىشىلەر، شۇ قېتىمقى بالا تاشلىۋەتكەن قوزغىلاڭغا قىزىقىش تەرىپىدە بولغانلىقى سەۋەبىدىن، ئۇلارمۇ رادىكالچىلار تەرىپىگە ئېغىپ كەتكەن ئىدى.

مەلۇم مەنىدىن ئېيتقاندا، ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ ئاساسى بۇرۇنقىغا قارىغاندا تېخىمۇ كۈچلۈك ھالغا كەلگەن ئىدى. گەرچە

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

پارتىيە ئىچىدىكى ئىككى تەرەپ ئوتتۇرىسىدىكى ھاڭ بارغانسېرى چوڭقۇرلىشىپ بىر-بىرىسىنى سۆكۈش ئىشلىرى كۆچىيىپ كېتىۋاتقان بولسىمۇ، ھىتلېر ئۇلارنى زىددىيەتلەردىن ھالقىپ ئۆزىگە سادىق بولۇش تەرىپىگە يېتەكلىيەلەيدىغانلىقىغا بولغان ئىشەنچى كامىل ئىدى. ھىتلېر رەسمىي بىر داھىي ھالىغا كېلىشىنى ئارزۇ قىلاتتى. خۇددى شۇنىڭدەك ئۇنىڭ ھىمايىچىلىرىمۇ خەلق ھەرىكىتىنىڭ نىشانىنى ھىتلېرنىڭ سىياسىي جەھەتتىكى ئۇتۇقلىرى بىلەن تەڭ ئورۇنغا قويماقتىن باشقىچە بىرەر يولىمۇ يوق ئىدى. ئادولف ھىتلېردىن ئىبارەت ئەقىدە ئۈچۈن ئۆزىنى پىدا قىلغان بۇ ئومۇمخەلق ئۈلگىسى، خەلققە نىسبەتەن يەنە بىر تەرەپتىن بايرىقىنىڭ، ئەركىنلىكىنىڭ ۋە ئىرقى ساپلىقىنىڭ سىمۋولى ھالىغا كەلگەن ئىدى.

ئۇنىڭ تېپ-تىنىچ، يالغۇز كامېر ئىچىدە كاللىسىدا ئويلىغان نەرسىلىرى، تېخى كۆنۈپ بولالمىغان مىيونخېندىكى ئەركىن مۇھىتى بىلەنمۇ ئاساسەن ئوخشاپ كېتەتتى. ئەركىنلىككە چىققان بىرىنچى كۈنى ئاخشىمى، ئۇنىڭ ئۆزىمۇ ئىشنى نەدىن باشلاش كېرەكلىكىنى ئېنىق ئەقلىگە كەلتۈرەلمەيدۇ. "مېنىڭدە مۇنداق بىر ئادەتنىڭ بارلىقىنى ھېس قىلدىم: ھەر قانداق ۋاقىتتا ئارىلاپ مۆرە قاقىدىغان ۋاقتىم بولۇپ قالىدىكەن. ھەر قانداق بىر ئىش قىلماقچى بولسام ئاۋال بىر مەزگىل ئارام ئېلىشنى تەلەپ قىلىدىكەنمەن. بۇ مىجەزىم مېنى ئىزچىل تۈردە بىئارام قىلىپ كەلمەكتە!" شۇنىڭغا قارىماي ھىتلېر بەرىبىر

ئەقىللىق بىرسى ھېسابلىناتتى. ئۇ، قىسقا بىر مەزگىل ۋاقىت ئۆكەندىن كېيىنلا ئاندىن ئۆزىنىڭ "ئەمەلىيەت بىلەن ماسلىشىپ كېتەلەيدىغانلىقىنى" بىلەتتى. شۇڭا ئۇ، بىر قانچە ھەپتە خىيال قىلماي يۈرگەندىن كېيىن، ئاندىن "بىر-بىرى بىلەن ئۆچەكىشىپ يۈرگەن قېرىنداشلىرىنى ياراشتۇرۇش" ۋەزىپىسىنى ئورۇندىماقچى بولىدۇ.

ئۇ، قايتىدىن ئادەتتىكى بىر پۇخرانىڭ ئېغىر بېسىقلىقىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈپلىشنى مەقسەت قىلىپ بىرىنچى قەدەمدە ئارچا بايرىمى ئاخشىمى خانفىستانگىل ئەر-خوتۇن ئىككىسىنى زىيارەت قىلىشتىن ئىشنى باشلىماقچى بولىدۇ. ئۇلار ئىسار دەرياسى قارشىسىدىكى بىر ئۆيگە كۆچۈپ كەتكەن بولۇپ، بۇ ئۆي بۇرۇنقى ئۆيىگە قارىغاندا خېلىلا كەڭتاشا بىر ئۆي ئىدى. بۇ رايون خېرزوشىر () باغچىسىغا يېقىن بىر يەر بولۇپ، مەنزىرىسى ھەقىقەتەنمۇ چىرايلىق ئىدى. بۇ يەر توماس مان قاتارىدىكى داڭلىق يازغۇچىلار ئولتۇراقلاشقان بىر رايون ئىدى. ھىتلېر پىيانو ئۆيىگە كىرىپ كەلگىنىدە، روھى جەھەتتىن جىددىيلىشىپ ئالاق-جالاق بولۇشقا باشلايدۇ. ئاندىن ئۇ خۇددى يالۋۇرغاندەك قىياپەتتە: "خانفىستانگىل، ماڭا «لىبىسترود (利贝斯托德) «نى چېلىپ بەرگىنە" دەيدۇ. خانفىستانگىل "لىسد () تەرىپىدىن ئۆزگەرتىپ تەييارلىغان «خوستېيىن بىلەن ئىسۇد» (崔斯坦和伊索德) تىن بىر ئاھاڭنى پۈتۈن زېھنى بىلەن چېلىپ بەرگىنىدىن كېيىنلا ھىتلېر ئاندىن جىددىيچىلىكتىن قۇتۇلۇپ جايىغا كېلىشكە باشلايدۇ. بۇ چاغدا

ھېلېننىيە يېڭى قوشۇلغان قىزى ھېلدا (赫尔达) نى كۆتۈرۈپ كىرىپ كېلىدۇ. ھىتلېر بۇۋاققا قاراپ غىڭشىپ ناخشا ئېيتىپ بىر ھازا بالىنى ئەكىلىتىدۇ. ئاندىن ھېلېننىيىدىن ئوفىيىنىدا بولغان ۋەقە ئۈچۈن ئەپۇ سورايدۇ. "سىز تونۇشلۇرۇم ئىچىدىكى ئەڭ كونا قاراشلىق بىرسى ئىكەنسىز." ئۇ گەپ قىلغاچ بۇ روياللخانىغا كۆز ئاتىدۇ. ئۇ گېپىنىڭ يېرىمىنى قىلىپ بولۇپلا تۇيۇقسىز كەينىگە بۇرۇلۇپ ئەتراپقا قاراپ كېتىدۇ. "كېچىرىڭ، — دەيدۇ ھىتلېر بۇ قىلىقىنى چۈشەندۈرۈپ كېلىپ، — بۇ مىجەز تۇرمىنىڭ يالدامىسى، ئۇ يەردە ھەرقانداق بىر يەردە ھەر دائىم دېگىدەك شۇ مەرەز گۇندىپايلار كەينىڭدىن سېنى كۆزىتىپ يۈرگىنى يۈرگەن. - ھەقىقەتەنمۇ لاندىسبېرگ تۈرمىسىدە ھەر دائىم ئىشىك يوچۇقىدىن ئۇنى ماراپ كۆزىتىپ يۈرۈشەتتى. - بەك قورقۇنۇچلۇق، بۇنى بىر دېمەڭ! مەن ئىشىنىمەنكى، ئۇلار بىرەر باھانە تېپىپ مېنى ساراڭلار دوختۇرخانىسىغا ئاپىرىۋېتىشنىڭلا خىيالىدا يۈرەتتى. مېنىڭ ئىككى ھەپتە ئاچلىق ئېلان قىلغانلىقىمدىن خەۋىرىڭلار بار. ئۇلار بۇنى مېنىڭ ساراڭ بولۇپ قالغانلىقىمنىڭ بىر ئىسپاتى قىلىپ كۆرسىتىشمەكچى بولۇشقان." (بەلكىم بۇمۇ ئۇنىڭ ئاچلىق ئېلان قىلىشىنى توختىتىشقا سەۋەب بولغان ئىشلاردىن بىرسى بولىشى مۇمكىن)

كەچلىك تاماقتىن كېيىن، ئۇلار ئارچا دەرىخى ئاستىغا يوشۇرۇلغان سوغاتلارنى چىقىرىپ تارقىتىدۇ. ئاندىن، ھېلېننىيە، ھىتلېر ۋە 4 ياشلىق ئېگون ئۈچىسى پىيانونىڭ ئەتراپىدا ئولتۇرۇشۇپ ئولتۇرىشىدۇ. خانفىستانگىل «ستانۋېي (斯坦威) »

دىن كەينى-كەيندىن بىر قانچە ئاھاڭ چالىدۇ. «ئارمىيە مارشى» دېگەن بىر مۇزىكا ھىتلېرنى بەكلا ھاياجانغا سېلىۋېتىدۇ. ئۇ قولىنى كەينىگە قىلىپ خۇددى ھەربىلەردەك ئۆي ئىچىدە چۆگىلەپ يۈگۈرۈپ كېتىۋاتقىنىدا ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا ئۇرۇش ۋاقتىدىكى مەنزىرە قايتا نامايەن بولىدۇ. ئۇ يەنە ئېگونغا ئۇرۇش مەيدانىدىكى ئەھۋاللارنى دوراپ بېرىدۇ: ئۇ، كاتيۇشا ئاۋازىنى، 75 سانتىمېتر ئېغىزلىق زەمبىرەك ئاۋازىنى ھەمدە پىلىموت ئاۋازىنى دوراپ بېرىدۇ. ئۇ بەزىدە قايسى بىرىنىڭ ئاۋازىنى يالغۇز دوراپ بەرسە، بەزىدە بىر قانچە خىل قۇراللىنىڭ ئاۋازىنى بىللىكتە دورايتتى.

ئاندىن ئۇ سىياسەتكە چۆشۈپ كېتىدۇ. ئۇ قايتىدىن يەھۇدىيلارغا قارشى ئۆزىنىڭ نۇتقىنى باشلىۋېتىدۇ. خانفىستانگىل ئۇنىڭ يەھۇدىيلارغا قارشى قاراشلىرى كونكرېتنى ئىرقچىلىق پۇرىقىنى ئالغانلىقىنى ئېيتىدۇ. ئۇنىڭ دېيىشىچە، تايمىس (华尔街)مەيدانى، ھەتتا پۈتكۈل ئامېرىكا يەھۇدىيلارنىڭ تېزگىنىگە ئۆتۈپ بولغانمىش. كەيندىنلا ئۇنىڭ پىكىرلىرى، ئۇنىڭ گېپى تۇيۇقسىزلا لاندىسبېرگتىكى يېقىن سەبداشلىرى ھەققىدىكى گەپلەرگە بۇرۇلۇپ كېتىدۇ. "ئاھ مېنىڭ شۇ رودىم (卢迪)، مېنىڭ شۇ ھانسىيىم(赫塞尔) ، ـــ ھىتلېر ھاياجان ئىچىدە ئاۋازىنى قويۇۋېرىدۇ: ـــ ئۇلارنىڭ ھازىرغىچە شۇ تۈرمىدە قاملىپ ياتقانلىقىنى ئويلىسام ۋۇجۇدۇم شۈركىنىپ كېتىدۇ"!

ھېتلېر ئۆيدىن چىقىش ئالدىدا ھېلېنىيە بىلەن پىيانو ئۆيىدە بىر ئاز يالغۇز قالدۇ. ھېلېنىيە سوفادا ئولتۇرغىنىدا ھېتلېر تۇيۇقسىزلا ئۇنىڭ ئالدىغا كېلىپ تىزلىنىپ ئولتۇرۇپ بېشىنى ئۇنىڭ قۇچىقىغا قويۇپ دەيدۇ:

"ماڭا قارايدىغان بىرسى بولسىمىغۇ كاشكى"!

"ياق، ياق، ئۇنداق قىلماڭ." ھېلېنىيە ئۇنىڭ نېمىشقا توي قىلماسلىقىنى سورايدۇ. "مەن ھەرگىزمۇ توي قىلمايمەن. چۈنكى مەن، ئۆزەمنى ۋەتەنگە ئاتىۋەتكەن بىرىمەن." بۇ ۋاقىتتا ھېلېنىيە ئۇنىڭ قىلىقلىرىغا قاراپ كۆڭلىدە ھېتلېرنى راستىنلا كىچىك بالىغا ئوخشىتىپ قالىدۇ. تەخمىنەن بۇندىن 17 يەتتە يىل بۇرۇنقى مۇشۇ كۈنلەردە ھېتلېر ئاپىسىدىن ئايرىلىپ قالغان ئىدى. "ئەگەر شۇ پەيتتە بىرەرسى كىرىپ قالغان بولسا ھەقىقەتەنمۇ سەتچىلىك بولاتتى. — دەيدۇ ھېلېنىيە كېيىن ئەسلەپ كېلىپ، — ئۇنى قاتتىق خىجىل قىلىۋەتكەن بولاتتى. شۇ چاغدا ئۇ ھەقىقەتەنمۇ قاراملىق قىلغان ئىدى. شۇنداق قىلىپ ئۇ ئىش شۇنىڭ بىلەن تۈگىگەن بولۇپ، مەنمۇ ھېچ ئىش بولمىغاندەك يۈرىۋەردىم".

سەككىزىنچى باب

ھىتلېرنىڭ مەخپى كىتابى

1925~1928

(1)

يېڭى يىل ھارپىسىدا، خوفمان ھىتلېرنى ئۆيىدە ئۆتكۈزۈلىدىغان يېڭى يىلنى تەبرىكلەش مەرىكىسىگە تەكلىپ قىلىدۇ. ھىتلېر بۇ تەكلىپنى قوبۇل قىلمايدۇ. ئەمما مەرىكە باشلانغاندىن كېيىن بىر قىز خوفماندىن فيۇرېرگە تېلېفون قىلىپ يەنە بىر قېتىم تەكلىپ قىلىپ بېقىشىنى ئۆتۈنىدۇ. خوفماننىڭ كۈتمىگەن يېرىدىن چىقىپ ھىتلېر بۇ قېتىم تەكلىپنى قوبۇل قىلىپ “ھازىرلا يولغا چىقىمەن، ئەمما يېرىم سائەتتىن ئارتۇق ئولتۇرۇپ بېرەلمەيمەن” دەپ ئەسكەرتىپ

www.pidaily.biz

قويـدۇ. مۇراسـمدىكى بـارلىق كىشـلەر ئۇنـىڭ كىيلىشـىنى تاقەتسىزلىك بىلەن كۈتۈشكە باشلايدۇ. بولۇپمۇ ئايال مېھمانلار ئـۇنى پەقەتـلا كـۆرۈپ باقمىغـانلىقى ئۈچـۈن ھەممىـدىن بەك تەقەززار بولماقتا ئىدى. دېگەندەك، ھىتلېر ئۇلارنىڭ ئۈمىدىنى يەردە قويمـاي ئولتۇرۇشـقا كېلىـدۇ. "ھىتلېـر مۇراسـىملىق كاستيۇم-بۇرۇلكا كىيىۋالغان بولـۇپ، كىيىمى ئۇچىسىغا بەكلا ياراشقان ئىـدى. - دەيدۇ خوفمان، ــ ھىتلېر ئـۇ ۋاقىتلاردا چېچىنى پېشانىسىغا چۈشۈرۈپ تارايدىغان ئـادىتى يـوق ئىـدى. ئۇنىڭ چېچى بەك قويۇق بولمىسىمۇ، ئـۇنى تېخىمـۇ ھەيۋەتلىك قىلىپ كۆرسىتىشكە ياردەمچى بولۇپ بېرەتتـى." ئايـال مېھمانلار ئۇنىڭ ئويماقتەك بۇرۇتىغا بەكلا ھەۋەسلىنىدۇ.

كېلىشـكەن بىـر قىـز يۈرەكلىـك بىـلەن ئالـدىغا چىقىـپ، ھىتلېرنى ئارچا دەرىخىنىڭ تۈۋىگە باشلاپ بېرىپ ئـۇنى سۆيۈپ قويـدۇ (ئەنگلىيىلىكلەرنـىڭ ئـادىتى بـويىچە ئارچـا دەرىخـى روژدېستىۋا بايرىمىدا زىننەتلىنىـدىغان دەرەخ تۈرلىرىـدىن بىـرى بولـۇپ، ئارچـا بـايرىمى كۈنىسـى بـۇ دەرەخ تۈۋىـدىن ئـۆتكەن قىزنـى ھەرقانـداق بىرسـى سۆيسـە بـولاتتى). "ھىتلېرنـىڭ چىرايىـدىكى ئالاقىزادىلىـك بىـلەن قورقۇنۇچلـۇق كۆرۈنىشـىنى ھەرگىز ئېسىمدىن چىقىرالمايمەن! ئۇنى سۆيۈپ قويغـان ھېلىقـى شوخ قىزمـۇ بەكـلا يەڭگىللىـك قىلغانلىقىنى، ئەتراپتىكىلەرنىمـۇ بىئـارام قىلغانلىقىنى ئېيتىـپ ئـۇن چىقارمـاي جىمىـپ كېتىـدۇ. ھىتلېر ھۇلۇقۇپ كىچىك بالىدەك ھەيران بولۇپ تۇرۇپلا قالـدۇ. ئۇ كالپۇكىنى چىشلىگىنىچە ئـاچچىقىنى ئـارانلا بېسىـپ تـۇراتتى.

ئۇنىڭ كېلىشى بىلەن تەڭ، ئەسلىدىلا سوغۇق تۈسكە كىرىپ قالغان مەرىكە سالونى بىراقلا جىمجىتلىق ئىچى چۈشۈپ قالدى.” خوفمان بۇ ئىشنى كۆلكە بىلەن ئۆتكۈزىۋېتىپ مۇراسىمنى قايتىدىن جانلاندۇرۇشقا تىرىشتى. “ھېلىمۇ ياخشى بۇ سۆيۈپ قويۇش ئىشنى چوڭ ياشلىق بىرسى قىلمىدى. ھىتلېر ئەپەندى، بۇ سەۋەبلىك سىز قىزلاردىن تەلىيىڭىز كەلسە ئەجەب ئەمەس.” بۇ گەپلەرمۇ ھىتلېرنىڭ كۆڭلىنى كۆتۈرۈشكە يەتمەيدۇ. شۇڭا ئۇ، سورۇندىكىلەر بىلەن ئەدەپ بىلەن سوغۇق بىر شەكىلدە خوشلىشىپ مۇراسىمدىن ئايرىلىدۇ.

ھىتلېر، لاندسبېرگ (Landsberg) تۈرمىسىدىن چىققىنىدىن كېيىن يالغۇز دېگىدەك ياشاشقا باشلايدۇ. مەيلى سىياسى جەھەتتە بولسۇن ياكى ئىجتىمائى مۇناسىۋەت جەھەتلەردە بولسۇن، جەمئىيەتكە كۆنمىكى ھەقىقەتەنمۇ ئاسانغا چۈشمەيدۇ. شۇڭا ئۇ، ئۆز پائالىيىتىنى ئېسسېر (Hermann Esser) ۋە پۆھنېر (Ernst Pöhner) ئىككىسىنى ۋاستە قىلىپ كەينىدە تۇرۇپ مۇھاكىمە قىلىش دائىرىسى بويىچە چەكلەپ، ئۆزىنىڭ يېڭى پىلانىنى ئاشكارىلىماي، ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە ئۆزىدىن تەلىمات ئېلىش ياكى كۆرگىلى كەلگەنلەردىن يىراق تۇرۇپ بىر مەزگىل جىم يۈرۈشنى توغرا تاپىدۇ. شۇنداق بولغاندا، ئادەتتىكى ئەگەشكۈچىلىرىنى خاتا ھالدا سوۋۇتۇپ يۈرۈشتىنمۇ ساقلىنىپ، ئۇلارنى ھىتلېرنىڭ يېڭىچە نۇتقىنى ئاڭلايمىز دەپ تەقەززار قىلالىشىمۇ مۇمكىن دەپ ئويلايدۇ. ھىتلېر، بۈگۈنكى سىياسى ۋە ئىقتىسادى جەھەتتە كۆرۈلگەن شىددەتلىك تەرەققىيات ۋەزىيىتى

www.uyghurkitap.com

بىلەن تېخمۇ تېز تونۇشۇپ چىقىش ئۈچۈن پۈتۈن زېھنىنى بىر يەرگە يىغىپ تەپەككۇر قىلىشىغا ھېچ قانداق توسالغۇ بولماسلىقىنى ئارزۇ قىلاتتى. فرانسىيىدە بولسا، بۇرۇن رۇرنى ئىشغال قىلىش تەلىۋىدە بولغان ھاكىمىيەت گۇرۇھى ئەمەلدىن قېلىپ، ئۇلارنىڭ ئورنىغا يارىشىشقا مايىل بىر ھۆكۈمەت قۇرۇلغان ئىدى. ئۇرۇش چىقىمىنى تۆلەش مەسىلىسىدە، سەل ئاۋال ئىتتىپاقداش دۆلەتلەر گېرمانىيىنىڭ نىسبەتەن ئادىل قەرز تۆلەش تۈزۈمىنى يولغا قويۇشىغا قوشۇلىدىغانلىقى ھەققىدە قارار قوبۇل قىلىشقان ئىدى. ئىقتىسادى سەپلەردە ماركىنىڭ قىممىتى تۇراقلىق ھالغا كەلتۈرۈلگەنلىكى ئۈچۈن، ئىقتىسادى جەھەتتىكى ئۇنداق شىددەتلىك ئۆزگىرىش قالايماقانچىلىقى قايتا يۈز بەرمەس بولۇپ ئۆزگىرىشكە باشلايدۇ. فرانسىيە بىلەن مەسىلىلەرنى تىنچلىق يولى بىلەن ھەل قىلىش ھەمدە ئىقتىسادى جەھەتتە تەرەققىياتنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشتىن ئىبارەت بۇ تۆردىكى ئىككى تۈرلۈك مۇھىم ئىشنىڭ ئوتتۇرىغا چىققانلىقى، ھىتلېرنىڭ قولىدىكى ئىنتايىن مۇھىم بولغان بىر سىياسى دەسمايىسىدىن مەھرۇم بولۇپ قالغانلىقىدىن دېرەك بېرەتتى.

يەنە بىر جەھەتتە، جەمئىيەتمۇ ئۆزگىرىشكە باشلىغان بولۇپ، ھىتلېرنىڭ پۈتۈن گېرمانىيە بويىچە قايتىدىن سىياسى سەھنىگە چىقىشى ئۈچۈن پۇرسەت يارىتىلغان ئىدى. پەن-تېخنىكىنىڭ ئۇچقاندەك تەرەققى قىلىشى، شەھەرلىشىش قەدىمىنىڭ تېزلىشىشى، نوپۇس تارقىلىش ئەھۋاللىرى، شۇنىڭدەك ئۆتكەن ئون يىللىق سانائەتلىشىش جەريانلىرى

هاللىق سىنىپتىكىلەرنىڭ پارچىلىنىپ يىمرىلىشىنى كەلتۈرۈپ چىقارماقتا ئىدى. ئۇششاق ئېلىپ-ساتارلار، ئۆزىنى ئۆزى قامدىيالايدىغان تىجارەتچىلەر بىلەن پومىشچىكلارمۇ بۇ بورانىنىڭ تەسىرىگە ئۇچرىماقتا ئىدى. مال باھاسى ئۆرلەپ كەتكەن ۋاقىتلاردا ئەڭ ئېغىر زەربە يېگەنلەر يەنىلا شۇ ئوتتۇرا ھال سەۋىيىلىك سىنىپلار ئىدى. بۇ تۈردىكى كىشىلەر ئىشچىلار سىنىپىغا قارىغاندا نىسبەتەن باياشات ياشاش ئىمكانلىرىغا ئىگە تەبىقە ھېسابلانسىمۇ، بۇ ۋەزىيەت ئۇلارنىڭ تىجەپ قولغا كەلتۈرگەن مەبلىغىنى بىراقلا توزىتىۋېتىدۇ. نۇرغۇنلىرى بۇنداق بەختسىزلىك سەۋەبىدىن قىزىللارنىڭ ھەمدە يەھۇدىيلاردىن تامادا بولىدىغان ھالغا قاراپ ئۆزگۈرۈشكە باشلايدۇ. نەتىجىدە، بۇرۇنقى ھاللىق تەبىقىدىكىلەر دەرد-ئەلىمىنى غەزەپكە ئايلاندۇرماقتا ئىدى. شۇنداق قىلىپ، بۇ تۈردىكى كىشىلەرمۇ ھىتلېرنىڭ تەرغىپ قىلىپ كېلىۋاتقان يەھۇدىي دۈشمەنلىكى ئەقىدىسىنى ئاسانلا قوبۇل قىلالايدىغانلار قاتارىدىن ئورۇن ئېلىشقا باشلىغان ئىدى.

بۇ يېڭى يىل، ھىتلېرغا نۇرغۇنلىغان پۇرسەتلەر بىلەن بىر قاتاردا كۆپلىگەن قىيىنچىلىقلارنىمۇ بىرلىكتە ئېلىپ كەلگەن ئىدى. ئەندىكى مەسىلە، بۇنداق بىر ۋەزىيەت ئاستىدا ھىتلېرنىڭ سىياسى تەغدىرىنىڭ قانداق بولىدىغانلىقى، ئۇنىڭ بۇ ئىككى جەھەتتە قانداق پايدىلىنىش ۋە قانداق تاقابىل تۇرۇش قابىلىيىتىگە باغلىق ئىش بولۇپ قالىدۇ. بۇ جەھەتتە، ئۇ بىرىنچى قەدەمدە 1925-يىلى 4-يانۋار (ئوچاق) كۈنى

يېگىدىن باۋارىيىگە باش مىنىستىر بولۇپ تەيىنلەنگەن ھېنرىچ خېلد (Heinrich Held 海因里希•赫尔德) بىلەن زىتلىششىنى توختىتىشتىن ئىش باشلايدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ بىرىپ خېلد بىلەن يېرىم سائەتتەك سۆھبەت ئۆتكۈزۈپ، يېڭى ھۆكۈمەتكە سادىق بولىدىغانلىقى، بۇ يېڭى ھۆكۈمەت بىلەن ھەمكارلىشىپ قىزىللارغا ئورتاق قارشى تۇرىدىغانلىقى ھەققىدە ۋەدە بېرىدۇ. شۇنىڭدەك يەنە، ھىتلېر، بۇندىن كېيىنكى سىياسى كۈرەشلەردە قانۇنلۇق ھەرىكەت شەكىللىرى بويىچىلا پائالىيەت قىلىدىغانلىقىغا ۋەدە بېرىدۇ. ھىتلېر بىلەن ئۆتكۈزۈلگەن بۇ قېتىملىق سۆھبەتتىن بەكلا خوشال بولغان خېلد، شۇ كۈنى ئاخشىمى ئەتراپىدىكىلەرگە: "ئەندى بىز بۇ ۋەھشى يىرتقۇچنى قولغا كۆندۈرەلىدۇق دەپ قارىساق بولىدۇ. بۇندىن كېيىن ئۇنى باغلىغان زىنجىرنى سەل بوش قويۇۋەتەلىشىمىز مۇمكىن" دەيدۇ.

ھىتلېرنىڭ تەييارلىق قىلىش باسقۇچى ۋە سىرت بىلەن بولغان مۇناسىۋەتنى ئۇزۇپ تاشلاش باسقۇچى جەريانىدا، ئۇنىڭ بىلەن بەكلا ئاز كىشىلەر مۇناسىۋەت قىلىپ كەلگەن بولۇپ، بۇلارنىڭ ئارىسىدا ئالفرېد روسېنبېرگ يوق ئىدى. ئەمما روسېنبېرگ بولسا، ھىتلېرنىڭ ھېس، ئامان، خوفمان ۋە خانفىستانگىل قاتارىدىكى كىشىلەر بىلەن دائىم بىرلىكتە ماشىنىلىق سەھرالارنى ئايلىنىپ كېلىدىغانلىقىدىن خەۋەردار ئىدى. ئۇ، ئۆزىنىڭ بۇ تاللانغان كىشىلەر ئارىسىدىن سىرتتا قالدۇرۇلغانلىقىغا بەكلا كۆڭلى يېرىم ئىدى. "ھىتلېر ماڭا بەكلا ئەھمىيەت بېرەتتى. شۇنىڭغا قارىماي، مېنى ياخشى كۆرمەيتتى"

دەيدۇ روسېنبېرگ كېيىن رەنجىگەن هالدا. بۇنىڭ سەۋەبى، بىر تەرەپتىن ئۇنىڭدىن رەنجىگەن بولسا، يەنە بىر تەرەپتىن پارتىيىنىڭ بۆلۈنۈپ كېتىشىدىن ئەنسىرەش ئىدى. روسېنبېرگ ئۇنىڭ دوستى كۈرت لۇدېك ئارقىلىق ماقالە يازدۇرۇپ، بىر بولسا ئۆزئارا هۇجۇم قىلىشلارنى دەرهال توختىتىشقىلار كېرەك، بولمىسا پارتىيە چوقۇم يوقىلىدۇ، دەپ بۇ ئىشلارنىڭ خەۋپىي ھەققىدە ئۇنى ئاگاھلاندۇرىدۇ.

ئۇ ھىتلېرغا بۇ ماقالىنىڭ بىر نۇسخىسىنى ئەۋەرتىپ بېرىپ، لۇدېك ئارقىلىق ھىتلېر بىلەن كۆرۈشۈش تەلىۋىنى يەتكۈزۈپ قويۇشىنى تەلەپ قىلىدۇ. ئۇلار زېپىتش (在提埃希) كوچىسىدىكى كىچىك ئۆيدە كۆرۈشىدۇ. ھىتلېر دەسلىۋىدە لۇدېندورفنى بىر مۇنچە قاغىغاندىن كېيىن، يەھۇدىيلار مەسىلىسى ھەققىدە تىنماي سۆزلەپ كېتىدۇ. بۇ گەپلەر تۈگىگەندىن كېيىنلا ئاندىن ماقالە ھەققىدە گەپ باشلايدۇ. ھىتلېر ئۇنىڭغا، لۇدېك ئۇ ۋاقىتلاردا چەتئەلدە بولغاچقا، قوزغىلاڭنىڭ مەزمۇنىدىن خەۋەردار بولىشى ھەرگىز مۇمكىن ئەمەس، شۇنىڭدەك سوتنىڭ تەپسىلاتىدىنمۇ خەۋەر تاپالىشى مۇمكىن ئەمەس، دەيدۇ. ئۇ، روسېنبېرگنىڭ ھېس ئارىسىغا زىيادىيەت سېلىشقا ئۇرۇنغانلىقىنى شاكخو قىلىدۇ ("ئۇ بىر نېمىنىڭ تىرنىقىدىكى سىياسى تۈيغىلىرى ئۇلار بىلەن بىرلىكتە قارىلاپ يۈرگەن نەرسىلەرنىڭ سۆڭىدىكى سىياسى ھېسسىياتىدىنمۇ كۈچلۈك ئىكەن." ــ؟ئۇ.ت) ئاندىن ئۇ لۇدېككە ئىنتايىن قاتتىق ئەسكەرتىش بېرىپ، ئۇنىڭغا، سەن

روسېنبېرگكە دەپ قوي، "ئۇ زىيانغا ئۇچرىغۇچىلار ئۇستىدە ئويۇن ئويناشتىن دەرھال ۋاز كېچىپ، ھەقىقەت يولىغا قايتىپ كەلسۇن" دەيدۇ.

كۆرۈنۈشتە، ھىتلېر لۇدېكىنىڭ پارتىيە ئىچىدىكى تالاش-تارتىشلارنى ئاخىرلاشتۇرۇش ھەققىدە بەرگەن تەكلىۋىنى رەت قىلغاندەك تۇيغۇ بەرگەن ئىدى. پارتىيىنىڭ يارلىرىنى ساقايتىش جەھەتتىكى ئىرادىسى، شۇنىڭدەك باش مىنىستىر خىلىدغا بەرگەن ۋەدىسى تېز ئارىدىلا ئۆنۈمىنى كۆرسىتىشكە باشلايدۇ. 16-فېۋرال (ئۇي) كۈنى، باۋارىيە ھۆكۈمىتى جىددى ھالەت بۇيرۇقىنى بىكار قىلىپ، ناتسىستلار پارتىيىسىگە قويۇلغان چەكلىمىلەرنى ئەمەلدىن قالدۇرىدۇ. ئارىدىن ئون كۈن ئۆتكەندە، «خەلق كۈزەتكۈچىلىرى» گېزىتى قايتىدىن گېزىت بوتكىلىرىدا كۆرۈنۈشكە باشلايدۇ. ھىتلېر بۇ گېزىتتىقا «يېڭى باشلىنىش» تېمىلىق ئۇزۇن بىر پارچە باش ماقالە يازىدۇ. ئۇ باشماقالىدا بۇندىن كېيىن تەشكىللىك ۋە سىياسىي تۈزۈملەر بويىچە ئىش قىلىمىز، شەخسىي ياكى دىنىي زىددىيەتلەرگە ھەرگىز ئەھمىيەت بېرىلمەيدۇ. شۇنىڭدەك پارتىيە ئىچىدىكى ھەر قايسى ئاممىۋى تەرەپبازلىقلارغا تىنچلىق يولى بىلەن مۇئامىلە قىلىنىپ، مۇنازىرىلەر توختىتىلىدۇ، دەپ يازىدۇ. ھىتلېر ماقالىسىدا، بىز ئىتتىپاقلىشىپ ئورتاق دۈشمىنىمىز بولغان يەھۇدىي ماركسىزمىغا زەربە بېرىمىز، دەپ تەكىتلەيدۇ. بۇ، يېڭىچە ئادولف ھىتلېر ھەرىكىتى ئىدى. پارتىيىنىڭ ئىتتىپاقلىقى ئۈچۈن ئۇ قانۇنلۇق ھەرىكەت قىلىشقا ئىرادە باغلايدۇ. بۇ جەھەتتە كېلىشىشلەرمۇ

بولىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىر قاتاردا، ئۆز ئۇسۇلى بويىچە پارتىيە قۇرۇلۇشىنى يولغا قويىدىغان بولدۇ. گەرچە ئۇ ئىلگىرى ھۆكۈمەتنىڭ بەلگىلىمىلىرى ئاساسىدا ھەرىكەت قىلىدىغانلىقىغا ۋەدە قىلغان بولسىمۇ، ئۇ يەنىلا ئۇنىڭ ئۈچۈن بىرىنچى دەرىجىلىك دۈشمەن ھېسابلىنىدىغان يەھۇدىيلارغا قارشى كۈرەشنىمۇ يۇمشاتمىغان ئىدى.

ئەتىسى، يەنى 27-فېۋرال (ئۈي) دا، ھىتلېر ئوچۇق-ئاشكارە سىياسەت ساھەسىگە قايتىپ كېلىدۇ. ئۇ، بۈرگېربراۋكېللېر (Bürgerbraukeller 贝格勃劳凯勒) گە — ئۇ قوزغىلاڭ باشلاتقان يەرگە — بېرىپ ئۇ يەردە ئېچىلىۋاتقان پارتىيە يىغىنىغا قاتنىشىدۇ. ئۇ يىغىندا، ئاخشىمى سائەت 8 دە نۇتقىمنى باشلايمەن دەپ ئېيتىدۇ؛ ئەمما چۈشتىن كېيىن سائەت 6 بولغاندا، ساقچىلار كېلىپ ئىشىكلەرنى ئېتىشكە باشلىغان ۋاقىتتا، زال ئىچىدە 4 مىڭ كىشىلىك نۇتۇق ئاڭلىغۇچى لىپمۇ-لىق ئولتۇرۇشاتتى. شۇنىڭدەك يەنە مىڭدەك كىشى زالغا كىرەلمەي سىرتتا قالغان ئىدى. پۈتۈن مەملىكەتتىكى مىللىي سوتسىيالىستلار پارتىيىسىنىڭ ئادەملىرىنىڭ ھەممىسى دېگىدەك يىغىنغا قاتناشقان بولۇپ، پەقەت روم، ستراسسېر ۋە روسېنبېرگ قاتارلىق 3 كىشىلا كەلمەيدۇ. "مەن بۇنداق ئۇيۇنغا قاتنىشىشنى خالىمايمەن، — دېگەن ئىدى روسېنبېرگ لۈدېككە (卢德克Kurt Lüdecke)، —مەن ھىتلېرنىڭ قېرىنداشلار قۇچاغلىشىش، قول ئېلىشىپ بىر-بىرسىگە سالام بېرىش دەيدىغان ئۇنداق ئۇيۇنلىرىنى جىق كۆرگەنمەن." روسېنبېرگ

بەكلا غۇرۇرلۇق بىرسى بولۇپ، ئۆزىنى چەتكە قاققان ئۇنداق كىشىلەر بىلەن قول ئېلىشىپ كۆرۈشۈشنى ھەرگىز خالىمايتتى.

يىغىنىدىكى مەردانە ۋە جەسۇر ھېسسىيات ئاساسەن ئالغاندا قوزغىلاڭ ھارپىسىدىكى ھالەت بىلەن ئوخشاش دېگىدەك ئىدى. ھىتلېر زال ئوتتۇرىسىدىكى يولنى كېسىپ ئۆتۈپ سەھنىگە چىققىنىدا، قىزغىن تەرەپپازلار دەرھال قوللىرىدىكى پىۋا پوتولكىلىرىنى كۆتۈرۈشۈپ ھىتلېرنى قارشى ئېلىپ، ئۆزئارا قۇچاغلىشىپ تەنتەنە قىلىشىدۇ. ھىتلېرنىڭ كۆزى پارتىيە رەھبەرلىرىدىن ئېشىپ يىراقتىكى كەڭ پارتىيە ئەزالىرىنىڭ تەنتەنە قىلىشلىرىغا تىكىلگەن ئىدى. ئۇنىڭ سۆزلىرى ئىنتايىن جوشقۇنلۇق بولسىمۇ، يەنىلا ھېچ بىر تەرەپنىڭ كۆڭلىگە كېلىدىغان گەپلەرنى قىلمايدۇ. ئۇ 1924-يىلقى جىدەل ماجرالاردىن بىرەر مىسال كەلتۈرۈپ كىمنىڭ توغرا كىمنىڭ خاتا ئىكەنلىكىنىمۇ تىلغا ئالمايدۇ. بۇ ھەقتە قەستەن سۆزلىمەي ئۆتكۈزىۋېتىدۇ. ئۇ، لۇدېندورفنى "ھەرىكەتنىڭ ئەڭ سادىق، قىلچە شەخسىي مەنپەتنى كۆزلىمەيدىغان دوستىمىز" دەپ ماختاپ، ئۇنى يەنە "پىشقەدەم مىللىي سوتسىيالىزمچىلار" ئامىسىغا تەلپۈنۈپ تۇرىدىغان، كىرىست بەلگىلىك بايراق ئاستىدا ئىتتىپاقلاشقان، باش دۈشمىنى ماركسىزم بىلەن يەھۇدىيلارنى تارمار قىلىشقا تەييار تۇرىدىغان كىشىلەرنى رىغبەتلەندۈرۈپ كېلىۋاتقانلىقىنى ئېيتىدۇ. ئۇنىڭ بۇرۇنقى گېپى ھېسدەك ئىنقىلابچىلارغا چىقارغان چاقىرىق بولسا، كېيىنكىسى

ئانتون درېكسلېر بىلەن نىسبەتەن كونسېرۋاتىپ خەلق ئارىسىدىكى تەرەپپازلارغا مۇراجەت قىلىنغان چاقىرىق ئىدى.

گېرمانىيىنى گۈللەندۈرۈشتىن ئىبارەت ھاياجانلىق چاقىرىقلارنى چىقارغاندىن كېيىن (“60~70 مىليونلۇق نوپۇسقا ئىگە ئۇلۇغ بىر مىللەتنى تارمار قىلىش مۇمكىن ئەمەس دەيدىغان قاراش، ساراڭلارچە بىر قاراش. ئەگەر بۇ خەلق ئۆزىگە ئۆزى خوجا بولۇش كۈچىدىن مەھرۇم بولۇپ قالغىنىدا چوقۇم يىمىرىلىپ يوقۇلىدۇ”)، ماۋزۇنى ئالدىنقى رەتتە ئولتۇرغان پارتىيىنىڭ رەھبىرى كادىرلىرىغا بۇرايدۇ. ھىتلېر ئۇلاردىن ساداقەتلىك بىلەن ئۆزىنى قوللاپ بېرىشىنىمۇ، ياكى ئۇلار بىلەن يارىشىشىنىمۇ تەلەپ قىلمايدۇ. ھىتلېر بۇ كىشىلەرگە، ئەگەر يەھۇدىيلارنى تازىلاش ھەرىكىتىگە قاتنىشىشىنى خالىمايدىكەنسىلەر، پارتىيىدىن ئايرىلىشىڭلارنى تەلەپ قىلىمەن، دەپ بۇيرۇق قىلىدۇ. “ئەگەر كىمدە-كىم مەندىن شەرت قويۇشنى تەلەپ قىلماقچى بولىدىكەن، مەن ئۇ كىشىلەرگە: ‘دوستۇم، ئالدىرىماي تۇر، مەن سىلەرگە قانداق شەرت قويىدىغانلىقىمنى كۆرۈپ قالىسىلەر’، دەپ جاۋاب بېرىمەن. مەن سىرتقا چىقىپ خەلق ئاممىسىنى قوزغىتىمەن دەپ يۈرمەيمەن. پارتىيىلىك يولداشلار، ماڭا باھا بەرمەكچى بولساڭلار، بىر يىل كۈزەتكەندىن كېيىن ماڭا قارىتا ھۆكۈم چىقىرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن. ئەگەر بىر يىل ئىچىدە ياخشى باشقۇرۇپ كېتەلىسەم مەسىلە يوق. ئەگەر ناۋادا ياخشى باشقۇرالمىسام پارتىيە ھوقۇقىنى سىلەرگە ئۆتكۈزۈپ بېرىمەن.

www.pidaw.biz

www.uyghurkitap.com
www.pidaw.biz

ئەمما شۇ ۋاقتقىچە بۇ ھەرىكىتىمىزگە يالغۇز مەنلا يېتەكچىلىك قىلىشنى تەلەپ قىلىمەن. پۈتۈن ئىشلارغا يالغۇز مەنلا مەسئۇل بولىشىم كېرەك. بۇ جەرياندا ھېچكىم ماڭا شەرت قويماسلىقى كېرەك. مەن شەرتسىز ھەرىكىتىمىز جەريانىدا كۆرۈلىدىغان بارلىق مەسىلىلەرنىڭ مەسئۇلىيىتىنى پۈتۈنلەي يالغۇز ئۆز ئۈستۈمگە ئالىمەن".

ئۇنىڭ بۇ تەلىۋىلىكى ئاممىغا قاتتىق تەسىر قىلدى. "ياشىسۇن-خايل!" دەپ توۋلاشلار زالنى بىر ئالدى. ئاياللار ھاياجاندىن يىغلاشقا باشلايدۇ؛ كەينىدىكىلەر قىستىلىپ ئالدىغا ئۆتۈشكە، يەنە بەزىلەر ئۆزىنى تۇتىۋالالماي ئورۇنىدۇق-ئۈستەلكەرگە چىقىۋېلىشقا باشلايدۇ. بۇرۇن ئۇنىڭ بىلەن ئىككى تەرەپ بولۇشۇپ كەتكەن دۈشمەنلىرىمۇ ئەندىلىكتە سەلدەك ئېتىلغىنىچە بىرىپ ئۇنىڭ بىلەن قول ئېلىشىپ كۆرۈشۈپ كېتىدۇ. نۇرغۇنلىرى كۆز ياشلىرىنى تۇتىۋالالماي قالدۇ. ماكس ئامان (梅克斯•阿曼Max Amann) ئوتتۇرىغا چىقىپ "ئۆزئارا يەكلەشلەرگە قەتئىي خاتىمە بېرىلسۇن! ھەممە كىشى ھىتلېرنى ھىمايە قىلسۇن!" دەپ توۋلايدۇ. گېرمانىيە مىللەتچىلەر پارتىيىسىدىن رۇدولف بۇتمان (鲁道夫•布特曼Rudolf Buttmann) تولۇپ تاشقان قىزغىنلىق بىلەن "بىزنىڭ بارلىق گۇمانلىرىمىز فيۇرېرىمىزنىڭ بۇ نۇتقى بىلەن پۈتۈنلەي تۈگىدى." دەپ ئېلان قىلدى. بۇتمان تىلغا ئالغان "فيۇرېر" دىگەن بۇ نام، شۇ كۈنلەرگىچە ئوچۇق ئاشكارە ئىشلىتىلمەي، ئۆزئارا دېيىشىپ كېلىنگەنلا بىر سۆز ئىدى. دېمەك، بۇتمان

ھىتلېرنىڭ ھەقىقەتەنمۇ تەگداشسىز غالىپ ئىكەنلىكىنى تولۇق كۆرسەتكەن ئىدى. شۇندىن كېيىن، ھىتلېر ئاشكارە تۈردە فيۇرېر (پارتىيە داھىيسى، فۈھرېر — ئۇ.ت) دەپ قوبۇل قىلىندى. ھىتلېر ناتسىستلار پارتىيىسىنى بىرلىككە كەلتۈرۈپلا قالماستىن، پارتىيىنىڭ رەھبەرلىك پىرىنسىپىنىمۇ ئورنىتىپ چىقىدۇ: بىرلا كىشى ھاكىممۇتلەق بولۇش، ئۇنىڭدىن ھېچكىم گۇمان قىلماسلىق!

چارچاپ ھالى قالمىغان ھىتلېر، شۇ كۈنى ئاخشىمى ۋىنىفرېد ۋاگنېر بىلەن بىرگە ميۇنخېن (慕尼黑München, Munich) دىن ئايرىلىدۇ. ئۇ بىر قانچە دۇمباقچىسى بىلەن بىرگە ۋاگنېر خانىمنىڭ ئۆيىدە بىر كېچە قونۇپ قالىدۇ. ئۇلارنىڭ بىناسىكى ئۆيلەر بەكلا كۆپ بولغاچقا، بالىلىرى ھىتلېرنىڭ ئۆيىدە قونۇپ قالغانلىق ۋەقەسىدىن خېلى يىللار كېيىن ئاندىن خەۋەر تاپقان ئىدى.

ھىتلېر قايتىپ ئوتتۇرىغا چىققان كۈنىنىڭ ئەتىسى، گېرمانىيىدە ئىنتايىن چوڭ بىر سىياسى ۋەقە يۈز بېرىدۇ. فرىيدېرىخ ئېبېرت ۋاپات بولغاندىن كېيىن ئوتتۇرىغا چىققان مەملىكەتلىك ئومۇمى سايلامدا، 78 ياشلىق ياشانغان قۇرۇغلۇق ئارمىيە مارشالى پاۋۇل ۋون ھىندېنبۇرگ (冯•兴登堡Paul von Hindenburg) رېسپوبلىكا ئىككىنچى پىرىزدېنتى بولۇپ سايلىنىدۇ. ھالبۇكى، بۇ ئوگچى قەھرىمان جۇمھۇرىيەتكە قىلچىمۇ قىزغىنلىقى يوق بىرسى ئىدى. ئۇ، پۈتۈن كۈچى بىلەن بىتەرەپلىكنى ساقلاشقا تىرىشچانلىق كۆرسەتكەنلىكىدىن باشقا،

جۇمھۇرىيەت كۈچىنى كۈچەيتىش جەھەتتە قىلچىمۇ كۈچ چىقارمايدۇ. ھۆكۈمەت كابىنېتىدىكى كرىزىس زادىلا تۈگەيدىغاندەك ئەمەس ئىدى. بۇ تۈر بوھرانلارنى ئۇششاق-چۈششەك ئىشلار پەيدا قىلماقتا ئىدى. مەسىلەن، كونسېرۋاتىپلار خوخېنزوللېرن (Hohenzollern霍亨佐仑) لار جەمەتى ئۈچۈن يوقىرى مىقداردا تۆلەم تۆلەش تەكلىۋىنى سۇنغاندا سوتسىيالىزمچىلار تەرەپنىڭ كۈچلۈك قارشىلىقىغا دۇچ كېلىدۇ. شۇنىڭغا قارىماي بۇ تەكلىپ بەربىر ماقۇللىنىدۇ. ئۇنىڭ كەينىدىنلا ئەمەلدىن قالدۇرۇلغان خان جەمەتى ئۈچۈن تۆلەم تۆلەش ھەققىدىكى يېڭى بىر قانۇن لايىھەسىنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ. ئەمما بۇ قېتىم سوتسىيالىزمچىلار بۇ قانۇننى ئومۇمى خەلق ئاۋاز بېرىپ ماقۇللاش تەكلىۋىنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ. شۇنىڭغا قارىماي بۇ قانۇنمۇ ماقۇللىنىدۇ. ھەتتا گېرمانىيە دۆلەت بايرىقىنىڭ رەڭگى قانداق بولىشى كېرەكلىكى مەسىلىسىمۇ ئىچكى كابىنېت بوھرانىغا سەۋەب بولۇپ بېرىدۇ. بۇ تۈر ئۇششاق ئىشلار، باش مىنىستىر خانس لۇتېر (汉斯•路德Hans Luther) نى ئىستىپا بېرىشكە مەجبۇرلاش دەرىجىسىگىچە تەرەققى قىلىدۇ.

دۆلەت ئىچىدىكى سىياسى ۋەزىيەت ھىتلېرنىڭ كۈچ-قۇدرىتىنى كۈچەيتىپ بېرىشنىڭ يېڭى تۈرتكىلىك كۈچىگە ئايلىنىپ كېتىشىدىن ساقلانغىلى بولمايدىغان ۋەزىيەتنى شەكىللەندۈرىدۇ. ئەمما ھىتلېرنىڭ پىۋىخانا سىياسى پائالىيەتلىرىگە قايتىپ كېلىشى بەكلا تۇيۇقسىز بولۇپ،

غالىبىيىتىمۇ بەكلا چوڭ بولۇپ كەتكەچكە، باۋارىيە ھۆكۈمىتى بۇنىڭغا زادىلا چىداپ تۇرالمايدۇ. بۇ ئەھۋال ھىتلېرنىڭ سۆزلىرى باۋارىيە شىتاتى ئۈچۈن نەقەدەر ئېغىر تەھدىت ھالغا كېلىۋاتقانلىقىنى كۆرسەتمەكتە ئىدى. ھىتلېر پارتىيىسىگە يېپ-يېڭى جانلىنىش ئېلىپ كەلگەن بولسىمۇ، ئۇ ھەرىكەتنى بەكلا تېز، بەكلا ھەددىدىن ئاشۇرۇپ باشلىۋەتكەن ئىدى. بۇنداق بىر ئەھۋالدا، باۋارىيە شىتاتلىق ساقچى ئىدارىسى ھىتلېرنىڭ بۈرگېربراۋ پىۋىخانىسىدا "ھاللىق سىنىپلارنىڭ ئۆلچىمى بويىچە ئەمەس بەلكى جەسەتلەرنىڭ ئۈستىنى چىنەپ ماركسىزم بىلەن يەھۇدىيلارغا قارشى" ئېغىر سۆزلەر بىلەن ئاممىنى كۈشكۈرتكەن دېگەننى باھانە قىلىپ، مارت (قوزا) ئېيىنىڭ باشلىرىدا ئېچىلىدىغان 5 قېتىملىق مىتىنگتە نۇتۇق سۆزلىشىنى چەكلىۋېتىدۇ.

ھىتلېر بۇ چەكلىمىگە بىۋاستە نارازىلىق بىلدۈرىدۇ. "بىز بىلەن ئېلىشماقچى بولغانلار قېنى كېلىپ سىناپ كۆرسۇن. — دەيدۇ ھىتلېر ساقچى ئەمەلدارىغا، — كىمدە-كىم بىزگە ھۇجۇم قىلىدىكەن، ئۇنىڭ ۋەتۆەرىكىنى چىقىرىۋېتىمىز. مەن گېرمانىيە خەلقىنىڭ ئەركىنلىكىنى قولغا كەلتۈرۈش كۈرىشىگە رەھبەرلىك قىلماقتىمەن. بۇ جەرياندا تىنچلىق ئۇسۇلىنى ئىشقا سالالمىسام قوراللىق كۈچتىن پايدىلانسام پايدىلىنىمەنكى، بۇ ئىشتا چوقۇم غەلبە قىلىمەن. مەن بۇ گېپىمنى ئوتتۇرلۇقتا ھەر تۈرلۈك قورۇق گەپلەرنىڭ سىرتتا تارقىلىپ يۈرىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن ساقچىلارغا ئالاھىدە تەكىتلەپ ئوچۇق ئېيتىپ قويماقچىمەن." بۇ

www.pidaw.biz

گەپلەرنىڭ قەسەم بېرىپ تۇرمىدىن قويۇۋېتىلگەن بىرسىنىڭ ئاغزىدىن چىققانلىقىغا ھەرگىزمۇ سەل قارىغىلى بولمايتتى. نەتىجىدە، پۇتكۇل باۋارىيىدە ھىتلېرنىڭ نۇتۇق سۆزلىشى پۇتۇنلەي چەكلىنىدىغان بولىدۇ. ئاشكارە ناتسىستلار ستىنگلېرىنىڭ تەشكىللىنىشىگە رۇخسەت، ئەمما فيۇرېر نۇتۇق سۆزلىمەكچى بولىدىغان ئىش بولسىلا چەكلىنىدۇ دېگەنلىك ئىدى. ئۇزۇنغا قالماي بۇ چەكلەش بۇيرۇقى پۈتۈن گېرمانىيىنىڭ ھەر قايسى شتاتلىرىغىچە يېيىلىشقا باشلايدۇ. شۇنداق قىلىپ، ھىتلېرنىڭ ئەڭ مۇھىم بىر سىياسى قورالى تارتىپ ئېلىنغان ئىدى. ئامال يوق، نۇتۇق سورۇنىنى چوڭ باي قوللىغۇچىلىرىنىڭ ئۆيلىرىگە يۆتكەشكە مەجبۇر بولىدۇ. خېينىز خاۋشوفىر (海因茨•豪斯霍弗Heinz Haushofer) نىڭ ئەسلىملىرىگە ئاساسلانغاندا — ئۇنىڭ ئاتىسى ئۇنى ميۇنخېنىدىكى بىر سالونغا ئاپارغان ئىدى — ھىتلېر سۆز قىلغان ۋاقتىدا خۇددى خان تاج سىرىك سەھنىسىگە چىققاندەك كۆرۈنەتتى. ئوخشمايدىغان يېرى، بۇ سالونلاردا ئۇ ئۆرە تۇرۇپ ئەمەس ئولتۇرۇپ سۆزلەيتتى. "نېمە دېگەن قورقۇنۇچلۇق، ... ئۇ جان-جەھلى بىلەن ۋارقىراپ، قوللىرىنى شىلتىپ نۇتۇق سۆزلەيتتى. ھېچكىم ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلمەيتتى. ئۇ توختىماي سۆزلەيتتى، خۇددى پاتېپونغا ئوخشاش گېپى ئۈزۈلمەيتتى. ئۇ سۆزگە بىرلا كىرىشتىمۇ، بولدى، بىر ياكى بىر يېرىم سائەت تىنماي سۆزلەيتتى. ئۇ سۆزلەۋىرىپ ھېرىپ ھالىدىن كەتكىنىدىلا گېپىنى توختىتاتتى. ئۇ سۆزىنى ئاخىرلاشتۇرغىنىدا ھېرىپ

ھاسىراپ كېتەتتى. ئۇنىڭ گېپى تۈگىشى بىلەن خۇددى ئادەتتىكى كىشىلەردەك، بەكلا مۇلايىم بىرسىگە ئايلىنىپ قالاتتى. گويا بايا سۆزلىگەن ئادەم بۇ ئەمەستەك، پۈتۈنلەي باشقا بىرسىگە ئايلىنىپ قالغاندەكلا بىلىنەتتى. بۇ ئارىدىكى پەرق شۇنچە تېز ئوتتۇرىغا چىقاتتىكى، ھېلىلا باشقا بىر تۇستە كۆرۈنگەن بۇ ئادەم شۇنچە تېز پۈتۈنلەي باشقا بىرسى بولۇپ كۆرۈنەتتى”.

بۇ چەكلەش بۇيرۇقى ھىتلېرنى پۈتۈن زېھنىنى يىغىپ پارتىيىنى قايتىدىن تەشكىللەپ چىقىش ئىشىغا مەركەزلەشتۈرىدۇ. ئۇ، خۇددى بۇرگېربراۋكېللېردىكى ۋاقىتلىرىدەك ھېرىپ چارچىشىغا قارىماي كەينى-كەينىدىن يىغىن ئېچىپ، كىشىلەرگە تىنىماي چاقىرىق قىلىپ تۇرىدۇ. ئۇنىڭ ئاساسى قاتلام خىزمىتىنىڭ ئالاھىدىلىكى، ئەرلەر بىلەن ئۇچراشقىنىدا ئۇلار بىلەن قول ئېلىشىپ سالاملىشىش، ئاياللارغا دۈچ كەلگىنىدە ئۇلارنىڭ قولىنى سۆيۈپ قويۇش، سانسىزلىغان كىشىلەر بىلەن مۇڭدىشىپ چىقىشتىن ئىبارەت ئىدى. شۇنداق قىلىپ، ئۇلارنى شەھەردىكى پارتىيە ئەزالىرى بىلەن زىچ باغلانغان ھالغا كەلتۈرەتتى. نەتىجىدە ئۇ ئادەتتىكى پارتىيە ئەزالىرىنى ئۆز ئەتراپىغا ماگنىتتەك چىڭ تارتىپ، پارتىيە تەشكىلاتلىرىنى ئۆز ئىلكىدە تۇتۇشنى ئىشقا ئاشۇرۇپ كېلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىرگە يەنە، ھېس بىلەن جۇلىئۇس ستىرېيچېرلەرمۇ ھىتلېرنىڭ بۇ ئۇسۇلىدىن پايدىلىنىپ،

www.pidaily.biz

باۋارىينى ئايلىنىپ، تەشكىلاتلارنى فيۇرېرنىڭ ئەتراپىغا توپلايدۇ.

مارت (قوزا) ئېيىنىڭ ئاخىرلىرىغا كەلگەندە، ھىتلېر ئاساسەن ئالغاندا ئاساسى قاتلام پارتىيە تەشكىلاتلىرىنى پۈتۈنلەي تىزگىنلەپ بولدۇ. ئەمما شىمالى گېرمانىيىدە ئۇ پارتىيىنىڭ تەغدىرىنى گرېگور (Gregor 格里戈尔) بىلەن ئوتتو ستراسسېرلەرنىڭ (奥托•斯特拉塞尔Otto Strasser) قولىغا تاشلاپ قويۇشقا مەجبۇر بولدۇ. گرېگور ھەقىقەتەنمۇ ماھىر تەشكىلاتچى، شۇنىڭدەك تالانتلىق ناتىق ئىدى. ئۇ بىر پارلامېنت ۋەكىلى بولغاچقا، پويىزلاردا ھەقسىز ساياھەت قىلىش ھوقۇقىغا ئىگە ئىدى. بۇرگېربراۋكېللېر پىۋىخانىسىدا كىشىلەر قەلبىنى جۇشتۇرىدىغان بىر نۇتۇق سۆزلىگەندىن كېيىن، ئۇ ھىتلېرغا سادىق بولىدىغانلىقى ھەققىدە ۋەدە قىلغان ئىدى. ئەمما ئوتتو، ئىستىقباللىق ياش مۇخبىر بولغىنى بىلەن ئۆز پىكرىنى ساقلاپ قالغان ئىدى. ئۇ، ھىتلېر بىلەن "نىكا كۈنلىرى" نىڭ، يەنى ئۇنىڭ بىلەن بولغان بۇ يېقىنلىقىنىڭ قانچىلىك داۋام قىلالىشىنى بىلمەيتتى.

ھىتلېر تۈرمىگە قامالغان ۋاقىتلىرىدىكىدەك ئېھتىياتلىق بىلەن ئىش تۇتۇپ، ئاشكارە ئوتتۇرىغا چىقىشتىن ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە ساقلىنىشقا تىرىشاتتى. شۇنىڭدەك ئۇ، بۇ پۇرسەتنىمۇ ئىنتايىن ئۇستىلىق بىلەن پايدىلاندى. ھىتلېر ئىش ئۈنۈمى ئىنتايىن يۇقىرى، ئەمما تۆزۈك داڭق چىقىرىپ كەتمىگەن ئىككى نەپەر پارتىيە خىزمەتچىسىنىڭ ياردىمىگە تايىنىپ، بوش

ۋاقىتلىرىدىن تولۇق پايدىلىنىپ پارتىيە ئورگانلىرىنى ئىنتايىن پۇختا بىر شەكىلدە قۇرۇپ چىقىۋالدۇ. بۇ ئىككى ياردەمچىسىدىن بىرسى فرىتز پاۋلى (菲力气•波勒Fritz Pauli) بولۇپ، يەنە بىرسى فرانز كساۋېر شۋارز (弗朗茨•埃克萨瓦•施霍茨Franz Xaver Schwarz) ئىدى. پاۋلىنىڭ چىرايى خۇددى مۈشۈكيۇپىلاقنىڭ نەق ئۆزىلا بولۇپ، ھىتلېرغا گەپ قىلغىنىدا ئاۋال چوقۇم تازىم قىلاتتى. گەرچە ئۇ پارتىيىنىڭ ئىجرائىيە كاتىپى بولغان بىرسى بولسىمۇ، ئىشىنىڭ تەپسىلى بولماي قېلىشىدىن بەكلا ئەنسىرەيتتى. بۇرۇن ميونخېن شەھەرلىك ھۆكۈمەتتە كاسسىر بولۇپ خىزمەت قىلغان شۋارز بولسا، بۈگۈنكى كۈندە پارتىيىنىڭ مالىيەسىنى قولىدا تۇتقان بۇغالتىر ئىدى. ئۇ ئىشقا كىرىشكىنىدە خۇددى ھېساپ ماشىنىسىدەك ئىشلەيتتى. بېخىل بىرسىدەك يىپىدىن يىڭنىسىغىچە ئىنچىكىلىك بىلەن ھېساپ-كىتاب قىلىپ كېتەتتى. بۇ ئىككى كىشى فيۇرېرگە پۈتۈنلەي سادىق كىشىلەر بولۇپ، پارتىيىنىڭ كام بولسا بولمايدىغان ئادەملىرىگە ئايلانغان ئىدى.

پاۋلى بىلەن شۋارز پارتىيىنىڭ ئىچكى تەشكىلىنى ئىنتايىن رەتلىك، ئىش ئۈنۈمى يۇقىرى ھالغا كەلتۈرگەن ئىدى. بۇنىڭ نەتىجىسىدە، ھىتلېرمۇ پۈتۈن زېھنىنى پارتىيىنىڭ ئۇزۇن مۇددەتلىك سىياسى ستراتېگىيىسىنى تەتقىق قىلىش، ماقالىلار يېزىش ھەمدە شىمالى گېرمانىيە تەرەپلەرگە سەپەر قىلىپ، پارتىيىنىڭ مەخپى يىغىنلىرىغا بىۋاستە قاتنىشىش قاتارىدىكى

www.pidaw.biz

www.uyghurkitap.com

پائالىيەتلىرى بىلەن شۇغۇللىنىش پۈرسىتىنى قولغا كەلتۈرگەن ئىدى. ئۇ يەنە بۇزۇلغان دوستلۇقلارنى ئوڭشاش ئۈچۈن ۋاقىت ئاجرىتالايدىغان بولىدۇ. شۇنداق قىلىپ جاھىل ئۇنسۇرلارنىڭ كاللىسىنى ئايدىڭلاشتۇرۇپ، دۈشمەنلەشكەن تەرەپلەرنى تېزگىنىگە ئېلىپ گېپىدىن چىقماس قىلىش، شۇنىڭدەك شەخسى ئىشلىرىنىمۇ ھەل قىلىش ئۈچۈن ۋاقىت چىقىرالايدىغان پۈرسەتلەرنى قولغا كەلتۈرىدۇ. ئۇ يەنە روسېنبېرگنىڭ قايتىدىن نەشرى قىلىنىشقا باشلىغان «خەلق كۈزەتكۈچىلىرى» گېزىتىدىكى مەسئۇل تەھرىرلىك ۋەزىپىسىنىمۇ قايتا ئەسلىگە كەلتۈرىدۇ. ھەمدە روسېنبېرگكە خەت يېزىپ ئۇنىڭ جاسارىتىنى مەدھىلەيدۇ: "سەن ھەقىقەتەنمۇ ئەڭ قىممەتلىك ھەمكارلاشقۇچىسەن" دەپ ماختايدۇ .

يەنە بىر قانچە كۈن ئۆتكەندىن كېيىن، ھىتلېر يەنە بىر پارچە خەت يېزىپ، ئۇنىڭ بېشىنى ئاغرىتىپ كېلىۋاتقان بىر ئىشتىن، ئۇنى ئاۋستىرىيگە قوغلاپ چىقىرىش مەسىلىسىدىنمۇ قۇتۇلۇپ قالىدۇ. يەنى ئۇ، لىنز (林嗣Linz) دائىرىلىرىگە ئۇدۇللا قىلىپ "مەن بۇندىن كېيىن گېرمانىيە ۋەتەنداشلىقىغا ئۆتمەكچىمەن، شۇڭا مېنى ئاۋستىرىيە گراژدانلىقىدىن چىقىرىۋېتىشىڭلارنى تەلەپ قىلىمەن" دەپ خەت يازغان ئىدى. ئارىدىن 3 كۈن ئۆتكەندە، يۇقىرى ئاۋستىرىيە ئۆلكىلىك ھۆكۈمىتىدىن ئۇنىڭغا ئىۋەرتىلگەن بىر پارچە كۆچمەنلىك ئۇختۇرۇشىنى تاپشۇرۇپ ئالىدۇ. بۇ ئۇختۇرۇشتا "ھىتلېرنىڭ ئاۋستىرىيە دۆلىتىگە ساداقەت كۆرسىتىش مەجبۇرىيىتى ئەمەلدىن

قالدۇرۇلدى” دەپ ئېيتىلغان ئىدى. شۇنداق قىلىپ، ھىتلېر يەتتە يېرىم شىللىڭلىك پۇل خەجلەپلا چېگرىدىن قوغلاپ چىقىرىلىش خەۋپىدىن قۇتۇلۇپ قالدۇ. شۇنداقتىمۇ، ئۇ تا شۇ كۈنلەرگىچە گېرمانىيە ۋەتەنداشلىقىغا ئۆتمىگەنلىكى سەۋەبىدىن بەربىر سايلاش-سايلىنىش ھوقۇقىغا ئىگە بولمىغاچقا، دۆلەت ئورگانلىرىدا بىرەر ۋەزىپىنىمۇ ئۈستىگە ئالالمايتتى. ئەمما ئۇ، لازىم بولغىنىدا بۇ مەسىلىنىمۇ ئاسانلا ھەل قىلىپ كېتەلىشىگە ئىشىنەتتى.

ئۇنىڭ بىشىنى ئاغرىتىپ كېلىۋاتقان ئەڭ جىددى مەسىلىلەردىن بىرسى، بويرۇقىغا پەرۋا قىلماي ئۆزىنىڭلا غېمى بىلەن بولۇپ كېتىۋاتقان كاپىتان رومنىڭ ئىش-ھەرىكەتلىرى ئىدى. روم باشتىن تارتىپلا ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنى ھىتلېرنىڭ سىياسى ۋاستىسى قىلىش ئورنىغا، بۇ قوشۇننى ئۆزىنىڭ شەخسى قوشۇنى ھالىغا كەلتۈرۈۋېلىش ئۈچۈن ئۇرۇنۇپ يۈرمەكتە ئىدى. فيۇرېرى تۈرمىدە ياتقان ۋاقىتلاردا، ئۇ ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنىڭ قالدۇق كۈچلىرىنى يىغىپ باشقىدىن “ئاۋانگارتلار جەمئىيىتى” دېگەن بىر تەشكىلات تۈزۈپ چىقىۋالغان ئىدى. روم، ئەگەر “ئاۋانگارتلار جەمئىيىتى” نى پارتىيىنىڭ باشقۇرۇش دائىرىسى ئىچىدە تۇتۇپ تۇرغىنىدا، قوزغىلاڭدىن بۇيانقى بارلىق تىرىشچانلىقلىرىنىڭ پۈتۈنلەي بىكار بولۇپ كېتىدىغانلىقىنى ياخشى بىلەتتى. شۇڭا، روم 16-ئاپرېل (ئۇمۇت) كۈنى ھىتلېرغا بىر پارچە مىموراندوم سۇنىدۇ. روم بۇ مىموراندومىدا 30 مىڭ كىشىلىك بۇ “ئاۋانگارتلار جەمئىيىتى” نى مەملىكەت بويىچە

www.pidaw.biz

سىياسى تەشكىلاتنىڭ ئاساسى قىلىنىشى مۇمكىن. شۇنداقتىمۇ بۇ تەشكىلات چوقۇم روممىنىڭ مۇتلەق رەھبەرلىكى ئاستىدا بولۇشى كېرەك دەپ كۆرسىتىلىش بىلەن بىرگە يەنە تەلىۋى بىلەن بىرگە بۇرۇنقى دوستلۇقىنىڭ يۈزىنى قىلىپ ھىتلېرغا ساداقەت قەسىمى بېرىلىدىغانلىقىنىمۇ قوشۇمچە قىلىدۇ.

ھىتلېر، ئۆزى تېزگىنىدە تۇتالمايدىغان بىر تەشكىلاتقا تايىنىمەن دېيىشىنىڭ نەقەدەر ئېغىر پالاكەتلىك بىر ئىش بولىدىغانلىقىنى ئەزەلدىن ياخشى بىلەتتى. شۇڭا ئۇ، يېڭى ھۆججەتلار ئەترىتىنى پوتونلەي ئۆزىنىڭ قولىدىكى بىر قورال ھالىغا كەلتۈرۈش قارارىغا كېلىپ، "ئاۋانگارتلار جەمئىيىتى" دىن دەرھال ئۆزىنىڭ رەھبەرلىكىنى قوبۇل قىلىشىنى تەلەپ قىلىدۇ. روم بۇ تەلەپكە قارىتا ھىتلېرغا قاپ يۈرەكلىك بىلەن بىسىم ئىشلىتىپ، "ئاۋانگارتلار جەمئىيىتى" ۋەزىپىسىدىن ئايرىلىش ھەققىدە ئىستىپانامىسىنى سۇنىدۇ. شۇنىڭدەك ھىتلېردىن ئۆزىنىڭ بۇ ھەرىكىتى ھەققىدە يازما ئېتىراپنامە يېزىپ بېرىشىنى تەلەپ قىلىدۇ. روم سەل كۆتۈپ تۇرغاندىن كېيىن، ھىتلېرنىڭ جاۋابىنى كۈتمەيلا 30-ئاپرېل (ئۇموۇت) كۈنىسى ئۇنىڭغا يەنە بىر قېتىم خەت ئەۋەتىدۇ. "بىزنىڭ بىرلىكتە ئۆتكۈزگەن كۆڭۈللۈك ۋە جاپالىق كۈنلىرىمىزنىڭ خاتىرىسى ئۈچۈن، — دەپ يازىدۇ ئۇ خېتىنىڭ ئاخىرىدا، — بۇ پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ سىزنىڭ يولداشلارچە كۆڭلىڭىزگە رەھمەت ئېيتىمەن، ھەمدە مېنى شەخسى دوستلىقىڭىزنىڭ سىرتىدا قالدۇرماسلىقىڭىزنى تەلەپ قىلىمەن." بۇ قېتىممۇ ھىتلېرنىڭ

جاۋابىغا ئېرىشەلمىگەنلىكى ئۈچۈن، روم ئەتىسى رەسمى ئىستىپا بېرىپ سىياسى سەھنىدىن چېكىنىپ چىققانلىقىنى ئېلان قىلىدۇ. ھىتلېر جىم تۇرىۋېلىش ئۇسۇلىدىن پايدىلىنىپ رومنى پارتىيىسىز بىر زات ھالىغا كېلىشى ئۈچۈن مەجبۇرلاپ، ئاخىرى "ئاۋانگارتلار جەمئىيىتىدىنمۇ چىقىپ كېتىشىنى قولغا كەلتۈرىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ئۇ ئۆزى خالىغىنىچە ئۆز نىشانى بويىچە كۆتۈرەلگۈ روھلۇق يېڭى بىر ھۇجۇمچىلار تەشكىلاتىنى قۇرۇپ چىقىش پۈرسىتىنى قولغا كەلتۈرىدۇ.

بۇ ئەھۋالدىن روم بەكلا ھەيران قالىدۇ، روھى بەكلا يېرىم بولىدۇ. لۈدېكنىڭ ئېيتىشىدىن قارىغاندا، ئۇ چاغدا روم ھەقىقەتەنمۇ قاتتىق غۇدىراپ يۈرگەن. "گەرچە ئۇ ھەر دائىم بىزنىڭ پىكرىمىز بويىچە ئىش قىلىپ، بىزلەرگىمۇ ئوچۇق چىراي مۇئامىلە قىلىپ يۈرسىمۇ، بىر ئىش قىلغىنىدا خۇددى پۈتۈن ئىشلارنى ئۇنىڭ ئۆزىلا پىلانلىغاندەك، ئۆزىلا كەشىپ قىلغان ئىشلاردەك قىياپەتتە يۈرەتتى. مەن بۇنداق باشقىلارنىڭ جۇۋىسىدا تەرلەيدىغان بىرسىنى كۆرمىگەن ئىكەنمەن. بۇ كىشى دائىم ئىككىلىنىپلا يۈرىدىغان، كېسىپ ھۆكۈم قىلىش قابىلىيىتى بولمىغان، بىرەر مەسىلە ئوتتۇرىغا چىقىپ قالسا ئىشنى يىغىشتۇرىۋالغىلى بولمىغىدەك دەرىجىگە كەلتۈرۈپ قويىدىغان، ئەھۋال ئېغىرلاشقىنىدا ئەڭ ئاخىرقى مىنۇتلاردىلا ئاندىن تۇيۇقسىز قارار بېرىدىغان بىر مىجەزى بار ئىدى. بۇنىڭ سەۋەبى، ئۇنىڭ ھەرىكىتى ئۇنىڭ پىكىر يۈرگۈزگىنىدەك، نۇتۇقلىرىدىكىدەك ئۇنچىلىك ئېنىق، مەنتىقىلىق ئەمەس بولىشى

ئىدى. ... ھىتلېر بىرەر ئىش قىلغىنىدا ئۆزى خالىغىنىچە ھەرىكەت قىلىشنى ياخشى كۆرىدۇ. ئەگەر بىرەرسىنىڭ قەتئىي قارشى تۇرۇشىغا دۇچ كەلگىدەك بولسا، ئۇنىڭ پىكرى ھەر قانچە يوللۇق بولىشىدىن قەتئىي نەزەر بەربىر ۋارقىراپ جارقىراپ خاپا بولۇپ كېتىدۇ. ئەمما ئۇ ئۆزىنىڭ باشقىلارنى قانچىلىك زېرىكتۈرۈۋېتىدىغانلىقىدىن قىلچە خەۋىرى يوق، شۇنىڭدەك ئۇ ئۆزىنى ئالداپ يۈرگەنلىكىنى، ئەتىراپىدىكى تەخسكەشلەرنىمۇ ئالداپ يۈرگەنلىكىنى بىلمەيدۇ. شۇغىنىسى، بۇ دۇنيادا نوقسانسىز ئادەم تېپىلمايدىغانلىقىمۇ راس. ئۇ ھەقىقەتەنمۇ نۇرغۇنلىغان ئۇلۇغ ئالاھىدىلىكلەرگە ئىگە بىرسى. روشەنكى، ھېچكىم ئۇنىڭچىلىك ياخشى ئىشلىيەلمەيدۇ.” ھېچ نېمىگە ئەرزىمەيدىغان بىر ئون بېشىنى كەڭ قۇرساقلىق بىلەن ھۆرمەتلەپ سىزلەپ گەپ قىلىدىغان روم، ھىتلېرغا قاتتىق قائىل بولۇش بىلەن پەقەتلا كۆزگە ئىلماسلىقتىن ئىبارەت ئىككى خىل باھا بېرىش ئارىسىدا داۋالغۇپ يۈرگەن ئىدى.

(2)

شۇ يىلى كۈزدە، ھىتلېرنىڭ ئارزۇلىرىدىن ھېچ بولمىغاندا ئىككىسى ئەمەلگە ئاشىدۇ. بۇلاردىن بىرسى، ئۇ بەكلا ئارزۇلاپ كەلگەن قىزىل رەڭلىك بىر يېڭى مېرسېدېس بېنچقا ئېرىشكەن بولۇپ، ھىتلېر بۇ ماشىنىسىغا ئولتۇرۇپ جان جىگەر ئاغىنىلىرى بىلەن بىرلىكتە باۋارىيىنىڭ يېزا-سەھرالىرىدا نۇرغۇن قېتىم

كۆكۈللۈك كۈنلەرنى ئۆتكۈزىدۇ. يەنە بىرسى بولسا، ھىتلېر تاغلىق كەنت بېرىچتېسگادېن (Berchtesgaden 贝希特斯加登) دا قوشۇمچە شتاپتىن بىرنى قۇرىۋالىدۇ. ئۇ ھەر دائىم مەنزىرىسى كىشىنى مەپتۇن قىلىدىغان يەرلەردە مېڭىشنى سەگىتىپ قايتىدىن روھى كۆچكە تولغان ھالغا كېلىپ قايتاتتى. ئاددى تۇرمۇش ئۇنى بەكلا قىزىقتۇراتتى. شۇڭا ئۇ پات-پاتلا قىسقا خۇرۇم ئىشتاننى كىيىم دالالارنى ئايلىنىپ چىقاتتى. "ئۇزۇن ئىشتانلىق يۈرۈش ھەقىقەتەنمۇ ئازاپلىق بىر ئىش. شۇڭا ئۇ بۇرۇندىن تارتىپلا ھاۋا نۆلدىن تۆۋەن 10 دەرىجىلەردىكى سوغۇق كۈنلەردىمۇ دائىم دېگۈدەك قىسقا خۇرۇم ئىشتىنىنى كىيىپ ئايلىنىپ يۈرۈشنى ياخشى كۆرەتتى. بۇنداق قىسقا ئىشتان ھەقىقەتەنمۇ كىشىگە ئاراملىق بېرەتتى".

دەسلىۋىدە، ھىتلېر "مورىس ياتاق" (莫里茨) ("مورىس ياتاق" ئوبېرسالزبېرگ Obersalzberg 奥贝萨尔茨贝格 تىكى بىر بىنا) نىڭ كىچىك بىر ئېغىزلىق ئۆيىدە تۇرىدۇ. بۇ ئۆي ئاساسلىق بىنانىڭ ئۈستىدە ئىدى. بۇ تېپ-تىنچ مۇھىتتا يېزىۋاتقان ئەسىرىنىڭ بىرىنچى بۆلۈمىنى تۈگىتىدۇ. ئۇنىڭ ئاساسلىق "ئاۋازغا ئالغۇچى" سى ئۇنىڭغا شەخسى كاتىپ بولۇپ بەرگەن ھېس ئىدى (ئايلىق مائاشى 300 مارك). شۇنىڭدەك يەنە ئۇ باشماقالە يېزىش ۋاقتىدا تولا بەك يەھۇدىي دۈشمىنى ھېسابلانمايدىغان بىر پوپ، ھەمدە سابىق مۇھەررىر بولغان بېمخارد ستېمپفىل (本哈特•斯坦普弗勒 Father Bemhard Stempfle) بىلەن خانفىستانگىللاردىن ياردەم ئالاتتى.

خانفىستانگىل ھەر دائىم ئۇنىڭ ماقالىسىدىكى "ئەگ" دېگەن سۆزلەرنى ئېلىپ تاشلايتتى. ئۇ، كۈچىنىڭ بېرىچى ھىتلېرنى ھېس بىلەن روسېنبېرگ قاتارىدىكى كىشىلەرنىڭ "يەرلىك كۆزقاراشلىرىنىڭ تەسىرىدىن قۇتۇلدۇرۇپ چىقىش" قا تىرىشاتتى. شۇنداقتىمۇ، ھىتلېرمۇ ھەر دائىم ئۇنىڭ ئۆچۈرۈپ تاشلىغانلىرىنى قايتا ئورنىغا يېزىۋېلىپ خانفىشتانگىلنىڭ داتلىنىپ يۈرۈشلىرىگە پەرۋا قىلمايتتى. "سەن دۇنيانى بىر ئايلىنىپ چىقىشىڭ شەرت. — دەيتتى خانفىشتانگىل، — بولمىسا ئۆزەڭنىڭ دۇنيا قارىشىنى تىكلىيەلمەيسەن." ئۇ ھىتلېرنى نۇتۇق سۆزلەشكە رۇخسەت قىلىنمايۋاتقان بۇ پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ چەتكە چىقىپ بىر ئايلىنىپ كېلىشىڭ كېرەك ئىدى دەپ مەسلىھەت بېرىدۇ. "3~4 ئاي ۋاقىت سەرىپ قىلساڭلا ئامېرىكا، ياپونىيە، ھىندىستان، فرانسىيە ۋە ئەنگلىيىلەرنى ئايلىنىپ چىقالىشىڭ مۇمكىن."

"ئەگەر مەن، دېگىنىڭدەك دۇنيا ساياھىتىگە چىقىپ كەتسەم بۇ ھەرىكىتىمىزدە نېمە ئىشلار يۈز بېرىدىغانلىقىنى بىلەمسەن؟" دەيتتى ھىتلېر. ئۇ تۈرمىدە ياتقان ۋاقىتلىرىدا پارتىيە تەشكىلى ھەر تەرەپكە تېزۈپ كەتكەن بولۇپ، مانا ئەندى بۇ بۆلۈنۈشلەرنى تۈگىتىپ پارتىينى قايتىدىن قۇرۇپ چىقىشقا مەجبۇر بولماقتا ئىدى. خانفىستانگىل ئۇنىڭغا "سەن دۇنيا ساياھىتىدىن قايتىپ كەلگىنىڭدە كەلگۈسى ھەققىدە تېخىمۇ كۆپ يېڭى پىلانلار بىلەن قايتىپ كېلىشىڭ مۇمكىن." دەيدۇ. ئەمما ئۇنىڭ بۇ دېگەنلىرىمۇ ھىتلېرنى تەۋرىتەلمەيدۇ. "ۋاھ،

نېمه دېگەن يېڭى گەپلەر بۇ دېگەنلىرىڭ! ـ دەيدۇ ھىتلېر ئۇنىڭغا جاۋابەن، ــ ئىويلاپ باق، مەن ئۇ يەردىكىلەردىن نېمىگە ئېرىشەلىشىم مۇمكىن؟ مەن نېمىشكە ئاۋارە بولۇپ باشقىلارنىڭ تىلىنى ئۆگىنىدىكەنمەن؟ ياق، بولمايدۇ. يېشىم ئۇنداق ئىشلارغا يار بەرمىگىدەك دەرىجىگە يەتتى. دېگەنلىرىڭ مېنى قىزىقتۇرمايدۇ. ئۇنىڭ ئۆچۈن ۋاقتىممۇ يوق!”

خانفىستانگىل ئۇنىڭغا ئېنگلىزچە ئۆگىنىشكە ياردەم قىلالايمەن، ئۆگىنىۋالساڭ كېيىن ئەنگلىيىنىڭ، ئامېرىكىنىڭ گېزىتلىرىنى بىۋاستە ئوقۇيالايدىغان بولساڭ نېمه دېگەن ياخشى، چەتئەل ۋەزىيىتىدىن تېخىمۇ كۆپ نەرسىلەرنى بىلىۋالساڭ نېمه يامىنى، دەپ ئۇنى قىزىقتۇرۇشقا ئۇرۇنۇپ باقىدۇ. ھىتلېر ئۇنىڭ مەسلىھەتىنى رەت قىلىۋەتمىسىمۇ، تىل ئۆگىنىش ئۈچۈن زادىلا غەيرەت قىلالمايدۇ. ھېلېنىيىنىڭ گەپلىرىمۇ بارغانسىرى تەسىر قىلماس ھالغا كەلمەكتە ئىدى. ھېلېنىيە ھىتلېرغا ۋالىس ئۆگىنىۋالساڭ ئىجتىمائى مۇناسىۋەتلىرىڭ ئۈچۈن تېخىمۇ پايدىلىق بولاتتى، دەپ مەسلىھەت بەرگەن بولسىمۇ، ھىتلېر ئۇنىڭ بۇ مەسلىھەتىنى رەت قىلىۋېتىدۇ. “ۋالىس، بىر سىياسەتچىگە پەقەتلا ماس كەلمەيدىغان بىر ئويۇن!” بۇ گېپىگە قارىتا ئۇنىڭ يولدىشى خانفىستانگىل جاۋاب بېرىپ، ۋاشىنگتون، ناپالىيون، چار پېتىر قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسىلا تانسىغا ئامراق ئىدى، دېسىمۇ، ھىتلېر ئۇنىمۇ رەت قىلىدۇ: “ئاخماقانىلىق، ۋاقىت زايا قىلغانلىق! يەنە بىر تەرەپتىن ئالغاندا، ۋېيىنالىقلارنىڭ

www.pidaly.biz

ۋالىسلىرى بەكلا نازۇك بولۇپ، ئەرلەرگە پەقەتلا ماس كەلمەيدىكەن. بۇنداق تانسىلار ئۇلارنىڭ ئىمپېرىيىسىنىڭ يىمىرىلىپ كېتىشىدە ئاز رول ئوينىمىدى، مەن ۋېيىننانى يامان كۆرۈشۈمنىڭ بىر سەۋەبىمۇ ئۇلارنىڭ ئەنە شۇنداق خوتۇن كىشىدەك غىلجىڭ تانسىلىرى".

ئەسلىدە ھىتلېرنىڭ ھېلىپىيىنىڭ مەسىلىھەتىنى رەت قىلىشىدىكى سەۋەب، ئۇنىڭ ئۆتكەن يىلقى ئارچا بايرىمىدا ئۇنىڭغا ماقۇل بولمىغانلىقىدىن كەلمەكتە دېيىشكىمۇ بولاتتى. شۇندىن كېيىن ھىتلېر باشقا ئاياللار بىلەن ئارىلىشىپ كۆڭلىنى خوش قىلىش تەرىپىگە ئۆزگەرگەن ئىدى. بېرچتېسگادېندا ئۇ ئىجارىگە ئالغان ئۆيىنىڭ ئۇدۇلىدا رېيتېر (赖特Reiter) ئاچا-سىڭىللار ئاچقان بىر گۈل-چېچەك دۇكىنى بار ئىدى (بېرچتېسگادېندا تۇرۇۋاتقان ۋاقىتلىرىدا، ئۇنىڭ ئۆزىنىڭ دېيىشىچە، رەسمى بىر "نوچى خوراز" غىلا ئوخشايتتىكەن). ئۇ ئاچا-سىڭىللارنىڭ بىرسىنىڭ ئىسمى ئاننى (安妮Anni)، يەنە بىرسىنىڭ بولسا مىتزى (米茨Mitzi) ئىدى. ھىتلېر بىر قېتىم مىتزىنى تانسىخانىغا بىرىپ ئويناپ كېلىشكە تەكلىپ قىلغاندا، سەن مېنىڭ 16 ياشلىق سىڭلىمدىن 20 ياش چوڭ تۇرساڭ قانداق بولىدۇ، دەپ ھەدىسى بولغان ئاننى، سىڭلىسى مىتزىنىڭ ھىتلېر بىلەن بىرگە تانسىغا بېرىشىغا ئۇنىمايدۇ. ھىتلېر بۇ ئىشتىن كۆڭلى قاتتىق يېرىم بولىدۇ. ئۇزۇنغا قالماي، ھىتلېر بۇ ئاچا-سىڭىل ئىككىسىنى بىرلىكتە پارتىيە يىغىنىغا تەكلىپ قىلىدۇ. خېلى يىللار ئۆتكەندە، مىتزى، ھىتلېرنىڭ

بۇنداق ھەددىدىن ئېشىپ كېتىشىدىكى سەۋەب، ئۆزىنى مىتزىرىم دەپ ئاتاپ، كۆزلىرىنى ئاپىسىنىڭ چىرايلىق كۆزلىرىگە ئوخشاتقىنىدىن بولغانلىقىنى، ھەتتا ئۇنى سۆيۈپ قويماقچىمۇ بولغانلىقىنى، ئەمما بۇنىڭغا رۇخسەت قىلمىغانلىقىنى؛ بۇندىن كېيىن ئىككىمىز كۆرۈشمەيلى دېگەنلىكىنى ئېيتىدۇ. ئەمما ئۇزۇن ئۆتمەيلا ئۇ ئىككىسى كۆل بويىدا بىرلىكتە سەيلى قىلىپ يۈرگەنلىكى كۆرۈنىدۇ. دالدىراق بىر يەرگە كەلگەندە، ھىتلېر مىتزىنىڭ بىلىكىدىن ئىككى قوللاپ تۇتتۇۋېلىپ سۆيۈۋالغان. مىتزى ئۇنىڭ "مەن سىنى مىجىپ سۆيىگىنى چىقىرىۋەتمىسەم" دېگەنلىكىنى، شۇ چاغدا ھىتلېرنىڭ ھەقىقەتەنمۇ قاتتىق ھاياجانلىنىپ ئوت بولۇپ يېنىپ كەتكەنلىكىنى ئېيتىدۇ .

ئۇزۇنغا قالماي ئۇلار ئىككىسى ئاشنا بولۇپ يۈرىشىدۇ. مىتزى ئۇنىڭغا توي قىلايلى دەپ تەلەپ قىلىسمۇ، ھىتلېر ئۇنىڭغا مىيونخېندىن بىر ئۆي ئىجارىگە ئېلىپ بىرگە تۇرۇشقىلا ماقۇل بولىدۇ.

ۋىنىفرېد ۋاگنېر ئائىلىسىدە، ھىتلېرنىڭ ئارزۇلايدىغان ئاياللار تىپى باشقا بولۇپ، ئۇ ئۆيدە ھېچكىم ھىتلېردىن قۇسۇر چىقىرىشقا ئۇرۇنمايتتى. بۇ ئۆيدىكىلەرنىڭ نەزىرىدە ھىتلېر بىر قەھرىمان ئىدى. ھىتلېرمۇ ئۇلارنىڭ ئالدىدا دۈشمەنلەر تەرىپىدىن سۈيىقەست قىلىپ يوقۇتۇشنىڭلا غېمىدا قالغان سىھىرلىك ئادەم رولىنى ئويناشقا تىرىشاتتى. شۇڭا ئۇ دائىم دېگىدەك يېرىم كېچىلەردە ئوغۇرلۇقچە ۋانفرىد (万弗里德 Wahnfried) داچىسىغا كىرىپ كېلەتتى. "گەرچە تۇن

يېرىمدىن ئاشقان بولسىمۇ ھېتلېر ھامىنى باللار ئۆيىگە كىرىپ بىزگە بېشىدىن ئۆتكەن قورقۇنۇچلۇق خېيىم-خەتەرلىك سەرگۈزەشتىلىرىنى ھېكايە قىلىپ بېرەتتى. — دەيدۇ فرىدېلىند ۋاگنېر (弗里德林•瓦格纳 Friedelind Wagner) ئەسلىمىسىدە، — بىز ئۇنىڭ ھېكايىلىرىنى ئاڭلاپ قورقىنىمىزدىن قۇيقا چاچلىرىمىز تىك تۇرۇپ كېتەتتى. ئۇ بىزگە تاپانچىسىنى چىقىرىپ كۆرسىتەتتى. ئۇ يېنىدا ئېلىپ يۈرۈشى شەرت بولغان بۇ تاپانچا بەكلا كىچىك بىر تاپانچا بولۇپ، ئالقىنغا سىقىپ يۇشۇرۇشقا بولغىدەك كىچىك ئىدى. شۇنىڭغا قارىماي بۇ تاپانچە يەنىلا 20 پاي ئوق سىغدۇرالايتتى." ئاندىن ئۇ باللارغا كۆز قاپىقىدىكى ئىككى تاتۇقنى كۆرسىتىپ تۇرۇپ، "بۇ يارا ئىزى زەھەرلىك گاز ھۇجۇمىدىن قالغان يالداما" دەيدۇ.

ۋانفرېددىكلەر ئۇنى "ۋولف" دەپ چاقىرىشاتتى. ئۇلارنىڭ ھەممىسىلا ھېتلېرنى ياخشى كۆرەتتى. ھەتتا يات بىرسىنى كۆرسىلا قاۋاپ كېتىدىغان يىگىدىن سېتىۋالغان بۆرى ئىتمۇ ئۇنىڭغا ئامراقلىق قىلاتتى. بولۇپمۇ كىچىك باللارنىڭ ھەممىسى ھېتلېرگە ئامراق ئىدى. "ئۇنىڭدا قانداقتۇ بىر سېھىرلىك جەلپ قىلىش كۈچى باردەكلا ئىدى. ... ئۇزۇنغا قالمايلا ئۇلارنى ئەتراپىغا توپلىۋالالايتتى. ئۇنىڭ تۇرمۇش ئادىتى بىزلەرنىڭكىدىن تۈپتىن پەرق قىلىدىغان بىر تۇرمۇش بولۇپ، بىزگە نىسبەتەن ئۇنىڭ تۇرمۇشى ھەقىقەتەنمۇ سىرلىق، خۇددى ھېكايىلاردىكىدەك سىرلىق بىر ھايات ئىدى".

18 ـ ئىيۇل (ئەرەن) كۈنى ئۇنىڭ يازغان كىتاۋىنىڭ بىرىنچى قىسمى ئەيخېر (埃赫尔) نەشرىياتچىلىرى تەرىپىدىن مىيونخېندا نەشرى قىلىنىدۇ. ئامانىنىڭ تەكلىۋى بويىچە ئەسلىدىكى بەكلا ئۇزۇن بولغان كىتاب ئىسمى ئۆزىنىڭ كۈندىلىك خاتىرىسىنىڭ ئىسمىغا ئوخشاش «كۈرەش يولۇم» دەپ ئۆزگەرتىلگەن ئىدى. كىتاب ھەقىقەتەنمۇ ياخشى سېتىلىدۇ. 1925 ـ يىلىنىڭ يىل ئاخىرغىچە 100 مىڭ نۇسخا سېتىلىدۇ. ئەمما بۇ كىتاب نەشرى قىلىنىش كۈنلىرىدە ھەمدە ئۇنىڭدىن كېيىنكى ۋاقىتلاردا كىتابنىڭ يېزىلىشى بەكلا چۇۋالچاق، بەكلا ئاددى، رىياللىقتا ئۇيغۇن كەلمەيدۇ، شۇنىڭدەك ھادىسىلەر ھەددىدىن ئارتۇق مۇبالىغە قىلىۋېتىلگەن، كىشى ئوقۇسا خۇددى سىياسى پۈرىقى كۈچلۈك بولغان كراسيۇس ئارتۇر (何拉西奥•阿尔吉尔) نىڭ رومانىغىلا ئوخشايدىكەن، ھەتتا كىتابنىڭ قوشۇمچە ماۋزۇسى بولغان "ھېسابلىشىش" دېگىنىمۇ رومان ئىسمىغا ئوخشاپ قالغان، دېگەندەك نۇرغۇنلىغان تەنقىتلەرگە ئۇچرايدۇ. شۇنىڭغا قارىماي، ياش بىرسىنىڭ ئۆز سىياسى ئەقىدىسىنى بىرىنچى شەخس بايان شەكلى بويىچە تەپسىلى بايان قىلىپ چىققانلىقى (گەرچە ئۆزى ئۇچۇن بولسىمۇ)، كىتابخانىنىڭ گېرمانىيىدە ئومۇمى يۈزلۈك يامراۋاتقان خەلق ھەرىكىتى دولقۇنىنى كۈزىتەلىشى ئۈچۈن ئالاھىدە زور ياردىمى بولىدۇ.

ھىتلېر تۈرمىدىن چىققاندىن كېيىن پارتىيىنىڭ سىياسىي ئىشلىرى بىلەن ئالدىراش بولۇپ كېتىپ، يەھۇدىيلارغا قارشى ھاقارەتلىرى بىر مەزگىل يوشۇرۇنۇپ بىلىنمەي قالىدۇ. بۇ

كىتاب، بۇ تۆردىكى ھېسسىياتلارنى ئىپادىلەش يوللىرىنى بايان
قىلىش بىلەن بىرگە، بۇ مەسىلىنى يەپ-يېڭى بىر باسقۇچقا
كۆتەرگەن ئىدى. ئۇ قىلچە يوشۇرماستىن ئۆزىنىڭ تۇرمۇشى
بىلەن سىياسى ھاياتى يەھۇدىيلارغا بولغان ئۆچمەنلىك،
ئۇلاردىن يىرگىنىش ئاساسىغا شەكىللەنگەنلىكىنى ئوتتۇرىغا
قويىدۇ. ئۇ پاسېۋالك (Pasewalk 帕斯瓦尔克) گوسپىتالىدا
ئىككى كۆزى كۆرمەس بولۇپ قالغانلىقىنى تەسۋىرلىگەن بابىنىڭ
ئاخىرىدا يەھۇدىيلارغا ئۇرۇش ئېلان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ:
“...يەھۇدىيلەر بىلەن ھەرگىزمۇ كېلىشىم تۈزگىلى بولمايدۇ.
ئۇلار بىلەن سۆزلىشىمەن دېمەي، بىر بولسا ھەممىگە ماقۇللا
دېيىش يا بولمىسا ھەممىنى رەت قىلىشتىن بىرسىنى تاللىۋېلىشلا
مۇمكىن. ... مەنمۇ شۇ ۋاقىتتىن باشلاپ سىياسىي پائالىيەت
بىلەن شۇغۇللىنىش قارارىغا كەلگەن ئىدىم.” ئەگەر ئۇ سىياسەت
سەھنىسىگە چىقىپلا ئالىدىكەن، ئۇنىڭ ۋەزىپىسى رەھىمسىز
ئۇسۇللار بىلەن يەھۇدىيلار مەسىلىسىنى ھەل قىلىش
بولىدىكەن. ئۇ بۇنى تەڭرىنىڭ نامىدا ئىشقا ئاشۇرىدىكەن.
“شۇڭا، مەن شۇنىڭغا ئىشىنىمەنكى، مېنىڭ يەھۇدىيلار
پائالىيىتىنى تارمار كەلتۈرۈشۈم پۈتۈنلەي ياراتقۇچىنىڭ ئارزۇسىغا
ئۇيغۇن، قىلماقچى بولغىنىم تەڭرىنىڭ كۈتكەن ئىشى.”
گېرمانىيىدىكى ئىرقچىلىق ئارمىيە ئىچىدە كۈچىيىپ بارغانلىقى
ئۈچۈن، «كۈرەش يولۇم» نىڭ مۇناسىۋەتلىك باب-پاراگرافلىرى
ئارمىيە ئىچىدىكىلەرنىڭمۇ ھىمايىسىگە ئېرىشكەن بولۇپ، بۇ

كىتابىنىڭ ئاپتورىمۇ ئىچكى-تاشقى دۈشمەنلەرگە قارشى كۈرەش قىلىشىنىڭ سىموۋۇلىغا ئايلىنىپ قالىدۇ.

(3)

ھىتلېر، گرېگور ستراسسېرنىڭ شىمالى گېرمانىيە تەۋەلىرىدە ناتسىستلار پارتىيىسىنى تەشكىللەشكە تولۇق ھوقۇق بېرىلىشىنىڭ بەكلا خەتەرلىك بولىدىغانلىقىنى ياخشى بىلەتتى. ئەگەر ستراسسېر شىمالدا قانچىكى مۇۋەپپەقىيەتلىك ھەرىكەت ئېلىپ بارالىسا شۇنچە خەتەرلىك سىياسى رەقىپتىن بىرسىگە ئايلىنىپ قېلىشى مۇمكىن ئىدى. گەرچە ستراسسېرمۇ يەھۇدىيلارغا قارشى بىرسى بولغاندەك قىلسىمۇ، ئۇنچە ئەكسىيەتچى بىرىمۇ ھېسابلانمايتتى. ئۇنىڭ سىياسى كۆزقارىشى تا ئوسۋالد سپېنگلېر 214 بىلەن ئۇرۇش دەۋرىدىكى ئالدىنقى سەپ سوتسىيالىزمىغا ئۇزانغان بولۇپ، ئۇنىڭ ئەقىدىسىنىڭ ئاساسى پرولىتارىيات داھىيسى بولغان بىرسى چوقۇم ھەربىلىكتىن ئىبارەت ئوتتۇرا يولدا تۇرغان بولىشى كېرەك دەيدىغان پىرىنسىپقا ئاساسلىناتتى. ئۇ ئەسلىدە مىللى سوتسىيالىزمنىڭ سول قانىتىغا ۋەكىللىك قىلاتتى. بۇ تەرىپى، ئۇنى ئىنقىلابى كۈچلەرنى قايتا تەشكىللەش جەھەتتە ئالاھىدە گەۋدىلىك بولۇپ ئىپادىلىنىشىدە كۆرۈلمەكتە ئىدى. ئۇ قاۋۇل، مۇلايىم، ئاممىنى ھەرىكەتكە كەلتۈرۈشكىمۇ ماھىر، شەخسلەرنىمۇ ھەرىكەتكە كەلتۈرۈش ئىقتىدارىغا ئىگە بىرسى

ئىدى. شۇنداق بولغاچقا، شۇ يىلىنىڭ ياز ئايلىرى ئاخىرلىرىدا ئۇنىڭ ھەرىكەتكە كەلتۈرگەن جانلىنىش ۋەزىيىتى ھىتلېرنىڭ مۆلچەرىدىن كۆپ ئېشىپ كەتكەن ئىدى. بەزى جايلاردا ياچېيكا سانى بىر ھەسسە كۆپەيتىلگەن، ھەتتا يەنە بەزى يەرلەردە ئىككى ھەسسىدەك كۆپەيتىلگەن ئىدى. بۇ ئىشلارنىڭ كۆپ قىسمى ستراسسېرنىڭ ئىشچىلار سىنىپىنى ئۆزىگە جەلىپ قىلىش كۈچىدىن كەلمەكتە، شۇنىڭدەك مىيونخېنىدىكى مۇستەبىت رەھبەرلەرنىڭ تېزگىنلىشىگە بوي سۇنماسلىقىنىڭ بىر نەتىجىسى ئىدى .

سىنتەبىر (ياچاق) ئېيىنىڭ باشلىرىدا، جەنۇبتىكىلەرگە قارشى كۈرەش ھاگىن (哈根) دا ئۆتكۈزۈلگەن پارتىيە يىغىنىدا ئاشكارە ئوتتۇرىغا چىقىدۇ. بۇ يىغىننى گرېگور ستراسسېر چاقىرغان بولۇپ، مەقسەد، جەنۇب بىلەن شىمالنى بىرلەشتۈرۈپ مىيونخېنىدىكى بىيروكرات ھاكىمىيەتكە قارشى قويۇش ئىدى. يىغىن قاتناشقۇچىلىرى ئىنتايىن ساددىلىق بىلەن فيۇرېرنى ئەكسىيەتچى باۋارىيە مەسلىھەتچىلەر قولىدىن قۇتۇلدۇرۇپ چىقىپ گېرمانىيىگە رەھبەرلىك قىلىدىغان ھالغا كەلتۈرۈش، گېرمانىيىنى مەڭگۈگە ئىنقىلابى خەلق دۆلىتى ھالىغا كەلتۈرۈشنى تاما قىلاتتى. يىغىندا ستراسسېر ئوتتۇرىغا قويغان پروگراما ماقۇللىنىدۇ. ۋەكىللەر تەشكىلى ۋە تەشۋىقات ئىشلىرىدا ئۈنۈملۈك ئىش قىلىشقا كاپالەتلىك قىلىنىشى ئۈچۈن بىرلىشەيلى دەپ ئاۋاز بېرىدۇ. ۋەكىللەر يەنە مىللى بولشېۋىكچىلىككە ئۇيغۇن ئىقتىسادى ئىسلاھاتلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدىغان

پروگرامما خاراكتېرىدىكى بىر قاتار ماقالىلار بىلەن ئوقۇش قوللانمىلىرىنى بېسىپ تارقىتىشنىمۇ بىرلىكتە تەستىقلايدۇ. بۇ ماتېرىياللارنىڭ تەھرىرلىكىنى جوسېف گېيوبېلس (Joseph Goebbels 约瑟夫•戈培尔) دېگەن 29 ياشلىق تالانتلىق بىر ياش ئۇستىگە ئالىدۇ. گېيوبېلس، بەكلا تەرتىپسىز ئىش قىلىدىغان ھىملېر (Himmler 希姆莱) نىڭ ئورنىغا ستراسسېرنىڭ كاتىبى قىلىپ كەلتۈرۈلگەن ئىدى. بۇ كىشى 5 غېرىچتەكلا بويى بار پاكار بىرسى بولۇپ، ئېغىرلىقىمۇ 50 كىلوگرامغا يەتمەيتتى. ئۇنىڭ ئۇستىگە، بۇ كىشى كىچىكىدە بالىلار پارالىچ كېسىلىگە گىرىپتار بولغاچقا بەكلا ئورۇق، بىر پۇتىمۇ مايمەق ئىدى. ھېلىمۇ ياخشى ئۇنىڭ ھەر تۈرلۈك ئالاھىدە قابىلىيەتلىرى بار بىرسى بولۇپ، قەلىمى ئىنتايىن راۋان ئىدى؛ گەرچە ئۇنىڭ ۋۇجۇدى بەكلا ئاجىز، سالاپىتى يوق بولغىنى بىلەن، سەھنىگە چىقىۋالسا ئۇنىڭغا تەڭ كېلىدىغىنى يوق ئىدى: ئوتتۇرا ئاۋازلىق، ئىپادىلەش كۈچى ئۇستۇن قول ھەرىكىتى، كىشىنى ئۆزىگە جەلپ قىلارلىق قارا كۆزلۈك بىرسى ئىدى.

گېيوبېلس، رېيىن دەرياسى بويىدىكى كاتولىك دىنىغا ئېتىقاد قىلىدىغان ئۇششاق بۇرجۇئازىيە سىنىپىغا تەۋە بىر ئائىلىدە تۇغۇلغان بولۇپ، ئۇنىڭ خاراكتېرى ئائىلىسىدىن ياكى چىركاۋدىن كەلگەن بولماستىن، بەلكى ئىلمىي ساھەدىن كەلگەن دېيىش مۇمكىن ئىدى. يەنى ئۇنىڭ خاراكتېرىنى شەكىللەندۈرگەن ئەڭ مۇھىم ئورۇن ميۇنخېن ئۇنىۋېرسىتېتى

بولۇپ، بۇ مەكتەپ، ئۇرۇشتىن كېيىن غايىسىدىن ئايرىلغان نۇرغۇنلىغان ئەسكەرلەرنى ئۆزىگە جەلپ قىلىۋالغان بىر ئۇنىۋېرسىتېت ئىدى. ئۇنىڭ بىر پۇتى مايماق بولغانلىقى سەۋەبىدىن ئەسكەرلىكتىن كېچىرىم قىلىنغان، ئەمما ئۇنىڭ چوقۇنىدىغان قەھرىمانى بولسا گەۋدىلىك، قابىلىيەتلىك بىرسى بولغان رىچارد فلىسگېس (理查德•弗里斯格斯 Richard Flisges) ئىدى. بۇ كىشى بىر تىنچلىقپەرۋەر، شۇنىڭدەك ئانارخىست بىرسى ئىدى. ئۇنىڭ گېوبېلسقا سىڭدۈرگەن غايىسى كېيىن گېوبېلسنىڭ ھاياتىدا ئىنتايىن مۇھىم رول ئوينايدۇ. فلىسگېس يەنە گېوبېلسقا دوستويېۋسكىينىمۇ تونۇشتۇرۇپ قويغان ئىدى. دوستويېۋسكىينىڭ بىلگىلى بولماسلىق دۇنيا قارىشى ياش گېوبېلسقا بەكلا كۈچلۈك ئىلھام بولغان ئىدى.

گېوبېلسنى كېيىن ھېيدېربۇرگ (海德堡) قا يۆتكەيدۇ. 1921-يىلى، پەلسەپە دوكتورلۇق ئۇنۋانىغا ئېرىشكەندىن كېيىن بۇ جايدىن ئايرىلىدۇ. شۇندىن كېيىنكى بىر قانچە يىل جەريانىدا ئۇ «مىكايىل» دېگەن تەرجىمھال خاراكتېرلىق بىر رومان، بىر قانچە كومېدىيە ۋە نۇرغۇنلىغان لىرىك شېئىرلارنى يېزىپ ئېلان قىلدۇرىدۇ. تۇرمۇشىنى قامداش ئۈچۈن بانكىدا خىزمەتچى، كلوك (科隆) پايچەك بازىرىدا نازارەتچى، ئائىلە ئوقۇتقۇچىسى ھەمدە ئىشتىن سىرت قىرائەتخانا باشقۇرغۇچىسى قاتارلىق ئىشلار بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. گېوبېلس بۇ نىداق توختام سۇدەك تۇرمۇش ئىقىنى ئىچىدە لەيلەپ يۈرگەن كۆڭلىرىدە، ماركسىزمنىڭ ئىنتېرناتسيونالىزمغا ئۆچ بولغانلىقى

سەۋەبىدىن فىلىسگېس بىلەن يولىنى ئايرىغان ئىدى. كېيىن خەلق سوتسىيالىزمى يولىغا كىرگىنىدىن كېيىن، هىتلېردىن (ئۇ بىزنىڭ ئېتىقادىمىزنىڭ ۋە غايىمىزنىڭ سىموۋۇلى ئىكەن، دەپ) چوقۇنۇشقا تېگىشلىك دەپ قارىغان يەنە بىر فىلىسگېس روهىنى تېپىۋالىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، ئۇ يەنە گرېگور ستراسسېر بىلەن قىزغىن مۇناسىۋەت قىلىشقا باشلايدۇ. ئۇنىڭ بۇ تۇردىكى يۈز ئۆرۈش ۋە ساداقەت مىجەزلىرىنىڭ مۇقەررەر ئاقىۋىتى ئۇنى ناتسىستلار پارتىيىسى يولىدا ئىلگىرلىشىنى بەلگىلەيدۇ.

ئۇنىڭ ئىدىيىسىدىكى بۇ تۇر ئىككى هالەت ئوتتۇرىسىدا داۋالغۇش، ئۇنىڭدىكى ئىدىيىۋى كۈرەشنى تېخىمۇ مۇرەككەپ بىر هالغا كەلتۈرىدۇ. گېوبېلس، نۇرغۇن جەهەتلەردە يەنىلا بىر ئىنقىلابچى هېسابلىناتتى. ئۇ، كوممۇنىستلارنى مىللىي سوتسىيالىزم تەرىپىگە تارتىپ كېلىش ئۈچۈن پۈتۈن كۈچى بىلەن تىرىشىدۇ. ئۇ، بىر خىل نەزەرىيە، بىر خىل كۆۋرۈك يارىتىپ چىقىش ئىرادىسىگە كەلگەن ئىدى: “ئۇلارنى سول قاناتتىن ئوڭ قاناتقا تارتىپ كېلىپ، ئۆزىنى پىدا قىلىشقا تەييار خەلقى تەرەپكە كەلتۈرۈشىمىز كېرەك” دەيتتى. ئۇمۇ خۇددى گرېگور ستراسسېرغا ئوخشاش، پارتىيە مۇتلەق تۈردە ئىشچىلار سىنىپىنىڭ مەنپەئەتلىرىنى هىمايە قىلىشى، بولۇپمۇ ئىشچىلار ئۇيۇشمىسىنىڭ هەرىكەتلىرىنى هىمايە قىلىدىغان بولۇشى كېرەك دەپ قارايتتى. هىتلېر بىلەن گېوبېلسنىڭ ئاساسلىق زىددىيىتى مانا شۇ مەسىلىدە روي بەرگەن ئىدى. گېوبېلس، كېيىنكى

قىيتىم شىمالغا يۈرۈش قىلغاندا ھىتلىرغا تەسىر كۆرسىتىشنى ئارزۇ قىلاتتى. يەنى ئۇنىڭغا كومپارتىيە بىلەن ناتسىستلارنىڭ بىردىن-بىر پەرقى — كوممۇنىستلارنىڭ ئىنتېرناتسىيونالىزمغا ئېتىقات قىلىشىدا كۆرۈلىدۇ، دېگەننى ئىسپاتلاپ بەرمەكچى ئىدى.

4-نويابىردا (ئوغلاقتا)، ھىتلىر بىلەن گېيوبېلس ئىككىسى بلۇنرىك (不伦瑞克) تا ئۇچرىشىدۇ. ھىتلىر گېيوبېلسكە قول ئۇزارتىپ كۆرۈشىدۇ. بۇ قول ئېلىشىشتىن گېيوبېلس چەكسىز خۇشاللىق ھېس قىلىدۇ. "مەن ئۇنىڭ بىلەن تۇنجى كۆرۈشىشىمدىلا قەدىناس دوستلاردەك ھېس قىلغان ئىدىم، — دەپ يازىدۇ گېيوبېلس كۈندىلىك خاتىرىسىگە، — ئۇنىڭ بىر جۈپ كۆزى خۇددى يۇلتۇزدەك چاقناپ تۇراتتى. ئۇ مېنىڭ بىلەن كۆرۈشكىنىدىن بەكلا خۇشال بولغان ئىدى. مەن بۇنىڭدىن خۇددى جەننەتكە كىرىپ قالغاندەك خۇشاللىق ھېس قىلدىم." ئۇلارنىڭ بۇ تۇنجى كۆرۈشىشى گېيوبېلسنىڭ كېيىن ھىتلىرغا چوقۇنۇشىنىڭ باشلىنىش نوقتىسى بولۇپ قالغان ئىدى. بىر قانچە ھەپتە ئۆتكەندىن كېيىن ئۇلار ئىككىسى پلاۋېن (普劳恩Plauen) دا يەنە بىر قېتىم ئۇچرىشىدۇ. بۇ قېتىم گېيوبېلسنىڭ چوقۇنۇشى تېخىمۇ كۈچەيگەن ئىدى.

"مەن بەكلا خۇشالمەن. ھىتلىر خۇددى كونا دوستلاردەك سالام قىلىپ مەندىن ئەھۋال سوراپ كەتتى. مەن ئۇنى ھەقىقەتەنمۇ ياخشى كۆردۈم".

ئەمما گيوبېلس ئاردىن 24 سائەت ئۆتمەيلا شىمالدا ئاشكارە هالدا پارتىيىنىڭ مەركىزى تەشكىلگە خىيانەت قىلىدىغان بىر قېتىملىق يەرلىك مەسئۇل كادىرلار يىغىنىغا قاتنىشىدۇ. ئەسلىدە ئۇنى بۇ يىغىنغا ئىۋەرتىشتىكى مەقسەت، ستراسسېرغا ياردەملىشىپ پارتىيە پروگراممىسىنى تۈزۈپ چىقىش ئارقىلىق، فيۇرېرنى "ئەكسىيەتچى" مىيونخېن گۇروھىدىكىلەرنىڭ قولىدىن قۇتۇلدۇرۇپ، ئۇنى سولغا مايىللاشتۇرۇشنى قولغا كەلتۈرۈش ئىدى. بۇ پروگراممىدا يەرلەرنى يىغىۋېلىپ دۆلەت ئىگىلىكىگە ئۆتكۈزىۋېلىش، چوڭ پومىشچىكلارنىڭ يەرلىرىنى يېرى يوق دېھقانلارغا بۆلۈپ بېرىش، ھەر قايسى شىركەتلەردە دۆلەت ئىگىلىكىنى يولغا قويۇش تەلەپ قىلىناتتى. بۇ پروگراممىا 1926-يىلى 24-يانۋار (ئوچاق) دىن 25-يانۋار (ئوچاق) كۈنلىرى ئاربىسدا خانوۋەر () دە ئۆتكۈزۈلىۋاتقان مەسئۇل كادىرلار يىغىنىغا سۇنۇلىدۇ. ئۇ يىغىن بەكلا ھاياجان ئىچىدە ئۆتكەن بىر يىغىن بولۇپ، بۇنىڭغا ئاساسلىقى ھىتلېرنىڭ ۋاكالەتچىسى گوتفرىيېد فېدېر (戈特弗里德•弗德尔 Gottfried Fede) گەۋدىلىك ھالدا ئوتتۇرىغا چىققانلىقى سەۋەپچى بولغان ئىدى. گيوبېلسنىڭ قارىشى بويىچە، فېدېر "كاپىتال بىلەن ئۆسۈمنىڭ قۇلى، مال باھاسىنىڭ ئۆرلەپ كېتىش قارىشىنىڭ يالغانچىسى، يەنە كېلىپ ھەرىكەتنىڭ مۇھىم پروگراممىا لايىھىلىگۈچىسى" ھېسابلىناتتى. ستراسسېرنىڭ ئاكىسىنىڭ ئېيتىشىچە، يالغۇز روبوتلېر (罗伯特莱伊) دىن باشقا بۇ خىلدىكى يەرلىك مەسئۇل كادىرلار يىگى پروگراممىنىڭ ھەر بىر باب-

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

پاراگرافلىرنى ئايرىم-ئايرىم ئاۋاز بىرىپ ماقۇللاپ چىقىدۇ. ھەممە نەرسىگە قارشى تۇرۇشنى ئادەت قىلىپ كەلگەن فېدېر ئەڭ ئاخىرىدا "مەيلى ھىتلېر بولسۇن ياكى مەن بولاي، بۇنداق بىر پروگراممىنى ھەرگىز قوبۇل قىلالمايمىز" دەيدۇ. يىغىندىكىلەر ئۇنىڭغا: "سەن بۇ يەردە پەقەتلا مىھمىنىمىز سۈپىتىدىكىلا بىر ئادەمسەن" دەپ ئاگاھلاندۇرىدۇ. شۇنىڭغا قارىماي فېدېر يەنىلا ئۆز پىكرىدە چىڭ تۇرىۋالىدۇ. ئۇ، ھىتلېرنىڭ ماركسىزمچىلارنىڭ خان ئوردىسىنىڭ مال-مۈلكىنى مۇسادىرە قىلىش تەلىۋىگە قارشى ئىكەنلىكىنى ئىپلان قىلىپ، بۇنىڭ "يەھۇدىيلارنىڭ بىر ئالدامچىلىقى" دەپ سۆزلەشكە باشلىشى بىلەن تەڭ، كىشىلەر ۋارقىراشقىنىچە ئۇنى سەھنىدىن قوغلاپ چۈشىرىدۇ. بۇ چاغدا گيوببېلس دەرھال ئورنىدىن تۇرۇپ مىيونخېن رەھبەرلىك گۇرۇھىدىكىلەرگە غەزەپ بىلەن ھۇجۇم قىلىشقا كىرىشىدۇ. ئۇ سۆزلەپ كېلىپ، ئەگەر ھىتلېر بۇ گۇرۇھتىن ئالاقىسىنى ئۈزمەيدىكەن، ئۇنى پارتىيىدىن قوغلاپ چىقىرىش كېرەك، دەيدۇ. بۇنداق بىر ئۇلتىماتومنىڭ تېخى يىقىندىلا ھىتلېرنى "مەن ھەقىقاتەنمۇ ياخشى كۆردۈم!" دېگەن بىرسىنىڭ ئاغزىدىن چىققانلىقى، ھەقىقەتەنمۇ بىر غەلىتە ئەھۋال ئىدى. بەلكىم گيوببېلسنىڭ بەكلا ياخشى كۆرگەن "بۇ نەرسىسى" نى، يەنى ھىتلېرنى مىيونخېندىكى بىر ئۈچۈم بىيروكراتلار ۋەيران بولۇش يولىغا باشلاپ كېتىۋاتىدۇ دەپ قاتتىق ئىشەنگەنلىكىدىن بولىشىمۇ مۇمكىن.

ھەر نېمە بولىشىدىن قەتئىي نەزەر، فېدېرنىڭ بۇ قېتىمقى بۆلۈنۈشكە باشلاپ كەتكەن يىغىن توغرىلىق يازغان دوكلاتىنى كۆرگەن ھىتلېر، ئاخىرىدا ھەرىكەتكە ئۆتىدۇ. بىر يەكشەنبىدە، يەنى 14-غېنۋار (ئۇي) كۈنى ھىتلېر پارتىيىنىڭ مەسئۇل كادىرلىرىنىڭ ھەممىسىنى بامبېرگ (Bamberg 班贝格) قا يىغىدۇ. بۇ قېتىملىق مەخپى يىغىنىنىڭ سەھنىسىدە ئولتۇرغان شىماللىقلار ۋەكىللىرى بەكلا ئەنسىزلىك ئىچىدە ئىدى. سان جەھەتتە جەنۇبلۇقلار مۇتلەق ئۈستۈنلۈكتە ئىدى. ئەمما ھىتلېر سەھنىگە چىقىپ سۆزلەشكە باشلىشى بىلەن، پۈتۈن يىغىنىنىڭ ئېقىمى پۈتۈنلەي ئۇنىڭ يولىغا كىرىدۇ. ئۇ بامبېرگقا كېلىشتىن ئاۋۋاللا بۇ يىغىن ھەققىدە تەييارلىق قىلىپ قويغان ئىدى. ھىتلېر، بۈگۈن پارتىيە دۈچ كېلىۋاتقان مەسىلە بىلەن ئۆزىنىڭ رەھبەرلىك ھوقۇقىنىڭ تەھدىت ئاستىدا ئىكەنلىكىنى ئېنىق بىلەتتى. شۇڭا، ھىتلېر نۇتقىنى باشلار-باشلىمايلا كەسكىن قىلىپ "مەن بۇ پارتىيىنىڭ فيۇرېرىمەن، بۇ ھەرىكىتىمىزنىڭ يادرو كۈچى مەندە. شۇنداق ئىكەن، ناتسىستلار پارتىيىسى ئىچىدە پارلامېنت تۈسىدىكى مۇنازىرىلەرگە ھەرگىز يول قويالمايمەن. بۇ يەردە قانداقتۇ دېموكراتىك يىغىن باسقۇچلىرى دەيدىغان نەرسە مەۋجۇت ئەمەس. پارتىيىمىز ئىچىدە تەرەپپاز گۇروھلارغا ئايرىلىشقا قەتئىي يول قويۇلمايدۇ. ھەر بىر يەرلىك مەسئۇل كادىر، ھەر بىر پارتىيە ئەزاسى پەقەت، ۋە پەقەتلا يالغۇز فيۇرېرگە ساداقىتىنى ئىپادىلىشى شەرت، دەپ تەكىتلەيدۇ.

www.pidaiy.biz

يىغىن جەريانىدا ھىتلېر سىتراسسېر بىلەن گېيوببېلس ئىككىسى توغرىلىق بىر ئېغىزمۇ يامان گەپ قىلمايدۇ. ئۇ، باشقىچە پىكىردە بولغانلارغا زەربە بېرىدىغان ئۇنداق خاتا ئىشنى قىلمايدۇ. بەلكىم، ئۇنىڭ كۆڭلى تۇيغان بولىشىمۇ مۇمكىن، بۇ ئىككى كىشى ئۇنىڭغا سادىق كىشلەر بولۇپ، ئۇلار پەقەتلا ھىتلېرنى سترېيچېر بىلەن ئېسسېر (Esser, 埃塞尔) () (Hermann) ئېقىمىدىكىلەردىن ئاجرىتىپ ئېلىشنىلا ئويلايدىغان بولىشى مۇمكىن ئىدى. ئۇنىڭ بامبېرگقا كېلىشتىكى مەقسىدى، ھەرگىزمۇ شىماللىق كادىرلارنى نۇمۇسقا قالدۇرۇش ئەمەس ئىدى. ئۇنىڭ مەقسىدى ئۇلارنى توغرا يولغا باشلاشلا ئىدى. ئۇ سولچىلارنىڭ ئۆز گېپى بىلەن سولچىلارغا ئۇكۇشلۇق تۈردە رەددىيە بېرىدۇ. ئاندىن زىدلىشىپ تۇرىۋاتقان ھەر ئىككىلا تەرەپكە ئورتاق نوقتىغا كېلىشتىن ئىبارەت يىگى قاراشنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ. ئۇ، پارتىينى سىياسى چەمبەر ئىچىدىن ھالقىپ چىقىپ، داھىغا چوقۇنىدىغان ھالغا كەلتۈرۈشنى مەقسەت قىلىدۇ. ھىتلېر، پارتىيمىزنىڭ بۇرۇنقى پروگراممىسى "بىزنىڭ ئېتىقادىمىز بىلەن ئىدىيولوگىيمىزنىڭ ئاساسى؛ ئۇنى ئۆزگەرتىش دېمەك، بىزنىڭ ئىدىيمىزگە ئېتىقاد قىلغان قۇربانلىرىمىزغا خائىنلىق قىلغانلىق بولىدۇ" دەپ كۆرسىتىدۇ. باشقىچە قىلىپ ئېيتقاندا، مىللى سوتسىيالىزمنى بىر تۈرلۈك دىن دەپ ئالغاندا، ھىتلېر ئۇنىڭ ئەيساسى ھېسابلىنىدۇ دېگەنلىك بولاتتى. باشقۇماندانلىق شتاب ئالدىدا كرىست دارىغا مىخلىنىپ ئۆلگەندىن كېيىن، لاندسبېرگ تۈرمىسىدىن قويۇۋېتىلىپ قايتا

تىرىلىپ چىققان ھىتلېر، بەلكىم قايتىدىن جانلىنىپ پارتىيە ۋە دۆلەتنى قايتىدىن گۈللەندۈرۈش نىشانىسى ئۈچۈن يىتەكچى بولۇشنى مەقسەت قىلغان بولىشى مۇمكىن.

شىماللىق كادىرلار ھىتلېرنىڭ نۇتقىنىڭ بۇنچىۋالا ئۈتكۈر بولىشىنى پەقەتلا كۈتمىگەن بولغاچقا، ئۇلار نۇتۇقنى ئاڭلىغاندىن كېيىن ھەقىقەتەنمۇ ھەيران قېلىشىدۇ. گيوبېلس بامبېرگقا كېلىشتە ھىتلېرنى سولچىلار تەرىپىگە تارتىپ كېلەلەيمەن دەپ ئويلىغان بولسا، مانا ئەندىلىكتە ئۇلارنىڭ مەيدانىنىمۇ قوللىمايدىغان، بۇ ھەقتە تالاش-تارتىشمۇ قىلمايدىغان بولۇپ ئۆزگىرىدۇ. دەل بۇنىڭ ئەكسىچە، پارتىيىنىڭ داھىيسى مەسىلىسىدە ئۇنىڭ بىرلا خىل تاللاش ئىمكانى قالغان ئىدى: ھىتلېرنىڭ فيۇرېر بولىشىغا قارشى چىقىش ياكى ئۇنى قوللاش. ئەگەر ھىتلېرنى رەت قىلغىدەك بولسا، ئۇنداقتا پارتىيىنىڭ ئۆلىشى دېمەك بولاتتى. ستراسسېر بۇ ھەقتە يىغىنچاق ھەم تەمتىرىگەن ھالدىكى بىر جاۋابنى بېرىدۇ: مەن مەغلۇپ بولدۇم! گيوبېلس بولسا، ئۇ بىر قانچە ئېغىز شۇئار توۋلاشتىن باشقا ھېچ نېمە دېمەيدۇ. ئەمما كۈندىلىك خاتىرىسىگە “كۆڭلۈم چىدىمىدى!” دەپ يازىدۇ.

ھىتلېر، بامبېرگدىكى يارىلارنىڭ ساقايتىلىشى پەقەتلا ۋاقىتقا باغلىق ئىكەنلىكىگە قەتئىي ئىشىنەتتى. ئەمما پارتىيىسىمۇ شۇندىن باشلاپ تېخىمۇ كۈچىيىپ، ئىتتىپاقلىقىمۇ ئارتىپ بارالايتتى. شۇڭا ئۇ، ئەندى پارتىيىسى ئۈچۈن ياردەم توپلاش يولىغا چۈشەلىشى مۇمكىن ئىدى. فېۋرال (ئۇي) نىڭ ئاخىرقى

www.pidaw.biz

كۈنىسى، ھىتلېر، ئامموۋى مىتىنگ ھېسابلانمايدىغانلىقى ئۈچۈن، خامبۇرگدىكى داڭلىق "ئاتلانتىك ئوكيان مېھمانخانىسى" نىڭ "1919-يىل مىللەتچىلەر كلۇبى" دا نۇتۇق سۆزلەش ئۈچۈن رۇخسەت ئېلىۋالىدۇ. ھىتلېر ئۇ نۇتقىنى ئەسەبىي ئۇنسۇرلارغا ئەمەس، بەلكى ئادەتتىكى گېرمانىيە پۇخرالىرىغا قاراتقان ئىدى. دېمەككى، ئۇ لاندسبېرگ تۈرمىسىدىكى ۋاقىتلىرىدا خېلى كۆپ نەرسىلەرنى ئۆگىنىۋالغان ئىدى. ئۇ ئەندى خانلىق سىرىك تىياتىرىدىكىدەك نۇتۇق سۆزلەش ئۇسلۇبىنى تاشلاپ، ئۆزىنى تۇتىۋالغان، رېتىملىق شەكىلدە سۆزلەشكە كىرىشىدۇ. ئۇ نۇتقىدا، گېرمانىيە دۇنيا ئۇرۇشىدا مەغلۇپ بولغانلىقىنىڭ سەۋەبى ماركسىزمدا؛ قىزىللار دۆلەت ھاكىمىيىتىنى تارتىپ ئېلىشنى مەقسەت قىلغان ئىدى. ئۇلار بۈگۈنكى كۈندىمۇ گېرمانىيىنىڭ سىياسى ئىشلىرىغا ھۆكۈمدارلىق قىلىپ كەلمەكتە، دەيدۇ. ھىتلېر بىر سائەتكە قالمايلا زالدىكى بارلىق كىشىلەرنى قايىل قىلىپ ئۆزىگە قارىتىۋالىدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ ھاياجانلاندۇرۇش ياكى كۈشكۈرتۈش ئۇسۇللىرىدىن پايدىلانماستىن، مەنتىقىدىن پايدىلىنىدۇ؛ ئىرقچىلىقتىن پايدىلانماستىن، ۋەتەنپەرۋەرلىكتىن، ماددى بايلىقلاردىن ۋە گۈللىنىش ئۈستىدە سۆز قىلىشتىن پايدىلىنىدۇ. شۇنداقتىمۇ، ئۇ ماركسىزم ھەققىدە سۆزلەشكە باشلىشى بىلەن، ئۇنىڭ سۆزلەش ئۇسلۇبى بىر دەمدىلا كەسكىنلىشىپ كېتىدۇ: "كۈرەش جەريانىدا، چوقۇم بىر تەرەپ باش ئېگىدۇ. يەنى بۇ كۈرەشتە ئەگەر ماركسىزم ئەمەلدىن

قالمىغىنىدا بىز ئەمەلدىن قالدۇرۇلغان بولىمىز. ــ ئۇ نۇتقىدا ئامموۋى ھەرىكەت قانات يايدۇرۇش چاقىرىقى قىلىپ، قىزىللارغا قارشى رەھىمسىزلەرچە ھۇجۇم قىلىدۇ. ئۇ نۇتقىنى داۋاملاشتۇرۇپ مۇنداق دەيدۇ: ــ خۇددى كىشىلەر زەھەرنى زەھەر بىلەن قايتۇرغىنىدەك، بۇ تۈردىكى ھەرىكەتلەردىمۇ پەقەتلا خەلق ئامىسىنىڭ مۇشتۇمىغىلا تايىنىشقا، ئەنە شۇ ئۇسۇلغا تايىنىشقىلا مەجبۇرمىز. يەنى كىمنىڭ كاللىسى ئەڭ قاتتىق، كىمنىڭ ئىرادىسى ئەڭ مۇستەھكەم، كىمنىڭ غايىسى ئەڭ ئۇلۇغ بولىدىكەن، غەلىبە شۇنىڭغا مەنسۇپ بولىدۇ.” يۇقۇرى تەبىقىدىكى كىشىلەر ئۈچۈن ئېيتقاندا، بۇ سۆزلەر ھەزىم قىلىش تەس بولغان بىر دۆۋە قاتتىق گۆشتەك بىلىنسىمۇ، يەنىلا كۈچلۈك گۈلدۈرماما ئاۋازىدەك گۈلدۈراس ئالقىشقا ئېرىشىدۇ.

ئۇ نۇتقىدا، غەلىبە قىلىمەن دەيدىكەنمىز، بۇ ھەرىكەتنى خۇددى ماركسىزمچىلارغا ئوخشاش كۈچلۈك قانات يايدۇرىشىمىزغا توغرا كېلىدۇ. “ھەرگىز گۇمان قىلىشقا بولمايدۇكى: بىزگە مەلۇم بولغىنىدەك، ئەگەر ماركسىزمچىلار غەلىبە قىلىپ قالغىدەك بولسا، بىز چوقۇم ۋەيران قىلىنىپ يوق قىلىنىمىز. ھېچ كىم بۇنىڭدىن باشقا بىر ئاقىۋەتنى تاما قىلىشمىسۇن. ئەگەر بىز غەلىبە قىلىپ قالساق، بىزمۇ قىلچە رەھىم قىلماستىن ماركسىزمنى تۈپ يىلتىزىدىن قومۇرۇپ تاشلايمىز. شۇڭلاشقا، ئەگەر بىز ئۇلارنىڭ ئەڭ ئاخىرقى بىر پارچە گېزىتىنى يىرتىپ تاشلىمىغىچە، ئەڭ ئاخىرقى بىر تەشكىلاتىنى تارمار

www.pidaiy.biz

قىلىۋەتمىگىچە، ئەڭ ئاخىرقى بىر تەربىيىلىنىش پونكىتىنى تاقىۋەتمىگىچە، ئەڭ ئاخىرقى بىر ماركسىزمچىنى ئۆزگەرتىپ يېڭىمىزغا تارتمىغىچە ياكى ئۇنى يوق قىلىۋەتمىگىچە ھەرىكىتىمىزنى داۋاملاشتۇرۇشتىن ھەرگىز يانمايمىز! بىز ئۈچۈن ئوتتۇرا يول دەيدىغان بىر يول يوق"!

بۇ نۇتۇق ھەقىقەتەنمۇ ئىسىل بىر نۇتۇق ئىدى. بۇ نۇتۇق شۇنى كۆرسەتمەكتىكى، دۆلەت ھاكىمىيىتىنى قولغا كەلتۈرۈش جەھەتتىكى كەسكىن ۋە قانۇنى كۈرەش جەريانىدا، ھىتلېر ئىنتايىن كەڭ دائىرىلىك تەبىقىلەرنىڭ قوللىشىنى قولغا كەلتۈرۈش يوللىرىنى ئاختۇرۇشقا رەسمى كىرىشكەن ئىدى. ئۇ يەنە، گەرچە بامبېرگ يىغىنىنى چاقىرغان بولسىمۇ، پارتىيىسىنى تېخىچە تولۇق تىزگىنلىيەلىدىم دەپ قارىمايتتى. ئۇ ئۆزىنىڭ كۈچ-قۇدرىتىنى ئۆكتىچىلەرنىڭ ئىككى نەپەر يېتەكچىسىگە — گرېگور ستراسسېر بىلەن گېيوبېلسقا قارىتىشقا كىرىشىدۇ. مارت (قوزا) نىڭ باشلىرىدا، ستراسسېر رەسمى ئەل بولغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ (گەرچە ئۆز پىكرىدە قالغان بولسىمۇ): ئۇ، تارقىتىلغان يېڭى پروگراممىنى پۈتۈنلەي يىغىۋېلىش توغرىلىق ئۆز تەرەپدارلىرىغا ئۇقتۇرۇش قىلىدۇ.

ھىتلېر، ئاپرېل (ئۇمۇت) ئېيىدا گېيوبېلسنى قولغا كەلتۈرۈشنى مەقسەت قىلىپ مەخسۇس ئايروپىلان بىلەن ميۇنخېنغا ئۇچىدۇ. گېيوبېلس ئىككى كۈن فيۇرېرنىڭ قىممەتلىك مېھمىنى بولۇپ كۈتىۋېلىنغاندىن كېيىن، ھاياجانلىنىپ كېچىچە كۆزىگە ئۇيقا كەلمەيدۇ. 3-كۈنى، ھىتلېر ئۇنى باشلاپ پارتىيە باش شتابىنى

زىيارەت قىلدۇرىدۇ. ئاندىن ئۇنىڭ بىلەن ئايرىم ئولتۇرۇپ 3 سائەت سۆزلىشىدۇ ("ئۇنىڭ بىلەن سۆزلىشىش بەكلا راھەت بىر ئىش ئىدى!"). سۆزلىشىش جەريانىدا بامبېرگ يىغىنىنىڭ ھەر بىر قاراشلىرىنى بايان قىلىپ ئۆتىدۇ. گېيوبېلس ئاڭلاپ بەكلا ھاياجانلىنىپ كېتىدۇ. شۇنداق قىلىپ ئۇ قەدەممۇ-قەدەم ھىتلېر تەرىپىگە يېقىنلىشىپ بارىدۇ. ئاخىرى بىراقلا قول كۆتۈرۈپ ھىتلېرغا ئەل بولىدۇ.

مەن سۇئال قوياتتىم، ئۇ ئىنتايىن كېلىشتۈرۈپ جاۋاب بېرىپ تۇراتتى. مەن ئۇنى بەكلا ياخشى كۆرىمەن. ئىجتىمائى مەسىلىلەردە قاراشلىرى بەكلا يېڭى بولۇپ، پۈتۈنلەي تەپەككۇر قىلىپ چىقارغان. ... ئۇ پۈتۈن جەھەتلەردە مېنى خاتىرجەم قىلدى. مەيلى قايسىلا مەسىلىدە بولمىسۇن، قايسى جەھەتتىكى ئىشلاردا بولمىسۇن ئۇ ھەقىقەتەنمۇ بىر مەردانە يىگىتلىكىنى كۆرسەتمەكتە ئىدى. ئۇنىڭ شۇنچە ئوت يۈرەك بولىشى ھەقىقەتەنمۇ مېنىڭ داھىيىم بولۇشقا لايىق ئىدى. مەن ئۆزەمدىن ئۇلۇغ بىر كىشىگە، بىر سىياسى تالانت ئىگىسىگە بويۇن ئەگدىم!

ئۇ ئىنتايىن خوشال ھالدا مىيونخېندىن ئايرىلىدۇ ("خەير-خوش مىيونخېن! مەن سېنى بەكلا ياخشى كۆرىمەن!")، ئۇنى كەچۈرۈم قىلىپلا قالماستىن، يەنە ئۇنى ۋاقتىنچە لۇر رايونىغا مەسئۇل ئەمەلدار قىلىپ بەلگىلەيدۇ.

هىتلېر، ستراسسېر بىلەن گېيبىلسنى ئەيۋەشكە كەلتۈرۈۋالغىنىدىن كېيىن، قايتىدىن شىمالغا ئاتلىنىپ ئىقتىسادى ياردەم ئاختۇرۇشقا ۋە شىمالدىكى سولچىل پارتىيىلىكلەر ئارىسىدىكى ئورنىنى مۇستەھكەملەش ئىشىغا تۇتۇش قىلىدۇ. "1-ماي" (ئارسلان) بايرام كۈنىسى، سۆرىن (施威灵)دا ھامبۇرگنىڭ 60 چاقىرىم شەرقىدىكى شەھەرلىك ھۆكۈمەت مەھكىمىسىدە مەخپى تۈردە ئۇنىڭ نۇتقىنى ئاڭلاشقا كەلگەنلەرگە بىر قېتىملىق نۇتۇق سۆزلەيدۇ. چۈشتىن كېيىن سائەت 2 دە، چوڭ زال ئارتوگاڭ(阿尔托纲) ، ھامبۇرگ، برېيم (不来梅)، لۇبېك (吕贝克) ۋە لۇنابۇرگ (吕纳堡) قاتارلىق جايلاردىن كەلگەن مىللى سوتسىيالىزم پارتىيىسى ئەزالىرى بىلەن لىق تولغان ئىدى. «ھامبۇرگ خەۋەرلىرى» گېزىتى شۇ كۈنكى ئەھۋالنى خەۋەر قىلىپ كېلىپ، "هىتلېر يېتىپ كېلىشى بىلەن تەڭ، ئۇ يەردە قۇلاقنى يارغۇدەك ناغرا-سۇناي ئاۋازى ياڭرىدى" دەپ يازىدۇ.

هىتلېر بۇ يەرگە كېلىشتىن بۇرۇن يېڭى ئۇسلۇبتا سەھنىدە قانداق تۇرۇش كېرەكلىكىنى مەشىق قىلغان ئىدى. مىلىيىن شىئانخاۋسىن (米勒恩•施安豪森) نىڭ دېيىشىگە ئاساسەن، بۇ تۇرۇش شەكلى ياۋروپادا ئەڭ داڭلىق كېيىننى پەرەز قىلغۇچى تاپقاق بولغان ئېرىك جان خانۇسسېن (埃利克•丁•哈努森 (Erik Jan Hanussen ئۆگۈتۈپ قويغان بىر ئۇسۇل ئىدى. ئۇنىڭ دېيىشىدىن قارىغاندا، هىتلېر بىلەن بۇ تاپقاق بىرلىنىدا داڭلىق ئېسىلزادە ئائىلىسىدە ئۇچۇرىشىپ كۆرۈشكەن ئىكەن.

ئۇلار كۆرۈشكىنىدە خانۇسسېن دەرھال ئۇنىڭغا: "ئەگەر سىز راستىنلا سىياسى ساھەگە كىرىشنى ئويلايدىغان بولسىڭىز، ھىتلېر ئەپەندىم، ئۇ ھالدا سىز نېمە ئۈچۈن نۇتۇق سۆزلەش ئۇسۇلىنى ئۆگەنمەيسىز؟ ــ دەپ سورىغان. ئەسلىدە خانۇسسېن بەدەن تىلى مۇتەخەسسىسى ئىدى. ئۇ ھىتلېرغا چۈشەندۈرۈپ كېلىپ، ــ سىز ھەرىكىتىڭىز ئارقىلىق سۆزىڭىزنى كۈچلەندۈرۈش جەھەتتە باش قاتۇرماپسىز" دېگەن. يەنە شۇ مىلىيىن شىئانخاۋسىن (米勒恩•施安豪森) نىڭ دېيىشىچە، ئۇ ئىككىسى شۇندىن كېيىنكى بىر قانچە يىل جەريانىدا پات-پات كۆرۈشۈپ قىسقا مۇددەت بىرگە بولىشاتتىكەن. خانۇسسېن ھىتلېرغا نۇتۇق سۆزلەشتىكى كەسپى سىرلارنى ئۆگۈتۈپ قويۇش بىلەنلا قالماي، يەنە ھەمرالىرىنى تاللاش يوللىرىنىمۇ ئۆگۈتۈپ قويغان. شۇنداقتىمۇ، تا 1932-يىلىنىڭ ئاخىرلىرىغا كەلگىنىدىلا، ھىتلېرغا تۈنجى قېتىم پال سالغان بولۇپ، شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ ئۆزىمۇ جان ئۈزگەن.

(4)

1926-يىلى ئەتىيازدا، ھىتلېر ھەرىكەتنىڭ مەركىزى مىيونخېندىكى يەرلىك پارتىيە تەشكىلاتى بولىشى، بۇ مەركەز پۈتۈن مەملىكەتتىكى پارتىيە تەشكىلاتلىرىغا يېتەكچىلىك قىلىشى شەرت، دەيدىغان بىر پىرىنسىپىنى ئوتتۇرىغا قويدۇ. شۇنداق قىلىپ، ھىتلېر ناتسىستلار پارتىيىسىنى پۈتۈنلەي ئۆز

تېزگىنى ئاستىغا ئېلىۋالىدۇ. بۇ پىرىنسىپ 22-ماي (ئارسلان) كۈنى بۈرگېربراۋ پۈتۈن پارتىيىلىكلەر قۇرۇلتىيىدا ماقۇللانغان ئىدى. بۇ يەردە ھەممىدىن ئۈستۈن تۇرىدىغان فيۈرېر ھىتلېرگە بۇنداق ھوقۇقنىڭ بېرىلگەنلىكى، ئۇنى ھەرقانداق بىر يەرلىك مەسئۇل كادىر ياكى ئۇنىڭدىن تۆۋەن دەرىجىلىك كادىرلىرىنى تاللاش ياكى ئەمەلدىن قالدۇرۇش ھوقۇقىغا ئىگە قىلغانلىق دېگەنلىك بولاتتى. بۇ يەنە كېلىپ بارلىق دېموكراتىك جەريانلارنىڭ ئاخىرلاشقانلىقىنى، فيۇرېر پىرىنسىپىغا قىلچە سۈرۈشتە قىلماي بويسۇنۇش دېگەندىن دېرەك بېرەتتى. ھىتلېر، ھەر ئېھتىمالغا قارشى بۇرۇنقى پارتىيە پروگراممىسىدىكى 25 ماددىنىڭ قەتئىي ئۆزگەرتىشكە بولمايدىغانلىقىدا چىڭ تۇرىدۇ. ئۇ ئەندى ئۆز مەقسىدىگە يېتىپ خېلىلا خاتىرجەم ھالغا كېلىۋالىدۇ. شۇنداق قىلىپ، پارتىيىنىڭ ئىدىيولوگىيىسىنى يالغۇز ئۆزىلا بىر تۇتاش باشقۇرىدىغان ھالغا كېلىۋالىدۇ.

گېيوبېلس چىن قەلبىدىن ھىتلېر تەرەپكە ئۆتۈپ كەتكەن بولسىمۇ، كۆرۈنۈشتە يەنىلا ستراسسېرغا ساداقىتىنى كۆرسىتىپ يۈرمەكتە ئىدى. ستراسسېر، ھازىرغىچە فيۇرېردىن گۇمانلىنىپ يۈرمەكتە ئىدى. 10-ئىيۇن (باشاق) كۈنى، گېيوبېلس كۈندىلىك خاتىرە دەپتىرىگە، ئەگەر ئۇ داۋاملىق تۇردە مۇتلەق مۇستەقىل ئورنىدا تۇرالىغىنىدا، دەپ يازىدۇ. ھىتلېرنىڭ ۋاكالەتچى بولغان گوبېلس پەقەتلا بېرلىنگە يۈرۈش قىلىشنىلا ئارزۇ قىلاتتى. ئەمما ئاردىن ئاران ئىككى كۈن ۋاقىت ئۆتكەندە، ئۇ ھەر قانداق بىر تەكلىپنى قوبۇل قىلالايدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. "ئۇ كۈنلەردە مەن

قۇرۇق ئۈمىدلەر بىلەن يۈرەلمەيتتىم. بۈگۈن، ھەر قانداق بىر ئىش ئۇنىڭ قارارىنى ئۆلچەم قىلىنماقتا. ئۇنداقتا ئۇ مېنى راستىنلا ئىشلىتەرمۇ؟" ئۇلار ئىككىسى يەنە بىر قېتىم كۆرۈشكىنىدە گېيوبېلس ئىنتايىن خوشال ھالدا قەھرىمانلارغا چوقۇنۇش تۇيغۇسى ئىچىگە چۆمگەن ئىدى.

ھىتلېرنى بەرىبىر سۈيۈملۈك بىر يولداش دەپ ئېيتىش مۇمكىن. ئۇ ھەقىقەتەنمۇ مەرت بىر يىگىت بولۇپ، كىشى ئۇنى ياخشى كۆرمەي تۇرالمايتتى. ئۇنىڭدىن باشقا ئۇنىڭدا تەڭداشسىز ئىدىيىسىنىڭ بارلىقى ئۇنىڭغا بولغان قىزىقىشىنى تېخىمۇ ئارتتۇرىۋېتىدۇ. ئۇنىڭدىكى ئۆتكۈر كاللىدا ھەر دائىم يېڭى نەرسىلەرنى ھېس قىلالىشىڭىز مۇمكىن. ئۇ بىر ناتىق بولۇش سۈپىتى بىلەن، سېھىرلىق قول ئىشارەت ۋە ھەرىكەتلىرى بىلەن، تىل ماھارىتى بىلەن گارمونىك ماسلاشتۇرىشى نەتىجىسىدە ھەقىقەتەنمۇ تالانتلىق بىر ناتىق بولۇپ ئوتتۇرىغا چىقماقتا. ئۇ ھەقىقەتەنمۇ توغما قوزغاتقۇچى! ئۇنىڭ بىلەن بىرلىكتە ئىش قىلساڭ چوقۇم دۇنياغا خوجا بولالايسەن. پەقەت ئۇنى ئۆز ئىختىيارىغا قويۇپ بەرسەڭلا ئۇ چىرىگەن جۇمھۇرىيەتنى تۈپ يىلتىزىدىن تەۋرىتىۋېتەلەيدۇ. ئۇنىڭ تونۇگۈن ئىنتايىن قاملاشتۇرۇپ ئېيتقان گېپىگە قارىڭ: "بىزنىڭ كۈرۈشىمىز ئۈچۈن تەگرى بىزنى تولۇق ساقلاپ كەلمەكتە. ئۇنىڭ بىزگە بەرگەن ئەڭ گۈزەل سوۋغىسى بىزنىڭ دۈشمەنلىرىمىزگە بولغان ئۆچمەنلىكىمىزدۇر. بىز ھەقىقەتەنمۇ دۈشمەنلىرىمىزگە پۈتۈن قەلبىمىز بىلەن ئۆچمەنلىك قىلىشىمىز كېرەك ".

ئىيۇل (ئەرەن) ئېيىدا، ۋېيماردا پارتىيە ۋەكىللەر قۇرۇلتىيى چاقىرىلدى. يىغىندا ھىتلېر بارلىق دۈشمەنلىشىپ يۈرگەن تەرەپلەرنى ئۆزئارا ياراشتۇرۇۋەتتى. يىغىننى بۇ يەرگە ئورۇنلاشتۇرۇشتىكى مەقسەت، تۇرىنگىيا (Thuringia 图林根) دا ھىتلېرغا ئاشكارە نۇتۇق سۆزلىشىگە رۇخسەت قىلىنغان ئاز ساندىكى شتاتلاردىن بىرى بولغانلىقى ئىدى. ئۇ نۇتقىنىڭ ئاساسلىق قىسمىنى ۋەكىللەر قۇرۇلتىيىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى كۈنى (4-ئىيۇل — ئەرەن) سۆزلىگەن بولۇپ، نۇتقى سىياسىي پۇراقتىن كۆرە ھېسسىياتقا باي بىر نۇتۇق بولغان ئىدى. "چوڭقۇر مەنىلىك بولۇش بىلەن بىرگە ھەقىقەتەنمۇ سېھىرلىك بىر نۇتۇق بولدى. — دەپ يازىدۇ گېۋبېلس خاتىرىسىدە، — ئۇنىڭ سۆزلىرى خۇددى ئىنجىلنىڭ سۆزلىرىدەك قىممەتلىك ئىدى. بىز ئۇنىڭ بىلەن بىرگە كىشىنى ئۈركىتىدىغان تۇرمۇش قىياللىرىدىن ئۆتۈپ كەتتۇق. ئۇنىڭ سۆزلىرى ھەممە نەرسىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئىدى. ماڭا مۇشۇنداق بىر نوچى يىگىت بىلەن تونۇشۇش پۇرسىتىنى بەرگەنلىكى ئۈچۈن تەڭرىگە شۈكرى دەيمەن!" ھىتلېر سەھنىدىن ئايرىلىۋاتقىنىدا ئالقىش سادالىرى قۇلاقنى ياراتتى، گۇلدۇراس ئالقىش سادالىرى مىنوتلارچە ياڭراپ تۇردى. ئاندىن ھىتلېر ئۈچىسىغا بەك يارىشىپ كەتمىگەن ھەربىي كىيىمنى كىيىپ، كوچەي تېڭىلغان پۇتلىرى بىلەن بىرزىنىت كوزۇپىلۇق پىكاپىنىڭ كەينىگە چىقىپ 3500 نەپەر ھۇجۇمچىلار ئەترىتى ئەزالىرىنى — گېۋبېلس ھاياجانلانغان ھالدا بۇ سانىنى 15 مىڭ نەپەر دەپ ئاشۇرۇپ يازىدۇ) كۆزدى

كۆچۈرىدۇ. ئىس-ئاچىلار ئوڭ بىلىكىنى ئۇزارتىپ بىلەك سالىمى بېرىپ دېگەندەك رەتلىك بولمىغان قەدەملەر بىلەن ئۇنىڭ ئالدىدىن ئۆتىدۇ.

گەرچە كىشىلەرنىڭ غەزىۋى تېخى بېسىلمىغان، ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ ئەزا سانى تېخى 40 مىڭغا يەتمىگەن بولىشىغا قارىماي، بۇ قېتىمقى خاتىرىلەشكە ئەرزىيدىغان ۋەكىللەر قۇرۇلتىيىنىڭ بۇ شەكىلدە يېپىلغانلىقىنىڭ ئۆزىمۇ يەنىلا يېتەرلىك دەرىجىدە داغ-دۇغىلىق ئۆتتى دېيىشكە بولاتتى. بۇ كۈنلەردە ئادەم سانى ھىتلېرنى بەك ئەنسىرىتىپ كەتمەيتتى. گېرمانىيىدە، بۇ كۈنلەردە ناتسىستلار پارتىيىسى ئەڭ كىچىك سىياسى پارتىيىلەردىن بىرى بولغىنى بىلەن، بۇ قوشۇن ھەقىقەتەنمۇ بىر پولات مۇشتۇم ھېسابلىناتتى، ھەقىقەتەنمۇ ھىتلېرگە تەۋە بىر پولات مۇشتۇم ئىدى. شۇنىڭدىن كېيىن، ھىتلېر بېرچتېسگادېنغا قايتىپ كېتىپ، ئۇ يەردە بىر تەرەپتىن «كۈرەش يولۇم» نىڭ ئىككىنچى بۆلۈمىنى پۈتتۈرۈش ئۈچۈن تىرىشسا، يەنە بىر تەرەپتىن پارتىيە قۇرۇلۇش ئىشلىرىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى ئىشلىرىنى پۈتتۈرۈش ئۈچۈن غەيرەت قىلىدۇ: ئۇ ۋېيماردا كۆرسەتكەن ئەپسۇنىنىڭ پۈتۈن مەملىكەتكە ھەر قايسى پارتىيە تەشكىلاتلىرىنى كەسكىنلىك بىلەن تېزگىنىگە ئېلىشى ئۈچۈن تەسىر كۆرسىتەلىشى كېرەك ئىدى.

بۇ تۈردىكى تىرىشچانلىقلار جەريانىدا ئۇ بىرسىنى ئىشىغا تەكلىپ قىلماقچى بولىدۇ: بۇ كىشى جوسېف گېيوبېلس ئىدى. ھىتلېر تاغ ئارىسىدىكى ئۇۋۇسىغا بېرىپ تۇرىۋاتقان ۋاقىتلىرىدا

www.pidaily.biz

گيوبېلس كېلىپ ئۇنى يوقلىغان بولۇپ، بۇ جەريانىدىمۇ ھىتلېر ئۇنى تېخىمۇ بەك جەلىپ قىلىۋالغان ئىدى. "ئۇ بىر بالىغا ئوخشاش يۇۋاش، ئاق كۆڭۈل، مېھرىبان ئىدى؛ شۇنىڭدەك مۈشۈككە ئوخشاش قۇۋ، ئەقىللىق، چەبدەس ئىدى؛ يەنە شۇنىڭدەك خۇددى بىر شىرغا ئوخشاش ھۆركىرەپ تۇرىدىغان، قۇدرەتلىك، ھەيۋەتلىك ئىدى. سەپداش سۈپىتىدە ھەقىقەتەنمۇ مەرت يىگىت ئىدى." 25-ئىيۇل (ئەرەن) كۈنى، يەنى ئۇ بېرچتېسگادېندىكى ئەڭ ئاخىرقى كۈنىدە ئۇنىڭ ئاخىرقى قېتىملىق بۇرۇلۇش ياساش ۋاقتى كەلگەن ئىدى. "خەير-خوش مېنىڭ ئوبېرسالزبېرگىم! دەپ يازىدۇ گيوبېلس شۇ كۈنى ئاخشىمى كۈندىلىك خاتىرىسىگە، — بۇ كۈنلەر مېنىڭ يولۇمدىكى ھەل قىلغۇچ قەدەم تاشلىغان كۈنلىرىم بولۇپ قالدى. چاقناپ تۇرغان بىر يۇلتۇز مېنى ئازاب دېڭىزى ئىچىدىن قۇتقۇزۇپ چىقاردى! مەن ئەندى مەڭگۈ ئۇنىڭغا تەۋە بىرىمەن. مېنىڭدىكى ئەڭ ئاخىرقى مۇجمەللىكلەرمۇ تولۇق يېشىلىپ كەتتى. گېرمانىيە چوقۇم ياشايدۇ، ياشىسۇن — خايل ھىتلېر"!

ھىتلېر ئۇنى تەقەززار قىلىپ ئىككى ئاي ساقلاتتى. كېيىن بېرلىنغا ئۆزگەرتىلىدىغانلىقىدىن خاتىرجەم بولغىنىدا، گيوبېلس قاتتىق ھاياجان ئىچىدە "ئاخىرى بېكىتىلدىم - ۋەزىپەم بېرلىن! ياشىسۇن!" دەپ يازىدۇ خاتىرىسىگە.

ئادولف ھىتلېر ئۇچۇن ئالغاندىمۇ بۇ ئىش بەلگىلىك دەرىجىدە ئۇتۇق ھېسابلىناتتى. مۇنداق قارىماققا، ستراسسېرنى پارتىيىنىڭ يوقىرى دەرىجىلىك تەشكىلىگە ئېلىپ كىرىپ ھىتلېر ئۇنىڭ

بىلەن قول ئېلىشىپ يارىشىدۇ. ئەمما ستراسسېرنىڭ قابىلىيىتى بىلەن ئۇنىڭ كۈچى بەربىر فيۇرېر ئۈچۈن يوشۇرۇن تەھدىت ھېسابلىناتتى. ستراسسېرنىڭ بېرلىندا شىتابى يوق؛ گيوبېلسنىڭ بېرلىنغا تەيىنلىنىشى، ئەمەلىيەتتە ھىتلېرنىڭ ستراسسېرنىڭ بۇرۇنقى سادىق كاتىۋىنى ئۇنىڭغا رىقابەتچى قىلىپ ئورۇنلاشتۇرغانلىقى ئىدى.

7-نويابىر (ئوغلاق) دا، گيوبېلس بېرلىنغا قاراپ يولغا چىقىپ، ھوقۇق يولىدا ئالغا ئىلگىرلەشنىڭ تۇنجى قەدىمىنى باسىدۇ. مەيلى شەخسىي تۇرمۇشىدا بولسۇن ياكى سىياسىي جەھەتتە بولسۇن، گيوبېلس يېڭى بىر سايات يولىدا ئىلگىرلەشكە باشلىغان بولۇپ، بۇ جەرياندا ئېرسېي (埃尔塞) ئىسىملىك بىر قىز بىلەن بولغان تويي قىلىش ۋەدىسىدىن يېنىۋالىدۇ. بۇرۇن بۇ قىز بىلەن بولغان مۇھەببەتلىك سەرگۈزەشتىلىرى بەكلا بوران-چاپقۇنلۇق ئۆتكەن ئىدى. مىللىي سوتسىيالىزم پارتىيىسىنىڭ ساماسىدا بارغانسىرى يوقىرى ئۆرلەپ كېتىۋاتقان بۇ يېڭى يۇلتۇز، قانداقمۇ يېرىم يەھۇدىي قېنى ئارىلاشقان بىر قىز بىلەن جۈپلىشەلىشى، ياكى ئۇنىڭ بىلەن بىر ياستۇققا باش قويالىشى مۇمكىن؟

شۇ يىلىنىڭ يىل ئاخىرىغا كەلگىنىدە پارتىيە ئەزا سانى ئاساسەن 50 مىڭ كىشىگە يېقىنلاشقان ئىدى. رۇدولف ھېس (赫斯 Rudolf Hess) كاتىپ، فرانز كساۋېر شۋارز (弗朗茨•埃克萨瓦•施霍茨Franz Xaver Schwarz) مال-مۈلۈك باشقۇرغۇچىسى، پاۋلى (波勒 pawli) كاتىۋات باشلىقى بولۇپ

تەيـــنلەنگەن پــارتىيە ئىجــرائىيە ئورگىنىــدا، ئــش ئۈنــۈمى ھەقىقەتەنمۇ يۇقىرى ئىدى (بۇ ۋاقىتلاردىكى پارتىيە ئەزا سانى بەك ئېنىق ئەمەس بولۇپ، شۋاررز پارتىيە ئەزا سانىنى مەخسۇس رەت نومۇرى بـويىچە جەدۋەللەشـتۈرگەن بولـۇپ، پارتىيىـدىن چېكىنگەن ياكى پارتىيىدىن چىقىرىلغانلار سەۋەبىدىن كامايغان رەقەملەر بەكلا تۇتۇق ئىدى). شۇنىڭدەك يەنە يەرلىك مەسئۇل كــادىرلار بىــلەن رەھبىــرى كــادىرلارمۇ تىنمــاي كىشــىنى قايمۇقتۇرىــدىغان ســانلىق مەلۇمــاتلارنى يــوللاپ تۇرغــانلىقى سەۋەبىدىن، بارلىق پارتىيە ئەزالىق بەدىلىنى تولۇق مەركەزگە يــوللاپ تۇرۇشــنىڭ ھــاجىتى بولمــايتتى. پارتىيىنىــڭ ئىجــرائىيە ئورگىنىـــدا دەســـلەپتە ئـــاران 3 ئاپتوموبىـــل ۋە 25 نەپەر خىزمەتچــى بــار بولغــان بولســا، ئەنــدىلىكتە بــۇ ئورگــان تېــز سۈرئەتتە چوڭىيىپ بارماقتا ئىدى. ئەنـدى بـۇ ئورگـان دۆلەت ئىچىدىكى دۆلەت ھالىغا كەلمەكتە ئىدى. بـۇ ئورگانـدا تاشقى ئىشــلار بىروســى، ئەمگەك-ئىشــچىلار بىروســى، ســانائەت بىروســى، يېزائىگىلىــك بىروســى، ئىقتىســادى بىــرو، ئىچكــى ئىشلار بىروسى، ئەدلىيە بىروسى، پەن-تېخنىكا بىروسـى ۋە ئاخبــارات بىروســى قاتارىــدىكى بۆلــۈملەر ئېچىلغــان ئىــدى. پارتىيىنىڭ ياردەمچى تەشكىلاتلىرىمۇ قۇرۇلغان يـاكى قۇرۇلـۇش تەييارلىقىنى قىلىۋاتقان ئىدى. يەنـى ھىتلېـر ياشـلار ئىتتىپـاقى، ئاياللار بىرلەشـمىسـى، ئوقۇتقـۇچىلار بىرلەشمىسـى، ئادۋوكـاتلار بىرلەشمىســى ۋە شــۇنىڭدەك دوختــۇرلار بىرلەشمىســى قاتــارلىق ياردەمچى تەشكىلاتلار قۇرۇلغان ئىدى.

پارتىيىنىڭ ئەڭ مۇھىم تايانچ كۈچى يەنىلا ھۇجۇمچىلار ئەترىتى — ئېس-ئاچىلار ھېسابلىناتتى. ۋېيمار ۋەكىللەر قۇرۇلتىيى مەزگىلىدە يەنە 8 تارماق ئەترەت كۆپەيتىلگەن بولۇپ، بۇلاردىن شۇنى كۆرىۋېلىشقا بولىدۇكى، ئېس-ئاچىلار ئەترىتى ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ ئايرىلماس بىر پارچىسى ھالىغا كەلگەنلىكىنى كۆرسەتمەكتە ئىدى. شۇنىڭدەك يەنە، فيۇرېرنىڭ بىۋاستە قوماندانلىقى ئاستىدا يەرلىك ياكى رايونلۇق ھۇجۇمچىلار ئەترەتلىرى ئۆزئارا ھەمكارلىق ئاساسىدا پائالىيەت قىلىش ھالىتىگە كەلتۈرۈلگەن ئىدى. ھىتلېر ئۆزىنىڭ قانۇنلۇق يېڭى سىياسىتىگە ماسلاشتۇرۇش ئۈچۈن ئۇ يەنە "تۇغما تەشكىلاتچى" ھەمدە قاتتىق ئىنتىزامچان دەپ تونۇلغان فرانز ۋون سولومون پېفېففېر (Franz von 弗朗兹•普弗费尔•冯•苏罗门 Solomon Pfeffer) نى قانۇنلۇق دەپ تونۇلغان بۇ قۇرالسىز تەشكىلات ئىشلىرىغا مەسئۇل قىلىپ تاللىۋالىدۇ. "ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنى باشتىن تارتىپلا ھېچقانداق مەخپىيەتلىكى بولمىغان ئاشكارە بىر تەشكىلات خاراكتېرىگە ئىگە قىلىش ئۈچۈن ئۇنى يوشۇرۇپ يۈرۈشنىڭ ھاجىتى يوق. — دەيدۇ ھىتلېر، پېفېففېرغا يازغان خېتىدە، — بۇ تەشكىلاتنى ئۇچۇق-ئاشكارە ھەرىكەت قىلىپ يۈرەلەيدىغان ھالغا كەلتۈرۈپ ئۇنى بىر مەخپى تەشكىلات ئىكەن دەيدىغان ھەر تۈرلۈك پىتنە-پاساتلاردىن ساقلىشىمىز كېرەك. ... شۇنداق بولغىنىدا، بۈگۈن بىزنىڭ ھۆكۈمەتكە قارشى ئېلىپ بېرىۋاتقان كۈرىشىمىزنىڭ قايسى بىر ئىجتىمائى گۇرۇھنىڭ ئۆچ ئېلىش خاراكتېرلىق ھەرىكەت دېيىشىنىڭ

ئالدىنى ئالالىشىمىز مۇمكىن. بۇ بىر دۇنياۋى خاراكتېرىدىكى ئۇلۇغ بىر ھەرىكەت بولۇپ، ماركسىزم بىلەن ئۇنىڭ ئورگانلىرى ۋە پەردە ئارقىسىدا تۇرۇپ پىلان كۆرسىتىپ يۈرگەنلەرگە قارشى بىر مەيدان كۈرەشتىن ئىبارەت. بىز ھېچقاچان بىرەر-ئىككى يۈز نەپەر ساداقەتلىك بىلەن مەخپى سۈيىقەست پىلانلىغۇچىغا ھاجىتىمىز يوق. بىزگە لازىم بولغىنى، مىڭلىغان، ئون مىڭلىغان بىزنىڭ دۇنياۋى ئىشلىرىمىز ئۈچۈن كۈرەش قىلىدىغان ئوت يۈرەك جەڭچىلەردۇر. ... بىز چوقۇم ماركسىزمچىلارغا تونۇتۇپ قويىشىمىز كېرەككى، كەلگۈسى دۇنياغا ھۆكمۈرانلىق قىلىدىغانلار خۇددى مىللىي سوتسىيالىزمچىلار پارتىيىسىنىڭ كۆنلەرنىڭ بىرىدە چوقۇم دۆلەتنىڭ غوجايىنىغا ئايلىنىدىغانلىقىغا ئوخشاش مىللىي سوتسىيالىزمچىلار بولۇپ قالىدۇ." ئېس-ئاچلارنىڭ رەسمىي فورمىسى كارىشناۋاي كۆڭلەك، كارىشناۋاي گالستۇك قىلىپ تاللىۋېلىندى. بۇ رەڭلىك كىيىمدىن پايدىلىنىش پۈتۈنلەي پەۋقۇلئاددە تۇغرا كېلىپ قالغان بىر ئىش ئىدى. يەنى بۇنداق فورما ئەسلىدە گېرمانىيىنىڭ شەرقى ئافرىقىدىكى قوشۇنلىرى ئۈچۈن تىكتۈرۈلگەن كىيىم ئىدى. ئۇلارغا ئىشلىتىش پۇرسىتى بولمىغاچقا ئىسكىلاتلاردا بۇنداق كىيىملەر بەكلا نۇرغۇن بېسىلىپ قالغان ئىدى. ئۇلارنى بەكلا ئەرزان كۆپلەپ سېتىۋېلىش ئىمكانىيىتى بار بولغىنى ئۈچۈنلا بۇ تۈر كىيىم تاللىۋېلىنغان.

-1926يىلىنىڭ ئاخىرلىرىدا، «كۈرەش يولۇم» نىڭ ئىككىنچى بۆلۈمى نەشرىدىن چىقىدۇ. بۇ تومنىڭ قوشۇمچە تېمىسى “مىللەتچى سوتسىيالىزىم ھەرىكىتى” بولۇپ، پارتىيىنىڭ مىيونخېن قوزغىلىڭى دا 25 ماددىلىق پروگراممىسىنى ئوتتۇرىغا قويغان كۈندىن بۇيانقى تارىخ ئاساس قىلىنىپ يېزىلغان ئىدى. ئۇ بىر ھېسابتا تەرجىمىھالىغا قارىغاندا تارىخقا بەكرەك ئوخشاب كېتەتتى. ماكياۋېللى (马基维利 Niccolo Machiavelli)دىن بۇيان (1469~1527-يىللاردىكى ئىتالىيە سىياسىيونى ۋە يازغۇچىسى) سىياسەت ھەققىدە بۇنىڭدەك قوللىنىشچان بىر سىياسىي تارىخ كىتاب ئوتتۇرىغا چىقىپ باقمىغان دېيىش مۇمكىن. ھىتلېرنىڭ تەشۋىقات ۋە تەشكىللەش كۆزقارىشى نوقتىسىدىن ئالغاندا، پەقەتلا كوچا جېدەلچىلىرى سەۋىيىسىدىكى كىشىلەر ئۈچۈن ئېيتقاندا راستىنلا كۈشكۈرتۈش قىممىتىگە ئىگە بولالايتتى. ئۇنىڭ ئاممىۋى پسىخولوگىيە ئۈستىدىكى تەھلىللىرىدىن كۆرىۋېلىشقا بولىدىكى، بىر قانچە يىل بۇرۇن گېرمانىيىدە نەشرى قىلىنغان فرېئۇدنىڭ «كۆپچىلىك پسىخىكىسى ۋە ئۆزىنى ئۆزى ئانالىز» دېگەن كىتاۋىنى چوقۇم ئوقۇغان بولىشى كېرەك. “ئامما بەكلا ئاسان ئىشىنىپ قالىدۇ. - دەپ يازىدۇ فرېئۇد ئۇ كىتاۋىدا، — شۇنىڭدەك يەنە، ئۇلارنىڭ تەسىرگە ئۇچرىشىمۇ بەكلا ئاسان. ئاممىدا تەنقىدىي كۈچ بەكلا ئاز بولغاچقا، ئۇلاردا قارارغا كېلەلمەسلىك دەيدىغان مەسىلىمۇ مەۋجۇد ئەمەس. ئاممىۋى سەزگۈلەرنى ئادەتتە بەكلا ئاددى، بەكلا مۇبالىغىلەشتۈرۈش

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

بىلەن قولغا كەلتۈرۈش مۇمكىن. شۇنداق بولغاچقا، ئاما بىرەر
ئىشتىن گۇمانلىنىشنىڭ نېمىلىكىنى، قارارغا كېلەلمەسلىكنىڭ
نېمىلىكىنىمۇ بىلەلمەيدۇ.» (فرېئۇد — ئاۋىستىرىيىلىك داڭلىق
پسىخولوگ، تا بۈگۈنگىچە مۇھىم پسىخولوگىيە ئېقىمى بولۇپ
كېلىۋاتقان، ئەمما ئۇيغۇرلارغا ھېلىغىچە مەلۇم بولماي كېلىۋاتقان
پسىخوئانالىز تەلىماتى دېگەن ئۆزگىچە پسىخولوگىيە ئېقىمىنىڭ
قۇرغۇچىسى — ئۇ.ت) ۋىللىيام مىكدوۋگال (威廉•麦克杜戈尔
William McDougall221) بىلەن گۇستاۋ لې بون
(古斯塔夫•勒•邦 Gustave Le Bon) ئىككىسىمۇ ئىلگىرى
بۇنىڭغا ئوخشاپ كېتىدىغان بىر پرىنسىپنى ئوتتۇرىغا قويغان
ئىدى. ئەمما ئۇلارنىڭ ئەسەرلىرى ئۇ ۋاقىتلاردا تېخى نېمىسچىغا
تەرجىمە قىلىنمىغان ئىدى. قىزىق يېرى، ھىتلېر ۋيېننالىق بىر
يەھۇدىي بولغان فرېئۇدتىن: ئەگەر ناتىق ئاممىنى تېزگىنىگە
ئېلىشنى ئويلايدىكەن، چوقۇم «مۇبالىغىلەشتۈرۈشى، ئوخشاش
بىر قاراشنى قايتا-قايتا تەكرارلاشتا چىڭ تۇرۇشى كېرەك»
دېگەن تەلىماتنى ئالغان ئىدى. فرېئۇدمۇ خەلق ئاممىسى جاھىل
كېلىدۇ، ئەمما يەنىلا نوپۇزغا بوي سۇنىدۇ. ... ئۇلار،
قەھرىمانلارنىڭ كۈچ-قۇدرەت بىلەن ھەتتا زوراۋانلىق بىلەن
قىلغان تەلەپلىرىگە ماقۇل دەيدۇ. شۇنىڭدەك ئۇلار يەنە
بىرسىلىرىنىڭ ئۆزلىرىگە ھۆكۈمرانلىق قىلىشىنى، ئېزىشىنى،
خوجايىنىدىن قورقۇشنى ئارزۇ قىلىدۇ» دەپ ئېيتىدۇ. ھىتلېر ئۆز
ۋەتەندىشى بولغان بىر يەھۇدىيدىن قوبۇل قىلغان نەرسىلىرى
ھەقىقەتەنمۇ ئالاھىدە تىپىك تەلىماتلار ھېسابلىناتتى. ھىتلېر،

www.pdaily.biz

ۋەتەندىشى فرېئۇدنىڭ نەزەرىيەلىرى بىلەن ئەقىدىلىرىنى بىرلەشتۈرۈپ ھەقىقەتەنمۇ قورقۇنۇچلۇق بىر قۇرالنى ئوتتۇرىغا چىقىرىۋالغان ئىدى.

ھىتلېرنىڭ بۇ كىتابىدىن مەلۇم بولىدۇكى، ئۇ ئۆزىنىڭ بۈرۈنقى تاشقى سىياسەت قاراشلىرىنى زور دەرىجىدە ئۆزگەرتىۋالغان ئىدى. ئۇرۇش ئاخىرلاشقان ۋاقىتلاردا، ھىتلېر فرانسىيىنى گېرمانىيىنىڭ ئاساسلىق دۈشمىنى دەپ تونۇيتتى. 1920ـ يىلى ئىيۇل (ئەرەن) دىكى بىر قېتىملىق نۇتقىدا ئۇ ھەتتا "يەھۇدىيلارنى يىغىشتۇرۇپ بولغان ھامان سوۋېتلەر ئىتتىپاقى بىلەن ئىتتىپاقداشلىق تۈزىشىمىز كېرەك" دەپمۇ ئېيتقان ئىدى. بۇ گەپلەرنى قىلىپ ئارىدىن 6 يىل ئۆتكەن بۈگۈنكى كۈندە، ئىككىنچى قىسمىنىڭ كەينىدىن 2ـ بابىدا، ھىتلېر فرانسىيىنى ئاساسلىق دۈشمەن دەپ قاراشنىڭ توغرا بولمايدىغانلىقىنى ئېتراپ قىلىپ، ئۇلار بىلەن قايتا ئۇرۇش قىلىشقا پۈتۈنلەي قارشى ئىكەنلىكىنى ئېيتىدۇ. ھىتلېر، مىللىي سوتسىيالىزم پارتىيىسىنىڭ تاشقى سىياسىتىنى پۈتۈنلەي ئۆزگەرتىش كېرەكلىكىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ مۇنداق دەيدۇ: بۇ دېگەنلىك (تەكىتلەش بەلگىسىنى ئۆزى قويغان) "بۇ يەرشارىدا گېرمانىيە خەلقىنى قولغا كەلتۈرۈشكە ھەقلىق بولغان تۇپراقلارغا ئىگە قىلىش كېرەك." ئۇ بىر قانچە بەتتىن كېيىن پىكىرىنى تېخىمۇ ئېنىق قىلىپ ئوتتۇرىغا قويىدۇ: "بىز بۇندىن 600 يىل بۇرۇن ئورۇندىماي تاشلاپ قويغان ئىشىمىزنى داۋاملاشتۇرۇشىمىز، نېمىسلارنىڭ چەكسىز تۈردە جەنۇبقا قاراپ كۆچۈش، غەرىپكە

قاراپ ئىلگىرىلەش ئىشىنى توختىتىشىمىز كېرەك. بىز بۇندىن كېيىن نىشانىمىزنى يوقىرى تەرەپلەرگە بۇراپ، كۆزىمىزنى شەرقتىكى تۇپراقلارغا تىكىشىمىز كېرەك." ئۇنىڭ شەرقتىكى تۇپراقلار دېگىنى، ئاساسلىقى سوۋېت رۇسىيىسىنى كۆزدە تۇتىدۇ. ئۇ ھۇجۇمغا ئۆتۈپ مۇنداق دەيدۇ: سوۋېت رۇسىيىسى "يەھۇدىيلارنىڭ بويۇنتۇرۇقى ئاستىدا" پۈتۈنلەي ۋەيران بولۇشقا باشلىدى، تەغدىر بۇ يەھۇدىيلار تەرىپىدىن بۇلغىۋېتىلگەن تۇپراقلارنى ئىستىلا قىلىش ئۈچۈن گېرمانىيىنى تاللىۋالدى.

كېڭەيمىچىلىك قىلىش، تارىختىن بۇيان گېرمانىيىنىڭ خام خىيالى بولۇپ كەلگەن ئىدى. 1906-يىلى، كلاۋۇس ۋاگنېر (克劳斯•瓦格纳 Klaus Wagner)مۇنداق دەپ يازىدۇ: "ھەر بىر ئۇلۇغ مىللەت يېڭى زېمىنلارغا مۇھتاج. ئۇنداق بىر مىللەت چوقۇم باشقا دۆلەتلەرنىڭ تۇپراقلىرىغا قاراپ كېڭىيىپ بېرىشى كېرەك. ئۇ چوقۇم قىلىچىنىڭ كۈچىگە تايىنىپ چەتئەللىكلەرنى سۈرۈپ توقاي قىلىپ قوغلاپ چىقىرىشى كېرەك." ھىتلېرنىڭ تۆھپىسى بولسا، بۇ ئىشنى يەھۇدىيلارغا قارشى ھەرىكەت بىلەن بىرلەشتۈرەلىگەنلىكى ئىدى. ئۇ مۇنداق دەيدۇ: بىر مىللەتنىڭ چېگرالىرىنى ئەندى خان ئوردىسى بەلگىلىيەلمەس بولۇپ ئۆزگەردى. بۈگۈنكى ۋەزىيەت "رەھىمسىز يەھۇدىيلار ھەر قايسى مىللەتلەرگە ھۆكۈمرانلىق قىلىش ئۈچۈن جەڭ قىلماقتا. شۇڭا ئۇلارغا قىلىچ بىلەن قارشى تۇرۇلمىغىنىدا، بىرمۇ مىللەت يەھۇدىيلارنىڭ قارا قولىنى بوغۇزىدىن ئاجرىتىپ ئۇلاردىن قۇتۇلالمايدۇ." شۇنداق ئىكەن، نېمىسلار قىلىچ كۈچىگە

تــاينىش ئــارقىلىقلا يەھــۇدىيلار تەھــدىتىنى يــوق قىلالايــدۇ، فرانسۇزلارنى، رۇسـىيىنى ھەمـدە ماركسـىزمنى تارمـار كەلتـۈرۈپ گېرمــانىيە بىــلەن گېرمانلارنىــڭ غايىســىنى ئالــدىنقى ئورۇنغــا يۆكســەلتەلەيدۇ. ھىتلېــر، پاســېۋالك گوســبىتالىدا خيــال كۆرگىنىدىن بېرى، پۈتۈنلەي ئۆزگىچە، سىستېمىسـى بولمىغـان، ئاساسەن كۆڭلىنىڭ ھېس قىلىشىغىلا تايىنىـپ دېگـدەك 7 يىـل ئىزدەنگىنىدىن كېيىن ئاخىرى بۇنداق بىر خۇلاسىغا كېلەلىگەن ئىدى.

ھــېس، بــۇ كىتــابنى ئېلىــپ، ژۇرنىلىگىــزدا بــۇ ھەقــتە بىــرەر ئوبزور ئېلان قىلىش ئىمكـانىيىز بارمىـدۇ، دەپ سوراش ئۈچۈن پروفېسسور خېينىز خاۋشوفېرنىڭ يېنىغـا بارىـدۇ. خاۋشـوفېر بـۇ كىتــابنى كــۆرۈپ چىققانــدىن كېــيىن "پەقەتــلا رازى بولمايــدۇ"، بولۇپمۇ (ئۇنىڭ ئايالى بىر يەھۇدىي بولغاچقىمىكىن) ھىتلېرنىڭ ئىرقچىلىق توغرىلىق ئېيتقان ھاقارەت سۆزلىرىنى پەقەتـلا قوبـۇل قىلالمايــدۇ. شــۇنىڭدەك ئۇنىــڭ ھايــاتلىق ماكــانى نەزەرىيىســى بىلەن ھىتلېرنىڭ شەرقنى ئىستىلا قىلىـش قارىشـى ئوتتۇرىسـىدا بىرەر مۇناسـىۋەت بـارلىقىنىمۇ ھـېس قىلالمايـدۇ. كېـيىن ئـۇ شـۇ ۋاقىتتىكى ئەھـۋالنى ئەسـلەپ كېلىـپ مۇنـداق دەيـدۇ: "مەن ئـۇ چاغـدا ھىتلېـر بـۇ كىتـاۋىنى خـۇددى ئوتتـۇرىغـا چىقىـپلا يوقـاپ كېتىــدىغان باشــقا بەزى كىتــابلاردەك كىشــلەرنىڭ ھايــاجىنىنى قوزغاش ئۈچۈنلا يازغـان بولسـا كېـرەك، دەپ ئويلىغـان ئىـدىم. شۇنىسى ئېنىقكى، بۇ كىتابنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىشى مېنىڭ بىـلەن قىلچە مۇناسىۋىتى يوق".

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ھىتلېر، ئۆزى يازغان بۇ كىتابلىرىنى باشتىن تارتىپ قايتا تەكشۈرۈپ چىققاندىن كېيىن فرانك (弗兰克 Frank) قا ئېتىراپ قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: مەن راستىنلا يازغۇچى ئەمەس ئىكەنمەن. "يازغان ۋاقتىمدا مەن نۇرغۇن ئىشلارنى ئېسىمگە ئالالمايدىكەنمەن." ئۇ يەنە «كۈرەش يولۇم» دېگەن بۇ كىتاۋنىڭ ئۇنىڭ «خەلق كۆزەتكۈچىلىرى» گېزىتىگە بەرگەن مۇھىم ماقالىلىرىنىڭ توپلىمىدىنلا ئىبارەت دېيىش مۇمكىن، دەپ ئېتىراپ قىلىدۇ. "شۇنىسى ئېنىقكى، ئەگەر مەن 1924-يىلى كەلگۈسىدە باش مىنىستىر بولالايدىغانلىقىمنى بىلەلىگەن بولسا ئىدىم، بۇنداق بىر كىتابنى ھەرگىزمۇ يازمايتتىم".

»كۈرەش يولۇم« نىڭ ئىككىنچى بۆلۈمى نەشرى قىلىنىپ بىر قانچە كۈن ئۆتكەندىن كېيىن، ھىتلېر خوفبراۋخاۋس (霍夫布劳斯 Hofbrauhaus222) پىۋىخانىسىدا ئۆتكۈزۈلگەن ناتسىستلار ئارچا بايرىمى مۇراسىمىنى يەھۇدىيلارغا قەبىھلەرچە ھۇجۇم قىلىش يىغىنىغا ئايلاندۇرىدۇ. ھىتلېر بۇ مۇراسىمدا "خىرىستوس، دۇنيانىڭ دۈشمىنى بولغان يەھۇدىيلارغا قارشى ئەڭ دەسلەپكى كۈرەشتە ئەڭ ئۇلۇغ بىر جەڭچى بولغان ئىدى" دەيدۇ (ھىتلېر، ئەيسانى ھەرگىزمۇ يەھۇدىي دەپ قارىماستىن، ئۇنى يەھۇدىي دىنىغا بوي سۇنمايدىغان بىرسى دەپ تونۇيتتى. شۇڭا ئەيسانى يەھۇدىي زەھىرى بولغىيالمىغان يېرىم يەھۇدىي دەپ ھېسابلايتتى. ئۇ بۇنىڭغا ساپ ئەقىدىگە ئىگە بىرسى، پەقەت يەھۇدىي بوۋىسى بولغانلا بىرسى دېگەنىدەك ھېچقانداق ئاساسى بولمىغان بىر باھانىنى كۆرسىتەتتى). ئەيسا ھەرگىزمۇ

www.pdaily.biz

تىنچلىق ئەلچىسى ئەمەس، ئۇنىڭ تۇرمۇش غايىسى بىلەن ئۆمۈر بويى ئېلىپ بارغان تەرغىباتى پۈتۈنلەي كاپىتالىزم ھوقۇقىغا قارشى كۈرەش قىلىش ئىدى، ئەنە شۇ سەۋەبتىن ئۇ بىرىنچى نومۇرلۇق دۈشمىنى بولغان يەھۇدىيلار تەرىپىدىن كىرىستىكە مىخلىنىپ ئۆلتۈرۈلگەن، دەيدۇ. ئۇ ئاخىرىدا "خىرىستوس پۈتتۈرەلمىگەن ئىشلارنى مەن، ئادولف ھىتلېر تاماملىغۇسى" دەپ گېپىنى تاماملايدۇ.

ئارىدىن بىر قانچە ئاي ۋاقىت ئۆتكەندە، ئۆزى مىسىيا (弥赛亚)دەپ ئاتىۋالغان ھىتلېرنىڭ ئەڭ كۈچلۈك سىياسى قۇرالى قايتۇرۇپ بېرىلىدۇ. 1927-يىلى 5-مارت (قوزا) كۈنى، ئۇنىڭغا بېرىلگەن باۋارىيىدە ئاشكارە نۇتۇق سۆزلەش چەكلىمىسى ئەمەلدىن قالدۇرۇلىدۇ. 4 كۈندىن كېيىن، خانلىق سىرىك تىياتىرىدا ھاياجانغا تولغان بىر مۇنچە مىتىنىڭ قاتناشقۇچىلىرىغا نۇتۇق سۆزلەيدۇ. ئاخشىمى سائەت 8 دىن 3 مىنۇت ئۆتكەندە، تاشقىرىسىدا "خايىل ھىتلېر!" دېگەن شۇئار ئاۋازلىرى ياڭرايدۇ.

شۇنىڭغا ئۇلۇشۇپلا ئوركىستېر ئۆمگى ھاياجانلىق مارشلارغا چېلىشقا باشلايدۇ. ھىتلېر ھەربى فورمىسى بىلەن مەيدانغا كىرىپ كېلىدۇ. كەينىدىن بىر توپ ھەمرالىرىمۇ بىرگە كىرىپ كېلىدۇ. ھىتلېر، زالدىكىلەرنىڭ تەنتەنىلىك ئالقىش سادالىرى ئىچىدە ئېچىلغان تار يولدىن داغدام قەدەملەر بىلەن سەھنىگە قاراپ ئىلگىرلەيدۇ. ھىتلېر نۇتۇق سەھنىسىگە چىققىنىدا، زال ئىچى تىمتاس بولۇپ كېتىدۇ. 200 نەپەر قوڭۇر كۆڭلەكلىك

www.pidaw.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

پارتىيىلىك 2 نەپەر بارابانچى ۋە بىر بايراق كۆتەرگەن كىشىنىڭ باشلاپ مېڭىشى بىلەن مەيدانغا كىرىپ كېلىدۇ. شۇ ھامان "خايل!" دېگەن سادالار گۈلدۈرمامىدەك ياڭراپ، زالدىكى بارلىق كىشىلەر بىلىكىنى كۆتۈرۈپ فاشىست سالىمى بېرىدۇ. سەھنىدە، ھىتلېر جىددى تۇس ئالغان ھالدا ئوڭ بىلىكىنى ئالدىغا ئۇزارتىدۇ. مۇزىكا ھەمراھلىقىدا بايراقچىلار رەڭمۇ رەڭ قوشۇنلىرىغا ئوخشاش چاقناپ تۇرغان گۈل-چەمبىرەكلىك كىرىست بەلگىسى چۈشۈرۈلگەن بۇركۈت بايراقلىرىنى كۆتۈرۈپ سەھنىگە چىقىدۇ. ھۇجۇمچىلار ئەترى ئەزالىرى سەھنە ئالدىدا ئولتۇرۇشىدۇ. سەھنىگە چىققانلار بولسا نۇتۇق سۆزلىگۈچىنىڭ كەينىدە تىك تۇرغىنىچە قېتىپلا قېلىشقان ئىدى.

دەسلىۋىدە، ھىتلېر نۇتقىنى قىلچە ھولۇقماستىن بەكلا ئاستا باشلايدۇ. كەينىدىنلا ئۇنىڭ ئاغزى ئېچىلىپ كېتىدۇ. ساقچى دائىرىلىرىنىڭ دوكلاتىدا يېزىلىشىچە، ھىتلېر ھاياجانلىنىپ جىم تۇرالمايلا قالغان بولۇپ، تىنماي قول ئىشارىتى قىلاتتى. ئۇ "مىڭ كىشىلىك يىغىن قاتناشقۇچىلىرى تەرىپىدىن مەس بولۇپ كەتكەن ئىدى. ئۇنىڭ نۇتقى گۈلدىراس ئالقىش سادالىرى تەرىپىدىن ئۈزۈلۈپ قالغان ۋاقىتلىرىدا ئىنتايىن قىزغىنلىق تۇيۇردە ئىككىلا قولىنى ئالدىغا ئۇزارتاتتى. ئۇنىڭ نۇتقىنىڭ كېيىنكى يېرىمىدا يات-ياتلا، 'ياق-ياق' دېگەن سۆزلەر بىلەن ئارتىسلاردەك غەزەپلىنىشىنى كۈچەيتىپ تۇراتتى." بۇ بىر خاۋسېن (哈努森Haussen) چە نۇتۇق ئىدى. ئىككى يېرىم سائەتلىك نۇتۇق سۆزلەش جەريانىدا ھىتلېر گېرمانىيىنىڭ دۈچ

كېلىۋاتقان بوھران ھەققىدە ئالاھىدە توختىلىپ ئۆتىدۇ. ئۇنىڭ قارىشى بويىچە، بۇنچىۋالا قالايماقانلىشىپ كەتكەن بىر دۇنيادا پەقەت يەھۇدىيلارلا غالىپ بولۇپ چىقىشى مۇمكىن ئىكەن. ئۇنىڭ بۇ قېتىمقى نۇتقى ھەقىقەتەنمۇ كىشىنى ھاياجانغا سالىدىغان بىر نۇتۇق ھېسابلىناتتى. كىشىنىڭ دىققىتىنى تارتقىنى ئۇنىڭ نېمىلەرنى سۆزلىگەنلىكىدە ئەمەس، بەلكى ئۇنىڭ نۇتۇق سۆزلەش ئۇسلۇبىنىڭ قانداق ئىكەنلىكى ئىدى. ئۇ، پەقەت مۇنداق بىر نوقتىغا قەتئىي ئىشىنەتتى: ئۇ، بۇ قېتىم قانۇنلۇق رەۋىشتە، ئەڭ ئاخىرقى چەككىچە كىشىلەرنى جەلىپ قىلىش كۈچىنى ئىشقا سېلىش ئارقىلىقلا بۇنچىۋالا زور ئۇتۇققا ئېرىشىپ مەقسىدىگە يېتەلىگەن.

بۇنىڭغا ئوخشىغان مۇھىم نۇتۇقلىرىدا ھىتلېر ھەر دائىم 20 قۇتا مېنېرال سۇيى ئىچىشكە مەجبۇر قالاتتى. شۇڭا ئۇنىڭ كۆڭلىكى ھەر دائىم تەردىن ھۆل بولۇپ كېتەتتى. بەزى ۋاقىتلاردا، بولۇپمۇ ياز ئايلىرىدا ئۇ نۇتۇق ئۈستىلىدە بىر پارچە مۇز قويدۇرۇپ ئالقانلىرىنى سوۋۇتۇشقا دىققەت قىلاتتى. ئۇ ھەر قېتىم نۇتقىنى سۆزلەپ بولغاندىن كېيىن دەرھال يانىدىكى ئۆيلەردىن بىرسىگە كىرىپ مونچىغا چۈشۈپ چىقاتتى (بۇنداق بۆلۈملەرنى يىغىن ئورۇنلاشتۇرغۇچىلار تەمىنلەپ تۇراتتى.)

(5)

www.rjday.biz

ھىتلېر بۇ قېتىمقى ۋە شۇنىڭدىن كېيىنكى نۇتۇقلىرىدا خۇددى گرېگور ستراسسېر ئۇتتۇرىغا قويغان سوتسىيالىزم يولىغا ئەمەل قىلىۋاتقاندەك كۆرۈنىدۇ؛ كاپىتالىزم بىلەن چىرىك بۇرژۇئازىيە سىنىپىغا ھۇجۇم قىلغان ۋاقتىدا ھەتتا سولچىلارنىڭ تىلىدا سۆزلەيدۇ. ئەمما ئۇ، شەھەر ئىشچىلىرىنى مىللى سوتسىيالىزم پارتىيىسى تەرىپىگە تارتىش كۈرىشىنى بۇ ئىشقا تېخىمۇ لاياقەتلىك بولغان كىشىگە تاپشۇرىدۇ. جوسېف گېوبېلس ئاللىمۇقاچان بېرلىنغا كەتكەن ئىدى. ئۇ مېڭىش ۋاقتىدا ئۆزىنىڭ كونا كىتاب سومكىسىدىن بىرنى ئارتىۋالغان بولۇپ (سومكىنىڭ ئىچىدە پەقەت ئىككى قۇر سىرتقى كىيىم، بىر قانچە كۆڭلەك، بىر نەچچە پارچە كىتاب ۋە بىر دەستە قوليازما بار ئىدى)، ئالغان بىلىتىمۇ ئۈچىنچى دەرىجىلىك پويىز بىلىتى ئىدى. بېرلىنغا يېتىپ بارغاندىن كېيىن، بېرلىن رايونىدىكى پارتىيە تەشكىلاتلىرىنىڭ بەكلا قالايماقان ئەھۋالدا ئىكەنلىكىنى كۆرىدۇ. گېوبېلس كېيىن بىر ئەسلىمىسىدە "ئۇ كۈنلەردە بېرلىندىكى ئاتاقتا پارتىيە تەشكىلاتلىرى پۈتۈنلەي نامى بار ئىشى يوق بىر تەشكىلات ئىكەنلىكىنى، ھەر خىل ھەر ياڭزا كىشىلەر يىغىلىۋالغان بىر ئورۇن ئىكەنلىكىنى، ھەقىقى مىللى سوتسىيالىزم ئىدىيىسىگە ئىگە كىشىلەرنىڭ نەچچە يۈز كىشىگىمۇ يەتمەيدىغانلىقىنى كۆردۈم" دەپ يازىدۇ. ئۇنىڭ دېگەنلىرى گەرچە ئۇنىڭ كۆڭۈلدىكى خاتىرىسىدە يازغانلىرىغا سېلىشتۇرغاندا ئەمەلىيەتتە بەك ماس كەلمەيدىغان بولسىمۇ، بۇ دېگەنلىرىنى يەنىلا ئۇنچە بەك مۇبالىغە قىلىۋېتىلگەن دەپ قاراشقىمۇ

بولمايتتى. پايتەختتە، پارتىيە يىغىنلىرى دائىم دېگىدەك بىر-بىرسىنى بەسلىشىپ ھاقارەتلىشىش تۇسىگە كىرىپ، بىر-بىرسىنى شاپىلاق بىلەن ئۇرۇپ جىدەل قىلىشىشلارمۇ ئادەتتىكى ئەھۋالغا ئايلىنىپ قالغان ئىدى. بىر قېتىمدا گرېگور ستراسسېر، خاگمان (哈格曼) ئىسىملىك بىرسى بىلەن جىدەللىشىپ قالغان بولۇپ، ئۇ ئىككىسى ئۇرۇشۇپ قىزىرىشىپ كەتكەن بولۇپ، ئاخىرى كېلىپ بۇ جىدەل دوئىلغا چىقىش بىلەن ئاخىرلاشقانىكەن.

روشەنكى، گيوبېلسنىڭ ئالدىدىكى ۋەزىپە بەكلا قىيىن بىر ۋەزىپە ئىدى. ئۇنىڭ مەسئۇل بولغان تەۋەدىكى مىڭغا يېقىن پارتىيە ئەزاسى ئىچىدە "بىر-بىرسى بىلەن چىقىشالمايدىغانلارنى ھېسابقا ئالمىغاندا"، كوچىلاردا سان جەھەتتە مۇتلەق ئۈستۈن كوممۇنىستلار بىلەن سوتسىيال دېموكرات پارتىيىلىكلەرنىڭ قارشى تۇرۇشىغا دۇچ كېلەتتى. ئەينى ۋاقىتتىكى رايونلۇق پارتىيە بىيروسى پوتىسدام (波茨坦) يولىدىكى بىر بىنا ئىچىدە "پاسكىنا گەمە قەۋەتتى" گە جايلاشقان ئىدى. "ھەقىقەتەنمۇ چېكىدىن ئاشقان قالايماقان ھالەتتە ئىدى. مالىيە ھېساۋاتلىرى پۈتۈنلەي قالايماقان بولۇپ، بېرلىن رايونلۇق پارتىيە ئورگىنى ئۇ ۋاقىتلاردا ھېچ نېمىسى يوق ئەھۋالدا ئىدى. ئەمما قەرز ئىچىگە پېتىپ قالغان ئىدى." بۇ خىل ئەھۋال گيوبېلسنى ئۈمىتسىزلەندۈرمەيلا قالماي، بۇنىڭدىن ئۆزىگە كۈچ-قۇۋۋەت توپلىغان ئىدى. ئۇ، باش شىتابنى نىسبەتەن ياخشىراق بىر يەرگە كۆچۈرۈپ، نورمال پائالىيەت باشلىۋېتىدۇ. شۇنىڭدەك

يەنە بوغالتىر-كاسسىرلىق تۈزۈمىنى ئورنىتىپ، ئۆزى بىۋاستە بۇ ئىشلارغا مەسئۇل بولىدۇ. 1927-يىلى فېۋرال (ئۇي) غا كەلگىچە رايونلۇق پارتىيە بىيروسى قەرزلىرىدىن پۈتۈنلەي قۇتۇلۇپ بولىدۇ. شۇنىڭدەك يەنە ئون مىڭ ماركىتەك مۇقىم دەسمايىغىمۇ ئېرىشىدۇ. بۇندىن باشقا يەنە بىر كونا ماشىنىسىمۇ بار بولىدۇ.

گيوببېلس، بۇندىن كېيىن پارتىيە تەشكىلاتلىرىنى كۈچەيتىش ۋاقتى كەلدى دەپ قارايدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن پارتىيىدىن زىرىككەن خەلق ئاممىسىنىڭ دىققىتىنى تارتىش لازىملىقىنى تونۇپ يېتىدۇ. "بېرلىنلىقلار كىشىنى ھاڭ-تاڭ قالدۇرىدىغان خەۋەرلەرنى ئاڭلاشقا خۇددى بېلىقنىڭ سۇغا مۇھتاج بولغىنىدەك قىزىقىدىغان ھالدا ئىدى. — دەپ يازىدۇ گيوببېلس، — ئۇلار ئەنە شۇنداق خەۋەرلەرنى تاما قىلىپ كۈن ئۆتكۈزمەكتە ئىكەن. بۇنى تونۇپ يەتمىگەندە ھەر قانداق بىر سىياسى تەشۋىقات قۇرۇق گەپكە ئايلىنىپ قالاتتى." شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ ماقالە يازغىنىدا ياكى نۇتۇق سۆزلىگىنىدە ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە بېرلىنلىقلارنىڭ تەلپۈنى كۆزدە تۇتۇشقا ئەھمىيەت بېرىشكە تىرىشىدۇ. ماقالىلار بىلەن نۇتۇق ئارگىنالىنى يازغاندا كەسكىن ۋە ئېنىق گەپلەر بىلەن ھاياجان پەيدا قىلالىغىدەك يېزىشقا تىرىشىدۇ. ئۇنىڭ ھۇجۇمچىلار ئەترىتى بولسا كوچىلاردا قىزىللارنى ئاختۇرۇپ يۈرۈپ ئېلىشىشقا كىرىشىدۇ. بولۇپمۇ بۇ جەھەتتە پايدىلىق پۇرسەتلەرنى ھەرگىزمۇ قولدىن بەرمەيدۇ. ئۇنىڭ نەزەرىيىسى، "كوچىلارنى بوي سۇندۇرالىغانلار چوقۇم

خەلق ئاممىسىنىمۇ تېزگىنلىيەلەيدۇ؛ خەلق ئاممىسىنى تېزگىنلىيەلىگەندە دۆلەتنىمۇ تېزگىنلەپ كېتىشكە بولىدۇ".

ئۆي ئىگىسى ئايالىنىڭ دېيىشىچە، گېيوبېلس ھەر قېتىملىق نۇتۇق سۆزلەشتىن ئاۋال چوڭ ئەينەك ئالدىدا نەچچە سائەتلەپ سەھنىدە تۇرۇش قىياپىتىنى مەشىق قىلاتتىكەن. ئۇ سەھنىگە چىققاندىن كېيىن، بۇ جەھەتتە ھەقىقەتەنمۇ زور ئىلگىرىلىگەنلىكىنى كۆرسەتتى. ئۇزۇنغا قالماي ئۇ سەھنىدە تۇرۇشنىڭ ھەر تۈرلۈك قىياپەتلىرىنى پىششىق ئىگەللىۋالدۇ. يىغىن باشلىنىشتىن ئاۋال ھەر دائىم يىغىن قاتناشقۇچىلىرىنىڭ قانداق كىشىلەردىن تەشكىل تاپقانلىقىنى سوراپ ئېنىق بىلىۋالاتتى. "مەن سەھنىدە قايسى ئۇسلۇبنى قوللىنىشىم كېرەك؟ مىللەتچى بىرسىمۇ، سوتسىيالىست بىرسىمۇ ياكى مەيۈس بىرسى بولۇشىم كېرەكمۇ؟ تەبىئىكى، بۇ قىياپەتلەرنىڭ ھەممىسى مەندە بار ئىدى".

ئۇ ھەر دائىم جانلىق تىللاردا سۆزلەپ خەلق ئاممىسىنى ئۆزىگە قارىتىۋېلىشنى بىلەتتى. ئۇ ھەقىقەتەنمۇ ماھارەتلىك ناتىق ئىدى، ئۇ قىزىقچىلىقتىن دەرھال مەيۈس بىرسىگە، ئۇنىڭدىن يەنە تىل-ھاقارەتلەر ياغدۇرىدىغان بىرسىگە ئايلىنالايتتى. ئۇ ھەر دائىم مەخسۇس قىزىللارنى تىرىكتۈرىدىغان سۆزلەرنى قىلىپ، ئۇلارنى ۋارقىراپ-جارقىراپ نارازىلىق بىلدۈرۈشنى پەيدا قىلىۋېتىپ، كەينىدىنلا بۇ ۋەزىيەتتىن ئۇستىلىق بىلەن پايدىلىناتتى. ئۇ بىر قېتىم، "شاۋقۇن پەيدا قىلىش، قارشىلىق كۆرسىتىشنىڭ ئۈنۈملۈك قۇراللىرىدىن بىرى"

دېگەن ئىدى. ئۇنىڭچە بولغاندا، تەشۋىقات بىر تۈرلۈك سەنئەت ئىشى ھېسابلىناتتى. ھالبۇكى ئۇ بۇ ھۈنەرنىڭ ئەڭ ئۈستىلىرىدىن بىرى ئىدى. ئۇ، قولىدىكى مىلىنىڭ دۇنيادىكى بىردىن-بىر ياخشى مال ئىكەنلىكىنى ماختاپ كۆرسىتىش ئۈچۈن ئامېرىكا پاسونىدا خېرىدار يىغىشتىن پايدىلىنىپ مىللىي سوتسىيالىزمنى بازارغا سالاتتى.

گيوبېلس، ئىشچىلار ئاھالە رايونى بولغان ۋېيدىن (维丁) رايونىدا ئىشقا كىرىشتۈرۈلگەن پاسون بويىچە كۆزگە چېلىققىدەك چوڭ خەتلىك قىزىل پلاكاتلارنى تىكلەپ، "بۇرجۇئازىيە دۆلىتى ۋەيران بولۇش ئالدىدا تۇرماقتا" دېگەن تۈيغۇنى تەشۋىق قىلاتتى. گيوبېلس 1927-يىلى 11-غېنۋار (ئۇي) كۈنى، نۇرغۇنلىغان ئىشچىلارنى مىتىنگكە تەكلىپ قىلدى. بۇ قېتىمقى مىتىنگ، كوممۇنىستلار ھەر دائىم ئاممىۋى يىغىن ئاچىدىغان فالوش (法鲁士) چوڭ زالىغا ئورۇنلاشتۇرۇلغان ئىدى. بۇ مىتىنگ، كوممۇنىستلارغا قارىتا بىر قېتىملىق ئاشكارە ئۇرۇش ئېلان قىلىش ھېسابلىناتتى. يىغىن رەئىسى يىغىننىمىز ئۈچۈق دەپ ئەندىلا ئېلان قىلىپ تۇرۇشىغا، ماركسىزمچى بىر ئىشچى ئورنىدىن ئورغا چىقىپ، يىغىن تەرتىپىدىكى بىر نوقتىغا ئىزاھات بېرىلىشىنى تەلەپ قىلىپ ۋارقىرايدۇ. رەئىس ئۇنىڭ سوئالىغا پەرۋامۇ قىلمايدۇ. ئەمما ئۇ ئادەم تەلىۋىنى تەكرارلىماقچى بولغىنىدا ھۇجۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەر كېلىپ ئۇنى مەيداندىن قوغلاپ چىقىرىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىر مەيدان ئۇرۇش-جېدەل باشلىنىپ كېتىدۇ. 83 نەپەر قىزىللار تەرەپدارى ئۇر-توقماق

ئاستىدا قالىدۇ. بۇ جىدەلدە ئېس-ئاچىلاردىنمۇ 10 كىشى يارىلىنىدۇ. بۇ چاغدا گېيوبېلس دەرھال ئوتتۇرىغا چىقىپ بۇ يارىدارلارنى سەھنىگە چىقىرىپ، ئۇلارنىڭ دات-پەريادىنى خەلق ئاممىسىغا كۆرسىتىشنى بۇيرۇيدۇ. بۇنداق قىلساق خەلق ئاممىسىغا بەكلا ياخشى تەسىر كۆرسىتەلەيمىز دەيدۇ. ئۇنىڭ بۇ ئويۇنىدىن، گېيوبېلس ھەقىقەتەنمۇ ئۇستا بىر تەشۋىقاتچى ئىكەنلىكىنى ئوچۇق كۆرىۋېلىشىمىز مۇمكىن. فالوش (法鲁士) زالىدىكى بۇ كۆرەش، ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ نامىنى گېزىتلارنىڭ بىرىنچى بەت سەرلەۋھەسىگە چىقىرىدۇ. شۇنداق قىلىپ، بۇرۇن ھىتلېر ۋە ئۇنىڭ قوزغىغان ھەرىكىتى ھەققىدە بەكلا ئاز خەۋەردار بولۇپ يۈرگەن بېرلىنلىقلارنى “بېرلىن شەھرىدە يەنە بۇنداقمۇ بىر سىياسىي كۈچ بار ئىكەن-دە” دېگەن مەلۇماتقا ئىگە قىلىدۇ. بۇ تۈردىكى گېزىت تەشۋىقاتلىرى ئەسلىدە ئۇلارنى قارىلاشنى مەقسەد قىلىپ يېزىلغان بولسىمۇ، كۈتۈلمىگەندە، ئارىدىن بىر قانچە كۈن ئۆتمەيلا 2600 نەپەر ئادەم كېلىپ ناتسىستلار پارتىيىسىگە ئەزا بولۇشقا ئىلتىماس سۇنىدۇ. بۇلارنىڭ ئىچىدىن يەنە 500 دەك ياش ھۇجۇمچىلار ئەترىتىگە ئەزا بولۇش ئىلتىماسىنى سۇنىدۇ.

مىتىنگە قاتناشقۇچىلارنىڭ سانى كۈنسايىن ئارتىپ بارىدۇ. ھىتلېر كلور (克罗) رېستۇرانتىدا ئوتتۇرىغا چىققىچە بولغان ئارىلىقتا ئاممۋى يىغىلىشقا قاتناشقانلار سانى 5 مىڭ كىشىگە يەتكەن ئىدى. شۇ قېتىمقى ئاممۋى يىغىن ئەسلىدە ماركسىزمچىلارنىڭ بايرىمى بولغان “1-ماي” (ئارسلان)

www.pidaw.biz

www.uyghurkitap.com

بايرىمنى تەبرىكلەش يۈزىسىدىن ئېچىلغان بىر يىغىن ئىدى. فيۇرېر نۇتقىنى باشلىغان ۋاقتىدىكى قىياپىتى راستىنلا لېنىننىڭ قىياپىتىگە ئوخشاپ كەتكەن ئىدى: "بىز سوتسىيالىزمچىلارمىز، بۈگۈنكى كاپىتالىزم ئىقتىسادى تۈزۈمىنىڭ دۈشمەنلىرىمىز. كاپىتالىستلار تەڭسىز مائاش، ھەقسىز بايلىق ۋە دەسمايىسىغا تايىنىپ تىقىلىپ كەتتى. ئۇلارنىڭ بېيىپ كېتىشى ھەرگىزمۇ مەسئۇلىيىتىنىڭ چوڭ-كىچىكلىكى، قىلغان ئەمگىكىنىڭ ئېغىر-يېنىكلىكىگە ئەھمىيەت بېرىشتىن كەلگەن ئەمەس، ئۇلار ئادەمنىڭ قىممىتىنى نامۇۋاپىق ئۆلچەملەر بىلەن باھالاش ئاساسىدا نامرات پۇخرالارنى ئېكسپىلاتاتسىيە قىلىشقا تايىنىپ تىقىلىپ كەتمەكتە. بىز، ھەر قانداق ئەھۋال يۈز بېرىشىدىن قەتئىي نەزەر، بۇنداق بىر تۈزۈمنى تۈپتىن ئاغدۇرۇپ تاشلاش ئىرادىسىگە كەلگەن كىشىلەرمىز." كېيىندىنلا ئۇ ھاياتلىق ماكانى يارىتىش ھەققىدە كەڭ دائىرىلىك توختىلىپ، پارتىيە ئەزالىرىغا بۇ قارىشىنى كۈچەپ سىڭدۈرۈشقا تىرىشىدۇ. ئۇ نۇتقىنى، گېرمانىيىدە 62 مىليون ئاھالە بار. ئەمما يەر مەيدانىمىز بولسا ئارانلا 450 مىڭ كىلومېتىر چاسا كېلىدۇ. بۇ خەلق بۇنچە تار بىر مۇھىتتا بەكلا قىستىلىپ كەتمەكتە! دەپ داۋام قىلىدۇ. "ئەگەر بىز بۈگۈنكى كۈندە باشقا دۆلەتلەر ئىگە بولىۋالغان يەر مەيدانلىرىنى كۆز ئالدىمىزغا كەلتۈرگىدەك بولىدىكەنمىز، بىزنىڭ قولىمىزدىكى بۇ يەرنىڭ ھەقىقەتەنمۇ كۈلكىلىك دەرىجىدە ئاز بىر يەر ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ ئالالايمىز. ... بۇ ئىشنى ھەل قىلىشنىڭ مۇنداق ئىككى تۈرلۈك چارىسى بار: بىر

www.pidaiy.biz

بولسا "ئەڭ ئىسىل نەسىللىرىمىزنى قوغلاپ چىقىرىش" قا تايىنىپ نوپۇسىمىزنى ئازايتىش؛ ياكى بولمىسا ئۇرۇش قىلىشقا مەجبۇر قىلىشتىنمۇ قاچماي زېمىن بىلەن نوپۇس پەرقىنى مۇۋاپىق تەڭشەپ بۇ مەسىلىنى ھەل قىلىش. بۇ ئىككىنچى ئۇسۇل، تەڭرىنىڭ بەلگىلەپ بەرگەن ئەڭ تەبىئى ئۇسۇلدۇر".

گىيوبېلس، ئەسلىدە قىزىللار ئوتتۇرىغا چىقىپ قالايماقانچىلىق تېرىيدىغانلىقىدىن بەكلا ئۈمىد كۈتكەن ئىدى. ئەمما يىغىن باشتىن ئاخىرى تىپ ـ تىنچ ئۆتىدۇ. ھەتتا ئەڭ مۇھىم گېزىتلارمۇ بۇ قېتىمقى نۇتۇق ھەققىدە بىرەر باھادا بولماي جىمىپ كېتىدۇ. پارتىيىنى خەلق ئاممىسىنىڭ نەزىرىدە تۇتۇش مەقسىتىدە ئارىدىن 3 كۈن ئۆتمەي، گىيوبېلس "ھەربىلىكتىن چېكىنگەن ئەسكەرلەر جەمئىيىتى يىغىن زالى" دا يەنە بىر قېتىملىق مىتىنگ تەشكىللەيدۇ. بۇ يىغىلىش ئۈچۈن ئۇ كۆشكۆرتۈش خاراكتېرىدا تەتۈر شۇئاردىن بىرنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ ("جاپاكەش خەلقىم! بىزنى كىم قۇتقۇزالايدۇ؟ ياكوب گېردشىمىدمۇ؟ (雅各布•戈尔德施密特)" بۇ شۇئارنى نەچچە مىڭ نۇسخا بەستۇرۇپ پۈتۈن بېرلىن شەھەرىگە چاپلىتىۋېتىدۇ. گېردشىمىد (戈尔德施密特) دېگەن كىشى گېرمانىيىدىكى ئەڭ چوڭ بانكىرلاردىن بىرى بولۇپ، بۇ قېتىمقى يىغىلىشقا ئۇنىمۇ تەكلىپ قىلىشقان ئىدى. ئەسلىدە بۇ كىشى يىغىنغا قاتنىششقا ماقۇل بولغان بولسىمۇ، يىغىلىشقا ئاز قالغاندا، ئۇنىڭ شىركەت يىغىنىدىكىلەر قارار قوبۇل قىلىپ قاتناشمىسۇن، ئۇنىڭ ئورنىغا شەخسى كاتىۋىنى يوللىسۇن دېگەن قارار ئېلىشىدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

گيوبېلس، مىتىنگتە ئىنتايىن نازاكەتلىك بىر شەكىلدە بانكىرنى قاتتىق مازاق قىلىپ يىغىن قاتناشقۇچىلىرىنى قاهقاھلىتىپ كۈلدۈرىۋېتىدۇ. "قارشى ئالىمىز! بېرلىنلىق ئىشچىلار! ــ دەيدۇ ئۇ نۇتقىدا، ــ ياكوب گېردشىمىدنىڭ چىرايلىق قىز كاتىپى يىغىلىشىمىزغا قاتناشقىلى كەپتۇ! كاتىپ خانىم، مېنىڭ ھەر بىر سۆزۈمنى خاتىرلەپ ئاۋارە بولماڭ. سىزنىڭ خوجايىنىڭىز ئەتىنىڭ گېزىتلىرىدىن نۇتقىمنى ئوقۇۋالالايدۇ." ئۇ قىلچە مەگسىتمىگەن ھالدا "يەھۇدىي گېزىتلىرى" ۋە "مەتبۇئات ساھەسىدىكى يەھۇدىي كولۇپلىرى" ھەققىدە سۆزلەپ كېتىدۇ. ئاردىن بىر جىدەل تېرىغۇچى چىقىپ ۋارقىرايدۇ: "سېنىڭمۇ ئۇلاردىن قېلىشقىدەك يېرىڭ يوق!" ۋارقىرىغان كىشى ياشانغان بىر پوپ بولۇپ، تىنىماي گيوبېلسنىڭ گېپىنى بۆلۈپ تۇراتتى. ئاخىرى گيوبېلس بەرداشلىق بېرەلمەي، ھۇجۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەرگە ئۇنى ئەدەپلەپ قويۇشنى ئىشارەت قىلىدۇ. پوپ قاتتىق تاياق يەپ يارىلىنىپ دوختۇرخانىغا ئېلىپ كېتىلىدۇ. گېزىت خەۋەرلىرىدە يارىلانغا كىشىنىڭ كاتولىك دىنىدىكى "ئاق چاشلىق كىشىلەرنىڭ ھۆرمىتىگە سازاۋەر بىر پوپ ئىكەنلىكى يېزىلىدۇ (ئەسلىدە، ئۇ بىر زابوي ئىدى. ئۇنى سەھنىدىن ھەيدەپ چۈشۈرىۋەتكەن شۇ ۋاقىتتىن كېيىن، ئۇمۇ كېيىنچە ئاكتىپ ناتسىستلاردىن بىرىگە ئايلىنىدۇ). بۇ ئىش جامائەتنىڭ غەزىپىنى قوزغىۋەتكەنلىكى ئۈچۈن، ساقچى ئىدارىسى بۇ ئىش سەۋەبىدىن

www.pdaiy.biz

بويرۇق چۈشۈرۈپ بېرلىندىكى ناتسىستلار پارتىيىسىنى قانۇنسىز پارتىيە دەپ ئېلان قىلىدۇ.

بۇ چەكلىمە گيوبېلسنى بەكلا ھەيران قالدۇرىدۇ. ئۇ بۇ ئىشتىن نېمە دېيىشىنى بىلەلمەيلا قالىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ئۇ يەنە "چەكلىگىنىڭلار بىلەن بىز يەنىلا ھاياتتا" دېگەندەك شۇئارلاردىن پايدىلىنىپ ۋەزىيەتنىڭ ئېغىرلىشىپ كېتىشىنى پۈتۈن كۈچى بىلەن يېنىكلىتىشكە ئۇرۇنىدۇ. پارتىيە تەشكىلى ھەرىكىتىنى يەر ئاستىغا كۆچۈرگەنلىكى سەۋەبىدىن، ئامالسىز قالغان گيوبېلس، "تىنىچ كۆل"، "چىرايلىق دوپ دەرىخى"، "1927-يىلقى پىيادىلار پولكى" دېگەندەك بالىلارچە سادda پىلاكاتلارنى كۆتۈرۈپ چىقىپ تەشكىلاتىنى نىقاپلاشقا تىرىشىدۇ.

ساقچى دائىرىلىرىمۇ ئۇنىڭغا تاقابىل تۇرىدىغان تەدبىرلەرنى ئىشقا سېلىپ ناتسىستلارنى پروسسىيە تەۋەسىدە ئاشكارە نۇتۇق سۆزلىشىنى چەكلايدىغان باشقا بۇيرۇقلارنى ئېلان قىلىدۇ.

گيوبېلس بۇنىڭلىق بىلەن ھوجۇقۇپ كەتمەيدۇ. ئۇ ژورنال نەشرى قىلىشقا كىرىشىپ، ئۇنىڭغا «زەربە» دېگەن نامنى بېرىدۇ. ئامېرىكىنىڭ مۇستەقىللىق بايرىمىنى خاتىرلەش كۈنىدە بۇ ژۇرنالنى نەشرىدىن چىقىرىدۇ. ئەمما رىياللىق ئۇنىڭ خىياللىرى بىلەن پەقەتلا ماس كەلمەيدۇ. ژۇرنالنىڭ تۇنجى سانىدىن باشلاپلا ئۇنى ھەيران قالدۇرۇپ ژۇرنال چىقىرىشى مەغلۇبىيەت بىلەن نەتىجىلىنىدۇ. "بۇ نېمە دېگەن ئېچىنىشلىق

ئۆلكە ژۇرنىلى" دەپ ئۇنىڭ ئۆزىمۇ بۇ مەغلۇبىيەتنى ئېتىراپ قىلدۇ. "پۇتۇنلەي جۆيلۈپتۇ بۇ ژۇرنال!" دېيىشىدۇ كىشىلەر. مۇشتىرى بولغان پارتىيىلىك سانىمۇ نەچچە يۈزدىن ئاشمىغان بولۇپ، گېزىت بوتكىلىرىدا ئارانلا بىر نەچچە نۇسخا سېتىلىش بىلەنلا توختاپ قالىدۇ. ئەمما گىيوبېلس ئۆزىنىڭ ئاساسى ئويىنىڭ خاتا ئەمەسلىكىگە قەتئىي ئىشىنەتتى. شۇڭا ئۇ كومپارتىيە گېزىتلىرىنىڭ كۆرۈنۈشى بىلەن مەزمۇنىنى كۆچۈرۈۋېلىپ يۈرۈپ بۇ ژۇرنالنى ساقلاپ قېلىشقا تىرىشىدۇ.

گىيوبېلس بىلەن ستراسسېر ئىككىسىنىڭ ئۆزئارا قاتتىق مۇنازىرە قوزغىۋېتىشى بېرلىن مەسلىسىنى تېخىمۇ ئېغىرلاشتۇرۇۋېتىدۇ. بۇ ئىشلار ئىيۇل (ئەرەن) ئاخىرلىرىدا ئۆتكۈزۈلىدىغان ميونخېن يىللىق قۇرۇلتىيى ئۈچۈن رىيالىزىملىق مۇھىتقا ئىگە قىلىشىنىڭ سەۋەبى بولۇپ بېرىدۇ. پارتىيىنىڭ شەھەرلەردىكى تەرەققىياتى كىشىنى بەكلا ئۈمىتسىزلەندۈرەتتى. ھىتلېر يېغىندا بۇ تۈردىكى كىرىزىس ھەققىدە گەپ قىلماي ئەگىتىپ ئۆتۈپ كېتىدۇ. ئۇ ئاساسلىق نىشانىنى ھېچ كىم ئوتتۇرىغا چىقىپ ئاقلاشقا ئۇرۇنمايدىغان بۇرگېرىراۋدىكى يەھۇدىيلارنى قارىلاشقا قارىتىپ سۆزلەيدۇ.

پارتىيىنىڭ پەسكويغا چۈشۈپ قېلىشىغا ھىتلېر گويا قىلچە كۆڭۈل بۆلمەيدىغاندەك، ئۇنىڭ كۆڭلىدە ئۇنىڭدىنمۇ مۇھىم باشقا بىر ئىشى باردەك كۆرۈنۈشتە ئىدى. ئۇنىڭ بۇ بىر قانچە ئاي ئىچىدە سۆزلىگەن نۇتۇقلىرى شۇنى كۆرسەتمەكتىكى، ئۇنىڭ كۆڭۈل بۆلىدىغىنى ئۆزىنىڭ ئىدىيىۋى سىستېمىسىغا

www.uyghurkitap.com
www.pdaly.biz

مۇناسىۋەتلىك ئىشلار ئىدى. ئۇ خەلق ئاممىسىغا ئىرقچىلىق ئىدىيىسى بىلەن گېرمانىيىنىڭ كىلەچىكى شەرقتىن تۇپراق ئىگەللەش دېگەن ئىدىيىسىنى سىڭدۈرۈش ئۈچۈن قايتا-قايتىلاپ تىرىشماقتا ئىدى. ئۇ ئۆزىنىڭ دارۋىنىزملىق تەبىئەت قانۇنىيىتى بولغان كۈچلۈكلەر ئاجىزلارنى يەپ تۈگىتىدۇ دەيدىغان پەرىزىنى تەكرار-تەكرار تەرغىپ قىلىشقا كىرىشكەن ئىدى.

نيۇرېنبېرگتا ئۆتكۈزۈلگەن پارتىيىنىڭ 3 يىللىقىنى خاتىرلەش مۇراسىمىدا ئۇ بۇ پىروگرامىسىنى يەنىمۇ بىر بالداق يۇقىرى كۆتەرگەن ئىدى. 8500 نەپەر فورمىلىقلارنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان تەخمىنەن 20 مىڭدەك پارتىيە ئەزاسى، بۇ قېدىمى شەھەرگە يۇپۇرلۇپ كېلىدۇ. باشقا ۋاقىتلارغا ئوخشاش يىغىن مەيدانى ئالاھىدە داغ-دۇغىلىق كۆرۈنۈشكە كەلتۈرۈلگەن ئىدى. كىشىلەر قەلبىنى ھاياجانغا سالىدىغان ھەربىي مارش ئوركىستراسىېر ھەمرالىقىدا، يىغىن قاتناشقۇچىلار بايراقلارنى كۆتۈرۈشۈپ تەرتىپلىك قەدەملەر بىلەن يىغىن مەيدانىغا كىرىپ كېلىدۇ. 21-ئاۋغۇست (چايان) يەكشەنبە (يالچىق، پازار) كۈنى، يەنى تەبرىكلەش مۇراسىمىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى كۈنى، ھىتلېر ھاياتلىق ماكانى چۈشەنچىسىنى يەھۇدىيلارغا قارشى تۇرۇش ھەرىكىتى بىلەن باغلاشتۇرۇپ سۆزلەيدۇ. ئۇنىڭ بۇ ھەقتىكى نۇتقى بەكلا مۇجمەل بولغاچقا، مۇتلەق كۆپ سانلىق كىشىلەر بۇنداق باغلاشتۇرۇپ دېگەنلىرىنىڭ تېگىدە نېمە غەرەزنىڭ يوشۇرۇنغانلىقىنى ھېس قىلىپ كېتەلمەيدۇ. ھىتلېر، نېمىس

www.pidaiy.biz

خەلقىنىڭ تېخىمۇ كەڭرى ھاياتلىق ماكانى تەلۋەدە بولىۋاتقانلىقىنى قايتا ـ قايتا تەكىتلەپ كۆرسەتتى؛ ئاندىن ئۇ ھوقۇق، پەقەت ھوقۇقلا يېڭى تۇپراقلارنى قولغا كەلتۈرۈشنىڭ ئاساسى بولالايدۇ دەپ كۆرسەتتى. ئەمما ئۇ، گېرمانىيە ئۈچ تۈرلۈك قورقۇنۇچلۇق كۈچلەر تەرىپىدىن ھوقۇق ئاملى تارتىپ ئېلىنغانلىقىنى كۆرسىتىپ ئۆتتى. بۇ كۈچلەر ئىنتېرناتسىيونالىزم، دېموكراتىيە ۋە تىنچلىق ئەقىدىلىرىدىن ئىبارەت ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىپ ئۆتتى. كەينىدىنلا بۇ ئۈچ خىل ئاملنى ئىرقچىلىق قارىشى بىلەن بىرلەشتۈرۈپ تەھلىل قىلدى. ئىنتېرناتسىيونالىزم، دېموكراتىيە ۋە تىنچلىقپەرۋەرلىك دېگەنلەرنىڭ ھەممىسىنىلا يەھۇدىيلار ئىجاد قىلغان ئۇقۇملار ئىكەنلىكىنى كۆرسەتتى. ھىتلېر ھەقىقەتەنمۇ ھاياتلىق ماكانى نەزەرىيىسى بىلەن يەھۇدىيچىلىقنى بىر پۈتۈن ھالغا كەلتۈرۈپ بايان قىلدى. ھىتلېرنىڭ بۇ يېڭى قاراش جەھەتتىكى سىستېمىسىز ئىزدىنىشى مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشىشكە ئازلا قالغان ئىدى.

ھىتلېر ھېلىغىچىلا زىيېتش (在提埃希) كوچىسىدىكى شۇ كىچىك ئۆيدە تۇراتتى. گەرچە، گېرمانىيىدىكى ئەڭ ھەشەمەتلىك بەزى ئائىلىلەردە، ھىتلېر گويا قەھرىمانغا ئوخشاش قىممەتلىك مېھمان سۈپىتىدە كۈتۈۋېلىنماقتا بولسىمۇ، تۇرمۇش ئۆلچىمىنى يەنىلا شۇ بۇرۇنقى قەلەندەرلەر تۇرمۇش سەۋىيىسى بويىچە ساقلاپ كەلمەكتە ئىدى. خۇلۇم ـ قوشنىلىرىنىڭ دېيىشىدىن قارىغاندا، ئۇ يەنە ئۆزىنىڭ بار

بولغان بىر قانچە كۆڭۈلكى بىلەن بىر قانچە پايپىقىنىمۇ باشقىلار بىلەن تەڭ ئىشلىتەرمىش. بۇ ئادەتتە ئۆيدە ھىتلېر پۈتۈن مەملىكەتتىنىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىن كەلگەن كەمبەغەل ياكى باي چوقۇنغۇچىلىرىنى قوبۇل قىلغان بولۇپ، بۇ جەھەتتە ئۆزىنىڭ ئىسىل پەزىلەتلىك ئىكەنلىكىنى كەڭ قۇرساقلىقىنى كۆرسەتكەن. ئۇنىڭ ئاياللارنىڭ قولىنى سۆيۈپ قويۇش بىلەن، ئۇلارنىڭ ئۆمۈر بويى ھىتلېرغا ساداقەتلىك بولۇشىنى قولغا كەلتۈرگەن. ئۇنىڭ كۈچلۈك قول ئېلىشىپ كۆرۈشۈشى، ئەمەلىيەتتىنى چىقىش نوقتىسى قىلىپ مۇئامىلە قىلىشى ھەمدە ھەممىگە ئوخشاش مۇئامىلە قىلىشى ئەرلەرنىڭ ئىشەنچىنى قولغا كەلتۈرگەن.

ئۇنىڭ نۇتۇقلىرىمۇ سىياسى ئۆكتىكۈرلۈكىنىڭ تىپىك ئۈلگىسىنى ياراتقان. شۇ يىلى كۈزدە خامبۇرگدا بىر قېتىملىق سۆزلىگەن نۇتقىدا، يەرلىك ئەمەلدارلاردىن ئېرپوت كلىپوس (埃尔伯特•克列普斯)ھىتلېرنىڭ قەتئىي تۈردە تېزىسكە قاراپ سۆزلەيدىغانلىقىنى، ئۇ تېزىسلىرىدا مۇھىم سۆزلەرنى يېزىۋالىدىغانلىقىنى سەزگەن. ھەتتا ئادەتتە مۇنداقلا ئاغزىدىن چىقىرىپ قويغاندەك بىلىنگەن سۆزلەرنىمۇ ئالدىن يېزىپ تەييارلىۋالىدىغانلىقىغا دىققەت قىلغان. ھىتلېر نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ دېگىنىدەك، بولۇپمۇ ئۆكتىچىلەرنىڭ دەپ يۈرگىنىدەك نۇتقىنى تەييارلىق قىلماي ئۇدۇللۇق سۆزلەيدىغان بىرسى ئەمەس ئىدى. ئۇنىڭ نۇتۇق تېزىسلىرى بەكلا رەتلىك يېزىلغان بولۇپ، ئۇ ھەقىقەتەنمۇ ئۆزىنىڭ قانداق ئۇنۇم

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

قازىنىشنى، بۇنداق ئۇنۇمنى قانداق قولغا كەلتۈرىدىغانلىقىنى ئېنىق بىلىدىغان بىرسى ئىدى. كلىپوس(克列普斯) ، ھىتلېر ئوچۇق مەيدانلاردا ئۆزىنىڭ دۇنيا قارىشىنى سىناق قىلىدىغانلىقىنى بىلمىسىمۇ، فيۇرېر قەلبىدە چوڭ پىلانلىرىنى مۇھاكىمە قىلىدىغانلىقىنى ئېنىق بىلەتتى. “ھىتلېر كونا سۆزلەردىن پايدىلىنىشتىن ساقلانغان، يېڭى سۆز ۋە چۈشەنچىلەرنى ئىشلەتكەندىلا خەلق ئاممىسىنىڭ دىققىتىنى قوزغاشقا بولىدىغانلىقىنى بەكلا ئېنىق بىلەتتى. ئۇنىڭ ئىدىيىسى ھەقىقەتەنمۇ رىغبەتلەندۈرۈش خاراكتېرىگە ئىگە بولۇپ، پىكىرلىرىنى ئوخشىمىغان سىياسىي غايىلەردىكى كىشىلەرگىمۇ قوبۇل قىلدۇرالايتتى. شۇنداق بولغاچقا، ئۇ ھامبۇرگدا تۇنجى قېتىم ئاشكارە ئوتتۇرىغا چىققىنىدا، قىسقىغىنە بىر سائەت ئىچىدىلا گۇمان بىلەن قارايدىغان ياكى ئۆز پىكىرىنى ساقلاپ قالغان يىغىن قاتناشقۇچىلىرىنىمۇ ئالقىشلايدىغان ھالغا كەلتۈرۈۋەتەلىگەن ئىدى. بۇنداق ئالقىش سادالىرى بارغانسىرى كۈچىيىپ، ئۇنىڭ نۇتقى ئاخىرلىشىشقا ئاز قالغىنىدا ئالقىش سادالىرى ھەممە يەرنى قاپلاپ كېتىدۇ. كېيىن، كاللىسى ئەڭ سەگەك ھېسابلىنىدىغان مىتىنگ قاتناشقۇچىلىرىمۇ، گەرچە ھىتلېرغا ۋە ئۇنىڭ ناتسىستلار پارتىيىسىگە يەنىلا قارشى بولۇپ كەلگەن بولسىمۇ، روشەنكى، ھىتلېر ئۇلارنىڭ ئويلىغىنىدىنمۇ ئارتۇق كىشىلەرگە مەرھەمەتلىك بىرسى بولۇپ چىقاتتى”.

ھىتلېرمۇ ئادەتتىكى نېمىسلارنىڭ ئاساسلىق ئېھتىياجلىرىنى قانداق قىلىپ قاندۇرۇشقا بولىدىغانلىقىنى تىنماي ئۆگىنىپ

www.pidaly.biz

تۇراتتى. ئۇ بۈگۈن ميونخېن قوزغىلىڭى دەۋرىدىكى كىشىلەرنى قورقىتىپ يۈرىدىغان ئىنقىلابچى ئەمەس ئىدى. شۇنىڭدەك خەلق ئارىسىدىكى ئەسەبىلەردىنمۇ ھېسابلانمايتتى. ئۇ ئەندى پۈتۈن زېھنى بىلەن ۋەتىنىنىڭ بەختىيارلىقى ئۈچۈن ئىزدىنىپ يۈرگەن بىر رەھىمدىل ئىنسان ئىدى. ئۇنىڭ ئالدىدىكى خەلق ئامىسىنىڭ بىلەلمىگىنى، "ئۇنىڭ تىلىغا كەلتۈرگەن رەھىمدىل سۆزلىرى" بولۇپ، بۇ سۆزلەر ئەسلىدە ئىنسانىيەت تارىخى بويىچە كۆرۈلگەن ئەڭ ئاكتىپ پروگراما نىقاپلىرى ئىدى. بۇ پروگراما ئەسلىدە كەلگۈسىدە ياۋروپا خەرىتىسىنى ئۆزگەرتىۋېتىپ، دۇنيادىكى مۇتلەق كۆپ قىسىم كىشىلەرنىڭ ھاياتىغا ئۇ ياكى بۇ شەكىلدە تەسىر كۆرسىتىدىغان بىر پروگراما ئىدى.

شۇ يىلى كۈزدە، ھىتلېر بېرلىنغا كېلىپ قىسقا مۇددەتلىك تۇرۇپ، ئۆزى بىۋاستە گيوبېلس بىلەن ستراسسېر ئوتتۇرىسىدىكى تالاش-تارتىشنى ھەل قىلدۇ. ئوتتو ستراسسېرنىڭ دېيىشى بويىچە، ھىتلېر ئۇنىڭ ئىشخانىسىغا كېلىپ ئۇنىڭدىن تالاش-تارتىشلارنى توختىتىڭلار دەپ تەلەپ قىلدۇ. "ئۇنداقتا بۇنى سەن ئۆزەڭ بېرىپ گيوبېلسقا ئېيتقىن، ئەسلىدە ھەممىلا ئىشتا ئىشنى قىيىنلاشتۇرۇپ يۈرگەن كىشى دەل ئۇنىڭ ئۆزى" دەيدۇ ئۇ قىلچە تەپ تارتماستىن. ئوتتونىڭ ئۆزى بىلەن مۇناسىۋىتى يوق دەپ قارىشى، ھەرگىزمۇ ئۇنىڭ ئاكىسىنىڭ ھىتلېرغا بولغان مۇئامىلىسىنى ئىپادىلەپ بېرەلمەيتتى. فيۇرېر، گرېگورغا ئىشىنىدىغانلىقىنى كۆرسىتىش ئۈچۈن ئۆزى مەخسۇس بۇ يەرگە

www.pidaiy.biz

كەلـگەن ئـىـدى. ئـۇنى پـارتىيىگە قـايتۇرۇپ كـېلىشـتىن باشـقا، فيۇرېر يەنە ئۇنىڭغا تېخىمۇ يۇقىرى ۋەزىپىنى ئۈستىگە ئېلىشـىنى ئېيتماقچى ئـىدى. باۋارىيىـدە تـۇنجى قېتىم ئاشـكارە ئوتتۇرىغا چىققان ۋاقتىـدا، ئۇنىـڭ ئـۆزى، يەنـى گرېگـور، ھىتلېـر بىـلەن بىـرلىكتە سـەھنىدە كـۆرۈنگەن ئـىدى؛ ئەڭ ئـاخىرقى يىللىـق يىغىنغا رىياسەتچىلىك قىلغان كىشىمۇ يەنە شـۇ گرېگـور ئـىدى. ئىنىسى ئۇنىڭغا ھىتلېرنىـڭ ھوقـۇقى نىسبەتەن خەتەرلىـك بىـر باسقۇچقا كېلىپ قالغانلىقى ھەققىدە قايتا ـ قايتا ئاگاھلانـدۇرغان بولسىمۇ، ئاكىسى ئۇنىـڭ گېپىنـى ئـاڭلىغىلى ئۇنىمىغان ئـىدى.

"قوي بۇنى، ـــ دەيدۇ ئىنىسى بىلەن مۇنازىرىلىشىپ، ـــ ئۇمۇ خـۇددى ماڭـا ئوخشاشـلا ھەرگىـز بىـر داھىـى ھېسابلانمايدۇ. ئـۇ پەقەت خەلق سەھنىسىدە قارشى ئېلىنىپ كېلىـنگەن بىـر ئـادەم. ئۇنىڭغا يەنىلا تاقابىل تۇرالىشىمىز مۇمكىن." ھىتلېـر شاش بىـر ئـاتقىلا ئوخشـايدۇ. "ئۇنىـڭ بىزنـى يېقىتىـپ تاشلىشـىغا يـول قويماسلىقىمىز، ئۇنى تېـزگىنلەپ يۈرىشـىمىز، ئـۇنى تـوغرا يولغا قاراپ يېتەكلەپ يۈرىشىمىز كېرەك".

ئەمما ئوتتو ئۇنداق قارىمايتتى. يەنى ئۇنىڭ قارىشىدا ھىتلېر ھەرگىزمۇ شاش بىر ئات ئەمەس ئىدى. بەلكى ئۇ بىر يولۋاسىنىڭ نەق ئۆزى ئىدى. "ئەگەر ئۇ سىنى يېقىتىپلا ئالدىمۇ ـ بولدى، ئـۇ سىنى مەڭگۈلۈككە ئۆچۈرۈپ تاشلايدۇ." ئىنىسىنىڭ بـۇ گېپىگە گرېگـور قارشـى چىقىـپ، ئـۇ فيـۇرېرلىكنى ياخشـى بىجىرىـپ كېلىۋاتىدۇ، چۈنكى ھىتلېر بەرىبىر "يۇمشاق كۆڭۈل بىـر ئـادەم، ئۇنىـڭ مىجەزى ياخشـى، ھەم سـاداقەتلىك ھەم يـۇۋاش. سـەن

ئۇنىڭ مېنىڭ دېگەنلىرىمگە قانچىلىك ئەھمىيەت بېرىدىغانلىقىدىن خەۋىرىڭ بارمۇ؟ ئۇ ھەر دائىم: گرېگور، يەنە سېنىڭ توغرا چىقتى، ئەگەر سەن بولمىساڭ مەن نېمىگىمۇ ئوخشاپ قالارمەن دەيسەن؟ دەيدۇ. سېنىڭچە ئۇ ستراسسېرغا بۇنداق گەپلەرنى قىلىدۇ دەپ ئويلامسەن؟ ”

(6)

1927-يىلى يىل ئاخىرسىغا كەلگەندە، كورۋىنۇشتە ھىتلېر كىشىلەر ئۇستىدىكى مەسىلىلەرنى بىر تەرەپ قىلغىنىدا ئايرىم-ئايرىم بىر تەرەپ قىلىش بىلەنلا قالماي، كوللىكتىپ بىر تەرەپ قىلىش ئۇسۇلىنىمۇ قوللاندى. پارتىيىنى قايتا قۇرۇپ چىقىش مەسىلىسىدە، روشەنكى، ئۇنىڭ قىزىقىدىغىنى ئۇزۇن مۇددەتلىك مەقسەتنى كۆزلەپ ھەرىكەت قىلىش ئىدى. يەنى بەزى نەرسىلەرنى ئۇ ئىنىق كۆرۈپ يېتەلىگەن بولسا، ئۇنىڭ مەسلىھەتچىلىرى بۇنى كورەلمىگەنلىكىنى سېزەلەيمىز. مەسىلەن، كەڭ كوللەملىك ھەرىكەت قوزغاپ پارتىيىنىڭ ئاساسىنى كېڭەيتىشتىن ئاۋال، ئۇ چوقۇم بەزى خەلق ئاممىسىنىڭ دەرھال ھەل قىلىشقا تېگىشلىك بولغان ئىشلىرىنى چىڭ تۇتۇپ ئىشلەيدۇ. بۇ ئاساستا قايتىدىن ئىشچىلار بىلەن شەھەر خەلقىنىڭ ھىمايىسىنى قوزغايتتى. شۇنىڭغا ئوخشاش مۇھىم بولغان يەنە بىر ئىش، ئۇ يەنە مەلۇم بىر ئىنىق دۇنيا قاراشنى يېتەكچى قىلىشقىمۇ ئېھتىياجلىق بولۇپ قالىدۇ. ئۇ بۇنى

شۇندىن بىر يىل كېيىن قولغا كەلتۈرەلەيدۇ؛ ئەمما ئۇ ئېھتىياجلىق بولغان ئىشلار ئاساسەن ئاردىن ئىككى يىل ۋاقىت ئۆتكەندىلا ئاندىن كۆرۈلىدۇ، شۇنىڭدەك بۇنداق ھادىسىلەر نىيويۇرك شەھىرىدىكى ۋولت سترىت (华尔) كوچىسىدا يۈز بېرىدۇ.

يېڭى يىلمۇ كېلىپ قالىدۇ، بېرلىندىكى پارتىيىنى چەكلەشمۇ ئەمەلدىن قالدۇرۇلىدۇ. كەينىدىنلا گېيوبېلسنىڭ سىياسى قابىلىيىتى نامايەن بولۇپ، پات يېقىندا باشلىنىدىغان پارلامېنت چوڭ سايلىمدا ئۆزىنى كۆرسىتىپ زور غالىبىيەتلەرنى قولغا كەلتۈرۈشكە تىرىشىدۇ. گەرچە ئۇنىڭ ئاساسلىق قىزىقىدىغىنى ئىشچىلار بولسىمۇ، ئۇ يەنىلا مىللى سوتسىيالىزمچىلار بىلەن سوتسىيالىزمچىلاردىن ئاردىكى تالاش-تارتىشلارغا خاتىمە بېرىشلىرىنى تەلەپ قىلىپ چاقىرىق قىلىدۇ. "مىللەتچى سوتسىيالىزم بىلەن سوتسىيالىزم ئىككىسى بىر-بىرىنى تولۇقلايدىغان ئۇقۇملار بولۇپ، ئۇلار ھەرگىزمۇ بىر-بىرىگە زىت ئۇقۇملاردىن ئەمەس. ئەگەر ئۇلار بىر-بىرسىگە قارشى تۇرۇشنى داۋام قىلدۇرىدىكەن، ئۇلار چوقۇم يوقۇلۇپ كېتىدۇ؛ ئىتتىپاقلىشىپ بىرلىكتە ھەرىكەت قىلغىنىدىلا ئىنقىلاب قىلالايدۇ، ئالغا ئىلگىرلىيەلەيدۇ".

20-ماي (ئارسلان) كۈنىدىكى مەملىكەتلىك ئومۇمى سايلام، گېيوبېلس ئۇچۈن ئېيتقاندا بىر غالىبىيەت ھېسابلىناتتى. چۈنكى ئۇ پارلامېنتقا كىرگۈزۈلگەن ئىدى. ئەمما فيۈرېر ئۈچۈن بولسا بىر مەغلۇبىيەت ھېسابلىناتتى. چۈنكى پارتىيە ئارانلا 11 نەپەر

ۋەكىللىك ئورنىغا ئېرىشەلەيدۇ. ئۆتكەن ئىككى يىل جەريانىدا ناتسىستلار 100 مىڭ ئاۋاز بىلەن ئىككى دېپوتات ئورنىدىن ئايرىلىپ قالىدۇ. بۇ زىيانغا ھەرگىزمۇ ھىتلېر سەۋەبچى بولغان ئەمەس ئىدى. شۇنىڭدەك ياخشى تەشكىللەنمىگەنلىكتىنمۇ كۆرۈشكە بولمايتتى. بۇنىڭ ئاساسلىق سەۋەبى ئىقتىسادى ۋەزىيەت ياخشىلىنىپ، ھەل قىلغۇچ بىرەر ۋەقە كۆرۈلمەسلىكىدىن بولغان ئىدى. بۇنىدىن كېيىن "ۋېرساي شەرتنامىسى" بىلەن "نويابىر (ئوغلاق) جىنايەتچىلىرى" نى تىلغا ئېلىشقا تايىنىپلا سايلىغۇچى ئاممىنى قولغا كەلتۈرۈش ھەرگىز مۇمكىن ئەمەس ئىدى. سىياسى ئەربابلار ئەڭ ئاخىرقى پەيتلەردىلا بەزى يېڭى يۈزلىنىشلەرنى پەرق قىلالىشى مۇمكىن. سايلام كۈنى ئاخشىمى ميونخېن پارتىيە مەركىزىگە يىغىلىپ سىياسى بۆسۈشنى ئىشقا ئاشۇرالىغانلىقىنى تەبرىكلىمەكچى بولغان ناتسىست غوللۇق ئۇنسۇرلىرى مەغلۇپ بولغانلىقىنى كۆرستىدىغان سانلىق مەلۇماتلارنى كۆرۈپ پۈتۈنلەي روھى چۈشۈپ كېتىدۇ. سايلام خۇلاسە رەقەملىرىنى ئالاقچى ۋېلىسىپىتلىق كېلىپ ئۇلارغا تاپشۇرغان ئىدى.

ھىتلېر يېرىم كېچىدىن ئاشقاندىلا ئۇ يەرگە يېتىپ كېلەلەيدۇ. ئۇ بۇ رەقەملەرنى كۆرۈپ روھى چۈشۈپ كەتكەنلەرگە ئېتىۋار قىلماي، ھىمايىچىلىرىغا كۈچلۈك مەنتىقىلىق، ھەتتا پەۋقۇلئاددە كۈچلۈك بىر نۇتۇق سۆزلەپ كۆپچىلىكنى ھاڭ-تاڭ قالدۇرىۋېتىدۇ. پىشقەدەم سىياسىيونلار ئەسلىدە داھىلىرىدىنمۇ ئۆزلىرىنىڭ روھى ھالىتىگە ئوخشاش ئۈمىدسىزلىك بىلەن

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

تولغان بىر نۇتۇق ئاڭلايمىز، دەپ ئويلىغان ئىدى. ئەمما ھىتلېر قالغــان ئىشــچىلار ســىنىپى پارتىيىســى بولغــان سوتســيال دېموكراتلار پارتىيىسى بىلەن كوممۇنىستلار پارتىيىسىنىڭ قولغا كەلتۈرگەن مۇكەممەل نەتىجىلىرىنى كۆككە كۆتۈرۈپ سۆزلەپ كېتىدۇ. ھىتلېر بۇ ئىككى پارتىيە قولغا كەلتۈرگەن نەتىجىنى ھەرگىزمۇ كىچىك بىر نەتىجە دەپ قارىمايدۇ. شۇنىڭدەك بۇنى ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ مەغلۇبىيىتى دەپمۇ ھېسابلىمايدۇ. دەل بۇنىڭ ئەكسىچە، ھىتلېر بۇ ئىككى "دۈشمىنى" گېرمانىيە مۆتىدىل ئوتتۇر يول پارتىيىسىنى مەغلۇپ قىلغانلىق دەپ مەدھىلەپ، غەلىتىرەك بىلىنسىمۇ يەنىلا بەكلا خۇرسەن بولغاندەك قىياپەتنى ئىپادىلەيدۇ. ھىتلېر سەپداشلىرىنىڭ ئەكسىچە، سىياسى ئىستىقبالىنىڭ تېخىمۇ پارلاق بولىدىغانلىقىنى ھېس قىلماقتا ئىدى.

ئومۇمى سايلام ئاخىرلاشقاندىن كېيىن، ھىتلېر ئۆزىنىڭ ئىلھام بۇلىقى بولغان بېرچتېسگادېنغا قايتىپ كېلىدۇ. ئۇ ئاخىرى ئوبېرسالزبېرگ (奥伯萨尔茨贝格 Obersalzberg) تا مېنىڭ ئۆيۈم دەيدىغان بىر ماكانغا — "ۋاچېنفېلد ئۆيى" (Wachenfeld Haus 瓦申费尔德) دېگەن تۇرار جايغا ئېرىشكەن ئىدى. بۇ ئۆي ئاددى بىر سەرا ئۆيى بولۇپ، يوقىرى باۋارىيە تاغلىق رايونىدىكى ئۆيلەرنىڭ پاسونىدىكى بىر ئۆي ئىدى: ئۆيىنىڭ تۆت ئەتراپى تاختاي كارىدورلۇق بولۇپ، ئۆگزىسى بوران ئۇچۇرۇپ كەتمىسۇن دەپ ياپىلاق تاشلار بىلەن تاختاي ئۆگزە باستۇرۇلغان ئىدى. ئۇ، بۇ ئۆيىنى دەسلەپتە

www.pidaiy.biz

كۆرگىنىدە "ئۇنىڭغا پۈتۈنلەي مەپتۇن بولغان ئىدى. تەلىيىگە ئۆي خوجايىنى (مەلۇم بىر سانائەتچىنىڭ مىراسخورى) بىر پارتىيىلىك ناتىسست بولۇپ، ئايلىق ئۆي ئىجارىسى ئارانلا 100 مارك ئىدى. "مەن دەرھال ۋېيىنناىدىكى ھەدەمگە تېلېفون قىلىپ بۇ ئىشنى ئۇنىڭغا ئۇقتۇردۇم. ئاندىن ئۇنىڭدىن كېلىپ بۇ ئۆينىڭ ئايال خوجايىنى بولۇپ بېرىشىنى ئۆتۈندۈم." ئانگېلا ئىككى قىزى پرۆھۇل (Pröhl 费莱德尔) بىلەن ئانگېلا مارىيە (安吉拉•玛丽亚)نى ئېلىپ دەرھال يېتىپ كەلدى. ئانگېلا مارىيە، يەنە بىر ئىسمى گېلى بەكلا شوخ، سۇس قوڭۇر چاچلىق بىر قىز بولۇپ، 20 ياشنىڭ قارىسىنى ئالغان ئىدى. "ئۇ قىز ئۇنچىۋالامۇ چىرايلىق بىر قىز ھېسابلانمايتتى. ـ دەيدۇ سەل بۇرۇن ھېس بىلەن توي قىلغان ئېلسي پولور ئەسلىمىسىدە، — ئەمما ئۇ قىزدا راستىنلا ۋېيىننا قىزلىرىدا بولىدىغان داڭلىق جەلىپ قىلىش كۈچى بار بىر قىز ئىدى." كىشىلەرنىڭ كۆرۈنىشىدىن قۇسۇر تاپىمەن دەپلا يۈرىدىغان بىر قانچە كىشى (بۇلارنىڭ ئىچىدە خانفىستانگىلمۇ بار ئىدى) بۇ قىز توغرىلىق "قىلچە ئەقلى بولمىغان، ئەتىدىن كەچكىچە لاغايلاپلا يۈرىدىغان كىچىك بىر قىز بولۇپ، ئۇنىڭدا نە بىر ئەقىل بار، نە بىرخاراكتېر. ئۇنىڭدا بار بولغىنى پەقەتلا ئاددى دىدەكلەردەك قوپال كۆرۈنۈشلۈك ياشلىق باھىرىلا بار ئىدى" دەپ گەپ تارقىتىپ يۈرۈشەتتى. ئەمما ھېلېنىيە خانفىستانگىل غا ئوخشاش نۇرغۇن كىشىلەر گېلىگە ئامراق ئىدى. ھېلېنىيەنىڭ قارىشىچە، ئۇ قىز "بەكلا جىددى، بەكلا ئەستايىدىل ياخشى قىز" بولۇپ،

ھەرگىزمۇ ھېسسىياتچان، نازلىنىپ يۈرىدىغان بىرسى ئەمەس ئىدى. فوتوگرافچى خوفمان، "ئۇ ھەقىقەتەنمۇ كىشىنىڭ كۆڭلىگە ياقىدىغان بىر قىز بولۇپ، ئۇنىڭ ساددا ۋە گۈزەل قىياپىتى، بىغەم مىجەزى ھەممىنى ئۆزىگە مەپتۇن قىلىۋالەتتى" دەيدۇ. يەنە بىر جەھەتتىن ئۇنىڭ قىزى بولغان ھېنرىيتتا (亨利埃特 Henrietta)بولسا، ئۇنى "قوپال، راس بىلەن يالغاننى ئايرىلاشتۇرۇپ سۆزلەيدىغان، گەپ تالىشىشقا ئامراق بىرسى" دەپ قارايتتى. شۇنداق دەپ تۇرۇغلۇق يەنە "كىشىنى ھەۋەسلەندۈرگىدەك ئۇماق" بولغان گېلى فيۇرېرنىڭ بىردىن-بىر ئامرىقى ئىكەنلىكىگىمۇ قەتئىي ئىشىنەتتى. "ئەگەر گېلى سۇ ئۈزمەكچى بولىدىكەن، ھىتلېر بۇنى ھەرقانداق يىغىندىنمۇ مۇھىم ئىش ھېسابلايتتى. بىز بىرلىكتە يىمەكلىكلەر بىلەن لىق تولدۇرۇلغان سىۋەتنى كۆتۈرۈپ كۆل بويىغا كېتەتتۇق." ئەمما گېلىمۇ ھىتلېرنى سۇغا چۈمۈلۈشكە ماقۇل قىلالمايتتى. "ھەر قانداق بىر سىياسىيون سۇ ئۈزۈش كۆلىدە قىپ يالىڭاچ رەسىمگە تارتىلىشنى خالىمايدۇ" دەيتتى.

ئۇ ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدا 19 ياش پەرقى بار بولۇپ، فيۇرېرنىڭ بۇرۇنقى ئاشنىسى مىچ لىت (米茨•莱特) بىلەن تەڭ دېگىدەك ياشتا ئىدى. مىچنىڭ دېيىشىگە قارىغاندا بىر قېتىملىق كۈنلەش نەتىجىسىدە ئۆتكەن يىلى يازدا ئۆزىنى ئۆلتۈرىۋالماقچى بولغان. ئۇنىڭ ئۆزىنى ئۆلتۈرىۋېلىش ئۇسۇلى بەكلا غەلىتە بولۇپ، كىر ئېسىش ئاغامچىسىنىڭ بىر ئۇچىنى ئىشىككە باغلاپ، يەنە بىر ئۇچىنى بويىنىغا باغلاپ بوغۇلۇپ ئۆلمەكچى بولغان. ئۇ

ھۇشىدىن كەتكەندىن كېيىن قېينى ئاكىسى (ھەدىسىنىڭ يولدىشى) كىرىپ ئۇنى قۇتقۇزىۋالغان ئىكەن.

گېلى بىلەن ئىنتايىن ئېھتىياتلىق بىلەن ئويىنغان جىگدە چېچىكى ئويۇنى جەريانىدا (ھېچقاچان جىنسىي مۇناسىۋەت دەرىجىسىگىچە كەلمىگەن بولىشى مۇمكىن) قىزغانغان تەرەپ گېلى ئەمەس بەلكى ھىتلېر ئىدى. بىر كۈنىسى ھېس خانىم ئەسلەپ كېلىپ، گېلى كېيىنكى قېتىملىق "كىيىم مودىسى" تەلۋىلىك قىلىش مۇراسىمىدا كىيمەكچى بولغان كىيىمىنىڭ پاسونىنى ھىتلېرغا سىزىپ كۆرسىتىدۇ. "بۇنداق بىر كىيىمنى كەيگىنىڭدىن كۆرە قىپ-يالىڭاچ بولۇپ مۇراسىمغا كىرگىنىڭ ياخشىراق" دەيدۇ ئاچچىقنى بېسىۋالالمىغان ھالدا، قولىغا قەلەمنى ئېلىپ ئۇنىڭغا مۇۋاپىق كېلىدىغان كىيىم شەكلىنى سىزىپ كۆرسىتىدۇ. بۇ كىيىم پاسونىنى كۆرگەن قىز، ھىتلېردىنمۇ بەكرەك ئاچچىقلىنىپ كېتىدۇ. ئۇ دەرھال رەسىمنى ئېلىپ سىرتقا قاراپ يۈگرەپ ئىشىكتىن چىقىپ ئىشىكنى جالاققىدە ئېتىۋېتىدۇ. بۇنىڭدىن ھىتلېر قاتتىق مەيۈسلىنىدۇ. يېرىم سائەتتە ۋاقىت ئۆتىشى بىلەن قىزنى ئىستەپ ئۇمۇ سىرتقا چىقىدۇ.

يېڭى كىتابىنىڭ نەشرىدىن چىقىشى بۇ تۈر مۇھەببەتلىك ھاياتىدىكى يېتەرسىزلىكلەرنى تولۇقلىغان بولىدۇ. بۇ كىتاب ئۇنىڭ كىشىلىك تۇرمۇش پەلسەپەسىنى گەۋدىلەندۈرۈپ بەرگەن بولۇپ، ئۇنىڭ سىياسىي چۈشەنچىلىرى بىلەن كىشىلىك قاراشلىرىنىڭ بىرلەشتۈرۈلۈشى ئىدى. مۇنداق قارىماققا، بۇ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

كىتابتا ئېنىق بىرەر سىستېما كۆرۈنمىسىمۇ، ئۇنىڭ سەزگۈلىرى بەكلا تەرتىپلىك دېيىشكە بولاتتى؛ ئۆتكەن 4 يىل مابەينىدە سۆزلىگەن نۇتۇقلىرى بىلەن سۆھبەتلىرىدىن قارىغاندا، بۇنداق بىر ئىدىيىگە كېلىش ئۈچۈن ئۆز قەلبىنىڭ ئورمانلىقلىرىدا ھارماي-تالماي بىر يول ئېچىپ چىققان.

ماكىس ئامانغا يازغانلىرىدىكى باشتىكى بىر قانچە قۇر سۆزلەردىن قارىغاندا (“سىياسەت دېگەن شەكىللىنىش جەريانىنىڭ بىر تارىخىدۇر” دېگىنىدىن قارىغاندا)، روشەنكى، ئۇ چوڭ بىر تەۋەككۈلچىلىك يولىغا كىرگەن دېيىش مۇمكىن. ھىتلېر بۇ كىتاۋىدا چىقارغان مۇھىم بىر خۇلاسە شۇكى، دارۋىنىدىن ئالغان چۈشەنچىلەر بەلكىم توغرا چۈشەنچىلەر بولىشىمۇ مۇمكىن ئىدى. بۇ قاراشلار ئۇنى ئۆزىنى ساقلاپ قېلىش بىلەن ھاياتلىق ماكانى قاراشلىرىنى بىر-بىرسىگە زىچ باغلاشتۇرغانلىقىنى كۆرىۋېلىشىمىز مۇمكىن. “ھاياتلىق ماكانىنىڭ چەكلىمىسى كىشىلەرنى ھاياتلىق ئۈچۈن كۈرەش قىلىشقا مەجبۇرلاپ كەلمەكتە؛ شۇنىڭغا قارىماي ھاياتلىق ماكانى ئۈچۈن ئېلىپ بېرىلغان بىر ئۈمۈرلۈك كۈرەش جەريانى يەنە كېلىپ تەدرىجى تەرەققىياتنىڭ ئاساسى ھېسابلىنىدۇ.” نەتىجە شۇكى، ھەر قايسى مىللەتلەر ئوتتۇرىسىدا مەڭگۈ تىنجىمايدىغان بىر كۈرەش روي بېرىدۇ. بۇ كۈرەشنىڭ غالىبىيتى پەقەتلا كەسكىن، قىلچە ئىككىلەنمەي ئۆزىنى ئىرقى ئۈچۈن، خەلقى ئۈچۈن ۋە قېنىنىڭ ساپلىقى ئۈچۈن ئاتىيالايدىغان مىللەتكە مەنسۇپ بولىدۇ. ئەگەر ئۆلچەم تۈۋەنلىتىلىدىغانلا بولىدىكەن، ئېسىل

www.pdaily.biz

قان بىلەن ناچار قان ئارلاشتۇرۇلىدىغانلا بولىدىكەن، يوقۇلۇشمۇ بوسۇغىدا دېگەنلىكتۇر. "ئۇ چاغدا، يەھۇدىيلار ھەر تۈرلۈك شەكىللەر بىلەن تىزىمغا ئالدۇرىدۇ. بۇ ئىنتېرناتسيونالچى زەھەر تارقاتقۇچىلار ۋە چىرىتكۈچىلەر پۈتۈن كۈچىنى ئىشقا سېلىپ بۇ تۈردىكى مىللەتنى تۈپ يىلتىزىدىن قۇمۇرۇپ تاشلاپ چىرىتىپ تۈگىتىدۇ." مانا بۇ، ھىتلېرنىڭ تۇنجى قېتىم ئەقىدىلىرى ھەققىدە بەرگەن تەپسىلى ئىزاھاتى، شۇنىڭدەك تۇنجى قېتىم ئىرقنىڭ، مىللەتنىڭ ۋە قاننىڭ قىممىتىنى يەھۇدىيلارغا بولغان ئۆچمەنلىك بىلەن يۇغۇرۇپ ئىپادىلىشى ئىدى.

ھىتلېر، «كۈرەش يولۇم» دېگەن كىتابىدا پەقەت يەھۇدىيلارنى دۇنيا خەلقىنىڭ دۈشمىنى دەپلا ھۇجۇم قىلغان، شۇنىڭدەك شەرققە يۈرۈش قىلىپ ھاياتلىق ماكانىغا ئېرىشىشنىڭ غايىسىنى كۈچلۈك تۈردە بايان قىلىپ چىققان، خالاس. ئەندى ئۇ، يېڭى كىتابىدا ئۆزىنىڭ سىياسى ۋە كىشىلىك قاراشلىرىنىڭ يىپ ئۇچلىرىنى بىرلەشتۈرۈپ، ئۇنى ئىزچىل بىر يېڭى ئىدىيىگە ئايلاندۇرۇش ئۈچۈن (گەرچە بۇرمىلانغان تىنچلىق قىزغىنلىقى بويىچە ئوتتۇرىغا قويۇلغان بولسىمۇ) تەييارلىق قىلغان. شۇنداقتىمۇ بۇ قاراشلىرىنى يېڭى كىتابىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى بەتلىرىدىلا بايان قىلىپ پۈتتۈرەلىگەن. "مېنىڭ ۋەزىپەم بۇ يەردە يەھۇدىيلار مەسىلىسىنى مۇھاكىمە قىلىش ئەمەس" دەيدۇ ئۇ سىناق نەزىرى بىلەن. يەھۇدىيلار "دا بىر تۈرلۈك تۇغما ئالاھىدىلىك بار بولۇپ، بۇ ئالاھىدىلىك يەر يۈزىدە ياشاۋاتقان

باشقا مىللەتلەرنى بىر-بىرسىدىن ئايرىپ تاشلاشنى مەقسەت قىلىدۇ.» ئۇلار ھەرگىزمۇ «بەلگىلىك چېگرالىرى بولغان دۆلەت ئىچىدىكى ئايرىم دىنغا ئېتىقات قىلىدىغان بىر مىللەت ئەمەس. يەھۇدىيلار ئىشلەپچىقىرىشقا تايىنىپ ئەمەس بەلكى تەييارتاپ بولۇپ ياشايدىغان بىر خەلق، دەيدۇ. ھىتلىر بۇ گەپلەرنى بۇنىڭدىنمۇ شىددەتلىك تىللاردا نۇرغۇن قېتىم تىلغا ئالغان بولسىمۇ، بۇ يەردە ئۇ تۇيۇقسىزلا يېڭىچە بىر پىكىرگە كەلگەن. «ھەر قانداق بىر مىللەتتە ئۆزىنى ساقلاپ قېلىش تۇغما قىزغىنلىق بولىدۇ. ئۇلار ئەنە شۇ قىزغىنلىقتىن ھەرىكەت كۈچى ئالىدۇ. بۇنداق قىزغىنلىق شۇ مىللەتنىڭ يەر يۈزىدىكى بارلىق ھەرىكەتلىرىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدىغان پوتېنسىيال ئېنېرگىيىسى ھېسابلىنىدۇ. يەھۇدىيلارمۇ بۇنىڭدىن مۇستەسنا ئەمەس».

قىزىق يېرى، ھىتلىر بۇ تۆردىكى ئۇرۇش پۈرىقى بولمىغان سۆزلەردىن ئىزچىل تۆردە پايدىلىنىدۇ. ئۇ كىتابىدا مۇنداق دەيدۇ: يەھۇدىيلارمۇ ھاياتىنى ساقلاپ قېلىشنىڭ ئۆلۈم-كۆرۈم كۈرەشى جەريانىدا باشقا بارلىق مىللەتلەرگە ئوخشاش ئەنە شۇ ئىچكى ئىستەكنىڭ ھەيدەكچىلىكىدە ھەرىكەت قىلىدۇ؛ ئۇلاردىن تۈپكى پەرقى، يەھۇدىيلارنىڭ مەقسەتلىرى باشقا، دەپ قارايدۇ. بۇ يەرگە كەلگەندە ھىتلىر گېپىنى دەرھال ئۆزگەرتىدۇ. «يەھۇدىيلارنىڭ ئەڭ ئاخىرقى مەقسىدى بارلىق مىللەتلەرنىڭ سۈپىتىنى بۇزۇشقا تايىنىپ دۇنيانى مىللەتسىزلەشتۈرۈش، ئالى دەرىجىلىك مىللەتلەرنىڭ ئىرق سەۋىيىسىنى تۆۋەنلەشتۈرۈش، شۇنىڭدەك مەلۇم بىر مىللەتنىڭ زىيالىلار قاتلىمىنى يوقۇتۇپ

تاشلاش، ھەمدە ئۇلارنىڭ ئورنىنى سۈپەتسىز كىشىلەر ئورۇقى بىلەن ئالماشتۇرۇش ئۇسۇلىدىن پايدىلىنىپ زاغۇن مىللەتلەرگە ھۆكۈمرانلىق قىلىش مەقسىدىگە يېتىشنى كۆزلەيدۇ.” بۇ تۈردىكى ئوخشىمىغان نىشانلار بويىچە (نىسبەتەن سوغۇققان تىل بىلەن ئىپادىلىگەن) يەھۇدىيلار ئىنسانىيەت ئۈچۈن تەھدىت ھالىغا كەلمەكتە، دەپ قارايدۇ. يەھۇدىيلارنىڭ ئاخىرقى نىشانى دۇنيانى بوي سۇندۇرۇش بولغانىكەن، ئۇ ھالدا ھىتلېرنىڭ يەھۇدىيلارغا قارشى كۈرىشىنى ھەرگىزمۇ نۇقۇل گېرمانىيە ئۈچۈنلا قانات يايدۇرىلىدىغان كۈرەش دەپ قاراشقا بولمايدۇ، بۇ كۈرەش پۈتكۈل ئىنسانىيەت دۇنياسىنىڭ مەنپەتىنى كۆزلىگەن بىر كۈرەش دېيىش كېرەك دەيدىغان بىر ئۇقۇم كېلىپ چىقىدۇ.

ـ 1928يىلى يازدا، ھىتلېر ئاخىرى شۇنى تونۇپ يېتىدۇكى، ئۇنىڭ ئەڭ زۆرۈر بولۇپ تۇرىۋاتقان چۈشەنچىسى، يەنى يەھۇدىيلاردىن كېلىدىغان خەۋپ بىلەن گېرمانىيىنىڭ نىسبەتەن كەڭرى ھاياتلىق ماكانى ئېھتىياجى، ئەسلىدە بىر پۈتۈن ھالغا كەلتۈرۈلۈشى زۆرۈر بولغان ئىدى. ئەگەر ئىنتايىن مۇھىم بولغان ھاياتلىق ماكانىغا ئېرىشىش مەسىلىسى ھەل قىلىنمايدىكەن، ئىمپىرىيە يىمىرىلىپ يوقۇلىدۇ؛ ئەگەر يەھۇدىي تەھدىتى يوق قىلىنمايدىكەن، ھاياتلىق ماكانى ئۈچۈن كۈرەشتىن، مەدەنىيەتتىنمۇ ئېغىز ئېچىش مۇمكىن ئەمەس، بولمىسا مىللەتمۇ چىرىپ يوقىلىدىكەن.

www.pidaiy.biz

بەلكىم ھىتلېرنىڭ ئاخىرقى چېكى مانا بۇ نوقتىنى ئۆلچەم قىلىپ ئوتتۇرىغا قويۇلغان بولۇشى ئېھتىمال. بۇ يەنە كېلىپ ھىتلېرنىڭ دۇنيا قارىشىنىڭ جەۋھەر قىسمى ھېسابلىنىشى كېرەك. شۇنداق قىلىپ، ھىتلېر شەرقتە يېڭى ھاياتلىق ماكانىنى قولغا كەلتۈرۈش ۋە يەھۇدىيلارنى يوقۇتۇش، دېيدىغان قوش ۋەزىپىگە دۇچ كېلىدۇ. بۇرۇن بىر-بىرسىدىن ئايرىم، شۇنىڭدەك تەڭ باراۋەر ئېلىپ بېرىشمۇ پىلانلانمىغان بۇ ئىككى تۈرلۈك يول، ئەندىلىكتە پۈتۈنلەشتۈرۈلۈپ بىرلا يول ھالىغا كەلتۈرۈلگەن ئىدى. بۇ ئىش خۇددى ھىتلېرنىڭ بۇ بىر قانچە ئاي مابەينىدە ئوبېرسالزبېرگتىكى داچىسىدا كۆز ئالدىدا تۇرغان ئىككى چوققىغا ئوخشايتتى: بۇ ئىككى تاغ چوققىسىغا بىرلا ۋاقىتتا چىقىشنى خىيال قىلغان بولسا، ئەندىلىكتە ئۇ شۇنى تونۇپ يەتتىكى، بۇ ئىككى چوققىغا بارىدىغان يول ئەسلىدە بىرلا يول ئىدى! ئەندى ئۇ بۇنداق بىر پارلاق يولنى كۆرەلىگەن ئىدى. ھىتلېرنىڭ بۇرۇنقى دەۋلەردىكى يەھۇدىيلارغا قارشى ئۇستازلىرىدىن مارتىن لۇتېر (Martin 马丁•路德 Luther) قاتارلىقلار بولسا يەھۇدىيلارنى يوقۇتايلى دەپ ئېغىزىدىلا دەپ قويىشاتتى. بۈگۈنكى كۈندە قولىدا كەلگۈسى يول خەرىتىسى بولغان ھىتلېر، ئۆزىنىڭ بۇ خىيالىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشنى بەكلا ئارزۇ قىلاتتى. يەنى خامىنىدىنمۇ ئۇلۇغ بىر قىرغىنچىغا ئايلىنىش خىيالدا ئىدى!

ھىتلېرنىڭ ئۆزىمۇ نەشرى قىلىشنى چەكلىۋەتكەن بۇ يېڭى كىتابى، كېيىنچە "ھىتلېرنىڭ مەخپى ئەسرى" دەپ ئاتىلىپ،

ھىتلېرنىڭ ئۆلۈمىدىن 32 يىل كېيىن تۇنجى قېتىم نەشرى قىلىنىدۇ. بەلكىم، بۇ كىتاۋىنى بەكلا سىرلىق كۆرۈپ، چوقۇنغۇچىلىرىغا مۇۋاپىق كەلمەيدۇ دەپ قارىسا كېرەك. مۇرەككەب چۈشىنىدىغانلار ئۈچۈن بۇ كىتاب يەنە بەكلا ئاشكارە يېزىلغان دەپ قارىسا كېرەك؛ ياكى بولمىسا بۇ كىتابنىڭ قۇرلىرى ئىچىگە يوشۇرۇنغان كەڭ كۆلەمدە يەھۇدىي قىرغىنچىلىقى يۈرگۈزۈش پىلانىنى ئاشكارىلاشنى خالىمىسا كېرەك. بۇ كىتابنىڭ قۇرلىرى ئارىسىدىن يەنە پەس ئىرق ئىنسانلىرىنى يوقۇتۇش ئېھتىمالىنىڭ يىپ ئۇچلىرىنىمۇ ئۇچرۇتۇش مۇمكىن. بۇ كىتابنىڭ پۈتۈن بەتلىرى مەقسەتنى ئاشكارىلايدىغان مەزمۇنلار بىلەن تولغان، دەپ قارايدىغانلار، "يەھۇدىيلار خەلقئارالىق زەھەر تارقىتىشنىڭ ۋە ئىرقلارنى چىرىتىشنىڭ ئەڭ چوڭ ئۇستىلىرى" دەپ قارىشىدىكى سەۋەب بەلكىم، "جىنايى تىنچلىقپەرۋەرلىك زەھەرلىك سۇيۇقلۇق قىغى بىلەن ئۆزىنى ساقلاپ قېلىشقا جاسارەت كۆرسىتىۋاتقان خەلقلەرنىڭ ئىدىيىسىنى زەھەرلىمەكچى" دېگەننى تەرغىپ قىلىدىغان كىشىلەر بولىشى مۇمكىن. ئۇ يەنە روسىيەمۇ "ۋىرۇس" يېتىشتۈرمەكتە دەپ قارىغان. ئۇ، گېرمانىيىدىكى قىستا ـ قىستاڭ ئىشچىلار رايونى (ھاياتلىق ماكانىنىڭ يېتەرسىزلىكىنىڭ مۇقەررەر ئاقىۋىتىمىش) "دۆلەت بەدىنىدىكى بىر يىرىڭلىق ئۆسمە"، "قان بۇلغىنىشى بىلەن ئىرق سۈپىتىنىڭ ناچارلاشتۇرۇشىنىڭ، ئىرق سۈپىتىنى تۆۋەنلەشتۈرۈشىنىڭ ئۇۋىسى. شۇنداق بولغاچقا بۇ تۈر يىرىڭلىق ئۆسمىلەرنىڭ

www.piday.biz

مەركىزدە خەلقئارالىق يەھۇدىيلارنىڭ ئىرق قۇرتلىرى كۆپىيىۋاتىدۇ. بىرىكمە يەھۇدىيلار ئاخىرى تېخىمۇ ئىلگىرىلەپ بۇزغۇنچىلىق قىلىش ئۈچۈن تىرىشماقتا» دەپ قارىغان.

كىتابتا يەھۇدىيلارنىڭ زەھەر تارقىتىپ چىرىتىش بىلەن شۇغۇللانغانلىق ۋەھىمىسى، ئىككى يەردە شەخسىيىتىگە زەربە بېرىش شەكلىدە كۆرۈلمەكتە. ئۇ، 1918 ـ يىلى ئىمزالانغان ئۇرۇش توختىتىش كېلىشىمىنى ئىمزالىغان رەزىل ئېرزبېرگېر (埃尔兹伯格 Matthias Erzberger) نى خاتا ھالدا "يەھۇدىي خوجايىن بىلەن قىز دېدەكتىن تۇغۇلغان ھارامزەدە" دەپ قارىغان. بەلكىم ئۇ، ئېرزبېرگېرنىڭ ئاتىسىنى دېمەكچى بولسا كېرەك. "ئەگەر بىرسىدە راك ئۆسمىسى پەيدا بولغان، ھەمدە ئۆلىدىغانلىقى مۇقىملىشىپ بولغان بولسا، ئۇنى ئاپاراتسىيە قىلغاننىڭمۇ پايدىسى يوق. چۈنكى بۇنداق ئاپاراتسىيىنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىك بولۇش نىسبىتى بەكلا تۆۋەن." دەيدۇ. ئۇنىڭ بۇنداق دەپ يېزىشىدا، چوقۇم كۆڭلىدە ئاپىسىنىڭ ئەھۋالىنى كۆزدە تۇتقانلىقىدىن بولىشى مۇمكىن.

ھىتلېر، بەلكىم ئاتىسىنىڭ قىسمەن يەھۇدىي قېنى ئارلىشىپ قالغان بىرسى بولۇش ئېھتىمالىدىن قورقىشىدىن (بۇمۇ بەلكىم ئۇنىڭ بالا تېپىشتىن قېچىشىغا سەۋەب بولغان ئامىللاردىن بىرى بولىشىمۇ مۇمكىن)، ئاپىسىنىڭ ئېچىنىشلىق بىر شەكىلدە راك كېسىلىدىن ئۆلۈپ كېتىشى ئۇنىڭ قەلبىنى مۇجۇپ ئازابلاپ كېلىۋاتقانلىقى، ئۇنىڭ نەپرىتىنى ۋە ئۆزىنى گۇناھكار ھېس قىلىشىنى كەلتۈرۈپ چىقارغان بولىشىمۇ مۇمكىن. شۇڭلاشقا

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com
www.pdaily.biz

يەنە ئاپسنى داۋالىغان يەھۇدىي دوختۇرغا بولغان مۇرەككەپ تۇيغۇلىرىمۇ، يەنى ئۇنىڭ ماقۇللىقى ئاستىدا ئۇ دوختۇر يوددىن پايدىلىنىپ ئۇنى قاتتىق ئازاپ ئىچىدە قالدۇرۇپ داۋالىغانلىقىمۇ، "ھىتلېرنىڭ مەخپىي ئەسرى" گە سىڭدۈرۈلگەن بولۇشى مۇمكىن. ئۇ، بۇ كىتابنى يېزىپ پۈتتۈرۈپ ئۇزۇن ئۆتمەي بىۋاستە بىرىپ بىر روھىي كېسەللىكلەر دوختۇرىغا كۆرۈنگەن. بۇمۇ كىتاۋنى سىر تۇتۇشىغا بىر سەۋەپ بولۇپ بەرگەن بولۇشى مۇمكىن. ھىتلېر، مىيونخېندىكى بىر پارتىيىلىكنى، يەنى ئالفېرد شۋېنىنگېر (阿尔弗莱德•施文宁格 Alfred Schwenninger) دوختۇرنى تېپىپ كېلىپ، كاللىسىدىكى "راك كېسىلى قورقۇنچىسى" نى چىقىرىپ تاشلىشىنى تەلەپ قىلغان. بىز بۈگۈن بۇ ۋەقەنى ئىسپاتلايدىغان داۋالاش خاتىرىسىنى تاپالمىدۇق. شۇنداقتىمۇ بۇ روھىي كېسەللىكلەر دوختۇرى ھىتلېردىكى جىنايەت ئىشلەشنى مەقسەت قىلىدىغان روھىي ھالىتىنى يوقۇتۇپ، كېيىنكى ھىتلېرنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن داۋالاش ئېلىپ بېرىشىنىڭ قىممەتلىك پۇرسىتىنى قولدىن بېرىپ قويغان. ئۇ دوختۇر بەربىر ھىتلېردىكى راك كېسىلىدىن قورقۇش ھېسسىياتىنىمۇ يوق قىلالمايدۇ. نەتىجىدە، راك كېسىلىدىن قورقۇش ھېسسىياتى بىلەن يەھۇدىيلارنى يوقۇتۇش دەيدىغان بۇ ئىدىيە، ھىتلېرغا ئۆمۈرنىڭ ئاخىرغىچە ھەمرا بولىدۇ.

www.pigaily.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

توققۇزىنچى باب

تۇققىنىنىڭ ئۆلۈمى

1928~1931

(1)

هىتلېرنىڭ يېڭى كۆزقاراشلىرىنى ئىجرا قىلىش ۋەزىپىسىنى دەسلەپتە ئۇنىڭ ۋاكالەتچىسى ئۈستىگە ئالغان ئىدى. بېرلىندا، جوزېف گيوببېلس يېقىن كۈنلەردىكى سايلام رىقابىتىدە يېڭىلىپ قالغاندىن كېيىن، پۈتۈن كۈچىنى پارتىيىنى قايتا گۈللەندۈرۈش ئىشلىرىغا سەرپ قىلدى. 1928 ـ يىلى يازدا، «هۇجۇم» دا كەينى كەينىدىن ئۈچ پارچە ماقالە يېزىپ سولچىلارنى قوللاپ ئاۋاز بەرگەن ئىشچىلارغا ياخشىچاق بولماقچى بولدى. ئۇ ماقالىسىدا كومپارتىيە تىلىدىن پايدىلىنىپ هۇجۇمغا ئۆتۈپ مۇنداق دەيدۇ: كاپىتالىزىم جەمئىيىتىدە ياشاۋاتقان ئىشچىلارنى "تىرىك ئادەم دەپ قاراش مۇمكىن ئەمەس، ئۇلار ياراتقۇچى كۈچ بولۇشتىن مەھرۇم، ئىجادىي قابىلىيىتىنى يوقاتقان بىر خەلق

هالىغا كەلتۈرۈلگەن. يەنى ئۇلار بىر ماشىنىغا، جەدۋەلدىكى رەت نومۇرلىرىغا، ھېسسىيات ياكى غايە دېگەننى بىلمەيدىغان زاۋۇد ماشىنىلىرىنىڭ قۇللىرىغا ئايلاندۇرۇلغان.” ئىشچىلارنى پەقەت مىللىي سوتسىيالىزملا ئابرويغا، ئىناۋەتكە ئىگە قىلالايدۇ، ئۇلارنىڭ تۇرمۇشىنى مەنىلىك ئۆتكۈزىدىغان ھالغا كەلتۈرەلەيدۇ. بۇ تۈر نۇتۇقلىرىغا تايىنىپ گيوبېلس ئىنتايىن قىسقا ۋاقىت ئىچىدىلا ستراسسېرنىڭ شىمالدىكى ئىشچىلارنى ئۆزىگە جەلىپ قىلىۋالغان مۇھىم ئادەملىك رولىنىڭ ئورنىغا ئۆتىۋالىدۇ. شۇنداق قىلىپ، روشەنكى، فيۇرېر ئۈچۈنمۇ سىياسىي رىقابەتچىدىن بىرىنى يوقۇتۇپ بەرگەن ئىدى. ھىتلېرمۇ گيوبېلسىنىڭ بۇ تۈردىكى پائالىيەتلىرىدىن رازى بولۇپ، ئۇنىڭ تەرغىپ قىلىۋاتقان سوتسىيالىزم يولىنى ماقۇللاپ، «ھۇجۇم» ژورنىلىنى يېرىم ئايلىق ژۇرنالغا ئۆزگەرتىپ بېرىدۇ. شۇنىڭدەك يەنە بۇ باش مۇھەررىرنى پارتىيىنىڭ تەشۋىقات بيروسىنىڭ باشلىقى قىلىپ بەلگىلەيدۇ.

ھىتلېر، سىياسەت جەھەتتە كىشىلەرنى بەكلا ئاسان كەچۈرىۋېتىدىغان ئالاھىدىلىككە ئىگە بىرسى ئىدى. ئەگەر بۇرۇنقى رىقابەتچىلىرى تۆۋە قىلىپ ئۆزگەرگىدەكلا بولىدىكەن، فيۇرېر ئۇلارنى ھەتتا مۇكاپاتلاشقىمۇ تەييار ئىدى. مەسئولىيەتنى كاپىتال ئورنىدا پايدىلىنىش، ئۇنىڭ ئالاھىدىلىكلىرىدىن بىرى ئىدى. ھىتلېر، گرېگور ستراسسېرنىڭ مىللىي سوتسىيالىزمنى ئۆزگەرتىشكە ئۇرۇنۇش پىلانىنى تارمار كەلتۈرىۋالغاندىن كېيىن، ئۇنى پارتىيىنى قايتا قۇرۇپ چىقىشقا مەسئۇل قىلىپ بېكىتىدۇ.

www.pidaw.biz

ستراسسېرمۇ بۇ ۋەزىپىنى تاپشۇرۇپ ئېلىپ تېزگىنلەش ھوقۇقىنى ئوگۇشلۇق تۆردە بىر يەرگە توپلاپ، ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ ئەڭ ھوقۇقلۇق ئادەملىرىدىن بىرسىگە ئايلىنىدۇ. ئۇ يەنە گىيوبېلىس بىلەن بىرگە تىرىشچانلىق كۆرسىتىشى نەتىجىسىدە، يىل ئاخىرىغا كەلگىچە پارتىيە ئەزا سانىنى كۆپەيتىپ يۈز مىڭ كىشىگە يېقىنلاشتۇرىدۇ.

ھىتلېر، شىمالدا قولغا كەلتۈرۈلگەن بۇ تۆردىكى نەتىجىلەرنى تېخىمۇ مۇستەھكەملەش ئۈچۈن 1928-يىلى 16-نويابىر (ئوغلاق) دا بېرلىنغا بارىدۇ. ئۇ يەردە ستادىيومدا مىللەت ۋە دۆلەتنى گۈللەندۈرۈش مەسىلىسى ھەققىدە نۇتۇق سۆزلەيدۇ. قىزىللارنىڭ مىتىنگ مەيدانىنى قالايماقان قىلىش ئېھتىمالىنى كۆزدە تۇتقان ھىتلېر، ئۆزىنى قوغداش تەدبىرلىرىنى كۈچەيتكەن بولۇپ، ئۇنىڭ قوغدىغۇچى ئەترىتى، يەنى پارتىيە گۇۋاردىيىسى تاللانغان ياشلاردىن تەشكىل تاپقان ئىدى. بۇ ياشلارنىڭ يېشى 18 بىلەن 20 ياش ئارىسىدا بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھەممىسىلا فيۇرېرنى جان تىكىپ قوغدايدىغان يىگىتلەردىن ئىدى. ئۇلار ئۆزلىرىگە پارتىيە گۇۋاردىيە قوشۇنى، يەنى قىسقارتىپ ئېس-ئېسچىلار (S S) دەپ ئاتىشىدۇ. ستادىيومغا ئون مىڭدەك ئادەم يىغىلغان بولۇپ، ئۇلارنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى ھىتلېرنىڭ نۇتۇقلىرىنى نەق مەيدا ئاڭلاپ باقمىغان كىشىلەر ئىدى. يېڭى ئورۇنلاشتۇرۇلغان مىكروفون جاھازلىرىدا كاشىلا كۆرۈلگەنلىكى ئۈچۈن دەسلەپتە ھىتلېرنىڭ سۆزلىرى دىگەندەك تەسىر قوزغىيالمايدۇ. ئالايلۇق، زالنىڭ كەينى

تەرپىدە تۇرغان ئەنگلىيىلىك مۇخبىر سېفتون دېلمېر
(塞夫顿•德尔默Sefton Delmer) ھىتلېرنىڭ نېمە دەپ
سۆزلەۋاتقانلىقىنى پەقەتلا ئاڭلىيالمايدۇ. بۇ مۇخبىر، ھىتلېرنىڭ
نېمىسلارغا ئاپلىسىن يېمەسلىكى توغرىلىق تەۋسىيە
قىلىۋاتقانلىقىنىلا ئاڭقىرالايدۇ. ئۇ خاتىرە دەپتىرىگە "بۇ ئادەم
نەق تەلۋىنىڭ ئۆزى" دېگەن سۆزنى يېزىپ بولۇپلا زالدىن
ئايرىلىدۇ. كاناي ئاۋازىنىڭ غىجىلدىشى قۇلاقنى يارغۇدەك
كۈچلۈك بولغاچقا، ھىتلېر ئامال يوق مىكروفوننى ئېتىپ قويۇپ
ۋارقىراپ تۇرۇپ نۇتۇق سۆزلەشكە كىرىشىدۇ. بىر قانچە مىنۇت
ۋاقىت ئۆتكەندىن كېيىن، ئۇ قىزىللارنىڭ بۇزغۇنچىلىق قىلىپ
ۋارقىراشلىرىنى تىنجىتىپ يىغىن قاتناشقۇچىلىرىنى پۈتۈنلەي
تىزگىنىنى ئاستىغا ئېلىۋالىدۇ. "ئەگەر كىمدە-كىم نېمىس خەلقى
ئالدىدا مۇشتۇمىنى ئوينىتىشقا ئۇرۇنىدىكەن، بىز ئۇ كىشىنى
مەجبۇرى تۈردە ئۆز قېرىنداشلىرىمىز سېپىغا قوشىۋالىمىز" دەيدۇ
ھىتلېر. شۇنىڭغا ئۇلاپلا مىللىي چۈشكۈنلىشىش دېگەن بۇ
رەزىللىك ھەققىدە توختىلىدۇ. "ئۇلۇغ بىر دۆلەت مىللىتىنىڭ
سۈپىتى چۈشۈش دولقۇنى رەسمىي باشلاندى. ئۇنىڭ قېنىلا
ئەمەس، ھەتتا مەدەنىيىتى بىلەن ئۆرپ-ئادەتلىرىنىڭ
زەنگىلىشىشى تېزلىكتە كۈچىيىپ بارماقتا. دۇنيا سۈپەتسىز
ئادەملەر بىلەن تولۇشقا باشلىدى. كىشىلىك قىممەتلەر
تۆۋەنلەشكە باشلىدى؛ ئادەتتىكى قاراشلار كۆرۈنەرلىك شەكىلدە
ئۇلۇغ داھىلارنىڭ ئىدىيىلىرى ئۈستىدىن غالىپ كېلىشكە

باشلىدى. كىمنىڭ ئادەم سانى كۆپ بولسا ئۇنى تەگرى دەپ تونۇيدىغان خاھىش يامراپ كەتتى".

ھىتلېر بوغۇزىنىڭ قۇرۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدى. بىر سائەتتىن بېرى ئۇ كۈچەپ ۋاقىراپ سۆزلىگەچكە، ھېرىپ ھالىدىن كېتىدۇ. "تۇرغان يېرىدە يىقىلىپ چۈشىدىغاندەكلا كۆرۈنەتتى." شۇڭا ئۇ دەرھال نۇتقىنى ئاخىرلاشتۇرىدۇ. "بىز سان ئۈستۈنلۈكى دېگەننى قوبۇل قىلمايمىز، بىز ئادەتتىكى ئاممىنىڭ ھېسسىياتلىق سۆزلىرىنىمۇ قوبۇل قىلالمايمىز؛ بىز، سۈپەتلىك ئادەملەرنىڭ ھۆكۈمەتنى قولغا ئېلىشىنىلا تەرغىب قىلىمىز، بۇنىڭ ئۈچۈن تىرىشىمىز. سايلامغا قاتنىشىپ ئاۋاز بېرىش بەزى كىشىلەر ئۈچۈن ھېچ قانداق ئەھمىيەتكە ئىگە ئەمەس. بۇنداقلاردىن ئارىمىزدىلا يۈزمىڭلارچە ئادەم بار. ئەمما داھىدىن ئىبارەت بىرلا كىشىنىڭ نوپۇزىنى تىكلەش ئىنتايىن مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە. بۇ يۈز مىڭ كىشىمۇ شۇنى بىلىدۇكى، دېموكراتىيە دېگەن نەرسە ئەسلىدە پۈتۈنلەي ئالدامچىلىقتىن باشقا نەرسە ئەمەس." بۇ دېگەنلىرى كىشىلەرنى ماگنىتتەك ئۆزىگە جەلپ قىلىۋالدۇ. "ھىتلېر نۇتۇق سۆزلەۋاتقىنىدا، — دەيدۇ گيوببېلس بۇ قېتىمقى نۇتقىنى باھالاپ كېلىپ، — ئۇنىڭ سۆزلىرى ماگنىتنىڭ تۆمۈرنى ئۆزىگە تارتقىنىدەك رول ئويناپ، بارلىق قارشىلىق كۆرسەتكۈچىلەر پۈتۈنلەي تارمار بولۇپ كەتتى. كىشىلەر بىر بولسا ئۇنىڭ دوستىغا ئايلاندى ياكى ئۇنىڭ دۈشمىنىگە. ... ئۇنىڭ كۈچ-قۇدرىتىنىڭ سىرى شۇ يەردىكى،

ئۇ مىللى سوتسىيالىزم ھەرىكىتىگە، ۋە شۇ ئارقىلىق گېرمانىيىگە بولغان قىزغىن ساداقەتكە ئىشىنەتتى”.

ئارىدىن بىر ئاي ۋاقىت ئۆتكەندە، بېرلىن ئۇنىۋېرسىتېتىدە ستۇدېنتلار بىلەن ئۆتكەزگەن بىر قېتىملىق سۆھبەت يىغىنىدا، ئامېرىكىلىق مۇخبىر لۇيىس روسنا (路易斯•罗兹纳) مۇ شۇنىڭغا ئوخشاش بىر ئەھۋالنى ھېس قىلىدۇ. “مېنىڭ ھىتلېرغا قارىتا تۇنجى قېتىملىق تەسىراتىم، ئۇنىڭ ئىنتايىن پاراسەتلىك بىر ناتىق ئىكەنلىكى ئىدى. سىنئالغۇ ئاپاراتى ئۇنىڭغا توغرىلانغىنىدا، خۇددى ئۇنىڭ ئالدىدا ئاپارات يوقتەك ئۇنىڭ كەينىدىن سوگدۇشۇپلا يۈرگەن رۇدولف ھېس بىلەن ئەستايىدىللىق بىلەن سۆزلىشىپ ئولتارغان قىياپىتىنى ئىپادىلەشكە تىرىشىۋاتقانلىقىنى پەرق قىلدىم. ئاپاراتنىڭ تارتىشىغا ماسلىشىپ خۇددى بېرىلىپ نۇتۇق تېزىسى يېزىۋاتقاندەك قىياپەتكە كىرىپ قەلىمىنى ئوينىتاتتى. ئۇنىڭ بۇنداق رول ئوينىشى ھەقىقەتەنمۇ بىر ئۇستىلىق ئىدى. — دەيدۇ ھىتلېرنىڭ ھەرىكەتلىرىنى كۆزىتىپ تۇرغان روسنا (罗兹纳)، ھىتلېرنىڭ ياش ئېتىقاتچىلىرىمۇ خۇددى ھوشىسىزلانغاندەك ئۇنىڭ گېپىنى بىرىلىپ تىڭشايتتى. — يىغىن مەيدانىدىن ئايرىلغان ۋاقتىمدا كۆڭلۈمگە مۇنداق پىكىرلەر كەلدى: بۇ ئادەمنىڭ نۇتۇقلىرى ئۇنچىۋالامۇ مۇكەممەل ھېسابلىنىپ كەتمەيدىكەن. ئۇ ھە دىسىلا تىنماي كۆپتۈرۈپ چوڭ گەپ قىلىپ تۇرىدىكەن. ئۇنىڭ گەپلىرى مەردانە ۋە جوشقۇن، شۇنىڭدەك مەيدىسىگە ئۇرۇپ تۇرۇپ سۆزلەيدىكەن.

ھەيرانمەن، ئۇ، بۇ ياش زىيالىلارنى قانداقلارچىسىغا ئۆزگە شۇنچە بەك قارىتىۋالالىدى؟ مېنىڭچە بولغاندا، بۇنچە كۆپ كىشىلەر ئارىسىدىن چوقۇم بىرلىرى ئۇنىڭ مەنتىقە جەھەتتىكى ئېغىر كامچىلىقلىرىنى سېزەلىگەن بولۇشى كېرەك".

ھىتلېرنىڭ سۆزلىرىدىن مەس بولۇپ ئۆزىنى يوقۇتۇپ قويغان بۇ ياش زىيالىلار ئارىسىدا ئالبېرت سپېر (埃尔伯特•斯卑尔 (Albert Speer دېيىدىغان بىرسىمۇ بار ئىدى. بۇ ياش سانائەت ئىنىستىتۇتىنىڭ ياردەمچى ئوقۇتقۇچىلىرىدىن بىرى ئىدى. ئۇ ئەسلىدە ھىتلېرنىڭ سۆھبەت يىغىنىغا قاتنىششنى بەكمۇ خالاپ كەتمىگەن بولسىمۇ، ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ چىڭ تۇرۇپ يالۋۇرۇشى بىلەن ئىلاجسىز قاتنىشىپ قالغان ئىدى. سپېر، ھىتلېرنى بۇ سۆھبەت يىغىنىغا ھەربىچە كىيىنىپ بىلىنكىگە كىرىست بەلگىلىك يەڭلىك تاقاپ كېلىشى مۇمكىن دەپ ئويلىغان ئىدى. "ئەمما ئۇ ئۈچىسىغا كۆك رەڭلىك كاستۇم-بۇرۇلكا كىيگەن، رەسمىي بىر مۇتىۋەر قىياپىتىدە ياسىنىپ كەلگەن ئىدى. ئۇنىڭ بارلىق دېگەنلىرىدىن شۇنى بىلىشكە بولىدىكى، بۇ ئادەم كىشىگە كۆيۈنۈشنى بىلىدىغان، شۇنىڭدەك كەمتەر ۋە يېقىملىق بىرسى ئىكەن." سپېر ئۇنىڭ نۇتۇقلىرىنىڭ خۇددى بىر تارىخ ئوقۇتقۇچىسىنىڭ دەرس سۆزلىگىنىدەك دېگەنىدەك راۋان ئەمەسلىكىنى، شۇنىڭدەك ئۇنچىۋالامۇ جەسسۇر ئەمەسلىكىنى پەرق قىلىدۇ. "مېنىڭچە، ئۇنىڭدا بەزى جەلىپ قىلارلىق نۇقتىلارمۇ يوق ئەمەس. شۇنداقتىمۇ، بەزىلەرنىڭ ئۇنىڭ ھەققىدە ئېيتقانلىرىنىمۇ پۈتۈنلەي ئاساسسىز دېيىشكە

بولمايدىكەن. مەسىلەن ئۇنىڭ ئۆكتىچىلىرىنىڭ تەشۋىقاتلىرىدىكى ھىتلېر بىر ھىستىرىيە خاراكتېرىدىكى كۆشكۆرتكۈچى بىرسى، نۇتۇق سۆزلىسە ۋارقىراپ-جارقىراپ، قول پۇتلىرىمۇ جىم تۇرماي ھەركەتلىنىپ سۆزلەپ كېتىدىغان ئەسەبىي ھەربىي ئادەم، نۇتقىنى ئاڭلىغۇچىلاردىن ياگۇرىغان ئالقىش سادالىرىدىن ئۇنىڭ كاللىسى قىزىپ كېتىدىغان بىرسى، دېگەنلىرى بىر ھېسابتا راستتەكمۇ قىلىدۇ." ھىتلېرنىڭ قورقۇنچاقلىق مىجەزى يوقالغىنىدىن كېيىن، ئۇنىڭ نۇتقى كىشىلەرنى جەلپ قىلىپ قايىل قىلىشچانلىقىمۇ ئارتىشقا باشلىغانلىقىنى سېزىدۇ. سېپىرمۇ خۇددى باشقىلارغا ئوخشاش ۋۇجۇدى ھاياجانىدىن قىزىپ كېتىۋاتقانىدەك ھېس قىلىشقا باشلاپ، ھىتلېرنىڭ نۇتقى ئىچىگە كىرىپ كېتىۋاتاتتى. "شۇندىن كېيىن، مېنىڭدىكى بارلىق گۇمان ۋە قاراشلار پاك-پاكىزە تازىلىنىپ كەتتى" دەيدۇ سېپىر.

(2)

ئەگەر پارتىيىنىڭ ئىش ئۈنۈمى يوقىرى كۆتۈرۈلمىگىنىدە، ھىتلېرنىڭ ئۇسلۇبلىرىمۇ ئۆز تەسىرىنى كۆرستەلىشى ناتايىن ئىدى. سىرتتىن قارىماققا، 1929-يىلى نيۇرېنبېرگ پارتىيە قۇرۇلتىيىدىن باشلاپ پارتىيە قايتىدىن ئەسلىگە كېلىۋاتقانىدەك كۆرۈنەتتى. بۇ قۇرۇلتاي، يەنە كېلىپ فيۇرېر ۋە ئۇنىڭ غايىسى ئۈچۈن ئۆزىنى ئاتىغانلىقىنىڭ ھېسسى جەھەتتىكى بىر ئىسپاتى

دېيىشكىمۇ بولاتتى. شۇنداقتىمۇ، ئىجرائىيە يىغىنلىرىدا پارتىيە تەشكىللىرىنى يەنىلا تېزگىنلەش زۆرۈرلىكىنىمۇ كۆرسەتمەكتە ئىدى. شۇ يىلى كۈزدە ھىتلېر ستۇدېنتلار بىلەن بۇرجۇئازىيەنىڭ ۋەكىللىك خاراكتېردىكى ئادەملىرىنى پارتىيىنىڭ رەھبەرلىك ئورگانلىرىغا قوبۇل قىلىش ئۇسۇللىرىغا تايىنىپ، گېرمانىيە ئوتتۇرا بۇرجۇئازىيىسىنىڭ رازىلىقىنى قولغا كەلتۈرۈپ، مۇۋەپپەقىيەتلىك شەكىلدە رەھبەرلىك ئورگانلىرىنى قۇرۇپ چىقىدۇ. گېۋبېلس بىلەن ستراسسېر تەرغىپ قىلىۋاتقان ئىشچىلار سىنىپىنى قولغا كەلتۈرۈش پائالىيەتلىرىگىمۇ يول قويۇش بىلەن بىرگە، ھىتلېر ئاساسى زېھنىنى پىشقەدەم ئەسكەرلەر بىلەن كاپىتالىست- سودىگەرلەر ئۈستىگە يىغىدۇ. چۈنكى ئۇ، بۇ تۈر كىشىلەرنىڭ ھىمايىسى بولماي تۇرۇپ ھەرگىزمۇ تەختكە چىققىلى بولمايدىغانلىقىنى ئېنىق بىلەتتى. بۇ جەھەتتە ئۇنىڭ قىلغان بىرىنچى ئىشى ھەقىقەتەنمۇ قىزىق. يەنى ئۇ ئاشكارە تۈردە رادىكال مىللەتچى كونا ھەربىيلەر بىلەن، يەنى مىس قالپاقلىقلار پولكى بىلەن ئوگچىل گېرمانىيە مىللەتچى خەلق پارتىيىسىنىڭ رەئىسى، گېرمانىيە كىنوچىلىق ۋە مەتبۇئاتچىلىق ساھەسىدىكى ئەڭ كۈچلۈك ئادەم بولغان ئالفرېد خۇگېنبېرگ (Alfred Hugenberg 阿尔弗雷德•胡根贝格) بىلەن بىرلىشىپ، ئامېرىكىلىقلارنىڭ سېخىلىك بىلەن ئۇرۇش چىقىمىنى تۆلەشكە دائىر يېڭى لايىھىسىنى (يەنى "ياشلار پىلانى" نى) قوبۇل قىلىشقا قارشى چىقىدۇ. مۇنداق قارىماققا ھىتلېرنىڭ ماڭغان بۇ ئۇرۇقى سولچىلارنىڭ بارلىق يېڭى

ئەگەشكۈچىلىرىدىن ئايرىلىپ قېلىش ئېھتىمالى كۈچلۈك بولغانلىقى ئۈچۈن، ئۆزىنى ئۆلتۈرىۋېلىش يولىغا باشلاپ كېتىدىغاندەكلا كۆرۈنەتتى. ئەمما ئۇ، ھەر ئىككىلا تەرەپنى قولىدا تۇتۇپ تۇرالايدىغانلىقىغا ئىشىنىپلا قالماي، پات يېقىندا يېتىپ كېلىدىغان "ياشلار پىلانى" نى ماقۇللاش ھەققىدىكى ئومۇمى خەلق ئاۋاز بېرىش كۈنلىرىدە ئۇتۇق قازىنىشنى ئۈمىد قىلىپ، بۇ ھەقتىكى ھۆكۈمىنىڭ توغرا بىر ھۆكۈم ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاشنى بەكلا ئارزۇ قىلاتتى.

بۇ جەرياندا، ھىتلېر ۋە ئۇنىڭ پارتىيىسى سانائەت ساھەسىدىكىلەر بىلەن ئورناتقان بۇ ھەمكارلىق "نىكاسى" دىن كېلىپ چىققان ئىقتىسادى مەنپەئەتلەردىنمۇ بەھرىمەن بولۇشقا باشلايدۇ. ھىتلېر بولۋىنا (布里恩纳) كوچىسىدىن ئۈچ قەۋەتلىك بىر بىنانى، يەنى "بارلوۋ ساراي (Barlow 巴洛宫 (Palace" نى سېتىۋېلىپ، پارتىيىنىڭ مەملىكەتلىك باش شتابى قىلىدۇ؛ سىنتەبىر (ياچاق) باشلىرىدا، ئۇ جاپاكەش راھىپلاردەك ياشايدىغان ئۆيىدىن ئىسار (Isar 伊撒) دەريا بويىدىكى ميونخېنىنىڭ ئەڭ مودا مەھەللىسىگە كۆچۈپ بېرىۋالىدۇ. بۇ يەردىكى ئۆيىدە جەمئى 9 ئېغىز خانا بار بولۇپ، پۈتۈن ئىككىنچى قەۋەتنى ئىگەللەيتتى. بۇ ئۆي پرۇسرىگىنتېن (普令茨雷根坦)مەيدانى 16 ـ نومۇرلۇق ئادرېستا ئىدى. ئۇ يەنە تېيىش (堤埃希) كوچىسىدىكى ئۆي خوجايىنى لېيشىت (赖舍特)خانىم بىلەن ئۇنىڭ ئاپىسى داشىس (达希斯) خانىمنىمۇ بىرگە ئېلىپ كېلىدۇ.

ھەدىسى ئانگېلا بولسا بىرچېتىسگادىيندىكى ئۆيگە قاراپ قالغان ئىدى (ئەندى ئۇ، بۇ ئۆي-جاينىڭ مۆلۈكدارىغا ئايلانغان ئىدى)، ئەمما ئۇ، قىزى گېلىنى "ئادولف" تاغىسىنىڭ يېڭى ئۆيىدە تۇرۇشقا ماقۇل بولىدۇ (بۇ قىزىمۇ 21 ياشلىق بىر قىزغا ئايلانغان بولۇپ، مىيونخېندا مىدىتسىنا كەسپىدە ئوقۇيتتى). ھىتلېرنىڭ گېلىغا بولغان مېھرى ئۆزگەرمىگەن بولسىمۇ، مۇناسىۋىتىدە بەزى ئۆزگىرىشلەر كۆرۈلۈشكە باشلايدۇ. بىر تەرەپتىن ئۇنىڭغا تاغىلىق رولىنى ئوينىسا، يەنە بىر تەرەپتىن ئۇچۇق-ئاشكارە ئىشپەش تارتىپ يۈرەتتى. شۇنداقتىمۇ يەنىلا ئالاھىدە ئېھتىيات قىلاتتى. بەزىدە ئۇ ئىككىسى ئاشكارە ھالدا تىياتىرخانىلاردا ياكى ئۇنىڭ ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان خوك (赫克)رېستورانتىدا كۆزگە چېلىقىپمۇ قالاتتى. ھىتلېر بۇ رېستورانت، ئاخشاملىرى دوستلىرى بىلەن يىغىلىپ يىغىن ئېچىپ تۇرىدىغان بىر يەر ئىدى.

خانفىستانگىلنىڭ دېيىشىدىن قارىغاندا، ھىتلېر گېلىغا شۇنچە بېرىلىپ كەتكەن ئىدىكى، "ھەر دائىم ئۇنىڭ ئارقىسىدىن سوگدىشىپلا يۈرەتتى، كۆزلىرىدىن ئاشىق ئۇچقۇنلىرى پارلاپ تۇراتتى. ئۇ ئۆزىنى رەسمى ئاشىق بولۇپ قالغاندەك كۆرسىتىشكە تىرىشاتتى." خانفىشتانگىلمۇ ھىتلېرنى كۆشكۈرتۈپ قىز بىلەن بىرگە سودا سارايلارنى ئايلىنىپ كېلىشكە ئۈندەپ تۇراتتى. ھىتلېر خوفمانغا ئېتىراپ قىلىپ مۇنداق دەپ دەرد تۆككەن: "مەن گېلىنىڭ بىردەم قالپاقلارنى، بىردەم ئاياقلارنى كىيىپ سىناق قىلىشىدىن، قاتلام-قاتلام

رەختلەرنى تاللىشىدىن زېرىكتىم. ئۇ يەنە ئايال پىركازچىكلار بىلەن يېرىم سائەتتەك رەسمى مۇڭدىشىپ كېتىدۇ. ئاندىن كۆڭلۈمگە ياقمىدى دەپ، دۇكاندىن قۇرۇق قول قايتىپ چىقىدۇ.» ھىتلېر ھەر قېتىم سودا قىلغىلى چىققىنىدا چوقۇم مۇشۇنداق ئىش بولىدىغانلىقىنى ئېنىق بىلىپ تۇرۇغلۇق، يەنىلا «ھەر قېتىم يۇۋاش قوزىدەك ئۇنىڭ كەينىدىن ئەگىشىپ يۈرەتتى.» شۇنىڭ بىلەن بىرۋاقىتتا ھىتلېر يەنە بىر تەرەپتىن ئىنتايىن چىڭ تۇتىدىغان تاغا ھېسابلىناتتى. ئۇ، تۇغۇلۇشىدىنلا شوخ، جىم تۇرمايدىغان قىزنىڭ ئىجتىمائى پائالىيەتلىرىنى ريستۇران بىلەن مېھمانخانا، پىۋىخانا ئارىسىدىلا چەكلەپ تۇتۇشقا تىرىشاتتى. بەزىدە ئۇنىڭ تىياتىر كۆرۈشىگىمۇ يول قوياتتى. بۇ قىزنىڭ چىڭ تۇرۇپ يالۋۇرۇشى نەتىجىسىدە بەزىدە ئۇنىڭ تۆۋەن قىلىش مۇراسىم كىيىنى ئۆگىنىشىگىمۇ ماقۇل بولاتتى. ئەمما بۇنىڭمۇ قاتتىق شەرتى بار ئىدى: ئۇ چوقۇم مېكس ئامان بىلەن خوفمان ئىككىسىنىڭ ھەمراھلىقىدا بېرىشى، چوقۇم بەلگىلەنگەن ۋاقىتتا، يەنى كەچ سائەت 11 دىن بۇرۇن قايتىپ كېلىشى شەرت ئىدى. خوفمان ئۇنى جىكىلەپ، بۇ چەكلىملەر قىزنى بەكلا خاپا قىلىپ قويۇشى مۇمكىن دەيدۇ. ئەمما فيۇرېر جاۋابەن، مېنىڭ بۇ جىيەن قىزىمنى چىڭ تۇتۇش مەجبۇرىيىتىم بار دەيتتى. «مەن گېلىنى ھەقىقەتەنمۇ ياخشى كۆرىمەن. مەن ئۇنىڭ بىلەن توي قىلىۋېلىشىمۇ مۇمكىن.» دەيدۇ-يۇ، يەنە ئۆمۈر بويى خوتۇن ئالماسلىققا ئىرادە باغلىدىم دەپمۇ يۈرەتتى. ئۇ يەنە گېلىنىڭ نەزىرىدە مېنىڭ ئۇنى چىڭ

تۇتۇپ باشقۇرۇشۇم چەكلىگەنلىك بولۇپ بىلىنىشىمۇ مۇمكىن. ئەسلىدە بۇ قىلغىنىم ئەڭ ئاقىلانە ئىش. "مەن ئۇنى خەتەرلىك كىشىلەرنىڭ، ئالدامچىلارنىڭ قولىغا چۈشۈپ قېلىشىدىن ساقلىشىم كېرەك".

جىنسىي مۇناسىۋەتلەردە ھىتلېر ھەرگىزمۇ ئۇنچە ئاسان قولغا چۈرەلەيدىغان قابىلىيەتكە ئىگە بىرسىمۇ ھېسابلانمايتتى. بۇنى ھېنرىك خوفماننىڭ 17 ياشلىق قىزىنى سۆيۈپ قوياي دېگىنىدە رەت قىلىنىشىدىنلا كۆرىۋېلىشىمىز مۇمكىن. بىر كۈنى، ھىتلېر ئۆيدە يالغۇز ھېنرىتت (亨利埃特) نىڭلا بارلىقىنى سېزىدۇ. بۇ قىزنىڭ ئېيتىشىچە، ھىتلېر ئۇنىڭغا جىددىيلىك بىلەن "سېنى سۆيۈپ قويغۇم بار" دەيدۇ. ئادەتتە ئۇ بۇ قىزغا سىزلەپ گەپ قىلاتتى. ئەمما ئۇ كۈنى ئۇنى سەنلەپلا سۆزلەپ كېتىدۇ ("مەن ئۇنى ياخشى كۆرەتتىم. — دەيدۇ قىز، — ئۇ ھەر دائىم ماڭا كۆڭۈل بۆلۈپ تۇراتتى. مەن دادامدىن بىرەر نەرسە سورىماقچى بولسام، مەسىلەن چويلاتوپ ئېلىش ئۈچۈن ياكى مۇز تېيىلىشقا بېرىش ئۈچۈن پۇل سورىماقچى بولغىنىمدا ھىتلېر ھەر دائىم مېنىڭ تەرىپىمدە تۇرۇپ گەپ قىلاتتى. ... ئەمما ئۇنى سۆيۈپ قويۇشۇم مۇمكىن ئەمەس). شۇڭا ئۇ ئەدەپ بىلەن ئۇنى رەت قىلىدۇ. ھىتلېر بىر ئاز جىمىپ قالغاندىن كېيىن، قولىدىكى قامچىسى بىلەن ئالقىنىغا بىرنى ئۇرۇپ، ئاستا ئۇنىڭدىن يىراقلىشىپ چىقىپ كېتىدۇ.

تېخىمۇ قىزىق يېرى، ئۇنىڭ 17 ياشلىق يەنە بىر قىز بىلەن كۆرۈشۈپ يۈرىشى ئىدى. ئۇ قىزنىڭ ئىسمى ئېۋا براۋن

www.pidaly.biz

(爱娃•勃劳恩)بولۇپ، خوفماننىڭ رەسىمخانىسىدا ئىشلەيدىغان بىر قىز ئىدى. ئۇنىڭ ئاتىسى ئوقۇتقۇچى، ئاپىسى بولسا بىر چېركاۋ خادىمى ئىدى. ئۇ قىزمۇ خۇددى گېلىغا ئوخشاش مودا بىر قىز بولۇپ، ئىنتايىن شوخ، يېقىملىق، تەنتەربىيىچىدەكلا ھەرىكەتچان بىر قىز بولۇپ، ئاقسۆڭەكلەر مۇزىكىلىرىدىن ئوپېرالارنى، ئامېرىكا كومېدىيە مۇزىكىلىرىدىن (凯撒)بىلەن (韦迭金特) ئوپېرالىرىنى ياخشى كۆرەتتى. ئۇنىڭ گېلىدىن پەرق قىلىدىغان يېرى، سەل سىمىز، چىرايلىق چاچلىرىنىڭ بولىشى ئىدى. “بۇ قىز سىنىپىمىزدىكى قالايماقانچىلىق چىقىرىپلا يۈرىدىغان بىر قىز بولۇپ، راستىنى دېسەم، سىنىپتا ئۇنىڭدىن ھەممە باللار قورقاتتى. — دەيدۇ ۋون ھېيدنابېر (冯•海德纳贝) خانىم (ئۇ بىر ئوقۇتقۇچى) ئەسلىمىسىدە، — ئەمما ئۇ ھەقىقەتەنمۇ ئەقىللىق قىز بولۇپ، دەرسنىڭ مۇھىم مەزمونلىرىنى تېزلا ئىگەللىۋالاتتى، شۇنىڭدەك مۇستەقىل پىكىر قىلىشقىمۇ ماھىر ئىدى”.

ئۇ ئىككىسى ئۆكتەبىر (ئوغۇز) نىڭ باشلىرى بىر جۈمە (سەۋىت، ئازنا) كۈنى چۈشتىن كېيىن تونۇشقان. گۈگۈم ۋاقتىدا ئېۋا ئىشتىن چۈشىدىغان ۋاقىت ئاللىمۇ قاچان ئۆتۈپ كەتكىنىگە قارىماي، رەسىمخانىدا رەسىملەرنى رەتلەش بىلەن مەشغۇل بولىۋاتاتتى. ئېۋا شۇتىغا چىقىۋېلىپ ئىشكاپلارنىڭ ئۈستىدىكى ئالبۇملارنى ئېلىش بىلەن مەشغۇل ئىدى. “دەل شۇ پەيتتە خوجايىن كىرىپ كەلدى، — دەيدۇ ئېۋا سىڭلىسىغا، — ئۇنىڭ بىلەن يەنە بىر ئەر كىشىمۇ بىرگە كىرىپ كەلدى. ئۇ

www.pidaw.biz

كىشىنىڭ بۇرنى بەكلا غەلىتە ئىدى. ئۇچىسىغا ئۇچۇق رەڭلىك ئىنگلىز پاسونى پەلتو كىيىۋالغان، قولىدا يوغان بىر قالپاق بار ئىدى. ئۇ ئىككىسى ئۇدۇلىمىغا كېلىپ ماڭا قاراپ ئولتۇرۇشتى.

— يېڭى كەلگەن كىشىنىڭ ئۆزىنىڭ پاچىقىغا قاراۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىدۇ، — ئۇ كۆنى مەن كۆڭلىكىمنىڭ ئېتەكلىرىنى قىسقارتىۋالغان كۈنۈم ئىدى. ئىتەك قىرلىرىنى بەك تەكشى كېسەلمىگەنلىكىم ئۈچۈن مەنمۇ سەل خىجىللىق ھېس قىلماقتا ئىدىم».

ئېۋا شۇتىدىن پەسكە چۈشكەن ۋاقتىدا خوفمان ئۇنى يېڭى مېھمانغا تونۇشتۇردۇ: «ۋولف ئەپەندى، بۇ قىز بىزنىڭ ئوبدان قىزىمىز ئېۋا خانىم بولىدۇ.» ئاردىن بىر قانچە مىنۇت ئۆتكەندە، ئۇلار ئۈچىسى بىرلىكتە ئولتۇرۇپ پىۋا ئىچكەچ قىيىزنىغا ئېغىز تېگىشىدۇ. «قۇرسىقىم بەكلا ئېچىپ كېتىپتىكەن، شۇڭا قىيىزنى راسا ئىشتاھ بىلەن يېيىشكە كىرىشتىم. ئۇلارنىڭ ھۆرمىتى ئۈچۈن پىۋىگىمۇ ئازراق ئېغىز تەككۈزدۇم. بايىقى يېشى چوڭراق ئادەم مېنى ماختاپ كەتتى. بىز مۇزىكا ھەققىدە گەپ قىلىشتۇق. ئاندىن ستارتىس (斯达茨) تىياتىرخانىسىدا سەھنىگە چىققان يېڭى بىر تىياتىر ھەققىدە پاراڭلاشتۇق. ئېسىمدە قېلىشىچە، ئۇ ئادەم خۇددى كۆزلىرى بىلەن مېنى يالماپ يۇتىۋېتىدىغاندەك كۆزۈمگە تىكىلگىنىچە قاراپ ئولتۇراتتى. كېيىن قاراڭغۇ چۈشۈپ كەتكەچكە، مەن ئالدىراشلىق بىلەن قايتماقچى بولدۇم. ئۇمۇ مېنى مېرسېدىس ماشىنىسى بىلەن ئۆيگە ئاپىرىپ قوياي دېيىدى، رەخمەت

ئېيتتىپ رەت قىلدىم. ئويلاپ باق، ئۇ مېنى ئۆيگە ئەكىلىپ قويغان بولسا ئاتام نېمىلەرنى دەپ كېتەر ئىدى دەيسەن!" ئەمما ئۇ ئىشىك تۈۋىگە بارغىنىدا خوفمان ئۇنى بىر چەتكە تارتىپ "سەن ئۇنىڭ كىملىكىنى پەرق قىلالمىدىڭمۇ؟ ئۇ ھىتلېر! ئادولف ھىتلېر دېگەن كىشى!" "ھە مۇنداق دەڭ!" دەيدۇ ئېۋامۇ جاۋابەن.

شۇندىن كېيىن ھىتلېر پات-پاتلا گۈل ياكى تاتلىق-تۈرۈملەر بىلەن رەسىمخانىغا كېلىپ "رەسىمخانىدىكى سۆيۈملۈك ئېۋا قىزى ھېساپلانغان ماڭا سوغات قىلىپ تۇرىدىغان بولدى." ئۇنىڭ بىلەن بەكلا كام سىرتقا چىقاتتى. كېيىن ئۇ كارتون () قەھۋەخانىسىغا بېرىپ قاراڭغۇ بۇلۇڭدا ئولتۇرۇپ چاي ئىچىشكىمۇ بارماس بولىۋالىدۇ. شۇنىڭدەك شۆنۋابىن () غا كىنو كۆرۈشكىمۇ بارماس بولىۋالىدۇ. ئەمما يىل ئاخىرىغا كەلگەندە ھىتلېر خوفماننىڭ رەسىمخانىسىغا كامدىن-كام بارىدىغان بولىدۇ. بۇنىڭ سەۋەبى، بەلكىم ئېۋانىڭ بىر قانچە كەسپىدىشىغا پو ئېتىپ ھىتلېرغا ئاشنا بولغانلىقىنى، كېيىن ئۇنىڭ بىلەن توي قىلىدىغانلىقىنى سۆزلەپ يۈرىشى سەۋەب بولغان بولىشى مۇمكىن. خوفمانمۇ بۇ قىزنىڭ ھېچ قاچان ھىتلېرنىڭ ئۆيىنى كۆرۈپ باققان ئەمەسلىكىگە قەتئىي ئىشىنەتتى. شۇڭا ئۇ ئېۋانى ئىشخانىسىغا چاقىرىپ ئۇچۇغدايدۇ. ئېۋا يىغلاپ تۇرۇپ باشقىلارغا يالغان سۆزلەپ يۈرگەنلىكىنى بويىنىغا ئالىدۇ. خوفمان ئۇنىڭغا تەھدىت قىلغان ھالدا، ئەگەر

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

يەنە مۇشۇنداق قالايماقان سۆزلەپ يۈرگىنىڭنى ئاڭلاپلا قالسام سېنى ئېتىشتىن بوشىتىمەن، دەپ قورقىتىدۇ.

(3)

1929-يىلى يىل ئاخىرىسىدا گەرچە ئاۋاز بېلىتىنى ساناشتىن بۇرۇن باش مىنىستىر ئۆلۈپ كەتكەن بولسىمۇ، "ياشلار پىلانى" نىڭ ئومۇمىي خەلق ماقۇللاش ئاۋاز نەتىجىسىدە، باش مىنىستىر ستراسمان (斯特勒斯曼) بىلەن مۆتىدىل پىلان غەلىبە قىلىدۇ. بۇ تەدبىرگە قارشى تۇرۇش ئۈچۈن ھىتلېر بىلەن خۇگېنبېرگنىڭ مىللەتچى خەلق پارتىيىسى ئوتتۇرىسىدا تۈزۈلگەن ئاجىز ئىتتىپاق 21 مىليون ئاۋازغا ئېھتىياجلىق ئىدى. ئەمما ئۇلار ئارانلا 6 مىليون ئاۋازغا ئېرىشەلەيدۇ. بۇ مەغلۇبىيەت خۇگېنبېرگ () ئۈچۈن ئەجەللىك مەغلۇبىيەت ھېسابلانسىمۇ، ھىتلېر بۇ مەغلۇبىيەتنى ئۇستىلىق بىلەن بىر تۈرلۈك غالىبىيەتكە ئايلاندۇرىۋالىدۇ. ھىتلېر قايسى بىر ئىشتا مەغلۇبىيەتكە دۇچ كەلگەن ھەر قانداق بىر كىشىنى ھېچ قاچان قوللىمايتتى. شۇڭا ئۇ، خۇددى خۇگېنبېرگ () بىلەن بۇ تۈر ئىتتىپاقلىقنى قۇرغىنىنى چۈشەنگىلى بولمىغىنىدەك جىدەل چىقىرىپ ئۇنىڭ بىلەن بولغان ئىتتىپاقلىقتىن ئايرىلىدۇ. بۇ چاغدا، ئۇ يۇشۇرۇن تۈردە كۈچ توپلاشقا كىرىشىپ (ئومۇمىي خەلق ئاۋاز بېرىش جەريانىدا يۈرگۈزگەن تەشۋىقاتلىرى ئۇنىڭ بۇنداق كۈچ دائىرىسىنى كېڭەيتىشكە ياردىمى بولغان ئىدى)، يېقىندا ئېلىپ

www.pdaily.biz

بىرلىدىغان مەملىكەتلىك سايلامغا تەييارلىق قىلىشقا كىرىشىدۇ. ئەمما بۇ چاغدا ئەتراپلىق ناتىسىست كۆزەتكۈچىلىرى يوق دېيەرلىك ئىدى. ئەنگلىيىنىڭ بېرلىندا تۇرۇشلۇق سابىق باش ئەلچىسى ماركىز دابونىن (达伯农勋爵) ئەسلىمىسىنىڭ بىر ئىزاھاتىدا فيۇرېر ھەققىدە توختىلىپ مۇنداق دەپ يازىدۇ: "1924-يىلىدىن بېرى ھىتلېر كىشىلەر نەزىرىدە ئاستا-ئاستا ئۇنتۇلۇپ كەتتى." بېرلىن سىياسى مەكتىۋىنىڭ مۇدىرى دوكتور ئارنولد ئورفس (阿诺尔德•乌尔弗斯) بىلەن تارىخشۇناس ئارنولد تويىنبى (阿诺尔德•托恩比) ئىككىسى بۇ قاراشقا تولۇق قوشۇلاتتى.

ئەمما ھىتلېرنىڭ ئويلايدىغىنى غالىپ چىقىش بولۇپ، ئۇنىڭ قارىشىچە ئەگەر ئىشچىلارنى قايتىدىن ئۆز ھەرىكىتى ئەتراپىغا جەلىپ قىلالىسىلا غەلىبە قىلىشتىن گۇمان قالمايتتى. شۇنىڭ ئۈچۈن ھىتلېر يېڭىچە كۈچلۈك تەشۋىقات ستراتېگىيىسىنى يولغا قويۇشقا كىرىشىدۇ. 1930-يىلىنىڭ باشلىرىدا، قانۇن پاكۇلتېتىنىڭ بىر ستۇدېنتى بېرلىندا ئۆلۈپ كېتىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ھىتلېرغىمۇ پۇرسەت تۇغۇلغان ئىدى. بۇ ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىسىنىڭ ئىسمى خوست ۋېسېر (霍斯特•韦塞尔) بولۇپ، ئەندىلا 21 ياشقا كىرگەن، ئاتىسى بىر پوپ ھەمدە قۇتقۇزۇش جەمئىيىتىنىڭ بىر ئەزاسى ئىدى. ۋېسېر (韦塞尔) ئۆزىنىڭ بۇرجۇئازىيە سىنىپىغا تەۋە ئائىلىسىگە خىيانەت قىلىپ، سادىق قوگۇر كوچىلەكلىكلەر ئەزاسىغا ئايلانغان ئىدى. بۇ ستۇدېنت، قىزىللار بىلەن بولغان بىر قېتىملىق كوچا جېدىلىدە

ئۆلگەن ئىدى. ئۇ ئۆلۈمىدىن بۇرۇن بىر پارچە شېئىر يېزىپ «غەزەپ» ژۇرنىلىدا ئېلان قىلغان، كېيىن يەنە بۇ شېئىرغا ئاھاڭ تۈزۈپ چىققان ئىدى. خانفىشتانگىل مۇنداق دەپ يازىدۇ: "بۇ نوتا 19-ئەسىرنىڭ ئاخىرى 20-ئەسىرنىڭ باشلىرىدىكى ۋېيىننا قاۋاقلىرىدا چېلىنىدىغان مۇزىكىلارغا ئوخشاپ كېتەتتى." ناخشىنىڭ تېكىستى تەخمىنەن تۆۋەندىكىدەك ئىدى:

كۆزلىرىمىز ئۇچراشقان،
لەۋلىرىمىز تېگىپ تۇرغان،
قەلبىمىز باغلانغان.

ۋىسېر (韦塞尔) بۇ نوتىسىنى "نازاكەتلىك مارش" ھالىغا كەلتۈرۈشتىن باشقا ئويى يوق ئىدى. بۇ شېئىر «بايرىقىمىز لەپىلدەيدۇ!» قاتارىدىكى قۇربان بولغان يولداشلىرىنى خاتىرلەش يۈزىسىدىن يېزىلغان، يەنى "قىزىل فرونت بىلەن ئەكسىيەتچىلەر تەرىپىدىن قۇربان قىلىنغان" لارغا ئاتاپ يېزىلغان شېئىرلاردىن بىرى ئىدى. ۋىسېر (韦塞尔) كونا پاھىشە ئەينا (埃娜) غا قاتتىق ئاشىق بولۇپ، ئۇنىڭ بىلەن بىرگە تۇرىۋاتقان ئىدى. ئۆي خوجايىنى خانىم بۇ ئىككىسىنى ئۆيىدىن قوغلاپ چىقىرىش ئۈچۈن كوممۇنىستلارغا يالۋۇرىدۇ. نەتىجىدە، بىر ئۈچۈم قىزىللار بۇ ئاشىق-مەشۇقلار تۇرغان ئۆيگە باستۇرۇپ كىرىدۇ. خەۋەرلەردىن قارىغاندا، بۇ بىر تۈركۈم كىشىلەرنىڭ يېتەكچىسى نولغىنى، ئەينانىڭ يېقىن بىر دوستى ئىدى. ئۇ ئۆيگە بېسىپ كىرىپ "بىز نېمە ئۈچۈن كەلگەنلىكىمىزنى بىلەمسەن!" دەپ ۋارقىرىغىنىچە ۋىسېرنى

ئېتىپ ئۆلتۈرگەن ئىكەن. كوممۇنىستلار بۇ رەھىمسىز ۋەقەدىن مەنپەتدار بولۇش ئۈچۈن ۋىسېرغا پاھىشە تونۇشتۇرىدىغان دەللال دەپ تۆھمەت چاپلايدۇ. ئەمما گېوبېلس بولسا ۋىسېرنى بىراقلا ئىشچىلار سىنىپىنىڭ ئەيساسى دەپ كۆككە كۆتۈرۈپ تەشۋىق قىلىشقا كىرىشىدۇ. ئەسلىدە بۇمۇ بىر يالغانچىلىق ئىدى. "بۇ يىگىت ئۆزىنىڭ ئائىلىسى بىلەن مېھرىبان ئانىسىدىن يۈز ئۆرۈپ ئۇلارغا ئۈچمەنلىك كۆزى بىلەن قارايدىغان كىشىلەر ئارىسىغا كېلىپ ياشاۋاتقان بىرسى ئىدى. — دەپ يازىدۇ مۇۋەپپەقىيەتسىز رومانچى بولغان گېوبېلس، — ئۇ يەردە، پرولىتارلار ئاھالە رايونىدا، ئىجارىگە ئالغان كىچىك بىر بالكون قەۋىتىدە، بۇ ياش يىگىت ياشلىق باھىرىغا تولغان، ئاددى تۇرمۇش يولىنى باشلىغان ئىدى. ئۇ ھەقىقەتەنمۇ سوتسىيالىزمنىڭ ئەيساسى ئىدى! نامراتلىقنىڭ كىشىلەر دىققىتىنى قوزغىماقچى بولغان بىر ئادەم ئىدى"!

سەكراتتا ياتقان ۋىسېر قايسى بىر دوختۇرخانىدا ياتقىنىدا، گېوبېلس بۇ تۈردىكى شەخسى جىدەلنى سىياسى سۈيىقەست دەپ ئۆزگەرتىپ تەشۋىق قىلىشقا كىرىشىدۇ. ستادىيومدا ئۆتكۈزۈلگەن مىتىنگ ئاخىرلاشقىنىدا، ئۇ مىتىنگ قاتناشقۇچىلىرىنى ۋىسېرنىڭ يازغان شېئىرىنى ئېيتقۇزىدۇ: "رەڭلىك بايرىقىمىز لەپىلدەيدۇ، جەڭ ناغرا-سۇنايلىرى ياڭرايدۇ، مىڭلىغان، ئون مىڭلىغان كىشىلەر مارش توۋلايدۇ، ناخشىلار بىلەن گېرمانىيە ئىنقىلابىنى مەدھىلەيدۇ، بايراقلىرىنىڭ لەپىلدەشلىرىنى مەدھىلەيدۇ!" 23-فېۋرال (ئۈي)

www.pdaiy.biz

دا، ۋىسېر ئاخىرى جان ئۈزىدۇ. "ئۇنىڭ روھى مەڭگۈ ھايات، ئۇ بىز بىلەن مەڭگۈ بىرگە. — دەپ يازىدۇ گېيوبېلىس، — ئۇ ھازىرمۇ بىزنىڭ قوشۇنىمىز بىلەن بىرگە ئالغا ئىلگىرىلىمەكتە."
گېيوبېلىس بۇ تەشۋىقات ھەرىكىتىنى يۇقىرى پەللىگە كۆتۈرۈش ئۈچۈن ۋىسېر (韦塞尔) ئۈچۈن داغ-دۇغىلىق، ھەشەمەتلىك جانازا مۇراسىمى ئۆتكۈزۈپ، مۇراسىمدا ھىتلېرنى بىر نۇتۇق سۆزلەتكۈزۈشنى پىلانلايدۇ. ئەمما بۇنىڭدەك چېكىدىن ئاشۇرۇپ تەشۋىق قىلىش ھەرىكىتىگە فيۇرېر بەك قىزىقمايتتى. گېيرىڭمۇ ھىتلېرغا ئوخشاش ئويلايتتى. ئۇ پارلامېنتتا دېپوتات بولۇپ سايلىنىشنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن شۇنتىسىيىدىن زەھەرلىك چېكىملىك خۇمارىنى داۋالىتىپ بولۇپ دەرھال گېرمانىيىگە قايتىپ كەلگەن ئىدى. ئۇ، بېرلىن ۋەزىيىتى بەكلا جىددى، فيۇرېرىمىزنىڭ بىخەتەرلىكىگە كاپالەتلىك قىلىشىمىز قىيىنلىشىپ كەتتى، دەپ چىڭ تۇرۇپ تالىشىدۇ. خانفشتانگىلنىڭ ئەسلىمىسىدىن قارىغاندا، "ئەگەر دىققەت قىلىنمىسا ئاقىۋىتىنى مۆلچەرلەش قىيىن. ھەر نېمە دېگەن بىلەن پارلامېنتتىكى ئادەم سانىمىز ئارانلا 12 كىشى بولۇپ، بەكلا ئاجىز ئەھۋالدىمىز. بۇنچىلىك ئاز كۈچكە تايىنىپ بىرەر مەنپەتكە ئېرىشەلىشىمىز ئاسان ئەمەس. ئەگەر ھىتلېر بېرلىنغا كەلگىدەك بولىدىكەن، ئۇ ھالدا كومپارتىيە پادىلىرى ئۈچۈن ئېيتقاندا، ھىتلېر بۇقا قورقىتىدىغان بىر پارچە قىزىل لاتىلا بولۇپ قالىدۇ. بۇنىڭ ئاقىۋىتىنى بىز ئۆستىمىزگە ئالالمايمىز."
دەپ قارايدىكەن .

ھىتلېر قاتتىق ئاغرىپ قالغانلىقىنى باھانە قىلىپ كەلمىگەنلىكى ئۈچۈن، جانازا مۇراسىمى ئۇنىڭسىز ئۆتكۈزۈلىدۇ. يۇقۇرقىدەك پەرەز قىلىشتا گيوربېك خاتالاشمىغان ئىدى. لوزۇنكا ئىسۋاتقانلار قىزىللارنىڭ ھۇجۇمىغا ئۇچرايدۇ؛ جانازا قوشۇنى قىزىللار بىلەن ئۇرۇشىدىغان قوشۇن ھالىغا كەلگەن ئىدى. گيوبېلس قەۋرىنىڭ ئالدىدا غەرەزلىك بىلەن "خوست ۋىسېر"! (霍斯特•韦塞尔)دەپ چاقىرغىنىدا ھۇجۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەر "بار!" دەپ جاۋاب بەرگەن ۋاقتىدا، تام ئارقىسىدىن ئېتىلغان تاشلار قەۋرە ئۈستىگە يېغىشقا باشلايدۇ. بۇ ئىشتىن تەشۋىقات ماھىرى گيوبېلس ھەممىدىن بەك خوشال بولۇپ كېتىدۇ. "ئۆلۈك ساندۇقى يەرلىكىگە قويۇلىۋاتقىنىدا، — دەپ يازىدۇ گيوبېلس، — قىزىل لۈكچەكلەر قەۋرىستانلىق دەرۋازىسى سىرتىدا تۇرىۋېلىپ ۋارقىراپ-جارقىراشقا باشلايدۇ ... ۋاپات بولغان يېقىنىمىز، يەنىلا بىز بىلەن بىر سەپتە تۇرماقتا، ھارغىن قولىنى چىقىرىپ قاراڭغۇ بىر يەرلەردىن بىزگە ۋاقىرىماقتا: قەۋرەمدىن ئاتلاپ ئۆتۈپ ئالغا! گېرمانىيە دەل بۇ يولنىڭ ئۇچىدا"!

كىشىلەر بۇ گەپلەردىن ئادەتتىكى قىزىللار بىلەن ناتسىستلار ئوتتۇرىسىدا زادى قانداق مۇناسىۋەت بارلىقىنى مەڭگۈ پەرەز قىلالمايتتى. ئۇلار گەرچە بىر-بىرسى بىلەن رەھىمسىزلەرچە سوقۇش قىلىپ كەلگەن بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا يەنە قانداقتۇ بىر ھېچ كىمدە كۆرۈلۈپ باقمىغان بىر تۈرلۈك ھېسداشلىق تۇيغۇسىنىڭ يوشۇرۇنغانلىقىنى ھېس قىلىش

مۇمكىن. پيۇتخانىلاردا ياكى قاۋاقلاردا يۈز بەرگەن ئۇرۇش-جېدەللەر ساقچىلار تەرىپىدىن توسالغىنىدا، ئۇلارنىڭ بىرلىشىپ ساقچىلارغا ھۇجۇم قىلىشى ھەققەتەنمۇ ھەيران قالغۇچىلىقى يوق بىر ۋەقە ھېسابلىناتتى. ئىككىلا تەرەپ ئوخشاش بىر ئىشنىڭ قىزغىنلىقى ئاستىدا ئىدى؛ ھەر ئىككىلا تەرەپ ئەگەر غايىمىز توغرىلا بولىدىكەن تۇتقان يولىمىزمۇ توغرا دەپ ئىشىنەتتى. ئۇلارنىڭ ھەر ئىككىسىدىلا بىر-بىرىگە ئوخشاپ كېتىدىغان سوتسىيالىزم غايىسى بار بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھەر ئىككىسىلا پارلامېنت تۈزۈمىگە ئۆچلۈك قىلاتتى. ئالدىنقى يىلقى "بىرىنچى ماي" (ئارسلان) بايرىمىدا، ئۇلار ئۆزئارا قول تۇتۇشۇپ بېرلىن كوچىلىرىدا بىرلىكتە نامايىش قىلىشقان، ھەر ئىككىلا تەرەپ نامايىشچىلار قوشۇنىنى باستۇرۇشقا ئورتاق نارازىلىق بىلدۈرگەن، شۇنىڭدەك "بىزگە ئەركىنلىك كېرەك، بىزگە ئىش كېرەك، بىزگە نان كېرەك!" دەپ بىرلىكتە شوئار توۋلاشقان ئىدى. شۇنىڭدەك يەنە ئۇلارنىڭ ھەر ئىككىسىلا ئۇ يەھۇدىي ساقچى باشلىقى بېنخارد ۋېس (本哈德•维斯) گېيوبېلس ئۇنى "ئىسدور (伊西多尔) "دەپ ئاتىغان) قا ئۆچ ئىدى. ئۇلارنىڭ ھەر ئىككىسىلا ساقچىلار "ئىسدور (伊西多尔) "نىڭ قوشۇنى، بارلىق ئىنقىلابچىلارنىڭ ئەشەددىي دۈشمىنى دەپ قارىشاتتى.

گېيوبېلس، خوست ۋېسېر (霍斯特•韦塞尔) ۋەقەسىدىن پايدىلىنىپ دەرىجىدە مەنپەئەت ئېلىۋالغىنىدىن كېيىنكى ئىككى ئاي ئىچىدە، ھىتلېر بىلەن ئوتتو ستراسسېر ئوتتۇرىسىدىكى تالاش-تارتىش ئاشكارە ئوتتۇرىغا چىقىدۇ. ستراسسېرنىڭ

ئىنىسى مىيونخېنغا بىرىپ پارتىيىنىڭ مۇھىم ۋەزىپىسىنى ئۆستىگە ئالغىنىدىن بېرى، ئوتتومۇ گرېگور قۇرغان 3 گېزىتنىڭ ئەڭ مۇھىم باشماقالە يازغۇچىسىغا ئايلىنىدۇ. ئۇلار گەرچە مىللى سوتسىيالىزم پلاكاتىنى ئېسىۋالغان بولسىمۇ، ئەمەلىيەتتە ئوتتونىڭ داھىغا چوقۇنۇش قارىشىنى يوقۇتۇش مۇنازىرىسىنى تەشۋىق قىلىشقا كىرىشكەن ئىدى. بۇ قاراشلار يەنە كېلىپ ھىتلېرنىڭ قاراشلىرى بىلەن ھەر دائىم توقۇنۇش كېلىپ تۇراتتى ئىدى. ئاپرېل (ئۇمۇت) ئېيىدا، ئوتتو ستراسسېر پۈتۈن كۈچى بىلەن ساكسونىيە مېتالچىلىق زاۋۇتىنىڭ ئىشچىلىرىنىڭ ئىش تاشلىشىنى قوللاپ قۇۋۋەتلەپ بەرگەنلىكى ئۈچۈن، ئۇ ئىككىسى ئوتتۇرىسىدىكى كۆزقاراش ئوخشىماسلىقى تەرەققى قىلىپ پەللىگە يەتكەن ئىدى. سانائەتچىلەر، مەسىلەن بىرلەشمە پولات-تۆمۈر زاۋۇتىدىن فرىس دىسىن (弗里茨•狄森) ئېقىمىدىكىلەر ئەگەر داۋاملىق ياردەم پۇلىغا ئېرىشمەكچى بولىدىكەن ھىتلېردىن ستراسسېرنى قوغلاپ چىقىرىشنى قەتئىي تەلەپ قىلىپ تۇرىۋالىدۇ.

دەسلىۋىدە، ھىتلېر تەھدىت سېلىش ئۇسۇلىدىن پايدىلانغان بولسىمۇ بىرەر پايدىسى بولمايدۇ. شۇڭا ئۇ، ئۆزى بىۋاستە بېرلىنغا بېرىپ، ئۆز سالاھىتىنىڭ تەسىرىنى ئىشقا سېلىشقا ئۇرۇنىدۇ. ئۇ ئىككىسى "سەنشۇشى مېھمانخانىسى" () دا ئىككى قېتىم كۆرۈشىدۇ. 7 سائەت ئىچىدە ھىتلېر پۈتۈن كۈچىنى ئىشقا سېلىپ تەھدىت قىلىش، ئۆزىگە تارتىش، ئالداش قاتارىدىكى تەدبىرلەرنىڭ ھەممىسىنى ئىشقا سېلىپ كۆرگەن بولسىمۇ،

ئىككى قېتىملىق كۆرۈشۈش نەتىجىسىدە كۆزقاراشلىرىدىكى ئايرىمچىلىقنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىرىلىشىدىن باشقا ھېچقانداق بىر ئىشقا يارىمايدۇ. ئۇلار ھەر ئىككىسىلا ئۆز گېپىدە چىڭ تۇرۇۋېلىپ بىر-بىرسىگە زادىلا يول قويۇشمايدۇ. ھىتلېر، ئوتتونى پارتىيىنىڭ تەشۇيقات بىيروسىنىڭ باشلىقى بولۇش تەكلىۋىنى قويغان بولسىمۇ ستراسسېرنىڭ رەت قىلىشىغا ئۇچرايدۇ. گەرچە ئۇ ئىككىسى بىرەر كېلىشىمگە كېلەلمىگەن بولسىمۇ، ستراسسېر بىلەن ئۇنىڭ ئەتراپىدىكىلەر پارتىيىدىن دەرھال ئايرىلىپ چىقىپمۇ كەتمەيدۇ. "يەنىلا بەزى ئۈمىدلەر بار بولغاچقا، ھىتلېر مۇھاكىمىلەردىن تەسىرلىنىش ئېھتىمالى يوق ئەمەس" دەپ قارىشاتتى. ھەتتا ھىتلېر "روسېنبېرگ يولى" دىن ۋاز كېچىشىمۇ مۇمكىن دەپ ئۈمىدلەنمەكتە ئىدى. ئۇلار يەنە بۇ تۈردىكى بۆلۈنۈشنى ئاشكارە بىر ۋەقە ھالىغا كەلتۈرۈشنىمۇ خالىمايتتى. چۈنكى بۇ ئىشنىڭ ئاشكارە ئوتتۇرىغا چىقىشى پارتىيىنىڭ يېقىندا ئۆتكۈزۈلىدىغان ساكسونىيە ئومۇمى سايلىمىدىن غالىبىيەت بىلەن چىقىشىغا تەسىر كۆرسىتىش ئېھتىماللىمۇ يوق ئەمەس ئىدى. شۇنداقتىمۇ، ئوتتو ستراسسېرغا شۇنىسى ئايان ئىدىكى، ئەندى ئۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ سوتسىيالىزمچىلىرى داۋاملىق ناتسىستلار پارتىيىسى ئىچىدە قالالىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى. بۇنىڭ سەۋەبى، ھىتلېر بۇرۇن ئېتىراپ قىلغىنىدەك، ئۇ مۇسسولىنىنىڭ فاشىسىزم پرىنسىپلىرىدىن پايدىلانماقچى ۋە كاپىتالىستلار بىلەن مۇناسىۋەت قىلماقچى ئىدى. بۇ سۆھبەتتە يەنە ھىتلېر بۇ يېڭى

ئىدىيىسىنى ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە مۇجىمەل ھالغا كەلتۈرۈۋېتىپ
"بۇ جەھەتتە تۈگىمەس ئىزاھاتلارنى بەرگىلى بولىدىغان بىر
ئۇقۇم" غا ئايلاندۇرۇپ، ئۆزىنىڭ مۇتلەق ئۈستۈن سالاھىتىنى
ئىشقا سېلىشتىن پايدىلىنىپ پارتىيىنى تولۇق تېزگىنىگە
ئېلىۋېلىش مەقسىدىگە يەتمەكچى بولغان ئىدى. ھىتلېر شۇنىمۇ
ئىچىدە ھېس قىلماقتا ئىدىكى، ئەگەر مىللىي سوتسىيالىزم
كونكرېتنى بىر پروگراممىا ھالىغا كەلگىدەك بولسا، ئۆزىنىڭ
فيۇرېرلىق پىرىنسىپلىرىمۇ خەۋپ ئاستىدا قالىدىغانلىقى ئېنىق
ئىدى. ياش ستراسسېرنىڭ تەپ تارتماستىن ئاشكارە تۈردە
ئۇنىڭ بىلەن تىركىشىشكە جۈرئەت قىلالىشى، ھىتلېرنى راستىنلا
كۆزگە ئىلمىغانلىق ھېسابلىناتتى. شۇنداقتىمۇ، ئۇ ئاپتوموبىلى
بىلەن مىيونخېنغا قايتىپ كەلگىنىدىن كېيىن، بۇ ھەقتە بىرەر
باھادا بولمايلا قالماستىن ئۇنىڭغا ئاشكارە ھۇجۇم قىلىدىغان
ھەرىكەتتىمۇ بولمايدۇ. شۇنىڭدەك ئوتتوغا تەھدىتمۇ سالمايدۇ.
گەرچە "بارلىق ئىشلار پۈتۈنلەي ماڭا قاراشلىق بولىشى كېرەك"
دەپ قارىسىمۇ يەنىلا ئۇنداق ھەرىكەتلەردە بولمايدۇ. پەقەت
گېزىتتا (خۇددى گرېگور ستراسسېرنىڭ قىلغىنىدەك) بېرلىندا
ھېچقانداق بىر تالاش-تارتىش يۈز بەرمىدى، ئوتتو ئىككىمىز
بىر پىكىرلىك بولىشىمىز ئۆزگەرمىدى" دەپلا خەۋەر بېرىپ
قويىدۇ. ھىتلېرنىڭ بۇ قىلغىنى، يۈز ئۆرىگەنلەرنى ئاشكارە
جازالاش ئەمەس، بەلكى ئوتتونى قوللاپ قۇۋۋەتلەيدىغان پارتىيە
ئەزالىرىنى بىر-بىرلەپ پارتىيىدىن قوغلاپ چىقىرىشىنى
كۆزلىگەنلىكىنى كۆرسەتمەكتە ئىدى. 6-ئاينىڭ ئاخىرلىرىدا، ئۇ

گيوبېلسقا بىر پارچە يوشۇرۇن مەنىلىك يوليورۇق ئىۋەرتىپ، ئوتتو ستراسسېر بىلەن ئۇنىڭ ئەگەشكۈچىلىرىنى پارتىيىدىن تازىلىۋېتىشنى بۇيرۇيدۇ. "پارتىيىگە پەقەت مەنىلا رەھبەرلىك قىلالايمەن. — دەپ يازىدۇ ھىتلېر، "مەن مىللەتچى سوتسىيالىزمچىلار پارتىيىسىنى تېگى ئاجىز بىلەرمەنلەر بىلەن سالونلاردىكى بولشېۋىكلار بىلەن مۇنازىرىلىشىپ ئولتۇرىدىغان بىر كۇلۇپ ھالىغا ئايلاندۇرۇشقا ھەرگىز يول قويمايمەن. پارتىيىمىز مەڭگۈگە ئىنتىزامچان بىر تەشكىلات بولۇپ قالىدۇ. پارتىيىمىز ھەرگىزمۇ ئاخماقانە ساپ نەزەرىيە تەتقىقاتى بىلەن شوغۇللىنىشنى مەقسەت قىلىپ قۇرۇلغان بىر تەشكىلات ئەمەس. شۇنىڭدەك ئەركىن سايراش يولغا قويۇلغان سىياسى جەمئىيەت شەكلىگىمۇ ئۆزگەرمەسلىكى كېرەك. پارتىيىمىز، نېمىس خەلقىنىڭ ئىستىقبالى ئۈچۈن كۈرەش قىلىدىغان بىر پارتىيە. ئەنە شۇ كۈنگە كەلگىنىدە، گېرمانىيىدە سىنىپلار ئوتتۇرىسىدىكى پەرقلەرمۇ مەۋجۇت بولماي قالىدۇ. يېڭى نېمىسلار ئۆز تەغدىرىنى قولىغا ئالغان بولىدۇ!" ھىتلېر، شۇ سەۋەپتىن گيوبېلسقا "بېرلىندىكى ئۇنىداق ئۇنسۇرلارنى قىلچە رەھىم قىلماي پارتىيىدىن تازىلاپ چىقىرىڭلار" دەپ يوليورۇق بېرىدۇ. گيوبېلسمۇ بىر قانچە ھەپتە ئىچىدىلا ھىتلېرنىڭ تەلىماتىنى جايىغا كەلتۈرىدۇ. كېيىن، ستراسسېر بارلىق سوتسىيالىزمچىلارنى ئومۇمى يۈزلۈك پارتىيىدىن چېكىنىپ چىقىش چاقىرىقىنى چىقىرىدۇ. ئەمما بۇ چاقىرىققا ئارانلا 24 نەپەر كىشى ئاۋاز قوشىدۇ. ھەتتا ئوتتونىڭ ئۆز ئىنىسىمۇ

سوتسيالىستلارنىڭ ئۇپچە چېكىنىشىگە قارشى چىقىدۇ. گرېگور بىلەن يەنە ئىككى نەپەر سولچىل پارتىيە ئەزاسى بىرلىشىپ، "بىز ھىتلېرنىڭ رەھبەرلىكى ئاستىدا ئىتتىپاقلىشىپ، پارتىيە ئىنتىزامىغا قەتئىي بوي سۇنىمىز" دەپ ئورتاق بايانات ئېلان قىلىدۇ. گرېگور يېقىنلىرىغا، مېنىڭ ئۇكام مەڭگۇ بىر قاچقۇن ئەسكەر بولۇپ قالىدۇ. ئۇكامنىڭ پارتىيىدىن ئايرىلغانلىقى، شۇنىڭدەك پارتىيىمىزگە ھۇجۇم قىلىشقا كىرىشكەنلىكى پۈتۈنلەي ئاخماقانىلىق، تەلۋىلىك قىلغانلىقى ئىدى" دەپ ئېيتقان.

ئوتتو ستراسسېرنىڭ ھىتلېردىن ئاشكارە ئايرىلىش ۋەقەسى، مەتبۇئات ساھەسىنى زىل-زىلىگە كەلتۈرىۋەتكەن بولسىمۇ، پارتىيە ئىچىدە ھېچقانداق بىر سادا پەيدا قىلالمايدۇ. جەنۇب بىلەن شىمال ئوتتۇرىسىدىكى ئۇزۇنغا سوزۇلغان بۆلۈنۈش كۈرىشى جەريانىدا ھىتلېر ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە ياراشتۇرغۇچى رولىنى ئويناپ، پۈتۈن قەلبى بىلەن ئىككى تەرەپنى كېلىشتۈرۈشكە تىرىشىدۇ. بۇ ئىشتىنمۇ ئۇتۇغلۇق بولۇپ چىققاندىن كېيىن، ئۇ يەنىلا ئىنتايىن كەڭ قۇرساق پوزىتسىيە تۇتىدۇ. ئۇ گرېگور ستراسسېرنى پارتىيە ئىچىدە ئەڭ يۇقىرى مەۋقەلەرگە كۆتۈرۈپ چىققان، ھەتتا ئوتتو شاھىتلار ئالدىدا ھىتلېرنى ئوسال قىلماقچى بولغىنىدىمۇ ئوتتۇردىكى زىدىيەتنى ئەڭ تۆۋەن ھالەتكە چۈشۈرۈش ئۈچۈن كۈچ چىقىرىدۇ. نەتىجىدە، كىشىلەرگە بۇ ئىشتا گويا ئوتتو ئۆزى پارتىيىدىن ئايرىلىشنى تەلەپ قىلغاندەك بىر پەيدا قىلىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ئۆز ئىچىدە بىر-بىرى بىلەن ئېلىشىش كۈرىشىگە خاتىمە

www.pidaily.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

بېرىلىدۇ. ھىتلېرمۇ پۈتۈن زېھنىنى سىنتەبىر (ياچاق) دە ئۆتكۈزۈلىدىغان مەملىكەتلىك ئومۇمى سايلامغا قارىتىلايدىغان بولىدۇ.

(4)

ـ 1930 يىلى، ھىتلېر ھەممە تەبىقىگە، يەنى دېھقانلارغا، ئىشچىلارغا، ئوقۇغۇچىلارغا، ۋەتەنپەرۋەرلەرگە، ئىرقچىلارغا ۋە شۇنىڭدەك ئوتتۇرا بۇرجۇئا شەھەر ئاھالىلىرىغا ئومۇمى يۈزلۈك بىرەر ئىش قىلىپ بېرىشنى ۋەدە قىلىدۇ. ئۇنىڭ كەڭ دائىرىلىك قىزىتقىشلىرىنىڭ ئورتاق نۇقتىسى دۇنياۋى ئىقتىسادى بوھران ئۈستىگە مەركەزلەشكەن ئىدى. بۇ قېتىمقى كرىزىسنى 1929ـ يىلقى ۋول سترىت كوچىسىدىكى تالاش-تارتىشلار كەلتۈرۈپ چىقارغان بولۇپ (ۋول سترىت ـ نيۇيورك تىكى دۇنياۋى تەسىرگە ئىگە پايچېك بازىرى جايلاشقان كوچا. ئادەتتە ۋول سترىت كوچىسى دېگەندە بۇ كوچىغا جايلاشقان ئەنە شۇ پايچېك بازىرى كۆزدە تۇتۇلىدۇ ــ ئۇ.ت)، بۇ كرىزىس گېرمانىيىنىڭ كۆرۈنەرلىك دەرىجىدە قايتىدىن ئەسلىگە كېلىش دولقۇنىنى قىسقا ۋاقىت ئىچىدىلا يوققا چىقىرىۋەتكەن ئىدى. شۇ يىلى ياز ئاخىرلىرىدا گېرمانىيىنىڭ ئىشسىزلار سانى 3 مىليون كىشىگە يەتكەن بولۇپ، شانسۆيلە (گېرمانىيە ھۆكۈمىتىنىڭ باش مىنىستىرى ــ ئۇ.ت) برۈنىڭنىڭ راسخوتنى قىسقارتىش ئىقتىسادى سىياسىتى ۋەزىيەتنى تېخىمۇ بەتەر قىلىۋېتىدۇ.

www.pidaiyiz

ھىتلېر كۆڭلىدە، مانا ئەنـدى سىياسى جەھەتـتە گېرمـانىيىنى تېزگىنگە ئېلىش پەيتى كەلـدى دەپ ئويلايـدۇ. ئـۇ، “گېرمـانىيە ئىشـچىلىرى، ئويغۇنـايلى! بوينـۇڭلاردىكى زىنجىرنـى پاچـاقلاپ تاشـلايدىغان پەيـت كەلـدى!” دەپ ئەينـى كومۇنىۇسـتلارنىڭ ئۇسلۇبى بـويىچە ئىشـچىلارغا چـاقىرىق قىلىـدۇ. گيوبېلىسنىڭ «ھۇجـۇم» گېزىتـى ئەنە شـۇنداق تەشـۋىق قىلىشـقا كىرىشـكەن ئىدى. ھىتلېر دېھقانلار مەنپەتىنى قوغداش ئۈچۈن (خەلقئـارالىق دېھقـانچىلىق مەھسـۇلاتلىرىنىڭ باھسـى چۈشـۈپ كېتىـپ، دېھقانلارنىـڭ ئالىـدىغان پايدىسـى تـوزۇپ كېتىۋاتقـان ئىـدى) ئېچكى باج بىلەن ئىمپورت بېجىنى تەڭشەش ۋەدىسىنى بېرىـدۇ. يان تاياق بولىدىغانلىغا ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى يوق ئوتتۇرا-تـۆۋەن تەبىقىدىكىلەرگە يېڭى ئۈمىدلەر ۋەدە قىلسا، نامراتلىقنى نومۇس بىلىـدىغان ئوتتـۇرا ھـال تەبىقـىدىكىلەرگە ئـابروينى ئەسلىگە كەلتۈرۈشنى ۋەدە قىلاتتـى. ئـالى مەكـتەپ ئېچـى ۋە سـىرتىدىكى غايىلىك ياشلارغا بولسا، ھىتلېرنىڭ ۋەدە قىلغىنى غايىۋى يېڭـى بىر دۇنيا ئىدى.

گەرچە بۇنـداق غايىلىـك ياشـلارنىڭ سـانى ئـۇنچە بەك كـۆپ بولمىسىمۇ، ئۇلار ھىتلېرنىڭ كەلگۈسىدىكى كۆتۈرەڭگـۈ روھلـۇق سـاداقەتلىك كـادىرلىرى ھېسـابلىناتتى. ھىتلېـر، ماتېرىيـالىزم بىـلەن شەخسـى پەنپەتنـى كۆزلەيـدىغان لىبرالىزىمغـا قارشـى تۇرۇشـنى، تەڭ باراۋەرلىـك ئاسـتىدىكى جەمئـيەت قۇرۇشـنى ۋە سوتسيالىزمنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشـنى، شـۇ ئـارقىلىق گېرمـانىيىنى مەڭگـۈ گـۈللەپ ياشـنىتىش ئۈچـۈن كـۈرەش قىلىـدىغان سـەلەپ

www.pidaiy.biz

www.uyghurkitap.com

ئارمىيىسىنىڭ ئاۋانگارت قوشۇنىغا ئايلاندۇرۇشنى كۆچەپ تەرغىب قىلغان ۋاقتىدا، بۇ ياشلار ھىتلېرنىڭ بۇ دېگەنلىرىنى ئاڭلاپ ھاياجاندىن ئۆزىنى يوقۇتۇپ قويغىدەك ھالغا كېلىدۇ. بۇ ياشلار، ھىتلېر ھەقىقى سوتسىيالىستىك بىر ھاكىمىيەت قۇرۇپ چىقىدىغانلىقىغا تولۇق ئىشىنىدۇ. ئۇلار چوڭ شەھەر كوچىلىرىدا ئايلىنىپ يۈرۈپ دۈشمىنى بولغان كومپارتىيە بىلەن ئوخشاش شۇئارنى توۋلىشىدۇ: "بىزگە ئەركىنلىك كېرەك! ئىش كېرەك! نان كېرەك!" يېڭىدىن يېتىلىۋاتقان بۇ ئەۋلادلار "شۇنى ھېس قىلماقتىكى، ئىشلار يولىدا كېتىۋاتىدۇ، ئىلگىرلىمەي جىم تۇرىۋېلىشتەك خەتەرلىك ۋەزىيەتكە خاتىمە بېرىلىدى." بىر ئەگەشكۈچى ئەسلەپ مۇنداق دەيدۇ: "ئەگەر سەن بۇ ۋەزىيەتنى ھەقىقى تۇردە بىلمەكچى بولىدىكەنسەن، چوقۇم ئىچىدە ياشىشىڭ كېرەك." بۈگۈن دەل شۇنداق بىر ۋەزىيەت بارلىققا كەلگەن ئىدى. بۇ ۋەزىيەت مۇتلەق كۆپ ساندىكى غايىلىك ياشلارنى ئۆزىگە جەلپ قىلىۋالغان بولۇپ، ھىتلېر بولسا بۇ چاقىرىقلارنىڭ كۆچىنى چۈشىنەلەيدىغان بىردىن-بىر سىياسىيون ئىدى.

نۇرغۇنلىغان زىيالىلار، جەمئىيەتنىڭ داڭلىق كىشىلىرى، ھەتتا ئوردىدىكىلەرنىڭ ھەممىسىلا بۇ ۋەزىيەت تەرىپىدىن جەلپ قىلىنماقتا ئىدى. شۇ يىلى كۈزدە، گېرمانىيە پادىشاھىنىڭ كۆدەك بالىسى ئوۋگۇستىيىن ۋىلھېلىم (奥古斯特•威廉)ياكى ئوۋېل قەدىرلىك سەپدىشى ھىتلېرغا بىر پارچە خەت يېزىپ، "چىن قەلبىمدىن رازىمەن. — دەيدۇ

www.pdaiy.biz

ھىتلېرغا، بۇ ياش تېخى يېقىندىلا پارتىيىگە قوبۇل قىلىنغان ئىدى، ــ مېنى قاتتىق ھاياجانلاندۇرغان بۇ دەۋردە، مەن ئىختىيارسىزلا سىزنى ئېسىمگە ئالدىم. مەن سىزگە چىن قەلبىمدىن سادىق ئىكەنلىكىمنى بىلدۈرمەكچىمەن.” شاھزادە كوممۇنىزمنىڭ كېڭىيىپ كېتىشىدىن بەكلا قورقاتتى. ئۇنىڭ ئۆزگىرىش ياسىغانلىقى خانزادە فىلىچ ۋون ھېرسىن (菲力气•冯•赫森)نىمۇ تەسىرلەندۈرگەن ئىدى. بۇ خانزادە گېرمانىيە پادىشاھىنىڭ جىيەنى بولۇپ، ۋىكتورىيە (维多利亚) خانىشنىڭ نەۋرىسى ئىدى. ئۇمۇ كېيىن ئۆزگىرىپ ھىتلېرنى قوللاش تەرىپىگە ئۆتۈپ كېتىدۇ.

1930-يىلى، ھىتلېرمۇ نېمىسلارغا يېڭىلىقلارنى ئېلىپ كېلىدۇ. يەنى ئۇلارغا ئىتتىپاقلىق ھېسسىياتىنى ئېلىپ كەلگەن ئىدى. ھىتلېر قىلچە سىنىپى چەكلىمە كۆرسەتمەستىن ھەممە كىشىنىڭ بۇ ئۇزۇن سەپەرگە قاتنىشىشىنى خالايتتى. ئۇنىڭ پەقەت بىرلا تەلىۋى بار ئىدى: ئۇلارنى پۈتۈنلەي ئۆز ئىختىيارلىقى بىلەن ھىتلېرغا ئەگىشىشى، يەھۇدىيلار بىلەن قىزىللارغا قارشى كۈرەشلەردە، ھاياتلىق ماكانى ۋە گېرمانىيە مەنپەئەتى ئۈچۈن قانات يايدۇرۇلىدىغان كۈرەشلەردە ئەڭ ئاخىرقى تىنىقى قالغىچە جان تىكىپ جەڭ قىلىدىغان بولۇشى كېرەك ئىدى. “بىزنىڭ ھېس قىلالىغىنىمىز مىڭىمىزدە ئويلىنىش تەلەپ قىلىنىۋاتقان نەرسىلەردۇر. ــ دەيدۇ كونا بىر پارتىيە ئەزاسى ئەسلىمىسىدە، ــ ھىتلېر، سەن بىزنىڭ ئادىمىمىزسەن. سېنىڭ سۆزلىرىڭ بۇرۇن جەڭ كۆرگەن كىشىلەرنىڭ سۆزىگە

www.pidaw.biz

www.uyghurkitap.com
www.pidaiy.biz

ئوخشايدۇ، سەن يۇمشاق ئورۇندۇقلاردا ئولتۇرۇپ كۆنگەن بىرسى ئەمەس، بەلكى خۇددى بىزگە ئوخشاش ھېچكىم تونىمايدىغان، جاپا-مۇشەققەتلىك كۈنلەرنى تەڭ ياشىغان بىر جەڭچىسەن.” ئەنە شۇنىڭغا ئوخشاش ئىلاھى چاقىرىقلارلا ھەر خىل-ھەر رەڭدىكى ئاۋاز بەرگۈچىلەرنىڭ ھېسسىياتلىرىنى قوزغىيالىغان ئىدى. ئاممىۋى تەشكىلاتلار بىلەن ئىشچىلاردىن باشقا ھىتلېر ھېچكىمگە يەھۇدىيلارغا قارشى تۇرۇش، بولۇپمۇ يەھۇدىيلارنى “تازىلىۋېتىش” مەسىلىسىدە ھەرگىز چىڭ تۇرىۋالمايدۇ. مەدەنىيەت سەۋىيىسى نىسبەتەن يۇقۇرىراق بولغانلار بىلەن غايىلىك كىشىلەرگە قارىتا بۇ مەسىلە شۇنداقلا دېيىلگەن بىر سۆز ياكى قىلچە ئەھمىيەتسىزلا ئېيتىلغان گەپلەردەك بىلىنەتتى.

شۇ يىلى يازدا، ھىتلېر ھەممىنى ئاشكارە ئوتتۇرىغا قويىدىغان پىلاننى يولغا قويۇش ئۈچۈن جاپا-مۇشەققەتكە چىداپ مەلىكەت بويىچە ئايلىنىشقا باشلايدۇ. ساياھىتىنىڭ ئاخىرقى 6-ھەپتىسىگىچە بولغان ئارىلىقتا جەمئىي 20 قېتىم مۇھىم نۇتۇق سۆزلەيدۇ. ھىتلېر، تۇغما سىياسىيون ھېسابلىناتتى. ئۇ، خەلق ئاممىسى بىلەن بىرگە بولۇش ۋاقىتلىرىدا كىشىلەر بىلەن بىر-بىرلەپ قول ئېلىشىپ كۆرۈشۈش، بوۋاقلارنىڭ يۈزىگە سۆيۈپ قويۇش، ئاياللارغا باش ئېگىپ تازىم كەلتۈرۈش قاتارلىقلاردا پۈتۈنلەي تەبىئىي ھەرىكەت قىلىش بىلەنلا قالماستىن، يەنە ئۇلاردىن تەسىرلىنىپ ئۆزىگە كۈچ-قۇۋۋەت توپلىيالايتتى. ئۇ يوقىرى تەبىقە كىشىلىرى بىلەن بىرگە تاماق يېيىش ئورنىغا،

كۆپۈنچە ۋاقىتلاردا ئىشچىلار سىنىپى ياكى تۆۋەن تەبىقە كىشىلەر ئارىسىدىكى تەرەپبازلىرى ئارىسىغا چۆكۈپ ئۇلار بىلەن بىرلىكتە ئولتۇرۇپ تاماق يەيتتى. ئۇنىڭ ھەممىگە تەڭ كۆز بىلەن قاراشتەك مۇئامىلىسى تۆۋەن دەرىجىلىك كادىرلار، ئۇششاق تىجارەتچىلەر ۋە ئەمگەكچىلەرنى ئۆزىگە بەكلا جەلپ قىلىۋالىدۇ.

ھىتلېر ھەر تۈردىكى كىشىلەر بىلەن يېقىنلىشىش ئۈچۈن ئايرىم-ئايرىم خەت يېزىش ئۇسۇلىدىن پايدىلانغان بولسىمۇ، ئۇ لاندسبېرگدىكى تەجرىبە ساۋاقلىرىنى ھەرگىز ئېسىدىن چىقارمىغان ئىدى: ئۇ چوقۇم ئاممىنى ئۆزىگە قارىتىۋېلىشى شەرت ئىكەنلىكىنى ياخشى بىلەتتى. شۇنداق بولغاچقا، ئۇششاق-چۈششەك ئىشلاردا ئۆزىنى باشقىلارنى ئەيىپلەشكە مەجبۇر قىلىدىغان ئورۇنغا چۈشۈپ قېلىشىغا يول قويمايتتى. ھىتلېر مىليونېرلار، قىزىللار، ماركسىزمچىلارنى ۋە شۇنىڭدەك ئىشسىزلىقنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدىغان، دېھقانچىلىق مەھسۇلاتلىرىنىڭ باھاسىنى چۈشۈرىدىغان، ئوتتۇراھال سىنىپلارنىڭ جوغلانمىلىرىنى پاك-پاكىزە قۇرۇتىۋېتىدىغان ئۇنداق “تۈزۈم” لەرنىمۇ قايتا-قايتىلاپ تەنقىتلەيدۇ. ئۇ، سىنىپلار بىلەن سىنىپلارنى زىددىيەتلەشتۈرۈش يولىنى تۇتقان بىرسى بولماستىن، ئەكسىنچە بارلىق تەبىقىلەرنى ئىتتىپاقلاشتۇرۇپ بىرلەشتۈرىدىغان يولنى تۇتقان بىرسى ئىدى.

گېرمانىيە، بۇ جەھەتتىن ئالغاندا ھەتتا پۈتۈن دۇنيا، بۇنداق بىر چاقىرىققا ھېچقاچان بۇنچىلىك ئەگىشىپ باققان ئەمەس.

www.pidaw.biz

گىيوبېلس چوڭ زاللاردا، ئون مىڭ كىشى سىغقىدەك چېدىرلاردا ۋە ياكى مەيدانلاردا 6 مىڭ كىشلىك يىغىنلارنى تەشكىللەيدۇ. شۇنىڭدەك مەشئەللىكلەر نامايىشى ئورۇنلاشتۇرىدۇ؛ مەيلى شەھەر ياكى يېزىلاردا بولمىسۇن، ھەممىلا يەردە كۆزگە چېلىققۇدەك قىزىل رەڭلىك شۇئار پىلاكاتلىرىنى چاپلاتقۇزىدۇ. ناتسىستلار چىقارغان گېزىتلاردا ھەر دائىم مەلۇم بىر ھەرىكەتكە مۇناسىۋەتلىك مەخسۇس كىتابچىلارنى قوشۇپ چىقىرىپ تۇرىدۇ، ھەتتا ھەر بىرىسىدە نەچچە مىليون نۇسخا بېسىپ پۈتۈن مەملىكەتكە يېيىۋېتىدۇ؛ ئەگەر بۇلارنى سېتىپ بولالمىسا ھەقسىز تارقىتىدۇ.

گىيوبېلس، ئومۇمى خەلق سايلام كۈنى چۈشتىن بۇرۇن ئىشچىلارغا قارىتىپ چىقىرىلغان چۈشەندۈرۈشنامىسىدا سايلامنى قانداق تېزگىنلەيدىغانلىق توغرىسىدىكى مەسىلىلەرنىمۇ ئوتتۇرىغا قويۇپ ئىشچىلارنى ئاگاھلاندۇرىدۇ. بۇ تۈردىكى ئاگاھلاندۇرۇشلار كۈلكىلىك كۆرۈنگەندەك قىلسىمۇ، يەنىلا كارغا يارايدىغان ئاگاھلاندۇرۇش ھېسابلىناتتى. "چاخچاق قىلغاندەك ئىشلەڭلار، ئەمما ئەستايىدىل ئىشلەڭلار! خۇددى ئادەتتە كىشىلەرنىڭ سىلەرگە قانداق تاقابىل تۇرغانلىقىدەك سىلەرمۇ ئۇ قەدىرلىك كەسىپداشلىرىڭلارغا ئۇلارنىڭ ئۇسۇلى بويىچە تاقابىل تۇرۇڭلار! ئۇلارنى ھاياجانغا سېلىڭلار، ئۇلارنى تىرىكتۈرۈڭلار، ئاندىن ئۇلارنى بۇرنىدىن يېتىلەپ يولۇڭلارنى داۋاملاشتۇرۇڭلار!" شۇ كۈنى، پۈتۈن مەملىكەت بويىچە ئاۋاز بېرىش نۇقتىلىرىنىڭ ئالدىدا ئۇزۇن ئۆچرەتلەر پەيدا بولۇپ كېتىدۇ. سايلامغا

قاتناشقانلارنىڭ سانى 35 مىليون كىشىگە يېتىپ، 1928 ـ يىلىغا قارىغاندا 4 مىليون كىشى ئارتقان ئىدى. ھىتلېر چۈشتىن كېيىن مىيونخېندىكى سايلام مەركىزىگە كېلىدۇ. ئۇنى قارشى ئېلىشقا چىققان كىشى ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ نەشرىياتچىسى ئادولىف مىل (阿道夫•米勒) ئىدى. مىل (米勒) ھاياجانلانغان ھالدا ھىتلېرغا مۇنداق دەيدۇ: "بىز ئۇتۇپ چىقتۇق! چوقۇم 66 ۋەكىلگە ئېرىشەلەيمىز!" 1928 ـ يىلىدىن بۇيان، ئۇلار ئارانلا 12 ۋەكىللىك ئورۇنغا ئېرىشەلىگەن ئىدى. بۇنىڭغا قارىغاندا، كۆپەيگەن ۋەكىل سانى ھەقىقەتەنمۇ ھەيران قالارلىق كۆپ ئىدى. ئەمما ھىتلېر، ئەگەر گېرمانىيە خەلقى توغرا ئويلىيالىغان بولسا، بۇ سان چوقۇم ئۇنىڭدىنمۇ كۆپ بولىشى كېرەك، دەيدۇ. "مېنىڭ ئىچىمدىن چوقۇم 100 ۋەكىللىك ئورنىغا ئېرىشەلەيمىز دەيدىغان سادا كېلىپ تۇرماقتا!" دەيدۇ. دىگەندەك، ئۇلار 107 نەپەر دېپۇتاتلىق ئورۇنغا ئېرىشكەن ئىدى. "ئۇ ۋاقىتتىكى ھېسسىياتىمنى ئىپادىلەشكە تىلىم كاملىق قىلىدۇ! بىزنىڭ دېپۇتات سانىمىز 12 نەپەردىن 107 نەپەرگە كۆپەيگەن ئىدى"!

مىللى سوتسىيالىزىم نېمىس ئىشچىلار پارتىيىسى ئەزالىرىنى ھەيران قالدۇرغان ئىش، ئۇلارنىڭ ئۆكتىچىلىرىنىڭ يىرگىنىشلىك تۇردە چۇچۇپ كەتكەنلىكى ئىدى. بىرەر خاتا بولۇپ يۈرمىسۇن دەپ، مەسئۇل كىشىلەر سايلام بىلەتلىرىنى قايتا ـ قايتىلاپ ساناپ تەكشۈرۈپ چىقىدۇ. سېلىشتۇرۇشتىن ھېچ قانداق بىر خاتالىق كۆرۈلمىگەندىن كېيىنلا ئاندىن سايلام نەتىجىسىنى ئېلان قىلىشىدۇ: ناتسىستلار 6 مىليون 371 مىڭ

ئاۋازغا ئېرىشكەن بولۇپ، ئومۇمى ئاۋازنىڭ 18 پىرسەنتتىن ئارتۇقنى تەشكىل قىلماقتا ئىدى. ئىككى يىلغا قالماي، ھىتلېرنىڭ پارتىيىسى 810 مىڭ ئاۋازدىن بىراقلا 6 مىليوندىن ئارتۇق ئاۋازغا ئېرىشىپ ئىمپېرىيىنىڭ ئىككىنچى چوڭ پارتىيىسى ھالىغا كېلەلىگەن ئىدى. ھىتلېرنى سىياسى سەھنىدە ئۆلدى، دەپ ئېلان قىلىشقىنىدىن كېيىن، سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسى خاتا ھالدا كۆرەش نىشانىسىنى قىزىللارغا قارشى تۇرۇش ئىشىغا مەركەزلەشتۈرىۋالغان ئىدى.

كومپارتىيىمۇ 1 مىليون 326 مىڭ ئاۋازغا ئېرىشىشتەك زور ئۇتۇقنى قولغا كەلتۈرگەن ئىدى. ئەمما سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسىدىكىلەر بولسا بۇ قېتىمقى سايلامدا 60 مىڭ ئاۋازدىن مەھرۇم بولدۇ. بۇ ئەھۋال شۇنى كۆرسەتمەكتىكى، ھىتلېرنىڭ غەلىبىسىنى، ئوتتۇراھال سىنىپلار پارتىيىلىرىنىڭ خاتالىشىشلىرى بەدىلىگە قولغا كەلگەن دېيىشكە بولاتتى. ناتسىستلارنىڭ ئېرىشكەن ئارتۇق ئاۋازلىرىنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى دېھقانلار بىلەن ئوتتۇرا-تۆۋەن دەرىجىلىك سىنىپلاردىن، شۇنىڭدەك گېرمانىيىنىڭ شىمالىدىكى كاتولىكلار تەۋەسىدىن كەلگەن ئىدى. ئۇلارنىڭ كاتولىكلاردىن قولغا كەلتۈرگەن ئاۋازلىرى ھەقىقەتەنمۇ ئاز ئەمەس ئىدى. پىۋىخانا قوزغىلىشىدىن بۇرۇن، ھىتلېر ئاساسەن ئالغاندا يۈز ئۆرىگەنلەر ئارىسىدىن، ئويغانغانلار ئارىسىدىن ۋە ئۈمىتسىزلەر ئارىسىدىن ئاۋاز توپلاشقا مەجبۇر ئىدى. مانا ئەندى، ھىتلېردىن ياخشى كۈن كۆرۈشىمىز ئۈچۈن يېتەكچى دەپ ئۈمىد قىلغان كىشىلەرنىڭ ھىمايىسىنى قولغا

كەلتۈرگەن ئىدى. سايلامغا قاتناشقانلارنى ھىتلېر تەرەپكە جەلپ قىلغان سەۋەب ھىتلېرنىڭ ئېلاستىكلىق جەلپ قىلىش كۈچى بىلەن ئۇنىڭ ئىنتايىن جانلىق نۇتۇقلىرى ئىدى. شۇنداقتىمۇ ئۇلارنى ئاۋاز ساندۇقلىرىغا باشلاپ كېلەلىگەنلەر ئۈنۈملۈك خىزمەت قىلغان پارتىيىنىڭ ئاساسى قاتلاملىرىدىكى مىڭلىغان، ئون مىڭلىغان ياچېكا رەھبەرلىرى بىلەن ياچېكا رەھبەرلىك گۇرۇپپىسىدىكىلەرنىڭ قىلغان ھارماي-تالماي خىزمەت قىلىشى ئىدى.

ئۆتكەن بىر يىلدىن ئارتۇق ۋاقىتتىن بۇيان، خانفىستانگىلنىڭ ئاچچىق قىلىپ ئېيتقان سۆزلىرى ھىتلېرنى ئۇنىڭدىن يىراقلاشتۇرغان بولسا، سايلامدا قولغا كەلتۈرگەن ھەيران قالارلىق نەتىجىلەر خانفىستانگىلنى قايتىدىن ئەتىۋارلىق ئورۇنغا ئىگە قىلغان ئىدى. ھېس، تېلېپوندا، "ھىتلېر سىنىڭ بىلەن دەرھال كۆرۈشمەكچى" دەپ خەۋەر قىلىدۇ. ھىتلېر، يېرىم سائەتكە قالماي خانفىستانگىلنىڭ ئۆيىگە يېتىپ كېلىدۇ. ھىتلېر ئۇنىڭدىن پارتىيىنىڭ چەتئەللىك مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش بىيروسىنىڭ مۇدىرلىكىنى ئۈستۈڭگە ئېلىشنى خالامسەن، دەپ سورايدۇ. "ئىشلىرىمىزنىڭ ئىستىقبالى بەكلا پارلاق. بىر قانچە ئايغا قالمايلا، كۆپ بولسا بىر-ئىككى يىل ئىچىدىلا مەملىكەت بويىچە ھوقۇققا ئېرىشەلەيمىز، بۇنىڭغا ئەندى ھېچ كىم توسالغۇلۇق قىلالمايدۇ. سىنىڭ مۇناسىۋەت دائىرەڭ بەكلا كەڭ. شۇڭا بىزنىڭ ئىشلىرىمىز ئۈچۈن بەكلا كۆپ تۆھپە قوشالىشىڭ مۇمكىن".

www.pidaw.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىككى ئادرېسى

خانفىستانگىر ھىتلېرنىڭ بۇ تەكلىۋىنى قوبۇل قىلىدۇ. ئارىدىن بىر قانچە كۈن ئۆتمەي، ھىتلېر بىلەن بىرلىكتە لىبخكىنىت (莱比锡) قا بارىدۇ. ئۇ يەردە 3 نەپەر ياش ئوفىتسېر ئارمىيە ئىچىدە ناتسىزم تەشۋىقاتى بىلەن شۇغۇللانغان دەپ سوتقا تارتىلىۋاتقان ئىدى. 25-سىنتەبىر (ياچاق) كۈنى، ھىتلېر ئۆزى بىۋاستە سوتتا شاھىتلىق قىلىپ، سوتتا ھەممە كىشىنى ئۆزىگە قارىتىۋالىدىغان ئىنتايىن ئاقىلانە، بەكلا ئىككى قىرلىق سۆز قىلىدۇ. ئۇ، تىنچ ئۇسۇلغا تايىنىپ، يەنى سايلامغا قاتنىشىش ۋاستىسى ئارقىلىق ھاكىمىيەتنى قولغا كەلتۈرمەكچى ئىكەنلىكىنى، شۇنىڭدەك ئارمىيىگە سادىق بولىدىغانلىقىنى، نومۇس قىلىنارلىق ۋېرسايل شەرتنامىسىنى بىكار قىلىنىشى ئۈچۈن كۈرەش قىلىدىغانلىقىنى، بۇنىڭ ئۈچۈن "قانۇنسىز تەدبىرلەرگە مۇراجەت قىلىشقا مەجبۇر قالغىدەك بولسىمۇ" قىلچە چېكىنمەيدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ.

ئۇ نۇتقىنى تۈگىتىپ بولۇپ، پارتىيە ئىچىدىكى ئىنقىلابچىلارغا قەسەم قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: ھاكىمىيەتنى قولغا ئالار-ئالماي دەرھال مىللىي سوتسىيالىزم سوتىنى قۇرۇپ چىقىمەن. "ئەنە شۇ چاغدا، 1918-يىلىنىڭ نويابىر (ئوغلاق) ئىنقىلابىدىن قىساسىمىزنى ئالىمىز، ئەنە شۇ چاغدا ئۇلارنى جادىغا تۇتىمىز!" دەيدۇ. ئۇ، يەنە بىر قېتىم سىياسىي سەزگۈرلۈكىنى ئىپادىلىگەن بولۇپ، بۇنىڭدىن شەھەر خەلقى بىلەن ئىنقىلابچىلار تەڭلا دېگىدەك قايىل بولىدۇ. شەھەر خەلقىگە تىنچلىقنى ۋەدە قىلغان بولسا، ئىنقىلابچىلارغا قانلىق

قىساس ۋەدىسىنى بېرىدۇ. ئۇنىڭ نۇتقىنىڭ ئۈنۈمى گېرمانىيە چېگرالىرىدىن ھالقىپ چىقىپ، پۈتۈن دۇنياغا تارقىلىدۇ. ھىتلېر ئەندى گېرمانىيىدىكى ئىككىنچى چوڭ پارتىيىنىڭ ۋەكىلى سۈپىتىدە سۆزلەۋاتقىنى ئۈچۈن، ئۇنىڭ ۋېرسال شەرتنامىسى ھەققىدىكى كۈشكۈرتۈش خاراكتېرىدىكى سۆزلىرى ئادەتتىكى بىر سىياسىيونىڭ سۆزلىرىدەك ئەھمىيەتسىز سۆزلەر قاتارىدا قارىلىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى.

خانفىستانگىلمۇ چەتئەللىك مۇخبىرلارنىڭ قورشاۋى ئىچىدە قالغان ئىدى. مۇخبىرلار ئۇنىڭدىن بەس-بەس بىلەن گېرمانىيىدىكى يېڭى ئەھۋاللار ھەققىدە سۆھبەت ئۆتكۈزۈش تەلىۋىدە بولۇنماقتا ئىدى. ھىتلېرمۇ ئالدىراش-تىنەش لوندوندا چىقىدىغان «يەكشەنبىلىك خەۋەرلەر» گېزىتى ئۈچۈن بىر پارچە ماقالە تەييارلايدۇ. "بۇ قېتىمقى سايلام، گېرمانىيە خەلقىنىڭ قىزىتمىسىنى ئۆلچىگەندەكلا بىر سايلام بولدى. — دەيدۇ ھىتلېر ماقالىسىدا، — پۈتۈن دۇنيا شۇنى ھەيرانلىق ئىچىدە كۆرۈپ قالدۇكى، گېرمانىيىنىڭ قىزىتمىسى ئۆرلىمەكتە ۋە تېخىمۇ يۇقىرى ئۆرلەيدۇ. مەۋجۇت ۋەزىيەت بىلەن چىداش مۇمكىن بولمىغان ئېغىر يۈككە قارشى چىقىش ئۈچۈن بۇ قىزىتما چوقۇم داۋاملىق يۇقىرى ئۆرلەيدۇ." ھىتلېر ۋېرسال شەرتنامىسى بىلەن "ياشلار پىلانى" نىڭ ئۆزگەرتىلىشىنىلا تەلەپ قىلىپ قالماي، يەنە "بەدىنىمىزدىن بىر پارچە گۆشىمىز شىلىۋېلىنغاندەك بىر ۋەقە بولغىنى ئۈچۈن پولشا كورىدورىنىڭ قايتۇرۇپ بېرىلىشىنى" مۇ تەلەپ قىلىدۇ. شۇنىڭغا قارىماي، ئۇ

گېرمانىيىنىڭ ئۇرۇش قوزغىغۇچى جىنايى جاۋابكار ئىكەنلىكى ھەققىدە بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماستىن، پرېزىدېنت ۋىلسۇننىڭ ئۆزى ئىمپېرىيىگە بەرگەن داغدۇغىلىق قەسەمگە خىلاپلىق قىلدى دەپ ئەيىپلەيدۇ. "ئەگەر گېرمانىيە خەلقى خۇددى بۈگۈنكىدەك جاپا تارتىشنى خالايدىغانلا بولىدىكەن، ئۇلار ئەتىمۇ ئوخشاشلا بۇ جاپانى تارتىپ كېتۋېرىدۇ. — ھىتلېر نۇتقىنىڭ ئاخىرىدا ئاگاھلاندۇرۇپ مۇنداق دەيدۇ: ئۇنداقتا بىز 'بەس يېتەر' دەپ توۋلاپ تۇرۇپ جاپا تارتىشىمىز كېرەككى، ھەرگىز 'بوپتىلا' دەپ تۇرۇپ باشقىلارنىڭ جاپانى ئۈستىمىزگە يۈكلەپ قويىشى بىلەن جاپاغا قالماسلىقىمىز كېرەك"

بىر قانچە كۈندىن كېيىن، ھىتلېر ئۇسلۇبىنى ئۆزگەرتىدۇ. ئۇ لوندوندا چىقىدىغان «تايمىس» گېزىتىنىڭ مۇخبىرىغا "بىز مۇتلەق تۈردە قانۇن بويىچە پائالىيەت قىلىمىز" — دەيدۇ. — شۇنداق بولغاچقا، ئەگەر بىز سىلەرگە ئوخشاش ھەرىكەت قىلىدىغان بولساق، يەنى سىلەر بىزنىڭ ئورنىمىزغا چۈشۈپ قالغىدەك بولساڭلار، ئۇ ھالدا بىزنى ئەيىپلىمەسلىكىڭلار كېرەك. مەن ئەنگلىيىنىڭ ھەرگىزمۇ گېرمانىيىنىڭ ئورنىغا چۈشۈپ قېلىشىنى خالىمايمەن. شۇنداقتىمۇ، ئەگەر ئەنگلىيە گېرمانىيىدەك ئەھۋال ئاستىدا قالغىنىدا، ئەگەر ئەڭ مۇشەققەتلىك ئەھۋال ئاستىدا قېلىپ ئارقىسىدىن ئوق يېگىدەك بولغىنىدا، ئۇ ھالدا ئەنگلىيە قايتىدىن ئورنىدىن تۇرۇپلا كېتەلىگىدەك بولسا ئۇلار قانداق قىلار بولغىيدى؟ ئەنگلىيىنىڭ ۋەتەنپەرۋەرلىرى ئۆز مىللىتى ئىچىدىكى دۆلەت پىلانى بىلەن

خەلق تۇرمۇشىغا بۇزغۇنچىلىق قىلىش نىيىتىدە بولغان كىشىلەرگە قانداق مۇئامىلە قىلىشى مۇمكىن؟"

ئىككى ھەپتىدىن كېيىن، يەنى 13-ئۆكتەبىر (ئوغۇز) كۈنىسى، 107 نەپەر كارىشىناۋاي كۆڭلەكلىك ناتسىست دېپۇتاتلىرى قاتار تىزىلىپ پارلامېنت زالىغا كىرىپ ئېچىلىش مۇراسىمىغا قاتنىشىدۇ. يوخلىما ۋاقتىدا، ئۇلارنىڭ ھەر بىرى "بار! خايىل ھىتلېر!" دەپ قاتتىق ئاۋازدا جاۋاب بېرىشىدۇ. سوتسىيالىزمچىلارنىڭ ۋەكىلى بولغان تونى ساندى(托尼•山德) بۇنداق ۋارقىراپ جاۋاب بېرىشتىن قاتتىق چۆچۈپ كېتىدۇ: "مانا بۇلار ئارىيان مىللىتىنىڭ ھەقىقى جەۋھەرلىرى! بۇ بىر تۈركۈم غەلۋىچىلەر ۋارقىراپ جارقىراپلا يۈرىدىغان ئۇنفورما كىيگەن مەلئۇنلار! مەن ئۇلارنىڭ چىرايىغا ئىنچىكىلىك بىلەن سەپ سالدىم. مەن ئۇلارنىڭ چىرايىدىن كۆرگەن نەرسىدىن قاتتىق چۆچۈپ كەتتىم: بۇ كىشىلەرنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى كۆزۈمگە جىنايەتچى، چۈشكۈنلۈك ئىچىگە پېتىپ قالغان كىشىلەرنىڭ قىياپىتىدە كۆرۈنۈشكە باشلىدى. بۇنىڭدەك مەلئۇنلار بىلەن بىر قاتاردا ئولتۇرۇش نېمە دېگەن ئېغىر چۈشكۈنلۈك"!

گرېگور ستراسسېرنىڭ پارلامېنتتا سۆزلىگەن سۆزلىرى بىر قەدەر ئېغىر بېسىقلىق بىلەن سۆزلەنگەن سۆزلەر ئىدى: "بىزنىڭ قەدىمىمىز مۇشۇ يەرگىچە، يەنى پارلامېنتقىچە ئىدى. دېموكراتىيە مەۋجۇتلا بولىدىكەن، بىزمۇ شۇ كونا تۈزۈم بويىچە ھەرىكەت قىلىشقا مەجبۇرمىز. ... بىزنىڭ ئېھتىياجىمىزغا ئۇيغۇنلا كېلىدىكەن، بىزمۇ ۋېيمار جۇمھۇرىيىتىنى ھىمايە قىلىمىز." ئەمما

پايتەخت كوچىلىرىدا يۈز بەرگەن ئىشلار كەلگۈسىدە يۈز بېرىدىغان ۋەقەلەرنىڭ قاراڭغۇ سايىلىرىنى نامايەن قىلماقتا ئىدى. يۈزلىگەن ھۇجۇمچىلار ئەترەت ئەزالىرى يەھۇدىيلارنىڭ دۇكان، قەھۋەخانا ۋە تۈرلۈك ماللار ماگازىنلىرىنىڭ دېرىزىلىرىنى تاش يامغۇرىغا تۇتقان ئىدى.

(5)

ھىتلېر ئۈچۈن ئېيتقاندا، كەينىدىنلا سىنتەبىر (ياچاق ئومۇمى سايلىمىغا ئۇلۇشۇپلا كەلگەن خەلقئارالىق تەشۋىقاتلار بىر تەرەپتىن ياخشى ھېسابلانسا، يەنە بىر تەرەپتىن ياخشى بولمىغان ئىدى. ھىتلېرنىڭ داڭقى چىقىشقا ئەگىشىپ ئۇنىڭ نەۋرە بالىسى، ئاپىسى بىلەن بىرلىكتە ئەنگلىيىدە تۇرۇۋاتقان ۋىلھېلم پاترىك ھىتلېر (威廉•帕特里克•希特勒) ئۇشتۇمتۇت ئۇنى يوخلاپ كېلىدۇ. 1909-يىلى، بېرلىندا ئۆي خىزمەتچىسى بولۇپ ئىشلەپ يۈرگەن ئۆگەي ئاكىسى ئالويسچىك، بۇلىگ ئېلىزابېت داۋلىن (布里吉•伊丽莎白•道林) دېگەن ئىرلاندىيىلىك بىر قىز بىلەن توي قىلغان ئىدى. ئالويسچىك تىنماي ئىش يۆتكەپ يۈرگەنلىكى ئۈچۈن تۇرمۇشى بەكلا جىددىيچىلىك ئىچىدە ئالدىراشلىق بىلەن ئۆتىدۇ. ئالويسچىك ئاۋال لىيوپول (利物普) دا بىر كىچىك ئاشخانا ئېچىپ باقىدۇ. كېيىن بۇ ئاشخانىنى سېتىۋېتىپ ئۇنىڭ ئورنىغا ئىجارىگە بېرىلىدىغان بىر ئۆيچە ياتاق سېتىۋېلىپ مېھمانخانا خوجايىنى بولۇپ ئىشلەيدۇ.

www.uyghurkitap.com
www.pidaiy.biz

بۇ ئىشتىمۇ ۋەيران بولغاندىن كېيىن، بىرتىۋا ساتىدىغان ئۇششاق تىجارەتچىلىك بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. بۇلىگ (布里吉) بۇنداق قىيىن تۇرمۇشقا كۆنەلمەي نەچچە قېتىم ئۇنى تاشلاپ قېچىپ كەتكەن ئىدى. ۋىلھېلم پاترىك تۇغۇلغاندىن كېيىن، ئالويسچىك ئاتىسىنىڭ تۇتقان قاتتىققول يولىنى تۇتۇپ، بالا دېگەننى كىچىكىدىن تارتىپلا چىڭ تۇتۇپ باشقۇرۇش كېرەك دەپ قاراپ، ئايالى يوق ۋاقىتلاردا بۇۋىقىنى نەچچە قېتىم قاتتىق ئۇرۇپ قىيىنغانلىقى سەۋەبىدىن، ئەر-خوتۇن ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى جېدەل تېخىمۇ كۈچىيىپ كېتىدۇ. ۋىلھېلم پاترىك 3 ياشلىق بولغان ۋاقىتلىرىدا بۇ ئائىلە پارچىلىنىپ كېتىدۇ. بۇلىگ (布里吉) نىڭ دېيىشىدىن قارىغاندا، ئالويسچىك ئۇلارنى تاشلىۋېتىپ ئۆزى يالغۇز گېرمانىيىگە كېتىۋالغانمىش؛ ئەمما ئالويس يېقىنلىرىغا باشقىچە گەپلەرنى قىلىپ يۈرگەن بولۇپ، ئايالىم بىر ئېنجېنېرنىڭ كەينىدىن كېتىپ قالدى، بالامنىمۇ ئېلىپ كەتتى، دەپ سۆزلەپ يۈرگەن.

بۇلىگ بىلەن ئوغلى ئىككىسى گېزىتلاردا ھىتلېرنىڭ ئومۇمى سايلامدا غەلىبە قىلغانلىق خەۋىرىنى كۆرۈپ، “بۇ ئىش پۇل يۈلىۋېلىشنىڭ ياخشى پۇرستى دەپ قاراپ، ھېرست گېزىتىنىڭ مۇخبىرى بىلەن سۆھبەت ئۆتكۈزۈشنى قوبۇل قىلىدۇ.” ھەر نېمە دېگەن بىلەن، ئالويسچىكمۇ ئائىلىسى ئۈچۈن زادىلا پۇل ئىۋەرتىپ باقمىغاندە! شۇنداق قىلىپ، ئۇلار لوندوندا ھېرست گېزىتىنىڭ ۋەكىلى بىلەن كېلىشىمنامە ئۈچۈن سۆزلىشىدۇ. ئۆكتەبىر (ئوغۇز) باشلىرىدا، ۋىلھېلم پاترىكنىڭ رەسمى

www.pidaw.biz

ئامېرىكىدىكى گېزىتلاردا كەينى-كەينىدىن بېسىلدۇ. بۇ رەسىمگە بىرىلگە چۈشەندۈرۈشتە، "لوندوندا ئىشلەپ يۈرگەن تۆۋەن دەرىجىلىك خىزمەتچى ۋىلھېلم پاترىك ھىتلېر (威廉•帕特里克•希特勒)گېرمانىيىدىكى يېڭى سىياسى كاتتىۋاش ئادولف ھىتلېرنىڭ جىيەنى بولىدىكەن. بۇ كىشى لىۋېرپولدا تۇغۇلغان بولۇپ، كىچىك ئاتىسىنىڭ مەقسەتلىرى ھەققىدە بەك كۆپ نەرسە بىلمەيدىكەن" دەپ يازىدۇ. راس دېمىسىمۇ ئۇ ھىتلېر ھەققىدە تۈزۈك بىر نېمە بىلمەيتتى. شۇڭا ئۇ ئاتىسىغا خەت يېزىپ، بۇ يېڭى سىياسى داھىنىڭ ھايات ھېكايىلىرىنى ئېيتىپ بېرىشىنى تەلەپ قىلىدۇ. "دادامدىن جاۋاب خەت ئالدىم. — دەيدۇ خېلى يىللاردىن كېيىن ستراتېگىيىلىك ئاخبارات باشقارمىسىدىن كەلگەن زىيارەتچىگە، — ئاتام خېتىدە، ئادولف ئائىلە يىغىنى ئېچىشنى تەلەپ قىلىۋاتىدۇ. شۇڭا مەن ساڭا بۇ خەت بىلەن بىرگە ماشىنا بىلىتىنى قوشۇپ ئەۋەرتتىم. دەرھال كەل، دەپتۇ" دەپ سۆزلەپ بېرىدۇ. ئۇ ئاپىسى بىلەن بىرگە مىيونخېنغا بارغىنىدا، ھىتلېرنىڭ "غەزەپتىن يېرىلىپ كەتكىدەك" ھالغا كەلگەنلىكىنى كۆرىدۇ. ئانگېلا لاپور بىلەن ئالوييسچىكلارمۇ قاتناشقان ئائىلە يىغىنىدا، ھىتلېر "مېنىڭ ئىناۋىتىم كۈندىن-كۈنگە ئېشىپ بارماقتا. شۇڭا سىلەر مېنىڭ ئۈستۈمدە ئولتۇرۇۋېلىپ ئابرويىمدىن پايدىلىنىش خىيالىنى قىلىشقا ھەققىڭلار يوق. — دەيدۇ. ھىتلېر سۆزىنى داۋام قىلىپ، ئالوييسچىكنىڭ برىوگى (布里吉)بىلەن ئاجرىشىپ بولالمىغانلىقى، شۇنىڭدەك

قايتىدىن يارىشىۋالغانلىقى ئۈستىدە توختىلىپ كېلىپ، ئۇلارنىڭ ئائىلە سىرلىرىنى ھېرىستىنىڭ گېزىتىغا ئاشكارىلىۋەتكەنلىكىنى، بۇ ئىشنىڭ ئۇنىڭ سىياسى جەھەتتە قولغا كەلتۈرگەن ئۇتۇقىغا ئېرىشىش پۇرستىنى ۋەيران قىلىۋېتىشى مۇمكىنلىكىنى ئېيتىدۇ. — مەن ئەزەلدىن ئۆزەمنىڭ شەخسىي ئىشلىرىمنى مەتبۇئاتقا ئاشكارىلىماسلىق ئۈچۈن قاتتىق دىققەت قىلىپ كەلگەنمەن! — (ۋىلھېلم پاترىكنىڭ ئارىدىن 9 يىل ئۆتكەندە «پارىژ كەچلىك گېزىتى» دە ئېلان قىلغان بىر پارچە ماقالىسىدا دېگەنلىرىگە قارىغاندا) — مېنىڭ ھايات سىرلىرىمنى بۇ تۈردىكى كىشىلەر بىلمەسلىكى كېرەك. ئۇلار مېنىڭ نەلىك ئىكەنلىكىمنى، قانداق بىر ئائىلىدىن كەلگەنلىكىمنى ھەرگىز بىلمەسلىكى كېرەك. ... شۇ سەۋەپتىن مەنمۇ يازغان كىتابىمدا بۇ ئىشلار ئۈستىدە بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمىدىم. ھەقىقەتەنمۇ بۇ ھەقتە گەپ قىلمىغان ئىدىم. ئەمما بۈگۈن قارايدىغان بولساق، ئۇلار مېنىڭ جىيەنىمنى تۇيۇقسىزلا تونۇپ قالغان. ئۇلار مانا ئەندى جاسۇسلىرىنى يوللاپ مېنىڭ يىلتىزىمنى قېزىپ چىقىرىش ئۈچۈن تەكشۈرۈش ئىشىغا كىرىشىپ كەتكەن. - ئۇ «پارىژ كەچلىك گېزىتى» دە بېسىلغان ماقالىنى تىلغا ئېلىپ غەزەپ بىلەن مۇنداق دەپ ئېلان قىلىدۇ: ئاتىسى ئالويىسچىك (ئالويىسمۇ بۇ گەپلەرگە بىر نېمە دېمەي جىم ئولتۇرىۋالىدۇ) ئاتىمىز ئالويىس ھىتلېرنىڭ بېقىۋالغان ئوغلى بولغاچقا، ۋىلھېلم پاترىك (威廉•帕特里克) دېگەن بۇ ئادەم مېنىڭ بىرەر تۇققىنىممۇ ھېسابلانمايدۇ. شۇڭا ئۇ ئاپىسى بىلەن بىرلىكتە (ستىراتېگىيىلىك ئاخبارات

باشقارمىسسىن كېلىپ زىيارەت قىلغان ئادەمنىڭ گېپىگە ئاساسلانغاندا) دەرھال لوندونغا قايتىپ كېتىشى، ھەمدە ھېرستىنىڭ گېزىتىگە خەۋەر قىلىپ، ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ داھىيسى باشقا بىر ئادولف ھىتلېر ئىكەنلىكىنى، بۇ كىشىنىڭ ئۇلار بىلەن ھېچ قانداق بىر تۇققانلىق مۇناسىۋىتىنىڭ يوقلىقىنى ئېيتىشقا كېلىشىدۇ. بۇنداق ھەل قىلىش چارىسىدىن ھىتلېر "ئىنتايىن مەمنۇن" بولىدۇ. شۇڭا ئۇ ئانا-بالا ئىككىسىنى "ئىمكان بار تېزلىكتە ئەنگلىيىگە قايتىپ كېتىشى كېرەكلىكىنى، بۇندىن كېيىن ئۆزى بىلەن بولغان بارلىق مۇناسىۋەتلىرىنى ئۈزۈشى" كېرەكلىكىنى جىكىلىگەندىن كېيىن، ئانا-بالا ئىككىسىنىڭ مىيونخېندىكى چىقىملىرى بىلەن ئۆيىگە قايتىش يول كىراسى ئۈچۈن ئالويىسچىكقا 2 مىڭ ئامېرىكا دوللىرى پۇل تۇتقۇزىدۇ. ئالويىسچىك ئۇلارغا مىيونخېندا خەجلەيدىغان پۇللىرى بىلەن قاتناش بىلىتىنى ئېلىپ تۇتقۇزىدۇ. ئاشقان پۇلنى يولدا يوقۇتۇپ قويماسلىقى ئۈچۈن ئۆز پىتى ئۇلارغا كەينىدىن ئەۋەتىپ بېرىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. كېيىن ۋىلخىلم پاترىك(威廉•帕特里克) ، قالغان پۇلدىن بىر تىيىنىنىمۇ تاپشۇرۇپ ئالمىدۇق، دەپ قەسەم قىلىدۇ (قىزىق يېرى، شۇنىڭدىن ئۇزۇن ئۆتمەي، نيۇيوركتىكى ھېرست مەتبۇئاتى بولغان «ئامېرىكىلىق» تا ئالويىسچىك ھىتلېر نامىدا) ئادولف ھىتلېر ھەققىدە بىر پارچە ماقالە بېسىلىدۇ. بۇ ماقالىدا، ئالويىسچىك ئىنىسىنىڭ ھەقىقەتەنمۇ ئۇماق، مەرت بىر بالا ئىكەنلىكىنى، شۇنىڭدەك خىيالپەرەس بىرسى ئىكەنلىكىنى،

ئۇنىڭ خىيالى بىلەن رېئاللىق ئوتتۇرىسىدا ئاسمان-زېمىن پەرقى بارلىقى ھەققىدە توختالغان. ماقالىدا، ئادولف، ئاپىسى تۇگەپ كەتكەندىن كېيىن، سىڭلىسىنى ۋېيىنناغا ئالدۇرىۋالغان؛ ئۇ يەردە، ئاكا-سىڭىل ئىككىسى رەھىمسىز يوقسۇزلۇق بىلەن جاپاغا چىداپ كۈرەش قىلغانمىش؛ ئالوييسچىك داۋام قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: ئادولف، پاۋلا بىلەن بىرگە تۇرمۇشىنى قامداش ئۈچۈن ھەتتا كوچا سۈپۈرىش دېگەندەك ئېغىر ۋە پاسكىنا ئىشلارغىمۇ ياق دېمىگەن؛ كېيىن ئادولف مىيونخېنغا كېتىپ، ئۇ يەردە ئۆي ئاقارتىش، بىزەكچىلىك قاتارلىق ئىشلار بىلەن شۇغۇللانغانمىش(.

ۋىلھېلم پاترىك (威廉•帕特里克) بىلەن ئاپىسى ئىككىسى ئەنگلىيىگە قايتىپ كەتكەندىن كېيىن ئۇزۇنغا قالماي، ھىتلېر ئادۋوكاتىنى پرۇسلىگىندېن (普令茨雷根坦) مەيدانىدىكى ئۆيىگە چاقىرىدۇ. ھىتلېر، ئالدىدا تۇرغان بىر پارچە خەتنى كۆرسىتىپ تۇرۇپ مۇنداق دەيدۇ: "بۇ خەت 'ئىنتايىن قەبىھ' پۇل ئۇندۇرىۋېلىش دېلوسىغا مۇناسىۋەتلىك بىر پارچە خەت. بۇ ئىشنى ئۇنىڭ ئەڭ ئۆچ كۆرىدىغان بىر تۇققىنى پەيدا قىلغان بولۇپ، بۇ ئىش ئۇنىڭ بوۋىلىرىغا بېرىپ چېتىلىدىغان بىر ئىش" دەيدۇ. خانس فرانك (汉斯•弗兰克) نىڭ ئەسلىمىسىدىن قارىغاندا، ھىتلېرنىڭ ئۆچ تۇققىنىم دەپ ئىشارەت قىلىۋاتقىنى ۋىلھېلم پاترىك ھىتلېر (威廉•帕特里克•希特勒)ئىدى. بۇ ئادەم نىڭ قىلغان بىر ئىماسىغا ئاساسەن گېزىت ساھەسىدىكىلەر ھىتلېرنىڭ

بوۋىلىرىدىن بىرسىگە بەكلا قىزىقىپ قالغان. يەنى ھىتلېرنىڭ قېنىدا مەلۇم مىقداردا يەھۇدىي قېنى بار دېگەن گەپلەرگە بەكلا قىزىقىپ قالغان. شۇڭا، فيۇرېر بۇ ئىشنى يوشۇرۇنچە تەكشۈرۈپ چىقىشنى فرانكقا تاپشۇرىدۇ.

فراكنىڭ "قولغا كەلتۈرۈشكە بولىدىغان بارلىق مەنبەلەر" دىن تويلىغان دوكلادى ھەقىقەتەنمۇ كىشىنى خاتىرجەم قىلىدىغان گەپلەردىن ھېسابلانمايتتى: ھىتلېرنىڭ دادىسى قارىغاندا "لىنز شەھىرى ئەتراپىدىكى لىنكىدىن (里昂丁) دىكى شىكىرگرۇبېر (施克尔格鲁勃)فامىلىلىك بىر ئۆي خىزمەتچىسى قىزدىن تۇغۇلغان نىكاسىز بالىدەك قىلاتتى. يەنى بۇ ئايال، يەنى ھىتلېرنىڭ ئاتا تەرەپ مومىسى بولغۇچى ئايال گراس (格拉茨) كەنتىدىكى بىر ئائىلىدە خىزمەتچى بولۇپ ئىشلىگەن. بۇ ئۆي خىزمەتچىسى ئايال، "فرانكنبېرگ دېگەن بىر يەھۇدىيغا ئۆي خىزمەتچىسى بولۇپ ئىشلەۋاتقان ۋاقىتلاردا بىر بالا تۇغقانىكەن. 19-ئەسىرنىڭ 30-يىللار ئاخىرلىرىدا فرانكنبېرگ ئۆزىنىڭ 19 ياشلىق ئوغلىغا ۋاكالىتەن شىكىرگروبېر (施克尔格鲁勃) فامىلىلىك ئايالغا تۇققان بالىسىنى تۇغۇلغان كۈنىدىن تارتىپ 14 ياشقا كىرگىچە بولغان ۋاقىتلار ھېسابى ئۈچۈن مەلۇم مىقداردا 'ئاتىلىق ياردەم پۇلى' تۆلىگەنمىش." شۇنىڭدەك بۇ فرانكنبېرگ دېگەن كىشى بىلەن ئۇ ئۆي خىزمەتچىسى ئايال (ھىتلېرنىڭ چوڭ مومىسى) ئۇزۇنغىچە خەت-ئالاقە قىلىشىپ ئۆتكەنىكەن. "يېزىشقان خەتلىرىدە تەخمىنەن مۇنداق گەپلەر يېزىلغانمىش: شىكىلگرۇبېر (施克尔格鲁勃) نىڭ بۇ بالىغا

ئېغىر ئاياق بولۇپ قالغان ۋاقتى، يېرى قاتارلىقلار دەل توغرا كېلىدىغانلىقى بۇ ئىشقا سەۋەبچى بولغان كىشىنىڭ كۆڭلىگە ئايان بولغانلىقى ئۈچۈن، فرانكىنبېرگ (弗兰肯伯格) مۇ بۇ ياردەم پۇلىنى بەرمەي ئىلاجى يوق ئىكەنمىش”.

فرانكىنىڭ بۇ دوكلاتىدا، ھىتلېرنىڭ ئاتىسىدا يېرىم يەھۇدىي قېنى بارلىقىنى ئىنكار قىلىش ئىمكانىيىتى يوق، دەيدىغان كۆڭۈلسىز خۇلاسە چىقىرىلغان.

فېۋرېر، فرانكىنىڭ چىقارغان خۇلاسىسىغا رەھىمسىزلارچە قارشى چىقىدۇ. ئۇ پەرىشانلىق ئىچىدە چۈشەندۈرۈپ مۇنداق دەيدۇ: ئۇنىڭ بوۋىسى نامراتلىق دەردىدە چارىسىز قالغاچقا، فرانكىلبېرگ (弗兰肯伯格) نى يالغاندىن ئاتىلىق قىلىش مەجبۇرىيىتىنىڭ بار دېگەننى باھانە قىلىپ، ياردەم ھېساۋىدا ئۇنىڭدىن ئوگۇشلۇق تۈردە بىر مىقدار پۇل ئۈندۈرۈۋالغان، دەپ ھېكايە توقۇپ چىقىرىدۇ. ھىتلېر قەسەم قىلىپ تۇرۇپ بۇ ئەھۋالنى ئۇنىڭ ئاتىسى بىلەن چوڭ ئانىسى سۆزلەپ بەرگەنلىكىنى ئېيتىدۇ. فرانكىنىڭ توپلىغان ئىسپاتلىرى چوقۇم ھىتلېرنى ئېغىر ئالاقىزادە قىلىۋەتكەنلىكى ئېنىق. بولمىسا ئۇ قانداقمۇ بۇنداق بىر يالغاننى توقۇپ چىقىرىشى مۇمكىن؟ ئۇ تۇغۇلغان ۋاقىتتا ئۇنىڭ چوڭ ئانىسى ئۆلۈپ كەتكىنىگە 40 يىل بولغان ئىدى. ئەڭ مۇھىمى، ئۇ چوڭ ئانىسىنىڭ يەھۇدىيدىن راستىنلا پۇل ئالغانلىقىنى ئېتىراپ قىلغانلىقى ئىدى. شۇنداق قىلىپ، ئۇنىڭ قېنىنىڭ ساپ ئەمەسلىك ئېھتىمالى تېخىمۇ كۈچىيىپ كەتكەن ئىدى. ئادولف ھىتلېردا قىسمەن يەھۇدىي

قىنى بولۇش ئېھتىمالى بەكلا ئاز ئىدى. گراس (格拉茨) ئۇنىۋېرسىتېتىدىن نىكولاي پولىرادوۋىچ (尼古拉•普里拉多维奇)نىڭ تەتقىقاتى فرانكىنىڭ پاكىتىدىن بىر مۇنچە گۇمانلىنىشقا تېگىشلىك نۇقتىلارنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. ئاۋۇستىرىيىنىڭ گراس (格拉茨) دېگەن يېرىنىڭ يەھۇدىيلار تىزىملىك ژۇرنىلىدا فرانكىلبېرگ (弗兰肯伯格) دەيدىغان ياكى فرانكىلىد (弗兰肯雷德) دەيدىغان بىرەرسىنىڭ تىزىمى تېپىلمىغان. بۇ تىزىملىك دەپتەرلىرى 1856-يىلى، يەنى ھىتلېرنىڭ ئاتىسى تۇغۇلۇپ 19 يىل ئۆتكەندىن كېيىنلا ئاندىن يەھۇدىيلارنى تىزىملاش باشلانغان. بۇنىڭ سەۋەبى، يەھۇدىيلار 1496-يىلى ستىرلىماك (斯苔尔马克)تىن قوغلاپ چىقىرىلغان بولۇپ، 1856-يىلىسىلا ئاندىن ئۇلارنىڭ بۇ يەرگە كېلىشىگە رۇخسەت قىلىنغان. پولىرادوۋىچ (普里拉多维奇) نىڭ دېيىشى بويىچە، ئۇنىڭ ئالدىدا گراس (格拉茨) تا "بىرمۇ يەھۇدىي يوق" ئىكەندۇق. ئەڭ مۇھىمى، ئۇنىڭ ئۆزى قېنىدا يەھۇدىي قېنى بارلىقىدىن قورققانلىقى ئىدى. تېخىمۇ ئىشەنچ قىلىش ئۈچۈن، ھىتلېر بۇ ئىشنى كامىدا قايتا ئىككى قېتىم تەكشۈرتۈپ كۆرگەن. 1917-يىلىدىن تارتىپ ھىتلېرنى تونۇيدىغان ئىچكى كېسەللىكلەر دوختۇرى شۇرخ (舒赫) نىڭ ئەسلىمىسىگە ئاساسلانغاندا، "ئۇ ئۆمۈر بويى ئاچچىق ئىچىدە "مېنىڭ قېنىمدا يەھۇدىي قېنى بارمۇ-يوق" دەپ گۇمانلىنىپلا يۈرگەن. ئۇ دائىم بىز بىلەن بۇ جەھەتتە پاراڭلىشىپ كېتەتتى." ھىتلېر باشقىلاردىن ئارىيان

ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان ھۆججەتلەرنى چىقىرىۋەتكەنلىكىنى بىلگەنلىكى ھەقىدە ئۇنىڭ ئۆزى بۇنداق بىر ئىسپاتنى چىقىرالمىغان ئىدى. ئەنە شۇنداق بولغاچقا، ئۇنىڭ ۋىلھېلم پاتىرىكقا "ئۇلار مېنىڭ نەلىك ئىكەنلىكىمنى، قانداق بىر ئائىلىدىن كەلگەنلىكىمنى قەتئىي ئۇقۇپ قالماسلىقى كېرەك" دېگىنىنى ئېنىق چۈشەندۈرۈپ بېرەلەيدۇ.

ئۇنىڭ شەخسىي ئىشلىرى ھەر قانچە بېشىنى قايدۇرۇپ كېتىشىدىن قەتئىي نەزەر، ھىتلېرنىڭ 1931-يىلقى ئىستىقبالى يەنىلا ياخشى ئىدى. ئۇ بىر كېچىدىلا ئەڭ كۆپ سېتىلغان كىتابنىڭ ئاپتورىغا ئايلىنىپ قالدى. ئۇنىڭ «كۈرەش يولۇم» دېگەن كىتابى نەشرى قىلىنغىنىدىن بۇيان يىلىغا ئارانلا 6 مىڭ نۇسخىدىن سېتىلىپ تۇرغان بولسا، بۇنىدىن بىر يىل بۇرۇن، كىتابنىڭ سېتىلىش مىقدارى بىراقلا 54086 پارچىغا كۆتۈرۈلۈپ كېتىدۇ. شۇنداق قىلىپ بۇ كىتاۋى ئۇنى ئايىغى ئۈزۈلمەس بايلىق مەنبەسىگە ئىگە قىلىدۇ. ئۇنىڭدىن باشقا، پارتىيىنىڭ يېڭى مەركىزى بولغان "قوڭۇر بىنا" مۇ يېڭى يىل بايرام كۈنىسى ئېچىلىدۇ. ھىتلېر قاتناشقان يىغىلىشلارنىڭ كىرىملىرى، ئىئانىلار ۋە پارتىيە بەدەل پۇلى قاتارىدىكى ھەر تۈرلۈك يەرلەردىن كەلگەن مەبلەغلەردىن توپلانغان پۇلغا سېتىۋېلىپ بىزەپ چىقىلغان بۇ بىنا، ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ ئەمەلى گەۋدىسى ۋە ۋەزىپىسىگە ۋەكىللىك قىلاتتى. ھىتلېرنىڭ، ھېسىنىڭ، گېيوبېلسنىڭ، ستراسېرنىڭ ۋە پارتىيە گۇۋاردىيىسى (ئېس-ئېسچىلار) نىڭ ئىشخانىلىرى ئىككىنچى قەۋەتكە

www.pdaily.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئورۇنلاشقان ئىدى. فيۇرېرنىڭ ئىشخانىسى ئىنتايىن كەڭتاشا بولۇپ، قىزغۇچ كارىشناۋاي رەڭدە بويالغان بەكلا چىرايلىق بىر ئىشخانا ئىدى. دېرىزىسى تا شىپقىچە تاقالغان بولۇپ، كېنىش (科尼希)مەيدانى تۆۋەندە كۆرۈنۈپ تۇراتتى. ئىشخانىدا مۇسسولىنىنىڭ چوڭايتىلغان يېرىم ھەيكىلى تىكلەنگەن، تاملاردا بەكلا كۆپ رەسىم ئېسىلغان بولۇپ، بۇ رەسىملەردىن بىر پارچىسى ئىمپېراتور پېتلېر (腓特烈) نىڭ رەسىمى، يەنە بىرسى فيۇرېر تۇرغان پولكنىڭ تۇنجى قېتىم فلاندىس (弗兰德) قا ھۇجۇم قىلغان ۋاقتى تەسۋىرلەنگەن بىر رەسىم ئىدى. "ھىتلېر ئىشخانىسىدا كۆپ ئولتۇرمايتتى. — دەيدۇ فىراك ئەسلىمىسىدە، ئۇنىڭ ئىشلەش سىستېمىسى بەكلا قالايماقان ئىدى. ئۇ خۇددى قۇيۇنتازدەك تۇيۇقسىزلا كىرىپ كەلسە، ئورنىغا ئولتۇرار-ئولتۇرمايلا يەنە شامالدەك چىقىپ كېتەتتى. ئەگەر ئىشخانىسىغا قامىلىپ قالغىدەك بولسا، ئىشلىرىنى ئالدىراش-تىنەش تۈگىتىپ بولۇپلا باشقىلار بىلەن بىرەر سائەت مۇنازىرە قىلىشىپ كېتەتتى".

ھىتلېر تۆۋەن قەۋەتتىكى كىچىك تاماقخانىنىڭ بىر بۇلۇڭىدا ۋاقىت ئۆتكۈزۈشنى بەكلا ياخشى كۆرەتتى. ئۇ يەردە مەخسۇس "فيۇرېر" گە ئاتالغان بىر ئۈستەل بار بولۇپ، ياندىكى تامدا بىر پارچە دىترىخ ئېيكارت (狄特里希•埃卡特) نىڭ رەسىمى ئېسىغلىق ئىدى. ھىتلېر كېيىنچە بۇ يەردىنمۇ زېرىكىدۇ. "قوڭۇر بىنا" دىكى ئىشخانا ھاياتى ئۇنىڭ خاراكتېرىگە پەقەتلا توغرا كەلمەيتتى. ئۇنىڭ مىجەزى جىم تۇرماي ھەرىكەت قىلىش ئىدى،

يەنى ئۆزى ئۈچۈن، شۇنىڭدەك پارتىيىسى ئۈچۈن خەلقنىڭ ھىمايىسىنى توپلاش، ياكى بولمىسا سىياسى جەھەتتە ياكى ئىقتىسادى جەھەتتە ئۇنىڭ قوللاپ قۇۋۋەتلەيدىغان كىشىلەر بىلەن ئىسىل سۆھبەتلەرنى ئۆتكۈزۈشنى ئارزۇ قىلىپ تۇراتتى. 1931 ـ يىلى ھىتلېر دۇچ كەلگەن مەسىلىلەر ھەقىقەتەنمۇ قىيىن مەسىلىلەر ئىدى. بۇ مەسىلىلەرنىڭ كۆپۈنچىسى پارتىيە قوشۇنىنىڭ تېز سۈرئەت بىلەن كېڭىيىپ كېتىشى نەتىجىسىدە ئوتتۇرىغا چىققان مەسىلىلەر ئىدى. پارتىيىنىڭ كېڭىيىشى، پارتىيىنىڭ رەھبەرلىك ئورگىنىدىكى ھەر بىر بۆلۈمنى بەكلا كېلەڭسىز ھالغا كەلتۈرۈپ قويغان ئىدى. بۇنىڭ نەتىجىسىدە، ھەر قايسى تارماقلار بىر-بىرسى بىلەن سۈركىلىش قىلىپ، بىر-بىرسىدىن قىزغىنىشنى پەيدا قىلىپ تۇراتتى.

ھەممىدىن بەك ئېس-ئېسچىلار قوشۇنى ئۇنىڭ بېشىنى ئاغرىتىپ كېلىۋاتماقتا ئىدى. بۇنىڭ سەۋەبى، نۇرغۇنلىغان پارتىيە گۇۋاردىيە قوشۇنىنىڭ ئەزالىرى ھىتلېرنىڭ ئوتتۇرىغا قويغان قانۇنغا بويى سۇنغان ئاساستا ھەرىكەت قىلىش دەيدىغان تەلىماتىغا ئېتىۋار قىلىپ كەتمەيتتى. ئۇلار ھەر دائىم زوراۋانلىق كۈچىدىن پايدىلىنىش ئەنئەنىسىدىن پەخىرلىنەتتى. شۇڭا ئۇلار نېمە ئۈچۈن مىيونخېندىكى مەمۇرى ئەمەلدارلىرىنىڭ دېگىنىگە قۇلاق سېلىش كېرەكلىكىنى پەقەتلا چۈشىنەلمەيتتى. بۇ كىشىلەرنىڭ ھەممىسلا غايىلىك كىشىلەر بولۇپ، نۇرغۇنلىرى خۇددى رىقابەتچىلىرىدىن بولغان كوممۇنىستلارغا ئوخشاش كۆڭلىدە سوتسىيالىزمنى ئارزۇ قىلىدىغان، ئىنقىلابى روھقا ئىگە

www.pidaiy.biz

ئاكتىپ كىشىلەر ئىدى. بۇ تەرىپى، دەل ھىتلېرنىڭ بېشىنى ئاغرىتىپ كېلىۋاتقان يېرى ئىدى. ئىشىنىڭ بېشىدىلا ھىتلېر ئېيس-ئاچىلارنىڭ رەھبەرلىرى بىلەن پىكىر بىرلىكىگە كېلەلمەيدۇ. ئۇلار ئېيس-ئاچىلار ئەترىتىنى پارتىيىنىڭ بىر قۇراللىق كۈچىگە ئايلاندۇرۇشنى تەلەپ قىلىشسا، ھىتلېر ئۆز پىكرىدە چىڭ تۇرۇپ، بۇ قوشۇننىڭ ئاساسلىق ۋەزىپىسى ئاممىۋى يىغىلىشلارنى قوغداش، شۇنىڭدەك سىياسىي ساداقەت تەشۋىقاتى بىلەن شۇغۇللىنىش دەپ قارايتتى. ھىتلېر بىلەن ئەڭ ئالدىدا كېلىشەلمىگەن كىشى كاپىتان روم ئىدى. ئۇ ھىتلېر بىلەن پىكىر بىرلىكى بولمىغانلىقى ئۈچۈن، ئۆز ئىختىيارى بىلەن لاتىن ئامېرىكىسىغا سۈرگۈنگە بېرىۋالغان ئىدى. كېيىن پوفىن سالومىن (普腓弗•萨洛门) مۇ ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنى كۈچەيتىش تەلىۋىدە بولۇپ ياردەمگە ئېرىشەلمىگەنلىكى ئۈچۈن ئۇمۇ بۇ ئىشلاردىن قول ئۈزىدۇ.

رەھبەرلەر ئوتتۇرىسىدا پىكىر ئىختىلاپى كۆرۈلۈشى نەتىجىسىدە، تۆۋەندىكى ئەسكەرلەر ئارىسىدىمۇ بىر مۇنچە ئىختىلاپلارنىڭ كېلىپ چىقىشىغا باھانە بولۇپ بېرىدۇ. بۇنىڭدىن سەل ئاۋال، بېرلىندىكى قوڭۇر كۆڭلەكلىكلەر، ئاچارچىلىق چېكىۋاتىمىز، ئىشىمىز ھەددىدىن ئارتۇق ئېغىر، ساقچىلار بىلەن قىزىللارغا قارشى ئۇرۇشۇشلاردا دائىم يارىلىنىپ ياكى تۇرمىگە قامىلىپ تۇرىۋاتىمىز، بىز يالغۇز پارتىيە مىتىنگلىرىدىلا كۈزەتچىلىك قىلىشتىن زېرىكتۇق دېگەنلەرنى سەۋەب قىلىپ كۆرسىتىپ ئىسيان كۆتۈرىدۇ. ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىغا قويغان 7

تۇرلۇك تەلـۋى ئاجىرتىلغـان مەبلەغنـى كۆپەيتىـپ بىـرىش دىگەنــدەك مۇۋاپىــق تەلــۋى گيــوبىلىس تەرىپىــدىن رەت قىلىنىۋىتىلگىنــدىن كېيــن، بــۇ قوشــۇندىكىلەر ئــاچچىقىنى بىسىۋالالماي ھۇجۇمچىلار ئەترىتى ساقلاۋاتقان يەرلىك پارتىيە بىيروسىغا ھۇجۇم قىلىدۇ. بۇ ۋەقەدە ھىتلىر ئۆزى بىۋاستە ئوتتۇرىغا چىقىپ ئارىلاشقىنىدىن كېيىنلا توپىلاڭ تىنجىيدۇ. ئۇ قۇراللىق ھۇجۇمچىلارنىڭ ھەمرالىقىدا ئىس-ئىسچىلار قوشۇنىنىڭ يىغىلغـان ھەر قايسى يىغىنلىرىغا قاتنىشىپ، كۆپچىلىكنى كېلىشىشكە چاقىرىق قىلىدۇ. ھىتلىر خۇددى بىر كىسەلمەن بوۋاي ۋە بىر كەڭ قۇرساق ئاتىدەك سۆزلەپ يالۋۇرۇپ، يەنە بىر تەرەپتىن ۋەدە بەرسە، يەنە بىر تەرەپتىن ئەيىپلەپ ئۇلارنى تىنجىتىدۇ. ئۇ سۆزلىرىدە قوگـۇر كۆڭلەكلىكلەرنىڭ 7 تۇرلۇك تەلـۋى ھەققىدە ئارتۇق گەپ قىلماي، بۇ ئىشلارنى شەخسى مەسىلىلەر قاتارىدا ھەل قىلىپ، كۆپچىلىكنى ئۆزىگە سادىق بولۇشىغا چاقىرىدۇ. ئاندىن ئۇ، ئۆزىنى ئىس-ئىسچىلارنىڭ باش قۇماندانى دەپ ئېلان قىلىدۇ. بۇنداق دەپ ئېلان قىلىشى بىلەن، ئىس-ئىسچىلار خوشاللىقىدىن بىردەك تەنتەنە قىلىشىپ كېتىدۇ. شۇنداق قىلىپ بۇ قېتىمقى قىسقا ۋاقىت داۋام قىلغان توپىلاڭنى ئاخىرلاشتۇرغان بولىدۇ. بۇ ئىشتىن قۇتۇلغاندىن كېيىن خاتىرجەم بولۇپ، نۆۋەتتىكى ئاساسلىق ئىشى بولغان سايلام ئىشلىرىغا كىرىشىپ كېتىدۇ.

ئۇنىڭ ئىس-ئىسچىلارغا رەھبەرلىك قىلىمەن دەپ ئېيتقان ۋەدىسى ئەسلىدە قەغەز يۈزىدىكىلا قۇرۇق ۋەدە ئىدى. ئەسلىدە

www.pdfdaily.biz

ھىتلېرنىڭ بۇنداق ئىشلار بىلەن ھەپىلەشكىدەك ۋاقتىمۇ يوق، بۇنداق بىر ۋەزىپىنى ئۈستىگە ئېلىشقا پەقەتلا قىزىقمايتتى. 1931-يىلىنىڭ كىرىشىگىچە، ئېس-ئېسچىلار يەنىلا تۈزۈك بىر يېتەكچىسى يوق ئەھۋالدا ئىدى. 4-يانۋار (ئوچاق) كۈنى، پارتىيە تەشكىلى كاپىتان رومنى ئېس-ئېسچىلار قوشۇنىنىڭ قوماندانلىقىغا تەيىنلىگەنلىكىنى ئېلان قىلىدۇ (روم، بولىۋىيەدىكى جۇمھۇرىيەتچىلەرگە ياردەملىشىپ پاراگۋاي بىلەن ئۇرۇش قىلىۋاتقان ئىدى. پارتىيە تەشكىلى ئۇنى تېخى يېقىندىلا بولىۋىيەدىن چاقىرتىپ كەلگەن ئىدى). ھىتلېر، رومنىڭ 60 مىڭ كىشىلىك ئېس-ئېسچىلار تەشكىلاتى ئىچىدە خالىغانچە ھەرىكەت قىلالايدىغان ئەركىن ھوقۇق بېرىلگەندىن كېيىنلا گېرمانىيىگە قايتىشقا ماقۇل بولغان ئىدى. ھىتلېر ۋاقتىنچە ئېس-ئاچىلارنى ئىنتىزامغا بوي سۇنغان ئاساستا نامايىش قىلىشلا ۋەزىپىسى بولغان بىر قوشۇن ھالىغا كەلتۈرۈشكە ماقۇل بولغىنىدىن كېيىن، بۇ قابىلىيەتلىك تەشكىلاتچى ۋە رەھبەر، ئۆز خاھىشى بويىچە ئېس-ئېسچىلار قوشۇنىنى قايتىدىن تەشكىللەپ چىقىش ئىشىغا كىرىشىپ كېتىدۇ.

شۇنداقتىمۇ، ئىش ئۆنۈمىنىڭ ئارتتۇرۇلىشى بىلەنلا ئۇزۇندىن بېرى يىغىلىپ قالغان مەسىلىلەرنى ھەل قىلىپ تۈگىتىش مۇمكىن ئەمەس ئىدى. بېرلىندىكى قوڭۇر كۆڭلەكلىكلەرنىڭ قىيىنچىلىقلىرى ئاساسى جەھەتتىن ئۆزپىتى ساقلىنىپ كەلمەكتە ئىدى. تەشكىل ئىچىدىكى تەڭسىزلىككە ئوخشاش مەسىلىلەر ئۇلارنىڭ رەھبىرى بولغان ۋولتېر سىدىنىس

(瓦尔特•斯登尼斯)نى چىدىغۇچىلىقىنى قويمىغان ئىدى. ئۇ، تەشكىلىنىڭ “مەمۇرى مۇناسىۋەتلەر” بويىچە ئەمەس بەلكى “سەۋىيىسى” ئاساسىدا تەشكىللىنىشىنى قايتا تەلەپ قىلىشقا باشلايدۇ. ئۇ ئاشكارە تۇردە “نەچچە ئايدا بىر قېتىم پىلانىنى ئۆزگەرتىپ يېڭى-يېڭى بۇيرۇقلارنى چىقىرىپ كەلمەكتە. بۇنداق ئەھۋال ئاستىدا ھەرىكەت قىلىش ئىمكانىيىتى قاتتىق توسالغۇغا ئۇچراپ كەلمەكتە” دەپ ھىتلېرغا ئاچچىقلىنىدۇ. سىدىنىس (斯登尼斯)نىڭ قول ئاستىدىكىلەر بۇنداق ئۆزگىرىشلەردىن بىر نەرسە ئۇقالماي قايمۇقۇپ ئەنسىرىشىپلا يۈرىدىغان ھالغا كېلىپ قالغان ئىدى. ئۇلار رەھبىرىنىڭ دىگەنلىرىگە قوشۇلسىمۇ، يەنە بىر تەرەپتىن قىلچە قارشىلىق كۆرسەتمەستىن فيۇرېرنىڭ تەرىپىنى ئېلىشاتتى.

1931-يىلى 20-فېۋرال (ئۈي) كۈنى، ھىتلېر بۇيرۇق چۈشۈرۈپ، بۇندىن كېيىن ئېس-ئاچىلار بىلەن ئېس-ئېسچىلار كوچىلاردا قىزىللار بىلەن يەھۇدىيلارنى دۇمبالاش ھەرىكىتىنى توختۇتۇڭلار دىگىنىدىن كېيىن، بۇ مەسىلە رەسمى ئاشكارە تىلغا ئېلىنىدىغان ھالغا كېلىدۇ. “مەن سىلەرنىڭ كۆڭلۈڭلارنىڭ يېرىم بولغانلىقىنى، ئاچچىقلانغانلىقىڭلارنى بىلىپ تۇرىۋاتىمەن. — دەيدۇ ھىتلېر قوڭۇر كۆڭلەكلىكلەرگە، — ئەمما سىلەر ھەرگىز يېنىڭلارغا قۇرال ئېلىپ كوچىغا چىقماسلىقىڭلار كېرەك.” جەڭچىلەر بۇنىڭدىن نارازى بولۇپ ۋارقىرىشىپ كەتكەن بولسىمۇ، ھىتلېرغا قارشى ھېچ قانداق بىر ھەرىكەتتە بولمايدۇ. تا كېيىنكى ئايدا ھىتلېر ۋېيمار ھۆكۈمىتىنىڭ قانۇنلىرىغا بوي

www.pidaily.biz

سۇنىمىز، بۇنىدىن كېيىنكى مىتىنگ ـ نامايىشلارنىڭ ھەممىسى ساقچى ئىدارىسى تەستىقلىغىنىدىن كېيىنلا ئاندىن ئۆتكۈزۈلۈشكە بولىدۇ دېگەن قانۇنىغا ئەمەل قىلىمىز دەپ ئېلان قىلىنغىنىدا، سىدىنىس (斯登尼斯) ھۆكۈمەتكە تەسلىم بولغان بۇنىداق ھەرىكەتكە قارشى ئوتتۇرىغا چىقىدۇ. يەنى 31 ـ مارت (قوزا) يېرىم كېچىدە ئېس ـ ئېسچىلار قوشۇنى رەھبەرلىرى مەخپىي يىغىن ئۆتكۈزىدۇ. يىغىن قاتناشقۇچىلىرىنىڭ ھەممىسى بىرلىكتە "بىز بۇ ئىشتا ھىتلېرغا قارشى تۇرۇپ، ستىنىس (斯登尼斯) نى قوللايمىز" دەپ قارار قىلىشىدۇ.

ھىتلېر، قان تۆكۈلۈش ۋەقەلىرى يۈز بېرىشتىن ساقلىنىش، ئىچكى قاتماللىقنى تۈگىتىپ مەسىلە ھەل قىلىشنى كۆزلەپ ستىنىس (斯登尼斯) نى مىيونخېنغا كېلىپ "قوڭۇر بىنا" دا بىخەتەرلىك ئىشلىرىغا مەسئۇل بولۇش ئىشىنى تاپشۇرۇۋېلىشنى بۇيرۇق قىلىدۇ. ئەمما ئۇ مىيونخېنغا بېرىشنى رەت قىلىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ھىتلېر بۇ قوشۇننى توپىلاڭ چىقارغۇچىلار دەپ بېكىتىدۇ. ئارىدىن بىر سوتكا ۋاقىت ئۆتمەيلا، ئاشكارە تىركىشىش ھەرىكىتىگە خاتىمە بېرىلىپ، بۇ ئىش بىر قېتىملىق زەئىپ توپىلاڭ شەكلىنى ئېلىش بىلەن تىنجىگەن بولىدۇ. ئەسلىدە ستىنىس (斯登尼斯) نىڭ تەلەپ قىلغىنى بۇلغانمىغان پاكىز مىللەتچى سوتسىيالىزم ھەرىكىتى ئۈچۈن، ئەنە شۇنداق بىر پارتىيە ئۈچۈن خىزمەت قىلىش ئىكەنلىكىنى، ھەرگىزمۇ قايسى بىر كىشى ئۈچۈن ئىشلەش ئەمەسلىكىنى ئوتتۇرىغا قويۇش ئىدى. "كىمدە ـ كىم ماڭا ئەگەشمەكچى بولىدىكەن،

ئىنتايىن مۇشەققەتلىك بىر يولغا كىرىپ قالغان بولىدۇ. ــ دەيدۇ ستىننىس (斯登尼斯) قول ئاستىدىكىلەر بىلەن ۋىدالىشىش ۋاقتىدا، ــ ئەمما سىلەرنى مىللەتچى سوتسىيالىزم غايىسى ئۈچۈن ھىتلېرغا ئەگىشىپ مېڭىشىڭلارنى تەلەپ قىلىمەن. چۈنكى بىز مىللەتچى سوتسىيالىزم ھەرىكىتىنىڭ توزۇپ كېتىشىنى خالىمايمىز".

4ـ ئاپرېلدا (ئۇمۇتتا) «ھۇجۇم» بىلەن «خەلق كۆزەتكۈچىلىرى» گېزىتلىرى بىرلا ۋاقىتتا ھىتلېرنىڭ ماقالىسىنى باسىدۇ. ھىتلېر بۇ ماقالىسىدا ستىننىس (斯登尼斯) نىڭ "قوزغىلاڭ" كۆتىرىشىنى قاتتىق تەنقىتلەيدۇ. ئۇ ماقالىسىدا،سوتسىيالىزم ئەزەلدىن ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ ئاساسى غايىسى بولۇپ كەلگەنلىكىنى تەكىتلەش بىلەن بىرگە، پارتىيە ئىچىگە سۇقۇنۇپ كىرىۋالغان "سالون بولشېۋىكچىلىكى بىلەن سالون سوتسىيالىزمچى ئەبلەخلىرى" نى تەنقىتلەيدۇ. ئۇ يەنە ستىننىس (斯登尼斯) دەل شۇنداق ئەبلەخلەردىن بىرى، بۇ ئادەم پۈتۈن ئاماللار بىلەن "كېيىن ھۆكۈم قىلىشقا بولىدىغان كومپارتىيىگىلا خاس تىنىماي كۈشكۈرتكۈچىلىك قىلىشلاردا ئىشلىتىپ كېلىۋاتقان بىر قاتار چۈشەنچىلەرنى ئېس-ئېس تەشكىلاتىغا سۆرەپ كىرىشكە ئۇرۇنماقتا." دەپ كۆرسىتىدۇ.

بۇ ماقالىلار بېرلىندىكى پارتىيە ئەقىدىلىرىدىن يىراقلىشىپ كېتىۋاتقان قوڭۇر كۆڭلەكلىكلەرنى قاتتىق غەزەپلەندۈرىۋېتىدۇ. ھىتلېر يەنە بىر قېتىم بېرلىنغا بېرىپ كېلىشتۈرگۈچى ۋە ئارىغا

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

كىرگۈچى ئىنقىلابچىلىق رولىنى ئوينايدۇ. بۇ قېتىم، ئۇ خانفىستانگىلنى بىرگە ئېلىپ بارىدۇ. خانفىستانگىل بۇ ھەقتە مۇنداق دەپ خاتىرە قالدۇرىدۇ: “ھىتلېر چارىسىزلىكتىن شەھەر ئەتراپىدا ئۇياق-بۇياققا چېپىپ كۆزىدىن ياش ئېقىتقىنىچە ئۇلارغا يالۋۇراتتى. ھىتلېر، مەن پەقەت سىلەرگە تايىنىش ئارقىلىقلا مەنپەئەتىڭلارغا كاپالەتلىك قىلالىشىم مۇمكىن” دەپ يالۋۇرىدۇ. نۇرغۇن قېتىملىق كېلىشتۈرۈشلەر ئارقىلىق ئاخىرى ئۇ تەرتىپنى ئەسلىگە كەلتۈرەلەيدۇ. ئەتىسى، ئۇ ستىننىس (斯登尼斯)بىلەن بىرلىكتە بىر سودا سارايى ۋە ساياھەت مېھمانخانىسىغا چۈشىدۇ. ستىننىس (斯登尼斯) نىڭ خانفىستانگىلغا قالدۇرغان تەسىراتى، ئۇ توپىلاڭغا رەھبەرلىك قىلغۇچى ئەمەس، بەلكى بىر زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى قىياپىتىنى ئىپادىلىمەكتە ئىدى. “مەن ئۇنى ھەقىقەتەنمۇ توغرا نىيەتلىك بىرسى ئىكەن دەپ قارىدىم. ئۇ، كىلوك (科隆) دىكى ئېكسپوپ شورت (舒尔特) نىڭ جىيەنى ئىدى. ئۇ مېنى دېرىزە تۈۋىگە تارتىپ بىرىپ دەردىنى ئېيتتى. بىزنىڭ ئاۋازىمىز سىرتتىن كەلگەن قاتناش ئاۋازلىرى ئىچىدە يىراققا تۇيۇلماي قالغان ئىدى. ئۇ ماڭا: ‘ھىتلېر بۇ قېتىمقى توپىلاڭغا كۈشكۈرتكۈچىلىك قىلغان كىشىنىڭ ئۇنىڭ يېنىدا تۇرغان كىشى ئىكەنلىكىدىن خەۋىرى يوقمىدۇ؟’ دەيدۇ. ئۇ، ھىتلېرنىڭ يېنىدىكى ئادەم دەپ گېيوبېلسنى دېمەكچى ئىدى. يەنى ھىتلېر ئۇرۇش-جېدەل قىلماسلىق ھەققىدە بۇيرۇق قىلغان بولسىمۇ، گېيوبېلس ئىزچىل تۈردە ئۇنى كوچىغا چىقىپ نامايىش قىلىشقا

www.pidaiy.biz

ئۆندەپ كەلگەنلىكىنى، ئەمما بۇگۈنكى كۈنگە كەلگەندە پۈتۈن گۈنانى ئۇنىڭ ئۈستىگە ئارتىپ قويغانلىقىنى ئېيتىدۇ".

ھەر دائىمقىدەك، ھىتلېرنىڭ (ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنى ئۆزىگە ئارقا تىرەك قىلغان ھالدا) ئوتتۇرىغا چىقىشى قوگۇر كۆڭلەكلىكلەرنىڭ زىچ ئىتتىپاقلىشىشىغا سەۋەب بولىدۇ. شۇنىڭدەك، بۇ قېتىمقى بۇ ئىتتىپاقلىق ئاسانلىقچە يىمىرىلمىگەندەك قىلمايتتى. ستىننىس (斯登尼斯) ۋە ئۇنىڭ بىر ئۈچۈم قوللىغۇچىلىرىنىڭ ۋەزىپىسىدىن قالدۇرۇلغانلىقى ھېچقانداق بىر داۋالغۇش پەيدا قىلمايدۇ. گېوبېلسمۇ ئۈستىگە سۇ يۇقتۇرماي ھېچ ئىش بولمىغاندەك يۈرىۋېرىدۇ. ئەمما ستىننىس (斯登尼斯) تىن باشقا نۇرغۇن كىشىلەر، بۇ قېتىمقى توپىلاڭدا گېوبېلسنىڭ سۈيىقەستچىلىك قىلىش رولى ئوينىغان بولىشى كېرەك دەپ گۇمان قىلىشىدۇ. "مەسىلەن ئالايلى، ئەگەر ئانا بولغۇچى بىرسىنىڭ نۇرغۇن بالىسى بار بولۇپ، ئۇ بالىلىرىدىن بىرسى تۇيۇق يولغا كىرىپ قالغان دەيلى، بۇ يەردە ئەگەر ئانا بولغۇچى ئەقىل بىلەن مۇئامىلە قىلسا چوقۇم ئۇ بالىسىنىڭ قولىنى تۇتۇپ، ئۇنى يېنىدىن ئاجراتماي بىرلىكتە يېتىلەپ يۈرگەن بولاتتى".

تۇيۇق يولغا كىرىپ قالغان بالىلىرىنى توغرا يولغا قايتۇرۇپ كېلىشتە قۇراللىق كۈچتىن پايدىلانغانلىقىنى ھىتلېرنىڭ ئۆزىمۇ ياخشى بىلەتتى. شۇڭا ئۇ، ستىننىس (斯登尼斯) نىڭ بېرلىندىكى ئېس-ئېسچىلارغا مەسئۇل بولۇش ۋەزىپىسىنى ئېس-ئاچىلار ئادىمىدىن بىرسىگە ئېلىپ بېرىدۇ. فيۇرېر تۈزۈمى

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

بويىچە قوغدىلىۋاتقانلارنىڭ ھوقۇقى يېتەرلىك دەرىجىدە كەڭ بولىدىغانلىقى ئۈچۈن، بۇ ئىشتىن ئېس-ئاچىلار قاتتىق خوشال ئىدى. "بىز ھېچكىمنى خوشال قىلالماي ھەممىلا يەردە زەربىگە ئۇچراپ يۈرىدىغان كىشىلەرمىز. — دەيدۇ ئېس-ئاچىلار كاتئوشى ھېنرىك ھىملېر (海因里希•希姆莱) بىر قانچە ھەپتە كېيىن چاقىرىلغان بىر قېتىملىق ھۇجۇمچىلار ئەترىتى رەھبەرلىرى يىغىنىدا، — بىز ۋەزىپىمىزنى ئادا قىلىپ بولغاندىن كېيىن، بىر بۇلۇڭدا قېلىشىمىز مۇمكىن. يەنى بىز باشقىلارنىڭ رەخمەت ئېيتىپ ماختىشىنى ئۈمىت قىلماسلىقىمىز كېرەك. شۇنىڭغا قارىماي، بىزنىڭ فيۇرېرىمىز ئېس-ئاچىلار ئەترىتىنىڭ قىممىتىنى ياخشى بىلىدۇ. بىز ئۇنىڭ ئەكە باللىرىمىز، بىز ھەقىقەتەنمۇ مۇھىم بىر تەشكىلات ھېسابلىنىمىز. چۈنكى بىز ھېچ قاچان فيۇرېرىمىزنىڭ ئۈمىدلىرىنى يەردە قويمىدۇق".

شۇنىڭ بىلەن بىر قاتاردا، ئوتتۇرلۇقتا كېلىشتۈرگۈچىلىك رولىنى ئوينىغان ھىتلېرمۇ تۈيۈق يولغا كىرىپ قالغان ياكى ئىككىلىنىپ يۈرگەن ئېس-ئېسچىلارنىڭ ئۆز ۋەزىپىسىنى قايتا ئۈستىگە ئېلىشىنى قارشى ئېلىشقا تەييار ئىكەنلىكىنى بىلدۈردى. شۇنداقتىمۇ بەكلا مۇستەقىل روھقا ئىگە بولغانلىرىنى بۇ قاتارغا كىرگۈزۈشنى خالىمايتتى. ھىتلېر ئۇنداقلارنى قەتئىي تازىلىۋېتىش كېرەك، ئۇلارنىڭ ئورنىغا سادىق ئەگەشكۈچىلەرنى ئورۇنلاشتۇرۇش كېرەك دەپ قارايتتى. ھىتلېرنىڭ بۇ تۈردىكى كەڭ-قورساق مۇئامىلىسىنىڭ

www.pdaily.biz

كۆرسىتىدىغان تەسىرى ھەر دائىم ئۆزگەرمىگەن ئىدى. گەرچە نۇرغۇنلىغان قوڭۇر كۆڭلەكلىكلەر ھىتلېرغا، شۇنىڭدەك ئۇنىڭ قانۇنلۇق ھەرىكەت قىلىشتا چىڭ تۇرۇش دەيدىغان تەلىۋىدىن ئۈمىدسىزلىك ھېس قىلغان بولسىمۇ، ئۇنىڭ ئەيسالارچە باياناتى ئالدىدا، بۇ تۈردىكى قاراشلارمۇ توزۇپ يوقالغان ئىدى. ھىتلېر، "مانا مەن بىر ئېس-ئا ئەترىتىمەن، مانا مەن بىر ئېس-ئېس ئەترىتىمەن. سىلەر بولساڭلار ئەنە شۇ ئېس-ئا بىلەن ئېس-ئېس ئەترىتىنىڭ بىر ئەزاسىسىلەر. بۇ ئىككى قوشۇندا، مەن سىلەرنىڭ ئوتتۇرۇڭلاردا تۇرىمەن" دەيدۇ.

ئېس-ئېسچىلار ئەترىتىدە ئەندىلا تەرتىپ ئەسلىگە كېلىۋاتقىنىدا، ئۇنىڭ رەھبىرى بولغان كاپىتان روم بەچچىۋازلىق ھەرىكەتلىرى بىلەن شوغۇللىناۋاتىدۇ دېگەن سۆز-چۆچەكلەر سەۋەبىدىن قاتتىق ھاقارەتلەرگە ئۇچرايدۇ. بۇرۇنقى بىر ۋاقىتلاردا، ھىتلېر بۇنىڭغا ئوخشاش ئەرز-شىكايەتلەرنى بىراقلا رەت قىلىۋەتكەن ئىدى. "پارتىيە گۇۋاردىيە قوشۇنى (يەنى ئېس-ئېس تەشكىلاتى ياكى قوڭۇر كۆڭلەكلىكلەر ئەترىتى — ئۇ.ت)، مەخسۇس بەلگىلەنگەن سىياسى مەقسەتكە يېتىش ئۈچۈن تەشكىل قىلىنغان بىر قوشۇن. بۇ قوشۇن ھەرگىزمۇ ساپ قىزلاردىن تەشكىل تاپقان ئەخلاقلىق بىر ئورگان بولماستىن، قاراملارچە ئۇرۇشىدىغان يىگىتلەردىن تەشكىل تاپقان بىرلەشكەن بىر گەۋدە." دەيدۇ. ئۇ سۆزىنى داۋاملاشتۇرۇپ كېلىپ، قايسى بىرىلىرىنىڭ شەخسى تۇرمۇشى ئۇنىڭ ئۆزىگە تەۋە شەخسى ئىش؛ ئەگەر ئۇ كىشى مىللى

www.pidaiy.biz

سوتسىيالىزم ھەرىكىتىنىڭ ۋەزىپىلىرىگە پۈتلىكاشاڭلىق قىلمايدىغانلا بولىدىكەن، ئۇنداق بىرسىنىڭ شەخسى ئىشلىرىغا پەرۋا قىلماسلىق كېرەكلىكىنى تەكىتلەيدۇ.

شۇنداقتىمۇ، بۇ سەتچىلىك خەۋەرلىرى پارتىيە ئىچىدە بىر ۋەقە بولۇپ ئوتتۇرىغا چىقىشقا باشلايدۇ. كىشىلەر بۇ ئىش ھەققىدە ئۆزئارا پىچىرلىشىپ يۈرەتتى. ستىننىس (斯登尼斯) قوزغىلىڭى ۋاقتىدا تازىلىۋېتىلگەن ئوفتسېرلارنىڭ ۋەزىپىلىرى ئورنىغا ئومۇمى يۈزلۈك ھالدا رومنىڭ بەچچىۋاز ھەمرالىرى ئالماشتۇرۇلدى دەپ يۈرۈشەتتى. بۇ تۈردىكى ئەيىپلەشلەرگە قارىتا روم، خۇددى ئىبس-ئاچلار ئەترىتى زوراۋانلىق قىلىش خاتالىقى سادىر قىلغىنىدا ئەيىپلەنگەن ۋاقتىدىكىگە ئوخشاش، پەرۋامۇ قىلماي يۈرۈۋېرىدۇ. "قەدىرلىك دىلمىر ئەپەندى، راس، مەن بۇرۇن ھۇجۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەرگە ھەقىقەتەنمۇ قوپالغان ئىدىم، ئاسانلا خاپا بولۇپ كېتەتتىم. ئەمما بۇنىدىن كېيىن كۆرۈپ قالىسىز، مىنىڭ قول ئاستىمدىكىلەر بۇنىدىن كېيىن قائىدە-تۈزۈملەرگە، ئىنتىزامغا رىئايە قىلىدىغان، تەرتىپلىك بىر قوشۇنغا ئايلىنىدۇ! مىنىڭ ۋەزىپەم، كوممۇنىستلارنىڭ تەسىرىگە ئاسان يولۇقىدىغان مىليونلىغان ئىشسىز ئىشچىلارنى ئۇلارنىڭ تەسىرى ئاستىدا قېلىشتىن ساقلاش، ئۇلارنى تەرتىپلىك يۇخرالاردىن قىلىپ يېتىشتۈرۈش ئارقىلىق گېرمانىيىنى قوغداش، مەملىكەت ئىچى ۋە سىرتىدىكى بولشېۋىك دۈشمەنلىرىگە قارشى تۇرۇشتىن ئىبارەت." بۇ گەپلەرنى روم، ئاپرېل (ئۇمۇت) ئاخىرىدا لوندوندا چىقىدىغان «تېز خەۋەرلەر»

گېزىتنىڭ مۇخبىرى دېلمېرنىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلغاندا سۆزلەيدۇ. بۇ مۇخبىر ئۇنى ئەسكەرتىپ كېلىپ، "ئويغۇنۇڭلار نېمىسلار!"، "يەھۇدىيلار يوقالسۇن!" دېگەندەك ۋارقىراپ چالۋاقاشلارنى تەرتىپ ئىنتىزامغا بويسۇنغانلىقنىڭ ئىپادىسى دەپ قارىمايدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ.

"ھە، ئۇ شۇئارلار، سىز بۇ شۇئارلارنىڭ تاشقى كۆرۈنۈشكە قاراپلا چۈشىنىۋالسىڭىز بولمايدۇ. بولمىسا سىز بۇ شۇئارلارنىڭ مەنىسىنىڭ يېرىمىنىلا چۈشىنەلىگەن بولۇپ قالىسىز. — دەيدۇ روم. ئاندىن ئۇ مۇخبىرنىڭ دىققىتىنى قوزغايدىغان باشقا گەپلەرنىمۇ قىلىدۇ، — مەن ھازىر ئۇنداق داۋراڭ قىلىپ غەلۋە تېرىيدىغان، تەرتىپ ئىنتىزامغا بوي سۇنمايدىغان كىشىلەرنى پارتىيە گۇۋاردىيىسى تەركىبىدىن تازىلاش ئىشىنى باشلىۋەتتىم. بۇنداق بىر قوشۇن ئۇچۇن ئېيتقاندا، بۇ تۈردىكى تازىلاشلارنىڭ چوقۇم پايدىسى بولىدۇ دەپ قارايمەن." ئۇ ئۆزىنىڭ بېرلىنغا كەلگەنلىكىنىڭ سەۋەبىمۇ مۇشۇنىڭ ئۇچۇن ئىكەنلىكىنى ئېيتىدۇ. روم چۈشەندۈرۈپ كېلىپ، پايتەختتە بۇرۇن بىر توپىلاڭ يۈز بەرگەن، بۇ توپىلاڭغا كاپىتان ستېنىس (斯登尼斯)رەھبەرلىك قىلغان ئىدى. بۇ ئادەم رەسمىي سالاڭ بىرسى، ئۇ ئۆزىنى چاغلىماي ئۆزى بىلەن ھىتلېرنىڭ سالاھىتىگە قارشى چىقماقچى بولغان ئىدى، دەيدۇ. روم يەنە دېرمغا كاپالەت بېرىپ مۇنداق دەيدۇ: توپىلاڭچىلار بېسىقتۇرۇۋېتىلدى. ھازىر ھەممە ئىش ئۆز رېتىگە چۈشتى.

ئاردىن بىر ھەپتە ۋاقىت ئۆتۈپ، روم، دېلمېرنى "قوۋۇر بىنا" غا بېرىپ فيۇرېرنى بىر زىيارەت قىلىشنى تەكلىپ قىلىدۇ. دېلمېر بېرىپ ھىتلېرنى زىيارەت قىلغان ۋاقىتىدا، ھىتلېر ئۇنىڭغا: ئۆزىنىڭ ئىككى تۈرلۈك تەلۋىنىڭ بارلىقىنى ئېتىراپ قىلىدۇ: بۇ تەلەپلەردىن بىرسى گېرمانىيىدىن ئۇرۇش چىقىمىنى تۆلەشنى بىكار قىلدۇرغۇزۇش بولۇپ، يەنە بىر تەلىۋى "شەرقتە ئەركىن پائالىيەت قىلالايدىغان بولۇش". ئۇ گېرمانىيىنىڭ بۇرۇنقى چېگراسىنى قايتا ئەسلىگە كەلتۈرۈشكە ياكى قولدىن چىقىپ كەتكەن مۇستەملىكىلىرىنى گېرمانىيىگە قايتۇرۇپ كېلىشكە بەك قىزىقمايدىغانلىقىنى، ئۇ پەقەت نەچچە مىليونلۇق ئارتۇق گېرمانىيە نوپۇسىنى سوۋېتلەر ئىتتىپاقى تەۋەسىگىچە تارقىلىپ يەرلەشتۈرۈشنىلا تەلەپ قىلىدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ. دېلمېر ھىتلېردىن، سىز قانداقلارچە پولشا تۇپرىقىغا تاجاۋۇز قىلمىغان ئاساستا سوۋېت تۇپراقلىرىغا كىرەلەيسىز؟ دەپ سورايدۇ. ھىتلېر بۇ سوئالغا قىسقىلا قىلىپ: "بۇنىڭغۇ بىر ئامالى تېپىلىپ قالار." دەپ جاۋاب بېرىدۇ.

دەل شۇ پەيتتە، پادىشا ئۇۋگۇست ۋىلھېلم كىرىپ كېلىدۇ. ئۇ ھاياجان ئىچىدە، 1931 ـ يىلىنىڭ دەسلەپكى 4 ئېيىدا 2400 نەپەر قوۋۇر كۆڭلەكلىك جەڭچىمىز ماركسىزمچىلار بىلەن ئۇرۇشتا يارىلانغان ياكى قۇربان بولغانلىقىنى ئېلان قىلىدۇ. "فيۇرېرىم، ــ دەيدۇ خانزادە، ــ بۇ بىر ئىچكى ئۇرۇش!" "توغرا دەيسىز، ــ دەيدۇ ھىتلېر دەرھال جاۋاب بېرىپ، ــ بۇ ھەقىقەتەنمۇ بىر ئىچكى ئۇرۇش." مۇخبىر، ھىتلېرنىڭ

ھەقىقەتەنمۇ ئۇچىغا چىققان بىر زوراۋان ئىكەنلىكىگە ئىشەنچ قىلغانىدىن كېيىن، دەرھال قولىغا قەلەم ئېلىپ سوھبەت ھەققىدە ماقالە يېزىشقا كىرىشىدۇ. بۇ ماقالىسى 3-ماي (ئارسلان) كۈنىسى گېزىتتا بېسىلىدۇ. ئۇ ماقالىسىدا، "گېرمانىيە ياۋروپا فاشىسىزم لاگېرىغا قوشۇلۇش ئۈچۈن جىددى تەييارلىق قىلماقتا" دېگەن پەرىزنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ.

(6)

1931-يىلى ياز ئايلىرىدا، ھىتلېر پارتىيىسىنىڭ ھەرىكىتىنى كۆچەيتىش ئىشى بىلەن ئالدىراش بولۇش بىلەن بىرگە، كۈرەشنىڭ مۇھىم نوقتىسىنى ستىنىس (斯登尼斯) توپىلىڭىدا ئاشكارىلىنىپ چىققان ئاجىز نوقتىلارنى ئاساس قىلغان ھالدا پارتىيە گوۋاردىيىسىنى قايتىدىن رەتلەپ چىقىشقا قارىتىدۇ. بۇ كۈنلەردە يەنە، بىر شەخسى ئىشىمۇ ئۇنى قاتتىق ئەنسىرىتىپ كەلمەكتە ئىدى. ھىتلېر، شوپۇرى ھەمدە سەپدىشى بولغان مورىس (莫里斯) نىڭ ئۇنىڭ جىيەنى گېلى بىلەن يوشۇرۇنچە توي قىلىشقا كىلىشىپ قويغانلىقىدىن خەۋەر تاپىدۇ. بۇ قىز ئىزچىل تۈردە ئۇنىڭ پروسلىگېندېن () مەيدانىدىكى ئۆيىدە تۇرىۋاتقان بولۇپ، قىزنىڭ بارلىق ھەرىكىتى ئۇنىڭ كۆزىتىشى ئاستىدا ۋە ھەرىكەتلىرىمۇ چەكلىنىپ تۇرغان ئىدى. قىزىق يېرى، بۇ ئىشنى فيۇرېرنىڭ ئۆزى مورىسقا مەسلىھەت قىلغانلىقى ئىدى. "سىلەر توي قىلغاندىن كېيىن مەن ھەر كۈنى ئاخشىمى

www.pdaiy.biz

كېلىپ ئۆيۈڭلاردا سىلەر بىلەن بىرگە كەچلىك تاماق يەيمەن" دەپ بۇ يىگىتنى رىغبەتلەندۈرۈپمۇ تۇراتتى. "مەن ئۇنىڭ بۇ دېگىنىنى ئاڭلاپ گېلى بىلەن توي قىلىش قارارىغا كەلگەن ئىدىم. — دېگەن ئىدى موررىس بىرىسىگە، — مەن بۇ قىزنى باشقىلارغا ئوخشاش بەكلا ياخشى كۆرەتتىم. گېلىمۇ خوشاللىق بىلەن تەلپۈمنى قوبۇل قىلدى." يېقىنقى بىر مەزگىلدىن بويان بۇ ئىشتىن خەۋەر تاپقانلار ئۇ ئىككىسىنىڭ راستىنلا بىر-بىرسىنى ياخشى كۆرىدۇ دېيىشتى. موررىس بىر كۈنى گېيوبېلىسقا بۇ قاملاشمىغان مۇھەببەتلىشىش ئىشىدىن پۇشمان قىلغانلىقىنى ئوچۇق ئېيتىدۇ. ئاخىرى موررىس غەيرەتكە كېلىپ بۇ ئىشنى ھىتلېرغا ئېيتىدۇ. ھىتلېر بۇ گەپنى ئاڭلاپ قاتتىق غەزەپلەنگەن ھالدا موررىسنى ماڭا ساداقەتسىز يوق ئىكەن دەپ ئەيىپلەيدۇ ۋە ئۇنىڭ شوپۇرلۇق ۋەزىپىسىنى ئېلىپ تاشلايدۇ.

فېۋرالدا يېقىنلىشالايدىغان بەزى كىشىلەرنىڭ قارىشىچە، ھىتلېر قىزنىڭ غېمىنى قىلىدىغان تاغىلىق ۋەزىپىسىنى ئادا قىلالىغان بىرسى ئىدى. "ئۇنىڭ بۇ قىزنى ياخشى كۆرۈشى ئاتىلىق مېھرىنى بېرىشتىن باشقا نەرسە ئەمەس. — دەيدۇ ئۆي باشقۇرغۇچىسى ئاننى ۋېنت (安妮•文特) ئۇزۇن يىللاردىن كېيىن دېگەن گېپىدە چىڭ تۇرۇپ. — ھىتلېر بۇ قىزنىڭ بەختلىك بولۇشىنىلا ئويلايتتى. گېلى دېگەن بۇ قىز ھەر تەرەپكە كۆز تاشلاپلا يۈرىدىغان بىر قىز. ھەممە كىشىنى قولغا چۈشەرسەم دەپ ئويلايتتى. ھەتتا ھىتلېرنىڭ ئۆزىمۇ شۇنداقلاردىن بىرى دېيىش مۇمكىن. شۇنداقتىمۇ ھىتلېر ئۇنى

ئاسراشتىن نېرى ئۆتكەن ئەمەس." مەلۇم مەنىدىن ئېيتقاندا، گېلىنى ھىتلېرنىڭ قولىدىكى بىر ئەسىر دېيىش مۇمكىن ئىدى. ھىتلېر بۇ قىزغا ئەركىنلىكتىن باشقا نېمىنىلا تەلەپ قىلسا بېرەتتى. ھەتتا مۇزىكا دەرسى ئاڭلاشقا ماڭغىنىدىمۇ چوقۇم ئىشەنچلىك بىرسى ئۇنىڭغا ھەمرا بولۇپ بىرگە بېرىشى شەرت ئىدى. گېلى بىر قېتىم قايسى بىر تۇققىنىغا ئاچچىغلاپ دەرد تۆكۈپ: "ئۇنىڭ كۆنى ھەقىقەتەنمۇ تەس. ھىتلېر نەگىلا بارسا ئۇنى بىللە ھەمرا بولۇپ بەر دەپ چىڭ تۇرىۋالاتتى. بۇنىڭدىن گېلى بەكلا ئىچى سىقىلاتتى. بولۇپمۇ گرېگور بىلەن ستراسسېر ئىككىسى ئۇنىڭ ھىتلېر بىلەن ئاشكارە ھەمرا بولىشىنى پەقەتلا توغرى تاپمايدىغانلىقىنى ياخشى بىلەتتى. شۇنىڭدەك يەنە، بۇ ئىشلار گېلىنىڭ باشقا يىگىتلەر بىلەن يېقىنلىشىشىغىمۇ توسالغۇ بولاتتى".

بىر كۆنى ئاخشىمى، خانفىستانگىل ئەر-خوتۇن لىشدىنس (雷西登茨)تىياتىرخانىسىدا ھىتلېر بىلەن گېلى ئىككىسى بىلەن دوقۇرۇشۇپ قېلىپ، تۆتەيلەن بىرلىكتە شىۋارتسۋارد (施瓦茨瓦尔德)رېستورانتىدا كېچىلىك تاماق يېيىشىدۇ. خانفىستانگىل، گېلىنىڭ "بەكلا زېرىكىپ كەتكەنلىكىنى، تىنماي ئەتىراپىدىكى ئۆستەللەردىكى كىشىلەرنى كۆزىتىپ ئولتۇرغانلىقىنى" سېزىپ قالىدۇ. شۇڭا ئۇ، بۇ قىزنىڭ ھىتلېر بىلەن بىرگە يۈرىشىنىڭ مەجبورىيەت ئاساسىدىلا ئىكەنلىكىنى ھېس قىلماي تۇرالمايدۇ. خانفىستانگىل خانىمۇ، گېلى دېگەن بۇ قىزنىڭ بەكلا ئېغىر بېسىم ئاستىدا قالغانلىقىنى ھېس

قىلغـان. "بـۇ قىـز تۇرمۇشـىدا ئـۆزى خالىغـان نەرسـىلەرگە ئېرىشەلمەي يۈرگەنـدەك" تۇيغـۇ بېرەتتـى. شـۇنداقتىمۇ، ۋېنـت (文特)خـانىم گېلىنىـڭ ھىتلېرنىـڭ ئارقىغا كىرىۋالغـانلىقىنى دەپ ئۆز كېيىـدە چىـڭ تۇرىۋالـدۇ. "بـۇ قىـز تەبىئىكـى ھىتلېر خـانىمى بولـۇش خيالـىدىلا ئىـدى. ھىتلېـر بۇنىڭغا ئەلـىۋەتتە لايىـق كېلەتتـى. ... شۇغىنىسـى بـۇ قىـز ھەمىملا كىشـىگە بەكـلا يەڭگىلتەكلىك بىلەن مۇئامىلە قىلىپ، قىزلارغا خـاس پەزىلەتـكە ئىگە بىرسى ئەمەس ئىدى".

شـۇنىسـى ئېنىقكـى، گېلـى ھەقىقەتەنمـۇ ھەممىنىـڭ كـۆزى چۈشـۈپ تۇرىـدىغان داڭلىـق بىرسـى ھېسـابلىناتتى. ئـۇلار ھەر قېتىم خوك (赫克) قەھۋەخانىسىدا چاي ئىچىپ ئولتۇرغىنىـدا، ئۇلارنىـــڭ ئۈســـتىلى ھەۋەس قىلىـــدىغانلار تەرىپىـــدىن ئورىۋېلىناتتى. بۇلارنىڭ ئىچىدە نۇرغۇنلىرى ئاياللار بولاتتى. بـۇ ئاياللار كېلىپ ھىتلېرنىڭ قولىنى سۆيۈشـۈپ ئۇنىـڭدىن خـاتىرە قالدۇرغـىدەك بىـرەر نەرسـە ئۇندۇرىۋېلىشـقا تىرىشـاتتى. يەنە شـۇنىڭدەك ئېنىقكـى، فيۇرېرنىـڭ گېلىنـى ياخشـى كـۆرۈش دەرىجىسى ئەتىراپىـدىن كەتـمەي يۈرىـدىغان يىگىتلەردىن كـۆپ ئۈستۈن دېيىشكە بولاتتى. "ھىتلېـر ئـۇنى ياخشـى كـۆرەتتى. — دەپ كېسىپ ئېيتىدۇ مورىس(莫里斯)، ــ ئەمما بـۇ سـۆيگۈ بەكـلا غەلىـتە بىـر ياخشـى كـۆرۈش، ئاشـكارە ئىپادىلەشـتىن قورقىـدىغان بىـر تۈرلـۈك سـۆيگۈ ئىـدى. ئۇنىـڭ غـۇرۇرى بەكـلا كۈچلـۈك بولغاچقا، ئاياللارغـا ھەۋەس قىلىشـتەك ئـاجىزلىقىنى ئېتىراپ قىلىشقا جۈرئەت قىلالمايتتى".

يەنە بەزىلەر، بۇ ئىككىسى ئوتتۇرىسىدا چوقۇم رەڭدار مۇناسىۋەتلەر بولىشى مۇمكىن دەپ قارىشاتتى. ئوتتو ستراسسېر يەنە ئاڭلىنىۋالغان سۆز-چۆچەكلەر ئاساسىدا بىر پارچە ماقالىمۇ يېزىپ چىققان بولۇپ، ئۇلار ئوتتۇرىسىدا چەكتىن ئېشىپ كەتكەن جىنسى مۇناسىۋەتلەرنىڭ بارلىقى مۆلچەرلەنمەكتە دەپ كۆرسىتىدۇ. ئەمما بۇنداق گەپلەرگە ھىتلېرنىڭ ئەڭ يامان گەپلىرىنى ئاڭلاشنىلا خالايدىغان كىشىلەرلا ئىشىنىشى مۇمكىن. ئەسلىدە ھىتلېر راستىنلا بۇ جىيەن قىزىنى بەكلا ياخشى كۆرەتتى، شۇنداقتىمۇ ئۇلار ئوتتۇرىسىدا جىنسى مۇناسىۋەت بولۇش ئېھتىمالى يوق بولىشى مۇمكىن. ھىتلېر دېگەن بۇ ئادەم بەكلا كونسېرۋاتىپ بىرسى بولۇپ، ھەر قانداق بىر ئايالنى ئاشكارە قوغلىشىپ يۈرمەيدىغانلىقى ئېنىق. شۇنىڭدەك ئۇمۇ بۇ جەھەتتە ھەر دائىم ئېھتىيات قىلىپلا يۈرىدىغان بىرسى بولۇپ، ھەرگىزمۇ ئالتۇن ساندۇقتا پەرىزات ساقلايدىغان بىرسى ئەمەس. ھىتلېر ئاشنىسىنى ئۆيىدە ساقلىغىنىدا، بولۇپمۇ ئۇ گەي ھەدىسىنىڭ قىزىنى ئاشنا تۇتۇپ ئۆيىدە ساقلىغىنىدا، ئۆزىنىڭ سىياسى ھاياتىنىڭ پۈتۈنلەي ۋەيران بولۇپ كېتىدىغانلىقىنى ياخشى بىلىدۇ.

سىنتەبىر (ياچاق) كىرىشى بىلەن، گېلى يەنە بىر يىگىت تېپىۋالىدۇ. بۇ يىگىت ئاۋستىرىيىلىك بىر رەسسام ئىدى. ئۇ ئىككىسى بىر كۆرۈپلا ئاشىق بولغانلاردىن ئىدى. كرىستار شېرلوك (克里斯达•施洛德)ھىتلېرنىڭ كاتىپى) نىڭ دېيىشىچە، ئۇ يىگىت شۇ ھامان قىزغا توي قىلىشنى تەكلىپ قىلغان. بىر

www.pdaily.biz

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

قېتىمدا گېلى، بىر ئاۋسترىيىلىك رەسسام بىلەن مۇھەببەتلىشىپ يۈرگەنلىكىنى، بۇ ئىشتىن بەكلا قىينىلىپ كېتىۋاتقانلىقىدەك بەختسىز رومانتىك كەچۈرمىشىدىن خوفمان خانىمىغا سۆز ئېچىپ بولۇپلا، دەرھال گېپىنى ئۆزگەرتىپ: "شۇنداق، بۇ شۇنچىلىكلا بىر ئىش! بىز ئايال خەق بۇنداق ئىشلاردا ھەقىقەتەنمۇ چارىسىز قالىدىكەنمىز. قويۇڭ بۇ گەپلەرنى، باشقا گەپلەرنى قىلىشايلى!" دەپ گېپىنى ئۈزىۋەتكەن. ئەمما بۇ ئىشتىن ھىتلېر خەۋەر تاپا-تاپمايلا دەرھال ئۇنى مەجبۇرلاپ، ئۇ رەسسام بىلەن بولغان بارلىق بېرىش-كېلىشىگە دەرھال توختىتىسەن، دەپ زورلايدۇ. روشەنكى، ئۇنىڭ بۇنداق قاتتىق گەپ قىلالىشىدا چوقۇم ھەدىسى ئانگېلانىڭ ماقۇللىغى بولىشى كېرەك.

سىنتەبىر (ياچاق) نىڭ ئوتتۇرلىرىغا كەلگەندە، گېلى مۇزىكا ئوقۇتقۇچىسىغا تېلېفون قىلىپ مۇزىكا دەرسىگە بارالمايدىغانلىقىنى، ۋېيىنناغا مېڭىش تەييارلىقىنى قىلىۋاتقانلىقىنى ئۇختۇرۇپ قويىدۇ. ئاندىن دەرھال بېرچتېسگادېنغا ئاپىسىنى كۆرگىلى بارىدۇ. ئۇ ئەندىلا كېلىشىگە تاغىسى "ئادولف" تىن تېلېفون كېلىپ، ئۇنى دەرھال مىيونخېنغا قايتىپ كېلىشىنى تەلەپ قىلىدۇ. ئامال يوق قايتىپ كېتىشكە مەجبۇر بولىدۇ. ئەمما ئۇ مىيونخېنغا يېتىپ كەلگىنىدە ھىتلېرنىڭ مىيونخېندىن ئايرىلىپ يەرلىك مەسئۇل كادىرلار بىلەن ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنىڭ ئاساسلىق رەھبەرلىرى بىلەن ئۆتكۈزۈلىدىغان يىغىنغا قاتنىشىش ئۈچۈن يولغا چىقماقچى بولىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ "مېنى بىكاردىن-بىكارغا قورۇق يول

ماڭغۇزدۇڭ” دەپ تاغىسىدىن قاتتىق رەنجىيدۇ. ھىتلېر ئۇنىڭغا، مەن بولماي تۇرۇپ ھەرگىزمۇ ۋىيېنناغا بارالمايسەن، دەپ بۇيرۇق قىلىدۇ. بۇ گەپنى ئاڭلاپ گېلى تاغىسىغا قاتتىق ئۆچ بولۇپ كېتىدۇ. 17-ئەسىرنىڭ (ياچاق) كۈنى، ئىككىسى بىرگە ئولتۇرۇپ چۈشلۈك تاماق يەپ (ئىتالىيە لەغمىنى) ئولتۇرۇپمۇ تالاش-تارتىشى بېسىقمايدۇ. ئاشخانىدىكى ۋېنت (文特) خانىم ئۇلار ئىككىسىنىڭ بارغانسېرى قاتتىق ۋارقىرىشىپ كېتىۋاتقانلىقىنى ئاڭلىغان. ھەمدە ئۇ قىز تامىقىنى تاشلاپ تاماق يېيىش ئۆيىدىن ئېتىلىپ چىققىنىدا چىرايىنىڭ غەزەپتىن قىپ-قىزىل بولۇپ كەتكەنلىكىنى كۆرگەن.

گېلى ياتىقىدىن چىقماي يېتىۋالىدۇ. كېيىن، تاغىسىنىڭ پەلەمپەيدىن چۈشۈۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ دەرھال ئۆيىدىن چىقىپ ئۇنىڭ كەينىدىن زالغا چىقىدۇ. تۆۋەندە ھىتلېر بىلەن بىرگە يولغا چىقماقچى بولۇپ خوفمان كۈتۈپ تۇراتتى. گېلى سول قولىغا بىر نېمە ئېلىۋالغان بولۇپ، ئۇنىڭ قولىدا نېمە بارلىقىنى سېيىشىت () خانىم ئېنىق پەرق قىلالمايدۇ. ”خەيرى-خوش ئادولف تاغا! — دەيدۇ گېلى ۋارقىراپ، — خەير-خوش خوفمان ئەپەندىم“!

ھىتلېر دەرۋازا تۆۋىدە قەدىمىنى توختىتىپ كەينىگە بىر دەم قاراپ كېتىدۇ. ئاندىن قايتىپ بىناغا كىرىپ پەلەمپەيدىن ئۈستىگە چىقىدۇ. ئۇ گېلىنىڭ يۈزىنى سىلاپ قۇلىقىغا بىر نېمىلەرنى دەپ پىچىرلايدۇ. ئەمما گېلى قىمىرمۇ قىلماي غەزەپتىن بۇتتەك قېتىپ ئولتۇرىۋالىدۇ. كېيىن گېلى ئۆي

خىزمەتچىسىگە: "راستىنى دېسەم، مېنىڭ بۇ تاغام بىلەن قىلچىمۇ ئورتاق نوقتىمىز يوق ئىكەن" دەيدۇ.

ھىتلېرنىڭ شوپۇرى جۇلئۇس شىلېك مېرسېدېس بېنچ ماركىلىق پىكاپىنى ھەيدەپ پولىنسلىگېن (普令斯雷根) كوچىسىدا كىتىۋاتقىنىدا، ماشىنىدا ئولتۇرغان ھىتلېر بېشىنى چۆكۈرۈپ گەپمۇ قىلماي جىم ئولتۇرىۋالىدۇ. تۇيۇقسىز بۇرۇلۇپ خوفمانغا قاراپ: "نېمە ئۈچۈندۇ، بەكلا بىئارامىلىق ھېس قىلىۋاتىمەن" دەيدۇ. خوفمانمۇ فيۇرېرنىڭ كۆڭلىنى كۆتۈرمەكچى بولۇپ، بەلكىم ئالپىس تاغلىرىغا خاس جەنۇپ شامىلىدىن بولسا كېرەك، دەيدۇ. ھىتلېردىن ئۈن چىقمايدۇ. مېرسېدېس بېنچ نيۇرنبېرگكە قاراپ يولىنى داۋام قىلىۋېرىدۇ.

ھىتلېرنىڭ ئۆيىدە لېيشت (莱舍特) خانىم ئاشخانا ئۆيىدە تۇرۇپ بىر نەرسىنىڭ چېقىلغان ئاۋازىنى ئاڭلاپ، "گېلى مېنىڭچە گىرىم ئۈستىلىدىكى ئەتىر قۇتىسىنى دىققەتسىزلىكتىن يەرگە چۈشۈرىۋەتتى ھەقچان، شۇنىڭ چېقىلغان ئاۋازى بۇ" دەيدۇ ئاپىسىغا. بىر ئېھتىمالدا گېلى ھىتلېرنىڭ پەلتو يانچۇقىنى ئاختۇرىۋاتقىنىدا بىر نېمىگە تېگىپ كەتكەن بولىشىمۇ مۇمكىن. ئۇ تاغىسىنىڭ يانچۇقىدىن بىر پارچە خەت تېپىۋالىدۇ. خەت زەڭگەر قەغەزگە يېزىلغان بىر خەت ئىدى. بۇ ئەسلىدە ئېۋا براۋن (爱娃•勃劳恩) نىڭ ھىتلېرغا يازغان خېتى ئىدى. بىر قانچە ئاي ئىلگىرى، ھىتلېر ئۇنىڭ بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنى قايتا ئەسلىگە كەلتۈرىۋالغان بولۇپ، ئۇلارنىڭ مۇناسىۋىتى بەكلا يوشۇرۇن بولغاچقا، بۇ ئىشتىن گېلى

پۈتۈنلەي خەۋەرسىز ئىدى. شۇ كۈنى ئاخشىمى، ئاننى ۋېنت () خانىم بۇ خەتنى يىرتىپ تۆت پارچە قىلىپ تاشلىۋەتكەنلىكىنى كۆرۈپ قالغان. ھەممە ئىشقا چېپىلىپ سوراپ تۇرىۋالىدىغان ۋېنت () خانىم ئۇ خەت پارچىلىرىنى تېپىپ چاپلاپ قايتا بىرلەشتۈرىدۇ. خەت تەخمىنەن مۇنداق يېزىلغان ئىدى:

سۈيۈملۈك ھىتلېر ئەپەندىم،

مېنى تىياتىر كۆرۈشكە ئاپارغىنىڭىز ئۈچۈن قايتا بىر قېتىم رەخمەت ئېيتىمەن. ئۇ ئاخشىمى ھەقىقەتەنمۇ ئېسىمدىن چىقمايدىغان بىر ئاخشام بولغانىدى. سىزگە بولغان ھېسسىياتىم سەۋەبىدىن ھەقىقەتەنمۇ قاتتىق ھاياجان ئىچىدىمەن. شۇڭا سىزنى قايتا كۆرۈشكە تەقەززارمەن.

—سىزنىڭ ئېۋايىڭىز

گېلى (Angela Maria Raubal, Geli 吉莉) ئىشىكنى ئىچىدىن تاقىۋېلىپ مېنى ھېچ كىم ئاۋارە قىلمىسۇن دەيدۇ. گەرچە ئۇ قاتتىق خاپا ھالدا بولسىمۇ، ۋېنت (文特) خانىم ئۇنىڭدىن قىلچىمۇ ئەنسىرىمەيدۇ. شۇ كۈنى ئاخشىمى، ۋېنت (文特) خانىم بۇرۇنقى كۈنلەردىكىدەك ئىشىنى تۈگىتىپ ئۆيىگە قايتىدۇ. لېشت (莱舍特) خانىم بولسا قىزى بىلەن بىرگە ئۇخلايدۇ. خېلى كەچ بولۇپ قالغان بىر ۋاقىتلاردا، ئۇلار بۇغۇق بىر ئاۋازنى ئاڭلىغاندەك قىلغان بولسىمۇ، بەك دىققەت قىلىپ كەتمەي يېتىۋېرىدۇ. چۈنكى ئۇلار بۇ “ئەكە” قىزنىڭ مىجەزىگە كۆنۈپ قالغان ئىدى.

www.pidaw.biz

ئەمما ئەتىسى ئەتىگەندە لىشىت (莱舍特) خانىم گېلىنىڭ ئىشىكى يەنىلا ئىچىدىن تاقاقلىق ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ قاتتىق چۆچۈپ كېتىدۇ. ئۇ دەرھال مېكس ئامان بىلەن فرانز شۋاتز (弗朗兹•施瓦茨)قا تېلېفون قىلىدۇ. ئۇلار ئىككىسى بىر قۇلۇپچىنى تېپىپ كېلىپ ئىشىكنى ئاچتۇرىدۇ. گېلى يەردە سافانىڭ يېنىدا ياتقان بولۇپ، يېنىدا 6.34 ملىلى مېترلىق بىر تاپانچە تۇراتتى. ئۇق ئۇنىڭ يۈرىكىنى تېشىپ ئۆتكەن ئىكەن.

شۇ كۈنى چۈشتىن بۇرۇن، نيۇرنبېرگتا ھىتلېر بىلەن خوفمان يېڭىلا گېرمان مېھمانخانىسىدىن چىقىپ ھامبۇرگقا قاراپ يولغا چىققان ئىدى. مېرسېدېس بېنچ ماركىلىق پىكاپ ئەندىلا شەھەردىن چىققىنىدا ھىتلېر كەينىدىن بىر كىچىك ماشىنا ئۇلارنى قوغلاپ كېلىۋاتقاندەك ھېس قىلىدۇ. شۇڭا ئۇ بىرەر ھۇجۇمغا ئۇچراپ قېلىشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن شوپۇرى شرېكقا سۈرئەتنى ئاشۇرۇشنى جېكىلەيدۇ. ئاندىن ئۇ كەينىدىكى پىكاپنىڭ بىر تاكسى ئىكەنلىكىنى، شوپۇرنىڭ يېنىدا ئولتۇرغان كىشىنىڭ گېرمان مېھمانخانىسىنىڭ بىر كۈتكۈچىسى ئىكەنلىكىنى پەرق قىلىدۇ. ئۇ كۈتكۈچى ھېلىغىچىلا قولى بىلەن ئىشارەت قىلىپ ماشىنىنى توختىتىۋېتىشلار دېگەن بەلگىنى بېرىۋاتاتتى. ئۇلار ماشىنىنى توختاتقىنىدا، كۈتكۈچى كېلىپ ھىتلېرغا ھېس ئەپەندى مىيونخېندىن تېلېفون قىلىپ سىزنى ئىستەۋاتقانلىقىنى ئېيتتى، بىزمۇ تېلېفوننى قويىۋەتمەي سىزنى چاقىرغىلى كەلدۇق دەيدۇ. ھىتلېر دەرھال مېھمانخانىغا قايتىدۇ. قالپىقى بىلەن قامچىسىنى بىر ئورۇندۇق ئۈستىگە چۆرۈپ تاشلىغىنىچە بېرىپ

تېلېفون تۇرۇپكىسىنى قولىغا ئالىدۇ. تېلېفون بوتكىسىنىڭ ئىشىكى ئوچۇق قالغانلىقى ئۈچۈن، ھىتلېرنىڭ دېگەن گەپلىرىنى خوفمانىمۇ ئاڭلاپ تۇرىدۇ: "ھە، مەن ھىتلېر، نېمە بولدى؟ — دەيدۇ. سەل تۇرۇۋېتىپ، — ئاھ، تەڭرىم! دەھشەت گەپقۇ بۇ! — دەپ ۋارقىرىۋېتىدۇ. ئاندىن تۇرۇپكىغا ئاغزىنى يېقىنلاشتۇرۇپ ۋارقىرايدۇ، — ھېس، دېگىنە، دېگەنلىرىڭ راس گەپمۇ ياكى ... ئۇ ھازىر تىرىكمۇ؟" دەپ سورايدۇ. روشەنكى، بىر بولسا تېلېفون يولىدا بىرەر كاشال بولدى، ياكى بولمىسا ھېس تۇرۇپكىنى قويىۋەتتى ھەقىچان، ئاۋاز ئۈزۈلۈپ قالغان ئىدى.

"ھىتلېرنىڭ قاتتىق پاراكەندە بولىشى باشقىلارغىمۇ تەسىر قىلغان ئىدى. — دەيدۇ خوفمان ئەسلىمىسىدە، — شوپۇرىمىز بولىشىغا ماي بېرىپ كىچىك ماشىنىنى مىيونخېنغا قاراپ ئۇچقاندەك غۇيۇلداپ ھەيدەيدۇ. كەينىنى كۆرۈش ئەينىكىدىن ھىتلېرنىڭ چىرايىنى كۆرۈپ ئولتۇراتتىم. ئۇ لېۋىنى چىڭ چىشلەپ، ئالدىغا قاراپ تىكىلىپ ئولتۇراتتى. ئەمما ئۇنىڭ كۆزىگە ھېچ نېمە كۆرۈنمەيدىغانلىقى ئېنىق." ئۇلار ھىتلېرنىڭ ئۆيىگە قايتىپ كەلگىنىدە گېلىنىڭ جەسىدى ئېلىپ كېتىلگەن ئىدى. شەنبە (ئازناراس) كۈنى بولغاچقا، بۇ ۋەقەنى ھېچ قانداق بىر گېزىت ئېلان قىلمىغان ئىدى. بۇ ئىش دۈشەنبە (باش، ساقان) كۈنىگە كەلگەندىلا ئاندىن گېزىتلاردا خەۋەر بولۇپ بېسىلىدۇ. بەزىلەر دارىتمىلاپ كېلىپ، ھىتلېر بۇ جىيەن قىزنىنى تاشلىۋەتكەن بولغاچقا قىز چىدىماي ئۆلىۋالغان

www.pidaly.biz

دېيىشكەنىدى. يەنە بەزىلەر، ئەدلىيە مىنىستىرى پاكىتلارنى يوقۇتۇۋەتكەن دەپ يېزىشقان ئىدى. سوتسىيالىزمچىلارنىڭ گېزىتى بولغان «مىيونخېن پوچتىسى» گېزىتى ئۇزۇن بىر پارچە ماقالە يېزىپ، گېلى بىلەن ھىتلېر ئىككىسىنى ھەر دائىم ئۇرۇشۇپ تۇراتتى دەپ تەپسىلى توختالغان. ئۇلار يەنە بىر قېتىم بۇ قىزنىڭ بۇرنىنى ھىتلېر ئۇرۇپ سۇندۇرۇۋەتكەنىكەن، قىزنىڭ بەدىنىدە ھىتلېرنىڭ خارلىغانلىقىنى كۆرسىتىدىغان يارا ئىزلىرىمۇ بار ئىكەن دەپ يېزىشىدۇ. گېلىنى ھىتلېر ئۆلتەرگەن بولۇشى ھەرگىز مۇمكىن ئەمەس ئىدى. چۈنكى گېلى ئۆلگەن ۋاقىتلاردا ھىتلېر نيۇرىنبېرگدا ئىدى؛ شۇنىڭدەك ئۇنى سەتچىلىكنىڭ تارقىلىپ كېتىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن ھىتلېر ھەمرالىرىغا بۇيرۇق قىلىپ ئۆلتۈرگۈزگەن بولۇشىنىمۇ قىياس قىلىش مۇمكىن ئەمەس. چۈنكى شۇنداق بولغان دەپ پەرەز قىلىنغىنىدىمۇ ئۇنى فيۇرېر ئۆز ئۆيىدە ئەمەس سىرتتا بىر يەرلەردە ئۇجۇقتۇرغۇزۇشى پۈتۈنلەي مۇمكىن ئىدى. ھىتلېرنىڭ بەزى ئەگەشكۈچىلىرى، گېلىنىڭ ئۆلۈمى پۈتۈنلەي پەۋقۇلئاددە بىر ۋەقە بولۇشى كېرەك، يەنى قانداقتۇ بىرەر ئاۋازدىن ئۈركۈپ كېتىپ، قورقىنىدىن ئۆزىنى ئۆلتۈرىۋالغان بولۇشى مۇمكىن دېيىشەتتى. يەنە بىر قاراشتا، بۇ قىز تاپانچىنى ئوينىپ ئولتۇرۇپ تۇيۇقسىز ئوق چىقىپ كېتىشىدىن ئۆلگەن بولۇشىمۇ مۇمكىن دەپ پەرەز قىلىنغان ئىدى. شۇنىڭغا قارىماي، ئوتتۇردىكى دەلىللەردىن قارىغاندا، ئەڭ مەنتىقىلىق خۇلاسە — بۇ قىز ئۆزىنى ئۆلتۈرىۋالغان دېيىشكىلا بولاتتى. ئۆلۈۋېلىشىنىڭ

سەۋەبىگە كەلسەك، بىر تۇرلۇك ئۇمىدسىزلىك ئىچىگە پېتىپ قېلىپ ياكى كۇندەشلىك قىلىپ، ۋەياكى باشقا نامەلۇم بىرەر سەۋەپ بىلەن ئۆزىنى ئۆلتۈرىۋالغان بولىشى كېرەك دېيىشكىلا بولاتتى. ۋىلھېلم پاترىك ھىتلېرنىڭ ئاپىسى خانفىستانگىلغا، "ئائىلە جەمەتىمىزدىكىلەرگە بۇ ۋەقەنىڭ سەۋەبى بەش قولدەك ئايان: لىنزدىكى بىر يەھۇدىي، يەنى بىر رەسىم ئوقۇتقۇچىسى ئۇنى ھامىلدار قىلىپ قويغاچقا ئۆزىنى ئۆلتۈرىۋالغان" دەپ ئېيتقان.

1931 ـ يىلى، بىر قېتىملىق كۆرۈشۈشتە، فيۇرېرنىڭ يەنە بىر نەۋرە ئىنىسى بولغان خانس ھىتلېر بۇ گەپلەرنى قەتئىي تۈردە رەت قىلىدۇ.

ھىتلېر قاتتىق ئۈمىتسىز، قاتتىق سەتچىلىك ئىچىدە قالىدۇ. ئۇ فرانكقا "بۇ قېتىمقى تۆھمەت چاپلاش ھەرىكىتىگە زادىلا بەرداشلىق بېرەلمىگەنلىكى ئۈچۈن بۇندىن كېيىن قەتئىي گېزىت كۆرمەيدىغانلىقىنى ئېيتقان. ئۇ، بۇندىن كېيىن سىياسى پائالىيەتلەردىن قەتئىي تۈردە قول ئۈزۈپ، جامائەت ئارىسىغا يەقەتلا چىقماسلىق ئۈچۈن سىياسى سەپتىن پۈتۈنلەي ئايرىلىشنىمۇ ئويلىغانلىقىنى" ئېيتقان. بۇنچە ئېغىر ئۈمىدسىزلىك ئىچىدە خوفمان بىلەن بىرلىكتە سەھرالارغا قېچىپ كەتكەن. يەنى ئۆزىنىڭ نەشرىياتچىسى بولغان ئادولف مىل (阿道夫•米勒)نىڭ تىگىنىش (特格恩西) تىكى داچىسىغا بېرىۋالىدۇ. داچىغا يېتىپ بارغاندا ئۇنىڭ شوپۇرى خوفماننىڭ قۇلىقىغا، ئۆزىنى ئۆلتۈرىۋالمىسۇن دەپ ئۇنىڭ ناگىنىنى تىقىپ

www.pidaw.biz

قويدۇم" دەپ پىچىرلايدۇ. ئۇ داچىغا كىرەر كىرمەي قولىنى ئارقىغا قىلغىنىچە ئۆي ئىچىدە توختىماي ئالدى-كەينىگە مېڭىشقا باشلايدۇ. خوفمان ئۇنىڭدىن نېمە يىگىسى بارلىقىنى سورىغىنىدا، ھىتلېر ھېچ نېمە يىگىسى يوقلىقىنى بىلدۈرۈپ بېشىنى چايقايدۇ. ئۇ سائەتلەپ شۇنداق ئالدى-كەينىگە مېڭىپ تا يېرىم كېچىگىچە توختىمايدۇ. تاڭ يورۇشقا ئاز قالغان بىر ۋاقىتتا خوفمان كېلىپ ئۇ تورۇۋاتقان ئۆينىڭ ئىشىكىنى سىلىق چېكىدۇ. ئىچىدىن بىرەر تىۋىش كەلمەيدۇ. شۇڭا ئۇ ئىشىكنى ئۆزى ئېچىپلا ئىچىگە كىرىدۇ. قارىسا ھىتلېر ھېلىغىچە قولىنى كەينىگە قىلىپ دېرىزىدىن يىراقلارغا تىكىلگىنىچە مېڭىشتىن توختىمىغانلىقىنى كۆرىدۇ.

خوفمان ئۆيگە تېلېفون قىلىپ ئىتالىيانلار لەغمىنىنى قانداق ئېتىش كېرەكلىكىنى سورايدۇ. ھىتلېر بۇنداق لەغمەننى بەكلا ياخشى كۆرەتتى. ئەمما ھىتلېر يەنىلا تاماق يېيىشكە ئۇنىمايدۇ. ئۇ ھېچ قانداق بىر نەرسە يىمەي ئىچمەي يەنە ئىككى كۈن ئۆي ئىچىدە ماڭىدۇ. ئارىدا بىر قېتىم تېلېفون تورۇپكىسىنى ئېلىپ بىرسىدىن كەلگەن تېلېفونغا جاۋاب بېرىدۇ. تېلېفون قىلغان كىشى فرانك بولۇپ، ئۇ تېلېفوندا، تەدبىر قوللىنىپ، يەنى قانۇندىن پايدىلىنىپ گېزىت ساھەسىدىكىلەرنىڭ ئۇنداق پەسكەشلەرچە قارا چاپلاش ھەرىكىتىگە چەكلىمە قويدۇرغانلىقىنى ئۇقتۇرىدۇ. ئۇ ھارغىن ئاۋازىنى ئارانلا چىقىرىپ: "رەخمەت ساڭا. مەن چوقۇم قايتىدىن ئەسلىمگە

كېلىشكە تىرىشىمەن. مەن سېنىڭ بۇ قىلغان ياخشىلىقىڭنى مەڭگۈ ئۇنۇتمايمەن” دەيدۇ.

خەۋەر ئاخىرى مىل (米勒) نىڭ داچىسىغا يېتىپ كېلىدۇ: گېلىنىڭ مىيتى ۋىيېننادا يەرلىككە قويۇلغان؛ جانازا مۇراسىمىغا روم، مىل، ھىملېر ۋە شۇنىڭدەك ئۆزىنى مىللەتچى سوتسىيالىزم پارتىيىسىنىڭ ۋىيېننا مەسئۇلى دەپ تونۇشتۇرغان ياش، ئالفرېد فراۋنفولد (阿尔弗雷德•弗劳恩弗乐德) دېگەندەك كىشىلەر قاتناشقان ئىدى. ھىتلېر سىياسىي پائالىيەتلەر بىلەن شۇغۇللىنىۋاتقان بىرسى بولغانلىقى ئۈچۈن يۇرتىغا قايتىشى چەكلەنگەن بولسىمۇ، قولغا ئېلىنىش خەۋپىگە قارىماي ئۇ يەرگە بارماقچى بولىدۇ. شۇ كۈنى ئاخشىمى، شوپۇرى شىركىنىڭ يېنىغا ئولتۇرۇپ مېرسېدېس بېنچتا ئاۋستىرىيىگە قاراپ يولغا چىقىدۇ. خوفمان ئۆزى يالغۇز كەينى ئورۇندا ئولتۇرىدۇ. ئۇلار گەپمۇ قىلىشماي ئاۋسترىيە چېگراسىغا قاراپ ماشىنىلىق يۈرۈپ كېتىدۇ. ئۇلارنىڭ كەينىدە مۇھاپىزەتچىلىرى ئولتۇرغان بىر چوڭ ماشىنىمۇ بىرگە كېلىدۇ. ئۇلار يېتىپ بارغان ۋاقىتتا تاڭمۇ يۇرۇپ قالىدۇ.

ئۇلار ۋىيېننا شەھەر سىرتىغا يېتىپ كەلگىنىدە، مېرسېدېس ماتەم يېرى ئۈچۈن بەكلا كۆزگە چېلىقىپ تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، فراۋنفولد (弗劳恩弗尔德) ئۇلار ئۈچۈن باشقا بىر كىچىك ماشىنا تەييارلاپ قويغان ئىدى. ئۇلار سۈكۈت ئىچىدە مەركىزى قەۋرىستانلىققا يېتىپ كېلىدۇ. ھىتلېر قەۋرە ئۈستىگە گۈل قويىدۇ. قەۋرە تېشىغا مۇنۇ سۆزلەر يېزىلغان ئىدى:

سۈيۈملۈك قىزىمىز گېلى
بۇ يەردە مەڭگۈلۈك ئۇيقۇسىغا ماڭدى
ئۇ بىزنىڭ نۇرىمىز
1908-يىلى 4-ئىيۇن (باشاق) دا تۇغۇلۇپ،
1931-يىلى 18-سىنتەبىر (ياچاق) دە ۋاپات بولغان
راۋباللار ئائىلىسى

ھىتلېر فراۋنفورد () نىڭ داچىسىغا كېتىۋاتقىنىدا، ئۆزۈنىڭ بويانقى جىمجىتلىقىنى بۇزۇپ تاشلايدۇ. ئۇ، تىياتىرخانا ئالدىدىن ئۆتكىلى بولارمۇ، دەپ سورايدۇ. فراۋۇنفورد () جاۋابەن ئايلىنىپ مېڭىشقا توغرا كېلىدۇ، دەيدۇ. "ھە، مەيلى ئايلىنىڭ ئەمسە" دەيدۇ. ھىتلېر ئۇنىڭغا "ئىچىگە كىرەلمىسەكمۇ ھېچقىسى يوق، يېنىدىن ئۆتسەكمۇ بولىۋېرىدۇ." دەيدۇ. ھىتلېر فراۋۇنفورد () نىڭ ئۆيىدە تويغىچە ناشتا (نانئۇشتا) قىلىۋالىدۇ. ئاندىن ئۇ ئېغىر بېسىقلىق بىلەن گەپ باشلايدۇ. ئۇ بۇ قېتىمقى پاجىئە ئۈستىدە گەپ قىلمايدۇ. بەلكى گېرمانىيىنىڭ سىياسى ئىستىقبالى بىلەن ئۆزىنىڭ بۇ جەرياندىكى پىلانلىرى ھەققىدە سۆزلەيدۇ. ئۇنىڭ ئاۋازى كەسكىن، ئىشەنچكە تولغان ئىدى. ئۇ يەنە فراۋۇنفورد () قا، ئەڭ كېچىككەندە 1933-يىلى، پولەكلەر دانزىكنى ئىشغال قىلىۋېلىشتىن بۇرۇن چوقۇم گېرمانىيىدە ھاكىمىيەت ئۈستىگە چىقالايدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. يولغا چىقىپ ئۆزىنىڭ پىكاۋىغا ئولتۇرىشى بىلەن تەڭ، ئۇ يەنە باشقىلاتىن ئالدىغا قاراپ تىكىلگىنىچە جىم ئولتۇرىدۇ. بىر ۋاقىتلارغا كېلىپ ئۇ ئاۋازلىق ئويلىنىۋاتقاندەك گەپ قىلىدۇ: "شۇنداق، ئەندى بۇ كۈرەشنى باشلىۋېتىشىمىز كېرەك. بىز چوقۇم بۇ كۈرەشتە ئۇتۇپ چىقىشىمىز كېرەك. ياق، بىز چوقۇم يېڭەلەيمىز"!

ئاردىن بىر-ئىككى كۈن ئۆتكەندە، ھىتلېر مەسئۇل كادىرلار يىغىنىغا قاتنىشىش ئۈچۈن ئاپتوموبىللىق شىمالغا قاراپ ئاتلىنىدۇ. يولدا ھەمراھلىرى بىلەن بىرلىكتە كىچىك بىر مېھمانخانىغا چۈشۈپ بىر كېچە قونىدۇ. ئەتىسى ناشتىدا ھىتلېر ئىسلانغان توڭگۇز پۇتى يېيىشنى رەت قىلىدۇ. "ئادەم خۇددى ئۆلۈك گۆشى يېگەندەك ھېس قىلىپ قالىدىكەن!" دەيدۇ گېۆرىڭغا. شۇندىن ئېتىبارەن، ھىتلېر پەقەتلا گۆش يېمەس بولىۋالىدۇ. (ھىتلېر بۇنداق گەپنى بۇرۇنمۇ دېگەن، بۇندىن كېيىن گۆش يەمەيمەن دېگەن ئىدى. ھېس خانىمنىڭ دېيىشىچە، بۇ قېتىم ئۇ ۋەدىسىدە تۇرالىغان بولۇپ، شۇ كۈندىن ئېتىبارەن ئىرىمچىك-پەينىردىن باشقا ئاغزىغا پەقەتلا گۆش ئالمايدۇ. "بۇ ئىش بەكلا تۇيۇقسىز بولدى! بۇرۇن ئۇ گۆشخۇمار بىرى ئىدى، بۇنى چۈشىنىش ياكى بۇ قىلغىنىنى چۈشەندۈرۈش مۇمكىن ئەمەس(".

ھامبۇرگقا بارغاندا ئۇ بىر نۇتۇق سۆزلەيدۇ. مىتىڭگە قاتناشقۇچىلار بەكلا كۆپ شۇنىڭدەك بەكلا قىزغىن ئىدى. ئۇنىڭ نۇتقى خۇددى بۇرۇنقىدەكلا كۈچلۈك ۋە مۇكەممەل بولدى. ئۇ بۇرۇنقى ئىككى قېتىمقىسىدەك، يەنى بىرىنچى قېتىمدا پاسسىپلىكتا، يەنە بىر قېتىمدا لاندسبېرگتىكىدەك قايتىدىن ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋېلىش خىيالىغا كىرىپ ئازاپلانغان ئىدى. بەلكىم بۇمۇ ئۇنىڭ ئۆزىنى يېڭىلىشى بولسا كېرەك؟ چۈنكى ئۇ، ھەر قېتىمقىسىدا چوڭقۇر ھاڭدىن قايتىپ چىقىپ قايتىدىن روھى كۆتۈرەڭگۈ ھالغا كېلىپ، يېپ-يېڭى يۈزلىنىشكە قاراپ ئىلگىرلەيتتى. دېمەك ئۇ، بۇ قېتىم ئۈچىنچى قېتىم قايتا تىرىلگەن ھېسابلىناتتى.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
www.pjdaly.biz

ئىككىنچى كىتاب

تەختكە چىقىش جەريانى

تۆتىنچى بۆلۈم

قوڭۇر كۆڭلەكلىكلەر ئىنقىلابى

ئونىنچى باب

“ئوڭۇممۇ ـ چۈشۈم؟”

1931~1933.1.30

(1)

هىتلېر، گېلىنىڭ ئۆلۈمى سەۋەبلىك كۆڭلى يېرىملىقتىن قۇتۇلغاندىن كېيىن، شىمالدا چاقىرىلغان پارتىيە رەھبىرى كادىرلار يىغىنىغا قاتنىشىدۇ. بۇ قېتىمقى يىغىن پارتىيىنىڭ بەكلا مۇھىم يىغىنى بولۇپ، يىغىنغا پارتىيىنىڭ يەرلىك

مەسئۇللىرى بىلەن ئىس-ئاچىلار ئەترىتىنىڭ رەھبەرلىرىلا قاتناشتۇرۇلغان ئىدى. يىغىن ئىنتايىن مۇۋەپپەقىيەتلىك ئۆتكەن بىر يىغىن بولدۇ. بۇ يىغىننىڭ مۇۋەپپەقىيىتى، پارتىيەنىڭ ئۆزگەرتىپ تەشكىللىنىشى تاماملانغانلىقىدىن دېرەك بېرەتتى. "پارتىيىمىز، بۈگۈن بىردەك ئىتتىپاق ھالىغا كەلدى. — دەيدۇ ھىتلېر يىغىندىن كېيىن، — يەرلىك پارتىيە مەسئۇللىرى بىلەن سىياسى رەھبەرلەر ئەركىن ھالدا ئەڭ توغرا قارارلارنى ئىلىشتى."
... يىغىن نەتىجىلىرىدىن بىرسى، پارتىيە "بارلىق ھۇرۇنلارنى، چىرىگەن ئۇنسۇرلارنى ۋە كارغا كەلمەسلەرنى" تازىلاپ چىقاردى؛ پارتىيە ئورگانلىرى يىغىنچاقلاندى؛ پارتىيە قۇرۇلمىسى مۇستەھكەملەندى، ھىتلېرنىڭ شەخسى ھوقۇقىنى كۈچەيتىلدى.

پارتىيە ئىچى رەتكە سېلىنغاندىن كېيىن، ھىتلېر تېخىمۇ ئەركىن ھالغا كېلىپ مەملىكەت بويىچە سىياسى پائالىيەتلەرگە تولۇق ئاتلىنىش ئىمكانىغا ئېرىشەلەيدۇ. 1931-يىلى 14-ئۆكتەبىر (ئوغۇز) كۈنى، پرېزدېنت ھىندېنبۇرگنىڭ ئەڭ يېقىن مەسلىھەتچىلىرىدىن بىرى بولغان گېنېرال كۇرت ۋون شلېيچېر (General Kurt von Schleicher 施莱彻尔) نىڭ ۋاستىسى بىلەن، ھىتلېر بۇ مارشال "بوۋاي" بىلەن كۆرۈشىدۇ. ھىتلېر، ھىندېنبۇرگنىڭ ئالدىدا تەمتىرەپلا قالىدۇ. ھىندېنبۇرگ بويى ئالتە يېرىم چارەك، ئاۋازى توم ۋە جاراڭلىق، بەستلىك كۆرۈنۈشتە بىر ئادەم ئىدى. ھىتلېرنىڭ گېپى بەكلا ئۇزاپ كەتكەچكە، بۇ قورۇغلۇق ئارمىيە گېنېرالى بەكلا زېرىپ ئۆزىنى

ئارانلا تۇتۇپ ئولتۇراتتى. ئېيتىشلاردىن قارىغاندا، كۆرۈشۈشتىن كېيىن ھىندېنبۇرگ شلېيچېرغا غەزەپ بىلەن مۇنداق دېگەنمىش: ھىتلېر دېگەن بۇ كىشى بەكلا غەلىتى بىر مەخلۇق ئىكەن، ئۇ ھەرگىزمۇ باش مىنىستىر بولالمايدۇ، بەك بولۇپ كەتسە ئۇنى ئەڭ كۆپ بولغاندىمۇ پوچتا-تېلېگراف مىنىستىرىگىلا تەيىنلەشكە بولار، دېگەن. بۇ قېتىمقى كۆرۈشۈش كىشىنى بەكلا ئۈمىدسىزلەندۈرىدىغان بىر كۆرۈشۈش بولغان بولسىمۇ، شلېيچېر يەنىلا ھىتلېردىن ئۈمىدىنى ئۈزمىگەن ئىدى. ھىتلېر ئۇنىڭغا ھەقىقەتەنمۇ چوڭقۇر تەسىر قالدۇرغان ئىدى. بولۇپمۇ يېقىندا ئۆتكۈزۈلگەن ئومۇمىي سايلامدا فيۈرېرنىڭ قولغا كەلتۈرگەن نەتىجىلىرى ئۇنى قاتتىق تەسىرلەندۈرگەن بولۇپلا قالماستىن، ئۇنىڭ مىللىي سوتسىيالىزم پروگراممىسىمۇ ئۇنى ئالاھىدە قىزىقتۇرغان ئىدى. "ھىتلېر ھەقىقەتەنمۇ قىزىق بىر ئادەم ئىكەن. ئۇ ھەقىقەتەنمۇ سۆز قابىلىيىتى ئۈستۈن بىرى ئىكەن. — بۇ گەپلەر ئۇنىڭ ھىتلېرگە بەرگەن باھاسى ئىدى. — ئۇنىڭ پىلانىدىن قارىغاندا، بۇ ئادەم ھەقىقەتەنمۇ ئۆزىنى كۆكلەردە كۆرسە كېرەك. ئۇنى رىيال دۇنياغا قايتۇرۇپ كەلمەكچى بولساق، چوقۇم ئۇنىڭ پېشىدىن تارتىپ يۇرىشىڭ كېرەك." شلېيچېر — بۇ ئىسىم نېمىسچە "سۇيىقەستچى" دېگەن مەنىگە ئىگە بولۇپ، ئۇ ھەقىقەتەنمۇ ۋەزىيەتكە قاراپ ئۆزگىرىپ تۇرىدىغان كىشى ئىدى. ئەمما ئۇنىڭ بۇ تۈر قىزىقىشى ئۇنى چوڭقۇر پاتقاققا پاتۇرىۋېتىشى مۇمكىن ئىدى. ئۇ ئىچىدە بۇ كونا ئۇن بېشىنى خالىغانچە يېتەكلەپ كىتەلەيدىغانلىقىغا قاتتىق

ئىشىنەتتى.

ھىتلېرمۇ ئادەتتە ئۆزىنى باشقىلارنىڭ تۆۋەن مۆلچەرلىشىنى ياخشى كۆرەتتى. ھۆكۈمەتنىڭ كۈندىن-كۈنگە ئېغىرلىشىپ كېتىۋاتقان ئىشسىزلىق مەسىلىسىنى ھەل قىلىش جەھەتتە ئوڭۇشسىزلىققا ئۇچرىشى، نۇرغۇنلىغان نېمىسلارنى سەگىتىپ قويغان ئىدى. ئەمما ھىتلېر شۇندىن كېيىنكى بىر قانچە ئاي جەريانىدا بۇ كىشىلەر ئارىسىدا ئاممۋى ئاساس تىكلەشكە كىرىشىدۇ. ئۇ يەنە چەتئەللىكلەرنىڭ ھىمايىسىنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن بىۋاستە ئامېرىكا خەلقىگە خىتاپ قىلماقچى بولىدۇ. ئۇنىڭ بۇ ئۇرۇنۇشى ھەقىقەتەنمۇ مىسلىسىز بىر ھەرىكەت ھېسابلىناتتى. ھىتلېر، 11-دېكابىر (ئاراي) (جۈما يەنى ئازنا) ئاخشىمى كولۇمبىيە رادىئو شىركىتىگە چىقىپ ئامېرىكا خەلقىگە پارتىيىسىنىڭ "تۇتقان يولى، ئەھمىيىتى ۋە غايىسى" ھەققىدە چۈشەنچە بەرمەكچى بولىدۇ. ئەمما ئۇنىڭ رادىئودا سۆزلەش ۋاقتىغا ئاز قالغاندا گېرمانىيە ھۆكۈمىتى ئۇنىڭ بۇ قېتىملىق رادىئو نۇتقىنى ئەمەلدىن قالدۇرىۋېتىدۇ. شۇنداقتىمۇ ھىتلېرنىڭ رادىئو نۇتقىنىڭ ئېنگىلىزچە تەرجىمىسى ھېرستىنىڭ ھەر قايسى گېزىتلىرىغا بېسىلىپ بولىدۇ. كىشىلەر ھىتلېرنىڭ كوممۇنىزمغا قارشى رادىكال سىياسەت تۇتقان قىسمىغا بەكرەك قىزىققان ئىدى. بۇ نۇتۇق تېزىسىدە ھىتلېر ئامېرىكا خەلقىدىن ئۆزىنى مۇداپىيە قىلىش تۈيغۇلىرى ئاساسىدا "دۇنياۋى ۋاباغا قارشى تۇرۇش" ئىشىدا، يەنى بولشېۋىكچىلىككە قارشى كۈرەش جەريانىدا ئۇنىڭ بىلەن بىر سەپتە تۇرۇپ

www.pidaw.biz

www.uyghurkitap.com

بېرىشنى ئۈمىد قىلىدىغانلىقى ئىپادىلەنگەن ئىدى.

1932-يىلى يېڭى يىل بايرام كۈنى، ھىتلېر مىيونخېندا بىر قېتىملىق نۇتۇق سۆزلەيدۇ. ئۇ مىتىنگ قاتناشقۇچى خەلق ئاممىسىغا، بۇنىڭدىنمۇ ياخشىراق بىر دۇنيا بەرپا قىلىش كۈرىشى جەريانىدا تەڭرى چوقۇم ئۇنىڭ تەرىپىدە بولىدىغانلىقىنى تەكىتلەيدۇ. «ئىنجىل» دا، سوغۇق مۇئامىلە قىلىدىغانلار تۈكۈرۈپ تاشلىنىدۇ دېيىلمىگەنمىدى؟ شۇنداق قىلىپ، ھىتلېر قانداقتۇ بىر غالىبىيەتنى قولغا كەلتۈرىدۇ — ھىندېنبۇرگنىڭ مەسلىھەتچىلىرى ھىتلېرنى دەرھال بېرلىنغا تەكلىپ قىلىدۇ. ئۇلارنىڭ مەقسىدى، ھىتلېردىن مارشال ھىندېنبۇرگنىڭ پىرېزدېنتلىق مۇددىتىنى ئۇزارتىش ئۈچۈن ياردەمدە بولۇشىنى تەلەپ قىلىش ئىدى. ئەمما بۇ تەلەپ ھىتلېرنىڭ ئارزۇسىغا تۈپتىن زىت بىر تەلەپ ئىدى. چۈنكى، بۇنداق بولغىنىدا ھىتلېرنىڭمۇ مەلۇم مىقتاردىكى ئاۋاز بىلەن باش مىنىستىر برۈنىڭنىڭ يۈرگۈزمەكچى بولۇۋاتقان ھەر تۈرلۈك سىياسەتلىرىنى قوللاپ ئاۋاز بېرىشكە مەجبۇر بولاتتى. بۇنداق بىر تەلەپنى رەت قىلىپ ھىندېنبۇرگ بىلەن ئاشكارە رىقابەتلىشىش دېمەك، ئۇنىڭ ئۈچۈن تېخىمۇ خەتەرلىك بىر دوغا چىقىش ھېسابلىناتتى. شۇڭغا قارىماي، ئۇ پۈتكۈل سىياسى ئىستىقبالىنى دوغا تىكىپ مىنىستىرلىك سايلىمىغا قاتنىشىش تەييارلىقىغا كىرىشىدۇ. "بوۋاي" نىڭ ئەھۋالى بەكلا غەلىتە ئىدى. ئۇنىڭ كونسېرۋاتىپلىقى نۇرغۇنلىغان ئوڭچىلارنىڭ ئاۋازىنى قولغا كەلتۈرۈشىنى كاپالەتكە ئىگە

قىلاتتى. شۇنىڭدەك يەنە ۋېيمار جۇمھۇرىيىتىنى ئاشكارە ھىمايە قىلىپ، ھىتلېردەك رادىكال ئەقىدىدىكىلەرگە قارشى تۇرغىنىدا مۆتىدىل تەرەپتىكىلەر بىلەن دېموكراتچى تەرەپتىكىلەرنىمۇ ئۆزىگە جەلىپ قىلىش پۇرسىتى تۇغۇلىشى مۇمكىن ئىدى.

گيوببېلس، كېيىنچە بۇ كۈنلەردىكى ۋەزىيەت ھەققىدە كۈندىلىك خاتىرىسىدە مۇنداق دەپ يازىدۇ: “... ھاكىمىيەتنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن ئويۇن رەسمى باشلاندى.” ئۇ ھىتلېرنى غەيرەتلەندۈرۈپ بۇ قېتىمقى تەۋەككۈلچىلىك ھەرىكىتىگە كۈشكۈرتىدۇ. ئۇنىڭ پۈتۈن پىكىر خىيالى قانداق قىلىپ سايلام ھەرىكىتى ئۈچۈن يېتەرلىك مەبلەغ توپلىۋېلىشتىلا قالغان ئىدى. ھىتلېر، گېرمانىيىنىڭ پولات-تۆمۈر مەركىزى بولغان دوسېلدورۇف (迪塞尔多夫) تىكى باغچا مېھمانخانىسىدا بىر قېتىملىق نۇتۇق سۆزلەپ، بۇ مەسىلىنى بىراقلا ھەل قىلىۋالىدۇ. يېقىنقى كۈنلەردە بەلگۈلەنگەن “تەسىرى كۈچلۈك بولغان سودىگەرلەر ئارىسىدا سىستېمىلىق خىزمەت ئىشلەش” قارارىغا ئاساسەن، فىلىز دېسىن (弗里茨•蒂森) نىڭ تەكلىۋى بويىچە، 17-يانۋار (ئوچاق) كۈنى سانائەتچىلەر كلۇبى كۈچلۈك تەسىرگە ئىگە كىشىلەرگە بىر قېتىملىق نۇتۇق سۆزلەش قارارىغا كېلىدۇ.

ھىتلېر، دوسېلدورف (迪塞尔多夫) نۇتقىنى سۆزلەشتىن بۇرۇن بىر قېتىملىق يوشۇرۇن مۇزاكىرىلىشتا ئۆزىنىڭ سىياسى پروگراممىسىغا ئومۇمىي يۈزلۈك ئۆزگەرتىش كىرگۈزىدۇ. ئۇ، ئىشچىلار ئۇيۇشمىلىرىنى تارقىتىۋېتىپ، ئۆزىنى ئۆزى باشقۇرۇش دېگەنىدەك تەشەببۇسلارنىڭ ئەمەلدىن قالدۇرۇلۇشىغا

www.pidaw.biz

قوشۇلىدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ. ئۇ يەنە ئىگىلىكنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ھەققىدىكى بىر پىلاننى — بىر قاتار ئىجتىمائى قۇرۇلۇشى پىلانىنىمۇ ئەمەلدىن قالدۇرۇش، ئارمىيىنى قايتىدىن قۇراللاندۇرۇش تەكلىۋىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش، شۇنىڭدەك چوڭ سودا سانائەتچى كاتتىۋاشلىرىنىڭ باشقۇرۇش تەكلىۋىنىمۇ ئەمەلدىن قالدۇرۇش تەكلىۋىنى ئوتتۇرغا قويىدۇ. بىر سائەتكە قالماي، ئۇنىڭ نۇتقىنى ئاڭلاۋاتقانلار پۈتۈن دىققىتى بىلەن ئۇنىڭغا قۇلاق سېلىشقا باشلايدۇ. ھىتلېر نۇتقى ئارقىلىق بۇ تۈردىكى ئەمەلىيەتنى چىقىش نوقتىسى قىلىدىغان سودىگەرلەرگە بىۋاستە مۇناسىۋەتلىك مەسىلىلەرگە تېگىپ ئۆتكەن ئىدى. مەسىلەن، ئۇ شەخسى مۈلۈككە ئىگە بولۇش ئۇلارنىڭ ھەققى ئىكەنلىكىنى كېسىپ ئېيتىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىرگە، كوممۇنىزم تەرەققىياتىنىڭ ئاخىرىدا ئوتتۇرغا چىقىدىغان قورقۇنۇشلۇق بىر مەنزىرىنى تەسۋىرلەپ بېرىدۇ. “ئەگەر بۇنىڭ ئالدى ئېلىنمايدىكەن، خۇددى خرىستىئانلىقنىڭ دەسلەپكى دەۋرلەردە كۆرۈلگىنىدەك، بولشىۋىكچىلىك دۇنيانىڭ قىياپىتىنى پۈتۈنلەي ئۆزگەرتىۋېتىشى مۇمكىن. ... يەنى ئەگەر بۇ ھەرىكەت داۋاملىق تەرەققى قىلىپ بارغىنىدا، ئاردىن 300 يىل ئۆتكەندە، كىشىلەر پەقەتلا 1917 ـ يىللارنىڭ ئىنقىلابچىسى قاتارىدا يالغۇز لېنىنىلا تونۇيدىغان ھالغا كېلىپ، بۇتقا چوقۇنغاندەك لېنىنغىلا چوقۇنۇش ۋەزىيىتى ئوتتۇرغا چىققان بولىدۇ.” ئۇ يەنە ئىقتىسادى بوھران مىليونلىغان ئىشسىزلار بىلەن ھەممىدىن مەھرۇم قالدۇرۇلغان نىمىس خەلقىنى يول

تاپالماي قاراڭغۇلۇق ئىچىدە كوممۇنىزمچىلاردىن بۇ زۇلۇمدىن قۇتۇلۇشنىڭ يولىنى ئاختۇرۇشقا مەجبۇر ھالغا كەلتۈرۈپ قويىدۇ؛ بۇ مەسىلە گېرمانىيىنىڭ بۈگۈنكى كۈندە دۈچ كېلىۋاتقان ئەڭ جىددى مەسىلىلىرىدىن بىرى، بۇ مەسىلىنى ھەل قىلىش ئىشى ھەرگىزمۇ ئىقتىسادى قانۇنلارغا تايىنىش بولماستىن ھۆكۈمەتكە تايىنىش ئىشىدۇر؛ ناتسىستلار پارتىيىسى، ۋە پەقەت ناتسىستلار پارتىيىسىلا بۇنداق قىزىللار ئېقىنىنى توساشقا تەييار ۋە بۇنى توساشنى خالايدۇ. ئەگەر مىللى سوتسىيالىزم بولمايدىكەن، گېرمانىيىدە ئوتتۇرا تەبىقە دەيدىغان بىر سىنىپ مەۋجۇت بولماي قالىدۇ؛ ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ بارلىقىلا دۆلەتنىڭ بىر پۈتۈنلىكىنى، روناق تېپىشىنى كاپالەتكە ئىگە قىلالايدۇ، دەيدۇ.

ھىتلېرنىڭ نۇتقى ھېچ قاچان بۈگۈنكى نۇتقىدەك بۇنچە ياخشى ئۈنۈمگە ئېرىشىپ باققان ئەمەس. ئۇ نۇتقىدا ھېسسيات بىلەن مەنتىقىنى نۆۋەتلەشتۈرۈپ پايدىلىنىدۇ. ئۇ، ھېلى بولشېۋىكچىلىكنىڭ قورقۇنۇشلۇق تەسۋىرىدىن پايدىلىنىپ ئۇلارغا بىخەتەرلىك ئېلىپ كەلگەن تۈزۈمنىڭ ئاغدۇرۇلىشىدىن كېيىنكى قورقۇنۇشلۇق ۋەزىيەت بىلەن كىشىلەرنى قورقۇتقان بولسا ، يەنە ئۇلارنىڭ لىبېرالىستلىقىغا مۇراجەت قىلىپ سۆزلەيتتى. يەنى، ئەگەر ئۆز سانائېتىنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ساقلاش ئاساسىدا تەرەققى قىلىشنى خالايدىكەن، ئۇلارغا چوقۇم بىر مۇستەبىت لازىم ئىكەنلىكىنى، ھاكىمىيەتنى باشقۇرۇدىغان بىر مۇستەبىتنىڭ بولىشى زۆرۈرلۈكىنى ئوتتۇرغا قويىدۇ. شۇنداق بولغاندىلا گېرمانىيە قايتىدىن باشقا كۈچلۈك دۆلەتلەر

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

قاتارىدىن ئورۇن ئالالايدىغان بولىدۇ، دەپ كۆرسىتىدۇ. يىغىن قاتناشقۇچىلىرى 50 يىل مابەينىدە قولغا كەلتۈرۈلگەن ئۇتۇقلار بىلەن قولغا كەلتۈرۈلگەن بايلىقلارنىڭ تۇزۇپ يوقاپ كېتىشىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈشكە باشلايدۇ. شۇڭا، نۇرغۇن كىشىلەر ئۆيلىرىگە قايتىپ بارا-بارماي ئۇنىڭغا، يەنى خەلق ئاممىسىنى قۇتقۇزۇش ۋەدىسىنى بىرىۋاتقان بۇ ئادەمگە ئىئانە قىلىش كېرەكلىكىنى ئويلايدىغان بولىدۇ.

(2)

فېۋرال (ئۆي) نىڭ ئوتتۇرلىرىغا كەلگەندە، ھىندېنبۇرگ يەنە بىر قېتىملىق پرېزدېنتلىققا سايلىنىش سايلام رىقابىتىگە قاتنىشىدىغانلىقىنى ئېلان قىلىدۇ. مانا بۇ، ھىتلېرنىڭ بېشىنى ئاغرىتىدىغان بىر مەسىلە ئىدى. روشەنكى، سايلام مۇسابىقىسىگە قاتناشماقچى بولىدىكەن، چوقۇم بىر نامزات كۆرسىتىشى كېرەك ئىدى. ناتسىستلار پارتىيىسى ئۈچۈن ئېيتقاندا بۇنداق بىر نامزات پەقەت ھىتلېرلا بولۇپ، ئۇنىڭدىن باشقا بىرسى بۇنداق بىر پۇرسەتتىن بىرەر نەتىجە چىقىرالىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى. شۇنداق بولىشىغا قارىماي، ھىتلېر يەنىلا بۇ ئىشقا غەيرەت قىلالماي كەلمەكتە ئىدى. "شۇنداق ئەمەسمۇ، مەن چوقۇم تەختكە چىقالايمەن، باشقىلار مېنىڭ ئالدىمدا بىر-بىرلەپ مەغلۇپ بولىدىغانلىقىنى ھېلىتىنلا ھېس قىلماقتىمەن. — دەيدۇ بىر كۈنى فرانكقا، — مەن ئۆزەمنى كۆڭلەرنىڭ بىرىدە باش

مىنىستىر بولىدىغان بىر ئادەممەن، چوقۇم بولالايمەن دەپ ھېسابلايمەن. شۇنداقتىمۇ ئۆزەمنى ھېچ قاچان پىرىزدىنت بولالايمەن دەپ كۆزئالدىمغا كەلتۈرەلمەيمەن، مەن زادىلا پىرىزدىنت بولالايدىغان بىرسى ئەمەسمەن." ئۇنىڭ ئىككىلىنىپ يۈرگەنلىكى ئېنىق. ئۇ بۇ ئىشتا توپ-توغرا ئىككى ھەپتە تەۋرىنىپ بىر پىكىرگە كېلەلمەي يۈردۇ. ئاخىرىدا گيوبېلس ئۇنى بۇ ئىشقا قايىل قىلدۇ. شۇنداق قىلىپ، ئۇ دەرھال سايلام مۇسابىقىسىغا قاتنىشىش لاياقىتىگە ئېرىشىش ئۈچۈن ئاتلىنىدۇ. ئۇ ناتسىستلار پارتىيىسى ئىچكى سىياسەت بيرو باشلىقى زېبۇلۇنرۇك (在不伦瑞克) نىڭ سالاچىلىقى بىلەن گېرمانىيە پۇخرالىقىغا ئۆتۈش بىلەن بىرگە بۇ شىتاتنىڭ پارلامېنت ۋەكىللىكىنىمۇ قولغا كەلتۈردۇ. ئەتىسى، يەنى 27-فۆرالدا (ئۇيدا)، ھىتلېر 15 كۈندىن كېيىن پىرىزدىنت نامزاتى بولۇپ سايلامغا قاتنىشىدىغانلىقىنى رەسمى ئېلان قىلدۇ.

ئىقتىسادىي بوھران بىلەن سىياسىي دۈشمەنلىكلەر گېرمانىيىنى رەسمىلا ئۇرۇش خارابىسىغا ئايلاندۇرىۋەتكىدەك ھالغا كەلتۈرۈپ قويغان ئىدى. "بېرلىن ئىچكى ئۇرۇش ھالىتىدە تۇرماقتا. — دەپ يازىدۇ كرىستوف ئىسۋۇد (克里斯多弗•伊舍伍德)، — ئۆزئارا رەھىمسىزلەرچە ئۆچمەنلىك، خۇددى ئاسماندىن چۈشكەندەكلا ھەممە يەرنى قاپلاپ كەتكەن ئىدى؛ بۇنداق دۈشمەنلىشىشلەر كوچا-دوخمۇشلىرىدا، چوڭ-كىچىك مېھمانخانىلاردا، كىنوخانىلاردا، تانىسخانىلاردا، سۇ ئۈزۈش كۆللىرىدە، ... ھەممىلا يەردە يۈز

www.pidaiy.biz

www.uyghurkitap.com

بىرىپ تۇراتتى؛ يېرىم كېچىلەردە، ناشتىدىن كېيىن، چۈشلۈك تاماق ۋاقىتلىرىدا جېدەل قىلىشاتتى. پىچاقتا قارشى پىچاق بىلەن، توخماقلارغا قارشى سۇنۇق بوتۇلكىلار بىلەن، مىق قادالغان توخماقتا قارشى ئورۇندۇق پۇتلىرى بىلەن بىر-بىرىسگە ھۇجۇم قىلىشاتتى؛ ئېتىشقان ئوقلار ئېلان-سەنئەت تاختايلىرىنى ئۆتمە-تۆشۈك قىلىۋەتكەن، ئوقلار ھاجەتخانا قاڭالتىر ئۆگزىسىدىن يېنىپ ھەر تەرەپكە چاچراپ تۇرغان، ... رەسمى بىر جەڭ مەيدانى ۋەزىيىتى شەكىللىنىپ قالغان ئىدى.“

ئۆچمەنلىكلەر خۇددى ۋابادەك پۈتۈن مەملىكەت بويىچە تارقالماقتا ئىدى. ئىقتىسادى كرىزىستىن زىيان تارتقانلار ئۆزىدىن تەلەيلىك بولغان كىشىلەرگە ھۇجۇم قىلىشاتتى. دۇكان تاقاشقا مەجبۇرلانغان ئۇششاق دۇكاندارلار چوڭ-چوڭ تۈرلۈك ماللار ماگىزىن خوجايىنلىرىنى ھاقارەتلىشەتتى؛ مىليونلىغان ئىشسىزلار ئىش تاپالىغانلار بىلەن ”خوجايىنلار“ غا ئۆچمەنلىك قىلىشاتتى؛ ئون مىڭلىغان ئۇنىۋېرسىتېت پۈتتۈرگەن ستۇدېنتلار ئىستىقبالىنىڭ يوقلىقىنى ھېس قىلىشىپ، ئۈمىدسىزلىك ھېسسىياتلىرىنى ھەر تۈردىكى ئادەم ئېلىش ئورۇنلىرىنى قاغاش ئارقىلىق باستۇرۇشاتتى. ئىقتىسادى بوھران پۈتۈن ساھەدىكى بارلىق تەبىقىلەرگە دېگىدەك زەربە بەرمەكتە ئىدى. دېھقانلار ئۈستىدىكى باج-سېلىقلار كۆتۈرەلمىگىدەك ئېغىر يۈك ھالىغا كېلىپ ئۇلارنى ئەزمەكتە، يەنە كېلىپ دېھقانچىلىق مەھسۇلاتلىرىنىڭ باھاسى شۇندانداق تۆۋەن ئىدىكى، چىقىمنى قاپلىيالمايتتى. شۇڭا دېھقانلار شەھەرلىكلەرگە ئۆچمەنلىك كۆزى

بىلەن قارىشاتتى؛ شۇنىڭدەك يەنە سانى كۈنسايىن ئارتىپ كېتىۋاتقان ئىشسىز "ئاق ياقىلىقلار" مۇ دېھقانلارغا ھەسەتخورلۇق قىلاتتى — ھەر نېمە دېگەن بىلەن دېھقانلارنىڭ يىغقىدەك ھوسۇلى بار-دە! نۇرغۇنلىغان چوڭ شەھەرلەردە ئىشسىز ئىشچىلار شەھەر ئەتراپىدا ئوچۇقچىلىقتا ئولتۇرۇپ تاماق يېيىشەتتى. كوچا-دوخمۇشلاردا تىلەمچىلەر دەستىدىن ئۆتكىلى بولمايتتى؛ ئومۇمى سايلام ھارپىسىغىچە، ئىشسىزلار جەدۋىلىنى توشقۇزغانلار سانى 6 مىليونغا يەتكەن بولۇپ، بۇلاردىن باشقا يەنە نەچچە مىليونلۇق كۈنلۈكچىلەر قوشۇنى ياكى ئىشسىزلىق جەدۋىلى توشقۇزۇشنى خالىمايدىغانلارمۇ بار ئىدى.

ئىقتىسادى جەھەتتە ئېغىر زەربە يەپ ۋەيران بولغان نۇرغۇن كىشىلەر بۇ پاجىئەدىن قۇتۇلۇشتا ئادولف ھىتلېرنىڭ سايلىنىشىنى بىردىن-بىر ئۈمىد دەپ قاراشماقتا ئىدى. ھىتلېر ئەزەلدىن ۋېيمار ھۆكۈمىتى بىلەن ھەرگىز ياراشماسلىق يولىنى تۇتۇپ كەلگەنلىكى، شۇنىڭدەك قىلچە تەۋرەنمەي ئاشكارە تۈردە ۋېرسال شەرتنامىسىغا ھەمدە قىزىللار تەھدىتىگە قارشى تۇرۇپ كېلىۋاتقانلىقى ئۈچۈن، گەرچە ھىتلېر دېگەن بۇ ئادەم سانائەت كاپىتالىستلىرى بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى بەك قويۇق ئىكەن دېگەندەك ئۆسەك سۆزلەر ھەر قانچە يامراپ يۈرسىمۇ، كىشىلەر بۇنداق گەپلەرگە پەرۋا قىلىشماي ئۈمىدىنى ھىتلېرنىڭ ئۈستىگە قويۇشقان ئىدى. ھىتلېرنىڭ شۇئارى بەكلا ئاددى ئىدى: "ئەركىنلىك ئۈچۈن، نان ئۈچۈن!" پۈتۈن مەملىكەتتىكى بىر قېتىملىق قالايماقانچىلىق ئىچىدە قەتئى چىڭ تۇرۇپ گېرمانىيە

www.pidaily.biz

ئۇچۇن ئەڭ مۇۋاپىق چىقىش يولىنى ئوتتۇرىغا قويىمەن دەپ قەتئىي ۋەدە بېرىدۇ. ھىندىنبۇرگ تەرەتارلىرى بولسا ھەممە يەرگە ئېلان چاپلاپ سايلامدا ئاۋاز بېرىدىغان خەلقتىن ئۇنىڭ ھەممە ئىشلارنى تۈزىتەلەيدىغانلىقىنى ئۇنۇتماسلىقنى چىقىرىدۇ: "ئۇ بۇرۇن سىلەرگە ئىشەندى، ئەندى سىلەرمۇ ئۇنىڭغا ئىشىنىڭلار." گيوبېلس بولسا بۇنداق شۇئارلارغا "ھىندىنبۇرگنى ھۆرمەت قىلىش، ھىتلېرنى سايلاش" دېگەن شۇئار بىلەن رەددىيە بېرىدۇ.

فيۇرېر ئاساسىي دىققىتىنى پۈتۈنلەي خانىۋەيران بولغان ئوتتۇرا ياشلىقلار بىلەن غايىلىك ياشلار ئۈستىگە مەركەزلەشتۈرىدۇ. ئۇ جاپادىن قورقماي ھەممە يەرنى ئايلىنىپ يۈرۈپ نۇتۇق سۆزلەپ، بۇ ئىككى تۈر كىشىلەردىن ئورنىدىن دەس تۇرۇپ ئۇنىڭ بىلەن بىرلىكتە ھەر تۈرلۈك ئادەم ئىشلىتىدىغان ئورۇنلار بىلەن كۈرەش قىلىشقا چاقىرىدۇ. گيوبېلسنىڭ مېڭىسىنىڭ قىيىنى چىقىپ كەتكىچە باش قاتۇرۇپ ئويلاپ تاپقان تەشۋىقات ھەرىكىتى ھەقىقەتەنمۇ ئىجادى خاراكتېرلىكى بىر ئەسەر ئىدى. ئۇنىڭ بۇيرۇقى بىلەن ناتسىستلار شۇئارى چاپلانمىغان تام قالمايدۇ؛ خەلق ئاممىسىغا ئايروپىلاندىن تەشۋىقات ۋارىقى تارقىتىدۇ؛ ئۆيىدە پاتىپون بولغان كىشىلەرگە 50 مىڭ پارچە تەشۋىقات ناخشا تەخسىسى ئەۋەرتىدۇ؛ ئاخشاملىرى ئاممىۋى مەيدانلاردا ھىتلېر بىلەن گوبېلسنىڭ نۇتقى لېنتىغا ئېلىنغان "ئاۋازلىق كىنو فىلىم" لىرىنى قويۇپ بېرىدۇ. شۇنىڭغا قارىماي بۇ ھەرىكەت پىلانىنىڭ

مۇھىم نوقتىسى يەنىلا كىشىنى ھارغۇزۇپ ھالىدىن كەتكۈزىۋېتىدىغان نۇتۇق سۆزلەش كۈنلۈك ئورۇنلاشتۇرىشى بولىدۇ. مارت (قوزا) ئېيىنىڭ دەسلەپكى ئون كۈنىدە ھىتلېر بىلەن گىيوبېلس ئىككىسى ئاساسەن دېگىدەك ھەر كۈنى مۇھىم نۇتۇق سۆزلەش بىلەن مەشغۇل بولىدۇ. ئادەتتە بۇنداق نۇتۇق سۆزلەش قېتىم سانى كۈنىگە ئىككى ياكى ئۈچ قېتىمغىمۇ يېتىدۇ.

شۇ ۋاقىتلاردا يەنە، ھىندېنبۇرگنىڭ قورغىنى پات-پاراقچىلىق ئىچىدە قالىدۇ. ئۇلار ئىشنىڭ بېشىدىلا ئۆز ئىچىدە بۆلۈنۈپ گۇرۇھ بولۇشقا باشلايدۇ. كىشىلەرمۇ ئۆزئارا پىرىزدېنتنىڭ ئوغلى ئوسكار (奥斯卡) مەخپى تۈردە كاتولىك مورتلىقىنى قوبۇل قىلىپتۇ، ئۇ يەنە سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسىگە ئەزا بولۇپ كىرىپتۇ دېگەندەك گەپلەرنى تارقىتىشقا باشلايدۇ؛ ھىندېبېنبۇرگ تەرەپتە ئىچكى بۆلۈنۈش كۈچەيمەكتە ئىدى. تېخىمۇ بىمەنە بولغىنى، بەزىلەر ھۇجۇم قىلىپ، ھىندېنبۇرگنىڭ ئوتتۇرا ياشقا كىرىپ قالغان ئىككى قىزىنى سوتسىيالىزمچىلار ستۇدېنتلىرى ئىتتىپاقىنىڭ رەھبىرى ئىكەن دەپ گەپ تارقىتىشىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ھىندېنبۇرگ تەرەپتىكىلەرنىڭ ۋاقتى بۇنداق يالغان-ياۋداق گەپلەرنى ئېنىقلاش ۋە رەددىيە بېرىش ئۈستىگە مەركەزلىشىپ قېلىپ، ھىتلېرنىڭ سىياسەتلىرىگە قارىتا ھۇجۇمغا ئۆتۈش ۋاقىتلىرى بەكلا كامىيىپ كېتىدۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇنداق يالغان گەپلەرنى رەت قىلغانسېرى بۇنداق يالغانلار تېخىمۇ راستتەك تۇيۇلۇشقا

باشلايدۇ. شۇنداق قىلىپ، ھىندېنبۇرگ تەرەپتارلىرى بىر-بىرسى بىلەن تىنىماي مۇنازىرىلىشىپ يۈرىدىغان ۋەزىيەت شەكىللىنىدۇ. ھىندېنبۇرگنىڭ ئۆزىمۇ سايلامدا ئاۋاز توپلاش ئۈچۈن تۈزۈك تىرىشچانلىق كۆرسىتىپ كەتمەيدۇ. ئۇ سايلامغا ئۈچ كۈن قالغان ۋاقىتتىلا جامائەت ئالدىدا بىر قېتىملا كۆرۈنۈپ قويىدۇ. يەنە كېلىپ شۇ بىر قېتىملىق سۆزلىگەن نۇتقىدا، نۇرغۇنلىغان ئوخشىمىغان سىياسى كۆز قاراشتىكى نېمىسلارنىڭ داۋاملىق ۋەزىپىدە تۇرۇپ بېرىشىنى، ھوقۇقىنىڭ سولچىلارنىڭ ياكى ئوڭچىلارنىڭ قولىغا ئۆتۈپ كېتىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن توسالغۇ بولۇپ بەرسەڭ دېگەن تەلىۋى بويىچىلا بۇ قېتىمقى سايلام رىقابىتىگە قاتناشماقتىمەن، دېگەنىدەك بىمەنە گەپلەرنى قىلىپ كېتىدۇ.

سايلام بولغان 13-مارت (قوزا) كۈنىسى ئاخشىمى، سايلام ساندۇقىدىن چىققان رەقەملەر ھىندېنبۇرگنىڭ ھىتلېردىن ئۈستۈن ئاۋازغا ئېرىشكەنلىكىنى كۆرسەتمەكتە ئىدى. گوبېلسقا ئوخشاش پارتىيە ئەسكەرلىرى سايلامدىن بەكلا ئۈمىدۋار ئىدى: بۇ قېتىم ھىتلېر چوقۇم پرېزدېنت تەختىگە ئولتۇرىدۇ، دېيىشمەكتە ئىدى. ئەمما ئۇلارغا تاشلانغان سايلام بېلەت سانىنىڭ پەرقى بارغانسىرى چوڭىيىشىغا ئەگىشىپ لاسىدە ئولتۇرۇپ قالىدۇ. تۈن يېرىمى سائەت بىر بولغاندا ئاۋاز سانى ئېنىق ئوتتۇرغا چىقىدۇ. ھىندېنبۇرگ 7 مىليون ئاۋاز بىلەن ئەڭ ئالدىنقى قاتارغا ئۆتكەن بولۇپ، زۆرۈر بولغان ئاۋاز سانىغا ئارانلا 350 مىڭ ئاۋاز كام قالغان ئىدى. گەرچە بۇ ئىككى

www.uyghurkitap.com
www.pdaiy.biz

رەھبەر ئوتتۇرسىدا يەنە بىر قېتىم سايلا ئۆتكۈزۈلىشى لازىم بولسىمۇ، گوبېلس "ھوقۇقنى قولغا كىرگۈزۈش خىيالىمىز ھازىرچە يوققا چىقتى" دەپ قارايدۇ.

ئەمما ھىتلېر ئۇنداق قارىمايتتى. ئۇ يېقىن سىرداشلىرى بىلەن بىرلىكتە خوك () قەھۋەخانىسىدا چىداپ كۈتۈپ ئولتۇردى. ئۇ ئالدىراش قەھۋەخانىدىن چىقىپ "قوڭۇر بىنا" غا كېلىپ ئېغىزچە بىر بايانات ئېلان قىلىپ، كىچىكتۇرمەستىن مىللىي سوتسىيالىزم گېرمانىيە ئىشچىلار پارتىيىسىنى دەرھال ئاخىرقى سايلام ئۈچۈن تەييارلىق قىلىشقا بۇيرۇق قىلىدۇ. "تۇنجى باسقۇچلۇق سايلام ئاخىرلاشتى. ئىككىنچى باسقۇچلۇق سايلام مۇسابىقىسى بۈگۈن باشلىنىدۇ. بۇ قېتىم ئۆزەم بىۋاستە مەيدانغا چۈشۈپ بۇ قېتىمقى سايلام مۇسابىقىسىغا يېتەكچىلىك قىلىمەن!" ھىتلېرنىڭ كۆڭلى يېرىملىق ھالىتى پۈتۈنلەي تارقالغان بولۇپ، گوبېلس بىلەن بىرلىكتە بىر ھەپتىلىك بوش ۋاقتتىن پايدىلىنىپ پارتىيىنىڭ يەرلىك مەسئۇل خادىملىرىغا، پارلامېنت ئەزالىرى ۋە پارتىيە گېزىتىنىڭ تەھرىرلىرى قاتارلىق كىشىلەردىن تەشكىل تاپقان يىغىن قاتناشقۇچىلىرىغا نۇرغۇن قېتىم نۇتۇق سۆزلەپ ئۇلارنى رىغبەتلەندۈردى. يىغىنغا قاتناشقان بارلىق كىشىلەر، كېيىنكى قېتىملىق سايلامدا ھىتلېر چوقۇم غەلىبە قىلىدۇ، دەيدىغان ئىشەنچە كېلىدۇ."

ئەمما كېيىنكى باسقۇچلۇق سايلام تەھدىت ئاستىدا قالىدۇ. بۇ خەۋپكە سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسىنىڭ گېزىتى «مىيونخېن پوچتىسى» دا روم بىلەن بىر پسىخولوگىيە

www.pidaw.biz

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

مۇتەخەسسىسى ئوتتۇرىسىدا يېزىشقان خەتلەرنىڭ تۇيۇقسىزلا ئېلان قىلىنىشى سەۋەب بولىدۇ. بۇ خەتلەردە، ئۇ ئىككىسىنىڭلا مۇنداق ئىككى تۈرلۈك ھەۋەسىنىڭ بارلىقى مەلۇم بولىدۇ: ئۇلارنىڭ ھەر ئىككىسىلا ئوخشاش جىنسلىقلار مۇناسىۋىتىگە، ھەمدە يۇلتۇز پالچىلىققا قىزىقىدىغانلىقى تىلغا ئېلىنغان ئىدى. تەپسىلى تەكشۈرۈش ماتېرىيالى قولغا كەلگەندىن كېيىن، خانس فرانك شەخسىگە ھاقارەت سەۋەبىنى كۆرسىتىپ بۇ گېزىت ئۈستىدىن سوتقا ئەرز قىلىدۇ. بۇ چاغدا، روممۇ ئامالسىز بۇ گەپلەرنى ئېتىراپ قىلىدۇ — ئۇ شەرمەندىلەرچە، ئايلاندۇرۇپ يۆپۈرتۈپ يۈرۈپ ئۆزىنىڭ "قوش جىنسلىق" ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلغان ئىدى. ھىتلېرنىڭ ئادۇوكاتى بۇنىڭدىن قاتتىق غەزەپلىنىپ كېتىدۇ. چۈنكى ئۇ ئەزەلدىن تارتىپ ئوخشاش جىنسلىقلار مۇھەببىتى قۇرىدىغانلارنى ھېس-تۇيغۇسىز ئادەملەر دەپ قارايتتى. "ئەندى بۇنىڭغا نېمە دېگۈلۈك؟ — دەيدۇ فرانك ئەسلىمىسىدە، — روممىنىڭ كۆرۈنۈشى دەل ئەكسىنچە قەھرىمانلىق چىقىپ تۇرىدىغان، داۋاملىق ئالغا ئىنتىلىپ تۇرىدىغان ھەربى ئادەم تىپىغا ئىگە بىرسى ئىدى. ئۇنىڭ يۈز-كۆزى يارا-تاتۇقلار بىلەن قاپلانغان، كۆكرىكىنى كېرىپ مەردانىلارچە ماڭىدىغان بىرسى. تاشقى كۆرۈنۈشىدە روم ھەقىقەتەنمۇ كام-كۈستىسىز بىر ئەركەك جىنسى ئىدى."

ھىتلېرمۇ ئۇزۇندىن بېرى روممىنىڭ ئوخشاش جىنس مۇناسىۋىتىگە پەرۋا قىلماي يۈرگەن ئىدى. ئۇ يىللاردا، ئۇنىڭ بۇنداق مۇئامىلىدە بولىشىنى ھەقىقەتەنمۇ قالتىس مەرتلىك

www.pdaiy.biz

دېيىشكە بولاتتى. ئەمما ئۇ قولىدىكى رەسمى پاكىتلارنى كۆرگىنىدىن كېيىن، ئۇنىڭ دەسلەپكى ئىپادىسى غەزەپتىن مېڭىسىدىن تۇتۇن چىقىپ كەتكەندەك سەكرەپ كېتىش بولىدۇ. ئۇ مىڭ تەستە ئۆزىنى بېسىۋېلىپ، "بۇ ئىشلار پۈتۈنلەي قالايماقانلىشىپ كەتتى، نېمە دېگەن قورقۇنۇشلۇق ئىشلار بۇ! ئۇ ھەقىقەتەنمۇ ئادەم ئەمەس پەسكەش بىر نېمە ئىكەن! ئۇ بىر ھايۋان! ھەتتا ھايۋاندىنمۇ بەتەر، ئۇنىڭ قىلىقلىرىنى ھايۋانمۇ قىلمايدۇ!" ئۇ ئادۋوكاتىدىن رومنىڭ ياش يىگىتلەر بىلەن ئۆسمۈر بالىلارنى "دەپسەندە" قىلىپ-قىلمىغانلىقىنى سورايدۇ. ئادۋوكات، بۇ ھەقتە بىرەر ۋەقە يۈز بەرگەنلىكى ھەققىدە پاكىت ئۇچرىتالمىدۇق، دەپ جاۋاب بېرىدۇ. بۇ گەپنى ئاڭلاپ ھىتلېر سەل جايىغا كېلىدۇ. "ئەگەر شۇنداق بىرەر ۋەقە بولغانلىقى ئىسپاتلىنىدىكەن، ئۇنىڭغا قەتئىي رەھىم قىلماسلىق كېرەك. ياش يىگىتلەر ئارىسىدا ... رومنىڭ قىلىپ يۈرگەن بۇ ئىشلىرى، ... ئۇ بالىلارنى زىيەنكەشلىككە ئۇچرىغانلار دېيەلمەيمىزمۇ؟" فرانك بۇنداق بىر دەلىلىمىز يوق، دەپ كاپالەت بېرىدۇ. "ئۇنداقتا، بىز ئەمدى رومنى ساقلاپ قېلىش-قالماسلىق مەسىلىسىنى ئويلىنىشىمىز كېرەك. ئەگەر ئۇ ئۆسمۈرلەرگىمۇ چېقىلغان بولسا، ئۇنداقتا، تەگرى جازاسىنى بەرگەي! ئۇنداق بىر ۋەقە بارلىقى ئىسپاتلانغان ھامان ئۇنى سېپىمىزدىن قوغلاپ چىقىرىشىمىز كېرەك!"

روم ھەققىدىكى بۇ سەتچىلىك ھىتلېرنىڭ دىققىتىنى چېچىۋېتىدۇ. ئەمما ئاخىرقى سايلام مۇسابىقە پائالىيىتى

باشلىنىشى بىلەن، ھىتلېر بۇ سەتچىلىكنى پۈتۈنلەي ئۇنتۇپ كېتىدۇ. ئۇ خۇددى ئادەتتىكى ۋاقىتلاردىكىدەك قايتىدىن زېھنى ئۇرغۇپ تۇرغان ئۈمىدۋار بىرسىگە ئايلىنىدۇ. سايلامغا ئارانلا بىر ھەپتە ۋاقىت قالغان ئىدى. شۇڭا ئۇ، ئايروپىلان بىلەن مىتىنگ مەيدانلىرىغا ئۇچۇپ كۈنىگە 3~4 قېتىمدىن نۇتۇق سۆزلەشكە كىرىشىدۇ.

ھىتلېر بۇ قېتىمقى مىتىنگ سەپەرلىرىدە ئەنگلىيىلىك مۇخبىر سېفتون دېلمېر بىلەن ئۇنىڭ ھەمراھلىرىنى يېنىدا بىرگە ئېلىپ يۈرىدۇ. گەرچە ھاۋارايى شارائىتلىرى بەكلا ناچار، كۈندىلىك پروگراممىلىرىمۇ بەكلا كۆپ بولۇشىغا قارىماي، يەنىلا پىلانلانغان مىتىنگلىرىنى ئۆز ۋاقتىدا ئېچىپ تۇرىدۇ. ئۇنىڭ بۇنداق غەيرىتى بۇ ئەنگلىيىلىك مۇخبىرغا قاتتىق تەسىر قىلىدۇ. ھىتلېر ھەر بىر شەھەرگە بارغىنىدا ئەتراپى ئۇنىڭغا ھەۋەس قىلىدىغان ئاياللار تەرىپىدىن زىچ قورشاپ ئېلىناتتى. كوبۇلېنس (科布仑茨) شەھىرىگە بارغاندا پويىز ۋاگونىنىڭ كارىدورىدا ئىككى قىز ھىتلېرنىڭ ئالدىنى توسىۋالىدۇ. دېلمېر ئۇ ئىككى قىزنىڭ ھىتلېر تۇرىدىغان بۆلۈمدە ئۆزىنى يوقاتقان ھالدا يىغلاپ چىقىرىشىۋاتقانلىقىنى، ھىتلېر ئۈن چىقارماي بىر چەتتە تۇرغانلىقىنى كۆرىدۇ. دېلمېر ئۇ كومپارتمانغا كىرگەن ۋاقتىدا ھىتلېرنىڭ نېمە قىلارىنى بىلەلمەي قىزلارنىڭ ئالدىدا ھاڭۋېقىپ تۇرۇپ قالغانلىقىنى كۆرىدۇ. ئۇ دېلمېرنى كۆرمىگەندەك، بىرىپ دېرىزە پەردىسىنى بىر يانغا قايرىپ پويىز كۈتۈش سۇپىسىدىكى كىشىلەر توپىغا كۆز يۈگۈرتىدۇ. "ئۇنىڭ ئۇيقىسىز كۆزلىرى

خۇددى يايغا ئوخشاش ئەتراپنى پىلجىكتىردەك كۆزەتكەش كىشىلەرنىڭ كۆزىدىلا يېنىدىكى ئىككى قىزنىڭ ھاياجانلىنىشىغا قاراپ ھېسسىياتلىناتتى، شۇنىڭدەك بۇ ھېسسىياتىنى يەنە كىشىلەر ئۈستىگە ياياتتى.»

بۇنداق كەسكىن سايلام رىقابىتى جەريانىدا ھىتلېر ئۆزىنىڭ ھېسسىياتىنى كامدىن-كام كىشىلەرگە بىلدۈرەتتى. ھامبۇرگنىڭ يەرلىك مەسئۇللىرىدىن ئېرپورت كلىبۇس (埃尔伯特•克列勃斯) بۇنىڭدەك باشقا بىر مەنزىرىنىمۇ كۆرگەن ئىدى.

ئۇ فيۇرېرنىڭ ئالدىنقى كۈنى ئاخشىمى سۆزلىگەن نۇتقى بېسىلغان گېزىتنى قولىدا تۇتقىنىچە فيۇرېر چۈشكەن «ئاتلانتىك مېھمانخانىسى» دىكى ياتىقىغا كىرىدۇ. ھىتلېر ھاياجان بىلەن «مېنىڭ ئۇمچىم، ئۇمچىم كەلدى!» دېگىنىچە كلىبۇسنى قارشى ئالغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ. بۇ گەپنى ئاۋال ھىتلېر باشلاپ بەرگەن بولغاچقا، شۇندىن كېيىن ئۇنىڭ ھەمراللىرىمۇ خۇددى شاتۇتقا ئوخشاش بۇ گەپنى دوراشقا باشلايدۇ. كلىبۇس (克列勃斯) فيۇرېرنىڭ ئالدىغا كېلىشى بىلەن تەڭ ناشتىلىق ئۇماچمۇ كەلتۈرۈلگەن ئىدى (ياۋروپا ۋە دۇنيانىڭ نۇرغۇن يەرلىرىدىكى كىشىلەردە ئادەتتە ناشتىلىق تامىقى بىلەن چۈشلۈك تاماق ئالدىدا بىرخىل يېسى پۇرچاق يامىسىدا ئېتىلگەن پۇرچاق شورپىسى، يەنى ئۇماچ ئىچىش ئادىتى بار ــ ئۇ.ت). ھىتلېر پۈتۈن دىققىتى بىلەن ئۇمچىنى ئىچىشكە كىرىشىدۇ. كۆرۈنۈشىدىن ھىتلېر بەكلا چارچاپ كەتكەن، ئۇنىڭ ئۈستىگە غەم ئىچىدە كۆرۈنەتتى. ھىتلېر ئۇمچىنى ئىچكەچ بېشىنى

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

كۆتۈرۈپ كلىبۇس (克列勃斯) قا قاراپ ئۇنىڭ گۆشسىز تاماققا قانداق قارايدىغانلىقىنى سورايدۇ. ئاندىن ئۇنىڭ جاۋابىنى كۈتمەيلا ھەۋەس بىلەن بۇ ھەقتىكى قاراشلىرىنى سۆزلەپ، "ئەنسىزلىك مىجەزىدىن كەلگەن قورقۇش كېسەللىك ئالامەتلىرى" نى ئىپادىلەيدۇ.

ھىتلېر، كلىبۇس (克列勃斯) نىڭ ئالدىدا ئۆزىنىڭ باشقىلاردەك نورمال بىرسى ئىكەنلىكىنى ئاشكارىلايدۇ. ئۇ ئۆزىنى تۇنجى قېتىم بۇنداق ئاشكارىلىماقتا ئىدى [ئەسلىدە نېمىس تىلىدا 'كلۇبۇس' (克列勃斯) دېگەن بۇ سۆز 'راك كېسىلى" دېگەن مەنىگىمۇ ئىگە]. ھىتلېر ئۇنىڭغا سەممىيلىك بىلەن مۇنداق دەيدۇ: مەن بىر مۇنچە تۇرمۇش ئادەتلىرىمنى ئۆزگەرتىشكە مەجبۇر بولدۇم. شۇڭلاشقىمۇ مەندە جىددى تەرلەش، ھەر دائىم قاتتىق ھاياجانلىنىش، ھارغىنلىقتىن پۇت-قولۇم تىترەش، شۇنىڭدەك يەنە پات-پاتلا ئاشقازىنىم ئاغرىش دېگەندەكلەر كۆرۈلۈپ تۇرىدۇ، دەيدۇ. ھىتلېر، ئاشقازىنىنىڭ قاتتىق ئاغرىپ كېتىشى چوقۇم راك كېسىلىنىڭ بىر ئالامىتى بولۇشى ئېھتىماللىقى، شۇڭا، زىممىسىدىكى ۋەزىپىسىنى تېزلىكتە پۈتتۈرمىسە، ئۇلارنى پۈتتۈرۈش ئۈچۈن كۆپ ۋاقتى قالمىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. "مېنىڭ ئىشلارنى كەينىگە سۈرگۈدەك كۆپ ۋاقتىم يوق. — ئۇ بىر تەرەپتىن ئۇمىچىنى ئىچكەچ گېپىنى داۋام قىلىدۇ، — ئەگەر مېنىڭ يېتەرلىك ۋاقتىم بولسا ئىدى، ئۇ ھالدا بۇنچە ئالدىراپ نامزات بولماي دېيىشىمىزنىڭمۇ ھاجىتى قالمايتتى. 'بوۋىمىز' (ھىندېنبۇرگنى دېمەكچى) نىڭ ۋاقتىمۇ

ئازىيىپ بارماقتا. ئەمما مەن ۋاقتىمنى ئىسراپ قىلالمايمەن، بىر يىلنىمۇ ئىسراپ قىلىشقا ھەققىم يوق. مەن ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە تېز تەختكە چىقىشىم كېرەك، قالغان شۇ ئازغىنە ئۆمۈرۈمدە بولسىمۇ ھەل قىلىشقا تېگىشلىك بەكلا كۆپ مەسىلىلەرنى پۈتتۈرمىسەم بولمايدۇ. شۇڭا مەن چوقۇم تېزلىكتە ھوقۇقنى قولغا كەلتۈرۈشىم شەرت! قولغا كەلتۈرمىسەم قەتئىي بولمايدۇ!" ھىتلېر تۇيۇقسىزلا بۇ ھەتىكى گېپىنى توختىتىدۇ. كلىبۇس (克列勃斯) بۇ ھەقتىكى پىكرىنى ئوتتۇرغا قويۇپ مۇنداق مۇلاھىزە قىلىدۇ: "كىشىلەر، ھىتلېر قايتىدىن روھلىنىپ ئۆز ئەسلىگە كەلدى، دېيىشىدۇ. بۇنى ئۇنىڭ چىراي شەكلىدىكى ئىپادىلىرىدىن ھەمدە سۆز قىلغاندىكى ئاۋازىدىنلا ھېس قىلالىشىمىز مۇمكىن. ئۇنىڭدىكى روھسىزلىق ئالامەتلەر پۈتۈنلەي تۈگەپ، نورمال بىرسى ھالىتىدىكى ھىتلېردىن قايتا قىيۇرىر ھالىدىكى ھىتلېرغا ئۆزگەرگەن ئىدى."

ھىتلېر خەلق ئامىسى ئارىسىدا روھى ئۇرغۇپ تۇرغان يېڭىلىقچى كۆرۈنۈش بېرىپ يۈرگەن كۈنلەردە، ھىندېنبۇرگ كۈچلىرىمۇ ئۈنسىز-ساداسىز سايلام رىقابىتىگە كىرىشىپ كەتكەن ئىدى. بۇ قېتىم ھىندېنبۇرگ بىرەر قېتىممۇ نۇتۇق سۆزلەشكە چىقمايدۇ. ئەمما ئۇنىڭ ئوتتۇرغا چىقماسلىقى كىشىلەر ئارىسىدا پات يېقىندا ئۆلۈپ كېتىشى مۇمكىن دەيدىغان گەپلەرنىڭ تارقىلىشىغا سەۋەپ بولىدۇ. كىشىلەر يەنە ئۆز ئىچىدە پىچىرلىشىپ ئەگەر ھىندېنبۇرگ قايتىدىن سايلانغىدەك بولسا پېنسىيە پۇلىمىز بىلەن مائاشىمىزنىڭ يېرىمىنى تۇتۇپ قېلىشى،

ئىشسىزلىق قۇتقۇزۇش پۇلىنىمۇ ئەمەلدىن قالدۇرىۋېتىشى مۇمكىن، دەپ غۇدۇراشقا باشلايدۇ. سايلام هارپىسىدا، قارىغاندا هىتلېرنىڭ غەلىبە قىلىدىغانلىقى كۆرۈنۈپلا تۇراتتى. ھەتتا ھىتلېرنى شاڭخو قىلىپ مازاق قىلىپ يۈرگەن شىبىنگېلېر (史本格勒) مۇ مىللىي سوتسىيالىزم پارتىيىسىنى قوللاپ ئاۋاز بېرىش قارارىغا كېلىدۇ. چۈنكى "ھىتلېر دېگەن بۇ ئادەم بىر ئاخماق، شۇنداقتىمۇ مىللىي سوتسىيالىزم پارتىيىسىنى يەنىلا قوللاشقا تېگىشلىك بىر پارتىيە" دەپ قارايتتى. 10-ئاپرېل (ئۆمۈت) يەكشەنبە (پازار) كۈنى، ھىتلېر ئېرىشكەن ئاۋاز سانىنى 2 مىليونغا كۆپەيتىپ، سايلامدا جەمئىي 13 مىليون 418 مىڭ 51 ئاۋازغا ئېرىشىدۇ. گەرچە ياشانغان مارشال ئاۋاز سانىنى ئارانلا 700 مىڭ بىلەت كۆپەيتەلىگەن بولسىمۇ، يەنىلا 53 % لىك ئاۋازغا ئېرىشىپ مۇقىم ئۈستۈنلۈكىنى ساقلاپ قالالايدۇ. كومپارتىيىنىڭ ئالغان ئاۋازى بۇرۇنقىدىن ئازىيىپ كېتىدۇ. سايلامغا قاتناشقان خەلقنىڭ تۆتتە بىرىدىن ئارتۇقراق قىسمى بىر بولسا گىيوبېلسنىڭ گېپىگە كىرىپ ھىتلېرغا ئاۋاز بەرگەن بولسا، يەنە بىر قىسمى ھىندېنبۇرگقا ئاۋاز بېرىدۇ. شۇنداق قىلىپ ھىتلېر پىرېزدېنت مەھكىمىسىگە كىرىش پۇرسىتىدىن مەھرۇم بولىدۇ.

لوندوندا، «كۈندىلىك خەۋەرلەر تېلېگراممىسى» گېزىتى ھىتلېر دېگەن بۇ ئاپەتتىن قېچىپ قۇتۇلۇش مۇمكىن ئەمەستەك كۆرۈنىدۇ، دېگەن پەرەزنى باسىدۇ. مىيونخېندا بولسا، داھىغا چوقۇنۇشقا قارشى تۇرۇپ كېلىۋاتقان شىبىنگېلېر (史本格勒)

بىلەن ئۇنىڭ سىڭلىسى دېرىزىسىگە كىرىست بەلگىلىك بايراق ئاسىدۇ. ھەمىدە "كىمدە-كىم خەلقنى ئازاپقا قويماقچى بولىدىكەن، بۇ پۇرسەتنى قولدىن بەرمىسۇن" دەپ سۆزلەيدۇ.

(3)

ئومۇمى سايلام ئاخىرلىشىپ بىر قانچە كۈن ئۆتكەندە، بىرۇنىڭ باشقىلارنىڭ مەسلىھەتى بويىچە "ئېس-ئېس بىلەن ئېس-ئاچىلار قانۇنسىز تەشكىلات" دېگەن بۇيرۇقنى ئېلان قىلىشقا ماقۇل بولىدۇ. بۇنداق ئېلان قىلىشتىكى مەقسەت، سىياسى جەھەتتە تېخى يۇمران ھالەتتە تۇرىۋاتقان باش مىنىستىرنى ۋەيران قىلىش ئىدى. ئەمما ئۇنىڭ بۇ ئۇرۇنۇشى ھېچ قانداق بىر نەتىجە بەرمەيلا قالماي، ئەكسىنچە ئوڭچىلارنىڭ شىددەتلىك نارازىلىق بىلدۈرۈشىگە سەۋەپ بولىدۇ. بۇ ئەھۋال، كۆڭلىدە سىياسى يامان غەرەز پۈككەن گېنېرال ۋون شلېيچېرنىڭ ئۇزۇندىن بېرى كۈتۈپ كېلىۋاتقان بىر پۇرسەت ئىدى. ئۇنىڭ ئۈچۈن ئېيتقاندا، ھىتلېر بەربىر ئادەتتىكى بىر ئون بېشى ۋە ئۆزىنىڭ كەينىدىن ئەگىشىپ ماڭىدىغان بىرسى ھېسابلىناتتى: بۇ ئادەم ھەر نېمە دېگەن بىلەن چوڭلارنىڭ قولىدىن يېتەكلەپ مېڭىشىغا تېگىشلىك بىر بالا، دەيدۇ.

شۇ يىلى ماي (ئارسلان) ئېيىدا، شلېيچېر فيۇرېر بىلەن يوشۇرۇنچە ئۇچرىشىپ، ئەگەر ھىتلېر يېڭى ئوڭچىلار

www.uyghurkitap.com

ھۆكـــۈمىتىگە قارشـــى چىقمايـــدىغانلا بولـــدىكەن، پـــارتىيە گۇۋاردىيىسى (ئېس-ئېس) بىلەن ھۇجۇمچىلار ئەترىتى (ئېس-ئا) نـى چەكـلەش بـۇيرۇقىنى ئەمەلـدىن قالدۇرىـدىغانلىقىنى بىلدۈردى. ئۇلار سودىلىشىپ شۇنداق كېلىشىدۇ. ماي (ئارسلان) ئېيىنىـڭ كېيىنكـى يېرىمىـدا، شـلېيچېر بـاي ھەم مەدەنىـيەت سەۋىيىسى يوقىرى سالاپەتلىك چەۋەندازلاردىن فرانز ۋون پـاپېن (弗兰茨•冯•巴本 Franz von Papen) دېـگەن بىرسىنى ئـۆز ھۆكـۈمىتىگە سـىمۋول قىلىـپ بـاش مىنىستىر قىلىـپ تاللايـدۇ. پـاپېن دېـگەن بـۇ ئـادەم بـۇرۇن بـاش قۇمانـدانلىق ۋەزىپىسـىنى ئۆتـىگە ئالغـان، ھەمـدە پروسـىيە شـتاتلىق دېپوتـات بىرسـى ئىدى. پاپېن دەسلىۋىدىلا ئۇنىڭغا غەلىتە بىـر تەسـىرات بېرىـدۇ: "مەن ئۆزەمنىـڭ بـۇ ئىشـقا لايىـق بولـۇپ-بولمايدىغانلىقىمـدىن بەكلا گۇمانلىنىمەن." شۇنـداقتىمۇ، بىر قانچە مىنوتلۇق خىزمەت ئىشلىنىشتىن كېيىن، ئۇ بۇ ئىشقا مۇۋاپىق كېلىدىغان بىر نـامزات ھالىغا كېلىدۇ. پاپېن نىمە ئىشلار بولـۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى پەرق قىلىپ بولغىچىلا ئۆزىنى ھىندېنبۇرگنىڭ ئالدا كۆرىدۇ.

"ئـاھ مىنىـڭ قەدىرلىـك پاپېنىم، دەيـدۇ قۇرۇقلـۇق ئـارمىيە مارشالى ئاتىلارچە مېھرىبـانلىق بىـلەن، ـــ سىز چوقـۇم مىنىـڭ مۈكەممەل يـاردەمچىم بولـۇپ بـۇ قىـيىن ئۆتكەلـدىن ئوڭۇشـلۇق ئۆتىۋېلىشـىمغا يـاردەم قىلغايسـىز." مارشـال، پاپېنىنـىڭ بـۇرۇن ئـاتلىق ئەسـكەرلەر ئوفىتسـېرى بولغـان، ئىقتىسـادى جەھەتـتە باشقىلارنىڭ قولىغا قاراشلىق بولمىغـان، ئـات مەيدانلىرىـدا ئـات چـاپتۇرۇپ كەلـگەن بىـر داڭلىـق كـاۋاللىر، دىپلومـاتىيە

www.pdaily.biz

ساھەسىدىمۇ بەزى تەجرىبىلەرگە ئىگە بىرسى دەپلا تونۇيتتى. شۇنداقتىمۇ ھىندېنبۇرگ، بۇ ئادەمنىڭ ھەربىلەرگە خاس پەزىلىتى بىلەن ئەپەندىلەرچە قىياپىتىنى كۆرۈپ بەكلا قايىل بولىدۇ. پاپېن يەنە بىر قېتىم، مەن بۇ ئىشقا مۇۋاپىق كېلىدىغان نامزات ھېسابلانمايمەن، دەپ تەكرارلايدۇ. بۇ قېتىمقىسىدا، ھىندېنبۇرگ بىر قانچە ئېغىز گەپ بىلەنلا ئۇنى قايىل قىلىدۇ: "سەن دېگەن بىر ھەربىي ئادەمسەن. جەڭ مەيدانلىرىدا ئەسكەرلىك بۇرچىڭنى ئادا قىلغان بىرسى سەن. ۋەتەن چاقىرىق قىلسا، پرۇسسىيىلىك بىرسىنىڭ بېرىدىغان جاۋابى: قەتئىي بويسۇنىمەن! دېيىشتىن باشقىچە بولماسلىقى كېرەك."

ھىتلېر مېكلېنبېرگتا ھەپتىلىك دەم ئېلىشىنى ئۆتكۈزىۋاتقان كۈنلەردە، گېيوبېلس تېلېفون بېرىپ، ھىندېنبۇرگ بۈگۈن چۈشتىن كېيىن سىنى قوبۇل قىلماقچى بوپتۇ، دەپ خەۋەر بېرىدۇ. بۇ خەۋەرنى ئالغان فيۇرېر ئالدىراش پايتەختكە قاراپ ئاتلىنىدۇ. بېرلىنغا بارغىنىدا پرېزدېنت ئۇنىڭغا، پاپېننىڭ باش مىنىستىرلىقتا تەيىنلەنگەنلىكىنى ئۇقتۇرىدۇ (شلېيچېر بىلەن بۇ ھەقتە ئاللىمۇقاچان كېلىشىپ بولغاچقا، بۇ خەۋەر ھىتلېرغا يېڭىلىق ھېسابلانمايتتى). مارشال ئۇنىڭدىن پاپېننى قوللاپ-قوللىماسلىقىنى سورايدۇ. "قوللايمەن" دەپ جاۋاب بېرىدۇ ھىتلېر. شۇنداق قىلىپ بۇ قېتىمقى قىسقىچە كۆرۈشۈشمۇ ئاخىرلىشىدۇ.

شۆبھىسىزكى، شلېيچېر بۇ قارارنىڭ پۈتۈنلەي گېرمانىيىنىڭ ئۇلۇغۋار مەنپەتى ئۈچۈن ئىكەنلىكىگە تولۇق ئىشىنەتتى. ئۇ،

www.pdaily.biz

بىرئونىڭ بەكلا يۇمشاقباش بىرسى بولغاچقا، ھىتلېرنى تېزگىنلەپ كېتىشكە كۈچى يەتمەيدۇ، دەپ قارايتتى. باشقا ھەربىلەرگە ئوخشاشلا شلىيچېرمۇ قۇرۇغلۇق ئارمىيە بۇنىڭدەك بىر تەلۋىگە تاقابىل تۇرالىشى مۇمكىن بولۇپلا قالماي، بەلكى يەنە ئۇنىڭدىن پايدىلىنىپ كۈچلۈك مىللەتچى ئارمىيە قۇرۇپ چىقالايدۇ، دەپ ئىشىنەتتى. شۇنداق قىلىپ، شلىيچېر بىرىنچى قەدەملىك نىشانىسىنى ئەمەلگە ئاشۇرغان ھېساپتا ئىدى. ئەمما، خۇددى ھەر دائىم ماچياۋېللى (Mchiavelli) دىن ئاشۇرىۋېتىش خىيالىدا يۈرگەن كىشىلەرگە ئوخشاش (ماچياۋېللى — 1469~1527-يىللاردىكى ئىتالىيە سىياسەتچىسى، ھىلىمىكىرچى)، ھەقىقەتەنمۇ ئۆزىنى بەكلا ئەقىللىك ھېسابلايتتى. ئەمما بۇ قىلغىنى ئۇنىڭ ئىشلىرىغا پايدا كەلتۈرەلمەيدۇ. ئۇ، ھىتلېرنىڭ يېڭى ھۆكۈمەتنى قوللايمەن دەپ بەرگەن ۋەدىسىنىڭ ۋاقىتلىق بىر ۋەدە ئىكەنلىكىنى تۇيۇپ قالدۇ. ئۇ، ئەگەر ھىتلېر پاپېن بىلەن ھەمكارلىق ئاساسىدا ئىش قىلغىدەكلا بولىدىكەن، پارلامېنتنى تارقىتىۋېتىش، مىللى سوتسىيالىزم ھەرىكىتىنى باستۇرۇش تەدبىرلىرىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇشىمىز مۇمكىن، بولمىسا، ئۇنىڭ قوللايمەن دېگەن گېپىگە ئىشەنمەسلىك كېرەك، دەيدۇ. پاپېن ئۇنىڭ دېگىنىدەك ھەرىكەت قىلغان بولسىمۇ، ھىتلېر يەنىلا ئۇنىڭ تەرىپىنى تۇتمايدۇ. ئەكسىنچە، ھىتلېر قول ئاستىدىكىلەرنىڭ قايتىدىن كوچىلاردا قىزىللار بىلەن ئۇرۇشۇش ھەرىكىتىگە يول قويۇپ بېرىدۇ. شۇنداق قىلىپ زوراۋانلىق ھەرىكەتلەر قايتىدىن پۈتكۈل گېرمانىيىگە

يىپىلىشقا باشلايدۇ. پەقەت 7-ئايدىلا (ئەرەن ئېيىدىلا) تاياقتا ئۆلگەن ئادەم سانى 86 كىشىگە يېتىپ، بۇلاردىن 30 نەپىرى قىزىللار، 38 نەپىرى ناتسىستلار ئىدى. ھەر ئىككى تەرەپلا ئۇرۇشۇشنى خالايتتى. تۇمۇز ئىسسىق كۈنلەردە ئۇششاق-چۈششەك ئۇرۇش-جېدەللەر كۆچىيىپ رەسمى بىر ئۇرۇش ھالىنى ئېلىشقا باشلايدۇ. 10-ئىيۇل (ئەرەن) كۈنى، يەنى يەكشەنبە (پازار) كۈنى، يەنە 18 نەپەر ساقچى ئېتىپ ئۆلتۈرۈلدۇ؛ ئارىدىن 7 كۈن ئۆتۈپ، بىر توپ ناتسىستلار ساقچىلارنىڭ ھىمايىسىدا نامايىش قىلىپ ئالتونا (Altona) ئىشچىلار ئاھالە رايونىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقىنىدا، بىنالارنىڭ ئۈستى ۋە پەنجىرىلەردىن قاتىرىسىغا ئوق ئېتىلىپ نامايىشچىلار قوشۇننى تارقىتىۋېتىدۇ. نامايىشچىلارمۇ ئوق چىقىرىپ قارشىلىق كۆرسەتكەن. مەلۇماتلاردىن قارىغاندا، شۇ قېتىمقى توقۇنۇشتا 19 نەپەر ئادەم ئۆلۈپ، 285 نەپەر ئادەم يارادار بولغان.

شۇنىڭدىن 3 كۈن كېيىن، پاپېن پىرېزدېنتنىڭ جىددى ھالەت ھوقۇقىدىن — ۋېيمار ئاساس قانۇنىنىڭ 48-ماددا بەلگىلىمىسى بويىچە جىددى ھالەت ئېلان قىلىدۇ. بۇ ماددا بۇرۇنمۇ كۆپ قېتىم ئىشقا كىرىشتۈرۈلگەن بولۇپ، 1923-يىلقى ئىقتىسادى بوھران دەۋرىدە ئېبېرت (Friedrich Ebert 埃伯特) مۇ بۇ قانۇن كۈچىدىن پايدىلىنىپ 8 سائەتلىك ئىش تۈزۈمىنى بىكار قىلغان؛ برۈنىڭ (Heinrich Brüning 勃鲁宁) مۇ نەچچە قېتىم بۇ ماددىدىن پايدىلىنىپ گېزىتلارنى پېچەتلىگەن ئىدى. شۇڭا پاپېنمۇ پروسىيە ھۆكۈمىتى قىزىللارغا تاقابىل تۇرۇشقا

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

كۆچى يەتمىدى دېگەننى باھانە قىلىپ ئۆزىنى پروسسيە ئىمپېرىيە گوبېرناتورى دەپ ئېلان قىلىدۇ. بۇ دېمەك، بۇ شىتاتنىڭ پارلامېنتى، ھۆكۈمىتىنىڭ ئەمەلدىن قالدۇرۇلغانلىقىدىن دېرەك بېرەتتى، شۇنىڭدەك ھەر قايسى شىتاتلاردىمۇ ئاساسىنۇندا بەلگىلەنگەن پەۋقۇلئاددە ئەھۋال ئاستىدا ھوقۇقنى ئىشقا سېلىش دېگەن بەلگىلىمىدە چىڭ تۇرالىغىنىدىلا پۈت تىرەپ تۇرالىشى مۇمكىن ئىدى.

www.pdaly.biz

(4)

پارلامېنت سايلىمى كۆنى ئۆچۈن 31-ئىيۇل (ئەرەن) كۈنى بېكىتىلىدۇ. بۇ يەنە بىر قېتىملىق ئۇچقاندەك ئايلىنىپ تەشۋىقات ھەرىكىتى ئېلىپ بېرىشتىن دېرەك بېرەتتى. دېگەندەك بۇ ھىتلېرنى ئىككىنچى قېتىم "گېرمانىيە ئاسمىنىنى ئايلىنىپ چىقىش" غا مەجبۇرلايدۇ. شۇڭا ھىتلېر يەنە بىر قېتىم بىر ئايروپىلان كىرالاپ يەنە شۇ بۇرۇنقى ليوتچىك بىلەن ئۇچۇشقا باشلايدۇ. تەجرىبىلەر شۇنى كۆرسەتتىكى، خانس باۋۇر (Hans Baur汉斯•包尔) بارلىق ھاۋا كېلىماتلىرىدا ئۇچالايدىغان قابىلىيەتلىك بىر ئۇچقۇچى ئىدى. يەنى ئۇلار نەچچە قېتىم قار-شۇرىغانلىق، قاتتىق يامغۇر ياققان ۋە پۈتۈن جاھاننى تۇمان قاپلاپ كەتكەن ئەھۋالدا ئايروپىلاننى قوندۇرۇشقا مەجبۇر بولغان ئىدى. شۇندىن باشلاپ ھىتلېر باشقا بىرسى ھەيدەيدىغان ئايروپىلان بىلەن ئۇچۇشقا ئۇنىمايدىغان بولىدۇ.

ئۇنىڭ يەنە ئىككىنچى بىر شوپۇرمۇ بار بولۇپ، ئۇ شوپۇر مەخسۇس ھىتلېرنىڭ ماشىنىسىنىلا ھەيدەيدەيتتى. بۇ شوپۇر 21 ياشلىق ئېرىچ كېمپكا (Erich Kempka埃利希•坎姆卡) دېگەن ياش بىر يىگىت ئىدى. كېمپكا گېرمانىيىنىڭ غەربىي ئۇچىدا ھىتلېر ئولتۇرغان ئايروپلاننىڭ قونىشىنى ساقلىسا، يەنە بىر شوپۇرى جولىئۇس شرېك شەرقىدە ساقلاپ تۇراتتى. بۇ قېتىمقى ئومۇمى سايلام رىقابىتىدە بۇ ئىككى شوپۇر جەمئىي 50 مىڭ كېلومېتىردىن ئارتۇق يول يۈرگەن بولۇپ، بۇ يولنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمىنى شېغىللىق يول ئىدى. ھىتلېر كېمپكانى ئۆز تۇغقىنىدەك كۆرەتتى. باۋۇرغىمۇ ئوخشاشلا قىزغىن مۇئامىلە قىلاتتى. بىر ھەپتىلىك جاپالىق كۈرەشتىن كېيىن ھىتلېر ھەمراھلىرى بىلەن بىرگە ۋېيمارغا كېلىپ ئازىراق دەم ئېلىشۋالىدۇ. ھىتلېر بۇ ئارىدا باۋۇرنى يېنىغا ئېلىپ باغچىدا سەيلى قىلغاچ پاراڭلىشىدۇ. بۇ باغچا ئۇنىڭ چۈشكەن دىبىرۋېرتېر (贝尔维德尔) مېھمان كۈتۈش سارىيىدىن ئانچە يىراق بولمىغان بىر يەردە ئىدى. ئۇ باغچىدا قالغان ھەمراھلىرىدىن يىراقلاشقاندىن كېيىن باۋۇرنىڭ ئۇرۇش مەزگىلىدە كۈرەشچى ئايروپلان لىيوتچىكى بولغان جەريانىدىكى ئىشلارنى ھېكايە قىلغۇزۇپ ئۇنىڭ بىلەن توپ-توغرا بىر سائەت پاراڭلىشىدۇ. شۇندىن كېيىن، يەرلىك مەسئۇللاردىن ساۋكېل (Sauckel 绍克尔) غا قالغان كىشىلەرنى بىرلىكتە شەھەرگە باشلاپ بېرىشىنى، شۇنىڭدەك چۈشتىن كېيىن قەھۋە ئىچىش ۋاقتىدا 15 نەپەر قىز چاقىرىپ كېلىپ مېھمانلارغا ھەمرا قىلىشنى بۇيرۇيدۇ.

بۇ چاغدا، ھىتلېرنىڭ دىبىرۋېرتېر () رېستورانتىدا تاماق يەۋاتقانلىق خەۋىرى تارقىلىپ كېتىدۇ. شۇڭا، چىرايلىق كىيىنگەن ئاياللار بىر-بىرلەپ كېلىپ رېستورانتتىن ماراپ ھىتلېرگە قارىشىپ كېتىدۇ. ھىتلېر ھاياجانلانغىنىدىن يېنىدا ئولتۇرغان باۋۋرنى نوقۇيدۇ: "قارىغىنە باۋۋر، ئۇ تەرەپتە تۇرغان كىچىك قىزغا قارا، ئۇ قىز راستىنلا پەرىزاتتەك چىرايلىق قىز ئىكەن!" باۋۋر فيۇرېرگە ئىچى ئاغرىپ كېتىدۇ. "ئامال قانچە، بىزنىڭ فيۇرېرىمىز قىزلارنى يىراقتىن كۆزىتىشكىلا مەجبۇر، ئۇلارنىڭ ھېچ قايسىسىغا يېقىنلىشالمايدۇ" دەيدۇ. "توغرا دەيسەن باۋۋر" دەپ ھىتلېرمۇ خۇرسىنىپ قويىدۇ.

شەھەردىن چاقىرتىلغان 15 نەپەر قىزمۇ يېتىپ كېلىدۇ. ئەمما بۇ قىزلار ئۆز ھەمراھلىرىنى بىر چەتكە قايرىپ قويۇپ خۇددى يوقاتقان ھالدا ھىتلېرغا تىكىلىشكە باشلايدۇ. ھىتلېر بۇ ھالەتتىن بەكلا خىجىل بولۇپ كېتىدۇ. شۇڭا ئۇ ھەممەيلەن بىرلىكتە "سەنئەتكارلار قەھۋەخانىسى" غا بارايلى دەپ تەكلىپ قىلىدۇ. كىشىلەر قاتار بولۇپ ماشىنىلارغا چىقىدۇ. فيۇرېردىن باشقىلار ھېچ بولمىغاندا بىرسى بىردىن قىزنى قۇچىقىغا ئېلىشقان ئىدى. ئەمما ئۆزۈنىغا قالمايلا بۇ قەھۋەخانىدىكى قىز-ئاياللارمۇ كېلىپ ھىتلېرنىڭ ئەتراپىغا ئولىشىۋالىدۇ. بىر مەزگىللىك پاتپاراقچىلىقتىن كېيىن ھىتلېر، خانفىشتانگىلغا پىيانو چېلىشنى بۇيرۇيدۇ. ئەمما ئۇ بىر-ئىككى نوتىنى ئاڭلايلا ئەتىكى نۇتۇق ئۈچۈن تەييارلىق قىلمىسام بولمايدۇ دەپ سورۇندىن چىقىپ كېتىدۇ.

سايلام رىقابىتىنىڭ ئاخىرقى ئىككى ھەپتىسىدە، ھىتلېر 50 كە يېقىن شەھەردە نۇتۇق سۆزلەيدۇ، ئۇ بارغانلا يېرىدە قىزغىن قارشى ئېلىنىدۇ. بىر قېتىمىدا ئۇ ستراالرسىن () دا ئون مىڭدەك يىغىن قاتناشقۇچىلىرىنى يامغۇردا نەق 6 سائەت ساقلىتىپ قويىدۇ. باۋۇر قاراڭغۇلۇقتا قونۇشقا يەر تالالايمەن دەپ بەكلا كۆپ ئاۋارە بولۇپ ۋاقتىنى ئۇزارتىۋەتكەن ئىدى. مىتىنىڭ قاتناشقۇچىلىرى ئۇنىڭ نۇتقىغا شۇنچە مەس بولۇپ كېتىشىنىڭ بىر سەۋەبى، ئىقتىسادى پالەچلىك پۈتۈن مەملىكەتكە يامراپ كەتكەنلىكى ئىدى.

11 ياشلىق ئېگون خانفستانگىل ميونخېن شەھەر سىرتىدىكى بىر كاتتا چېدىردا ھىتلېرنىڭ خەلق ئاممىسىغا سۆزلىگەن بىر قېتىملىق نۇتقىنى ئاڭلىغان ئىدى. “ئۇ ئاممىنىڭ پۈتۈن ھېسسىياتىنى ئۆزىگە جەلىپ قىلىۋالغان بولۇپ، خەلق ئاممىسى پات-پاتلا قىزغىن ئالقىش ياڭرىتىپ تۇراتتى” دەيدۇ. نۇتۇق ئاڭلىغۇچىلار ئارىسىدا نامراتلارمۇ، بايۋەتچىلەرمۇ بار ئىدى؛ ھەتتا پروفېسسورلار بىلەن ئىشچىلارمۇ بار ئىدى. نۇتۇقنىڭ دەسلىۋىدە كۆپچىلىك قارشى تەرەپ ئادەملەرنىڭمۇ بۇ مىتىنگە قاتناشقانلىقىنى كۆرۈپ سەل خاتىرجەمسىزلىك ھېس قىلىشىسمۇ، ئۇزۇنغا قالمايلا ئۇلارنىڭ ھەممىسى بىر پۈتۈن ھالغا كېلىشىپ ئەسەبىلەرچە ئالقىش ياڭرىتىپ تەنتەنىگە قوشۇلۇپ كېتىدۇ. ئېگون ئۇ يەردە بىر جۈپ بەك ماسلىشىپ كەتمىگەن ئەر-خوتۇننىڭ، ئۇلارنىڭ بىرسى پروفېسسور، يەنە بىرسى ئايال خىزمەتچىسى ئىدى، چېدىردىن چىقىپ كېتىۋاتقانلىقىنى

www.pdaiy.biz

كۆرىدۇ. "ھەممە ئۆزىنى ئۇنۇتقان ھالدا ۋارقىرىشىپ تەنتەنە قىلىشىۋاتقىنىدا، ئۇلار ئىككىسىمۇ ھاياجان ئىچىدە ئۆزئارا قىزغىن سۆزلىشىپ كېتىدۇ. ئادولف ھىتلېر ئەنە شۇنداق سېھىرلىك كۈچكە ئىگە بىرسى ئىدى." كېيىن ئېگوننى دادىسى يېتىلەپ "قوڭۇر بىنا" غا ئېلىپ كېلىدۇ. "ئەندى شوخلۇق قىلما ئوغلۇم. — دەيدۇ دادىسى ئوغلىغا، — بىر ئورۇن تېپىپ ئولتۇرۇپ ئەتراپنى تاماشا قىلغىن." ئالاقىچى ماشىنكىدا ئۇرۇپ چىقىرىلغان بىر تىزىق ئارگىنالنى گىيوبېلسقا تاپشۇرىدۇ. 'بۇ ھىتلېر سۆزلىگەن نۇتقىنىڭ خاتىرىسى، يېڭىراقتا ماشىنكىدا ئۇرۇپ چىقىرىلدى.' فيۇرېر كىشىلەر ئارىسىدىن چىقىپ ئىش ئۈستىلىگە كېلىپ ئولتۇرىدۇ. گىيوبېلس ئۇنىڭ كەينىگە ئۆتۈپ ئۇنىڭغا قاراپ تۇرىدۇ. ئۇلار ئېلان قىلىشقا تەييار قىلىش ئۈچۈن بىرلىكتە ئارگىنالنى تەھرىرلەۋاتقاندەك قىلاتتى. ھىتلېر بىر تەرەپتىن قېرىنداش بىلەن خاتىرە يازسا، بىر تەرەپتىن ئۆز-ئۆزىگە غۇدۇڭشۇپ 'بۇ يېرى ياخشى بوپتۇ، ... مانا بۇ گەپلەر ئىنتايىن كۈچلۈك ئىپادىلىنىپتۇ، ... بۇنى چىقىرىپ تاشلاش كېرەك ...' دەيتتى. تېخى بىر سائەت ئاۋاللا ئۆمۈرىدىكى ئەڭ ھېسسىياتلىق نۇتقىدىن بىرنى سۆزلەپ كەلگەن ئىدى. ئۇ نۇتۇقىدا چاقىرىق قىلاتتى، يالۋۇراتتى، ئاچچىغلىناتتى، ... مانا ئەندى، ئۇ بايىقى قىياپىتىنى پۈتۈنلەي ئۇنۇتۇپ مەن ئۇچراتقان ھەر قانداق بىرسىگە ئوخشاش بەكلا تىنچ، بەكلا مېھرىبان بولۇپ ئۆزگەرگەن ئىدى."

سايلام پائالىيىتى جەريانىدا ھىتلېر يەھۇدىيلارغا قارشى بىرەر

ئېغىزمۇ گەپ قىلمايدۇ. ئۇ، ھەقىقەتەنمۇ يەھۇدىيلارغا ئۆچ ئىدى. بۇ تەرىپى ھەممىگە مەلۇم بىر ئەھۋال. ئەمما نۇرغۇن كىشىلەر بۇ ئىشقا سەل قارىلىشنى خالىمايتتى. شۇنىڭغا قارىماي ھىتلېر بۇ مەسىلىنى مەنتىقلىق بىر سەۋىيە بىلەن چەكلەپ تۇتۇشنى بىلەتتى. كۆپ ساندىكى نېمىسلار، ئادۋوكاتلىق قىلىدىغان يەھۇدىيلار بەك كۆپ بولۇپ كەتتى دەپ قارىشاتتى. ئۇلار يەنە يەھۇدىيلارنىڭ تۈرلۈك ماللار سودا سارايلىرى بىلەن كۆڭۈل ئېچىش ساھەلىرىنى تېزگىنلىۋالغانلىقىغا قارشى ئىدى. ئۇرۇشتىن كېيىن، يەھۇدىيلار گويا سەل تاشقىنىدەك شەرقتىن ئېقىپ كىرىشكە باشلىغان بولۇپ، بۇ يەھۇدىيلار گېرمانىيىگە شەرق يەھۇدىيلىرىنىڭ كىيىم پاسونى بىلەن ئادەتلىرىنىمۇ بىرگە ئېلىپ كېلىشكان ئىدى. كۆپلىگەن گېرمانىيىلىك يەھۇدىيلار بۇ ھالەتتىن يىرگىنىپ دەرت تۆكۈشەتتى. ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئىككى نەپىرى، يەنى داڭلىق ئىككى يەھۇدىي بانكىرى يېڭىدىن ۋەزىپىگە تەيىنلەنگەن ئەمگەك مىنىستىرىدىن شەرق يەھۇدىي كۆچمەنلىرىنى قوبۇل قىلىشنى توختۇتۇش تەلىۋىدە بولىدۇ. چۈنكى ئۇلار، بۇ يەھۇدىيلار بۇ يەرگە كەلگەندىن كېيىن چوقۇم يوشۇرۇن يەھۇدىي دۈشمەنلىكىنى ئولغايتىۋېتىدۇ دەپ قارىشاتتى. يەھۇدىيلار ئۆزلىرىنى ئاۋال گېرمانىيىلىك، ئاندىن يەھۇدىي دەپ تونۇشاتتى. ئۇلار گېرمانىيە ئىگىلىكى بىلەن قان بىلەن گۆشتەك زىچ باغلانغان بولغاچقا، مەۋجۇت ئىجتىمائى يەكلىنىشكە چىداشلىق بېرىشكە يەنىلا تەييار ئىدى. چۈنكى، شۇنچە كەڭ قۇرساق دەپ قارىلىۋاتقان ئەنگلىيە بىلەن

ئامېرىكىدىمۇ يەھۇدىيلار ئەڭ ئىسىل كلۇب ۋە مېھمانخانىلاردىمۇ چەتكە قېقىلىپ قوبۇل قىلىنمايدىغان يەردە گېرمانىيىدىكىلەر نېمىگە ئەرزىيتتى؟ ئۇنىڭ ئۈستىگە مىللىي سوتسىيالىزمغا بەرداشلىق بېرىۋاتقانلار يەھۇدىيلارلا ئەمەستە! يېقىندا، بىر توپ پەلەستىنلىك رادىكاللار، ھىتلېرنىڭ يەھۇدىيچىلىقتا قارشى ئىكەنلىكىنى ھېسابقا ئالمىغاندا ناتسىستلار ھەرىكىتىنى قوبۇل قىلىشقا بولىدىغان بىر ھەرىكەت، چۈنكى بۇ ھەرىكەت گېرمانىيىنى ئوت بالا ئاپەتلەردىن قۇتقۇزالايدۇ، دەپ ئېلانمۇ قىلىشقان ئىدى.

31 ـ ئىيۇل (ئەرەن) دا (گەرچە ۋيېننادا بىر گېزىت "ياشىسۇن شىكىلگرۇبېر!" دېگەن تېمىدا بىر خەۋەر بېسىپ ھىتلېرنىڭ كېلىپ چىقىشىنى ئاشكارىلىۋەتكەن بولسىمۇ)، (1932 ـ يىلىنىڭ باشلىرىدا، ئاۋستىرىيە باش مىنىستىرى تورفىس ۋيېننا يەكشەنبىلىك ۋە دۈشەنبىلىك گېزىت تەھرىرلىرىنى كۈشكۈرتۈپ ھىتلېرنىڭ كېلىپ چىقىشىنى ئېنىقلاپ چىقىشقا رىغبەتلەندۈرگەن ئىدى. ئۇلار ھىتلېرنىڭ ئۆز دادىسىنىڭ بىر نىكاھسىز تۇغۇلغان بالا ئىكەنلىكى ھەققىدىكى ھۆججەتنى قولغا چۈشۈرۈپ، يوقۇرقىدەك تېما بىلەن خەۋەر بەرگەن بولۇپ، بۇ خەۋەر ئارقىلىق گېرمانىيىدىكى سايلامغا تەسىر كۆرسىتىش ئۈمىدىدە بولغان) ناتسىستلارنىڭ ئالغان ئاۋازى 13 مىليون 702 مىڭ 779 غا يېتىپ، ئۇلارغا رەقىب بولغىدەك كۈچكە ئىگە دەپ قارالغان ئىككى رىقابەتچىسى، يەنى سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسى بىلەن كومپارتىيىنىڭ ئېرىشكەن ئاۋاز يىغىندىسىدىنمۇ

www.pdaiy.biz

500 مىڭ ئارتۇق ئاۋازغا ئېرىشكەن ئىدى. ناتسىستلار پارتىيىسى ئومۇمى پۈتۈن سايلىغۇچىلارنىڭ 37.3 % قىسىم ئاۋازىنى قولغا كەلتۈرگەنلىك غالىبىيىتىدىن روھلانغان ھىتلېر، پارتىيىسىگە ئۆزىنىڭ باش مىنىستىرلىك سايلام رىقابىتىگە قاتنىشىش تەكلىۋىنى قويىدۇ.

گيورىڭ بۇ تەكلىپكە قارشى چىقىدۇ. ستراسسېر بولسا، ھىتلېرنىڭ تەكلىۋى بويىچە ھەرىكەت قىلىنغاندا ئۇنىڭ باشقا ئوڭچىل پارتىيىلەر بىلەن بىرلىشىپ ھوقۇقنى قولغا كىرگۈزىمەن دەيدىغان سىياستى پۈتۈنلەي ۋەيرانچىلىققا ئۇچرايدىغانلىقىنى كۆزلەپ، ھىتلېرنىڭ تەكلىۋىنى قوللىمايدۇ. ئەمما ھىتلېر ھوقۇق ئۈچۈن بەكلا ئالدىراپ كېتىۋاتقانلىقى ئۈچۈن، ئۇنى ھەرگىز قايىل قىلغىلى بولمايتتى. شۇڭا، ئۇلار دەرھال بېرلىنغا ئادەم يوللاپ ھىتلېرنىڭ باش مىنىستىر بولۇش سايلىمىغا نامزات بولۇپ قاتنىشىش تەلىۋىنى شىلېيچېرغا يەتكۈزىدۇ. ئەمما بۇ گېنېرال ھىندېنبۇرگ بۇنداق بىر شەرەپنى سابىق ئون بېشى بىرسىگە بېرىشنى خالىمايدۇ دەپ ئويلىغىنى ئۈچۈن بۇ گەپكە ئىشەنگىسى كەلمەيدۇ. بۇ گېنېرال ھىتلېرنى بۇنداق ”خام خىيالنىڭ كەينىگە كىرىپ يۈرمەي بۇ پىلانىدىن قايتۇرۇش ئۈمىدى“ بىلەن ھىتلېرنى سۆزلىشىش ئۈچۈن مېكلېنبېرگ (梅克伦堡 Mecklenberg) قا تەكلىپ قىلىدۇ. 5-ئاۋغۇست (چايان) كۈنى، بۇ ئىككى ئادەم پايتەخت ئەتراپىدىكى فورستىنبېرگ (弗尔斯登贝格) ھەربى گازارمىسىدا ئۇچرىشىدۇ. بۇ كۆرۈشۈشتە ھىتلېر باش مىنىستىر بولۇشنى تەلەپ قىلىپلا

www.pidaw.biz

قالماي، يەنە قانۇن چىقارتىپ دۆلەتنى باشقۇرۇشقا تولۇق ھوقۇقلۇق دەيدىغان بۇيرۇق ئېلان قىلىنىشىنىمۇ تەلەپ قىلىدۇ. بۇ تەلەپ ماھىيەتتە مۇستەبىت ھۆكۈمران بولىمەن دېيىشتىن باشقا نەرسە ئەمەس ئىدى. بۇ قېتىمقى سۆھبەت ھەقىقەتەنمۇ ئۇتۇقلۇق ئۆتىدۇ. ھەتتا ھىتلېرمۇ ھىندېنبۇرگنىڭ پىكرىدىن يېنىپ ئۆزىنى قوللاش مۇمكىنلىكىگە ئىشەنگەن ئىدى. بۇ خۇشاللىنارلىق كۈننىڭ قالغان قىسمىدا ھىتلېر تامغا بىر پارچە پىلاكات مىخلاپ بۇ قېتىمقى تارىخى ئەھمىيەتكە ئىگە كۆرۈشۈش ئۈچۈن خاتىرە قالدۇرۇپ قويۇشنىمۇ تەكلىپ قىلىدۇ.

ھىتلېر ئەنە شۇنداق كۆتۈرەڭگۈ ھېسسىياتى بىلەن سالزبۇرگ (萨尔茨堡Salzburg) قا قايتىپ كېلىدۇ. ئەمما گېيوبېلس، بىز ئۈنچە ئاسان ھوقۇققا ئېرىشەلىشىمىز مۇمكىن ئەمەس، دەپ ئويلىغاچقا بۇنداق گەپلەرگە ھىتلېر قىزىققاندەك قىزىقىپ كەتمەيدۇ. گېيوبېلس پۈتۈن كۈچى بىلەن ھەرىكەتكە ئاتلىنىشقا تەرەپتارى بولۇپ، ئۇنداق سىلىق يوللار بىلەن ھاكىمىيەت ئۈستىگە چىقىشنى ئويلىمايتتى. ئەمما ئۇنىڭ بۇ تور قىزغىنلىقى ناتسىستلار گۇرۇھىدىكىلەرگە ئۆز تەسىرىنى كۆرسىتىدۇ. "پۈتۈن پارتىيە ھاكىمىيەتنى قولغا كىرگۈزۈش ئۈچۈن تەييار ھالغا كەلدى. — دەپ يازىدۇ 8-ئاۋغۇست (چايان) تىكى كۈندىلىك خاتىرىسىگە، — بۇنىڭ ئۈچۈن ھۇجۇمچىلار ئەتىرىتى باشقا ئىشلىرىنى بىر چەتكە قايرىپ قويۇپ بۇ ئىش ئۈچۈن ئاتلىنىش كېرەك." 10-ئاۋغۇست (چايان) كۈنى، ھىندېنبۇرگ يېزىدىكى داچىسىدىن ئايرىلىپ بېرلىنگە قاراپ يولغا چىققان ۋاقتىدا،

پايتەخت ئاساسەن يېرىم قورشاۋغا ئېلىنغان ھالىدا ئىدى. بۇ كرىزىسنى ھەل قىلىش ئۈچۈن پاپېن تەشەببۇسكارلىق بىلەن ۋەزىپىسىدىن ئىستىپا بېرىدۇ. ئەمما ھىتلېرنىڭ باش مىنىستىر بولۇشى مەسىلىسىدە ھىندېنبۇرگ ھەققىدە گەپ تارقىتىشقا كىرىشىدۇ. تۇيۇقسىز كۆتۈرۈلۈپ چىققان بۇ ئاۋۇستىرىيىلىك، شلېيچېرغا بەرگەن ھەر خىل ۋەدىلىرىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇپتۇ دەيدىغان پىتنە پاسات تارقىتىدۇ. يەنە بىر تەرەپتىن ھىتلېردىمۇ ھۆكۈمەتنى باشقۇرالىغىدەك بىرەر تەجرىبە يوق، ھەتتا ئۆزىنىڭ پارتىيىسى ئىچىدىكى مىڭسى قىزىپ كەتكەن ئۇنسۇرلارنىمۇ تىزگىنلىيەلمەي يۈرمەكتە؛ پىرىزدېنت ھىندېنبۇرگ ھىتلېرنى يىغىنغا تەكلىپ قىلىشنىمۇ رەت قىلىپتۇ دەپ گەپ تارقىتىدۇ.

ئەتىسى چۈشتىن بۇرۇن، يەنى 13-ئاۋغۇست (چايان) كۈنىسى، ھىتلېر بېرلىن باش شىتابى قىلىپ ئىشلىتىۋاتقان كايزېرخوف (凯撒霍夫 Kaiserhof) مېھمانسارىيىغا چۈشىدۇ. مېھمان كۈتۈش سالونىدىكى تېلېفون كۈن بويى تىنماي جىرىڭلاپ تېلېفون كېلىپ بۇ يەرنى خۇددى بىر جەڭ مەيدانى قوماندانلىق شىتابىدەك ھالغا كەلتۈرىۋېتىدۇ. مېھمان كۈتۈشنىڭ ئايلانما ئىشىكى كىرگەن-چىققانلارنىڭ كۆپلىكىدىن تىنماي چۆگىلەپ تۇرىدۇ. مېھمانساراي كۈتىۋېلىش زالىمۇ قاينىغان قازاندەك مىغىلداپ كېتىدۇ. ئاساسلىق بىنادا فيۇرېرنىڭ كونۋىيى بىلەن ياردەمچىسى ئۈچۈن تەييارلانغان جىددى ھالەت ئىشخانىسىدا، خەت ماشىنكىلىرى تىنماي تاراخشىپ ئىشلەپ

تۇراتتى. يەرلىك ۋە چەتئەل گېزىت ۋاكالەتچىلىرى ھىتلېرنىڭ بىرىنچى ئاخبارات باياناتچىسى بولغان ئوتتو دىترىچ (奥托•狄特里希Otto R. Dietrich) ۋە خانفستانگلنىڭ ئەتراپىنى قورشاپلا ئالغان بولۇپ، قىزىق خەۋەر ھالىغا كەلگەن ھىتلېر دېگەن بۇ ئادەمنىڭ سۆھبەت ئېلان قىلىپ بېرىشىنى تەلەپ قىلىپ چىڭ تۇرىۋېلىشقان ئىدى.

چۈش ۋاقتىدا ھىتلېر شلېيچېر بىلەن كۆرۈشىدۇ. بۇ گېنېرال ئۇنىڭغا ھىندېنبۇرگ سېنى ئورۇنباسار باش مىنىستىرلىققا تەيىنلىنىشىڭنىلا تەستىقلىشى مۇمكىن دەپ ئېيتىدۇ. ھىتلېر قاتتىق ئاچچىغلىنىپ شلېيچېرنى، گېپىڭدە تۇرمىدىڭ، دەپ كايىپ كېتىدۇ. ئاندىن ئاچچىقىنى بېسىۋالالماي ئورنىدىن سەكرىگىنىچە تۇرۇپ غۇيۇلداپ چىقىپ كېتىدۇ. بىر ئازدىن كېيىن، ھىتلېر پاپېننىڭ ئىشخانىسىغا كىلىپ ھۆكۈمەت كونا تۈزۈمگە يول قويىدى دەپ كايىپ كېتىدۇ. پاپېن، ھىتلېرنىڭ بۇ خىل ھە دىسىلا كىشىگە ۋارقىراپ-جارقىراپ ئەيىپلەپ كېتىشىگە قاراپ ھەيران قالىدۇ. "پىرېزدېنتىمىز سىنى باش مىنىستىرلىككە تەيىنلەش نىيىتى يوق. — دەيدۇ پاپېن، — بۇنىڭ سەۋەبى، ئۇ سىنى تېخى تولۇق تونۇپ كېتەلىدىم دەپ قارىمايدۇ." ھىتلېر ھەرگىزمۇ پارچە نانغا ماقۇل دەيدىغان بىرسى ئەمەس ئىدى. شۇڭا ئۇ، مەن پۈتۈن كۈچۈم بىلەن ماركسىزمچىلار پارتىيىسىنى يوقۇتۇشقا تىرىشماقچىمەن. ئەمما مەن تولۇق ھوقۇققا ئېرىشىپ ئۆز ئۇسۇلۇم بويىچە ھەرىكەت قىلالىسام، بۇ مەقسىدىمنى ھەرگىزمۇ ئەمەلگە ئاشۇرالمايمەن، دەيدۇ. ئۇ گېپىنى

داۋاملاشتۇرۇپ يەنە مۇنداق دەيدۇ: كىشىلەر قان تۆكۈلۈشتىن ھەرگىزمۇ ساقلىنالمايدۇ. بۇ تارىخنىڭ بىزگە قالدۇرغان ساۋىقى. مۇسسولىن رىمغا يۈرۈش قىلغان ۋاقىتىدا ئىتالىيە پادىشاھى ئۇنىڭغا باش مىنىستىر ئورۇنباسارلىقىنى تەكلىپ قىلغانمىدى؟

ھىتلېر غەزەپلەنگەن ھالدا باش مىنىستىر بىناسىدىن چىقىپ ئۇدۇل گىيوبېلس تۇرغان يەرگە كېلىدۇ. ئۇ يەردە، قاتتىق غەزەپلىنىپ غۇدۇرىغىنىچە ئۈمىدسىز بىر شەكىلدە ھىندېنبۇرگنىڭ قوبۇل قىلىشىنى كۈتىدۇ. ئاخىرى، چۈشتىن كېيىن سائەت 3 لەردە پاپېننىڭ ئىچكى ئىشلار كاتىۋىدىن تېلېفون كېلىدۇ. ھىتلېر پەقەت بىرلا ئىشنى سورايدۇ: ھىندېنبۇرگ مېنى باش مىنىستىر قىلامدىكەن ـ قىلمامدىكەن؟ كاتىپ ئۇنىڭغا ھىندېنبۇرگنىڭ ساڭا دەيدىغان گېپى بارئوخشايدۇ دېگەن ھەپىنىلا قىلىدۇ. بۇ قېتىمقى قوبۇل قىلىش پىرىزدېنت مەھكىمىسىنىڭ كۈتۈپخانىسىدا بەكلا ئاددى ئەمما رەسمى ئۆتىدۇ. ھىندېنبۇرگ ھىتلېردەك بۇنداق بىرسىنى شۇنچە مۇھىم بىر ۋەزىپىگە تەيىنلىمەسلىك ئىرادىسىگە كەلگەن ئىدى. شۇنداقتىمۇ ئۇنىڭ پاپېن بىلەن ھەمكارلىشىشىپ ئىشلىشىگە قارشى ئەمەس ئىدى. "شۇ ئارقىلىق ئۇنىڭ ۋەتەنپەرۋەرلىك تەلپىنى قاندۇرماقچى" بولىدۇ. ھىندېنبۇرگ ئېھتىيات بىلەن مىللى سوتسىيالىزم پارتىيىسىنىڭ ھۆكۈمەت ئىشلىرىغا ئارىلىششىنى قوللايدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ. ھىتلېرمۇ خۇددى شۇنداق ئەدەپ بىلەن جاۋاب بېرىپ، بۇنىڭدىن قىلچە گۇمانىم يوق، مەملىكىتىمىزدىكى ئەڭ چوڭ پارتىيىنىڭ رەھبىرى بولۇش

سۇۋېتتىم بىلەن شۇنى تەكىتلەيمەنكى، مەن يېڭى كابىنېت تەشكىل قىلىشنى قەتئى تەلەپ قىلىمەن، بۇ ھۆكۈمەتنىڭ باش مىنىستىرلىكىنى شەخسەن ئۆزەم ئۈستۈمگە ئېلىشىم شەرت، دەيدۇ.

"بۇ مۇمكىن ئەمەس! — دەيدۇ ھىندېنبۇرگ، — مەيلى تەڭرى ئالدىدا ياكى ۋىژدانىم ۋە ۋەتەن ئالدىدا بولسۇن ھۆكۈمەتنىڭ پۈتۈن ھوقۇقلىرىنى بىر پارتىيىگە تۇتقۇزۇپ قويۇشنىڭ مەسئۇلىيەتنى ھەرگىزمۇ ئۈستۈمگە ئالالمايمەن." ھىتلېر باشقا ئامال يوقلىقىنى ئېيتىپ ئەپسۇسلىنىدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ. "ئۇنداقتا سەن ئۆكتىچى سەپتە تۇرماقچىمۇ؟" "باشقا ئامال يوق" دەپ جاۋاب بېرىدۇ فيۇرېر.

ھىندېنبۇرگ ئۆكۈنگەن ھالدا، ناتسىستلار بىلەن ساقچىلار ئوتتۇرىسىدا يېقىنقى كۈنلەردە سۈركۈلۈش يۈز بەرگەنلىكىدىن بەكلا كۆڭۈلسىز ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ. يۇقۇرقىدەك قارارغا كېلىشىمدە بۇ ۋەقە مېنى تېخىمۇ بەك ئويلاندۇرۇپ قويغانلىقىمۇ سەۋەم بولغان. يەنى دېمەكچىمەنكى، مىللى سوتسىيالىزم پارتىيىسى ئىچىدىكى بەزى كىشىلەرنى تېزگىنلەش ئاسان ئەمەستەك قىلىدۇ. شۇنداقتىمۇ مەن سېنى يەنىلا بىرلەشمە ھۆكۈمەت تەركىۋىدە كۆرۈشنى خالىدىم، دەيدۇ. ئاندىن يەنە ھىتلېرغا بىر ئاز ئاگاھلاندۇرۇش بېرىدۇ. يەنى مارشال بىر سابىق ئون بېشىغا سۆز كۆرسىتىۋالىدۇ. "مەن سېنى شۇنىڭغا دىققەت قىلىشىڭنى تەلەپ قىلىمەنكى، بىر ئۆكتىچى بولۇشىڭ ئۈچۈن چوقۇم مەرت بولىشىڭ كېرەك، ئۇنۇتمىغىنكى، سەن

ۋەتەن ئۈچۈن مەسئۇلىيەتنى ئۈستۈڭگە ئالغان بىرسى سەن. سەن ۋەتەنپەرۋەر بىرى سەن. بۇنىڭدىن قىلچە گۇمانىم يوق. شۇنداقتىمۇ، ئەگەر خۇددى ھۇجۇمچىلار ئەترىتى بۇرۇن قىلغىنىدەك قايتىدىن تېررورلۇق بىلەن ياكى زوراۋانلىق ھەرىكەتلەر بىلەن شوغۇللىنىدىكەن، ئۇ ھالدا مەنمۇ قاتتىق تەدبىر قوللىنىشقا مەجبۇرمەن.»

ئۇنىڭ بۇ گەپلىرى خېلىلا قاتتىق گەپلەر بولسىمۇ، ئاخىرىدا بۇ قاتتىق تىگىپ كېتىشىنى بىر ئاز بولسىمۇ يۇمشىتىش مەقسىتىدە قوشۇپ قويىدۇ: «بىز ئىككىمىزلا ھەربىي ئادەملەرمىز. شۇنىڭدەك قىلىۋاتقان ئىشلىرىمىزمۇ ئورتاق ئومۇمى مەنپەئەتنى كۆزلەيدىغان بىر ئىش. بىزنىڭ تۇتقان يولىمىز چوقۇم ئورتاق نوقتىغا ئىگە دەپ قارايمەن. شۇنداق بولغاچقا، مەنمۇ ساڭا ھەربىلەرچە قول ئۇزارتماقچىمەن.» پىشقەدەم مارشالنىڭ بۇ دېگەنلىرى ھىتلېرنى قاتتىق تەسىرلەندۈرگەن بولسىمۇ، كىتابخانىدىن چىقىپلا ئاچچىقىنى پاپىندىن ئالىدۇ. بۈگۈنكىدەك نۇمۇسقا قېلىشىمغا پۈتۈنلەي سەن سەۋەپچى بولدۇڭ، بۇنىڭ ئاقىۋېتى بەلكىم پىرىزدېنتنىڭ ئاغدۇرۇلىشىغا سەۋەپ بولۇپ قېلىشىمۇ مۇمكىن، شۇڭا مەن بۇندىن كېيىن يۈز بېرىدىغان ھەر قانداق بىر ئىشقا ھەرگىز مەسئۇل ئەمەسمەن.

ھىتلېر گېيوبېلس تۇرغان يەرگە قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، خانفىستانگىل ھىتلېرنىڭ «چىرايى ئاپئاق تاتىرىپ كەتكەنلىكىنى، بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماي ئۇزۇنغىچە سەپراسى قايتمىغان» لىقىنى ئېيتىدۇ. قىرىق يېرى، بىر ئازدىن كېيىن

ھىتلېر تۇيۇقسىزلا قايتا روھلىنىپ، ئورۇنباسار باش مىنىستىرلىقنى قوبۇل قىلىش كېرەكمۇ قانداق، دەپ بۇ ئىشنىڭ ئالدى-كەينىنى دەڭسەشكە باشلايدۇ. مەلۇم مەنىدىن ئالغاندا، پاپېن بىلەن ھەمكارلىشىپ ئىشلەشنىڭمۇ يامىنى يوق. بۇنى قىياس قىلىش تەس ئەمەس. ئۇرۇش مەزگىلىدە ئۇمۇ بىر ھەربىي ئىدى. ئۇ ھەقىقەتەنمۇ بەكلا دۆت بىر نېمە. — ئۇ سەل ئويلىنىپ تۇرۇۋالغاندىن كېيىن دەيدۇ، — بەلكىم پاپېن راستىنلا ماڭا بىر يولداش بولالىشى مۇمكىن. شۇنىڭغا دىققەت قىلىڭلار، ئەگەر ئۇ باش مىنىستىرلىكتە ئايالى بىلەن قولتۇقلاشقىنىچە قالغان ئۆمرىنى كۆڭۈللۈك ئۆتكۈزۈشنىلا ئويلاپ، ھوقۇقنى ھەقىقى تۈردە ماڭا ئۆتكۈزۈپ بېرىدىغانلا بولىدىكەن، مۇئاۋىن باش مىنىستىر بولۇشىمنىڭ كارى چاغلىق. شۇنداق ئەمەسمۇ؟"

كوچىلاردا گېزىتچى باللار ۋارقىرىغىنىچە گېزىت تېمىسىنى خەۋەر قىلىپ گېزىت سېتىشقا كىرىشىدۇ: «قورقۇنۇشلۇق تەنقىت، ھىتلېر ئۆز گۇشىنى ئۆزى يېدى، ھىتلېر ئىمپېرىيە پىرېزىدېنتىنىڭ ئەيىپلىشىگە ئۇچرىدى» گېزىتلاردا ھىتلېرنىڭ بارلىق ھوقۇقنى تەلەپ قىلغانلىقى يېزىلغان بولۇپ، بۇ گەپلەر كۆرۈشۈشتىن كېيىن ئېلان قىلىنغان ئاخباراتقا ئاساسەن يېزىلغان خەۋەر ئىدى. بۇ ئاخباراتنىڭ شۇنچە تېز ئېلان قىلىنىشى چوقۇم ئالدىن تەييارلىقى بار بىر ئىش بولىشى مۇمكىن ئىدى. بۇ ۋەقە ھىتلېرنى قاتتىق پەرىشان قىلىۋېتىدۇ. ئۇ كاللىسىدىكى ھىندېنبۇرگ سىماسىنى پۇتۇنلەي ئۆچۈرۈپ

www.pdaiy.biz
www.uyghurkitap.com

تاشلايدۇ. ھىتلېر، ھەربىلەر بىلەن سىياسەتچىلەر ئۇنى "ئالدىۋەتتى" دەپ ھېسابلايدۇ. قايسى بىر ئەدەبىي ئاخبارات يازغۇچىسى بۇ گەپلەرگە قوشۇلىدۇ. "مىللىي سوتسىيالىزم پارتىيىسىدىكىلەر ھاكىمىيەت بوسۇغۇسىدا. — دەپ يازىدۇ رۇدولف ئولدېن (鲁道夫•奥尔登Rudolf Olden)[271]، — ئۇلار سىياسىي كىلىشىش سۆھبىتىگە قاتناشقان بولسىمۇ كۆزگە ئىلىنمىدى، ھەممىدە تەك باراۋەر مۇئامىلىگە ئېرىشەلمىدى، يەنە بىر قېتىم بۇرنىغا چۈلۈك ئۆتكۈزۈلدى، قارىغاندا ئۇلار يەنە بىر قېتىم مەغلۇپ بولىدىغان بولدى، شۇڭا ئۇلارنىڭ غەزەپلىنىشىنى چۈشۈنۈشكە بولىدۇ، ئۇلار ھەقلىق ئىدى. گەرچە نۇرغۇنلىغان ئىشىكلەر ئۇلار ئۈچۈن چوڭ ئېچىق، نۇرغۇن كىشىلەر ئۇلار بىلەن قول ئېلىشىپ كۆرۈشۈپ تۇرغاندەك كۆرۈنسىمۇ، 'سالاھىيەتلىك كىشىلەر' تەرىپىدىن ئېتىراپ قىلىنمىدى. بۇ 'ھۆرمەتلىك جاناپلار'، ئۇلاردىن پايدىلىنىشنى خالىماي ئۇلارنى ئاخماق قىلىشقىلا ئۇرۇنماقتا."

پاپېننىڭ ئاخباراتىدىن شىلېيچېرمۇ ھاڭ-تاڭ قالىدۇ. چۈنكى ئۇ يەنىلا ئەڭ ياخشى چارە ناتسىستلارنى ھۆكۈمەتكە قاتناشتۇرۇش دېگەنگە ئىشىنەتتى. ئۇ دەرھال فيۇرېرگە گەپ ئۇۋەرتىپ، كېلىشىمگە كېلىش پۇرسىتى تېخى تۈگىمىدى، دەيدۇ. ئۇ ھىتلېر بىلەن يەنە بىر قېتىم ئۇچرىشىشنى تەلەپ قىلىدۇ. ئەمما ھىتلېر بۇ تەلەپنى قەتئىي رەت قىلىدۇ. ئۆزىگە بەكلا ئىشەنگەن بۇ گېنېرال رەت قىلىنغانلىقىدىن بەكلا ھەيران قالىدۇ. شۇ كۈنى ئاخشىمى، بىر دوستى بۇ گېنىرالنىڭ چىرايى

www.pdaiy.biz

تاتىرىپ كەتكەنلىكىنى، بەكلا چېچىلىپ كەتكەنلىكىنى، گېپىنىڭمۇ قولاشماي قېلىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىدۇ. ئۇنىڭ دېگىنىنى ئاخىرى چۈشەنگەندەك قىلىدۇ: ھىتلېرنىڭ بۇ قىلغىنى ياخشى بولدى. ھاكىمىيەت ھوقۇقىنى ئادولف ھىتلېرغا تۇتقۇزغىلى بولمايتتى، دەپ قارايدۇ.

پۈتكۈل شەھەردىكى ئېس-ئاچىلار خىلىدىن بىرى چىشىنى چىشلەپ ئارانلا تۇراتتى. شۇنىڭغا قارىماي پارتىيە ئۇلارنى ھەرىكەتكە ئاتلىنىشقا يول قويماي كەلمەكتە ئىدى. مانا ئەندى ئۇلارنىڭ چىداشلىق بەرگۈچىلىكى قالماي، دەرھال ھەرىكەتكە ئاتلىنايلى دەپ غەلۋە قىلىشقا كىرىشىدۇ. بۇ چاغدا ھىتلېر دەرھال ھۇشىنى يىغىۋېلىپ ئېغىر بېسىق ھالغا كېلىدۇ. ئۇ ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنىڭ كوماندىرلىرىنى گېيوبېلسنىڭ تۇرغان يېرىگە چاقىرىپ، ھازىر ھوقۇق تارتىۋالىدىغان پەيت ئەمەس، بۇنداق بىر ئەھۋالدا قوزغىلاڭ قىلىدىكەنمىز، ئاقىۋەتتى چوقۇم ئېغىر ۋەيران بولۇش بىلەن نەتىجىلىنىدۇ، دەپ ئۇلارنى قايىل قىلغانلىقى مەلۇم. كوماندىرلار گەرچە ھىتلېرنىڭ پىكرىنى قوبۇل قىلغان بولسىمۇ، بۇ سەۋەپتىن ھىتلېرنىڭ ئابرويىغىمۇ بەلگىلىك داغ چۈشكەن ئىدى. بارلىق قىسىملار ئىككى ھەپتىلىك دەم ئېلىشقا قويۇپ بېرىلىدۇ.

شۇكۈنى قاراڭغۇ چۈشكەندە، ھىتلېر جەنۇپقا قاراپ يولغا چىقىپ سالىزبۇرگقا قايتىپ كېتىدۇ. شېرىك قاراڭغۇلۇقتا ئەگرى-توقاي يوللاردا يول تېپىپ ئىلگىرلەيدۇ. ھىتلېر ئۆزىنىمۇ چىقارماي بېشىنى چۆكۈرۈپ ئولتۇرىۋالىدۇ. كېيىن،

www.pdaw.biz

خانفىستانگىل ئۇنىڭ ئۆزىچە بىر نىيمىلەر دەپ غۇدۇڭشىغىنىنى ئاڭلاپ قالدۇ: "قېنى قاراپ باقايلى، بەلكىم بۇنداق بولغىنى تېخىمۇ ياخشىدۇر." "ئۇنىڭ مۈگىدەش ئىچىدە تەغدىرگە تەن بېرىپ ئولتۇرىشى، ئۇنىڭ پۈتۈن ئۇرۇنۇشلىرىنىڭ بىكار بولۇپ كەتكەنلىكىنى كۆرسەتمەكتە ئىدى." فيۇرېر ھەر نىمە دېگەن بىلەن قول ئاستىدىكى كىشىلىرىگە قارىغاندا ئەقىللىق ۋە ئۆزىنى بېسىۋالايدىغان بىرسى ئىدى. شۇڭا ئۇ پات-پاتلا "بىز ئۆزىمىز باشلىغان ئىشنى پەقەت ئۆزىمىزلا پۈتتۈرەلىشىمىز مۇمكىن، ... مەن بىرەر قورغان ئىچىدە قورشاۋغا ئېلىنىشقا رازىمەنكى، ھەرگىزمۇ ئۇلارنىڭ قولىدىكى ئەسىر بولۇپ قېلىشىنى خالىمايمەن. ... بۇندىن كېيىن بىزمۇ ئىش دېگەننى مانا مۇنداق قىلىش كېرەك، دىيەلەيدىغان بولىمىز" دېگەندەك گەپلەر بىلەن قول ئاستىدىكىلەرنىڭ روھىنى كۆتۈرۈشكە تىرىشاتتى. بۇنىڭ يەنە بىر سەۋەبى، باشقىلار بۈگۈنىلا كۆزدە تۇتقان بولسا، ھىتلېر يىراقنى كۆزلىيەلەيدىغان بىرسى بولىشىدىن كۆرۈشىمىز مۇمكىن. ھىندېنبۇرگنىڭ ئالدىدا ئۆزىنى كۆرستىشكە ئۇرۇنۇشقا تايىنىپ بىر قېتىملىق دو تىككەن بولسىمۇ، يېڭىلىپ قالغان ئىدى. ئەمما ئۇ، تەغدىرنىڭ ئۇنى بۇ قىيىن ئۆتكەلدىن ئۆتىۋېلىشى ئۈچۈن يەنە بىر قېتىم پۇرسەت بېرىدىغانلىقىنىمۇ ئىشىنەتتى.

(5)

ئاردىن بىر قانچە كۈن ئۆتمەيلا ھىتلېر بۇ مەغلۇبىيەتتىن ئۆزىنى ئوڭشاپ قايتا ئەسلىگە كېلىۋالدۇ. ھەتتا بۇ قېتىم ئۇنىڭ روھى تېخىمۇ كۆتۈرەڭگۈ ھالغا كېلىدۇ. ئەمما بۇ كرىزىس پەيتىدە بېرچتېسگادېندا ھىتلېرنى كۆرگەن ھەر قانداق بىرسى ئۇنىڭغا بۇنداق قارىمايتتى. بۇلاردىن بىرسى جۋاشىم ۋون رىببېنتروپ (Joachim von Ribbentrop 约希姆•冯•里宾特洛甫) دېگەن كىشى ئىدى. رىببېنتروپ، پاپېننىڭ بىر دوستى بولۇپ، ئۇنىڭ بۇ يەرگە كېلىشىدىكى مەقسىدى، ئەسلىدە ھىتلېرنىڭ باش مىنىستىر ۋە پرېزدېنت بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنى ئوڭشاش ئىدى. ئەمما ئۇ بېرشتېسگادېنغا كېلىپ ئاردىن بىرەر سائەتمۇ ۋاقىت ئۆتمەي ھىتلېر تەرىپىگە ئۆتۈپ كېتىدۇ. "ئۇ چاغدا ھەقىقەتەنمۇ مۇزاكىرە قىلىش ياكى كېلىشىم قىلىش ئىمكانىيىتى قالمىغان بىر ۋاقىت ئىدى. — دەيدۇ رىببېنتروپ كېيىنچە شۇ كۈنلەرنى ئەسلەپ كېلىپ، — ئۇنىڭ سۆزلىرى پۈتۈنلەي ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن ئىدى. نەق مەيداندا بولغانلارنىڭ ھەممىسىلا ئۇنىڭ پىكرىنى ماقۇللاپ تۇراتتى. ئۇ ھېچكىمنىڭ تەسىرىگە ئۇچرىمايدىغان مۇستەقىل پىكىرلىك بىرسى ئىدى. ھەرگىزمۇ سۇلھى-سالا قىلمايتتى." بۇ يەرگە ياراشتۇرۇش ئۈچۈن كەلگەن رىببېنتروپ، بۇ يەردىن ئايرىلغان ۋاقتىدا پەقەت ھىتلېرلا گېرمانىيىنى كوممۇنىزم ئەقىدىسىن قۇتۇلدۇرالىغىدەك دەپ قەتئىي ئىشەنچكە كېلىپ قايتىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ئۇزۇنغا قالماي ئۇمۇ ناتسىستلار پارتىيىسىگە ئەزا بولىدۇ.

شۇندىن بىر قانچە كۈن كېيىن، يەنى 17 - ئاۋغۇست

(چاپان) كۇنسى، بىر نەچچە ئامېرىكىلىق مۇخبىر ھىتلېر بىلەن كۆرۈشكىلى كېلىدۇ. ئەسلىدە لويىس لوچنېر (路易斯•洛茨纳 Louis Lochner)، ھ. ۋ. كالتېنبورن (赫•V•卡尔顿波恩 H. V. Kaltenborn) ۋە كارل ۋون ۋىگاند (Karl von Wiegand 卡尔•冯•维甘德) ئۈچىسى بىرلىكتە فيۇرېرنى زىيارەت قىلىشنى پىلانلاشقان ئىدى. ئەمما ھېرست (Hearst press 赫斯特) مەتبۇئاتىنىڭ ۋاكالەتچىسى بولغان ۋىگاند ئۆزى ئايرىم زىيارەت قىلىش تەلىپىنى قويۇپ تۇرىۋالىدۇ. 15 مىنۇت ئۆتكەندە، ۋىگاند قاتتىق خاپا ھالدا چۈشكەن مېھمان سارىيىغا، يەنى ۋاسىنفېرد بىناسىنىڭ يېقىنىدىكى مېھمان سارايغا قايتىپ كېلىدۇ. "بۇ ئەبلەخ ھەرگىزمۇ ئادەم ئەمەسكەن. — دەيدۇ قالغان ئىككى ھەمرايىغا، — مەن ئۇنىڭ بىلەن ھەر قېتىم كۆرۈشكىنىمدە ئاۋالقىسىدىنمۇ بەتتەر بولۇپ ئۆزگىرىۋالغانلىقىنى سېزەتتىم. ئۇنىڭ ئاغزىدىن ھېچ قانداق گەپ ئالالمىدىم. سەن ئۇنىڭغا بىر سوئال قويىدۇڭمۇ-بولدى، ئۇ تىنماي چالۋاقاپ نۇتۇق سۆزلەپ كېتىدۇ. بۇ قېتىمقى زىيارىتىم ھەقىقەتەنمۇ ۋاقىت ئىسراپ قىلغانلىق بولدى" دەپ قايناپ كېتىدۇ.

كالتېنبورن بىلەن لوچنېر ئىككىسى كورىدوردىن ئىشىككە قاراپ كېتىۋاتقىنىدا، ھىتلېر ئىشىكتىن كىرىپ ئۇلارنىڭ ئالدىدا پەيدا بولىدۇ. كالتېنبورن دەرھال كىشىنى بەكلا بىزار قىلىدىغان سوئالدىن بىرنى سورايدۇ: "يەھۇدىيلارغا دۈشمەن كۆزى بىلەن قارايدىغانلىقىڭىزنى بىلىمەن. سىزدىن سورايدىغىنىم، سىز گېرمانىيىدىكى يەھۇدىيلار بىلەن باشقا دۆلەتلەردىكى

www.pdaiy.biz

يەھۇدىيلارنى پەرىقلەندۈرۈپ قارامسىز؟" دەپ سوئال قويىدۇ.

ھىتلېرنىڭ چاقناپ تۇرغان ئۆتكۈر كۆزلىرى گويا كالتېنبورننىڭ كۆڭلىدىكىنى كۆرۈپ تۇرغاندەكلا ئىدى. "بىز گېرمانىيىنىڭ مىلانىزمغا () ئىشىنىمىز. ــ دەيدۇ ھىتلېر ئاۋازىنى كۆتۈرۈپ، ــ سىلەر كەلگۈسى كۆچمەنلەرنى چەتكە قاقساڭلار بولىدىكەن، يەنى كۆچمەن قوبۇل قىلمايمىز دېيەلەيدىكەنسىلەر. كۆچمەن سانىنى تەگشەپ تۇتۇشقا ھەققىڭلار بار ئىكەن. سىلەر كۆچمەنلەرگە شەرت قويۇپ شۇ شەرتنى ھازىرلىشى شەرت دەپ چەك تۇرالايدىكەنسىلەر، شۇنداق ئەمەسمۇ؟" دەيدۇ. بىز باشقا دۆلەتلەردىكى يەھۇدىيلارنىڭ غېمىنى قىلغىدەك ھالىمىز يوق. بىز پەقەت باشقا ئەللەردىكى گېرمانىيىگە قارشى تۇرىدىغان ئۇنسۇرلارغىلا قىزىقىمىز. ... "بىز دۆلىتىمىزگە ئەڭ مۇۋاپىق كېلىدىغان ئۇسۇل بويىچىلا ئۇلارنىڭ ھوقۇقىنى بەلگىلەشنى ئويلايمىز."

لوچنېر گەپنىڭ تېمىسىنى نۆۋەتتىكى سىياسىي ۋەزىيەت ئۈستىگە بۇرايدۇ: ھىتلېر ئەپەندىم، سىز راستىنلا ھىندېنبۇرگدىن موسسولىن ھاكىمىيىتىگە ئوخشاپ كېتىدىغان ھاكىمىيەت كۈچىگە ئىگە مىللىي سوتسىيالىزم ھاكىمىيىتى قۇرۇش تەلىۋىدە بولغانمىدىڭىز؟ ھىتلېر بۇنداق بىر تەلەپ ئۈستىدە ھەرگىز سودىلىشىش بولمىغانلىقىنى، ئەمما كېيىندىنلا قەتئىي قىلىپ "تولۇق ھوقۇقلۇق ھوقۇق" تەلىۋىدە بولۇنغانلىقىنى ئېيتىدۇ. ئۇنىڭ گەپ-سۆزلىرى گويا ھوقۇقنى قولغا ئېلىپ بولغان بىرسىدەك توندا سۆزلەيتتى. ئۇ يەنە گېرمانىيىگە

ھۆكۈمران بولۇش شەكلى ھەققىدە توختالدى. ئۇ، ھوقۇق كۈچىنى قولدا تۇتىدىغان بىر ھاكىمىيەت قۇرىدىغانلىقىنى ئاشكارىلايدۇ. پارلامېنت تۈزۈمى ھەرگىزمۇ ياۋروپا قۇرۇقلۇقىنىڭ مەھسۇلى ئەمەسلىكىنى، بۇنداق بىر تۈزۈم ياۋروپانىڭ ئەنئەنىسىگىمۇ ئۇيغۇن كەلمەيدىغانلىقىنى تىلغا ئالىدۇ. "تەبىئىكى، بىز ياۋايىلار ھاكىمىيىتى تىكلىنىشىگىمۇ قارشىمىز." ھۆكۈمەت چوقۇم خەلق ئاممىسىنىڭ قوللىشىغا ئېرىشەلىشى كېرەك. ئۇلى يوق قۇپ-قۇرۇق ھاكىمىيەت قۇرۇشنىڭمۇ ئىمكانىيىتى يوقتە! بىر دۆلەتنىڭ كۈچ-قۇدرىتى خەلقتىن كەلمىگەنلا بولىدىكەن، ئۇنداق بىر دۆلەت چەتتىن كىرگەن بىرەر كىرىزىسقا دۇچ كەلگەندە مەغلۇبىيەتتىن ھەرگىزمۇ قۇتۇلالمايدۇ.

يېڭى پارلامېنتنىڭ ئېچىلىش مۇراسىم كۈنىسى مىللى سوتسىيالىزم پارتىيىسىنىڭ ۋەكىللىرى بەكلا رەتلىك ۋە ئەدەپلىك ئىدى. ئۆكتىچىلەر سۆزگە چىققىنىدا ئۇلار جىم ئولتۇرۇپ ئاڭلايتتى. پارلامېنت مەسئۇلىنى سايلاش ۋاقتىدىمۇ ئۇلار مۇخالىپ تەرەپتارلىرى بىلەن زىچ ھەمكارلىشىپ ھەرىكەت قىلىشاتتى. ئۇلارنىڭ بۇ تۇردىكى ئۆلگىلىك ئىش-ھەرىكەتلىرى ئاخىرى مېۋىسىنى بېرىدۇ. مەركىزى پارتىيىنىڭ قوللاپ بېرىشى نەتىجىسىدە، گېيورىڭ پارلامېنت باشلىقى بولۇپ سايلىنىدۇ. پارلامېنت زالىدا كىشىلەر تىنچ ۋە ئاكتىپ پائالىيەتلەر بىلەن بىر قانچە كۈننى ئۆتكۈزىدۇ. گېرمانىيىنىڭ سىياسى ۋەزىيىتى ئاخىرقى ھېساپتا خېلىلا مۇقىم ھالغا كەلگەن ئىدى. بۇ جەھەتتە

www.uyghurkitap.com

ھەقىقەتەنمۇ ھىتلېر ئاكتىپ رول ئوينايدۇ. ئەمما ئارىدىن بىرەر ھەپتە ئۆتمەيلا ھىتلېر تۇيۇقسىز يولىنى ئۆزگەرتىدۇ. روشەنكى، ئۇنىڭ قېنى قايتىدىن قىزىشقا باشلىغان ئىدى. كومپارتىيىلىكلەر پاپېن كابىنېتىنى ماقۇللاش تەكلىۋىنى سۇنىدۇ. ھىتلېر ناتسىستلار ۋەكىللىرىنىڭ بۇ ئىشقا قارشى چىقماسلىقىنى بۇيرۇيدۇ.

بۇ قېتىمقى يىغىن بەس-بەستە ۋارقىراپ-جارقىرىششلار بىلەن ئۆتىدۇ. پاپېن، دەرھال يىغىن زالىدىن ئايرىلىپ ھىندېنبۇرگدىن پارلامېنتنى تارقىتىۋېتىش ھۆججىتىگە قول قويدۇرۇپ كېلىدۇ. ئۇ زالغا قايتىپ كىرگىنىدە، پارلامېنت رەئىسى گېيرىڭ ئۇنى كۆرمىگەنگە سالىدۇ. بۇنىڭدىن پاپېن قاتتىق خاپا بولۇپ، قولىدىكى ھۆججەتنى رەئىسنىڭ ئالدىغا چۆرۈپ تاشلايدۇ. گېيرىڭ بۇنىمۇ كۆرمىگەن بولۇۋېلىپ، ھۆكۈمەتنى تەستىقلاش ئۈچۈن ئاۋاز بېرىش باشلانغانلىقىنى ئېلان قىلىدۇ. ئاۋاز نەتىجىسىدە پاپېن پۈتۈنلەي مەغلۇپ بولغانلىقى ئوتتۇرغا چىقىدۇ: ئۇنىڭ قۇرغان ھۆكۈمىتى 512 ئاۋازغا قارشى ئارانلا 42 ماقۇللاش ئاۋازىغا ئېرىشەلەيدۇ.

كۈتۈلمىگەن سىياسىي ئۆزگىرىشتىن غەلىبە قىلغان ھىتلېر خوشاللىقىدىن تېرىسىگە پاتماي قالىدۇ. شۇنداق قىلىپ ئۇ تولۇق ئىشەنچ بىلەن قايتا ئومۇمىي سايلامغا تەييارلىنىش پىلانىنى تۈزۈشكە كىرىشىدۇ. ھىتلېر بۇ سەھنىدە يەنە بىر قېتىم ئىككى يۈزلىمىلىك ئويۇن ئوينىغان ئىدى. بۇ قېتىمقى سىھىرۋازلىق ئويۇنىنى نەق مەيداندا كۆزىتىپ تۇرغانلاردىن

بىرسى، ئۇنىڭ دۈشمەنلىرىدىن بىرى بولغان ئاۋسترو-ۋېنگىر ئىمپېرىيىسىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى شاھزادىسى ئىدى. بېرلىندا ئۆتكۈزۈلگەن بىر قېتىملىق ئوچۇق مەيدان مىتىنگىدە، ئوتتو ۋون ھابسبۇرگ ئىزچىل تۈردە ھىتلېرگە ھاقارەت ياغدۇرۇپ كېلىۋاتقان كومپارتىيىلىكلەر بىلەن بىرلىكتە كىشىلەر توپىنىڭ بىر چېتىدا قاراپ تۇراتتى. ھىتلېر سەھنىدە پەيدا بولىدۇ. ئۇ نۇتقىنى سۆزلىمەكچى بولۇپ تۇرىۋاتقىنىدا ئۆزىنى ھاقارەتلەپ يۈرگەن بايىقى كىشىلەرگە كۆزى چۈشىدۇ-دە، "گېپىنىڭ بېشىدىلا تىغ ئۇچىنى ئۇلارغا قارىتىدۇ. ئۇنىڭدا ھەقىقەتەنمۇ بىر تۈر جەلىپ قىلارلىق تالانت كۈچى يوشۇرۇنغان ئىدى." ئۇنىڭ نۇتقى ئاخىرلاشقاندا، ئۇلارنىڭ ئەتراپىدىكى كومپارتىيىلىكلەرگە قوشۇلۇپ ھىتلېرنى ھىمايە قىلىپ تەنتەنە قىلىشىۋاتقانلىقىنى كۆرگەن ياش ھابسبۇرگ بەكلا ھەيران قالىدۇ.

گەرچە ھىتلېردا ئاممىنى ئۆزىگە جەلىپ قىلارلىق بىر تالانت كۈچى باردەك قىلغىنى بىلەن، ئۇنىڭ سايلام رىقابەت پائالىيەتلىرىنىڭ كۆرسەتكەن تەسىرى دېگەندەك كۈچلۈك بولمايۋاتاتتى. بۇنىڭ بىر سەۋەبى شۇكى، پارتىيىنىڭ مالىيە ۋە ئادەم كۈچى ئېغىر دەرىجىدە يېتىشمەي كېلىۋاتقان بولۇپ، رەسمى ۋەيران بولۇش گىرداۋىغا كېلىپ قالغان دېيىش مۇمكىن ئىدى. گويا ئاخىرى چىقماس سايلاملارمۇ نېمىسلارنىڭ قىزغىنلىقىغا قاتتىق زەربە بولۇپ تەگكەن ئىدى. گېيوبېلسنىڭمۇ بۇرۇنقى سايلام كۈنلىرىدىكىدەك ئۇنداق قىزغىنلىقنى قايتا پەيدا قىلالىغىدەك كۈچى قالمىغان بولۇپ، چوڭ-كىچىك مىتىنگلارغا

قاتنىشىدىغان كىشىلەرنىڭ سانىمۇ كۆنسايىن ئازىيىپ كېتىۋاتماقتا ئىدى. شپېنگلېر (史本格勒) نىلا مىسالغا ئالىدىغان بولساق، بۇ ئاخىرى چىقماس سايلام پائالىيەتلىرى ئۇنى مېگىسىدىن تۈتۈن چىقىرىۋەتكىدەك قىيىنماقتا ئىدى. بۇرۇن ھىتلېرغا ئاز-تولا ئىشىنىپ ئۇنى قوللاپ كەلگەن بولسا، مانا ئەندى ئۇمۇ مازاق قىلىشقا كىرىشكەن ئىدى. شۇ يىلى كۈزدە مۇنداق دەپ يازىدۇ: گېرمانىيىدە ھەقىقى كايزېر (ھۆكۈمەت باشلىقى، يەنى باش مىنىستىرنى دېمەكچى — ئۇ.ت) يوق ئىكەن. ئەمما ئىسمى جىسمىغا لايىق فيۇرېر "قورقماي ۋارقىراپ يۈرىدىغان بىرسى ئەمەس بەلكى بىر قەھرىمان بولۇشى شەرت."

ھىتلېر سايلام ھەرىكىتىگە پۈتۈن زېھنى بىلەن كىرىشىپ كەتكەن بۇ كۈنلەردە، ئۇنىڭ بېشىغا يەنە بىر قېتىملىق بەختسىزلىك ۋەقەسى كېلىدۇ. 1-نويابىر (ئوغلاق) دا، نەچچە ئايدىن بېرى ئىزچىل تۇردە ھىتلېرغا ئاشنا بولۇپ يۈرگەن ئېۋا براۋۇنمۇ خۇددى گېلى باۋۇرغا ئوخشاش تاپانچا بىلەن ئۆزىنى ئېتىۋالىدۇ. ئېۋا ئۇنى ئەسەبىلەرچە ياخشى كۆرەتتى. ئەمما ھىتلېر بولسا سايلام ئالدىراشچىلىقىدا ئۇنىڭغا بەكلا ئاز ھەمرا بولالايتتى. بۇرۇن ئېۋاغا ئارىلاپ قىسقا خەتلەرنى ئەۋەتىپ تۇرغان بولسىمۇ، كېيىنكى ۋاقىتلاردا سىياسى ۋەزىيەتنىڭ كەسكىنلىشىپ كېتىشى سەۋەبىدىن يازىدىغان قىسقا خەتلىرىمۇ بەكلا ئازىيىپ كەتكەن ئىدى. بولۇپمۇ بۇ يېقىندا ئېۋاغا ئۆچلۈك قىلىپ كېلىۋاتقان بىر كۈندەش قىز، فيۇرېرنىڭ سايلام پائالىيىتى كۈنلىرىدە چىرايلىق قىزلار بىلەن بىرگە چۈشكەن

رەسىملىرىنى ئۇنىڭغا ئىۋەرتىپ بېرىدۇ.

بىر دىنى بايرام كۈنىسى (1-نويابىر) يېرىم كېچىدىن ئاشقاندا، ئېۋا براۋۇن ھىتلېرغا بىر پارچە تېز خەت يېزىپ ئىۋەتىۋېتىپ بوينىغا قارىتىپ بىر پاي ئوق چىقىرىپ ئارتېرىيە قان تومۇرىنى ئۈزىۋېتىدۇ. ئاندىن ئۇ ئۆمىلىگىنىچە تېلېفوننىڭ يېنىغا بېرىپ ھالسىرىغان ھالدا تاشقى كېسەللىكلەر دوختۇرى چىرات (气拉特) دوختۇرغا تېلېفون قىلىدۇ: مەن قەلبىمگە قارىتىپ ئوق ئېتىۋالدىم!

ھىتلېر سايلام ئىشىنى بىر چەتكە قايرىپ قويۇپ، قولىدا بىر دەستە گۈل تۇتقىنىچە ئېۋانى داۋالاۋاتقان شەخسى دوختۇرىنىڭ ئۆيىگە يېتىپ كېلىدۇ. "سىنىڭچە براۋۇن خانىم قىزنىڭ ئۆزىنى ئېتىۋېلىشىدىكى مەقسىدى سىنىڭ بىمارىڭ بولۇش ۋاستىسى ئارقىلىق مېنى ئۆزىگە جەلىپ قىلىش ئۈچۈنلا بولغان، شۇنداقمۇ؟" دەپ سورايدۇ دوختۇر پلات (普拉特) تىن. دوختۇر ئۇنىڭغا، مېنىڭچە بولغاندا بۇ قىز رەسمىلا ئۆلىۋېلىش نىيىتىگە كەلگەن. بۇ قىز ماڭا ھېچكىمنىڭ كارى يوق ئىكەن، شۇڭا بۇ ھاياتنىڭ ماڭا نېمە كېرىكى، دەپ ئويلاپ بىراقلا ئۆلۈپ تۈگەشمەكچى بولغاندەك قىلىدۇ، دەپ جاۋاب بېرىدۇ. ھىتلېر، دوختۇر چىقىپ كەتكەندىن كېيىن بىرگە كەلگەن خوفمانغا قاراپ: "ئاڭلىدىڭمۇ، بۇ قىز مېنى ياخشى كۆرگەنلىكى ئۈچۈنلا ئۆزىنى ئۆلتۈرىۋالماقچى بولغان. ئەمما مەن ئۇنى خاپا قىلمىغان تۇرسام، نېمىشكە ئۆلىۋالماقچى بولىدۇ؟ — ئۇ خاتىرجەم بولالماي ئالدى كەينىگە ماڭغىنىچە ئۆزىگە ئۆزى سۆزلەپ

كېتىدۇ، ــ دېمەك، مەن بۇ قىزغا كۆڭۈل بۆلىشىم كېرەك ئىكەن.” ئەمما خوفمان بۇ گەپكە قوشۇلماي، بۇ ئىش باھانىسىدە سېنى ھېچكىم ئاۋارە قىلالمايدۇ، دەيدۇ. ئەمما ھىتلېر ئۇنىڭغا “ئويلاپ باق، بۇنىڭغا ھېچ كىمنى ئىشەندۈرەلمەيسەن” دەيدۇ. ھىتلېر كىشىلىك تۇرمۇشتىن خېلىلا ساۋادى بار بىرسى ئىدى. ئۇنىڭ قايتا ئۆلۈۋېلىشقا ئۇرۇنماسلىقىغا يەنە كىم كاپالەتلىك قىلالايدۇ؟

ئەسلىدىنلا سايلام پائالىيەتلىرى چىققىلى بولماس بىر داشقايناققا ئايلىنىپ كېتىۋاتاتتى. ئەمما تۇيۇقسىز يۈز بەرگەن بۇ ۋەقە ھىتلېرنىڭ دىققىتىنى چېچىۋېتىدۇ. ئارىدىن ئىككى كۈن ئۆتكەندە، ھىتلېر يەنە بىر ئاۋارىچىلىققا دۇچ كېلىدۇ. گېيوببېلس بىۋاستە قىزىللار بىلەن بىرلىكتە ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى بىلەن تەستىقلانمىغان بېرلىن ترانسپورت ئىشچىلىرىنىڭ ئومۇمىي يۈزلۈك چوڭ ئىش تاشلاش ھەرىكىتىنى قوزغاپ، بېرلىندىغان ئىش ھەققىنى سائەتىگە بىر سېنت ئەتراپىدا كۆپەيتىپ بېرىش تەلىپىنى ئوتتۇرغا قويىدۇ. بۇ ئىككى پارتىيىنىڭ ئەسلىدىكى غايىلىرى ئىچىدە نۇرغۇن جەھەتلەردە ئوخشاشلىقلار بار بولغاچقا، بۇ ئىككى پارتىيىنىڭ ھەمكارلىشىپ ھەرىكەت قىلىشى بۇندىن بۇرۇنمۇ بولغان ئىدى. شۇنىڭدىن بىر قانچە كۈن كېيىن ھاۋالار تۇتۇلۇپ سوغوق بولۇپ كەتكەچكە، مىللىي سوتسىيالىزم پارتىيىسىدىكىلەر بىلەن كومپارتىيىلىكلەر سوغۇق شامال ئۇرۇپ تۇرغان ئوچۇقچۇلۇقتا بىرلىكتە يېتىپ قوپۇپ بىرلىكتە تاماق يېيىشىدۇ. ئۇلار مۆرىنى مۆرىگە تىرەپ، ئىش

تاشلاشقا بۇزغۇنچىلىق قىلغۇچىلارغا قارشى تاش ئېتىشىپ، تراموۋاي رېلىسلىرىنى قومۇرۇپ تاشلاپ، بىر مۇنچە يەرلەرگە توساق قۇرۇپ چىقىشىدۇ.

ھىتلېر ئۆزىنىڭ كالۋا مورتىنىڭ بۇنداق بىر ھەرىكەت باشلاتقانلىقىنى ئاشكارە ئەيىپلەشكە ئامالسىز قالىدۇ، ئەمما بۇ ئىش سەۋەبىدىن شۇنچە كۆپ ئوتتۇرا تەبىقە سايلىغۇچىلىرىنى قاچۇرۇپ قويغانلىقىدىن غەزەپلىنىپ يېرىلىپ كەتكىدەك ھالغا كېلىدۇ. شۇڭا ئۇ بۇ قېتىمقى ئىش تاشلاش ھەرىكىتىنى دەرھال يىغىشتۇرۇشنى بۇيرۇق قىلىدۇ. "ئاخبارات ساھەسىدىكىلەر بىزگە بولشېۋىكچىلار دەپ بوھتان قىلىپ ھۇجۇم قىلماقتا. ئەسلىدە بىزنىڭمۇ تاقەت قىلغۇچىلىقىمىز قالمىغان ئىدى. — دەپ يازىدۇ گېوبېلس كۈندىلىك خاتىرىسىدە چۈشەندۈرۈپ كېلىپ، — ئەگەر بىز بۇ قېتىمقى ئىش تاشلاشقا پەرۋاسىز قارايدىغان بولساق، ئۇ ھالدا بىزنىڭ ئىشچىلار سىپى ئىچىدىكى ئورنىمىز زەئىپلىشىپ كېتىشى مۇمكىن." گېوبېلسنىڭ بۇن دۆتلۈكى، بۇرجۇئازىيە سىنىپىنىڭ تەمىنلەپ كېلىۋاتقان ياردەملىرىنىڭ ئازىيىپ كېتىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. يەكشەنبە (پازار) كۈنكى سايلامدا، يەنى 6-نويابىر (ئوغلاق) دا، ھىتلېر 2 مىليوندىن ئارتۇق ئاۋازدىن مەھرۇم بولىدۇ. نەتىجىدە پارلامېنت ئىچىدىمۇ بۇرۇن قولغا كەلتۈرگەن 34 دېپوتات ئورنىدىنمۇ ئايرىلىپ قالىدۇ. ئەندى مەركىزى پارتىيە بىلەنلا ھەمكارلىشىپ كۆپ سانلىق ئاۋازغا ئېرىشىش مۇمكىن بولماي قالىدۇ. تېخىمۇ مۇھىمى، بۇ ئىش ھىتلېرنىڭ داغدۇغىلىق ھەرىكىتىنىڭ كەينىگە

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

چېكىنگەنلىكىدىن دېرەك بېرىشى بولۇپ، ئاۋاز ساندۇقىغا تايىنىپ ھوقۇقنى قولغا كىرگۈزۈش ستراتېگىيىسىنىڭ مەغلۇبىيەت بىلەن ئاخىرلاشقانلىقىدىن دېرەك بېرەتتى.

بەزى گەپلەردىن قارىغاندا، ھىتلېر بۇ كۈنلەردە يەنە بىر قېتىم ئۆزىنى ئۆلتۈرىۋېلىش بىلەن پارتىيىسىدىكىلەرگە تەھدىت سالغانمىش. ھىتلېر، ئۈمىدسىزلىك ئىچىدە بۇنداق گەپلەرنى قىلىشى ئېھتىمالدىن يىراق ئەمەس. ھىتلېر بۇنى دېيىشى تۇرغانلا گەپ. شۇنداقتىمۇ مەغلۇبىيەتتىن كېيىن قايتىدىن ئەسلىگە كېلىپ ئۆزىنى رىغبەتلەندۈرۈش ئۇسۇلى قايتىدىن ئوتتۇرغا چىقىدۇ. ئاردىن بىر قانچە كۈن ئۆتمەيلا ھىتلېر قايتىدىن ئۈمىدسىزلىكتىن قۇتۇلۇپ چىقىدۇ. ئۇ قايتىدىن سېفتون دېلمېر بىلەن كۆرۈشۈشنى قوبۇل قىلغان ۋاقتىدا ئۇ ئاساسەن ئىشەنچىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈپ بولغان دېيىش مۇمكىن ئىدى. بۇ زىيارەت ۋېيماردىكى “پىل مېھمان سارىيى” نىڭ ئارقا بۆلۈملىرىدىن بىرسىدە ئۆتكۈزۈلىدۇ. سۆھبەتلىشىش جەريانىدا ھىتلېر تۇيۇقسىزلا گېپىنى سىياسى مەسىلىلەردىن ئوتتۇردا تارقىلىپ يۈرگەن بىر سۆز-چۆچەككە، يەنى ئەنگلىيىنىڭ گېرمانىيىدە بىر مۇنارخىيىلىك تۈزۈم تىكلىنىشىنى ئارزۇ قىلىدىغانلىقى ھەققىدىكى گەپ-سۆزلەرگە بۇرايدۇ. بۇ گەپتىن بۇ ئەنگلىيىلىك بەكلا ھەيران قالىدۇ. دېلمېر، مەن بۇ گەپنى بىرىنچى قېتىم سىزدىن ئاڭلاۋاتىمەن، دەيدۇ. “ئەنگلىيە ھۆكۈمىتى گېرمانىيىدە بىر تەرتىپ تىكلىنىپ مۇقىملىق ئۈچۈن تەدبىرلەر ئېلىنىشىغىلا قىزىقىدۇ دەپ قارايمەن.”

www.pdaily.biz

“تـوغرا، دېگىنىڭىـز بەكـلا تـوغرا گەپ. ــ دەيـدۇ هىتلېـر، ئەگەر بىرسى چىقىپ خوخېنزۇللېرن خاندانلىق ئائىلىسىنى قايتـا تىرىلدۈرمەكچى بولىدىكەن، گېرمانىيە قايتىـدىن ئـوت-يـالقۇنى ئىچىدە قېلىشى مۇمكىن. مەن پات يېقىنـدا هـاكىمىيەت ئۈسـتىگە چىقىمەن. مەن هەرگىزمۇ ئۇلارنىـڭ ئۈسـتۈمگە مىنىـپ چـاپتۇرۇپ يۈرىدىغان ئـات بولـۇپ بېرىشـنى خالىمـايمەن” دەيـدۇ هىتلېـر. هىتلېرنىڭ بۇ ئاچچىق گېپى، بەلكىم يېقىنـدا دۇچ كەلـگەن بىـر قېتىملىق ئىزاغا قالغانلىقىدىن، يەنى پوتىسدامدا (波茨坦)، بىر شاهزادە بولغان سېشلېي (塞西里埃) بىلەن كۆرۈشكەنلىكىدىن نومـۇس قىلىـپ دېـيىلگەن بولىشـى مـۇمكىن ئـىدى. كۆرۈشـۈش ئاخىرلىشىپ هىتلېر يولغـا چىقمـاقچى بولـۇپ تۇرغىنىـدا، ئۇنىـڭ هەمراهلىرىـدىن بىرسـى شـاهزادىنىڭ ۋارقىـرىغىنىچە “دەرهـال دېرىزىنـى ئېچىـۋەت، بـۇ يەرنىـڭ هاۋاسـى بۇلغىنىـپ كەتتـى!” دېگىنىنى ئاڭلاپ قالغـان بولـۇپ، فيـورېر بـۇ هەيكەلنىـڭ ئـۇنى داۋاملىق نۇمۇسقا قويۇشنى تېزگىنلىيەلمەي كەلمەكتە ئىدى.

(6)

پاپېنىنىـڭ پـارلامېنتتىكى دېپوتـات سـانى باشـقىلارنىڭكىدىن بەكلا ئاز بولغانلىقى ئۈچۈن، هىتلېرنىڭ مەغلوبىيىتىمـۇ ئۇنىڭغـا تەسەللى بولالمايـدۇ. ئـۇ ئۆزىنىـڭ كۆڭۈلسىزلىكىنى بىـر چەتـكە قويـۇپ هىتلېرغـا خەت يېزىـپ مۇنـداق دەيـدۇ: يېقىنقـى سـايلام نەتىجىسـى پۈتـۈن گېرمـانىيە بـويىچە بىـر ئىتتىپـاق بولۇشـىمىز

ئۇچۇن پۇرسەت يارىتىپ بەردى. "بىز ئەندى سايلام رىقابىتى مەيدانلىرىدا ئوتتۇرغا چىققان ئاچچىقلارنى ئۇنۇتۇپ، ئىككىمىز بىرلىكتە خىزمەت قىلىش ئويىمىز بولغان دۆلەت مەنپەتى ئۇچۇن كۈچ چىقىرىشنى بىرىنچى ئورۇنغا قويايلى." ئاۋغۇست (چايان) تىكى كۆرۈشۈشنىڭ ئەسلىملىرى بەكلا ئاچچىق ئىدى. شۇڭا ھىتلېرنىڭ جاۋاب خېتى ئۇنى ئەيىپلەش بىلەن تولغان ئىدى. ھىتلېر، فيۇرېر بىلەن مۇھاكىمە قىلىش يىغىنى ئارقىلىق كىشىلەرگە خاتا چۈشەنچە بەرگەنلىكىنى باھانە قىلىپ، پاپېننىڭ كۆرۈشۈش تەكلىۋىنى رەت قىلدى. سىزنىڭ بىلەن ئەڭ ئاخىرقى قېتىم كۆرۈشكىنىمدىن كېيىن، سەن، ئاشكارە تۈردە مېنى ھوقۇق تەلەپ قىلدى دەپ ئېلان قىلدىڭ. ئەمەلىيەتتە مەن پەقەت رەھبەرلىك قىلىش ھوقۇقىنىلا تەلەپ قىلغان ئەمەسمىدىم؟ ئۇنىڭدىن باشقا، مەن ھەرقانداق ئەھۋال ئاستىدا 13-ئاۋغۇست (چايان) ئويۇننى قايتا ئويناش خىيالىدا ئەمەسمەن دەپسەن. سەن، ھىندېنبۇرگ بىلەن بىرلىكتە قەتئى تۈردە مەسئۇلىيەتنى ئۈستۈمگە ئېلىشىم كېرەك دېمىگەنمىدىڭ؟ "ئەپسۇسلىنارلىقى شۇكى، سەندىن ئۈستۈڭگە ئېلىشقا تېگىشلىك مەسئۇلىيەتنىڭ ھۆددىسىدىن چىقىشىڭنى تەلەپ قىلغىنىمدا بۇ تەكلىۋىمنى ئاڭلاشنى خالىمىغان ئىدىڭ. ئەمما مەن ئۆزەمگە تېگىشلىك ۋەزىپىنى ئورۇندىدىم. ئەكسىنچە، سەن بىر باش مىنىستىر بولۇش سۈپىتىڭ بىلەن، ئىككى يۈزلىمىلىك بىلەن ئالدامچىلىق قىلدىڭ. مېنىڭ ئارزۇيىمغىمۇ قارىماي، مېنىڭ چۈشەندۈرۈشۈمنىمۇ ئاڭلىماي، مېنى شۇنچە ئوگاي ئىمپېرىيە

پرىزدېنتى بىلەن ئايرىم سۆزلىششكە ماقۇل كەلتۈرىۋالغان ئىدىڭ. ... ئەندى مەن بۇنداق ئۇيۇننىڭ قايتا ئوينىلىشىغا ئىمكان بەرمەيمەن.”

پاپېن بۇ تۈر ئەيىپلەشكە ئۇچرىغاندىن كېيىن، 17-نويابىر (ئوغلاق) كۈنى چۈشتىن كېيىن ھىندېنبۇرگقا دوكلات قىلىدۇ. ئۇ، ھىتلېرنىڭ رەھبەرلىكى ئاستىدا بولىدىغان ھەر قانداق بىر بىرلىشىش قەتئىي مۇمكىن ئەمەس ئىكەن، دەيدۇ. پرىزدېنت ئۇنىڭ سۇنغان ئىستىپاسىنى قوبۇل قىلىپ، ئەتىسى شۇگېنبۇرگ (休根堡) تىن ھىتلېرنىڭ باش مىنىستىرلىككە تەيىنلىنىش ھەققىدىكى پىكرىنى بىلىپ بېقىشىنى تەلەپ قىلىدۇ. شۇگېنبۇرگ (休根堡) بولسا ئەندى ھىتلېرغا ئىشەنمەس ھالغا كېلىپ بولغان ئىدى. “مېنىڭچە، ئۇنىڭ سىياسىي ۋەقەلەرنى ھەل قىلىش جەھەتتىكى ئۇسلۇبىدىن قارىغاندا، ئۇنىڭغا رەھبەرلىك ھوقۇقىنى ھەرگىزمۇ تۇتقۇزۇشقا بولمايدۇ. نېمىلا بولسا بولسۇن، مەن ئۇنىڭغا ھەرگىز ئىشەنمەيمەن.” مارشال يەنە مەسلىھەتچىسى مېيسنېر (梅斯纳Otto Meissner) دىن بۇ ھەقتىكى پىكرىنى سورايدۇ. ئاندىن مەسلىھەتچىسىدىن ھىتلېرنىڭ مىيونخېندا تۇرغان ۋاقىتلىرىدا سىرچىلىق قىلىپ يۈرگەنلىكى راسمۇ دەپ سورايدۇ. ئەمما مەسلىھەتچىسىنىڭ جاۋابىنى كۈتمەيلا چاچلىرى ئاپپاق ئاقىرەپ كەتكەن شۇگېنبۇرگ (休根堡) قا قارايدۇ. “قەدىرلىك ياش دوستۇم، سەن بىر ھېسابتا مېنىڭ نېمە ئويلاۋاتقانلىقىمنى بىلەلىدىڭ. — دەيدۇ. ئاندىن ئۇ، بۇ رىۋايەتنىڭ جەمئىيەتتە تارقىلىشى ئۈچۈن كۈچ

چىقىرىشنى تەلەپ قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: "بىز ھەرگىزمۇ بىر سىرچىنى بىسمارك ئۆلتۈرگەن بۇ تەختتە ئۆلتۈرۈشىغا يول قويماسلىقىمىز كېرەك."

ئەتىسى چۈشتىن بۇرۇن ھىتلېرنىڭ چىك تۈرۈۋېلىشى بىلەن ھىندېنبۇرگ ئىككىسى ئايرىم كۆرۈشىدۇ. سۆزلىشىش باشتىن تارتىپلا بەكلا ناچار باشلىنىدۇ. ھىندېنبۇرگ ھىتلېرنى ئەيىپلەپ، ناتسىست ياشلىرىنىڭ شەرقى پىروسسىيەدىكى قىلمىشلىرىنى تىلغا ئالىدۇ. "يېقىن كۈنلەردىلا ئۇلار دانىنبۇرگ () تا 'ئۆيغۇنايلى، دەرھال ئۆيغۇنايلى!' دېگەندەك بىر نىملەرنى دەپ ۋارقىرىشىپ يۈردى. ئۇلار مېنى مۆگىدەپ قالغان دەپ قارايدىغان ئوخشايدۇ!" ھىتلېر ئۇنىڭغا قول ئاستىدىكى ئادەملىرىنىڭ ھېچ قانداق يامان غەرىزى يوقلىقىنى، ئۇلار مىللى سوتسىيالىزم پارتىيىسىنىڭ "گېرمانىيە، تېز ئويغىنايلى" دېگەن بۇرۇنقى شۇئارىنىلا توۋلىشىپ يۈرگەن ئىدى، دەپ چۈشەندۈرىدۇ.

ئاردىن بىرەر سائەتتەك ۋاقىت ئۆتكەندە مېيسنېر كىرىپ كېلىدۇ. سۆھبەت بىر-بىرسىگە زەھەر سانچىغاندەك گەپلەر بىلەن داۋاملىشىدۇ. ھىتلېر پارتىيىسىز بىر كابىنېتتا ۋەزىپە ئۆتەش نىيىتىدە ئەمەسلىكىنى، ئەمما ئۆزىنىڭ باش مىنىستىر بولغىنىدىلا بۇنداق بىر ھۆكۈمەتكە قاتنىشىشى مۇمكىنلىكىنى ئوتتۇرغا قويىدۇ. "ۋەتەن مەنپەتى سەۋەبىدىن پارتىيىمىز بۇ ئىشتا بۇنىڭدىن باشقىچە بولۇشىغا ھەرگىز يول قويالمايدۇ. — دەيدۇ ھىتلېر، — يەنى پارتىيىمىز مېنى چوقۇم باش مىنىستىر

بولغانلىقىمنى كۆرىشى كېرەك." ناتسىستلار بىلەن كومپارتىيە بىرلىشىپ بېرلىندا ترانسپورت ئىشچىلىرى ئىش تاشلاش ھەرىكىتى قوزغىغانلىقىغا نېمە دەيسەن؟ سورايدۇ ھىندېنبۇرگ. "مەن بۇرۇن قول ئاستىمدىكى ئادەملىرىمگە قارىتا ئاز-تولا سەۋر قىلىپ كەلگەنلىكىم راس. — دەيدۇ ھىتلېر جاۋابەن، — ئەمما ئىش تاشلاش بەربىر پارتىلايتتى. ئەگەر مەن ئۇلار تەرىپىدە تۇرمىغان بولسام، ئۇچاغدا مەنمۇ ئىشچىلارنىڭ ھىمايە قىلىشىدىن مەھرۇم بولۇپ قېلىشىم مۇمكىن ئىدى. شۇڭا، ئادەملىرىمنىڭ ئۇلارغا قېتىلغانلىقىنى گېرمانىيە مەنپەئەتلىرىگە ئۇيغۇن بىر ھەرىكەت دەپ قارايمەن" دەپ ئېنىق ئېيتىدۇ.

ھىندېنبۇرگ بۇ "سىرچى" غا زادىلا ئىشەنمىسىمۇ، ئۇ يەنىلا ئۇنىڭ بىلەن ھەمكارلىق ئورنىتىشنى قولغا كەلتۈرۈشكە تىرىشىدۇ. "مەن ساڭا يەنىلا ئۆز تەلىۋىمنى تەكرارلايمەن: ماڭا ياردەمچى بولغىن. — بۇ دېگىنى ھىتلېرنى ئۆزىگە سادىق بولىشىنى ئاشكارە تەلەپ قىلغىنى ئىدى، — مەن سېنىڭ ۋە بۇ پارتىيىنىڭ غايىلىرىدىن ھەقىقەتەنمۇ قايىلمەن، مەن سېنىڭ ۋە پارتىيىڭنىڭ ھۆكۈمەتكە قاتنىششىڭنى ئۈمىد قىلىمەن" دەيدۇ. شۇنداق دەپ تۇرۇغلۇق يەنىلا ھىتلېرنى باش مىنىستىرلىككە تەيىنلەشنىڭ مۇمكىن ئەمەسلىكىنى تىلغا ئالىدۇ. تەبىئىكى، ئەگەر ئۇ كۆپ سانلىق ئاۋازغا ئېرىشەلىگىنىدە مىللى سوتسىيالىزم پارتىيىسى ھۆكۈمىتىنى خالىغىنىچە قۇرالىشى مۇمكىنلىكىنىمۇ قوشۇپ قويىدۇ.

ھىتلېر ئىككى تىزىغا قويغان ئالقىنىنى چىڭ تۇگۈپ

www.pdaily.biz

ۋارقىرايدۇ: “مارشال ئەپەندىم! باشقا پارتىيىلەر بىلەن كېلىشىم تۈزۈشۈمنى تەلەپ قىلغان ئىكەنسىز، ئۇ ھالدا ئاۋال ماڭا ھوقۇق بېرىشىڭىز كېرەك. مارشال ئەپەندىم، بۇنىڭ مەنتىقىغا سىغمايدىغان ھېچ قانداق يېرى يوق!” ئۇ ئاچچىقىنى زادىلا يوشۇرالماي قالدۇ.

ھىندېنبۇرگ مازاق قىلغىنىچە كۈلۈپ كېتىدۇ.

ئۆي ئىچى تىمتاس بولۇپ ھېچ بىر ئاۋاز چىقمايدۇ. ئەھۋال بەكلا جىددى تۈسكە كىرگەن ئىدى. “مارشال ئەپەندىم. — ھىتلېر ئاخىرى ئېغىز ئاچىدۇ، — سىز مېنى مۇستەبىت ھۆكۈمەت قۇرۇپ چىقىدۇ دەپ ئويلايدىغان ئوخشايسىز. ئەسلىنى سۈرۈشتە قىلسىڭىز مەندە ھېچ قاچان ئۇنداق بىر نىيەت يوق. ئەگەر سىز مېنىڭدىن پارلامېنتتا مۇتلەق كۆپ سانلىق ئاۋازغا ئېرىشىپ كەل دەپ تەلەپ قىلماقچى بولىدىكەنسىز، ئۇ چاغدا مەن پارلامېنتقا بىر قانۇن لايىھىسى سۇنۇپ مېنى پەۋقۇلئاددە ۋە جىددى ئىشلارنى ھەل قىلىشىم ئۈچۈن ۋەزىپىگە تەيىنلەڭلار دەپ تەلەپ قىلاي.” ئۇ ھەقىقەتەنمۇ پارلامېنتتىن بۇنداق بىر بۇيرۇق چىقارتقۇزۇشقا كۈچى يېتەتتى. شۇنداق بولغاندا، مەسىلىمۇ ھەل بولغان ھېسابلىناتتى.

بۇنداق بىر ئىشنى ھىندېنبۇرگ ھەرگىز قوبۇل قىلالمايتتى. شۇڭا ئۇ ھىتلېردىن يەنە بىر قېتىم ئەسكەرلىك مەسئۇلىيىتى بىلەن تەلەپ قىلىپ، بۇ ئىشنى ئىككىسى ئارىسىدا ھەل قىلىپ پۈتتۈرۈشنى ئۆتۈنۈپ سورايدۇ. ھىندېنبۇرگ ئۇرۇش ۋاقتىدا

www.uyghurkitap.com
www.pdfaly.biz

ئۇلارنى بىرلىكتە تۇتۇپ كېلىۋاتقان "كونا سەپداشلىق تۇيغۇلىرى" نى ئىشقا سېلىپ ھىتلېرنى تەسىرلەندۈرۈشكە تىرىشىپ كۆرىدۇ. "بۇ ئىشتا ھەر ئىككىمىزلا بىر-بىرىمىزگە ئازىراقتىن يول قويۇشساق، ئىككىمىز يەنىلا ئورتاق ھەمكارلىق ئاساسىدا ئىش قىلالايمىز دەپ ئىشىنىمەن." ھىتلېر پىرىزدېنتنىڭ يېنىدىن ئايرىلىدۇ. ئۇ خۇددى بۇرۇنقىدەك قىلچىمۇ يول قويماي تۇرىۋالغان ئىدى. ئەمما ھىندېنبۇرگ بولسا مەن بۇ سابىق ئون بېشىنى تەسىرلەندۈرەلىدىم دەپ ئويلاپ، مېيسنېرغا مۇنداق دەيدۇ: قارىغاندا بۇ ھىتلېر دېگەن ئادەم ئىش قائىدىلىرىنى ئاستا-ئاستا ئۆگىنىۋالىدىغاندەك كۆرۈنىدۇ."

ھىتلېرنى باش مىنىستىرلىققا تەيىنلەش تەلەپلىرى ھىندېنبۇرگقا توختىماي كېلىشكە باشلايدۇ. شۇندىن ئىككى كۈن كېيىن، ھىتلېر بىلەن يەنە بىر قېتىم كۆرۈشۈش زۆرۈرلىكىنى ھېس قىلىدۇ. بۇ قېتىمقى كۆرۈشۈشتە، ھىتلېر ئەستايىدىللىق بىلەن تەييارلانغان بىر پارچە بايانات بىلەن كېلىدۇ. بۇ باياناتتا، پارلامېنت تۈزۈمى ئۆگۈشسىز بولۇپ چىقتى؛ بۇ تۈزۈم خەلقنىڭ ئىرادىسىگە ۋەكىللىك قىلالماس ھالغا كەلدى؛ پەقەت مىللى سوتسىيالىزم پارتىيىسىلا كوممۇنىزمنى چەكلىيەلەيدۇ، شۇڭا ھىندېنبۇرگ ھىتلېرنى ھۆكۈمەت باش مىنىستىرلىكىگە تەيىنلىسۇن دەپ تەلەپ قىلىنغان ئىدى.

ھىندېنبۇرگ يەنە بىر قېتىم ھىتلېردىن تەلەپ قىلىپ، پارلامېنتتا كۆپ سانلىقنى قولغا كەلتۈرۈش يولىنى ئاختۇرۇپ

www.pdaily.biz

كۆرۈشـــنى، شـــۇ چاغـــدىلا ئـــۇنى بـــاش مىنىســـتىرلىككە تەيىنلىيەلەيـــدىغانلىقىنى تەۋســـىيە قىلـــدۇ. ھىتلېـــر بـــۇ مەسلىھەتكە ئۇنچە بەك قىزغىن مۇئامىلىدە بولمايدۇ. بۇ قېتىمقى كۆرۈشـۈش ئـارانلا 10 مىنـوت داۋاملاشـقان بولـۇپ، سۆزلىشـىش پرىزدېنتنىـڭ ئەڭ مـۇھىمى دوسـتلۇق دەپ تەكىتلىشـى بىـلەن ئاخىرلىشىدۇ.

شۇنىڭدىن كېيىنكى بىر قانچە كۈن جەريانىدا ھىتلېر بىـلەن مېيسنېر ئـۈزۈن يېزىلغـان خەت ئـارقىلىق پىكىـر ئالماشـتۇرىدۇ. ئەمما ھىتلېـر ئىزچىل تـۈردە بـاش مىنىستىرلىققا تەيىنلىنىشنى چىـڭ تـۇرۇپ تەلەپ قىلىـدۇ، ھەتتـا پاپېنغا ئوخشاش تولـۇق ھوقۇقلـۇق بـاش مىنىسـتىرلىقنى تەلەپ قىلىـپ تۇرىۋالغاچقـا، بەرىبىر ئورتاق بىر كېلىشىمگە كېلىش تىرىشچانلىقى نەتىجىسىـز بولـۇپ چىقىـدۇ. بۇنـداق قاتماللىق ۋەزىـيەت تەسىـر دائىرىسـى كىچىكلا بولغان بىر قىسىم سـودا سـانائەتچىلەر كاتىۋاشـلىرىنىڭ دىققىتىنى قوزغايدۇ. شۇڭا ئۇلار بۇ ھەقتە ھىندېنبۇرگقا بىۋاسـتە بېسىم ئىشلىتىشكە كىرىشىدۇ. بۇ تـۈردىكى كاتىۋاشـلار ئەزەلـدىن مىللى سوتسىيالىزم پارتىيىسىگە ماددى جەھەتـتە يـاردەم قىلىـپ كېلىۋاتقـان كىشـىلەر ئىـدى. ئـۇلار، ئەگەر مىللـى سوتسـىيالىزم پارتىيىســى تەخـــتكە چىققـــدەك بولســا، ئــۇلار ھۆكۈمەتنىـــڭ ئىقتىسـادى سىياسـەتلىرىگە يـول كۆرسـىتىش ئۇرسـىتىنى قولغـا كەلتۈرەلىشـى مـۇمكىن بولىـدىغانلىقىغا ئىشـىنەتتى. مەسـىلەن، ھىتلېـر بىـر ۋاقىـتلاردا ئـى. گ. فـاربىن (依•格•法尔本) غـا كاپـالەت بېرىــپ مۇنـداق دېـگەن ئىـدى: ئۇنىـڭ قۇرىـدىغان

ھۆكۈمىتى چوقۇم سىنتېتىك كىرىسىن ئىشلەپچىقىرىشىنى قوللايدىغان بولاتتى. شۇ يىلىنىڭ باشلىرىدا ئىزچىل تۈردە "دوست جەمئىيەت" دەپ تونۇپ كەلگەن كايسېرخوف دېگەن ئىتتىپاقتا قىلغان بىر قېتىملىق مەخپىي نۇتقىدا، ھىتلېر بارلىق ئىشچىلار ئۇيۇشمىلىرى بىلەن قالغان پارتىيىلەرنى تارقىتىۋېتىشكە ماقۇل كەلگەن ئىدى.

نويابىر (ئوغلاق) نىڭ ئاخىرىدا، 39 نەپەر داڭلىق سودا سانائەتچى (خىجالمار شاچىت Hjalmar Schacht 赫加尔马•萨希特، سابىق باش مىنىستىر گۇنو 古诺، ۋە شۇنىڭدەك كرۇپ Krupp 克虏伯، سېيمېنس西门子، بوشBosch 波希، تايسېن 狄森 Thyssen، خېرمان 霍尔曼 ۋە خوگلى 霍格勒 غا ئوخشاش سانائەت كاتىۋاشلىرىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان) كاتىۋاشلار بىرلىشىپ ئىمزا يىغىپ پرېزىدېنتقا خەت يېزىپ، ھىتلېرنى گېرمانىيە باش مىنىستىرلىقىغا تەيىنلىشنى تەلەپ قىلىشىدۇ. بۇ تۈردىكى رىياللىققا ئەھمىيەت بېرىدىغان كىشىلەر ھىتلېرغا بولۇشۇپ ناتسىستلار ئۈچۈن دوغا چىققان ئىدى. ئۇلار، ھىتلېرنىڭ سوتسىيالىزم دېگىنى بىر ئالدامچىلىق، ئەگەر ئۇ تەختكە چىقىپلا ئالىدىكەن، دەرھال كاپىتالىزمنىڭ قۇرالىغا ئايلىنىپ قالىدۇ دەپ قاتتىق ئىشەنچ قىلىشاتتى (بۇ ۋاقىتتا، ھىتلېر گېرمانىيە كارخانىچىلىرىدىن مەنپەئەتلىنىپ كېلىۋاتقان ئاساسلىق بىرسىمۇ ھېسابلانمايتتى. "ھەر تۈرلۈك قوللاشلاردىن كېيىن، شۇنى ئېتىراپ قىلىشىمىز كېرەككى، گېرمانىيە كارخانىچىلىرىنىڭ مالىيە ياردىمىنىڭ

www.pidaw.biz

مۇتلەق كۆپ قىسمى يەنىلا ناتسىستلارغا قارشى ئىشلىتىلگەن" دەپ يازىدۇ خ. ئا. تۇرنېر H. A. Turner 赫•埃•图恩纳. ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ ئاساسلىق كىرىمى يەنىلا پارتىيە بەدەل پۇلىدىن كەلمەكتە ئىدى).

پارلامېنت تۈزۈمىدىكى ھۆكۈمەتنىڭ ھەر قايسى ئورگانلىرى گېرمانىيىنى سىياسى جەھەتتە ئىلگىرلىيەلمەي بىر ئىزدا توختاپ قېلىشقا سەۋەب بولماقتا ئىدى. ھىندېنبۇرگ، قاتماللىق ئىچىگە چۈشۈپ قالغان بۇنداق ۋەزىيەت ئاستىدا پارلامېنت ئىچىدە ھەمكارلىق ئاساسىدا يېڭى كابىنېت تەشكىل قىلىش ئىمكانى بولمايدىغانلىقىنى تونۇپ يەتتى. "مەن سېنى ئەمەلدىن قالدۇرۇشقا ھەر دائىم تەييارمەن" دەيدۇ ھىندېنبۇرگ ئاچچىق بىلەن مەركىزى پارتىيە رەئىسى پاپېنغا. پاپېنمۇ ئۆزىنى بىر چەتكە قويۇپ تۇرۇشى ئۈچۈن ھىندېنبۇرگنى رىغبەتلەندۈردى. ئۇنىڭ بۇ تۈر ئىپادىسى ھىندېنبۇرگنى خوش قىلىۋەتتى. پاپېن ئۇنىڭغا مۇنداق دەيدۇ: "ئەگەر مەن مەملىكەت ئىچى ۋە سىرتىدىكى زاتلارنىڭ تىگىشلىك ئىشەنچىگە ئېرىشەلمىگەن بولسام، ئۆزەمنى ھەرگىزمۇ گېرمانىيىنىڭ ئالدىغا قويىۋېلىپ تىركىشىپ تۇرۇۋالمايمەن. شۇ سەۋەپتىن ئۆزەمدىن يەنىلا مەغرۇرلىنىمەن." ھەر تەرەپتىن كەلگەن تەلەپلەر ئۇنى ئۈمىتسىزلەندۈرۈپ كېلىۋاتقاچقا، 1-دىكابىر (ئاراي) كۈنى پاپېن بىلەن يېڭىدىن دۆلەت مۇداپىيە مىنىستىرلىكىگە تەيىنلەنگەن شلېيچېرنى ئىشخانىسىغا چاقىردى. ئۇ ئىككىسى چۈشتىن كېيىن سائەت 6 دا يېتىپ كېلىپ، مېيسنېر ۋە ئوسكار ۋون

هىنـدېنبۇرگ (奥斯卡•冯•兴登堡Oskar von Hindenburg) ئىككىسى بىلەن بىر قاتاردا پىرىزدېنت ئۇستىلى ئەتراپىدا يېرىم دائىرى بولۇپ ئولتۇرىدۇ. پاپېن سۆز ئېلىپ، ھىتلېر كابېنىت باش مىنىستىرلىكىگە تەيىنلەنگىنىدىلا ئاندىن بارلىق مەسئۇلىيەتنى ئۇستىگە ئالىدىغانلىقىنى سۆزلەپ يۈرىدۇ. شۇڭا مەن، كابىنىتمىنىڭ ۋاقىتلىق ھوقۇق يۈرگۈزۈپ تۇرۇشىنى تەلەپ قىلىمەن، دەيدۇ. پاپېن، ئۆزىنىڭ پارلامېنتنىڭ قوللىشىغا ئېرىشەلمەيدىغانلىقىنى بىلگەچكە، پارلامېنتنى بىر مەزگىل تاقىۋېتىش زۆرۈرلىكىنى تەكىتلەيدۇ. بۇ جەريان پىرىزدېنتنىڭ ئاساسى قانۇنغا خىلاپ ھەرىكەت قىلىدىغان بىر جەريان بولىشىدىن دېرەك بېرەتتى. ئەمما ۋەزىيەت بەكلا جىددى بولغاچقا، بۇنداق تەدبىر قوللىنىشتا يېتەرلىك سەۋەبمۇ بولاتتى. ئەگەر ساقچى تەرەپ تەرتىپنى ساقلىيالمىغىدەك قىلىدىكەن، قۇرۇغلۇق ئارمىيىسى ئوتتۇرغا چىقىپ ۋەزىيەتنى تېزگىنلىشى مۇمكىن ئىدى.

"مىلتىق نەيزىسىنى تەگلەپ تۇرۇپ بەكلا كۆپ مەسىلىنى ھەل قىلالىشىمىز مۇمكىن. — دەيدۇ شىلېيچېر ئۇدۇللا قىلىپ، — ئەمما سىېنىڭ قىلالمايدىغان بىر ئىشىڭمۇ بار، ئۇزۇنغىچە ئۇلارنىڭ ئۇستىگە مىنۋالالمايسەن." بۇ دۆلەت مۇداپىيە مىنىستىرى، پاپېننىڭ بۇ پىلانىنىڭ كارغا كەلمەيدىغانلىقىنى ئېيتىپ، ئۆزىنىڭ بىر پىلانى بارلىقىنى ئېيتىدۇ: مەن پاپېننىڭ ئورنىغا باش مىنىستىر بولسام بۇ مەسىلە ھەل بولىدۇ، دەيدۇ. يەنى شۇنداق قىلغاندا ناتسىستلا ئۆز ئىچىدە ئىككى تەرەپ

بولۇپ پارچىلىنىپ كېتىشى مۇمكىن. شۇ چاغدا ئۇمۇ پارلامېنت ئىچىدە كۆپ سانلىق ئاۋازنى قولغا كەلتۈرەلىشى مۇمكىنلىكىنى ئېيتتى. بۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ گرېگور ستراسسېر بىلەن بىر قاتاردا ئۇنىڭ بىر-ئىككى سادىق كىشىلىرىنى يېڭى كابىنېتتا ۋەزىپىگە تەيىنلەش ئارقىلىق ناتسىستلار دېپۇتاتلىرىنىڭ 60 نەپىرىنىڭ ئاۋازىنى قولغا كەلتۈرۈش مۇمكىنلىكىنى، سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسى بىلەن قالغان بۇرجۇئازىيە پارتىيىلىرىمۇ ئۇنى ھىمايە قىلىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

بىر قانچە ھەپتىدىن بېرى پاپېن، شلېيچېرنىڭ "بۇرۇنقى ۋاقىتلاردىكىدەك ئۇنداق سەمىمى، ئوچۇق كۆڭۈل مۇئامىلىدە بولماي كېلىۋاتقانلىقىنى"، ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەت "كۆرۈنەرلىك دەرىجىدە سوغۇقلىشىپ كېتىۋاتقانلىقىنى" ھېس قىلماقتا ئىدى. شۇنداق بولىشىغا قارىماي، بۇرۇن ئۇنى ۋەزىپىگە تەيىنلەش ئۈچۈن ياردەم قىلغان بۇ گېنېرالنىڭ يەنە كېلىپ ئۇنى ۋەزىپىسىدىن قالدۇرۇلىشىنى تەلەپ قىلىشىدىن ھەيران بولۇپ ھاڭۋېقىپلا قالدى. پاپېننىڭ يولغا قويۇپ كەلگەن سىياسەتلىرىنى شلېيچېر ئىزچىل تۈردە قوللاپ قۇۋۋەتلەپ كەلگەن، ھەتتا بەزى سىياسەتلەرنى ئۇنىڭ ئۆزى ئوتتۇرىغا قويغان پىلانلار ئىدى. پاپېن ئۇمىدسىزلىك ئىچىدە ئۆزىنى ئاقلاپ، بۇ دۆلەت مۇداپىيە مىنىستىرىنىڭ پىلانلىرى پرېزىدېنتنىڭ ھۆكۈمەت بىلەن پارلامېنت ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتلەرنى ياخشىلاشتىن ۋاز كەچتۈرۈشنى مەقسەد قىلىپ تۈزۈلگەن ئۇزۇن مۇددەتلىك بىر پىلان ئىكەنلىكىنى

چۈشەندۈرۈشكە كىرىشىدۇ.

بۇ سۆزلىشىش ئەتىگەنىدىن تارتىپ كەچكىچە ئىزچىل داۋام قىلىدۇ. بۇنىڭدىن ھىندېنبۇرگ چارچاپ ھالى قالمايدۇ. ئۇ بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماي مۇنازىرە ئاخىرلاشقىچە تىك ئولتۇرۇپ چىقىدۇ. ئاندىن ئۇ ئورنىدىن تۇرۇپ پاپېنغا مۇنداق دەيدۇ: "باش مىنىستىر ئەپەندى، مەن سىزنى يېڭى ھۆكۈمەت قۇرۇلۇشى ئۈچۈن دەرھال مۇزاكىرە باشلىتىشىڭىزنى تەلەپ قىلىمەن. مەن قۇرۇلىدىغان يېڭى ھۆكۈمەتكە سىزنىڭ پىلانىڭىز بويىچە ئىش قىلىشىنى بۇيرۇيمەن."

بۇ گەپتىن شلېيچېر ھېچ نېمە ئۇقالماي ھاڭۋېقىپ ئولتۇرۇپ قالىدۇ. ئۇ پاپېن بىلەن بىرگە پرېزدېنت ئىشخانىسىدىن ئايرىلغان ۋاقتىدا، پاپېن ئۇنىڭغا دۆلەت مۇداپىيە مىنىستىرلىك ۋەزىپىسىنى يەنە بىر قانچە ئاي ئۆستىگە ئېلىپ تۇرساڭ، بۇ جەرياندا مەنمۇ ئاساس قانۇننى تۈزىتىپ، پارلامېنت مۇقىملىقىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ئىشىنى پۈتتۈرىۋالاي. شۇ چاغدا مەنمۇ ئىستىپايىمنى بەرسەم، سەنمۇ ھۆكۈمەتنى قولۇڭغا ئالساڭ قانداق؟ شۇنداق بولغاندا، سەنمۇ ئىشنى باشلىغان كۈنۈڭدىن تارتىپلا خاتىرجەم شەكىلدە ۋەزىپەڭنى ئادا قىلالايدىغان بولىسەن. سېنىڭچە قانداق؟" دەپ تەكلىپ قىلىدۇ.

پاپېننىڭ بۇ گەپلىرىنى شلېيچېر سوغۇققانلىق بىلەن بىر بىرلەپ رەت قىلىدۇ. ئاندىن خۇددى لۇتېرنىڭ "ئېۋورمس يىغىنى" دىن ئايرىلغىنىغا ئوخشاش [1521-يىلى چاقىرىلغان

“ئېۋورمس يىغىنى” (Dieto eworms) دا مارتىن لۇتېر كاپىر دەپ ھۆكۈم قىلىنغان ئىدى] “ھەي پوپ، سەن خەتەرلىك يول تاللىۋالغان بىر پوپسەن” دەيدۇ.

ئەتىسى چاقىرىلغان ئىچكى كابىنېت يىغىنىدا بۇ مەسىلە بەكلا كۆڭۈلسىز ھەمدە ئاشكارە بىر مەسىلىگە ئايلىنىپ قالىدۇ. پاپىن تۈنۈگۈن كەچتىكى پرېزدېنت بىلەن ئۆتكۈزۈلگەن مۇزاكىرە ئەھۋالىنى بىر قۇر تونۇشتۇرۇپ ئۆتۈپ، شلېيچېرنىڭ ئىسمىنى ئاتاپ تۇرۇپ پىكرىنى سورايدۇ. شلېيچېر ئورنىدىن تۇرۇپ، ئەگەر پاپېن رەھبەرلىكىدە بىر يېڭى ھۆكۈمەت قۇرۇلغىدەك بولسا مۇتلەق تۈردە پۈتۈن مەملىكەت دائىرىسىدە قالايماقانچىلىق پارتىلاپ چىقىشى مۇمكىن؛ ئەگەر ئىچكى ئۇرۇش پارتىلاپ كەتكىدەك بولسا، ساقچىلار بىلەن قۇرۇغلۇق ئارمىيىسىمۇ قانۇن تۈزۈم بىلەن تەرتىپ ئىنتىزامنى ساقلىيالماي قالىدۇ، دەيدۇ. ئۇ يەنە، بىز بۇ ئىشلارنى تەپسىلى تەھلىل قىلغاندىن كېيىن، باش قوماندانلىق شتابتىكىلەر ساقچىلار بىلەن پەۋقۇلئاددە ماھارەتلىك قىسىملارغا ئوخشاش يەرلىك قىسىملار ناتسىستلار سىگنېپ كىرىشى بىلەن بۇلغىنىپ كەتكەن بولغاچقا، قۇرۇغلۇق ئارمىيىسى ھىتلېر قوزغايدىغان قوزغىلاڭنى باستۇرۇشقا ئامالسىز قېلىشى مۇمكىن، دەپ چۈشەندۈرۈپ ئۆتىدۇ.

ھېچ بىر مىنىستىر قۇرۇغلۇق ئارمىيىسىنىڭ بۇ تۈردىكى پەرىزىگە قارىتا قارشى پىكىر بىلدۈرەلمەيدۇ. شۇڭا پاپېن دەرھال پرېزدېنت ئىشخانىسىغا چېپىپ بارىدۇ. ئالدىنقى

كۆنلىرىدىكى كۆندىلىك ئىشلاردىن چارچاپ ھالى قالمىغان ھىندېنبۇرگ، بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماي پاپېننىڭ قۇرساق كۆپۈكى قىلىپ دېگەن گەپلىرىنى ئاڭلايدۇ. "قەدىرلىك پاپېن. — دەيدۇ ھىندېنبۇرگ، ئۇنىڭ ئاۋازىدىن پاپېنغا بولغان بۇرۇنقى ئىشەنچىنىڭ قالمىغانلىقى بىلىنىپ تۇراتتى. — ئەگەر مەن دەرھال پىكرىمنى ئۆزگەرتسەم مېنى چوقۇم بەكلا پەسكەش بىرسى ئىكەن دەپ قارىشىڭ مۇمكىن. ئەمما مېنىڭ يېشىم بەكلا چوڭىيىپ كەتتى. ئۆلۈم بوسۇغۇسىغا كېلىپ قالغان ئادەممەن. شۇڭا بۇنداق بىر ئېچكى ئۇرۇشنىڭ مەسئۇلىيىتىنى ئۈستۈمگە ئالالىغىدەك كۈچ-قۇۋۋەت مەندە يوق. ئامال يوق، شۇ شلېيچېر دېگەن ئەپەندىنىڭ تەگرى نامىدا تەلەي سىناپ بېقىشىنى كۆزىتىشكە توغرا كېلىدۇ." دەيدۇ.

ھىندېنبۇرگ ھاسىسىغا تايانغىنىچە مىڭ تەستە ئورنىدىن تۇرۇپ تەمتىرەپ ماڭغىنىچە پاپېننىڭ ئالدىغا كېلىپ ئۇنىڭ قولىنى سىقىدۇ. بۇنىڭدىن پاپېن قاتتىق تەسىرلىنىپ كېتىدۇ. ئۇ، بوۋاينىڭ ئىككى كۆزىدىن مۇنچاقتەك ياش تامچىسىنىڭ تۆكۈلۈپ ئىككى مەڭزىگە ئېقىپ چۈشۈۋاتقانلىقىنى كۆرىدۇ. بىر قانچە سائەت ۋاقىت ئۆتكەندىن كېيىن، مارشال بىرسىدىن خەيرلىشى خاتىرىسى سۈپىتىدە پاپېنغا بىر پارچە رەسىم ئەۋەرتىدۇ. رەسىم ئۈستىدە: "مېنىڭ بىر سەبدىشىم بار بولىدى!" دېگەن سۆزلەر يېزىلغان ئىدى. بۇ سۆز ئەسلىدە داڭلىق بىر ھەربى مارشىتىن ئېلىنغان بىر مىسرا ئىدى.

شلېيچېر پرېزدېنتنىڭ يېنىغا كىرىدۇ. پرېزدېنت ئۇنىڭغا

www.pidaiy.biz

يېڭى ھۆكۈمەت تەشكىل قىلىشنى بۇيرۇيدۇ. ئەمما شلېيچېر: "مەن دېگەن سىزنىڭ ئېغىلىڭىزدىكى ئەڭ ئاخىرى جەڭگە سالىدىغان بىر ئايغىرمەن. شۇڭا مېنى ھازىرچە زايا قىلماي ساقلىشىڭىز كېرەك" دەپ نارازىلىق بىلدۈرىدۇ. ھىندېنبۇرگ ئەگەر بۇ ۋەزىپىنى قوبۇل قىلمايدىغان بولساڭ ئىستىپا بېرىمەن دەپ قورقۇتقاندىن كېيىنلا شلېيچېر بۇ ۋەزىپىنى قوبۇل قىلىدۇ. ئۇ راستىنلا شۇنداق دېگەن ئىدى. بەلكىم دېگىنىدەك ئامالسىزلىقتىن بۇ ۋەزىپىنى قوبۇل قىلغاندۇ. ھىندېنبۇرگ شۇندىلا راھەت بىر نەپەس ئېلىپ كۈلۈمسىرىگىنىچە ئۇنى تەبرىكلەيدۇ. ئاندىن بۇ ئىش ئۈچۈنمۇ بىر باشقا بىرسىنىڭ سۆزىنى نەقىل كەلتۈرىدۇ. ئەمما بۇ قېتىم نەقىل كەلتۈرگىنى لاتىنچە بىر جۈملە ئىدى: "بىر پۈتمىز گۆرگە ساڭگىلىغان بىزدەكلەر سىزنى تەبرىكلەيمىز!"

شۇنداق قىلىپ، 1932-يىلى 2-دېكابىر (ئاراي) كۈنى، كۇرت ۋون شلېيچېر 1890-يىلى بىسمارك ۋەزىپىگە ئولتۇرغىنىدىن باشقا، بۇگۈنگىچە بىرىنچى قېتىم بۇ ۋەزىپىگە تەيىنلەنگەن گېنېرال بولۇپ قالىدۇ. ئۇنىڭ بىرىنچى قىلغان ئىشى گرېگور ستراسسېرنى ئۆيىگە تەكلىپ قىلىپ (ئۇ ئىككىسى قايسى بىر چىش دوختۇرىنىڭ ئۆيىدە تونۇشۇپ قالغان ئىدى) ئورۇنباسار باش مىنىستىر ۋە قوشۇمچە پرۇسسىيە شتاتىنىڭ باش مىنىستىرلىق ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئېلىشنى تەكلىپ قىلىدۇ. بۇ تەكلىپ ستراسسېرنى ھەقىقەتەنمۇ بەكلا قىزىقتۇرىدۇ. شۇنداقتىمۇ ئۇ ھىتلېرغا سادىق بىرسى بولغاچقا، بۇ ھەقتە

باشلىقىم بىلەن سۆزلىشىپ ئاندىن جاۋاب بېرەي دەيدۇ. ئەمما ئۇ، فيۇرېرنىڭ ئەتراپىى قاتتىق قورشاۋ ئاستىدا ئىكەنلىكىنى، بۇ قورشاۋغا ئالغان كىشىلەرنىڭ ھەممىسىلا دېگىدەك ئاخماق ساداقەتمەنلەر بىلەن تەخسىكەش كىشىلەر ئىكەنلىكىنى، ئەنە شۇنداق كىشىلەر فيۇرېرنى تېزگىنىدە تۇتۇپ كېلىۋاتقانلىقىنى، بۇ تۈر كىشىلەرنىڭ بۇ ئىشتىنمۇ ئاز-تولا خەۋەر تېپىپ قالغانلىقىنى باش مىنىستېرغا تىنمايدۇ. تېخى يېقىندىلا ستراسسېر خاپا بولۇپ فرانكقا دەرت ئېيتىپ بەرگەن ئىدى: "ھىندېنبۇرگ دېگەن بۇ ئادەم ئىنتايىن ھۆرمەتلىك بىر بوۋاي. ئۇ ھەقىقەتەنمۇ چىن كۆڭلىدىن مىنى ھۆكۈمەت ئىچىدە ۋەزىپە ئۆتەپ بېرىشىمنى ئېيتقان. ئەمما بۇنىڭ ئاخىرى قانداق بولار؟ لوھېنگرىننىڭ، يەنى ھىتلېرنىڭ ئەتراپىنى بىر ئۇچۇم غەلىتى كۆرۈنۈشلۈك مەلئۇنلار ئوراپ ئالغان. فرانك، بۇ ئىش بولمايدىغاندەك تۇرىدۇ: گىيورىڭ دېگىنى رەھىمسىز ۋە شەخسىيەتچى بىر مەخلۇق، ئەگەر ئۇ بىرەر ۋەزىپىگە تەيىنلەنگىدەك بولسا، ئۇنىڭ گېرمانىيە ھەققىدە باش قاتۇرىدىغانلىقىغا ھەرگىز ئىشەنمەيمەن. گيوبېلس دېگىنى رەسمى بىر ئالۋاستى، ئىككى يۈزلىمچى بىرسى. روم دېگىنى رەسمىلا بىر توڭگۇز. مانا بۇلار فيۇرېرنىڭ پىشقەدەم مۇھاپىزەتچىلىرى. ئاھ، نېمە دېگەن قورقۇنۇشلۇق ئىشلار بۇ!"

شلېيچېر-ستراسسېر ئىككىسىنىڭ مەخپىي ئۇچرىشىشى پاپېن ئىشخانىسىدىكى كىشىلەر تەرىپىدىن سېزىلىپ قالىدۇ. ئۇلار بۇ خەۋەرنى بىر مۇخپىرغا ئاشكارلىۋېتىدۇ. ئۇ مۇخپىر يەنە بۇ

خەۋەرنى خانفستانگىلغا يەتكۈزىدۇ، خانفستانگىل بولسا بۇ گەپلەرنى ھىتلېرغا سۆزلەپ بېرىدۇ. شۇنداق قىلىپ، پاپېن، توغرىسى پاپېننىڭ سابىق خىزمەتچىلىرى شلېيچېر مەسىلىسىدە گەپ تارقىتىشقا باشلايدۇ. ئەمما بۇ ئىشلاردىن ئەڭ ئاۋال زىيان تارتقۇچى كىشى ستراسسېر بولۇپ چىقىدۇ. ئۇ ئەسلىدە ھىتلېرغا بولغان ساداقىتىنى بۇزماي شلېيچېر بىلەن مۇناسىۋەت باغلىغان ئىدى. بۇ ئىشتا ئۇ پارتىيىنىڭ پارچىلىنىپ كېتىشىدىن ساقلاپ قالىدىغان ئەڭ مۇھىم تەدبىر، بىرلەشمە ھۆكۈمەتكە قاتنىشىش بەدىلىگە بولسىمۇ دەرھال ھوقۇق ئۈستىگە چىقىش دەيدىغان تونۇشتا ئىدى.

ھىتلېر بولسا بۇرۇنلا ستراسسېردىن گۇمانلىنىپ يۈرگەن بولۇپ، ئۇنىڭ بۇنداق بىر گۇماندا قىلىشىغا گېيوبېلس سەۋەپچى بولغان ئىدى. چۈشىنىشكە بولىدۇكى، ھىتلېر تەبىئى ھالدا بۇ ئىشنى خائىنلىق قىلىش دەپ قارىماقتا ئىدى. شۇنداقتىمۇ نىسبەتەن مۆتىدىل مەسلىھەتچىلىرى بولسا شلېيچېرنىڭ يېڭى تەكلىۋىنى ئويلىشىپ كۆرۈش تەرەپتارى ئىدى. يەنى فيۇرېرنىڭ ئورۇنباسار باش مىنىستىرلىقنى ئۈستىگە ئېلىش تەرىپىدە ئىدى. 15-دېكابىر (ئەسلى 5-دېكابىر (ئاراي) بولىشى كېرەك — ئۇ.ت) كۈنى، پارتىيە كايسېرخوفتا بىر قېتىملىق رەھبەرلىك كادىرلار يىغىنى چاقىرىدۇ. بوران-چاپقۇنلۇق ئۆتكەن بۇ يىغىندا، ستراسسېر فيۇرېرنى بۇ ۋەزىپىنى قوبۇل قىلىڭ دەپ چىڭ تۇرۇپ يالۋۇرىدۇ. ئەمما گېيوبېلس بىلەن گېيورىڭ ئىككىسى بۇنداق بىر سودىلىشىشقا قاتتىق قارشى تۇرىدۇ. ھىتلېرمۇ بۇ

ئىككىسىنىڭ پىكىرىگە قوشۇلىدۇ. ستراسسېر ئۇلارنى ئاگاھلاندۇرۇپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: ئەگەر يېڭى ھۆكۈمەت مىللىي سوتسىيالىزم پارتىيىسىنىڭ قوللىشىغا ئېرىشەلمىگىنىدە شلېيچېرنىڭ پارلامېنتنى تارقىتىۋېتىش ئېھتىمالى كۈچلۈك. ئەمما ستراسسېرنىڭ "خائىنلىق قىلىشى" دىن قاتتىق رەنجىگەن ھىتلېر، بۇ مەسىلىنىڭ داۋاملىق تالاش-تارتىش قىلىنىشىنى خالىمايدۇ.

ئارىدىن ئىككى كۈن ئۆتۈپ، ستراسسېر كايسېرخوفتا ھىتلېر بىلەن يەنە بىر قېتىم كۆرۈشىدۇ. بۇ قېتىمقى كۆرۈشۈشتە، ھىتلېر ستراسسېرنىڭ خائىنلىق ھەرىكىتىنى ئاشكارە ئەيىپلەيدۇ. مەلۇماتلاردىن قارىغاندا، ستراسسېر جاۋابەن مۇنداق دېگەن: "ھىتلېر ئەپەندىم، ئەگەر يۈز ئۆرۈشنى تىلغا ئېلىشقا توغرا كەلسە، مەن ھەر قانداق بىر گەپ توشۇغۇچىلاردىن ئاشۇرىۋەتكىنىم يوق. مېنىڭ پىلانىم پارتىيىنىڭ تېخىمۇ بەتەر خاراپ بولىشىغا يول قويۇش ئەمەس بەلكى ئۇنىڭ ئالدىنى ئېلىشنى مەقسەت قىلغان." ئۇ قاتتىق ئاچچىغلانغانلىقىدىن نېمە دېيىشنى بىلەلمەي، يىغىننى تاشلاپ چىقىپ كېتىپ، تاكسىغا ئولتۇرۇپ تۇرىۋاتقان ئېكسېرسىيو (埃克塞尔西奥) مېھمانخانىسىغا قايتىپ كېتىدۇ. ستراسسېر ياتىقىغا كىرىپمۇ ئاچچىقىنى بېسىۋالالماي ئولتۇرۇپ كېتىدۇ. ئەتىسى، يەنى 8-دېكابىر (ئاراي) دا، ھىتلېرغا بىر پارچە خەت يېزىپ، فيۇرېرىم ماڭا بولغان ئىشەنچىنى يوقۇتۇپتۇ. بۇنداق بىر ئەھۋالدا پارتىيە ئىچىدىكى بارلىق ۋەزىپىلىرىمدىن ئىستىپا بېرىشتىن باشقا چارەم

قالمىدى، دەپ ئۇقتۇرىدۇ. ئۇ خېتىدە، مەن ھېچقاچان ئاشكارە ئوتتۇرىغا چىقىپ يۈز ئۆرۈش تەشەببۇسىدا بولۇپ باققان ئەمەسمەن. ئەكسىنچە، پارتىيىنىڭ بارلىق كادىرلىرىنى ئۆز ئورنىدا چىڭ تۇرۇپ ۋەزىپىسىنى ئورۇندۇشىنى تەلەپ قىلدىم، دەپ يازىدۇ. ستراسسېر بۇ خېتىنى ئۆزى بىۋاستە ھىتلېرغە تاپشۇرۇشتىن ئىككىلىنىپ پوچتىدىن ئەۋەرتىۋېتىدۇ. ئاندىن ياتىقىدا ھىتلېردىن تېلېفون كېلىشىنى كۈتۈپ ئولتۇرىدۇ.

گېيوبېلىسنىڭ تەسۋىرى بويىچە ئالغاندا، بۇ خەت كايسېرخوف ئۈستىگە بومبا چۈشكەندەك كۈچلۈك تەسىر پەيدا قىلىۋېتىدۇ. ھىتلېرمۇ بۇنىڭدىن قاتتىق چۆچۈپ بىر مەزگىل نېمە قىلارىنى بىلەلمەي قالىدۇ. يەنە بىر تەرەپتىن ستراسسېرغا تېلېفون بېرىپ ئۇنىڭغا يالۋۇرۇشقىمۇ كۆڭلى ئۇنىمايدۇ. ئېنىقكى، ستراسسېر كېلىشىم تۈزۈش يولىنى ئەتمىگەن ئىدى. شۇنداقتىمۇ ئۇ پارلامېنتتىكى بىر كىشىلىك ئورنىنى بوشىتىپ بېرىش ياكى پارتىيە ئەزالىقىدىن ۋاز كېچىشكە پەقەتلا يېقىن كەلمەيدۇ. كايسېرخوفتىن بىرەر خەۋەر كەلمىگەچكە، ستراسسېر نەرسە-كېرەكلىرىنى يىغىشتۇرۇپ پويىز ئىستانسىسىغا قاراپ يۈرۈپ كېتىدۇ. ئۇ يەردە يېقىنلىرى بىلەن بىر ئاز پىۋا ئىچكەندىن كېيىن كېچىلىك پويىزغا ئولتۇرۇپ ميۇنخېنغا قاراپ سەپەر قىلىدۇ.

شۇ كۈنى ئاخشىمى ھىتلېر گېيوبېلىسنىڭ ئۆيىگە كېلىدۇ. "بىز بۇ ئىشتىن خوشال بولۇشقىمۇ پېتىنالمايتتۇق. — دەپ يازىدۇ گېيوبېلس كۈندىلىك خاتىرىسىگە، — ھەممىمىزنىڭلا كۆڭلى

يېرىم ئىدى. بۇرۇن قىلغان ئىشلىرىمىزنىڭ ھەممىسى تۇزۇپ كېتىپ، پارتىيىمىز پارچىلىنىپ چېچىلىشقا باشلىغانلىقى بۇكۆگۈلسىزلىكنىڭ ئاساسلىق سەۋىبى ئىدى.” تۈن يېرىمىدىن ئېشىپ سائەت ئىككى بولغاندا، روبېرت لېي (罗伯特•雷伊) تېلېفون قىلىپ، پارتىيە ئىچىدىكى كىشىلەر ئارىسىدا كۆرۈنەرلىك تەۋرىنىش ۋە خاتىرجەمسىزلىكلەر كۆرۈلۈشكە باشلىدى، دەپ خەۋەر بېرىدۇ. شۇڭا ئۇ فيۇرېرنى غەيرەت قىلىپ دەرھال كايسېرخوفقا قايتىپ كېلىشىنى تەلەپ قىلىدۇ. ھىتلېرمۇ دەرھال ئۇ يەرگە يېتىپ بارىدۇ. ئەمما ئەتىگەنلىك گېزىتلارنىڭ يېتىپ كېلىشى بىلەن تەڭ، پارتىيە ئىچىدە خۇددى قازان قاينىغاندەك پات-پاراقچىلىق بولۇپ كېتىدۇ. يەنى، گېزىتلاردا ستراسسېرنىڭ ئىستىپا بەرگەنلىكى ھەققىدە كۆرۈنەرلىك سەرلەۋھەلەر بېسىلغان ئىدى! ھىتلېر، بۇ خەۋەرنى چوقۇم ستراسسېرنىڭ ئۆزى ”يەھۇدىي گېزىتلىرى“ غا ئاشكارىلىۋەتكەن دەپ قەتئىي ئىشىنەتتى. ئۇ غەزەپلەنگەنلىكىدىن كېكەچلەپ، گرېگور ”غەلىبە قىلىشقا بەش مىنۇت قالغاندا بىزنى كەينىمىزدىن پىچاقلىدى“ دەپ قايناپ كېتىدۇ. ئاندىن كۆڭلى يېرىم بولۇپ ئولتۇرۇپلا قالىدۇ.

”بۇداق بىر رەزىللىكنىڭ بىزنىڭ بېشىمىزغا كەلگىنىنى قارىمامدىغان. — دەپ خاتىرە قالدۇرىدۇ گيوبېلس، — بۇ بىر خائىنلىق! خائىنلىق، خائىنلىق قىلىش! ... فيۇرېرىمىز نەچچە سائەتلەپ مېھمان كۈتۈشتىكى ياتاقتا تىنماي ئالدى-كەينىگە مېڭىپ يۈرمەكتە! ... بىر قېتىم، ئۇ مېڭىشتىن توختاپ، ‘ئەگەر

پـارتىيە پارچىلىنىــپ كەتكــدەك بولــدىكەن، مەن 3 مىنــوت ئىچىــدە ئــۆزەمنى ئىتتىۋېلىــپ بــۇ ئىشقا خــاتىمە بېــرىمەن!’ دەپ قايناپ كېتىدۇ.”

كېيىن، ئوتتۇردا بىرسى، ئىش بۇ يەرگە كەلگەن ئىكەن، بىزنىــڭ قىلىــدىغان ئەڭ ئــاقىلانە ئىشــىمىز ستراسسېرنى تېپىــپ كېلىــپ بــۇ جىــدەلنى ئاخىرلاشــتۇرۇش بولىشــى كېــرەك دەپ مەســلىھەت قىلىــدۇ. شــۇنداق قىلىــپ، ھىتلېــر شــوپۇرى شــرېكقا “ھەر قانــداق بەدەل تــۆلەپ بولســىمۇ” دەرھــال ستراسســېرنى تېپىــپ كەل دەپ بــۇيرۇق قىلىــدۇ. ئەممــا بــۇ چاغــدا ستراسســېر مېيونخېنىدىكى ئۆيىگە يېتىپ بارغان بولۇپ، ئۇ يەردىمۇ تۇرماي دەرھــال نەرســە-كېرەكلىرىنى يىغىشــتۇرۇپ دەم ئــېلىش ئۈچــۈن ئىتالىيىگە قاراپ يولغا چىقماقچى بولــدۇ. دەل شــۇ ئەســنادا بىــر دوستى ئۇنى كۆرگىلى كېلىدۇ. ئۇ دوستىغا قەتئىي قىلىپ مۇنداق دەيــدۇ: “مەن دىــگەن پــارتىيىمىز تەرىپىــدىن ئۇســتۇمدىن ئۆلــۈم پەرمانى چىقىرىلغان بىر ئادەممەن.” شۇڭا ئۇ بۇ يېقىن دوستىغا بۇندىن كېيىن مېنىڭ ئۆيۈمگە كېلىپ يۈرمىگىن، “ھەر قانــداق بىــر ۋەقە يــۈز بېرىشــىدىن قەتئىي نەزەر، مۇنــۇ گېپىمنــى قەتئىي ئۇنۇتما: بۇگۈندىن ئېتىبارەن، گېرمانىيە بىــر ئاۋىستىرىيىلىكنىڭ قولىغا چۈشۈپ كېتىــدۇ. بــۇ ئاۋىســتىرىيىلىك ئــادەم، ھېيقىزىل تۇغما يالغانچى، ئــۇ ئارمىيىــدە ئوفىتسېر بولــۇپ قــان كــۆرگەن بەكلا رەھىمسىز، غەلىتە مىجەزلىــك بىــر مەخلــۇق. شــۇنداق دەپ كېســىپ ئېيتىمەنكــى، ئىشــىنىڭ ئەڭ يامــان تەرىپــى، ئــۇ ئــادەم قىلىپىغا پۈركىنىۋالغــان بىــر ئالۋاســتى.” ئىچكــى قىســىمدىكى

كىشىلەر ئارىسىدا ستراسسېرغا ئوخشاش بۇنداق تىللار بىلەن ھىتلېرنى قارىلايدىغان كىشىدىن پەقەتلا ئىككى كىشى بار ئىدى. شۇنىڭغا قارىماي، ستراسسېر فيۇرېرنى يەنىلا ھۆرمەت قىلاتتى. بۇندىن سەل ئاۋال، ئۇ روسېنبېرگكە مۇنداق دېگەن: "مېنىڭ ھاياتىم ھىتلېرغا بېغىشلانغان، مەن ئۇنىڭ ئۈچۈن كۈرەش قىلىمەن؛ كۆڭلەرنىڭ بىرىدە ئۇنىڭ ئادىمى قاتارىدا گۆرگە كىرىشنى ئۈمىد قىلىمەن."

شۇ كۈنى، پارتىيىنىڭ رەھبىرى كادىرلىرى بىلەن يەرلىكتىكى كادىرلىرى پارلامېنت باشلىقىنىڭ ئىشخانىسىغا يىغىلىپ، ستراسسېرنى تەنقىت قىلىشىدۇ. ھىتلېر يەنىلا ھاياجىنىنى بېسۇۋالالماي ياش ئېقىتىپ تۇرۇپ، ستراسسېرنىڭ يۈز ئۆرۈگەنلىكىدىن چۆچۈپ كەتكەنلىكىنى ئېيتىدۇ. گيوبېلسىنىڭ دېيىشىگە ئاساسەن، يىغىن قاتناشقۇچىلىرى "ئۆزلىكىدىن فيۇرېرنى تەبرىكلىشىپ، بىر-بىرلەپ بېرىپ ئۇنىڭ قولىنى سىقىدۇ. شۇنىڭدەك ھەر قانداق بىر ۋەقە يۈز بېرىشىدىن قەتئىي نەزەر، بۇ ئۇلۇغ غايىسىدىن يانماي ئۇنىڭ بىلەن بىرگە ئاخىرغىچە كۈرەش قىلىدىغانلىقىنى بىلدۈرۈشىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ستراسسېر پۈتۈنلەي يېتىم ھالغا چۈشۈرۈلۈپ، بىر موردىدىن پەرقى يوق بىرسىگە ئايلىنىپ قالىدۇ.

ئەسلىدە ستراسسېرنىڭ بۇ تۈر ھاياجان ئىچىدە قىلغان ھەرىكىتىنى ھەرگىز خائىنلىق قىلغانلىق دەپ قاراشقا بولمايتتى. ئۇنىڭ بىردىن-بىر مەقسىدى فيۇرېرنى گيوبېلسقا ئوخشاش كىشىلەرنىڭ چاڭگىلىدىن قۇتقۇزۇپ چىقىش ئىدى. ئۇ ھېچ

قانداق بىر تەرەپكە ۋەكىللىك قىلمايتتى. شۇنىڭدەك مۇھىم ئورۇندىكى پارتىيىلىكلەرمۇ ئۇنىڭغا ئەگىشىپ بىرلىكتە ئۇنۇتۇلۇپ كەتكىنى يوق ئىدى. شۇڭا ئۇنى دەپ پارتىيە ئىچىدە تازىلاش ئېلىپ بېرىشنىڭمۇ ھاجىتى يوق ئىدى. ھىتلېر: ستراسسېر كېسەللىك سەۋەبىدىن ئۈچ ھەپتىلىك دەم ئېلىش ئۈچۈن ئايرىلدى. بۇ ئىش تەشكىلنىڭ تەستىقىدىن ئۆتكەن بىر ئىش، دەپ ئېلان قىلىدۇ. شۇنداقتىمۇ، پارتىيە ئەزالىرى فيۇرېرنىڭ ستراسسېرغا ئىشەنمەس ھالغا كەلگەنلىكىدىن خەۋەر تاپقىنىدا، كۆپچىلىكمۇ ستراسسېرغا بولغان ئىشەنچىسىدىن ۋاز كېچىشىدۇ.

ئىشلا بۇ شەكىلدە بىر تەرەپ بولۇشقا قارىماي، ھىتلېر يەنىلا بۇ شاھزادىسىنىڭ ئېزىپ كەتكەنلىكىدىن بەكلا كۆڭلى يېرىم ئىدى. شۇڭا ئۇ پۈتۈن كۈچى بىلەن ستراسسېرنى ئەقلىدىن چىقىرىۋېتىشكە تىرىشىدۇ. دېكابىر (ئاراي) نىڭ ئوتتۇرلىرىدا، ھىتلېر ئۆزى بىر دوكلات خاتىرىسىنى ئېلان قىلىپ، ستراسسېرنىڭ ھوقۇقلىرىنى تۆۋەندىكىلەرگە تارقىتىۋەتكەنلىكىنى ئۇختۇرىدۇ. شۇنىدىن كېيىن، ھىتلېر پارتىيە ئىچىدە بىرەرسىنىڭ بۇنچە چوك ھوقۇقنى قولغا كىرگۈزىۋېلىشىغا ھەرگىز يول قويمايدىغان بولىدۇ. ستراسسېرنىڭ مۇتلەق كۆپ ۋەزىپىلىرى ھېسنىڭ قولىغا ئۆتىدۇ. چۈنكى ھېس "ئاساسى ئىدىيىسى بىلەن مەقسىتىنى (ھىتلېرنىڭ ئىدىيىسىنى دېمەكچى) ئەڭ پىششىق بىلىدىغان بىرسى ھېسابلىناتتى."

گەرچە فيۇرېر پارتىيىنىڭ تېزگىنىنى قايتىدىن قولغا ئالغان بولسىمۇ كەڭ پارتىيە ئەزالىرى يەنىلا خاتىرجەم بولالمىغان، روھى ھالىتىمۇ بەكلا تۆۋەن ھالدا تۇرماقتا ئىدى. شۇڭا ئۇلارنىڭ سىياسى ئىستىقبالغا بولغان ئۈمىدلىرى سوۋۇشقا باشلىغان ئىدى. "ھۇجۇمچىلار ئەتىرىتى بىلەن پارتىيە كادىرلىرىنى ئېنىق بىر يۆلۈنۈشتە تۇتۇش بەكلا مۇشكۈل بىر ئىش ئىدى" دەپ يازىدۇ گيوبېلس 15-دېكابىر (ئاراي) دىكى كۈندىلىك خاتىرىسىگە. 24-دېكابىر (ئاراي) كۈنكى كۈندىلىك خاتىرىسىدا بولسا ئۇ يەنە مۇنۇلارنى يازىدۇ: "يالغۇز ئولتۇرۇپ بولغان ئىشلارنى ئويلاپ غەم قىلىشقا باشلىدىم. جاپا مۇشەققەتلىك ئۆتكەن كۈنلەر، قاپقاراڭغۇ كېلەچەك. ئۈمىتسىزلىك، قورقۇنۇشلۇق يىتىملىك مېنى قىيىناقتا. بارلىق ئۈمىدلەر، بارلىق پۇرسەتلەر پۈتۈنلەي توزۇپ كەتتى."

ھىتلېرمۇ خۇددى شۇنىڭدەك كۆڭلى يېرىم ئەھۋال ئىچىدە قالغان ئىدى. ئۇنىڭ مەيۈسلىك روھى ھالىتى، شۆبھىسىزكى، يەنە شۇ ئارچا بايرىمى ۋاقتى كەلگەن كۈنلەردىكى بۇرۇختۇرمىلىقتىن تېخىمۇ كۈچىيىپ كېتىدۇ (كېيىنكى ۋاقىتلاردا، ئۇنىڭ خىزمەتچىسى ئەسلەپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: ئۇ زادىلا ئۆزىنى ئوڭشىۋالالماي قالغاچقا، ئارچا بايرىمى ئۈچۈن ئۆي بىزەشكىمۇ قولى بارمىغان ئىدى. ھىتلېر، ئاپام دەل مۇشۇنداق ئارچا بايرىمى چىراقلىرى بىلەن بىزەلگەن دەرەخ تۈۋىدە ئۆلۈپ كەتكەن دەپ چۈشەندۈرگەن). "بارلىق ئۈمىدلىرىم يوق بولدى. ــ دەيدۇ ۋاگنېر خانىمغا يازغان

www.pidaiy.biz

خېتىدە. ئۇ خېتىدە خانىمىنىڭ ئارچا بايرىمى ئۈچۈن ئېۋەرتكەن سوغىتىغا رەخمەت ئېيتىپ كېلىپ، — غايىلىرىمدىن ھېچقايسىنى ئىشقا ئاشۇرالمىدىم. ... ئەندى مەندە ھېچقانداق بىر ئۈمىد قالمىدى، دۈشمەنلىرىم بەكلا كۈچلۈك كېلىپ كەتتى. ... ئەگەر مەن بارلىق نەرسىلىرىمدىن مەھرۇم بولغىنىدەك بولسام مېنىڭ نېمە قىلىدىغانلىقىمنى سىز ياخشى بىلىسىز. مەن ئەزەلدىن شۇنداق قىلىشقا غەيرەت قىلىشنى ئويلاپ كەلگەنمەن. مەغلۇبىيەت، بۇنىڭغا مەن ھەرگىزمۇ بەرداشلىق بېرەلمەيمەن. ئۇنداق بىر ئەھۋالدا بىر پاي ئوق بىلەن ھاياتىمنى ئاخىرلاشتۇرىمەن دېگەن ۋەدەمنى ئىجرا قىلىشتىن يانمايمەن."

ئۇنىڭ دۈشمەنلىرى ھىتلېر ئۆزىنى ئۆزى ئالدىدى، مانا ئەندى ئۆزىنىڭ سىياسىي ئۆلۈمىنى تەنتەنە قىلىپ تەبرىكلىمەكتە دەپ قارىشاتتى. "ھىتلېر تۈگەشتى. يەنى ئۇ بىر كۈشكۈرتكۈچى سۈپىتىدە ياكى ئىنتايىن كۈچلۈك ئىلگىرلەش غەيرىتىگە ئىگە ئازسانلىقلار داھىسى سۈپىتىدە ئەمەس، بەلكى مۇستەبىت بولۇش ئېھتىمالى بولغان بىرسى سۈپىتىدە تۈگەشتى. — دەپ يازىدۇ ۋىلھېلم بولىت (威廉•布里特) پرېزىدېنتلىققا سايلانغان فرانكلىن رووزۋېلتقا ئەۋەرتكەن 11 بەتلىك دوكلاتىدا، — ھىتلېرنىڭ تەسىرى تېزلىكتە ئاجىزلىشىشقا باشلىدى. ھۆكۈمەتمۇ ئەندى ناتسىستلار ھەرىكىتىنىڭ تەرەققىياتىدىن بەك ئەنسىرەپ يۈرمەس بولدى."

مولىن شۋانخانسىن (穆伦•施安豪森) نىڭ دېيىشىدىن قارىغاندا، شۇ ۋاقىتنىڭ ئۆزىدە ھىتلېر يەنە بىر قېتىم خانۇسىن

دىن پال بېقىپ بېرىشىنى (哈努森 Erik Jan Hanussen) تەلەب قىلغان. بۇ مەشھۇر يۇلتۇز پالچىسى ئۇنىڭغا بىر قېتىم پال سېلىپ بەكلا تىوغرا تاپالىغان ئىدى. ئۇ پال سېلىپ كېلىپ، گەرچە ھىتلېرنىڭ يۇلتۇزى يېقىن كەلگۈسىدە ئۇنىڭغا پايدىلىق ھالەتكە كېلىدىغاندەك قىلسىمۇ، ھوقۇقنى قولغا كەلتۈرۈش جەريانىدا نۇرغۇن توسالغۇلارغا دۇچ كېلەرمىش. خەۋەرلەردىن قارىغاندا، خانۇسېن ھىتلېرغا پەقەت بىرلا نەرسە ئۇنىڭ بۇ قىيىنچىلىقتىن قۇتۇلۇشىغا ياردەم بېرەلىشى مۇمكىن دېگەن؛ ئۇ نەرسە يىلتىزى ئادەم شەكلىدىكى مانتارگۈل (曼陀罗花) بولۇپ، بۇ گۈل ھىتلېر تۇغۇلغان كىچىك شەھەردىكى بىر قاسساپنىڭ بېغىدا ئۆسىدىكەن؛ ئۇ گۈلنى ئاي تولغان يورۇقتىلا تاپقىلى بولىدىكەنمىش؛ خانۇسېن غەيرەت كۆرسىتىپ بۇ ئاجايىپ ۋەزىپىنى ئورۇنداشنى ئۆز ئۈستىگە ئالغان. ئېيتىشلاردىن قارىغاندا، ئۇ 1933-يىلى يېڭى يىل بايرام كۈنىسى يوقۇرى سالسبۇرگنىڭ ۋاشىنفېرد (瓦申弗尔德) زالىغا قايتىپ كېلىپ ھىتلېر بىلەن كۆرۈشكەنمىش. تەبرىكلەش مۇراسىمىدا ئۇ ئەكەلگەن مانتارگۈلى (曼陀罗花) نى بىر قانچە مىسرا قوشاق قوشۇپ] ھىتلېرغا سۇنغان. بۇ قوشاقتا، ھىتلېرنىڭ 30-يانۋار كۈنىدىن باشلاپ تەختكە چىقىپ ھوقۇق يۈرگۈزىدىغانلىقى ئالدىن كۆرسىتىلگەنمىش.

بۇ قوشاق تۆۋەندىكىدەك ئىدى:

"غايە يولى تولۇق ئېچىلمىدى،
مۇۋاپىق ياردەمچىلەر يىغىلىپ بولمىدى،

بۇ يول ئۈچ كۈن ئىچىدە ئۈچ دۆلەتتە،
بانكا ئارقىلىق، ھەممە يۇرۇشۇپ كېتىدۇ!
ئاينىڭ ئاخىرقى كۈنى،
جاناب مەقسىدىگە يېتىدۇ ـــ
جانابنىڭ بۇرۇلۇش نۇقتىسى بولىدۇ،
بۇ يولدا سۇمرۇغنىڭ يولىدىن ئەمەس،
چۈمۈلە يولىغا تايىنىدۇ!
سوغۇق شامالدا يوپۇرماقلار شىلدىرلايدۇ،
تۆكۈلگەن غازاڭلار ئۇچۇشىدۇ،
دەل ـ دەرەخلەر غۇلاپ،
شاخلىرى قاراسلاپ سۇنىدۇ!"

ھىتلېر بۇ ئالدىن پەرەزگە ئىشەنگىسى كەلمەسلىك بولسا ئىدى، بۇ خەۋەر گېزىتتا بېسىلىپ قاتتىق مازاق قىلىناتتى؛ شۇنداقتىمۇ بۇنداق بىر ئىشقا بىرىنچى بولۇپ قىزىققان داڭلىق ياۋروپالىق يالغۇز ھىتلېرلا ھېسابلانمايتتى. يۇلتۇز پالچىسى لوئىس گېرىك (路易斯•戈力克) رىم پاپىسى 5 ـ لېئو (里奥) غا سەن چوقۇم پاپىلىق تەختىگە چىقالايسەن دەپ ئېيتقانىكەن. نوستېرىدام (诺斯特拉达木斯) مۇ 1 ـ ھېنرىگ (亨利) نىڭ ئۆلىدىغان ۋاقتىنى توپ ـ توغرا تېپىپ چىققان ئىكەن. بەزى گەپلەرگە قارىغاندا، پىيېر ل. كرېك (普埃尔•勒•克勒克) مۇ ناپالېيونغا چوقۇم پادىشا بولىدىغانلىقىنى ئېيتقانىكەن. نېمىلا بولسا بولسۇن، خانۇسېننىڭ بۇ ئالدىن پەرەز قىلىپ توقۇغان قوشىقىنىڭ 3 ـ ۋە 4 ـ سۆزلىرى چوقۇم ھىتلېرنى ھەيران قالدۇرۇۋېتىشى مۇمكىن. چۈنكى ئۇ تېخى يېقىندىلا ئۈچ كۈن ئىچىدە سابىق باش مىنىستىر ۋون پاپېن بىلەن مەخپىي

كۆرۈشۈش تەكلىۋىنى تاپشۇرىۋالغان بولۇپ، كۆرۈشۈش ئورنى ئۆچۈن بانكىر ماركىز كۇرت ۋون شرودېر (库特•冯•施洛德) نىڭ ئۆيى بېكىتىلگەن ئىدى. بۇ شرودېر (施洛德) دېگەن ئادەم بولسا، ھىندېنبۇرگتىن ھىتلېرنى باش مىنىستىرلىققا تەيىنلەشنى تەلەپ قىلغان 39 نەپەر كىشىدىن بىرسى ئىدى. بۇ ئالدىن پەرەز شۇنچىلىك ئېنىق ئوتتۇرغا چىققانلىقىنىڭ مەنتىقلىق چۈشەندۈرۈلۈشى ئۈچۈن، خانۇسېننى، خۇددى ئۇنىڭ بۇرۇنقى كەسپداشلىرىغا ئوخشاش، ھەقىقەتەنمۇ ئەقىللىق ئالدامچى، دېيىشلا قالىدۇ. ئۇنىڭ ئالدىن ئېيتىشى چوقۇم بەكلا ئىشەنچلىك مەنبەدىن بۇ خەۋەرنى قولغا كەلتۈرۈپ، شۇ ئاساستا پال باققان دېيىش مۇمكىن. شۇنىڭغا دىققەت قىلايلى، بۇ يەردە "بانكا ئارقىلىق" دېگىنى "Durchdie Bank" سۆزىنىڭ تەرجىمىسى بولۇپ، ئۇ ھەم بىر ئىدىيوم، يەنى "ئومۇمىيۈزلۈك" دېگەننىمۇ بىلدۈرىدۇ. بۇ سۆز "بارلىق ئىشلار تەلتۆكۈس ئۆزگىرىدۇ" دېگەننى بىلدۈرىدۇ. بەلكىم، قاقۋاش خانۇسېن بىر قانچە خىل ئېھتىماللىقنى چىقىرىش مەقسىتىدە بۇ خىل مۇجمەل ديومنى مەخسۇس ئىشلەتكەن بولىشىمۇ مۇمكىن.

شۇ كۈنى ئاخشىمى، ھىتلېر مىيونخېندا "شىئىر كەچلىكى" گە قاتنىشىدۇ. ئۇنىڭ بىلەن ھېس ئەر-خوتۇن بىلەن ئېۋا براۋن بىرگە ھەمرا بولغان ئىدى. ئۇ يەردىن چىقىپ ئۇلار خانفىستانگىلنىڭ ئۆيىگە بېرىپ قەھۋە ئىچىشىدۇ. "ھىتلېر ھەقىقەتەنمۇ بەكلا مۇلايىم يېقىملىق. — دەپ يازىدۇ خانفىستانگىل، — بىزگە ئۇنىڭ 20-

www.bilday.biz

www.uyghurkitap.com

يىللاردا تۇنجى قېتىم كۆرۈشكەن ۋاقتلىرىمىزدىكى مەنزىرىنى ئەسلەتتى. ئۇ ئاخشىمى ئوركېستىر دىرىژورلۇقىنى خانس كناپاتسىش () ئۈستىگە ئالغان ئىدى. ھىتلېر ئۇنداق تونىنى ۋە ئۇ تۈردىكى چۈشەندۈرۈشنى ياخشى كۆرمەيدىغانلىقى ئۈچۈن تىنماي تاللىشىپ سۆلەپ كەتتى. ئۇنىڭ باھاسى ھەقىقەتەنمۇ يامان ئەمەس بىر باھا دېيىشكە بولاتتى. ئۇرغۇن قىسىملىرىنى غىڭشىپ دوراپ بېرەلەيتتى ياكى ئىسقىرتىپ بېرەلەيتتى. تەبىكى سۆزلىرىنىمۇ سۇدەك يادلىۋالغان ئىدى. شۇڭا ئۇ بۇنىڭ مەنىسىنىمۇ چۈشەندۈرەلەيتتى." فيۇرېر كىشىنى جەلپ قىلارلىق بىر قىياپەتتە بۇرۇنقى كۈنلەرنى ئەسلەيدۇ. كېيىن، تىياتىرخانىدىن ئايرىلىشتىن ئاۋال سۆز قالدۇرۇش دەپتىرىگە ئىمزا قويۇپ، ئاستىغا ئېنىق قىلىپ ئاي-كۈنىنى قوشۇپ قويىدۇ. ئاندىن ئۇ بېشىنى كۆتۈرۈپ خانفىستانگىلغا قاراپ ھاياجانىنى ئاران تۇتىۋالغان ھالدا: "بۇ يىل بىزنىڭ يىلىمىز بولىدۇ. بۇنى مەن ساڭا خەت ئارقىلىق تەپسىلى چۈشەندۈرۈپ ئېنىق ئېيتىپ بېرىمەن!"

(7)

ھىتلېر پىلان بويىچە 4-يانىۋاردا كلوك (科隆) دىكى ماركىز ۋون شىرودېر (冯•施洛德男爵) نىڭ ئۆيىدە پاپېن بىلەن كۆرۈشىدۇ. پىلان بويىچە بۇ كۆرۈشۈش مەخپىي بىر ئۇچرىشىش بولۇپ، ھەر قايسى تەرەپلەر كۆرۈشۈشتىن بۇرۇن ئەتراپلىق پىلانلاشقان بولسىمۇ، كۆرۈشۈش خەۋىرى تارقىلىپ كېتىدۇ. چۈنكى، بېرلىندىكى بىر گېزىت مۇخبىرى (بۇ مۇخبىر ھىتلېرنىڭ بىر مۇھاپىزەتچىسىنى پۇلغا سېتىۋالغان)، ھىتلېر

www.pidaw.biz

بىلەن پاپېن ئايرىم-ئايرىم ھالدا شرودېر (施洛德) نىڭ قوراسىغا كىرىۋاتقىنىدا ئۇ ئىككىسىنىڭ رەسىمىنى تارتىۋالغان. بۇ قېتىمقى سۆھبەت ئىككى سائەت داۋام قىلىدۇ. دەسلىۋىدە، پاپېن، ھىتلېر-پاپېن ھۆكۈمىتى قۇرۇپ چىقىپ شلېيچېر ھۆكۈمىتىنىڭ ئورنىغا دەسسىتىش، پاپېن بىلەن ھىتلېر ئىككىسى پۈتۈنلەي تەڭ ھوقۇقلۇق بولۇش دېگەن تەكلىۋىنى بېرىدۇ. ھىتلېرنى ھەيران قالدۇرغان بۇ تەكلىپ ئۈچۈن، ھىتلېر ئۇزۇن بىر چۈشەندۈرۈش بېرىپ جاۋاب بېرىدۇ: ئەگەر مەن باش مىنىستىر بولىدىغان بولسام، بىر ھېسابتا مەن ھۆكۈمەتنىڭ ھەقىقى باشلىقى بولغان بولىمەن. ئۇ چاغدا مەنمۇ پاپېننىڭ بەزى ئادەملىرىنى مىنىستىر قىلىپ تەيىنلەيمەن. بۇنىڭ ئۈچۈن سىلەر سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسىلىكلەرنى، كومپارتىيەلىكلەرنى ۋە يەھۇدىيلارنى رەھبەرلىك ۋەزىپىسىدىن تازىلاپ چىقىرىۋېتىش سىياسىتى يۈرگۈزۈشكە قوشۇلۇشىڭلار كېرەك، دەپ شەرت قويىدۇ. شرودېر (施洛德) نىڭ دېيىشىچە، ئۇ ئىككىسى "پرىنسىپ جەھەتتە بىر كېلىشىمگە كېلەلىگەن"؛ ئۇلار بۇ يەردىن ئايرىلىش ۋاقتىدا، ئىككىسى ئەدەپ بىلەن ئۆزئارا قول ئېلىشىپ خوشلاشقان.

شلېيچېر ئۇ ئىككىسىنىڭ قول ئېلىشىپ تۇرغان رەسىمىنى كۆرۈپ، قاتتىق رەنجىگەن ھالدا پىرىزدېنت مەھكىمىسىگە كىرىپ پاپېننى خائىنلىق قىلدى دەپ پىرىزدېنتقا شىكايەت قىلىدۇ. شۇڭا ئۇ پىرىزدېنتتىن پاپېننى بۇندىن كېيىن ئۆزى يوق يەردە قوبۇل قىلماسلىقىنى تەلەپ قىلىدۇ. ئەمما بۇ بوۋاي

پاپېندىن ئىبارەت بۇ جاسارەتلىك چەۋەندازغا بەكلا ئامراقلىق قىلاتتى. شۇڭا پاپېننىڭ ئۆزىنى ئالدايدىغانلىقىغا ئىشەنمەيتتى. ھەتتا بۇنىڭ ئەكسىچە، پاپېننى ھىتلېر بىلەن داۋاملىق غەيرى رەسمى تۈردە كۆرۈشۈپ تۇرۇشىنى، ھەمدە ئۇنىڭ كاتىۋىدىن بۇ سۆھبەت ئەھۋالىنى ۋون شلېيچېردىن يوشۇرۇن تۇتۇشىنى تاپىلىغان ئىدى.

ئاردىن بىر قانچە كۈن ئۆتكەندە، ھىندېنبۇرگ شلېيچېرنىڭ ئورنىنى تېخىمۇ تەۋەنلەشتۈردى. شلېيچېر شەرقى گېرمانىيىدە ۋەيران بولغان جۇڭكېرلار (پومېشچىكلار) (Junkers 容克) نىڭ زېمىننى مۇسادىرە قىلىش پىلانىنى تۈزدى؛ ئەمما ھىندېنبۇرگ بۇ پىلانغا قارشى چىقىپ، جۇڭكېرلارنىڭ تەرىپىنى ئالدى. دېگەندەك، ئۇ ھىندېنبۇرگ تەرىپىدىن قول ئاستىدىكى بىر ئەسكەر قاتارىدا مۇئامىلە قىلىنىشقا ئۇچرايدۇ، ئەمما ئۇمۇ پاجىئەلىك بىر سىياسىي خاتالىق سادىر قىلغان ئىدى. يەنى مارشال بىلەن بولغان مۇناسىۋەتلەردە ھەددىدىن ئېشىپ كەتكەن ئىدى. ئۇ توپىلاڭ چىقارغان جۇڭكېرلار بىلەن بىرىش-كېلىش قىلىشنى رەت قىلىپلا قالماي، ئۇلارغا قارشى ئاشكارە ھەرىكەتكە ئۆتتى. نەتىجىدە، ھىندېنبۇرگنىڭ مېھمانخانىسى دەرت تۆكۈپ كەلگەن جۇڭكېرلار جەمەتىنىڭ ئادەملىرى بىلەن لىق توشۇپ، ئۇنىڭدىن شلېيچېر ھۆكۈمىتىنى تارقىتىۋېتىشنى قەتئىي تەلەپ قىلىپ تۇرىۋېلىشتى. ئىشلار بۇنىڭلىق بىلەنلا تۈگىمەيدۇ. شلېيچېر ھەربىلەرنى ئۆزىگە دۈشمەن قىلىۋېلىپ ئۇلارنىڭ ئۆچمەنلىكىنى قوزغىۋالدى. گېنېرال شلېيچېر شۇنى

ئۇنۇتماسلىقى كېرەك ئىدىكى، ئورتاق غايە ئۈچۈن جۈڭگىلار بىلەن ئوفىتسېرلار ئىتتىپاقى بىر-بىرسى بىلەن زىچ باغلىنىپ كېلىۋاتقانلىق تارىخنىڭ ئۆزىلا 200 يىللىقتىن ئارتۇق بىر تارىخ ئىدى!

شلىيچېرنىڭ بۇ تۈردىكى ئاخماقانە ھەرىكىتىدىن مەنپەئەت كۆرگەن كىشى ئادولف ھىتلېر بولۇپ چىقىدۇ. ھىتلېر كۈنسايىن كۈچىيىپ كېتىۋاتقان نارازىلىق ھېسسىياتلاردىن ئۇستىلىق بىلەن پايدىلىنىپ، لىيوپولد (利珀) رايونىدا سايلامدا ئۇتۇپ چىقىدۇ. ئۇ، بۇ قېتىمقى كىچىككىنە بىر ھەرىكەتنى مەملىكەتلىك ئومۇمى سايلام قاتارىدا كۆرۈپ، پارتىيىنىڭ پۈتۈن كۈچلىرىنى بۇ ئىشقا سالىدۇ. شۇ ئارقىلىق نىسبەتەن زور بىر ئۇتۇققا ئېرىششىنى كۆزلەپ، ئەمەلى كۈچكە تايىنىپ ھىندېنبۇرگ ۋە پاپېن ئىككىسىنى كېلىشىم تۈزۈشكە قىستىماقچى بولىدۇ. نوياببىر (ئوغلاق) دىكى مەغلۇبىيىتىدىن قۇتۇلۇپ قايتا باش كۆتۈرۈپ چىقىشنى ئىشقا ئاشۇرۇش مەقسىتىدە خەلق ئاممىسى ئارىسىدا قايتىدىن ئابروي قازىنىشنى كۆزلەپ لىيوپولد (利珀) نىڭ بارلىق شەھەر ۋە بازارلىرىدا نۇتۇق سۆزلەش ھەرىكىتىنى باشلىۋېتىدۇ. ئۇ بارغانلا يېرىدە قىزغىن قارشى ئېلىنىپ تۇرىدۇ. 15-يانىۋاردا، 39.6 پىرسەنتلىك خەلق ئاۋازىنى قولغا كەلتۈرۈپ، ئېرىشكەن ئاۋاز سانىنى 17 پىرسەنت كۆپەيتىدۇ. بۇ شۇنى كۆرسەتمەكتىكى، ھىتلېرنىڭ جەلپ قىلىش كۈچى ھەقىقەتەنمۇ كۈچلۈك ئىدى. سايلام كۈنىسى ھىتلېر ۋېيمارغا كېلىپ "خۇشاللانغانلىقىدىن خۇددى كىچىك بالىدەكلا يايراپ كېتىدۇ."

ئـۇ، بـۇ قېتىمقـى مـۇۋەپپەقىيەت "مۆلچەرلىگۈسىز مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە بىر غالىبىيەت" دەپ ئېيتىدۇ. ئۇ تولۇق ئىشەنچ بىلەن ئەتىسى ستراسسېر (ئۇ ئىتالىيىدىكى دەم ئېلىشنى تۈگىتىپ ميونخېنغا قايتىپ كەلگەن ئىدى) بىلەن بولغان زىددىيىتىنىمۇ ئاشكارە ئېلان قىلىۋېتىدۇ. ئۇ، 3 سائەت داۋام قىلغان يەرلىك مەسئۇل كادىرلىرىغا سۆزلىگەن نۇتقىدا، ستراسسېرنى خائىنلىق قىلدى دەپ ھۇجۇم قىلىدۇ. شۇنىڭدەك يەنە ستراسسېر بىلەن مۇناسىۋەتلىرىنى تولۇق ئۈزۈش بىلەنلا قالماي "پارتىيە ئىچىدىكى بارلىق مەغلۇبىيەت قارىشىدىكى ئۇنسۇرلارنىڭ بويىنىنى ئۈزۈپ تاشلىماقچى" ئىكەنلىكىنىمۇ خەلق ئاممىسىغا بىلدۈرۈپ قويماقچى ئىدى. ئۇنىڭ نۇتقىنى كىشىلەر ئىنتايىن قىزغىنلىق بىلەن ئاڭلايدۇ. پارتىيە ئىچىدە بىر قىسىم بۆلگۈنچى ئۇنسۇرلار ستراسسېرغا ئەگىشىپ فيۇرېرغا تاقابىل تۇرماقچى بولغان بولسىمۇ، فيۇرېرنىڭ بۇنداق بىر جىدەل ئىچىگە كىرىش نىيىتى يوق ئىدى. ستراسسېرمۇ مۇناسىۋىتى بۇزۇلغانلىقى سەۋەبىدىن پارلامېنتىكى دېپۇتاتلىق ئورنىدىن ۋاز كېچىپ ماشىنىسى بىلەن ميونخېنغا قايتىپ كېتىدۇ.

ئاخىرىدا ستراسسېر سىياسىي سەھنىدىن چېكىنىپ چىقىپ ھىتلېرنى خاتىرجەم قىلىدۇ. ھىتلېر يول قويۇش مەقسىتىدە 18-يانۋار ئاخشىمى يەنە بىر قېتىم پاپېن بىلەن كۆرۈشىدۇ. بۇ قېتىم ئۇلار بېرلىن شەھەر سىرتىدىكى داڭلىق دالېيىم (达莱姆) دېگەن يەردىكى جوشىم ۋون رىببېنتروپنىڭ ئۆيىدە كۆرۈشىدۇ. ئۇلار مۇتلەق مەخپىي بولسۇن ئۈچۈن پاپېن، رىببېنتروپنىڭ

ماشىنىسىغا ئولتۇرۇپ كېلىدۇ. ھىتلېرنىڭ ماشىنىسى ئۇدۇللا ماشىنا ساقلاش يېرىگە كىرىپ كېلىدۇ. ئۇ، روم ۋە ھىملېر بىلەن بىرلىكتە باغ تەرەپتىن بىناغا كىرىپ كېتىدۇ.

"ھىتلېر باش مىنىستىر بولۇشتا قەتئىي چىڭ تۇرىۋالىدۇ. — دەپ يازىدۇ رىببېنتروپ خانىم شۇ قېتىمقى يىغىن خاتىرىسىگە، — پاپېن بۇ مۇمكىن ئەمەس دەپ قايتا تەكىتلەيدۇ. ئۇ ئۆزىنىڭ ھىندېنبۇرگقا بولىغدىن ئارتۇق تەسىر كۆرسىتەلمەيدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. ھىتلېر ئۇنىڭ بىلەن داۋاملىق كۆرۈشۈش توغرىلىق ھېچ نېمە دېمەيدۇ. جوشىم ئۇنىڭغا ھىندېنبۇرگنىڭ ئوغلى بىلەن كۆرۈشۈپ بېقىش تەكلىۋىنى بېرىدۇ." مۇزاكىرە ھېچقانداق بىر نەتىجىگە كېلىنمەيلا تاماملىنىدۇ. ھىتلېرنىڭ جاھىللىقى پاپېننى بەكلا ئۈگايسىز ھالغا چۈشۈرۈپ قويىدۇ. ئەمما بۇ ئۆزىنىڭ ئايال خوجايىنى ئۇنداق ھېسابلىمايتتى. رىببېنتروپ خانىم يولدىشى بىلەن ئوخشاش ھىتلېردىن قاتتىق تەسىرلىنىپ، "ھىتلېر دېگەن بۇ ئادەم ھەقىقى مەرت ئادەم ئىكەن، قالتىس نوچى بىر ئادەم ئىكەن" دەيدۇ.

(8)

شلېيچېر ئورنىنى ساقلاپ قېلىشتا كۈندىن-كۈنگە قىينالماقتا ئىدى. 20-يانۋار كۈنىگە كەلگەندە ئۇ مەيلى ئوڭچى ياكى سولچى بولسۇن، بارلىق پارتىيىلەرگە دېگەندەك دۈشمەن كۆزى بىلەن قارايدىغان ھالەتكە چۈشۈپ قالىدۇ. ئۇنىڭ بۇنداق چېكىدىن ئاشقان ھالىتى پاپېن ئۈچۈن تېپىلماس بىر پۇرسەت ئىدى. شلېيچېرنىڭ ئىستىپا قىلىشقا زورلىغىنىدىن بۇيان، بۇ

www.pdaiy.biz

سابىق باش مىنىستىر پات-پات ئۇنىڭ قوشنىسى بولغان ھىندېنبۇرگ ئاتا-بالا ئىككىسىنى يوقلاپ، ئۇلارنىڭ مەيۈس ئائىلىسىگە بىر ئاز بولسىمۇ خۇشاللىق قېتىپ تۇراتتى. ئەمما بۈگۈن ئۇنىڭ قارىغا پۈركەلگەن پىرىزدېنت باغچىسىغا كىرىپ كېلىشىدە باشقا بىر مەقسىدى بار ئىدى. بۇ قېتىم ئۇ پىرىزدېنتنىڭ كۆڭلىنى كۆتۈرىدىغان خەۋەر بېرەلمەيدۇ. بۈگۈن ئۇنىڭغا ھىتلېر بىلەن كۆرۈشۈش ئەھۋالىدىن تەپسىلى دوكلات بېرىدۇ. پاپېن يەنە مۇتەئەسسىپ پارتىيىلەرنىڭ بىرلىشىپ كېتىش ئېھتىمالى بارلىقىنىمۇ ئوتتۇرىغا قويىدۇ. پاپېن پىرىزدېنتقا يالۋۇرۇش شەكلىدە بىر تەكلىپ بېرىدۇ: بىز نېمە ئۈچۈن ھىتلېرغە باش مىنىستىرلىك ۋەزىپىسىنى بەرمەيدىكەنمىز؟ ئۇ سىزنىڭ دېگەن يولىڭىزدىن چىقمىسىلا بولدى ئەمەسمۇ؟

ئەسلىدە بۇ ئىشتا ئەڭ چوڭ توساالغۇ پىرىزدېنتتا ئەمەس ئۇنىڭ ئوغلىدىن كەلمەكتە ئىدى. يەنى ئوغلى ھىتلېرنى ئوچۇق ئاشكارە كۆزگە ئىلماي كەلمەكتە ئىدى. ئەمما ئوسكارنىڭ بۇ تۈردىكى ھېسسىياتى ئۆزىنى چوڭ تۇتۇش مىجەزىدىن كېلىۋاتقان بىر مىجەز بولۇپ، ئىدىيولوگىيىلىك پەرقتىن كېلىپ چىققان مەسىلە ئەمەس ئىدى. ئۇ ئىككىسى ئوتتۇرىسىدىكى زىددىيەتنى ھەل قىلىش ئۈچۈن ئوسكار ھىتلېر بىلەن سۆھبەتلىشىش تەكلىۋىنى قوبۇل قىلىپ، 22-يانۋار يەكشەنبە (پازار) كۈنى ئاخشىمى رىببېنتروپنىڭ ھەشەمەتلىك قوراسىدا كۆرۈشىدىغان بولۇپ كېلىشىدۇ.

ئۇلار، ئوسكار بىلەن بىرگە پىرىزدېنتنىڭ دۆلەت ئىشلىرى

كاتىبى مېيسىنېرنىمۇ بىرگە بېرىشى ئۈچۈن كېلىشىدۇ. ۋون شلېيچېردىن مەخپى تۇتۇش مەقسىتىدە، ئۇ ئاخشىمى ئۇلار ئاۋال شىروس شىتاتلىق تىياتىرخانىسىدا تىياتىر كۆرۈشكە بارىدىغان بولىدۇ. ئۇ ئاخشىمى بۇ تىياتىرخانىدا ۋاگنېرنىڭ بۇرۇنقى ئەسەرلىرىدىن «تەغدىر» (艳遇) دېگەن سەھنە ئەسىرى ئوينىلاتتى. بۇ كىشىلەر تىياتىرخانىغا يېتىپ كەلگىنىدە، “پېت دەرەخ سايىسى” (菩提树下) كوچىسىدىن سۆڭەكتىن ئۆتىدىغان سوغۇق شىۋىرغان ئۇرۇپ تۇراتتى. پەردە ئېچىلىشقىچە بولغان ئارىلىقتا ئۇلار بىر قانچە سائەت ئاۋال ناتسىستلارنىڭ كومپارتىيە مەركىزى شىتابى ئالدىدا ئۆتكۈزگەن نامايىش ھەققىدە پاراڭلىشىدۇ. شلېيچېر 20 مىڭ كىشىلىك قوڭۇر كۆڭلەكلىكلەرنىڭ نامايىش ئۇيۇشتۇرۇشى ئۈچۈن رۇخسەت قىلىپ، قىزىللارنىڭ قارشى نامايىش ئۆتكۈزۈشىگە رۇخسەت بەرمىگەن ئىدى. كېيىن ئۇ ساقچى ئەترەتلىرىنى چىقىرىپ، بىرونېنىك ۋە پىلىموتلارنى ئىشقا سېلىپ نامايىشچىلار قوشۇنىنى قوغداشقا مەجبۇر بولىدۇ.

پەردە ئارىسى دەم ئېلىش ۋاقتىدا ئوسكار بىلەن ئايالى ئىككىسى بەكلا كۆپ تونۇشلىرىغا سالام بېرىپ، ئۆزىنى ھەممىنىڭ ئالدىدا مەن بۇ يەردە دەيدىغان تۇيغۇ قالدۇرۇشقا تىرىشىدۇ. ئەمما پەردە چۈشۈرۈلۈپ ئەڭ ئاخىرقى بىر مەيدان ئۈچۈن تەييارلىق باشلانغان ۋاقىتتا ئوسكار بىلەن مېيسىنېر ئىككىسى يان ئىشىكتىن غىپلا قىلىپ چىقىپ تىياتىرخانىدىن ئايرىلىدۇ. ئەمما ئايالى بۇرۇنقى ئورنىدىن ئايرىلماي ئولتۇرىدۇ.

www.pidaiy.biz

ئۇلار سىرتقا چىقىپ تاكسىدىن بىرنى كىرالاپ يولغا چىقىدۇ. ئەمما تاكسى يولغا چىققاندىن كېيىنلا ئاندىن باردىغان يېرىنى تاكسىچىغا ئېيتىدۇ. پىشىگە چۈشۈۋالغان بىرەرسىنىڭ يوقلىقىدىن خاتىرجەم بولغىنىدىن كېيىنلا شىلېيچېرنىڭ ئادەملىرىنى ئېزىقتۇرۇۋەتكەنلىكىگە ئىشىنىپ خاتىرجەم يولىنى داۋام قىلىدۇ. شۇنداقتىمۇ ئېھتىيات يۈزىسىدىن رىبېنتروپنىڭ ئۆيىگە خېلى يىراق بىر يەردە تاكسىدىن چۈشۈپ قىلىپ قالغان يولنى قار كېچىپ پىيادە ماڭىدۇ. خېلى ئايلىنىشتىن كېيىن ئاران رىبېنتروپنىڭ ئۆيىنى تېپىپ بارىدۇ.

پاپېن، ھىتلېر، گېيورىڭ ۋە فرانك قاتارلىقلار مېھمان كۈتۈش ئۆيىدە ئۇلارنى ساقلاپ تۇرماقتا ئىدى. كىشىلەر بەكلا جىددىي قىياپەتتە ئىدى. ئۇلار بىر-بىرسى بىلەن سالاملىشىۋالغاندىن كېيىن، ھىتلېر تۇيۇقسىزلا ئوسكارغا ئىككىمىز ئايرىم بىر كۆرۈشسەك قانداق دەپ تەكلىپ قىلىپ، ياندىكى بىر ئۆيگە كىرىپ كېتىدۇ. مېيسنېر ئېغىز ئېچىشقا ئۈلگۈرمەيلا ئوسكار بىلەن ھىتلېر ئۆيگە كىرىپ كېتىشىدۇ. ئۇلارنىڭ كەينىدىن رىبېنتروپ ئىشىكنى ئېتىپ قويىدۇ. كېيىن كىچىك ھىندېنبۇرگنىڭ ئېيتىشىچە، ھىتلېر باشتىن تارتىپلا گەپنى قولىدىن بەرمىگەن بولۇپ، ئاساسلىق گەپ تېمىسى ھىتلېر ئۆزىنىڭلا گېرمانىيىنى قىزىللار قولىدىن قۇتقۇزالايدىغانلىقى، پەقەت ئۆزىلا كۈچلۈك باش مىنىستىرلىق رولىنى ئوينىيالايدىغانلىقىنى، مىللىي سوتسىيالىزم پارتىيىسىنىڭ قوللىشى بولماي تۇرۇپ، قالغان ھېچقانداق بىر پارتىيە

ھۆكۈمەتنى باشقا ئېلىپ چىقالمايدىغانلىقى ئۈستىگە مەركەزلەشكەن ئىدى.

ئارىدىن بىرەر سائەتتەك ۋاقىت ئۆتكەندە ئىۇ ئىككىسى مېھمانخانا ئۆيىگە قايتىپ چىقىدۇ. ھەر ئىككىسىنىڭلا چىرايى جىددى تۈس ئالغان ئىدى. ئاندىن ھەممە بىرلىكتە تاماق ئۈستىلىگە توپلىشىدۇ. قولىغا پەلەي كىيىۋالغان خىزمەتچى ئۈلارنىڭ ھەممىسىگە كۈمۈش چىنا ئۈزارتىدۇ. قاچىلاردا تۈزلانغان گۆشلۈك پۈرچاق شورپىسى قۇيۇلغان ئىدى. ھىتلېر مېنىرال سۈيى ئىچىدۇ. قالغان مېھمانلار بولسا شامپانسكى ئىچىشىدۇ. ئەڭ كېيىن كەلگەن كىچىك ھىندېنبۇرگ بىلەن مېيسنېر ئىككىسى يەنە ئەڭ بالدۇر ئۆيدىن ئايرىلىدۇ. تۈن يېرىمىدا تالادا قار-شىۋىرغان ئۇچۇشۇپ يۈرەتتى. تاكسى يولغا چۈشكەندىن كېيىن، مېيسنېر ھەمراپىنىڭ بەكلا جىمىپ قالغانلىقىنى ھېس قىلىدۇ. "ئوسكار، 'ئامال يوق، ھىتلېرغا ھۆكۈمەت قۇرغۇزۇشتىن باشقا چارە قالمىدى' دېگەنلا گەپنى قىلىدۇ. پەرىزىمچە، ھىتلېر بۇ ياشنى مۇۋەپپىقەت بىلەن ئۆزىگە قارىتىۋالغاندەك قىلىدۇ." ئەسلىدە ئەھۋال بۇنىڭدىنمۇ ئاددى بولىشى مۇمكىن ئىدى. بىر ئېھتىمالدا ھىتلېر ھەممە بىلىپ كەتكەن بىر مەخپىيەتلىكتىن پايدىلىنىپ يوقۇرى تەبىقە كىشىلەر ئارىسىدا رەزىل قىلىۋېتىش بىلەن تەھدىت قىلغان بولىشى مۇمكىن ئىدى: بۇندىن 6 يىل بۇرۇن، جۇڭكېرلارنىڭ مۈلكىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن ھۆكۈمەت بىر مىقدار "شەرق تەرەپكە ياردەم قىلىش مەبلىغى" ئايرىغان ئىدى. بۇ قانۇنغا

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئاساسلىنىپ پرىزدېنت ۋون ھىندېنبۇرگ خېلى كۆپ مىقتاردا پارا ئۆندۈرۈۋېلىش بىلەنلا قالماي (خەۋەرلەردىن قارىغاندا بۇ پۇل 620 مىڭ مارك)، يەنە بۇ مەبلەغنى ئوسكارنىڭ نامىغا يازدۇرۇش ئارقىلىق ئېغىر باجدىن قۇتۇلۇپ قالغان. ھەتتا ئۆتۈنۈپ بېرىش پۇلىنىمۇ تۆلىمىگەن. بۇلار ئۇنى پاش قىلىش باھانىسى بولۇپ بېرەتتى. گەرچە بۇ ئىشتا گۇناھسىز دەپ ھۆكۈم چىقىرىلغىنىدىمۇ بەرىبىر ھىندېنبۇرگنىڭ ئابرويىنى تۆكۈشكە يېتىپ ئاشاتتى.

پاپېن، ھىتلېرنىڭ ئوسكارغا كۈچلۈك تەسىر قالدۇرغانلىقىنى بىر قاراپلا سەزگەن ئىدى. ئوسكار چىقىپ كەتكەندىن كېيىن، پاپېن فېۋرېرگە ساداقەت كۆرسىتىدىغانلىقىنى بىلدۈردى. ئۇ ھىتلېرنىڭ باش مىنىستىر بولۇشىنى قوللاش ۋەدىسىنى بېرىپلا قالماي، ھەر قانداق ئىش يۈز بېرىشىدىن قەتئىي نەزەر مەن بۇ ۋەزىپىنى قوبۇل قىلمايمەن دەپ قەسەم قىلىپ بېرىدۇ. يوشۇرۇن سۆزلىشىش ئاخىرلاشقاندىن كېيىن، ھىتلېر ھەمراھلىرى بىلەن مەغرۇر قەدەملەر بىلەن ماشىنىسىنى قويغان گەرەجگە كىرىدۇ. ئەمما ئۇ شلېيچېرنىڭ ئادەملىرىنىڭ پېيىغا چۈشۈشىدىن قېچىپ قۇتۇلالمايدۇ. ئەتىسى سەھەردە، شلېيچېر، مېيسنېرغا تېلېفون قىلىپ، ئۇنى مازاق قىلغان ھالدا مۇنداق دەيدۇ: ئاخشامقى ئادەم بېشىغا بىر چىنىدىن تارقىتىلغان كەچلىك تاماق كۆڭلۈڭگە ياقتىمۇ؟ گېنېرال شلېيچېر، ھېلىمىكىر پىلانلاشقا ئۇستا بىرسى بولۇپ، ئەندى دەرھال ھەرىكەت قىلمىسا كېچىكىپ قالىدىغانلىقىنى ھېس قىلىدۇ. ئۇ ھىندېنبۇرگقا

www.pidaily.biz

ناتسىستلارنى تېزگىنلەش ئۈچۈن "ھەربىي دىكتاتۇرلۇق" نى ئىشقا كىرىشتۈرمىسە بولمايدىغانلىقىنى، شۇنىڭدەك پارلامېنتنى تارقىتىۋېتىپ ئومۇمىي سايلام ئېلىپ بېرىش ئىشىنى ئەمەلدىن قالدۇرىۋېتىشى ئۈچۈن ھىندېنبۇرگنى ماقۇل قىلىشقا كۆچەپ ئۈرۈنىدۇ. ئەمما شلېيچېرنىڭ تۈگىمەس پىلانلىرىدىن ئالللىمۇ قاچان زېرىككەن ھىندېنبۇرگ، بۇنداق پەۋقۇلئاددە تەدبىر قوللىنىشقا ئۇنىمايدۇ.

شلېيچېرنىڭ ھەربىي دىكتاتۇرلۇق يۈرگۈزمەكچى بولىۋاتقانلىقى ھەققىدىكى خەۋەر تارقىلىپ كەتكەندىن كېيىن، سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسى بىلەن مەركەزى پارتىيە ئىككىسى شلېيچېر ئاساسى قانۇنغا خىلاپلىق قىلدى دەپ ئېلان قىلىشىپ، بۇنداق ھەرىكەت قىلىشنىڭ قىلچە رولى بولمايدىغانلىقىنى، ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇنداق ھەرىكەت قىلىش ئېغىر خاتالىق ھېسابلىنىدىغانلىقىنى ئېيتىپ ئاشكارە بايانات بېرىشىدۇ. بۇ خەۋەردىن قاتتىق غەزەپلەنگەن شۇگېنبېرگ (休根堡) بىلەن مىللەتچى پارتىيە شلېيچېردىن دەرھال يۈز ئۆرىشىدۇ.

ۋەزىيەتنىڭ تۇيۇقسىزلا بۇ تۈردە ئۆزگىرىش قىلغانلىقى ھىتلېرغا پايدا كەلتۈرىدۇ. شۇڭا ئۇ 27-يانىۋار كۈنى بېرلىنغا قايتىدۇ. ئەمما پايتەخت ۋەزىيىتىنىڭ بەكلا پەسكويغا چۈشۈپ قالغانلىقى ئۇنى شۇ ھامات ئۈمىتسىز ئەھۋالغا چۈشۈرۈپ قويىدۇ. شۇڭا ئۇ، رىببېنتروپقا بېرلىندىن دەرھال ئايرىلىمەن دەپ ئېيتىدۇ. "جوشىم ئۇنىڭغا شۇگېنبېرگ بىلەن بىرلىشىپ مىللەتچى بىرلىكسەپ قۇرۇش تەكلىۋىنى بېرىدۇ. — دەپ

www.pidaiy.biz

يازدۇ رىبېنتروپنىڭ ئايالى، ــ ھىتلېر ئۇنىڭغا، مەن مارشالغا دەيدىغان گەپلىرىمنىڭ ھەممىسىنى دەپ بولدۇم. ئەندى يەنە قوشۇمچە قىلىدىغان گېپىم قالمىدى، دەيدۇ. جوشىم ئۇنىڭغا نەسىھەت قىلغاچ، ئەڭ ئاخىرقى تەدبىرنىمۇ ئىشقا سېلىشنىڭ كېرەك، ۋەزىيەت تېخى ئۇنچىۋالا ئۈمىدسىزلەنگىدەك ئەھۋالدا ئەمەس" دەيدۇ. ھىتلېر شۇ كۈنكى پاپېن بىلەن كۆرۈشۈشكە تەستە ماقۇل بولىدۇ. ئەمما كۆرۈشۈشنىڭ بارلىق تەييارلىقلىرى پۈتكەن بىر ۋاقىتتا، ئەركىن سۆزلىشىش ئىمكانىيى يوقلىقىنى باھانە قىلىپ كۆرۈشۈشتىن يالتىيىۋالىدۇ. ئۇ نىمە دەيدىكىن دەپ، مەن چوقۇم بىرلىنىدىن ئايرىلىشىم كېرەك، شۇنداقتىمۇ رىبېنتروپ ماڭا ۋاكالىتەن پاپېن بىلەن كۆرۈشۈشكە قارشى ئەمەسمەن، دەپ ئۇختۇرىدۇ. شۇ كۈنى ئاخشىمى، رىبېنتروپ، بىردىن بىر ھەل قىلىش چارىسى ــ ھىتلېرنى باش مىنىستىرلىككە تەيىنلەش، دېگىنىگە پاپېننى مىڭ تەستە قايىل قىلىدۇ. ئەتىسى چۈشتىن بۇرۇن پاپېن بۇ تەلەپنى ھىندېنبۇرگقا يەتكۈزىدۇ. ئەمما مارشال بۇنىڭغا ئېنىق بىر نىمە دېيەلمەيدۇ. بىر قانچە ئايدىن بېرى، ھىتلېرنى باش مىنىستىرلىققا تەيىنلەڭ دەيدىغان تەلەپلەر رەسمى بىر ئېقىن بولۇپ بېشىنى ئاغرىتىپ كەلمەكتە ئىدى. يېقىندىن بېرى ئۇنىڭ ئوغلىمۇ ئەنە شۇنداق خۇلاسىغا كېلىپ قالغان ئىدى. گەرچە بۇ مارشال "چېخ ئونبېشى" غا قارىتا ــ ھىندېنبۇرگ ھىتلېرنى دائىم شۇنداق دەپ ئاتايتتى ــ يەنىلا ئۇنىڭ كۆزىگە ياخشى كۆرۈنمەي كەلمەكتە ئىدى. قارىغاندا، بۇ ياشانغان كىشى ئاخىرى ھىتلېرغا

ماقۇل بولمىسا بولمايدىغاندەك كۆرۈنمەكتە ئىدى.

بۇ چاغدا، شلېيچېر ھۆكۈمەت كابىنېتىنى يىغىپ يىغىن ئېچىشقا كىرىشىدۇ: ئۇ ھۆكۈمەت رەھبەرلىرىگە، ھىندېنبۇرگتىن بۇيرۇق چىقىرىپ پارلامېنتنى تارقىتىۋېتىش تەلىپىنى يەنە بىر قېتىم ئوتتۇرىغا قويۇپ بېقىش تەكلىپىنى بېرىدۇ. ئەگەر بۇنى ئەمەلگە ئاشۇرالمىغىدەك قىلسا، ھۆكۈمەت باشلىقلىق ۋەزىپىسىدىن ئىستىپا بېرىشكە مەجبۇر بولاتتى. ئۇ پرېزىدېنت ھىندېنبۇرگنىڭ قوبۇل قىلىشىنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن يىغىننى ۋاقىتلىق توختىتىدۇ. بۇ قېتىملىق كۆرۈشۈش ئارانلا 10 مىنۇت داۋام قىلىدۇ. ھىندىن بۇرگتىن پارلامېنتنى تارقىتىۋېتىش بۇيرۇقىنى ئېلان قىلالارسىزمۇ دەپ سورىۋىدى، پرېزىدېنت ئۇنىڭغا "ياق، ئۇنداق قىلالمايمەن!" دەپ كېسىپلا جاۋاب بېرىدۇ. شلېيچېر، ئۇنداقتا بىردىن-بىر چارە ھىتلېرنىڭ ھۆكۈمەت كابىنېتى تەشكىللىشىگە ماقۇل بولۇشلا يولى قالدى، دەيدۇ. ھىندېنبۇرگ، شلېيچېر ھۆكۈمىتى كۆپ سانلىقنىڭ ماقۇللىقىنى قولغا كەلتۈرەلمىدى. بەلكىم ئۇ سابىق ئون بېشى گېرمانىيىنى مۇقىملىققا ئېرىشتۈرۈشنىڭ كۆپ سانلىق قوللىغۇچىلىرىنى قولغا كەلتۈرۈش چارىسىنى قىلالىشى مۇمكىن، دەپ، شلېيچېر ھۆكۈمىتىنىڭ ئىستىپاسىنى قوبۇل قىلىدۇ. ئاندىن غەزەپلەنگەن ھالدا ئۆز-ئۆزىگە بۇ مەسىلە ھەققىدە تالاش-تارتىش قىلىشتىن زېرىكتىم دەيدۇ.

ھىندېنبۇرگ پۈتۈنلەي ھالىدىن كەتكەن قىياپەتتە: "قارار قىلماقچى بولغان بۇ ئىشنىڭ توغرا بولۇپ-بولمىغانلىقىنى مەنمۇ

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى بىكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىكەت ئادرىسى
www.uyghurkitap.com

بىلەلمىدىم. ــ دېدى باش مىنىستىرغا، ــ قەدىرلىك شلېيچېر، بۇ قارارىمنىڭ توغرا بولۇپ-بولمىغانلىقىنى ئۇ ئالەمگە بارغىنىمدا شۇ ھامان بىلەلىشىم مۇمكىن. مەن دېگەن بىر پۈتى گۆرگە ساڭگىلىغان بىرسىمەن. ئۇ ئالەمگە بارغىنىمدا قىلغان ئىشلىرىمدىن پۇشايمان قىلىش-قىلماسلىقىمنى بىلمەيمەن.»

«مېنىڭچە بولغاندا، جانابلىرى، ــ دېدى شلېيچېر ئېچىتقان بىر تىلدا، ــ بۇ قىممەتلىك خائىنلارچە قوزغىلاڭدىن كېيىن سىزنىڭ ئۇ ئالەمگە قاراپ سەپەر قىلىش-قىلالماسلىقىڭىزغىمۇ بىر نىمە دېيىش تەس بولىدىغاندەك قىلىدۇ.»

گۆگۈم چۈشۈشتىن بۇرۇن، پاپېن بىلەن ئوسكار، مېيسنېرلار بىرلىكتە پرېزدېنت كابىنېتىغا كىلىدۇ.

ھىندېنبۇرگ پاپېننى باش مىنىستىرلىققا تەيىنلەش تەكلىۋىنى قايتا ئوتتۇرغا قويغان بولسىمۇ، بۇ ئۈچ نەپەر مەسلىھەتچى بىرلىكتە، بىردىن-بىر چارە ھىتلېر، دەپ تەكىتلىشىدۇ. «ئۇنداقتا، ھەر قانچە ئۆچلۈك قىلسامۇ ھىتلېر دېگەن بۇ نەرسىنى تەيىنلىمەكتىن باشقا چارە يوق دەڭلا؟» دېدى بوۋاي گۇڭۇلدىغىنىچە. شۇنداقتىمۇ، قۇرۇلىدىغان يېڭى ھۆكۈمەت كابىنېتىدا چوقۇم گېنېرال ۋارنا ۋون برومبېرگ دۆلەت مۇداپىيە مىنىستىرلىك ۋەزىپىسىگە تەيىنلىنىشى شەرت دەپ چىڭ تۇرىدۇ. ھىندېنبۇرگ، بۇ ئادەمنى «يېقىملىق مۇئامىلە قىلىدىغان، سىياسەت بىلەن كارى بولمايدىغان، ھەربىلىككە قاتتىق ئىشتىياق باغلىغان ئادەم» دەپ قارايتتى. شۇڭلاشقا يەنە

مۇئاۋىن باش مىنىستىرلىقنى پاپېن ئۆستىگە ئالىدىغان بولىشى كېرەك دەپ تەكىتلەيدۇ. ئەندىكى ئىش، بۇ نامزاتلارنى ھىتلېرغا قانداق قىلىپ قوبۇل قىلدۇرۇش مەسىلىسى ئىدى.

ئەتىسى، يەنى يەكشەنبە (پازار) چۈشتىن بۇرۇن، پاپېن ھىتلېر بىلەن كۆرۈشىدۇ. ھىتلېر پۈتۈنلەي ماقۇل كەلگەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ ــ شۇنداقتىمۇ ئۆزىنىڭ تەلىۋىنىمۇ ئوتتۇرغا قويۇشنى ئۇنۇتمايدۇ: يېڭىدىن ئومۇمى سايلام ئۆتكۈزۈش، تولۇق ھوقۇقلۇق بولۇش پەرمانىنى ئېلان قىلىپ، ئۇنىڭغا بۇرۇنقى كايسېرلەرنىڭ ھوقۇقىدىنمۇ ئارتۇق باش مىنىستىرلىق ھوقۇقى بېرىلىش شەرتىنى ئوتتۇرغا قويىدۇ. چۈشتىن كېيىن، پاپېن ھىندېنبۇرگقا دوكلاد قىلىپ، ھەرقايسى تەرەپلەر بۇنداق بىر يېڭى ھۆكۈمەت قۇرۇپ چىقىشقا ماقۇل كەلگەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ. بۇ گەپلەرنى دەپ بولۇپ، ھىتلېرنىڭ قايتىدىن ئومۇمى سايلام ئۆتكۈزۈش تەلىۋى بارلىقىنى ئېيتىپ، ئۇنىڭ بۇ تەلىۋىنى مۇۋاپىق بىر تەلەپ دەپ قارايمەن، دەيدۇ. ئاندىن ھىتلېرنىڭ ۋەدىسىنى تەكىتلەپ كېلىپ، بۇ قېتىمقى سايلام ئەڭ ئاخىرقى سايلام بولۇپ قالىدۇ، دەيدۇ.

بۇ خەۋەرنى ئالغان گېيورىڭ خوشاللىقىدىن يايراپ كېتىدۇ. ئۇ دەرھال گېيوبېلسنىڭ ئۆيىگە بارىدۇ (ھىتلېر ئۇ يەردە قەھۋە ئىچىپ ئولتۇراتتى). بۇ خەۋەرنى بىرىنچى بولۇپ ھىتلېرگە ئۇقتۇرىدۇ. گېيوبېلسنىڭ شۇ كۈنكى خاتىرىسىدە يېزىلىشىچە، ئۇلار ئۈچىسى خوشاللىقىدىن نېمە دېيىشىنى بىلەلمەي ئۇزۇنغىچە تۇرۇپ كېتىشكەن. ئاندىن ئۇلار ئورنىدىن تۇرۇپ قىزغىنلىق

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

بىلەن قۇچاغلاشقىنىچە ئۆزئارا بىر-بىرىنى تەبرىكلىشىدۇ. ئۇلار ئۈچىسى بىر-بىرسىنىڭ قولىنى قويۇۋەتمەي توپلىشىپ تۇرغىنىدا، ماگدا گيوبېلس (Magda Goebbels 玛格达•戈培尔) خانىم يېڭىلا دوخاپكىدىن چىققان بىر لېگەن مېۋىلىك باققالىنى كۆتۈرۈپ كىرىپ تەنتەنىلىك مەنزىرىنى تېخىمۇ يوقۇرى پەللىگە كۆتۈرىۋېتىدۇ. تۇيۇقسىزلا بىرسى شىلىپچىپردىن خەۋەر كەلتۈرۈپ، ئەگەر ھىندېنبۇرگ فيۇرېرنى باش مىنىستىرلىككە تەيىنلىمەكچى بولىدىكەن، ھەربىلەر قوزغىلاڭ كۆتۈرىشى مۇمكىن دەيدۇ. تەنتەنە قىلىش مۇراسىمى دەرھال يىغىشتۇرىلىدۇ. ھىتلېر بىلەن گيورىڭ نېمە دېيىشىنى بىلەلمەي تېپىرلاپلا قالىدۇ. ئەمما پوتىسدام (波茨坦) بىلەن بېرلىن ھەربى گازارمىسىدىكى ئىشەنچلىك ئادەملىرىنى تېپىپ ھەربى قىسىملارنىڭ جىددى ھالەتكە ئۆتۈپ-ئۆتمىگەنلىكىنى سۈرۈشتە قىلىپ بېقىش ھېچ كىمنىڭ خىيالىغا كەلمىگەن ئىدى. ئەكسىنچە، ھىتلېر دەرھال بېرلىندىكى ھۇجۇمچىلار ئەترىتى قۇماندانىغا تېلېفون قىلىپ شۇ يەردىكى بارلىق ئېس-ئاچىلارنى جىددى ھالەتكە ئۆتكۈزۈش بۇيرۇقىنى بېرىدۇ. بۇنىڭدىن باشقا يەنە كىملەرنى ئاگاھلاندۇرۇپ قويۇشىمىز كېرەك؟ سورايدۇ ھىتلېر. بۇنىڭغا يەنە ئۆزى جاۋاب بېرىپ، پاپېن، ئوسكار ۋون ھىندېنبۇرگ ۋە مېيسنېرلارنى خەۋەرلەندۈرۈش كېرەك، دەيدۇ. گيوبېلس بىلەن گيورىڭ ئىككىسى ئالدىراشلىق بىلەن ۋەزىپە ئادا قىلىش ئۈچۈن چىقىپ كەتكەندىن كېيىن، ھىتلېر ناتىسىت بولغان بىر ساقچى مايورىغا تېلېفون قىلىپ، ئۇنىڭغا "6

باتالىيون ساقچى قىسىمنى ۋېيمار كوچىسىنى ئىشغال قىلىشقا تەييار ھالغا كەلتۈرۈش” نى تاپىلايدۇ. ئاخىرىدا، جەنۇبىي ۋەدىن پويىزلىق قايتىپ كېلىۋاتقان دۆلەت مۇداپىيە مىنىستىرلىكىگە تەيىنلىنىدىغان گېنېرال بلومبېرگكە بېرلىن پويىز ئىستانسىسىدىن چۈشىشى ھامان دەرھال پرىزدېنت مەھكىمىسىگە بېرىپ ۋەزىپە تاپشۇرۇۋېلىش قەسەمى قىلىشنى ئېيتىدۇ. شۇنداق بولغاندا ھەر قانداق بىر قۇراللىق قوشۇنلار توپىلىڭنى باستۇرۇشقا تەييار ھالغا كەلگىلى بولاتتى.

ھەربى سىياسى ئۆزگىرىش قىلىش ھەققىدىكى گەپلەر دەرھال ھۆكۈمەت ئىچىگە تارقىلىپ، پايتەخت پۈتۈن بىر كېچە ئەنسىزلىك ئىچىدە قالىدۇ. ئەتىسى چۈشتىن بۇرۇن، يەنى 30 ـ يانۋار دۈشەنبە (باش) كۈنى، پاراكەندىچىلىك ئىچىدە، پاپېننىڭ سارىيىدا يەنە بىر قېتىم قاتتىق مۇنازىرە قوزغىلىپ كېتىدۇ. مىللەتچىلەر پارتىيىسىنىڭ سېكرتارى بولغان شۇگېنبېرگ (休根堡) ھىتلېرنىڭ يېڭىدىن ئومۇمى سايلام ئۆتكۈزۈش تەلىۋىگە قەتئىي قارشى چىقىدۇ. قارىغاندا، بۇ يېڭى ھۆكۈمەتنىڭمۇ ئۆمۈرى ئۇزۇنغا بارالمايدىغاندەك كۆرۈنمەكتە ئىدى. شۇگېنبېرگ (休根堡) ئۇزۇنغىچە چىڭ تۇرۇپ تالىشىپ تۇرىۋالىدۇ. پاپېن ئۈمىدسىز بىر ھالدا ۋارقىرايدۇ: “ئەگەر سائەت 11 غىچە يېڭى ھۆكۈمەت يەنىلا قۇرۇلۇپ بولالمايدىكەن، ھەربىلەر قوزغىلىپ كېتىشى مۇمكىن. ئۇ چاغدا شلېيچېر ھەربى مۇستەبىتلىكنى تىكلىۋېلىشى تۇرغانلا گەپ!” شۇگېنبېرگ (休根堡) “بۇ خەۋەرنى نەدىن ئالدىڭ؟” دەپ سورىۋىدى،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىرلىكى ئادرېسى

پاپېن تىت-تىت بولغان ھالدا ۋارقىراپ ئېيتىدۇ: "كىچىك ھىندېنبۇرگ شۇنداق دېدى!"

دەل شۇ ۋاقىتتا، پاپېننىڭ سارىيى سىرتىدىن "خايىل!" دېگەن ئاۋاز كېلىپ، كەينىدىنلا ھىتلېر بىلەن گېورىڭ كىرىپ كېلىدۇ. بۇ چاغدا سائەت 10 دىن 35 مىنۇت ئۆتكەن ئىدى. پاپېن، ھەممەيلەن بىرلىكتە پرېزدېنت سارىيىغا ماڭايلى، دەپ تەكلىپ قىلىدۇ. ئۇلار قېلىن قار قاپلاپ كەتكەن پرېزدېن سارىيى گۈللۈكىدىن ئۆتۈپ مېيسنېرنىڭ ئىشخانىسىغا كىرىدۇ. ئۇ يەردە، ئۇلارنىڭ مىنىستىر نامزاتىغا يولۇقىدۇ. ھەممەيلەن پرېزدېنت كابىنىتىغا كىرىشنى كۈتۈپ تۇرغان پەيتتىن پايدىلىنىپ پاپېن ئومۇمى سايلام مەسىلىسىنى يەنە تىلغا ئالىدۇ.

"ئومۇمى سايلامچۇ؟" شۇگېنبېرگ (休根堡) بۇ مەسىلىنى ھەل بولغان مەسىلە دېيۈرەيلى، دەيدۇ. ھىتلېر ئۇنى بىر چەتكە تارتىپ چۈشەندۈرگەن بولسىمۇ، فيۇرېرنىڭ يالۋۇرۇشلىرى ئۇنى تېخىمۇ چىڭقىتىۋېتىدۇ. ھىتلېر بۇ ياشانغان كىشىنىڭ قولىدىن تۇتقىنىچە، ئۇنى ئۆزگىرىشنى بېسىۋېلىڭ، دەپ سۆزلىگەچ، سايلام نەتىجىسى قانداق بولۇشىدىن قەتئىي نەزەر، ھۆكۈمەت ئەزالىرى قەتئىي ئۆزگەرتىلمەيدۇ، دەپ ۋەدە قىلىدۇ. ئەمما يەنىلا "ياق، بولمايدۇ" دېگەن جاۋابقا ئېرىشىدۇ.

دەل شۇ پەيتتە، مېيسنېر كىرىپ كېلىپ، "ئەپەندىلەر، بەلگىلەنگەن ۋاقىتتىن 5 مىنۇت ئۆتتى. — دەيدۇ، — پرېزدېنتىمىز ۋاقىتقا بەكلا دىققەت قىلىدۇ." پاپېن، ئىشلار

مۇۋەپپەقىيەتلىك بولۇش ئالدىدا بۇ بىرلەشمىنىڭ پارچىلىنىپ كېتىدىغانلىقىنى سەزگەندەك بولىدۇ. "جانابى كابىنېت ۋەزىرى ئەپەندىم. — دەيدۇ ئۆتۈنۈش بىلەن، — سىز مېنىڭ بىر بالالاردا كىلىشىپ قولغا كەلتۈرۈلگەن ۋەتەن بىرلىكىنى دوغا تىكىشنى ئويلىمايدىغانسىز ھەر ھالدا؟ سىز بىر نېمىسنىڭ تەنتەنىلىك بىلەن بەرگەن ۋەدىسىدىن گۇمان قىلمايدىغانسىز ھەر ھالدا!"

شۇگېنبېرگ (休根堡) يەنىلا ئۆز گېپىدە چىڭ تۇرىۋالىدۇ. ئۇ، بۇنىڭغا چىدىماي سائەتكە قارىغىنىچە ئالدىراش چىقىپ كېتىۋاتقان مېيسنېرنى كۆرۈپلا ئاندىن جىمىيدۇ. "پرېزدېنت ئۆزىنى بەك ساقلىتىۋەتمەڭلار دەيدۇ. — ئۇ كۆپچىلىككە قاراپ دەيدۇ، — ھازىر سائەت 11 دىن چارەك ئۆتتى. بۇۋاي ئىشخانىنى تاشلاپ چىقىپ كېتىشى مۇمكىن!"

ھىتلېر يەنە بىر قېتىم شۇگېنبېرگ (休根堡) نىڭ قولىنى سىقىدۇ. بۇ قېتىم ئۇ مەركىزى پارتىيىسى ۋە باۋارىيە خەلق پارتىيىسى بىلەن مۇزاكىرىلىشىپ پارلامېنت كۆپ سانلىقىنى قولغا كەلتۈرۈشنىڭ ئەڭ كەڭرى ئاساسىنى قولغا كەلتۈرۈشكە كاپالەتلىك قىلىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. شۇگېنبېرگ (休根堡) ئۇنىڭغا، ئۇنداقتا بۇ ئىشنىڭ قانداق بولىشىنى ھىندېنبۇرگ قارار قىلسۇن، دەيدۇ. ئۇنىڭ بۇنداق دېيىشىگە بەلكىم مېيسنېرنىڭ پات-پاتلا قولىدىكى سائەتنى كۆرسەتكەنلىكى سەۋەپ بولدى ھەقچان. ھىتلېرمۇ دەرھال بۇ گەپكە ماقۇل بولىدۇ. شۇ چاغدا گىيورىگ ئاۋازىنى كۆتۈرۈپ دەيدۇ: "ئەمسە

ھەممىمىز تەييارلىنايلى!” شۇنداق قىلىپ ئۇلار قاتارلىشىپ پرىزدېنت كابىنىتىغا كىردۇ.

ھىندېنبۇرگ ھىتلېرغا ئۆچلىكىدىن ئۇنىڭ باش مىنىستىرلىقتا تەيىنلەنگەنلىك قارارىنى ئېلان قىلىشنى مېيسنېرگە تاپشۇردۇ. باش مىنىستىرنى كۆزگە ئىلمايدىغان بۇنداق مۇئامىلە تۇنجى قېتىملىق ئىش ئىدى. ھىندېنبۇرگ، يېڭى قۇرۇلغان ھۆكۈمەت كابىنېتىنى تەبرىكلەش سۆزىنىمۇ سۆزلىمەيدۇ. ھەتتا ھۆكۈمەتنىڭ كەلگۈسى ۋەزىپىلىرىنىمۇ بايان قىلماي ئىشنى تۈگىتىدۇ. قەسەم بېرىپ ۋەزىپە تاپشۇرۇۋېلىش مۇراسىمى خۇددى مەجبۇرى نىكاھ قىلىنغاندەك بەكلا ئاددى ئۆتىدۇ. ئەمما ھىتلېر تارىخى ئەھمىيەتكە ئىگە بۇنداق بىر پەيتتە ئۈن-تۈنسىز چىقىپ كېتىشكە كۆڭلى ئۇنىمايدۇ. شۇڭا ئۇ بۇ يەردە بىر نۇتۇق سۆزلىۋېتىدۇ. بۇ ئەھۋالدىن ھەممە ھەيران قالىدۇ. ئۇ، ۋەيمار ئاساسى قانۇنىنى قوغدايمەن دەپ تەنتەنە بىلەن جاكارلىغاندىن كېيىن، پارلامېنتتا كۆپسانلىق ئاۋازنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن تىرىشىدىغانلىقىغا كاپالەت بېرىپ، پىرىزدېنتنىڭ جىددى بۇيرۇققا قول قويۇشىنىڭ ھاجىتى قالمايدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ. شۇنىڭدەك يەنە ئىقتىسادى كرىزىس مەسىلىسىنىمۇ ھەل قىلىپ، پاجىئەلىك تالاش-تارتىشلار نەتىجىسىدە پارچىمۇ-پارچە بۆلۈنۈپ كەتكەن گېرمانىيىنى ئىتتىپاقلاشتۇرۇپ قايتا بىرلىككە كەلتۈرىدىغانلىقىنىمۇ بىلدۈرىدۇ. ئاندىن ئۇ سەل تۇرىۋېلىپ ھىندېنبۇرگنىڭ بۇنىڭغا بىرەر ئىپادە بىلدۈرۈشىنى كۈتۈپ باقىدۇ. ئەمما بۇ مارشال خۇددى ئەندى قىسمىلار تارقالسا بولىدۇ

دېگەندەك قىياپەتتە، "بۇندىن كېيىنكى ئىشىڭلار ئەپەندىلەر، تەڭرى بىلەن بىرگە ئالغا ئىلگىرلەش!"

خانۇسسىپىنىڭ ئالدىن ئېيتقان پەرىزى، ئەگەر ئۇنىڭ دېگىنىنى پەرەز دېيىشكە بولغىنىدا، ئەمەلگە ئاشقان دېيىشكە بولاتتى. تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپنىمۇ تولۇق ئوقۇمىغان، گۈزەل سەنئەتلەر ئىنىستىتۇتىغىمۇ قوبۇل قىلىنمىغان، ۋېيىننا كوچىلىرىدا سەرگەردان بولۇپ يۈرگەن بۇ ئادەم، 1933-يىلى 30-يانۋار كۈنىدە، گېرمانىيىنىڭ باش مىنىستىرى بولۇۋالدۇ. ھىتلېر كۆڭلى چېچىلغان ھالدا پرىزدېنت كابىنىتىدىن ئايرىلىش ۋاقتىدا خوفماننى كۆرىدۇ. ئەسلىدە ئۇ خوفماننى قەسەم بېرىش مۇراسىمىنىڭ رەسىمىنى تارتقۇزۇش ئۈچۈن بىرگە ئېلىپ كەلگەن ئىدى. ھىتلېر ئۇنىڭ چوققىسىغا ئۇرۇپ قويۇپ ۋارقىراپ كېتىدۇ: "ئاھ تەڭرىم، قارىماسەن، مەن سېنى پۈتۈنلەي ئۇنتۇپ قالغىنىمنى. ئەندى بەكلا كېچىكىپ قالدىڭ خوفمان!" ئۇ دەرھال كايسېرخوفقا قايتىپ كېتىشى لازىم بولۇۋاتقاچقا، ئاخباراتچىلارغىمۇ بىر نېمە دېيىشكە ۋاقتى بولمايدۇ. ئۇ ماشىنىسىدا تىك تۇرغىنىچە ئۇنى تەبرىكلەشكە كەلگەن كىشىلەر توپى ئىچىدىن ئۆتىدۇ. ئۇنىڭ بۇ مورتلىرى تولا تۇۋلىشىپ ئاۋازلىرىمۇ پۈتۈپ كەتكەن ئىدى.

"بىز ئۇتۇپ چىقتۇق!" ئۇ مېھمان كۈتۈشتە ئۇنى ساقلاپ تۇرغان سىرداشلىرىغا تەنتەنە بىلەن ۋارقىرايدۇ. كىشىلەر غۇژژىدە كېلىپ ئۇنى ئورىۋېلىشىدۇ. ئۇ ئەر-ئايال خىزمەتچىلىرى بىلەن، چوڭ كاپىتالىست ۋە ئۇلارنىڭ خانىملىرى بىلەن قىزغىن

www.pidaw.biz

قول ئېلىشىپ چىقىدۇ.

خەۋەر تارقالغاندىن كېيىن، گېرمانىيىنىڭ ھەر ساھە كىشىلىرى بىر-بىرسىگە ئوخشىمايدىغان باھالاردا بولىدۇ. مۆتىدىل تەرەپتىكى كىشىلەر قورققىنىدىن پۇت-قولىدا جان قالمايدۇ. ئادەتتىكى نېمىسلار بولسا بۇلتۇرقى پارلامېنت قالايماقانچىلىقىغا قارىغاندا ھە نېمە دېگەن بىلەن بۇ قېتىمقىسى نىسبەتەن ياخشىراق دېيىشەتتى. غايىلىق ياشلار، ئىشسىزلىقتىن ئايرىلىپ قالغان كاسىپلار، ئېغىر غەم ئىچىدە قالغان ۋەتەنپەرۋەرلەر، شۇنىڭدەك مىللەتچىلەر بولسا بۇ يېڭى ھۆكۈمەت قۇرۇلغانلىقىدىن بەكلا خوشال ئىدى. ئۇلارنىڭ خىياللىرى ئىشقا ئېشىش ئالدىدا ئىدى. مىيونخېندا بولسا، ئېگون خانفستانگىل ئۈچقاندەك يۈگۈرۈپ سىنىپىغا كىرىپ بۇ خەۋەرنى ۋارقىرىغىنىچە ئېلان قىلىدۇ. "كۆرت! — ئۇ بىر دوستىغا قاراپ ۋارقىرايدۇ، — بىز غەلىبە قىلدۇق! بىز ھوقۇقنى قولغا كەلتۈردۇق!" ئۇ بۇ گەپنى دەپ بولۇپلا كۆرتنىڭ بىر يەھۇدىي ئىكەنلىكىنى ئېسىگە ئالىدۇ. كۆرتمۇ شۇنداقلا بىر كۈلۈپ قويۇپ، "سېنىڭ ئۈچۈن خوشالمەن دوستۇم، مەنمۇ سىلەرنىڭ قاتارىڭلاردىن بىرى بولۇشنى نەقەدەر ئارزۇ قىلار ئىدىم" دەپ جاۋاب بېرىدۇ.

ئادولف ھىتلېرنىڭ بۇنداق تۇيۇقسىز كۆتۈرۈلۈپ چىقىشىغا ھەيران قالغانلار يەنىلا شۇ بېرلىنىدىكى قوڭۇر كۆڭلەكلىكلەر تەرەپتارلىرى ئىدى. بىر قانچە يىل مەبەينىدە ئۇلار بەكلا نامرات تۇرمۇش كۆچۈرۈپ كەلمەكتە ئىدى. ئۇلار يەنە پايتەخت كوچىلىرىدا ئۆلۈم خەۋپىگە قارىماي دائىم دېگىدەك فيۇرېرنىڭ

ئارزۇسىغا خىلاپ ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللىنىپ كەلمەكتە ئىدى. مانا ئەندى، ئۇلارنىڭ غايىلىرىمۇ بىراقلا ئەمەلگە ئاشقان ھېسابلىناتتى. شۇنداقتىمۇ مۇتلەق كۆپ كىشىلەر بۇ ئاخشام مەشئەل كۆتۈرۈپ نامايىش قىلىدىغانلىقىنى گېزىت خەۋەرلىرىدىنلا خەۋەر تاپىدۇ.

ھەر بىر بەستىلىك ئېس-ئاچىلار بىلەن ئېس-ئېسچىلار رەسمى ئۇنىفورمىلىرىنى كىيىشىپ كوچىغا چىقىدۇ. خېلى كۆپ كىشىلەر بۇگۈن يەنە ساقچىلار بىلەن توقۇنۇش يۈز بېرىدىغان بولدى دەپ قاراشقان بولسىمۇ، ئۇلار ساقچىلارنىڭمۇ خوشال، چىرايىدىن تەبەسسۇم يېغىپ تۇرغانلىقىنى، ھەتتا بەزىلىرىنىڭ مەيدىسىگە كرىست بەلگىلىك ئىزنەكلەرنى تاقاپ چىققانلىقىنى كۆرۈپ ھەيران قېلىشىدۇ. ھۇجۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەر مەشئەل كۆتۈرۈشۈپ گۇگۇم ۋاقتىدىن باشلاپلا تيوگادىن (提埃加登) دىن يولغا چىقىپ، قەدەملىرىنى ئورىكستىرانىڭ ھەربى مارشقا تەڭكەش قىلىپ ئىنتايىن رەتلىك شەكىلدە قاتارلىشىپ براندىنبۇرگ (布兰登堡) دەرۋازىسىدىن ئۆتىدۇ. مىڭلىغان دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسىنىڭ ئەسكەرلىرىمۇ ئۇلارنىڭ سېپىگە قوشۇلىدۇ. ۋاقىت سائەتلەپ ئۆتمەكتە، ئۇلار «ئىسار ئورمىنى» مارشى بىلەن باشقا مارشلارنى ئېيتقىنىچە رەتلىك شەكىلدە ۋىلھېلم چوڭ يولىدىن ئۆتىدۇ. ئۇلار ئالدى بىلەن ھىندېنبۇرگقا سالام كەلتۈرۈشىدۇ. ھىندېنبۇرگ پرېزدېنت مەھكىمىسىنىڭ دېرىزىدە نامايىشچىلارنى كۆزەتمەكتە ئىدى. بىر ئازدىن كېيىن، نامايىشچىلار ھىتلېر تۇرغان پەنجىرىنىڭ ئالدىغا كېلىپ ئۇنىڭغا

سالام بېرىشىدۇ. ھىتلېر باش مىنىستىر مەھكىمە بىناسىنىڭ بىر دېرىزىسىدە تۇرغىنىچە قاتتىق ھاياجان ئىچىدە مەشئەلچىلەرنى كۆزەتمەكتە ئىدى.

ۋىلھېلم كوچىسىنىڭ ئىككى ياقىسىدىكى دەرەخلەر دەرەخقە يامىشىۋالغان باللار بىلەن تولغان ئىدى. ئۇششاق باللارمۇ خۇددى ئۆزۈم تاللىرىدەك تۆمۈر رىشاتكىلارغا يامىشىپ چىقىۋېلىشقان ئىدى. بۇ قەھرىتان سوغۇق كېچىدە، مەشئەل يالقۇنى پۈتۈن كېچە قاراڭغۇلۇقنى كۈندۈزدەك يورۇتىۋەتكەن بولۇپ، كۆرگەن كىشىنى ھەقىقەتەنمۇ ھاياجانغا سالاتتى. بارابان ئاۋازلىرىمۇ قولاقنى يارغىدەك ياڭرايتتى. قىزغىن مەنزىرە بارغانسىرى يوقۇرى پەللىگە كۆتۈرۈلمەكتە ئىدى. بۇ كۆرۈنۈشلەرنىڭ ھەممىسى ئۇستا ئارتىس بولغان گېۋبېلس تەرىپىدىن ئالدىن رېپىتىس قىلىپ ئوينالغان ئويۇنلار ئىدى. ھەتتا ھىتلېرمۇ ھەيران بولۇپ يېنىدىكىلەردىن سورايدۇ: "قىسقىغىنە بىر قانچە سائەت ئىچىدە ئۇ ئون مىڭلارچە مەشئەلنى نەدىنمۇ تاپقاندۇ؟" ئۇ پاكار بويلۇق دوكتور يەنە رادىئو ئىستانسىسىنىمۇ تېزگىنلىۋالغان ئىدى. ئۇ نەق مەيدان ئاڭلىتىشى ئارقىلىق، پۈتۈن مەملىكەت خەلقىنى بۇ مەشئەل نامايىش مەنزىرىسىدىن ھوزۇرلاندۇرماقتا ئىدى.

پايپېن ھىتلېرنىڭ كەينىدە تۇرغىنىچە بۇ مەشئەل نامايىشىنى كۆزىتىدۇ. ئۇ، بۇ نامايىشچىلارنىڭ ھىندېنبۇرگ تۇرغان دېرىزە ئالدىغا كەلگىنىدە ئۇنىڭغا ھۆرمەت بىلدۈرۈپ سالام بېرىشسە، ھىتلېر بار پەنجىرىنىڭ ئالدىغا كەلگىنىدە بولسا ئۆزىنى

تۇتىۋالامىغان هالدا تەنتەنە قىلىپ كېتىشكەنلىكىنى پەرق قىلىدۇ. "ئوتتۇردىكى پەرق ھەقىقەتەنمۇ بەكلا روشەن ئىدى، بۇ خۇددى ئۆلتۈۋاتقان هۆكمىرانلىقتىن يەپ-يېڭى ئىنقىلابى كۈچكە قاراپ ئۆزگىرىپ بېرىۋاتقان بىر مەنزىرىنى ئەسلىتەتتى. ... بۇ ھەقىقەتەنمۇ بەكلا ئاجايىپ بىر تەسىرات ئىدى. بۇ يەردە مەڭگۈ توختىمايدىغان غالىبىيەت ئالقىش سادالىرى ياڭرىماقتا، 'تەبرىكلەيمىز! تەبرىكلەر! غالىبىيەتنى تەبرىكلەيمىز!' دېگەن سادالار مېنى ئاگاھلاندۇرۇپ قۇلىقىمنىڭ تۈۋىدىلا جاراڭلاۋاتقاندەك قىلاتتى." ھىتلېر بۇرۇلۇپ پاپېن بىلەن پاراڭلاشقىنىدا، ئاۋازى بوغۇلۇپ قېلىۋاتاتتى. "ۋون پاپېن ئەپەندىم، بىزنىڭ ئۈستىمىزدىكى ۋەزىپە نېمە دېگەن قىيىن بىر ۋەزىپە-ھە! مەقسەتكە يەتمىگىچە ھەرگىز بىر-بىرىمىزدىن ئايرىلمايلى."

كىشىنى ھاياجانغا سالىدىغان شۇ كېچىسى، ئادۋوكات خانس فرانكمۇ ھىتلېرنىڭ كەينىدە تۇراتتى. "تەڭرىگە مەلۇمكى، شۇ كۈنى مېنىڭ قەلبىم ھەقىقەتەنمۇ ساپ ئىدى. — دەيدۇ فرانك كېيىن دارغا ئېسىلىشتىن سەل ئاۋال، — ئەگەر شۇ كۈنى بىرەرسى قوپۇپ بىزگە كەلگۈسىدە قايسى تۈردىكى ۋەقەلەرنىڭ يۈز بېرىشىنى ئېيتىپ بەرسە ئىدى، شۇ پەيتتە ئۇنداق گەپلەرگە ھېچكىم ئىشەنمىگەن بولار ئىدى. ئۇنداق گەپلەرگە ئەڭ بالدى بىلەن ئىشەنمەيدىغانلاردىن بىرى دەل مەن ئىدىم. شۇ كۈنى ھەقىقەتەنمۇ پارلاق، ھەقىقەتەنمۇ بەختلىك بىر كۈن ئىدى." دېرىنىڭ پەس تەرىپىدە غەلىبىنى تەنتەنە قىلىشىۋاتقان كىشىلەر

خوشال بولغىنىدىن ھاياجانلىنىپ يىشىنىمۇ تۇتۇۋالمىغان ئىدى. "ھەممە كىشى ئوخشاش ھېسسىياتتا ئىدى: ھەممە كىشى كەلگۈسىمىز پارلاق دەپ ئويلايتتى. — دەيدۇ ئىلگىرى سىدنىس (斯登尼斯) بىلەن بىرلىكتە توپىلاڭغا قاتناشقان قوڭۇر كۆڭلەكلىك بىرسى ئۆز ئەسلىمىسىدە، — "شۇ پەيتتە، تۇرمۇشىمىزنىڭ تېخىمۇ ياخشىلىنىدىغانلىقىغا ئىشىنىش ئىمكانىيىتى يوق. ئەمما ئۇلار چوقۇم ياخشى بولىدۇ دەپ ئىشىنەتتى. ئۇلار باشقىلاتتىن ئۈمىدۋار ھالغا كەلگەن ئىدى. مېنىڭچە بولغاندا، گېرمانىيە خۇددى ھىتلېرغا ئوخشاش بىرگە ئۈمىد، ئىشەنچ ۋە سۆيگۈ بەخش ئېتەلەيدىغان باشقا بىرسىنى ئوتتۇرغا چىقىرالمايتتى."

"ئۇ ئاخشىمىقى غەلىتە تۇيغۇلىرىمدىن بەزىلىرى تا بۈگۈنگىچە ماڭا ھەمرا بولۇپ كەلمەكتە. — دەپ يازىدۇ شۇ چاغدا ئاتا-ئانىسى بىلەن بىرگە نامايىشقا قاتناشقان مېلىنا ماشمان (梅丽达•玛希曼)، — شۇ كۈندىكى ئاجايىپ ئاياق تاۋۇشلىرى، قارا-قىزىل رەڭلەردىكى بايراقلاردىن شەكىللەنگەن ھەشەمەتلىك مەنزىرىلەر، كىشىلەرنىڭ يۈزلىرىدىن ئەكس ئېتىۋاتقان مەشئەل جىلۋىسى، شۇ ۋاقىتتا نېمە دېگەن ھاياجانلىق، نېمە دېگەن سەممىي كۆرۈنۈشلەر ئىدى-ھە! ئەمما بۈگۈن كۆز ئالدىمغا كەلتۈرگىنىمدە ئۇ كۆرۈنۈشلەر ھەقىقەتەنمۇ ئېچىنىشلىق ناخشا سادالىرى ئىكەنىدۇق. ..." مۇتلەق كۆپ ساندىكى چەتئەللىك كۆزەتكۈچىلەر بۇ ئەھۋالنى ياخشىلىقتىن دېرەك بەرمەيدۇ، دەپ قاراشقان ئىدى. "ئوت دەرياسى فرانسىيە

باش ئەلچىخانىسىنىڭ ئالدىدىن ئېقىن بولۇپ ئۆتىۋاتقىنىدا، — دەپ يازىدۇ فرانسىيە باش ئەلچىسى فرانسىۋا بېنىس (弗朗斯瓦•本塞)، — مەن ئىنتايىن ئېغىر غەم ۋە قورقۇنۇشلۇق سەزگۈلەر ئىچىدە بۇ ئوت يالقۇنىنى كۆزەتكەن ئىدىم.”

شۇ كېچىسى، ھېس، گىيورىڭ، گىيوبېلس، روم ۋە فرانك قاتارلىقلار ھىتلېر بىلەن بىرگە كىچىك بىر ئۆيدە ئولتۇرۇپ كېچىلىك تاماققا ئولتۇرۇشقان ئىدى. ھىتلېر توختىماي سۆزلەيتتى. “بۈگۈن بىر قىسىم چەتئەللىك كىشىلەر مېنى ‘خرىستوسقا قارشى’ تۇردى دېيىشمەكتە. ئەسلىدە، مېنىڭ بىردىن-بىر قارشى تۇرىدىغان ئادىمىم لېنىن. — دەيدۇ فرانكنىڭ دېيىشىچە، ئۇ يەنىمۇ ئىلگىرىلىگەن ھالدا، ھىندېنبۇرگنى ئۆز تەرىپىگە تارتىپ كېلىشنى ئويلايدىكەن. — بۈگۈن مەن ئۇنىڭغا، بۈگۈن مەن باش مىنىستىر بولسامۇ سىز مېنىڭ قەلبىمدە خۇددى بۇرۇنقىدەكلا بىر قەھرىمان ھېسابلىنىسىز. مەن سىزنىڭ ئەسكىرىڭىز بولغان ۋاقتىدىكىگە ئوخشاشلا سىزگە سادىق بولىمەن، دېدىم. بوۋاي بۇ گېپىمدىن بەكلا خوشال بولۇپ كەتتى، دەيدۇ. ئۇ تىنماي سۆزلەيتتى. ئۇ گەپنى بىراقلا كوممۇنىزم تەرەپكە بۇرىدى. “بۈگۈن، ‘قىزىل بېرلىن’ دېگەنگە خاتىمە بېرىلگەن كۈن. كىشىلەر ئۈمىدسىزلىك ئىچىدە باشقا چىقىش يولى تاپالمىغىنىدىلا ئاندىن ‘قىزىل’ لىشىش يولىغا كىرىپ قالىدۇ. ئۆزلىرىنى ئادەتتە بىز خەلقنىڭ ھىمايىچىلىرىمىز، دېيىشىۋالغان كىشىلەر يەنە كېلىپ خەلققە

www.pdaily.biz

ئەڭ بەك ئەدەپسىز مۇئامىلىدە بولىدىغانلاردۇر. خەلقنىڭ ھېسسىياتى خېلى كۆپ جەھەتلەردە ئاياللارنىڭ ھېسسىياتىغا ئوخشاپ كېتىدۇ. — كۆپچىلىك سىرتقا چىقىپ گۈللۈكتە كېتىۋاتقىنىدىمۇ ھىتلېرنىڭ ئاغزى بېسىقمىغان ئىدى. — بۇ باش مىنىستىر مەھكىمىسى، — دېدۇ ھىتلېر، — خۇددى بىر پۇرو تاماكا قۇتىسىغىلا ئوخشاپ قالغان. مېھمان كۈتۈش ئۈچۈن قەتئىي ماس كەلمەيدىكەن. بىز بۇ يەرنى پۈتۈنلەي يېڭىلاپ چىقىشىمىز كېرەك."

شۇ ئاخشىمى، ئىچ-ئىچىدىن خوشال بولۇپ كەتكەن گېيوبېلس مۇنداق دەپ خاتىرە قالدۇرىدۇ: "بۇ ھەقىقەتەنمۇ بىر چۆشكە ئوخشايتتى. ... خۇددى چۆچەكلەردىكىدەكلا بىر كۈن. ... يېڭى ئىمپېرىيە دۇنياغا كەلدى. 14 يىللىق تىرىشچانلىق ئاخىرى ئۆز مېۋىسىنى بەردى. گېرمانىيە ئىنقىلابى رەسمى باشلاندى!" شۇ كۈنى ئاخشىمى، بۇ نوقتىنى گېرمان خەلقى ئارىسىدا بەكلا ئاز كىشىلەر ھېس قىلالىغان ئىدى. بەلكىم ھېچكىمنىڭ خىيالىغا كەلمىگەن بولىشىمۇ مۇمكىن. ھىنرىك خېننو () بىر ئەسىردەك ۋاقىت بۇرۇن يېزىپ قالدۇرغان ئالدىن پەرەز خاراكتېرلىك مۇنۇ گەپلەرنى بەلكىم ھېچكىممۇ ئېسىگە كەلتۈرەلمىگەن بولسا كېرەك؟ "گېرمانىيىدە ياڭرايدىغان گۈلدۈرماما ساداسى ھەقىقى گېرمانلارنىڭ ساداسى بولۇپ قالىدۇ. بۇ سادانىڭ ياڭرىشى ئۈچۈن كۈتۈشكە توغرا كېلىدۇ. ئەمما ئۇ سادا چوقۇم پارتلاپ چىقىدۇ؛ بۇ گۈلدۈرماما ئاۋازى ياڭرىغان ۋاقىتتا، ئۇنىڭ كۈچى مىسلىسىز بولۇپ، خۇددى

www.pidaiy.biz

تارىختا پەقەتلا ئاگلىنىپ باقمىغان بىر ئاۋازغا ئايلىنىدۇ. بۇنداق بىر پەيىت چوقۇم يېتىپ كېلىدۇ. ... شۇ چاغدا ئوينىلىدىغان بىر مەيدان فرانسىيە ئويۇننى كىچىك بىر مىسىرالىق ئويۇن ئورنىغىلا چۈشۈرۈپ قويىدۇ. ... بۇنىڭدىن گۇمان قىلىش ھاجەتسىز؛ بۇنداق بىر پەيىت چوقۇم كېلىدۇ."

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگى ئادرېسى

ئون بىرىنچى باب

ئۇلىنى چىڭىتىش

1934.6~1933.2

“مەيلى بىر مىللەت ياكى بىر ئايال بولىشىدىن قەتئىي نەزەر، ئۇلارنىڭ تۇيۇق يولغا كىرىپ قېلىشى ھەرگىز كەچۈرۈلمەيدۇ. چۈنكى، ئەڭ بۇرۇن يېتىپ كېلىدىغان ئاپەتتە ئۇلار يەر بىلەن يەكسان قىلىنىپ، باشقىلار تەرىپىدىن تولۇق ئىگەللەپ ئېلىنىدۇ.”

—كارل ماركس

(1)

ئەتىسى تاڭ سەھەردە، گېيوبېلس خانىم ھىتلېرنى تەبرىكلەپ گۈل سوغا قىلىدۇ. ئۇ چاغدا ھىتلېر مېھمان كۈتۈش ياتىقىدا پەنجىرىدىن سىرتقا قاراپ خىيال سۈرۈپ تۇراتتى. ئۇ، ئاستا كەينىگە ئۆرۈلۈپ، تەنتەنىلىك بىلەن گۈلنى تاپشۇرۇپ ئالىدۇ. “بۇ ماڭا قىلىنغان تۇنجى قېتىملىق گۈل سوۋغىسى. سىز مېنى تەبرىكلىگەن تۇنجى ئايال كىشى ھېسابلىنىسىز.” ئۇ ھاياجاندىن كېكەچلەپلا قالىدۇ. يەنى ئۇنىڭ ئۆز دېيىشى بويىچە، ئاغزىغا گەپ كەلمەي كېكەچلەپلا قالغانمىش. سەل تۇرىۋالغاندىن

كېيىن، ئۇ ئۆزىگە پىچىرلىغاندەك قىلىپ "مانا ئەنە كىشىلەر مېنىڭ نېمە ئۈچۈن مۇئاۋىنلىق ئورنىنى رەت قىلغانلىقىمنى چۈشەنگەن بولىشى كېرەك. ئۆزۈڭدىن بۇيان، ھەتتا پارتىيىمىزنىڭ ئەزالىرىمۇ مېنى چۈشىنەلمەي كەلگەن ئىدى." ئۇ خېلىغىچە سۈكۈت قىلىپ تۇرۇپ كېتىدۇ. ئاندىن دەرھال ئىشىككە قاراپ ماڭىدۇ. گېيوبېلس خانىم ئۇنىڭ "شۇنداق، مەن بىر ئاز يالغۇز قېلىشنى خالاۋاتىمەن" دېگىنىنى ئاڭلىغاندەك بولىدۇ.

ئۇ، يۈز بېرىۋاتقان بۇ ھادىسىلارنى مۇقەررەر بىر تەغدىر، بۇرۇندىن بەلگىلىنىپ بولغان يولدا تاشلانغان بىر قەدەم، دەپ قارايتتى. ئەمما ئۇنىڭغا ھوقۇقنى تۇتقازغان كىشىلەر بولسا ھىتلېر ئۇلارنىڭ قولىدىكى بىر ئويۇنچۇقتىن باشقا بىر نەرسە ئەمەس دەپ قارىشاتتى. ئالايلۇق، پاپېن ئۆز ئەتراپىدىكى كىشىلەرگە مۇنداق دەپ پو ئاتىدۇ: "بۇ ئادەم، بىز كىرالىۋالغان ئادەمدىن باشقابىرسى ئەمەس." ئاندىن ئۇ يەنە ئۆزىنى ماختاپ يۈرىدىغان دوستلىرىغا، — سىلەر مەندىن يەنە نېمە تەلەپ قىلىسىلەر؟ ھىندېنبۇرگ ماڭا قاتتىق ئىشىنىدۇ. ئىككى ئايغا قالماي بىز ھىتلېرنى بىر بۇلۇڭغا قىستاپ قويالايمىز. شۇ چاغدا ئۇ ھەر قانچە تېپىرلىسىمۇ كارغا كەلمەيدۇ!" دەپ كۆرەڭلەيدۇ.

پاپېن ۋەكىللىك قىلىۋاتقان پومېشچىكلار بولسا بىز بىر مۇستەبىت ھاكىمىيەتنى سېتىۋالدۇق دېيىشمەكتە ئىدى. ئەمما ھىتلېر ھەرگىزمۇ ئۇلارنىڭ قولىدا ئويۇنچاق بولۇشقا ماقۇل دەيدىغان بىرسى ئەمەس ئىدى. شۇڭا ئۇ، دەرھال تۇتۇش

قىلىپ مۇستەبىتلىك ئۇچۇن ئۇل ھازىرلاش ئىشىغا كىرىشىدۇ. ئۇ ئاۋال مەركىزى پارتىيىسى ئوتتۇرغا قويغان بىر قاتار مەسىلە ۋە تەلەپلەرنى بىراقلا ئەمەلدىن قالدۇرىۋېتىدۇ. ھىتلېر، بىزنىڭ بۇ پارتىيە بىلەن كېلىشىمگە كېلىش پائالىيىتىمىز مەغلۇبىيەت بىلەن ئاخىرلاشتى، شۇڭا يېڭىدىن سايلام ئۆتكۈزۈش بەكلا مۇھىم بولماقتا، دەيدۇ. كەينىدىنلا پاپېننىڭ ۋاستىسى ئارقىلىق ھىندېنبۇرگقا پارلامېنتنى تارقاتقۇزىۋېتىدۇ.

دەسلەپتە يولغان قويۇلغان ئۇ ئىشلارنىڭ قانچىلىك ئەھمىيىتى بارلىقىنى نۇرغۇن كىشىلەر ھېس قىلىپ كېتەلمەيدۇ. بۇرجۇئازىيە ئەركىنلىك تەرەپدار گېزىتلىرىنىڭ باش ماقالىلىرى بۇنداق ئىنقىلابى ئۆزگۈرۈشلەرنىڭ يۈز بېرىشىنى زادىلا پەرەز قىلالمىغان ئىدى. چۈنكى ئۇلار ھىتلېرنىڭ ھۆكۈمەت كابىنېتىدا بەك بولۇپ كەتسە ئىككى نەپەر ناتسىست كۆپەيتىۋېلىشىدىن باشقا ھېچ قانچە بىر ئۆزگىرىش قىلالىغىنى يوق، دەپ يازىدۇ. ئاردىن 48 سائەت ئۆتمەيلا يەنە باھا بېرىپ مۇنداق دەپ يېزىشىدۇ: "روشەنكى، ھۆكۈمەت شۇگېنبېرگنىڭ دېگىنى بويىچە ھەرىكەت قىلماقتا." بۇنىڭدىن سوتسىيال دېموكرات پارتىيىسىدىكىلەرنىڭمۇ بىرەر غەيرىلىك ھېس قىلمىغانلىقىنى كۆرسىتەتتى. كىشىلەر ئومۇمى يۈزلۈك ھالدا ھىتلېر دېگەن بۇ ئادەم پارلامېنتتا ئۈچتە ئىككىدىن ئارتۇق كۆپ سانلىقنى قولغا كەلتۈرۈپ ۋېيمار ئاساسى قانۇننى ئۆزگەرتىشنى ئىشقا ئاشۇرالىغىدەك كۈچكە ئىگە ئەمەس، دەپ ئىشىنەتتى.

«نيۇيورك ۋاقتى» گېزىتىمۇ شۇنىڭغا ئوخشاپ كېتىدىغان

قاراشتا ئىدى: "ھۆكۈمەت كابىنىتىنىڭ تەشكىل قىلىنىشى ھىتلېر ئۈچۈن قىلچىمۇ بوش ئورۇن قويمىدى، ئەندى ئۇ مۇستەبىت بولۇش ئۈچۈن پۇرسەت كەلدى دەپ خوشاللىنالمايدۇ" دەپ يازىدۇ. ئەنگلىيە باش ئەلچىسىمۇ يوللىغان دوكلاتىدا "ئومۇملىق جەھەتتىن ئالغاندا، مەتبۇئات ساھەسى ھىتلېرنىڭ باش مىنىستىرلىققا تەيىنلىنىشىدىن ئىبارەت بۇ ئىشقا ئەڭ مۇۋاپىق سوغۇققانلىق پوزىتسىيىدە بولماقتا، ئەمما جامائەتچىلىك بۇ خەۋەرگە قارىتا بەك قىزغىن ئىنكاس قايتۇرالمىدى" دەپ يازىدۇ.

بۇ تۈر كۆزەتكۈچىلەرنىڭ دۇنيا جامائەتچىلىكىگە ھىتلېرنىڭ قولىدىن ھېچقانداق ئىش كەلمەيدۇ، دەپ كاپالەت بېرىپ يۈرگەن شۇ كۈنلەردە، ھىتلېر 1-فېۋرالدا سايلىغۇچىلىرىغا رادىئو نۇتقى سۆزلەيدۇ. ئۇ نۇتقىدا بىر مۇنچە كىشىنىڭ كۆڭلىنى كۆتۈرىدىغان ئەمما بەكلا مۇتەئەسسىپ سۆزلىرىنىڭ تىگىدە ئىنقىلابى مەقسەتلىرىنى يوپۇتۇپ بولسىمۇ ئىپادىلەشكە تىرىشىدۇ. ئۇ رادىئو نۇتقىدا ئېنىق قىلىپ: مېنىڭ بىردىن-بىر مەقسىدىم، بۇرۇنقى ئىسىل ئەخلاقى پەزىلەتىمىزنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشتىنلا ئىبارەت، دەپ ئېلان قىلىدۇ. ئۇ نۇتقىدا يەھۇدىيلارنى بىر تەرەپ قىلىش پىلانى ھەققىدە پەقەتلا گەپ قىلمىغان ئىدى. ئەسلىدە ئۇ ئادەتتىكى پۇخرالارغا زىيان كەلتۈرگىدەك ياكى ئۇلارنى ئۈركىتىپ قورقۇتقىدەك بىرەر ئېغىزمۇ گەپ قىلمىغان ئىدى.

ھىتلېر رادىئو نۇتقىنى سۆزلەۋاتقان مەزگىلدە، ئامېرىكىنىڭ

www.uyghurkitap.com

بېرلىندا تۇرۇشلۇق ۋاقىتلىق ۋاكالەتچىسى مەلۇم بىر ئادەم بىلەن بىرگە كەچلىك زىياپەت ئۈستىدە ئولتۇراتتى. بۇ كىشى، بۇرۇن ھىتلېرنىڭ تەختكە چىقىشىغا ياردەمدە بولغان ئىمپېرىيە بانكىسىنىڭ كاتتىۋېشى ھىجالمار شاچىت (赫加尔玛•沙希特 Hjalmar Schacht) دېگەن بىرسى بولۇپ، بۇ ئادەم خالىغان بىر ئادەمنى پادىشاھ تەختىگە ئولتارغۇزالىغىدەك كۈچكە ئىگە بىرسى ئىدى.

شاچىت بۇ ئامېرىكىلىققا سىرىنى ئاشكارىلاپ، مەن ھىتلېر سۇلالىسىنىڭ مالىيە ۋە ئىقتىسادى مەسلىھەتچىسىمەن؛ ناتىسىتلار "ئۆزلىرىنىڭ ئۇ مەشھۇر دەبدەبىلىك ئىسلاھاتىنى ھەرگىزمۇ يولغا قويالمايدۇ. شۇڭا، "بارلىق چوڭ سودىگەرلەر بۇ يېڭى ھۆكۈمەتنىڭ ھېچ قانداق بىر ئىشقا كىرىشەلمەيدىغانلىقىنى بىلىپ بۇ ھۆكۈمەتكە ئىچىنماقتا" دەيدۇ.

ئۇنىڭ ئاخىرقى جۈملىسى ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن كەلمەيدىغان بىر سۆز بولسىمۇ، ئەسلىدە بۇ سۆز ھىتلېرنىڭ سانائەتچىلەر بىلەن ئارمىيىنىڭ قوللىشى بولماي تۇرۇپ باش مىنىستىر بولالىشى ھەرگىز مۇمكىن ئەمەس دېگەن مەنىنى بىلدۈرەتتى. ئوفىتسېرلار ئىتتىپاقىدىكى مۇتلەق كۆپ قىسىم كىشىلەر كارل دۆنىتز (Karl Dönitz 卡尔•多尼茨) (دېڭىز ئارمىيىسى ئىچىدە يوقۇرى كۆتۈرلۈپ كېلىۋاتقان ئىستىقباللىق بىر ياش) نىڭ قاراشلىرىغا قوشۇلسىمۇ، ئۇلار ھىتلېر بىلەن قىزىللار ئوتتۇرىسىدىن بىرىنى تاللىۋالغانلىقىنىلا كۆرسەتتى.

www.pidaily.biz

ئارمىيە تەرەپنىڭ ھىتلېرنى قوللىشىدىكى سەۋەپ، خۇددى سانائەتچىلەرگە ئوخشاش ئۆز مەنپەتىنى كۆزلەشىنىلا مەقسەت قىلغانلىقى ئىدى. بۇ تەرىپىنى ھىتلېرمۇ ئېنىق بىلەتتى. ھىتلېر گېنېراللارنى ئۇنچە بەك ۋاي دەپ كەتمەيتتى. ھىتلېر خېلى كېيىنكى بىر ۋاقىتلاردا مۇنداق دەپ ئېتراپ قىلىدۇ: “مەن باش مىنىستىر بولۇشتىن ئاۋال باش قۇماندانلىق شتاۋىدىكىلەرنىڭ ھەممىسىلا قاۋان ئىتقا ئوخشايدىغان ھەممە ئادەمگە خىرىس قىلىپ يۈرىدىغان كىشىلەر، شۇڭا ئۇلارنى چىڭ تۇتۇپ يېتىلەپ يۈرۈش كېرەك، دەپ قارايتتىم.” شۇ سەۋەپتىن بولسا كېرەك، بۈگۈنگە كەلگىچە ئۇنىڭ گېنېراللار بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى زادىلا ياخشى بولمايدۇ. ميونخېندىكى ۋاقىتىدا لوسسوۋ ئۇنىڭغا خىيانەت قىلغان ئىدى؛ شلېيچېر بولسا ئۇنىڭ باش مىنىستىر بولۇشىغا قاتتىق توسقۇنلۇق قىلغان. ئەندىلىكتە بولسا، ئۇ ھوقۇقنى قولغا ئالغان ئىدى. شۇڭا ئۇ پۈتۈن ئاماللار بىلەن ئارمىيە تەرەپ بىلەن يارىشىشقا، ئۇلارنى گېرمانىيىنى گۈللەندۈرۈش ئۈچۈن خىزمەت قىلدۇرۇشقا نىيەت باغلايدۇ.

ھىتلېر باش مىنىستىرلىك ۋەزىپىسىگە ئولتۇرۇپ تۆتىنچى كۈنى ئاخشىمى، بىرىنچى قەدەملىك پىلانىنى ئىشقا كىرىشتىردۇ: ئۇ گېنېرال ۋون خېلمېت ستالھېلم (Helmet Stahlhelm 冯•哈麦•施坦因) نىڭ ئۆيىدىكى كەچلىك زىياپەتكە تەكلىپ قىلىنىدۇ (ئەسلىدە بۇ گېنېرالمۇ بۇرۇن ناتسىستلارنى ئاشكارە تۈردە كۆزگە ئىلماي كەلگەن بىرسى ئىدى). بۇ قېتىمقى كەچلىك زىياپەت يىغىدىن دۆلەت

www.pidaiy.biz

مۇداپىيە مىنىستىرلىكىگە تەيىنلەنگەن ۋېرنېر ۋون بلومبېرگ (Werner fon Blomberg 冯•勃洛姆堡) تەرىپىدىن فىۋرېرنى ھەربىلەر ساھەسىنىڭ رەھبەرلىرىگە تونۇشتۇرۇشنى مەقسەت قىلىپ ئورۇنلاشتۇرۇلغان بىر زىياپەت ئىدى. زىياپەت ئاخىرىدا ھىتلېر ئورنىدىن تۇرۇپ سۆز قىلدى. ھىتلېر دەسلىۋىدە بۇ كىشىلەر ئارىسىدا سەل ئېھتىياتچان پوزىتسىيىدە بولۇپ گېپىنى يۇمشىتىپ قىلدى. ئۇ ئاۋال دۆلەتنىڭ بېشىغا كەلگەن ۋەيران قىلىش خاراكتېرىدىكى ئىقتىسادى مەسىلىلەر ئۈستىدە توختىلدى. ھىتلېرنىڭ بۇنىڭغا بەرگەن جاۋابى ھەرگىزمۇ ئېكسپورتنى كۈچەيتىش ۋاستىسىدىن پايدىلىنىش ئەمەس ئىدى. چۈنكى پۈتۈن دۇنيا ئومۇمىي يۈزلۈك ئىشلەپ چىقىرىش ئېشىپ كەتكەن، شۇنىڭدەك گېرمانىيىنىڭ بۇرۇنقى خېرىدارلىرى ئۆز بازارلىرىنى تەرەققى قىلدۇرۇۋالغان بولغاچقا، ئىشسىزلىق بىلەن ئىقتىسادى چېكىنىش تاكى گېرمانىيە ئۆزىنىڭ دۇنيادىكى ئورنىنى ئەسلىگە كەلتۈرگەن كۈنگىچە ئېزچىل داۋاملىشىشى مۇمكىنلىكىنى ئوتتۇرىغا قويدى.

زالدىكى كىشىلەر ئۇنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ بەكلا قايىل بولدى. مەسىلىنى بۇ شەكىلدە ھەل قىلىش ئولتۇرغانلارنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمىنىڭ ئارزۇسى ئىدى. ھىتلېر سۆزىنى داۋام قىلىپ، تىنچلىقپەرۋەرلىك، ماركسىزم ۋە شۇنىڭدەك "خۇددى راك كېسىلىدەك يامراپ كېتىۋاتقان دېموكراتىيە" چوقۇم تۈپ يىلتىزىدىن قومۇرۇپ تاشلىنىشى كېرەك؛ گېرمانىيە گۈللىنىشكە مۇھتاج، بۇ جەرياندا قايتىدىن قۇراللىنىش بىرىنچى ئورۇندا

تۇردىغان ۋەزىپە بولىشى كېرەك؛ ۋەتىنىمىز قايتىدىن روناق تاپماقچى بولىدىكەن، "چوقۇم شەرقتىكى تۇپراقلارنى بويسۇندۇرۇشى، شۇنىڭدەك ئۇ يەرلەرنى قىلچە رەھىم قىلماي نېمىسلاشتۇرۇشى شەرت." كەلگۈسى ئۈچۈن تۈزۈلگەن بۇ لايىھىسىدىن كىشىلەرنى چۆچۈتۈپ قويىماسلىق ئۈچۈن ھىتلېر مۇنداق ۋەدە بېرىدۇ: سىلەرنىڭ ۋەتىنىمىزنىڭ ئىچكى-تاشقى سىياسەتلىرىدىن ھەرگىز غەم قىلماسلىقىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن. مېنىڭ دۆلەت ئىچىدىكى توپىلاڭلارنى ھەربى كۈچلەرنى ئىشقا سېلىپ باستۇرۇش نىيىتىم يوق؛ بۇندىن كېيىنكى بىر قانچە يىل ئىچىدە ھەربى قىسىملار "ئۆزىنىڭ ئاساسلىق غايىسى بولغان تاجاۋۇزغا ئۇچرىغاندا ۋەتەننى قوغداشنى مەقسەت قىلىپ مەشىقنى كۈچەيتسىلا بولىدۇ" دەپ تەلەپ قىلىدۇ. ئېس-ئاچىلار ئۈستىدە توختىلىپ كېلىپ، ۋەتىنىمىزدە پەقەت ئارمىيىنىڭلا قورال تۇتۇش ھوقۇقىغا ئىگە دەيدىغان پىرىنسىپ قەتئىي ئۆزگەرتىلمەيدۇ، دەپ كاپالەت بېرىدۇ.

دېڭىز ئارمىيە ئادمىرالى ئېرىچ رايدېر (Erich Raeder 埃里希•雷德尔) ھىتلېردىن بەكلا مەمنۇن بولىدۇ. ئۇ، باشقىلارنىڭمۇ ئۆزىدەك ئويلايدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى. ئەمما فرىدرىچ فروم (Friedrich Fromm 弗雷德里希•弗洛姆) بىلەن ۋېرنېر ۋون فرىتش (瓦尔纳•冯•弗立契 von Werner Fritsch) قاتارىدىكى گېنېراللار بويى سۇندۇرۇش دېگەن بۇ سۆزدىن ئۈركۈپ كەتكەن بولسا، مارشال ۋىلھېلم رىتتېر ۋون لېب (Whlhelm Ritter von Leeb 里特•冯•李勃) ھىتلېر

www.pidaily.biz

بىزنى سېتىۋالماقچى، دەپ قارايدۇ. "كېيىن ئۇ مازاق قىلغان ھالدا "ئەگەر مال ئىگىسى ئۆز مېلىنىڭ ياخشىلىقىغا ئىشەنسە ئىدى، مېلىنى ماختاپ ۋارقىراپ يۈرمىگەن بولاتتى" دەيدۇ.

گەرچە ھەربىلەرنىڭ باھالىرى ھەرخىل بولسىمۇ، ھىتلېر يەنىلا ئۆزىگە ئەگەشكەندىغان يېڭى كىشىلەرنى قولغا كەلتۈرەلەيدۇ. يەنى بۇ يېڭى ھۆكۈمەت ھەربىي دىكتاتورلۇق تىكلەپ، خانلىق تۈزۈمنى قايتا تىكلەپ چىقىشنىڭ بىرىنچى باسقۇچىنى يولغا قويۇلۇشىنى ئۈمىد قىلىدىغانلار مىللىي سوتسىيالىزم پارتىيىسىنىڭ ئىسلاھات قىلىشىنى ماقۇللاشسا؛ نۇرغۇنلىغان قورقۇنچاق كىشىلەر مارشال ۋون ھىندېنبۇرگقا بولغان ھۆرمىتى ئۈچۈن ئىتائەت قىلىش يولىنى تاللىۋېلىشقان ئىدى.

ھىتلېر بۇرۇن كۆزگە ئىلمىغان، ئاساسى قانۇندا بەلگىلەنگەن جىددى ھالەت ھوقۇقىدىن پايدىلىنىپ "گېرمانىيە خەلقىنى قوغداش ئاساسى مەقسەت قىلىنىدۇ" دېگەننى باھانە قىلىپ، "سىياسى يىغىلىشلار بىلەن تەشۋىقات ئەپكارلىرىنى قاتتىق تىزگىنلەش" دەيدىغان بىر بۇيرۇقنى ماقۇللاتقۇزىۋالىدۇ. مەيلى پاپېن ياكى باشقا كابىنېت ئەزالىرى ھىتلېرنىڭ بۇ بۇيرۇقىغا پەقەتلا نارازىلىق بىلدۈرمەيدۇ. بۇ ھەقتىكى بىردەك پىكىر بىرلىكى ئالدىدا ھىندېنبۇرگمۇ ئامالسىز كۆنۈپ بۇ بۇيرۇقنى تەستىقلايدۇ. ئۇزۇن ئۆتمەي، يەنە بىر جىددى ھالەت قانۇنىنىمۇ ماقۇللىتىۋالىدۇ، يەنى پروسسىيە ھۆكۈمىتىنىڭ باشلىقىنىڭ ئورنىغا ئۆز نامزاتىغا ئالماشتۇرىۋالىدۇ. كىشىلەر بۇنىڭغا نارازىلىق

بىلدۈرگەن بولسىمۇ، ھىتلېرنىڭ بۇنىڭغا بەرگەن جاۋابى بەكلا قايىل قىلىق بىر جاۋاب ئىدى. يەنى يېڭىدىن پروسىيە باش مىنىستىرلىكىگە تەيىنلەنگەن پاپېن، يېڭىدىن ئىچكى ئىشلار مىنىستىرلىك ۋەزىپىسىگە تەيىنلەنگە گېورىڭنى باشقۇرۇپ كېتەلىشى پۈتۈنلەي مۇمكىن دەپ ئىشەندۈردى. ئەمما ئەمەلىيەتتە بولسا، شۇ ئارقىلىق ھىتلېر مۇستەبىتلىك يولىغا قاراپ ماڭغان يولىنىڭ ئىككىنچى قەدىمىنىمۇ پۈتتۈرىۋالغان ئىدى.

گېرمانىيىدە يېڭىدىن يوقۇرى بىر تەبىقە كىشىلەر ئوتتۇرغا چىقىشقا باشلايدۇ. ھامبۇرگ رايونىنىڭ باشلىقى ئەنە شۇنداق يېڭى تەبىقىنىڭ بىر مەھسۇلى ھېسابلىناتتى. يەنى ئۇ ئوتتۇرا ۋە تۆۋەن تەبىقىدىكىلەر ئارىسىدىن بىر كېچىدىلا كۆتۈرلۈپ چىققان مىڭلارچە يېڭى يوقۇرى تەبىقە كىشىلىرىدىن بىرسى ئىدى. ئوقۇتقۇچىلار، ئادۋوكاتلار ۋە سودىگەرلەرمۇ دۆلەت رەھبىرى بولالايدىغان ۋەزىيەت شەكىللەنگەن ئىدى. ئېغىر تۇرمۇش ئىچىدە ياشاۋاتقان بۇنچە كۆپ كىشىلەرنىڭ سىياسى جەھەتتە شۇنچىۋالا تېز يۈكسىلىپ يوقۇرى ئەمەلدارلار قاتلىمىغا كىرىپ كېلىشى بۇرۇن زادىلا كۆرۈلۈپ باقمىغان بىر ئەھۋال بولۇپ، بۇ تۈردىكى كىشىلەرنىڭ ھەممىسىلا كونا ناتسىست جەڭچىلىرى، ھىتلېر بىلەن پارتىيىگە سادىقلىق بىلەن خىزمەت كۆرسىتىپ كېلىۋاتقان كىشىلەر ئىدى. مانا بۈگۈن بۇ تۈر نامرات كىشىلەر ساداقىتىنىڭ ھوسۇلىنى ئالغان ئىدى.

ئەسلىدە، ھىتلېرگە ئوخشاش بىرسىنىڭ ئۆزىنى پارتىيە

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

داھىسى دەپ تونۇپ، ئاخىرى پۈتۈن تەييارلىق ئىشلىرىنى پۈتتۈرۈپ باش مىنىستىرلىك ئورنىغا ئېرىشەلىگەنلىكىمۇ بۇرۇن گېرمانىيىدە زادى كۆرۈلۈپ باقمىغان بىر ئەھۋال دېيىش مۇمكىن. ناتسىستلار پارتىيىسىگە كەلسەك، ئۇلاردىكى ئەھۋال باشقا ئىدى. يەنى، ئۇلار ماگنېتتەك جەلىپ قىلىش كۈچىگە ئىگە، شۇنىڭدەك ھوقۇققا ۋە ئورۇنغا ئېرىشىشنى ئىشقا ئاشۇرۇشقا بولغان كۈچلۈك ئارزۇسىغا تايىنىپ بۇ مەقسەتكە قاراپ پۈختا قەدەملەر بىلەن ئىزچىل ئالغا ئىلگىرلىمەكتە ئىدى. توغرا، بۇ تۈردىكى يېڭىچە ئاق سۆڭەكلەر شۇ يەرنىڭ سەۋىيىسىگە ئاساسەن مىللىي سوتسىيالىزم ئىنقىلابى بىلەن شۇغۇللىنىپ كەلگەن ئىدى. ئەمما بۇ ھەرىكەت مۇتەئەسسىپلەرنىڭ ئۆزگىچە تەغدىرى، لىبراللارنىڭ ۋە سولچىلارنىڭ قالايمىقانچىلىق ئىچىدە قالغانلىقىدىن بۇنداق بىر ھەرىكەتنى قانات يايدۇرالىغان ئىدى.

ئادەتتىكى پارتىيە ئەزالىرى كىلەڭسىز شەكىلدە يېزا-شەھەرلەر ۋە شتاتلاردىكى ئورگانلارنى تەشكىللەش بىلەن مەشغۇل بولۇپ يۈرگەن كۈنلەردە، ئۇلارنىڭ فيۈرېرى مەغلۇب قىلىنغان رىقابەتچىلىرى ئاساسىدا ئۆزىنىڭ ھۆكۈمرانلىقىنى تىكلەش بىلەن مەشغۇل ئىدى. بۇ ئادەم ئادەتتىكى پۇخرالار ئالدىدا بەكلا كىچىك پېيىل، ھەتتا مەلۇم دەرىجىدە ۋەيرانە قىياپەتنى ئىپادىلەيتتى. دەسلەپتە، ئۇنىڭ بۇ تۈردىكى ئىپادىلىرىنى بىر تۈرلۈك ئاجىزلىق دەپ قاراشقان ئىدى. ئەمما، ئۇزۇنغا قالماي، بۇ ئادەم ئۆزىنى مەڭسىتمەيدىغان كىشىلەرنىڭ

www.pidaily.biz

ئالدىغا ئۆتۈپ كېتىدۇ. "ھۆكۈمەت كابىنېت يىغىنىدا كىشىلەر ئۇنىڭ بۇ تۈر خاراكتېرىگە قايىل بولماي تۇرالمايتتى. ــ دەيدۇ رودىز (罗德兹) تەتقىقاتچى ئالىمى بولغان مالىيە مىنىستىرى گېرتسوگ لۇتز شۋېلىن ۋون كروشگېت (卢茨•施威灵•冯•克洛西格特公爵) ئەسلەپ كېلىپ، ــ بۇ ئادەم خۇددى يالقۇنلۇق ھاياجان ئىچىدە بارلىق مۇھاكىمىچىلارنى تىزگىنىدە تۇتالايتتى: ئۇنىڭ زېھنى بەكلا كۈچلۈك بولۇپ، مۇھاكىمە جەريانىدا سورالغان ئەڭ بۇرۇنقى مەسىلىلەرگىمۇ تۈپ-توغرا جاۋاپلارنى بېرەلەيتتى؛ ئۇ، مۇھاكىمە يىغىنلىرىدا بەكلا ئەستايىدىللىق بىلەن قۇلاق سېلىپ ئولتۇراتتى؛ ئۇنىڭ زېھنى بەكلا ئوچۇق بولۇپ، ئەڭ مۇرەككەپ مەسىلىلەرنىمۇ ئاددى بىر فورمىلا ھالىغا، يەنى بەزىدە بەكلا ئاددى فورمۇلا ھالىغا كەلتۈرەلەيتتى؛ ئۇنىڭدا ئۇزۇندىن-ئۇزۇنغا سوزۇلۇپ كەتكەن مۇھاكىمىلەرنى ئومۇملاشتۇرۇپ خۇلاسىلاشتەك قابىلىيەت بار ئىدى؛ شۇنىڭدەك بىر قىسىم ھەممىگە مەلۇم بولغان، ئۇزۇن مەزگىل مۇھاكىمە قىلىنغان ئەمما ھېچ بىر نەتىجىگە ئېرىشەلمىگەن مەسىلىلەرنىمۇ يىغىنچە بىر نوقتىدا تۇرۇپ كۆزىتىشتەك ئەقلى قابىلىيىتىگىمۇ ئىگە ئىدى."

شۋېلىن ۋون كروشگېت (施威灵•冯•克洛西格特) بىلەن باشقا ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرى بۇنچە كۈچلۈك ئىقتىدارلىق بىر ئادەم بىلەن زادىلا ئۇچرىشىپ باقمىغان بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھەممىسىلا ئۇنىڭغا تولۇق قايىل بولىشاتتى. بۇنىڭدىن ھەيران قالغىدەك بىر يېرى يوق. ئەينى ۋاقىتتىكى «كۆزەتكۈچىلەر

www.pdaily.biz

رەسىملىك ژۇرنىلى» دا بىر پارچە كارىكاتۇر بېسىلغان بولۇپ، بۇ ھەجۋى رەسىم ئۇنىڭ ئەمەلدارلار تەبىقىسى ئارىسىدا باش كۆتۈرۈپ چىققانلىقى تەسۋىرلەنگەن ئىدى. ئەندى ئۇ بۇرۇنقىدەك ئۇنداق رەتسىز كىيىنگەن، پۇرلىشىپ كەتكەن ھەربىي پەلتۇ كىيىپ يۈرىدىغان، قولىغا بىر قامچا ئېلىپ يۈرىدىغان بىرسى ئەمەس ئىدى. ئەندى ئۇ، كۆلۈمسىرەپلا تۇرىدىغان، تولۇق ئىشەنچلىك، ئۇچىسىغىمۇ ئەڭ ئېسىل رەختتىلەردىن يارىشىملىق تىكىلگەن لىغىرلاپ تۇرىدىغان پەلتو كەيگەن بىرسى، يەنى ئۆزىگە بولغان ئىشەنچ ئۇرغۇپ تۇرىدىغان بىر سىمووۋۇل ھالىغا كەلگەن ئىدى.

(2)

گەرچە ئۇ غالىپ چىققان، 6 ھەپتىدىن بېرى ھوقۇقنى قولىدا تۇتۇپ كېلىۋاتقان بولىشىغا قارىماي، قوڭۇر كۆڭلەكلىكلەر ئىنقىلابىنىڭ تەغدىرى تېخىچىلا ئېنىق ئەمەس ئىدى. پروسسىيە ھۆكۈمىتىنىڭ پەۋقۇلئاددە تارقىتىۋېتىلگەنلىكى باشقا شىتاتلارنىڭ كۆچلۈك دىققىتىنى قوزغايدۇ. فىۋرالنىڭ ئوتتۇرلىرىدا، گىيورىڭ پروسسىيە ساقچىلىرى ئارىسىدا ھەددىدىن ئارتۇق تازىلاش ئېلىپ بېرىپ، ئۆزىگە ئىشەنچلىك بولمىغان كىشىلەرنىنىڭ ھەممىسىنى تازىلاپ چىقىرىدۇ. ئۇ يەنە ساقچى ئەترەتلىرىگە "ھەر قانداق چىقىم بولىشىدىن قەتئى نەزەر ئېس-ئېس ئەترىتى، ئېس-ئاچىلار ۋە دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسىگە دۈشمەنلىك ھېسسىياتىدا بولىدىغان ھەر قانداق نەرسىنىڭ

www.pidaily.biz

ئورنىنى ئېلىشلار. چۈنكى بۇ تەشكىللەر ئىچىدە دۆلەتكە پايدىلىق نۇرغۇنلىغان كىشىلەر بار. ... شۇڭا، ساقچىلارنىڭ مەسئۇلىيىتى، ھەر تۈرلۈك مىللىي سوتسىيالىزم تەشۋىقاتىغا ياردەم قىلىش ئۈچۈن تەييار ھالغا كېلىشى كېرەك” دېگەن بۇيرۇقنى چۈشىرىدۇ. كەينىدىنلا ئۇ يەنە بىر ئۇختۇرۇش چىقىرىدۇ. بۇ ئۇختۇرۇشنىڭ ئاساسلىق مەزمۇنى “دۆلەتكە دۈشمەنلىك كۆزىدە قارايدىغان ھەر تۈردىكى تەشكىلاتلار” غا قارىتا ساقچىلار كەسكىن ھەرىكەت قوللىنىشى، شۇنىڭدەك بۇنىڭ ئۈچۈن ھەر دائىم قورال ئىشلىتىشكە بولىدىغانلىقى؛ ئەگەر “ۋەزىپىسىنى ئىجرا قىلىشقا سەل قارالغان” تەغدىردە، جازاغا تارتىلىدىغانلىقى تىلغا ئېلىنغان ئىدى. بۇ دېگەنلىك، كوممۇنىستلارغا، ماركسىزمچىلارغا ۋە ئۇلارنىڭ ھېسداشچىلىرىغا ئاشكارە ئۇرۇش ئېلان قىلغانلىقتىن دېرەك بېرەتتى.

خۇددى پروسىيىدە بولغىنىدەك كېچىكىرەك بولغان باشقا 7 شتاتتىمۇ بۇ ئىش يولغا قويۇلغان بولسىمۇ، نىسبەتەن چوڭىراق بولغان شتاتلار، يەنى مىللىي سوتسىيالىزمنىڭ تۇغۇلغان يېرى بولغان باۋارىيىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان شتاتلار ھىتلېر ھۆكۈمىتىگە باش ئېگىشنى رەت قىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا كوممۇنىستلار يەنە خەلق ئاممىسىنى ناتسىستلارغا قارشى چىقىشقا چاقىرىدۇ. 21-فېۋرال كۈنى، «قىزىل ئەسكەرلەر ئىتتىپاقى» يەنە “ياش پرولېتارىيات” لارنى ئېس-ئېسچىلار بىلەن ئېس-ئاچىلارنى قورالسىزلاندۇرۇش ئۈچۈن ھەرىكەتكە ئاتلىنىڭلار دەپ كۈشكۈرتۈشكە كىرىشىدۇ: “كەلگۈسىنىڭ قىزىل

www.pidaiy.biz

ئارمىيىسىدە، ھەر بىر يولداش كوماندىر ھېسابلىنىدۇ! بۇ بىزنىڭ سوۋېتلىر ئىتتىپاقى قىزىل ئارمىيە جەڭچىلىرىگە بەرگەن قەسىمىمىز. مەيلى پىلىموت بولسۇن، مەيلى تاپانچا ياكى تۈرمىلەر بىزنىڭجەڭگىۋارلىقىمىزنى سۇندۇرالمايدۇ. بىز ئەتىنىڭ خوجايىنلىرىمىز!" بىر قانچە كۈندىن كېيىن، كومپارتىيىنىڭ كانىيى بولغان «قىزىل دېگىزچىلار» زوراۋانلىق ھەرىكەتلەرگە ئاشكارە تۈردە چاقىرىق قىلىدۇ: "ئىشچى قېرىنداشلار، ئىستىھكاملارنى ئىگەللەڭلار! غەلىبىگە قاراپ ئالغا! قورالىڭلارنى ئوقلاڭلار! گراناتلىرىڭلارنىڭ پىلىكىنى تارتىڭلار!"

بۇ تۈردىكى ئىنقىلابىي شۇئارلار گەرچە پەقەت شۇئاردىنلا ئىبارەت بولسىمۇ، گىيورىڭ بۇنىڭغا بەكلا ئەستايىدىل مۇئامىلە قىلىدۇ، يەنى رەسمىي ھەرىكەتكە ئاتلىنىدۇ. گىيورىڭ 24- فېۋرالدا بېرلىندىكى "كارل لىتوكنىكس بىناسى" (卡尔•李卜克内西) غا ھۇجۇم قىلىدۇ. ھۆكۈمەت دائىرىلىرىنىڭ بايانلىرىدا ساقچىلارنىڭ كومپارتىيە قوزغىلاڭ پىلانىنى قولغا چۈشۈرگەنلىكىنى بىلدۈرۈلدى. 26- فېۋرال ئاخشىمى، خانۇسسېن ئالدىن مۆلچەرنى ئوتتۇرغا قويۇپ، بۇ قېتىمقى ئىنقىلاب چوقۇم بىر ئۇرۇش ئوت- يالقۇنىنىڭ پارتىلىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ، دەپ پەرەز قىلىدۇ. ئۇ، پايتەختتىكى تەسىر دائىرى ئەڭ كۈچلۈك بولغان ئەربابلار قاتناشقان بىر قېتىملىق داغدۇغىلىق يىغىنىدا، مەن پىروخ تۇتۇنلىرىنى كۆرمەكتىمەن، ... بۇ ئوت- يالقۇندىن چىقىدىغىنى پەقەت ئالۋاستىلا بولىشى مۇمكىن، ... ئۇنىڭغا ئۇلۇشۇپلا

بېرلىنىدىكى بىر بىنا ئوت يالقۇنى ئىچىدە قالدۇ دەپ ئېلان قىلىدۇ. يىغىنىدىكىلەر ئالدىنقى كۈنى راستىنلا 3 قېتىملىق ھۆكۈمەت بىناسىغا ئوت قويماقچى بولغانلىق ۋەقەسى يۈز بەرگەنلىكىدىن تولۇق خەۋەردار بولغان كىشىلەر، بۇ سۆزلەردىن قاتتىق تەسىرلىنىدۇ.

ئوت قويغۇچى كىشى 24 ياشلىق بىر گوللاندىيىلىك بولۇپ، ئۇنىڭ ئىسمى مالىنۇس ۋار دېر لېببې (Marinus var der Lebbe 马里努斯•范•德•卢勃) ئىدى. ئۇ كىشى پارلامېنت بىناسىغا ئوت قويۇش ئىرادىسىگە كەلگەن ئىكەن. بۇ ئادەم بەستلىك، ئەمما ھەرىكەتلىرى كالاگپاي بىرسى بولۇپ، كاپىتالىزمغا نارازىلىقىنى بىنالارغا ئوت قويۇش ئارقىلىق ئىپادىلىمەكچە بولغان ئىدى. 4 يىل ئاۋال، كومپارتىيىدىن يىرگىنىپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن پارتىيىدىن چېكىنىپ چىقىپ، "خەلقئارا كومپارتىيىسى" گە قاتنىشىدۇ. بۇ بىر ۋەيرانە گۇرۇپ بولۇپ، موسكۋانىڭ يۈرگۈزىۋاتقان سىياسەتلىرىگە قارشى كىچىك بىر تەشكىلات ئىدى. ئۇ تېخى بىر ھەپتە ئاۋال بېرلىنغا كەلگەن ئىدى. ئۇ، دەسلىۋىدە بېرلىندا چوقۇم چوڭ بىر ۋەقە پارتىلىشى مۇمكىن، دەپ ئويلىغان ئىدى. ئەمما ئۇ سوتسىيال دېموكرات پارتىيىسى بىلەن كومپارتىيە ئۇيۇشتۇرغان نامايىشقا قاتناشقاندىن كېيىن، گېرمانىيە ئىنقىلابى پەقەتلا كىشىنى چۆچۈتكىدەك بىرەر ۋەقە پەيدا بولغىنىدىلا ئاندىن پارتىلىشى مۇمكىن دەپ ھېسابلايدۇ. شۇڭا ئۇ، ھۆكۈمەت بىناسىنىڭ لاۋىلداپ يېنىۋاتقىنىنى كۆرگەندىن كېيىنلا گېرمانىيە خەلقى

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

قوزغىلىپ ئىسيان كۆتۈرۈشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ دەپ ئۈمىد قىلىدۇ.

3 قېتىملىق ئوت قويۇش پىلانى مەغلۇبىيەت بىلەن ئاخىرلاشقان بولسىمۇ، ئۇ يەنىلا ئۈمىدىنى يوقاتمايدۇ. شۇڭا ئۇ، دۈشەنبە (باش) كۈنى چۈش ۋاقتىدا، يەنى 27-فېۋرال كۈنىسى، 4 بولاق ئوت قويۇش دورىسىنى ئېلىپ مىلى (米勒) كوچىسىدىكى بىر ماگىزىنغا كىرىدۇ. ئاندىن ئۇ يەردىن پىيادە پارلامېنت سارىيىغا قاراپ يۈرۈپ كېتىدۇ. ئۇنىڭ كىيىملىرى بەكلا ۋەيرانە بولۇپ، كىيگەن ئىشتىنى بەكلا قىسقا، بېشىغا ئىگىز قالپاق كەيگەن ھەقىقەتەنمۇ بىچارە بىر قىياپەتتە كۆرۈنەتتى. بۇ ئادەم بەكلا چىرايلىق بىزەلگەن، گۈمبەزسى ئەينەك بىلەن قاپلانغان پارلامېنت سارىيىنىڭ ئەتراپىنى ئايلىنىپ كۆزىتىشكە كىرىشىدۇ. غەرب تەرەپتىكى ئىشىكى بەكلا ئاز ئىشلىتىلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ شۇ يەردىن كىرىشنى پىلانلايدۇ. ئۇ كۈنى ھاۋا بەكلا سوغۇق بولۇپ، سۆڭەكتىن ئۆتكىدەك سوغۇق شامال ئۇرۇپ تۇراتتى. شۇڭا ئۇ بەدىنىنى ئىسسىتىۋېلىش ئۈچۈن پوچتىخانىغا كىرىپ يېرىم سائەتتەك ئىسھىنىدۇ. ئاندىن سىرتقا چىقىپ بىر مەزگىل ئايلىنىپ يۈرىدۇ. ئاخشىمى سائەت 9 لاردا پارلامېنت بىناسىغا قايتىپ كېلىدۇ. غەرپ ئىشىكىدە بىرمۇ ئادەم كۆرۈنمەيتتى. بىر ئاز كۈتۈپ باققاندىن كېيىن، تامغا يامىشىپ يۈرۈپ ئىككىنچى قەۋەت بالكونىغا چىقىۋالىدۇ.

ئاخشىمى سائەت 9 يېرىم بولغاندا، ئىلاھىيەت ئىنىستىتۇتىدا

ئوقۇيدىغان بىر ستۇدېنت ئۆيىگە قايتىش يولىدا پارلامېنت بىناسىنىڭ يېنىدىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ بىنا ئىچىدە چېقىلغان ئەينەك ئاۋازىنى ئاڭلايدۇ ھەمدە بىر كۆلەڭگىنى كۆرگەندەك قىلىدۇ. بۇ سايە قولىغا بىر مەشئەل ئېلىۋالغان ئىدى. شۇڭا بۇ ستۇدېنت دەرھال ساقچىغا مەلۇم قىلىش ئۈچۈن يۈگرەپ كېتىۋاتقىنىدا، سارايىنىڭ غەربىي شىمال بۇرجىكىدە بىر ئون بېشى ساقچىنى ئۇچرىتىپ ئەھۋالنى مەلۇم قىلىدۇ. بۇ ئون بېشىمۇ چېقىلغان دېرىزە ئەينەك پارچىلىرى بىلەن دېرىزە ئىچىدە ئوت ئۇچقۇنلىرىنى كۆرىدۇ. ئۇ نېمە قىلارىنى بىلەلمەي نەچچە مىنوت ھاڭۋېقىپ تۇرۇپ كېتىپ ئاندىن بېرىپ ئوت ئۆچۈرۈش ئەترىتىگە خەۋەر قىلىش ئۈچۈن چېپىپ كىتىدۇ. ئارىدىن 10 مىنوتتەك ۋاقىت ئۆتكەندە، دەسلەپكى پاژارنىك ئەترىتى يېتىپ كېلىدۇ. بۇ چاغدا، يىغىن زالى ئوت يالقۇنى ئىچىدە قالغان ئىدى.

خانفىستانگىل بېرلىندىكى ئۆيىدە تۇرىۋاتاتتى. ئۇنىڭ تۇرغان يېرى دەك پارلامېنت بىناسىنىڭ قارشى تەرىپىدە ئىدى. ئەسلىدە ئۇ كېسەل بولۇپ ئورۇن تۇتۇپ يېتىپ قالغان ئىدى. بىناغا قارايدىغان بىرسى ۋارقىرىغىنىچە ئۇنىڭ ئۇيقىسىدىن ئويغاندۇرىدۇ. شۇڭا ئۇ تۇرۇپ دېرىزىسىدىن پارلامېنت بىناسىدىكى ئوت يالقۇنىنى كۆرۈپ دەرھال گيوبېلسنىڭ ئۆيىگە تېلېفون قىلىدۇ. بۇ چاغدا گيوبېلسنىڭ ئۆيىدە زىياپەت قايناپ كەتكەن ئىدى. شۇڭا گيوبېلس بۇ گەپنى ئاڭلاپ خانفىستانگىل ماڭا چاخچاق قىلىۋاتسا كېرەك دەپ چۈشىنىپ قالىدۇ.

www.pidaiy.biz

“ئىشەنمىسەڭ ئۆزەڭ كىلىپ كۆر!” دەپ رەنجىگىنىچە تورۇپكىنى ئېتىۋېتىدۇ. سەل ئۆتكەندە تېلېفون جىرىڭلايدۇ. گىيوببېلس تېلېفون قىلغان ئىدى. “يېڭىراقتا مەن سىزنىڭ دىگەنلىرىڭىنى فيۇرېرىمىزگە ئېيتتىم. زادى نىمە ئىش بوپتۇ؟ دەپ سوراپ كەتتى. بۇنداق چاخچاق قىلما.” ئۇ ئىشەنمەي بۇ گەپتىن خاپا بولغانلىقىنى ئىپادىلىمەكتە ئىدى. ئۇنىڭ بۇ گەپلىرى خانفىستانگىلىنىڭ جىنىغا تېگىدۇ: “پارلامېنت بىناسى لاۋۇلداپ كۆيمەكتە. ئوت ئۆچۈرۈش ئەترىتىدىكىلەرمۇ يېتىپ كەلدى” دەپ قايتا تروپكىنى ئېتىپ كارىۋىتىغا چىقىپ ئۆزىنىڭ ئاغرىقىنىڭ غېمىغا چۈشتى.

ھىتلېرمۇ تېئېيگاردىن تەرەپ كۆك يۈزىنىڭ قىزىرىپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ، “بۇ ئىشنى چوقۇم كوممۇنىستلار قىلغان!” دەپ ۋارقىراپ كېتىدۇ. ئاندىن گىيوببېلس بىلەن بىرگە ئوت ئاپىتى كۆرۈلگەن نەق مەيدانغا قاراپ يۈرۈپ كېتىدۇ. ئۇلار نەق مەيدانغا يېتىپ كەلگەندىن كېيىن، تېخىچە ئىس-تۈتەك بېسقمىغان بىنا ئىچىدە گىيورىڭ بىلەن ئۇچرىشىدۇ. گىيورىڭ قوڭۇر شەپكىسىنى پىشانىسىدىن ئېگىز كۆتۈرۈپ كىيىۋالغان بولۇپ،ئۇچىسىدا سوكنى پەلتۇسى بار ئىدى. ئۇنىڭ كۆرۈنىشى بەكلا ھەيۋەتلىك ئىدى. ئۇ بىرىنچى بولۇپ ئوت كەتكەن يەرگە كەلەلىگەندىن ئىدى. ئۇنىڭ ئالدى بىلەن بەرگەن بۇيرۇقى ھەقىقەتەنمۇ قىزىق ئىدى: “گىلەملەرنى قۇتقۇزۇڭلار!” دەپ بۇيرۇق قىلغان ئىدى. ئۇ ھىتلېرغا بۇ ئىش چوقۇم كوممۇنىستلارنىڭ قىلغان ئىشى دەيدۇ. “ئوت كېچىشتىن 20

مىنۇت ئاۋال بىر قىسىم كوممۇنىستلار ۋەكىللىرى پارلامېنت بىناسىدا قالغان ئىكەن. مەن ئوت قويغۇچىدىن بىرسىنى قولغا ئالدىم" دەيدۇ. "كىمكەن ئۇ؟" ئالدىراپ سورايدۇ گېيوبېلس. گيورىڭ مەغرۇر ھالدا: "بىز تېخى ئۇنىڭ كىم ئىكەنلىكىنى بىلەلمىدۇق، ئەمما خاتىرجەم بولۇڭ، بىز چوقۇم ئۇنىڭ ئاغزىدىن بىر نېمىلەرنى يۇلۇپ ئالالايمىز، دوكتور ئەپەندىم" دەيدۇ.

"باشقا جامائەت بىنالىرىدا بىرەر ئىش بولمىغاندۇ؟" دەپ سورايدۇ ھىتلېر.

"مەن ئۇنىڭ ئالدىنى ئېلىپ بولدۇم. بارلىق ساقچىلارنى ھەرىكەتكە كەلتۈرۈپ بولدۇم. ھەر بىر بىناغا ئالاھىدە پوستلارنى ئورۇنلاشتۇرىۋەتتىم. ھەر قانداق بىر ۋەقە يۈز بېرىشىنىڭ ئالدىنى ئالالايمىز."

ئۇلار سۇ كېچىپ كۆيگەن كۈللەرنى دەسسەپ كۈيۈپ ۋەيران بولۇپ كەتكەن يەرلەرنى كۆزدىن كۆچۈرۈپ بىر قۇر ئايلىنىپ چىقىدۇ. ئاندىن ئاچچىق ئىس پۇرۇقى قاپلاپ كەتكەن بىر زالغا كىرىدۇ. بىر ساقچى قۇرالىنى تۇتقىنىچە ئاسما چىراقلار گۈلدۈرلۈپ چۈشىشى مۇمكىن دەپ ھىتلېرنى ئاگاھلاندۇرىدۇ. باش مىنىستىر ھىتلېر بۇ ئوت ئاپىتىنى زىيارەت قىلىش ئۈچۈن كەلگەن مۇخبىر سېفتون دېلمېرنى تاپىدۇ. "تەڭرى ساقلىسۇن، بۇ ۋەقەنى كومپارتىيە قىلغان بىر رەزىللىك بولۇپ چىققاي. — دەيدۇ بۇ مۇخبىرغا. بۇ مۇخبىر ھىتلېرنىڭ بۇ گېپىنى بىر خىل

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئالدىن سىگنال دەپ ئويلايدۇ. شۇنىڭدەك ھىتلېرنىڭ بۇ ئىشنى كىم قىلغانلىقىدىن تېخى تولۇق مەلۇماتى يوقلىقىنى، پەقەت شۇنداق بولۇپ چىقىشىنىلا ئۈمىد قىلغانلىقىنىمۇ ھېس قىلىدۇ، — دىپلىمېر ئەپەندىم، سىز كۆرۈۋاتقان بۇ مەنزىرە گېرمانىيىنىڭ ئۇلۇغ بىر تارىخى بۇرۇلۇش نوقتىسىدا تۇرىۋاتقانلىقىدىن دېرەك بەرمەكتە. دېمەكچىمەنكى، بۇ قېتىمقى ئوت قويۇش ۋەقەسى بۇ بۇرۇلۇشنىڭ باشلىنىشى ھېسابلىنىدۇ. - ئۇ يەردە بىر سۇ خورتۇمنى دەسسىۋالغان بولسىمۇ دەلدەڭشىمەي مەزمۇت دەسسەپ گېپىنى داۋام قىلىدۇ، — ئەگەر كومۇنىستلار ياۋروپانى تېزگىنىگە كىرگۈزىۋالغىدەك بولىدىكەن، 6 ئايغا قالماي، ياق مەن نېمىلەرنى دەپ يۈرىمەن، ئىككى ئايغا قالمايلا پۈتكۈل ياۋروپا قۇرۇغلۇقى مانا بۇ بىنا خارابىسىدەك كۆيۈپ كۈلگە ئايلىنىپ كېتىشى تۇرغان گەپ."

ئۇلار پەلەمپەي ئارقىلىق يەنە بىر قەۋەتكە چىققىنىدا ئۇلارنىڭ ئالدىغا پاپېن چىقىپ كېلىدۇ. ئۇ ئەسلىدە ھېلون (赫仑) كلۇبىدا ھىندېنبۇرگقا زىيابەت بېرىۋاتقان بولۇپ، بۇ ۋەقەدىن خەۋەر تاپقان ھامان دەرھال بۇ يەرگە يېتىپ كەلگەن ئىدى. ئۇ ئۈچىسىغا كۈلرەڭ يىرىك سوكنى پەلتو، بېشىغا قارا رەڭلىك ھانبۇرگ قالپىقى كەيگەن بولۇپ، پاجىئەلىك مەنزىرىگە قاراپ بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلالماي قالىدۇ. "بۇ تەڭرىنىڭ بىزگە بەرگەن بىر ئىشارىتى ئەمەسمۇ ئورۇنباسار باش مىنىستىر ئەپەندىم! - دەيدۇ ھىتلېر يوقۇرى ئاۋازدا، — ئەگەر بۇ ئوت قويۇش ۋەقەسىنى كومپارتىيە پەيدا قىلغانلا بولىدىكەن، ئىشىنىمەنكى

ئۇلاردىن باشقىسى بولىشى مۇمكىن ئەمەس! ئۇ ھالدا بىز چوقۇم ئۇ زىيانلىق ھاشارەتلەرنى تۆمۈر مۇشتۇمىمىز بىلەن ئېزىپ تاشلايمىز!” پاپېن، گېورىگنىڭ گېلەملەرنى قۇتقۇزۇپ قالغانلىقىنى كۆرۈپ چوڭقۇر بىر تىنىۋالىدۇ. ھىتلېر بۇ مەسىلىنى مۇزاكىرە قىلىپ قانداق تەدبىر قوللىنىش مەسىلىسىنى بېكىتىپ چىقىش ئۈچۈن ئۇنى گېورىگنىڭ ئىشخانىسىغا تەكلىپ قىلىدۇ. پاپېنمۇ ئەدەپ بىلەن كەسكىن رەت قىلىپ دەيدۇ: “مەن بۇ ئىش توغرىلىق ئاۋال ھىندېنبۇرگقا مەلۇمات بېرىشىم كېرەك.”

بۇ قېتىمقى ئوت قويۇش ۋەقەسى ھىتلېرنى پۈتۈنلەي ئۆزگىچە جەلىپ قىلىۋالغاندەك كۆرۈنەتتى. ھىتلېر پارلامېنت باشلىقىنىڭ ئىشخانىسىغا بارغاندىن كېيىن مەرمەر رىشاتكىغا مىنگىنىچە تۆۋەندىكى بۇ ئاپەتكە نەزەر سېلىپ، ئوت-يالقۇنىغا پۈتۈن زېھنى بىلەن قاراپ ئولتۇرىدۇ. بۇ چاغدا، ھۆكۈمەت كابىنېتىنىڭ ھەرقايسى مىنىستىرلىرى، ئەمەلدارلىرى ۋە مۇھىم كادىرلىرى (بېرلىن شەھەر باشلىقى، شاھزادە ئوۋېي 奥威، ساقچى باشلىقى ۋە ئەنگلىيە باش ئەلچىسى قاتارلىق كىشىلەرنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان) كەينى-كەينىدىن كېلىشكە باشلايدۇ. دەسلەپكى تەكشۈرۈشكە مەسئۇل بولغان كىشى كىرىپ كېلىدۇ. پروسسىيە ھۆكۈمىتى ساقچى مۇدىرى رودولف دېرىس (鲁道夫•狄尔斯) فيۇرېر بىلەن گېورىڭ ئىككىسىگە دوكلات بېرىپ، ئوت قويغۇچىنىڭ بىر گوللاندىيىلىك ئىكەنلىكىنى، ئۇنىڭ ئىسمىنىڭ ۋار دېر لۇببې ئىكەنلىكىنى، ئۇنى پارلامېنت سارىيى ئىچىدىن تۇتىۋالغانلىقىنى ئېيتىدۇ. بۇ ئادەم يېرىم يالىڭاچلانغان بولۇپ،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

بىر سوراقچى ئۇنىڭدىن "نېمىشقا ئوت قويدۇڭ؟" دەپ سورىغىنىدا، بۇ ئاكتىپ ياش "نارازىلىق بىلدۈرۈش ئۈچۈن" دەپ جاۋاب بەرگەن.

گېيورىك، بىر تەرەپتىن شۇئار توۋلىغاچ، يەنە بىر تەرەپتىن بۇيرۇق قىلىدۇ. "بۇ بىر كوممۇنىستلارنىڭ قوزغىلاڭ كۆتۈرۈشىنىڭ باشلىنىشى. شۇڭا بىر مىنوتمۇ ۋاقىتنى زايا قىلماسلىقىمىز كېرەك. ..." ھىتلېر ئۇنىڭ گېپىنى ئۈزۈۋېتىدۇ: "ئۇلارغا ئۆزىمىزنى كۆرسىتىپ قويىشىمىز كېرەك! كىمكى بىزگە توسقۇنلۇق قىلماقچى بولىدىكەن، چوقۇم ئۇنى يوقۇتىشىمىز كېرەك! ـ ئۇ بەكلا ھاياجانلىنىپ كەتكەچكە، يۈزلىرىمۇ قىزىرىپ كەتكەن ئىدى، ــ گېرمانىيە خەلقى ئۆزۈندىن بىرى بەكلا يۇمشاقلىق قىلىپ كەلگەن ئىدى. كومپارتىيە ئەمەلدارلىرىنى بىر-بىرلەپ ئېتىپ تاشلاش كېرەك. ۋەكىل خاراكتېرلىك كومپارتىيىلىكلەرنى بۇ كېچە يىغىپ دارغا ئېسىش كېرەك. كومپارتىيىنىڭ دوستلىرىنى پۈتۈنلەي قاماۋېتىش كېرەك. بۇ تەدبىرلەر سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسىگىمۇ ھەمدە دۆلەتنىڭ قېنىنى شورايدىغان ھاشارەتلەرگىمۇ توغرا كېلىدۇ!" دەپ ۋارقىراشقا باشلايدۇ.

دېرىس (狄尔斯) فيۇرېرگە مۇنداق دەيدۇ: ئوت قويغۇچى ئۆزىنىڭ كوممۇنىستلار بىلەن قىلچە مۇناسىۋىتى يوقلىقىنى، پارلامېنت بىناسىغا ئوت قويۇش ئىشى ئۇنىڭ ئۆزىنىڭلا ئىشى ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ چىڭ تۇرىۋالماقتا. مېنىڭچە، ئۇنىڭ ئىقرارى ھەقىقەتەنمۇ ئىشەنچلىكتەك قىلىدۇ. يەنى ئۇ ئوت

قويۇش ۋەقەسىنى يالغۇز پەيدا قىلغان بىر ساراڭ ئىكەنلىكىدە شەك يوق.

“بۇ سۇيىقەستچى ھەقىقەتەنمۇ بەكلا ھىلىگەر بىر نىمە ئىكەن. بۇ ئىش ھەقىقەتەنمۇ ئۇستىلىق بىلەن پىلانلانغان بىر ۋەقە.” دەيدۇ ھىتلېر سوغوققانلىق بىلەن. كەينىدىنلا يولسىزلىق قىلىپ تىللاشقا باشلايدۇ: “بىردىن-بىر ئېھتىماللىق شۇكى، ئۇلار بىزنى قىلچىمۇ نەزىرىگە ئالمىغان. شۇنىڭدەك گېرمانىيە خەلقىنىمۇ كۆزگە ئىلمىغان. ئۇلار چاشقان تۆشىكىگە كىرىپ يوشۇرنىۋالغان بولۇپ، بەلق ئاممىسىنىڭ تەنتەنە قىلىشلىرىغا قۇلىقىنى يۇپىرىۋېلىشقان. مانا ئەندى ئۇلار چاشقان تۆشىكىدىن چىقماقچى بولغان!” دېرس (狄尔斯) ئۇنىڭغا، كوممۇنىستلارنى قوزغىلاڭ كۆتىرىشنى پىلانلاۋاتىدۇ دېيىش ھەرگىز مۇمكىن بولمايدىغان بەكلا كۈلكىلىك گەپ. نۇرغۇنلىغان كومپارتىيە خائىنلىرى ماڭا قوزغىلاڭ كۆتۈرۈش دېگىنى قۇرۇق قەغەز يۈزىدىكىلا گەپ دەپ ئېيتقان ئىدى، دەيدۇ. ئەمما ھىتلېر ئۇنىڭ گېپىگە زادىلا قۇلاق سالمايدۇ. ئۇ قايتىدىن گۆكۈرگىنىچە بىر تەرەپتىن “بۇ چوشقىنىڭ كۈچۈكلىرى” دەپ تىللاپ ۋارقىرىغىنىچە، ماڭا ھېچقانداق پاكىت كۆرسىتىش كېرەك ئەمەس، كومپارتىيە “گېرمانىيىنىڭ قوغدىغۇچىسىغا ئوت قويۇۋېتىشتەك رەزىل ئىككى يۈزلىمىلىكىنىڭ ئۆزىلا ئۇلارنىڭ قوزغىلاڭ كۆتۈرۈش ئۈچۈن ئاممىنى كۈشكۈرتۈش تەشۋىقاتى بىلەن شوغۇللانغانلىقىنىڭ بىر ئىشارىتى!” دەپ قايناپ كېتىدۇ.

بوران-چاپقۇندەك ئۆتكەن بۇ يىغىن كېچە سائەت 11 غىچە

www.pidaiy.biz

www.uyghurkitap.com

داۋام قىلىدۇ. كەيىندىنلا پروسسىيە ئىچكى ئىشلار مىنىستىرىنىڭ ئۆيىدە يەنە بىر يىغىن ئېچىپ، بىخەتەرلىك تەدبىرلىرى مۇھاكىمە قىلىنىدۇ. شۇندىن كېيىن، ھىتلېر «خەلق كۆزەتكۈچىلىرى» گېزىتىنىڭ شۇ يەردىكى شۆبە ئىشخانىسىغا قاراپ يۈرۈپ كېتىدۇ. ئۇ يەردە بۇ قېتىمقى ئوت قويۇش ۋەقەسىنى قايسى تۈردە ئېلان قىلىشنى كۆرمەكچى بولىدۇ. "ئۇلار مېنى نەق يېرىم سائەت ساقلىتىپ ئاندىن كىرىشىمگە يول بەردى. ئۇ يەردە بىر قانچە تەھرىر ئولتۇراتتى. قايسى بىر ياردەمچى تەھرىر ئاخىرى چىقىپ كەلدى. ئۇ بەكلا چارچىغاندەك قىلاتتى." ھىتلېر دەرھال گېوبېلسنى چاقىرتىپ كېلىدۇ. كېيىنكى سان ئۈچۈن ماقالە تەييارلاش ئۈچۈن ئىككىسى تاڭ سۈزۈلگىچە باش قاتۇرۇپ چىقىدۇ. ئۇلار قىزىللارنىڭ "ئامىنىنىڭ قورقۇشتىن نېمە قىلارىنى بىلەلمەي يۈرگەن" پەيتىدىن پايدىلىنىپ ھوقۇق تارتىۋېلىشنى پىلانلاپ يۈرگەنلىكىنى ئەيىپلەش ئۈچۈن ماقالە تەييارلىشىدۇ.

شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، گېورىڭمۇ پروسسىيە ئورگان گېزىتىگە خەۋەر يازغان كىشىگە ۋارقىراپ-جارقىرىماقتا ئىدى. بۇنىڭ ئۈچۈن ئاران 20 قۇرلۇق بىر خەۋەر يېزىلغان بولۇپ، خەۋەردە پەقەت بىرلا ئوت قويغۇچىنىڭ بارلىقى تىلغا ئېلىنغان ئىدى. گېورىڭ خەۋەر ئارگىنالىغا مۇنداقلا بىر كۆز يۈگۈرتۈپ چىققاندىن كېيىن ۋارقىراپ كېتىدۇ: "پۈتۈنلەي قۇرۇق گەپ! بۇ يازغىنىڭ ساقچىلارنىڭ دوكلاتىغا ئۇيغۇن بولغىنى بىلەن، بۇ يازغىنىڭ ھەرگىزمۇ مېنىڭ ئارزۇيۇمدىكى بىر خەۋەر

www.pidaw.biz

ھېسابلانمايدۇ!” دېگىنىچە كۆك رەڭلىك قېرىنداشتىن بىرنى ئېلىپ 100 قاداق كۆيدۈرگۈچى ماددا دېگەننى 1000 قاداق دەپ ئۆزگەرتىدۇ. يازغۇچى بۇنىڭغا بىر ئادەم قانداقسىگە بۇنچە ئېغىر يۈكنى كۆتىرەلەيدۇ، دەپ نارازىلىق بىلدۈرىدۇ. گيورىك ئۇنىڭغا قاراپ مازاق قىلغان ھالدا: “مۇمكىن بولمايدىغان ھېچ قانداق ئىش يوق. بىز نېمشكە بىرلا ئادەم بار ئىدى دەيدىكەنمىز؟ ئون ئادەم بار ئىدى، ھەتتا 20 ئادەم بار ئىدى دېسەكچۇ؟ سەل يۈز بەرگەن ئىشلاردىن خەۋىرىڭ يوقمۇ قانداق؟” بۇ دېگەن كومپارتىيىنىڭ قوزغىلاڭ كۆتۈرۈش سىگنالى!” گيورىك بۇ ئۇختۇرۇشنى قايتىدىن يېزىپ، ۋار دېر لېبېنىك شىرىكلىرى پارلامېنت ۋەكىللىرىدىن بولغان ئىككى نەپەر كوممۇنىست دەپ كۆرسىتىدۇ. ماقالىنى تەييارلىغان كىشى بۇ بىر رەسمى ھۆججەت بولمىغىنى بىلەن بىر پارچە سىياسى ھۆججەت ھېسابلىنىدىغانلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭدىن قول قويۇپ بېرىشىنى تەلەپ قىلىپ تۇرىۋالىدۇ: “سىزلا ئىمزالىسىڭىز مەن ئۇنى خەۋەرلەر بۆلۈمىگە تاپشۇرسام ئۇلار بېسىشقا ماقۇل بولىدۇ.” گيورىك نائىلاج G. (“گيورىك” نىڭ باش ھەرپى) شەكلىدە ئىمزا قويۇپ بېرىدۇ. بۇ چاغدا بارلىق ساقچى دائىرىلىرىغا تەۋە رادىئو ئىستانسىلىرى پارلامېنت ئىچىدىكى كومپارتىيە دېپوتاتلىرىنى، شۇنىڭدەك شتاتلىق ۋە شەھەرلىك پارلامېنتلاردىكى كومپارتىيە دېپوتاتلىرىنى قولغا ئېلىش، كومپارتىيە كادىرلىرىنىمۇ تۇتۇش، بارلىق قىزىللار گېزىتلىرىنى پۈتۈنلەي پېچەتلەش ھەققىدە جار سېلىشقا كىرىشىدۇ.

شۇ كۈنى ئاخشىمىقى ۋەقەنىڭ تەسىرىدىن يۈرەكلەنگەن ھىتلېر ئۆزىنىڭ ئەڭ كېيىن تارقاتقان چەكلەش بۇيرۇقىنى يەتتە قات ئاسمانغا چۆرۈۋېتىدۇ. ئەتىسى چۈشكە يېقىن، ھىتلېر ئاشكارە تۈردە ھەربىي ھوقۇقنى قولغا كىرگۈزۈش كۈرىشىنى باشلىۋېتىدۇ. ھۆكۈمەت كابىنت يىغىنى باشلىنىشتىن ئاۋال ھەر قايسى ۋازارەت مىنىستىرلىرى دەرىجىسى بويىچە قاتار تىزىلىپ بىر-بىرلەپ باش مىنىستىر ھىتلېرغا سالام بېرىشىدۇ (بۇ ئەسلىدە كابىنت يىغىنى باشلىنىشتىن بۇرۇن بىجىرىلىدىغان بىر ئەنئەنە ئىدى). ئاندىن ئۇ ئۆز بېشىغا ئۆكتەملەرچە يىغىن باشقۇرىدۇ. ئۇ، نۆۋەتتىكى بوھران بىزنى "قىلچە رەھىم قىلماي"، "قانۇنغىمۇ قارىماي" كومپارتىيىدىن "ھېساب ئېلىشىمىز" نى تەقەززار قىلماقتا دەپ ئۇقتۇرىدۇ. شۇنداق بولغاچقا، دۆلەتنىڭ قىزىللارنىڭ بۇزغۇنچىلىقىغا ئۇچۇرىماسلىقىدىن ساقلاشنى مەقسەد قىلغان پەۋقۇلئاددە بىر قانۇن قوبۇل قىلىش كېرەكلىكىنى، شۇنىڭدەك بۇنداق بىر قانۇن قارىماققا مۇداپىيىلىنىشنىلا مەقسەت قىلىدىغان بىر قانۇن بولۇپ كۆرۈنىشى كېرەكلىكىنى، ھەممىدە بەك كۆزگە چېلىقىپ كەتمەيدىغان بىر قانۇن بولىشى كېرەكلىكىنى تەكلىپ قىلىدۇ. يەنى، بۇ قانۇن بەكلا سىلىق بىر شەكىلدە، يەنى "بۇ بىر ئالاھىدە تەدبىر بولۇپ، گېرمانىيە خەلقىنىڭ ئارخىپ-ھۆججەتلىرىنى قوغداشنىلا مەقسەت قىلىدۇ" دېگەندەك سىلىق سۆزلەر بىلەن يېزىلىشى كېرەكلىكىنى تەكىتلەيدۇ. ئەمما فرانك بۇ قانۇننىڭ دەسلەپكى لايىھە نۇسخىسىنى ئوقۇپ ئۆتكەندىن

كېيىن، كىشىلەر شۇنى ھېس قىلىشتىكى، بۇ قانۇن ئەسلىدە دېموكراتىك جەمئىيەتنىڭ خەلقىگە بەرگەن كۆپ ساندىكى ھوقۇقلىرىنى تارتىپ ئېلىنىدىغانلىقى بەلگىلەنگەن ئىدى. يەنى ئالدى بىلەن بۇ قانۇن ۋېيمار ئاساسى قانۇنى بەلگىلىگەن پۇخرالارنىڭ ئەركىنلىك ھوقۇقىنى، يەنى سۆز قىلىش ئەركىنلىكىنى، نەشرىيات ھوقۇقىنى، ئائىلىنىڭ دەخلىسىزلىكىنى، خەت-ئالاقە ۋە تېلېفونىدا سۆزلىشىشىنىڭ مەخپىيەتلىكىنى، يىغىلىش، جەمئىيەت ئۇيۇشتۇرۇش ئەركىنلىكىنى ۋە شۇنىڭدەك شەخسى مۈلۈكلەرنىڭ دەخلىسىزلىكىنى ئەمەلدىن قالدۇرىدىغانلىقىدىن دېرەك بېرەتتى. ئاخىرىدا بۇ قانۇن يەنە ئىمپېرىيە ئىچكى ئىشلار مىنىستىرى تەرتىپ-ئىنتىزامنى ساقلىيالمايۋاتقان شتاتلىق ھۆكۈمەتلەرنىمۇ ۋاقىتلىق تېزگىنىگە ئالالايدىغانلىقىنىمۇ بەلگىلىگەن ئىدى. يىغىندا بىرمۇ مىنىستىر ئوتتۇرغا چىقىپ پۇخرالارنىڭ ھوقۇقىنى تارتىپ ئېلىنىشىغا قارشى تۇرمايدۇ؛ يالغۇز پاپېنلا ئەگەر ھەر قايسى شتاتلارنىڭ ئىشىغا ئارىلىشىۋالغىنىمىزدا قاتتىق ئۆچمەنلىك ئۇرۇقىنى سالغان بولۇپ قالمايمىزمۇ، بولۇپمۇ باۋارىيە شتاتىدا شۇنداق بولماسمۇ، دەپ پىكرىنى ئوتتۇرغا قويىدۇ. پاپېنىنىڭ بۇ ئوخشىمىغان پىكرىمۇ بىردەملىكلا تىڭىرقاشنى پەيدا قىلىپ ئۇنتۇلۇپ كېتىدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن پەقەت ئەمەلىيەتتە ئىجرا قىلغىلى بولمايدىغان قەغەز يۈزىدىلا قالىدىغان ئاز-تولا ئۆزگەرتىش بېرىلىپلا ئۆتكۈزىۋېتىلىدۇ. شۇ كۈنى ئاخشىمى، ھىتلېر پاپېن بىلەن بىرلىكتە ھىندېنبۇرگنى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

كۆرگىلى كىرىدۇ. ئۇ يەردە فىيۇرېر بۇ قانۇن ئۇستىدە چۈشەندۈرۈش بېرىپ كېلىپ، قىزىللار ئىنقىلابىنى باستۇرۇش ئۈچۈن بۇنداق بىر قانۇن بەكلا زۆرۈر دەپ تەكىتلەيدۇ. پاپېن بىلەن مېسنېر ئىپادە بىلدۈرمەيدۇ. شۇڭا پىرىزدېنتمۇ بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماي بۇ ھۆججەتنى ئىمزالاپ بېرىدۇ.

شۇنداق قىلىپ، «دۆلەتنىڭ پەۋقۇلئاددە قانۇنى» كونسېرۋاتىپلارنىڭ ئارزۇ قىلىپ كېلىۋاتقان ھەربى ئىشلار تەدبىرىنىڭ ئورنىغا دەسسىتىلگەن بولدى. ھەربى دىكتاتورلۇق ھۆكۈمەت كابىنېتىنىڭ قولىغا ئۆتۈپ كەتكىنىدىمۇ ئۇلارغا پەقەت باش قوماندانلىق ھوقۇقىلا بېرىلەتتى. مۇنداق قارىماققا بۇنداق ھوقۇقىنىڭمۇ قورققىدەك يېرى يوق كۆرۈنەتتى. چۈنكى كابىنېتتا مۇتلەق ئۇستۇنلۇكتە تۇرغان تەرەپ ھەرگىزمۇ مىللى سوتسىيالىزمچىلار پارتىيىسى ئەمەس ئىدى. قانۇن ماقۇللانغان بولسىمۇ، ۋاقىت قىستاپ قالغاچقا ھەمدە ھېسسىياتلار ئۇرغۇپ تۇرغاچقا، ھېچكىم پۇخرالار ھوقۇقىنىڭ ئەمەلدىن قالدۇرۇلۇشىنىڭ سەۋەبىنى ئۇقۇپ بولالمىدى. يەنى بۇرۇنقىدەك باش مىنىستىرغا ئوخشاش پۇخرالار ھوقۇقىنىڭ ئازايتىلىشىنىڭ كىم تەرىپىدىن ئوتتۇرغا قويۇلغانلىقىنى ھېچ كىم بىلەلمەيدۇ. بۇ ئىشلار بەلكىم ھىتلېرنىڭ مۇستەبىت ھاكىمىيەت تىكلىشى ئۈچۈن تەييارلانغان بىر سۇيىقەستلىك پىلانى ياكى بولمىسا تارىخنىڭ سېھىرلىك ئورۇنلاشتۇرۇشى دېيىش كېرەكمىكىن؟ شۇنىسى ئېنىقكى، بۇ قېتىمقى ئوت قويۇش ۋەقەسى ھىتلېرنى چىكىدىن ئاشقان ھىستېرىيىلىك ھالغا كەلتۈرۈپتىدۇ. ئۇنىڭ ئۆزىمۇ

www.pidaly.biz

ھەقــقەتەن كوممۇنســتىك ئىنقىلابــتىن ئۆلگــدەك قورقــاتتى. شۇنىسـى ئېنىقكـى، ھىتلېرنىـڭ غەلىـتە خـاراكتېرى، شـۇنىڭدەك گېورىڭ بىلەن ئۇنىڭغـا يېقىنلىشـالايدىغان كىشـلەرنىڭ ئىـش ـ ھەرىكەتلىـــرى ھەرگـــز ئەقىـــل ئىشـــلىتىپ ھىلىمكىـــر پىلانلىيالىشـــىنىڭ نەتىجىســـى ئەمەس ئىـــدى. ھىتلېرنىـــڭ پازىتسىيىسى ھەرگىز ئۆكۆپ كېتىشىنىڭ ئىپادىسى ئەمەس بەلكـى ۋەزىپىسـگە بولغـان ھەۋەسـدىن كەلـگەن دېيىش كېـرەك. شۇ سەۋەبتىن، ئۇنىڭ ئۇچـۇن ئېيتقانـدا، بـۇ قېتىمقـى ئـوت ئـاپىتى ئۇنىڭ ئۇزۇن يىل مابەينىدە قىزىللار بىلەن يەھۇدىيلار ھەققىـدە دەپ يۈرگەنلىرىنىڭ بىر ئىسپاتى ھېسابلىناتتى.

شۇنىڭدىن كېيىن يولغا قويغان سىياسەتلىرىنىڭ ھەممىسىلا ئەمەلىيەتتە مەۋجۇت بولمىغان توپىلاڭنى باستۇرۇشىنىڭ جىددى تەدبىرلىــرىلا ئىــدى. بۇنىــڭ ئــاقىۋىتى ھىتلېرنىــڭ بــارلىق ھوقـۇقلارنى قولغـا كىرگۈزىـۋېلىش يولىـدىكى بىـر يۈكسـىلىش بولـۇپ نامـايەن بولـدۇ. شـۇندىن باشـلاپ، ماشـىنا ـ ماشـىنا ھۇجۇمچىلار ئەترىتى بىلەن پارتىيە گۇۋاردىيىلىرى (يەنى ئېس ـ ئـاچىلار بىـلەن ئېس ـ ئېسچىلار ـــ ئۇ.ت) بىـر ـ بىـرى بىـلەن بەسلەشـكەن ھالـدا قەسـەم بېرىشـىپ سـاقچىلارنىڭ يـاردەمچى كۆچى ھالىغـا كېلىشـىپ، پەۋقۇلئـاددە بۇيرۇقنى ئىجرا قىلىشـتا سـاقچىلارغا يېقىنـدىن يـاردەمچى بولۇشـدۇ. ئـۇلار تۇيۇقسـىز ئوتتۇرغا چىقىپ بۇرۇن ئەھۋالىدىن خەۋەردار بولـۇپ كېلىۋاتقـان كومپـارتىيە ئـۆيلىرى بىـلەن پېۋىخانىلىرىغـا باسـتۇرۇپ كىرىـپ، تۇتقان ماشىنا ـ ماشىنا ئادەملەرنى تـۈرمىلەرگە يـاكى گەمە قەۋەت

سوراقخانىلارغا ئاپىرىپ قامىۋېتىشەتتى. رەسمىي ساقچىلارنىڭ قولغا ئالغان كوممۇنىستلىرى بىلەن سوتسىيال دېموكراتچىلىرىنىڭ ئۆزىلا 3000 كىشىدىن ئېشىپ كېتىدۇ. ئايروپورت، پاراخوت پورتلىرى قاتارلىق يەرلەر قاتتىق نازارەت ئاستىغا ئېلىنىپ، پويىزلارمۇ چېگرا بويلىرىدا قاتتىق تەكشۈرۈلىدىغان بولىدۇ.

گيورىڭ بۇ كۈنلەردە ھەقىقەتەنمۇ ئۆزىنى كۆرسىتىۋالىدۇ. ئەتىسى، ئۇ پرۇسسىيە ئىچكى ئىشلار مىنىستىرى سۈپىتى بىلەن رادىئو نۇتقى سۆزلەپ كومپارتىيىنىڭ "ئېغىر جىنايى قىلمىشلىرى" نى كۆرسىتىپ ھاقارەتلەيدۇ. ئۇ تەنقىتلەپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: نۇرغۇنلىغان كىشىلەر ئېس-ئاچىلار بىلەن ئېس-ئېسچىلار ئۇنفورمىسىنى كىيىپ دۆلەتنىڭ بىرلىكىگە بۇزغۇنچىلىق قىلىش جىنايى ھەركەتلىرى بىلەن شوغۇللىنىش ۋە تېررورلۇق ھەرىكەتلەر بىلەن شوغۇللىنىش پىلانلىرىنى تۈزۈشمەكتە. ... پارلامېنت بىناسىنىڭ كۆيدۈرۈۋېتىلگەنلىكى، كەلگۈسىدىكى تېخىمۇ چوڭ ئاپەتلەرنى پەيدا قىلىشنىڭ بىر سىگنالى ئىدى. بۇنداق ھەرىكەتلەر بىلەن شوغۇللىنىشتىكى مەقسەت، ساقچىلارنىڭ دىققىتىنى باشقا تەرەپلەرگە بۇرىۋېتىپ، خەلقنى ئىنقىلابچىلارنىڭ بۇرنىدىن يېتىلىشى ئۈچۈن شارائىت يارىتىشتىن باشقا ئەمەس. ... ئەمما مەملىكەت خەلقىنىڭ بۇنىڭدىن پاراكەندە بولۇشىنىڭ ھاجىتى يوق. ... بىز كوممۇنىستلارغا شۇنداق دەپ ئاگاھلاندۇرۇش بېرىمىزكى، بىزنىڭ ئىرادىمىز ھەرگىز سۇنمايدۇ. بىز سىلەردەكلەرنىڭ

ھىلىمىكىرلىرىنى پۈتۈنلەي يىمىرىپ تاشلاش كۈچەەه ئىگىمىز!

ئۇنىڭ بۇ دېگەنلىرىگە گېرمانىيىدىكى مۇتلەق كۆپ ساندىكى كىشىلەر قايىل بولغىنى بىلەن، چەتئەللىك ئەربابلار ئۇنىڭ بۇ تۈردىكى ئالدامچىلىقلىرىغا ئۇنچە ئاسان ئىشىنىپ كەتمەيتتى: “كومپارتىيە بىلەن بۇ قېتىمقى ئوت ئاپىتىنى بىر-بىرىگە باغلاشقا ئۇرۇنۇش پۈتۈنلەي ئاخماقلىق. - دەپ يازىدۇ لوندوندا چىقىدىغان «ئاخبارات تىزىسلىرى» گېزىتى، — دىپلوماتىيە بىلەن ئاخبارات ساھەسىدىكى ئادەتتىكى كىشىلەرمۇ ئەنە شۇنداق قارىماقتا. كىشىلەر، پارلامېنت بىناسىغا ئوت قويۇۋېتىش ۋەقەسىنى ناتسىستلارنىڭ ئۆزلىرى مەخسۇس پەيدا قىلغان بىر ۋەقە، شۇ ئارقىلىق ئۇلار كومپارتىيىنى باستۇرۇشنىڭ باھانىسى قىلىشماقچى، دەپ قارىماقتا.”

ئەتىسى، يەنى 2-مارت (قوزا) كۈنى، سېفتون دېلمېر ھىتلېرنى زىيارەت قىلىپ بۇنىڭ جاۋابىنى سورايدۇ. ھىتلېر چەتئەللىك مۇخبىرلارنى ۋارقىراپ-جارقىراپ تىللىغىنىچە، ئەسلىدە سىلەر ئورتاق دۈشمىنىمىز بولغان كومپارتىيىنىڭ قىلغان ئىش-ھەرىكەتلىرىگە قارشى چىققانلىقىمىز ئۈچۈن بىزدىن قالايمىقان سوئال سوراپ يۈرمەي بىزگە رەخمەت ئېيتىشىڭلار كېرەك ئىدى، دەيدۇ. دېلمېر سۆز قىستۇرۇپ، كەڭ كۆلەملىك قولغا ئېلىش كىشىلەر ئارىسىدا قاتتىق قورقۇنۇشنى پەيدا قىلىۋەتتى، كىشىلەر ھىتلېر ئۆز دۈشمەنلىرى ئۈستىدە قانلىق باستۇرۇشنى يولغا قويماقتا دېيىشمەكتە، دەيدۇ. “ماڭا سان بارتولمى كېچىسىنىڭ ھاجىتى يوق. — دەيدۇ ھىتلېر

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئۇنىڭ سۆزىنى رەت قىلىپ، ــ ھازىر ئۇلار ئۇچۇن سوت ئېچىلىدى، دۆلەت دۈشمەنلىرى سوتتا سوتلىنىدۇ. سوت مەھكىمىسى بارلىق سۇيىقەستلەرنى ئوتتۇرغا چىقىرالايدۇ.» (بارتولمى ــ ئەيسانىڭ 12 ھاۋارىلىرىدىن بىرى. 1572-يىلى 24-ئاۋغۇست (چايان) كۈنى ئاخشىمى، فرانسىيىنىڭ پارىژ شەھىرىدىكى كاتولىكلار كەڭ كۆلەمدە قىرغىن قىلىنغان. شۇ قېتىمقى قىرغىنچىلىق «بارتولمى چوڭ قىرغىنچىلىقى» دەپ ئاتالغان) دېلمېر ھىتلېردىن، مېنىڭچە بولغاندا، سىز قانۇنلۇق ئۇسۇل بىلەن ئۆز دۈشمەنلىرىڭىزنى ئۆلتۈرىۋاتقاندەك بىلىنمەكتىسىز. ... سىزنىڭچە پۇخرالار ھوقۇقى مەڭگۈ ئەمەلدىن قالدۇرۇلغان ھېسابلىنامدۇ؟ دەپ سورايدۇ.

«ياق، كومپارتىيە تەھدىتى پۈتۈنلەي يوق قىلىنغاندىن كېيىن ھەممە ئىش ئۆز ئەسلىگە كېلىدۇ. ــ دەپ جاۋاب بېرىدۇ ھىتلېر، ــ مېنىڭ قانۇنلىرىم بەكلا يۇمشاق بولۇپ قاپتۇ. مەن بولشېۋىكلارنىڭ جەھەننەمگە تېز ۋە كۈچلۈك تاقابىل تۇرالماي كەلمەكتىمەن. مەنمۇ نورمال ۋەزىيەتنىڭ تېزراق ئەسلىگە كېلىشىنى بەكلا خالايتتىم. ئەپسۇسكى، بىز ئاۋال كوممۇنىزمنى قېزىپ يوق قىلىۋېتىشقا مەجبۇرمىز.»

پۈتكۈل ياۋروپادا، كۆپلەرنىڭ ئۆتنىشىگە ئەگىشىپ كىشىلەر پارلامېنت سارىيىغا ئوت قويۇش دېلوسىنىڭ ناتىسىتلارنىڭ ئىشى ئىكەنلىكىگە بارغانسىرى ئىشىنىشكە باشلايدۇ. ئاشكارىلانغان بەزى مەلۇماتلاردىن قارىغاندا، گېورىڭنىڭ بىناسى بىلەن پارلامېنت دارىيى ئوتتۇرىسىدا بىر يەر ئاستى

تونېلى بارلىقى مەلۇم. بۇنىڭدىن كىشىلەر قاتتىق ھەيران قالىدۇ. بۇ ھەيرانلىق كىشىلەرنى بۇنداق بىر تونېلنىڭ بارلىقىغا بولغان ئىشىنىشىنى تېخىمۇ كۈچەيتىپ بېرىدۇ. شۇڭا، چەتئەللەردە بۇ ھەقتە بەكلا كۈچلۈك ئىنكاسلار ئوتتۇرىغا چىقىدۇ. ئەمما بۇنداق بىر داۋراڭنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىشى ھىتلېرنىڭ ۋار دېر لېببې بىلەن كومپارتىيە گۇمانلىق ئۇنسۇرلىرى ئۈستىدىكى سوت ئىشلىرىنى تېزلەشتۈرۈشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. گەرچە ساقچى دائىرىلىرى ئوبيېكتىپ دوكلات سۇنۇپ "بۇ دېلو شۆبھىسىزكى لېببې يالغۇز ئىشلىگەن بىر جىنايەت دېلوسى" دەپ كۆرسەتكەن بولسىمۇ قىلچە رولى بولمايدۇ. ئەسلىدىلا ھىتلېرنىڭ بۇ دېلونى تېز بىر تەرەپ قىلىش پىلانى بىر ئاخماقانە پىلان ئىدى. دەرۋەقە، ھىتلېر ھەر قانچە ئالدىرىغان بولسىمۇ، بۇ دېلونىڭ سوتلىنىشى نەچچە ئايغىچە ئايغى چىقمايدۇ. بۇنداق ئۇزۇنغا سوزۇلۇشى ئۇنىڭ ئىچكى-تاشقى دۈشمەنلىرىگە بىر باھانە بولۇپ بېرىدۇ.

(3)

شۇنىڭغا قارىماي پارلامېنت بىناسىنىڭ كۆيدۈرۈلۈشى دېلوسى يەنىلا قىسقا مەزگىللىك بولسىمۇ ھىتلېرغا پايدىلىق ئىدى. چۈنكى سايلام كۈنلىرى يېقىنلىشىپ كېلىۋاتقان بولۇپ، بۇ ئوت ئاپىتى كۆپ سانلىق نېمىسلارنىڭ ئىنقىلابتىن ئۈركىشىنى كۈچەيتىۋېتىدۇ. تۈركۈم-تۈركۈملەپ قوڭغۇر كۆڭلەكلىكلەر كومپارتىيىلىكلەرنىڭ سايلام رىقابىتى تەشۋىقات پىلاكاتلىرىنى

www.pidaiy.biz

سوۆكۈپ تاشلاپ، ئورنىغا ئۆزلىرىنىڭ پىلاكاتلىرىنى قاداپ يۈرگەن ۋاقىتلىرىدا، بۇنىڭغا قارشى تۇرغىدەك ھېچ كىم يوق دېيىشكە بولاتتى. ھىتلېرمۇ كومپارتىيىنى قانۇنسىز تەشكىلات دەپ ئېلان قىلىشتەك سىياسىي خاتالىقنىمۇ سادىر قىلمىغان ئىدى. ئۇ پەقەتلا ئىشچىلار سىنىپىنىڭ ئاۋازىنىڭ سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسى قولىغا ئۆتۈپ كېتىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن بۇ ئىشنى سايلامدىن كېيىن بىر تەرەپ قىلىشقا قالدۇرغان ئىدى.ناتسىستلار پۈتۈن مەملىكەت تەۋەسىدە كەڭ كۆلەمدە تېررورلۇق خەۋەرلىرىنى تارقىتىپ، قىزىللار كەسكىن تەدبىر قوللىنىپ مەملىكىتىمىزنى قان دەرياسى ئىچىگە پاتۇرىۋەتمەكچى، شۇڭا سايلىغۇچى پۇخرالار مىللىي سوتسىيالىزم پارتىيىسىگە ھوقۇق بېرىشى لازىم دەپ خەلققە چەقرىق قىلدۇ. گېيورىڭ تېخىمۇ ئوچۇق ھالدا “يۇرتداشلار، قانۇنى جەھەتتىكى ھەر قانداق ئويلىنىش مېنىڭ يولغا قويىۋاتقان تەدبىرلىرىمنى تەۋرىتەلمەيدۇ” دەيدۇ. 3-مارت (قوزا) كۈنىسى، يەنى سايلامغا ئىككى كۈن قالغاندا، گېيورىڭ فرانكفورتتا خەل ئاممىسىغا يەنە مۇنداق دەيدۇ: “ھەر قانداق بىر مەمورى ئورگان مېنىڭ ئىشقا كىرىشتۈرگەن تەدبىرلىرىمنى توختىتالمايدۇ. چۈنكى مەن قانۇندىن ئەنسىرەپ يۈرمەيمەن، مېنىڭ ۋەزىپەم ۋەيران قىلىش، يوق قىلىش. بۇ بىر قالايماقانچىلىقتا قارشى كۈرەش، مەن ساقچىلارنى ئىشقا سېلىپ بۇ بىر مەيدان كۈرەشنى قانات يايدۇرۇشتىنمۇ باش تارتمايمەن. بۇرجۇئازىيە دۆلىتى ئەنە شۇنداق تەدبىر قوللىنىپ كەلمەكتە. تەبىكى مەنمۇ دۆلەت

ھوقــۇقى بىــلەن ســاقچى كۈچلىرىــدىن ئەڭ يوقــۇرى چەك دائىرىســدە پايدىلىنىشــىم مــۇمكىن. قەدىرلىــك كوممۇنىســت ئەپەندىلەر، شۇڭا سىلەر خاتا خۇلاسىغا كېلىپ قالماڭلار. بۇ بىر مەيــدان كۈرەشــتە مەن قوڭــۇر كــۆڭلەكلىكلەرنى جــان تىكىــپ كۆرەش قىلىشى ئۈچۈن يېتەكچىلىك قىلىمەن. مېنىــڭ قولۇمنىــڭ كانىيىڭلارغا چىڭ ئېسىلغانلىقىنى كۆرىسىلەر!”

بــۇ ســۆزلەر ئۇنىــڭ قىلــچە يوشــۇرماي مەقســدىنى ئوتتۇرغــا قويىشى ئىدى: قانۇن سىرتىدا رەھىمسىزلەرچە زورلۇق كۈچىنى ئىشقا سالىدىغانلىقىنى ئىقرار قىلىشى، شۇنىڭدەك بۇ ئىقرارى پارلامېنــت بىناســىغا ئــوت كەتكەنــدىن كېيىنكــى زەرەتلەنــگەن مــۇھىتتىلا ئوتتۇرغــا چىقىرالايــدىغان بىــر ئىقرارنــامە ئىــدى. ناتسىســتلارنىڭ بەخــتىگە پاپېن ـ ھىنــدېنبۇرگ ئېقىمــدىكىلەر، شۇنىڭدەك سانائەتچىلەر، بــۇ تــۆردىكى كىشىنى چۆچۈتكىــدەك ســۆزلەرگە قــۇلىقىنى يۇپۇرــۇۋېلىش بىلەنــلا قالمــاي، ھىتلېرنىــڭ سايلام ھەرىكىتىنى بەزىدە ئۈن ـ تۈنســىز بولســىمۇ پۈتــۈن كــۈچى بىــلەن قــوللاپ بەرمەكــتە ئىــدى. پروســىيە مــالىيە نــازىرى ئاۋىستىرىيەدىن كەلگەن بىر زىيــارەتچىگە “ئەمەلىيەتنــى چىقىش نوقتىســــى قىلىــــدىغان، ھــۆرمەتكە ســازاۋەر” ســۋىلىك ۋون كروسگىت (施维林•冯•克罗西格特) قا ئوخشاش ئادەملىرىمىز ھۆكــۈمەت تەركىۋىــدە قالالايــدىغانلا ئىــش بولىــدىكەن، ناتسىستلارنىڭ غالىبىيەت قازىنىش ئىمكانىيىتى مەڭگۈ بولمايدۇ، دېيىشــەتتى. گېورىــڭ، گېــوبېلس قاتارىــدىكى ئۇيۇنچىلارنىــڭ شــىددەتلىك باياناتلىرىغــا ئەســتايىدىللىق بىــلەن ئىشىنىشــكە

www.pidaily.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

بولىدىغان گەپلەر ئەمەس، چۈنكى "ئەمەلىيەتتە ئىشقا مەسئۇل بولىۋاتقانلار بەرىبىر كونسېرۋاتىپ كىشىلەر بولۇپ، ھېتلېر ئورۇن بوشىتىپ بىر چەتكە چىقىپ بەرمەي ئىلاجى يوق" دەپ قارىشاتتى.

سانائەتچىلەرمۇ ھېتلېرنىڭ باشقۇرۇپ كەتكىدەك كۈچكە ئىگىمىز دەپ ئىشەنچ قىلىشاتتى. تېخى يېقىندىلا ئۆتكۈزۈلگەن بىر قېتىملىق يىغىندا، 25 نەپەر سانائەتچى ئوتتۇرىغا چىقىپ بۇ قېتىمقى سايلامنىڭ چىقىمىنى ئۆز ئۈستىگە ئېلىشقان ئىدى. كرۇپ ۋون بولىن (克虏伯•冯•波仑) سانائەتچىلەرگە ۋاكالىتەن ھېتلېرنى ئىزچىل قوللايدىغانلىقىنى بىلدۈرگىنىدىن كېيىن، گېيورىڭ ئوتتۇرىغا چىقىپ ئىئانە يىغىش تەكلىۋىنى بېرىدۇ: "ئەگەر جاناپلار ئىشىنىدىغانلا بولىدىكەن، بۇ قېتىمقى سايلامدىن كېيىنكى 10 يىل ئىچىدە، بەلكىم يۈز يىل ئىچىدە قايتا سايلام بولمايدۇ، شۇنداق بولغىنىدا بىزمۇ تەلەپ قىلىنغان قۇربان بېرىشلەرنى تېخىمۇ ئاسان ئۈستىمىزگە ئالالايدىغان بولىمىز" دەيدۇ. بانكىر ساشىت (沙希特) دېموكراتىك تۈزۈمگە بۇنداق تەھدىت سېلىشنى ئۆزلىرى ئۈچۈن بىر تۈرلۈك كاپالەت دەپ ھېسابلاپ: ئەپەندىلەر، قېنى ئەمىسە، ھەممەيلەن ھەميانلىرىڭلارنى ئوتتۇرىغا چىقىرىڭلار!" دەيدۇ. سانائەتچىلەر بۇ گەپتىن كېيىن بىر-بىرسىنىڭ قولىقىغا كۈسۈلدىششقا باشلايدۇ. قىرى كرۇپ (克虏伯) پوتكول رورلۇقلارغا ۋاكالىتەن بىر مىليون مارك (تەخمىنەن 250 مىڭ ئامېرىكا دوللىرى) ئىئانە قىلىدۇ، ئى. گ. فابېن (法本) نىڭ ۋاكالەتچىسى 400 مىڭ مارك ئىئانە

www.pidaw.biz

بېرىدۇ. قالغانلارمۇ بېرىدىغىنىنى ئۆتتۈرغا قويۇپ، جەمئىي 3 مىليون مارك پۇل يىغىلىدۇ.

بۇنچە ياردەم پۇلى قولغا كەلگەنلىكى ئۈچۈن، مىللىي سوتسىيالىزم پارتىيىسى بىلەن يەنە ئىككى پارتىيە بىلەن ھەمكارلىق ئورنىتىپ پۈتۈن مەملىكەت بويىچە كۈچلۈك تەشۋىقات ھەرىكىتىنى قوزغىۋېتىدۇ. مىللىي سوتسىيالىزم پارتىيىسىنىڭ ئاساسلىق نۇتۇقلىرى ئومۇمەن ھالدا رادىئو ئىستانسىسى ئارقىلىق پۈتۈن مەملىكەتكە تارقىلىدۇ. ئۆيىدە رادىئوسى بولمىغان سايلىغۇچىلارغا كوچا دوجمۇشلىرىدا ۋە مەيدانلاردا كاناي ئورنىتىپ تەشۋىق قىلىشقا كىرىشىدۇ. يېڭى ھۆكۈمەتنىڭ ۋەدىلىرى بىلەن تەھدىتلىرى پۈتۈنلەي بۇ رادىئو كانايلىرى ئارقىلىق تارقىلىشقا باشلايدۇ. ھىتلېر دېگەنلىرىنىڭ ھەممىسى قانۇنلۇق گەپلەر ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىش ئۈچۈن پات-پات ھىندېنبۇرگنىڭ ئىسمىنى نۇتقىدا زىكىر قىلىپ تۇراتتى. بىر قانچە ئاۋال، دەل شۇ ئادەملەر بۇ قېرى بوۋاينى كالۋا دېيىشكەن بولسا، مانا ئەندى ئۇنى چەكسىز كۈچ-قۇدرەتكە ئىگە بىر قەھرىمان قىلىپ كۆرسىتىشىدۇ.

پارتىيە ئەزالىرى ئۈستۈن ئاۋاز بىلەن غەلىبە قىلغاندىن كېيىن ھوقۇقنى تېخىمۇ كۈچەيتەلەيدىغانلىقىغا ئىشەنگەنلىكى ئۈچۈن، ھۆكۈمەتنىڭ ھىمايىسىغا ئېرىشكەن بۇ ھەرىكەتكە قىزغىنلىق بىلەن ئاتلىنىدۇ. ئېس-ئاچىلار بىلەن ئېس-ئېسچىلار ئەندىبۇرۇنقىدەك ئۇنداق ساقچىلار باستۇرىۋېتەرمۇ دەيدىغان غەم-ئەندىشىسى يوق ئىدى. دەل ئەكسىچە، ساقچىلار بۇ ئېس-

ئاچىلار بىلەن ئىس-ئىسچىلارنى ئۆزلىرىگە ياردەمچى كۈچ دەپ قارىشىپ، بۇ ئىككى تەشكىلاتنىڭ ۋەتەنپەرۋەرلىك نامى ئاستىدا چىكىدىن ئاشۇرىۋېتىشلىرىگىمۇ كۆرمەسكە سېلىپ قولىقىنى يۇپۇرۇپ يۇرىۋېرىدۇ.

ھىتلېر نۇتۇقلىرىدا ئۆكتىچىلەرنى قولغا چىققىدەك بىرەر پروگراممىسىمۇ يوق، دەپ تەنقىت قىلىسىمۇ، ئۆزى بىرەر لايىھىنى ئوتتۇرىغا قويالمايتتى. ئۇنىڭ تەلەپ قىلىدىغىنى پەقەتلا 4 يىللىق ھاكىمىيەت ئۈستىدە قېلىشلا بولۇپ، بىزنىڭ ئىقتىدارىمىزنى شۇ جەرياندا كۆرسىلەر دەيتتى. سايلام ھارپىسىدا، گېيوبېلس سايلام كۈنىنى "مىللى ئويغىنىش كۈنى" دەپ ئاتاپ، يېرىم كۈنلۈك بايرام كۈنىگە ئايلاندۇرىۋېتىدۇ. كۆرۈنۈشتە ھەممىلا ئادەم ھىتلېرنى قوللايدىغاندەك كۆرۈنمەكتە ئىدى. ھىتلېرنى ياشلارنىڭ غايىسى، ئۇ ۋەتەنپەرۋەرلەرگە ئوخشاش بۇ بايراقنى ئىگىز كۆتۈرۈپ يول باشلىيالايدۇ دېيىشەتتى. موسكۋانىڭ ئىنقىلابچىلارنى قوللىشىدىن قورقىدىغان كىشىلەرنىڭ پەقەت ئىككىلا يولى بار ئىدى: گېرمانىيە بىر بولسا قىزىللىشىش يولىدا مېڭىشى كېرەك، يا بولمىسا قوڭۇرلىشىش يولىدا مېڭىشى كېرەك. ئەمما قوڭۇرلىشى كىشىلەرنى تېخىمۇ بەكرەك جەلىپ قىلىۋالغاندەك قىلاتتى. بۇرۇنلاردا باشقىلارنى تەنقىتلەپ كەلگەن نۇرغۇن كىشىلەر، مەسىلەن كېيىن فېدراتىپ گېرمانىيىنىڭ بىرىنچى قېتىملىق پرېزدېنتى بولۇپ تەيىنلىنىدىغان تىيودور خاۋس (西奥多尔•豪斯)، ھىتلېرنىڭ كۆرىنەرلىك يۇمشاپ قالغانلىقىنى ئوتتۇرىغا قويالىغىدەك ھالغا

كەلگەن ئىدى. "ئۇنىڭ شىددەتلىك سۆزلىرى خېلىلا ئازىيىپ قالدى. ئۇ ئەندى يەھۇدىيلارغا ئوت پۈشكۈرتمەس بولدى. 4 سائەتلىك نۇتقى ئىچىدە بىرەر قېتىممۇ يەھۇدىي سۆزىنى ئىشلەتمىدى" دەيدۇ. ھەتتا ھىتلېرمۇ بەزى يەھۇدىيلارنىڭ قوللىشىغا ئېرىشمەكتە ئىدى؛ «يەھۇدىيلار مەملىكەتلىك ئىتتىپاقى» فيۈرېرنىڭ شەرقتىكى يەھۇدىي سودىگەرلىرىنىڭ گېرمانىيىگە كىرىشىنى چەكلىشىنى تەشەببۇس قىلىپلا قالماي، يەنە ئۇنىڭ يېڭى ھۆكۈمىتىنى قوللايدىغانلىقىنىمۇ بىلدۈرىشىدۇ.

گەرچە كۆرۈنۈشتىكى سۆزلەر يېتەرلىك سۆزلەنگەن، سايلام رىقابىتى جەريانىدىمۇ زور مىقداردا پۇل ۋە زېھىن سەرپ قىلىنغان بولىشىغا قارىماي، مىللىي سوتسىيالىزم پارتىيىسىنىڭ ئېرىشكەن ئاۋازى ئارانلا 43.9% گىلا يېتىپ، ئۇنىڭ ھەمكارلاشقۇچى ئىتتىپاقداشلىرىمۇ ئۇلارغا پارلامېنتتا ئارانلا قىسمەن ئۈستۈنلۈك ساقلاش ئىمكانىيىتىنىلا بېرەلىگەن ئىدى. گەرچە قولغا كەلتۈرۈلگەن نەتىجىنى بەك چوڭ ئۇتۇغ دېيىشكە بولمىسىمۇ، شۇنچىلىك ئاۋازمۇ ھىتلېرنىڭ خەلقتىن ھوقۇق تەلەپ قىلىشىغا يېتەتتى. بۇ ئورۇن ئۇنىڭ تېزگىنى ئاستىدىكى ھەر قايسى شتاتلاردا ھوقۇقنى قولىدا تۇتىشىغا يەتكەن ئىدى. بېرلىنىنىڭ قوللىشى بولغانلىقى ئۈچۈن، باۋارىيىدىكى ناتسىستلار تېخىمۇ كۈچلۈك ئوتتۇرغا چىقىش پۇرسىتىگە ئېرىشكەن ئىدى. شۇڭا ئۇلار مىيونخېندىكى ئېس-ئاچىلارنى ھەرىكەتكە كەلتۈرىدۇ. 9-مارت (قوزا) كۈنى چۈشتە، ئۇچىسىغا ئېس-ئاچىلار ئۇنىفورمىسى كەيگەن كاپىتان رومنىڭ ھەمرالىقىدا يەرلىك

www.pdaily.biz

مەسئۇل كادىرلىرىدىن ئادولف ۋاگنېر شىتاتلىق باش مىنىستىر خېرد (赫尔德) نىڭ ئىشخانىسىغا كېلىدۇ. ئۇلار خېرد (赫尔德) تىن گېنېرال لىت ۋون ئېپ (里特•冯•埃普) نى شىتاتلىق باش گوبېرناتور قىلىشىنى تەلەپ قىلىدۇ. بۇ گېنېرال 1919-يىلى سوۋېت جۇمھۇرىيىتىنى ئاغدۇرۇش ھەرىكىتىگە ياردەملەشكەن بىرسى ئىدى.

خېرد (赫尔德) بېرلىنغا تېلېگراممىا يوللاپ بۇ تەلەپكە نارازىلىقىنى بىلدۈردۇ. ئەمما ئالغان جاۋابى گېنېرل ئېپ (埃普) نىڭ باش گوبېرناتورلۇققا تەيىنلىنىپ بولغانلىق جاۋابى بولىدۇ. شۇڭا ئۇ قايتىدىن ھىندېنبۇرگقا نارازىلىقىنى بىلدۈرىدۇ. ھىندېنبۇرگنىڭ بەرگەن جاۋابىدىن بۇ بوۋاينىڭ ھەقىقەتەنمۇ قولىدىن ھېچ قانداق بىر ئىش كەلمەس ھالغا چۈشۈپ قالغانلىقىنى كۆرىۋېلىش مۇمكىن: ھىندېنبۇرگ بەرگەن جاۋابىدا، بۇنىدىن كېيىن خېرد (赫尔德) ھەر قانداق بىر تەلەپتە بولماقچى بولسا، ئۇ تەلىۋىنى بىۋاستە ھىتلېرغا بىلدۈرۈشى كېرەكلىكىنى تەلەب قىلغان. شۇنداق قىلىپ، باۋارىيىمۇ ئاخىرقى ھېسابتا قانۇنى بىر شەكىلدە رەسمى ناتسىستلارنىڭ قولىغا ئۆتۈپ كەتكەن بولدى.

قالغان شتاتلارمۇ خۇددى شۇنداق باسقۇچلار ئارقىلىق، يەنى تۆۋەندىن تەھدىت سېلىش، بېرلىن تېلگراممىا ئىۋەرتىپ مۇداخىلە قىلىش دېگەندەك ۋاستىلار بىلەن بىرمۇ-بىر ناتسىستلار قولىغا ئۆتۈپ كېتىدۇ.

www.uyghurkitap.com
www.bidaly.biz

باۋارىيىدە ھوقۇقنى تارتىپ ئالغان كۈنسى، ھىتلېر مىيونخىنغا ئۇچۇپ كېلىدۇ. ئۇ مىيونخېندا داغ-دۇغىلىق قارشى ئېلىنىدۇ. ئۇ ئىنتايىن مەغرۇر ھالدا: "گېرمانىيىدە، مېنىڭ كۆڭلۈمگە ئەڭ بەك ياقىدىغان شەھەر مىيونخېن. بىر ياش، بىر ئەسكەر، بىر سىياسەتچى بولۇش دەۋرلىرىمنىڭ ھەممىسى مانا بۇ شەھەردە ئىشقا ئاشقان. بۇ شەھەر 1923-يىلى قۇربان بولغان يولداشلىرىمىزنىڭ قېنى بىلەن قۇتلۇقلانغان بىر شەھەر" دەيدۇ. ئۇ يەنە يەرلىك كادىرلارغا يولىيورۇق بېرىپ، ئەگەر پارتىيىسىز زاتلارنى ھۆكۈمەت ئىشلىرىغا قاتناشتۇرۇش ھېسابىغا بولسىمۇ چوقۇم مۇقىم ھاكىمىيەت تىكلىۋېلىشىمىز شەرت، دەيدۇ. "ئەپەندىلەر، سىلەرنىڭ ۋەزىپەڭلار ئىنتايىن ئېغىر بىر ۋەزىپە. — دەيدۇ ھىتلېر، — ئەمما ئىمپىرىيە ھاكىمىيىتى بۇندىن كېيىن باۋارىيىنىڭ ئۆزىگە خاس ھەرىكەتلىرىنىڭ ياكى بۆلگۈنچى ئۇنسۇرلارنىڭ قالايماقان چىقىرىپ كاشىلا تۇغدۇرۇشىنىڭ تەسرى ئاستىدا قالماسلىقى كېرەك. بۇ مەسىلە دۆلەت سىياستىنىڭ مۇقىملىقى ئۈچۈن ئىنتايىن مۇھىم بولغان بىر مەسىلە. بىز چوقۇم بىسمارك ئاخىرلاشتۇرالماي قالغان ۋەزىپىلەرنى تاماملىشىمىز شەرت: ئېمپىرىيىنىڭ مەنپەتى ئۈچۈن پايدىلىقلا ئىشلار بولىدىكەن، شتاتلارمۇ ھەقىقى مەنىسى بىلەن شتاتلىق رولىغا ئىگە بولغان ھېسابلىنىدۇ."

كېيىن بىرسى ھىتلېردىن، 1924-يىلى ئۇنى سوتلىغان ۋاقىتتا بىردىن-بىر كۈچلۈك پىركراتورنى قانداق قىلىشىمىز كېرەك، دەپ سورىغىنىدا، ھىتلېر ئۇ كىشىگە، "ئۇ ۋاقىتتا، ئۇ

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

پروكراتور گەرچە ھەقىقەتەنمۇ قاتتىق بىرسى بولغىنى بىلەن، ئۇنىڭ ئالغىنى يەنىلا ئىنتايىن رىيال ھەمدە ئىنتايىن سەممىي بىر قارار ئىدى. شۇڭا ئۇ ئادەمنى يەنىلا ئەدلىيە ساھەسىدە ئىشلىتىشىمىزگە بولىدۇ.»

نۇرغۇنلىغان چەتئەللىك كىشىلەر، خاتا ھالدا ھىتلېر پۈتۈن گېرمانىيە بويىچە ھاكىمىيىتىنى مۇستەھكەملىۋالدى دەپ ئىشىنىپ قالغان ئىدى. ئەسلىدە، ھىتلېر دېگەن بۇ ئادەم ھەر قانچە مۇكەممەل بىر سىياسەتچى ھېسابلانسىمۇ، ئۇ يەنىلا ھاكىمىيەتنى قادەممۇ-قەدەم قولغا كەلتۈرگەن، شۇنىڭدەك بىر-بىرلەپ خەلقنىڭ ماقۇللىقىنى ئېلىپ ھوقۇققا ئېرىشىپ كەلگەن بىرسى ئىدى. «سالاھىيەت دېگەننىڭ نېمىلىكىنى بىلەمسەن؟ — دەپ سورايدۇ ھىتلېر فرانكتىن، ئاندىن ئۆزى جاۋاب بېرىپ، — سالاھىيەت ئەسلىدە يۇقۇرىغا ئاتلاشنىڭ بىر پەلەمپىيىدىن باشقا نەرسە ئەمەس. يەنى سالاھىيەت دېگەنلىك، بىر پەلەمپەيدىن يەنە بىر پەلەمپەيگە ئاتلاشنىڭ ئىمكانىيىتىنى بېرىدىغان بىر ئورۇندىنلا ئىبارەت» دەيدۇ. شۇنداق بولغاچقا، گېرمانىيە جەمئىيىتىدىكى ھەر قايسى دەرىجىلىك زاتلارغا يول قويۇش ئۇنىڭ بىر ئۇدۇمى ھالىغا كەلگەن ئىدى. ھىتلېر، خوخېنزوللېرن ئائىلىسى بىلەن ھىندېنبۇرگقا ھۆرمەت كۆرسىتىش مەقسىتىدە پوتسدام (波茨坦) رايونىدىكى ھەممە ئەتىۋارلىنىدىغان چىركاۋ زالنى 21-مارت (قوزا) كۈنىسى يېڭى پارلامېنتنىڭ ئېچىلىش مۇراسىم يېرى قىلىپ تاللىۋالىدۇ. ئۇنىڭ بۇنداق تاللىشى، بىرىنچى پېتلېر ۋىلھېلم (腓特烈•威廉) نى

قاتتىق تەسىرلەندۈرۈۋېتىدۇ. شۇنىڭدەك ئىمپىراتور پىتلېر (腓特烈) نىڭ قەۋرىسى بولغان بۇ قېدىمى شەھەر، يەنە كېلىپ پروسسىيە ئەسكەرلىرىنىڭ ئەنئەنىۋى يېرى ھېسابلىناتتى.

21-مارت (قوزا) كۈنى، پۈتۈن شەھەر كىرىست بەلگىلىك بايراقلار بىلەن، ھەمدە كونا ئىمپېرىيىنىڭ قارا-ئاق-قىزىل ئۈچ رەڭلىك بايرىقى بىلەن ھەشەمەتلىك تۈردە بېزىۋېتىلىدۇ. گۈلدۈرلەپ ئېتىلغان ساليوت توپ ئاۋازى ئاستىدا قۇرۇغلۇق ئارمىيە، ئېس-ئاچىلار ۋە ئېس-ئېسچىلار ھەيۋەتلىك سەپ تۈزۈپ ئەتىيازنىڭ ئىللىق قۇياش نۇرى ئاستىدا ھۆكۈمەت دائىرىلىرىنىڭ موتوتسىكلىت ئەترىتى ھەيۋەت بىلەن چېركاۋ قوڭغۇراق سادالىرى ئاستىدا ئۇ چېركاۋغا قاراپ پارات قىلىدۇ.

پرۇسسىيىنىڭ قوڭۇر رەڭلىك مارشال ئۈنفورمىسىنى كەيگەن ھىندېنبۇرگنىڭ ھەيۋەتلىك كۆرۈنىشى ئوتتۇردا كۆرىنىشى ھامان، پۈتكۈل مەيداندىكىلەر دەرھال ئورنىدىن تۇرۇپ ھۆرمەت بىلدۈرىشىدۇ. ھىندېنبۇرگ بىر قولىدا ھاسسا، يەنە بىر قولىدا مارشاللىق توخمىقى، ھەيۋەتلىك بىر شەكىلدە تەمكىن قەدەملەر بىلەن ئالغا ئىلگىرلەيدۇ. ئۇ ئىمپاراتور تەختىنىڭ ئالدىغا كەلگىنىدە بۇرۇلۇپ تەختكە قارىغىنىچە مارشاللىق توخمىقىنى كۆتۈرۈپ كايسېرنىڭ بوش تۇرغان تەختىگە ئېھتىرام بىلدۈرىدۇ. ئىمپىراتورنىڭ تۇغقىنى بولسا ئۇنىڭ كەينىدە تۇرىدۇ. بۇ مارشالنىڭ گەۋدىسى كەينىدە تۇرغان ۋىجىك قالغان ھىتلېرنى توساپلا ئالغان ئىدى. چىتلىرمۇ مۇراسىم كاستومى بىلەن ئەنسىز بىر ئەھۋالدا كۆرۈنەتتى. فرانسىيە باش ئەلچىسى فرانسۇۋا بېنس

(弗朗斯瓦•本塞) نىڭ قارىشىچە ھىتلېر "خۇددى قورقۇنچاق بىر ناتونۇش ئادەمدەك، بەستلىك بىر ھىمايىچىسىنىڭ كەينىدە ناتونۇش كىشىلەرگە ئۆزىنى تونۇتىۋاتقان بىرسىدەكلا كۆرۈنمەكتە ئىدى" دەيدۇ.

ئۇ ئىككىسى ئۇدۇل ئولتۇرۇشىدۇ. ھىندېنبۇرگ يېنىدىن كۆزئەينىكىنى چىقىرىپ قولىدىكى تىزىسىنى ئوقۇشقا كىرىشىدۇ. ئۇ، يېڭى ھۆكۈمەتنىڭ ئۇستىدىكى ۋەزىپە بەكلا مۇرەككەپ ھەمدە بەكلا ئېغىر بىر ۋەزىپە. شۇنداق بولغاچقا قايتىدىن پىروسسىيەنىڭ كونا ئىنتىزامىنى، كۈچلۈك ۋەتەنپەرۋەرلىك روھىنى جارا قىلدۇرۇش كېرەكلىكىنى چاقىرىق قىلىدۇ.

ھىتلېرنىڭ نۇتقى، ئۆيلەردە رادىئو ئالدىدا ئولتۇرۇپ نۇتۇق ئاڭلاۋاتقان كىشىلەرگە قارىتىلغان دېگەندىن كۆرە، تۆۋەندە قىستىلىپ ئولتۇرۇشقان كىشىلەرگە قىلىنغان خىتاب دېيىش توغرا ئىدى. ئۇ، ئۇرۇشنى كايسېر بىلەن گېرمانىيە ئۇستىگە مەجبۇرى تېڭىشقان ئىدى؛ شۇڭا ئۇنىڭ مىراس ئالغان يوقى ئىقتىسادى چېكىنىش بىلەن ئىشسىزلىك بىلەنلا چەكلەنگەن ئەمەس دەيدۇ. ئاندىن ئۇ كەلگۈسى پىلانى ھەققىدە قىسقىچە توختىلىپ ئۆتكەندىن كېيىن، ھىندېنبۇرگقا بۇرۇلۇپ ئۇنى يەنىلا ئەسكەر ۋاقتىدىكىدەك ئۇنىڭ بىر كوماندىرىدىنلا ئىبارەت ئىكەنلىكىنى ئىما قىلىدۇ. ئۇ ھىندېنبۇرگنى ماختاپ ئۇچۇرۇپ، ئۇنى ئارمىيىنىڭ قوماندانى، خەلقنىڭ داھىسى دەپ مەدھىلەيدۇ. "سىزنىڭ بىزنى گېرمانىيىنىڭ گۈللىنىشى ئۈچۈن كۈچ چىقىرىشىمىزغا رۇخسەت قىلغانلىقىڭىز، بىز ئۈچۈن چەكسىز

بەخت ھېسابلىنىدۇ.”

ھىتلېر ھىندېنبۇرگنىڭ ئورۇنىدىقى ئالدىغا بېرىپ ئىگىلگىنىچە ئۇنىڭ قولىنى چىڭ سىقىدۇ. بۇنىڭدىن ھىندېنبۇرگ بەكلا تەسىرلىنىپ ئاستا ماڭغىنىچە ئىمپراتور پېتىر (腓特烈) بىلەن بىرىنچى پېتىر ۋىلھېلم (腓特烈•威廉一世) نىڭ قەۋرىسى ئالدىغا كېلىدۇ. ئۇنىڭ كەينىدىن كەلگەن كىشى ئۇنىڭ ئوغلى بىلەن ئۇنىڭ كانىۋېيى ئىدى. كانىۋاي ئىككىلا قەۋرە تېشىغا گۈل چەمبىرەك قويىدۇ. بۇ چاغدا ھۆرمەت ساليۇتلىرى ئېتىلىشقا باشلايدۇ.

گېيوبېلس ئۆزى بىۋاستە ئورۇنلاشتۇرغان بۇ خاتىرلەش مۇراسىمى مۆلچەرلەنگەن ئۈنۈمگە ئېرىشكەن ئىدى. مەيداندىكى بارلىق كىشىلەر، يەنى ھەربىلەر، پومېشچىكلار، ئانارخىستلارنىڭ ھەممىسىلا دېگىدەك ھىتلېر ھىندېنبۇرگقا چەكسىز چوقۇنىدىكەن، ئۇ چوقۇم پرۇسسىيىنىڭ غايىسى بويىچە ئىش قىلىدۇ، دەپ ئىشىنىدۇ. ۋاھالەنكى، ئارىدىن ئىككى كۈن ئۆتمەيلا، رىيال كۈزەتكۈچى كىشىلەرگە مەن ھېچكىمنىڭ قولىدىكى ئۇيۇنچۇق ئەمەسمەن، دەپ ئېيتىدۇ. مەيدان ئۆزگەرگەن ئىدى. بۇ قېتىمقى مەيدان بېرلىن كىلور (克罗尔) تىياتىرخانىسىنى تالىلىۋالغان ئىدى. ئۇ يەرنىڭ مۇھتى پۈتۈنلەي باشقىچە بولۇپ، ئېس-ئاچىلار بىلەن ئېس-ئېسچىلار ھەرقايسى زاللاردا ئايلىنىپ يۈرىشەتتى. سەھنىنىڭ كەينىگە چوڭ بىر پارچە كىرىست بەلگىلىك بايراق ئېسىلغان بولۇپ، شۇ ئارقىلىق كىشىلەرگە گېرمانىيىنىڭ خوجايىنىنىڭ ئەسلىدە كىم

www.pidaly.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بېكىتى ئادرېسى

ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىپ قويماقچى بولغان ئىدى. چۈشتىن كېيىن سائەت 2 دىن 5 مىنۇت ئۆتكەندە، پارلامېنت باشلىقى گېيورىڭ پارلامېنت يىغىنىنىڭ باشلانغانلىقىنى ئېلان قىلىدۇ. ئۇ قىسقىلا بىر تەبرىكلەش نۇتقى سۆزلىگەندىن كېيىن، «ئويغان گېرمانىيە!» دېگەن شىئېرنى دېكلاماتسىيە قىلىشقا باشلايدۇ. كەينىدىنلا ھىتلېرنى سۆزگە تەكلىپ قىلىدۇ. ھىتلېر ئۇچىسىغا پارتىيىسىنىڭ ئاددى قوڭۇر رەڭلىك كۆڭلىكىنى كىيىۋالغان ئىدى.

يىغىن زالى تىمتاس بولۇپ ئۇنى كۈتىدۇ. ئاندىن ھەممە بىرلىكتە ياشىسۇن غالبىيەت! دەپ ۋارقىراشقىنىچە گۈۈلدىراس ئالقىش سادالىرىنى ياڭرىتىدۇ. ھىتلېر ئۇزىتىلغان قۇيۇق بىلەكلەر ئارىسىدىن ئۆتۈپ داغدام قەدەملەر بىلەن مېڭىپ سەھنىگە چىقىدۇ. بۇ ئۇنىڭ تۇنجى قېتىم پارلامېنتتا ئوتتۇرغا چىقىشى ئىدى. ئۇ ئارگىنال بويىچە نۇتۇق سۆزلەيدۇ. ئەمما بۇ ئارگىنال سۆز تاللاش نۇقتىسىدىن ئالغاندا بەكلا ئېھتىيات بىلەن يېزىلغان ھەمدە بەكلا سىلىق بىر نۇتۇق ھېساپلانسىمۇ، بۇ ئارگىنال ھەقىقەتەنمۇ ئېسىل يېزىلغان بىر نۇتۇق تېزىسى ھېسابلىناتتى. ھىتلېر نۇتقىدا شەخسى مۈلۈكلەرگە ۋە زەخسىلەرنىڭ ئاكتىپچانلىقىغا ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىلىدىغانلىقىنى؛ دېھقانلار بىلەن ئوتتۇرا ھال سىنىپلارغا ياردەم قىلىشنى كاپالەتكە ئىگە قىلىنىدىغانلىقىنى؛ ئىشسىزلىققا خاتىمە بېرىدىغانلىقىنى؛ فرانسىيە، ئەنگلىيە، ھەتتا سوۋېت ئىتتىپاقى بىلەنمۇ يارىشىش ئۈچۈن تىرىشىدىغانلىقى ھەققىدە

توختىلىدۇ. ئەمما بۇ ئىشلارنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن پارلامېنتنىڭ «ئىمپېرىيە بىلەن خەلقنىڭ قىيىنچىلىقىنى ئازايتىش قانۇنى» نى ماقۇللىشىغا ئېھتىياجلىق ئىكەنلىكىنى ئوتتۇرغا قويىدۇ. ھوقۇق بېرىش دېگەن بۇ قانۇن ھىتلېرغا ۋاقىتلىق بولسىمۇ چەكسىز ھوقۇق بېغىشلىغان ئىدى. ئەمما ئۇ بۇ قانۇننى قۇلاققا بەكلا سىلىق ئاڭلىنىدىغان ھالغا كەلتۈرۈپ بايان قىلىش بىلەنلا قالماي، “پەۋقۇلئاددە زۆرۈرىيەت ئاستىدا بۇنداق بىر تەدبىرنى ئىشقا سالماي بولمايدىغان ئەھۋال كۆرۈلگىنىدىلا” ئاندىن بۇنداق پەۋقۇلئاددە ھوقۇقىدىن پايدىلىنىدىغانلىقىنى تەكىتلەيدۇ.

ھىتلېر، پارلامېنت، پىرىزدېنت، ھەرقايسى شىتاتلار ۋە دىنى جەمئىيەتلەرگە ئۇلارنىڭ ھەر قانداق بىر ھوقۇقىغا دەخلى تەئەررۇز كەلتۈرمەيدىغانلىقىغا كاپالەت بەرگىنىدىن كېيىن، كەسكىن جۈملىلەر بىلەن نۇتقىنى ئاخىرلاشتۇرىدۇ: بۇ تۈردىكى كاپالەتلىرىنى بىراقلا ئۆچۈرۈپ تاشلايدىغان كەسكىن سۆزلەر بىلەن نۇتقىنى ئاخىرلاشتۇرىدۇ. ئەگەر پارلامېنت بۇ تۈردىكى “دوستانە ھەمكارلىشىش پۇرسىتى” بېرىشنى رات قىلغىدەك بولسا، يېڭى ھۆكۈمەت ئۆز پىرىنسىپلىرى بويىچە كۈرەش قىلىشقا تەييار ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ: “دېپوتاتلار جاناپلار، كۈرەش قىلىش ياكى يارىشىش ئىشى ھەرقايسىڭىزلارنىڭ قانداق قارار بېرىشىڭىزلارغا باغلىق.”

يىغىن تەنەپپۇسقا چىققىنىدا، بۇ تەدبىرگە قارشى چىقىدىغان دۈشمەنلىرى ھەرىكەتكە كېلىشكە باشلايدۇ. يىغىن

قايتـــا باشلىنىشـــى بىـــلەن تەڭ، سوتســـىيال دېمـــوكراتلار پارتىيىسىنىڭ داھىسى كورىدورلاردىكى قوڭۇر كۆڭلەكلىكلەرنىڭ ("بىـزگە ھوقـۇق بېـرىلىش قـانۇنى كېـرەك، يەنـى بىـزگە ئـوت قويـۇپ، قىرغىنچىلـىق قىلىـش ھوقـۇقى كېـرەك!" دېـگەن) رېتىملىق ۋارقىراشلىرى ئاستىدا نۇتۇق سۆزلەپ، دادىللىق بىلەن بۇنـداق بىـر قانۇنىنـىڭ چىقىرىلىشـىغا نـارازىلىقىنى بىلدۈرىـدۇ. ھىتلېرمۇ پاپىنىنىڭ نەسىھەت بەرگىنىگە قارىماي ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىـدۇ. ئۇنىـڭ بـۇ مۇئامىلىسـى كىشـىنى ئىختىيارسـىز ھالـدا بـۇرۇنقى يىلـلاردا مىيـونخېن پىۋىخانـا قـوزغىلىڭى ۋاقتىـدىكى قىيـاپىتىنى ئەسلەتكۈزەتتى. ئـۇ مـازاق قىلىـش بىـلەن تىـل-ھاقارەتلىـــك ســـۆزلەر بىـــلەن سوتســـىيال دېمـــوكراتلار پارتىيىســـىدىكىلەرگە ھۇجـۇم قىلىـدۇ. "مەن سـىلەرنىڭ سـايلام بىلەتلىرىڭلارغـا ئېھتىيـاجلىق ئەمەسـمەن. گېرمـانىيە ئەركىـن بولالايـدۇ. ئەممـا سـىلەرنىڭ ۋاسـتەڭلەردە ئەمەس. بىزنـى بۇرژۇئازىيىگە ئوخشىتىۋالماڭلار. گېرمانىيىنىڭ يۇلتۇزى پارلاشقا باشلىدى، سىلەر يىمىرلىش يولىغا كىـردىڭلار. سـىلەرنىڭ ئۆلۈم سىگنالىڭلار ئاللىمۇ قاچان چېلىنىپ بولدى."

ھىتلېرنىڭ بۇ تۈردىكى ئۇشتۇمتۇت ھۇجۇم قىلىشى سوتسىيال دېموكرات پارتىيىسىدىكىلەرگىلا زەربە بولـۇپ تەگمەستىن، يەنە مەركەز پارتىيىسـىدىكىلەرنىمۇ ھۇلۇقتـۇرۇپ قويىـدۇ. ئارقىـدىن ئاۋازغا قويۇش باشلىنىدۇ. گېيورىڭ ئـاۋاز بېرىش نەتىجىسـىنى ئېلان قىلغان ۋاقتىدا (441 كىشى قـولـلاپ، 94 كىشى قارشى ئاۋاز بېرىپ،قوللاپ ئاۋاز بەرگەنلەر سانى لازىم بولغان ئۈچتە

ئىككىلىك يوقۇرى ئاۋازدىن ئېشىپ كېتىدۇ) مىللى سوتسىيالىزمچىلار پارتىيىسىدىكىلەر خۇددى پۈتبول مۇسابىقىسىدە ئاخىرقى سېكونتتا ئۇلار تەرەپ بولغان كوماندا ھەل قىلغۇچ بىر توپ كىرگۈزگىنىدەك بىراقلا ئورنىدىن تۇرۇپ تەنتەنە قىلىپ ۋارقىراشقا باشلايدۇ. ئۇلار بىلەكلىرىنى كەڭ ئېچىپ «ئىسار ئورمىنى» مارشىنى ئېيتىپ كېتىدۇ:

"تۇغىمىز لەپىلدەيدۇ!
مۆرىنى مۆرىگە تىرەپ،
ئېس-ئاچىلار ئالغا باسىدۇ،
تەكشى قەدەملەر بىلەن، خاتىرجەم ھالدا ..."

شۇنداق قىلىپ، ئاساسەن قىلچە قارشى ئاۋاز كۆرۈلمەي دېگىدەك دېموكراتىيە گېرمانىيە پارلامېنتىدا بىراقلا ئەمەلدىن قالدۇرۇلىدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن پەقەت سوتسىيال دېموكرات پارتىيىسىدىكىلەرلا قارشى ئاۋاز بەرگەن بولدى. قالغان پارتىيە-گۇرۇھلار ھىتلېر ھازىرچە قولدىن چىقىرىشنى خالىمايدىغان بۇ ھوقۇقنى ئۇنىڭغا ئىككى قوللاپ تۇتقۇزۇپ قويىدۇ. ئۇلار تۇتقازغان بۇ ھوقۇق، ھىتلېرغا بەكلا ئېھتىياجلىق بىر ھوقۇق ئىدى، شۇنىڭدەك ھىتلېرمۇ بۇ ھوقۇقتىن ئاساسەن تولۇق پايدىلىنىدۇ.

مەركەز پارتىيە داھىسى ھىندېنبۇرگنىڭ ھىتلېرنى قوللايدىغانلىقى ھەققىدىكى خېتىنى تاپشۇرۇپ ئالىدۇ. ئۇ خېتىدە "پېقىر سىلەرگە شۇنى بىلدۈرمەكچىكى، باش مىنىستىر ماڭا رەسمى ئاساسى قانۇن ۋەزىپىسى بولمىغان بىر ئەھۋال

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئاستىدىمۇ مېنىڭ بىلەن مەسلىھەتلەشمەي تۇرۇپ پەۋقۇلئاددە ھوقۇق قانۇنىدىن پايدىلىنىپ تەدبىر قوللانمايدىغانلىقى ھەققىدە ماڭا ئېنىق ئىپادە بىلدۈرۈپ ئۆتتى" دەپ يازىدۇ. بۇ گەپلەر ئۇنىڭ ھەقىقەتەنمۇ كۆڭلىدىكى گەپلەر بولغاچقا، ۋاقتىنچە ئۇ سۆزلىرىنى ستېنوگراممىلىدۇق دەپ قارىغان مەركەز پارتىيىسىدىكىلەرنىڭ كۆڭلىنى تىندۇرغان ئىدى. مۇتلەق كۆپ ساندىكى نېمىسلارمۇ قايتىدىن غەيرەتكە كەلگەن بولۇپ، نۇرغۇن كىشىلەر بىر-بىرسى بىلەن بەسلىشىپ دېگۈدەك ناتسىستلار پارتىيىسىگە ئەزا بولۇشقا كىرىشىدۇ. يەنە نۇرغۇنلىرى نىسبەتەن يوشۇرغان ھالدا بولسىمۇ ئۇلارنى قوللاشقا باشلايدۇ. مەمۇرى كادىرلار بىلەن مەمۇرى ئەمەلدارلار (باشقا دۆلەتلەرنىڭ مەمۇرى كادىرلىرى بىلەن مەمۇرى ئەمەلدارلىرىدىن قىلچە پەرقى يوق) خۇددى كونسىرۋاتىپ بىر پارتىيە غالىپ چىققاندەك، ۋەزىپە ئورنىدىن قەتئى ئايرىلماي ھۆكۈمەت ئورگانلىرىنىڭ نورمال پائالىيىتى ساقلاشقا تىرىشىدۇ.

ناتسىستلار پارتىيىسى پارلامېنتتا غالىپ كەلگەندىن كېيىن، بۇرۇن ھىتلېرنى مەخپىي تۈردە قوللاپ كەلگەن سانائەتچىلەر ئەندىلىكتە ئۆزىنى ئاشكارىلاشقا باشلايدۇ. پولات تۆمۈر تىرىستى كرۇپ (Alfried Krupp 克虏伯) كوۋچىلاردا مىللىي سوتسىيالىزمچى تونۇشلىرىغا ئاشكارە سالام قىلىپ يۈرىدىغان بولىدۇ. ئۇ ھىتلېرغا ئىبۇەرتكەن تەبرىك خېتىدە، مەن ۋە كەسىپداشلىرىم شۇنىڭغا قەتئى ئىشىنىمەنكى، گېرمانىيە ئاخىرى "مۇقىم ھاكىمىيەت قۇرۇش ئاساسىنى تىكلىيەلىدى" دەيدۇ.

كرۇپقا رەخمىتىنى بىلدۈرۈش ئۈچۈن ئۇنى گېرمانىيە سانائەت ساھەسىنىڭ چار پادىشاسىلىققا تاللاش ئارقىلىق چوڭ كارخانىلار بىلەن مىللىي سوتسىيالىزم پارتىيىسىنىڭ نىكاھلىنىشىنى تەستىقلىغان بولىدۇ.

ھىتلېرنىڭ ئىمپېرىيە بانكىسىنىڭ كاتىۋاشلىقىغا ھىجالمار شاچىتنى تاللىغانلىقىمۇ ھەرگىز بىر تەساددىپلىق ئەمەس ئىدى. ئىنتايىن قابىلىيەتلىك پۇل مۇئامىلە مۇتەخەسسىسى بولغان بۇ كىشى بۇرۇن ھىتلېرنىڭ سانائەتچىلەر ساھەسىدىكىلەر بىلەن مۇناسىۋەت باغلىشىغا ياردەم قىلىپ كەلگەن بىرسى بولۇپ، ئۇمۇ خۇددى ھىتلېرغا ئوخشاش دېموكراتىيە بىلەن سوتسىيالىزمغا ئۆچ بىرسى ئىدى (ھىتلېرنىڭ مالىيە نازىرىمۇ بۇ ئادەمنى پۇل مۇئامىلە ساھەسىنىڭ بىر تالانتى دەپ تونۇيدىغانلىقى ئۈچۈن، شاچىت دېگەن بۇ نامزاتنى دەرھال تەستىقلايدۇ). “شۇنىڭ بىلەن بىرگە، — دەيدۇ سۋىلىن ۋون كروشىگد ئەسلىمىسىدە، — يەنە كېلىپ بۇ ئادەم مەن بىلىدىغان كىشىلەر ئارىسىدىكى ئەڭ مۇۋاپىق يالغانچىدىن بىرسى. ئۇ بىرەر ھەقىقەتنى تاكى ئۆزىنىڭ توغرا دەپ قارىغان ھالىغا كەلگىچە سوزۇپ ئۇزارتىۋېتەلەيتتى.”

ھىتلېر ئۇنى نامزاتلىققا تاللاشتىن ئاۋال ئۇنىڭدىن، مېنىڭ ئومۇم مۆلۈك قۇرۇلۇش پىلانىم بىلەن گېرمانىيىنى قايتىدىن قۇراللاندۇرۇش پىلانىم ئۈچۈن بانكا قانچىلىك پۇل ئايرىپ ياردەم قىلالىشى مۇمكىن دەپ، دەپ سورىغان سۇئالىغا، شاچىت كونكىرىت بىرەر رەقەم سۆزلەشكە ئۇنىمىغان بولسىمۇ، “كوچىدا

www.pidaw.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

بىرمۇ ئىشسىز قالمىغان ۋەزىيەت يارىتىش ئۈچۈن قانچىلىك پۇل لازىم بولسا ئىمپېرىيە بانكىسى شۇنچىلىك پۇل بىلەن تەمىنلىيەلەيدۇ،" دەپ كېسىپ ئېيتقان ئىدى. شۇنداق قىلىپ، ئۇ بۇ ۋەزىيەتكە ئېرىشىدۇ. ئۇ ۋەزىيەتكە ئۇلتۇرۇشى ھامان "مېفو" (梅福Mefo)[308] زايومىنى تارقىتىدۇ. بۇ ئىسىم 4 نەپەر ھەربىي ماشىنىلار سودىگەرلىرىنىڭ بىرلەشمىسىدىن تەشكىللەنگەن "مېتاللچىلىق تەتقىقات ھەسسىدارلار شىركىتى" (Metall- Forschungsgesellschaft A. G) نىڭ قىسقارتىلمىسى ئىدى. بۇ زايوم دۆلەت كاپىتالىستىدىكى بىر زايوم بولۇپ، ئاساسلىقى ھۆكۈمەت تەرەپتىن ھۆددىگە بېرىلگەن كىشىگە بېرىلىدىغان، قىسقا ۋاقىتلىق قەرز پۇلىدىن پەرقى يوق بىر زايوم ئىدى. بۇ زايوم 5 يىلغىچە كېچىكتۈرۈپ تۆلىنىشى مۇمكىن بولغان بىر زايوم ئىدى. شاچىتنىڭ بۇ پىلانى، ھۆكۈمەتكە مۇددەتسىز كىرىدىت بېرىشنى مەقسەت قىلغان بولۇپ، ھىتلېرنى گېرمانىيىنى كەڭ كۆلەمدە قۇراللاندۇرۇش ئىمكانىغا ئىگە قىلالايتتى.

تەبىئىكى، فيۇرېر ئۈچۈن خىزمەت قىلىشنى خالايدىغانلار يالغۇز مەمۇرى ئەمەلدارلار بىلەن سانائەتچىلەر بىلەنلا چەكلىنىپ قالمايتتى. نۇرغۇنلىغان زىيالىلار بىلەن ئۇقۇمۇشلۇق زاتلارمۇ گېرمانىيىنىڭ قايتا گۈللىنىشى ئۈچۈن ئۆزىنى ئاتىۋەتكەن ئىدى. بۇ تۈردىكى كىشىلەر ئارىسىدا پەيلوسوپ كلىك (克里克) بىلەن پوملېر (保姆勒)، شائىر بۇرۇنك (勃隆克) بىلەن بىندىڭ، شۇنىڭدەك يەنە گېرمانىيىنىڭ داڭلىق دراماتورگى گېرخارت خاۋپتمان (Gerhart Hauptmann格尔哈特•豪普曼) دېگەن كىشىمۇ بار بولۇپ، ئۇ ھەر قانداق بىر ھۆكۈمەت ئوتتۇرىغا چىقىشىدىن قەتئىي نەزەر، ئىناۋىتىدىن

www.pdaily.biz

ۋاز كېچىشنى ئەسلا خالىمايدىغان بىرسى ئىدى. شۇ يىلى باش باھاردا، رۇدولف بىندىڭ (鲁道夫•宾丁Rudolf Binding) “بىز چوقۇم ۋەتەن ئۈچۈن خىزمەت قىلىشىمىز شەرت. بىز ھۆكۈمەتلەرنىڭ ئالمىشىشىنى باھانە قىلىپ تەتقىقات يۇرتلىرىدىن ئايرىلىشقا ھەققىمىز يوق. خاۋپىتمانمۇ مېنىڭ بۇ پىكرىمنى قوللىقىدىن چەكسىز خۇشال بولدۇم. ئىنىستىتۇتتا سىياسى تەتقىقات ئەركىنلىكى ئەمەس بەلكى ئىجادىيەت ئەركىنلىكى ساقلىنىشى كېرەك” دەپ يازىدۇ. ئەنە شۇنداق ھەمكارلىق روھى تۈپەيلىدىن خاۋپىتمان بىر قانچە ھەپتە ئۆتكەندىن كېيىن پەنجىرىسىگە كىرىست بەلگىلىك بايراقتىن بىرنى ئېسىۋالىدۇ. يەنە بىر قانچە ئاي ۋاقىتتىن كېيىن، ئۇ خارولد نىكولسون (哈罗德•尼科尔逊Harold Nicholson) غا، گېرمانىيىمۇ خۇددى ئىتالىيىگە ئوخشاش “ئۆزىنى ئازات قىلىش” يولىغا كىرىشى كېرەك دەپ ئىشەنچ بىلەن كېسىپ ئېيتىدۇ.

(4)

ئىنقىلاب داۋاملاشماقتا ئىدى. شۇنداقتىمۇ بۇ ئىنقىلاب كۆرۈنۈشتە قان تۆكۈلمەيدىغان بىر ئىنقىلاب بولۇپ كۆرۈنگەنلىكى ئۈچۈن، نۇرغۇنلىغان نېمىسلار بۇ قېتىمقى “قوڭۇر رەڭلىك ئىنقىلاب” نىڭ دەسلەپكى دەۋرلىرىدە كىشىلەرنى بەك جەلپ قىلىپ كەتمەيدىغان “تەڭشەش” دېيىشنى چۈشىنەلمىگەن، ياكى چۈشىنىشنى خالىماي كەلگەن ئىدى. قارىماققا، ۋەتەننى بىرلىككە كەلتۈرۈش جەريانى ھەقىقەتەنمۇ تولا بەك ئەنسىزلىك پەيدا قىلماي راۋان

www.pidaily.biz

ئېلگىرلەۋاتقاندەك كۆرۈنەتتى. ئۇنىڭ بۇ ئىشلىرى گېرمانىيىنىڭ سىياسىي، ئىقتىسادىي ۋە ئىجتىمائىي تۇرمۇشىنى ناتسىستلار ھۆكۈمرانلىقى ئاستىغا ئېلىش، شۇنىڭدەك مۇستەبىت ھاكىمىيەت ئورنىتىشقا شارائىت يارىتىش ھېسابلىناتتى. بۇنىڭغا بولغان قارشىلىقلارنىڭ ئۇنچە بەك كۈچلۈك كۆرۈلمەسلىكىدىكى ئاساسىي سەۋەب، ھىتلېرنىڭ قەتئىي تۈردە قانۇن بويىچە ئىش قىلغانلىقىدىن دېيىش مۇمكىن. شۇنداق بولغاچقا، ئۆكتىچىلەر ھىتلېرنىڭ قۇرماقچى بولۇۋاتقىنى ۋېيمار جۇمھۇرىيىتىگە ئوخشاپ كېتىدىغان بىر ھۆكۈمەت قۇرۇش ئىكەنلىكىگە ئىشەنگەن ئىدى. يېغىن ھوقۇقلارنى بېرىش قانۇنىنى يولغا قويغان بىرىنچى كۈنىدە، سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسى ھەر قايسى جايلاردىكى ياچېيكىلىرىغا بىر يوليورۇق يوللاپ، سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسىنىڭ ھەققەتەنمۇ دۆتلۈك قىلغانلىقىنى بۇ يوليورۇقىدا تېخىمۇ ئوچۇق كۆرسىتىپ بېرىدۇ. ھەر تۈرلۈك مەسىلىلەر بىلەن ئادەتتىكى مەسىلىلەرگە قانداق جاۋاب بېرىلىشى ئۈستىدە بۇ يوليورۇقتا تەپسىلىي چۈشەندۈرۈش بېرىلگەن بولۇپ، پەقەت يولغا قويۇلۇۋاتقان ناتسىستلار ئىنقىلابىغا قانداق قاراش مەسىلىسى ھەققىدە بەكلا ئاددىي توختالغان. ناتسىستلار كېچىدە ئۇلارنىڭ رەھبەرلىرىنىڭ ئۆيلىرىدىن قورال ئاختۇرۇۋاتقىنىدا، مىڭلىغان كومپارتىيىلىكلەر بىلەن كومپارتىيە گۇمانلىق ئادەملىرىنى تۈرمىلەرگە قاماشقا كىرىشكەن ۋاقىتتا، ئەسلىدە دېموكراتىيىنى قوغداشنىڭ قورغىنى ھېسابلىنىدىغان سوتسىيال دېموكرات پارتىيىسى بولسا

پارتىيە ئەزالىرىغا خاتاھالدا ھېساب-كىتاب قىلىشقا ئۈرۈنماڭلار دەپ ئاگاھلاندۇرماقتا ئىدى!

“پوتكول شەھەر ۋەھىمىلىك يۇقۇملۇق كېسەلگە گىرىپتار بولغان، ھەممە كىشى گەپ سۆزلەردىمۇ بەكلا ئېھتىياتچان بولۇپ كەتكەن ئىدى. — دەپ يازىدۇ شۇ يىلى ئەتىيازدا ئىسۋۇد بېرلىنغا يازغان خېتىدە، — مەن بۇ ئەھۋاللارنى خۇددى تارقىلىشچان زۇكام بولغاندەك سوگەك-سوڭەكىمدىن تارتىپ ھېس قىلماقتىمەن. ... پوتكول شەھەر خەلقى ئۇ ئاخشىمى قانۇنسىز ئادەم تۇتۇش بولدى، ئىس-ئاچىلار گازارمىلاردا كىشىلەرنى لېنىننىڭ رەسىمگە توكەر دەپ مەجبۇرلىماقتا، چىگىت يېغى ئىچىرىپ قىينىماقتا، سىيىپ كەتكەن كونا پايپاق يېيىشكە زورلىماقتا ۋە ئېسىپ ئۇرۇپ قىيناشماقتا، دەپ ئۆز ئارا كۇسۇلدىشىپ يۈرىشەتتى. ئۇلارنىڭ دەرت ئېيتىشلىرى ھۆكۈمەتنىڭ غەزەپلىك چوقانلىرى ئاستىدا كۆمۈلۈپ قالماقتا، ھۆكۈمەت تۈمەنلىگەن كىشىلەرنى ھەرىكەتكە كەلتۈرۈپ ئۇلارغا رەددىيە بېرىش ھەرىكىتىنى قانات يايدۇرماقتا”.

پايتەخت ئەتراپىدا، بولۇپمۇ كىچىك شەھەر-بازارلاردا كىشىلەر بىر قاتار ئاممىۋى يىغىلىشلار، نامايىشلار ۋە ھەشەمەتلىك مەنزىرىلەر ئارقىلىق كۆزلىرىنى قاماشتۇرۇپ ھېچ نېمىنى پەرق قىلالماس ھالغا كەلتۈرۈپ قويۇلغان ئىدى. ئاممىۋى تەشكىلاتلار، ئۆز ئىختىيارى بىلەن “ھەمكارلىق ئورنىتىپ” مىللى سوتسىيالىزم پارتىيە تەشكىلىگە قوشۇلىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ھەر بىر پۇخرا ئاستا-ئاستا ھۆكۈمەت دائىرىلىرى بىلەن باغلىنىپ

www.pidaw.biz

قالدۇ. كىشىلەرگە تونۇش بولغان كوچا ئىسىملىرىمۇ يېڭىلىنىدۇ. مەسىلەن خېرنادىكى رادوس مەيدانىنىڭ ئىسمى ئادولف ھىتلېر مەيدانى دەپ، بىبىر يولىنىڭ ئىسمى ھېرمان گيورىڭ يولى دەپ ئۆزگەرتىلدى. ھەر ھەپتىدە دېگۈدەك بىرەر يېڭى تەشكىلات قۇرۇلماقتا ئىدى. ئالايلۇق قايسى بىر ئائىلار يېزا مەكتىۋى، ئانا-بالا پاراۋانلىق تەشكىلاتى، باللار لاگېرى، يېمەكلىك بىلەن تەمىنلەش پاراۋانلىق تەشكىلاتى دېگەندەك ناملاردا نۇرغۇن تەشكىلاتلار قۇرۇلۇشقا باشلايدۇ.

ھىتلېرنىڭ سايلامغا قاتنىشىدىغان پۇخرالارنى ئۆزىنى سايلاشقا رىغبەتلەندۈرۈش تىرىشچانلىقى مەغلۇپ بولۇپ ئارىدىن بىرەر ئاي ۋاقىت ئۆتكەندە، ئۇ تېخىمۇ ئاكتىپ ھەمكارلىق ئۇسۇلىنى ئىشقا سېلىپ ۋاقتىنچە بولسىمۇ مۇتلەق كۆپ ساندىكى نېمىسلارنىڭ ئىشەنچىسىنى قولغا كەلتۈردى. ئىسۋۇدنىڭ قارىشى بويىچە، بۇ تۈردىكى دوستانە خەلق ياش ئېس-ئاچلارغا قىزغىن مۇئامىلىدە بولۇشقا باشلايدۇ. بۇ ياشلار "ئۆتۈكلۈك كوچىمۇ-كوچا ئايلىنىپ يۈرۈپ ۋېرسال شەرتنامىسىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇشقا بەل باغلاشقان، ياز كېلىۋاتقاچقا ئۇلارنىڭ روھىمۇ بەكلا كۆتۈرەڭگۈ ئىدى. ھىتلېر ئۇششاق تىجارەتچىلەرنى قوغدايدىمىز دەپ كاپالەت بەرگەنلىكى، ئۇلارنىڭ ياخشى كۈنلىرى يېقىن كۈنلەردە كېلىدىغانلىقى ھەققىدە گېزىتلاردا تىنىماي تەشۋىق قىلىنىپ تۇرغانلىقى ئۈچۈن ئۇششاق تىجارەتچىلەر خۇددى باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىغا ئوخشاش ئىچىدىن بىر يەرلىرىدىن خوشال ۋە ھاياجانغا

تولغان، ئۇلارنىڭ تىجارەت رەقىبلىرى بولغان يەھۇدىيلار، شۇنىڭدەك ئازسانلىق دەپ قارىلىپ، ئۇلار بىلەن قىلچە مۇناسىۋىتى بولمىغان ماركسىزمچىلار دۆلەتنى مەغلۇبىيەتكە باشلاپ كەتكەنلەر، مال باھاسىنىڭ ئۆسۈپ كېتىشىگە سەۋەبچى بولغانلار دەپ قارىلىپ، ئۇلارغا جېرىمانە جازاسى بېرىشەتتى.”

ھاكىمىيەت ئالماشقاندىن كېيىن، يەھۇدىيلار بىلەن ماركسىزمچىلار سىستېمىلىق تۈردە زىيانكەشلىككە ئۇچراشقا باشلايدۇ. ئۆيدە بىرەر تال نان كېسىش پىچىقى چىقىپ قالسىمۇ، بۇنداق نەرسىلەرنى قاتىللىق قۇرالى دەپ ھۆكۈم قىلىشاتتى. يەنى شۇ ۋاقىتلاردا ئالبېرت ئەينىشتېيىننىڭ بانكىدىكى ئامانەت پۇللىرىمۇ مۇسادىرە قىلىنغىنىغا ئوخشاش ۋەقەلەر پات-پاتلا كۆرۈلۈپ تۇراتتى. گېرمانىيىدە، بۇ تۈردىكى گەپ-سۆزلەرنىڭ پۈتۈنلەي چەتئەللىكلەر توقۇپ چىققان ئۇيدۇرما تەشۋىقاتلار دەپ تەشۋىق قىلىنسا، ئامېرىكىدا ئامېرىكا دۆلەت ئىشلىرى مىنىستىرى خېرل (赫尔) ئامېرىكىدىكى يەھۇدىيلارنىڭ داھىسىغا گېرمانىيىدىكى يەھۇدىيلارنىڭ زىيانكەشلىككە ئۇچراش ۋەقەلىرى ئەمەلىيەتتە ئاخىرلاشتى، دەپ خاتىرجەم قىلىندۇ. شۇنداق بولسىمۇ، چەتئەلدىكى ئانارخىست ئەرەبلارنىڭ چاقىرىقلىرىدىن ھېتلېر بەكلا غەزەپلىنەتتى. شۇڭا ئۇ، ئەنگلىيە بىلەن ئامېرىكا يەھۇدىيلىرى يامان غەرەزلىك تەشۋىقاتلىرىنى توختاتمايدىكەن، گېرمانىيىدىكى يەھۇدىي سودا ساھەسىدىكىلەر بەكلا ئېغىر كۆڭۈلسىزلىكلەرگە قېلىشى مۇمكىن دەپ ئېلان قىلىدۇ.

شۇنىڭغا قارىماي قارشى تەشۋىقاتلار توختىمايدۇ. 1-ئاپرېل (ئۇمۇت) كۈنى، ھىتلېر “مېنىڭچە بولغاندا، مېنىڭ بۇگۈنكى ھەرىكىتىم تەگرىنىڭ ئارزۇسىغا مۇۋاپىق بىر ھەرىكەت ھېسابلىنىدۇ: يەھۇدىيلارغا قارشى تۇرۇش تەگرى يولىدا كۈرەش قىلغانلىق” دېگەن سۆزلەر بىلەن نارازىلىقلارغا قارشى چىقىدۇ. بۇ پەقەت دەسلەپكى بىر سىناقتىنلا ئىبارەت ئىدى. شۇ ئارقىلىق ھىتلېر ۋەتەنداشلىرىنىڭ ئۇنىڭ قانچىلىك ھەرىكەت قىلىشىغا يول قويالايدىغانلىقىنى سىنىغان بولىشى مۇمكىن. چەكلىمە يولغا قويۇلۇشنىڭ ئالدىنقى كۈنىسى، ئىتالىيە باش ئەلچىسى سېروتى (塞鲁提) مۇسسولىن نامىدا ھىتلېرنىڭ يەھۇدىيلارغا بولغان مۇئامىلىسىنى يۇمشىتىش تەۋسىيىسىنى بېرىدۇ. ئەمما ھىتلېر، ئىتالىيىدە يەھۇدىيلارنىڭ سانى بەكلا ئاز بولغاچقا، پىرىزدېنتىڭلار يەھۇدىي مەسىلىسىنى بەك بىلىپ كەتمەيدىكەن، ئەمما مەن بۇ مەسىلە ئۈستىدە “ھەر قايسى نۇقتىلاردىن نۇرغۇن يىل تەتقىق قىلىپ چىققانلىقىم ئۈچۈن بۇ ئىشنى مەن ئەڭ ياخشى بىلىمەن. بۇنداق بىر تەتقىقات ئىشى بىلەن مەندىن باشقا ھېچ كىم بۇنچە چوڭقۇرلاپ تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلىپ باقمىغان” دەپ جاۋاب بېرىدۇ. ئۇ يەنە “قەتئىي ئىشەنچ بىلەن مۇنداق دەيدۇ: مەن يەھۇدىيلارنى يەر شارىدىن بىراقلا تازىلىۋەتكەنلىكىم سەۋەبىدىن بەش-ئالتە ئەسىردىن كېيىن ھىتلېر دېگەن بۇ ئىسىم ھەر بىر دۆلەتنىڭ ھۆرمەت بىلەن خاتىرىلەيدىغان بىر نامغا ئايلىنىدۇ” دەيدۇ.

شۇنداق قىلىپ، كۆپلىگەن يەھۇدىيلار ئاچقان دۇكان ۋە

www.bidaiy.biz

ئىشخانىلارنىڭ ئىشىكىدە چوقۇم بىر قانچە نەپەر قوڭۇر كۆڭلەكلىكلەر ئايلىنىپ يۈرگەن بولىدۇ. گەرچە زوراۋانلىق ۋەقەلىرى بەك كۆپ كۆرۈلمىگەندەك قىلسىمۇ، ياش ئېس-ئاچىلار خېرىدارلارنى كىرىۋاتقىنىڭلار يەھۇدىيلارنىڭ ئاچقان ماگىزىنى دەپ ئەدەپ بىلەن ئەسكەرتىش بېرىپ تۇراتتى. "يولىدىن ئۆتىۋاتقان كىشىلەر بۇنداق ئەھۋاللارنى بەكلا قىزىقارلىق ھېس قىلىشىپ بۇ ياشلارنىڭ ئەتراپىنى قورشىۋېلىپ تاماشا قىلىشاتتى ياكى بولمىسا بۇنداق ئىشلارغا پەرۋايى پەلەك ئۆتۈپ كېتەتتى" دەيدۇ ئىسۋۇد قايسى بىر تۈرلۈك ماللار ماگازىنىنى كۆزىتىش جەريانىدا. بۇ ماگازىنغا نۇرغۇن كىشىلەر كىرىپ-چىقىپ تۇراتتى. شۇڭا ئىسۋۇدمۇ ماگازىنغا كىرىپ پۇرچاق ئۇنى قاسىرمىقىدىن بىر خالتا سېتىۋېلىپ ئالغان نەرسىسىنى تۇتقىنىچە دۇكاندىن چىقىدۇ. بۇ چاغدا ئۇنىڭ يېنىغا بىر ئېس-ئاچىلار ئەترىتىدىن بولغان بىر ياش كېلىپ ئۇنىڭ بۇ قىلىقىغا نارازىلىق بىلدۈرگىنىنى بىلدۈرۈپ ئۇنىڭغا ئالىيىپ قارايدۇ. گەرچە بۇنداق چەكلەش ھەرىكەتلىرى قايسى بىر تەشكىلاتلارنىڭ قوللاپ قۇۋۋەتلىشىگە ئېرىشىپ تۇرغان بولسىمۇ (بۇ تۈردىكى تەشكىلاتلار دېھقانلاردىن ھىمايە قىلىشنى تەلەپ قىلىپ چاقىرىق قىلىشقان ئىدى)، تۈرلۈك ماللار سودا سارايلىرىنى شۇنىڭدەك بانكىلارنى چەكلىيەلمەيتتى. ئارىدىن ئۈچ كۈن ئۆتكەندە، بۇنداق چەكلىمە قويۇش ھەرىكەتلىرى توختىتىلىدۇ.

ھىندېنبۇرگمۇ يەھۇدىيلارغا قارشى تەدبىر قوللىنىشنى

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

داۋاملاشتۇرۇشقا قارشى ئىكەنلىكىنى ئىپادىلەيدۇ. شۇڭا ئۇ باش مىنىستىرغا ئېغىر سۆزلەر بىلەن يېزىلغان بىر پارچە خەت يېزىپ، ئۇرۇشقا قاتناشقان يەھۇدىي كونا ئەسكەرلىرىنىڭ پەس كۆرۈلۈشىنى ئەيىپلەيدۇ. "ئەگەر ئۇلار گېرمانىيە ئۈچۈن كۈرەش قىلىش ۋە قان تۆكۈشكە ئەرزىدىكەن، ئۇنداقتا ئۇلارنىڭ ھەر قايسى سەپلەردە ۋەتەن ئۈچۈن پىداكارلىق كۆرسىتىشكىمۇ لاياقىتى بولىشى كېرەك." ئەپسۇسكى، بۇ بوۋاي ھەرگىزمۇ ھىتلېرغا رەقىب بولالايدىغان بىرسى ئەمەس ئىدى. شۇڭا ھىتلېر ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ، قانۇن ساھەسى بىلەن سەھىيە ئىشلىرى ساھەسىنىڭ يۈزدە سەكسەن قىسمىنى ئىگەللىۋالغان يەھۇدىيلار، مانا ئەندى ھۆكۈمەت ئورۇنلىرىغىمۇ سىڭىپ كىرىشكە باشلىدى. "قېدىمى پروسىيە شتاتىنىڭ يەھۇدىيلاردىن بۇلغانماي ساقلىنىپ كېلەلىگەنلىكىنىڭ بىر سەۋەبى، جامائەت ئىشلىرى ئورۇنلىرىدا چەكلىك مىقداردا يەھۇدىيلارنىڭ ئىشقا ئېلىنىشىغا يول قويۇلغانلىقىدىن كەلمەكتە. كوماندىر ئەسكەرلەر ئىنتىپاقى ئاساسەن ئالغاندا ئۇلاردىن ساپ تۇتۇلۇپ كېلىنگەن." بۇنداق قاراشقا مارشال ھىندېنبۇرگ قايىل بولماي تۇرالمايتتى. بۇ نوقتىدا، شۇنىڭدەك ئۇرۇشقا قاتناشقان كونا ئەسكەرلەر جەمئىيىتى ئۈچۈن ئويلىغان بىر قىسىم تۇتۇق ۋەدىلىرى، ئۇنىڭ 7-ئافرېل (ئۇمۇت) دا بۇيرۇق چۈشۈرۈپ يەھۇدىيلارنىڭ ھەر قايسى جامائەت خىزمەت ئورۇنلىرىدىكى ۋەزىپىلىرىدىن قالدۇرۇلۇشىنى، شۇنىڭدەك ئۇلارنىڭ قانۇن ئورۇنلىرىدا خىزمەت قىلىش ئەركىنلىكىگە چەكلىمە قويۇشقا مەجبۇر قىلىدۇ. شۇ

www.pdaiy.biz

كۆنى، ھىتلېر دوختۇرلار ئىتتىپاقىغا، مەن سىلەرنىڭ بۆگۈنكى قىيىنچىلىق ئەھۋالىڭلارنى چۈشىنىمەن. بولۇپمۇ ياش دوختۇرلارنىڭ قىيىنچىلىقلىرىنى تېخىمۇ بەك چۈشىنىمەن، دەپ ئېيتىدۇ. شۇنداق قىلىپ، ئۇ ئۆزىنىڭ ئىككى بىسلىق دۇنيا قارىشىنى ئۇستىلىق بىلەن ئاشكارە ئوتتۇرىغا قويۇۋالغان بولىدۇ. "بىز دەل شۇ ياشلارنى كۆزدە تۇتقانلىقىمىز ئۈچۈن، قاتتىق تەدبىر قوللىنىپ يات مىللەتلەرنى باستۇرۇش تەدبىرى ئېلىشقا، بۇ ياشلىرىمىزنىڭمۇ دوختۇرلۇق ساھەسىدە ياشاش مۇھىتى يارىتىپ بېرىش ئېھتىمالى ئۈستىدە تىرىششقا مەجبۇر بولماقتىمىز. ... بۇ تۆردىكى مىللى ساپلاشتۇرۇش ئىشى، بەلكىم بىر قانچە ئەسىر سەرىپ قىلىش ئارقىلىق ئاندىن تامامىلاشقا بولىدىغان بىر خىزمەت بولىشىمۇ مۇمكىن. مۇھىم بولغىنى، بىز كەلگۈسى سىياسى تەرەققىيات ئۈچۈن ئۇل ھازىرلاپ تۇرالىشىمىزدۇر."

ئارىدىن بىر قانچە ھەپتە ئۆتكەندە، «گېرمانىيە مەكتەپلىرىنىڭ ھەددىدىن ئارتۇق زىچلىقىغا قارشى قانۇن» غا ئاساسەن، ئالى مەكتەپلەردىكى يەھۇدىيلار سانىنى ئازايتىش ئىشى باشلىنىلىدۇ. ئېكسپوپ بېردىن (贝宁) بىلەن كاتولىك دىنىنىڭ مۇھىم زاتلىرىدىن شتەيىنمان جاناپلىرى بىلەن ئۆتكۈزگەن بىر قېتىملىق سۆھبەتتە، ھىتلېر بۇ جەھەتتە ئۆز پىكرىنى ئوتتۇرغا قويۇپ ئۇلار بىلەن چىڭ تۇرۇپ مۇنازىرىلىشىدۇ. ھىتلېر بۇ ئىككى نەپەر پوپقا شۇنى ئەسلىتىدۇ: دىنى جەمئىيەت بۇرۇنلاردا يەھۇدىيلارنىڭ تارقاق

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئۇلتۇراقلىشىشىنى چەكلەپ، ئۇلارنىڭ يىغىلىپ بىرلىكتە ئۇلتۇراقلىششىغىلا رۇخسەت قىلاتتى. شۇنىڭدەك يەھۇدىيلارنىڭ خىرىستىيانلار بىلەن بىر يەردە ئىشلىشىگىمۇ يول قويمايتتى. شۇنداق بولغاچقا، ئۇنىڭ قارىشىدا يەھۇدىيلار "دۆلەت بىلەن دىنى جەمئىيەتلەرنىڭ ئەشەددىي دۈشمىنى ھېسابلىنىدۇ. شۇڭا تېخىمۇ كۆپ يەھۇدىينى قوغلاپ چىقىرىمەن، بولۇپمۇ ئۇلارنى ئىلمىي ئورۇنلاردىن ھەمدە جامائەت خىزمىتى ئورۇنلىرىدىن قوغلاپ چىقارماقچىمەن" دەپ قارايدىكەن.

شۇڭا نۇرغۇنلىغان يەھسۇدىي گېرمانىيىدىن ئايرىلغان ئىدى. نۇرغۇن كىشىلەر يەھۇدىيلارغا قارشى پىلان ھەرگىزمۇ ئۇلارنىڭ شەخسىيىتىگە قارشى بىر ھەرىكەت ھېسابلانمايدىكەن. نۇرغۇن ئەسىر مابەينىدە ئۇلار ئۆيقىمغا ماسلىشىش چارىسىغا تايىنىپ ھاياتىنى ساقلاپ كەلمەكتە ئىدى. ئىچىدىن گىيوتى بىلەن بىتخوۋىنلارنى چىقىرالىغان بىر مىللەت ئۇلارغا يەنە نېمە قىلالىشى مۇمكىن؟ ئۇنىڭ ئۈستىگە ھىتلېرنىڭ ھەقىقىي مەقسىدى شەرق يەھۇدىيلىرىغا قارشى تۇرۇشتىنلا ئىبارەت ئىدى.

مىللىي سوتسىيالىزم پارتىيىسى گەرچە كۆرۈنۈشتە غەلىبە قازانغاندەك قىلسىمۇ، ئەسلىدە ئۇلار ئۆز ئىچىدە پەقەتلا ئىتتىپاق ئەمەس، تەشكىلىي جەھەتتىنمۇ بەكلا تارقاق ئىدى. بۇ پارتىيە ھوقۇقنى قولغا ئالغان ۋاقتىدا، ئۇلارنىڭ كادىرلار قوشۇنى بەكلا زەئىپ ئىدى. مۇھىم ۋەزىپىدىكى "پىشقەدەم جەڭچىلەر" بەكلا كۆپ ئىدى. بۇ پارتىيە بەكلا تېز تەرەققىي قىلىۋاتقان بولۇپ، پارتىيە ئەزا سانى بىر يېرىم مىليون كىشىگە

يەتكەن، شۇنىڭدەك يەنە بىر مىليون كىشى پارتىيىگە كىرىش ئۈچۈن ئىلتىماس قىلماقتا. ئەمما پارتىيىنىڭ بۇنچىۋالا چوڭىيىپ كېتىشىگە ھىتلېر پەقەتلا رازى ئەمەس ئىدى. شۇڭا ئۇ، 1-ماي (ئارسلان) كۈنى شخوس (施霍芡) قا بۇيرۇق قىلىپ پارتىيىگە كىرىش ئىلتىماسىنى چەكلەش يولىيورۇقىنى بېرىدۇ.

بۇ ئىشمۇ ھىتلېرنىڭ ئىشچىلار ئۇيۇشمىسىغا ھۇجۇم قىلىشىنىڭ باشلىنىشى بولۇپ قالغان ئىدى. ئۇ، بىرىنچى ماي كۈنىنى "مىللى ئەمگەكچىلەر بايرام كۈنى" دەپ ئېلان قىلىش بىلەن بىرگە، بۇ كۈننى ئىشچىلار بىلەن ھۆكۈمەت ئوتتۇرىسىدىكى ئىتتىپاقلىق بايرام كۈنى قىلىپ تەبرىكلەشنى ئوتتۇرغا قويىدۇ. شۇ كۈنى ئاخشىمى، تانبىرخوف ئايرىدرومىدا كەڭ كۆلەملىك بىر ئاممىۋى يىغىلىش تەشكىللەيدۇ. يىغىن قاتناشقۇچىلىرىنىڭ سانى نەچچە ئونمىڭ ئىشچىغا يېتىپ، ئەمگەكچىلەر داھىلىرىمۇ بۇ يىغىنغا قاتنىشىدۇ. ئۇلار بۇ مىتىنگدە فيۇرېرنىڭ ئەمگەكچىلەرنىڭ ئىناۋىتى بىلەن مىللى ئىتتىپاقلىقنىڭ مۇھىملىقى ھەققىدىكى چۈشەندۈرۈشىنى ئاڭلايدۇ. مەيداندا فيۇرېرگە قارىتىپ چوڭ پىرژېكتىرلار يېقىلغاندىن باشقا باشقا يەرلەر پۈتۈنلەي قاراڭغۇلۇقتا قالدۇرۇلغان بولۇپ، يىغىن قاتناشقۇچىلىرى ھۇلۇققىنىدىن ئۈن-تىنسىز جىمىپ قالىدۇ. گەرچە ئۇ ئادەتتىكىدەك سۆزلەۋاتقان بولسىمۇ، كىشىلەرگە ھەقىقەتەنمۇ كۈچلۈك تەسىر قالدۇرغان ئىدى. ھەتتا ئۇنىڭ نۇتقى ئاخىرلاشقىنىدا ئىشچىلار قىزغىن ئالقىش ياڭرىتىپ، گويا ئۇلارنىڭ قولىغا دۇنيانى

تۇتقۇزۇپ قويغاندەك تەنتەنە قىلىشىپ كەتكەن ئىدى. ئىشچىلار ئۇنىڭ سۆزلىرى تەرىپىدىن سىھىرلىنىشتىن ئەسلىگە كەلمەي تۇرۇپلا «ۋىسپىر ئورمىنى» مارشىنى ئېيتىشقا باشلايدۇ. خەلق ئاممىسىنىڭ قىزغىنلىقى ئەندىلا بېسىقىشى بىلەن، كۆك يۈزىدە ھەر رەڭلىك سالىيوتلار پارتىلاشقا باشلايدۇ. "بۇ ھەقىقەتەنمۇ مەردانە، كۆركەملىك بىر ئۇيۇن بولغان ئىدى. — دەپ يازىدۇ فرانسىيە باش ئەلچىسى ئەسلىمىسىدە، — مىتىنگ مەيدانىدىن ئايرىلغان ۋاقىتتا مەيلى گېرمانىيىلىكلەر بولسۇن ياكى چەتئەللىك مېھمانلار بولسۇن، ھەممە بىردەك بىر قېتىملىق يارىشىش دولقۇنى پۈتكۈل ئۇچىنچى ئىمپېرىيە تەۋەسىگە يېيىلىدىغان بولدى، دەپ ئىشەنگەن ئىدى."

ئەتىسى، ساقچىلارنىڭ ھەمكارلىقى ئاستىدا ئېس-ئاچىلار بىلەن ئېس-ئېسچىلار پۈتۈن مەملىكەت مىقياسىدا ئىشچىلار ئۇيۇشمىلىرىنىڭ ئىشخانىلىرىنى ئىگەللەشكە باشلايدۇ. تېخى تۈنۈگۈنلا يېڭى ھۆكۈمەتنى قوللاپ قۇۋۋەتلەش ۋەدىسىنى بەرگەن ئەمگەكچىلەر داھىلىرى بۈگۈن ئۆيلىرىدە قولغا ئېلىنغان ئىدى؛ ئىشچىلار ئۇيۇشمىلىرىنىڭ ئارخىپلىرى ۋە بانكا ئامانەت پۇللىرى پۈتۈنلەي مۇسادىرە قىلىنىدۇ؛ ئىشچىلار ئۇيۇشمىلىرىنىڭ گېزىتلىرىمۇ پېچەتلەپ تاشلىنىدۇ. ئاخشىمى قالايمىقان چۇقان-سۈرەن بىلەن تەڭ، تەشكىللىك ئاساستا ئەمگەكچىلەر ئۇيۇشمىلىرى پۈتكۈل گېرمانىيە تەۋەسىدە بىراقلا يوق قىلىندى. ئەمما ھىتلېر ئىشچىلارغا ۋەدە قىلىپ، يېڭىچە گېرمانىيە ئەمگەكچىلەر بىرلىك سېپىنىڭ رەھبەرلىكى ئاستىدا ئىشچىلارنىڭ ھوقۇقلىرى

مۇھاپىزەت قىلىنىدىغانلىقىنى، تۇرمۇشىنىڭ تېخىمۇ پاراۋان ئۆتىدىغانلىقىنى ئوتتۇرغا قويىدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن بىرەر قوزغىلاڭمۇ پارتىلىمايدۇ، تەشكىللىك بىرەر نارازىلىق ھەرىكىتىمۇ كۆرۈلمەيدۇ. تا ئاي ئاخىرغىچە، شۇنچە چوڭ ئەمگەكچىلەر قوشۇنى كىرىست بەلگىلىك بايراقلار كەينىدىن ئالغا ئىلگىرلەشكە باشلايدۇ. ئۇلارنىڭ سەپلىرى قىلچە قالايماقانلىشىپ كەتمەيدۇ؛ ئەكسىچە ئۆزلىكىدىنلا قىزىللىقتىن قوڭغۇرلۇققا ئۆزگىرەپ بولىدۇ. بۇنچە زور ئۇتۇق ئالدىدا ھىتلېر قىلچىمۇ ھاياجانلىنىپ كەتمەيدۇ. ئەكسىنچە تېخىمۇ ئېھتىياتچان بولۇپ ئۆزگۆرۈپ، پارتىيىسىنىڭ ئاكتىپلىرىنى نېمە ئىشلار بولۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى بىلەلمەس قىلىپ قايمۇقتۇرۇپلا قويىدۇ. بۇ نوقتىنى ماي ئوتتۇرلىرىدا فرانكىلىن دلانوۋ روزۋېلىت () دۇنيا تېنچلىقى چاقىرقىغا بېرىلگەن جاۋابىدا ئېنىق كۆرۈلىدۇ. ھىتلېر جاۋابىدا، پرىزدېنت ئامېرىكىنى ياۋروپا مۇناسىۋىتى ئىچىگە كىرگۈزۈش ئارقىلىق تېنچلىقنىڭ كاپالەتكە ئېرىشتۈرۈلۈشىنى تەكلىپ قىلماقتا. بۇ تەكلىپنى گېرمانىيە قارشى ئېلىشى مۇمكىن دەيدۇ. شۇنداق قىلىپ ھىتلېر تەختكە چىققان دەسلەپكى كۈنلىرىدىكى ئۇرۇشخۇمار تەلەپلىرىدىن ۋاز كەچكەندەك كۆرۈنمەكتە ئىدى. “گېرمانىيە ھۆكۈمىتى باشقا ئەللەرنىڭ بارلىق قىيىنچىلىق مەسىلىلىرى ھەققىدە تىنچلىق كېلىشىمگە كېلىشىنى خالايدۇ. گېرمانىيىگە شۇنىسى ئېنىق مەلۇمكى، ياۋروپادىكى ھەر قانداق بىر قۇراللىق ھەرىكەت، مەيلى بۇنداق ھەرىكەت تولۇق غالىبىيەت بىلەن نەتىجىلىنىدىغان بىر ھەرىكەت بولىشىدىن

www.bilday.biz

قەتئىي نەزەر، ئۇنىڭ قولغا كەلتۈرىدىغىنىغا سىلىشتۇرغاندا بېرىلىدىغان قۇرباغىن پەۋقۇلئاددە ئۈستۈن بولىدىغانلىقى ئېنىق.
— ھىتلېر بۇ يەردە پىرىزدېنتنىڭ مەردانىلارچە يېڭىچە سىياسەت يۈرگۈزۈش ئۇسلۇبىغا قايىل ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ.
— مەن بۇ جەھەتتە روزۋېلىت ئەپەندىگە ھېسداشلىقىمنى بىلدۈرمەكچىمەن.» ئارىدىن ئىككى ئاي ۋاقىت ئۆتۈپ «نيۇيورك ۋاقتى» گېزىتىنىڭ بىر مۇخبىرىغا "ئۇ پارلامېنت زالى بىلەن دۆلەت ئورگانلىرىدىن ھالقىپ ئۆتۈپ بىۋاستە ئۆز تۇتقان يولىدا ماڭالىغانلىق جاسارىتىگە قايىلمەن. — دەيدۇ. ئۇ گېپىنى داۋاملاشتۇرۇپ مۇنداق دەيدۇ: — مەن ياۋروپادىكى پىرىزدېنت روزۋېلتنىڭ مەقسىدى بىلەن يولغا قويغان تەدبىرلىرىنى چۈشىنىشكە جاسارەت قىلالايدىغان بىردىن-بىر داھى ھېسابلىنىمەن."

ھىتلېر ئۆز پارتىيىسىدىكى كىشىلەرنى تولۇق تېزگىنى ئاستىغا ئالالىغىنىدىلا ئاندىن بۇنداق كەسكىن بۇرۇلۇش ياسىيالىشى مۇمكىن ئىدى. "مەن ئاڭلىغان ھىتلېر نۇتۇقلىرى ئىچىدە بۇ قېتىم ئاڭلىغانلىرىم ئەڭ ياخشى بىر بايان ھېسابلىنىدۇ. دەپ يازىدۇ لوسنا (罗莱纳) باللىرىغا يازغان خېتىدە، — مېنىڭ ھەر دائىم چۈشەنەلمەي كېلىۋاتقىنىم، بۇ ناتسىستلار قانداقلارچىسىغا ئۆز ئۆكتىچىلىرىنى بىراقلا تازىلىۋەتەلىگەنلىكى مەسىلىسى ئىدى. يەنى ستىرېسمان (施特莱斯曼) بىلەن بىرودىن (勃鲁宁) لارغا بۇنچىۋالا تەسەللى بەرگىدەك بىر نۇتۇقنى سۆزلىيەلىگەنلىكىگە ھەيرانمەن! ھەر نېمە دېگەن

بىلەن، بۇ ئىش دىكتاتۇرا يۈرگۈزۈشتىكى قىزىقارلىق بىر ئىش ھېسابلانسا كېرەك؟ يەنى تاشقى سىياسەتكە بېرىپ چېتىلىدىغانلىكى ئىش بولىدىكەن، بۇ ئادەملەر بىراقلا قوزىدەك يۇۋاشلىشىپ كېتىدىكەن. مەسىلەن مۇسسولىنى، ھىتلېر، ستالىن، پىلسودسكى (جوسېف پىلسۇدسكى، 1867 ـ يىلى تۇغۇلۇپ 1935 ـ يىلى ۋاپات بولغان پولشا گېنېرالى ۋە سىياسىيونى؛ 1918~1922 ـ يىللار ئارىسىدا پولشا پرېزدېنتى بولغان؛ پروفېسسور ئەھەت ئەنجاننىڭ «چەتئەللەردە تۈركىستان ئۈچۈن كۈرەشلەر» دېگەن يېقىنقى زامان ئوتتۇرا ئاسىيالىق مۇساپىرلارنىڭ مۇھاجىرەتتە سوۋېتكە قارشى پائالىيەتلىرى تەسۋىرلەنگەن ئەسىرىگە ئاساسلانغاندا، ـــ بۇ كىتاب ئا. بوران تەرىپىدىن ئۇيغۇرچىغا تەرجىمە قىلىنىپ بەزى ئۇيغۇرچە ئىنتېرنېت تورلىرىغا قويۇلغان ـــ كاپكازلارنى ئاساس قىلغان سوۋېت ئوتتۇرا ئاسىيا تۈركىلىرىنىڭ سوۋېتكە قارشى مۇھاجىردىكى سىياسى پائالىيەتلىرىگە مەخسۇس ياردەملەردە بولغان بىرسى. ـــ ئۇ.ت) قاتارىدىكىلەرمۇ شۇنداق مىجەزلىك كىشىلەردىن بولۇپ، ئۇلار دۆلىتى ئىچىدە ھاكىمىيىتىنى مۇستەھكەملەش جەريانىدا بەكلا كۆپ ئاۋارىچىلىقلارنىڭ بارلىقىنى ئېنىق بىلەتتى. شۇڭا چەت دۆلەتلەر بىلەن بېرىش-كېلىش قىلىش جەريانىدا، ئاۋارىچىلىق تېپىپ بېرىش ئېھتىمالى بولىدىغانلىكى ئىشلاردا ئۇلارنىڭ ھەممىسىلا ئىمكان بار بۇنداق ئاۋارىچىلىق ئىشلاردىن ئۆزىنى قاچۇرۇشقا تىرىشىپ يۈرىدۇ. روشەنكى، ھىتلېر ھازىر ئۇرۇش قىلىشنى خالىمايتتى.

بۇ قېتىمقى نۇتقى غەرب دۇنياسىغىلا بىر تەسەللى بولۇپ قالماي، ھىندېنبۇرگقا يېڭى باش مىنىستىرغا ئىشىنىشكە بولىدىغان ئادەم دېگەن كاپالەتنىمۇ بەرگەن ئىدى. بۇ چاغدا، ھىتلېر بۇ بوۋايغا ھەقىقەتەنمۇ ياخشى كۆرۈنۈۋالغان ئىدى. ھىتلېر، ھىندېنبۇرگقا قارىتا ئىنتايىن ئەدەپلىك، رائىش كۆرۈنۈشكە تىرىشىدۇ. ئۇنىڭ قاراشلىرى بىلەن مەنتىقلىق كۈچى بۇ قېرى بوۋاينىڭ ھىتلېرغا ئىشەنمەسلىكىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى ئىزلىرىنىمۇ سىرىپ سۈپۈرۈپ تاشلىغان ئىدى. "مېنىڭ ئىلگىرىلىشىمنىڭ تېزلىكى سەۋەبىدىن، — دەيدۇ ھىتلېر كېيىنكى بىر ئەسلىمىسىدە، — ئۈچ ھەپتىگە قالمايلا بۇ ئادەم خۇددى مېھرىبان ئاتىلاردەك مۇئامىلە قىلىدىغان بولۇپ ئۆزگەرگەن ئىدى."

ھىندېنبۇرگ ھىتلېرنىڭ تەسىرى ئاستىدا ئۇنىڭ پۈتۈن ھوقۇقلارنى قولغا كىرگۈزۈۋېلىشى يولىدا ھېچ قانداق توسالغۇ پەيدا قىلمايدىغان ھالغا كەلگەن ئىدى. ياز ئايلىرىنىڭ كىرىشى بىلەن، بىر قاتار يېڭى قانۇنلار ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ گېرمانىيىدىكى ھۆكۈمرانلىق ئورنىنى مۇقىملاشتۇرۇپ بولغان ئىدى. "ھەل بولۇشى مۇمكىن بولمايدىغان قان ـ تەر مۇناسىۋىتىنى قوغداش" ھەققىدىكى دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنىڭ ۋارىسلىق قىلىشىنى چەكلەش قانۇنىغا ئاساسلىنىپ ئەڭ ئاۋال دېھقانچىلىق تەشكىلاتلىرىنى بويى سۇندۇرۇۋالدۇ. "ئىرىق ئاساسىدىكى" ئولتۇراقلىشىش سىياسىتى بىلەن بىرلەشتۈرۈلۈش، ھىتلېرغا شەرقى رايونلارنى بويى سۇندۇرۇش ئىمكانىيىتىنى

www.uyghurkitap.com
www.pidaiy.biz

بەرگىنىدىن كېيىن، پەقەت نېمىسلارنىلا جايلاشتۇرۇش ئۇسۇلى بويىچە بۇ جايلارنىڭ مەسىلىلىرىنى ھەل قىلىش ئاساسىنى تىكلەپ بېرىدۇ. ھۆكۈمەت مىللى سوتسىيالىزم پارتىيىسىنىڭ قولىدىكى ۋىلايەت ۋە شتات ھاكىمىيەتلىرىنىڭ رەھبەرلىكى ئاستىدىكى دېھقانلار سىياسى تەشكىلاتلار ۋاستىسىغا تايىنىپ (بۇنى نامۇۋاپىق بىر شەكىلدە «ئىمپېرىيە ئۇزۇۋقلۇق مەھسۇلات يەرلىرى» دەپ ئاتىۋېلىشقان)، بۇ يەرلەردىكى ئېتىزلىقلارنى قاتتىق تېزگىنىدە تۇتۇپ تۇرىۋاتقان ۋاقتىدا، ھىتلېرنىڭ ئۆزى بولسا گېرمانىيىنىڭ ئىقتىسادىنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن كۈچ چىقىرىدۇ. 3-مارت (قوزا) كۈنى، «ئىمپېرىيە يەرلىك ماللار سودىسى ۋە قول سانائەت قانۇنى» نى ماقۇللىتىۋالغاندىن كېيىن، بىر ئايغا قالمايلا بۇ قانۇن “گېرمانىيە سودا-سانائەتچىلەر جەمئىيىتى” نىڭ رولىنى ئويناشقا باشلايدۇ. تېخىمۇ قىزىق بولغىنى، 1-ئىيۇل (ئەرەن) كۈنى “گېرمانىيە سودا ساھەسى ئادولف ھىتلېر فوندى” نىڭ قۇرۇلغانلىقى بولۇپ، بۇ فوند سانائەت ساھەسى بىلەن ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ ھەر ئىككىسىنىلا مەنپەئەتكە ئىگە قىلغان ئىدى. شۇنداق قىلىپ، بازار بىلەن مال باھاسى سىياسىتىنى تېزگىنلىۋېلىش بىلەن بىرگە تەشكىللىك باشقۇرۇش تۈزۈمىنى يولغا قويىۋالغانلىقى ئۈچۈن، گېرمانىيىنىڭ سانائېتى ھۆكۈمەت نېمىلا دېسە ماقۇل دەيدىغان بىر يولغا كىرگەن بولدى.

بۇ چاغدا، ھىتلېر يەنە بىر باسقۇچقا، يەنى ئەڭ مۇھىم ھېسابلانغان بىر باسقۇچقا، يەنى سىياسى رىقابەتچىلىرىنى

www.pdaily.biz

يوقۇتـۇش باسـقۇچىنىڭ تەييارلىقىغـا كىرىشـىدۇ. بـۇ ۋاقىتتـا كومپارتىيە ئاللا بۇرۇن يوقۇتۇلغـان ئەھۋالـدا ئـىدى؛ 22ـئىيۇل (ئەرەن) كۈنى، سوتسـىيال دېمـوكرات پارتىيىسـىنىڭ ئەزالىرىنـى قوغلاپ چىقىرىدۇ. ئۇرغۇنلىغان سوتسىيال دېموكرات پارتىيىسىنىڭ داھىلىرى قالغان چېكىدىن ئاشقان ئۇنسۇرلار بىلەن بىـر قاتـاردا يىگىـدىن قۇرۇلغان لاگېرلارغا سولىنىپتىلدى. ئارىـدىن بىـر قـانچە كـۈن ئۆتكەنـدە مىللەتچـى پـارتىيىمۇ ئۆزلىكـىدىنلا تارقىلىـپ كېتىدۇ. يەنە ئىككى ھەپتىدىن كېيىن، يەنى ھىتلېر ھەر قايسى ئىمپېرىيە ۋالىلىرىغا "بۈنـدىن كېيىـن بىـز دېموكراتىيىنىـڭ ئەڭ ئـاخىرقى قالـدۇقلىرىنىمۇ پـاك-پـاكىزە تازىلىۋېتىشـىمىز كېـرەك" دەپ يولىيـورۇق بېرىۋاتقـان كـۈنلەردە، گېرمـانىيە خەلـق پارتىيىسىمۇ تارقىلىپ كېتىدۇ.

بۇ كۈنلەرگە كەلگەندىن كېيىن، ھىتلېـر ھۆكـۈمەت كابىنېتىـدا يەنە بەش نەپەر ناتسىسـت ئەزا كۆپەيتىۋالـدۇ. شـۇڭا، ھىتلېـر گېرمـانىيىنى بىـر پـارتىيە ھـاكىمىيەت يۈرگـۈزىـدىغان دۆلەتـكە ئايلاندۇرۇشنى ئوتتۇرغا قويغىنىـدا، ئۇنىڭغـا قارشـى چىقىـدىغان تۆرۈك ئادەم قالمىغان ئىدى. پارلامېنتنىـڭ بـارلىق ھوقـۇقلىرىنى تارتىپ ئېلىـپ، پارلامېنـت تـۆرەمنى بـۇرملاپ كۆرسـەتكەنلىكى سەۋەبىدىن بۇ يىگى تەكلىپ ئاساس قانۇننى ئىناۋەتكە ئالمـايلا قالماي، ھەتتا تولۇق ھوقۇقنا ئىگە قىلىش قانۇنىنىمۇ بىر تـىيىن قىلىـۋەتكەن ئـىدى. "بىـز ھۆكـۈمەت كابىنېـت يىغىنىـدا بـۇ مەسـىلىنىڭ ئىجـرا قىلىنىشـىنى مـۇزاكىرە قىلىـۋاتقىنىمىزدا، ئاساسەن ئالغاندا بىرمۇ كىشى بۇنىڭغا قارشى چىقمىغان ئـىدى"

دەيدۇ پاپېن ئەسلىمىسىدە. شۇنداق قىلىپ، ھىتلېر ئاۋازغا قويۇشنى ئېلان قىلىدۇ. بۇ قانۇن بىردەك ئاۋاز بىلەن تەستىقلىنىدۇ. 14-ئىيۇن (باشاق) فرانسىيە ئىنقىلابىنىڭ خاتىرە كۈنىسى، بۇ تەكلىپ رەسمى قانۇنغا ئايلانغان بولدى.

گېرمانىيىمۇ خۇددى سوۋېتلەر ئىتتىپاقىغا ئوخشاش بىرلا پارتىيە ھاكىمىيەت سورايدىغان بىر دۆلەتكە ئايلىنىپ، پارتىيىنىمۇ پەقەت بىرلا ئادەم قولىدا تۇتىۋالىدۇ. ئەمما بۇ ئادەم پۈتۈنلەي خام خىياللار دۇنياسىدا لەيلەپ يۈرگەن بىر ئادەم ئىدى.

(5)

گېرمانىيىنىڭ ھەر بىر مەھەلە-يېزىسى قىزىل-قارا رەڭلىك كرىست بەلگىلىك بايراقلار بىلەن كونا ئىمپېرىيىنىڭ قارا-ئاق-قىزىل بايراقلىرى لەپىلدىمەكتە ئىدى. ھىتلېر سېتىۋېلىش، يىغىۋېلىش قاتارىدىكى تەدبىرلەرنى ئىشقا سېلىپ ئىنقىلاپ قىلىش چۈشەنچىسى ئىنقىلاپنىڭ تەرتىپلىك، قانۇنلۇق قانات يايدۇرۇلۇشىغا مۇھتاج بولىۋاتقان دۆلەت ئىچىدە ئۆز تەسىرىنى كۆرسەتمەكتە ئىدى. بۈگۈنكى كۈندە، فيۇرېرنىڭ ئىس-ئاچىلىرىنى ھۆكۈمەتنىڭ ئوڭ-سول قولى دەپ تونۇشقا باشلايدۇ؛ ھەر بىر مۇھىم ئورۇن دېگىدەك ناتسىستلار ياكى ئۇلار تېزگىنلەپ تۇرغان كىشىلەر تەرىپىدىن قولغا ئېلىنغان ئىدى. مەيلى سىنىپلاردا بولسۇن ياكى دوكلات زاللىرىدا بولسۇن،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

قوگۇر رەگلىك ئىنقىلاب ئومۇمىي يۈزلۈك مەدىھىلىنىدىغان ۋە تەبرىكلىنىدىغان ۋەزىيەت شەكىللەنگەن ئىدى.

ھىتلېر سۆزىنى داۋام قىلىپ، قالايماقانچىلىقلارنىڭ ھەممىسى ۋاقىتلىق ھادىسە، دەيدۇ. "ئىنقىلاب ھەرگىزمۇ بۇ ھالىتىدە داۋاملاشمايدۇ." ئۇ دۆلەتنى بىر پارتىيىلىك دىكتاتۇرا تۈزۈمى بىلەن باشقۇرۇشنى ئىيلان قىلىشتىن ئاۋال، ئۇ ھەر قايسى شتاتلارنىڭ گوبېرناتورلىرىغا "ئىنقىلاب پەيدا قىلغان ھاياجان دولقۇنىنى بىخەتەر ئۆزگەرتىش يولىغا يېتەكلەپ مېڭىشىمىز كېرەك" دەيدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن ھاكىمىيەت باشقۇرۇشتىكى بىردىن بىر ئۆلچەم پارتىيىلىك بولۇش-بولماسلىقى ئەمەس بەلكى قابىلىيەتتۇر، دەپ تەكىتلەيدۇ.

ھىتلېر ھەرگىزمۇ قان تۆكۈلىدىغان قوزغىلاڭ ئېلىپ بېرىشنى خالىمايتتى. شۇنىڭدەك بارلىق ئاددى پۇخرالارنى ياكى سانائەتچىلەرنى چەتتە قالدۇرىدىغان بىر ئىسلاھاتنىمۇ خالىمايتتى. ئۇ ئۆز يەرلىك ئەمەلدارلىرىغا يېتەكچىلىك قىلىش پرىنسىپىنى بەلگىلەپ چىقىدۇ. "ھوقۇقنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن، بىز چوقۇم تېزلىكتە بىراقلا بوي سۇندۇرۇۋېلىشىمىز شەرت. ئىقتىسادى ساھەدە بىزنىڭ ھەرىكىتىمىز چوقۇم باشقا تەرەققىيات پرىنسىپلىرى بويىچە بەلگىلىنىشى كېرەك. بۇ ۋاقىتتا ئىلگىرلەشنى پەقەتلا تەدرىجى قولغا كەلتۈرۈشىمىز كېرەككى، ھەرگىزمۇ بەك ئالدىراخسانلىق قىلىپ بار بولغان شارائىتلارنى ۋەيران قىلىۋەتمەسلىكىمىز كېرەك. ئەگەر شارائىتلار ۋەيران بولسا بىزنىڭ مەۋجۇت بولۇش ئاساسىمىزمۇ يوقالغان بولىدۇ."

ئۇنىڭ بۇ دېگەنلىرىنى ھىتلېرنىڭ ئەڭ قۇدرەتلىك ھىمايىچىسى بولغان ئېس ـ ئاچىلارغا بەكلا تەتۈر ئاڭلىنىدىغان گەپلەر ئىدى. ھەتتا ئۇلار بۇ گەپتىن قولىغا قۇرال ئېلىپ نارازىلىقىنى بىلدۈرۈشكىمۇ ئىنتىلدۈرۈشى مۇمكىن ئىدى. بۇنداق بولىشى، ئۇلار ئۇزۇن يىللاردىن بېرى كۈتۈپ كېلىۋاتقانلىقى بولۇپ، چوقۇم كۈنلەرنىڭ بىرىدە غەنىمەتلەرنى بۆلۈشىدىغان كۈنلەر كېلىدۇ دەپ ئۈمىد قىلىپ كېلىۋاتقانلىقىدىن ئىدى. ئەمما ھىتلېر كىشىنى ھەيران قالدۇرىدىغان قارارنى ئالىدۇ. ئۇ، بۇ ئىنقىلابنى يوقۇرىدىن تۆۋەنگىچە ۋەيران قىلىۋەتكەن بولۇپ، بۇ ئىشنى پۈتۈنلەي ئۆز غۇرۇر كۈچىگە تايىنىپ ئەمەلگە ئاشۇرماقتا ئىدى.

شۇنداق قىلىپ ھىتلېر ئىقتىسادى ئىنقىلاپ تاماملاندى دەپ ئېلان قىلىپ، پارتىيىلىك ئىقتىسادى مۇتەخەسسىسلەرنىڭ ئورنىغا چوڭ سودىگەرلەر ۋەكىللىرىنى ئالماشتۇرىدۇ. ھىتلېرنىڭ يولغا قويغان سوتسىيالىزمى ھېچ قانداق بىر سوتسىيالىزىمغا ئوخشىمايدىغان بىر تۈزۈم بولۇش بىلەن بىرگە، بۇ تۈزۈم پۈتۈنلەي ھىتلېرنىڭ يوشۇرۇن مەقسىدى ئۈچۈنلا خىزمەت قىلاتتى. ئۇنىڭ كۆڭلىدىكى تەشكىللىك ئىگىلىك چۈشەنچىسى ھەقىقى سوتسىيالىزم بىلەن بەكلا ئوخشىشىپ كېتەتتى. ئەمما، بۇ تۈزۈم تېخىمۇ ئۇلۇغ غايىسى ئۈچۈن خىزمەت قىلالىغىنىدىلا ئاندىن بىر سوتسىيالىزىمچى بولالايتتى.

ئۇنىڭ خۇسۇسى مۈلۈكنى كۆزگە ئىلماسلىقى بوسىمىيە شەكلىدىكى بىر كەمسىتىش بولۇپ، ھەرگىزمۇ ئىنقىلابىي شەكىلدە بىر كەمسىتىش ئەمەس ئىدى. ئۇنىڭ ئارزۇ قىلىدىغىنى

گېرمانىيىنى مۇۋاپىق دەرىجىدە ئۆز تەقدىرىگە ئىگە قىلىش ئۈچۈن يېتەرلىك مىقداردا كاپىتالغا ئېرىشىپ قايتىدىن قۇراللىنىش ۋە ئىگىلىكنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشلا ئىدى. ئۇ لېنىنچى ئەمەس بەلكى بىر كايسېرچى ئىدى. ئۇ سوتسىيالىزىمدىن پايدىلىنىپ ئاممىنى قوزغاشنىلا ئويلايتتى. شۇڭا، ئەگەر ئۇ كاپىتالىزم خەلق ئاممىسىنى قوزغىتالايدۇ دەپ قارىغان بولسا ئىدى، ئۇ چوقۇم كاپىتالىزم بايرىقىنى كۆتۈرۈپ چىققان بولاتتى. ھىتلېر ئۈچۈن ئېيتقاندا پەقەت گېرمانىيىنى قۇتقۇزۇشقىلا بولىدىكەن، ھەرگىزمۇ ۋاستە تاللاپ ئولتۇرمايتتى.

مۇنداق قارىماققا، ئۇ گويا بىر ئىشچىلار جەمئىيىتىنى ياراتقاندەكلا قىلاتتى. ئىشچىلار بولسا ھىتلېرنى ھەم بىر ئەسكەر، ھەم بىر ئەمگەكچى دەپ تونۇشاتتى. شۇڭا ئۇلار ھىتلېرنى ئەنە شۇ شەكىلدە تەشۋىق قىلىشتى. شۇنداق بولغاندا، ئۇرۇشتا مەغلۇپ بولۇپ ئىزاغا قالدۇرۇلغان، ئادەتتە يەنە ئىقتىسادى ۋەيران بولۇش گىرۋىكىگە كېلىپ قېلىپ جاپا تارتىۋاتقان مىليونلىغان گېرمانىيىلىكلەر ھەم ئەسكەر، ھەم ئىشچى بولغان بۇنداق بىر قەھرىمان بىلەن ئۇچرىشىشى ھامانلا بىر-بىرسى بىلەن يۇغۇرۇلۇپ كېتەلەيتتى. بارغانچە كۆپ كومپارتىيىلىكلەر گەرچە ئۆز داھىلىرى لاگېرلارغا قامۇۋېتىلگەن بولسىمۇ يەنىلا مىللى سوتسىيالىزم تۈزۈمى ئىچىدە ئۆزىگە چۈشلۇق بىر ئورۇنغا ئېرىشەلىگەن ئىدى. ھىتلېر ئوتتۇرىغا قويغان سوتسىيالىزمنىڭ ماركسىزم سوتسىيالىزمىغا ئوخشىمايدىغان ئېنىقلىمىسىنى چۈشىنىشىمۇ ئۇنچە تەسكە

توختىمايتتى: "گېرمانىيىنىڭ سوتسىيالىزمىغا نېمىسلار ئۆزى رەھبەرلىك قىلىدۇ؛ ئىنتېرناتسىونالىزمنىڭ سوتسىيالىزمى بولسا يەھۇدىيلارنىڭ بىر قۇرالىدىنلا ئىبارەت."

1933 ـ يىلىنىڭ ئوتتۇرلىرىدا، ھىتلېر ئاساسەن ئالغاندا مۇتلەق كۆپ قىسىم گېرمانىيىلىكنىڭ قوللىشىنى قولغا كىرگۈزۈپ بولىدۇ. بۇرجۇئازىيە بىلەن ئىشچىلار، ھەربىلەر بىلەن سىياسى ساھەدىكىلەر، ئىرىقچىلار ۋە شۇنىڭدەك مەملىكەت ئىچىدىكى بىر قىسىم ئىنتايىن ئەقىللىق كىشىلەر كەينى ـ كەينىدىن ناتسىستلار پارتىيىسىگە ئەزا بولۇشقا باشلاپ، بۇ پارتىيىنىڭ كېلەچەكسىز چوڭگۈيۈپ كېتىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. ھوقۇقنى ئادەمنى چىرىتىشقا باشلاپ كېتىدىغانلىقى ئەزەلدىن كېلىۋاتقان بىر سىياسى پىرىنسىپ؛ شۇنداقتىمۇ ھوقۇق يەنە ئادەمنى مۇقەددەس ھالغىمۇ كەلتۈرۈۋېتەلەيدۇ. تېخى بىر يىل ئاۋاللا كوچىلاردا زومىلىق قىلىپ يۈرگەن ھىتلېرنى ئۇنىڭ ۋەزىپىسى تەمىنلىگەن ھوقۇق كۈچى سەۋەبىدىن ئۇنى ھەممە كىشى ھۆرمەت قىلىدىغان بىرسىگە ئايلاندۇرۇۋېتىدۇ. بەزى نېمىسلار بايلىق ھەۋىسىنىڭ كەينىگە چۈشۈپ كەتسىمۇ، نۇرغۇنلىغان نېمىسلار غايە دولقۇنىنىڭ تۈرتكىسى بىلەن ساداقەتلىك بىلەن خىزمەت قىلىپ كېتىدۇ. بۇ ئىسلاھات ھەرىكىتى ئاساسەن ئالغاندا پۈتكۈل گېرمانىيىنى قاپلايدۇ. شۇنىڭدەك، ئىقتىسادمۇ ياخشىلىنىشقا باشلايدۇ؛ چوڭ شەھەر كوچىلىرىدىن تىلەمچىلەرنىمۇ تاپقىلى بولماس ھالغا كېلىدۇ.

www.pidaw.biz

www.uyghurkitap.com

تېخىمۇ كۆپ زىيالى ۋە سەنئەتچى ھىتلېرنىڭ كەينىدىن ئەگىشىپ يۈرۈشكە باشلايدۇ. ھەتتا ئوپېرا يازغۇچىسى بولغان گېرخاد خاۋپمان (格尔哈特•豪普曼) مۇ باشقىلاردىن ھەر قانچە پەرقلىق دېيىلگەندىمۇ يەنىلا ھىتلېرنىڭ ئالدىدا ئېگىلىپ تازىم قىلىدىغان بولۇپ ئۆزگىرىدۇ. شۇ يىلى ئىيۇن (باشاق) دا سپىنگرى (斯宾格勒) بىلەن ھىتلېر بىر يېرىم سائەت سۆھبەتلىشىپ فرانسىيىنىڭ سىياسىتى ئۈستىدە مۇنازىرە قىلىشىدۇ. ئۇ ئىككىسى يېڭى دىنى جەمئىيىتىنىڭ رەھبەرلىرىگە ئوخشاشلا نەپرەتلىنىدىغانلىقىنى ئىپادىلىشىدۇ. ئۇلار ئايرىلىش ئالدىدا ھىتلېر بۇ يازغۇچىغا “مېنىڭچە پارتىيە سىرتىدىكى زاتلارنى مەلۇم بىر سىياسەت ئۈستىگە جەلىپ قىلىش بەكلا مۇھىم ئىكەن” دەيدۇ.سپىنگرىمۇ (斯宾格勒) ھىتلېرنىڭ بۇ پىكىرىگە قوشۇلىدۇ. گەرچە فيۇرېر ئادەتتىكىدەك گەپلەرنى قىلىۋاتقاندەك قىلغىنى بىلەن ئۇ ھەقىقەتەنمۇ راست گەپ قىلىدىغان بىرسى ئىكەن، دەيدۇ ئۇ يازغۇچى ھىتلېر بىلەن خوشلاشقاندىن كېيىن. رىچارد ستراۋس (理查•施特劳斯) ھىتلېر ياخشى كۆرىدىغان كومپوزىتورلاردىن ئەمەس ئىدى. ئۇمۇ گېرمانىيىنىڭ ئۆزگىرىش قىلىشىدىن پۈتۈنلەي رازى ئىكەنلىكىنى ئىپادىلەيدۇ. «روسىن كاۋاللېر» (罗生卡瓦利亚) بېرلىندا تۇنجى قېتىم ئوينالغىنىدا ھىتلېرمۇ كۆرگىلى بارغان بولۇپ، پەردە ئارىسى دەم ئېلىش ۋاقتىدا لوژدا ستراۋسنى قوبۇل قىلىدۇ. بۇنىڭدىن ستراۋس (施特劳斯) چەكسىز خوشاللىققا چۆمىدۇ.

دىنى جەمئىيەتلەرنىڭ "بەگزادىلىرى" ھىتلېرنى مەدىھلەپ مۇكاپات ئېلىشقا تېخىمۇ تەلپۈنىدۇ. "ھىتلېر كىيىمنى قانداق ھەيدەش كېرەكلىكىنى ياخشى بىلىدىكەن" دەيدۇ يېقىندا قانۇنسىز دەپ ئېلان قىلىنغان كاتولىكلار پارتىيىسىنىڭ داھىسى، پوپ لودۋىك كارس (路德维希•卡斯) كاردىنال بىلەن ئۇچراشقىنىدا، "ئۇ باش مىنىستىر بولۇشتىن ئاۋال مەن ئۇنىڭ بىلەن پات-پاتلا كۆرۈشۈپ تۇراتتىم. بۇ ئادەمنىڭ زىھنى ئوچۇق، يۈكسەك غايىدا چىڭ تۇرىدىغان، ھەمدە رىياللىقىمۇ ھۆرمەت قىلىدىغان بىر ئادەم. ئۇ ماڭا چوڭقۇر تەسىر قالدۇرغان ئىدى. ... مېنىڭچە بولغاندا، تەرتىپنى ساقلىيالايدىغانلا بولىدىكەن، كىملا باشقۇرسە مەيلى ئەمەسمۇ."

پاپا ئون بىرىنچى ئۇس (乌斯十一世) مۇ ئەنە شۇنداق پىرىنسىپنى ھىمايە قىلىدىغانلاردىن بىرسى ئىدى. بۇ نوقتىنى 20-ئىيۇن (باشاق) دا ھىتلېر بىلەن ۋاتىكان ئوتتۇرىسىدا ئىمزالانغان دىنى كېلىشىم تولۇق ئىسپاتلاپ بېرىدۇ. بۇ كېلىشىمدە، دىنى جەمئىيەت پوپلار بىلەن دىنى زاتلارنى ھاكىمىيەت ئىشلىرىغا قاتناشتۇرماسلىققا ماقۇل بولىدۇ. ھىتلېرمۇ پۈتۈن مەملىكەت تەۋەسىدىكى گۇنا چىقىرىش مەكتەپلىرىگە تولۇق ئەركىنلىك بېرىدىغان بولىدۇ. بۇنداق بىر ھوقۇققا ئېرىشكەنلىك كاتولىك دىنىنىڭ بەكلا چوڭ ئۇتۇقى ھېسابلىناتتى. پاپا ھەزرەتلىرى ھىتلېرنىڭ ۋەكىلى فرانز ۋون پاپېنغا "چىن قەلبىمدىن قارشى ئالىمەن، شۇنىڭدەك گېرمانىيە ھۆكۈمىتىنىڭ كوممۇنىزمغا، رۇسىيىدىكى ھەر خىل-ھەر

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

رەڭدىكى خىيالپەرەستلىكىگە قارىتا قىلچە يول قويماي قارشى تۇرىدىغان بىر رەھبىرنىڭ بولغانلىقىدىن ھەقىقەتەنمۇ خۇشالمەن" دەيدۇ.

ۋاتىكان، ئىنتايىن مۇكەممەل بىر ھەمراغا ئېرىشكەنلىكىدىن چەكسىز مىننەتدار بولۇپ، تەڭرىدىن بۇ ھەمرايىنى، يەنى ئۈچىنچى ئىمپېرىيىنى ئامان قىلسۇن، دەپ دۇئا ئوقۇيدۇ. پاپا تېخىمۇ ئەمىلىيراق ھەرىكەت قىلىپ، گېرمانىيىدىكى بارلىق ئېكسىپوپلارنى مىللىي سوتسىيالىزم پارتىيىسى ھۆكۈمىتىگە ساداقەت كۆرسىتىشنى بۇيرۇيدۇ. ئۇ يېڭى دۇئاسىنى ئىنتايىن چوڭقۇر مەنىلىك سۆزلەر بىلەن ئاخىرلاشتۇرغان ئىدى: "مەن بۇ ئىلاھىي ۋەزىپەمدە تۇرغان مۇددەت ئىچىدە گېرمانىيە ئىمپېرىيىسىنىڭ پاراۋانلىق ئۈچۈن ئېتىكاپتا ئولتۇرغان ۋاقتىمدا ئىمپېرىيىنى بوھرانغا قويىدىغان ھەرىكەتلەردىن پۈتۈن كۈچۈم بىلەن ساقلىنىمەن."

گېرمانىيە جەمئىيىتىنىڭ ھەر بىر قاتلىمىدىكى بارلىق كىشىلەر يېڭى ھۆكۈمەتنى قوللاپ قۇۋۋەتلەشنىڭ باھانىلىرى ئۈستىدە ئىزدىنىش يولىغا كىرىشكەن ئىدى. فيۇرېر خەلق ئاممىسى ئارىسىدا كۈچلۈك ھىمايىسىگە ئېرىشكەن ئىدى. كىشىلەر سىپىتالغا ئېقىن قىلىپ فيۇرېرنىڭ يۈرتىنى سىغىنىپ كېلىشلىرى بۇنىڭ تىپىك بىر مىسالى ئىدى. كىشىلەر يەنە ھىتلېرنىڭ باللىق دەۋرلىرىدە يازلىق دەم ئېلىش ئۈچۈن بېرىپ تۇرىدىغان يېزا ئۆيىنى زىيارەت قىلىشنىمۇ بوش قويمىغان ئىدى. ئۇلار بۇ سەھرا ئۆيىنىڭ ئۆگزىسىگە ئارتىلىپ چىقىپ رەسىمگە

www.pidaw.biz

تارتىشاتتى، گويا ئىچىدە قانداقتۇ بىر مۇقەددەس سۇ باردەك، قورادىكى تەڭنىدە قوللىرىنى يۇيىشاتتى. ئۇلار يەنە تاش پارچىلىرى بىلەن سېلىنغان ئاشلىق ئامبىرىنىڭ تاش پارچىلىرىدىن پارچىلار سۇندۇرۇپ خاتىرە ئۈچۈن ساقلىۋېلىشاتتى. ئۇلار بۇ يەردىن خاتىرە ئۈچۈن دەپ ئالغىلى بولىدىغان ھەممە نەرسىنى ئېلىپ مېڭىشاتتى. ئۇ قورانىڭ بۆگۈنكى خوجايىنى ئېتىزدىن قايتىپ قوراسىغا كىرگىنىدە زىيارەتكە كەلگەن كىشىلەر ئۇنىڭ ئەتراپىغا ئولىشىۋالاتتى. "خۇددى بازارغا يىغىلغاندەكلا مىغ-مىغ ئادەم يىغىلىپ كېتەتتى. — دەيدۇ جون ستۇست (约翰•施图茨) شۇ كۈنلەرنى ئەسلەپ كېلىپ، — زىيارەتچىلەر بىر تەرەپتىن كاللارنىڭ دۈمبىسىگە كىرىست بەلگىسىنى سىزىپ، بىر تەرەپتىن ھىتلېرنى مەدھىلەيدىغان ناخشىلارنى ئېيتىشىپ كەنت ئىچىدە ئايلىنىپ چىقىشاتتى. ئۇزۇنغا قالماي ئۇ يەر تالان-تاراجدا قالغاندەك خارابە بىر يەرگە ئايلىنىپ قالدى.

1933-يىلى ئىيۇن (باشاق) نىڭ ئاخىرلىرىدا ھىتلېر ۋاقىت چىقىرىپ بىلېت (白莱特) نى يەنە بىر قېتىم زىيارەت قىلىپ، رىچارد (理查) بىلەن كىشما ۋاگنېر (科西玛•瓦格纳) ۋە ئۇنىڭ ئوۋلى پىنگفىي (品格菲) نىڭ قەۋرىسىگە تەزىيە چەمبىرىكى قويۇپ كېلىدۇ. ئۇ يەنە ئۇ يەردىكى يىلدا بىر كېلىدىغان بايرامغىمۇ قاتنىشىدۇ. ئۇنىڭ بۇ زىيارىتى باش مىنىستىر بولغىنىدىن كېيىن ۋاگنېرنىڭ يۇرتىغا قىلغان تۇنجى زىيارىتى ئىدى. ئۇ ۋانفىلت () نىڭ كۈتۈپخانىسىنى ئايلىنىپ

ئۇنىڭغا بولغان ئۇتلۇق ھېسسىياتىنى ئىپادىلەيدۇ. "سىز مېنى بۇندىن ئون يىل بۇرۇن دەل بۇ ئۆيدە قوبۇل قىلغان ئىدىڭىز. — دەيدۇ ھىتلېر ۋىنفىلت ۋاگنېرغا. ئاندىن ئۇ چىرايىنى تۇرۇپ دەيدۇ: — ئەگەر شۇ قېتىمقى قوزغىلاڭ مەغلۇبىيەت بىلەن ئاخىرلاشمىسا ئىدى، بۈگۈن ئەھۋال پۈتۈنلەي باشقىچە بولغان بولاتتى. ئۇ يىللىرى مېنىڭ يېشىممۇ بۇ ئىشقا تازا ماس كېلىدىغان ۋاقىتلار ئىدى. ئەندى مەن بۇ ئىش ئۈچۈن ياشتا بەكلا چوڭىيىپ قالدىم. بەكلا كۆپ ۋاقتىم زايا بولۇپ كەتتى. شۇڭا مەن بۇ زايا بولغان ۋاقىتلارنى تولدۇرۇش ئۈچۈن ھەسسىلەپ تىرىشچانلىق كۆرسىتىشىم شەرت. — ئۇنىڭ مەيلىنىشى قانداق تېز ئىپادىلەنگەن بولسا شۇنداق تېز غايىپ بولىدۇ. ئاندىن ئۇ ئۆزىنىڭ بۇ ۋەزىپىدە يەنە 22 يىل ئولتۇرالايدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. - شۇ چاغدىلا مەن بۇ ئىشتىن پىنسىيىگە چىقىشىم مۇمكىن. ئەمما بۈگۈن، ھۆكۈمەت كابىنېتىنىڭ بېھۇدە بېشىمنى ئاغرىتىشىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ماڭا تېخىمۇ كۆپ ھوقۇق لازىم. ئۇلار ھازىر ئۆزلىرى بىلەن قىلچە مۇناسىۋىتى بولمىغان ئىشلارنى سۈرۈشتە قىلىشقا تولۇق ھوقۇقىمىز بار دەپ قارايدۇ." ئۇ گۆشسىز چۈشلۈك تاماقتا ئولتۇرغىنىدا، ئەگەر پۈتۈن ھوقۇقلارنى قولغا كىرگۈزۈپ بولالىسام، سىناگوك (寺院) لارنى تارقىتىۋېتىپ ئۇلارنىڭ مال-مۈلكلىرىنى مۇسادىرە قىلدۇرىمەن دەپ پىلانىنى ئاشكارىلايدۇ.

شۇ يىلى ياز پەسلىدە، ھىتلېر ۋاقتىنىڭ كۆپ قىسمىنى يوقۇرى سالسبۇرگ (萨尔茨堡) دىكى سەھرا داچىسىدا

ئۆتكۈزىدۇ. ئۇ خانفىستانگىل ئائىلىسىنى ۋاسىنفۇرد (瓦申弗尔德) قا بېرىپ دەم ئېلىشقا تەكلىپ قىلىدۇ. ئەمما فانفىستانگىللىنىڭ ۋاقتى بولمىغاچقا ھېلىنى بىلەن ئېگۇن (ئۇ چاغدا ئېگۇنمۇ 12 ياشقا كىرىپ قالغان ئىدى) ئىككىسىنى ئەۋەرتىدۇ. ئۇلار مىيونخېندىن ماشىنىلىق يولغا چىقىدۇ. يول بويى ھىتلېر يول بويى شوپۇرىنىڭ يېنىدا ئولتۇرۇپ ماڭىدۇ. ماشىنا روسېنخېيم (罗森海姆) ئەتراپىدىكى قىيالىق بىر تاغ يولىغا كەلگەندە ماشىنا تۇيۇقسىز جىددى تورمۇز قىلىپ توختاپ قالىدۇ. 7 نەپەر مۇھاپىزەتچى ئەسكەر ئاپتوماتلىرىنى كۆتەرگىنىچە دەرھال كاشىلا چىققان ماشىنىنىڭ ئەتراپىنى قورشاۋ ئاستىغا ئېلىۋالىدۇ. شوپۇر كېمپكا (Erich Kempka 凯姆卡) ئالدىراش ماتورنى تەكشۈرۈشكە كىرىشىدۇ. بۇ چاغدا ھىتلېر ئۇنىڭغا پىلجىكتىر يېقىپ بېرىدۇ. "فيۇرېرىم، يەنە شۇ كونا چاتاق ئىكەن. — دەيدۇ شوپۇرى چۈشەندۈرۈپ، — قايسى بىر كوممۇنىست ئۇنسۇر بېنزىن باكىغا شېكەر پارچىسى سېلىۋېتىپتۇ." ھىتلېر قوغدىغۇچىلىرىغا مۇھاپىزەتنى كۈچەيتىش ھەققىدە بۇيرۇق بېرىپ، شوپۇرنىڭ بىر دېتالنى سۆكۈشكە قاراپ ھاياجان بىلەن بىر ياندا تۇرىدۇ. شوپۇر بىر تەرەپتىن پۈلەپ يەنە بىر تەرەپتىن ئىچىگە تارتىپ شوراپ يەرگە بېنزىن ئارىلاش شېكەر پارچىلىرىنى تۈكۈرۈشكە كىرىشىدۇ.

باشقا مەغرۇر ئائىلىلەرگە ئوخشاش ھىتلېرمۇ ھېلىنى بىلەن ئېگۇڭ ئىككىسىنى بىرگە ئېلىپ ۋاشىنفېرد (瓦申弗尔德) نى زىيارەت قىلىدۇ. ئۇنىڭ جايلاشقان ئۆيى ئىككىنچى قەۋەتتە

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

بولۇپ، سارىسبۇرگقا ئۇدۇل قاراپ تۇراتتى. بۇ ئۆينىڭ بىزەكلىرى خۇددى باشقا ئۆيلەردىكىدەك بەكلا ئاددى ئىدى. "ئۆيدە چاققان بىر يىزىق ئۈستىلى بىلەن بىر قانچە ئادەتتىكىدەك كىتاب ئىشكاپلىرى قويۇلغان ئىدى. — دەيدۇ ئىگۇڭ كېيىن ئەسلەپ كېلىپ، — مەن ھىتلېر قانداق كىتابلارنى ئوقۇپ ۋاقىت ئۆتكۈزىدىغانلىقىغا قىزىقىپ تەكچىلەرگە قاراپ ھەيران قالغان ئىدىم." راست دېگەندەك كىتاب تەكچىلىرىدىكى كىتابلارنىڭ كۆپىنچىسى كارل مىي (卡尔•梅依) يازغان قىزىقارلىق غەرب پادىچىلار ھىكايىلىرى ھەققىدىكى كىتابلار بولۇپ، بۇ تۈر كىتابلار بىر باش مىنىستىرنىڭ ئوقۇشىغا ئەمەس بەلكى 12 ياشلىق ئىگۇڭنىڭ ئوقۇشىغا ئۇيغۇن كېلىدىغان كىتابلار ئىدى.

خانفستانگىل ئانا ـ بالا ئىككىسى بۇ ئۆيگە مېھمان بولسىمۇ، يېقىندىكى مېھمانخانىلاردا ياكى ساياھەتچىلەر تۇرىدىغان ئۆيلەرگە چۈشكەن پارتىيە ئەزالىرىمۇ كېلىپ فيۇرېرنى زىيارەت قىلىپ تۇراتتى. "گيورىڭ ھىتلېردىن ئايرىلماي دېگىدەك بىرە يۈرەتتى. ئۇ ئىككىسى دائىم دېگىدەك باغچىدىكى تار خىش ياتقۇزۇلغان تار يولدا ئاڭغىنىچە مەخپىي سۆھبەت قىلىپ تۇراتتى. ئۇلارنىڭ ماڭىدىغان يولى ئەنە شۇ تار يوللا ئىدى. ئەگەر ئۇلار بىنانىڭ ئالدىدىكى كارىدوردا ئولتۇرۇپ مۇڭداشقانلىرىدا ئىگۇڭ يېنىدىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ ئۇلارنىڭ دېگەنلىرىگە قۇلاق موللىسى بولۇۋېلىشقا قالاتتى. گەپنى ئەڭ كۆپ قىلىدىغىنى گيورىڭ ئىدى: 'مەن يېڭىلا 20 نەپەر ئۆلۈم جازاسىغا قول قويۇپ بەردىم. ...'

دېگىنىنى ئاڭلاپ قالدۇ. "ئېسىمدە قېلىشىچە ئۇ ئەنە شۇنداق بىر نېمىلەرنى دېگەندەك قىلغان ئىدى. بۇ گەپلەرنى ئاپامۇ ئاڭلىغان ئىدى. مەن ئاپام بىلەن ئىككىمىز بۇ ەەپلەردىن بەكلا چۆچۈپ غەلىتىلىك ھېس قىلغان ئىدۇق: شۇنچە ھەشەمەتلىك دۆلەت ئىجرائېتىنىڭ كەينىدە بۇنداق قورقۇنۇشلۇق ئىشلارنىڭمۇ بارلىقى قانداق بولغىنى؟ دەپ ھەيران قالغان ئىدۇق."

ئۇلار تاماق ۋاقتىدا يىغىلىپ بىرگە تاماق يېيىشەتتى. ياماقخانا ئاستىنقى قەۋەتكە جايلاشقان بولۇپ، ئاددى ئەمما ئازادە سەرەمجانلاشتۇرۇلغان ئىدى. ئېگىزۈك ئانگىلانىڭ ئەتكەن ئاۋستىرىيە تاماقلىرىغا كۆنەلمىگەن ئىدى. بولۇپمۇ پۇرچاق تامىقىغا بەكلا ئۆچ ئىدى. چۈنكى بۇ تاماقنى سۈت، ئۇن ۋە ئازىراق شېكەر قوشۇپ يېيىشكە توغرا كېلەتتى. شۇنداقتىمۇ ئېگىزۈك دەستىخانىنىڭ بىر بۇلۇڭىدا ئولتۇرۇپ ئۇلارنىڭ دېيىشكەن گەپلىرىنى تولۇق ئاڭلاش پۇرسىتىگە ئىگە ئىدى. "ئۇلار مۇزىكىدىن، سىياسەتتىن، ھەتتا خىتاي سەنئىتىدىنمۇ پاراڭ قىلىپ كېتىشەتتى. ئەسلىدە، ئۇلارنىڭ دېيىشمەيدىغان گېپى يوق دېيىشكىمۇ بولاتتى. ئۆلچەم بويىچە ئېيتقاندا، ھىتلېر بۇ يەردە ھەقىقەتەنمۇ ئوچۇق يورۇق ھېسابلىناتتى. يەنى دېمەكچى بولغىنىم، ئۇ ئۆزىنى ھەممىلا يەردە بىر داھى قاتارىدا مۇئامىلە قىلىنىشىنى خالىمايتتى. ئادەتتە ھىتلېر كىشىلەر بىلەن بەك پاراڭلىشىپ كەتمەيتتى. ئۇ ئادەتتە پاراڭلىشىپ قالغاندا بىر بولسا جىم ئولتۇرۇپ ئاڭلاپ بېرەتتى، ياكى بولمىسا رەسمى نۇتۇق سۆزلەپ كېتەتتى. ئۇنى كاتولىك دىنىنىڭ ھۆكمرانىغىلا

www.pidaw.biz

ئوخشىتىش مۇمكىن ئىدى. ئەمما بۇ يەردە، يەنى ئۇنىڭ بۇ يېزىدىكى داچىسىدا خۇددى ئادەتتىكى بىر ئۆي خوجايىنىغىلا ئوخشاش مۇئامىلىسى ئادەتتىكىچە، نورمال بىرسىدەكلا ھەرىكەت قىلاتتى. ئۇ ئادەتتە ئاپتوموبىللار ھەققىدە، ماتورلار ھەققىدە، ھەر خىل تىپتىكى كېمىلەرنىڭ خۇسۇسىيەتلىرى ھەققىدە ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش نەرسىلەرنىڭ تېخنىكىلىق تۈزۈلۈشى ھەققىدە كۆپىرەك پاراڭ قىلاتتى. ”

بۇ چاغدا، ئۇنىڭ بۇ سەھرادىكى داچىسىدا تۇرىۋاتقانلىقى ھەققىدىكى خەۋەر ئەتراپقا تارقىلىپ كېتىپ، پۈتۈن مەملىكەتتىكى ساياھەتچىلەر بۇ يەرگە قاراپ ئېقىن قىلىشقا باشلايدۇ. ئەمما ئۇ باشقىلار كۆرۈپ قالمىسۇن دەپ، ئۆيىگە بېكىنىۋېلىپ پەقەتلا سىرتقا چىقماس بولىۋالىدۇ.

بىر كۈنى، بىر توپ ئادەم ئېگۇڭنى يېنىغا چاقىرىشىپ ھىتلېرنى سىرتقا چىقىرالارسەنمۇ دەپ سورىشىدۇ. 12 ياشلىق ئېگۇك يۈگۈرگىنىچە فيۇرېرنىڭ يېنىغا چىقىپ بەكلا نورمالسىز بىر تۈستە “ھىتلېر ئەپەندىم، بىر توپ سەممى ئادەملەر كورىدوردا سىزنى كۈتۈپ تۇرىدۇ، ئۇلار سىزنى كۆرۈشكە بەكلا تەققەززار بولۇپ كېتىۋاتىدۇ” دەيدۇ.

ھىتلېر قاھقاھلاپ كۈلگىنىچە، ئېگۇك بىلەن بىرگە سىرتقا چىقىپ كەلگەنلەر بىلەن سالاملىشىدۇ. “ھىتلېرنىڭ زىيارىتىگە كەلەن بۇ كىشىلەر ھىتلېرنى كۆرۈپ ھوشىدىن كېتىپ يىقىلىپ چۈشكىلى قىل قالىدۇ. ھىتلېر ئۆيىگە كىرىپ كەتكەندىن كېيىن

ئۇ كىشىلەر ماڭا ئالاھىدە مەمنۇن بولۇپ رەخمىتىنى بىلدۈرۈشتى. ئارىدىن ھېستېرىيىلىك ئايالدىن بىرسى ھىتلېر دەسسىگەن شېغىللاردىن بىر ئۇچۇم ئېلىپ ئەينەك دورا قۇتىسىغا قاچىلاپ كۆكسىنىڭ ئاستىغا قىستۇرىۋالغانلىقىنىمۇ كۆردۈم" دەيدۇ. كېيىن ئىشىك تۈۋىگە يەنە بىر مۇنچە ئادەم كېلىپ ئېگۇڭغا بىر مۇنچە كارتۇچكا، ئاتكىرتكا، رەسىم ۋە خەتلەرنى تۇتقۇزۇپ قويىدۇ. ئېيگۇڭ بۇ نەرسىلەرنى ئېلىپ دەرھال ھىتلېرنىڭ يېنىغا كىرىپ بىر تال قېرىنداش بىلەن بىرگە ئۇنىڭغا تاپشۇرىدۇ. "ئاھ تەڭرىم! ئوغلۇم. — دەيدۇ ھىتلېر كۈلگىنىچە، — ئەندى سەن بۇ ئىشتا ماڭا يېپىشقىنىڭ يېپىشقان، شۇنداقمۇ ئوغلۇم؟"

ھىتلېر تاغدىن چۈشۈپ بېرلىنغا قايتقىنىدىن كېيىن، يەنە شۇ خىل مۇلايىم كۆرۈنۈشى بويىچە كىشىلەرگە مۇئامىلە قىلىشقا تەييار ئىدى. شۇ يىلى ئاۋغۇست (چايان) تا، ھىتلېر ئېگۇڭنىڭ دادىسىنىڭ ھىتلېرغا قارشى بىر كارىكاتۇرىلار توپلى نەشرى قىلىشىنى تەستىقلايدۇ. بۇ ھەجۋى رەسىملەر گېرمانىيىدىكى مەملىكەت ئىچى ۋە سىرتىدىكى گېزىت-ژۇرناللاردىن يىغىلغان رەسىملەر ئىدى. بۇ رەسىم توپلىمىنىڭ ئىسمى «ئاق قەغەز ئۈستىدە قارا سىيا» بولۇپ، مۇقاۋىسىغا ھىتلېرنىڭ رەسىمى سىزىلغان، رەسىمدىكى ھىتلېر ئۆزىنى تەنقىت قىلىنىۋاتقانلارغا قاراپ قاھقاھلاپ كۈلىۋاتقانلىقى تەسۋىرلەنگەن. بۇ كارىكاتۇرلار خانفىستانگىل تەرىپىدىن ئەستايىدىللىق بىلەن تاللاپ چىقىلغان رەسىملەر بولۇپ، بەزىلىرى ھەجۋىلەشتۈرۈلگەن رەسىملەر

بولسا، يەنە بەزىلىرى ئۇنى قاتتىق مازاق قىلىپ سىزىلغان، يېقىنقى ئون يىل مابەينىدە سىزىلغان ئەڭ ياخشى رەسىملەر ئىدى. خانفىستانگىل كىرىش سۆزىنىڭ باش قىسمىدا ھىتلېرنىڭ كۆڭلىدىكى قەھرىمان ئىمپېراتور پېتىر () نىڭ مۇنداق بىر جۈملە سۆزىنى نەقىل كەلتۈرىدۇ: "بۇ كىتابچىنى پەسىرەك بىر يەرگە تىزىپ قويۇڭ." ئۇ كىرىش سۆزىدە بۇ گەپنى چۈشەندۈرۈپ كېلىپ بۇ كىتاب ھەقىقى ھىتلېر بىلەن ئۇيدۇرما ھىتلېرنى پەرقلەندۈرۈش جەھەتتىكى بىر سىناق، دەيدۇ.

بۇنداق بىر تەشۋىقات كىتابچىسىنىڭ ئېلان قىلىنىشى گيۇبېلسنى بەكلا قورقىتىۋېتىدۇ. خانفىستانگىل بۇنىڭ ئۈچۈن ئەنە شۇنداق قىلغاندىلا ئەنگلىيىلىكلەر بىلەن ئامېرىكىلىقلار ئارىسىدا ياخشى تەسىرات قالدۇرالىشىمىز مۇمكىن دەپ باھانە كۆرسىتىدۇ. دېگەندەك بۇ ئىش ھىتلېر ھەققىدىكى قاراشلارنى ئۆزگەرتىۋەتكەن بولۇپ، نۇرغۇنلىغان چەتئەللىك كۆزەتكۈچىلەر ھىتلېر دېگەن بۇ ئادەم ئۈنچىۋالا قورقۇنۇشلۇق بىرسى بولماستىن كۆكسى-قارنى كەڭرى بىرسى ئىكەن دەپ ھېسابلىشىدۇ. "فيۇرېر ھەققىدىكى رىۋايەتلەر گېرمانىيىدە تېز سۈرئەت بىلەن يېيىلىشقا باشلىغان بۇ كۈنلەردە، — دەپ باھا يازىدۇ «ئەدەبىي ئۇچۇرلار» ژورنىلى، — ياۋروپادىكى بىر قىسىم بىتەرەپ گېزىت ۋە ژۇرناللار بولسا گېرمانىيىنىڭ بۇ مۇستەبىتى ھەققىدە ساپلا كۈلكىلىك نەرسىلەرنىلا ئېلان قىلىپ كەلگەن ئىدى. ئۇلار ھىتلېرنى ھىلىگەر بىرسى دەپ قارىشىپ، ئۇنىڭ كەسكىن پىكىرلىك بولۇشىنى مازاق قىلىپ كۈلكە

قىلىۋېلىشتى.” كۈرەش جەريانىدا ئاجىز تەرەپتە تۇرغانلار ئۈچۈن ئەزەلدىن ھېسداشلىق قىلىپ كېلىۋاتقان ئەنگلىيىلىكلەر فيۇرېرنىڭ قەرز تۆلەش بىلەن چېگرا مەسىلىلىرىدە فرانسۇزلار بىلەن مۇئامىلە قىلىشتا ھىتلېر تەرەپتە تۇرۇپ ئۇنىڭ ياخشى گېپىنى قىلىشىپ بېرىدۇ. ئىسىلزادە روتىيان () ئاقلاپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: مىللىي سوتسىيالىزم پارتىيە ئەزالىرى مەملىكەت ئىچىدىكى زوراۋانلىقلىرى، “ئاساسەن ئالغاندا گېرمانىيىلىكلەرنىڭ دۇنيا ئۇرۇشى مابەينىدە چەتئەللىكلەر تەرىپىدىن زىيانكەشلىككە ئۇچراپ كېلىۋاتقانلىقىغا بولغان بىر تۈرلۈك ئىپادىسى دېيىش كېرەك.” ئەنگلىيە ۋېرسال شەرتنامىسىغا قارىتا قارشى پىكىردە بولۇشى گېرمانىيىدىن قالسىلا ئەڭ كۈچلۈك ھېسابلىناتتى.

ھىتلېر ئەنە شۇنداق ئاق كۆڭۈل كۆرۈنۈش بىلەن ئۆزىنىڭ تاشقى سىياسەتلىرىنى تۈزىتىپ بارماقتا ئىدى. ھىتلېرنىڭ تاشقى سىياسەتلىرىگە ھۆكۈمرانلىق قىلىۋاتقان قوش نەزەرىيە، ئۇنىڭ ئىرقچىلىق كۆزقارىشى بىلەن ھاياتلىق ماكان كۆزقارىشى ئىدى. ئۇ بەزىدە تۇيۇقسىز بۇلاردىن ئاتلاپ ئۆتۈپ كېتىدىغان ۋاقىتلىرىمۇ بولۇپ تۇراتتى. ئەمما ئاخىرىدا ئۇ يەنىلا شەرقتە ھاياتلىق ماكانىغا ئېرىشىش قارىشى بىلەن باغلىۋالاتتى. ھىتلېر ھەر دائىم ئەنگلىيىنى سۆكۈت ئىچىدىكى بىر ھەمرا قاتارىدا ئۆزىنىڭ كوممۇنىزمغا قارشى كىرىست ئارمىيىسى سېپىگە قوشۇۋېلىشنىلا ئويلايتتى. بۇ مەقسەت ئۈچۈن ئۇ چوقۇم ئېنگلىزلارنى ئىشەندۈرەلىشى،يەنى ئىمپېرىيە خەلقارالىق سودا

www.pidaiy.biz

بىلەن يەر دۇنيا بويىچە دېڭىزلاردا زوراۋانلىق قىلىش غەرىزىدىن ۋاز كەچكەنلىكىگە ئىنەبلىزلارنى ئىشەندۇرەلىشى شەرت ئىدى. قىسقىسى، گېرمانىيە ياۋروپا قىتئەسىنى تېزگىنى ئاستىغا ئېلىپ كوممۇنىزمغا قارشى قەلئە شەكىللەندۇرىدىغان، دېڭىز ئوكيانلارنى بولسا ئەنگىلىيىنىڭ ھۆكۈمرانلىقىغا تاشلاپ بېرىشى كېرەك ئىدى. ئۇ شەرققە يۈرۈش قىلىشتىن ئاۋال، ئۆزىنىڭ ئورنىنى مۇستەھكەملىۋېلىش مەقسىتىدە ئىتالىيە بىلەن يارىشىپ قېلىشنى تەلەپ قىلىدۇ. چۈنكى ئىتالىيە ناتسىستلار پرىنسىپىغا ھېسداشلىق قىلاتتى. شۇنىڭدەك مۇسسولىنىنىڭ ئاق دېڭىز (ئوتتۇرا يەر دېڭىزى — ئۇ.ت) دا نىيىتى بولغانلىقى سەۋەبىدىن، ئۇلارمۇ خۇددى گېرمانىيىگە ئوخشاش فرانسىيىگە دۈشمەن كۆزى بىلەن قاراپ كەلمەكتە ئىدى.

ھىتلېرنىڭ ۋېيمار جۇمھۇرىيىتىدىن مىراس قىلىپ ئالغان دېپلوماتىيە خادىملىرى ھەر خىل سىنىپلارغا تەۋە كىشىلەردىن تەشكىل قىلىدىغانلىقى ئۈچۈن، ئۇنىڭ دېپلوماتىيە ئۇسلۇبىدىن بەكلا ئۆركۈپ يۈرىشەتتى. شۇنداقتىمۇ ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى خېلى كۆپ قىسىم دېپلوماتلار ھەر تۈرلۈك سەۋەپلەر تۈپەيلىدىن ئۇنىڭ مۇتلەق كۆپ ئاساسلىق غايىلىرىگە قوشۇلاتتى. شۇنىڭدەك بۇنى ئۇلار ھىتلېردىن ھەمدە ئۇنىڭ سوتسىيالىزم پىلاكاتىدىن پايدىلىنىپ ئۆز مەقسىدىمىزنى ئىشقا ئاشۇرالايمىز دەپ ئىزاھلىشاتتى. "ئادەتتىكى كىشىلەر شۇنى ئارزۇ قىلاتتى ۋە شۇنىڭغا ئىشىنەتتىكى، — دەيدۇ كەسپى دېپلومات خېبۇرت ۋون دېرىكس (赫伯特•冯•迪尔克森) ئەسلىمىسىدە، —

تۈزەلمەس ئىنقىلابىي پارتىيىلىكلەر ۋاقتى كەلگىنىدە پۈتۈنلەي يوقۇتۇلىشى مۇمكىن. ئۇلارنىڭ ۋارىسلىرى بولسا، ھوقۇق دېگەن بۇ مىزلىك شاراپنىڭ تەمىنى تېتىپ قالغانلىقى ھەمدە ھوقۇقتىن كەلگەن راھەت-پاراغەتلىك تۇرمۇشتىن بەھرىمەن بولۇپ كەلگەنلىكى سەۋەبىدىن، ئۇلارمۇ تېخىمۇ ئۈنۈملۈك ئىشلارنى قىلالايدىغان بولۇپ ئۆزگىرىدىغانلىقىدا گەپ يوق. ئىدىيىسىدىمۇ تېخىمۇ مۇتەئەسسىپلىك تەرەپكە قاراپ ئۆزگىرىش ياسايدىغانلىقى بىر مۇقەررەرلىك." شۇڭلاشقا، ئىمكان قىلىپ دېرىكس (迪尔克森) قاتارىدىكى كەسپداشلارنىڭ ھەممىسىلا دېگىنىدەك "نورماللىشىش جەريانىدا بىز ئۇلارغا ياردەم قىلىش مەجبۇرىيىتىمىز بار." دەپ ئويلىشاتتى.

ھىتلېر دېپلوماتىيە ئىشلىرىنى باشقۇرۇش جەھەتلەردىمۇ خۇددى سانائەتچىلەر بىلەن ھەربىي تەرەپتىكىلەرنى يېتەكلەپ ماڭغىنىدەك قۇۋۋ بىرسى ئىدى. ئۇ، ھۆكۈمەتنى قولغا ئالغاندىن كېيىن بىر يەھۇدىي بىلەن يەنە بىر يەھۇدىي بىلەن توي قىلغان بىرسىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان ھالدا بارلىق ئەمەلدارلارنى بۇرۇنقى ئورنىدا قېلىشىغا يول قويىدۇ. ئۇ يەنە ئەگەر گېرمانىيىنىڭ ئىچكى ئىشلىرىغا ئارلاشمايدىغانلا بولىدىكەن، ئىمپېرىيە سوۋېتلەر ئىتتىپاقى بىلەن دوستانە مۇناسىۋەت ئورنىتىشنى ئارزۇ قىلىدۇ دەپ ئېلان قىلىدۇ. ئۇنىڭ شۇ يەردىن يېتىشىپ چىققان كوممۇنىزم ھەرىكىتىگە قارشى ئىكەنلىكى ئۇنىڭ رۇسىيىگە قارشى ئىكەنلىكىدىن دېرەك بەرمەيدىغانلىقىنى، شۇنىڭدەك سەممىي ۋە ئىشەنچلىك

بولىشىنى ئىپادىلەش ئۈچۈن ئۇ يەنە مەخپىي تۈردە سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ ئۇنىڭ تەختىكە چىقىشىدىن بۇرۇن تۈزۈشكەن ئۇزۇن مۇددەتلىك قەرز كېلىشىمىنىڭ ۋاقتىنى ئۇزارتىپ تۆلىشىگىمۇ ماقۇل بولىدىغانلىقىنى ئىپادىلەيدۇ.

1933 ـ يىلى كۈز ئايلىرىغا كەلگەندە، ھىتلېر بۇ تۈردىكى ئېھتىياتچان خەلقارا ئويۇنلارنى يېتەرلىك دەرىجىدە ئويناپ بولغانلىقىنى ھېس قىلىدۇ. شۇڭا ئۇ بىرلەشكەن دۆلەتلەر جەمئىيىتىدىن ھېكىنىپ چىقىش ئىرادىسىگە كېلىدۇ. ئەسلىدىنلا بۇ جەمىيەتنىڭ قايتىدىن قۇراللىنىش جەھەتتە يولغا قويۇپ كېلىۋاتقان سىياسىتىنىڭ ئۆزىلا بەكلا قالايمىقان ئىدى. "بىز بۇ جەمئىيەتتىن چوقۇم چېكىنىپ چىقىشىمىز كېرەك. ـ دەيدۇ ھىتلېر پاپېنغا خىلى بەك ھاياجانلانغان ھالدا، ــ بۇ جەھەتتىكى باشقا مەسىلىلەر پۈتۈنلەي ئەھمىيەتسىز مەسىلىلەردۇر." ھىندېنبۇرگ بىرلەشكەن مىللەتلەر جەمئىيىتىدىن چېكىنىپ چىقىش ئاقىلانىلىق ھېسابلىنامۇ دەپ سورىغىنىدا، ھىتلېر جاۋاب بېرىپ مۇنداق دەيدۇ: گېرمانىيىنىڭ تولۇق تەڭ باراۋەر ھوقۇققا ئىگە بولۇشىنى ئويلايدىكەنمىز، بۇ جەمئىيەتتىن چېكىنىپ چىقىشىمىز مۇتلەق زۆرۈر. ھىندېنبۇرگ بوۋاي ئەنسىرەپ تۇرسىمۇ نائىلاج بۇنىڭغا ماقۇل بولىدۇ. چوڭ ئىككى پارچە يەرمەھسۇلاتىنىڭ سوۋغىتى بىلەن بىر قاتاردا ھىتلېر بىلەن گېورىڭنىڭ ئېغىزچە كاپالەت بېرىشى بىلەن، يەنى ئىمپېرىيىسى بىلەن پرۇسسىيە مەبلىغى ئارىسىدىن ھەر بىر پارچە يەر ئۈچۈن 400 مىڭ ماركتىن پاراۋانلىق ئەسلىھەلىرى

قۇرۇلۇشىغا قىلىنغان ياردەملەر بوۋايىنى تەسىرلەندۈرگەن بولسا كېرەك، دەرھال ماقۇل بولىدۇ.

14 ـ ئۆكتەبىر (ئوغۇز) كۈنى، ھىتلېر رادىئو ئاڭلىتىشى ئارقىلىق پۈتۈن دۇنياغا گېرمانىيە بىرلەشكەن مىللەتلەر جەمئىيىتىنىڭ يىغىنلىرىغا قاتناشمايدىغانلىقىنى، جەمئىيەتتىنمۇ چېكىنىپ چىقىدىغانلىقىنى ئېلان قىلىدۇ. "بۇنداق تەڭسىز ھوقۇق يۈرگۈزىدىغان بىر تەشكىلاتتا ئۆزىنىڭ ئىسمىنى يېزىلىپ بۇنداق بىر تەشكىلاتنىڭ ئەزاسى بولۇش، 65 مىليونلۇق بىر خەلققە نىسبەتەن، ئابرويىنى قىزغىن سۆيىدىغان بىر دۆلەت ئۈچۈن، ئابرويىنى قىزغىن سۆيىدىغان بىر ھۆكۈمەت ئۈچۈن ئېيتقاندا، ھەرگىزمۇ يول قويۇشقا بولمايدىغان بىر نومۇس ھېسابلىنىدۇ."

ئۇنىڭ بىرلەشكەن مىللەتلەر جەمىيىتىگە بۇنداق ھۇجۇم قىلىشىنى ھەقسىزلىق دېيىشكىمۇ بولمايتتى. مەلۇم مەنىدىن ئېيتقاندا ئۇنىڭ مەغلۇپ قىلىنغان بىر دۆلەتنى كەمسىتىدىغان بىر تەشكىلاتتىن چېكىنىپ چىقىشى غەربىي دۇنياسىغا ئۇرۇش ئېلان قىلغانلىقى ئەمەس بەلكى ئۇنىڭ ۋېرسال شەرتنامىسىنى رەت قىلغانلىقىنىڭ بىر ئىپادىسى دېيىش مۇمكىن. ئۇ قائىدىدىن سىرت فرانسۇزلارغا تىنچلىق ئارزۇسىنى تەكىتلەش بىلەن بىرگە گېرمانىيىنىڭ فرانسىيە بىلەن يارىشىپ قېلىشىنى ئۈمىت قىلىدۇ.

ھىتلېرنىڭ بۇنداق چاقماق تېزلىكىدە تاكتىكا قوللىنىشى ماھىيەتتە ئۇنىڭ بىر قېتىملىق دوغا چىققانلىقى ئىدى. ھالبۇكى،

ئۇنىڭ تەلەپ قىلىشۋاتقىنى تىنچلىق بولغىنى ئۈچۈن بۇ ئىشتا ئۇ مۇتلەق تۇردە ئۆتۈپ چىقىدىغانلىقىغا كاپالەتلىك قىلىدىغان بىر قىمار ھېسابلىناتتى. پەرەز قىلىنغىنىدەك، ئېنگلىزلار تەنقىت قىلىشقا قارىغاندا ھېسداشلىق قىلىشى ئۇستۇنلۇكتە بولىدۇ. خېدۋۇد (赫特伍德) نىڭ ئىسلزادىسى ئېلۇن (艾仑勋爵) ئاقسۆڭەكلەر پالاتاسىدا “... بىز ئېتىراپ قىلماي تۇرالمايمىزكى، ئۆتكەن 15 يىل مابەينىدە، بىز ۋە باشقا دۆلەتلەر ئاقىلانە ۋە ئادالەتلىك تەدبىرنى گېرمانىيىگە قانۇنى شەكىلدە تاپشۇرمىدۇق. بۇنداق تەدبىرگە ئېرىشىش، گېرمانىيىنى ئۆز تۇپراقلىرىدا ئۆرۈش قوزغاش ھوقۇقىنى ئىككى قوللاپ تاپشۇرۇپ بەرگەن ۋاقىتىدا، گېرمانىيە ئىگە بولۇشقا پۇتۇنلەي ھەقلىق بىر تەدبىر ئىدى.”

ھىتلېر، ئۆزىنىڭ بۇ قارارىنى ئاي ئاخىرىدا ئۆتكۈزۈلىدىغان ئومۇم خەلق ئاۋازغا قويۇش سايلىمىغا تاپشۇرۇشنى قارار قىلغانلىقىنى ئېلان قىلىدۇ. بۇنداق قىلىشى، ھىتلېرنىڭ مەسىلىلەرنى ھەل قىلىش جەھەتتە مەملىكەت ئىچىدە كەڭ كۆلەملىك قوللاپ قۇۋۋەتلەشنى قولغا كەلتۈرۈشنىڭ تىپىك ئۇسۇللىرىدىن بىرى ئىدى. بۇ قارارنى ئېلان قىلىپ بىر قانچە سائەت ئۆتكەندىن كېيىن، تەبرىكلەش خەتلىرى ئۇنىڭ ئىشخانىسىغا تاغارلاپ كېلىشكە باشلايدۇ. “كاتولىك ھەرىكىتى” تەشكىلاتى يەنە تېلېگراممىا يوللاپ، “بىردەك” فيۇرېرنىڭ قارارىنى قوللايدىغانلىقىنى بىلدۈرۈشىدۇ. “فيۇرېرنى بىرلەشكەن مىللەتلەر جەمئىيىتىدىن چېكىنىپ چىقىشقا مەجبۇر قىلغان

نەرسە ھەرگىزمۇ ئۇنىڭ يامان نىيەتلىك بولغانلىقى ئەمەس. — دەيدۇ گېرمانىيىنىڭ ئەڭ ئۇلۇغ پەيلاسوپلىرىدىن بىرسى بولغان مارتىن ھېيدگىل (马丁•海德格) ئوقۇغۇچىلىرىغا، — شۇنىڭدەك ھەرگىزمۇ قاتتىق ھاياجانلانغانلىقىنىڭمۇ نەتىجىسى ئەمەس، شۇنىڭدەك قارغۇلارچە ئېلىنغان بىر قارارمۇ ئەمەس، يەنە شۇنىڭدەك زوراۋانلىق كۈچىدىن پايدىلىنىش ھەۋىسىدىن كەلگەن قارار ئېمىمۇ ئەمەس. بۇ قارار ۋەتىنىمىز خەلقىنىڭ تەغدىرىنى شەرتسىز تۈردە قولغا ئېلىشنى كۆزلەپ ئېنىق مەسئولىيەت قارىشى ئارزۇسىنىڭلا بىر نەتىجىسى، خالاس.” (ھېدگېل (海德格) ئۇ ۋاقىتلاردا بىر ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ ئەزاسى ئىدى. ئاردىن بىر قانچە ئۆتۈپ ئۇ پارتىيىدىن چېكىنىپ چىقىدۇ)

ھىتلېر ئىككى يۈزلىمە دېپلوماتىيە سىياسەت يۈرگۈزىشتىن ھېچ قاچان ۋاز كېچىپ باققان ئەمەس. 18-ئۆكتەبىر (ئوغۇز) كۈنى، «كۈندىلىك پوچتا» گېزىتىنىڭ مۇخبىرى خۋارد پوتۇنس (华德•普顿斯) نى قوبۇل قىلغان ۋاقتىدا، ئۇ ئىنتايىن يۇمشاق ھەمدە مەنتىقىلىق ۋە كۆڭۈل ئاياىدىغان تىلدا سۆزلەيدۇ. گەرچە نېمىسلار “گېرمانىيىنى كۆزگە ئىلمايدىغان ئىش-ھەرىكەتلەرنىڭ داۋاملىشىشىغا بۇندىن كېيىن ھەرگىزمۇ يول قويالمايدىغان بولسىمۇ، يەنىلا ئىككىنچى قېتىملىق بىر دۇنيا ئۇرۇشى پارتىلىشىنىمۇ قەتئى خالىمايدۇ” دەپ سۆزلەيدۇ.

ئاخبارات مۇخبىرلىرىغا سۆزلىگەن كاپالەت بېرىش سۆزلىرى دېپلوماتىيە ساھەسىدىكىلەرنى ئۇنچە بەك تەسىرلەندۈرەلمەيدۇ.

گېرمانىيىنىڭ ئىتالىيىدە تۇرۇشلۇق باش ئەلچىسى تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكىگە ئەۋەرتكەن تېلېگراممىسىدا، مۇسسولىن "بىزنىڭ ئاتقان بۇ قەدىمىمىزدىن بەكلا خاتىرجەمسىزلىك ھېس قىلماقتا، شۇنىڭدەك بۇنىڭغا ئىنتايىن سەزگۈرلۈك بىلەن دىققەت قىلماقتا" دەپ يازدۇ. مۇسسولىن گېرمانىيىنىڭ بىرلەشكەن مىللەتلەر جەمئىيىتىدىن چېكىنىپ چىقىشى ئۇنىڭ ئابرويىغا قاتتىق زەربە بولۇپ ھېسابلىنىدۇ، شۇنىڭدەك "نۆۋەتتىكى بۇ قاتمال ۋەزىيەتتىنمۇ قۇتۇلۇپ كېتەلمەيدۇ، گېرمانىيە بۇ جەھەتتە كەلگۈسىدە قانداق ھەرىكەت قىلىدىغانلىقى ئېنىق ئەمەس" دەيدۇ.

مۇسسولىنىنىڭ بۇ خىل غەزىۋىگە ھېتلېر ئەھمىيەت بېرىپ كەلگەن بولسىمۇ، ئۇ يەنىلا پۈتۈن زېھنى بىلەن يېقىندا ئۆتكۈزۈلىدىغان ئومۇمخەلق ئاۋاز بېرىش جەريانىدا كىشىنى قايىل قىلغىدەك ئۇنىڭغا بۇ ھوقۇقنى بېرىش ئۈچۈن ئاۋاز بېرىشنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىشقا كىرىشىپ كەتكەن ئىدى.ئۇ يەنىلا شۇ بۇرۇنقى سايلاملاردىكى پارتىيىنىڭ ماددىي ۋە ئادەم كۈچىدىن پايدىلىنىپ خەلقنى ئۇنىڭ بىرلەشكەن مىللەتلەر جەمئىيىتىدىن چېكىنىپ چىقىشنى قوللاشقا قايىل قىلىش ئۈچۈن تىرىشىدۇ. دىنى جەمئىيەت يەنە بىر قېتىم قىزغىن قوللايدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ. باۋارىيىدىكى ھەر بىر باش راھىپ قىزىل يەكتەكلىك ئېكسىپوپ فارابىنى (红衣主教法拉伯) ماقۇللاپ ئاۋاز بېرىشكە ئۈندەيدىغان باياناتلارنى بېرىشىدۇ: "شۇنداق بولغاندا، دېموكراتىك دىنى

مورتلار ئۆزلىرىنىڭ خەلقىگە، ۋەتىنىگە سادىق ئىكەنلىكىنى قايتا ئېلان قىلىشۋالغان، ئۇلارنىڭ فيۇرېرنىڭ گېرمانىيە خەلقىنى ئۇرۇش ۋەھىمىسى بىلەن بولشېۋىكچىلىك ۋەھىمىسى ئاستىدىن قۇتقۇزۇپ چىقىشىنى قوللايدىغانلىقىنى يەنە بىر قېتىم بىلدۈرگەن، شۇ ئارقىلىق جەمىيەت تەرتىۋىنىڭ مۇستەھكەملەش، ئىشسىزلار ئۈچۈنمۇ ئىشقا ئورۇنلىشىش پۇرسىتى يارىتىشتەك يىراقنى كۆرەر كۈچلۈك ھەرىكەت قوللىنىشىنى ھىمايە قىلىدىغانلىقىنىمۇ يەنە بىر قېتىم تەكىتلىشۋالغان بولاتتى." بۇ قارار خەلق ئاممىسىنىڭ مەغلۇبىيەتلىك ئۇرۇش بىلەن كىشىلەر قەلبىنى مۇجۇپ كېلىشۋاتقان ۋېرسال شەرتنامىسىغا بولغان ئورتاق غەزىۋىنى ئىپادىلەپ بەرمەكتە ئىدى. ھىتلېر ئومۇم خەلق ئاۋاز بېرىش كۈنىنى 12-دېكابىر (ئاراي) غا توغرىلايدۇ. ئەسلىدە بۇ كۈن، ئۇرۇش توختىتىش شەرتنامىسىغا قول قويۇش كۈنىنىڭ ئەتىسىكى خاتىرە كۈنىنى كۆرسەتتى. ئەنە شۇ سەۋەپتىن ھىتلېر بۇ كۈننى ئومۇم خەلق ئاۋازغا قويۇش كۈنى قىلىپ تاللىشۋالغان ئىدى.

ئۇ، گويا بارلىق سىنىپلار بىر ئائىلە ھېسابلىنىدىغىنىدەك، ھەرقايسى تەبىقە كىشىلىرىگە چاقىرىق قىلىدۇ. "دۇنيا جامائەتچىلىكى ئارىسىدا قايتىدىن قەد كۆتۈرۈش ئۈچۈن كۈرەش قىلىشۋاتقان بۇ پەيتلەردە، ئىچكى جەھەتتە جىدەل قىلىپ تۇرىۋالساڭلار، بۇنىڭ ھېسابىنى ئۆتىيەلمەي قالىسىلەر." ئۇ سېيمېنس (西门子) شىركىتى زاۋۇتىنىڭ ئىشچىلىرىغا "ئەگەر

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

سىلەر گېرمانىيىنى قايتىدىن سەرگەردان ھالىتىدە كۆرۈشنى خالىمايدىكەنسىلەر، ئۇنداقتا گېرمانىيە چوقۇم ھوقۇقتا باراۋەر ئورۇنغا ئېرىشتۈرۈلۈشى كېرەك. بۇنىڭ ئۈچۈن پۈتۈن گېرمانىيە خەلقى بىردەك ئىتتىپاقلىشىشى شەرت. شۇڭا مېنىڭ سىلەرگە داھىلىق قىلىشىمنى قوبۇل قىلغايسىلەر. مەن سىلەرگە گېرمانىيىگە يېتەكچىلىك قىلىش قابىلىيىتىم بارلىقىنى ئەمەلىيەتتە كۆرسەتتىم. مەن ھەر قانداق بىر سىنىپ ياكى گۇرۇھقا تەۋە ئەمەسمەن. مەن پەقەت سىلەرگىلا مەنسۇپمەن."

سايلامدىن بىر كۈن ئاۋال، ھىندېنبۇرگ ھىتلېر بىلەن بىر كەۋدە بولۇپ بىرلىشىدۇ. چۈنكى بوۋاي ھىتلېردىن زور مىقتاردا مەنپەتكە ئېرىشكەن ئىدى. "ئەتە، ھەممىڭلار مىللى غۇرۇر ھېسسىياتىڭلارنى ئۇتتۇرغا قويۇپ، ئىمپېرىيە ھۆكۈمىتى بىلەن بىر گەۋدە ھالىغا كېلىڭلار! ـ ئۇ رادىئو نۇتقىدا پۈتۈن مەملىكەر خەلقىغە ئەنە شۇنداق خىتاب قىلىدۇ، ــ تەڭ باراۋەرلىك پىرىنسىپى ئۈچۈن، شەرەپلىك تىنچلىق ئۈچۈن مېنىڭ بىلەن، باش مىنىستىر بىلەن بىرگە ئۆز پىكىرىڭلارنى ئۇتتۇرغا قويۇڭلار. پۈتۈن دۇنياغا، تەگرىنىڭمۇ ياردىمى بىلەن بىز گېرمانىيە خەلقىنىڭ بىر پۈتۈنلىكىنى ئەسلىگە كەلتۈردۇق، بۇ ئىتتىپاقلىقنى مەڭگۈ ساقلايمىز، دەپ جاكارلاڭلار!"

بۇنداق بىر تەلەپ ۋەتەنپەرۋەرلەر ھەرگىزمۇ رەت قىلالايدىغان بىر تەلەپ ئەمەس ئىدى. ئەتىسى، ئاۋاز سانى ئېلىنغاندىن كېيىنكى نەتىجە شۇنى كۆرسەتتىكى، 95.1% كىشى فيۇرېرنىڭ تاشقى سىياسەت ئۇسلۇبىنى قوللاپ ئاۋاز بەرگەن ئىدى.

www.pdaily.biz

پارلامېنتتىكى ئاۋازغا قويۇلۇشتىمۇ 92.2% ئاۋاز بىلەن پارلامېنتتا قالغان بىردىن-بىر پارتىيە بولغان مىللى سوتسىيالىزم پارتىيىسىنى قوللاپ ئاۋاز بېرىلگەن ئىدى. گەرچە بىر قىسىم چەتئەللىك كۈزەتكۈچىلەر بۇنداق بىر نەتىجىنى مازاق قىلىپ كۈلۈشكەن بولسىمۇ (داخاۋ 达豪 يىغىۋېلىش لاگىرىدىكى 2242 نەپەر ئادەمدىن 2154 نەپىرى فيۇرېرنى قوللاپ ئاۋاز بەرگەنلىكىمۇ قىزىق!)، بۇ رەقەملەر گېرمانىيە خەلقىنىڭ كۆڭلىدىكىنى ئۆلچەيدىغان بىر بارومېتر ھېسابلىناتتى. تاشقى مۇناسىۋەت سىياسەتلىرىدە ئادولف ھىتلېر بۇ تەۋەككۈلچىلىك ئويۇندا ئۇتۇپ چىقىش بىلەنلا قالماي، ئۆزىنىڭ مەملىكەت خەلقى ئالدىدىكى ئورنىنىمۇ مۇستەھكەملىۋالغان ئىدى. ئۇنىڭ قولغا كەلتۈرگەن ھوقۇقلىرى ھەممىدىن ئۈستۈن تۇراتتى. شۇندىن كېيىنكى بىر قانچە ھەپتە ئىچىدە ئۇ يەنە بىر قانۇن ماقۇللىتىپ، پارتىيە بىلەن دۆلەتنى بىر پۈتۈن ھالغا كەلتۈرىۋالدۇ. بۇ قانۇندا “مىللى سوتسىيالىزم پارتىيىسى گېرمانىيە دۆلەت ئىرادىسىنىڭ ۋەكىلى، ئۇ دۆلەت بىلەن ئايرىلماس بىر پۈتۈنلۈك ھالىغا كەلدى” دەپ بەلگىلەنگەن ئىدى.

پۈتۈن گېرمانىيە خەلقىنى يېڭى ھۆكۈمەتنىڭ ھاكىمىيىتى ئاستىغا ئېلىۋالغىنىدىن كېيىن، ھىتلېرنىڭ بىر گەۋدە ھالىغا كەلتۈرۈش سىياسىتى ئاساسەن ۋەزىپىسىنى تاماملىغان ھېسابلاندى. شۇنىڭغا قارىماي ئۇ يەنىلا تولۇق مۇستەبىت ھالىغا كەلگەن ھېسابلانمايتتى. بۇنىڭ سەۋەبى، بۇنداق

www.pidaiy.biz

مۇستەبىتلىككە ئارمىيە تەرەپ، ھەتتا كېسەل بولۇپ يېتىۋالغان ھىندېنبۇرگمۇ قارشى چىقىشى مۇمكىن ئىدى. نېمىلا بولسا بولسۇن، ھىتلېر گېرمانىيىنى مۇستەبىتلىك يولىغا باشلىۋالدى دېيىشكە بولاتتى. نېمىسلار ئۆزلىرىنى قامچىلاپ ھەيدەپ يۈرۈپ ئۇلارنى ئىقتىسادى بوھراندىن قۇتقازغان ھەمدە ۋېرسال شەرتنامىسىدىن ئىبارەت ئېغىر نومۇسنى تازىلىغان بىر پىينگىنى (گېرمانىيە رىۋايەتلىرىدىكى بىر قەھرىمان) نى ھەرگىز خالىمايتتى.

تەبىئىكى، باستۇرۇش بولمىغان بولسا بۇ ئىشنى پۈتتۈرۈشمۇ مۇمكىن ئەمەس. يىغىۋېلىش لاگىرى (بۇ سۆز ئەنگلىيىنىڭ بور ئۇرۇشى مەزگىلىدە ياسىغان سۆزدىن كەلگەن بىر چەتتىن كىرگەن ئاتالغۇ) پۈتۈن مەملىكەت مىقياسىدا كېڭەيتىلگەن بولۇپ، كىشىلەر بۇنداق لاگىرلارنى ئادەتتىكى ئەھۋال دەپ بەك ھەيران بولماس ھالغا كېلىپ بولغان ئىدى. بۇنداق لاگىرلار مەيلى ئىچكى جەھەتتە بولسۇن ياكى تاشقى جەھەتتە بولسۇن بەربىر جازالاپ قورقۇتۇش يېرى ھېسابلىناتتى. ماركسىزم بىلەن سوتسىيال دېموكراتىيە پارتىيىلىرىنىڭ گېزىت، باسمىخانا قاتارلىقلىرىدىكى مەتبۇئات يەرلىرىنى مۇسادىرە قىلىۋالغاندىن كېيىن، گېزىتلاردا رەسمى تۈردە نارازىلىق بىلدۈرۈش ھادىسىلىرىمۇ كۆرۈلگەن ئىدى. ئاقىۋەتتە مۇھەررىرلەر بىلەن نەشرىياتچىلار بىرلىكتە تېزگىن ئاستىغا ئېلىنىدۇ. ئىمپېرىيە ئاخبارات ئىدارىسىنىڭ قورۇلۇشىغا ئەگىشىپ، مۇستەقىل گېزىت چىقىرىشنىڭ ئەڭ ئاخىرقى ئىزنالىرىمۇ قالمىغان ئىدى. مەتبۇئات

ئەركىنلىكى بىلەن بىر قاتاردا سوۋېت تاشلانغانلار ئارىسىدا يەنە ئەدەبىيات ـ سەنئەت، رادىئو ئاڭلىتىش، تىياتىر، مۇزىكا، كىنو ۋە گۈزەل سەنئەتلەرمۇ بار ئىدى.

1933 ـ يىلىنىڭ دېكابىر (ئاراي) ئېيىغا كەلگىنىدە، گېرمانىيە زوراۋانلىق ھاكىمىيەتنىڭ بوسوغىسىغا يېتىپ كەلگەن ئىدى. بۇنداق ئىشلار تېررورلۇق ئۈچۈن بولماستىن بەلكى دەۋرنىڭ ئېھتىياجى بىلەن ئىتتىپاقلىق ئارزۇسى ئۈچۈن ئىشلەنمەكتە ئىدى. كونا ئەقىدىلەرگە بوي سۇنۇشنى ھەرگىزمۇ سىنىپى كۆرەش مەسىلىسى دەپ قاراشقا بولمايتتى. چۈنكى بۇنداق ئىشلار ئالىملار ئارىسىدىمۇ مەۋجۇت بولغان، ئىشچىلار ئارىسىدىمۇ مەۋجۇت بولغان ئەھۋاللار ئىدى. "بىز، بۇ ئارقىلىق مىللى روھ بىلەن ماسلىششنى، ھۆكۈمەت بىلەن ساداقەتلىك بىلەن ھەمكارلىق ئورنىتىشنى ئارزۇ قىلىمىز. — دەيدۇ گېرمانىيە ماتېماتىكا جەمىيىتىنىڭ رەئىسى كەسىپداشلىرىغا، — شەرتسىز تۈردە، رازىمەنلىك بىلەن مىللى سوتسىيالىزم ھەرىكىتى ۋە ئۇنىڭ داھىسى باش مىنىستىر ئادولف ھىتلېر ئۈچۈن خىزمەت قىلىشىمىز كېرەك. ھەر بىر نېمىس تەبىئىكى شۇنداق قىلىدىغانلىقى مۇقەررەر."

شۇڭلاشقا، گېرمانىيە جەمىيىتىدىكى ھەر بىر تەبىقە، ھەر قايسى سەپلەردە مۇستەبىتلىك بىلەن بىر گەۋدە ھالغا كېلىش كام بولسا بولمايدىغان بىر ئەھۋال ھېسابلىناتتى. گەرچە باشقا ئەللەر بىلەن باشقا مىللەتلەر ئۆزلىرىنى بەختلىك ھېسابلىشىپ يۈرگەندەك قىلسىمۇ، بۇ تۈردىكى ئەنگۈشتەر گېرمانلارغىلا خاس

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

بىر ئەھۋال بولۇپ، يېڭى ھاكىمىيەتنىڭ باستۇرۇش خاراكتېرىمۇ تاۋتون () تىپىدىكى بىر ئالاھىدىلىك ھېسابلىنىدۇ. شۇڭداقتىمۇ بۇ ئىككىسى ئىقتىسادى، جوغراپىيىۋى مۇھىتلار بىلەن دەۋرنىڭ تەقەززاسى بىلەن بىر پۈتۈن ھالغا كەلەەنلىكىنىڭ نەتىجىسىدۇر. مىللىي سوتسىيالىزىمنىڭ ئۆشىنىسىگە مىنىۋېلىپ ئالغا ئىلگىرلەۋاتقان نېمىس خەلقى، تەرتىپ-ئىنتىزامنى سۆيۈش، سەمىمى سادىق روھ جەھەتلەردە بىر-بىرسىدىن پەرقلىنىپ تۇرىدۇ. خۇددى شۇنىڭدەك رەھىمسىزلىك ۋە ئابرويپەرەستلىك جەھەتلەردىمۇ بىر-بىرسىدىن پەرقلىنىپ تۇرىدۇ.

(6)

ھىتلېرنىڭ كەينى-كەينىدىن قولغا كەلتۈرگەن ئۇتۇغلىرىنى تەنتەنە قىلىش جەريانىدا قۇلاقنى يارغىدەك باشقىچە ئاۋازلارمۇ ئاڭلىنىپ تۇراتتى. يەنى پارلامېنت بىناسىغا ئوت قويۇش ۋەقەسى دېلوسىنى سوتلاش ئىشلىرى يەنىلا داۋام قىلماقتا ئىدى. بۇ دېلو تاكى كۈز ئايلىرىنىڭ بىرىنچى كۈنىگە كەلگەندىلا ئاندىن سوتلىنىدۇ. ئەمما شۇ ۋاقىتقىچە گېرمانىيە كومپارتىيىسى ئەزالىرى دۇنيادىكى مۇتلەق كۆپ قىسىم كىشىلەرنىڭ بۇ قېتىمقى ئوت قويۇش دېلوسىنى قارىلىغۇچى تەرەپ پەيدا قىلغانلىقىغا ئىشەندۈرۈشكە تىرىشقان ئىدى. بۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلار ئاۋال پارىژدا بىر پارچە ھىتلېرنىڭ تېرورچىلىقىنى پاش قىلىدىغان بىر كىتاب نەشرى قىلىدۇ. ئەمما بۇ كىتابنىڭ

مەزمونى پەرەزلەر ئاساسىغا قۇرۇلغان ئىدى. "بىزدە بۇ جەھەتتە بىۋاستە ئىسپاتىمىز يوق، ئىسپاتچىنى تاپالماي قاراڭغۇلۇقتا گېرمانىيە بىلەن ئالاقىلىشىش ئىمكانىغىلا ئىگىمىز. — دەيدۇ ئاس كېسلىر (阿瑟•科斯勒) كېيىن ئېتىراپ قىلىپ، — ئەسلىدە ھەقىقى ئەھۋالنىڭ قانداق ئىكەنلىكىدىن پەقەتلا خەۋىرىمىز يوق ئىدى."

ئەنە شۇنداق بىر مۇۋەپپەقىيەت قولغا كەلگەندىن كېيىن، بۇ تۈردىكى چەتئەلگە قېچىپ كەتكەن كوممۇنىستلار ئۆز ئالدىغا بىر سوت ئۇيۇشتۇرىدۇ. 1933-يىلى 14-سىنتەبىر (ياچاق) كۈنى لوندوندا سوت ئېچىلىپ، ئەنگىلىيەدىن د. ن. پولىت (D•N•普里特) بىلەن ئامېرىكىدىن ئاس كافرىد (阿瑟•加菲尔德) قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان خالقئارالىق سوت ھەيئىتى تەرىپىدىن سوتلىنىدۇ. ئاڭلىغۇچىلار ئارىسىدا داڭلىق كىشىلەردىن جورج شاۋپونار (乔治•肖伯纳) دېگەن بىرسىمۇ بار بولۇپ، بۇ كىشىنىڭ ئەسەرلىرىگە ھىتلېر بەكلا قىزىقاتتى. بولۇپمۇ ئۇنىڭ «پەرىزات جىد» (贞德) دېگەن ئەسىرىنى بەكلا ياخشى كۆرەتتى. شاۋپونار سوت ھەيئىتى ئارىسىغا قېتىلىشنى رەت قىلىپ، پەقەت ئوخشىمىغان پىكىرلىك بىرسى سۈپىتىدىلا ئوتتۇرغا چىقىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ: "ئەگەر جىنايەتچى توخماق كۆتۈرۈپ چىقىپ ھۆكۈمەتكە زەربە بېرمەكچى بولغانىكەن، ئۇنداقتا ئۇنىڭ تەغدىرى ئاللىمۇقاچان بەلگىلىنىپ بولغان ھېسابلىنىدۇ" دەيدۇ. ئۆز ئالدىغا تەشكىللەنگەن بۇ سوت ھەيئىتى 6 كۈن سوتلىغاندىن كېيىن بۇرۇنلا بەلگىلىنىپ

www.pdfdaily.biz

بولغان ھۆكۈمنى ئېلان قىلدى: "پارلامېنت بىناسى مىللى سوتسىيالىزم پارتىيىسىنىڭ رەھبەرلىرى ياكى ئۇلارنىڭ ۋاكالەتچىلىرى تەرىپىدىن كۆيدۈرۈۋېتىلدى، دېگەن گەپلەردە بەكلا كۆپ مۈجمەللىكلەر ساقلانماقتا."

ئەتىسى، گېرمانىيىنىڭ سوتى لىبكىنتتە (莱比锡) ئېچىلدى. گيورىك بىۋاستە قول سېلىپ قارىلىغۇچى بولۇپ 4 نەپەر قارىلانغۇچى كومپارتىيىلىكنى قارىلاپ ۋەتۇۋەرىكىنى چىقىرىۋېتىدۇ. گيورىك ۋارقىراپ-جارقىرىغىنىچە دىمىتروپ (季米特洛夫) نى ئەيىپلەشكە باشلايدۇ. (بۇ كىشى كېيىن بولغارىيىنىڭ باش مىنىستىرى بولىدۇ): "سېنى لۈكچەك! سوت تۈگىگەندە سېنى چوقۇم ئەدەپلەپ قويىمىز!" گيورىكنىڭ ئەك ئاخىرقى بىر قېتىملىق سۆزگە چىقىش ھەققى بار بولسىمۇ، غەلىبە كومۇنىستلار تەرەپتە ئىدى. يەنى ئۇلارنىڭ ھەممىسى سوت تەرىپىدىن گۇناھسىز دەپ قويۇپ بېرىلىدۇ. ئۆزىنىڭ بىردىن-بىر جىنايەتچى ئىكەنلىكىدە چىڭ تۇرىۋالغان ۋ. د. لوب (范•德•卢勃) ئۆلۈم جازاسىغا ھۆكۈم قىلىنىپ ئۆلتۈرۈلىدۇ.

سوت سىرتىدىكى كىشىلەر بۇ گوللاندىيىلىك پەقەت ناتسىستلارنىڭ بىر قۇراللىدىن باشقا نەرسە ئەمەس، ئۇنىڭ ئوت قويۇشتىكى مەقسىدى كومۇنىست پارتىيىسىنى يوقۇتۇشنىڭ بىر باھانىسىلا قىلىنغان، دەپ قارىشىدۇ. بىلوچ بىلەن شىرا (希拉) قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان نۇرغۇنلىغان تارىخچىلارمۇ شۇنداق دەپ قارىشىدۇ. ئەمما ئۇلارنىڭ پەرەزلىرى فلىس توبىياس (弗里兹•托比阿斯) نىڭ كىتابى نەشرى قىلىنىشتىن

بۇرۇنقى پەرەزلەر ئىدى. توبىياس (托比阿斯) نىڭ كىتابى ئالاھىدە تەپسىلى يېزىلغان بولۇپ، خۇلاسە قىلىپ، كومپارتىيە بىلەن ناتسىستلارنىڭ ھەممىسىلا بۇ قېتىمقى ئوت قويۇش ۋەقەسى بىلەن مۇناسىۋەتسىز ئىكەنلىكىنى، ئوت قويۇۇچىنىڭ يالغۇز لوب (卢勃) ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ. بۇلاچېر (布拉切尔) قاتارىدىكى كۆپلىگەن تارىخچىلار توبىياس (托比阿斯) نىڭ كىتاۋىغا گۇمان بىلەن قارىشىدۇ. شۇنىڭغا قارىماي، ئۇنىڭ كۆرسەتكەن پاكىتلىرى خانس مومسىن (汉斯•莫姆森) نىڭ كۆرسەتكەن پاكىتلىرىغا ئوخشاش ئىدى. مومسىن (莫姆森) نىڭ سالاھىيەتلىك ماقالىسى، شۇ دەۋردىكى تارىخ تەتقىقات يۇرتىدا ئېلان قىلىنغان بولۇپ، بۇ تەتقىقات يۇرتى بولسا ناتسىستلارنىڭ چۈشەندۈرۈشىگە ئوڭايلىقچە ئىشىنىپ كېتىدىغان بىر ئورۇن ئەمەس ئىدى. شۇنىڭدەك يەنە لوب (卢勃) نىڭ تارىخى ۋە سوت خاتىرىسى ئۈستىدىكى تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلىشىدىن شۇنى كۆرىۋېلىشقا بولىدىكى، ئۇنىڭ ئەقلى كۈچى ئادەتتىكى كىشىلەرنىڭكىدىن ئۈستۈن تۇراتتىكەن. چۈنكى ئۇ يالغۇز ھەرىكەت قىلىشنى ياخشى كۆرىدىغان بىر سەرگەردان بولغاچقا ئوت قويۇش ۋەقەسىنىمۇ ئۆز ئالدىغا يالغۇز سادىر قىلغانلىقى ئېنىق.

لېيبكخېنت (莱比锡) سوتىنىڭ ھۆكۈمى گەرچە چەتئەل مەتبۇئاتلىرىنىڭ تەسىرىگە ئۇچرىغاندەك قىلسىمۇ، ئۇنىڭدا سوت مەھكىمىسى يەنىلا ئۆزىگە خاس بەزى مۇستەقىل پىكىرلىك ئالاھىدىلىكىنىمۇ ساقلاپ قالالىغان ئىدى. گېيورىك بۇنىڭدىن

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە تارىسى

قاتتىق غەزەپلىنىپ كەتكەن بولۇپ، سوتچىنىڭ بۇ قىلغىنى بەكلا چوڭ سەتچىلىك («سەن بۇنىڭ ئورنىغا سوتلىنىۋاتقانلارنى كومۇنىستلار ئەمەس بىز ناتسىستلار دېسەڭلا بولماتتى!») دەيدۇ. ھىتلېرنىڭ بۇنىڭغا بەرگەن جاۋابى بەزى نەرسىلەرنى ئاشكارىلاپ بېرەتتى: "قەدىرلىك گېورىك، بۇ پەقەت ۋاقىت مەسىلىسىدىنلا ئىبارەت بىر مەسىلە. بىز پات ئارىدا ئۇ ئەبلەخلەرنى چوقۇم بىزنىڭ دېگىنىمىز بويىچە ئىش قىلىدىغان ھالغا كەلتۈرەلەيمىز. ھەر نېمە دېگەن بىلەن، ئۇ ئەبلەخلەرنىڭ پىنسىيىگە چىقىدىغان ۋاقتىمۇ كېلىپ قالدى. شۇ چاغدا، ئۇ يەرگە ئۆز ئادىمىمىزنى قويۇۋالالىشىمىز مۇمكىن. شۇنداقتىمۇ قېرى پىرىزدېنتىمىز ھاياتلا بولىدىكەن، بىز بۇ جەھەتتە تۈزۈك بىر ئىش قىلالمايدىغانلىقىمىزنى ئۇنۇتماسلىقىڭ كېرەك."

خانفىستانگىل، باش مىنىستىرلىك مەھكىمىسىدە چۈشلۈك تاماق ئۈستىدە ئەنە شۇنداق گەپلەرنى پەۋقۇلئاددە ئاڭلاپ قالغانلىقىنى ئېيتىدۇ. شۇ يىلى كۈزدە، ئۇ ھىتلېرنىڭ غەرب دۇنياسى قوبۇل قىلالايدىغان بىر يولدا مېڭىشىنى ئۈمىد قىلىپ قەيتا بىر قېتىم تىرىشىپ خىزمەت ئىشلەپ باقىدۇ. ئۇ ئامېرىكا باش ئەلچىسىنىڭ قىزى، ئۇماق مارتا دود (玛尔塔•多德) قا تېلېفون قىلىپ: "ھىتلېرنىڭ ئامېرىكىلىق بىر ئايالى بولىشى كېرەك. بۇنداق سۆيۈملۈك بىر قىز چوقۇم ياۋروپانىڭ پۈتكۈل تەغدىرىنى ئۆزگەرتىۋېتەلىشى مۇمكىن. مارتا (玛尔塔)، سىز ئەنە شۇنداق بىر ئايال بولالايسىز!" دەيدۇ (ئەمما فيۇرېرنىڭ نۇرغۇنلىغان سىرداشلىرىغا ئوخشاش خانفىستانگىلمۇ ھىتلېرنىڭ

www.pidaiy.biz

ئاللىمۇقاچان ئېۋا بىراۋۇن دېگەن بىر ئاشنىسىنىڭ بارلىقىنى، ئەمما ئۇنىڭ بىر چەتكە قايرىپ قويغانلىقىدىن خەۋىرى يوق ئىدى).

"ئىشكى ئالدىغا كەلگەن بۇنداق بىر پۇرسەت" تىن مارتا بەكلا "ھاياجان" لىنىپ كېتىدۇ. شۇڭا ئۇ فيۇرېر بىلەن كۆرۈشۈپ "ياۋروپا تارىخىنى ئۆزگەرتىش" كە ماقۇل بولىدۇ. كايزېر مېھمانخانىسىنىڭ چايخانىسىدا، ھىتلېر مارتانىڭ قولىنى سۆيۈپ قويۇش بىلەن بىرگە، پەرىشان بولغان ھالدا بىر نەچچە ئېغىز بىر نېمىلەرنى دەپ غۇدۇڭشۇپ قويىدۇ. مارتامۇ ئۆزىنىڭ ياۋروپانىڭ ئەڭ كۈچلۈك ئادىمى بىلەن يۈزمۇ-يۈز قارىشىپ بىر دەستىخاندا ئولتۇرغانلىقىغا پەقەتلا ئىشەنگىسى كەلمەيتتى. "ھىتلېر بەكلا كىچىك پېئىل، ئوتتۇرا تەبىقە كۆرۈنۈشلۈك، بەكلا جىمغۇر، ھەمدە بەكلا تارتىنچاق كۆرۈنەتتى. شۇنىڭغا قارىماي غەلىتە بىر شەكىلدە مۇلايىم، كىشىنى جەلپ قىلارلىق، تەقەززار قىلىدىغان تۇيغۇمۇ بېرەتتى." دەيدۇ مارتا كەچلىك تاماقتا ھىتلېرنىڭ ئۇنىڭدا قالدۇرغان تەسىراتى ھەققىدە توختىلىپ. بۇ گەپلەردىن مارتانىڭ ئاتىسى "قىزىمنىڭ بەكلا ئاسان ھاياجانلىنىپ كېتىدىغان مىجەزى ماڭا بەكلا قىزىق تۇيۇلۇپ كەتكەچكە، ئۇنىڭغا بۇنداق ئۇلۇغ بىرسىنىڭ سۆيۈپ قويغان قولۇڭنى ھەرگىز يۇماي ساقلىغىن" دەپ قىزىقچىلىق قىلىدۇ.

باش ئەلچى دود ھىتلېر ھەققىدە ئۇنچە بەك چوڭقۇر تەسىراتقا ئىگە ئەمەس ئىدى. ئەمما ئۇنىڭ ئەنگلىيىلىك

www.pdaily.biz

كەسپداشلىرى ھىتلېرغا بەكلا ئەستايىدىل مۇئامىلە قىلىشقا باشلىغان ئىدى. ئۇلار فيۇرېرنىڭ قايتىدىن قۇراللىنىش تەلىپى ھەققىدە ئالاھىدە يول قويۇش تەرىپىدە بولۇپ، بۇ ھەقتە بىرەر كېلىشىم تۈزۈشكە بەكلا ئالدىراپ كېتىۋاتماقتا ئىدى. بۇ ئىش، 1934-يىلى يىل بېشىدا ئەنگلىيە (掌玺大臣) ۋەزىرى ئېسىلزادە ئانتون ئېيدىن (安东尼•艾登勋爵) بېرلىننى زىيارەت قىلغىنىدا ئېنىق ئوتتۇرىغا چىقىدۇ. ئېيدىن (艾登) نىڭ ھىتلېر ھەققىدىكى تەسىراتى سەل باشقىچە بولۇپ، ئۇ، ھىتلېر ھەرگىزمۇ سىياسىي كۆشكۆرتكۈچىلا ئەمەس ئىكەن دەپ قارايتتى. "بۇ ئادەم ئۆزىنىڭ نېمە دەۋاتقانلىقىنى ياخشى بىلىدىغان بىرسى ئىكەن. ئۇنىڭ قوبۇل قىلىش ۋاقتىمۇ بەكلا ئۇزۇن بولۇپ، سەھبەت ۋاقتىنىڭ ئۇزۇرىشىغا ئەگىشىپ، سۆھبەتنىڭ ئاساسىي تېمىسىنى تولۇق تېزگىنلىگە ئېلىۋالالايدىكەن" دەيدۇ. خەلقئاراغا كاپالەت بېرىش مەسىلىسىدە گېرمانىيىنىڭ تەلەپ قىلىدىغىنى پەقەتلا ئۆزىنى مۇداپىيە قىلىش ئېھتىماللىدىنلا ئىبارەت ئىكەنلىكىنى تەكىتلەيدىكەن؛ ئەگەر بۇنداق بىر كېلىشىمنامە ئىمزالىنىدىغانلا بولىدىكەن، ھىتلېر دەرھال ئېس-ئاچىلار بىلەن ئېس-ئېسچىلارنىڭ قۇراللىنى يىغىۋېلىشقا كاپالەتلىك قىلىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ، دەيدۇ. ئەتىسى، يەنى 21-فېۋرال كۈنى ھىتلېر بەكلا ئادەتتىن تاشقىرى بىر مۇناسىۋەتنى ئىپادىلەپ كۆرسىتىدۇ. يەنى ئۇ ئەنگلىيە باش ئەلچىخانىسىغا بېرىپ چۈشلۈك تاماق يەيدۇ. بۇ ھەرىكىتى بىلەن ھىتلېر يارىشىۋېلىشقا قانچىلىك ئەھمىيەت بېرىدىغانلىقىنى

كۆرسەتمەكتە ئىدى. ئۇنىڭ بۇ ھەرىكىتى فيۇرېرنىڭ چەتئەل باش ئەلچىخانىسىغا بېرىشى تۇنجى قېتىم كۆرۈلگەن بىر ئىش ئىدى. تاماق ۋاقتىدا ئۇ ئەنگىلىيە تاماقلىرى بىلەن ئىچىملىكلىرىگە بەك قىزىقمايدۇ. ئەمما ئۆزىنىڭ دۇنيا ئۇرۇشى جەريانىدىكى بېشىدىن ئۆتكۈزگەنلەر ھەققىدە سۆز ئېچىلىشى بىلەن تەڭ، "چەكلىمىلەرنى پۈتۈنلەي بىر چەتكە قايرىپ قويىدۇ." ئېيدىن (艾登) بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: "ھەربى سەپتىن چېكىنگەنلەر قايتا بىر ئۇرۇش پارتىلاپ قېلىشىنى ھەرگىز خالىمايدىكەن. ھىتلېرمۇ بۇ گەپكە قوشۇلىدىكەن.

چۈشلۈك تاماقتىن كېيىن، ھىتلېر تەپسىلى پىكرىنى ئوتتۇرغا قويۇپ ئۆتىدۇ. ئۇ، قوشنىلىرىنىڭ قولىدا بار ئايروپىلان سانىنىڭ پەقەتلا يۈزدە 30 قىسمىغا تەڭ ئايروپىلانغا ئېرىشىشنى تەلەپ قىلىش بىلەن تەڭ يەنە، گېرمانىيە ئايروپىلانلىرىنىڭ سانى مەڭگۈگە فرانسىيە ئايروپىلانلىرىنىڭ 60% نىدىن ئېشىپ كەتمەسلىككە قوشۇلىدىغانلىقىنى ئىپادىلەيدۇ. ھىتلېرنىڭ خوشاللىق بىلەن ئۆزلىكىدىن ئېس-ئاچلار بىلەن ئېس-ئېسچىلار قوشۇنىنىڭ سانىنى ئازايىتىشنى ئوتتۇرغا قويۇشى ئېيتىن (艾登) نى بەكلا ھەيران قالدۇردۇ. ئۇ مۇنداق دەيدۇ: "ئۇنىڭ ئاساسى ساۋادى بىلەن سىياسى تۇغما قابىلىيىتى ئۇنى ھەرگىزمۇ دۆلەت ئىچىدە ئىككىنچى بىر ئارمىيىنىڭ قۇرۇلۇشىنى ھەرگىز ماقۇللىمايتتى. ياق، ھەرگىز ماقۇللىمايتتى!"

بۇ بىر يول قۇيۇش پەسلى ئىدى. يەنى ھىتلېر يەنە بىر تۈرلۈك دوستانە قىياپىتىنى ئوتتۇرغا قويماقتا ئىدى. بۇ قېتىم ئۇ

14 ـ مارت (قوزا) كۈنى ئامېرىكىلىقلارغا بۇ قىياپىتىنى كۆرسەتمەكتە ئىدى. تاشقى ئىشلار مىنىستىرىدىن ۋون نيۇلېيت (冯•牛赖特) نيۇيوركتا تۇرۇشلۇق باش كونسۇلغا تېلېگرامما يوللاپ، ئۇنى باش ئەلچى دود (多德) قا تۆۋەندىكىچە بىر مەلۇماتنى ئۇقتۇرىدۇ. باش ئەلچى دود (多德) "مانخاتتان" پاراخوتىغا ئولتۇرۇپ نيۇيوركقا يولغا چىققان ئىدى:

ئىمپېرىيە پرېزىدېنتى دود (多德) ئەپەندىدىن روزۋېلتقا سالىمىنى يەتكۈزۈپ قويۇشىنى تەلەپ قىلىدۇ. ئۇ پرېزىدېنتنىڭ ئامېرىكا خەلقىنىڭ مەنپەئەتى ئۈچۈن باتۇرلارچە تىرىشچانلىق كۆرسەتكەنلىكىنى تەبرىكلەيدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ. پرېزىدېنت ئىقتىسادى بوھراننى يوقۇتۇش ئۈچۈن ئىنتايىن مۇۋەپپەقىيەتلىك كۆرەش قىلغان بولۇپ، پۈتۈن گېرمانىيە خەلقى ئىنتايىن قىزغىن قىزىقىش ۋە قايىللىق بىلەن ئۇنىڭ ئەۋزەللىكلىرىنى تەنتەنە قىلىشماقتا ئىدى. باش مىنىستىر پرېزىدېنتنىڭ پىكىرلىرىگە قوشۇلاتتى. يەنى مەسئۇلىيەتچانلىق بىلەن ئىنتىزامچانلىق قاتارىدىكى گۈزەل پەزىلەتلەر پۈتكۈل مىللەتنىڭ ئەڭ ئالىي ئۆلچىمى بولۇشى كېرەك دەپ قارايتتى. پرېزىدېنت ھەر بىر گراژدان ئۈچۈن ئوتتۇرغا قويغان ئەخلاقى تەلەپلەر دەل گېرمانىيە پەلسەپەسىنىڭ روھى تىرىكى ھېسابلىناتتى. مەملىكىتىمىزنىڭ ئۆلچىمى "خەلق ئاممىسىنىڭ مەنپەئەتىنى بىرىنچى ئورۇنغا قويۇپ، شەخسى مەنپەئەتنى كەينىگە قويۇش" بۇ نوقتىنى ئىسپاتلىماقتا ئىدى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com
www.pidaly.biz

يوللانغان بۇ ئۇچۇر ھېچ قاچان مەقسەتكە ئېرىشەلمەيدۇ. بۇ ئۇچۇر قۇلاققا قاتتىق ئاڭلىنىش بىلەن بىرگە ۋاقتىمۇ ئەمەس ئىدى. بىر ھەپتە ئاۋال، "ئامېرىكا يەھۇدىيلار جەمىيتى" مادسون (马迪逊) مەيدانى باغچىسىدا ئۇلگە قىلىنغان سوت ئۆتكۈزۈلۈپ، "مەدەنىي ھىتلېرىزم، ھىتلېر ھاكىمىيىتىنىڭ قانۇنلىرى ۋە ئىجرائىتىنىڭ ئىزلىرى" دېگەن تېمىلىق بىر سوت نۇسخىسى ئىدى. ئاتاغلىق ئادۋوكات سامۇئېل شىبۇل (萨姆埃尔•西布里) "مەدەنىي" ئادۋوكاتلىق رولىنى ئوينايدۇ. شاھىتلار قاتارىدا شەھەر باشلىقى فىيورىللو لاگۇدىيا (菲奥雷洛•拉瓜迪亚)، ئال سمىت (阿尔•史密斯 Al Smith) ۋە لىموند مورلى (雷蒙德•莫雷) قاتارلىقلار رول ئالدۇ. خەلق ئاممىسى ھەممە بىر ئېغىزدىن "مەدەنىيەت" چوقۇم غالىپ تەرەپ بولىدۇ دەپ توۋلاشتى.

(7)

ھىتلېرنىڭ ئىس-ئىچىلار بىلەن ئىس-ئىسچىلار قوشۇنىنى قىسقارتىش ھەققىدە بەرگەن ۋەدىسى فرانسىيىنى مەلۇم دەرىجىدە خاتىرجەم قىلغاندەك قىلسىمۇ، ئۇلارنىڭ رەھبەرلىرى ھىتلېرنىڭ قايتىدىن قۇراللىنىش پىلانىنىڭ يالغۇز مۇداپىيىلىنىشنىلا مەقسەت قىلىدىغانلىقىغا ئىشەنمەي تۇرىۋېلىشىدۇ. "ئەنگلىيىلىكلەر كىلىشىمگە كېلىش ئۈچۈن بەكلا ئالدىراپ كەتكەن ئىدى. — دەيدۇ باش ئەلچى فرانسۋا بېنس (弗朗斯瓦•本塞) ئەسلىمىسىدە، — ئۇلار كەينى-كەينىدىن نوتا يوللاپ، بىزنى ئىشەندۈرۈش ئۈچۈن

چۈشەندۈرۈشكە تىرىشىپ، قايسى تۈردە كاپالەت بېرىلسە بىزنىڭ گېرمانىيە ئىمپېرىيىسىنىڭ بەلگىلىك دەرىجىدە قايتىدىن قۇراللىنىشىغا ماقۇل كېلىشىمىزنى رىغبەتلەندۈرۈشكە تىرىشقان ئىدى.” ئەمما ئېنگلىزلار ئۆز ئىچىدە بۇ ئىشقا بەكلا كۆڭۈل بۆلۈشمەكتە، بولۇپمۇ گېرمانىيىنىڭ تېزلىكتە ھاۋا ئارمىيىسىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشىغا بەكلا قىزىقماقتا، شۇنداقتىمۇ يېڭى ئىمپېرىيىنىڭ ئەھۋالىغا يەنىلا ئاشكارە تۈردە ھېسداشلىق بىلدۈرۈشمەكتە، نۇرغۇن كىشىلەر ھىتلېرنىڭ ئۇرۇش باشلىتىش يولىغا قاراپ كېتىۋاتماقتا دېيىشلىرىنى مازاق قىلىشماقتا ئىدى.

باش ئەلچى فرانسۇا بېنس (弗朗斯瓦•本塞) گېرمانىيىگە يول قويۇش دەيدىغان پىكىرگە قوشۇلاتتى: “چەكلىك تۈردە، تېزگىنلەشكە بولىدىغان دەرىجىدە قايتىدىن قۇراللىنىشى چەكسىز تۈردە، چەكلىمە قىلغىلى بولمايدىغان ۋە بېسىقتۇرغىلى بولمايدىغان قايتىدىن قۇراللىنىش يولىغا كېتىپ قالغىنىدىن مىڭ ياخشى!” ئۇنىڭ قارىشىچە كېلىشىم تۈزۈلگىنىدە، بۇنداق كېلىشىمنامە ھەر قانچە ئاددىي بىر كېلىشىمنامە بولغىنىدىمۇ يوقتىن ياخشى دەپ قارايتتى. شۇڭا ئۇ باشلىقىنىڭ بۇ ھەقتىكى ماقۇللۇقىنى ئېلىش ئۈچۈن كۆچەپ ئۇرۇنىدۇ. ئاپرېلنىڭ باشلىرىدا، ئۇ ئۆزى بىۋاستە پارىژغا بېرىپ ئۆزىنىڭ پىكرىنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ. ئەمما باش مىنىستىر دۇمېر (杜美尔) بىلەن كۆرۈشۈش جەريانىدا، “بۇ ھەقتە بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلىشقىغا رۇخسەت يوق” دەپ ەەپنى كېسىۋەتكەن بولسىمۇ، قايتا-قايتا گەپنى يەنە بۇ مەسىلىگە بۇرىغىنىغا قارىماي باش مىنىستىر

بەربىر ئۇنىڭ گېپىنى بېلىدىن تېپىۋېتىدۇ. فرانسىيىنىڭ قارارى بويىچە بولغاندا، ئۇلار شەرقتە ناتسىستلارغا قارشى بىر گۇرۇھ تەشكىللەپ چىقىش ئارقىلىق گېرمانىيىنىڭ يامان نىيىتىنى چەكلەش ئىدى. پولشا، سوۋېتلەر ئىتتىپاقى ۋە چېخسلاۋاكىيە قاتارلىق دۆلەتلەر بۇ زىنجىرنىڭ بىرەر ھالقىسىنى تەشكىل قىلىشى، بۇ زەنجىر ئايلاندۇرۇپ كېلىپ "فرانسدىيىدىن ئىبارەت ئانا مېكىيان" ئۈچۈن تۇخۇم باستۇرۇپ بېرىدىغان بولۇشى كېرەك ئىدى.

شۇ يىلى كۈزدە، سوۋېت-فرانسىيە ئوتتۇرسىدا كېلىشىم تۈزۈلىدۇ. ھىتلېر بولسا ئىمپېرىيىنى قورشاۋغا ئېلىنىشنىڭ باشلىنىشىدىن خاتىرجەم بولالمايدۇ. شۇڭا، قۇرۇلىۋاتقان بۇ گۇرۇھقا تاقابىل كېلىشى ئۈچۈن ھىتلېر كۈچلۈك بىر ئىتتىپاقداشلىققا مۇھتاج ئىدى. بۇنداق بىر ئىتتىپاقداش بولالايدىغان نامزاتلاردىن بىرسى ئىتالىيە ئىدى. ئەمما بۇ دۆلەتنىڭ رەھبىرى 1924-يىلى ھىتلېرغا نەچچە مىليون لىرا پۇل قەرز بېرىپ تۇرۇشنى رەت قىلغىنىدىن بويان بۇنداق بىر ئىتتىپاقداشلىققا بەك قىزىقماي كەلمەكتە ئىدى. باشقىلارغا يالۋۇرۇش، ھىتلېرنى ئەڭ بەك قىينايدىغان ئەھۋال بولسىمۇ، ئۇلارغا غادىيىۋېلىش ئورنىغا يول قويۇشتىن باشقا چارىمۇ يوق ئىدى. شۇڭا ھىتلېر بۇنىڭ ئۈچۈن يەنە بىر قېتىم تىرىشىپ كۆرىدۇ. ھىتلېر ئاچچىقىنى بېسىۋېلىپ مۇسسولىنىغا خەت يېزىپ مۇنداق دەيدۇ: "... پىقىر جانابىڭىزنىڭ تارىخى ئەھمىيەتكە ئىگە تىرىشچانلىقلىرىغا قايىل بولغانلىقىنى ئىپادىلەش بىلەن

www.pdaily.biz

بىرگە، سەمىمى دوستلۇق روھى بويىچە جانابىڭىز بىلەن ھەمكارلىق ئورنىتىشنى ئۈمىت قىلىمەن. ئىككى دۆلەت ئاڭ-پىكىر جەھەتتە ئۆز ئارا زىچ باغلانغان بولغاچقا، ئورتاق مەنپەئەتلەر ئاساسىدا مۇۋاپىق تۈردە ھەمكارلىق ئورنىتىدىغانلا بولىدىكەن، بىز ئىككى دۆلەت ياۋروپانىڭ مۇقىملىقى ئۈچۈن قىياس قىلىنماس تۆھپىلەرنى قوشالايدىغانلىقى مۇقەررەر." ئۇ چۈشەندۈرۈپ كېلىپ گېرمانىيە قۇرالسىزلاندۇرۇلغانلىقى سەۋەبىدىن، باشقا دۆلەتلەردىنمۇ ئۇرۇش تەييارلىقى چىقىمىنى ئازايتىشنى تەلەپ قىلىش ھوقۇقىغا ئىگە، دەيدۇ. شۇنىڭغا ئۇلاپلا ئۆزىنىڭ ئادەتتىكى قاراشلىرىنى تەپسىلىي مىسال قىلىپ ئۆتىدۇ. بۇ خېتىنىڭ ئەھمىيىتىنى تەكىتلەشنى مەقسەت قىلىپ بۇ خەتنى گېيورىڭنى ئىتالىيەگە ئەۋەتىپ بىۋاستە مۇسسولىنىغا تاپشۇرۇشنى ئورۇنلاشتۇرىدۇ.

ئارىدىن بىر قانچە ھەپتە ئۆتكەندىن كېيىن، ھىتلېرنىڭ چەتئەل ئاخبارات كاتىپى، شۇنىڭدەك غەيرى رەسمىي ئىمپېرىيە چىگلىرىدىن بىرى ھېسابلىنىدىغان خانفىستانگېلمۇ پات-پات مۇسسولىنىنى زىيارەت قىلىپ، ئۇنىڭغا فيۇرېر بىلەن كۆرۈشۈش مەسلىھەتىنى بېرىپ كەلگەن ئىدى. "سىلەر ئىككىڭلارلا ۋاگنېر ھەۋەسكارى بولغىنىڭلار ئۈچۈن، بۇ ئالاھىدىلىكىڭلارمۇ سىلەرگە بىر ئورتاق نوقتا پەيدا قىلالىشى مۇمكىن. - دەپ ئېيتقانلىقىنى ئەسلەيدۇ خانفىستانگېل، — ئويلاپ بېقىڭ، ئەگەر سىز ئۇنى ۋىنىستىكى ۋاگنېرنىڭ ۋاپات بولغان يېرى ۋېنترامىن (文德拉明) مەيدانىغا تەكلىپ قىلسىڭىز نەقەدەر ئەھمىيەتلىك بىر ئىش

www.pdaiy.biz

بولار ئىدى! سىزنىڭ ئۇزۇن يىللىق ئەمەلىي تەجرىبىڭىزدىن ئۇمۇ مەنپەئەتلەنگەن، بەكلا جىددى ئېھتىياجلىق بولۇپ تۇرىۋاتقان گېرمانىيىنىڭ سىرتىدا تۇرۇپ ياۋروپا مەسىلىلىرىنى كۆزىتىش قابىلىيىتىگىمۇ ئېرىشەلىگەن بولاتتى.” مۇسسولىنى بۇ پىلانغا قوشۇلۇپ ئۇنى تەكلىپ قىلىدۇ. ھىتلېر كۆرۈنۈشتە بىر مەزگىل رەخمەت ئېيتىپ تەكلىپنى رەت قىلىپ كەلگەن بولسىمۇ كېيىن بۇ تەكلىپنى قوبۇل قىلىدۇ.

بۇ قېتىمقى تارىخى ئەھمىيەتكە ئىگە ئۇچرىشىش باشتىن تارتىپلا ئوڭۇشسىزلىققا ئۇچرايدىغانلىقى ئېنىق ئىدى. ئىتالىيە ئاخبارات ئاگېنتلىقىنىڭ بېرلىندا تۇرۇشلۇق ۋەكىلى فىلىپپ پوگانو (菲力波•波加诺) بۇ ھەقتە توختىلىپ كېلىپ مۇنداق دەيدۇ: مۇسسولىنىنىڭ غەربىي ياۋروپادا گېپى بولىۋاتقان بۇ سىياسەتچىنى بىر كۆرۈپ بېقىش ئىدى. “ھىتلېر دېگەن بۇ ئادەم كاللىسى قېيىپ كەتكەن بىر ئاخماق بىرسى ئىدى. — دەيدۇ پوگانو (波加诺) بىلەن ئايرىم كۆرۈشكىنىدە، — ئۇ كاللىسىنى سىياسىي ۋە پەلسەپەلىك كارتۇچكىلار بىلەن لىق تولدۇرىۋالغان، نەزەرىيە بىلىمى جەھەتتە قىلچە سىستېمىسى يوق بىر مەخلۇق. مەن ئۇنىڭ نېمە ئۈچۈن شۇنچە ئۇزۇن ساقلاپ سىياسەت ئۈستىگە چىققانلىقىنى، نېمە ئۈچۈن بىر سىياسى قىزىقچى بولۇپ ئوتتۇرغا چىققانلىقىنى، يەنى سايلام مۇسابىقىسى دەمدۇ، قانۇنلۇق ھوقۇق تارتىۋېلىش دەمدۇ ئەيتەۋىر سىياسى پائالىيەتلەر بىلەن نېمىشكە شۇنچە كېچىكىپ شوغۇللانغانلىقىنى پەقەتلا چۈشىنەلمىدىم. راستىنلىق

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئاخماقانىلىك-تە بۇ قىلىپ يۈرگەنلىرى! ئەگەر بىز رىمغا يۈرۈش قىلمىغان بولسا ئىدۇق، فاشىزم ئىتالىيىدە مەڭگۈ ئوتتۇرغا چىقمىغان بولاتتى. بىز ھەقىقەتەنمۇ ئاكتىپ كۈچكە ئىگە كىشىلەرمىز. ئەمما ھىتلېر ئەپەندىنى بۇ جەھەتتە بىر قۇرۇق پو ئاتىدىغان بىرسىلا دېيەلىشىمىز مۇمكىن." دەيدۇ مۇسسولىن.

بۇنىڭدەك كەمسىتىلىش خەۋەرلىرى سىرتقا تارقىلىپ كېتىپ، ئىتالىيە تەشۋىقات ئەپكارلىرىمۇ بۇنىڭغا ماسلىشىپ "قىنى بۇ غەلىتە مىجەزلىك ھىتلېر دېگەن مەخلۇقنى بىزمۇ كۆرۈپ باقايلى" دەپ مۇلاھىزىلەرنى ئېلان قىلىشىدۇ. 14-ئىيۇل (ئەرەن) كۈنى، ھىتلېر رىدو (里多) ئايرودرومىدا "روك" تىپلىق ئايروپىلاندىن چۈشۈۋاتقىنىدا، ئۈچىسىغا يۇڭ سارجىدىن كاستوم بۇرۇلكا كەيگەن، ئۈستىگە كونا بىر ھەربىي پەلتۇنى يېپىنچاقلىۋالغان ھىتلېر كۆرۈنۈشىدە ئۆمىدسىزلىك بىلەن خېرىدا ئاختۇرۇپ يۈرگەن بىر ئېلىپ ساتارغىلا ئوخشاپ قالغان ئىدى. ئەمما ئۇنى قارشى ئېلىش ئۈچۈن ئايروپورتقا كەلگەن مۇسسولىن بولسا ئۈچىسىغا بىر قارا كۆڭلەك كەيگەن پۈتىدا ئۆتۈك، بېلىگە چاقناپ تۇرغان ئالتۇن بەلۋاغ باغلىۋالغان بولۇپ، ئۇنىڭ كەينىدە رەتلىك كىيىنگەن ئىتالىيە ئەسكەرلىرى تىزىلىپ تۇراتتى. مۇسسولىن قولىنى كۈچەپ ئۇزارتىپ كونا رىم پاسونىدا قارشى ئېلىش سالىمى بېرىدۇ. ئۇ قولىنى ئالدىغا ئۇزارتىش ئۈچۈن ھەقىقەتەنمۇ قاتتىق كۈچەپ سىلكىگەن ئىدى. مۇخبىر ھ. ر. نىكبۇكا (尼克博卡) بۇ مەنزىرىنى كۆرۈپ "ئۇ تاس

قالىدۇ قاتتىق سىلكىپ بىلەك سالىمى قىلىمەن دەپ قولىنى چىقىرىۋالغىلى" دەپ يازىدۇ.

ھىتلېر قورۇنغىنىچە ئۇتتۇرغا چىقىپ گويا ناماقۇل بولغاندەك، ياكى ناتىسسىتچە قول كۆتۈرۈپ رەخمەت بىلدۈرگەندەك قولىنى يەڭگىل كۆتۈرۈپ بىلەك سالىمى بېرىدۇ. روشەنكى، مۇسسولىنىنىڭ بۇ تۈر ئويۇنلىرى ئۇنى ھەقىقەتەنمۇ رەسۋا قىلىۋېتىدۇ. كۈچلۈك كۈن نۇرى ئاستىدا ئۇ كۆزىنى قىسىپ قويۇپ، كېلەڭسىزلىك بىلەن پەشتاخ پەلەمپىيىدىن چۈشۈپ ئۆزىنىڭ كۆڭلىدىكىدەك كىشىلەر بىلەن قول ئېلىشىپ كېتىدۇ. "مەن ئۇلاردىن 3 يارد (تەخمىنەن 3 مېتر) يىراقتا تۇرغان بولساممۇ، ئۇلارنىڭ چىراي ئىپادىلىرىنى ئېنىق پەرق قىلالايتتىم. يەنى ئۇلارنىڭ چىراي ئىپادىلىرىدىكى ئۆزگىرىشلەرگە ئالاھىدە دىققەت قىلىپ كۈزەتمەكتە ئىدىم. — دەپ يازىدۇ نىكبۇكا (尼克博卡)، — بىر-بىرسىگە تەكەللۇپ قىمىسا بولمايدىغان كۆرۈنۈشنىڭ كەينىدە مۇسسولىنىنىڭ كۆزلىرىدىن مازاق قىلىۋاتقان روھى قىياپەتنى، ھىتلېرنىڭ كۆزلىرىدىن بولسا زەردىسى قايناپ تۇرغانلىقىنى كۆرمەكتە ئىدىم." ساھىپخان ھىتلېرنى باشلاپ بىر قاتار ھەربىلەرنىڭ ئالدىدىن ئۆتۈپ كىتىۋاتقىنىدىمۇ، ھىتلېر بۇ تۈر قىيىن ئەھۋالدىن تولۇق قۇتۇلۇپ چىقالمىغان بولۇپ، تەمتىرەپ خۇددى باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى تۇنجى قېتىم چوڭ بىر كەچلىك مۇراسىمغا قاتنىشىۋاتقىنىدەك قىلىقلارنى قىلاتتى. ئۇ بېشىدىكى يېڭى شەپكىسىنى قانداق قىلىشنى بىلەلمەيلا قالىدۇ. ئۇ ئاۋال

شەپكىسىنى قولىغا ئېلىپ ئىتالىيە دۆلەت بايرىقىغا سالام كەلتۈرىدۇ، ئاندىن ئۇ شەپكىسىنى قايتا كەيمەكچى بولىدۇ-يۇ، يەنە بىر قولىغا يۆتكەپ قاماللاپ تۇتۇپ تۇرۇپ قالىدۇ. ئۇ مۇسسولىن بىلەن كېتىۋاتقىنىدىمۇ خۇددى كۆلىدىن چىققان قىزىق چامغۇرنى بىر قولىدىن يەنە بىر قولىغا ئېتىپ سوۋۇتىۋاتقاندەك قولىدىكى شەپكىسىنى تىنماي ئۇ قولىدىن بۇ قولىغا يۆتكەيتتى. بۇ چاغدا مۇسسولىنىسۆزگە كىرىشكەن بولۇپ، ئۇنىڭ ئىمىسچىسى بەكلا غەلىتى ئىدى.

ۋېنىسقا بارغاندىمۇ يەنە شۇنداق كۆلكىلىك ئىشلار كۆرۈلىدۇ. مەسىلەن ساياھەت قولۋىقىغا چىقىش ۋاقتىدا ھىتلېر تەمتىرىگىنىچە مۇسسولىنىنى ئاۋال سىز چىقىڭ، دەپ يول بەرمەكچى بولىدۇ. ئەمما ساھىپخانلىق قىلىشقا ماھىر مۇسسولىن بولسا دەرھال بىر يانغا ئۆتۈپ خۇددى توخۇنى كاتەككە ھەيدەۋاتقاندەك قىلىق قىلىپ قول ئىشارىتى بىلەن ھىتلېرنى ئاۋال سىز چىقىڭ دەپ ئۇنى قولۋاققا ئۈندەيدۇ. مېھمانخانىغا كىرگىنىدىمۇ ئۇ لىفىتتىن سەكرەپ دىگىندەك چىقىپ بېشىنى ساڭگىلىتىپ ئالدىدا يۈرۈپ كېتىدۇ. "مۇسسولىنىڭ قىياپىتى بەكلا ئالاھىدە بولۇپ، ئۆزىنىڭ ھەممىنىڭ دىققىتىنى جەلىپ قىلىپ تۇرغان بىرسى ئىكەنلىكىنى ياخشى بىلەتتى. ئۇ بېشىنى تىك تۇتۇپ مەيدىسىنى كەرگىنىچە ئەتراپقا كۆز تىكەتتى. ھەر نىمە دىگەن بىلەن ئۇ دىگەن ئىتالىيىنىڭ باش مىنىستىرى-دە!"

ھىتلېر ياتىقىغا كىرەر-كىرمەي يېنىدىكى مەسلىھەتچىلىرىگە ۋارقىراپ تىللاشقا باشلايدۇ: مۇسسولىن شۇنچە ھەشەمەتلىك

كىيىنىۋالغانىكەن، نېمىشقا ماڭا پۇخراچە كىيىنىشنى تەۋسىيە قىلغان ئىدىڭلار! ئۇنىڭ كۆڭلى بەكلا پەرىشان بولۇپ كېتىدۇ. ئۇ ساھىپخان بىلەن دەسلەپكى سۆھبىتىدىلا يەنە بىر مەيدان پالاكەتكە دۇچ كېلىدۇ. مۇسسولىنى سۆھبەت جەريانىدا پۈتۈنلەي ھاكىم ئورۇنغا ئۆتىۋالغان بولۇپ، ئۇ گەپنى ئاۋىستىرىيە مەسىلىسىگە ئېلىپ كەلگەن ئىدى. ئۇ نېمىسچىنى بۇزۇپ تازا ئېنىق ئۇققۇلى بولمايدىغان بىر شەكىلدە سۆزلەيتتى. شۇڭا ھىتلېر بەزىدە ئۇنىڭ نېمە دەۋاتقانلىقىنى ئۇقالماي قالاتتى. خۇددى شۇنىڭدەك مۇسسولىنىمۇ ئۇنىڭ كۆپلىگەن ئاۋىستىرىيە شىۋىسىدىكى نېمىسچىسىنى خاتا چۈشىنىۋالاتتى.

ئەتىسى، ھىتلېر بىلەن مۇسسولىنى ئىككىسى سان ماركو (圣马尔科) مەيدانىدا فاشىستلار قىسمىنىڭ پاراتىنى قوبۇل قىلىشىدۇ. دەل شۇ پەيتتە ئۇلارنىڭ ئالدىدىن پارات قىلىپ ئۆتىۋاتقان ئىككى قىسىم ئەسكەرلىرى ئوتتۇرسىدا رەئىس سەھنىسىنىڭ يېنىدىن بىز ئۆتىمىز دېسە بىز ئۆتىمىز دېيىشىپ تالاش-تارتىش يۈز بېرىدۇ. ئاخىرى بۇ ئىككى قىسىم كېلىشەلمەي بىر-بىرسىگە قىسىلىشىپ يۈرۈپ بىرلا ۋاقىتتا رەئىس سەھنىسى ئالدىدىن ئۆتۈپ بىر مۇنچە پات-پاراقچىلىق پەيدا قىلىۋېتىدۇ. بۇ چاغدا ئوركىستىر ئۆمىگىمۇ مۈشۈك مىياۋلىغاندەك قاتتىق چىقراپ كاناي چېلىپ كېتىدۇ. پاراتتىن كېيىن ھىتلېر يېڭى كانۇيىي فلىز ۋېيدرمانغا "بۇنداق قالايماقان بىر ھەربى قىسىمنىڭ قانچىلىك قىممىتى بولار" دەپ سورايدۇ. ئۇرۇش مەزگىللىرىدە ھىتلېر تۇرغان قىسىمدىمۇ

www.pidaiy.biz

كانۋايلىق قىلغان ۋېيدرمان جاۋاب بېرىپ مۇنداق دەيدۇ: "بىر قوشۇننىڭ جەڭگىۋارلىقى بىلەن ئۇنىڭ پاراتتىن ئۆتىشى بىر-بىرسىگە قىلچە مۇناسىۋەتسىز." "ئەمما بۇ گەپتىن ھىتلېر ھېچقانداق بىر مەنا چىقىرالمايدۇ. بولۇپمۇ شۇ ۋاقىتتا ئۇ دېرىزىدىن سىرتقا قاراپ تۇرغىنىدا بىر ھەربىي پاراخوتنىڭ خادىسىغا دېڭىز پلوتىنىڭ بايرىقىنى ئاسماي ئۇنىڭ ئورنىغا دېڭىزچىلارنىڭ رەڭگارەڭ مايكا-تامباللىرىنىڭ ئېسىلغانلىقىنى كۆرۈپ ھاڭ-تاڭ قالىدۇ."

ئىككى مۇستەبىت ئوتتۇرىسىدا ئۆتكۈزۈلىدىغان ئەڭ ئاخىرقى، شۇنىڭدەك ئەڭ مۇھىم بولغان بىر قېتىملىق سۆھبەتنى لىدو (里多) گولۇب چىملىقىغا ئورۇنلاشتۇرۇشى، بىر ئاخماقنىڭ ياكى بىرەر ئۇستا سىرىكچىنىڭلا قىلىدىغان ئىشى ئىدى. "مەن شۇنىڭغا دىققەت قىلىدىمكى، — دەيدۇ پىكانو (被加诺) ئەسلىمىسىدە، — ھىتلېر تىنىماي سۆزلەيتتى. ھەتتا بەكلا ھاياجان ئىچىدە سۆزلەيتتى. مۇسسولىنى بىر ياندا ئولتۇرۇپ ئۇنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماي ئولتۇراتتى. چىرايىدىنمۇ قايىل بولمىغانلىقى بىلىنىپ تۇراتتى." ئىككى سائەتكىچە داۋام قىلغان بۇ سۆھبەت جەريانىدا پوكانو (波加诺) مۇسسولىنىنىڭ ئېغىز ئاچقانلىقىنى ئاساسەن تۇيمايدۇ. "ھىتلېرنىڭ ئاغزىدىن ھەتتا تۆكۈرۈكلەر چاچراپ تۇراتتى. شۇ ئاخشىمى، رەسمى كۈتىۋېلىش مۇراسىمى ئوتتۇرلۇقىدا ئۇ ئاستا ئورنىدىن تۇرۇپ ھېچكىمگە كۆرۈنمەي كۆل بويىدىكى مۇراسىم

مەيداندىن ئايرىلىپ، ھېچ كىم بىلەن كۆرۈشمەيدىغانلىقىنى تاپىلايدۇ."

ھىتلېرنىڭ بەكلا كۆڭلى قالغان ئىدى. ئۇ ئۆزىنىڭ مۇسسولىنىنىڭ سوغۇق مۇئامىلىسىگە ئۇچرىغانلىقىنى تۇيۇپ تۇراتتى. شۇنىڭدەك دىپلوماتىيە جەھەتتىمۇ ئۇنىڭ پۇتلانغانلىقىنى بىلىپ تۇراتتى. فيۇرېر ئاۋستىرىيىنىڭ (كەلگۈسىدە ئىمپېرىيىنىڭ بىر پارچىسىغا ئايلاندۇرۇلىدىغانلىقىنى ئويلىسىمۇ) تولۇق مۇستەقىللىقىغا ماقۇل دەيتتى، شۇنىڭغا قارىماي ئۇنىڭ مۇسسولىنىدىن ئېرىشكىنى ھەربى كۈچىنى ئازايتىش مەسىلىسى جەھەتتە ئېنىق قوللاش كاپالىتىگىمۇ ئېرىشەلمەيدۇ. شۇنداق قىلىپ، تاشقى ئىشلار مىنىستىرى نيۇلېيت (牛赖特) ھەر قايسى چەتئەل ئەلچىلەر ئۈمىكىدىكىلەرگە بىر ئۇقتۇرۇش تارقاتقىنىدا. بۇ ئۇقتۇرۇشنى ھەر قايسى چەتئەللىك دىپلوماتلار كۈلكىلىك كەيپىياتتا ئوقىغان ئىدى:

"... ئىمپېرىيە باش مىنىستىرى ۋېنىس زىيارىتى جەريانىدا ئالاھىدە قىزغىنلىق بىلەن كۈتىۋېلىندى. كۈتىۋېلىش ھەقىقەتەنمۇ ھەقىقەتەنمۇ دوستانە كەيپىياتتا ئۆتتى، جامائەتچىلىكىمۇ بۇ زىيارەت چوڭقۇر تەسىرات قالدۇردى. ..."

"ھىتلېر بىلەن مۇسسولىن ئىككىسى بەكلا چىقىشىپ ئۆتتى، ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى شەخسى دوستلۇق روھى ئۆزئارا ھۆرمەت قىلىشتىنمۇ ئېشىپ كەتتى."

“سۆھبەتلەر ئىنتايىن باي مەزمۇنلۇق، شۇنىڭدەك بەكلا يېقىن مۇناسىۋەتتە ئۆتتى. ئىككى تەرەپ ئىككى خىل قاراش ئوتتۇرسىدىكى يېقىن مۇناسىۋەتتىن كېلىپ چىققان بارلىق مەسىلىلەردە ئۇزۇن مۇددەتلىك كېلىشىمگە كېلىشتى. رەسمى كېلىشىم ھازىرچە پۈتمىگەن بولغاچقا، تېخى رەسمى بىر كېلىشىمنامىگە قول قويۇلمىدى. ...”

تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكى دۆلەت ئىشلار كاتىبى ئېرنست ۋون ۋىزساكىر (恩斯特•冯•威茨萨克) مەلۇم بىر شۇنتسىيە دىپلوماتىيە ئەمەلدارى بىلەن ئۆتكۈزگەن شەخسى سۆھبىتىدە، “بۇ ئىككىسىنىڭ تېخمۇ زىچ ھەمكارلىشالايدىغانلىقىنى پەرەز قىلالمايمەن” دېگەن.

“پۈتۈن ئىنقىلابلار ئاخىرى بېرىپ ئۆز قىزىنىمۇ يۇتۇپ كېتىدۇ.”

ئون ئىككىنچى باب

ئىككىنچى قېتىملىق ئىنقىلاب:

“ھەممە ئىنقىلاب ئاخىرى ئۆز قىزىنى يۇتۇپ كېتىدۇ”

(1)

هىتلېرنىڭ ئېس-ئاچىلار سانىنى ئازايتىشقا كاپالەتلىك بەرگەنلىكى هەقىقەتەنمۇ سەمىمىلىك بىلەن بېرىلگەن بىر ۋەدە ئىدى. ئۇزۇن يىللاردىن بېرى ئېس-ئاچىلار نامايەندە قىلىپ كەلگەن مۇستەقىل بولىۋېلىپ پائالىيەت قىلىپ يۈرگەنلىكى هەقىقەتەنمۇ ئۇنىڭ بېشىنى ئاغرىتىپ كېلىۋاتقان بىر مەسىلە ئىدى. يېقىنقى بىر قانچە ئاي مابەينىدە ئېس-ئاچىلار باش قۇماندانى كاپىتان روم ئۆزىنىڭ قول ئاستىدىكى كىشىلەرنى رەسمىي هەربىي قىسىم قىلىپ ئۆزگەرتىش تەلىۋىنى قويۇپ كېلىۋاتقان بولۇپ، ئۇنىڭ بۇ تۈر تەلىۋىگە تەبىكى ئارمىيە تەرەپ قارشى تۇراتتى.

هىتلېر، ئۆز هاكىمىيىتىنى ئىزچىل ساقلاپ قالالىشىدىكى ئەڭ ياخشى چارىنىڭ هەربىي تەرەپ رەهبەرلىرىنى هىمايە قىلىشتىن كېلىدىغانلىقى ياخشى بىلەتتى. ئەگەر هەربىي ئەمەلدارلارنىڭ پۈتۈن كۈچى بىلەن قوللاپ قۇۋۋەتلىشىگە ئېرىشەلمىگىنىدە، ئۆزىنىڭ ئاخىرقى نىشانىسىغا هەرگىزمۇ يېتەلمەسلىكى ئېنىق ئىدى. شۇنداق بولغاچقا، ئۇ “ۋەتىنىمىزدە، دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسىلا قورال تۇتۇش هوقۇقىغا ئىگە بولالايدۇ؛ ئېس-ئاچىلار پەقەت خەلق ئاممىسىنىڭ سىياسى تەربىيىلىنىشىگىلا مەسئۇل بولىشى كېرەك.” دەپ ئېلان قىلدۇ. ئۇنىڭ بۇ

www.pidaw.biz

سۆزلىرى 4 مىليون قوڭۇر كۆڭلەكلىكلەرنى قاتتىق غەزەپلەندۈرۈۋېتىپ، ئۇلارنى پارتىيە ئىچىدە جەنۇب-شىمال ئىككى تەرەپ ئوتتۇرىسىدىكى ئۇزۇن يىللىق كۈرەش جەريانىنى قايتا ئەسلىشىگە مەجبۇرلايدۇ. بىر تەرەپتىن، ئۇلار يەنىلا ھىتلېردىن ئىبارەت بۇ روھى داھىسىغا ساداقەتلىك كۆرسەتسە، يەنە بىر تەرەپتىن نۇرغۇن كىشىلەر ھىتلېر "قوڭۇر كۆڭلەكلىكلەر ئىنقىلابى" دىن يۈز ئۆرۈپ، ئوڭچىلار تەرەپكە قىيىپ كېتىۋاتماقتا دەپ قارىماقتا ئىدى.

ئۇلار ئۆزىنى پارتىيە ئىچىدىكى ئاكتىپ كۈچلەرنىڭ سىمۋولى دەپ قارىشىپ، ھوقۇق تۇتۇپ كېلىۋاتقان بۇ بىر يىل مابەينىدە يولغا قويۇلۇۋاتقان ئىسلاھاتلاردىن قىلچە رازى ئەمەس ئىدى. بىر قانچە ئاي مابەينىدە، روم ("ئۈمىدسىزلىك پاتقىقىغا پېتىپ قالمىغانلاردىلا غايە بولالايدۇ" دەپ قاراپ) ئىزچىل تۈردە "ئىككىنچى قېتىملىق ئىنقىلاب" نى تەرغىب قىلىپ كەلمەكتە، پەقەت شۇنداق بولغاندىلا بۇ جەھەتتە كۈرەش قىلىپ كەلگەن ئىقتىمائى مەنپەئەت بىلەن ماددى پايدىغا ئېرىشەلەيمىز دەپ قارىماقتا ئىدى. "ئەگەر كىمدە-كىم ئېس-ئاچىلارنىڭ ۋەزىپىسى تاماملاندى دەپ ھېسابلايدىكەن، — دەيدۇ روم دانبىلوف (坦贝罗夫) ئايرودرومىدا 8000 كىشىلىك قوڭۇر كۆڭلەكلىكلەرگە سۆزلىگەن نۇتقىدا، — ئۇنداق بىرسى، بىز ھازىرمۇ مەيداندىمىز، شۇنىڭدەك ھەر قانداق بىر ۋەقە يۈز بېرىشىدىن قەتئى نەزەر بۇ مەيداندا ئىزچىل بولۇشنى ئويلايدىغانلىقىمىزنى ئويلاپ قويسۇن."

گەرچە مۇتلەق كۆپ قىسىم پارتىيە ئەزالىرى كاپىتالىزمغا قارشى ھەمدە مۇتەئەسسىپلىككە قارشى ھېسسىياتلارغا ئىگە بولسىمۇ، ئەڭ رادىكال، ئەڭ قىزغىن بولغانلار يەنىلا شۇ ئېس-ئاچىلار ئەترىتىدىكىلەر ئىدى. روم، ئۆزىنىڭ ۋە قول ئاستىدىكىلەرنىڭلا مىللىي سوتسىيالىزمنىڭ ھەقىقىي قوغدىغۇچىلىرى ("بىز گېرمانىيە ئىنقىلابىنىڭ چۈشكۈنلەشمەسلىكىنىڭ بىردىن-بىر كاپالەتچىلىرىمىز") ئىكەنلىكىنى قايتا-قايتا تەرغىپ قىلىدۇ.

گەرچە ھىتلېر بۇ تۈر رادىكاللارغا ھېسداشلىق قىلسىمۇ، ئۇنىڭ كاللىسىدا گېرمانىيىنى ئىقتىسادى ئاپەت ئىچىدىن قۇتۇلدۇرۇپ چىقىپ قايتىدىن ئەسلىگە كەلتۈرمىگىچە، شۇنىڭدەك قايتىدىن قۇراللىق كۈچىنى قۇرۇپ چىقمىغىچە تېخىمۇ ئىلگىرلەپ ئىنقىلاپ قىلىمىز دېيىش ھەرگىز توغرا ئەمەس، دەپ ئويلايتتى. بۇنىڭ ئۈچۈن سانائەت ساھەسى بىلەن ئارمىيىنىڭ پۈتۈن كۈچى بىلەن قوللاپ قۇۋۋەتلىشى ئىنتايىن مۇھىم دەپ قارىغان ئىدى. شۇنىڭ بىلەن بىرگە، ھىتلېر رومنىڭ كۆڭلىنى تىنجىتىش مەقسىتىدە ئۇنى ھۆكۈمەت كابىنىتىدا مەنسەپسىز مىنىستىرلىق ۋەزىپىسىگە تەيىنلىمەكچى، شۇنىڭدەك ئۇنى دۆلەت مۇداپىيە مىنىستىرلىقىغا تەيىنلەشكە ماقۇل بولىدۇ. شۇ سەۋەپتىن ھىتلېر 1934-يىلى يېڭى يىل بايرام كۈنى رومنى خەت ئارقىلىق تەغدىرلەيدۇ. ھىتلېرنىڭ بۇ تەغدىرلەش خېتى قالتىس كېلىشتۈرۈپ يېزىلغان بولۇپ، خېتىدە تەكەللۇپ قىلىپ پۈتۈنلەي ئىككىنچى شەخس يېقىنلىقىنى كۆرسىتىدىغان "سەن"

www.pdaly.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

سۆزىنى ئىشلەتكەن ئىدى. ھىتلېرنىڭ ئەسلى مەقسىدى بىر تەرەپتىن ئۇنى ماختاش بولسا، يەنە بىر تەرەپتىن ئايلاندۇرۇپ يۆرۈپ ئۇنى ۋەتەننى قوغداش ئىشىنى دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسىگە تاپشۇرۇش كېرەك دەپ جېكىلەش ئىدى. ئەمما روم ئۇنىڭ بۇ غەرەزىنى چۈشەنمەيدۇ. ئۇ، ھىتلېر ماڭا مەدەت بېرىۋاتىدۇ دەپ ئويلاپ قېلىپ يۈرىكى تېخىمۇ چوڭلاپ كېتىپ دۆلەت بىخەتەرلىكىنى قوغداش ئىشى ئىس-ئاچىلارنىڭ ئالاھىدە ۋەزىپىسى دەپ جاكارلاپ، دۆلەت مۇداپىيە مىنىستىرلىقىغا بىر پارچە نوتا يوللايدۇ.

ئۇنىڭ بۇ قىلغىنى زىددىيەتنى تېخىمۇ كۈچەيتىۋېتىدۇ. بۇ ئىش توغرىلىق گېنېرال ۋون بلومبېرگمۇ ھىتلېرنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىپ ھۆكۈم قىلىپ بېرىشىنى تەلەپ قىلىدۇ. 1934-يىلى فېۋرال (ئۈۋي) نىڭ ئەڭ ئاخىرقى كۈنى، ھىتلېر كەيپىسىزلىك ئىچىدە ئىس-ئاچىلار بىلەن دۆلەت مۇداپىيە رەھبەرلىرىنى دۆلەت مۇداپىيە مىنىستىرلىكىنىڭ گرانت تۈرۈكلۈك تەربىيىلەش زالىغا يىغىنغا تەكلىپ قىلىدۇ. ئۇ"تەسىرلىك ۋە ئەنسىزلىك" نۇتقى ئارقىلىق ھەر ئىككىلا تەرەپنى يارىشىپ قېلىشقا ئۈندەپ كېلىپ، پارتىيىمىز ئىشسىزلىق مەسىلىسىنى ھەل قىلدى؛ ئەمما 8 يىلدىن كېيىن ئىگىلىك قەيتىدىن كەينىگە چېكىنىپ كېتىشى مۇمكىن؛ ئارتىپ كەتكەن نوپۇس ئۈچۈن ھاياتلىق ماكانى يارىتىش ئارقىلىقلا بۇ چېكىنىشتىن ساقلاش مۇمكىن. بۇنىڭ ئۈچۈن ئاۋال غەربتە، ئاندىن شەرقتە قىسقا مۇددەتلىك ھەل قىلغۇچ جەڭ قىلىپ مۇتلەق غەلىبە قىلىشتەك ھەربىي ھەرىكەت

قىلىش زۆرۈرىيىتىنى تۇغدۇرۇشىمۇ مۇمكىن. بۇ ئىشلاردا رومنىڭ ئوتتۇرغا قويغان خەلق ئەسكەرلىرى يولى "دۆلەت مۇداپىيىسى ئۈچۈن قەتئىي ئۇيغۇن كەلمەيدىغان بىر يول"؛ بۇنى ھەل قىلىشنىڭ بىردىن-بىر چارىسى خەلق ئارمىيىسى بەرپا قىلىپ، بۇ ئارمىيىنى قاتتىق مەشق قىلدۇرۇش، شۇنىڭدەك ئەڭ يېڭى تىپتىكى قۇراللار بىلەن قوراللاندۇرۇش ئارقىلىقلا مۇمكىن بولىدۇ. شۇنداق ئىكەن، ئېس-ئاچىلار ئۆز پائالىيەت دائىرىسىنى مۇتلەق تۈردە ئىچكى سىياسىي ئىشلار دائىرىسى ئىچىدە چەكلەپ تۇتۇشى شەرت، دەيدۇ.

بۇ چاغدا، ھىتلېر بلۇمبېرگ بىلەن روم ئىككىسىنى دەرھال كېلىشىم ئىمزالىشى ئۈچۈن مەجبۇرلايدۇ. بۇنىڭ بىلەن ھۇجۇمچىلار ئەترىتىگە مۇنداق ئىككى يېرىم ئىش يۈكلەنگەن بولىدۇ: بىرىنچى ئىش، چېگرا بويى ساقچىلىق ئىشى؛ ئىككىنچى ئىش، 18 ياشتىن 21 ياشقىچە بولغان ياشلارنىڭ ھەربىي مەشق ئىشلىرىنى ئۈستىگە ئالىدۇ؛ قالغان يېرىم ئىش بولسا 21 ياشتىن 26 ياشقىچە بولغان ھەربىي ۋەزىپە ئۆتەيدىغان ياشلارنىڭ "ھۇجۇمچىلار ئەترىتى بەدەن چېنىقتۇرۇشى"، يەنى تەشكىللىك شەكىلدە ھەربىي مەشق قىلىشنىڭ مەخپىي بەلگىسى بولغان بۇ ئىشنىمۇ ھەربىي قىسىملاردا ئېس-ئاچىلار ئۈستىگە ئالىدىغان بولىدۇ.

ئەمما روم ئۈچۈن ئېيتقاندا بۇنداق ئورۇنلاشتۇرۇش ئۇنىڭ ئۈچۈن بىر زەربە ھېسابلىناتتى. شۇنداقتىمۇ روم يىغىندىن كېيىن ھەممەيلەننى ئۆيىگە چۈشلۈك تاماققا تەكلىپ قىلىپ

www.pidaiy.biz

www.uyghurkitap.com

يارىشىش سۆھبىتى ئۆتكىزىدۇ (ئۇنىڭ تورىۋاتقان ئۆيى بۇرۇنقى بىر مىليونىپرنىڭ بىناسى ئىدى). "ھىتلېر بۇ مېھماندارچىلىقتا قاتناشمايدۇ. — دەيدۇ گېنېرال ۋون ۋىش () ئەسلىمىسىدە، — تاماقلىرى بەكلا ياخشى ئىدى. ئەمما سورۇن بەكلا سوغۇق ئۆتتى. ھەر نېمە دېگەن بىلەن ئارىدىكى دوستانىلىق قايتا ئەسلىگە كەلگەندەك كۆرۈنمەكتە ئىدى. كىشىلەر ھىتلېرنىڭ پارتىيە ئىچىدىكى ھوقۇقىنىڭ بەكلا چوڭ ئىكەنلىكىگە ئىشەنگەن ئىدى. چۈنكى ئۇلارنىڭ ئالغان قارارى ئېس-ئاچىلار ئەترىتىنى تېزگىنلەش خاراكتېرىدىكى بىر قارار ئىدى."

ھەربىلە ئۇزاپ چىقىپ كېتىشى بىلەن تەڭ، ئۇنىڭ مەسلىكىدىن ئىچىدىكى ئاچچىق رەسمى پارتلاپ چىقىدۇ: "ئۇ ئۇچىغا چىققان بەغەرەز ئون بېشىنىڭ دېگەنلىرى بىر تېپىن! - دەيدۇ ھەمرالىرىغا، — مەن ھەرگىزمۇ بۇنداق بىر كېلىشىمگە رىئايە قىلمايمەن. ھىتلېر دېگەن بىر ساتقۇن، ھېچ بولمىغاندا ئۇنىمۇ دەم ئېلىشقا چىقىرىۋېتىش كېرەك ئىدى. ... ئەگەر ھىتلېر بارلا بولىدىكەن، مەقسىدىمىز ھەرگىزمۇ ئەمەلگە ئاشمايدۇ. شۇڭا بىز ئۇنىڭ قاتارىدىن چىقىرىۋېتىشىمىز كېرەك." ئۇنىڭ ھەمرالىرى ئارىسىدىن ھېچ بولمىغاندا بىرسى بولسىمۇ بۇ گەپلەردىن قاتتىق چۆچۈپ كېتىدۇ. بۇ كىشى ئېس-ئاچىلار ئەترىتىنىڭ بىر ئەترەت باشلىقى بولۇپ، ئىسمى ۋىكتور لوز (维克多•卢泽) دېگەن بىرسى ئىدى. بۇ ئەترەت باشلىقى رومنىڭ بۇ گەپلىرىنى ئاڭلاپ، بۇنداق دېيىش ھەقىقى ساتقۇنلۇق قىلغانلىق دەپ قاراپ، بولغان گەپلەرنىڭ ھېسقا مەلۇم قىلىدۇ. فيۇرېرنىڭ كانۇيىي

بولغان ھېس بۇ گەپلەرنى ئاڭلاپ بىر نېمە قىلىشقىمۇ پېتىنالماي تەمتىرەپلا قالىدۇ. شۇڭا ۋېكتور ئۆزى بىۋاستە يوقۇرى سالسبۇرگقا بېرىپ ھۇجۇمچىلار ئەترىتىدىكى يوقۇرى دەرىجىلىك رەھبەرلىكى ئىچىدىكى بۇ تۈر ئېغىر نارازىلىقلارنى ھىتلېرنىڭ ئۆزىگە ئېيتىدۇ. فيۇرېر بۇ گەپلەرنى ئاڭلاپ تۇرۇپمۇ يەنىلا ئېغىربېسىقلىق بىلەن قىلچە بىر نېمە دېمەيدۇ. "بۇ ۋەزىيەتنىڭ تەرەققى قىلىشىنى كۈزىتىشىمىز كېرەك." ھىتلېر گويا ئىنتايىن ياخشى كۆرىدىغان ھۇجۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەرنىڭ توپىلاڭ چىقىرىدىغانلىق ئېھتىمالى بارلىقىغا ئىشەنمەيدىغاندەك ئارتۇق بىر نېمە دېمەيدۇ. ئەمما ئۇ ئارىدىن بىر قانچە ھەپتە ئۆتكەندىن كېيىن، رومنىڭ باھالىرىنى قەتئىلىك بىلەن رەت قىلىپ تاشلايدۇ: "كۈلرەڭ فورمىلىقلارنى (ھەربىلەرنى دېمەكچى) قەتئى تۈردە قوڭۇر رەڭلىك قىيان ئىچىگە پاتۇرىۋېتىشىمىز كېرەك. — دەيدۇ ھىتلېر، — يېڭى قىسىملارنىڭ رەڭگى قوڭۇر ئەمەس كۈلرەڭ."

روم بۇنىڭغا قارشى تۇرىدۇ. ئاپرېلدا، بېرلىندا مۇخپىرلارنى كۈتىۋېلىش يىغىنى چاقىرىدۇ. يىغىنغا چەتئەللىك مۇخپىرلاردىن باشقا يەنە ھەر قايسى ئەل دېپلوماتىيە ئۆمەكلىرىنىڭ ئەزالىرىمۇ قاتناشتۇرۇلىدۇ. روم دوپ-دومۇلاق، پاكار، ۋۇجۇدى كۈچ-قۇۋۋەتكە تولغان، كۆرۈنۈشى سۈرلۈك، گەپ-سۆزلىرىمۇ ھەيۋە قىلغاندەك قوپال، گويا ھەممە ئۇنىڭغا بوي سۇنۇشقا مەجبۇر قىياپەتتە كۆرۈنەتتى. ئۇ چەتئەللىك مۇخپىرلارغا: "ھۇجۇمچىلار ئەترىتى گېرمانىيە ئىنقىلابىنىڭ ئىرادە ۋە ئىدىيىسىنىڭ

نامايەندىسى. ــ دەيدۇ. ئەمما ئۇنىڭ كېيىنكى دېگەنلىرى خۇددى ھىتلېرنى ئاگلىسۇن دەپ ئېيتىلغاندەك گەپلەر ئىدى. ئۇ سۆزىنى داۋام قىلىپ، پارتىيە ئىچىدىكى ئىبس-ئاچىلارغا قارشى تۇرىدىغان كىشىلەرنىڭ ھەممىسىلا ئەكسىيەتچىلەر بىلەن بۇرجۇئازىيىنىڭ مۇتەئەسسىپلىرىدۇر، دەيدۇ. ئۇ سۆزىنىڭ ئاخىرىدا، ــ پەقەت ھۇجۇمچىلار ئەترىتىلا مىللىي سوتسىيالىزم ئىنقىلابىغا ۋەكىللىك قىلالايدۇ!” دەپ كېسىپ ئېيتىدۇ.

پارتىيە گۇۋاردىيىسى (پارتىيە قوغدىغۇچىلىرى، ئىبس-ئىبسچىلار قوشۇنى، ياكى قىسقارتىلىپ ئىبس-ئىبس. ــ ئۇ.ت) ئىچىدىكى رومنىڭ يوشۇرۇن دۈشمەنلىرىمۇ ئۇنى بىت-چىت قىلىۋېتىش ئۈچۈن سۈيىقەستلىك ھەرىكەتلەرگە ئاتلانغان ئىدى. بۇ ئىشنىڭ بېشىدا ئىبس-ئىبسچىلار كاتتىبېشى ئەمەس بەلكى پەۋقۇلئاددە ۋەزىپە بۆلۈم ئاتامانلىرىدىن رېيىنخارد ھېيدرىچ (莱因哈德•海德里希) بار ئىدى. مۇنداق قارىماققا بەكلا غەلىتە كۆرۈنگەندەك قىلسىمۇ، يەنى بىر قانچە ۋاقىتتىن بۇيان ھىملېر ئۇنىڭ ئىبس-ئاچىلار بىلەن ئاشكارە زىتلىشىپ قالغىنىدا پارتىيىنىڭ پارچىلىنىپ كېتىش خەۋپىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىشى مۇمكىن دەپ قارىغاچقا بۇ تۈر سۈيىقەستنى قوللاشنى خالىمايتتى. شۇڭلىغا قارىماي بۇنداق بىر سۈيىقەست ئىچىدە گىيورىڭنىڭمۇ بارلىقىدىن خەۋەر تاپقىنىدىن كېيىن ئۇمۇ ئوتتۇرىغا سەكرەپ چىقىپ بۇ جەھەتتە سىناق قىلىشقا ئۇرۇنىدۇ. گىيورىڭ فيۇرېرنىڭ يېقىن سىرداشى بولۇش بىلەنلا قالماي، ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۆزىنىڭ ئارزۇ قىلىپ كېلىۋاتقان پىرۇسسىيە شىتاتلىق

مەخپىي ساقچى ئىدارىسىنىڭ باشلىقلىق ۋەزىپىسى بېرىلگەن بىرسى ئىدى (مەخپىي ساقچى Geheimes Staatspolizeiamt, پوچتىخانىدىكىلەر بۇ تەشكىلات ئىسمىنى قىسقارتىپ گېستاپا دەپلا ئاتاپ تامغا ئويۇشۇالغان بولۇپ، ئېغىز تىلىدا قىسقارتىلىپ "گېستاپو" Gestapo دەپ ئاتىلىدۇ). ھىملېر بۇ ئاتامان بىلەن تىل بىرىكتۈرۈپ، گېستاپونىڭ كاتتىبېشى بولىۋالىدۇ. كەينىدىنلا ئۇ ئېس-ئېچىلارنىڭ بارلىق ئورگانلىرىغا يۇشۇرۇنۇقچە، ئېس-ئاچىلار بىلەن ئاشكارە كۈرەش قىلىدىغان ۋاقىتنىڭ يېقىندا پارتىلايدىغانلىقىدىن بىشارەت بېرىۋېتىدۇ. ھېيدرىچ (海德里希) دوكلاتىدا رومنىڭ خائىنلىق قىلىش سۈيىقەستى پىلانلاۋاتقانلىقى ھەققىدە نۇرغۇن ماتېرىياللارنى قولغا چۈشەرگەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ. شۇنداق قىلىپ، بۇ كۈرەش رەسمى بەلگىلىنىپ بولغان ھېسابلاندى. ئەسلىدە، روم بۇنداق بىر توپىلاڭ قىلىشنى زادىلا خىيالىغا كەلتۈرمىگەن ئىدى. ئۇنىڭ ئويلايدىغىنى، "بىر "ئالتۇن قەپەز" تەييارلاپ فيۇرېرنى يامان غەرەزلىك مەسلىھەتچىلەر قورشاۋىدىن قۇتۇلدۇرۇپ چىقىش، ھىتلېرنى مەجبۇرلاپ ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنى ئىمپىرىيە تەۋەسىدە مۇۋاپىق ئورۇنغا ئېرىشتۈرۈشنىلا ئويلايتتى. ئۇنىڭ قوزغىغىنى بىر قېتىملىق ئەسەبىلىك ئۇرۇشىدىنلا ئىبارەت بولۇپ، ھەرگىزمۇ ساتقۇنلۇق ئەمەس ئىدى. ئەمما ئۇنىڭ تەھدىت خاراكتېرىدىكى گەپ-سۆزلىرى ھەممىنى ئالاقىزادە قىلىۋېتىشىنىڭ مەنبەسى ئىدى. 4-ئىيۇل (ئەرەن) كۈنى ھىتلېر رومنى باش مىنىستىرلىككە چاقىرتىدۇ. ھىتلېرنىڭ ئۆزىنىڭ دېيىشىچە،

www.pidaiy.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى بىكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىكىتى ئادرېسى

ئۇلارنىڭ سۆھبىتى 5 سائەت داۋاملاشقان بولۇپ، "مەن ئۇنىڭدىن بۇنداق تەلۋىلىك ھەرىكەتلىرىگە ئۆزى خالاپ قارشى چىقىشىنى ئۆتۈنۈپ تەلەپ قىلدىم. شۇنىڭدەك يەنە ئۆز ھوقۇقىدىن پايدىلىنىپ ۋەزىيەت تەرەققىياتىنى توساشنى تەلەپ قىلدىم. ھەر قانداق بىر ئىش بولىشىدىن قەتئىي نەزەر، بۇنداق بىر ئىش ئاقىۋەتتە چوقۇم پالاكەت بىلەنلا نەتىجىلىنىشى مۇمكىن ئىدى. ... شتاپ باشلىقى ماڭا كاپالەت بېرىپ، دوكلاتنىڭ بىر قىسمى ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن ئەمەسلىكىنى، بىر قىسىم يەرلىرىنىڭ بەكلا مۇبالىغىلەشتۈرۈۋېتىلگەنلىكىنى ئېيتتى. شۇنىڭدەك يەنە ئۆز ھوقۇق دائىرى ئىچىدە پۈتۈن كۈچى بىلەن تىرىشچانلىق كۆرسىتىپ ۋەزىيەتنى قايتا ئوڭشايدىغانلىقىنى بىلدۈردى. بۇ گەپلەرنى دەپ بولۇپ ئۇ يېنىمدىن ئايرىلغان ئىدى" دەيدۇ.

گەرچە نەق مەيداندا شاھىتتىن بىرسى بار، يەنى پاپېننىڭ ئاديۇتانتى نەق مەيداندا ئولتۇرغان بولسىمۇ، ئۇ كىشى قەسەم قىلىپ تۇرۇپ "ئۇ ئىككىسى ۋارقىرىشىپ سوقۇشۇپ كەتكەن ئىدى" دەيدۇ. ئەمما ھىتلېرنىڭ دېگەنلىرىدىن سوقۇشۇپ قالغانلىقى توغرىلىق ھېچقانداق بىر يىپ ئۇچى كۆرۈنمەيتتى. ئەھۋالدىن قارىغاندا روم ئۇ يەردىن يېرىم كېچىدە چىقىپ كەتكەن بولۇپ، ئۇ يەردىن ئايرىلغىنىدا ھىتلېرنىڭ ئىس-ئاچلارغا ھېسداشلىق قىلغاندەك قىلغىنى بىلەن ھەربى تەرەپنىڭ بېسىمى سەۋەبلىك پائالىيىتىنى قىسىپ تۇرۇشقا مەجبۇر ئىكەنلىكىنى ھېس قىلدۇ. ھىتلېرمۇ روم بىلەن

خوشال-خۇرام قول ئېلىشىپ ئايرىلغانلىقىنى ھېس قىلغانلىقى مەلۇم. بۇنداق ئېھتىماللىقنىمۇ يوق دېگىلى بولمايتتى. چۈنكى پەۋقۇلئاددە ۋەزىپە بۆلۈمىنىڭ شۇ ۋاقىتلاردا بەرگەن دوكلاتىدا فۇرېر بىر قانچە مەسىلە ھەققىدە ئېس-ئاچىلار بىلەن كېلىشىم ھاسىل قىلالىغانلىقى يېزىلغان.

ھەر ئىككىلا تەرەپ ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنىڭ ئومۇمى يۈزلۈك بىر ئاي دەم ئېلىش قىلىش ھەققىدىكى بۇرۇنقى بەلگىلىمىسى بەلگىلىمە بويىچە ئىجرا قىلىنىشىشىغا ماقۇل كېلىشكەن ئىدى. بۇ خەۋەر گېرمانىيە ئاخبارات ئىدارىسى تەرىپىدىن 7-ئىيۇل (ئەرەن) كۈنى ئېلان قىلىنىدۇ. ئەتىسى گېرمانىيە ئاخبارات ئىدارىسى "قوماندان رومنىڭ بۇيرۇقى" دەيدىغان كىشىنى قايمۇقتۇرغىدەك بىر بۇيرۇق ئېلان قىلىپ، "بىر قانچە ھەپتىدىن بۇيان رومنىڭ كىشىنى بەكلا ئازابلايدىغان نېرۋا سىستېمىسىدا بىر كېسەللىككە گىرىپتار بولۇپ سالامەتلىكى بەكلا ناچارلىشىپ كەتكەنلىكىنى، شۇڭا دوختۇرلارنىڭ تەكلىۋى بويىچە سالامەتلىكىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ئۈچۈن بالىنىستا يېتىپ داۋالاشقا مەجبۇر" ئىكەنلىكى ئېلان قىلىنىدۇ.

بۇ ئىككى خەۋەردىن ھەربى تەرەپ بەكلا خوش بولۇپ كېتىدۇ. ئۇلار بۇ خەۋەرنى رومنىڭ ئەمىلىدىن قالدۇرۇلىدىغانلىقىنىڭ بىر سىگنالى دەپ ھېسابلىشىدۇ. ھېيدرىچ (海德里希) بۇ خەۋەردىن بەكلا ھەيران بولىدۇ. ئەسلىدە ئۇ 3 ھەپتە ۋاقىت بېرىلسىلا ئېس-ئاچىلارغا قارشى ھەرىكەت پىلانىنى ئورۇنداپ بولالايدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى. بۇ ئىككى خەۋەر ھىتلېرنى كەسكىن تەدبىر قوللىنىشقا

www.pdaw.biz

مەجبۇرلايدۇ. رومنىڭ ئىنى كىلىنى بىلەن باشقا كىشىلەر رومنى ئەسكەرتىپ، سىرتتا گيورىڭ-گيوبېلس-ھىملېر ئۇچىسى بىرلىشىپ ئۇنى جايلىۋېتىش پىلانىنى تۈزۈپ يۈرگەنلىكى ھەققىدە گەپ تارقىلىپ يۈرگەنلىكىنى ئېيتىدۇ. "ئۇنىڭ ئۆزىمۇ ئىشلارنىڭ چاتاق بولۇۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىشقا باشلايدۇ. — دەيدۇ ئەسلىمىسىدە ئىنى كېلىن، — ئەمما ئۇ يەنىلا پەرۋاسىزلىق قىلىپ يۈرۈۋېرىدۇ. چۈنكى ئۇ، ھىتلېردىن قىلچە گۇمانلىنىپ باققان ئەمەس."

(2)

ۋېنىستا مۇسسولىنى بىلەن كۆرۈشۈشتە كۆزگە ئىلىنماي دۆلەتكە قايتىپ بىر قانچە سائەت ئۆتكەندە، پۈتۈنلەي باشقىچە بىرسىنىڭ نارازىلىقى ھىتلېرنىڭ ئۈستىگە يۈكلىنىپ قالدۇ. 17-ئىيۇل (ئەرەن) كۈنسى، كۆكۈللۈك بىر يەكشەنبە (پازار) كۈنى، پاپېن ماباۋ (马堡) ئۇنىۋېرسىتېتىغا بېرىپ لىكسىيە سۆزلىمەكچى بولىدۇ. پاپېن ئالتە ئاي ئىلگىرى بۇرىمي (不来梅) كلۇبىدا بەس مۇنازىرە پەيدا قىلىدىغان بىر دوكلات سۆزلىگەنلىكى سەۋەبىدىن،كىشىلەر مۇئاۋىن باش مىنىستىرنىڭ دوكلاتىغا ئاز-تولا قىزىقىش بىلەن قارايتتى. ئادەتتىكى ۋاقىتلاردا بۇ مۇئاۋىن باش مىنىستىر كىشىلەرنى ئاگاھلاندۇرۇپ يېڭى ھاكىمىيەت قانۇن پىرىنسىپلىرىنى دەپسەندە قىلغانلىقىنى، شۇنىڭدەك دىنى جەمىيەتلەرگە نۇرغۇنلىغان چەكلىمىلەرنى قويغانلىقىنى، گېرمانىيە ۋەزىيىتى بارغانسېرى قالايمىقانلىشىشقا

قاراپ كېتىۋاتقانلىقىنى ئېيتقان ئىدى. شۇڭا ئۇ دوكلاد زالىغا كىرىپ كەلگىنىدە، زالدا ستۇدېنتلار بىلەن ئوقۇتقۇچىلار لىق تولغان ئىدى. شۇنىڭدەك يەنە ئۇ يەر-بۇ يەردە ئولتۇرغان چەسنىچە كېيىنگەن ناتسىستلار پارتىيىسىنىڭ ئادەملىرىمۇ بار ئىدى ئەلۋەتتە. زال ئىچىدىكى كىشىلەر ئومۇمەن ئۈمىدۋارلىقتا تولغان ئىدى. پاپېن سۆزىنى باشتىلا ئۆتكۈر سۆزلەر بىلەن گېزىت ساھەسىنى تېزگىنلەپ تۇرىۋاتقانلارغا ھۇجۇم قىلىش بىلەن باشلايدۇ. بولۇپمۇ تىغ ئۇچىنى بىۋاستە گيوببېلسقا قارىتىدۇ.

بۇ گەپلەر ھۆكۈمەتنىڭ ئىككىنچى نومۇرلۇق ئادىمىنىڭ ئاغزىدىن چىقىۋاتقانلىقى سەۋەبىدىن ئوقۇغۇچىلار بۇ گەپلەرنى ئاڭلاپ ئاغزىنى ئېچىپ ھاڭۋېقىپلا قېلىشىدۇ. ئەمما بۇ گەپلەر تېخى ئۇنىڭ دېمەكچى بولغانلىرىنىڭ باشلىنىشى ئىدى. ئۇ نۇتقىدا ناتسىستلارغا قارغۇلارچە ئەگەشكەنلەر بىلەن قۇرۇق گەپ سېتىپ يۈرىدىغانلارنى بىر پارتىيە باشقۇرۇش تۈزۈمى بىلەن قوشۇپ بىر قۇر ئۇچۇغلاپ چىققاندىن كېيىن، ھىتلېرنى رومنىڭ ئىككىنچى قېتىملىق ئىنقىلابىنى ھىمايە قىلىدىغان كىشىلەر بىلەن بولغان مۇناسىۋېتىنى ئۈزۈشكە رىغبەتلەندۈرىدىغان سۆزلەرنى قىلىدۇ. "بىزنىڭ ماركسىزمغا قارشى ئىنقىلاب قىلىشىمىزدىكى مەقسەد ماركسىزم پروگراممىسىنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈنمىدى؟ ... ئەگەر بىر دۆلەتتىكى خەلق تارىختا نام قالدۇرماقچى بولىدىكەن، تۆۋەندە يۈز بېرىۋاتقان تۈگىمەس توپىلاڭلارغا يول قويماسلىقنىڭ جاپاسىنى تارتىشى كېرەك.

www.pidaiy.biz

شۇنداق قىلغاندا بىر مەزگىل ۋاقىت ئۆتكەندە ھەرىكەتلەرمۇ توختاشقا مەجبۇر بولىدۇ. شۇ چاغدا مۇستەھكەم جەمىيەت قۇرۇلمىسىمۇ مەيدانغا كېلىشكە باشلايدۇ."

ئوتتۇرلۇقتا بىر قانچە ناتسىست پاتىيە ئەزاسى سەكرەپ چىقىپ ۋارقىرىغىنىچە ئۇنىڭغا نارازىلىقىنى ئىپادىلەيدۇ. ئەمما ئۇلارنىڭ ئاۋازى گۈلدۈرماسىدەك كۆتۈرۈلگەن چاۋاك ئاۋازى تەرىپىدىن پۈتۈنلەي چۆكۈرۈۋېتىلىدۇ. شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن بۇ دوكلاتنىڭ قىسمەن ئابزاسلىرىنى پەقەت «فرانكفورت» گېزىتىلا ئېلان قىلالايدۇ. گيوبېلس بۇ دوكلاتنى ئېلان قىلغان «فرانكفورت» گېزىتىنى پۈتۈنلەي مۇسادىرە قىلىپ، رادىئودا قايتا ئاڭلىتىشنىمۇ چەكلەيدۇ (ئەسلىدە رادىئودا بۇ دوكلادنى قايتا ئاڭلىتىش بەرمەكچى بولغان ئىدى). ئەمما بۇ دوكلاتنىڭ تولۇق ئارگىنالى سىرتقا چىقىرىۋېتىلگەن بولۇپ، دەرھال چەتئەلدە ئېلان قىلىنىپ مەملىكەت ئىچى ۋە سىرتىدا كۈچلۈك دولقۇن پەيدا قىلىۋېتىدۇ. مۇئاۋىن باش مىنىستىر ھامبۇرگنىڭ ئات مۇسابىقە مەيدانىدا ئوتتۇرغا چىققىنىدا كىشىلەر بىردەك تەنتەنە قىلىشىپ "ماباۋغا مۇبارەك بولسۇن!" دەپ شۇئار توۋلىشىدۇ.

بۇنىڭغا ھىتلېر دەسلەپكى بىر قانچە كۈن گەپ قىلمىغان ئىدى. ئەمما جىمجىتلىقنى بۇزغۇچى يەنە پاپېننىڭ ئۆزى بولىدۇ. ئۇ تەھدىت قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: ئەگەر گيوبېلس دوكلاتىمنى قايتا ئېلان قىلىشنى چەكلەش بۇيرۇقىنى ئەمەلدىن قالدۇرمايدىكەن، ۋەزىپەمدىن ئىستىپا بېرىمەن! ھىتلېر مۇئاۋىن

باش مىنىستىرنى ئۆزەڭنى بېسىۋال دەپ نەسىھەت قىلىدۇ. ھىتلېر، گېيوبېلىس ھەقىقەتەن بەكلا خاتا قىلغان دەپ ئېتىراپ قىلىدۇ. شۇنىڭغا ئۇلاپلا ھۇجۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەرنىڭ بۇيرۇققا بوي سۇنمايۋاتىدۇ دەپ ئۇنىڭ دوكلاتىنى تەستىقلىغان قىياپەتتە ھۇجۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەرنى قاتتىق سۆكۈپ كېتىدۇ. ھىتلېر پاپېنغا بۇ چەكلەش بۇيرۇقىنى چوقۇم ئەمەلدىن قالدۇرىمەن دەپ ۋەدە قىلىدۇ. ئۇ پاپېندىن ھازىرچە ئىستىپا خېتىنى سۇنماسلىقىنى، ئىككىسى بىرلىكتە نوئىدىك (诺伊德克) قا بېرىپ ھىندېنبۇرگ بىلەن كۆرۈشكەندىن كېيىن ئاندىن بۇ مەسىلىنى ئويلاشساق دەپ تەلەپ قىلىدۇ.

پاپېن كۈتۈشكە ماقۇل بولغان بولسىمۇ، ھىتلېر يەنىلا ئۆزىنىڭ دېگىنىچە ئىش قىلىۋېرىدۇ. ئەتىسى، يەنى 21-ئىيۇل (ئەرەن) كۈنى، ئۆزى يالغۇز ئالدىراپ-سالدىراپ نوئىدىك (诺伊德克) قا بارغان بولسىمۇ چەكلىمىنى ئەمەلدىن قالدۇرمايدۇ. ئېلان قىلغان بۇ سەپىرىنىڭ مەقسىدى ھىندېنبۇرگقا يېقىندا مۇسسولىنى بىلەن كۆرۈشۈش ئەھۋالىدىن دوكلاد بېرىشنى مەقسەت قىلىش ئىدى. بۇنىڭ بىر سەۋەبى ئېھتىمال بوۋاي بىلەن كۆرۈشۈش ۋاقتىدا پۇتلۇشۇپ يۈرمىسۇن دەپ پاپېننىڭمۇ قوبۇل قىلىنىشتا بىرگە بولۇشنى خالىمىغانلىقى بولۇشى مۇمكىن. ياكى بولمىسا ئۇنىڭ يالغۇز بېرىشى بەلكىم ھىندېنبۇرگنىڭ سالامەتلىك ئەھۋالىنى كۈزىتىش، ئۇنىڭ يەنە قانچىلىك ۋاقىت ئۆزىنىڭ ئىزباسارىنى ئورۇنلاشتۇرۇش ئىشى بىلەن مەشغۇل بولالىشىنى كۆرۈپ كېلىش بولۇشىمۇ مۇمكىن.

بۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ چوقۇم ھەربىي تەرەپنىڭ قوللىشىغا مۇھتاج ئىدى. قىزىق يېرى، ھىندېنبۇرگنىڭ داچىسى ئالدىدا بىرىنچى بولۇپ دوقۇرۇشقان ئادىمى دۆلەت مۇداپىيە مىنىستىرى رومبۇرگ (勃洛姆堡) بولدۇ. ھاۋا شۇنچە ئىسسىق بولىشىغا قارىماي بلومبۇرگ (勃洛姆堡) ئۇچىسىغا پوخراچە كاستوم-بورۇلكا كىيىۋالغان ئىدى.

پرېزىدېنتنىڭ قوبۇل قىلىنىشى ئىشىدا فيۇرېرنىڭ ئۆزىگە چۈشلۇق باھانىسمۇ بار ئىدى. ئۇ پاپېننىڭ سۆزلىگەن نۇتقى پەيدا قىلغان قالايمىقانچىلىقنىڭ زادى قايسى دەرىجىگىچە بولىدىغانلىقىنى ئۇقۇپ باقماقچى بولغان بولسىمۇ، بۇ يەردە ھىندېنبۇرگ ئەمەس بەلكى بلومبۇرگ (勃洛姆堡) سۆزلەپ كېتىدۇ (ئۇ چىرايىنى تۈرگىنىچە غادايغىنىچە ئولتۇرىۋالغان ئىدى). ئۇ، بىز ئالدى بىلەن ئىچكى يارىشىشنى ھەممىدىن ئۈستۈن بىلىشىمىز كېرەك دەپ ئوچۇق كۆرسىتىپ ئۆتىدۇ. بۇنداق بىر ئەھۋالدا ئەگەر ھىتلېر نۆۋەتتىكى چىداش مۇمكىن بولمايدىغان بۇنداق جىددىيچىلىك ۋەزىيىتىنى دەرھال تۈزەلتمەيدىكەن، پرېزىدېنت دەرھال ھەربىي ھالەت بۇيرۇقى ئېلان قىلىشى، يەنە كېلىپ بۇ بۇيرۇقنى ئىجرا قىلىش ئىشىنى ھەربىي تەرەپكە تاپشۇرۇپ بېرىشى مۇمكىن ئىدى. ئۇ رومدىن ئىككىنچى قېتىملىق ئىنقىلاپ توغرىلىق بىرەر گەپ ئاڭلىمىغان، شۇنىڭدەك بۇ يەردە بۇ ھەقتە ئېغىز ئېچىپ يۈرۈشنىڭمۇ ھاجىتى يوقلۇقىنى بىلەتتى. قوبۇل قىلىنىش ئارانلا 4 مىنۇت داۋام قىلىپ كۆرۈشۈش تاماملانغانلىقى ئۇقتۇرۇلغان ئىدى. شۇڭا ھىتلېر

دەرھال بېرلىنغا قاراپ ئۇچىدۇ. ئۇ قايتىش يولىدىكى تىپ-تىنىچ مۇھىتتا ئولتۇرۇپ خىيالى رومغا قېيىپ كەتتىمۇ قانداق، "بىر قانچە ئايدىن بېرى مەن بۇ ھەقتە قايتا-قايتا ئويلىنىپ كەسكىن بىر قارارغا كېلەلمەي يۈرگەن ئىدىم. — دەيدۇ ھىتلېر ئاردىن نەچچە ئاي ئۆتۈپ پارلامېنتتا چۈشەندۈرۈش بەرگىنىدە، — چۈنكى مەن ئۇ چاغدا مۇنداق ئىككى تۈرلۈك خىيال ئىچىدە ئىدىم: بىرىنچىسى، مەن ھەر قانچە قىلىپمۇ شۇنچە سەمىمىلىك ئاساسىغا تىكلەنگەن مۇناسىۋىتىمىزنىڭ بۇنچە ئاخماقانە ئاقىۋەتنى كەلتۈرۈپ چىقىرالىشىغا زادىلا ئىشىنگىم كەلمەيتتى. يەنە بىر جەھەتتىن مەن كۆڭلۈمدە ھەرىكىتىمىزنى ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە مېنىڭ ھۇجۇمچىلار ئەترىتىم بىلەن ئەپلىشەلمەسلىكنى، شۇنىڭدەك بۇ سەۋەپتىن ئۇلارنى نومۇسقا قالدۇرۇشنى خالىمايتتىم، ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە بۇنداق ناچار بىر ھادىسىنىڭ يۈز بېرىشىدىن ساقلىنىش، شۇ ئارقىلىق ئۇلار بىلەن تۇقۇنۇشۇپ قالماسلىقنىمۇ ئويلىماقتا ئىدىم."

شۇ كۈنى ئاخشىمى، ھىتلېر بۇ روم مەسىلىسىدە قەتئىي تەدبىر قوللانمىسا بولمايدىغانلىقىنى ئويلايدۇ. ئەتىسى تاڭ سەھەردە، نەچچە ئاي بۇرۇنلا رومدىن ئېھتىيات قىلىش توغرىلىق ئەسكەرتىش بېرىپ قويغان ۋېكتور لوز (维克多•卢泽) غا دەرھال باش مىنىستىرلىقتا كەل دەپ تېلېگىراما يوللىۋېتىدۇ. "ھىتلېر مېنى قىرائەتخانىسىغا باشلاپ كىردى. — دەپ يازىدۇ لوز (卢泽) كۈندىلىك خاتىرىسىگە، — ئۇ مېنىڭ قولۇمدىن تۇتقىنىچە مەندىن ئىشنى پۈتتۈرگەن كۈنگىچە مەخپىيەتلىكنى

www.pdfdaily.biz

چىك ساقلىشىم توغرىلىق قەسەم قىلدۇردى.» ھىتلېر خىلىلا ھاياجان ئىچىدە، روم ھۆججەتچىلار ئەترىتىنى قايتىدىن قۇراللاندۇرۇپ ھەربىلەرگە قارشى چىقىش نىيىتىگە كېلىپتۇ، شۇڭا چوقۇم ئۇنى ئۆجۈقتۇرۇۋېتىشىمىز كېرەك، دېگەن. «فيۇرېرىم ماڭا، مەن سىزنىڭ بۇنداق ئىشلارغا ھەرگىز ئارىلىشىپ قالمايدىغانلىقىڭىزنى بىلىمەن، شۇڭا سەن مىيونخېننىڭ ھەر قانداق بىر بۇيرۇقىنى قوبۇل قىلمايسەن. شۇڭا سەن پەقەت مېنىڭلا يوليورۇقۇم بويىچە ئىش قىلىدىغان بىرسى سەن، دەپ ئېيتتى.»

بۇ كۈنلەردە ھېيدرىچ (海德里希) بىلەن ھىملېر ئىككىسى پۈتۈن چارىلارنى ئىشقا سېلىپ رومنى ئۆزلىكىدىن قاپقانغا چۈشۈشنى پىلانلاپ يۈرۈشەتتى. شۇ كۈنىسى، ھىملېر پارتىيە گۇۋاردىيىچىلىرىنىڭ بىر كاتىۋشى بولغان فىلىخېر ۋون ئېپوستېيىن (弗莱赫尔•冯•埃波斯坦) نى چاقىرتىپ كېلىپ، ئۇنىڭغا رومنىڭ ئىسيان قىلىشنى پىلانلاۋاتقانلىقىنى ئېيتىپتۇ. ئېپوستېيىن (埃波斯坦) بۇ ئىشتىن ھەر قايسى ھەربىي رايون قوماندانلىرىنى خەۋەرلەندۈرىدۇ. ئۆزى بولسا ، ئەسكەرلەرنى بىرەر جىددىي ئەھۋال كۆرۈلگىنىدە تەييار بولۇشى ئۈچۈن گازارمىلىرىدا قىسىملىرىنى «ئەستايىدىللىق بىلەن جىددىي ھالەتتە تۇرۇپ بۇيرۇق كۈتىشى» نى بۇيرۇيدۇ. قىسىملارنىڭ ۋاستىسى ئارقىلىق جىددىي ئاگاھلاندۇرۇش بۇيرۇقى بىر قانچە سائەت ئىچىدىلا يەتكۈزۈلۈپ بولىنىدۇ: ھەربىي قىسىم شتاب مۇدىرى ھەر دەرىجىلىك ئوفىتسېرلارغا ھۆججەتچىلار

ئەترىتىدىكىلەرنىڭ سىياسىي ئۆزگىرىش قىلىشى قاش بىلەن كىرپىك ئارىسىدا ئىكەنلىكىنى، ھەر قايسى تارماق قىسىملارنىڭ ئىس-ئىسچىلىرىغا كىرەكلىك قۇراللارنى تارقىتىلىشىنى خەۋەر قىلىۋېتىدۇ.

بۇ چاغدا، ھىتلېرمۇ رومنىڭ مەخپىي تۇپىلاڭ قىلىشىغا پۈتۈنلەي ئىشىنىپ قالىدۇ. ئۇ دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسى مىنىستىرى ۋون برۇمبۇرگ (冯•勃洛姆堡) قا بارلىق ھۇجۇمچىلار ئەترىتى قۇماندانلىرىنى باتۋېسسېر (巴特维塞) گە يىغىشنى ئېيتىدۇ. بۇ يەر بىر ئارشاڭ يېرى بولۇپ، تېگىېنسېي دەرياسىنىڭ بويىغا جايلاشقان ئىدى. روم ئەنە شۇ يەردە داۋالىنىپ دەم ئېلىۋاتاتتى. ھىتلېر سۆزىنى داۋام قىلىپ، ئۇلار تولۇق يىغىلىپ بولغاندىن كېيىن، ئۇلارنى ئۆزى بىۋاستە قولغا ئېلىپ "ئۇلار بىلەن ھېسابلىشىشنى" تاپلايدۇ. قىسىملار بارلىق ھەرىكەت تەييارلىقىنى پۈتتۈرۈپ تەل بولۇپ كۈتۈپ تۇرىدۇ. ئاۋال دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسى باش قوماندانى گېنېرال ۋارنا ۋون فىلىپپ (瓦尔纳•冯•弗立普) پۈتۈن قىسىملارنى دەم ئېلىشلىرىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش، بارلىق ئوفىتسېر-جەڭچىلەر گازارمىلارغا قايتىپ كېلىش دېگەندەك ئۇرۇش تەييارلىقى بۇيرۇقىنى چۈشۈرىدۇ.

يەنە شۇ پەيتلەردە، ھېس رادىئو ئارقىلىق پۈتۈن مەملىكەتلىك ئاڭلىتىش پروگراممىسىدىن پايدىلىنىپ ئاجايىپ ئىسىل بىر نۇتۇق سۆزلەيدۇ. بۇ نۇتۇق، بىر تەرەپتىن رومغا ئاگاھلاندۇرۇش رولىنى ئوينىسا، يەنە بىر تەرەپتىن ئۇنىڭغا

www.pidaw.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى بىلىقى
www.uyghurkitap.com

يالۋۇرۇش خاراكتېرىنى ئالغان ئىدى. "ئەقىدىسىگە خىلاپلىق قىلىپ قوزغىلاڭ كۆتۈرۈشكە ئۇرۇنغۇچىلارغا لەنەتلەر بولسۇن! توپىلاڭ قىلىشقا تايىنىپ ئىنقىلابقا تۆھپە قوشىمىز دېگۈچىلەرگە لەنەتلەر بولسۇن!" ئۇ شۇنىڭغا ئۇلاپلا يەنە مۇنداق دەيدۇ: بۇ تۈردىكى مەخپىي پائالىيەت بىلەن شۇغۇللانغۇچىلار "ئاخماقانە خىيال قىلىدىغان كىشىلەردۇر!" دەيدۇ. بۇ رادىئو نۇتقىنى ھىتلېرنىڭ نۇتقى دېيىشكىمۇ بولاتتى. چۈنكى بۇ نۇتۇقتا رومنى ئىككىنچى قېتىملىق ئىنقىلاب دېگەن خىيالدىن ۋاز كېچىپ، قايتىدىن سەپكە قايتىپ كېلىشكە ئۈندىگەن مەزمۇنلارنى ئۆز ئىچىگە ئالماقتا ئىدى. ئەتىسى، ھېرمان گىورىڭ تېخىمۇ ئوچۇق بىر ئاگاھلاندۇرۇش ئېلان قىلدۇ: كىمدە-كىم ھىتلېرغا بولغان ئىشەنچىنى يوقۇتىدىكەن، ئۇنداق بىرسى چوقۇم "كاللىسى بىلەن بەدەل تۆلەيدۇ!" باتۇپىسىردە تۇرىۋاتقان روم، گەرچە تاشقىرىسى بىلەن بولغان ئالاقىسىنى كېسىۋەتكەندەك قىلسىمۇ، بۇ تۈردىكى ئېھتىماللىقلاردىن ئاز-تولا خەۋەر تاپقان بولىشى كېرەك ئىدى. 28-ئاپرېل كۈنى، گېرمانىيە ئوفىتسېرلار ئىتتىپاقى رومنى ئىتتىپاقتىن قوغلاپ چىقىرىدۇ. ئەسلىدە بۇمۇ روم ئۈچۈن بىر بىشارەت ھېسابلىناتتى.

بېرلىندا بولسا، بىر مەيدان كوزۇر كۆرسىتىلىدىغانلىقى توغرىلىق ھەممە يەردە گەپ-سۆز تارقىلىشقا باشلايدۇ. شۇكۈنىسى، سىفتون دېلمېر پاپېننىڭ ئاخبارات مەسلىھەتچى ياردەمچىسىدىن ھىتلېرنىڭ ئالدىغىمۇ ماڭماي كەينىگىمۇ چېكىنمەي بىر ئىزدا تۇرىۋېلىشى توغرىسىدىكى بىرىنچى قول

خەۋەرلەرنى قولغا كەلتۈرىدۇ. "ھىندېنبۇرگنىڭ ۋارىسلىق قىلىش ھوقۇقىنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن جىددى كۈرەش قىلماقتىمىز" دەيدۇ چۈشەندۈرۈپ كېلىپ، ھىتلېر بىر تەرەپ، مۇئاۋىن باش مىنىستىر بىلەن باشقا مۇتەئەسسىپلەر يەنە بىر تەرەپ بولۇپ بۇ كۈرەشكە ئاتلاندى، دەيدۇ. ئۇ يەنە كېيىنكى ھۆكۈمەت كابىنىتى يىغىنىدا چوقۇم كوزۇرلار ئوتتۇرغا قويۇلۇپ، پاپېن ھىتلېرنى "روم بىلەن ئۇنىڭ ئىككىنچى قېتىملىق ئىنقىلاپ شىرىكلىرى قىلىۋاتقان "تېررورلۇق تۇسىنى ئالغان ئانارخىزم" نى "باستۇرۇشقا زورلىماقچى، دەيدۇ. ئەگەردە فيۇرېر بۇنى رەت قىلغىدەك بولىدىكەن، پاپېن گۇروھى ئىستىپا بېرىدۇ، ھىندېنبۇرگمۇ ھىتلېرنى ۋەزىپىسىدىن ئېلىپ تاشلاپ، ھاكىمىيەتنى ئارمىيىنىڭ قولىغا تاپشۇرۇپ بېرىدۇ. "ۋەزىيەت مەيلى قايسى تۇردە تەرەققى قىلىشىدىن قەتئىي نەزەر، مېنىڭ خوجايىنىم، ھىتلېرنىڭ كوكۇلىسىدىن تۇتىۋالدىم دەپ قارىماقتا. ئەگەر ھىتلېر ماقۇل كەلگىدەكلا بولىدىكەن، ئۇنىڭ ھوقۇقى يوق بولغان ھېسابلىنىدۇ. ئەگەر ئۇ بۇنى رەت قىلىدىكەن، ئارمىيە كېلىپ ھۆكۈمەتنى ئۆتكۈزىۋالىدۇ. شىرىكلىرى بىلەن ئوت ـ بالا بولۇشۇپ كېتىشىدىن دېرەك بېرىدىغان ئىش بولغىنىدىمۇ بىز ھىتلېرنىڭ بۇنى رەت قىلىشىنى ئۈمىد قىلىمىز!"

بۇ چاغدا، فيۇرېر ئېيسىن (埃森) دا تۇرىۋاتقان بولۇپ، ئۇ يەردە يەنە يەرلىك بىر ئەمەلدارنىڭ توي مەرىكىسىگە قاتنىشىۋاتاتتى. ئۇ خۇددى دەم ئېلىش كۈنلىرىنىڭ لەززىتىنى چىقىرىۋاتقاندەك كۆرۈنمەكتە ئىدى. ئەمما باشقا بىر مېھماننى،

www.pidaiy.biz

www.uyghurkitap.com

يەنى لوز (卢泽) نى بەكلا ئېغىر غەم بېسىۋالغان ئىدى. "مېنىڭچە، — دەيدۇ لوز كۈندىلىك خاتىرىسىدە، — فيۇرېرنىڭ بېرلىندا يوقلىقىدىن پايدىلىنىپ، يەنى كۆزى ئوچۇق تۇرۇپ كۆرەلمەيدىغان، قۇلىقى ئاڭلىيالايدىغان تۇرۇغلۇق خەۋەردار بولالمايدىغان، پەقەتلا تېلېفون ئالاقىسىدىنلا پايدىلىنىش ئىمكانىيىتى قالغان پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ، ئۇ ئىشنى تېخىمۇ ئېغىرلاشتۇرۇش ۋە قەدىمىنى تېزلەشتۈرۈش بەزىلەرگە پايدا كەلتۈرۈپ بېرەتتى."

راس دېگەندەك، بۇ قېتىمقى سۇيىقەستنىڭ تەرەققىياتى جەريانىدا تېلېفون ھەقىقەتەنمۇ بەكلا مۇھىم رول ئوينىغان ئىدى. ھىتلېر بىلەن گيورېڭ يىگىت بىلەن كىلىنىڭ ئۆيىگە بېرىپ توي مۇراسىم ناشتىسىغا قاتنىشىۋاتقىنىدا ھىملېر بېرلىندىن تېلېفون قىلىپ كىشىنى چۆچۈتىدىغان بىر قاتار دوكلاتلارنى ئوقۇپ بېرىدۇ. گيورېڭ كۆڭلىدىكىدەك بىر ھۇجۇمچىلار ئەترىتى سۇيىقەستى بولغانلىقىنى بىلگىنىدىن كېيىن، ئۆزىنى تۇتىۋالالمىغان ھالدا باش لىڭشىتىپ ماختاپ كېتىدۇ. ئەمما ھىتلېر قاتتىق غەزەپلىنىپ، ئالدىراش-تىنەش شۇ يەردە قۇرغان شتابىغا قايتىپ كېتىدۇ. "مېھمان سارىيى ياتىقىدا، — دەيدۇ لوز (卢泽)، ئۇمۇ ئالدىراش چاقىرتىپ كېلىنگەن ئىدى، — تېلېفون تىنماي جىرىڭلاپ تۇراتتى. فيۇرېر چوڭقۇر خىيالغا پاتقان، ئەمما ئېنىقكى، ئۇ ئەندى ھەرىكەتكە ئاتلانمىسا بولمايدىغانلىقىنى ھېس قىلماقتا ئىدى."

www.pidaly.biz

گيورېگنىڭ كاتىبى ھىملېرنىڭ قوڭۇر كۆڭلەكلىكلەرنىڭ قوزغىلاڭ كۆتۈرىدىغانلىقى توغرىسىدىكى تېخىمۇ ئېنىق خەۋەرلەرنى ئېلىپ ئالدىراشلىق بىلەن يېتىپ كېلىدۇ. بۇ خەۋەر يىغىندىكىلەرنى دەرھال جانلاندۇرىۋېتىدۇ. بۇ دوكلات بىلەن بىر قاتاردا ھېيدىرىچ () نىڭ بىر ئالاھىدە ۋەزىپە ئۆتەيدىغان خادىمىنىڭ دوكلاتىمۇ بىرلىكتە ئېلىپ كېلىنگەن ئىدى. بۇ دوكلاتتا رومنىڭ ھۇجۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەر تېخى ئەندىلا بىر دىپلوماتىيە ئەمەلدارىنى ھاقارەت قىلغانلىق ئەھۋالى يېزىلغان يېرى ئوقۇلغىنىدا ھىتلېر بەرداشلىق بېرەلمەيلا قالىدۇ. "ئەندى مەن چىداشلىق بېرەلمەيمەن، مەن ئۇلارغا بىر ئۆلگە بولۇپ ئۆزەمنى كۆرستىپ قويىۇشۇم كېرەك" دەپ قايناپ كېتىدۇ. ئۇ دەرھال گيورېگغا بويرۇق قىلىپ، سەن دەرھال بېرلىنغا قايت، مەخپى بەلگىنى تاپشۇرۇپ ئېلىشىڭ ھامان (مەخپى بەلگە "بال قۇشى") ھەرىكەتكە ئاتلان، دەيدۇ. كەينىدىنلا باتۋېس (巴特维塞) تا تۇرىۋاتقان رومغا ئۆزى بىۋاستە تېلېفون قىلىپ، ئۇنىڭ چەتئەللىكلەرنى پاراكەندە قىلغانلىق توغرىسىدىكى ئىشلارنى قاتتىق تەنقىت قىلىدۇ. ئۇ قىسمەن ئاچچىغلانغان توندا بۇنداق قىلىشقا ھەرگىز يول قويالمايمەن دەيدۇ. ئاندىن رومغا بارلىق ھۇجۇمچىلار ئەترىتى رەھبەرلىرىنى باتۋېس (巴特维塞) قا توپلىغىن، مەن ئۇلارغا بىر نۇتۇق سۆزلەيمەن، دەپ جېكىلەيدۇ. بۇ ۋاقىت ئىككى كۈندىن كېيىنكى بىر كۈنىنىڭ چۈشتىن بۇرۇن سائەت 11 بولغان ۋاقتى ئىدى.

بۇ قېتىملىق تېلېفون كۆرۈشۈش رومنى پەقەتلا ئەنسىرەتمەيدۇ. ياكى مۇنداق ئېيتقاندا، روم يالغاندىن غەم قىلمىغان قىياپەتكە كىرىۋالغان دېيىش مۇمكىن ئىدى. چۈنكى ئۇ دەستىخانغا قايتىپ ئولتۇرغىنىدا "بەكلا مەغرۇر كۆرۈنگەن ئىدى". ئۇ مېھمانلارغا [ئۇلارنىڭ ئارىسىدا گېنېرال ۋون ئېپ (冯•埃普) مۇ بار ئىدى]، ھىتلېر 30-ئىيۇن (باشاق) دا ھۇجۇمچىلار ئەترىتى رەھبەرلىرى يىغىنىغا قاتنىشىدىغان بولدى، دەيدۇ. ئاندىن مەغرۇرلانغان قىياپەتتە، بۇ ئىش ئۇنىڭغا "گيوبېلسنىڭ ئەپتى بەشىرىسىنى ئاشكارىلاش پۇرستى يارىتىپ بېرىدۇ" دەپ كۆرەڭلەپ كېتىدۇ. ئۇ، ھۇجۇمچىلار ئەترىتى بىلەن ھەربىي قىسىملارغا ئىشىنىشكە بولىدۇ دەپ قارايتتى. ئۇنىڭ بۇ تۆردىكى ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن بولمىغان گەپ-سۆزلىرى شۇنى كۆرسەتمەكتىكى، ئۇ بىر بولسا خام خىياللار قاينىمىغا پېتىپ قالغان ياكى بولمىسا بېشىدا چۆگىلەپ يۈرگەن بالا-قازالاردىن قىلچە خەۋىرى يوق دېيىشكە بولاتتى.

گيورىڭ بېرلىنغا قايتار-قايتماي، سۇيىقەست قەدىمىنى تېزلەتتىدۇ. ئەتىسى چۈشتىن بۇرۇن، يەنى 29-ئىيۇن (باشاق) جۈمە (ئازنا، سەۋتە) كۈنى، پرۇسسىيە ساقچى قىسىملىرى بىلەن فيۇرېرغا سادىق ئېس-ئېسچىلار قىسىملىرىغا جىددىي ھالەتكە ئۆتۈپ تۇرۇشلىرىنى بۇيرۇق قىلىدۇ. مۇھىم بولغىنى، ئۇ، ھىتلېرنىڭ جىددىي ھالەت ئېلان قىلىشنى ئاساس قىلىپ تۇرۇپ پرۇسسىيە ھوقۇقىنى پۈتۈنلەي ئۆز قولىغا يىغىۋېلىپ، سىلىسىيە (西里西亚) ھوقۇقىنى ئېس-ئاچلار شەرقىي جەنۇبىي رايونلۇق

قوماندانىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىدۇ. شۇنىڭدەك يەنە ئۇنىڭغا بىر قىسىم قوشۇن كۆڭۈللۈكلىكلەر يېتەكچىلىرىنى قولغا ئېلىپ، ھۆجۇمچىلار قوماندانلىق شىتابىدىكى بارلىق مۇھاپىزەتچىلەرنى قورالسىزلاندۇرۇش ۋە برۇسلاۋ (布雷斯洛) ساقچى مەھكىمىسىنى ئىشغال قىلىشنى بۇيرۇق قىلىدۇ.

ئۇ ۋاقىتتا، ئارمىيىنىڭ ئومۇمىي يۈزلۈك تەييارلىق ھالىغا ئۆتۈش بۇيرۇقىمۇ كۆچكە ئىگە بولىدۇ. ئەمما نۇرغۇنلىغان يوقىرى دەرىجىلىك گېنېراللار يەنىلا رومنىڭ ئىسيان كۆتۈرۈش غەرىزى بارلىقىغا ئىشەنمەيدۇ. شۇ كۈنى چۈشتىن بۇرۇن، بىر ھەربىي ئەمەلدار بېرلىنغا قاراپ ئۇچۇپ، باش قوماندان ۋون فىلىپپ (冯•弗立普) قا بۇ قارىشىنى بىۋاستە بايان قىلىدۇ. بۇنداق بىر ئېھتىماللىقتىن گۇمان قىلغان بۇ گېنېرال، شىلشىيە (西里西亚) ھەربىي رايون قوماندانى گېنېرال ئېۋارد ۋون كرېيشت (埃瓦尔德•冯•克莱施特) دېگەن بىرسى ئىدى. ئۇ، كۆرۈشۈش جەريانىدا بار بولغان گېنېرال لودىۋىچ بېك (路德维希•贝克) نىڭ ئالدىدا فىلىپپ (弗立普) قا شىلشىيە (西里西亚) ئېس-ئاچىلىرى رەھبىرى (رومنىڭ يېقىن سەبدىشى) ئۇنىڭغا قوشۇن كۆڭۈللۈكلىكلەرنىڭ ھەرىكەت تەييارلىقى ھەربىلەرنىڭ ئۇلارغا قارشى جىددى تەييارلىققا كەچكەنلىكىگە كۆرسەتكەن بىر ئىنكاسىدىنلا ئىبارەت ئىكەنلىكىنى ئېيتقانلىقىنى دېيدۇ. كرېيشت (克莱施特) بۇ ئوتتۇرلۇقتا ئېس-ئاچىلار بىلەن ئارمىيىنى بىر-بىرسىگە قارشى كۈشكۈرتۈپ بىر-بىرسىنى قىرىپ تۈگۈتىشىنى ئارزۇ قىلىۋاتقان

ئۈچىنچى بىرسىنىڭ بارلىقىنى ئېيتىدۇ. ئۇنىڭ دېگىنىدىكى بۇ ئۈچىنچى كىشى ھىملېر ئىدى. فىلىپپ (弗立普) بۇ ئىشقا ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىپ، ئارمىيە ئىشخانا مۇدىرى گېنېرال ۋون لېيشىنو (冯•莱希瑙) نى چاقىرتىپ كېلىدۇ. بۇ لېيشىنو (莱希瑙) دېگىنىمىز 1933-يىلىدىن بۇرۇن سادىق ناتسىستتىن بىرى ئىدى. بۇ گېنېرال ئىنتايىن ئەدەپلىك، نەق بىر پرۇسسىيە گېنېراللىرى تىپىدىكى بىرسى بولۇپ، ئۇ ھېچ قاچان يېنىدىن ئايرىمايدىغان يالغۇز كۆزلۈك كۆزەينەك تاقاپ يۈرىدىغان، مېڭىش-تۇرۇش ۋە ئىش-ھەرىكىتىدە قەتئىي تەمتىرىمەيدىغان بىرى ئىدى. ئۇ كرېيشت (克莱施特) نىڭ بايانىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن: "بۇ ژېگىنى ئېھتىمالغا بەكلا يېقىن بولسىمۇ، ئەندى بەكلا كېچىكىپ قالدى" دەيدۇ.

بۇ چاغدا، ھەربىي قىسىملار ۋاستىسى بىلەن يالغان دوكلاد، ئۆزگەرتىلگەن ھۆججەت قاتارىدىكى ئۇيدۇرما گەپ-سۆزلەر يېڭى پاكىت سۈپىتىدە سەلدەك تارقىلىپ، پەقەت گۇمانخور توماس (汤玛斯) لا ئىشىنىدىغان بۇ تۈردىكى يالغان-ياۋداق خەۋەرلەر (توماس - ئەيسانىڭ 12-خاۋارىسى) يامراشقا باشلايدۇ. بۇنداق سۆزلەر ئارىسىدا، قوزغىلاڭ ئوڭۇشلۇق بولغاندىن كېيىن روم فىلىپپ (弗立普) تىن باشلاپ بارلىق يۇقۇرى دەرىجىلىك قوماندانلارنى ئۇجۇقتۇرماقچى ياكى ئۆلارنى ۋەزىپىسىدىن ئېلىپ تاشلايدىغانلىقى ھەققىدە گەپلەرمۇ تارقىلىپ يۈرمەكتە ئىدى. بۇنداق ئۇيدۇرما ئۇجۇقتۇرۇش تىزىملىكى قولدىن-قولغا ئۆتۈپ، يالغان گەپلەرمۇ راس گەپتەكلا بولۇپ كەتكەن ئىدى.شۇ كۈنكى

«خەلق كۈزەتكۈچىلىرى» گېزىتى دۆلەت مۇداپىيە مىنىستىرى بۇلۇمبورگ (勃洛姆堡) نىڭ بىر پارچە خېتىنى بېسىپ، بۇنداق خىيالى مەنزىرىنى تېخىمۇ كۈچلەندۈرىۋېتىدۇ. بۇ خەتتە مىنىستىرنىڭ، ھەربىلەر باش مىنىستىرغا قەتئىي سادىق بولىدۇ، دەپ ئېلان قىلغانلىقى يېزىلغان ئىدى.

ئەگەر روم بۇ ماقالىنى ئوقۇغان بولسا، دېمەككى ئۇ بۇ ماقالىدا ئۆزىگە ئاگاھلاندۇرۇش بېرىلىۋاتقانلىقىنى پەقەتلا ھېس قىلالمىغان دېگەن گەپ. ئۇ باتىۋېس (巴特维塞) دا قۇتلۇق كۆللەرنىڭ گۈزەل مەنزىرىلەر ئىچىدە ئۆزىنى يوقۇتۇپ قويغان بولۇپ، ھۇجۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەرنىڭ تۇرغان يېرىگە كېلىپ ئۇنى زىيارەت قىلىشىنى قوبۇل قىلىپ بىر خىيالدا يوق كەلگەنلەرگە نازاكىتىنى بىلدۈرۈپ ئولتۇراتتى. ھەتتا شۇ كۈنى چۈشتىن بۇرۇنقى فيۇرېر بىلەن كۆرۈشكەنلىكىدىن بەكلا رازى ئىكەنلىكىنىمۇ بىلدۈرۈپ يايراپ كەتكەن ئىدى. ئۇرۇش مەزگىللىرىدە بىرگە بولغان كونا سەبدىشىدىن بىرى بولغان بىر گېنېرال ئۇنى ئاگاھلاندۇرۇپ، ئەگەر ھەربىي قىسىملار توپىلاڭ قىلغان ھۇجۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەرگە ئوق چىقارمىغىنىدا ئۆزىنىڭ ئەجەللىك خاتالىق ئۆتكۈزگەن ھېسابلىنىدىغانلىقىنى ئېيتقىنىدىمۇ، روم يەنىلا بىر خىيالدا يوق خاتىرجەم يۈرىۋېرىدۇ. رومنىڭ شۇ كۈنى ئاخشىمقى ھەرىكەتلىرى ھەرگىزمۇ بىر توپىلاڭ قىلىدىغان بىرسىگە ئوخشىمايتتى. ئۇ ئېزىلەڭگۈلۈك بىلەن "تالوك" (塔洛克) قەرت ئويۇنىنى ئويناپ بولۇپ (بۇ ئويۇن باۋارىيىدە ئوينىلىدىغان ئۈچ كىشىلىك بىر

قەرت ئويۇنى)، دوختۇرى ئۇنىڭغا نېرۋا خاراكتېرلىق ئاغرىق پەسەيتكۈچى ئوكۇل سالغىنىدىن كېيىن، ئۇخلاش ئۈچۈن ياتماقچى بولىدۇ.

ئەمما ھىتلېرنىڭ ئەھۋالى پۈتۈنلەي باشقىچە ئىدى. باتگېسبېرگ (巴特戈德斯贝格) دىكى دېرسىن (德烈森) مېھمان كۆتۈشتە ھىتلېرنىڭ بۆلۈمى پۈتۈنلەي ئۇرۇشتىن ئاۋالقى ھەربى قوماندانلىق شتابىغىلا ئوخشاپ كەتكەن بولۇپ، ئۇنىڭ ئۆزىمۇ خۇددى ئەڭ باشتىكى ھەربى قوماندانىدەك، ئەمما كەسكىن قارار ئالالماي تۇرغان بىر گېنېرالدەك جىددىيلىك ئىچىدە ئىدى. تۈن يېرىمىدىن بۇرۇن، ئۇ ئېس-ئېسچىلار قىسمىنىڭ قوماندانى جوسېپ (سېپ) دىتىچ (约瑟夫塞普•狄特里希) نى ئىككى روتا ئەسكەر ئېلىپ باتۋېس (巴特维塞) قا قاراپ يۈرۈش قىلىش بۇيرۇقىنى بېرىدۇ. ئاردىن بىر قانچە مىنوت ئۆتكەندىن كېيىن، بىرسى بېرلىندىن، يەنە بىرسى ميونخېندىن بولۇپ ئىككى تېلېفون كېلىپ قالغاچقا، پىلانىنى دەرھال ئۆزگەرتىدۇ. باشتىكى تېلېفون ھىملېردىن كەلگەن بولۇپ (ھىملېر تېخى بايىلا رىبېنتروپقا "ئەندى رومنىڭ ئىشى تۈگىدى" دېگەن ئىدى)، بېرلىندىكى ئېس-ئاچىلار ئەترىتىدىكىلەر چۈشتىن كېيىن سائەت 5 تە بىر ئىش تېرىشقا تەييارلىق قىلىۋاتقانلىقىنى، ئۇلار ھۆكۈمەت بىناسىنى ئىشغال قىلىشنى پىلانلىغانلىقىنى خەۋەر قىلىدۇ. ھىتلېر قارشى تەرەپنىڭ گېپىنى "ھە ...، ھە ..." دەپ ئاڭلاپ بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمىغان بولسىمۇ، تېلېفون

تروپكىسىنى جايىغا قويار-قويماي ۋارقىراپ كېتىدۇ: "بۇ بىر ئېسيان!" قارىغاندا، بېرلىندىكى ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنىڭ باشلىقى كارل ئېرنست (卡尔•埃恩斯特) پىلان بويىچە باتىۋىس (巴特维塞) قا قاراپ ئاتلىنىش ئۇياقتا تۇرسۇن، ئەكسىنچە بېرلىندا قىلىپ توپىلاڭغا قۇماندانلىق قىلىۋاتقاندەك قىلىدۇ! (ئەسلىدە ئۇ بلېيمىن (不来梅) دېگەن يەردە شىرىن ئاي ساياھىتىگە تەييارلىق قىلىۋاتاتتى).

بۇ چاغدا يەنە بىر تېلېفون كېلىپ فيۇرېرنىڭ كەينى-كەينىدىن ۋارقىراپ ئەيىپلەشتىن توختىتىپ قويىدۇ. تېلېفون باۋارىيە يەرلىك مەسئۇل كىشى ئادولف ۋاگنېردىن كەلگەن ئىدى. ئۇ تېلېفوندا، ھۇجۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەر غەلۋە-جېدەل قىلىشقىنىچە كوچىغا چىقىپ كەتتى، ئۇلار يەنە "ئارمىيە بىزگە قارشى تۇرماقتا!" دەپ ۋارقىراشماقتا (ھەقىقەتەنمۇ بىر قىسىم ھەربىي قىسىملار سېھىرلىك بىر كىتاپچىدا "ئېس-ئاچىلار، كوچىغا چىقايلى! فيۇرېر بىزنى قوللىماس بوپتۇ!" دېگەن گەپلەرنىڭ يېزىلغانلىقىنى باھانە قىلىپ ھەرىكەتكە كەلتۈرۈلگەن ئىكەن) دەپ خەۋەر بېرىدۇ.

ئەندى ھىتلېرنىڭ غەزىۋىنىڭ ئورنىنى ھۇدۇقۇش ئالغان ئىدى. مانا بۇ رومنىڭ توپىلاڭ چىقارغانلىقىنىڭ نەق پاكىتى، "مەن ئاخىرى ئۇنى ئېنىق تونۇپ يەتتىم. — دەيدۇ ھىتلېر كېيىنچە، — ئەگەر بىرلا ئادەم بىزگە قارشى ھەرىكەت قىلغىدەك بولسىمۇ چوقۇم ئۇنىڭ كاتىۋېشىغا (رومنى دېمەكچى) قارشى تۇرۇلىشى شەرت، ئۇ بۇرۇن ماڭا ساداقىتىنى ئىپادىلىگەن

www.pidaw.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

بىرسى ئىدى، شۇنداقتىمۇ بەكلا مەنمەنچى مىجەزى بار ئىدى. شۇڭا مەن چوقۇم ئۇنىڭدىن ھىساب ئېلىشىم كېرەك ئىدى."

ھىتلېر ئۇشتۇمتۇت قارارىنى ئۆزگەرتىدۇ: ياق، مەن باتېۋس (巴特维塞) قا ئۆزەم بېرىپ "بۇ بىر ئۇۋا خائىنلار" بىلەن كۆرۈشمىسەم بولمايدۇ، دەيدۇ. ئۇنىڭ بۇ قارارى يېنىدىكى سەبداشلىرىنى ھاڭ-تاڭ قالدۇرىۋېتىدۇ. ھىتلېر شەخسى لىوتچىكىغا دەرھال ئايروپلاننى تەييارلا دەپ بۇيرۇق قىلىۋېتىپ، ئىشىك ئالدىدا ئالدى-كەينىگە مېڭىشقا باشلايدۇ. روم قانداقلارچىسىغا بۇنداق بىر ئىشقا تۇتۇشۇپ قالىدۇ؟ ئۇ قانداقلارچىسىغا داھىسىدىن يۈز ئۆرۈيدىغان ھالغا كېلەلەيدۇ؟ ئۇ كاللىسىدا بۇلارنى ئويلاپ مېڭىسى قوچىلىپ كېتىدۇ.

(3)

ھىتلېر ئىگىلىگىنىچە بىرىپ ئۈچ موتورلۇق "روگىك-52" ئايروپلانغا چىقىدۇ. بۇ ئايروپلان بۇرۇنقى ئايروپلاننىڭ ماتورىدا كاشىلا كۆرۈلگەنلىكى سەۋەپلىك ۋاقتىنلىق ئالماشتۇرۇلغان ئايروپلان ئىدى. ئايروپلاننىڭ قوزغالغان ۋاقتى سەھەر 2 ئەتراپى ئىدى. ئۇ ئايروپلانغا چىقىپ سىرتتىكى تۇم قاراڭغۇلۇققا تىكىلگىنىچە ئورنىدا قىمىرمۇ قىلماي ئولتۇرۇپ كېتىدۇ. ئۇنىڭ ئاخبارات مۇدىرى ئوتتو كىۋدىرىچ (奥托•狄迪里希) "يۈز بەرگەن ئىشلاردىن پەقەتلا خەۋىرى يوق" ئىدى. كېيىن بىر مۇھاپىزەتچى ھەممەيلەن قورالىڭلارنىڭ قۇلۇپىنى ئېچىپ تەييار

تۇتۇۋېلىنغانلىقىنى كۆرۈپ، بەلكىم ئۇلار قولغا چۈشكەن بولۇشى مۇمكىن دەپ ئويلىدى. دېمەك، ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا تۇرغان بۇ ئادەملەر ئۇنى ئۆلتۈرۈشمەكچى. بۇ ئادەملەرنى دەسلەپ كۆرگىنىدە ئۇ بىر ئاز ئۈمىدلەنگەنىدى، ئەمما ھازىر يۈرىكى سىقىلىپ، ئۇلارغا تىكىلىپ قارىغىنىچە تۇرۇپ قالدى. ئۇلار ئۇنىڭغا يېقىنلىشىپ، ئۇنى قاپسىۋېلىشتى. خاۋاسى شاملىرىنى ئۇنىڭ يۈزىگە تۇتۇپ، سوراق قىلىشقا باشلىدى.

تۇتۇۋېلىنغانلار ئارىسىدا زۆرۈرىيەت ئەمەس، پەقەت شۇ يەردە تۇرۇپ قېلىشى لازىم بولغانلار بار ئىدى. بىر قاتار تۇتقۇنلار، دېگىنىدىلا بىر ئىشلار بولىۋاتقانلىقىنى خىيالىغا كەلتۈردى.

ھەقىقىي ئەھۋالدىن خەۋەردار بولغان لوز (卢泽) كۆڭلىدە رومنى ئويلايتتى. ئۇ ئۆزىگە ئۆزى غىڭشىپ ناخشا ئېيتىدۇ:

ئاھ شەپەق، ئاھ شەپەق،
سەن بىزنىڭ ئەتىگەنلىك ئىشىمىزغا ئۈندەيسەن،
تۈنۈگۈن مەغرۇر ئات ئۈستىدە،
بۈگۈن كۆكرىكى ئوق بىلەن ئۆتمە-تۆشۈك.

شۇ كۈنى ئاخشىمى يامغۇر تىنىماي يېغىپ تۇراتتى. تاڭ يورۇغاندا ئايروپىلان گۈگۈم يورۇقتا يوقۇرى ۋېيشىنفورد (维申弗尔德) ئايرودرومىنىڭ نەملىشىپ كەتكەن ئۇچۇش يولىغا قوندى. بۇ بىر ھەربىي ئايرودروم بولۇپ، بۇندىن 12 يىل ئاۋال ھىتلېر دەل بۇ يەردە ساقچى ۋە ھەربىلەر بىلەن سۈركۈلۈش چىقىپ نۇمۇستا قالدۇرۇلغان ئىدى. قوماندان يولىيورۇق بېرىپ، فيۇرېرنىڭ د-2600 نومۇرلۇق ئايروپلانى قونۇشقا ئاز قالغىنىدا دەرھال ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنىڭ رەھبىرىگە خەۋەر بېرىش كېرەكلىكىنى تاپىلىغانلىقى سەۋەبىدىن ئايرودروم باشلىقىنىڭ كۆڭلى بەكلا يېرىم ئىدى. ئاخىرقى مىنۇتلاردا ئايروپلان ئالماشتۇرۇلغانلىقى ئۈچۈن، ھىتلېرنىڭ ئايروپىلانى ئىكەنلىكىنى بىلەلمەي خەۋەر قىلىنمىغاچقا ئايرودرومغا كېلىپ قارشى ئېلىشقا بەكلا ئاز ئادەم كەلگەن ئىدى. يەنى پارتىيىنىڭ بەزى مۇھىم كىشىلىرى بىلەن بىر قانچە ئوفىتسېرلا كەلگەن ئىدى. "بۇ مېنىڭ ئەڭ رەنجىگەن، ئەڭ كۆڭلۈم قالغان بىر

www.pidaiy.biz

كۆنۈم بولدى. ــ دەيدۇ ھىتلېر كەلگەنلەرگە، ــمەن ئۆزەم بىۋاستە باتىۋىسىپى (巴特维塞) گە بېرىپ ئەڭ ئېغىر جازالىنىشنى قوبۇل قىلماقچىمەن.”

ھىتلېر پىكاپلىق باۋارىيىنىڭ ئىچكى ئىشلار مىنىستىرلىقىغا كېلىپ ماشىنىدىن چۈشىدۇ. باۋارىيە شىتات باشلىقى ۋە قوشۇمچە ئىچكى سىياسى ئىشلار مىنىستىرى ۋاگنېر ئۇنىڭ كەينىدە ماڭىدۇ. فيۇرېر بىناغا كىرگىنىدە شۇنداق تېز قەدەملەر بىلەن ماڭىدىكى، ئۈستىگە ئارتىۋالغان پەلتوسىنىڭ پەشلىرى كۆتۈرۈلۈپ لەپىلدەپ ئۇچۇپ تۇراتتى. ئۇ چوڭ قەدەملەر بىلەن پەلەمپەيدىن چىقىپ ئۇدۇل ۋاگنېرنىڭ ئىشخانىسىغا كىرىدۇ. ئۇ مېھمان كۈتۈش زالىغا كىرگىنىدە يوقۇرى باۋارىيە ھۆجۇمچىلار ئەترىتىنىڭ كاتتىۋېشى شاپپىدە ئورنىدىن تۇرۇپ ئۇنىڭغا چاس بېرىدۇ. ئەمما ھىتلېر ئۇنىڭ ئالدىغا ئېتىلغىنىچە بېرىپ ۋارقىرايدۇ: “بۇنى سولىۋېتىڭلار! ـ ئۇنىڭ ئاغزىدىن قاتتىق ھاقارەت سۆزلەر يېغىشقا باشلايدۇ، ــ خائىنلار، ۋەتەن ساتقۇچلار، بولۇپمۇ سىلەر ئىس-ئاچىلار ئەترىتىنىڭ رەھبەرلىرى! ــ ئۇيلارنىڭ قول ئاستىدىكىلەر كىچىك كىتاپچىلارنىڭ كۆشكۈرتىشى بىلەن كوچىغا چىقىپ نارازىلىق بىلدۈرگەن ئىدى. ــ سەن، سەن قولغا ئېلىنىدىڭ، سېنى ئېتىپ تاشلاش كېرەك!”

سەھەر سائەت 6 دا فيۇرېر “يەنىلا كىشىنى چۆچۈتكىدەك ھاياجان ئىچىدە،” بىنادىن چىقىدۇ. پىلان بويىچە قۇراللىق ياردەمچى بولۇپ كېلىدىغان قوشۇن ئۇلتۇرغان يەنە بىر

ئايروپلان تېخى يېتىپ كەلمىگەن بولسىمۇ، فيۈرېر ئۇلارنى كۈتۈشكە تاقىتى قالمىغان ئىدى. ئۇ ئالدىراش كېمپكانىڭ پىكاۋىغا چىقىپ بۇرۇنقىدەك شوپۇرنىڭ يېنىدا ئولتۇرىدۇ. شوپۇرغا ئۇدۇل باتىۋېس (巴特维塞) قاراپ ھەيدەشنى بۇيرۇيدۇ. ئۇلار يولغا چىقىشى بىلەن تەڭ، ئۇلارنىڭ كەينىدىن شلىك (施列克) نىڭ ماشىنىسىمۇ ئەگىشىپ يولغا چىقىدۇ. ئۇلار جەمئى 8~9 دەك كىشى بولۇپ، ئۇلاردىن باشقا يەنە فيۈرېرنىڭ ئايال كاتىۋى شرودېر (施洛德) خانىممۇ بار ئىدى. كەينىدە ئولتۇرغان گيوبېلس ئېس-ئاچلارنىڭ سۈيىقەستى ھەققىدە تىنىماي سۆزلەيتتى. بۇ چاغدا ھىتلېر بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماي ئۇدۇل ئالدىغا تىكىلگىنىچە ئولتۇراتتى. بۇ چاغدا قوياش ئۇپۇق سىزىقىنى قاپلىغان بۇلۇتلار ئارىسىدىن كۆرۈنۈشكە باشلايدۇ. قارىغاندا بۈگۈن "ھىتلېرغا لايىق ھاۋا بولىدىغاندەك ئىدى".

بىرەر سائەتكىمۇ قالماي، ئۇلار تېگىنىس (特根塞) قا يېتىپ كېلىدۇ. بۇ يەر ئالپس تاغلىرىنىڭ جىلغىسىغا قىسىلىپ قالغان بىر يەر بولۇپ، سەھەرلىك تۇمان ئىچىدە ھەممە يەردىن سۈپسۈزۈك سۇلار تامچىلاپ تۇراتتى. "خانسېربۇرگ (汉塞尔包尔) سارىيىغا ھايدا. — دەيدۇ ھىتلېر شوپۇر كېمپكاغا، — ھازىر ئۇ يەردە رەسمى بىر پاسكىنا پىلان تۈزۈلمەكتە، شۇڭا بىز دەرھال خانسېربۇرگ (汉塞尔包尔) سارىيىدىكى كىشىلەرنىڭ ئۇستىگە تۇيۇقسىز باستۇرۇپ بېرىشىمىز كېرەك." بۇ چاغدا ۋاقىت ئەتىگەن سائەت 7 گە يېقىنلىشىپ قالغان بولۇپ، چىركاۋ قوڭغۇراقلىرىمۇ چېلىنىشقا باشلاپ، مۆمىن ئەر-ئاياللارنى

www.pdaily.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى بىكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

سەھەرلىك مىسساغا چاقىرماقتا ئىدى. شوپۇر كېمپكا ئاپتوموبىلنى ئۇن چىقارماي بەكلا ئاستا ھەيدەپ مېھمان سارايىنىڭ ئالدىغا كېلىپ ئېھتىيات بىلەن توختىتىدۇ. ئەمما ئۇ بىنانىڭ بەزى دېرىزىلىرىنىڭ يېپىق ئىكەنلىكىنى كۆپ قىسمىنىڭ ئوچۇق ئىكەنلىكىنى، ئىشىكتىمۇ پوس قويۇلمىغانلىقىغا دىققەت قىلىدۇ. ھىتلېر ماشىنىدىن چۈشۈپ بىرىنچى بولۇپ بىناغا كىرىدۇ. بىرىنچى قەۋەتتە ئادەم قارىسى كۆرۈنمەيتتى. كۈتىۋېلىش زالىمۇ بوش ئىدى. زالدا چۈشلۈك كۈتىۋېلىش يىغىنى ئۆتكۈزۈشكە تەييار قىلىنغان ئىدى. ئۆي خوجايىنى خانىم پەيدا بولىدۇ. ئۇ ئايال ئالدىدا فيۇرېرنىڭ تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ قاتتىق چۆچۈپ كېتىدۇ. بۇ ئايال ئالدىرىغىنىچە قەدەم تەشرىپ قىلغانلىقىڭىزنى قارشى ئالىمىز، سىز بىزگە شەرەپ كەلتۈردىڭىز، دىگەندەك گەپلەرنى قىلغان بولسىمۇ، ھىتلېر ئۇنىڭغا دەرھال رومنىڭ قىشىغا باشلاپ كىرىشىنى ئېيتىدۇ.

ھىتلېر بىلەن بىرگە كەلگەنلەر دەرھال ئىشىك-دېرىزىلەرنى ساقلاشقا كىرىشىدۇ. ئارىدىن بىر پۇخراچە كىيىنگەن بىرسى رومنىڭ ياتىقى ئالدىغا كېلىپ ئىشىكنى چېكىدۇ. ھىتلېر قولىدا تاپانچا ئۆيگە كىرىدۇ. فيۇرېرنىڭ كەينىدە تۇرغان كېمپكا رومنىڭ ئۇيقۇلۇق كۆزلىرىنى مىڭ تەستە ئېچىپ ھولۇققىنىدىن نېمە قىلارىنى بىلەلمەي گاڭگىرىغىنىچە ئەتراپقا قاراپ تۇرغانلىقىنى كۆرىدۇ. روم كارىۋاتتا يالغۇز ياتقان ئىدى.

"ئېرنىست، ــ دەيدۇ ھىتلېر، ــ سەن قولغا ئېلىنىدىڭ." ھىتلېر ئۇنى سەنلەپلا سۆزلىگەن ئىدى. ھىتلېر بۇ گەپلەرنى دېگىنىدە بايىقى ئىچكى ئىشلار مىنىستىرلىقىدىكى خاپىلىقلىرىدىن ئەسەرمۇ قالمىغان ئىدى. "ھىتلېر سەل جىددىيلەشكەندەك كۆرۈنسىمۇ، بەك ھاياجانلانغاندەك ئەمەس ئىدى." ئۇ قىسقىلا قىلىپ رومنى ۋەتەن ساتقۇچلۇق جىنايىتى بىلەن ئەيىپلەپ، دەرھال ئۇچىسىغا بىر نەرسىلەر كىيىشنى بۇيرۇيدۇ. روم بىر تەرەپتىن قاتتىق نارازىلىق بىلدۈرۈپ، يەنە بىر تەرەپتىن كىيىملىرىنى كىيىشكە باشلايدۇ. ئەمما ھىتلېر ئۇنى كۈتمەيلا ياتاقتىن چىقىپ كېتىدۇ. شۇڭا رومنىڭ بۇ دېگەنلىرى قۇرۇق تامغا سۆزلىگەندەكلا بىر ئىش بولغان ئىدى. ئۆيدە قالغىنى بايىقى چەسنىچە كېيىنگەن كىشىلا قالغان ئىدى.

فيۇرېر بېرىپ ئۇدۇلدىكى ئىشىكنى ئۇرىدۇ. ئىشىك ئېچىلىپ، ئىچىدىن خېيىناس (海因纳斯) ئىسىملىك بىر ئەترەت باشلىقى ئۇيقا چىراي چىقىپ ئەتراپقا ھاڭۋېقىپ قاراشقا باشلايدۇ. ئۇنىڭ كەينىدە ئۇنىڭ بىلەن بىر كارىۋاتتا ياتقان ياش بىر يىگىت تۇراتتى. ئۇ بالا ئۇنىڭ شوپۇرى ئىدىسى. "بۇ مەنزىرە مېنى قاتتىق يىرگەندۈرىۋەتتى، ھەتتا قۇسقۇېتىشكە تاسلا قالغان ئىدىم" دەپ يازىدۇ گيوببېلس خاتىرىسىگە.

ھىتلېر، لوز (卢泽) نى قۇرال بارمۇ-يوق تەكشۈرۈپ چىق دەپ قويۇپ قويۇپ ئۆزى دەرھال ياندىكى ئىشىكنىڭ ئالدىغا كېلىدۇ. "لوز (卢泽)، مەن ھېچ نېمە قىلمىدىم! ــ دەپ ۋارقىرايدۇ خېيىناس (海因纳斯)، ــ ماڭا ياردەم قىل!" لوز

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

(卢泽) جــاۋابەن "مېنىــڭ نــېمە ئامــالىم؟" دەپ خــۇددى مەجبۇرلانغانـــــدەك گېپىنـــــى تەكرارلايـــــدۇ. بەلكىـــــم غەزەپلەنگەنلىكىــدىن بولســا كېــرەك، يــاكى بەكــلا چۆچــۈپ كەتكەنلىكىدىنمۇ ئەيتەۋىر، خەيىنــاس (海因纳斯) كىيىنىشىنى رەت قىلىپ تۇرىۋالىدۇ. ھىتلېر نېرقى ئىشىكتىن قايتىپ كېلىپ ئۇنىڭغا "ئەگەر ئۇنىماي تۇرىۋالساڭ دەرھال ئېتىپ تاشلىنىسەن، دېگىنىــدىن كېيىــنلا كىيىمىنــى كىيىشــكە كىرىشــىدۇ. ئــۇ روم ۋە قالغــان ھەمراللــرى بىــلەن بىــرگە كىــر يۇيــۇش بۆلــۈمىگە قامــاپ قويۇلىدۇ. ئۇلار بىلەن بىر قاتاردا قامالغانلار ئارىسىدا يەنە ئــون نەچچە نەپەر ئــېس-ئــاچىلار كۆزەتچىلىرىمــۇ بــار ئىــدى (فيــۇرېر ياتىقىغــا بېســىپ كىرگىنىــدە ئــۇلار تــاتلىق ئۇيقــىدا ئىــدى)، خېيىناس (海因纳斯) نىڭ شوپۇرى بىلەن بىرگە نەق مەيدانــدا تۇتۇلغان يەنە كىلىشكەن بىر قانچە ياش باللارمۇ بار ئىدى.

ھىتلېر كېيىنكى قەدەملىك ھەرىكەتلەرنــى مۇھــاكىمە قىلغــاچ، كېمپىكاغا يېقىندىكى بىر مېھمان سارايغا بېرىپ رومنىــڭ شــوپۇرى ھەم نەۋرە ئىنىسى بولغان مــېكس يۆگــور (梅克斯•沃格尔) نــى تۇتۇپ كېلىشنى بۇيرۇيدۇ. يۆگور ياتىقىدا بىر قىز بىلەن ياتقان ئىكەن. ئەسلىدە شۇ كۈنى سەھەردە بۇنداق ئىشنىڭ كۆرۈلىشــى شۇ بىر قېتىملىقلا ئىش ئىدى. يۆگور كېمپىكانىــڭ يــېقىن دوستى بولســىمۇ ئۇنىــڭ ئۆچــۈن بەرىبىــر ئىــدى. شــۇڭا ئــۇ كەچــۈرۈم سورىغىنىچە ئۇنىــڭ قولغــا ئېلىنىغــانلىقىنى ئــېلان قىلىــدۇ. ئــۇلار ماشىنا ئۆيگە يېقىنلاشقاندا كېمپىكادىن بەكلا غەلىتى بىر تەلەپتە بولــىدۇ: "رومنىــڭ ماشىنىســىنى بىــر ھەيــدەپ باقســام بولامــدۇ؟"

كېمپكـا ئۇنـڭ كـۆڭلىنى يەردە قويمايـدۇ. شـۇڭا كېمپكـا ماشىنىنىڭ يېنىغا چىقىۋېلىپ يۈگـورنى يولـدە بىـر قـانچە قېتىم ئايلىنىۋېلىشقا يول قويىدۇ.

كېمپكـا ئەسـىرنى يـالاپ خانسـېربۇرگ سـارىيىنىڭ ئالـدىغا كەلگىنىدە 40 تەك ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنىڭ ئادەملىرى ئولتۇرغان بىـر قـارا ماشـىنا يېتىـپ كېلىـدۇ. بـۇ كەلـگەن قۇراللىـق ئېس-ئـاچىلار مىيونخېنـدىن كەلـگەن رومنىـڭ "قۇمانـدانلىق شـتاپ مۇھاپىزەتچىلىرى" دىـن ئىـدى. ئۇلارنىـڭ قۇمانـدانى ھـازىرغىچە كىرخانىـدا قاماقلىق ئىـدى. بـۇ ئەھۋالـدا بـۇ ئەسـكەرلەرنىڭ ھەممىسـلا بەكـلا مەيۈس ئىـدى. ھىتلېرنىـڭ كونىۋېيى بولغـان ۋىلھـېلم برۇكنـا (威廉•布鲁克纳)، ئۇلارغـا ۋارقىـرىغىنىچە دەرھـال مىيونخېنغـا قايتىـپ كېتىشـلىرىنى بۇيرۇيـدۇ. ئەممـا كەلگەنلەر ئۇنـڭ گېپىگە قۇلاق سالماي ئۇنـڭ غەزەپ بىـلەن تىكىلگـىنىچە قـاراپ تۇرىشـىدۇ. قارىغانـدا بىـر قېتىملىـق توقۇنۇشتىن ساقلىنىش مۇمكىن ئەمەستەك قىلاتتى.

بۇ چاغدا ھىتلېر ئالدىغا ئۆتىدۇ: "برۇكنا (布鲁克纳) نىـڭ دېگىنىنى ئاڭلىمىدىڭلارمۇ؟ — ئۇ گېپىنى يۇمشىتىپ سۆزلىگەن بولسىمۇ، ئەمەلىيەتتە ئۇنىڭ بۇ دېگەنلىـرى بىـر بـۇيرۇق ئىـدى. ھىتلېر بۇ قوغدىغۇچىلارنى دەرھال مىيونخېنغا قايتىپ كېتىشنى بۇيرۇيـدۇ. "يولـدا سـىلەر ئېس-ئېسچىلارغا دۇچ كېلىشـىڭلار مـۇمكىن. ئـۇلار سـىلەرنى قۇرالسىزلاندۇرسـۇن." ئۇلارنىـڭ جاسارىتىنى سۇندۇرغىنى ھىتلېرنىـڭ گېپىگە قارىغانـدا ئۇنىـڭ

www.pidaily.biz

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

تۇتقان مۇئامىلىسى ئىدى. شۇنداق قىلىپ كەلگەن قارا ماشىنا كەينىگە قايتىدۇ.

مەھبۇسلار ئىككى ئاپتوۋۇزغا چىقىرىلىدۇ. قۇراللىق كىشىلەرنىڭ يالاپ مېڭىشى بىلەن ئاپتوۋۇزلار يولغا چىقىدۇ. ھىتلېرنىڭ "مېرسېدېس" ماركىلىق پىكاۋى ئالدىدا يول باشلاپ ماڭىدۇ. زىياپەتكە قاتنىشىش ئۈچۈن يولغا چىققان ئېس-ئاچىلارنىڭ ھەممىسىنى ھىتلېر يولدا توسۇۋېلىپ ئۇلارنى بىرمۇ-بىر سوراق قىلىپ چىقىدۇ. گېيوبېلسىنىڭ ئالدىراش رەتلەپ چىققان تىزىملىكىدە ئىسمى بارلارنىڭ ھەممىسى قۇرالسىزلاندۇرۇلۇپ ماشىنا قاتارىغا كىرىپ ئەگىشىپ مېڭىشقا بۇيرۇق قىلىنىدۇ.

شۇنداق قىلىپ بۇ ماشىنا قاتارى بارغانسېرى ئۈزىراشقا باشلايدۇ. بۇ ماشىنا ئەترىتى "قوڭۇر بىنا" غا يېتىپ كەلگىنىدە سائەت 9 بولۇپ قالغان ئىدى. بۇنىڭدىن بۇرۇن، ھەربىي قىسىملار بۇ بىنانىڭ ئەتراپىغا مۇداپىيەلىنىش توسىقى قۇرۇپ بولىدۇ. ھىتلېر ھەربىي قىسىملارنىڭ ياردەمگە كەلگەنلىكى ئۈچۈن رەھمىتىنى بىلدۈرۈش بىلەن بىرگە، ئۇنىڭ ئەسكەرلەردىن پايدىلىنىپ ھۇجۇمچىلار ئەترىتىگە قارشى چىقىش نىيىتى يوقلىقىنى قايتا-قايتا تەكىتلەيدۇ. ھىتلېر بىناغا كىرەر-كىرمەي گېيوبېلس تېلېفوندا مەخپىي شىفىرنى گېيورىڭغا يەتكۈزىدۇ. شۇنداق قىلىپ تازىلاش ئىشى باشلىنىدۇ. "بۇ قېتىمقى توپىلاڭچىلارنىڭ كاتتىباشلىرىغا قارىتىپ ئوق چىقىرىلىشىنى، شۇنىڭدەك ئائىلە تۇرمۇشىمىزدىكى قۇدۇققا

زەھەر تاشلىغان قارا قوللارنى، شۇنىڭدەك سىرتتا زەھەر چاچقان قارا قوللارنى بىرنىمۇ قويماي تولۇق قىرىپ تاشلاشنى بۇيرۇق قىلىمەن.» ئۇنىڭ بۇ گەپلىرى ئۇنىڭ ئاپىسىنىڭ زەھەرلىنىپ ئۆلۈپ كەتكەنلىكىنى ئەسلەتتى. ھەقچان، دوختۇر بىلوچمۇ ھىتلېرنىڭ ھېسسىيات جەھەتتە ھەقىقەتەنمۇ چوڭقۇر قالايماقانلىق ئىچىدە قالغانلىقىنى پاش قىلىدۇ.

ئىس-ئاچىلار تۇتۇپ كەلگەن ئىس-ئىسچىلار يىتەكچىلىرى شتادېرخېيم (施塔德尔海姆) تۈرمىسىگە تۇشۇپ كېتىدۇ. تېخىچىلا «قوڭۇر بىنا» دا تۇتۇپ تۇرۇلغان ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنىڭ رەھبەرلىرى، مەسىلەن روم قاتارلىق كىشىلەر ھىتلېر بىلەن كۈرۈشۈش تەلىۋىدە بولۇپ رەت قىلىنغاندىن كېيىن قايتىدىن گېوبېلس بىلەن كۆرۈشۈش تەلىۋىنى قويىدۇ. گېوبېلس گېورىڭ بىلەن تېلېفون سۆزلىشىپ ئالدىراشچىلىق ئىچىدە بولغاچقا، ئۇنىڭ گېپى تۈگىمەي ئەڭ ئاخىرقى جىنايەتچىمى بىروۋنىڭ ماشىنىسىغا يالاپ چىقىرىلىپ شتادېرخېيم (施塔德尔海姆) تۈرمىسىگە ئېلىپ مېڭىلىدى. روم يالغۇز كىشىلىك بىر كامىرغا قامالغان بولۇپ، بۇ كامىر پىۋىخانا قوزغىلىڭى مەغلۇب بولغاندىن كېيىن قامالغان كامىرغا يېقىن بىر كامىر ئىدى.

«قوڭۇر بىنا» ئىچىدە، گېنېرال ۋون ئېپ (冯•埃普) رومنى ھەربى سوتنىڭ سوتلىشىغا تاپشۇرۇپ بېرىشنى تەلەپ قىلىدۇ. بۇنىڭدىن ھىتلېر زادىلا خاتىرجەم بولالماي قالىدۇ. شۇڭا ئۇ ئەتىسى قاق سەھەردە ۋارقىراپ-جارقىراپ ئاچچىقىنى

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

چىقىرىۋېلىشتىن باشقا بىر نىيمە قىلالمايدۇ. ئۇ روم دېگەن پاكىتلىرى تولۇق، جىنايىتىنى ئىنكار قىلىش مۇمكىن بولمىغان، ئۆلۈم بىلەن جازالاندۇرۇلىسىمۇ ئازلىق قىلىدىغان بىر ۋەتەن ساتقۇچ، دەپ ۋارقىرايدۇ. ئۇنىڭ بۇنداق غەزەپلىنىپ ۋارقىراپ كېتىشى گېنىرال ئېپ (埃普) نى بەكلا ھەيران قالغان بولسىمۇ بەربىر ئۇنىڭغا بىر نىيمە دېيەلمەيدۇ. ئۇ بىنادىن چىقىۋېتىپ يېنىدىكى كونۋېيغا "ئۇ ئېلىشىپ قاپتۇ!" دەپ كۇسۇرلايدۇ.

ئۇزۇن ئۆتمەي، يەنى سائەت ئون بىر يېرىم بولغاندا، ئازادە يىغىن زالىدا ئېچىلغان ھۆججۇمچىلار ئەترەت باشلىقلار يىغىنى باشلىنىدۇ. بۇ چاغدا، ھىتلېر تېخىچە ئۆزىگە كېلەلمىگەن بولغاچقا، ئۇنىڭ ساراسىمە ئىچىدىكى يىغىن قاتناشقۇچىلىرىغا قارىتىپ سۆزلىگەن سۆزلىرىمۇ ئېيىس-ئاچىلارغا بولغان غەزەپ-نەپرەتلىنىشتىنمۇ نېرى كېتەلمىگەن بولۇپ، گەپلىرىمۇ قولاشماي قالىدۇ. بىر سائەتتەك سوزۇلغان ۋالاقلاش جەريانىدا ئۇنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ تۇرغانلار خاتىرجەم بولالماي ھەممىسى ئۆرە تۇرۇپ ئۇنىڭغا قۇلاق سالماقتا ئىدى. ھىتلېرنىڭ ئاغزىدىن تۆكۈلۈۋاتقان چاچراتقىنىچە سۆزلەپ كېتىشىدىن قايسى بىر يىغىن قاتناشقۇچى بەكلاھاياجانلىنىپ كەتكەچكە "پات-پاتلا ئۆسۈپ يىغلاپ كېتىدۇ". ھىتلېر، رومنى مېنى ئۆلتۈرۈۋېتىپ، گېرمانىيىنى ئىككى قوللاپ دۈشمەنلەرگە سۇنماقچى، دەپ ئەيىپلەيدۇ. ئۇ ئاخىرىدا، روم ۋە ئۇنىڭ شېرىكلىرى ئېتىپ تاشلىنىشى كېرەك، دەيدۇ.

ئېتىپ ئۆلتۈرۈش ئىشى تېخى باشلانمىغان ئىدى. سەۋەبى، ھىتلېر ھازىرچە سېيىف دىتىرىچ (塞普•狄迪里希 مۇھاپىزەتچىلەر قوماندانى) نىڭ كېلىپ جازانى ئىجرا قىلىشىنى كۈتمەكتە ئىدى. ئۇزۇنغا قالماي دىتىرىچمۇ يېتىپ كېلىدۇ. ئۇ ئالدىراشلىق بىلەن چىرايى تۈرۈلۈپ كەتكەن ھىتلېرغا كېچىككەنلىكىنىڭ سەۋەبىنى چۈشەندۈرۈشكە باشلايدۇ: ماشىنىسىنىڭ چاقى كونا، يولمۇ ئوڭغۇل-دوڭغۇل بولغاچقا ئىتتىك ھەيدىگىلى بولمىدى، دەپ سەۋەپ كۆرسىتىدۇ. ھىتلېر ئۇنىڭ كېچىكىپ قالغانلىقىدىن رەنجىگەن بولسىمۇ، ئۇ كۈنى ھېچ قانداق بىر بۇيرۇق چۈشەرمەيدۇ. ئۇ دېيىشچە بۇ ھەقتە مەسلىھەتچىلىرىم بىلەن مۇزاكىرە قىلغاندىن كېيىنلا ئاندىن بۇ جىنايەتچىلەرنىڭ تەغدىرىنى بەلگىلىشىمىز كېرەك، شۇڭا خاتىرجەم بولۇپ بۇيرۇقۇمنى كۈتكىن دەيدۇ. ئاردىن ئۈچ سائەتتەك ۋاقىت ئۆتۈپ كەتكەن بولسىمۇ بۇيرۇق چىقمايدۇ.

گەرچە بۇ يەردە ھىتلېر ئېنىق بىر قارارغا كېلەلمەي تۇرىۋاتقان بولسىمۇ، ئۇنىڭ بېرلىندىكى كەسپداشلىرى جىنايەتچىلەرنى ئۆلتۈرۈش ئىشىنى باشلىۋەتكەن ئىدى. ھىملېر - خېيدرىچ (海德里希) - گېورىك ئۈچىسىگە لازىم بولىۋاتقىنى بىر مەخپىي بەلگە (“ھەرە قۇشى”) ئىدى. مەخپىي بەلگە يېتىپ كېلىشى بىلەن تەڭ، ئۇلار ھېلى ۋاقىتلاردىن بېرى پىلانلاپ كېلىۋاتقان سۈيىقەستىنى ئىشقا ئاشۇرۇشقا كىرىشىدۇ. پاپېن گېورىگنىڭ ئىشخانىسىغا بېرىپ يوخلىما قىلدۇرۇشقا بارغىنىدا، بۇ يەر “ھەممە تەرەپ ئاپتومات تۇتقان ئېس-ئېس پوستلىرى

www.pidaiy.biz

تەرىپىدىن قورشاپ بولۇنغانلىقى" نى كۆرۈپ پەقەتلا خاتىرجەم بولالماي قالىدۇ. ئۇ يەنە ھىتلېرنىڭ گېيورىڭغا پايتەختتىكى قوزغىلاڭچىلارنى تۈنجۇقتۇرۇش ھوقۇقىنىمۇ بەرگەنلىكىدىن خەۋەر تېپىپ قاتتىق چۆچۈپ كېتىدۇ. بىر مۇئاۋىن باش مىنىستىر بولۇش سۈپىتى بىلەن پاپېن، باش مىنىستىر يوق ۋاقىتلاردا بۇ ھوقۇق ئۆزىگە تەۋە ئىكەنلىكىنى ئويلايتتى. شۇڭا ئۇ بۇنىڭغا قاتتىق نارازى ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ. ئۇ ھىندېنبۇرگنىڭ جىددى ھالەت ئېلان قىلىپ دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسىنى يۆتكەپ كېلىپ قانۇننى قوغداپ ۋەزىيەتنى مۇقىملاشتۇرۇش تەلىۋىدە چىڭ تۇرىدۇ. گېيورىڭ بۇنداق قىلىشنى قەتئىي قوبۇل قىلماي تۇرىۋالىدۇ. ئۇ ھىملېرنىڭ ئېس-ئېسچىلىرى بىلەن بىرلىكتە ۋەزىيەتنى پۈتۈنلەي تىزگىنلىيەلەيدىغانلىقىنى ئېيتىپ چىڭ تۇرىدۇ. بۇنىڭغا پاپېن چىڭ تۇرۇپ نارازىلىقىنى بىلدۈرگەن بولسىمۇ، ئۇنىڭ گېپى گېيورىڭ تەرىپىدىن ئىزچىل بۆلۈۋېتىلىدۇ. گېيورىڭ مۇئاۋىن باش مىنىستىرنى دەرھال ئۆيىگە قايتىپ ئۆز بىخەتەرلىكىنىڭ غېمىنى قىلىشنى ئېيتىدۇ. پاپېن ئۆيىگە تېخى يېتىپ بارماي تۇرۇپلا بېرلىن كوچىلىرى ماشىنا گۈلدۈرلەشلىرى بىلەن تولۇپ كېتىدۇ. ھەممىلا يەردە يېڭى ھاكىمىيەت دۈشمەنلىرى قولغا ئېلىش باشلىنىپ كېتىدۇ. قىسىملاردىن بىرسى كېلىپ پاپېننىڭ ئىشخانىسىنى قورشاۋغا ئېلىپ پاپېننىڭ ئاخبارات مەسئۇلىنى ئېتىپ تاشلاپ، قالغان خىزمەتچىلەرنى قولغا ئالىدۇ. ئەسلىدە مۇئاۋىن باش مىنىستىرنىڭمۇ بېشىغا دەرت كېلىشى مۇمكىن

ئىدى. ئۇ ئۆيىگە كىرىشى بىلەن تەڭ ئۇمۇ ئۆيىدە نازارەت ئاستىغا ئېلىنىدۇ. پاپېن، ئۆيىنىڭ تېلېفون لىنىيىسىنىڭمۇ ئۈزىۋېتىلگەنلىكىنى، مېھمانخانىسىدا بىر ساقچى ئەمەلدارى ئولتۇرغانلىقىنى كۆرىدۇ. بۇ ساقچى ئەمەلدارى ئۇنىڭغا سىرت بىلەن ئالاقىنى ئۈزۈك دەپ بۇيرۇق قىلىدۇ.

ئۇ كۈنى بىر شەنبە (ئارزۇ، ئاتارۇت) كۈنى بولۇپ، ھاۋا بەكلا ئىسسىق ئىدى. بېرلىنلىقلاردىن بەكلا ئاز كىشى پەۋقۇلئاددە ئىشلارنىڭ يۈز بېرىۋاتقانلىقىدىن خەۋەردار بولالايدۇ. تىيېگاردىن (提埃加登) تىنچلىق دەرەخ سايىسىدا ۋاقىت ئۆتكۈزىۋاتقان كىشىلەر بولسا كۈننىڭ ئۆرلىشىگە ئەگىشىپ ھاۋانىڭ تېخىمۇ ئىسسىپ بېرىشىغىلا بەكرەك قىزىقاتتى. مۇخپىر سېفتون دېلمېر بولسا بەكلا قايغۇ ئىچىدە قېلىپ چۈشتىن بۇرۇنقى زىيارەت پىلانىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇپ ئالدىراپ-تىنەپ ئىشخانىسىغا قاراپ يولغا چىقىدۇ. ئۇ يولدا تىنىماي "مەن نېمىشكە 'ھىتلېرنىڭ مۇستەبىت ھاكىمىيىتىنىڭ خەۋپىي' دېگەن خەۋەرنى يازمەن دەپ ئاۋارە بولايكى، بۇ بېشىمنى دوغا تىككەندىن باشقا نېمىگە يارايتتى" دەپ تىنىماي غۇدۇڭشىيتتى. ئەگەر ھېچ قانداق بىر ۋەقە يۈز بەرمىگەن بولسا قانداق بولىدۇ؟ ئەمما ئۇنىڭ ماشىنىسى ساقچىلارنىڭ قامال قىلىۋالغان يېرىدە يولى توسالغىنىدىن كېيىنلا ئۇنىڭ كاللىسىدىكى بارلىق غەم-ئەندىشىلەر غايىپ بولىدۇ. "قارىغاندا چوقۇم بىر ئىشلار بولغان." مىس قالپاق كېيىشكەن، قوللىرىدا ئاپتومات تۇتقان

www.pidaly.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ساقچىلار رومنىڭ ئېيتقانلىرىنى كۈچەيتىش ئۈچۈن تارىختىكى ھەممىنى يېڭىدىن ئورۇنلاشتۇرغان ئىدى.

شەھەر سىرتىدا گېنېرال ۋون شلىپپېرنىڭ ئاشپىزى ئىككى نەپەر گېستاپونى باشلاپ بۇ سابىق باش مىنىستىرنىڭ كۇتۇپخانىسىغا كىردى. كىرگەن چاقىرىلمىغان مېھمانلاردىن بىرسى "شلىيچېر دېگەن سەنمۇ" دەپ سورىۋىدى، بۇ سابىق باش مىنىستىر "ھەئە، مەن شۇ ..." دەپ جاۋاپ بەردى. ئۇنىڭ گېپى تېخى تۈگىمەي تۇرۇپلا كەلگەن بۇ ئىككى كىشى دەرھال ئۇنى ئېتىپ ئۆلتۈردى. بىر بۆلۈكتە رادىئو ئاڭلاپ ئولتۇرغان شلىيچېر خانىم ئېتىلغىنىچە ئوق يېگەن يولدىشى تەرەپكە يۈگۈرگەن بولسىمۇ يېتىپ كەلمەيلا ئۇمۇ ئوق يەپ يەرگە يىقىلىپ قالدى. شلىيچېر نەق مەيداندا ئۆلگەن بولۇپ، ئايالى دوختۇرخانىدا جان ئۈزدى.

مىيونخېندا بولسا، روم بىلەن ئۇنىڭ ھەمراھلىرىغا ئاخىرى قانداق بىر ھۆكۈم چىقىرىش كېرەكلىكى ئۈستىدە ھىتلېر تېخىچىلا ئېنىق بىرەر قارارغا كېلەلمەي تۇراتتى. يىغىن زالىدا، تالاش-تارتىشلار كۈچىيىپ، سىرتتا تۇرغان سېپىپ دىيتىرىچ (塞普•狄迪里希) قىمۇ ئىككى قات ئىشىك سىرتىدىن بۇ مۇنازىرە ئاۋازلىرى ئاڭلىنىپ تۇراتتى. چۈشتىن كېيىن سائەت بەش ئەتراپىدا يىغىن زالىنىڭ ئىشىكى ئېچىلدى. ھىسنىڭ ياردەمچىسى مارتىن بورمان (马丁•鲍曼) ئىچىدىن چىقىپ كەلدى. ئۇ دىترىچ (狄迪里希) نى باشلاپ ھىتلېرنىڭ ئالدىغا كىلدى. "گازارمىغا قايتقىن" دېدى ھىتلېر. ھىتلېر ئۇنىڭغا

www.pidaily.biz

دىيترىچ (狄迪里希) ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدىن سىقىپ چىقىرىلغاندەك بىر بۇيرۇقنى بېرىدۇ: "بىر ئوفىتسېر بىلەن ئالتە نەپەر ئەسكەر تاللاپ ئېس-ئاچىلار رەھبىرىگە ۋەتەنگە خائىنلىق جىنايىتىدىن ئۆلۈم جازاسى بەرگىن."

دىترىچ (狄迪里希) بورمانىنىڭ بەرگەن تىزىملىكىنى بىر قۇر كۆزدىن كۆچۈرىدۇ. ستادىرخېيىم (施嗒德尔海姆) غا قامالغانلارنىڭ ھەممىسىلا بۇ تىزىملىكتە بار ئىدى. ئەمما ھىتلېر ئۇلار ئارىسىدىن 12 ئىسىمنى تاللاپ ئىشارەت قويغان بولۇپ، خېيىنناس (海因纳斯) بىلەن يوقىرى باۋارىيە ئېس-ئاچىلار كاتتىبېشىنىڭ ئىسمىمۇ بۇ بەلگە سېلىنغانلار ئارىسىدا ئىدى. ئەمما بۇ ئون ئىككى ئىسىم ئارىسىدا ئېرنىست روم نىڭ ئىسمى كۆرۈنمەيتتى. قارىغاندا ھىتلېر تېخىچىلا رومغا ئۇلاردەك بىر جازا بېرىشكە جاسارەت قىلالمايۋاتقان ئىدى.

باۋارىيە ئەدلىيە مىنىستىرى خانس فرانك (汉斯•弗兰克) نۇرغۇنلىغان ئېس-ئاچىلار رەھبەرلىرىنىڭ ستادىرخېيىم (施塔德尔海姆) غا قاماپ قويۇلغانلىق ئىشىدىن خەۋەر تېپىپ، ئۇ يەرگە ئۆزى بىۋاستە بېرىپ دېلونى ئۆتكۈزۈپ ئالماقچى بولىدۇ. ئۇ يەرگە بارغىنىدىن كېيىن، ئېس-ئاچىلار جىنايەتچىلىرىنى شتاتلىق ساقچى ئەترىتىنىڭ كۆزىتىشىگە تاپشۇرۇپ بېرىش بۇيرۇقىنى بېرىپ بولۇپ، رومنىڭ كامىرىغا كىرىدۇ.

www.pidaly.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

"بۇ قانداق گەپ؟ — سورايدۇ روم، — بۇ يەردە نېمە ئىشلار بولۇپ كېتىۋاتىدۇ؟"

فرانك (弗兰克) بۇ ئىشلاردا بەك كۆپ نەرسە بىلمەيتتى. شۇنىڭدەك ئۇنىڭغا ئارتۇق ۋەدىمۇ بېرەلمەيتتى. شۇڭا ئۇ پۈتۈن ئىشلارنىڭ قانۇنى يوللار بويىچە بىر تەرەپ قىلىنىشىنىلا ئۈمىد قىلاتتى. روم ئۇنىڭغا ئۆزىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى يامان ئاقىۋەتكىچە تەييارلىق قىلىپ قويغانلىقىنى ئېيتىدۇ. "مەن ئۆلۈش ياكى ياشاش دەيدىغان خىياللارنى كاللامدىن چىقىرىۋەتتىم. شۇڭا سېنىڭدىن ئائىلەمدىكىلەرنىڭ غېمىنى قىلىپ قويساڭ دەپ تەلەپ قىلىمەن. ئۆيدىكىلەرنىڭ ھەممىسىلا ئايال. شۇڭا ئۇلارنىڭ تۇرمۇشى پۈتۈنلەي ماڭا قاراشلىق ئىدى." فرانك (弗兰克) كامېرنىڭ ئىشىگە قاراپ ماڭغىنىدا روم ئۇنىڭ قولىنى سىققىنىچە "بارلىق ئىنقىلاپلاردا ئۆز قېنىنى يۇتۇپ كېتىدىغان بىر ئىش بار" دەيدۇ.

فرانك (弗兰克) يېڭىلا ئىشخانىسىغا كىرىپ كېلىۋىدى، سىپىپ دىترىچ (塞普•狄迪里希) بىر ھەمراسى بىلەن بىرگە كىرىپ بىر قىسىم ھۇجۇمچىلار ئەترىتى رەھبەرلىرىگە ئۆلۈم جازاسى بېرىش ئۈچۈن كەلگەنلىكىنى ئۇقتۇرىدۇ. ئۇ يېنىدىن ھىتلېر بىۋاستە كۆزدىن كۆچۈرۈپ چىققان تىزىملىكنى چىقىرىپ كۆرسىتىدۇ. فرانك (弗兰克) تىزىملىككە قاراپ تۇرۇپلا قالىدۇ: "ھەر قانداق بىر ئەھۋال ئاستىدا بۇ كىشىلەرگە ئۆلۈم جازاسى بېرىشكە بولمايتتى" دەيدۇ. دىترىچ (狄迪里希) ئۇنىڭغا بۇ بۇيرۇقنى بىۋاستە ھىتلېردىن ئالغانلىقىنى ئېيتىدۇ. فرانك

(弗兰克) بۇ ئىشلارنى قايتا سۈرۈشتە قىلىپ بېقىش ئۈچۈن قوڭغۇر بىناغا تېلېفون قىلىشى ئۈچۈن مىڭ تەستە ئۇنى قايىل قىلدۇ. دىتىرىچ (狄迪里希) دەسلىۋىدە ھېس بىلەن سۆزلىشىدۇ. ئاندىن تروپكىنى فرانك (弗兰克) قا ئۇزارتىدۇ: "ھىتلېرنىڭ ساڭا دەيدىغان گېپى بار ئىكەن."

تۇروپكىدىن ھىتلېرنىڭ قاتتىق ۋارقىراپ سۆزلىشى ئاڭلىنىدۇ. "سەن مېنىڭ بۇيرۇقۇمنى ئىجرا قىلىشتىن باش تارتىۋاتقان ئوخشىمامسەن؟ ياكى سەن بۇ جىنايەتچىلەرگە ئىچ ئاغرىتىپ يۈرەمسەن بولمىسى؟ مەن بۇ نەرسىلەرنى تۆپ يىلتىزىدىن قومۇرۇپ تاشلايمەن!"

فرانك نارازىلىق بىلدۈرۈپ، بۇ ئىشتا بىرەر يازما ھۆججەتمۇ بولمىسا، مېنىڭ كۆرگىنىم پەقەتلا 6 كىشىلىك بىر تىزىملىك، دەيدۇ. "تىزىملىكتىكى ئىشارەتلەرنى مەن قويدۇم. — دەيدۇ ھىتلېر سەل يۇمشىغاندەك قىلىپ، — بۇ ئەپەندىلەر ئىمپېرىيىگە قارشى چىققان جىنايەتچىلەر. مەن دېگەن بۇ ئىمپېرىيىنىڭ باش مىنىستىرى. ئىمپېرىيىگە مۇناسىۋەتلىك بۇ تۈردىكى مەسىلىلەرگە سېنىڭ چات كىرىۋېلىش ھەققىڭ يوق."

ستادىخېيىم (施塔德尔海姆) دا بىرىنچى تۈركۈمدىكى ئالتە نەپەر زىيانكەشلىككە ئۇچۇرغۇچى قوراغا يالاپ چىقىرىلىدۇ. ھەر بىرسىنى ئىككى نەپەر ساقچى يالاپ ماڭىدۇ. "فيۇرېرىمىز ۋە ئىمپېرىيە باش مىنىستىرى سىلەرنى ئۆلۈم جازاسىغا ھۆكۈم قىلدى. - دەپ ۋارقىرىدى بىر پارتىيە گۇۋاردىيە باشلىقى، —

www.pidaly.biz

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

هازىر ھۆكۈم ئىجرا قىلىنىدۇ.» باۋارىيە ھۆجۇمچىلار باشلىقى ئاۋگۇستىيىن شىنەيدىخۇپ (奥古斯特•施奈德胡伯) تارتىپ چىقىرىلغاندا جاللات بولغۇچىنىڭ ئەسلىدە دىتىرىچ (狄迪里希) ئىكەنلىكىنى بىلىپ ئۇنىڭغا ئىپتىلىغىنىچە ۋارقىرايدۇ: «سىپپ (塞普)، ھەي دوستۇم، بۇ يەردە زادى نېمە ئىشلار بولۇۋاتىدۇ؟ بىز پۈتۈنلەي گۇناھسىز ئىدۇققۇ!» دىتىرىچ (狄迪里希) قاپىقىنى تۈرگىنىچە دىققەت تۇرۇشىغا ئۆتىدۇ: «فيۇرېرىمىز سىنى ئۆلۈم جازاسىغا ھۆكۈم قىلدى! خايىل ھىتلېر!» دەپ ۋارقىرىدى.

ھۆكۈم يىگەن بىرىنچى كىشى ئۆلۈم جازاسىنى ئىجرا قىلغۇچى ئەسكەرلەرنىڭ ئالدىغا كەلتۈرۈلىدۇ. ئۇ كىشى كۆزىنىڭ ئىپتىلىشىنى رەت قىلىدۇ. ئوق ئاۋازى قورو ئىچىدە ئەكس سادالار ياڭرىتىدۇ. ئۇنىڭدىن كېيىن ئىككى كىشىمۇ كۆزىنىڭ تېڭىلىشىغا ئۇنىمايدۇ. دىتىرىچ (狄迪里希) بىر قانچە كىشىنىڭ ئىپتىلىشىغا يېتەكچىلىك قىلىدۇ. نۆۋەت شىنىپىدىخپ (施奈德胡伯) قا كەلگىنىدە، ئۇ كەينىگە ئۆتۈپ مەيداندىن يىراقتا تۇرىۋالىدۇ: «مېنىڭ بۇ ئىشلارغا بەرداشلىق بەرگىچىلىكىم قالمىدى!»

ھىتلېر ئولتۇرغان پىكاپ ئايرىدرومغا قاراپ يولغا چىققىنىدا قاراڭغۇ چۈشكىلى قالغان ئىدى. «مەن رومنى كېچىرىم قىلىۋەتتىم. - دەيدۇ ھىتلېر ئۇنى ئۇزۇتۇپ چىققان گېنېرال ۋون ئىپىپ (冯•埃普) قا ۋەدە بېرىپ، — ئۇنىڭ قىلغان خىزمەتلىرىنىڭ يۈزىنى قىلدىم.» ھىتلېر «روك-52» ئايروپىلانىنىڭ ئالدى

تەرپىدە ئورۇن ئېلىپ ئولتۇرىدۇ. پور (波尔) ئايروپىلانىنى ھەيدەپ بېرلىنغا قاراپ ئۇچىدۇ. يول بويىچە ھىتلېر بېشىنى چۆكۈرۈپ بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمايدۇ.

ئادەتتىكى بېرلىنلىقلارغا نىسبەتەن ئالغاندا كۆرۈنۈشتە دۆلەتنىڭ داۋالغۇچ ئىچىدە ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدىغان ھېچ قانداق بىر ئىشارەت كۆرۈنمەيتتى. توغرا، شەھەر ئىچىدە ھەقىقەتەنمۇ ھەر تۈرلۈك گەپ-سۆزلەر تارقىلىشقا باشلىغان ئىدى. شارودىنبۇرگ چاۋس (沙洛登伯格•绍塞) كوچىسىغا ساقچى ئىدارىسىنىڭ يول توساق ئورۇنلاشتۇرىۋېتىلگىنى ھەمدە ئۇياق-بۇياققا مېڭىپ تۇرغان ھەربىي ماشىنىلار سەۋەبىدىنمۇ قاتناش راۋانلىقى توسۇلۇپ قېلىش ئەھۋاللىرى كۆرۈلمەكتە ئىدى. كىشىلەر يەنە ئۆيمۇ-ئۆي ئاختۇرۇلۇپ ئادەم تۇتۇش ۋەقەلىرى بولىۋاتقانلىقىدىن خەۋەردار بولۇپ تۇراتتى. شۇنداقتىمۇ بۇ تۈردىكى زوراۋانلىق ھەرىكەتلەر يەنىلا يوشۇرۇن كېتىۋاتاتتى. گېنېرال ۋون شلېيچېر بىلەن ئايالىنىڭ ئۆلتۈرۈلگەنلىكىنى بەكلا ئاز كىشى بىلەتتى. خۇددى شۇنىڭدەك گرىگور ستراسسېرنىڭ چۈشلۈك تاماق دەستىرخانى ئۈستىدە قولغا ئېلىنغانلىقىنى ھەمدە گېستاپو تۈرمىسىنىڭ 16-نومۇرلۇق كامىرىغا قامالغانلىقىدىنمۇ بەكلا ئاز كىشى خەۋەردار ئىدى. ئۇ يەردە قاراڭغۇلۇقتا كۆرۈنمەي يۈرگەن جاللاتلارنىڭ دېرىزە سىرتىدىن كامىرغا قارىتىپ ئوق ئېتىپ ستراسسېرنى خۇددى قەپەزدىكى چاشقاندەك ئۇ بۇلۇڭدىن بۇ بۇلۇڭغا قوغلاپ يۈرۈپ ئېتىپ ياردار قىلىنىدۇ. يەنە بىر جاللات كامىرغا كىرىپ ئۇنىڭ

www.pidaily.biz

ئىشنى پۇتتۇرۇپ چىقىدۇ. شۇنداق قىلىپ، گېيوبېلس بىلەن گېيورىڭنىڭ دۈشمەنلىرى يوقۇتۇلغان ئىدى. شۇنىڭغا قارىماي بۇ ئۆلگۈچىلەر ئاخىرقى تىنىقلىرىغىچە فيۈرېرگە سادىق قالدۇ.

بېرلىندا بولسا، بۇ قېتىمقى تازىلاش ھەرىكىتىنىڭ بېشىدا گېيورىڭ بار ئىدى. شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن گېيورىڭ تەشۋىقات مىنىستىرلىكىدە چەتئەللىك مۇخبىرلارغا قىسقىچە ئەھۋال تونۇشتۇرغان بولىدۇ. “گېيورىڭ رەتلىك ئۈنفورما كىيىپ مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنىغا كەلگەن ئىدى. — دەپ يازىدۇ بىر گېستاپو ئەمەلدارى، — ئۇ سەھنىگە ئادەتتىكى قەدەملەر بىلەن ئەمەس بەلكى يوگۈرگەندەك ئۇششاق قەدەملەر بىلەن چىقىپ كەلگەن ئىدى. ئۇ سۆزىنى باشلاشتىن ئاۋال تېخىمۇ چوڭقۇر تەسىرات قالدۇرۇش مەقسىتىدە مىكرافون ئالدىدا خېلى ئۇزۇنغىچە مەخسۇس سۈكۈت قىلىپ تۇرىۋالدۇ. ئاندىن خۇددى ئۆزىنىڭ ئاشكارىلىنىپ قېلىشىدىن قورققاندەك سەل ئالدىغا ئېگىلىپ تۇرۇپ بىر قولى بىلەن ئېڭىكىنى تۇتقىنىچە ئەتراپقا بىر قۇر كۆز يوگۈرتىۋالدۇ.” ئۇنىڭ گېپى شىلېيچېر بىلەن روم ئۇستىگە كەلگىنىدە ستراسسېرنىڭ سۇيىقەست قىلىش مەسىلىسى ھەققىدە توختىلىشقا باشلىغىنىدا بىرسى ئۇنىڭدىن سابىق باش مىنىستىرنىڭ ئەھۋالىنى سورايدۇ. “ئۇ بەكلا ئاخماقلىق قىلدى. ھالىغا باقماي قارشىلىق كۆرسەتتى. - گېيورىڭ گەپ قىلىۋاتقىنىدا قايسى بىر خاتىرلىگۈچىنىڭ يازغىنىدەك چىرايىدىن بۆرىنىڭ كۈلۈمسىرىشى نامايەن بولىدۇ، — ئۇ ئۆلدى” دەپ جاۋاب بېرىدۇ.

شۇكۇنى كەچ ۋاقىتلاردا گېرمانىيە دۆلەت ئاخبارات ئىدارىسى فىيۇرېرىنىڭ ۋېكتور لوز (维克多•卢泽) غا يوللىغان بىر پارچە تېلېگراممىسىنى ئېلان قىلىپ، بىر تەرەپتىن بۇ قېتىمقى تازىلاشنى ئاقلىماقچى، يەنە بىر تەرەپتىن لوز (卢泽) نى رومنىڭ ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئېلىشى ئۈچۈن يوللانغانلىقىنى ئۇقتۇرماقچى بولىدۇ. بۇ تېلېگراممىدا ھۇجۇمچىلار ئەترىتىنىڭ يېڭى قۇماندانى ۋە ئۇنىڭ قول ئاستىدىكى ھەر دەرىجىلىك رەھبەرلىرىگە ئۇن نەچچە ماددىلىق “ۋەزىپىلىرى” نى كۆرسىتىپ ئۆتىدۇ. بىرىنچى ماددىلىق ۋەزىپىدە “مەن ئېس-ئاچىلار قۇماندانىنىڭ قەتئى بۇيرۇق بويىچە ئىش قىلىشىنى ھەمدە ئىنتىزامغا قەتئىي بوي سۇنۇشىنى تەلەپ قىلىمەن. ھەر بىر ئېس-ئاچىدىنمۇ شۇنداق تەلەپتە بولىمەن. — دەيدۇ. ئۇ يەنە “ئالى دەرىجىلىك پىكاپلاردا ئولتۇرۇش ياكى ئۈستى ئوچۇق پىكاپلاردا ئولتۇرۇپ ۋەزىپە ئۆتەشنى مەقسەت قىلىدىغان ساياھەتلەردە بولۇش” تەك ھەرىكەتلەرنى، ھەشەمەتلىك مېھماندارچىلىق قىلىشلارنى، ھاراقكەشلىك قىلىشلارنى ھەمدە ئوچۇق يەرلەردە جېدەل چىقىرىشلارنى قاتتىق چەكلەيدىغانلىقىنى تىلغا كەلتۈرىدۇ. — مەن يەنە مۇنداق بىر نەرسىنى ئالاھىدە تەلەپ قىلىمەن: ھەر بىر ئانا ئۆز بالىسىنى ھۇجۇمچىلار ئەترىتىگە، پارتىيىگە ياكى ‘ھىتلېر ياشلار ئىتتىپاقى’ غا قىلچە ئەنسىرىمەي تاپشۇرىشىنى تەلەپ قىلىمەن. سىلەر خاتىرجەم بولۇڭلاركى، باللىرىڭلار ئۇ يەرلەردە ھەرگىزمۇ ئەخلاقسىز بىرسى بولۇپ يېتىلىش پۇرستى بولمايدۇ. ... شۇڭا

ئىس ـ ئاچىلار ئەترىتىنىڭ رەھبەرلىرى ئەگەر ئەخلاقسىزلىقلار بىلەن شوغۇللانغىدەكلا بولىدىكەن، ئۇنىداق كىشىلەرنى چوقۇم ھۆججۇمچىلار ئەترىتىدىن ھەمدە پارتىيىمىزدىن قوغلاپ چىقىرىمىز. ... مەن ھۆججۇمچىلار ئەترىتى رەھبەرلىرىدىن ئاخماقانە بىر گورىللا مايمۇنى ئەمەس بەلكى رەسمىي بىر ئادەم بولۇشىنى تەلەپ قىلىمەن.» بۇنىداق بىر پەيتتە بۇ گەپلەرنى ئوتتۇرىغا قويغانلىقى، نۇرغۇنلىغان چەتئەللىك كۈزەتكۈچىلەرنىڭ كۈچلۈك مازاق قىلىشىغا ئۇچرايدۇ. ئەمما ئادەتتىكى نېمىسلار بولسا ئەدەپ بىلەن رازىلىقىنى بىلدۈرۈشۈپ، فيۇرېرى بىلەن بىردەك ھۆججۇمچىلار ئەترىتىدىكىلەرنىڭ جاھانىنى بېشىغا كىيىپ يۈرگەنلىكىدىن زېرىككەنلىكىنى ئىپادىلىشىپ ئۇھ دەپ ئەركىن بىر تىنىۋېلىشىدۇ.

ئۇ يەنىمۇ ئىلگىرىلىگەن ھالدا چاقىرىق قىلىپ، ھەر بىر ئىس ـ ئاچىلار ئەترىتى رەھبىرىدىن «دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسىگە قەتئىي سادىق بولۇشىنى، ئۇلارغا يووۋاشلىق بىلەن باش ئېگىشىنى، ھەرگىز ئۇلارغا ئىككى يۈزلىمىلىك قىلماسلىقىنى»، شۇ ئارقىلىق «ئۆزىنىڭ ھەقىقىي يېتەكچى، ھەقىقىي بىر دوست ۋە ھەقىقىي بىر يولداش ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلىشى كېرەكلىكىنى» تەلەپ قىلىدۇ. ئاخىرىدا، ھۆججۇمچىلار ئەترىتىدىكى پىشقەدەملەرنى بىر قۇر ماختاپ ئۆتكەندىن كېيىن، يەنى «بۇرۇن گېرمانىيىدىكى خەلق قەلبىنى قولغا كەلتۈرەلىگەنلەر مۇتلەق تۆردە 1933 ـ يىلىدىن بۇرۇن ياكلى شۇنىڭغا يېقىن بىر قانچە ئاي ئىچىدە ئىس ـ ئاچىلار قوشۇنىغا ئەزا بولغان ئەقىللىق

كىشىلەر” دېگەندەك مەدھىلەردىن كېيىن، تۇنجى قېتىم ئۆزىنىڭ شەخسى مۇھاپىزەتچىلەر قوشۇنىنى تىلغا ئالدۇ: “مەن ھەر بىر پارتىيە گۇۋاردىيىسىنىڭ پۈتۈن قەلبى بىلەن تەربىيلىنىپ چىقىشىنى، يۈكسەك دەرىجىدە مەشىق قىلىپ چىققان مىللى سوتسيالىزم جەڭچىسىگە ئايلىنىشىنى ئۈمىد قىلىمەن” دەپ ئاخىرلاشتۇردۇ.

شۇ ئاخشىمىغىچە بولغان ئارىلىقتا ئۆلتۈرۈلگەن ئادەم سانى كىشىنى چۆچۈتكىدەك رەقەملەرگە يېتىدۇ. شلېيچېرنىڭ دوستى گېنېرال ۋون پودورف (冯•勃多夫) ئۆيىنىڭ ئالدىدا ئۆلتۈرۈلدۇ. بولېسلاۋ (勃列斯劳) نىڭ قوشۇمچە ساقچى باشلىقى بىرسىلىرى تەرىپىدىن تاپانچە بىلەن ئېتىپ تىتما-تىتما قىلىۋېتىلدۇ؛ يەنە بىر ئېس-ئېس ئاتلىق ئەسكەرلەر ئوفىتسېرى تاماكا چېكىش بۆلۈمىدە قەستلەپ ئۆلتۈرۈلدۇ. پاپېننىڭ يېقىنقى كۈنلەردە تالاش-تارتىش پەيدا قىلىۋەتكەن نۇتقىنى قەلەمگە ئالغان ئادىمى گېستاپو تۈرمىسىنىڭ گەمىسىدە ئۆلۈكى قالدۇ. بۇ تۈرمە ئالبېرت (阿尔布列希特) شاھزادە كوچىسىدا ئىدى. ئېس-ئېس نازارىتى ئاستىدا لېشتېفورد (里希特弗尔德) گازارمىسىدىمۇ جىنايەتچىلەر ئۆلتۈرۈلدۇ. ئۇ يەردە قاتناش مىنىستىرى، “كاتولىك ھەرىكىتى” تەشكىلاتىنىڭ رەئىسى، شۇنىڭدەك يېڭى توي قىلغان ئەمما شېرىن ئاي (卡尔•恩斯特) تەتىلىدىن چاقىرتىپ كېلىنگەن كارل ئېرنست قاتارلىق كىشىلەرمۇ ئۆلتۈرىلدۇ. ئېرنست (恩斯特) تىنىقى چىقىش ئالدىدا ئارانلا “خايىل ھىتلېر!” دەپ قالالايدۇ.

www.pidaily.biz

ئىس-ئاچلار ئەترىتى قالايمىقانلىشىپلا كېتىدۇ. بەزى ئورگانلىرىدا جىددى ھالەت يولغا قويۇلۇپ يان قورال تارقىتىلغان، يەنە بۇيرۇق بويىچە ۋەتەن ساتقۇچلارنى ئاختۇرۇش ۋەزىپىسى تاپشۇرۇلغان، نەتىجىدە ئىس-ئىسلارنىڭ قورشاۋىغا چۈشۈرۈلۈپ قولغا ئېلىشقا ئۇچرىغان ئىدى. قالغانلار بولسا كوچىلاردا ھىملېرنىڭ ئادەملىرى تەرىپىدىن قوغلاپ يۈرۈپ ئۇرۇپ يارادار قىلىنغان، بەزىلىرى نەق مەيداندا ئېتىپ تاشلانغان ئىدى. يەنە بەزى كىشىلەرنىڭ ئىسمى كوچىلارغا ئېلان قىلىنىپ چاپلىۋېتىلگەن ياكى قولغا ئېلىنىدىغانلىقى ياكى ئېتىپ تاشلىنىشى ھەققىدىكى ئۇختۇرۇشلار چاپلىنىدۇ. شۇنىڭغا قارىماي ئىس-ئىسچىلار ئىچىدىن بەزىلەرنىڭ يان بېسىپ چىقىشى نەتىجىسىدە ئۆلۈمدىن قۇتۇلۇپ قالغانلارمۇ يوق ئەمەس ئىدى. ئۆزلىرىنى پارتىيىسى ئۈچۈن ھەممە نەرسەمنى قۇربان قىلىۋەتتىم دەپ يۈرگەن نەچچە ئون مىڭ كىشىلەر ئۈچۈن ئېيتقاندا، بۇ كۈن دەھشەتلىك بىر كېچە بولۇپلا قالماي، بارلىق غايىلىرىدىن مەھرۇم بولغان بىر كۈن بولۇپ قالىدۇ.

ئاخشىمى سائەت ئون بولغىنىدىلا ھىتلېر ئولتۇرغان ئايروپىلان تانبېرخوف (坦贝尔霍夫) ئايرودرومىغا كېلىپ قونىدۇ. ئايرودرومدا ئۇنى قارشى ئېلىشقا بەكلا ئاز كىشى چىقىدۇ. بۇلارنىڭ ئارىسىدا گىيورىڭ، ھىملېر، فىلىپپ، بىر قانچە گېستاپو ئەمەلدارلىرى ۋە بىر نەپەر ساقچىلا بار ئىدى. ئايروپىلاندىن بىرىنچى بولۇپ چۈشكىنى فيۇرېر ئىدى. ئۇ ئۈچىسىغا قور رەڭلىك بىر كۆڭلەك كىيىۋالغان بولۇپ، بوينىغا

كېپىنەك تۈگۈن گالۇستۇك تاقىغان، سىرتىغا خۇرۇم كاژانكا، ئايىقىغا ھەربىي ئۆتۈك كەيگەن ئىدى. "ئۇ باش كىيىمسىز بولۇپ، چىرايى تاتارغان، ساقىلىنىمۇ چۈشەرمىگەن، ساغرىپ ئىششىپ قالغاندەك كۆرۈنەتتى" دەپ يازىدۇ بىر گېستاپو ئەمەلدارى ئەسلىمىسىدە. ھىتلېر ھەممەيلەن بىلەن بىر قۇر قول ئېلىشىپ كۆرۈشۈپ چىققاندىن كېيىن، گېيورىڭ بىلەن ھىملېرنى بىر چەتكە تارتىپ ئۇلارنىڭ دوكلاتىنى تەپسىلى ئاڭلاپ چىقىدۇ. ھىملېر ئۇنىڭغا بىر تىزىملىك ئۇزارتىدۇ. ئۇنىڭ بارمىقى تىزىملىكتە ئاستا-ئاستا تۆۋەنلەپ مېڭىۋاتقان ۋاقىتتا ھىملېر بىلەن گېيورىڭ ئىككىسى بىر چەتتە تۇرۇپ پىچىرلىشىپ گەپكە كىرىشىدۇ. ئۇ ئۈچىسى ماشىنىغا قاراپ ماڭغىنىدا (ئۇلارنىڭ كەينىدىن بىر مۇھاپىزەتچى يىراقتىن ئەگىشىپ ماڭىدۇ)، ھىتلېر ئۇلارغا روم ئۆلتۈرۈلمەيدۇ دەپ ئاشكارىلايدۇ. ئۇ، بۇرۇن گېنېرال ۋون ئېپ (冯•埃普) قا بۇنىڭ ئۈچۈن كاپالەت بەرگەن ئىدى. گېيورىڭ بىلەن ھىملېر بۇنىڭ تەس بىر ئىش ئىكەنلىكىنى، ئەگەر توپىلاڭچىلارنىڭ باشلىقى بولغان بىرسى كېچىرىم قىلىنغىدەك بولسا، ئۇ چاغدا پۈتۈن بىر كۈنلۈك قىرغىنچىلىقنى بەزىلەر مازاق قىلىپ كېتىشى مۇمكىنلىكىنى ئېيتىدۇ. پىكاپ قوزغىلىپ يولغا چىقىۋاتقىنىدىمۇ بۇ ئۈچەيلەننىڭ تالاش-تارتىشى بېسىقمايدۇ.

(4)

پىرىزدېنت ۋون ھىندېنبۇرگ جىنايەتچىلەرنىڭ ئۆلتۈرۈلۈش ئىشىغا قىلچە پەرۋا قىلماي يۈرۈۋەرگەن ئىدى. ئۇنىڭ بۇ ئىشلار ھەققىدىكى تۇنجى ئىنكاسى مىسىنىرغا ۋارقىرىغىنىچە مۇنداق دېيىش بولىدۇ: “مەن ساڭا بۇرۇنلا دېمىگەنمىدىم، مەن بۇ باش مىنىستىرغا ئەخلاقسىز ھەمدە خەتەرلىك روم دېگەن بۇ نەرسىنى قامىۋەت دەپ نۇرغۇن قېتىم ئېيتقان ئىدىم. ئەپسۇسكى ئۇ بۇ دېگەنلىرىمگە پەقەتلا قۇلاق سالمىدى. مانا قارا، بۇگۈن بۇ ئىش سەھەبىدىن شۇنچە كۆپ قان تۆكۈلۈش بولۇپ كەتتى!”

ئەتىسى، يەنى 1-ئىيۇن كۈنى، ھاۋا مۇتىدىل بىر كۈن بولىدۇ. بېرلىنلىقلار خۇددى ئادەتتىكى بىر يەكشەنبە كۈنىدەك بالاچاقىسىنى يېتىلىشىپ كوچىلاردا ئايلىنىپ يۈرۈشىدۇ. ئۇلار ھۆكۈمەت دائىرىلىرىنىڭ 5-6 نەپەر ۋەتەن ساتقۇچىنى ئېتىپ تاشلىغانلىقى ھەققىدىكى خەۋەرنى قىسقىچىلا ئېلان قىلىش بىلەن، ئىس-ئېسچىلاردىن ئىزچىل تۈردە پايدىلىنىش قاتارىدىكى خەۋەرنىڭ قانچىلىك مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە بىر ئىش ئىكەنلىكىنى چۈشەنمەيتتى. فيۇرېرنىڭ ئالاھىدە ھوقۇقىنىڭ يېنىغا يېقىن كېلەلەيدىغان كىشىلەر بولسا، فيۇرېر ئۆمۈرىدىكى بوران-چاپقۇنلۇق كۈنلىرىنىڭ ئەڭ پاجىئەلىك كىرىزىسلىرىدىن بىرىنى باشتىن كۆچۈرۈۋاتقانلىقىدىنى ئېنىق بىلىپ تۇراتتى. شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن، بۇ بوھران ئەڭ يوقۇرى پەللىگە چىقىپ، ھىتلېر ئامالسىزلىقتىن رومنى ئېتىپ تاشلاش بۇيرۇقىنى تەستىقلاشقا مەجبۇر بولىدۇ. شۇنىڭ بىلەن، ھىتلېرنىڭ ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلىش بۇيرۇقىدا خېلىلا يۇمشىتىپ

ئېيتىلغان سۆزلەر ئىپادىلەنگەن ئىدى. ئۇ برىگادا كوماندىرى سېپيۇدور ئېيك () قا يولىيۇرۇق بېرىپ، رومغا ئۆزىنى ئېتىۋېلىش پۇرسىتى بېرىشنى ئېيتىدۇ.

ئېيك (埃克) ھىتلېرنىڭ ئېغىزچە بۇيرۇقىنى ئېلىپ، قول ئاستىدىن ئىككى نەپەر ئادىمىنى بىرگە ئېلىپ ستادىرخېيم (施塔德尔海姆) غا يېتىپ كېلىدۇ. بۇ چاغدا قاراڭغۇ چۈشۈشكە باشلىغان ئىدى. دەسلىۋىدە، تۈرمە باشلىقى تونۇشتۇرۇشۇڭ يوق ئىكەن دەپ رومنى تاپشۇرۇشقا ئۇنىماي تۇرىۋالىدۇ. ئېيك () ئۇنىڭغا قاراپ قاتتىق ۋارقىرىغىنىدىن كېيىنلا تۈرمە باشلىقى يول قويۇپ، بىر گۇندىپايىغا بۇ 3 نەپەر ئېس-ئېسچىنى 474-نومۇرلۇق كامىرغا باشلا بېرىشىنى بۇيرۇيدۇ. روم كامېردا ئىسسىقتا چىپىلداپ تەرلەپ كۆڭلەكسىز روھى چۈشكەن ھالدا تۆمۈر كارىۋاتتا ئولتۇراتتى.

"سەن جېنىڭدىن ئايرىلىدىغان بولدۇڭ. ــ دەيدۇ ئېيك ()، ــ فيۇرېر ساڭا يەنە بىر قېتىم توغرا قارار بېرىش پۇرسىتى بەردى" دېگىنىچە ئىچىگە بىرلا پاي ئوق سېلىنغان تاپانچىنى ئۈستەل ئۈستىگە تاشلاپ قويۇپ كامىردىن چىقىپ كېتىدۇ. ئېيك () كورىدوردا 15 مىنۇتتەك ساقلاپ تۇرغان بولسىمۇ ئوق ئاۋازىنى ئاڭلىمايدۇ. شۇڭا ئۇ دەرھال يان قۇرالىنى چىقىرىپ، ئىككى نەپەر ياردەمچىسى بىلەن بىرلىكتە كامىرغا بېسىپ كىرىدۇ. "قوماندان، تەييارلىنىڭ!" دەپ ۋارقىرايدۇ ئېيك (). ئەمما ئۇ ياردەمچىسىنىڭ قولى تىترەپ تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ ئۇنىڭغا "ھاياجانلانما، ئالدىرىماي قارىغا ئال" دەيدۇ. بۇ تار

www.pidaily.biz

كامىر ئىچىدىن قۇلاقنى يارغىدەك ئوق ئاۋازى ياڭرايدۇ. روم يىقىلىپ چۈشىدۇ. "فيۇرېرىم! — ئۇ ئۈزۈك-ئۈزۈك ئۈن چىقىرىدۇ، — مېنىڭ فيۇرېرىم!"

"ئۇنى سەن بۇرۇنراق ئېسىڭگە ئالغان بولساڭ بۇ ھالغا چۈشۈپ قالمايتتىڭ. ئەپسۇسكى ئەندى بەكلا كېچىكتىڭ!" دەيدۇ ئېيك جېنى چىقىۋاتقان رومغا قاراپ. بۇ ۋاقىت، چۈشتىن كېيىن سائەت 6 بولغان ۋاقىت ئىدى. ئەسلى قائىدە بويىچە ئەڭ ئاۋال ئۆلۈشكە تېگىشلىك بولغان ئادەم ئەڭ ئاخىردا يوقۇتۇلىدۇ. رومنىڭ ئۆلىشى بىلەن تەڭ، بېرلىن رايونى، يەنى رىشتىفېرد (里希特弗尔德) گازارمىسى بىلەن كولومبىيە بىناسى (بۇ يەر بۇرۇن بىر تۈرمە بولۇپ، كېيىن ئېس-ئېس جازاخانىسىغا ئايلاندۇرۇلغان) دىكى ئۆلتۈرۈلگەنەر تىزىمىدا بار ئەمما تېخىچە ئۆلتۈرۈلمىگەنلەرمۇ ئۆلتۈرۈلىدىغان بولىدۇ.

ھوقۇق كۈچىگە ئىگە بولغانلارنىڭ دوستلىرى بىلەن چەتئەللىكلەر ھەر دائىم ماشىنىلىق ئۇنىڭ ئۆيىنىڭ ئەتراپىدا ئايلىنىپ بەزىدە كۆرۈنۈپ بەزىدە غايىپ بولاتتى. پاپېن يەنىلا كىشىلەرنىڭ ھۆرمىتىدىن قالمىغان ئىدى. يەكشەنبە كۈنى، باش ئەلچى دودا (多德) ئۇنىڭ ئىشىكىگە "ئۇزۇنغا قالماي سىزنى زىيارەت قىلغۇم بار" دېگەن سۆزلەر يېزىلغان بىر پارچە ئىسىم كارتۇشكىسى تاشلاپ قويىدۇ. دودا () نىڭ ھېس قىلىشىچە پاپېن راستچىل بولمىغان بىر توخو يۈرەك بىرسى ئىدى. شۇڭغا قارىماي ئۇنى ياخشى كۆرۈشتىنمۇ ئۆزىنى تۇتىۋالالمىغان ئىدى. ئۇنىڭ بۇ قېتىمقى ئىسىم كارتۇشكىسىنى تاشلاپ

قويۇشىدىكى مەقسىدى، “ناتسىستلارنىڭ يۈرگۈزىۋاتقان زوراۋانلىقلىرىغا نارازىلىقنى بىلدۈرۈش” ئىدى.

كىشىلەر يۈز بېرىۋاتقان ئىشلاردىن يەنىلا بەك خەۋەردار بولۇپ كەتمىگەن ئىدى. شۇ كۈن ئاخشىمى گيورىڭ ئۆلتۈرۈلۈش مەسىلىسىگە مۇناسىۋەتلىك ئۇزۇن چۈشەندۈرۈش بەرگەن بولسىمۇ بەرىبىر ئەسلى مەقسىدىنى ئاشكارىلاشتىن بەكلا يىراق ئىدى. “تازىلاش ھەرىكىتى قىلچە رەھىم قىلىنماي داۋاملاشتۇرۇلىدۇ.” بارلىق پۇخرالارغا كاپالەت بېرىپ مەملىكەت تەۋەسىمۇ تىنچلانغان، فيۇرېرمۇ ۋەزىيەتنى پۈتۈنلەي ئۆز تىزگىنىگە ئېلىۋالغىنىدىن كېيىنكى گيورىڭنىڭ ئېلان قىلغىنى يوقۇرقىدەك سۆزلەر ئىدى. ئېس-ئاچىلار ئارىسىدىكى خۇدىنى بىلەلمەي قالغانلار تولۇق يوقۇتۇلىدۇ دېيىلدى. “خەلقىمىز شۇنى بىلىشى كېرەككى، بىزنىڭ ئەستايىدىللىق بىلەن قىلغان ئىشلىرىمىز پۈتۈنلەي خەلقىمىزنىڭ مەنپەتى ئۈچۈندۇر.” ئۇلارنىڭ ئېلان قىلغىنىمۇ خۇددى ھەر قانداق بىر دۆلەتنىڭ ئېلان قىلىپ كېلىۋاتقان كۆپ ساندىكى ئۇقتۇرۇشلىرىغا ئوخشاش، بۇلارنىڭ ئېلان قىلغانلىرىمۇ ھەقىقەت بىلەن ئۇيدۇرمىلارنىڭ ئارىلاشمىسى بولۇپ، خەلق ئاممىسىغا ئۇلار ئۆزلىرى ئىشىنىدىغان نەرسىلەرگە ئىشىنىشنى مەجبۇرلايدىغان پۇرسەتنىلا بېرەتتى: ئەنسىرىگىدەك ھېچ قانداق بىر ئىش يۈز بەرگىنى يوق. بىز پەقەت قايغۇلۇق ئەمما زۆرۈر بولغان بىر ئىشنىلا ئورۇندىغان بولدۇق. بۇ ئىشتا قوللانغان ئۇسۇلىمىز

يەنىلا ئۇچۇق ئاشكارە ۋە ئىنساپ بىلەن ئىش قىلدۇق. بۇنىڭ مەقسىدىمۇ ئوخشاشلا دۆلەت مەنپەئەتى ئۈچۈن ئىدى.

ئۇقتۇرۇش ئېلان قىلىنىپ كېيىندىنلا گېنېرال ۋون برومبېرگ (冯•勃洛姆堡) نىڭ دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسىگە بىر بۇيرۇق ئېلان قىلىپ، بىز فيۇرېرگە پۈتۈنلەي سادىق قالىمىز، دەيدۇ. "ئىچكى قىسىم سىياسى كۈرەش" لەردىن مۇستەقىل، ئۇنىڭغا بىقىنماي ھەرىكەت قىلماقتىمىز دېگەنلىرىگە ھېچكىم ماقۇل كەلمىسىمۇ، بۇ بۇيرۇقتا يەنىلا جانلىق بىر شەكىلدە ئارمىيە بىلەن ئادولف ھىتلېر گۆش بىلەن سۆڭەكتەك بىرلىشىپ كەتكەنلىكىنى ئىسپاتلىماقچى بولىدۇ.

گەرچى بلۇمبۇرگمۇ خەلق ئاممىسىغا كىرىزىس ئۆتۈپ كەتتى دەپ كاپالەت بەرگەن بولسىمۇ، بۇ تۆردىكى قىرغىنچىلىقلار تا 2-ئىيۇن سەھەرگىچە داۋام قىلىدۇ. كولومبىيە (哥伦比亚) بىناسىدا، بىر پراكتىكانت ئوفىتسېر ئەترەت باشلىقى كارل شلىيۇ (卡尔•施列耶) نى كامىردىن باشلاپ چىقىدۇ. بۇ پراكتىكانت ئوفىتسېر ئۇنىڭغا "فيۇرېرنىڭ بۇيرۇقى بويىچە ساڭا ئۆلۈم جازاسى بېرىلىدۇ." دەپ ئۇقتۇرىدۇ. شلىيۇ (施列耶) مۇ 3 نەپەر يولدىشىنىڭ يالاپ چىقىرىلىپ ئېتىپ تاشلانغانلىقىنى كۆرگەن بولۇپ، ھەر يېرىم سائەتتە بىر ئادەم ئېتىلىپ تۇرغان ئىدى. ئوفىتسېر "سەنمۇ باشقىلارغا ئوخشاش سۇ تۇرۇبىسىدا باش-كۆزۈڭنى يۇۋالساڭ يېڭىلىنىپ كىشىلەرگە ياخشى تەسىر قالدۇرالىشىڭ مۇمكىن." دەيدۇ. شلىيۇ (施列耶) يالىڭىنىپ پەلەمپەيدىن چۈشۈرۈلىدۇ. ئاندىن بىر چاققان يوك ماشىنىسىغا

چىقىرىلىپ ئۆلۈم جازاسى بېرىلىدىغان لىشتفورد (里希特弗尔德) قا ئېلىپ مېڭىلىدۇ. دەل شۇ پەيتتە بىر مەرسېدېس پىكاپ يېتىپ كېلىپ، ئىچىدىن بىر مۇھاپىزەتچىلەر ئوفىتسېرى چىقىدۇ. بۇ ئوفىتسېر ئالدىرىغىنىچە ئالدىدىكى ماشىنىغا سىگنال بېرىدۇ. "توختاڭلار! ماشىنىنى توختىتىڭلار! دەپ ۋارقىراشقا باشلايدۇ. ئۇ ئوفىتسېر ۋارقىرىغىنىچە "بۇ ئىش توختىتىلسۇن! فيۇرېر ھىندېنبۇرگقا بۇنىدىن كېيىن ئۆلۈم جازاسىنى توختۇتۇشقا ۋەدە قىلدى" دەيدۇ.

بۇ چاغ، سەھەر سائەت 4 بولغان ۋاقىتلار ئىدى. سوتلانماستىن ئۆلتۈرۈلگەن ئادەم سانى تەخمىنەن 100 كىشىگە يەتكەن، بەلكىم 200 بولىشىمۇ مۇمكىن بولۇپ، ئېنىق سانىنى مەڭگۈ بىلگىلى بولمىدى.

دۈشەنبە كۈنى، ھاۋا بەكلا ئىسسىق ئىدى. بۇ كۈنى ئىمپىرىيە تەۋەسىدىكى ھەممىلا كىشى ئىچىدىن خوشال بولۇشۇپ رەھىمسىز ئېس-ئاچىلار ئەترىتىنىڭ ئاخىرى باش ئەگدۈرۈلگەنلىكىنى تەنتەنە قىلىشماقتا ئىدى. "روم بىلەن ئۇنىڭ تۈيۈقسىز بېيىپ كەتكەن ئوفىتسېرلىرىنى خالىمايتتى. — دەپ يازىدۇ مۇخپىر دېلمېر () ئەسلىمىسىدە، — بۇ نەرسىلەر كايسېر دەۋرىدىكى پرۇسىيە مۇھاپىزەتچىلەر ئوفىتسېرلىرىدىنمۇ بەكرەك مەنمەنچى، ئۇلاردىنمۇ بەك ئادەمنى كۆزگە ئىلمەيدىغان، ئۇلاردىنمۇ بەكرەك ئادەتتىكى پۇخرالارغا زومىلىق قىلىپ شىلىپ يەيدىغان كونا ئاشخانا-ساراي خوجايىنلىرى ۋە تاغقا چىقىۋالغان ئۇتۇنچىلاردىنمۇ بەكرەك رەھىمسىز ئىدى. ئۇلار يېپ-يېڭى،

www.pjdaily.biz

ئىسىل موتوسىكلىتلارغا مىنىشىپ كوچىنى بېشىغا كىيىشەتتى. گېرمانىيىدىكى تۆۋەن تەبىقە كىشىلىرى ئۇلارنى موتۇسىكلىتلىرى بىلەن قوشۇپ يامان كۆرەتتى ۋە ئۇلاردىن قورقاتتى.» بۇ تۈردىكى لۈكچەكلەرنى تازىلىۋەتكەن ھىتلېر ئۇلارنىڭ قەلبىدە بىر قەھرىمانغا ئايلانغان ئىدى.

ھىندېنبۇرگ يەنىلا چوڭقۇر غەم ئىچىگە پېتىپ قالغان ئىدى. گېنېرال ۋون شلېيچېر بىلەن ئۇنىڭ ئايالىنىڭ ئۆلتۈرۈلىشى ئۇنى بەكلا ئەنسىرەتكەن بولغاچقا، ئۇلارنىڭ ئۆلۈمىنى تەكشۈرتۈش بۇيرۇقىنى بېرىدۇ. ھۆكۈمەت دائىرىلىرى، ئۇلار قولغا ئېلىنىشقا قارشىلىق كۆرسەتكەنلىكى سەۋەبىدىن ئۆلتۈرۈلدى دەيدۇ. بۇ گەپنى ئۇ ھەر قانچە قىلىپمۇ قوبۇل قىلالمايتتى. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، ھىندېنبۇرگ ھەر قانداق قىلىپمۇ ئاچچىقىنى چىقىرالماي، ئامالسىز ناتسىستلار تەييارلاپ چىققان ھىتلېرگە يوللىنىدىغان تەبرىكلەش تېلېگراممىسىغا قول قويۇشقا مەجبۇر بولىدۇ. بۇ تېلېگراممىدا مۇنۇلار يېزىلغان ئىدى:

«ماڭا سۇنۇلغان نۇرغۇنلىغان دوكلاتلاردىن خەۋەر تېپىشىمچە، سىزنىڭ كەسكىن ھەرىكەت قوللانغانلىقىڭىز ۋە سىزنىڭ قىلچە قورقماي ئۆزىڭىز بىۋاستە ئارىلىشىپ بىر تەرەپ قىلىشىڭىز نەتىجىسىدە بىر قىممەتلىك ۋەتەنگە خائىنلىق قىلىش دېلوسى بىخ ھالىدىلا ئۇجۇقتۇرۇۋېتىلگەن. سىز گېرمانىيىنى بالا-قازادىن قۇتقۇزۇپ قالدىڭىز. بۇنىڭ ئۈچۈن، مەن شەخسەن سىزنى چىن قەلبىمدىن تەبرىكلەيمەن ۋە سىزگە مىننەتتار ئىكەنلىكىمنى بىلدۈرىمەن.»

www.pdaily.biz

قــوللاپ قــۇۋۋەتلەپ بىرىــدىغان بۇنــداق بىــر ھــۆججەتكە ئېرىشكەن ھىتلېر، گويا پۈتۈن مەملىكەتنىـڭ ھىمايىسـىنى قولغـا كەلتۈرگەندەك ھاياجانلىنىپ كېتىدۇ.

(5)

(داۋامى بار)

www.pidaiy.biz